VLYSSIS ALDROUANDI ... ORNITHOLOGIAE HOC EST DE AUIBUS...

Ulisse Aldrovandi, Giovan Battista Selvaggio

Digitized by Google

31
9 H
9

S. 19

Digitized by Google

Digitized by Google

VLYSSIS ALDROVANDI
PHILOSOPHI ET MEDICI
BONONIENSIS

ORNITHOLOGIAE

Tomus tertius ac postremus

AD ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM
ALEXANDRVM PERETTVM
S.R.E. CARD. MONTALTVM
Vicecancellarium, & Bononiae
LEGATVM

CVM INDICE
COPIOSISSIMO
VARIARVM
LINGVARVM

BONONIAE
ANNO IO. MDC. XXXIX. SUPERIORVM PERMISSV

31.9.H.9

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI

ALEXANDRO PERETTO.

S. R. E. Cardin. Montalto, Vicecancellario, & Bononiæ Legato.

VLYSSES ALDROVANDVS S. P. D.

VM mecum reputo, Cardinalis Illuſtriſsime, reputo autem ſæpiſsimè, cur tot doctiſsimorum virorum lucubrationes, quæ alioqui ſtudioſis litterarum plurimum conducerent, altis ſæpè tenebris immerſæ remanent, non ſolùm de eo ſolicitus eſſe cœpi, verùm etiam ſummopere dolere. Etenim ſi vires facultatesq; meas inſpicio exhauſtas ex tot immenſis ſumptibus, quos in tot operibus conſcribendis, & in Iconibus, quibus illuſtrantur, foſsilium, plantarum, & animalium, incidendis, impendi, atq; tantillum mihi vitæ curriculum ſupereſſe video, quod aliàs dum tenuis eſt fortuna, & ingens lucubrationum moles, longiſsimam annorum ſeriem poſtularet, eas in hanc lucem edere non poſſe certè ſcio. Quamobrem in præcedenti de Auibus volumine, quod tibi dicatum volui, catalogum earum omnium præfixi, non ad oſtentationem, aut futilem aliam ambitionem, vti æmulus aliquis maleuolentiæ quodam ſtimulo id me feciſſe, iudicare poſsit, ſed vt principum animos, qui litteratorum rebus ſtudent, atque vtilitati, ad edendum incitarem: licèt paucos eſſe nouerim, quibus artes liberales curæ ſunt ac cordi; quin ſi qui ſunt, ij ſanè nigris Cycnis, & albis Coruis rariores exiſtunt, atque hi rurſus inſigni aliquo calcari incitandi: Tu verò nec ſtimulo, nec alio quopiam incitamento eguiſti; quin ſpontè nullis non viris probis & doctis, quorum honeſti modo noti ſunt labores, ita auxiliaris, eaſq; fers ſuppetias, vt tibi quaſi vni & ſoli vniuerſa ſtudioſorum reſpub. plurimum debeat. Inde nimirum euenit, vt in omnibus vrbibus non ſolùm Italiæ, ſed totius etiam Europæ, & fortaſsis quoque Africæ, atque Aſiæ nomen adeo in omnium ore verſetur, vt nullum aliud ſit frequentius. Vbicunque ſanè terrarum, non tam genij & ingenij tui facilitas, aut quod in tam tenera ætate, cùm in-

Cardinalium ampliſsimorum numerum ad tam celſam honoris ſedem aſcitus eſſes, tantam rerum negotiorumq; molem ferre ac ſuſtinere potueris, aut adminiſtrationes eas velut Neſtorea prudentia atq; ſapientia plenas edideris, in admiratione fuit, quàm fuit ineffabilis illa tua erga probos litteratoſq; liberalitas. Prudentia quidem in alijs quoque principibus quandoque elucet, quorum tamen nomen, quòd ſibi tantùm ſuiſq; ſtudeant, vix patriæ ſuæ regniq́ue terminos excedit, ipſiq; nullum planè poſt mortem immortalitatis ſignum relinquunt, quando tuum Illuſtriſsime Cardinalis, aliorumq́; qui à te ſumpto exemplo, ſtudioſorum honeſtos conatus promouent, nomẽ immortale ac æuiternum ſit permanſurum. Tuæ ego illius liberalitatis ope vſus ſecundum Ornithologiæ meæ tomum in lucem edidi, & nunè rurſus tertium ac poſtremum, qui de auibus aquaticis agit omnibus, quotquot videre vnquam mihi licuit, qui & ipſe profectò nunquam erat proditurus ex profundis quibus immerſus iacebat, tenebris, niſi eiuſdem tuæ liberalitatis eximio ſplendore illuſtratus fuiſſet. Cycni auis typo hieroglyphico ſenem muſicum ſignificabant ſapientes Aegyptij, (vt in hoc volumine legere eſt) quòd cò ſuauius ea canere videatur, quò magis in ſenium vergit: atque vtinam ego in hoc vltimo, ac decrepito ſenio ita Cycnea muſica præſtarem, ac ita ſuauiter pſallerem, vt vel primoribus tantùm labris laudes tuas attingere, non dicam cantare queam: quod equidem ſummo animi candore, qui per eandem volucrem indicatur, præſtare conarer. Ciconiæ quoque hiſtoria pertractatur, cuius exemplo, quia parentes, à quibus & vitam accepit, & in infantia enutrita eſt, cùm viribus efflœri ſunt, omnia quæ ad victum neceſſaria ſunt, ſuppeditat, gratiam ijs, à quibus beneficium accepimus, eamq́; ſi non parem propter iniquioris fortunæ culpam nequeamus, tamen aliquando ſcribendo, bene ſentiendo, & aſsiduis eos laudibus extollendo, referre ab eiſdem Aegyptijs admonemur. Sed cùm tu mihi Cardinalis illuſtriſsime longè plus quàm auis illa ſuis parentibus, præſtiteris, cùm, inquam, liberaliſsimè mihi ſeni, & veluti naufragium ſtudiorum meorum patienti vtpote alter Mæcenas præſto fueris, quamnam tibi gratiam referam? vtriuſque autem honoris intereſt & tui & mei, tui qui nunquam ſatis laudari potes, mei qui nunquam ſatis laudare poſſum, etiamſi centum linguæ ſint oraq́; centum & ferrea vox, vt inquit ille qui tam diuino carmine Auguſtum laudare conatus eſt, & nũquam ſatis laudare potuit, Auguſtum, inquam, qui te diuitijs quidem longè fuit potentior, vtpote totius ferè terrarum orbis ferè dominus, animi verò dotibus, magnanimitate, liberalitate & conſimilium virtutum aliarum ornamentis longè inferior. Alexander Macedo viſa Achillis ſtatua fleuiſſe fertur, quòd hic virtutum ſuarum præconem habuiſſet Homerum, poëtam vt doctiſsimum, ita quoque facundiſsimum; & rectè quidem; nam licet ipſe longè maiora ac laudabiliora præſtitiſſet, deerat tamen qui ea conſcribendo poſteris communicaret, vt inde ſumpto exemplo res prudenter fortiterq́; cùm domi, tùm foris gererent, atque vt ipſe Ariſtotelem, alij alios qui ad commune ſtudioſorum commodum, quæ vel experientia, vel proprio marte adinueniſſent, diuulgabant, opitularentur. Tu verò qui omnes iuuas, ſed non ideo iuuas, vt inde tibi gloriolam aliquam accedere velis, (abeſt enim à te omnis ambitio) ſed eo ſolùm animo, vt litteratis proſis, non Homero eges alioquè facundiſſimo præcone, qui ſcriptis reddat nomen æuiternum, ſed qui teipſum nobis reddat immortalem, vel ſaltem tibi Neſtoreos annos concedat; quod cùm in ſolius dei, qui ſolus immortalis eſt, ſit poteſtate,

hunc

Digitized by Google

hunc ego enixè precabor, vt te ad omnium doctorum bonorumq; vtilitatem, adq; sacræ eius Ecclesiæ splendorem diutissimè incolumem conseruet : abs te interim etiam atq; etiam peto, vt postremos hosce Ornithologiæ meæ libros eadem beneuolentia, benignitateque atque humanitate susciptas, qua priores prosequi non es dedignatus, sub ijsdem demum patrocinij alis foueas, atque ita foueas, vt aduersus omnium malcuolorum caninos dentes illæsi permaneant. Vale.

Digitized by Google

EGO Fr. Daniel Mallonius sac. Fesulanæ Cong. Sancti Hieronymi, Theologiæ professor publicus, atq; pro Archiepiscopali Curia Bononien. Reuisor deputatus, tertiam hanc Ornithologiæ partem, Excellentissimi atque inter præcipuos nostræ ætatis Philosophos eminentissimi Vlyssis Aldrouandi, quæ de Auibus aquaticis agit, admirabili eruditione conscriptam, diligenter legi, & quod nihil contra sanctæ fidei dogmata, vel probatos mores, vel sac. Indicis regulas contineret, vt typis mandaretur, probaui.

Idem qui suprà F. Daniel Mallonius.

EGO Fr. Aloysius Festa Urceanus in Conuentu Sancti Dominici de Bononia Baccalaureus, & sanctissimæ Inquisitionis Vicarius, hoc opus de Ornithologia inscriptum, atq; per illustrem admodum, eruditissimumq; virum D. Vlyssem Aldrouandum Philosophum suæ tempestatis celeberrimum, compilatum, diligenter perlegi, cumq; nihil in eo quod fidem, bonos mores, seu catholicos principes lædat, animaduerterim, quinimò opus & doctrinæ subtilitate, & styli nitore, tũ rerum, quæ in eo tractantur, copia, & varietate adeò insigne compererim; vt nedum philosophis, verùm & theologis quàm vtile futurum iudicauerim, ideo facultatem, vt imprimatur, concedo.

Ita est; ego Fr. Aloysius qui suprà.

Digitized by Google

CATALOGVS AVTHORVM
omnium quibus in tribus Ornithologiæ meæ tomis vſus ſum.

A

Abas Ioachinus.
Aben Ezra.
Abraham Eſre.
Abrahamus Orteli us.
Abimeron Abinzohar.
de Accipitrina arte tractatus.
Accurſius.
Achilles Bocchius.
Acron grammaticus.
Actuarius.
Adamus Lonicerus.
Adolphus Occo.
Adrianus Turnebus.
Aelianus.
Aelius Iulius Crotta.
Aeneas Syluius.
Aeſchylus.
Aeſopus Phrygius.
Aetius.
Albanus.
Albericus Veſpuſius.
Albertus Conſtantinus.
Albertus Cranzius.
Albertus Magnus.
Albertus Pigna.
Alcadinus Siculus.
Alcinous.
Aldus Manutius.
Alexander Aphrodiſaus.
Alexander ab Alexandro
Alexander Benedictus.
Alexander Petronius.
Alex. Trallianus.
Alexis Comicus.
Aloyſius Alemannus.
Aloyſius Anguillara.
Aloyſius Cadamuſtus.
Aloyſius Granata.
Aloyſius Lippomanus.
Aloyſius Mundella.
Alphonſus Toſtatus.
Amares Hiſpanus.
Amatus Luſitanus.
D. Ambroſius.
Ambroſius Calepinus.
Ambroſius Nolanus.
Ambroſius Nouidius.
Ammianus Marcellinus.
Amintus Friſius.
Anacreon.
Anatolius.
Andreas Alciatus.
Andreas Baccius.
And. Bellunenſis.
And. Dactius Florentinus.
And. Dinus Iuſtinopolitanus.
Andreas Fulvius.
And. Furnerius.
Andreas Placus.
Andreas Theuetus.
And. Tiraquellus.
And. Turnerius.
Angelus Decembrius.
Angelus Politianus.
Antipater.
Antonini cronica.
Antonius Liberalis.
Antonius Auguſtinus.
Antonius Gaznerius.
Antonius Gigas.
Antonius Louiſinus.
Antonius Ludouicus.
Antonius Mizaldus.
Anton. Muſa Braſauolus.
Antonius Nebriſſenſis.
D. Antonius Pataninus.
Antonius Ricciardus.
Apollodorus.
Apollonius Tyaneus.
Appianus Alexandrinus.
Apſyrtus.
Apuleius.
Aratus.
Areteus.
Ariſtoteles.
Arnoldus de Villanoua.
Arrianus.
Artemidorus.
Aſcanius Martinengus.
aſcanius Pedianus.
athenaus.
D. Auguſtinus.
auguſtinus Gallus.
auguſtinus Niphus.
auicenna.
auienus.
aulus Gellius.
aulus Hirtius.
aurelius Simmachus.
aurelius Victor.
auſonius.
author de natura rerum.

B

Baldus.
Baptiſta Campoſulgoſus.
Baptiſta Mantuanus.
Bartholus.
Bartholomaus Anglicus.
B. Baſilius Magnus.
Beda.
Belliſarius.
Bernardinus Gomeſius.
Bernardinus Scordonius.
Biblia.
Blondus.
Boetius.
Bredanus.
Brudus Luſitanus.
Bruno Amberbachius.

C

Caecus Aſculanus.
Calius Calcagninus.
Calius Apitius.
Celius Aurelianus.
Calius Panonius.
Celius Rhodoginus.
Caſar Baronius Cardinalis.
Caſar Germanicus.
Caſar Rinaldus.
Cateranus.
Callimachus.
Calliſtratus iurconſultus.
Calpburnius.
Carolus Cluſius.
Carolus Sigonius.
Carolus Ruinus.
Carolus Stephanus.
Caſſanaus.
Caſſiodorus.
Caſtor Durantes.
Catullus.
Chaldaicum dictionarium.
Chriſtianus Adrichomius.
Chriſtophorus Columbus.
Chriſtophorus Encelius.
Chryſtophorus Mylius.

D. Chry-

Catalogus Authorum.

D. Chryſoſtomus
Cicero
Claudianus
Claudius Paradinus
Clitarchus
Codex iuris ciuilis.
Collenutius
Conradus Heresbachius
D. Conſolus Ponce de Leon
Conſtantius Landus.
Conſtantius Felix
Corippus Africanus
Conſtantinus Cæſar
Cornelius Gemma
Cornelius Celſus
Cornelius Ianſenius.
Cornelius Iudæus.
Cornelius Tacitus.
Cteſias
Cyrillus
Cyprianus

D

Damaſcenus
Dantes.
Daretes Phrygius
Dauid Kimhi
Demetrius Conſtantinopol.
Domoſthenes
Deicles Cretenſis
Didymus
Diodorus Siculus
Diogenes Laertius
Dion Caſſius
Dion Chryſoſtomus
Dionyſius Areopagita
Dionyſius Carthuſianus
Dionyſius Halicarnaſſæus.
Dionyſius Lambinus
Dioſcorides
Donatus
Domitius Calderinus.
I. Druſius
Dubravius

E

Ebenbitar
Eduardus Wottonus.
Elia Venetus.
Ennius
Epictetus
Epigrammata Græca.
Etymologus Etymologus
Euangelista Quatramius
Eutropius Philater
Euripides
Euſebius Pamphilus
Euſtathius
Eutropius

F

Faſellus
Federicus Nauſea
Feneſtella
Ferdinandus Columbus
Ferdinandus Sanctius
Feſtus Pompeius
Flauius Ioſephus
Flauius Vopiſcus
Florentinus
Florus
Fonteius
Franciſcus Bernius
Franciſcus Campanus
Franc. Carcanus.
Franciſcus Iunctinus.
Franciſc. Iuretus
Franc. Patritius
Franc. Petrarcha.
Franc. Ribera
Franc. Sanctius
Fulgentius
Fulgentius Placidus
Fulgoſius
Fuluius Vrſinus.

G

Gabriel Card. Palcottus
Galenus
Gentilis
Georgius Agricola
Georgius Alexandrinus
Georgius Brunus
Georgius Pachymerius
Geoagius Pictorius
Gerardus Mercator
Gerualius Tibelloſius
Gisbertus Genebrardus
Gloſſa Græca
Gloſſa interlinearis
Gonſaluus Ouiedus
Gordonius
Grabiel Faernus Cremonensis
Grapaldus
Graſius
Gregorius Nyſſenus
Gregorius Papa
Gualterius Ryffius
Guilielmus Budæus
Guilielmus Coulus
Guilelmus Grattarolus
Guliel. Nebricensis
Guliel. Patinus
Guliel. Pariſiensis
Guliel. Paſtregius
Guliel. Philander
Guliel. Turnerus

I

Gybertus Longolius

H

Haithonus
Hector Boethius
Heliodorus
Hercules Stroza
Henricus Stephanus
Herna Aegyptius
Hermolaus Barbarus
Hermogines Græcus
Herodianus
Heſiodus
Heſychius
D. Hieronymus
Hieronymus Accorombonus
Hieronymus Cardanus
Hieronymus Fracaſtorius
Hieronymus Garimbertus
Hieronymus Lauretus
Hieronymus Mercurialis
Hieronymus Ruſcellus
Hieronymus Tragus
Hieronymus Vada
Hippocrates
Hiſtoria Eccleſiæ Mediolanenſis
Hiſtoria tripartita
Horatius
Homerus
Hamelbergius
Hubertus Golzius
Hyginus.

I

Iacobus Cruquius Meſſenius
Iacobus Dalechampius
Iacobus Maluezzus
Iacobus Sanazzarius
Iacobus Stendelius
Iacobus Sylvius Pariſiensis
Iacobus Tabernamontanus
Iacobus Vitriacensis Cardinal.
Iaponicarum rerum liber
Incognitus in Pſalmos
Ioachimus Abbas
Ioachimus Camerarius iunior
Ioachimus Perionius
Ioannes Antonius Pantheus
Ioan. Bapt. Folengius
Ioan. Bapt. Pius
Ioan. Bapt. Porta
Ioann. Boccatius
Ioan. Bohemus
Ioannes Boterus Benacus
Ioan. Bruyerinus Campegius
Ioannes Claymundus
Ioan. Coſtæus

Ioannes

Catalogus Authorum.

Ioannes Fernelius
Ioannes Garzonius Bonon.
Ioan. Goeurotus
Ioan: Gonſalez
Ioan: Goropius
Ioannes Gontherus
Ioan: Iacobus Vueckerus
Ioannes Kentmannus
Ioan: Khuenius Breidbachius
Ioannes Langius
Ioannes Leo Africanus
Ioan: Leſleus Scotus
Ioan: de Mondouilla
Ioan: Rauiſius Texter
Ioannes Roſinus
Ioan: Spondanus
Ioan: Stoeſlerus
Ioan: Tortellius
Ioannes Vrſinus
Joſephus Acoſta
Joſephus Scaliger
Ionianus Pontanus
D. Irenæus
Iſacius Tzetzes
Iſychius
Iſidorus Hiſpalenſis
Iſidorus Peluſiota
Iulius Alexandrinus
Iulius Cæſar
Iulius Cæſar Scaliger
Iulius Capitolinus
Iulius Firmicus
Iulius Obſequens
Iuſtinianus
Iuſtinus
Iuſtinus Goberus
Iuſtus Lipſius
Iuuenalis

K

Kiranides

L

Laberius
Lactantius Firmianus
Lambertus Hortenſius
Lambertus Schafnaburgenſis
Lamprodius
Laurentius de Anania
Laurentius Ioubertus
Laurentius Rufus
Laurentius Surius
Laurentius Valla
Lemnius Rhætus
Leonellus Fauentinus
Leonicenus
Leonicus Tomæus
Leuinus Apollonius
Leuinus Lemnius
Leonicus Tomæus
Lexica Græca & latina varia
Lindanus Dordracenus
Linius
Lodouicus Domenicus
Lucanus
Lucianus
Lucilius
Lucretius
Ludouicus Arioſtus
Lud. Guicciardinus
Ludouicus Patritius
Ludouicus Romanus
Ludouicus Viues
Lycophron

M

Macrobius
Manilius
Marcellus Empiricus
Mar. Ant. Marſilius Bonon.
Marc. Ant. Tritonius
Marcus Gattinaria
Marianus Sanctus Barolitanus.
Marlianus Sanctus
Martialis
Martianus Capella
Martinus Cromerus
Martinus Polonus
Matthias Lobelius
Matthias à Micou
Mauritius Cordens
Melchior Guilandinus
Menander
Mercerus
Michael Glyca
Michael Sauonarola
Moſchus
Moſes Ramban

N

Natalis Comes
Nemeſianus
Nenius
Nicander
Nicephorus Gregorius
Nicolaus Contus
Nicolaus Erythræus
Nicolaus Florentinus
Nicolaus Leonicus
Nicolaus Myrepſus
Nicolaus Perottus
Nicolaus Reuſnerus
Nicolaus Valla
Nonius Marcellus
Notitia Orientis & Occidentis.

O

Oſlanius Oratianus.
Odericus è Foroiulij
Oecolampadius
Olaus Magnus
Onophrius Panuinius.
Oppianus
Oribaſius.
Origenes Adamantius
Orus Apollo
Ornithologus
Ouidius

P

Palladius
Pandecta
Panormitanus
Paulus Ægineta
Paulus à Caſtro
Paulus Diaconus
Paulus Gryſaldus
Paulus Iouius
Paulus Manutius
Paulus Oroſius
Paulus Venetus
Pauſanias
Petronius
Perſius
Petronius Arbiter
Pet. And. Matthiolus
Pet. Angelius Bargæus
Petrus Aponenſis
Petrus Beccarinus
Petrus Bellonius
Petrus Creſcentienſis
Petrus Crinitus
Petrus Gillius
Petrus martyr
Pet. Nannius Alcmarianus
Petrus Pithoeus
Petrus Victorius
Phanocles
Phauorinus
Pherecides
Philes
Philomela author
Philippus Beroaldus
Philo Iudæus
Philoſtratus
Pierius Valerianus
Pindarus
Pindari Scholiaſtes
Platina
Plato
Plautus
Plinius
Plotinus
Plutarchus

Poly-

Catalogus Authorum.

Polybius
Pomponius Mela
Pompeius Vizanius
Pompilius Azalius
Pontanus
Porphyrius
Possidonius
Probus Grammaticus
Procopius Cesariensis
Procopius Gazaus
Propertius
Prosper Alpinus
Prudentius
Psellus Platonicus
Ptolomæus

Q

Quintianus
Quintilianus
Quintus Calaber
Quintus Serenus

R

Rabbi Moses.
Rabbi Samuel
Raphael Volaterranus
Reuclinus
Rhasis
Ricardus Bartholinus
Robertus Constantinus
Robertus Holcot
Robertus Stephanus
Rutilius.

S

Sabellicus
Salernitanus
Salustius
Santes Pagninus
Saxo Grammaticus
Scala naturalis
Scoliastes Aristophanis
Scholiastes Homeri
Scipio Mazzella
Scoppa Grammaticus
Sebastianus Eritius
Sedulius
Seneca
Septuaginta interpretes
Seraphinus Cumiranus
Severus Sulpitius
Sernius
Sextus Pompeius
Sidonius Apollinaris
Sigismundus Baro
Sigismundus Gelenius
Silius Italicus
Simon Lemnion
Synesius
Sipontinus
Solinus
Sophocles
Speusippus
Statius
Stephanus Aqueus
Stephanus Forcatus
Stephanus Vivandus Pigius
Stesichorus
Strabo
Stumphius
Suetonius
Suidas
Sybillina carmina
Sylua allegoriarum
Syluaticus
Synesius Cyrinæus
Symphorianus Campegius

T

Tacuinus
Tappius Lunensis
Terentius
Tardinus Gallus
Tertullianus
Theocritus
Theodoretus
Theodorus Trebellius
Theodorus Gaza
Theophrastus
Theopilactus
Thesauri linguæ Græcæ author
Thomas Aquinas
Thomas Garzonius
Thomas Rhadinus
Thylesius
Tibullus
Titinius
Titus Vespasianus Strozza
Torquatus Tassus

V

Valerius Flaccus
Valerius Maximus
Varrinus
Varro
Vegetius
Velleius
Verrius Flaccus
Victor Giselinus
Vidus Vidius
Vincentius Burginus
Virgilius
Vitruuius
Vlpianus
Volffgangus Lazius

X

Xenophon
Xyphilinus.

Z

Zaretus
Zonara
Zozomenus
Zozimus

VLYSSIS

VLYSSES ALDROVANDVS BONONIENSIS
ANNO AETATIS LXXVIII.
NON TVA, ARISTOTELES, HAEC EST, SED VLYSSIS IMAGO:
DISSIMILES VVLTVS, PAR TAMEN INGENIVM.
SENSIBVS HAEC IMIS, RES EST NON PARVA REPONAS

VLYSSIS ALDROVANDI PHILOSOPHI ET MEDICI BONONIENSIS, ORNITHOLOGIÆ, LIBER DECIMVSNONVS. QVI EST DE AVIBVS PALMIPEDIBVS.

DE CYCNO. Cap. I. ORDINIS RATIO.

QVANQVAM propter institutam in hac nostra Ornithologia methodum, aues, de quibus hactenus nihil dictum est, in hunc postremum tomum reiecerimus; nolim tamen, quis ideo sibi persuadeat, eas prorsus viles, & abiectas esse. Sunt enim & in his, cùm corporis, tùm animi præstantiâ non cum præcedentibus tantùm comparandæ, sed etiam, quæ, laudare, imò illis præferre volenti, quàm plurima, atque efficacia argumenta præbere queant: quemadmodum passim suis deinde locis patebit. Degunt verò eiusmodi aues, aliæ in aquis, Quarum auiũ historia restet. ςαγανόποδες, id est, palmipedes dictæ, vt sunt Cycni, Anseres, Anates: aliæ licet prope aquas obuersentur, has tamen non intrant, vel si intrant, non natant, vt Ciconiæ, Ardeæ, Grues, Gallinagines, & id genus aliæ. De cæteris omnibus in duobus præcedentibus Ornithologiæ meæ tomis, quorum prior duodecim, alter sex libris compræhenditur, abundè (ni fallor) dictum est. Iam verò in primo tomo Aquila, quæ & Ioui optimo maximo, ac Deorum præstantissimo est dicata, ac cæteris carniuoris multò præstat, vt abundè habes in eius historia principem locum obtinuit: in secundo autem Pauo, auis videlicet cùm pulcherrima, tùm Iunoni Dearum potentissimæ, Iouisq; vxori, & sorori iure merito nuncupata. Itaq; cùm de aquaticis in hoc tertio modò sit scribendum, à quibus & natare, & nauigare homines didicisse videntur, Cycnus non ideo tãtùm, quòd Veneris, & Apollinis, quos Ioue natos poetæ fabulantur, ales vulgò habeatur, sed quòd etiam non fortè minoribus, quàm Aquila, aut Pauo naturæ dotibus perornatus sit. Eum etenim potiùs, quàm aliam auem veteres Græci, atque Romani, cùm & tauros, tragos, Crios, siue Arietes naues quasdam nuncuparent ab animalium figuris, quibus earum proræ adornabantur, omnium pulcherrimum ornamentum, aptissimumq; iudicarunt, nauis fabricandæ perfectionem, & artem nauigandi, ab hac in primis aue, cæterisq; aquaticis homines æmulatos fuisse, attestan-

Cygno cur primus locus detur.

Nauiũ Græcorum & Romanorũ nomina.

Nauigandi artis inuentio.

tes. Etenim à collo, pectoreq; proram, & carinam, à ventre, & cauda, puppem, & temonem, ab alis vela, à pedibus remos formauerunt. Vnde ſeruant adhuc roſtra vocabulum ſuum apud Latinos, nauium partes illæ exporrectæ, & acuminatæ ex ære, ferroue in prora eminentes: & vela ſæpius alas nuncupant poetæ: proinde Maro cecinit; *Velorum pandimus alas*, Heſiodum imitatus, qui olim etiam vela πτερὰ, id eſt, nauis alas nominauit: vbi & Proclus commentator ab auibus deſumptum hoc ait eſſe. Prudentiſſima verò antiquitas meo quidem iudicio, frequentiùs Cycnum, quàm alias aquaticas aues pro ornamento nauibus addebat, non tam ob inſignem eius in natando peritiam, (natat enim celerrimè, vt ſuo pòſt loco dicetur) quàm quòd inter eas aſpectu longè eſſet venuſtior, atque nauigantibus fauſtus, felixq; haberetur. Quippe propter pulchritudinem ſuam, qua contemplantes remoratur, in ſummo ſemper honore habitus fuit, atque etiamnum eſt apud magnates, viroſq; principes, præcipuè in Belgio, Gallia, atque Anglia, vbi in aquis perennibus, ac riuulis, qui domus, aut palatia alluunt, enutriuntur, acriterq; in occiſores animaduertitur. Innumeri referente [a] Ioanne Bruyerino Gallo, in agro Eugoliſmenſi in Tenurio fonte verſantur, atq; educantur opera Regum maximi Franciſci Valeſij eius nominis primi. Agrigentini piſcinam ſummis ſumptibus Geloni tyranno longè munificentiſſimam, atq; pulcherrimam, maximamq; conſtruxiſſe leguntur, in eamq; fluuios, fontesq; deduxiſſe, ac Cycnorum tanquam auium nobiliſſimarum, pulchritudineq; & ſpecie ſua eiuſmodi pretioſa loca ſummoperè adornantium, multitudinem conieciſſe. Eſt enim inter aquaticas omnes longè ſpecioſiſſimus Cycnus, indeq; Olor, ideſt, totus pulcher nuncupatur: quam profectò formæ præſtantiam Lædæ fabula egregiè innuit, quæ à Ioue in candidum Olorem immutato, hoc eſt, candidiſſimam formam induto compreſſa, filiam toto terrarum orbe formoſiſſimã, Helenam, inquam, illam, cuius amore totius Græciæ heroes, principesq; conflagrarunt, ex ouo, quod ex eo congreſſu conceperat, excluſiſſe fertur, Cycneoq; illo candore membra eius perornaſſe: quo ſanè ſenſu antiquiſſimus [b] Euripides, Helenæ, ὅμμα κυκνὸ πτέρον, ideſt, formam Cycneam appellat. Et apud [c] Lucianum Paridi quærenti, qualis aſpectu eſſet eadem Helena, reſpondet Venus, λευκὴ μὲν δίκαιον ἦν κύκνου γεγενημένην. ἁπαλὴ δὲ ὡς ἐν ᾠῷ τραφῆναι, hoc eſt, *candida quidem, qualem, conſentaneum eſt, eſſe à Cycno prognatam: tenera autem, vt quæ in ouo enutrita fuerit*. Et alias apud eundem [d] Lucianum, Gallus de Helena loquens, *Vidi*, inquit, *quandam candida, & procera cervice, vt hinc Cycno prognatam eſſe adſimularent*. Ita pariter [e] Martialis de fratribus geminis:

Quæ nova tam faciles genuit tibi Læda miniſtros?
Quæ capta eſt Cycno nupta Lacena alio?

Et Pontanus de Eridano:

Candida fluminei mirantur brachia Cycni,
Miratur niueum populus alba decus.

Inter alias modò dotes, quæ in hac alite ſunt quamplurimæ, celebratur tantopere & à poëtis, & à ſoluta oratione ſcribentibus cantus ſuauitas, à qua nimirum omne melos, omnis alia, etiamſi laudabilis harmonia, atque in primis ipſa muſica, Cycnea cantio nuncupari meruit: eoq; ſane cæteris aquaticis præſtiterit Cycnus, quòd ſolus, teſtante Alberto Magno, grauiſſimo Philoſopho, inter magnas, & aquaticas aues muſicus exiſtat. [f] Oppianus author eſt, canente Cycno, ſcopulos, & valles reſpondere, omniumq; auium muſicum ferri, eoq; nomine Apollini conſecrari, canere autem non lugubri, vt Alcedines, ſed ſuaui, & mellito cantu, velut tibijs, aut citharis adhibitis. Verùm non ob ſolam muſicam Apollini artis muſicæ inuentori ſacri habiti ſunt Cycni, ſed quia etiam, vt Cicero, Socrates, alijq; grauiſſimi voluere Philoſophi, iam iam imminentẽ ſibi mortem vaticinentur, vaticiniumq; ab eo Deo accepiſſe credantur. Quomodo verò futurum interitum præcinant, quamuis fabuloſum videatur, & fide minimè dignum, ita prodidit Oppianus poëta, & philoſophus: *Moriturus ſecedit aliquò, vbi nulla auis canentem audiat, nec Olores aly luctuosè interpellent, ſiqui fortè adeſſent, qui ſimilem vitæ exitum ſibi imminere intelligerent*. Socrates quoque apud Platonem Cycnos affirmat, tum magis, dulciusq; canere, cùm ſe breui præſentiunt morituros, quaſi lætantes Deo gratias agere videantur, quòd ad eum, cuius miniſtri ſunt, migrationem parent. Addit, homines quoſdam, cùm ipſi mortem expaueſcant Cycnos quoque falsò criminari, cantusq; huiuſmodi dicere, doloris argumentum eſſe, quem ex aduentante morte conceperint, ſicut ſenſiſſe videtur Lucretius, dum canit:

Cum tuba depreſſo grauiter ſub murmure mugit,
Et gelida Cycni, nec torti ex antro Heliconis,
Cùm liquidam tollunt lugubri voce querelam.

Roſtrum, quæ nauis pars.
Velum pro ala.
Cur Cygno potius, quã alijs aquaticis auibus veteres nauesornarẽt.
Cycnũ cur principes alant.
[a] *Lib. 15. de re cib. c. 61.*
Agrigentinorum nobilis piſcina.
Cycni pulchritudo.
Lædæ fabulæ mysticus ſenſus.
Helena cur tã pulchra fata.
[b] *Alc. 5. in Oreſte.*
[c] *In Iudicio Dear.*
[d] *In Gallo.*
[e] *Lib. 9. in fine.*
Aliæ dotes.
Cantus ſuauitas.
Cycnea cãtio.
[f] *In Ixeut.*
Cycnus cur Apollini ſacer.
Vt mortem ſibi prædicat Cygn⁹.
Quando dulciùs canant.

Sapien-

Sapientissimus verò Socrates hoc ideo maximè redarguit, quòd eiusmodi homines non animaduertant, nullam esse auem, quæ cantet, cùm esuriat, aut rigeat, aut quouis alio efficiatur incommodo: non ita Philomenam, nec Hirundinem, nec Epopem, quas ferunt per querimoniam cantare lugentes: Itaque sibi neque has præ dolore videri canere, neque Cycnos, sed quia Phœbo sacri sunt, diuinatione præditos prælagire alterius vitæ bona, ideoq; cantare alacriùs, gestireq; ea die, quàm superiori tempore. Quinimo Pythagoras credidit Cycnus animam esse immortalem, ac propterea lętari imminente morte. Videntur sane omnes antiquiores ea in opinione fuisse; quod nimirum Cycnus cantu suo sese moriturum significet: nam & refert apud [g] Athenæum Chrysippus, in libro de bono, & voluptate, quēdam, quòd dicteriorum, facetiarumq; esset studiosus, cùm esset à carnifice iugulandus, dixisse, velle se velut Cycneum cantum, vbi ceciniſſet, mori. Scio multis non duntaxat illud fabulosum videri, & anilia deliramenta sapere, quòd mortem suam præcinat, eiusdemq; incommoda cantus suauitate consoletur, verum etiam, quòd cætero vitæ tempore dulciter canat. Erant enim etiam hac in re ambigui, dubijq; veteres, ac in primis Ælianus, qui nempe id modò addubitare videtur, modò asserere. Ego suo postmodum loco veritatem rei indagabo lectoriq; ni fallor, satisfaciam. [h] Ælianus verò sic inquit: *Cycnus, (quem non solùm poëtæ, sed multi etiam soluta orationis scriptores Apollinis ministrum faciunt) quid musica, vel cantu possit, non habeo, quid affirmem. Veteres tamen persuasum habuerunt, Cycnea, (vt appellant) modulatione decantata, mox eum exprimere. Quod si ita est, liberaliter in hanc auem natura, quàm in homines bonos, & honestos fuerit, nempe his laudem, ac luctum à morte tribuunt alij: Cycni verò ipsi sese vel laude, vel luctu meribundi prosequuntur.* [i] Alibi autem hominibus Cycnum aut præstare, quia non modò nouit, quando ipse appropinquat, vt moriatur, sed quòd etiam placidissimè, ac leniſſimè mortem ferat, à natura esse placidissimum donum consecutum. *In morte enim*, inquit, *nullum acerbis doloris sensum inesse, se in optimam spem induxit. Homines autem quod nesciunt, id & exhorrent, & summum malum existimant. At Olori tanta animi est tranquillitas in extremo vitæ spiritu, vt sibi tanquam nauiam canant. Canit igitur Cycnus Epicedium, & funebre sibi carmen, siue Deorum hymnos decantet, siue suas ipse laudes, & ad mortem se præparat.* Sunt prętera in Cycno alia ornamenta præclarissima. quin ipsemet Philosophorum Coryphęus, & communis præceptor [k] Aristoteles, Cycnum author est, nec probitate victus, morum, prolis, senectutisq; vacare. Animi, corporisq; robur in hominibus laudatur plurimùm, sed in ijs maximè, qui eo non abuntur, hoc est, qui dum possunt, alios neque opprimunt, neque opprimere student, sed si ab alijs quanquam fortioribus lacessantur, aut ad pugnam prouocentur, egregiè se & defendant, & vindicent: Qua in re mirum est, quantum laudandus sit Cycnus, quæ cùm ales sit, quæ plurimùm viribus polleat, nulli suapte natura, aut vim, aut iniuriam infert, vnde tam eleganti, quàm appositio epitheto [l] Ouidius Olores innocuos hocinversu appellauit:

Illic innocui latè pascuntur Olores.

Cum Aquila auium omnium, ac ipsarum etiam rapacium fortissima, ideoq; regina nuncupata, bellum acerrimum quidem gerit, veruntamen nunquam nisi lacessitus ab illa, & ad præliandum prouocatus; nec æquali tantùm Marte dimicat, sed etiam vincit: quemadmodum perquam eleganter idem [m] Ælianus, qui sanè in huiusce alitis encomijs celebrandis fuit plurimus, hisce verbis testatum reliquit. *Neque vero*, inquit, *ad mortem, verumetiam ad pugnam fortis est Cycnus, iniuria item non lacessit, tanquam sanè moderatus, & vir prudens, sic lacessenti, acmoderanti de animi robore nihil concedit. Cætera quidem aues cum eo pacem habent, ac quasi fœdere deuincinuntur. Ab Aquila verò sæpe hostiliter appetitur, vt Aristoteles refert: nunquam tamen vincitur, sed eam prouocantem animi non solùm robore, sed iure etiam optimo vincit.* Quin & [n] Scaliger author est, si Cycni ala pulsetur Aquila, de hac actum esse. Non minori laude insignis illa, quam prædicat Albertus Magnus, verecundia in Cygno animaduertenda est, eaq; in coitu. Eum etenim perhibet, quotiescunque inierit fœmellam, eousque contristari, imò verò prorsus à cibo abstinere, donec viuo sese fonte abluerit, ac si in aqua occultum, quid latere non ignoret, quo peccata abluuntur, quemadmodum omnes nimirum eâ maculę, sordesq; expurgantur: qua de re per otium consule [o] M. Antonium Marsilium Bononiensem Archiepiscopum Salernitanum. Possem modo pariter ingenium auis celebrare, sed id ad propriam rubricam differo, de vsu eius in mensis nonnihil hic allaturus. Arbitrari enim quispiam posset, Cycnum, quòd nigram habeat carnem, duramq; ac ventriculo inobedientem, Anseri, cuius caro fortassis laudabilior, atque salubrior existit, post habendum esse. Verùm cùm & Cygnus noster carnis suæ habuerit optimos cultores, & non minori, quàm ipse Anser apud veteres in pretio, & in honore habitus sit, vti ex [p] Plutarcho in primis colli-

Nulla auis canit, cùm aliquo afficitur incōmodo.

[g] *Lib. 4. c. 4.*

Facetum dictum de Cycni cantu.

[h] *Lib. 2. de Animal. cap. 22.*

Natura in Cycnos, quàm in homines liberalior.

[i] *Li. 9 c. 34.*

Cycnus cur hominibus præstet.

Mortē cur non timeat Cycnus.

[k] *Li. 9. Hist. cap. 12.*

Fortitudo quę laudāda.

Cycni laudabilis fortitudo.

Olor innocuus.

[l] *Lib 1. Amor. Eleg. 6.*

Cycnus Aquilam vincit.

[m] *Lib. 5. de Animal. cap. 34.*

Cycnus vitio prudentiſſimus.

[n] *Exer. 231.*

Cycni Verecundia.

[o] *Lib. 2 hydragiolog. cap. 4.*

Cycni caro qualis.

Anſeris caro.

[p] *Lib. de esu carnis.*

gere eſt, non immeritò Cycnum prætuliſſe videmur, ipſi etiam Anſeri, quem innumeris alijs nominibus antecellit. Apud Athenæum etiam Dipnoſophiſtis apponuntur. Alexandrides apud eundem, poſteaquam carpſiſſet Thracum regis conuiuium, Cygnum inter aues lautas ſubinde numerat. Sed & apud recentiores ſæpe inter delicias huiuſmodi aues habentur: nam Platina inter epulas lautiorum, & præcipuè pullos ſpectari aſſerit. Moſcouitarum Duces, quotieſcunque carne veſcuntur, hoſpitibus ſuis Cycnos aſſos apponunt, vt luculenter narrat Sigiſmundus Baro. Et reuera principes illi harum alitum eſum plurimi facere videntur: etenim tres ex cæteris, quæ plurimę apponuntur Duci, cultro pungens, meliores, & cęteris præferendas explorat, quas dapiferi diſcerpitas, ac in partes quàm plurimas diuiſas in quinque minoribus, quam erant primæ, patinis duci iterum apponunt, reliquas verò fratribus eius, conſiliarijs, Oratoribus, alijsq; ordine diſtribuunt vna cum embamnate ex ſale, pipere, & aceto. Scribit quoque Ornithologus Cycnum ferum apud ſuos denarijs, ſiue drachmis argenteis quinque cum triente venundatum eſſe. Cęterùm, quòd apud multos in menſis improbetur, inde fortaſſis euenerit, quòd nimis annoſi ad nos perueniant. Has itaque ob rationes Cycno inter aquaticas aues principem locum aſſignauimus: quod pariter [q] Petrus Bellonius in ſua de auibus hiſtoria facit, quem tamen, quòd aquaticas terreſtribus præferat, laudare non poſſum. Sunt enim hę aquaticis & præſtantiores, & ad edendum ſalubriores. Eia igitur nunc ſecundum ordinem in prioribus duobus tomis à nobis obſeruatum, Cycni hiſtoriam aggrediamur.

Moſcouitarum Duces Cycnos aſſos, quibus apponant.

Cycni cur apud multos in cibis non laudẽdentur.

[q] *Lib. 3. c. 1.* Bellonij ordo improbatus.

ÆQVIVOCA.

Cycni qui dicti.

VIROS, eosq; celeberrimos, qui Cycni vocati ſunt, quatuor reperio. Cycnus dicebatur Ligurum ille Rex, qui cùm Phaetontis athnis ſui necem inſolabiliter defleret, in auem ſui nominis commutatus fingitur. Cycnum Martis filium Hercules equeſtri prælio ſuperatum occidiſſe legitur, equo adiutus Arione, quem Neptunus in equum conuerſus genuerat. Huius mortem tam iniquo animo Martem tuliſſe ferunt, vt eius vlciſcendæ cauſa arma ſumeret aduerſus Herculem. Cum Cycno verò Neptuni filio omni ex parte inuulnerabili Achilles Troiani belli tempore congreſſus, cùm fruſtrà eum iaculis petijſſet, tandem re intellecta, humi eum proſtrauit, genibusq; collo innixus animam eripuit. De tribus autem iſtis Cycnis latiùs dicetur in fabuloſis. Fuit poſtremò alius Cycnus Troianus ὅς μὴ, vt annotauit Euſtathius, πολιὸς ἐν γνώσεσι φαινόμενος διὰ φρονησιν, id eſt, qui ob prudentiam canus à natura celebratur. Cycnitis regio Stephano eſt, in qua Cycnus imperauit, ſed quis ille ſit, non addit. Cycnus quoque equi nomen eſt à candore [a] Statio nuncupatus hoc verſu:

Cycnus Neptuni filius.

Cycnus Troianus.

Cycnus equus.

[a] *Li. 6. Thebaid.*

—— Rapidum Daneius augur
Aſchetion increpitat, meritumq; vocabula Cycnum
Audit.

Cycnus aſtrum.

Eſt inſuper aſtri nomen, de quo miraculum hoc prodidit [b] Firmicus: *Quicunque, inquit, hoc oriente ſydere, nati fuerint, metallorum inuentores erunt, qui latentes auri, & argenti venas, & caterarum ſpecierum ſolertibus inquiſitionibus perſequantur: hi quoque monetarij erunt.* Fingitur autem eiuſmodi ſtella à Ioue in cęlum poſita in memoriam illius, cuius ſpecie Lædam compreſſerat: in quo ſenſu [c] Manilius.

[b] *Lib. 8. c. 7.*

[c] *Lib. 4. c. 11.*

Proxima ſors Cycni, quem cœlo Iuppiter eſſe
Impoſuit forma precium, qua repit amantem,
Cùm Deus in niueum deſcendit verſus Olorem,
Tergaq; fidenti ſubiecit plumea Lædæ,
Nunc quoque deductas reuolat ſtellatus in alas.

[d] *Lib. 5. de Stellis rubricæ de Cycno*

De eodem aſtro ſic canit [d] Pontanus:

—— Surgens vagus aquore Cycnus
Inſidias auium generi, & cana retia tendit,
Aucupiumq; docet, molleſq; inflectere cantus
In cauea, noſtras variantes & gutture voces
Reddere, & humanam referentia murmura linguam.

[e] *Lib. 11.* Cycnus nauis.

Cycnus nauis. Cycnus item nauis dicta fuit, cuius apud [e] Athenæum meminit Nicoſtratus, ναῦς δὲ πάνυ μικρὸς ὄνος ἦν ὁ κύκνος, ideſt, *nauis, quaſo, an viginti remorum eſt, an Cycnus.* Videtur autem ita dicta ab inſigni, quia nimirum Cycni auis effigiem gereret.

Cycnus collyrij genus.

Apud Galenum, vt anno tauit Ioannes Guintherius Andernacus, Cycnus collyrij genus eſt, quod recipit cadmiæ drachmas

drachmas duodecim, ceruſſæ lotę drachmas octo, amyli, tragacanthi, opij, acaciæ, ſingulorum drachmas duas, gummi drachmas duodecim, & ex aqua pluuiali paratur collyrium. Recenſet idem collyrium [f] Aëtius, & Cycnum Reginæ nuncupat, ſed cadmię drachmas ſex decim, non duodecim, vt Galenus, admiſcet, additq; amylum poſtremò eſſe inſpergendum, quoniam ſi moram traxerit, in mortario, collyrium acre faciat. Alexander [g] Trallianus ad excipiẽdum eiuſmodi collyrium ouorum trigintaduo albumina adijci teſtatur, leniſsimũq; hoc eſſe collyrium ad magnos oculorum dolores, & acres fluxionum impetus: conuenire autem ijs, qui collyriorum roſionem ob corporis molliciem, & imbecillitatem non ferunt. Eſt quoque oppidum Cycnus ad Heracleum flumen in Colchide, cuius meminit [h] Plinius, & κύκνον locum quendam in Aſia dicunt, teſte [i] Strabone. Cycnus poſtremò inſcribitur quidam liber Luciani, qui pariter de electro inſcribitur: quo in libro ſeipſum, ac ſcripta ſua extenuat, adhibita ſimilitudine fabulæ eius, quæ de electro, & Phaëthonte, ac Cycnis Eridani à poëtis traditur. Olor item ſemper Cycnum non ſignificat; nam quandoque pro odore ſumitur, vt alicubi ab [k] Apuleio: *At ille*, inquit, *olore alioquin ſpurciſſimi humeris percuſſus, quo me lamia illa infecerant, vehementer aſpernatur. Apagete, inquit, fœtorem extremæ latrinæ, & cauſas cœpit huius oloris comiter inquirere.*

Cycnus Reginæ.

[f] *Serm. 3. tetrab. 2. cap. 104.*

[g] *Lib. 12. c. 5.*

Cycnus oppidum.

[h] *Lib. 6. c. 4.*

[i] *Lib. 19. Geog.*

Cycnus libri titulus.

Olor etiam odorem ſignificat.

[k] *Lib. 1. de Aſin aur.*

SYNONYMA.

HEBRÆI nullum habent vocabulum, quod propriè, ac ſimpliciter Cycnũ ſignificet. תנשמת Tinſchemet ſecundum Hieronymum Cygnus eſt. Interpres etiam Chaldæus בוהא Baueta vel Bota, ideſt, Cygnum transfert (pro qua dictione in trilingui dictionario Kaueta, vel Chaueta legitur. Sanctes Pagninus ſeptuaginta ſecutus Porphyrionem. Rab. Salamon dicit materna lingua vocari צינא. Soetha, ſiue Zueta, vt Narbonenſes proferunt. Nos Ciuetta, ideſt, Noctuam. Quidam Onocrotalum putarunt; Rab. Dauid auis ſpeciem ſic dictam, quòd, qui illam videt, obſtupeſcit, & admiratur. שום Schom enim Hebræis ſtupere ſignificat. Rab. Salamon ſimilem dicit eſſe muri noctù volanti, ideſt, Veſpertilioni: nam dicit certè hanc vocem interpretatur Chauue ſouris, hoc eſt, murem volantem, atque ita Iudæi vulgò exponunt. Eſt etiam reptilis genus, nimirum talpa, ſicut [a] alibi interpretatur R. Salamon, & Hieronymus. Sunt enim multa nomina volucribus, & terreſtribus animantibus communia apud Hebræos. רחם Rachaın inter impuras aues numeratur. (Alias רחמה Rachama ſcribitur.) vbi ſeptuaginta Cygnum reddiderunt. Sed Cycnus impuris, & cibo negatis auibus, meo quidem iudicio, annumerari non debet. Ijdem ſeptuaginta in Deuteronomio verterunt Epopa, ideſt, Vpupam: vbi Complutenſis codex non Epops, ſed Porphyrio habet, vti ſimiliter Hieronymi translatio. Chaldæus interpres pro Racham transfert ירקרקא Ieraxrexa (fortè à croceo, ſiue flauo colore, quem illis vox Ieraxrex ſignificat, vt periti huius linguæ aiunt) in Leuitico, & in Deuteronomio Arabs רכם Raxam heth littera verſa in Kaph. Perſa vocem Hebraicam retinet. Dauid Kimhi Racham docet eſſe auem, quæ valde afficiatur in ſuam prolem, vt & R. Abraham, ſimul indicans doctiſſimum Saadiã eandem auem Arabica lingua Raxam appellari aſſerere, Racham auem ſic dictam a miſericordia (pietate) qua in pullos afficitur, Iudæi Germani interpretantur Picam. Verùm Ornithologus, vir ſanè maximi iudicij egregiè, luculenterq; docet, Racham omnino auis rapacis nomen eſſe, quæ cadaueribus veſcitur, ſiue Gypæetus ea ſit, id eſt, Aquila Vulturina, ſiue Oſſifraga, cuius nimirum, ſicuti etiam vulturis, mirus in prolem affectus celebratur, quemadmodum fusè admodum in vtriuſque hiſtoria docuimus. Comprobat hanc ſuam interpretationem Ornithologus ex Dioſcoride, qui ſimum Vulturis alicubi nominat, vbi Serapio illius interpres pro Vulture Racham tranſtulit. Conſtat igitur, inquit, Racham omnino neque Cycnum, neque aliam, vt alij interpretati ſunt, auem eſſe, præterquam de Aquilarum, aut Vulturum genere, vel inter vtrunque ambigente, vnde Gypæeto nomen. ינשוף, Ianſchuph Abram [b] Eſdra exponit auem noctù volantem. Chaldæus Kipopha, vti etiam in Deuteronomio יפופא ק. Arabs באשק Baſchax, Perſa vocem Hebraicam ſeruat. Septuaginta Ibis transferunt in Leuitico, & in Deuteronomio Cycnus, vt & D. Hieronymus. ita enim confundunt interpretationem duarum vocum Ianſchuph, & Tinſchemet, vt etiam aliarum quarundam. Sed doctioribus videtur vox Ianſchuph, omnino auem nocturnam, nempe Noctuam, aut Strygem ſignificare, quæ à crepuſculo denominetur. Cycnus qui buſdam Arabibus etiam Baſxax dicitur, item Cinnana, vel Cinnaria potiùs: nam Cinnaria, inquit

Tinſchemet.

Baueta. Bota. Chaueta, Zueta. Ciuetta.

Schom. Mus volãs.

[a] *Leui. 11. 30.*

Racham. Cycnus impura auis non eſt.

Ieraxrexa.

Racham quę auis ſit vocanda.

Gypæetus vnde dict.

[b] *Leuit. 11.* Ianſchuph. kipopha. Baſchax.

Cinnana.

inquit Syluaticus, est Cinnus (Cycnus) auis. Greci κύκνον dicunt, Latini Cycnum, vel Cygnum c in g mutato, Ornithologus Cygnum mauult scribi, & frequentius Latinòs, quam suo vocabulo, Olorem vocare asserit. Virgilius vtroq; vsus est, item Ouidius, & Horatius, Martialis, alijq;. Etymologia. Κύκνος autem Græcè dicitur, vt nonnulli grammatici, teste Varrino conijciunt, cò quòd cibi inueniendi causa cœnum præ cæteris animalibus scrutari, & turbare soleat, ἀπὸ τῆ κυκᾶν τὸν ἰλύν. Alij formant à verbo κλάω, quod (inquiunt) est φωνῶ, idest, Κλάνος. vocem edo, siue clamo, fit κλάνω, vnde κύκνος, quasi κλοκνος: est enim auis clamosa, sicut Anser quoq;: vel à terete collo, ὁ κυκλοτερῆ ἔχων τὸν τράχηλον, παρὰ τὸ κύκλος. Sed quærendum, an potiùs, per onomatopœiam sic appelletur: nam & Isidorus Cycnum à canendo Olor vnde dicatur. appellatum esse ait, cò quòd carminis dulcedinem modulatis vocibus fundit. Olorem verò, quod totus plumis sit albus: nullus enim, inquit, meminit Cycnum nigrum. Ὅλος enim Græcè totum dicitur; atque hinc fortè Scoppa nostri æui grammaticus cum aspiratione Holor scribit. Perottus secundum quosdam quasi Ὅλον ὁραῖον, idest, totum candidum, idest, Holor. totum pulchrum potiùs dici asserit. Nonnulli alij, vt annotat [c] Baptista Pius Bononiensis, [c] *In Annot. cap. 127.* Oloris etymum deriuant ab ὀλιγωρίᾳ, id est, despicientia, vt Fulgentius Placides, quod inuicem depascant hæ aues. Κύδνος Hesychio, & Varrino etiam Cycnus est, quanuis etiam Ciliciæ fluuius quidam ita vocetur: alioquin κυδνὸς oxytonum est gloriosus, inclytus, celebris. Κύδνος. Apud Glossographum κύκνος, πτηνὸν, ᾠδικὸν tanquam synonyma leguntur. Græci nostri sæ- Cyprinus. culi Cyprinum dicunt. Horatio quandoq; ales albus, quandoq; etiam ales canorus appellatur, Ouidio auis alba, volucris fluminea, Ales Cayster, & alibi Virgilio Anser Amyclæus quoniam [d] Iuppiter transformatus in Cycnum Amyclis Lædam compressit. [d] *In Cyri.*

Cyrus Amyclaeo formosior Anser Ledæ.

Italis' plerisq; Cigno dicitur. Scoppa Italus etiam Io Cino vocari ait, corruptè nimirum, Venetijs Celano, quæ vox ad Germanorum, & Belgarum Svveaen accedit, Ferrariæ Cisano: Hispanicè Cisne, Gallicè Cyne, vel Cygne, Saxonibus, & Heluetijs etiam Olb, Elbs, vel, vt alij scribunt, Elps, Olbsch, Anglis à Svvan. Illyricis Labut.

GENVS. FORMA. DESCRIPTIO.

CYGNVS, inquit Albertus, *videtur generis Anserini esse tum rostri figura, tum pedum, victuq;: tempore pugnæ etiam sibilat, vt Anser.* Et ex eo, vt apparet, Turnerus, Forma, inquit, victuq; Anseri similis, sed multò maior, totus candidus, pedibus nigris. Est verò color huius alitis tanti candoris, vt passim pro candidissimo, teste Thylesio, color Cycneus, siue Olorinus accipiatur. Plinius Medos, scribit, Gasidanem gemmam mittere, coloris Olorini, idest, Cycni color. Gasidane gemma. candidissimam: imo verò Syri, vt annotat [a] Gulielmus Postregius, Cycnum nuncupant gentili lingua quicquid candidum est. Iuuenalis Cycnum nigrum de muliere diuite, ac pudica, tanquam rara, vel potiùs, quam non reperias, dixit, vti in prouerbijs dicetur, & [b] alibi per antiphrasim, *Nanum*, inquit, *Athlanta vocamus, Aethiopem Cycnum*. [c] Virgilius quoq; Galatheam Cycnis candidiorem dixit hoc versu: [a] *Lib. de ori. rerum.* [b] *Satyr. 8.* [c] *Aeglog. 7.*

Candidior Cycnis, hedera formosior alba.

Huiusce albedinis Coruum olim fuisse ait [d] Ouidius, antequã niger ab Apolline factus esset: [d] *Metam 2.* Coruus olim albus.

Nam fuit hæc quondam niueis argentea pennis
Ales, vt æquaret totas sine labe Columbas,
Nec seruaturis vigili capitolia voce
Cederet Anseribus, nec amanti flumina Cycno.

Sic Lentinum quendam nomine lenem, quòd canos capillos tingeret, vt videretur iuuenis, Martialis admodum lepidè ex Cycno Coruum factum esse hoc distycho canit: Lentinus cur Cycnus & Coruus dictus.

Mentiris iuuenem tinctis, Lentine, capillis,
Tam subito Coruus, qui modo Cycnus eras.

Alibi etiam puellæ candorem inuens, eam Cycno candiorem dixit. *Toto candidior puella Cycno.* Cùm itaq; talis, qualem prædicauimus, candoris sit Cycnus, Horatius verò nihilominus purpureum appellet, multi tam poëtæ interpretes, quam alij etiam viri docti in diuersimodas sententias abripiuntur. Etenim nonnulli synedochen esse arbitrantur, parte pro toto assumpta, atq; ita vocasse Poëtam, quòd pedes habeat rubros. Sed hi præterquam, quòd toto, vt aiunt, cælo, errant, Cycno tribuunt, quod in eo non est reperire. Sunt enim pedes ei aterrimi, tantum abest, vt sint rubri. Alij locum eundem velut mendosum nituntur restituere, Horatius cur Cycnũ purpureum dixerit. Cycni pedes nigri.

re, sed cùm restituunt, euertunt potiùs, & sensum, intentumq; authoris corrumpũt. Horum autem alij pro purpureis, legunt marmoreis, alij porphyrijs, quo nimirum vocabulo Cythera insula Veneri sacra nominabatur, ac si pro Cycnis porphyrijs intelligendi sint Cycni illi Diuæ consecrati. Non desunt alij, qui legunt quidem purpureis, sed purpureos Cycnos interpretantur regales, hoc est, Veneris alites. Ego sanè horum omnium opinionem tanquam erroneam explodendam censeo, lubensq; in eorum opinionem eo, qui Cygnos purpureos vertunt, pulchros, ac egregiè resplendentes. Veteres enim rem aliquam pulchram, & splendidam significaturi nonnunquam elegantiæ, leporisq; causa purpuream nuncupare solent, quemadmodum innumeris ferè classicorum authorum quorumcunq;, maximè verò poëtarum authoritatibus confirmare possim: verùm quia & locus, & tempus, id prohibeat, quasdam tantummodo adducam, ne quis temerè, ac nimis arroganter, me in alios inuectum arguat. [c] Maro in primis (poëtis enim poëtam explicare cupio) nobilissimus ille carminũ scriptor, luminis pulchritudinem, ac splendorem indicaturus, id purpureum vocauit hoc versu:

Largior hic campos æther, & lumine vestit
Purpureo.

Et eum imitatus Ouidius:

Lataq; purpurea luce refulsit humus.

Eodem planè sensu idem Mantuanus solem purpureum, hoc est, splendidissimam, ac iucundissimam lucem edentem appellauit, canens:

Purpureos inter soles, ac candida lunæ
Sydera.

Ver quoq; quod & cæli clementia iucundum sit, & delectabile hominibus, & pulchrum propter varios, quos largitur, flores, purpureum eidem dicitur, vbi ait:

Hîc ver purpureum, varios hîc flumina circum
Fundit humus flores.

Flores insuper, quòd non minus, quàm ipsa olim purpura, oblectent, & contemplantes remorentur purpurei ab eo vocitantur:

Illæ (apes) *continuò saltus, syluasq; peragrant*
Purpureosq; metunt flores, & flumina libant.

Ita postremò Albinouanus candorem brachiorum elegantissimum, atq; splendidissimum denominaturus, ea ait esse, *purpureâ candidiora nive*. Addam purpuram etiam nonnunquam accipi pro verborum elegantia. Vt modò ad Cycnum regrediatur oratio nostra, pennarum eius mollicies à poëtis plurimùm celebratur; quæ in lectis mirum est, quantum expetantur, vt suo pòst loco dicemus: idcirco Polyphemus apud [f] Nasonẽ huiusce alitis plumis molliorem ait esse Galateam hoc versu:

Mollior & Cycni plumis, & lacte coacto.

Rostro est parum turbinato, in extremitate obtuso, quod Ouidius etiam innuit in Cycni in hanc alitem conuersi fabula, dum ait: *Tenet os sine acumine rostrum*: colore rutilo, vel russo potiùs, in cuius summa parte, qua capiti committitur, nigerrimum tuberculum, atq; id rotundum, & in rostrum se inflectens, existit. Est autem sicuti Anseri etiam serratum, vt annotat Albertus, & falcis instar dentatum. Asserit hic Cycnum in vltimis ætatis annis habere dentes, quod profectò ab alio nemine proditum est: imò verò [g] Plinius nulli volucrum dentes esse ait, præterquam Vespertilioni. Collum est longissimum, & viginti octo vertebris constans, quare ab [h] Homero δολιχόδερος, idest, longum collum habens appositissimo epitheto nuncupatur: & [i] Euripides δουλιχέλυκλωτα κύκνου similiter appellat. Huius longitudinis etiam meminit Ouidius, inquiens: *Collumq; à pectore longè Porrigitur.* De vsu, atq; necessitate huius proceritatis admodum eleganter ita differit facundissimus D. [k] Ambrosius: *Cygnus, quoque*, inquit, *cur proceriore collo vtatur, in promptu est, vt quia est paulò segnior corpore, nec facilè potest aquarum inferiora penetrare cernicem extendit ad prædam, qua quasi prærupta totius corporis esca, quam inuenerit, rapiat, atq; eruat è profundo. Adde & illud quia suauior, & magis canorus per procera modulus colla distinguitur, & longiore exercitatione purior longe resultat.* Meminit eiusdem necessitatis colli [l] Tullius, naturæ sagacitatem, vtpotè, quæ nullibi deficit, nullibi exuberat, admirans. *Enumerare*, inquit, *possum ad pastum capessendum, conficiendumq; quæ sit in figuris animantium, & quàm solers, subtilisq; descriptio partium, quàmq; admirabilis fabrica membrorum.* Et subinde enumerata modorum diuersitate, quibus animãtia ad pastum capessendum vtuntur, quorundam, inquit, esse eam humilitatem, vt cibum terrestrem rostris facilè contingant, quæ verò altiora sunt, vt Cycni, Grues, Anseres, & Cameli, adiuuari collorum proceritate. Eustathius quoq; & Varinus, Homerum interpretantes, quod Cygnum δολιχόδερον vocet, eũdem hunc vsum ex ea longitudine colligunt, quia scilicet, velut lineæ piscatoriæ vsum in aqua porrectum præbeat. Pedes non ipse tantùm, sed cæteræ quoq; aues, quæ natandi vsum

Cythera insula Porphyria dicta.

Purpureũ quid veteres dicerẽt.

[c] *Æneid. 6.*

Lumen cur purpureũ dictum.

Sol purpureus.

Ver purpureum.

Flores purpurei.

Brachia purpurea.

Verborum elegantia purpura dicitur.

[f] *Meta. 13.*

Cycni pennarũ mollicies.

Rostrum.

Dentes.

[g] *Lib. 36. cap. 11.*

[h] *Iliad. B.*

[i] *In Iphig.*

Collum cur longum habeant.

[k] *Lib. Hexam. c. 22.*

[l] *Lib. 2. de nat. Deor.*

Naturæ sagacitas.

Pedes cur membrana interlepian tur.

Cygnus adultus cum iunco leui.

Cycnus etiamnum pullus, Ferraria missus: cum nymphæa minori & Xiride.

vſum habent,& conſuetudinem,latos, & membrana quadam digitos eorum copulatos obtinet,atq; coniunctos,cuius meminit Ouidius, dum ait: *Digitosq; ligat iunctura rubentes*. In quo pariter admirabilis patet ratio naturæ,vt ad natandum adiumẽta habeant idonea, quò melius poſsint aquis ſupernatare, & quaſi remis quibuſdam, ita pedibus, membranæ illius extenſione latioribus aquarum fluenta propulſent. Albertus, & author de natura rerum eiuſcemodi auium genus exiſtimant vno pede vti pro remo ad promouendum natatum, altero pro corporis ſui gubernaculo: quæ ſanè ſententia à vero mihi minimè aliena videtur. Ego miſſum mihi ab excellentiſs. Alphonſo Cataneo, qui tunc temporis Ferrariæ medicinã primo loco profitebatur,ita breuiter deſcripſi. Corpus totum vndiquaq; vniformes cinerei coloris plumæ integebant: erat enim anniculus,aut natu minor. Primo enim anno,teſte Alberto,coloris eſt cinerei.elapſo verò anno candidiſsimus euadit. Pendebat libras viginti-quatuor. Dodrantes octo erat longus,ſtaturam humanam æquans. Collum enim totius reliqui corporis longitudine explet menſura dodrantum quatuor, quo tanquam piſcatoria linea vſus è fundo commodè pabulum haurire poſsit. Roſtrum habebat ſex digitos longum, à narium foraminibus ſupernè ad finem vſq; nigrum,cætera cartilagine carnis colore veſtitum. Inferior mandibula tota nigreſcebat frontis fine, & roſtri principio vtrinque maculam nigram,quæ in triangulum ſummi roſtri depreſſa, ac æquali ſuperficie coeunt,eſt videre,inter quas ſuiui coloris plumulæ frontem inſigniunt.Latera vtriuſq; roſtri interius ſerrata,palatum quoq; medium denticulorum in longum poſitorum ordine aſperum, reliqua etiam paſsim ſcabrum: Linguam mediam ſulcus dent culis palatum medium ſecantibus reſpondens diuidit,& ipſe propè radicem ſcaber. Sicuticapitis icon hic expreſsi ore hiante demonſtrat. Pedes dodrantem, & palmum longi,nigri ſunt,ſed notis,maculiſuè partim cæruleis,partim rubicundis,& albicãtibus diſtincti. Membranę digitis interiectæ ſquamulis minimis rotundisſunt inæquales. Digitos verò velut annuli quidam in latum interſecant: eorum medius omnium & craſiſsimus,& maximus eſt,longus digitos decẽ: internus nouem, externus ſeptem:omnes autem,quàm in Onocrotalo maiores. Cygnos ὑγλαυκῶς,ideſt,pulchri oculos vocat Lycophron. [m] Scaliger cæſios vertit. Ego eos conſiderare vix potui in iam mortua diù aue,videbãtur verò cæſij coloris eſſe. Ornithologus Cygni, quem apud ſuos Elbum vocari ſcribit, deſcriptionem ex inſpectione propria contecit huiuſmodi.In longitudinem,inquit,extenſus,mediocrem viri ſtaturam æquat,totus vndiquaq; candidus. Roſtro lato, vt Anas,croceo,macula anterius nigra ad ſpaciũ vnguis humani. Ab oculis verſus roſtrum pellis apparet nigricans. Crura nigra. Digiti pedum membranis nigris iunguntur. Plumæ deſinunt paulò ſupra genu. Inde ad extremos digitos tres palmi reſtant longitudinis. Alarum ambitus ſuperior quatuor palmorum eſt. Longiſsimæ alarum pennæ palmos ſeptem cum dimidio æquant: Cauda circiter tres palmos longa eſt: collum circiter octo.

Pedũ vſus.

Exacta deſcriptio.

Color.

Pondus.

Magnitudo.

Collum.

Roſtrum.

Pedes.

Cygni caput hians.

Digiti.

Oculi.

[m] *In Caſſandra.*

Elbus.

Lõgitudo.

Roſtrum.

Pedes.

Alæ.

Cauda.

SCE-

Cycni ſceletum.

SCELETI NOTÆ.

A. B. roſtrum denotat, & totum cranium, quod in Cygno oblongius eſt, quàm in Onocrotalo, ſed exilius, atque minus craſſum. C inferiorem mandibulam. D. coſtas, quæ numero ſunt viginti, cum in Onocrotalo ſint duodecim tantùm. E fulcra, per quæ tranſit aſpera arteria: ſunt autem longè diuerſæ figuræ, quàm in alijs auibus. F os iſchion, quod verſus dorſi vertebras intus multis foraminibus peruium eſt, ſuprà elatum, & acutum ferè. G Coccigis vertebras. H poplitem. I os talo reſpondens. K colli vertebras, quæ ſunt viginti, nam dorſi ſunt octo. L clauicularum oſſa. M. Omoplatas. N. os humeri. O. ſternum. O O Scrinium, ſeu capſulam pectoralem, cui aſpera arteria inſeritur. P. radium, Q. vlnam, R. oſſa carpi, S. oſſa metacarpij, T. os femoris, V. os ſuræ, X. os tibiæ.

ANATOME.

*3. Hiſt. capit. vlt.

ARISTOTELES, quanuis *Cycnum appendices habere* dicat, *infrà quâ deſinit inteſtinum*, hanc tamen alitem ſecuiſſe non videtur. Non erat enim tam miram qualem ſubinde, & deſcribemus, & depingemus, aſperæ arteriæ figuram taciturus. Quod verò ad inteſtina ſpectat, omnia quatuordecim dodrantes, & palmum longa erant, multoq; etiam pollicem craſſo adipe, qui vicem omenti obit, intecta: quæ cùm non multis anfractibus, aut gyris intricata, ſed ſimplici tantùm in ſe media ſpira reuolutione ſint inflexa, alimenti forſan aliquid non planè diſtributi præterlabi ſinerent: cui malo mederi volens natura, ne quidpiam anadoſim effugere poſsit, cæca duo dodrantis ſpacio inter anum, & ipſorum initium interiecto, recto inteſtino appendit, quæ anfractuum inteſtinorum defectum compenſarent. Arteria aſpera admirandæ ſanè ſtructuræ; nam œlophagum ſubiectum comitata ad iugulum deſcendens cum peruenit, non rectà, vt in cæteris animantibus ad pulmones tendit, ſed ſupra clauiculas eleuata in coſtam oſsis pectoris, ſeu ſterni inſeritur. Eſt autem hæc coſta minimè ſimplici oſſe compoſita, ſed ex duobus lateralibus, & tertio ſuperno his pro operculo incumbente fabricata, vaginæq; ſiue thecæ figuram, & vſum præbet. Ad huius finem poſteaquam peruenit arteria, infernè in ſe inſtar ſerpentis reflectitur, & S literam exprimit, moxq; ſub priore iam dicta portione ipſi ſuperpoſita hanc capſulam denuò egreditur, & clauiculis medijs conſcenſis harum iugo tanquam fulcro innititur; atque ita ſuſtentata denuò in morem tubæ reuoluitur, thoracisq; cauum ſubiens antequam ad pulmones fertur, prius quaſi laryngem alteram efformat, tranſuerſim ſecta, oſsiculoq; quantum ipſa lata eſt longo, & quod tenui membrana obtenditur, hiulcam fiſtulam, ſeu ſyringam organorum muſicorum, quorum modulatio diuino cultui in templis adhibetur (vulgus trombonem vocat) quæ inferiore ſui parte ſimili fiſſura patulæ ſunt, figura, ac compoſitione repræſentans. Sub hac larynge arteria in duos canales diuaricatur, quorum ſinguli in medio ampliori capacitate protuberantes, rectà in pulmones exiguos coſtis retrò totos affixos abeuntes diſtribuuntur. Eiuſcemodi naturæ artificium, cuius poſtea vſum indagabimus, tribus ſubſequentibus iconibus demonſtratur, quarum prior arteriam oſtendit, in thecam illam oſſis ſterni litera A denotati, ingredientem, & rurſus egredientem, altera thecam eam apertam, arteriæq; reuolutionem manifeſtiſsimè. A A. oſsis ſterni mediæ coſtę parietes duos denotant. B B. arteriam reuolutam in ſterni ſerinio. C. aſperæ arteriæ initium. D. aſperam arteriam thoracis capacitatem ingredientem. E E. diuaricationes eiuſdem. F F. collum auis. G. Laryngem. H H. clauiculas. Poſtrema exemptam arteriam, atque hæc de aſpera arteria.

Inteſtina qualia in Cygno.

Aſpera arteria.

Quomodo in os pectoris inſeratur.

Cygni aſpera arteria clauſo ſterno.

Cygni trachæa arteria aperto ſterni ſcrinio.

Trachæa arteria Cygni.

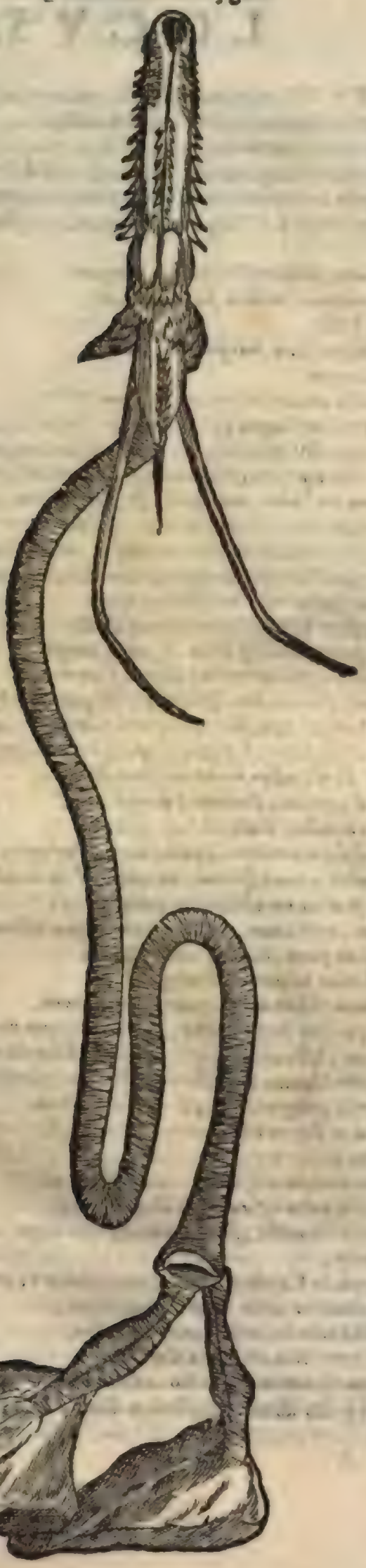

LOCVS.

CYCNVS ex animalibus est, quæ in aquis, & in terris agunt, & ancipitem vitam ducunt, qualia amphibia dicimus. [a] Aristoteles apud lacus, paludesq; degere scribit. Oppianus ait pratis, littoribus, & stagnis gaudere, Albertus in stagnis, quàm in fluuijs, quòd fortè in illis, quàm in his maior suppetat herbarum copia, quibus vescitur, item luti, quod continuò rostro versat. Nam & [b] Vergilius flumen, quo Cycni aluntur, herbosum nuncupauit:

Amphibia quæ.
[a] 9. Hi. c. 12. Cur stagna amet magis, quàm fluuios.
[b] Li. 2. Geor.

Et qualem infœlix amisit Mantua campum
Pascentem niueos herboso flumine Cycnos,

[c] Et Hieronymus Vida.

[c] Li. Scatch.

Herboso niueos dum margine pascit Olores.

[d] Et Iacobus Sanazarius.

[d] Lib. de Part. Virg.

Dum pascit niueos herbosa ad flumina Olores.

Aliam item rationem, cur stagna potiùs, quàm flumina amet, colligo ex [e] Æliano, quòd nimirum stagna longè sint quietiora, & natatum non impediant, vt fit in forti impetu labentibus fluuijs. *Sedes*, inquit, *& commorationes sunt in lacubus, paludibus, stagnis & perennibus fluuijs, quorum confluens, moderatè, & sedatè fertur.* In summa, loca quærit aquosa, qualia sunt, quæ recensuimus, haud tamen ad quærendum tantùm sibi pabulum, sed vt fulgura, fulminaq; quę naturaliter horret, fugiat, quod fortè innuit [f] Ouidius sub persona Cycni Ligurum regis Phaëthontis igne absumpti casum dolentis: dum canit:

[e] Lib. 17. cap. 24.

Fulmina quomodo vitet.
[f] Metam. 2.

Fit noua Cycnus auis, nec se cœlóq; Ioui q;
Credit, & iniustè missi memor ignis ab illo,
Stagna petit, paludosq; lacus, ignemq; perosus
Qua colit, elegit contraria flumina flammis.

Cæterùm quantùm fluminibus gaudeat, elegantissimè, vt omnia demonstrat [g] Homerus Græcos tanta lætitia, tantaq; animi promptitudine, atq; desiderio ad Troiæ excidium armari tradens, quanto amore Cycni circa Caystrij fluenta obseruantur. Canit autem.

[g] Iliad. B.

Τῶν δ' ὡς τ' ὀρνίθων πετεηνῶν ἔθνεα πολλὰ,
χηνῶν, ἢ γεράνων, ἢ κύκνων δολιχοδείρων,
Ἀσίῳ ἐν λειμῶνι, Καϋστρίου ἀμφὶ ῥοῇσι,
Ἔνθα καὶ ἔνθα πετόωνται ἀγαλλόμεναι πτερύγεσσι,
Κλαγγηδὸν προκαθιζόντων, σμαραγεῖ δέ τε λειμών.
Horum sicut auium volatilium gentes multæ,
Anserum, vel Gruum, vel Cycnorum longum collum habentium,
Asiatico in portu, Caystrij circa fluenta
Huc & illuc volant gaudentes alis
Resonanter sedentium, resonat autem pratum.

Cygnus flumineus dictus.

Quare Ouidius apposito admodum epitheto Cycnum nunc amantem flumina, nunc fluminеum nuncupauit. Est autem Cayster fluuius Asiæ iuxta Asiam paludem, ac Ephesum vrbem labens, quem Cycnis abundare Homerum imitatus Maro innuit:

Iam varias pelagi volucres, & quæ Asia circum
Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri &c.

De Asia verò omne alibi quoq; sic cecinit:

Cen quondam niuei liquida inter nubila Cycni
Cùm sese è pastu referunt, & longa canoros
Dant per colla modos, sonat amnis & Asia longe
Pulsa palus.

De Cygnorum copia in Caystro, fluuio cæteri poëtæ etiam meminêre, & in primis [h] Naso:

[h] Meta. 2.

Et qua Mæonias celebrarunt carmina ripas,
Flumineæ volucres medio caluere Caystro.

Ales Caystrius.
[i] Meta. 5.

Item [i] alibi. —— *Non illo plura Caystri*
Carmina Cygnorum labentibus audit in undis.

[k] Lib. 9. de mistib.

Alibi etiam pro Cycno alitem Caystrium dixit, & [k] Propertius Caystrum Cygneum, dum canit:

Ne

Et qua Cycnei viſenda eſt ora Cayſtri,
Et qua ſeptenas temperat vnda vias.

Iſtrum quoque, & Tanaim fluuios inde celebrat [l] Seneca, inquiens: [l] *In Agam.*

Clarum niueos inter Olores
Iſtrum Cycnus, Tanaimq; colens.

Plurimi etiam Cycni, aliæq; aues aquaticæ in Strymone fluuio conſpici legimus, fluuio inquam lento, & non profundo, & humilibus, vt tradunt, ripis, ideoq; valde herboſo. Moſchus antiquiſſimus poëta, & [m] Theocritus quidem Strymonios vocitant, haud dubiè ob allatam rationem. Circa Mçandrum Phrygiæ fluuium abundare etiam legimus, vnde & Mæandrius à quibuſdam dici meruit. In Eridano, ſiue Pado apparere interdum Cycnos tradit Lucianus, ſed paucos: cùm alioqui alij in hoc fluuio eorum copiam eſſe innuant, ac in primis [n] Claudianus, qui Padum inde Oloriferum appellat, cum ait: [m] *Eidil. 19.* [n] *In Epigr.* Padus Oloriſer.

Fractaq; nobilium ramis electa ſororum
Cycnus Oloriferi vexit ab amne Padi.

[o] Alibi etiam de Eridano ſic canit: [o] *In Epithal. Pallad. & Sereu.*

Eridani ripas, & rauca ſtagna Paduſæ
Diffugiens nudauit Olor.

[p] Meminit & Silius Italicus. [p] *Lib. 14.*

Haud ſecus Eridani ſtagnis ripaue Cayſtri
Innatat albus Olor, pronoq; immobile corpus
Dat fluuio, & pedibus tacitas emigrat in vndas.

Sed & ante eos [q] Maro ipſe: [q] *Lib. 11. Aeneid.*

Haud ſecus ac alto in luco cùm fortè caterua
Conſedere anſum, piſcoſi aue amne Paduſæ
Dant ſonitum rauci per ſtagna loquacia Cycni.

Mintius item Italiæ amnis Cycnos multos alit, vt celebrat Baptiſta Mantuanus his verſibus.

——————— *Aruis*
Qua patre Benaco genitus circumfluit amne
Mintius ingenti Cycnos habet vnda natantes.

Et alibi rurſus.

Perſimiles Cycnis viridis quos Mintius alga
Quos Maander alit, quos humida prata Cayſtri.

Supra Auernum Italiæ lacum, vt refert author mirabilium, quę Ariſtoteli aſcribuntur, iuxta Cumam nullam auem peruolare falſum eſt: nam qui illic fuerunt, inquit, Cycnorum copiam in eo eſſe narrant. In Papho inſula innumeros dari teſtatur Lycophronis interpres, & ingentem eſſe multitudinem iuxta Carantonum, quod Galliç Aquitaniæ flumen eſt, Canentelam Ptolomęo dictum. Hiſpania etiam, teſte [r] Strabone producit Cycnos, & eius generis aues plurimas. In Regis Angliç aula multos ſemper Cycnos alì aiunt. Polydorus [r] *Li. 3. Geog.* [s] Virgilius in eiuſdem terræ lacubus, & fluuijs magna voluptate omni tempore conſpici teſtatur. Quinimo [t] Volaterranus, referente [u] Ioanne Textore, vbi mores Britannorum, ſiue Anglorum deſcribit, ait Cygnos ad Tameſis ripam, non minus, quàm quatuor nullia continuo enutriri. Scotia pariter Cycnis abundat; maximè Spina eius ſtagnum, & cur potius in eo, quàm in alijs degant hoc modo refert Hector [x] Boëthius: *Eſt & lacus in Moravia, Spina nomine, inſignis Olorum frequentia. Naſcitur enim in eo herba quadam, cuius ſemine auidiſſimè veſcuntur, atque ob id Olorum cognominata. Ea autem herbæ illius natura eſt, vt agris iniecta nunquam putreſcat. Hinc factum eſt, vt licet in ſpacium quinque prope millium lacus diſtendatur; hominumq; adhuc memoria piſcibus, ac maximè ſalmonibus exundare conſueuerit. Vbi ea enaſci cæpit ſenſim accreſcens totum illud vadoſum, nantibusq; impeditum reddiderit, nec vllus deinceps piſcis maior in eo viſus eſt.* Vt verò hiſce dictis modò locis copioſi ſunt Cygni, ita multis alijs in locis vel non ſunt, vel ſaltem rari. Agri in primis noſtri Cycnos, quod ſciam, non habent, quum alioqui non deſint lacus, ſtagnaq;. Ornithologus etiam apud ſuos, hoc eſt, Heluetios rariſſimos eſſe ait, nec niſi hyeme aliquando ſæuiſſima, cùm lacus toti gelu cõglaciant, capi. Incolunt prętet lacus, & flumina, etiam mare: nam & apud [y] Heſiodum Cycni multi natant in Oceano, & Ælianus [z] ex Ariſtotele Olorum gregem quandoq; in Afro mari apparere prodidit. Caſſandra item apud Lycophronem nonnullos ait marinam vitam laudaturos, Oloribus ſimiles, atq; hinc fortè Cycnus Neptuni filius fingitur, qui fluminibus, mariq; præeſſe dicitur. [a] Plinius cùm dixiſſet de Cicomarum migratione, & vnde veniant, & quo

[s] *In Georgr.* [t] *In Cornucopia.* [u] *In deſcrip. regni Scot.* Olorũ herba, & eius natura. Cycni vbi non ſint, vel rari. [x] *In Scuto Herc.* [y] *Lib. 10. cap. 36.* Cycnus cur Neptuni filius. [z] *Lib. 10. cap. 22.*

[b] *Lib. de ubert.* & quo abeant, ignorari, ſubiungit. *Simili Anſeres quoque, & Olores ratione commeant, ſed horum volatus cernitur.* [b] Georgius Agricola Olores etiã, Cicenias, & Anſeres longius abire ſcribit.

MORES. INGENIVM.

[a] *9. Hiſtor. cap. 12.* CYCNI ab [a] Ariſtotele εὐήθεις dicuntur, hoc eſt probitate morum inſignes: quanuis enim Græci εὐήθη ſtolidum, & ineptum vocent, hoc tamen inter Cycni laudes à philoſopho ponitur, vt hæc etiam adiuncta, εὐβιοτος, εὔγηρος, εὐτυχεῖς. Hinc eſt nimirum, quòd Ælianus ſcribit eos ſuapte natura mites, & pacatos eſſe. Nam ſi prouocentur, & infeſtentur vel inter ſe, vel ab alio quouis, admodum iracundi, & pugnaces ſunt. Cicurantur, teſte Alberto, præciſo alæ interioris articulo. Pullos ſuos mirè amare idem author eſt, & pro eiſdem acriter dimicare. Sunt ex eorum genere, qui gregales vocantur, vti ſcriptum nobis reliquit duobus in locis [b] Ariſtoteles. De ingenio vix quicquam proditum reperio, eo tamẽ non carent, ſed in volatu potiſſimum id oſtendunt, quemadmodum ex hiſce [c] Plinij verbis eſt intelligere. *Liburnicarum more roſtrato impetu feruntur, facilius ita findentes aëra, quàm ſi recta fronte incederent, à tergo ſenſim dilatante ſe cuneo porrigitur agmen, largeq́, impellentè præbetur aura. Colla imponunt præcedentibus: feſſos duces ad terga recipiunt.* Cum parituri ſunt, herbam in nidum ſuum congerere tradit apud Athenæum Philochorus, quam Lygęam vocant, tanquam ea parientibus ſit opilatura. Eſt autem Lygæa viticis genus in aquoſis frequens. λύγος enim vitex eſt. [d] Ioannes Khuenius Breidbachius, olim auditor meus, hac herba pullos ſuos tueri arbitratur, dum canit:

Quomodo cicurentur.

[b] *Lib. 1. Hiſt. cap. 4. & lib. 8. c. 12.*

[c] *Lib. 10. cap. 23.*

Lygæa herba.

[d] *Lib. 1. Zodiaci med.*

—— Viticem paritura in ædes
Exiguas inferi Cycnus, prolemq́, tuetur.

Ranas cur deuorent. Michael Glyca Siculus refert, neſcio, an ex propria ſententia Cycnos quandoq́; ranas deuorare, atque earum eſu affectione quadam ſibi moleſta liberari.

AETAS.

OLOR ab Ariſtotele γήρως nuncupatur, quòd ad ſenectutem facilè perueniat, eamq́; commodè ferat. Quod & Ælianus ſcribit. Vitam ei longam eſſe audio, ita vt vulgò vel trecenteſimum annum attingere credatur, quod mihi veriſimile non eſt.

VOX:

[a] *In Auib.* Κύκνος ἄδων, author eſt Iulius Pollux, vbi voces animalium explicat. Apud [a] Ariſtophanem eorum vox eſt Tio, Tio, Tio, Tio, Tinx. Altum quandoq́; vociferari innuit [b] Heſiodus: Κύκνοι ἀιρετὸν ταὶ μεγαλ' ἄπτυον. Author Philomelæ eos ait drenſare:

[b] *In Aſp.* Drenſare.

Grus gruit, inq́, glomis Cycni prope flumina drenſant.

Quando ſibilent. Tempore pugnæ, vt ait Albertus, ſibilant, & interdum bombos, authore quodam, emittunt, ruditui aſinino non diſſimiles, ſed breues, & qui longè audiri non poſſunt.

DE VSV, SEV FINE ASPERAE ARTERIAE, ET DE CANTV.

ASPERÆ arteriæ in Cygno inſolens illa conſtitutio anteà, & deſcripta, & delineata, non modicam vſus, ſeu finis eiuſdem inueſtigandi occaſionem, materiamq́; præbuit. Cùm verò duplex à Philoſophis, & Medicisq́; eius vſus aſſignetur, prior, qui eſt reſpirationis ad vitam neceſſarius, alter verò nobilior, digniorq́; qui vocis edendæ, & formandæ eſt, vtriuſq; ſanè tam huius, quàm illius gratia, ſi naturam Cygni penitus introſpicimus, pulmonis fiſtulam huiuſmodi noua, & mira ratione conſtructam, ei datam iure merito cõcedemus.

Aſperæ arteriæ duplex vſus.

Quod

Quod enim ad reſpirationem attinet, cùm Cygnum in ſtagnorum, & fluuiorum fundo herbas, aliaq; edulia pro victu ſibi quærere voluerit natura, vnde etiam apud Græcos, vt dixi à cœno, & luto fodiendo κύκνος ſibi nomen inuenit, par fuit, vt illi collum longiſſimum faceret, quo tanquam piſcatoris linea pabulum è luto profundo attraheret, vnde & diſſecti ventriculum fabulo, lapillis, herbaceæ materiæ permiſtis refertum conſpeximus. Ne verò longa illa interim, dum roſtrum cœno immergit, ſuffocationis periculum incurreret, aſperam arteriam collum non modò æquãtem longitudine, ſed & dodrante excedentem, nempe omni ea portione, quæ œſophago deſerto, clauiculisq; ſeu furcula ſuperata in ſcrinium illud, ſeu thecam recondita à coſtæ ſterni pariete duplici, & tecto compoſitam recondenda ingreditur, & rurſus ſerpentino flexu reuoluta egreditur, furculæ innixa, vbi deorſum ad pulmones labitur, natura largita eſt, in hunc finem, vt cùm aliquando horæ fermè dimidiæ ſpacio, toto capite, & collo pronis vado alimoniam hauſturus immergitur, pedibus in altum elatis, cæloq; obuerſis, ex ea arteriæ, quæ pectoris dictę vaginæ recluſa eſt, portione, tanquam ex condo promo ſpiritus, quantum ſatis eſt, tam diuturnæ vrinationi ſuppeditari poſſit. Quali prudentia in piſcibus quoque quibuſdam vſam fuiſſe naturam videmus, quibus duas veſiculas tribuit, & quandoquidem branchiæ ipſorum reſpirationi vndiquaque perficiendę non ſemper ſufficerent, hiſce tanquam vtriculis quibuſdam aër incluſus altomari depreſſis, ideoq; aërem recentem haurire nequeuntibus ſemper in promptu futurus conſeruaretur. Neque enim cum vero congruit, quod vulgus opinatur, piſces non reſpirare, quod obiter, cùm non ſit huius loci dictum eſto. De voce autem, cuius efformandæ alterum in animalibus arteriæ vſum poſuimus, hic pluſcula differenda occurrunt, quantum ad rem præſentem de Cycno ſpectat. Res eſt plurimorum, imò omnium ferè ſcriptorum controuerſijs maximè agitata, *Cycnea cantio*, dum hi mirabilem melodiam, ac harmonicos concentus ſuauiſſimos edere moribundos affirmant: illi verò non ſolùm non dulce canere, ſed & vocis inamœnitate, & abſurditate Coruis, ac Gracculis poſthabendos contendunt. Inter negantes in primis eſt [a] Lucianus, à quo nautæ quæſiti, an Cycni cantibus, & modulis indulgeant, reſpondent, paucos nonnunquam Cygnos conſpexiſſe in fluminis (Eridani) paludibus, qui incomptam, & inamœnam vocem, & ſonum parum firmum edere ſolebant, ita vt Coruos, aut Gracculos illis collatos Sirenas eſſe confirmare poſſis: cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, ne in ſomno (hoc eſt, nulla ratione, nullo tempore) quidem audiuimus. [b] Alexander Myndius, referente Athenæo, profitetur plures ſeſe Cycnos moribundos perſecutum, cantum verò eorum nullum audiuiſſe. Ex his etiam [c] Plinius eſſe videtur, qui ſic habet. *Olorem morte narratur flebilis cantus falsò* (alias falſis) *vt arbitror, aliquot experimentis*. Ex recentioribus inſtar omnium, & quem maximi alioqui facio, eſt [d] Iulius Cæſar Scaliger, ciuſcemodi cantum fabuloſum eſſe ſcribens in Cardanum inuectus, quòd nugas poëtarum, illum laudaret. *De Cycni verò*, inquit, *cantu ſuauiſſimo, quem cum mendaciorum parente Gracia tactare auſus es, ad Luciani tribunal, apud quem aliquid noui dicas, ſtatuo te. Multitudo ingens ad Caratonum fluuium. Quid dicam tibi? Anſeres ſunt*. Qui verò cantare ſuauiter Cycnos ſcripſere, grauiſſimi fuere Philoſophi. Socrates in primis apud Platonem, Ariſtoteles, & Cicero, celeberrimiq; poëtarum, Callimachus, Aeſchylus, Theocritus, Antipater, Euripides, alijq; Græci, ex Latinis Lucretius, Vergilius, Seneca, Ouidius, Propertius, Martialis, Statius, hosq; imitati cæteri omnes. Verba Socratis, qui ſi difficilior, mœſtiorq; fuiſſet, morituris ſeſe Cycnis deteriorem exiſtimari poſſe refert, antè citauimus. [e] Ariſtoteles, *Canere*, inquit, *Cycni ſoliti ſunt, & præcipuè iam iam morituri, & iam quidam cum in mari Africo nauigarent, multos canentes voce flebili, & mori nonnullos conſpexere*. Sic ille. Cicero, qui quoque alibi Apollini propter vaticinium Cycnos dicatos aſſerit, præfans in librum de Oratore tertium de L. Craſſo ita loquitur: *Illa tanquam Cycnea fuit diuina hominis vox, & oratio, quam quaſi expectantes poſt eius interitum veniebamus in curiam, & veſtigium illud ipſum, in quo ille poſtremum inſtitiſſet, intueremur*. Hæc Cicero. Et ſanè Cycnea voce loquebatur ille Craſſus, nam ſeptimo pòſt die mortuus eſt. Vergilij verſus doctiſsimos poſtea citabimus. [f] Ouidius ſic canit:

Sic vbi fata vocant vdis abiectus in herbis
Ad vada Mæandri concinit albus Olor.

Et [g] aliàs ſic:

Vtq; iacens ripa deflere Cayſtrius ales
Dicitur ore ſuam deficiente necem.

Item [h] alibi:

Carmina iam moriens canit exequialia Cycnus.

Collũ cur lõgiſſimũ.

Aſperæ arterię lõgitudinis vſus.

Piſcib⁹ quibuſdã cur duæ veſiculæ.

Piſces reſpirant.

De cantu controuerſiæ.

[a] *In electro.*

[b] *Lib. 9.*
[c] *Lib. 10. cap. 23.*

[d] *Exe. 232.*

[e] *Lib. 9. Hi. cap. 11.*

Cur Apollini ſacri.
Craſſus Cycnea voce locutus & cur.

[f] *In Epiſt.*

[g] *Lib. 5. de triſt. Eleg. 1.*

[h] *Met. 14.*

Elegan-

[i] *In Hippolyto.* Eleganter [i] Seneca:

Candidas ales modò mouit alas
Dulcior vocem moriente Cycno.

[k] *In Xenijs.* [k] Martialis verò ita habet:

Dulcia defectâ modulatur carmina linguâ
Cantator Cycnus funeris ipse sui.

[l] *Lib. 3. sylu.* Statius [l] alibi hos cecinit versus:

Qualia nec Sicula moderantur carmina rupes
Nec fati iam certus Olor, fauiq; marita
Thereos —— Et [m] alibi rursus: [m] *Li. 5. sylu.*
Non ego quas fati certus sibi voce canora
Inferias promittit Olor, &c.

Possem modò hic multorum aliorum poëtarum recentiorum authoritates adducere, sed quia ex hisce veteribus, tanquam ex fonte hausere, eas sponte prætereo. Hanc itaque controuersiam considerans [n] Aelianus de Cycni cantu, nihil certi affirmare fuit ausus. In varia enim historia Cycnos cantandi quidem studiosos esse communi sermone peruulgatum haberi scribit, se verò nunquam neque fortassis alium canere audiuisse: credi tamen canere, & tunc potissimùm eorum cantum putari suauissimum, & iucundissimum, cùm vitæ eorum permutatio præ foribus est. Alibi verò authoritate [o] Aristotelis confirmat Olorum gregem interdum in mari Aphrico apparere, & cantum tanquam ex choro quodam consonanti suauem quidem, & lugubrem, & veluti ad misericordiam inclinantem præternauigantibus præbere, & ab illa modulatione nonnullos viuos extinctos. Alias [p] rursus ex Hecatæo non solùm canere Cycnos admittit, verumetiam vnà cum citharœdis accinere, cùm Hyperborei Apollinis festum celebrant. Alibi denique canere eos ait, sed nisi flante Zephyro. Philostratus pariter tunc suauiorem vocem ædere ait, cùm Fauonius eos ad cantum visus fuerit inuitare. Oppianus verò, qui in obseruando, & describendo harum alitum cantu diligentissimus fuit, a Fauonio ad cantum inuitari author est, cùm decrepiti iam viribus destituuntur. *Diluculo*, inquit, *canunt ante solis ortum tanquam in aere vacuo per id tempus audiendi clarius. Canunt etiam in maris littoribus, nisi tempestas, & procellarum sonus dissuadeant. Hoc enim vigente ne satis quidem ipsi cantilenis satis perfrui possent. Sed ne in senecta quidem morti vicina cantus obliuiscuntur, qui tamen eis in illa ætate remissior est, quàm in iuuenta, cùm neque ceruicem amplius erigere, neque pennas extendere queant. Fauonium tunc ad canendum obseruant, ignaui iam cruribus, & membrorum viribus defecti: Moriturus secedit aliquò, vbi nulla auis canentem audiat, nec Olores aly luctuosè interpellent, si qui fortè adessent, qui finem vitæ exitum sibi imminere intelligerent.* Cùm itaque paribus ferè rationibus ab vtraque parte hactenus sit certatum, posthac (ni fallor) affirmanti sententiæ, non modicam fidem faciet præclara illa, & suspicienda arteriæ aspera structura ante hac à nullo alio, quod equidem sciam, obseruata. Ea enim cùm duplici reflexione, tubæ bellicæ figuram exactissimè repræsenter, qua quamlibet tã acutorum, quàm grauium sonorum varietatem modulantes tubicines effingere solent, natura nihil frustra facere, neq; etiam actionem vllam sine idoneis, functioniq; accommodatis instrumentis obire soleat, minimè vulgari organi argumento facilè inducor, vt verisimiliorem eorum esse credã sententiam, qui dulce melos, præsertim morti vicinos cantare dicunt. In hoc enim duplex flexus ille, qui ossis pectoris primùm capsulæ inseritur, dein altera reuolutione in furculam inclinata recumbens, in pulmones decidit, factus videtur, vt ne vox in tam longo arteriæ spacio euaneseeret, neuè prolixo adeo itinere fatisceret, sed in ipso reuolutæ arteriæ angulo repercusso maiori cum clangore erumperet, ac veluti morulæ exiguæ in eo anfractu quit te recreata vires acquireret eundo, perinde vti Aquilo Romę, vbi cęlum alioqui calidius, frigidius tamen, quam alibi spirat, quòd longo adeo itinere fractas, ac languidas vires Apennini montis cacumen radens, ac nonnihil subsistens recolligat, ac veluti seipso fortior factus maiori impetu deinceps feratur. prętet id, quod capitulę pectoris, cui arterię portio reuoluta includitur, fornix, ac veluti concameratio quędam ad vocis reuerberationem, ac incrementum nonnihil quoque facere videtur. Quòd si Philosophi quidam cantus Cycnei suauitatis rationem adferre conati, id accidere non ineptè fortassis arbitrati sunt, teste adagiorum author propter spiritus per collum procerum, & angustum erumpere laborantes, quid fuisse dicturos eos putamus, si planè admirabili istac, ceu tuba ad omne genus musici concentus çdendum appositissimo instrumento à natura instructam sciuissent? Alioquin enim colli proceritas, & angustia multis alijs, nulla tamen vocis sonorę suauitate commendatis communis est, vt obstrepero Anseri, crepitanti Ciconię rostro, Onocrotalo, Grui, & similibus

[o] *Lib. 20. de Animal. cap. 30.*

[p] *Lib. 11. de animal. c. 1.*

Quando suauius canant.

Cycnos canere, & quando.

Aquilo cur Romæ frigidior.

bus. Ideo, inquit Isidorus, suauiter canere Cycnum dicunt, quia collum longum, & inflexum habet: & necesse est; eluctantem vocem per longum, & flexuosum iter varias reddere modulationes. Diuus pariter [q] Ambrosius, cantileuæ Cycneæ dulcedinis causam statuit colli longitudinem, hucq; interim [r] Vergilius respexisse videtur, cùm sic canat:

[q] *Lib. 6. Hexam. ca. 12.*
[r] *Aeneid 11.*

—— Et longa canores
Dant per colla modos liquida inter nubila Cycni.

Sanè quidem, vt Lucretium huius rei conscium fuisse suspicer, faciũt hi versus, quibus Cycneicantus causam acu tangens adamussim reddidit expressam:

Cùm tuba depresso grauiter sub murmure mugit,
Et gelida Cycni nece torti ex antro Heliconis,
Cùm liquidam tollunt lugubri voce querelam.

Ad huius auis suauem, & canoram vocem astruẽdam multa quoque faciunt: primùm, quod minimè existimandum putem ab antiquissimis illis Philosophis, & poëtis, vt Homero, Virgilio, Socrate, & Aristotele traditam, deinde vnanimi omnium omnis ęui scriptorum consensu acceptam, ac comprobatam sententiam nulla omnino veritate fultam esse, ac temerariam, cùm & Hesiodi iudicio plerunq; verum sit, quod vulgò dici solet: deinde, quod Ægyptij, quibus vel ipsi Græci omnem Philosophiam acceptam referebant, Cycnum musicæ signum hieroglyphicum esse voluerunt. Præterea quod omnis antiquitas Cycnum Apollini citharœdo musicæ inuentori nuncupauit. Demum, quòd viris philosophis, nominatim clarissimis & excellẽtissimis D. Federico Pendasio Philosophiæ professori celeberrimo, se Cycnos frequenter cantantes suauiter in lacu Mantuano cymba vectum audiuisse asserenti, tanquam fide dignissimo non illibenter fidem adhibentes suffragamus. Georgius Braun Cygnos testatur prope Londinum Angliæ emporium in mari agminatim lęto occursu, & festiuis cantibus subeuntes classes excipere. Scribit item Albertus, se huiusmodi voces lugubres in qualibet tristitia ab eis ædi animaduertisse. Ego autem non in tristitia tantùm eos canere existimo, sed in gaudio etiam. [s] Antonius Mula Brasauolus Cycnos sub vitæ exitum canere sese obseruasse testatur, sed omnes id facere negat: quare cùm apud Plinium legatur, *Falsis aliquot experimentis*, pro falsis primùm legebat factis: quod mirum sibi videretur adeo vulgatam sententiam falsò vndiquaque pronunciari: quare pòst experimento doctus Plinium falsis, non factis scripsisse pronunciauit, quoniam scilicet ante mortem Cycnos quosdam cantus edere, quosdam etiam silentes emori obseruasset. Huc rursus non minimi ponderis alia hæc ratio accedit: quòd Belgæ maritimi, vt Frisij, Batauí, Mattiaci, cæteriq; his vicini Olorem, qui non minus frequens apud hasce gentes est, quàm in Helicone à poëtis putatus, imo si vspiam alibi frequentissimus, ob stagnorum copiam, vernacula voce Huyler cognominant, dictione ab Olor non admodum dissona, sed quę auis proprietatem exactissimè exprimat. Huylen enim illis lugere, seu eiulare, aut plangere significat: qua indicant, auem hanc lugubrem quendam cantum edere, suauiq; planctu modulari. At quia mœstus videtur hic cantus, ideo poëtæ tanquam morti congruum pro nœnijs ab eo velut mortis prælago occini fabulantur iam necis hora instante. Verùm quouis tempore canorum quiddam, etsi lamentantium in morem eos obstrepere ego non semel data opera obseruaui, & auscultaui: quare non temerè Syri putarunt, Olores Syrenas esse, qui post lotionem ex aquis subuolantes suaue quoddam carmen decantent. Concludamus itaque cum Pausania κύκνος τῷ ὄρνιθι μουσικῆς ἕνεκα δόξαν, ideſt, Cygno aui esse musices gloriam, & cũ Callimacho exclamemus, μουσικαν ὄρνιθες ἀϋδότατοι πτερόεσσαι. Ne verò & illud tanquam prorsus fabulosum reijciatur, quod cantu suo mortem suam præcinant, alia quoque animantia, quę pariter mortem suam lugent, pro exemplo sunto. Elephantem in primis, vt interim alia pręteream, idem facere testatur [t] Oppianus his versibus, sic Latinè redditis:

[s] *In Cõment. ad Porphyr. Isagog.*

Huyler. Huylẽ quid Belgis.

Cycnus musicæ hieroglyphicũ.

Olores Sirenes putati.

[t] *Lib. 2. de Venat.*

Quid verò mirum, quum elephas (audita fatebor)
Pectore diuino fata præsagiat omen?
Non igitur solis auibus prænosse futura
Contigit, aut soli de morte queruntur Olores.
Quippe elephas tristi quoque fatum carmine luget.

[u] Papinius etiam Psittacum ait sibi mortem cantu prędixisse, inquiens: *Nec soli celebrant sua funera Cycni.* Quod verò de penna fingunt poëtę, eam dicentes appropinquantibus ad extremũ vitę in capite natam paulatim in cerebrum descendere, ipsos verò Cycnos interea flebili voce cantare, donec moriantur, id plane fabulosum iudico. Id tamen veteres nugabantur, vt de Ouidius: *—— Veluti canentia dura*
Traiectus penna tempora cantat Olor.

[u] *Lib. 2 Sylu.*

VOLA-

VOLATVS. GRESSVS. NATATVS.

CYCNVS, inquit Albertus, probè natat, non probè ingreditur, volat mediocriter.[a] Ælianus tamen pelagus traijcere scribit, & indefesso alarum remigio per mare volare, & [b]Aristoteles longius in pelagus efferri scripsit. Et [c]Hesiodus κύκνους ἀἰροπόρους, idest, altiuolantes nuncupat, item [d]Homerus inter volatiles aues Cycnos simul cum Anseribus, & Gruibus nominat, necnon Pindarus, qui vt Aquilæ mirabilem in uolando pernicitatem innueret, fabulam comminiscitur, fingens Iouem cùm vellet maximè mediam habitabilis orbis partem certa mensura deprehendere, duas pari pernicitate Aquilas, vnam ab occidente, alteram ab oriente emisisse: has verò vtrinque pari celeritate conuenisse Delphis, cui loco idcirco Omphalo, seu vmbilico terræ nomen, vt in Aquilæ historia diximus. Iam verò [e]Plutarchus illud non tantùm de Aquilis scribi tradit, sed de Oloribus quoque, *Aquilas*, inquit, *quasdam, aut Oleres fabulantur ab extremis terra partibus ad medium eius volatu tendentes Pythia eodem conuenisse ad locum, cui Omphalo, idest, vmbilico nomen est.* Posti emò ex recentioribus elegantissimus poëta Iacobus Sanazarius velocissimum [f]Angeli Gabrielis, ad Mariam volatum describens, eum volantibus Cygnis comparat, dum canit:

Dixerat: ille altum Zephyris per inane vocatis
Carpit iter, scindit nebulas, atque aëra tranat,
Ima petens, pronusq; leues vix commouet alas.
Qualis vbi ex alto notis Maandria ripis
Perspexit vada, seu placidi stagna ampla Caystri,
Præcipitem sese candenti corpore Cycnus
Mittit agens, iamq; implumis, segnisq; videtur.
Ipse sibi, donec tandem potiatur amatis
Victor aquis: sic ille auras, nubesq; secabat.

Quæ cùm ita sint, Cycnum non mediocriter tantùm, vt voluit Albertus, sed celeriter quoque volare erit statuendum: cùm alioqui naturæ eius repugnare videatur. Est enim Cygnus animal magnæ molis, & ob plurimam carnem multi ponderis, maximè autem cicures, qui iuxta hominum habitacula enutriuntur. Quamobrem de syluestribus celer ille volatus intelligi debet. Hi enim tantæ molis non sunt, & quo artificio volent, ex Plinio, allatis etiam eius verbis alibi diximus. Quod verò ad natationem attinet, eam tam facilem esse audio, vt humo in ripa expeditè progrediens, vix illam æquet.

Celeritas quibus Cycnis conueniat.

Natatus.

[a] *Lib. 2. Variarum.*
[b] *9. Hist. cap. 12.*
[c] *In Scuto Hercul.*
[d] *Iliad. B.*
[e] *Lib. cur oracula desierint.*
[f] *Lib. 1. de part. Virg.*

NIDVS. COITVS. PARTVS.

AVTHOR de natura rerum, *Super aquis*, inquit, *nidificat Cycnus de pullis educandis solicitus*. Albertus, vbi Aristoteles Coccygem scribit tum in domibus, tum in petris nidulari, id ferè Cygno applicat, inquiens: *Cycnus, cùm domesticus est in domibus nidificat, & in lapidibus iuxta aquas: apud nos verò in paludibus iuxta herbas, sicut ferè omnis auis aquatica*. De coeundi modo Albertus, & author de natura rerum hæc ferè prodiderunt. *Tempore libidinis blandientes inter se mas, & fœmina, alternatim capita cum suis collis inflectunt, velut amplexandi gratia (Colla mares applicant fœminis: deinde mas fœminam conscendit:* Albertus *) Nec mora vbi coierint, mas conscius lasam à se fœminam, fugit, illa impatiens fugientem insequitur: non diuturna tamen hæc eis discordia est; sed noxa cessante, reconciliantur: & fœmina maris profectione relicta, post coitum frequens cauda motu & rostri aquis mergens purificat.* Albertus tam marem, quàm fœminam post coitum sese aquis immergere testatur, idemq; facere cæteras aues aquaticas, & falsum esse, quòd fœmina cum dolore semen suscipiat, ideoq; post coitum, marem fugiat: Non prius enim, inquit, fugit, quàm coëundi libido cessat. Bœus in auium generatione, siue vt ait Philochorus in Boeo referente [a]Athenæo docet, Cycnum à Marte in auem cognominem versum, ad Sibarin fluuiũ accedente, cum Grue coiuisse. Sed hoc fabulosum est, & vero minimè consentaneum. Non solent enim animantia diuersæ speciei, nisi ob maximam similitudinem, simul coire. Quod modò ad partum attinet, Anser, Anas, & Cycnus, domestici, teste Alberto, semel anno tantùm pariunt, initio veris propter sui temperamenti

Coëundi modus.

Fœmina nõ dolet ex coitu.

[a] *Lib. 9.*

An cum Grue coeat.

Partus.

peramenti frigiditatem, & craſſitiem. Cælius Cycnũ ab [b] Ariſt. καλλίπαιδα, & πολύπαιδα vocari ait, quia plures producat, & ſpecioſos fœtus: ſed Ariſtoteles voce εὔτεκνος tantum vtitur: Gaza vertit, non carere eum probitate prolis. Cælius verò illud ex [c] Æliano tranſcripſiſſe videri poſſit; qui alicubi ſic habet. *Ariſtoteles*, inquit, *Cycnum pulchram & multam ſobolem propignere*. Parit Cycnus, vt vult Albertus, tertio anno. Oua eius ſunt magna, oblonga, teſta durâ obtecta.

[b] *Lib. 9. antiq. lect. c. 5.*
[c] *Lib. 1. Variar.*

VICTVS: SAGINA.

10 ARISTOTELES Cycnum Εὐβιότον vocat, quòd in parando ſibi victu haud ſegnis, haud iners ſit. Viuit autem eiſdem, quibus Anſer, herbis nimirum, & granis ſegetum. *Roſtro*, inquit Albertus, *cribrat cænum, vt cibum inueniat, & dentibus ſecat inuentum*, herbas nempe, earumq; radices. Algam autem in primis quærit, quod his verſiculis expreſſit [b] Baptiſta Mantuanus:

[a] *9. Hiſt. cap. 10.*
[b] *Lib. 4. Alphonſ.*

Perſimiles Cycnis viridis, quos Mintius alga
Quos Mæander alit, quos humida prata Caÿſtri.

Albertus etiam vermibus veſci ſcribit, item ouis piſcium, cùm alioqui piſcibus abſtinere conſtet, vt quàm eleganter innuit [c] Heſiodus, & iuxta piſces natare ſcribens:

20 ——— Οἱ δὲ κατ' αὐτὸν (Ὠκεανὸν)
Κύκνοι ἀϊσταταλιγγὰ ἴππων, οἱ ῥά γε πολλοὶ
Νῶχον ἐπ' ἀκρὸν ὕδωρ, πὰρ δ' ἰχθύες ἐλλιπόωντο.
——— *Per ipſum autem (Oceanum)*
Cycni altiſonantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in ſumma aqua: iuxta autem piſces mouebantur.

[c] *In Scuto Herculi.*

Quin, ſunt, qui ſcribant, Cycnum, ſi piſces eum natando inſequantur, eis cedere. Porrò quod ſpectat ad ſaginationem, noſtra ſæcula Cycnos non ſaginant ad menſæ vſum, quod veteres tamen feciſſe clarum eſt. Nam & [d] Plutarchus tradit, Romanos veteres, vt ſaginarent Cygnos, eis oculos conſuiſſe, & caueis obſcuris incluſiſſe. Sed de victu eorum nihil: 30 Anſerum autem more ſaginari conſueuiſſe veriſimile eſt.

[d] *Lib. de eſu carnis.*

COGNOMINATA. DENOMINATA.

40 LYCOPHRON Calchantem Cycnum vocat, eò quòd vt interpres Izacius Tzetzes docet, ætate admodum prouectus, & vates fuerit. Præſentiunt enim obitum ſuum Cycni, & tum argutiſſimè canunt. Vates verò hic ille eſt, qui cum Græcis ad Troiam profectus eſt, & quia diuinandi arte plurimùm, præſtabat, Græci eius conſilio multa geſſerunt, vti apud Homerum, & Vergilium legere eſt. Diruta verò Troia reuerſus terreſtri itinere Colophonem, cùm in luco Apollinis Clarij extra vrbem apud Samum in Mopſum præſtantiſſimum augurem incidiſſet, artis peritia ab illo ſuperatus, dolore contabuit, quòd propoſita ſibi à Mopſo caprifico, (vt refert Heſiodus) aut (vt Pherecides mauult) ſue grauida conijcere non potuiſſet, quot in illa ficus eſſent, quotúe hęc ſuculas gereret, quod tamen Mopſus ſine vllo errore diuinauit. [b] Pauſanias Aquilas quaſdã Cycneas, quòd candore Oloribus perſimiles ſint, caſdemq; ſeipſum in ſepylo ad ſtagnum, quod Tantali dicitur, conſpexiſſe ſcribit. Canopus lacus Ætoliæ, poſtea Cycnea appellatus eſt, ſicuti pòſt inter fabulas ex Antonio Liberali recenſebimus. Eſt & Cygnea Germaniæ vrbs, vt refert [c] Io. Garzonius Bononienſis, qui ita dictam ſcribit, à Cygno conditore, eſſeq; ſubditam Marchioni Miſnenſi, & argenti venâ diuitem eſſe. Turris Olorina, vel Cycnea, referente Vimando Pigio Campenſe imminet Rheno in cacumine trium Cluiæ collium, quadrata, prælta, lataq; cum arce longe conſpicua, quam tradunt, à Caio Iulio Cęſare bello Gallico conſtructam eſſe, velut propugnaculum, quò vicina loca aduerſus Germanorum iniurias defenderentur.

[a] *In Caſſan.* Calchas Cycnus.

Calchas à Mopſo victus.

[b] *In Arcadicis.*

Aquila Cycnea.

Cycnea lacus.

Cycnea vrbs.

[c] *Lib. 2. rer. Saxon.* Olorina vel Cycnea turris.

CAPIENDI

CAPINDI RATIO.

QVOMODO Cygni, Grues, & Anſeres, Perdicesq; rete capiantur, ita ferè tradit [a] Petrus Creſcentienſis. *Eſt & aliud ingenium, quo Grues capiuntur, Cycni, Starnæ, & Anſeres, quod tale eſt. In ripis fluuiorum ab vtraque parte figitur arbor altiſſima, duæ ſimul iunctæ, vt longior ſit arbor, habeatq; per totum cuniculos ad aſcenſum in ſummitate tirellam, in qua ponitur funis retis, cuius longitudo eſt ſecundum fluminis latitudinem, & arborum diſtantiam, & eius latitudo eſt, vt ſuperius eleuata vſque ad medias dependeat arbores, deinde homines vſque à remotis veniant per glaream fluminis, omnes volucres, quas inuenerint, expellentes, quæ volantes à ſplendore aquæ non diſcedent, donec in rete inciderint: & tunc declinetur rete cum funibus ſuis, & volucres capiantur. Et modus iſte locum habet, niſi cùm tempus fuerit nubiloſum, & aër obſcurus: alioquin aues elenatæ facilè à flumio deuarent.* Hæc omnia ille. Cæterùm retibus etiam olim Cygnos capi conſueuiſſe, colligere eſt ex [b] Euripide, apud quem ſic ſcribitur. Οἷα δ' ὅτις κύκνος ἀχέτας ποταμίοις παρὰ χεύμασι πατρὶ φίλατον καλῶν ὀλόμενον, δολίοις βρόχων ἐρκέων, ideſt; Qualis Olor canorus fluuiatiles apud vndas patrem vocat chariſſimum doloſis laqueorum plagis necatum.

[a] *Lib. 10. cap. 18.*

[b] *In Electr.*

SYMPATHIA. ANTIPATHIA.

INTERPRES Ariſtophanis Caſtorem, & Pollucem refert, à Spartanis coronis ex calamo contextis ornari ſolere. Sunt, qui putent id ideo feciſſe Spartanos, quia Cycnus eo herbæ genere delectetur, ideoq; eadem geminis illis ſtatribus ex ouo Cycneo genitis grata fuerit. Naſcitur quidem calamus, ſiue arundo vallatoria in ſtagnis, quæ mirum eſt, quantum ament Cygni, ſed an arundinis illius eſu delectentur, non habeo quid dicam. Inſuper, an cum alijs etiam animantibus occultam amicitiam colant, necdum obſeruaui. De inimicitia, odio, belloq; eorum inter ſeſe, & cum alijs paſſim multorum ſcriptorum veterum monumenta referta ſunt. *Oloribus*, inquit [a] Ariſtoteles, *vt alter alterum deueret in more eſt, maximè in volucrum genere.* Quem locum in ſuos libros tranſcribens Ælianus, [b] *Ariſtoteles*, inquit, *Cycnum tradit praditum eſſe tranſcendi facultate animæ, vnde fit, vt ſæpe ad iram prouocentur, ſæpeq; concertantes mutuò perimant.* Sic ille, ex quo etiam habemus, quod ne pullis ſuis, ouisq; parcant: nam alibi Indorum regi tragematum loco eius ſcribit oua Olorum, Struthio Camelorum, & Anſerum. *Ex quibus*, ait, *& ipſe cætera non reprehendo, ita ne Cycnis quidem amici ſunt Indi, quod illas, quamuis Apollini ſacras, & mirè canoras aues ſua tamen pulli ctei inſidiari, & oua propria perdere fama ſit.* Hinc fortè Pindarus Cycnum inhoſpitalem appellauit. Cæterùm hoc facere in pugna per nimiam iracundiam credendum eſt. Alioqui carniuori non ſunt, & ne piſcibus quidem veſcuntur, vt qui cicures aluere, obſeruarunt. Anſeres, vel alterius generis aues, quæ eodem cum ipſo cibo veſcuntur, Cycnus, teſte Alberto, non facilè ſecum eſſe ſinit. Meliſtus Euboicus auem hanc ita conuitijs plenam eſſe dicit, vt ea clamante, reliquæ aues, quæ præſtò ſunt, contici re cogantur. Inſigne verò in primis diſſidium, atq; antipathia eſt cum Aquila, quam, teſte [c] Ariſtotele, ſi pugnam hæc coeperit, repugnans vincit, ipſe autem nunquam niſi prouocatus infert pugnam. Idem tradit Oppianus, ſed dilucidius his verbis: *Sæpius altius euolando euectæ Aquilas impugnant, ſi quid illæ in ipſos, aut pullos eorum male moliantur, non tamen incipiunt pugnam, ſed pacem quoad licet conſeruant, & placidam vitam alimentis etiam anteponunt.* Cum itaque Aquilam Cycnus vincat, vt dictum eſt: Franciſcus Sanctius Procenſis nodum haud contemnendum curioſis proponit, quid Virgilius, & Homerus ſibi velint, cùm dicant, *Aquilas Cycnos inſectari, atque vnguibus rapere.* Eum nodum ego in Aquilæ hiſtoria generali hoc modo explicui, vt ſi plures Cycni (ſunt enim aues gregariæ) vnam Aquilam aggrediantur, eam vincant: Sin contrà Aquila vnicum Cygnum à reliquis ſeparatum offenderit, non ſit mirum, ſi eam vincat: atque hanc meam opinionem defendere videbatur [d] Ariſtoteles, apud quem ſic legitur. *Cum Aquila pugnat Olor, nutritq; eam ſæpius*, quo loco pro nutrit, male quidam, *vincit*, legunt. Verùm cùm & [e] Scaliger teſtetur, de Aquila, ſi Cygni ala pulſetur, actum eſſe de ea, aliam denuò ſolutionem excogitaui, camq; velim à viris doctis cuentilari. Exiſtimo itaque Cycnum cum Aquila pugnam

Caſtoris, & Pollucis coronæ.

Arundo vallatoria vbi naſcatur.

Cycni mutuò pugnãt.

[a] *Li. 9. Hiſt. cap. 1.*

[b] *Lib. 14. de Animal. cap. 13.*

Indi cur Cycnos oderint.

Cycnus cur inhoſpitalis dictus.

Cycnus Anſerem odit.

Cycni cum Aquila pugna.

[c] *Li. 9. Hiſt. cap. 12.*

[d] *Li. 9. Hiſt. cap. 1.*

[e] *Exer. 231.*

gnam detractare, imò quotiescunque eminus volitantem obseruat, expauescere, non quòd se viribus inferiorem credat, sed quòd velut imperitus, armisq; vti nesciens miles repugnare non audeat; itaque sese in fugam conijciat, donec ab ipsa vnguibus raptus se ab ea tueri cogitur, & non iniquo Marte repugnat. Quantùm verò timeat Aquilam Cycnus, eleganter expressit ita Statius:

—— Vtque feri victorem fulminis albus
Cùm supra respexit Olor, cupit hiscere ripam
Strymonis, & timidas in pectore contrahit alas.

Ait autem Cycnum cupere, vt ripa hiscat, nimirum vt se submergat, & sic fugiat Aquilam.

[f] Homerus perquam eleganter Hectorem Græcos insequentem, pauorem maximum eis injicientem Aquilæ, quæ Anseres, Grues, vel Cycnos adoritur, assimilat his versibus: [f] *Iliad. O.*

Ἀλλ' ὡς τ' ὀρνίθων πτιλεῶν Αἰητὸς ἔθων
Ἔθνος ἐφορμᾶται ποταμοῦ πάρα βοσκομενάων
Χηνῶν, ἢ γεράνων, ἢ κύκνων δολιχοδείρων.
Sed sicut auium volatilium Aquila fulua
Multitudinem innadit fluuium iuxta pascentium
Anserum, vel Gruum, vel Cycnorum longa colla habentium.

Ita pariter [g] Maro Turnum scribit tanta iracundia Lycum de muro deiecisse, quanta Iouis armiger, id est, Aquila aggreditur Lepòrem, aut Cycnum. [g] *Lib. 9. Aeneid.*

—— Nostrasq; euadere demens
Speraſti te posse manus? simul arripit ipsum
Pendentem, & magna muri cum parte reuellit:
Qualis vbi aut leporem, aut candentis corpore Cycnũ
Sustulit alta petens pedibus Iouis armiger vncis.

[h] Hieronymus Fracastorius Veronensis Angeli mandata Dei ad Mariam deferentis pernicitatem in volando descripturus, volatum eius Aquilæ celeritati comparat in persequendis Ardea, & Cycno, quos eminus in stagnis obseruauit. [h] *Lib. Ioseph* Angeli volatus Aquilæ Cycnum insequenti cõparatus.

Qualis vbi in liquidis stagnis, aut Ardea longe est,
Aut albus cospectus Olor, sacer Accipitrum Rex
Post varios gyros sublimis ab æthere lapsus
Immotis secat alta ruens oculo ocyus alis,
Impete non alio volucer cælestis adibat, &c.

Cæterùm mirum non est tanto Aquilam Cycneæ carnis desiderio teneri: magnus enim est, & vel eo solo famelicum ventrẽ exlaturare potest, quare dum eum habere, & nanciscì potest, cæteras volucres, si paruæ sint è manibus elabi patiatur, quod hisce carminibus quoq; Stroza filius expressit: Aquila cur Cycni carne delectetur.

Non secus atque olim cælo Iouis ales ab alto
Accipiens raucum circum Asia prata canorem
Præcipitat: tum cuncta cito metita volatu
Indecores epulas, cirratarumq; volucrum
Nubila despectat, magnumq; exquirit Olorem.

[i] Ælius Iulius Crotta parœmia ex impossibili desumpta hanc Aquilę, & Cycni discordiã per quam doctè significat, Orpheũ tãta harmoniæ suauitate ceciniſſe inquiens, vt Aquila, & Cygnus hostes infensissimi, priori odio depoſito, reconciliati simul colluderent: inquit autem: [i] *Ei. 2. Hermion.*

Flauaq; cum niueo ludit Olore Aquila.

[k] Baptista Mantuanus sine authoritate, Vultures, qui Aquilis longè imbecilliores sunt, imò verò tantùm cadauera infectantes, Cycnos capere perperam scribit: Vultures Cycnis inimici. [k] *Li. 2. Parth.*

Flebat, vt inuadi cernens à Vulture nidos
Lactentes imbellis Olor, prædator aduncis
Vnguibus, & dura discerpsit viscera rostro.

Cum draconibus itẽ non bene conuenit Cycnis, vt testantur Philes, & Ælianus. Serpentes quoq; à Cycnis terreri apparet, siquidẽ Auicenna, *Qui sibi metuit*, inquit, *à venenosis animalibus, noctu præsertim dormiens, is nutriat Grues, Pauones, Cycnos* (Bellunensis pro Cycnis Ciconias reponit: est sanè vtraq; auis serpentibus inimica) *ab his enim terrentur, & morsu impetuntur animalia venenata.* Atq; hoc etiam fortè innuens Gratius, qui retis quoddam genus describens, quod pinnatum dicunt, quoniam auium pennæ ei imponantur, ad terrendas feras, inquit; Cycni cum draconibus diffident. Rete pinnatum.

Sunt quibus immundo decerpta Vulture pluma
Instrumentum operis fuit, & non parua facultas:

Tantum inter niuei iungantur vellera (pennę) Cycni.

Cicuta Cycnum interimit.

Ælianus cicuta olori pernitiem inferri prodidit: Sed hoc adeo mirum non est, vt ad occultam inimicitiam sit referendum, cùm & hominibus, & cæteris ferè animantibus sit exitialis: ego porcum eius esu perijsse obseruaui. Fulgura denique timere creduntur: quæ opinio inde videtur orta, quoniam humiditas suâ naturâ aduersatur calori, vt antè etiam dixi: Cycni enim vt humidi humida appetunt flumina, lacus, & stagna incolentes: ad quod allusit etiam [1] Naso, cùm cecinit:

[1] *Lib. 2 Metam.*

Stagna petit, patulosq; lacus, ignemq; perorsus
Qua colat, elegit, contraria flumina flammis.

PRÆSAGIA.

Pluuiæ præsagium.

SI aquæ rorem inspergat Cycnus, pluuiam portendere fertur, quemadmodum pariter cùm profundos humeros eis immergit, Ornithologus apud Heluetios ingens frigus timeri asserit, cùm illic hyeme in lacu aliquo apparet.

Frigoris præsagiũ.

AVGVRIA.

Cycni nautis fausti.

ALEXANDER ab Alexandro Cycnum nautis, & his, qui freto agi volunt, prosperos cursus denunciare asserit, reliquis verò inauspicatum esse. Ego Cycnum inauspicatum nullibi reperio, quare rectius meo iudicio dixisset Alexander Cygnos nullis esse augurio, nisi nautis: de quo felici augurio ita apud [2] Virgilium Venus alloquitur Aeneam.

[2] *Lib. 1. Aeneid.*

Namque tibi reduces socios, classemq; relatam
Nuncio, & in tutum versis Aquilonibus actam,
Ni frustrà augurium vani docuere parentes.
Aspice bis senos, lætantes agmine Cycnos,
Aetherea quos lapsa plaga Iouis ales aperto
Turbabat cælo, nunc terras ordine longo
Aut capere, aut captas iam despectare videntur.
Vt reduces illi ludunt stridentibus alis,
Et cœtu cinxere polum, cantusq; dedere:
Haud aliter, puppesq; tuæ, pubesq; tuorum
Aut portum tenet, aut plenis subit ostia velis.

Hoc est, vt exponit Donatus, quemadmodum Cycni isti, post Aquilæ perturbationem, qua dispersi fuerant, sicut naues tempestatibus constabat esse turbatas, hilaritate omni, lętitiaq; recepta, ordine soluto securi volitant: sic & naues tuæ, & omnes tui securi degunt, ac tuti. Seruius poëtam per Cycnos naues, per Aquilam tempestatem denotare putat; sed quid si cũ Lamberto Hortensio Montfortio, qui & ipse Virgilium scholijs illustrauit, Cycnos exponamus nautas Troianos, Aquilam Iouem, qui etsi Troianos non sollicitat, eos tamen sollicitari, & affligi permittit. Rectè enim nautæ Cycnis comparantur, quia nautæ à Cycnis auguria capiunt. Sunt qui volunt, Vergiliũ has potiùs, quàm alias aues in carmen induxisse, vt Æneę augurium facerent, quoniam vnà cum Columbis Veneri dicatas putarent antiqui. Alij, vt Iulius Pomponius Sabinus haud contemnendus eiusdem poëtæ interpres, nautis ideo bono felicique augurio esse volunt, quòd Iupiter in Cycnum conuersus Castoris, & Pollucis pater factus sit, qui numina sunt nautarum, & Cycnos in clypeis suis ferebant, & etiamnum eiusmodi sidera nautis signa sunt auspicata. Postremò ideo nautis prospera portendunt, quoniã cùm multum natent, & in aquis versentur, nunquam tamen mergantur: sicuti legitur in Ornithogonia, citante Seruio:

Nautæ rectè Cycnis comparantur.

Castor, & Pollux Cycni filij nautis fausti.

Cycni non mergũtur.

Cycnus in augurijs nautis gratissimus ales,
Hunc optant semper, quia nunquam mergitur vndis.

Quos versus Isidorus ad Æmilium authorem refert, & legit sic:

Cycnus in auspicijs semper latissimus ales &c.

[b] *Li. de nat.*
[c] *Lib. 15. Panegyr.*

Deniq; [b] Cælius Calcagninus ad postremam felicis istius augurij rationem, hanc alterã adiungit, quòd lubricis pennis adiãtum, quod à nostris capillus Veneris dicitur, imiteretur. Ridere hocce nautarum augurium videtur [c] Claudianus, dum canit:

Respice

Respice si tales iactas aluisse fluentis
Eurota, sparteúe tuis, quid protulit aquum
Falsus Olor, valido quannis decernere castu
Norint, & ratibus sauas arcere procellas.

[d] Amphiareus apud Papinium Statium ex certamine septem Aquilarum cum Cycnis, conijcit, septem fortissimos, bellicosissimosq; duces Thebas depopulaturos; canit autem: [d] *Lib. 3. Thebaid.*

Sed similes non ante metus, aut astra notani
Prodigiosa magis: quanquam maiora parantur:
Huc aduerte animum, clara regione profundi
Aetheris innumeri statuerunt agmina Cycni:
Siue hos Strymonia Boreas eiecit ab Arcto,
Seu fœcunda refert placidi clementia Nili:
Fixerunt cursus. Hac rere in imagine Thebas.
Nam sese immoti gyro, atque in pace silentes
Ceu muris, vallog; tenent. Sed fortior ecce
Aduentat per inane cohors: septem ordine fulua
Armigeras summi Iouis exultante caterua
Intuor: Inachij sunt hi tibi (concipe) reges:
Innasere globum niuei gregis, uncaq; pandunt
Cædibus ora nouis, & strictis unguibus instant.
Cernis inexperto rorantes sanguine ventos?
Et plumis stillare diem? Quam sæua repentè
Victores agitat leto Iouis ira sinistri?
Hic excelsa petens subita face solis inarsit
Summisitq; animos illum uestigia aduersum
Maiorem volucrum tenera deponitis ala.

Cùm verò, in augurijs, vt ait Seruius in commento antè allatorum Virgilij versuum, non solùm considerentur aues, sed etiã volatus, vt in prępetibus, & cantus vt in Oscinibus: Cycnus autem neque in præpetibus, neq; in Oscinibus ab aliquo nominetur, miratur Seruius, quæritq; cur ab illo sumatur augurium? Soluitur, inquit, quòd augurium poëta ad Aquilam retulit, docuitq; bonum omen ad naues factum de Cycni volatu, ac si Vergilius omen, non augurium ex Cycno factum scribat, quod velim alij diligentiùs examinent. Nam lego aliquẽ heroẽm sub tempora Pipini Franci Carolo Martello geniti, vnum, inquam heroem ex hac familia auspicium, ductumq; præuij Cycni secutum, cum quiescente alite locum, & ipsum quieti à vago profectionis errore cepisse, ibiq; (in Hollandia in Teysterbandiæ comitatu inter Vahalin, & Leccam) seu pagum, seu castrũ Herculana condidisse in memoriam Herculis progenitoris sui. Author est Hadrianus Iunius in enarratione Herculanæ domus. Hadingo Danoruth regi, vt refert [e] Saxo, defunctæ coniugis speciem per quietem sic cecinit: [e] *Lib. 1.*

Bellua nata tibi est; rabiem domitura ferarum
Quaq; truci rapidos atteret ore lupos.

At post pauca subiungit:

Hac cauteas, ex te nocuus tibi prodijt ales,
Felle ferox Bubo, uoce canorus Olor.

Consulti aruspices lupi nomine futuræ ferocitatis filium, Oloris vocabulo filiam denotare dixere, illum hostibus pernitiosum, hanc patri insidiosam fore præsagientes. Euentus augurio respondit. Siquidem Hadingi filia Vluilda priuato cuidam Guthormo denupta, maritum in parentis cædem solicitauit: reginam se, quam regis filiam censeri malle præfata. Ille cũ ad cęnam inuitatum socerum per sicarium confodere instituisset ab Hadingi stipatoribus cæsus est.

Cur à Cycnis petatur augurium:

HISTORICA.

MIRAM quidem de Cygno S. Hugonis episcopi Lincolnienſis obitum prę-
sagiente historiam recẽtet [a] Laurentius Surius his verbis. Fertur miri quid- [a] *Tom. 6. in Nouemb.*
dam in diœceſi Lincolnienſi tunc accidiſſe. Nam Cycnus quidam non pau-
lò maior cæteris, ſed nunquam antea ibi viſus ad caſtrum quoddam aduo-
lauit, eo videlicet die, quo vir Sanctus Lincolniam primùm intrauerat. Hic
omnes alios Cycnos, quos illic reperit plurimos, intra paucos dies occi-
dit, vno tantùm fœminei ſexus reſeruato, magis ſolatij, quàm prolis propagandæ cau-

Cycnus alios Cycnos occidens.

ſa. Familiarem ſe nulli exhibebat, niſi ſoli Epiſcopo: de cuius manu, cùm primùm veniſſet illuc, ſtatim micas accepit. Caput etiam cum collo longo in eius manicam ſatis amplam, quaſi in aquam immerſit: diù noctuq; apud eum manſit, diligenter eum cuſtodiens, & defendens. Cùm autem Epiſcopus abſcederet, mox auis regia in ſtagnum recurrit. Aduentum etiam viri ſancti triduo, aut quatriduo antè pronunciare conſueuit, volando, clamitando, cæterisq; geſtibus inſolitis: adeo vt famuli ſibi inuicem dicerent, Præparemus ſingula, Epiſcopus mòx aderit. Vltimo tamen aduentu eius ante mortem, ſolito more non occurrit: immo per miniſtros vix potuit adduci. Et cùm adducta fuiſſet, nullam lætitiæ, aut familiaritatis exhibuit ſignificationem. Sed capite pendulo ægram ſe ſimulans, mœſta redibat. Manſit autem poſt obitum viri Dei in eodem caſtro annis multis. Nec potuit vacare myſterio, quod auis candida, imminens mortis periculum cantu nuncians, viro innocenti, pio, ac puro, mortisq; minas nil formidanti, non abſque nutu diuino tranſmiſſa eſt. Sanctι enim mortem habent in deſiderio, & vitam in patientia. Hactenus Surius.

MYSTICA.

Cycni Apollini ſacri.

CYCNOS Apollini ab antiquis conſecratos fuiſſe, in primis teſtatur Homerus, qui Apollinem ab hac alite decantari facit his verſibus:

Φοῖβε, σὲ μὲν καὶ κύκνος ὑπὸ πλευρὰων λίγ' ἀείδει
Ὄχθῃ ἐπιθρῴσκων ποταμοῦ παρὰ δινήεντι
πλειόνων, σὲ δ' ἀοιδὸς ἔχων φόρμιγγα λίγειαν
Ἥ δ' ὑπὸ πρώτου τε καὶ ὑστάτου ἄρχεται ἀείδειν, ideſt.

Phœbe, te quidem & Cycnus ſub alis ſuauiter cantat,
In ripa inſiliens amnem apud verticoſum
Peneum, te autem canter habens citharam ſuauem
Dulcicanus primumq; & poſtremo ſemper canit.

[a] Ælianus Hyperboreorum gentem, & Apollinis apud eos honores, non tantùm à poëtis, ſed alijs etiam ſcriptoribus celebrari tradit: atq; inter alios ab Hecatæo in Mileſio, ſed Abderitâ. Hunc verò ſcribere illi Deo ſacros eſſe Boreę, & Chionis filios, tres numero fratres, ſex cubitorum proceritate. His ſolenne ſacrificium ſtato, & præfinito tempore peragentibus, innumera Cycnorum examina è Ripæis (vt ipſi appellant) montibus aduolare, & cùm canto res vernaculo eius muſicæ genere, & ſimul citharœdi ſuauiſſima melodia Deum celebrant, etiam ipſis concinnè accinere, nec vſquam ablona, aut inepta voce aberrare, ſed tanquam incitamentum, & auſpicium cantus à chorodidaſcalo æditum ſecutos, peritiſſimis carminũ ſacrorum decantatoribus concinere: hymno verò iam perfecto, volucrem illum chorum, vt ita dicam, recedere: poſtquam ſolito ſibi Dei celebrandi munere eſt defunctus, ac diuinos honores per totum audiuit diem, ſimulq; & ipſe cantauit, & oblectauit alios. Ex quibus figmentis habemus, quanti Cycneum illud melos fecerint veteres, adeo vt illius Dei, cui propter id ſacrum iudicarant, feſtiuitatem concelebrare tint nugati, quanuis ab alia etiam illi dicatus fingatur, ob imminentis nimirum ſibi mortis vaticinium, vt voluere Socrates, Cicero, multiq; alij præſtantiſſimi Philoſophi, ac abeo Deo diuinationem habere videatur, quia præuidens, quid in morte boni ſit, cum cantu, & voluptate moritur, vel certè quantam molestiarum, quæ ſunt in hac miſerrima vita frequentiam ſit relicturus. Nos profectò rem longè admirabilem ac Cycno S. Hugonis mortem præſagiente paulò antè recenſuimus, adeo vt non temerè Apollini, qui diuinationibus, & vaticinio præeſſe dicebatur, dedicatus fuerit? Quiſnam igitur homo ille eſt, tàm meticuloſus, etiamſi ob oculos ei obuerſetur mors (quæ tamen omnium terribiliũ terribiliſſimum quiddam eſt, teſte Ariſtotele) qui non animi dolorem leniat, triſtibusq; rebus ſolatia ſupponat, ſi Cycnorũ cantionem ſurrectis auſcultet auribus, quoties ſupremũ vitæ tempus inſtat, quanquam nullam παλιγγενεσίας, aut ſecundi ortus ſpem habeant. Varrinus verò, & Euſtathius Cycnum Apolli ſacrum eſſe inquiunt, nõ ſolùm tanquam auẽ canoram, & muſicam, & vaticinam, verumetiam propter λευκὸν, ideſt, albũ colorẽ. Deriuatur enim, inquiunt, eius nomen apud Græcos à verbo λεύσσειν, quod videre ſignificat. Videndi autem facultatis author eſt Apollo, vnde & Delius nominatur, velut quĩ omnia δῆλα, ideſt, conſpicua, & clara reddat. Aliàs etiam ſic habent: Cycnus Apollini, ſeu ſoli conſecratur, ob candorem diei, vt Coruus à nigredine noctis. Dicebatur item Cycnus eiuſdem Dei currum trahere, vnde Apud Angelum Politianum eſt legere hos verſus:

Biſtonijs Mars inſtat equis. Tu iungis Olores
Phœbe Terapnæos, Getica Mars fulgurat haſta.

[a] *Lib. 11. de animal. c. 1.*

Cycni in Apollinis feſto canũt.

Cycnus cur Apollini ſacer.

Cycnus hominem mortem contẽnere docet.

Cycni etymum.

Cur Muſis ſacer.

Ob vocis præterea ſuauiſſimam Harmoniam, Muſis, quæ vnà cum Apolline poëtarum præ-

ſides

fides, omniumq; cantilenarum authores fuisse putantur, nuncupatæ fuere hæ aues; nam & Callimachus antiquus poeta Cycnos Musarum aues nominauit his versibus:

Ἡ μὲν ἔφη, κύκνου δὲ θεῦ μιλπόντες ἀοιδοὶ
Μήονιον πάκτωλὸν ἐκυκλήσαντο λιπόντες
Μυρίαι ὄρνιθες ἀοιδοτατοι πτερύγων.
Hæc dixit. Cycniq; Dei prædulce canentes
Mæonium linquunt Pactolum, terq; quaterq;
Mox circa Delum volitant, circaq; puellam
Musarum volucres auibus mage turba canora.

Euripides etiam Cycnum Musis litare facit: vbi ait: λίμναν θ' ἁλίσεται ὕδωρ, κύκνειοι, ἵν' ἁβὰ κύκνοι μιλῳδὸὶ μοῦσαι, θέραπνον, ideſt, *Et lacum volentem aquas, amœnumq; Cycnis luſtrat, vbi Cycnus canorus Muſis dulcibus litat.* Dicebantur denique Cycni Veneris alites, illius inquam, quam vulgus, deliciarum, voluptatumq; omnium, & blanditiarum, & elegantiæ Deam eſſe putauit: nam & huius currum traxiſſe poëtę quam plurimi fingunt: atque in primis [b]Ouidius, apud quem ea Diua ſic loquitur: Cur Veneri ſacri. [b] *Li. 3. de arte amandi.*

Luſus habet finem: Cycnis diſcedere tempus,
Duxerunt collo qui iuga noſtra ſuo.

Alibi de eadem ſic ait:

Illa quidem monuit, innectiſq; per æra Cycnis
Carpit iter, &c. & paulò poſt iterum.
—— *Medias Cytherea per auras*
Cyprea Olorinis nondum peruenerat alis,
Agnouit longè gemitum morientis, & albas
Flexit aues illuc.

Idem legitur apud [c] Horatium. —— *Qua Gnidon* [c] *Li. 3. carm.*
Fulgentesq; tenet Cycladas, & Paphon
Iunctis viſit Oloribus, & alibi:
Tempeſtiuius in domo
Pauli purpureis ales Oloribus
Commeſſabere maximi.

[d] Statius quoq; eleganter à Cupidine Venerem vehi cum Oloribus facit. [d] *Lib. 1 ſylu.*
—— *Sic fata, leuauit*
Sidereos artus, thalamiq; egreſſa ſuperbum
Limen Amycleos ad frena citauit Olores.
Iungit Amor, latamq; vehens per nubila matrem
Gemmato temone ſedet. Iam Tybridis arces
Iliaca, pandit nitidos domus alta penates,
Claraq; plaudentes clauſerunt Limina Cycni.

Idem [e] alibi de eadem Dea: [e] *Lib. 3. ſylu.*
—— *Sic orſa leues ſecum ipſa per auras*
Tollit, Oloriniq; iubet conſidere biga.

Item [f] rurſus. [f] *Eod. lib.*
—— *Et molles agitat Venus aurea Cycnos*

[g] Silius Italicus de Cupidine. [g] *Lib. 7.*
Tum matris curru niueos agitabat Olores
Tempora ſolicitus luſis ſeruaſſe Cupido:

[h] Pontanus Venerem inuocans: [h] *Lib. 1. de Stellis.*
Dum canimus, quæ ſigna tibi, quod pareat aſtrum
Diua fane, & niueis felix allabere Cycnis.

Et paulò pòſt:
Et ſinuoſa means niueis ſecat æthera Cycnis

Item [i] alibi: [i] *Lib. 3.*
Subriſit Dea cæruleis generata ſub vndis,
At niueis delapſa polo per inania Cycnis
Culta ſinum, grauidos autumni venit ad hos

Titus Veſpaſianus Stroza.
Cantantes pariter, pariter plaudentibus alis
Aërias Cycni corripuere vias.

Albaq: purpureis frænati colla capiſtris
Auratos currus ad loca iuſſa trahunt,

Cur Cygni ſacri Veneri.

Cur verò Veneri ſacri habeantur Cycni, [k] Boccatius duas ob cauſas factum retur fuiſſe: vel quòd candore ſui corporis mulicbrem comptum, atque apparatum quodammodo denotent, vel quia cantu ſuo, vbi morti appropinquant, amantes referant, quia cum nimio amatæ ſuo deſiderio flagrantes, votiq; compotes eſſe non poſſunt, animi tædia, atque dolores cantu, ſonoq; ſuaui conantur mitigare: cui poſteriori rationi adiungi poſſit, quòd in Venereis voluptatibus cuiuſuis generis harmonia tam vocum, quàm muſicorum inſtrumentorum celebrari ſoleat, & ad incitandam libidinẽ non mediocriter faciat. Sunt qui ideo velint, hanc auem in Veneris tutela eſſe, quoniam hæc Dea, vt marina, & vndigena, felix, ac proſpera nauigantibus exiſtimetur, quam videlicet Gnidij, apud quos colebatur, Eupleam à proſpera nauigatione vocarint: atq; idcirco [l] Virgilium poëtam finxiſſe Venerem Æneæ filio poſt naufragium naues, quas tempeſtate perijſſe putabat, ſaluas eſſe per Cygnos luſitantes oſtendiſſe. Nec deſunt etiam, qui ſacros illi putent dici, quoniam in Papho, vbi eadem Dea colebatur, eorum magna ſit copia.

[k] *Lib. 3. Genealog. Deo.*

Venus Eupleæ cur dicta.

[l] *Lib. 1. Aeneid.*

HIEROGLYPHICA.

Senis Muſici Hieroglyphicum.

AEGYPTII, vt teſtatur Orus Apollo, ſenem muſicum volentes demonſtrare, Cycnum pingunt, quoniam hic ſeneſcens ſuauiſſimum edat concentum. Quod interpretans Pierius Valerianus ait, Muſicæ ſymbolo eoſdem Ægyptios compoſitiſſimos mores intelligere, veluti in ſenibus mores ipſos compoſitiores, & ſibi maximè conſonos eſſe par eſt. Idem Valerianus ipſam muſicam hac ſpecie, ſeu pictura aptiſſimè deſcribi putat. Ex Oloribus, qui volucriores ſunt in ripæ margine, circulo quodam facto ſedentes pingũtur, vbi argutum neſcio quid certandi ſtudio videntur æmulari, cantilenæ verò ſignum puer alatus cernitur, qui ventus Zephyrus eſt. Is enim cantum Oloribus inſpirat, & elargitur. Pingitur verò is delicatus, mollis, cuiuſmodi eſt aura eius, quam libenter adeo captamus. Olorum verò plumæ identidem afflatu eo ſurriguntur, quippe quæ perculſu venti commouentur. Huius quoque alitis ſymbolo poëtæ ſæpenumero nuncupantur: quod multis de cauſis factum fuiſſe appareret: nam quemadmodum hocce canorum ſemper auium genus quò morti propinquius exiſtit, ob gutturis videlicet exilitatem organis argutioribus effectis, lõge dulciorem, vocalioremq; cantum proferunt, ita pariter poëtæ elegantiſſimi, quò per ætatem magis profecerint, ſcribere ſolent elegantiùs, & prudentiùs. Ita Oedipus Coloneus ea conſcriptus ætate ab authore, qua hîc deſipere videbatur, & à filio rei familiaris malè curatæ inſaniæ reus agere tur, omnium, quæ anteà conſcripſerat, operum cultiſſimum iudicatum eſt. Quod autem diximus, Cycnos quò magis ad ſenectutem accedunt, eò dulciùs canere, oſtendit manifeſtò Euripides, apud quem quidam hęc loquitur: Παιανᾶς δ' ὑπὲ τοῖς μελάθροις κύκνου ὡς γήρυς ἀοιδοὺς ἀναδίσω, hoc eſt, *Paanas verò tua per atria ceu Cycnus vetulus canter reſonabo.* Quod quoque innuit [a] Martialis, dum alloquens Apollinem ſic canit:

Poëtarum hieroglyphicum Cygni, & cur.

Poëtarum hieroglyphicum Cygni, & cur.

[a] *Li. 9. Epig.*

Sic ſemper ſenibus fruare Cycnis.

Item [b] alibi:

[b] *Lib. 5.*

Puella ſenibus dulcior mihi Cycnis.

[c] *In hymnis ode 3.*

[c] Hieronymus verò Vida id quidem Cycnis cõuenire ſcribit, vt ſeniores ſuauiùs canant, ſed contrà ſenibus poëtis euenie aſſerit elegantiſſimo ad Matthęum Gybertum ſcripto hymno, quem cùm propter doctrinam, & elegantiam, tum quòd huic loco optimè quadret, tacere non poſſum:

Hoc eſt Olorum dulciùs vt canant
Gyberte ſemper, quos ſenium premit,
Illisq; ſolis eſt ſenectus
Vſque adeo potior iuuenta.
Non id ſacratis uatibus accidit,
Placere cantu Muſa quibus dedit.
His obſtat vſque obliuioſa
Conſiliis melior ſenectus.
Vbi ligatus ſanguis habet gelu
Languetq; vires, mentem alia ilice

Cura fatigant, suntq; semper
Posteri deteriora primis.
Natura rebus, cuique suum dedit
Tempus, quod vltra non bene progredi est.

Sed & vt ad rem redeam, extat elegantissima [d] Angeli Politiani Epistola, quæ maximam poëtarum cum Cycnis similitudinem ostendit: vnde hæ aues ipsorum meritò statuantur hieroglyphicum: *Cygno*, inquit, *poëta similis, vterque candidus, vterque canorus, vterque fluuios amans, vterque Phœbo gratus: sed negatur canere Cycnus, nisi cùm Zephyrus spirat. Quid igitur mirum, si tacet tuus poeta, cum tu tam diù non spires meus Zephyrus.* Huc pertinet lepidissimũ illud carmen, quod in tragœdijs Euripidis Latinitati donatis legitur, estq; tale:

[d] *Lib. 7. Epist.*

Scitè poëtas doctus appellat Maro
Cycnos, Gulielme præsulum eximium decus.
Res mira dictu, vt cuncta consensu nouo
Vati, atque Cycni congruant diuinitùs.
Niueus vtrique candor: alter lacteis
Plumis, amica candet alter pectore,
Musis vterq; gratus, ac Phœbo sacer,
Et limpidis vterque gaudet amnibus.
Pariter canorus vterque, tum potissimum
Vicina feram mors senectam cùm premit.
Sed qui tenent arcana naturæ negant
Audiri Cycnem ni sonent Fauonij.
Nil ergo mirum, barbaro hoc si sæculo
Canorus olim ebmutuit vatum chorus:
Cùm tot procaces vndique obstrepant Noti,
Boreæq; tristes, insidorum, & pinguium,
Nulli fauentum prouocent Fauonij.
Quod si benis clementer ingenijs tua
Benignitatis blandus aspiret fauor,
Ita vt fanit, tota statim Britannia
Vates videbit exoriri candidos
Adeo canoros, atq; vocales, vti
In alta fundant astra Cycneum melos
Quod ipsa & atas posterorum exaudiat.

Pierius Valerianus adhuc aliud affert, in quo Poëtæ, Cycniq; conueniunt. Siquidem, inquit, quemadmodum Olores in volucrum genere id habent peculiare, vt alter alterum depascatur, atque inter se morsus conuertant, ita nescio qua æmulatione præstantiæ, in poëtis præcipuè & nunc esse, & fuisse semper exploratissimum est. Denique Ludouicus Ariostus Poëtas ideo Cycnis esse similes dicit, quòd quemadmodum etiam Cygni, poëtæ, qui hoc sint nomine digni, rarì reperiantur: quod accidere existimat, tum quia magnam esse præclarorum virorum copiam non sinunt fata, tum quia principes sese erga poëtas nimis illiberales præstant, canit autem:

Son come i Cigni anco i Poeti rari:
Poëti, che non sien del nome indegni
Si perche il Ciel de gli huomini preclarì
Non pate mai, che troppa copia regni,
Si per gran colpa de i Signori auari,
Che lascian mendicare i sacri ingegni,
Che le virtù premendo, & essaltando
I vitij, cacciar le buone arti in bando.

[e] *Aeglog. 9.*

Ad hæc omnia respicientes Virgilius, Horatius, alijq; cùm Græci, tum Latini, & Hetrusci poëtas huiusce alitis symbolo meritò nuncuparunt. Nam [e] Virgilius de Vari nomine à poëtis celebrando sic canebat:

Cantantes sublime ferent ad sydera Cycni,

Pindarus Cycnus dictus.

Hoc est doctissimi poetæ. Ita Pindarum laudatissimum poëtã [f] Horatius Cycnum appellat:

[f] *Lib. 3. car.*

Multa Dircæum leuat aura Cycnum.

Orpheus in Cygnum mutatus.

Ita diuinus Plato Aegyptiacæ doctrinæ nunquam immemor, Orphæum Calliopes filium, cùm à mulieribus fœdè dilcerptus excessisset à vita, homine, vt erat, derelicto, in Cycnum demi-

demigraſſe, mutata ſpecie, vt qui inſignis muſicus, ac poëta fuerat, muſicam itidem, & poëſim perſeuerantius exerceret. Quem locum, vt apparet imitatus Horatius, in album alitem, ideſt, Cycnum ſeſe abire ſcribit ad [g] Mæcenatem.

[g] *Lib. 2. car.*

Non vſitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates, neque in terris morabor
Longius, inuidiaq; maior
Vrbes relinquam, &c.

Alludit ad hunc Horatij locum Franciſcus Petrarcha dum ait:

Ond'io preſi col ſuon color d'vn Cigno

Virgilium Iulius Cæſar Scaliger, qui & ipſe Cygnus dici meretur, Cycnum appellat, vbi Mantuam eius patriam laudibus extollit:

Clara viris, felix ducibus, diuo inclyta Cycno,
Quem vitreis alnit Mincius Andis aquis

Virgilium etiam Pontanus inquiens:

Ecce autem niueis Cycnus ſe ſuſtulit alis
Cycnus Olorini duxq; decusq; chori.

Eoſdem fortè duos Poëtarum principes intelligebat Arioſtus per duos illos Cygnos albiſſimos, qui è Lete fluuio Heroum nomina ſuſtollentes, ea à temporis iniuria vindicabant: de quibus ſic canit.

Frà tanti Augelli ſon due Cigni ſoli
Bianchi, Signor, com'è la voſtra inſegna,
Che vengon lieti ripertando in bocca
Sicuramente il nome, che ler tocca.

Paulinum ſuum Auſonius, ſub Cygni nomine intelligit, ſeipſum verò ſub Cornicis appellatione, vbi demonſtrat doctos iuuenes annoſis ſenibus indoctis eſſe præferendos:

Longæua tantùm ſuperamus honore ſenecta,
Quid refert? Cornix non ideo ante Cycnum.
Nec, quia mille annos viuit Gangeticus ales
Vincit certum oculos, regie Pano, tuos.

Cycneus ſonus pro carmine.

Cùm verò per Cycnos poëtæ denotentur, eadem ratione Cycneus ſonus accipitur paſſim pro eleganti carmine: ſicuti à Scaligero in encomio [h] Arnoldi Ferroni viri doctiſſimi.

[h] *In Archilocho.*

Cæu geſta patrum Cycneo clarat ſono
Titi beatam lactei venam putes.

Orationis hieroglyphicum.

Poſſunt item Cycni Oratores hieroglyphico ſymbolo denotare: nam dicendi ſtudium certis etiam conſtat numeris: quin & hi quoque in ætate prouectiore elegantius orant, & doctiùs ſcribunt, ſicuti ante de ſenioribus poëtis dictum eſt. Iſocrates Panathenaicam orationem, omnium, quas antea ſcripſerat luculentiſſimam, poſt octogeſimum vitæ annum elucubraſſe dicitur. Qua ratione [i] Syneſius Cyrenæus, illum, qui ſimul ſit Orator, & Philoſophus Aquilam, & Cycnum eodem tempore eſſe ſcribit, innuens nimirum quatenus Philoſophando ſeſe in altum tollit, vt naturæ arcana perſcrutetur, Aquilæ, quatenus verò Eloquentia eſt præditus, Cycni nomen mereri. *Aquilam tamen*, inquit, *ſimul, & Cycnum fieri, & amborum habere conditiones, ac inſignia volucribus quidem natura non conceſſit, hominis verò dedit Deus, vt & lingua præſtans ſit, & Philoſophiæ compos.* Hæc ille. Sed & Philoſophi hieroglyphicum quoque hæ aues haud immeritò ſtatui poſſunt. Habent enim, Villanouano teſte, multas proprietates cum philoſophantium vita congruentes, ac in primis illud, vt cætera taceam, vt loca ament ab hominum frequentia, remota, vt cantu, ac lætitia ex hac vita diſcedant bona futuræ præſagientes. Omnes deniq; verè literati huius auis ſymbolo denotari poſſe videntur, cum illos, qui verè literati ſunt, animo candido, & nulla vitiorum macula labefactato eſſe conſtet. Nimirum enim Cycnus eſt candoris indicium, quem omnes inſignem memorent albedinis epitheto: qua de cauſa Theocritus Θήλεια κύκνος nuncupauit, quòd femineus color plurimùm à candore commendari ſoleat. Propter hunc eundem candorem innocentiæ, puritatiſq; innocentis, & puri, & nulla labe inquinati hieroglyphicum ſignum eſſe poteſt, & puræ item veritatis, quemadmodum quoque ipſe per ſe color candidus temper habitus fuit; in quà re Ludouici Arioſti verſus: quanquam ad Cycnum non ſpectent, prætereire hoc loco nequaquam poſſum.

[i] *In Dione.*

Candoris Indicium.

Nè da gli antichi per che ſi depinga
La ſanta Fe veſtita in altro modo,

Che

Che d'vn vel bianco, che la copra tutta,
Che vn sol punto vn sol neo la può far brutta.

Sed vt ad rem redeam, Theologi nonnulli causam reddentes, cur tam suauè Cycnus canat, eam esse tradunt, quod in ipso cor ex puritate sanguinis titillet, & per procera colla purior aer exeat: ideoq; Cycnum iusti viri typum esse, cuius, inquiunt, cor purum est, atque mundum. Cor istud, quòd spiritibus agatur cœlestis amoris, & non terrenarum rerum, carnaliúq; crassis affectibus, hilaritate spiritus decantat, ciusq; modulatio nulla alia est, nisi vitæ sanctæ harmonia, & morum concinnitas. Apud aquas igitur contemplationis cum iustis cantitat, & quantò plus iustus senescit, tantò suauiùs modulatur, quia in ipso mores redduntur compositiores, & sibi magis consonantes. Vitæ enim integritas in senibus præclarior est, in morte verò ipsa lætatur, atque cùm Iacob manibus, & pedibus, nempe affectibus, & operibus rectè compositis, suauiter canens obit. Canit autem: Mihi viuere Christus fuit, vnde nunc mori lucrum. Hæc illi. In eodem ferè sensu apud alios per Cycnum peccator pœnitentiam agens significatur, vt legere est apud Diuum Antonium Patauinum, qui hac de re sic scriptum reliquit. *Cum per totam vitam nostram peccata nostra debeamus quotidie cognoscere, & omnia tam particulariter, quàm vniuersaliter confiteri. Tunc enim debemus facere, sicut facit Cygnus, qui quando moritur, cantando moritur: & hoc dicunt contingere propter quandam plumam, quam habet in gutture* (in cerebro alij, sed falsum esse inm diximus) *sed tamen ille cantus doloroſus est ei. Cycnus albus est peccator ad pœnitentiam conuersus super niuem dealbatus. Hic in articulo suæ mortis denatè debet cantare, idest, peccata sua in amaritudine animæ suæ recogitare. Pluma in gutture est peccati notitia, & confessio in iusti ore, ex quo debet procedere cantus doloroſus, qui tunc est valde fructuosus.* Heronymus Ruscellius depingit hanc alitem in aquis natantem, quæ canere videatur cum lemmate *Diuina sibi canet, & orbi*, Verbi diuini prædicatorem significans, qui & eloquentia, & candidis moribus inter populos sit celebris. Alibi duos Cygnos cum Aquila dimicantes depingit, cum lemmate: *Sic repugnant* Virum indicans, qui nulli sponte est iniurius, si tamen ab aliquo irritetur, vim vi repellere non veretur. Atque hæc quidem hactenus commemorata, laudem huic volucri non modicam afferre videntur: secus quæ sequuntur. Nam Theologi quidam, Cycnum eximij candoris volucrem longi colli sui protensione cibum ex terræ, atque aquarum altitudine trahentem, eorum aiunt præ tendere speciem, qui vestitus sui splendore plus æquo gloriantes, de sola terrenarum rerum abundantia, contemptis cœlestibus cogitant. Diuus autem Ambrosius superbos sacerdotes per hanc auem significari scribit. Hypocritarum item symbolum esse potest. Quemadmodum enim Cycnus plumis candicat, carnem verò habet nigram, ita pessimum illud hominum genus extrinsecus quidem candidum, hoc est, probitate conspicuum apparet intus verò nigrum existit, hoc est, omni vitiorum labe inquinatum: quod in Leuitico doceri videmur; vbi Deus Cycni esum vetat. Postremò vt refert Pierius valerianus, Cygnum aiunt hominem municipibus suis iniurium hieroglyphicè significare. Siquidem fama est, hoc Oloribus esse proprium in volucrum genere, vt alter alterum occidat, & voret, vnde hanc auem inhospitalem à Pindaro fuisse dictam existimat idem Valerianus.

Iusti viri hieroglyphicum.

Peccatoris pœnitentiã agonis hieroglyphicũ

Prædicatoris hieroglyphicum.

Vim vi repellentis hieroglyphicum.

Hominum glorioſorũ, terrena tantùm cogitãtium, hieroglyphicum.

Sacerdotũ superborũ hieroglyphicum.

EPITHETA.

ALBVM, Olorem, ceu Cygnum dixere Virgilius, Ouidius, Silius Italicus: *candidum*, Martialis, Scaliger, Sanazarius: *niueum* Virgilius, Statius, Valerius Flaccus, Pontanus, Baptista Mantuanus, qui & *Argenteum* vocat, vti *Canum* Pontanus, *Candenti corpore* Maro, *pulchrum* Alciatus *Nitidum, & egregium* Antonius Gigus, *plumeum* à pennarum copia, & mollitie Manilius, sicuti Statius *mollem*. Homerus à colli longitudine δολιχόδειρον. Ouidius *innocuum*, quòd nisi lacessitus noceat. Baptista Mantuanus *imbellem*, Pontanus *blandum*; à voce, & cantu Virgilius, *argutum*: Faustus, Petrarcha, *Musicum*: Torquatus Tassus, *Vocalem* Aelius Iulius Crottus, Pontanus *modulantem*: Virgilius etiam *raucum*, à mortis præsagitione: *fanicertum* Statius, *fata canentem* Baptista Mantuanus: *Osciuem* Ianus Gruterus, quia Apollini est sacer: *Apollineum* Strozza filius: *Phœbæum* Politianus, quia Veneri quoque dicatus, *Paphium* Aelius Iulius Crotta: à loco vbi libenter degit: *fluuiineum* Naso, & Pontanus. Naso etiam *Cayſtrium*: *Strymonium* Moschus & Theocritus: à Læda quam Iuppiter Oloris figura compressit: Martialis *Ledæum*, *Amyclæum* Statius, nam Amyclis Laconiæ vrbe nata dicitur; quare, & plumam Amyclæam dixit Martialis, sicuti Cygnum ipsum *Spartanum*

hoc

hoc eſt, vt eius exponunt ſcholiaſtæ, Lędæum, Prudentius à Ioue, qui eius ſpecie Lædam ipſam ſtuprauit, *Stupratorem* vocat.

APOLOGI.

Hirundinũ & Cycnorũ apologus.

DE Hirundinibus, quæ Cycnis conuitiabantur, quia nollent cum hominibus conuerſari, ac publicare ſuam muſicam, ſed circa amnes, loca ab hominum conſortio remota mallent habitare, ac ſi cantus ſui eos puderet, & de Cycnorum reſponſo, in Hirundine, ſoluta oratione recitauimus: Nunc Antonij Gigantis poëtæ non inelegantis carmen, quo hunc apologum lepidè admodum expreſſit, hîc ſcribere non abs re fortaſſis fuerit: canit autem:

Garrula ſic quondam Cycnum obiurgabat Hirundo
Dum circa fluuios hac volat, ille canit:
Cur tu non hominum cœtus, & tecta frequentas
Horrida ſed vitam per loca ſolus agis?
Si cantu polles, atque hoc te nomine iactas
Cur nunquam reſonat cantus in vrbe tuus?
En ego te multo duco ciuilior auium:
Nam ſiue in parua nidificare domo,
Seu libet in magna, aut regum laquearibus aureis,
Seu diuûm in templis, omnia tuta patent.
Ipſos præterea mortales ſæpe ſalutans,
Leniter oblecto gutturis arte mei.
Vix illi Cycnus quannis reſponſa negare
Maluerit, dulci talia voce refert.
Quàm libet obnixè ſtudeas vrbana videri,
Non tamen inde tibi conciliatur amor.
Quin grauis in te omnes odij dant ſigna, modisq;
Mille aditu prohibent te, domibusq; fugant.
Et famulæ oderunt, quando labor additur illis,
Tergere qua impuris obruis ipſa notis.
Quod ſi aliqui te impunè ſinunt volitare per ades,
Non querula hæc laus eſt vocis Hirundo tuæ:
Mitis at illorum ingenij: cùm te tamen vltrò
Nemo blanditijs in ſua tecta vocet.
At mea conditio tanti eſt, vt ſæpe relicta
Vrbe homines, ſyluas, ſtagnaq; ſponte petant,
Longè audire modos dantem per colla canoros:
Quanquam hæc inuitus te ſtimulante loquor.
Nunc quid fabella tandem ſub imagine priſca
Me tardum ingento Pierî cara mones?
Nunquid vt inculto doctum vexare Latinum
Carmine deſiſtam? Dic precor, iſtud agis?
Annuis, agnoſco id ſignantem in fronte pudorem:
Atqui non ſurdis auribus iſta canis.
En calamum pono, ranca vt Cornice ſilenti
Poſtmodò more ſuo concinat albus Olor.

Viri Anſerem, & Cycnum alentis apologus.

Inter fabulas Æſopi, vel quæ ſub eius nomine vagantur, de viro diuite Anſerem, & Cycnũ alente apologus legitur eiuſmodi. Vir diues Anſerem ſimul, & Cycnum nutriebat, non ad eadem tamen, ſed alterum cantus, alterum menſæ cauſa. Cum autem oporteret Anſerem pati ea, quorum cauſa nutriebatur, nox erat, ac diſcernere tempus non permiſit vtrunque. Cycnus autem pro Anſere adductus, canit melos quoddam mortis ſuæ exordium, eoq; qui ſit, ſignificat, & mortem ſuauitate cantilenæ effugit. Affabulatio indicat, eloquentiam ſæpius mortem differre. Hunc apologum Gabriel Faernus Cremonenſis hoc carmine feliciter expreſſit:

Duas opimas cors alebat alites,
Cycnum, Anſeremq; candidum,

Vt ille dulce ferret auribus melos,
At hic obesa viscera
Gulæ exhiberet. Ergò vt hunc hero in cibum
Parare iussus est cocus
Loco Anseris Cycnum insciùs prehenderat
Colore falsus alitum.
At ille funus, vt solent Cycni, in suum
Suaue carmen ordiens,
Ita agnitus, grauiq; mortis impia
Solutus est periculo.
Pericla sæpe, sæpe proximam necem
Repellit eloquentia.

Eloquentia sæpe mortẽ arcet.

PROVERBIA.

PROVERBII in primis similitudinem gerit illud D. Basilij; *Tunc canũt Cycni, cùm tacuerint Graculi*, De quo vide in Graculo. Cui ferè simile est illud [a] Theocriti.

Haud fas est, Lacon, Philomelam vt prouocet vnquam
Pica, nec argutis Epopa obstrepat improba Cycnis.

Cycni canunt, tacentibus Graculis.

[a] *In Hodœporis.*

Item illud [b] Virgilij. —— *Certent & Cycnis Vlula.*

[b] *Aeglog. 8.*

Nam & hæc in eos optimè quadrant, qui longè impares certant cum superioribus, aut qui negocium facessunt longè sè præstantioribus, siquidem vt ait [c] Lucretius:

Parvus vt est Cycni melior canor ille, Grumq; quam
Clamor in aetherijs dispersus nubibus Austri.

[c] *Lib. 4. rerum natu.*

[d] Alibi in eundem sensum non esse ait, quòd *Hirundo contendat cum Cycnis*. Congruit autem hoc etiam loco illud [e] Antipatri in Erinnam:

[d] *Lib. 3.*
[e] *Li. 3. epigr.*

Λοίτιρος κύκνυ μικρὸς θρόος, ἢ κολοιῶν
Κρωγμὸς ἐν ἠερίαις ὑδνάμενος πτερύγαις.
Parvus Cycnorum melior cantus, strepitus quàm
Graccorum nebulis sparsus in aetherijs.

Huc pariter pertinet elegantissimum hoc [f] Ælij Iulij Crottæ carmen:

[f] *Li. 3 Arom.*

Si grilli tenues musas aquare coaxans
Rana potest, etsi Psittacum Asellus iners.
Attbida vocalem clangens sin audiat Anser,
Si Phaëthonthaum stridula Olorem Vlula,
Par erit Arpinas Sardus tibi, par erit idem
Magne Maro, numeris, carminibusq; tuis.

Illud verò Ausonij: *Si confers Fulicas Cycnis*, in eodem pariter sensu proferri possit, sed & aliud etiam denotat, nimirum colorem dissimillimum: diciturq; rebus inter se prorsus dissimilibus. Hoc præterea Vergilianum, *inter strepit Anser Olores*, prouerbialiter à Poëta prolatum est; & prioribus dicterijs non incongruum. Olor enim auis est candidissima, vocem ædens argutam: Anser autem clamore obstrepit: ob quam distantiam factum est in eos adagium, qui se ijs rebus, quas ignorant petulantiùs audent miscere, vel de rebus suis nimis sibi assumunt, aut ineruditi inter doctos garriunt. Hinc passim poëtæ maximè, cùm sese impares significare cupiunt ad rem aliquam alicui decantandam, vel minus, quàm alij doctè id præstaturos diffidunt, sese Anseribus comparant, qui cum Cycnis certant, in quo sensu dicebat Propertius:

In Arrogantes.
Poëtę quando se Anseribus comparent.

Anseris indocto carmine cessit Olor.

Scaliger pater de se:

Argutos inter videar strepere Anser Olores.

Et Titus Vespasianus Strozza parum immutatis verbis:

Inter Apollineos recinam velut Anser Olores.

Simile ferè iam proximè dicto adagio est, hoc *inter doctos etiam Corydus sonat*: Nam & in Græco epigrammate de Corydo, & Cycno hæc legitur similitudo:

Corydus sonat inter indoctos.

Εἰ κύκνῳ δ' ὠιστὰς κόρυδος παραπλήσιον ἆδεν,
Τολμᾶν δ' ἐρίσαι σχέτλιος ἀνδρὶ σοφῷ,

Ei

Εἰ κύκνος τέττιγος ἐρεῖ λιγυρώτερος εἶναι
Ισα ποιῶν καὶ ἐγὼ παλλαδίῳ δύναμαι, ideſt,
Si Corydus Cycnum queat aquiparare canendo,
Noctua concertet ſi Philomela tibi,
Cecycx ſi iactet ſe voce anteire Cicadam,
Tunc ego Palladio par potero eſſe meo.

Conuenit in eos, qui apud idiotas audent ſeſe velut eruditos venditare, inter doctos alioqui prorſus elingues. Corydus autem, vt in Alauda diximus, viliſſimum auicularum genus, minimeq; canorum, ſtrepit tamen vtcunque inter aues minutas, cùm apud Cygnum canens ferri nequaquam poſſet. Inter Græcanica prouerbia refertur κύκνειον ἆσμα, ideſt, Cycnea cantio, quadratq; in eos, vt elegantiſſimè docet author adagiorum, qui ſupremo vitæ tempore facundè differunt, aut extrema ſenecta ſuauiloquentius. D. Hieronymus in quodam laudans ſenilem eloquentiam, commemoratis aliquot ſcriptoribus, *Hi omnes*, inquit, *neſcio quid Cycneum vicina morte concinerunt*. Et in epitaphio Nepotiani: *vbi eſt ille*, inquit, ἐγοδιώκτης *noſter, & Cycneo canore vox dulcior?* Illi quoque, qui omnem prorſus ſalutis ſpem abiecerunt, dicuntur prouerbialiter τὸ κύκνειον ἄδειν, ideſt, *Cycnorum, ſine Cycni more canere*. Hoc quoque carmen Iuuenalis,

Rara auis in terris, nigroq; ſimillima Cygno.

prouerbij loco apud omnes habetur. Adagiorum author allegoriam ab auibus peregrinis, & inuſitatis, quæ nonnunquam in noſtram regionem deuolant; deductam putat, ſed Cygnos nigros vſpiam apparuiſſe nunquam audiui, legitur idem prouerbium apud [b] Claudianum his verſibus expreſſum:

Fama prius falſo ſimilis, vanoq; videri
Ficta ioco, leuior volitare per oppida rumor
Rideriq; nefas, veluti nigrantibus alis
Audiretur Olor, Cygno certante Liguſtris.

Corydus quæ auis. Cycnea cantio.

[b] Lib. 3.

Cygno magis canus. Κύκνου πολιώτερος, hoc eſt, *Cygno magis canus* a Suida velut prouerbium citatur: Etiam hiſce, inquit, reliquijs animus generoſus ineſt: Nam ego meam exiſtimo ſenectutem meliorem eſſe, quàm multorum cincinnos adoleſcentium, & habitum.

FABVLOSA.

FABVLOSAM Iouis in Olorem metamorphoſim plurimi memoriæ prodiderunt, ſed Nemeſin ne, an Lædam huius auis ſpecie compreſſerit iſte diuus, haud ſatis conſtat, vt ſubinde patebit. [a] Cælius Rhodiginus eleganter hanc fabulam deſcribit diſputans, nunquid Nemeſis, & Læda ſint diuerſæ, an vna eademq; quem lector adire poterit, ego interim eam hic ex Hygino referam, eoq; magis, cùm & hunc ſecutus videatur Cælius. *Olorem inter ſydera*, inquit ille, *Graeci Cycnum appellant: quem complures propter ignotam illius hiſtoriam, communi genere auium ὄρνιν appellauerunt: de quo haec memoria prodita eſt cauſa. Iupiter cùm amore inductus Nemeſin diligere cœpiſſet, neque ab ea, vt ſecum concumberet, impetrare potuiſſet, hac cogitatione eſt amore liberatus. Iubet enim Venerem Aquila ſimulatam ſe ſequi, ſeſeq; ipſe in Olorem conuertit, & vt Aquilam fugiens ad Nemeſin confugit, & in eius gremio ſe collocauit: quem Nemeſis non aſpernata, amplexum tenens, ſomno eſt conſopita: quam dormientem Iupiter compreſſit, ipſe autem auolauit: & quod ab hominibus altè volans cælo videbatur, inter ſydera dictus eſt eſſe conſtitutus: quod ne falſum diceretur, Iupiter è facto eum volantem & Aquilam conſequentem collocauit in mundo. Nemeſis autem, quæ auium genere eſſet iuncta menſibus actis ouum procreauit, quod Mercurius anſerens detulit Spartam, & Ledæ ſedenti in gremium proiecit, ex quo naſcitur Helena, cæteris corporis ſpecie præſtans, quam Leda ſuam filiam nominauit. Alij autem cum Leda concubuiſſe in Olorem conuerſum ferunt: de quo in medio relinquemus.* Hæc Hyginus. Cælius verò Nemeſin à Ioue compreſſam ait, in Anſerem deformatam, itaq; ex Græcis nonnullos ſcribere. Eryphus quidem poeta, referente [b] Athenæo Lædam Anſerina oua enixam eſſe ait, & [c] Virgilius id quoque innuere videtur, dum canit:

Cyris Amyclæo formoſior Anſere Leda.

Sed Anſeris forma compreſſam ego nullibi lego. Qui verò Lædam à Ioue compreſſam volunt, exiſtunt plurimi, atque in primis ipſamet Helena, quæ apud [d] Euripidem ſic loquitur:

[a] Lib. 11. Antiq. lect. cap. 19. Iouis, & Ledæ fabula.

Nemeſis à Ioue comprimitur.

[b] Lib. 2.
[c] In Ciri.

[d] In Helena.

——— ὅτι δὴ δὴ
Λόγος τὶς, ζεὺς μητέρ' ἵππατ' εἰς ἴμλω'
Λήδαν, κύκνου μορφώματ' ὄρνιθος λαβὼν.
Εἰς δόλον ἐυνὴν ἐξέπραξ' ὑπ' ἀντῆ
Δίεγμα φυγὼν, αἰ σαφὴς οὗτος λόγος, ideſt.

Fama eſt etenim
Quod Iuppiter volauit ad matrem meam
Ledam, Oloris alitis forma obſitus.
Fugaq; ficta, quòd volucris nuncia (Aquila)
Iouis ſit inſecuta, mox compreſſit hanc.

Eadem [c] Helena apud Ouidium etiam idem confirmat, dicens: [c] *In Epiſt. Helen.*

Dat mihi Leda Iouem Cycno decepta parentem,
Quæ falſam gremio credula fouit auem.

Præterea ex eo ouo Helena ſola nata non eſt, quin item Caſtor, & Pollux, item Clytemneſtra, alij verò bina oua enixam fuiſſe Lædam aiunt, & ex altero eorum Caſtorem, & Pollucem, ex altero Helenam & Clytemneſtram progenitos. Nonnulli etiam Timandram addiderunt ſororem. Non deſunt etiam, qui ex vno tantùm ouo Pollucem, & Helenam prodijſſe crediderint, quod Læda è Ioue conceperit, cùm è Tyndaro Caſtorem, & Clytemneſtram natos eſſe arbitrentur, hoſq; mortales, illos immortales haberi. Poſtremò multi, nulla Aquilæ Oloris inſequentis mentione facta, Iouem Cycni figura, ita iucundè cecinisſe volunt, vt illum propter cantus ſuauitatem Leda adamauerit; & contrectauerit. Vt vt eſt fabuloſum eſt: non caret tamen fabula ſuo myſterio. Iupiter enim in modum potentiæ ponitur, nimirum, vt Deus, Læda tanquam iniuria, aut conuitium: illud enim λοιδὴ ſignificat: omnis autem potentia iniuriæ miſta ſpeciem ſuę generoſitatis mutat. Ideo verò in Cycnum conuerſus dicitur: quoniam vti antè ex Meliſto Euboico Phyſiologo, & qui omnium Phyſiologorum ſententias diſputauit, hęc ales ita conuitijs plena ſit, vt ipſa clamante, reliquæ aues taceant. Caſtorem verò, & Pollucem, & Helenam pro perditione, quoniam ſydera ſint nautis infauſta, ſi ſeparatim apparuerint: nam alioqui ſicut quoque ſuprà annotaui, ſunt feliciſſima; cùm Helena ſemper malum portendat. quare, teſte Lactantio Papiniano Vrania appellata fuit. Qua de re ita perquam appoſitè proditum eſt à [f] Plinio. *Vidi*, inquit, *in nocturnis nuſtrum vigilys inhærere pilis pro vallo fulgurum effigies. Hæ & antennis nauigantium: alysq; nauium partibus, cùm vocali quodam ſono inſiſtunt, vt volucres ſedem ex ſede mutantes. Gemina autem ſalutares, & proſperi curſus prænuncia, quarum aduentu fugari ac minacem, appellatamq; Helenam ferunt, & ob id Polluci, & Caſtori id numen aſſignant, eosq; in mari Deos inuocant.* Idem indicat Papirius canens: [f] *Lib. 2.*

Fabulæ explicatio.

Iupiter cur in Cycnum mutatus dicatur.

Helena cur Vrania dicta.

——— *Cùm iam damnata ſororis*
Igni Tanarij iuuerunt carbaſa fratres.

Significat itaque hęc fabula ex potentia, quæ cum iniuria coniuncta eſt, omne malum procreari. Sed quid ſi in bonam etiam partem interpretemur, dicamusq; ex pulchris parentibus, quales erant Iupiter in auem candidam, & formoſam conuerſus, & Læda, ſpecioſos procreari liberos, quales fuere Caſtor, & Pollux, Helena, & Clytemneſtra. Cycnus verò ille quem aiunt ab Hercule occiſum, & poſt mortem in auem ſui nominis mutatum, Martis, & Cleobulinæ filium fuiſſe ferunt, vt refert [g] Poſſidonius. Hunc autem fingunt, ideo ab Hercule fuiſſe trucidatum, quoniam ille in Theſſaliam accedentes aduenas interimeret, patri ſuo templum erecturus è capitibus cęſorum à ſe hominum. [h] Pauſanias huius Cycni cum Hercule pugnam Athenis in ęde Palladis conſpici tradidit. Dicitur autem ab Hercule occiſus, quoniam Hercules omnium monſtrorum, latronum, maleficorumq; hominum, qualis ſanè erat ille Cycnus, domitor, & euerſor fingitur, adeo vt tantum nominis, & gloriæ apud omnes gentes conſequutus ſit, quantum nulla ætas vnquam delere poſſit. Fuit præterea non minoris nominis, ac famæ Cycnus alius, quocum Achilles ad Troiam pugnauit, quem plerique Neptuni, nonnulli vt Iſacius Apollinis filium faciunt. Cuius pariter pugnam cum Achille, & poſt mortem in Cycnum auem transformationem luculenter, ac prolixè proſequitur [i] Ouidius, quem lector per otium legere poterit. Dicitur autem iſte Cygnus ab Achille propter corporis duritiem, cùm nullo ferro poſſet interfici, eliſo gutture ſuffocatus. Sunt, qui inquiunt, hunc Cycnum in auem ciuſcemodi conuerſum fuiſſe, non quidem reipſa: nullum enim fuit tempus, quo homines in aues piſces, plantas, aut ſaxa mutarentur, ſed ad ſolatium ſuorum illud fuiſſe a poëtis confictum. Nam fuit vna multarum fabularum excogitatarum ratio aliquando aſſentatio, poëtarum nimirum, qui nihil

Cycni ab Hercule occiſi fabula. [g] *Lib. de Dijs, & Heroib.*

[h] *In Atticis.*

Hercules cur celebris.

Cycni ab Achille occiſi fabula. [i] *Li. 12. Metamorph.*

Poëtæ cur mortuos in aues, piſces vel alia mutatos dicerent.

hil ſibi non licere arbitrati ſunt, modò principum ſuæ ætatis gratiam, per ſua figmenta aucuparentur. Sic homines ſæpius in Deorum numerum poſt mortem relati ſunt, & templa, altaria, ſacerdotes, ceremoniæ, ac proprij ritus ſacrorum fuerunt inſtituti, multiq; in varia corpora animalium, per ſuauitatem orationis, cum mirifica legentium voluptate

Poëtices efficacia.

peruenerunt. Habet enim illud ſuauitatis in ſe poëtice, vt illa, quæ in ſolutâ, liberaq; oratione ridicula viderentur, & vana, & mendacia, ipſa non ſolùm probabilia, & ſimillima veris efficiat: ſed etiam cum incredibili auditorum voluptate, & admiratione ita imprimat in animis, vt non facilè deleantur. [k] Boccatius verò fabulam ita interpretatur.

[k] *Lib. 10. Genealog. Deor.*

Homines agiles vt generentur,

Cycnus, inquit, ideo potuit Neptuni filius fingi, propter corporis ſui albedinem, & membrorum agilitatem: quia humidi naturaliter candidi ſunt, ac inſtar plumarum molles, atque delicati. Cum qua humiditate ſi copuletur congrua caloris portio, homines generantur agiles, & dextri. Tales autem vbi gladiatoriæ artis periti euaſere, ictuſq; egregiè euitare norunt, ſicuti ſæpius ſunt obſeruati, niſi feſſi, ac laſſi pugnæ prolixitate, ab alijs vinci nequeunt. Quòd verò in auem abijſſe mortuus dicatur, innuit, nihil poſt eius mortem apud homines, præter nomen volatile, relictum ab eo fuiſſe. De hoc eodem Cycno aliâ

[l] *In Phocicis*

fabulam enarrat [l] Pauſanias de bipennibus agēs Periclyti Euthymachi filij. Tenedij hominis dono. *Vetus*, inquit, *fama dedicationis cauſam vulgauit: Cycnum autē Neptuni fuiſſe filium: regnaſſe eum Colonis, Oppidum hoc in Troade fuit, ad Leucophrin inſulam. Filiam is habuit Hemitheam, & Tennen filium ex Proclea Clytij filia, Caletoris illius Germana ſorore quem ab Aſtace in Iliade interfectum memorat Homerus, cum faces in Proteſilai naues immitteret. Proclea mortua, alteram Cycnus vxorem duxit, Philomonem Craugaſi filiam. Ea cùm in priuigni incidiſſet amorem, repulſam agrè ferens, Tennen, ficta calumnia apud virum criminata eſt ſuum, quod ſibi inuitam, & repugnantem conſtuprare conatus eſſet. Mendacio captus Cycnus inuitem cum ſorore in arcam incluſos in mare abjecit; illi incolumes in inſulam exponuntur: cui cum anteà Leucophrys nomen fuiſſet, de Tenne poſtea nomine Tenedos fuit appellata. Sed fraude aliquando detecta, ad filium Cycnus nauigauit, quò ſe illi purgaret, & eius, quod per credulitatem temere commiſiſſet, facti veniam poſceret. Cum itaque ad inſulam appuliſſet, & ad ſaxum ſiue arboris truncum nauim religaſſet, Tennes ira impulſus bipenni retinacula abſcidit. Ex ea in prouerbij conſuetudinem venit, vt quicquid quiuis præfractè negarit, id Tenedia bipenni præcidiſſe dicatur.* Notiſſima eſt & alterius Cycni fabuloſa in hanc auem metamorphoſis, illius nempe, quem Steleni filium fuiſſe memorant, & Liguriæ regem Phaëthontiq; materno ſanguine, ac ſumma beneuolentia coniunctum: cuius infelicis adoleſcentis caſu cùm multum doluiſſet, ab Apolline in Cycnum transfiguratus auem, velut ignem odio habens, etiamnum inter paludes, & aquas flebilem exercet cantilenam, vt perquam luculenter cecinit Ouidius his verſibus:

Tenedos inſula vnde dicta.

Tenedia bipenni præcidere quid ſignificet.

Cycni Ligurum regis fabula.

Aſſuit huic monſtro proles Steneleia Cycnus,
Qui tibi materno quamuis à ſanguine iunctus
Mente tamen Phaëthon propior fuit: ille relictis
(Nam Ligurum populos, & magnas rexerat vrbes)
Imperio, ripas virides, amnemq; querelis
Eridanum implerat, ſyluamq; ſororibus auctam.
Cùm vox eſt tenuata viro, canaq; capillos
Diſſimulant plumæ, collumq; à pectore longè
Porrigitur, digitoſq; ligat iunctura rubentes.
Penna latus velat, tenet os ſine acumine roſtrum,
Fit noua Cycnus auis, nec ſe caloq; louiq;
Credit, vt iniuſtè iuſſi memor ignis ab illo,
Stagna petit, paluſq; lacus, ignemq; peroſus
Quæ colat, elegit contraria flumina flammis.

[m] *Lib. 10. Aeneid.*

Recenſet eandem hanc metamorphoſim breuiter [m] Virgilius, cùm canit:

Non ego te Ligurum ductor fortiſſime bello
Tranſierim Cycne, & paucis comitate Cupano,
Cuius Olorina ſurgunt de vertice penna
Crinem amor veſtrum, formaq; inſigne paternæ,
Namque ferunt luctu Cycnum Phaëthontis amati
Populeas inter frondes umbramq; ſororum
Dum canit, & mœſtum muſa ſolatur amorem
Canentem molli plumæ duxiſſe ſenectam
Linquentem terras, & ſidera voce ſequentem.

Pauſa-

Pausanias quoque Cycnum refert, fuisse regem Ligurum, qui trans Padum supra Celticam sit: sunt, ἄδρα μυστικὸν, eumq; post mortem, voluntate Apollinis in Cycnum auem mutatum. Volunt Mythologici poëtas hoc figmento significare, principes optimarum artium expertes esse non oportere, vel esse prorsus ignaros, quæ liberales vocantur, cùm & animum ad regias virtutes, & ad optimam rerum præsentium administrationem, & ad futurorũ prudentiam mirabiliter effingant, & ad rerum, vel aduersarum, vel secundarum euentum æquo animo perferendum. Istud à musicæ scientiæ primum inchoandum esse censent, sed non ab illa rabularum, ac combibonum garrulitate, aut vociferatione. Huic enim ea vis est, vt animum, moresq; parumq; aptos prius, componat, deinde præparet compositum ad omnes rectas disciplinas facilè imbibendas. Alij dixerunt, poëtas ad viuentium coniunctorum Cycni ipsius regis gratiam illum immortalibus laudibus extulisse ob peritiam musicę facultatis, quem & gratum Dijs hominem fuisse dixerunt, & post mortem etiam vixisse, atque in auem pulcherrimam, Apollinique dicatam mutatum, quæ vel mortem ipsam cum cantu exciperet, quia se Deo amicam esse sentiat, & ad meliorem vitam transituram. Nam cùm mors communis sit omnibus animantibus, neque vlla sit differentia sanguinis, facultatum, honorum, nisi quis vi laudis, ac virtutis communem omnibus vitæ metam perpetuitate nominis superauerit, vel nihil est tam magnopere expetendum in rebus humanis, quàm sola gloria, quæ per bonitatem morum, sanctitatem, fidem, pietatem, integritatem, innocentiam, ac beneficentiam latè extenditur. Fit etiam hoc ipsum per disciplinam, liberaliumq; artium præstantiam cognitionis, qui honor in animis posterorum diutissimè cõseruatur. Nam cùm fieri omnino non possit, vt nihil agamus, quod aptiùs præclaris ingenijs relictum est, in quo se exerceant, cùm quid datur ocij, quàm in cognoscendis rebus gestis præteritorum temporum, & delicijs, quibus se suosq; perdiderunt præfecti, aut quibus virtutibus hæc omnia ab ijsdem sapienter sunt conseruata? Est illud præterea studium honestissimum omnium, ac vtilissimum, & cæteris omnibus occupationibus præferendum, quo aliquis se ipsum ad vitã quàm honestissimè cum virtute transigendam informet. Vt verò ad transformationes, vnde digressa est, oratio redeat, aliam de quodam puero in Olorem mutato fabulam recensebo. Ouidius, Medeam, canens, postquam Cęam vrbem peruenisset, in qua Alcidamas Columbam ex filia procreatam vidit, inde Hyeren lacum, & Cycni tempe vidisse, quibus in locis Phyllius quidam Cycnum puerum adamasse dicitur, qui cùm illius pueri iussu, & volucres, & ferum leonum domuisset, illiq; donauisset, postremò taurum, quem quoque puero iubente vicerat se ei daturum negauit: quare indignatus is puer sese ex alto præcipitem dedit, & in Olorem versus est, Hyere autem illius mater filij casum assiduè flendo in stagnum sui nominis commutata est.

Fabulæ expositio.

Musices vis.

Mori omnibus animantibus commune.

Studia honesta quæ;

Pueri in Olorẽ mutati fabula.

[a] *Lib. 7. metam.*

Inde lacus Hyeres videt, & Cycnea Tempe,
Quæ subitus celebrauit Olor: nam Phyllius illic
Imperio pueri, volucresq; ferumq; leonem
Tradiderat dominos, taurum quoque vincere iussus
Vicerat: & stricto toties iratus amori
Præmia poscenti taurum suprema negauit.
Ille indignatus, cupies dare, dixit: & alto
Desiluit saxo, cunctis cecidisse putabant.
Factus Olor niueis pendebat in aëre pennis.
At genetrix Hyere seruatum nescia, flendo
Delicuit, stagnumq; suo de nomine fecit.

Antonius Liberalis verò Cycnum, & Thyriam (sic autem matrẽ Cycni nominat) in Cycnos aues abijsse scribit, fabulamq; narrat sic: *Nicander*, inquit, *libro Alteratorum tertio, & Areus Leco in carmine, cui Cycnus nomen est, id narrant, quod sequitur. Apollinis & Thyria Amphinemi filia natus est Cycnus facie formosa, moribus inelegantibus, & agrestibus, nimio studio venationis deditus, habitabatq; ruri inter Pleuronem, & Calydenem. Multos habuit ob pulchritudinem amatores, quorum cùm pra superbia admitteret neminem: mox omnibus inuisus, ab ijsq; desertus, solo Phylio apud ipsum perseuerante: quanquam hunc quoq; non mediocribus affecit contumelijs. Extiterat sub idem tempus apud Aetolos ingens Leo, qui & in ipsos, & in pecus grassabatur: Hunc Cycnus iussit Phylium sine ferro interficere: idq; is in se recepit, leonemq; tali necauit astu. Cùm sciret, qua hora leo esset superuenturus, ventrem implenis multo cibo, ac vino, cumq; bellua appropinquaret, ea euomit; qua leo famelicus deuorãs, vini vi è stupido sopore ebrius, & Phylius brachio, cui vestem suam circumuolauerat, in os inserto, leonem suffocauit, sublatumq; in humeros, ad Cycnum attulit, nomenq; apud homines illustre eo facinore sibi paranit. Sed Cycnus aliũ adhuc difficiliorem ei laborẽ iniunxit. Erãt ea in regione Vultures*

Cycni, & Thyriæ fabula.

Phylius leonem sine ferro quomodo occiderit.

monſtroſæ magnitudinis, qui multos homines interficiebant: hos eum vinos capere, & ad ſe perducere, quauis ratione, iuſſit. Dubitante Phylio, quomodo hoc mandatum conficeret, diuinitus euenit, vt Aquila raptum leporem, ſemianimemq; eodem deyceret, non perlatum ad nidum. Phylius, direpto lepore, ſanguine eius ſe impleuit, & humi procubuit: itaque Vultures ad eam, vt mortuum deuolarunt, quorum ille duos pedibus arreptos tenuit, atque ad Cycnum pertulit. Tertium ei hic, prioribus adhuc magis arduum impoſuit laborem: taurum ab armento iubens manu abducere ad aram Iouis. Phylius cum perficiendæ huius rei rationem nullam inueniret, Herculis auxilium imploranit. Voto facto, duo ei tauri apparuerunt, qui propter vaccam, quam vterque ardebat, pugnantes cornibus ſe mutuò in terram proſternebant: cumq; elanguiſſent, Phylius alterum pede correptum ad aram vſque pertraxit. Voluntate autem Herculis cæpit deinde negligere mandata pueri. Accidit hoc grauiſſimum Cycno, quod ſe, quod minimè opinatus erat fore, contemptum videret. Itaque præ mœrore animi ſeipſum abiecit in Conopam lacum, videriq; inter homines deſyt. Eodemq; etiam ſe Thyria mater, filij mortem non ferens præcipitauit, amboq; in aues ſunt mutati in lacu Apollinis nutu. Ab ijs quoque Lacus Cycnea appellata eſt: ac tempore arationis multi ibi viſuntur Olores. Prope extat etiam Thyly monumentum.

Phylius vt Vultures vinos ceperit.

Phylius taurum ad aram Iouis perducit.

Lacus Cycnea.

Phylij monumentũ.

Hæc itaque Antonius Liberalis.

VSVS IN CIBIS.

SI Racham Cycnus eſt, vt ſeptuaginta verterunt, tanquam immunda auis in cibis prohibita fuit in Leuitico. Verùm præterquam quòd Cycnus ea culpa vacat, ita etiam Chriſtianis, qui præceptum intelligunt, multa in cibis cædunt, quæ ibi ceu impura vetantur. De Laude Cycni in menſis nonnihil ſuprà dictum eſt. De bonitate carnis apud Græcos nihil proditum reperio. Albertus eam nigram, & duram eſſe ait, ſicut omnium auium aquaticarum magnarum. Sed Cycni bifariam ad menſę vſum damnantur, & quia aquatici, vnde caro eſt excrementitia, & quia cęteris, vt Anſeribus, & Anatibus grandiores, vnde duriores etiam ſunt, & ad digerendum rebelles. Ex pullis lautiores quandoque epulæ inſtruuntur, non tam raritatis, quàm præſtantię cauſa, [a] Platina ad patinam, venire ait eadem ferè ratione, qua Anſeres; item debere elixari.

Cycnicaro.

[a] *Lib. 5.*

VSVS IN MEDICINA.

YCNI tenellum pullum in oleo decoctum [a] Aëtius admirabile neruorum medicamentum eſſe ſcribit. Adipis frequentior eſt vſus: hunc faciem purgare, atque erugare tradit Plinius, & ad lentiginem commendat Serenus:

Cycnæos adipes hilari miſceto Lyæo
Omne malum properè maculoſo ex ore fugabis.

Alibi cum etiam [b] Plinius ad ſedis vitia laudat; item ad emolliendas vuluarum duritias, & collectiones, ac denique aduerſus hæmorrhoidas. Videtur autem ad idem vtilis Cycni adeps, ad quæ Anſerinus, de quo copiosè agemus ſuo loco. Oua ad ignem ſacrum celebrat Serenus, dum canit:

—— Vel Oloris fœtibus oua
Sed non cocta dabis, ſic torrida membra fouebis.

Pellis vſus. Pellis vnà cum plumis paratur pro operimento pectoris, & ventriculi, tanquam concoctionem iuuandi peculiari aliqua vi prædita.

[a] *Tetrab. 1. ſerm. 179.*

Adipis vſus

[b] *Lib. 30. cap. 9.*

Quorum

ICONES. STATVAE.

CASTOREM, & Pollucem vnà cum Helena, & Clytemneſtra & Lęda à Ioue in candidiſſimum Olorem mutato procreatos anteà dictum fuit: quam generis ſui claritatem plurimi feciſſe veriſimillimum exiſtit, idq; in primis mihi ſignificare videtur [a] Valerius Flaccus Cycni iconem in veſtibus ſuis depictam vſurpaſſe ſcribens his verſibus:

Illis Tanario pariter tremit ignea fuco
Purpura, quod gemina mater ſpectabile tela

Duxit

[a] *Lib. 1. Argonaut.*

Duxit opus bis Taygeton, sylvasq; comantes
Struxerat, Eurotam mollis bis fuderat auro.
Quamq; suis semper nitido deflamine portat,
Et volat amborum patrius de corpore Cycnus.

Ouidius pariter Arachnen, si bene memini, cum Minerua de textoriæ artis præstantia certantem, Lædæ eiusdem imaginem in tela sua texuisse, quæ Olori succumberet, prodidit: Arachnes tela.

Fecit Olorinis Ledam recubare sub alis.

Romæ in aula illustris. Cæsiorum Lædæ nudæ, & velut ex balneo prodeũtis statuæ Cycnus marmoreus astat, & à Cupidine amplexatur. In ædibus Euryali cognomento Syluestris eadem Lædæ statua conspicitur, sed absque capite, & ante pedes eius Cycnus. Apud Cardinalem Hippolitum Medicen, vt refert Pierius Valerianus, signum ex marmore pulcherrimè ductum habebatur, qui, inquit, Apollo fidicen est; læuam enim manum admouet ad lyræ iugum: ea Cycni dorso sustinetur. Cycnus ipse, collo suauiter reflexo, rostroq; ad chordas verso, parem videtur cum lyra harmoniam emodulari. Dextera Apollinis dextro innititur genu, eaq; plectrum continet: adiacet ibidem humi pharetra, vt pote signum, Deum ipsum non semper arcum tendere, sed aliquando tacentem musam cithara suscitare. In Perillustri illo Parmensium ducis Nymphæo, quod in suburbano eius est, mirificè delectant, atque intuentium oculos remorantur Tritones, qui è buccinis suis aquas euomunt, Cupidines in Cycnis, & delphinis per aquas vecti. Apollinis statua.

VSVS IN INSIGNIBVS.

CYCNVS cur apud veteres Romanos, ac Græcos frequens vsitatissimũq; insigne fuerit, duplex ratio, tum quòd artem nauigandi homines docuerit, tum quia augurio suo nauigantibus prospera, faustaq; portenderet. Nunc autem non in proris, sed in summo malo, vel eius vexillo, Cycnos multa nauigia pro insigni gerunt. Cupauo Ligurum dux, & filius illius Cycni, qui in auem hanc mutatus dicitur, Olorinis pennis cassidem exornabat, vt meminit his versibus [a] poëta. Cycnus cur nauium insigne.

[a] Lib. 10. Aeneid.

Non ego te Ligurum ductor fortissime bello
Transierim Cycne, & paucis comitare Cupauo
Cuius Olorina surgunt de vertice penna:
Crimen amor vestrum, formaq; insigne paternæ.

Quo loco Nicolaus Erithræus, Galea, inquit, cristis adornabatur, quo terribilior hosti fiat, & miles cristatus procerior appareat. Has autem ex Olorinis pennis colligere moris fuit, & ex equinis setis, cùm hodie ex Struthiocamelo plurimùm petantur. [b] Petrus Angelius Bargæus per Cilnium Aretinorum ducem in Syriaco bello strenuum pro insigni Cycnum vsurpasse scribit, canens:

[b] Lib. 7 Syriq

Cilnius Aonijs proles gratissima nymphis
Areti decus, & vatum spes fida bonorum
Fert niueum clypeo Cycnum, leue corpus ad athram
Tollentem, & cantu cœli conuexa replentem,
Stemma domus dotum, & maiorum insigne suorum.

Pepulorũ antiquissima, & nobilissima Italiæ familia; quæ ex Britanniæ regibus ortum ducit, vrbis nostræ splendor, atque ornamentum, cassidem insignis sui hac laudatissima volucre exornat, Cycnumq; non parum nobilitat. De cuius familiæ præclarissimorum procerum factis, cùm referta sint historicorum plurimorum monumenta, ego nihil hic dicam, ne tam clarorum virorum virtuti, atque splendori tenebras rudi hoc meo stylo offundam. Gentilitia Bocchiorum insignia hinc quoque celebrat [c] Achilles Bocchius hoc doctissimo epigrammate.

[c] Lib. 11. symb. 5.

Aurea norma tribus stellis circundata signat
Cœrulæo Bocchi Stemma tuum in spatio.
At niueus galeæ passis Olor insidet alæ,
Rostro aliud sydus qui vomit atherium.
Optima nimirum ratio est illa aurea norma
Quæ trino, atque vno à lumine lumen habet.
Hinc candor vitæ illæsus, diuinaq; fandi

Copia : præsidio hinc additur omne decus.
Maurus auis quondam hæc vestris insignia Bacchus
Et gentilitium nomen habere dedit.
Ad summam tota semper ratione colendum
Esse Deum tota mente Nomisma monet.

Cicinellæ familiæ insignæ.

Neapoli Cicinella nobilis habitat familia, quæ, teste Scipione Mazzella, qui de Neapolitanis familijs scripsit, Cycno in insignibus suis candido, in campo rubro, vt dicunt isti, vtitur.

VSVS PENNARVM.

PENNARVM Cycni cùm magnarum, siue remigum, tùm minorum nudum eius corpus obtegentium, vsus celebratur à quibuslibet. Magnæ enim præterquam quod pro calamis scriptorijs inseruiant, & plurimùm commendentur, etiam galeas veterum, vti iam ex Erithræo dictum est, adornabant. Narrat[a] Andreas Theuetus incolas syluarum Cannadæ (regionis nomen est in America) vexillis vti sanè extraneis, & inusitatis ex arborum ramis nimirum, pennis Cycnorum exornatis, quos, inquit, in aerem explicant, volutantq;, & si vincere contingat, pelles faciei inimicorum suorum in quibusdam circulis in signum victoriæ secum domum portant. Hollandæ famulæ integris, vt audio Cycnorum alis angulos domuum, qui scopas non admittunt, verrunt, priuatimq; een vvicex idest, alam nominant. Minores tantæ mollitiei lectos præstant, vt magnates, præter eiuscemodi, cæteros nolint. Quinimo Venerem, tradunt, non alio recubare lecto noluisse, quàm qui è Cycni plumis, factus esset, præsertim verò ijs, quæ supereminentibus pennis subsunt, quam lanam appellauit hoc disticho[b] Martialis:

[a] *Lib. 2. de Amer.*

Minorum pennarum vsus.

[b] *Lib. 14.*

Lassus Amyclæa poteris requiescere pluma,
Interior Cycni, quam tibi lana dedit.

[c] Baptista Mantuanus huiusmodi lectos inter pretiosissima supellectilia connumerat.

[c] *Li. 5. Alphons.*

O vbi Olorina subter velamina pluma?
Serica odorata chlamydes? Asiatica Gaza?

Alibi etiam Cycni pennas ad hunc vsum meliores, cæteris, quia nimirum molliores, celebrat, D.[d] Nicolaum Tolentinum, inquiens, nunquam hisce mollibus lectis membra sua refocillasse.

[d] *Lib. 2.*

Non stratum fluuiatilis Anas, non Anser Anate
Grandior exhibuit, non mollior Ansere Cycnus.

Eleganter etiam Franciscus Petrarca Cycnum pro lecto mollissimo accipit hoc versu:

Postremùm in Cycno dant corpora casta sopori.

Ex eisdem minoribus denique plumis simul cum pelle à carne abstracta, manicæ, siue brachialia à nobilioribus matronis expetuntur.

DE ONOCROTALO, SEV PELECANO. Cap. II.

Onocrotali cum Cycno similitudo.

CYCNO, siue Olori iure optimo succedit Onocrotalus, auis non solùm palmipes, & eadem, quæ ille loca amans, flumina scilicet, stagna, atque mare, verumetiam tantam cum Olore, teste[a] Plinio, similitudinem habens, vt *discerni non æstimetur*, inquit, *nisi faucibus messes alterius veteri genus mira capacitatis*. Sed priusquam huiusce alitis historiam exordiar, beneuolum lectorem volo admonitum, cum verò potissimum, qui Ornitologi de auibus lucubrationes legit, ne vnà cum illo, Onocrotalum diuersum à Pelecane Aristotelis existimet. Ornithologi enim Pelecan, siue (vt vocant recentiores Latini Pelecanus Ardeæ) genus est, Leucorodium vocant Aristoteles, & Plinius. Pelecanem verò suum Aristoteles in primis τὸν ἐν τοῖς ποταμοῖς γνώμενον, idest in fluuijs agentem, hoc est palmipedem appellat: Leucorodius verò, siue Ornithologi Pelecanus prope tantummodo fluuios, aut aquas versatur. Alia ratio est, eaq; longè maioris momenti, atque ponderis, capacissima illa ingluuies, quam vt diximus, Plinius tribuit Onocrotalo: nam & Aristoteles suæ Pelecani eandem

[a] *Lib. 10. cap. 47.*

Ornitologi Pelecan.

atri-

attribuit, nimirum τὸν πρὸ τῆς κοιλίας τόπον. Pelicino, quam eandem esse cum Pelecane nominis conformitas ostendit, Oppianus quoque κόλπον ἐξηρτῆσθαι πρὸς τῷ στέρνῳ, hoc est, sinum ante pectus dependere scribit. Cum itaq; ingluuie ilsthac Ardea illa, quam Pelecanum esse contendit Ornithologus, careat, & aquis non innatet, Pelecanus esse neutiquam poterit. Et quanuis Ardea illa, quam pro Pelecane obtrudit Ornithologus cõchas etiam ingestasvbi calore apertę sunt, euomat, vt hiantibus iam testis carnes earum deuoret, vt de Pelecane scriptum reliquit Aristoteles: ego inde sequi non puto, Pelecanum esse: id etenim Oppiani Pelicino etiam conuenit, quem ipsemet Ornithologus eandem esse cum Onocrotalo statuit. *Pelicini*, inquit Oppianus, *non minus, quàm Lari voraces, non toto tamen corpore merguntur, pi-*
10 *scem obuium quemque amplissimis faucibus exceptum deuorant. Sinus quidam ante pectus dependet, in quem cibum omnem tubercinantes aliquantisper recondunt, & ne testa quidem intectis abstinent, sed vnà cum testis primum quod se obtulerit, deglutiunt: deinde mortua in os reuocant, & retectis testis pulpam vorant. Nam quæ dum viuerent, occlusa erant, vita spoliata aperiuntur, & debiscunt.* Hęc ille. Cęterùm si quis nondum acquiescat, Plutarchum adeat, & Ælianum, qui Pelecanum ab Ardearum genere manifestò distinguunt his verbis: *Vt conchas Pelecanus*, inquiunt, *quas deuorarit, ventris calore discumeatas euomit, & pulpam à testis seligit: sic Herodius* (Ardeam hæc vox denotat) *ostrea testis obducta vorat, & ingluuie concalfaciens tamdiù custodit, quod calore stomachi discludantur. Postquam verò ita diductas senserit testas, eas euomit, & carnem ad sustentandum se retinet.* Hæc illi, ex quibus satis patere arbitror, Ardeam illam Ornithologi
30 Pelecanum esse non posse, cùm Pelecanum hi præclarissimi authores ab Ardeis, apertissimè diuersam auem faciant. Nostræ quoq; sententiæ assertor est Petrus Bellonius, qui tamen Onocrotalum ab Aue Diomedea [b] Plinio nuncupata, siue Catharacta Iubæ non distinguit: cùm tamen diuersa auis sit: vt patebit, cùm eam ex Diomedea insula mihi aliquando transmissam, inferius suo loco depingam. Sunt & alij, qui Onocrotalum cum Botauro siue Ardea Stellari eandem auem volunt, quorum profectò longè maior est error, quàm qui pluribus refelli debeat. Nihil enim his auibus, præter soni absurditatem, quo hæc mugit, illa rudit, commune. Præterea Pelecanum aliqui cum Porphyrione turpiter confundunt, eandem auem arbitrati, eò quòd Septuaginta alicubi Pelecanum reddiderunt, vbi D. Hieronymi translatio Porphyrionem habet: sed hi quoq; facilè conuincuntur.

[b] *Lib. 10. cap. 44.*

Onocrotalus non est Ardea Stellaris.

40

ÆQVIVOCA.

ONOCROTALVS, ni fallor, æquiuoco caret. Πελεκὰν verò quandoq; non auem de qua scribimus, sed Picum significat: qua de re abundè dixi in Pico. Πελεκὰν præterea Hesychio, & Varrino genus est poculi lignei, vel peluis lignea διὰ τὸ πεπελεκίσθαι: inde dictum, quòd non torno, sed dolabra factum sit. Dolare enim Græci πελεκᾶν, πελεκᾶσθαι, & πελεκίζειν dicunt. Latinorum Pelecanus, si Francisco Alumno Italo credimus, etiam piscis
40 nomen est: sed cùm huius significati authorem non habeat, pisci, quæ alij, aui tribuens, piscẽ cum aue confundere clarum est. Chirurgi verò Pelecanum nominant organum quoddam, quo dentes apprehensi extrahuntur (fortè à figura, nam & Onocrotali rostrum in extremo arcuatur, vt instrumentum illud) & Chymistæ genus vasis vtrinque canalibus in orbem tanquam ansis extentis. Pelecinos apud medicos Græcos genus est herbæ, cuius semen πελέκιον, idest, securis speciem refert. Est enim in siliquis cornutis latiusculum è parte altera crassiore rursus alteram paulatim tenuius. Latini hanc herbam eodem significato appellant Securidicam, vel vt Turnebus legendum censet, Securiclatam: alio nomine Græcis, & Latinis dicitur Hedysarum.

Picus.

Pelecanus piscis.

Pelecinos herba.

Securidica. Securiclata Hedysarũ.

50

SYNO-

SYNONYMA.

Chaſida. CHASIDA חסידה in Deuteronomij 14. ſeptuaginta Pelecana, Leuitici 11.& pſalmo 104.Herodium, Zachariæ quinto Epopa, ideſt, Vpupam verterunt, Hieremiæ 8.Hebraicum relinquunt, teſte Hieronymo, ἀησίδα transferentes, vt & Iob 39.Hieronymus in Leuitico, & pſalmo 104.Herodium conuertit, in Deutoronomio Onocrotalum, Hieremiæ octauo Miluum, vti etiam Symmachus, & ſexta æditio pſalmo præcitato. Rabbi Salomon Zacchariæ quinto Vulturem putat. Chaldæus Deuteronomij 14.pro chaſida habet Charadita, quæ vox ad Græcam Herodius parumper accedit. Arabs Zaxid. Perſa Hebraicam vocem reliquit. Arnobius, & Auguſtinus pſalmo 104. Fulicam reddiderunt. Rabbi Dauid, & Abraham, dicunt eſſe auem magnam, quæ nidificet in ſublimioribus domibus, & abietibus, ac per ſingulas hyemes, & æſtates locum mutet, quod Ciconiæ in primis conuenit, quam recentiores ferè Iudæi etiam Chaſida interpretantur. Qui Pelecanum, Vulturem, & Ciconiam verterunt, ad harum auium memoratam ab omnibus pietatem, & benignitatem reſpexiſſe videntur: hoc enim Hebraica vox indicat, vt eius linguæ periti volunt. Ornithologus Chaſidam Ciconiam potiùs interpretatur, quoniam quotannis migret, & redeat, quod de Chaſida ſcribitur ab Hieremia, ſed cùm idem quoque faciat Onocrotalus, ideſt, noſter Pelecanus, dubium etiamnum eſt, quàm propriè auem ea vox denotet. Kaath קאת & Schalax שלך eiuſdem linguæ vocabula etiam confunduntur, & pro eadem aue accipiuntur, cùm tamen Deuteronomij 14.vtraq; ſeorſim nominetur inter impuras aues: quo loco vir quidã non indoctus pro Kaath Vpupam tranſtulit, Septuaginta Catharacten, Hieronymus Mergulum, aliqui Ardeam: vt Scalax etiam Leuitici vndecimo, D.Hieronymus, & ſeptuaginta Nycticoracem; aliqui Mergulum, alij Ardeam. Dauid Kimhi Scalax, vt magiſtrorum ſententia Heſchula, auem quandam marinam exponit piſcium captatricem. Abraham Eſre Leuitici 11.auem, inquit, dicunt eſſe, quæ naturâ eâ eſt prædita, vt abijciat fœtus ſuos. Is autem eſt Cuculus, vt eruditi quidam iudicant. Kaath verò Dauid Kimhi à vomendo dictam putat. Rabbi Ionas auem vocatam dicit Kaah, & thau radicalem putat literam. Porro nonnulli vocant קוק Kik, vel hakik, quam auem Iudæi Cuculum putant. Rabbi Abraham pſalmo 102.& Leuitici 11. *Auis eſt*, inquit, *ſolitudinem amans à vomendo dicta, cuius vox, ceu cobi, ideſt, ploratus, KiK dicta*. Deuteron. 14. Chaldæus Catha, Arabs Kuk reddit, Perſa Hebraicam vocem ſeruat. Septuaginta Leuit. 11. & pſalmo 102. Pelecana vertunt, Deuter. 14. vt dixi, Catharacten. Eſaiæ 34. ὄρνη, ideſt, auem, Sophoniæ 2. Chamæleontes (Alij verò Koah, vel Koach Chamæleontem eſſe aiunt, non Kaath) D. Hieronymus pſalmo vltimùm citato ſeptuaginta imitatus Pelicanum, alibi Onocrotalum. Sunt quidem aues iſtę, Mergus, Catharacta, Pelicanus, ſiue Onocrotalus omnes piſciuoræ. Sed ſi à vomitu, vt dictum eſt, & à voce ea dictio ortum ducat, Onocrotalum optimè ſignificabit: Is enim & conchas deuoratas, vbi concoctionis calore apertę fuerint, euomit, vt carnem à teſtis ſeligat, & vocem lamentabilem, aut potiùs terribilem inſtar rudentis aſini ædit. Pagninus, & Oecolampadius Kaath Eſaiæ 34. pro Onocrotalo accipiunt. Auicenna, teſte Alberto, vocat Pelecanum Balazub. Hic verò apud Ariſtotelem alicubi Falaxynes, alibi Kalaxanez habet pro Pelecanes. Nonnullis Græcis Ὀνοκρόταλος appellatur, Ariſtoteli, vt dixi πελεκᾶν, Oppiano πελεκῶνος, quanquam Ariſtophanes Pelicanum, & Pelicinum ſimul nominet, tanquam aues diuerſas. Latini recentiores Pelęcanum verterunt, excepto Theodoro Gaza, qui Plinium ſecutus Plateam tranſtulit. Pelicani ridiculum ſanè nobis etymologiam, licet alioquin res ipſa vera ſit, confixit author de rerum natura, ita dictum inquiens, quod pellem habeat canam, ideſt, plumas albas. Kiranides Ramphium auem eſſe ſcribit, quę alio nomine dicitur Pelecanus, nimirum à roſtri longitudine, quod Græcis ramphos dicitur, id verò nomen ſanè Onocrotalo noſtro egregiè conuenit. Albertus Oſinam vocat, inquiens, eſſe auem albam Cycno maiorem, vel ęqualem, additq; ſuis Volinarum appellari. Quo loco Matthiolus Senenſis in prius æditis ſuis in Dioſcoridem commentarijs non Oſina, ſed Oſſifraga legit, Onocrotalum interim eſſe ignorans. Sed poſtea errorem, lapſumq; ſuum videns in poſtremis ędition ibus, ſe hoc modo defendit, atque excuſat. *Cæterùm*, inquit, *quod nobis eſſet Alberti codex librariorum culpa depranatus, in quo Oſſifraga pro Oſina legebatur, iam dudum credidimus Oſſifragam apud Albertum eam auem eſſe, quæ in maritimis noſtris Senenſibus circa Herculis portum, & Orbetelli ſtagnum frequens viſitur, Cycno maior, roſtro longo, inferiori parte ſacculi in-*

ſtar

Chaſida.
Charadita. Zaxid.
Kaath. Schalax.
Heſchula.
Kix, hakix.
Catha. Kuk.
koah.
Onocrotalus conchas euomit.
Balazub. Falakynes. Kalaxanez
Pelicani etymum.
Ramphius.
Oſina. Volinarus.

Har albi. Hæc autem incolis vulgò vocatur Agrotto. Sed cùm postea animaduertissem Albertum in hac historia apertè Aristoteli refragari, atque aliud Alberti exemplar nactus essem, in quo Osina, non Ossifraga, vt vitiosè in alio scriptum erat, cœpi eos acriter accusare librarios, quorum negligentia in causa fuit, vt in hoc mihi ipsi hactenus imponerem, secutus depraua tam Alberti lectionem. Hæc ille. Agrotto.

Autor de natura rerum Osyna habet per y adiuncta descriptione, quæ omnino Onocrotali est. Latini Onocrotalum, vt Græci dicunt, quòd collum, vt ait Perottus atq; mergens, spiransq; velut ruditum asini ædat. Latinis tamen Truonem dici testatur Verrius Flaccus: quare Cæcilius Comicus, vt citat Festus, irridens quendam ob nasi magnitudinem dixerit, *Proh Dij immortales, vnde hic prorepsit Truo?* Quem locum annotans Perottus, Trua, inquit, nomen est vasis, quod à transuolando aliqui dictum putant, quod transuolet ex ea aqua, vnde & Truo auis dicta est, ob colli magnitudinem, quod per id aqua transuolet. Pelicanum quoq; Isidorus Canopum Ægyptium dici testatur. Onocrotalum Itali Grotto nominant, & Grotto marino, item Grottomolinaro, & Agrotto secundum Matthæolum. Albertus aliquotics vulgò Volinare dici scribit, sed qua lingua non addit. Ego eam vocem ab Italorũ molinaro corruptam arbitror: cur verò his Grotto molinaro hæc auis vocetur, ignoro, nisi ita dictam velimus, quòd prope molas, quæ in fluminibus sunt, versetur, pisces q; ad eas propter farinam accurrentes, venetur. molinaro enim molitorem nobis significat. Grotto autẽ ab Onocrotalo corruptum videtur. Idem Itali Pelecanum secuti commune pictorum figmentum (qui hanc auem ita pingunt, ac si ex inflicto sibi vulnere emanante sanguine pullos aleret, aut iam mortuos ad vitam reuocaret) & nescientes esse Onocrotalum Pelecano nuncupant. Onocrotalum verò etiam vccello del Duca, idest, auem Ducis. Hispani Groto, Galli, vel potius Sabaudi circa Lausannam Goettreuse, quasi gutturosam ab ingluuie ea, quæ strumæ instar, propendet. Bellonius Gallis ait appellari Liuane. Georgius Agricola Germanicè interpretatur Schneeganſz, hoc est, Anserem niuis, vel niueum, sed Ornithologus hoc nomen Anseri fero tribuit, quem aliquibus Germanis Meerganſz, idest, Anserem marinum appellari scribit. Ferè enim, inquit, peregrina a mediterraneis marina vocantur, & quanquam in dulcibus etiam aquis reperiatur Onocrotalus, magis tamen frequentat marinas. Mechliniæ in Germania inferiore, vbi publicè alebatur, ficto nomine vulgò nominabatur Vogelheine, alioqui Belgis Pelicanus vulgari sermone dicitur een Pellicaen. In Austria, vt idem Ornithologus scite audiuisse refert, ein Onuogel, quasi, inquit, dicas, auem absurdam, & à communi auium natura multùm diuersam, vt hominem absurdum vocamus ein Onmensch. Possent etiam fingi nomina Elelschryer à voce asinina. Kropffuogel ab ingluuie prominente. Hæc Ornithologus. Bellonius Belgis ait appellari een vogel van Etna, idest auem Ætnæ. Circa [a] Holesan Finlandiæ, quæ pars est Scandinauiæ regionis, vel insulæ ad septentrionem remotissimæ, lacum, Surpesi dicitur, Vandalis, & Gepedis, teste Vvolfango Lazio BuKhricz à Græco βυκᾶνης: Turcis SacKagulsch, Indis Mexicanis Alcatraz.

Osyna. Onocrotali etymum. Truo. Trua. Canopus Ægyptius. Grotto marino. Grotto molinaro. Agrotto. Grotto. Vccello del Duca. Goettreuse. Liuane. Peregrina quibus marina dicantur. Auis Ætnæ.

[a] *Lib. 3. de Anib. cap. 2.*

GENERA.

ALBERTVS duo Onocrotali genera esse scribit, syluestre, & aquaticum, & vtrunq; solum inter reliquas aues carere splene. Ego præter aquaticum nullum aliud agnosco, & aliud reperiri non puto, quanuis Alberto assentiatur Isidorus. Minus rectè etiam D. Hieronymus, vel alij ex eo Pelecani duo genera esse recitant, vnum volatile, alterum aquaticum: nisi ita distinxisse putemus, vt Leucorodius, siue Pelecanus Ornithologi auis nimirum multum alis valens ad volandum sub primo genere intelligatur, sub secundo noster Onocrotalus, auis grauis, ad volandum fermè inepta, & quia palmipes, iure aquatilis dicenda. Nam & suspicandum est. Eucherius distinguit sic. *Pelicanus auis est, parua, quæ solitudine delectatur. Est & aliud Pelicanorum genus in Nilo, penè Cygnis simile, nisi quod paulò maiores sunt: quidam ita & Onocrotalos vocant.* Sic ille, sed quæ ea auis parua sit non explicat. Odoricus de Foro Iulij in prouincia Manzi, vel India superiori præcipuam ait esse ciuitatem, quæ vocatur Censcalam: ibiq; Anseres haberi pulchros, duplo maiores nostris, totos albos cum osse supra caput vnius breui (sic habet codex eius manuscriptus) quantitate, colore sanguineo. Sub gula per semissem pendere. Apparet sanè hanc auem vel Onocrotalum esse, quod magis credo, vel alterum eius genus. Rectè etiam Ornithologus Onocrotalum Indicum interpretatur eam auem, quam Ælianus Indis Celan appellari scribit. Ait enim Ælianus, *esse magnitudine triplo maiorem Otide, ore permagno, ingluuie etiam maxima, & longis cruribus: absonum*

Anseres maximi. Onocrotalus Indicus. Cela.

nam quiddam sonare, eiusque summas alas pallidas, cateras verò pennas cineritias esse. Hæc ille, interprete Gillio, sed quod hic omisit, Ælianus aui tribuit ingluuiem Coryco, ideſt peræ similem, vnde & nomen illi forsitan factum est. κήλη enim Græcis herniam, & in gutture tumorem significat. Itaque hanc vocem Ornithologus Onocrotalo hac præcipuè parte, & absona voce similem esse conijcit, maiorem tantùm rostro, & colore differentem: nec Onocrotalum Indicum, inquit, appellare dubitarim. Volaterranus eo loco apud Ælianum non Celam, sed Camelam legit, sed Græcus codex manuscriptus κήλην habet, ideſt, Celam.

Κήλη Græcis quid.

DESCRIPTIO.

Pelecanum vt pingant pictores.

OMNIVM fermè regionum pictores, quibus, vt poëtis, quidlibet audendi semper fuit æqua potestas, Pelecanum tanquam auem peregrinam, ac incognitam pro arbitrio hactenus pinxerunt, eo, quo hic vides modo, aduncum, vt apparet rostro pectus sauciantem, & effluentem sub ea sanguinem, hiante ore, excipientibus pullis: cùm nulla talis meo iudicio auis sit, nisi quis Ægyptios de Vulture hoc verè tradere putet, quod Orus literis mandauit, eum ne fame pulli pereant, femori suo vulnus infligere, & emanantem sanguinem ab illis exorberi. Verum autem Pelecanum, siue Onocrotalum, excepto Cygno, omnium aquaticarum maximum esse tradit Bellonius, nonnulli Cycno æqualem faciunt, Antonius Nebrissensis duplo maiorem, Petrus Martir Vulture maiorem, Olaus Magnus Anseri comparat, cùm alioqui longè maior sit, Cycno tamen duplo maior non est, vt voluit Nebrissensis. Plinius non solùm colore, specieq; corporis Cycno similem, sed magnitudine quoque æqualem innuens, *Onocrotali*, inquit, *nihil ab Oloribus, distare existimarentur, nisi faucibus ipsis ineſſet alterius veri genus miræ capacitatis*. Albertus maiorem ait, alasq; extensas humana brachia vtrinque extensa exuperare. Ego corporis mole Cycnum vincere puto, quòd profectò nudum eius scelcton facilè testatur, sed contrà Cycnum colli proceritate excedere, Onocrotalum, ideoq; dixisse Bellonium, post Cycnum, aquaticarum omnium maximum esse. In Rodo, inquit alibi, vidimus Onocrotalum cicurem, per ciuitatem circumeuntem, paulò minorem Cycno, multo maiorem Anſere, vndiquaque album: cruribus Cycno similem, vt etiam pedibus, sed colore cinereo. Rostrum ei largum, & instar canalis est, acutum, & recuruum in fine: plumas à vertice retrò tendit, vt Vanellus suam cristam. Hæc ille, quæ in huiusce auis propria historia paulò fusiùs repetit. De alio cicure Turnerus ad Ornithologum sic scripsit: Onocrotalus Machlinienſis, quæ Vogelhain à Brabantis vocatur, quinquaginta annis, vt ipsi ferunt, Machliniæ vixit, Cycno maior est: pennæ foris albicant, in fundo verò rubrum quiddam ostendunt. Collum duas spithamas longum est, aut paulò longius. Rostrum, quod rubrum habet, dodrantali longitudine est, & quatuor vncias, & in fine hami propemodum more incuruum, & versus finem latiùs, latiùsq; proturbinatur. Crura Anseris similia, breuia, nimirum pro magnitudine tanti corporis: in pectore habet veluti sacculum protuberantem. Alis est longissimis, & ipsis in summa extremitate nigris. Hæc ille. De eadem aue Ioannes Culmannus Goppingenſis vir eruditus in hæc verba ad eundem Ornithologum scripsit, icone etiam missa. Auis, quam Mechliniæ mihi conspectam Vogelhain appellant, Cycno, vel Anseri simillima est, sed magnitudine superat, colore albo omnino præter pennas, quas in alis subtus gerit, nisi quod pro senectute iam rubescere paulatim incipit. Rostrum habet oblongum, & latum aliquatenus. Sub rostro strumam amplam, quæ interdum inflatur. De ea dicunt huius regionis homines fide digni, octogenariam esse, & Cæsaris Maximiliani castra aliquot annis præcessisse, & quasi castris locum signauisse. Idem etiam temporibus Philippi huius Imperatoris parentis factum autumant. Posteà in aula reginę aliquandiù, dum per ætatem volare potuit, semper ex præparatu aulicorum perfectionem adornari cognouisse dicitur. Itaque quandiù per ætatem licuit, reginam quasi auis cicurata, secuta esse fertur. Nunc, quod ego vidi, impensis regijs à quadam vetula illuc alitur quatuor nummis, quos stipheros vocant, in singulos dies eis decretis. Pascitur nunc piscibus, & cibis liquidioribus, vt pane ex iure, &c. Et rursus. Hæc auis ab anu, quam dixi, eiusq; patre, annis quinquaginta sex nutrita est. De ætate ipsius, & vnde aduenerit, non constat. Alarum extensarum spatium quatuor ulnas Brabanticas æquat, hoc est, quinque Helueticas ferè. Ante viginti annos tam sublimi in aërem uolatu quandoque euchebatur, ut Hirundine nihil maior appareret. Ab eo tempore nonnisi rarò ex ædibus, ubi asseruatur, in aulam Cęsaris, quæ ferè contigua est, uolauit. Iam rostrum, & pedes colore cæruleo, & subflauo uidentur,

Vulturis erga fœtus pietas.

Onocrotali magnitudo.

Rostrum.

Ætas

Pelicanus Pictorum & vulgi.

Ono-

Onocrotalus ſiue Pelecanus mas, cum Sparto Plinij.

Ono-

Onocrotalus fœmina candidior cum iunco florido.

dentur,cùm olim ruberent,propter ſenectutem. Piſcibus tantùm viuis alitur,parciùs nunc, quàm olim. Hactenus ille. Integram verò etiam, atque exactam Ornithologus nobis Onocrotali deſcriptionem fecit huiuſmodi. Cæterùm Onocrotalus, inquit, quem ipſe captum vidi circa finem Februarij in lacu ad Tugium, duobus Tiguro miliaribus noſtris diſtante, cuius integri iconem dedimus, talis erat. Roſtrum ad oculos vſq; duos dodrantes longum, circiter tres digitos latum. Roſtro diuaricato ab vna extremitate ad alteram duo pedes ſpatij intererant. Margines roſtri vtrinq; admodum acuti. Longitudo ab initio roſtri ad pedes vltimos extenſæ auis hominis proceritatem æquabat. Latitudo inter externa alarum circiter decem pedes. Color crurum,& pedum fuſcus,vt in Cycnis. Totus erat albus,præter maiores alarum pennas fuſcas. Pondus totius auis libræ duodecim vnciarum viginti quatuor. Magnitudo, & latitudo ſupra Cycnum. Ingluuies rubicunda ad croceum inclinans, dodrantis longitudine à poſteriore roſtri parte rectà deorſum,tam ampla,vt brachium cum pugno facillimè procul inſereretur. Lingua nulla. Arteria aſpera in ingluuiem ad ſex digitos pertingebat. Ingluuies ipſa toti roſtro adhæret, & anguſtior ad extremum roſtrum, & paulatim profundior,ad trianguli ferè figuram. Plumis munitur denſiſſimis, vt omnes ferè aquaticæ aues. Lien exiguus, & ſubrotundus, quanquam huic aui lienem Albertus neget. Iecur magnum,vt etiam cor. Ventriculus anguſtus,& oblongus, in quo ſaccus quidam viridis continebatur, & vermiculi quidam. Veſicam quoq; neſcio qua corporis parte (alius enim, qui exenterauerat,viſcera ad nos miſit; puto autem circa ventriculi principium fuiſſe)continebat, tenui membrana conſtantem, cylindri forma,diametro ambitus palmati: neſcio in quem vſum,niſi fortè,vt commodius natet,ac minori labore. Hæc itaque Ornithologus: ex quibus quanquam exacta Onocrotali notitia haberi poſſit,placuit nihilominus & aliam deſcriptionem cum externorum,tum internarum partium, quam abhinc triennio confeci, adiungere. Allatum itaq; Ferrariæ ab aucupe hanc autem aurea drachma emi, & ſic delineaui.

Deſcriptio alia authoris.

Magnitudo à ſumma roſtri extremitate ad imos vſq; pedes ſpithamas decem exuperabat,& cum iuſtæ ſtaturæ homine menſuratus, eum non adæquabat tantùm,ſed vincebat etiam, tametſi ad perfectam magnitudinem, vti ex pondere conijcio,nondum peruenerat,ſiquidem decem, & octo libras duodecim vnciarum pendebat ſolum, quando viginti quinque alium pendere quandoq; obſeruauerim,& viginti quatuor pondo paullò antè ex Ornithologo me minerim. Alę extenſæ ſpithamas duodecim perficiebant,adeo vt latitudo longitudinem ſuperaret,contrà ac in humano corpore euenire conſueuit,in quo latitudo lõgitudini eſt æqualis. Roſtrum coloris fuſci, validiſſimum eſt,ac planè oſſeum, cuius ſuperior mandibula tres digitos lata eſt,longa verò duas ſpithamas. Inferior palmi longitudine ſuperiorem excedit, cùm ab interiori parte capitis ortum ducat,ſuperior in curuũ quendã hamum crocei fere coloris deſinit,quo piſces,cùm eos euomit,vt veſcatur,arripit. Eadẽ ſuperior mandibula intus plantaginis anguſti folię pẽtapleuri folij figurã exacte exprimit, extuberantibus nempe per eius longitudinẽ quinq; lineis,quę cùm aſperę ſint,ac velut oblonga tubercula,ijs,vt conijcio,piſces cõprimendo ad inferiorẽ mandibulam,antequam in vtrem eũ propellat,velut dẽtibus interemit. Sub hac inſigne quoddã receptaculum ceu vter quidã,eiuſdem lõgitudinis, imò longius dependet,ampliſſimũ,capaciſſimumq; & rugoſum,coloris ferè crocei percurrẽtibus vbiq; multis maculis nigris,vt videre eſt in Panthera, & coriaceũ cùm ſit(valde enim membranoſum eſt)nihilominus facilè dilatatur. Huius receptaculi tanta eſt capacitas,vt Perottus ſeſe obſeruaſſe ſcribat, ingentis ſtaturę hominem ocreatũ pedem vſq; ad genu in fauces immittentẽ,eximentemq; ſine læſione: quod profectò facile credo:nã etiamnũ mei Onocrotali exiccatus ſaccus integrũ pedẽ facillime recipit. Omniu autẽ hęc auis inexplebile animal,vt Plinij verbis vtar,in genus illud vteri cõgerit,mira vt ſit capacitas,mox perfectã rapinã ſenſim in os reddita in verã(aliàs inferã in)aluum ruminantis modo refert. Mirandum prorſus,quod refert Franciſcus Sanctius,nẽpe,quod in Onocrotalo quodã,cùm præ grauedine cecidiſſet,& captus eſſet,paruulus puer Æthiops inuentus ſit. Oculi ſunt rotundi,pupilla nigra maiuſcula,iris luteſcit. Capitis plumę albę ſunt,molleſq;,in radicibus ſuis ferè nigrę in occipitio longiores dependent. Alę in finibus ſuis nigræ ſunt,nõnullæ tamen partim albę ſunt,partim nigræ. Cęterò auis eſt alba. Crura vt in Anſere,at pro corporis tanti portione, breuiuſcula. Pedũ digiti non vt in Cycno:huic enim quartus,ſiue poſterior admodũ breuis, & ad nandum inutilis,ſecus in Onocrotalo,cui ſimul omnes membrana intercurrit. Ex interiorum inſpectione fęminã eſſe obſeruaui,iuxta ſeptũ enim cęterarũ auium more oua ciceris magnitudine conſpiciebãtur. Lien erat rotundus,magnitudine nucis auellanę,aliquãto craſſior. Ventriculus,ex mẽbranis craſſioribus cõſtare videtur: figura eius oblõga, nẽpe digitos decem,cùm duos tantummodo latus ſit. Inerat materia chyloſa lutea cum quibuſdam quiſquilijs, & lapillis. Veſiculam eam,cuius meminit Ornithologus,diù quæſitam inuenire non licuit.

Longitudo hominis latitudini cõpar.

Puer in gula Onocrotali inuentus.

licuit. Vesicula verò fellis in concauo iecoris locata erat, & ab ea quidam meatus velut canalis ad duodenum intestinum rectà ferebatur. Intestina sex vlnas longa appendices habebant, sicut de huiusmodi auibus scriptum reliquit Aristoteles, sed vix duos digitos longitudine excedentes, cum alioqui in Cycno, & Anate, & Anserum, Mergorumq; genere longe sint maiores. Gulam habebat longam, crassiusculam, & carnosam, quæ subinde latior euadit, sed vbi tandem ad ventriculum peruenit, iterum compressior est, vt antè fuerat. Lata autem ea portio vel ventriculi principium esse concedendum est, vel saltem concoquendi vi pollere; nam eadem ibi, quæ in ventriculo semidigesta materia continebatur. Aspera arteria cæteris simillima quidem erat, sed bifurcatio eius medium ferè ventriculum superemine
10 bat, quod nunquam aliàs obseruaui. Cor erat maximum, quare timidum animal esse quis non temerè credat. Cerebri etiam habebat plurimum. Ossa læuia, albida, pellucida, & sine medulla, quod sanè quoq; nunquā in alia aue obseruaui. Sagacissima fortè rerum parēs natura eo modo procrearit ossa, vt auis hæc corporis mole fermè mōstrosa volare melius, leuiusq; ac natare posset. Vlnæ alarum membrana quadam integuntur insigni, ex qua tendones numero vigintiquatuor oriuntur, qui tam tenaciter in eas inseruntur, vt nullo pacto separari ab illis queant. Secuit mihi hanc auem, qui valde excellit in hac arte Io. Baptista Cortesius Bononiensis, cui circa ingluuiem difficultatem, quæ subsequitur, proposui, ex anatomica inspectione dissoluendam, nempe, quomodo ibi pisces, conchylia, vermes, cæteraq; animalia vnà cum alijs recrementis, & lapillis, quisquilijsue, & arena, & aqua retineantur, vt mox ex-
20 cepta in gulam non dilabantur, maximè cùm ea admodum lata sit: videretur etenim, quod aqua in primis, vtpote quam continuè haurit, dum piscatur, non posset in vtre illo ita retineri, quin in gulam decidat, vnaq; cum ea minutiora animalcula, & lapilli, vel arena, nisi in gulæ principio, aut potius receptaculi illius fine aliquis reperiatur musculus, qui velut ianitoris, aut pylori vicem obeat, vt in ventriculo fit, ex quo chylus, nisi perfectus in intestina propelli nequit ob allatam rationem, & in vtero, qui post conceptionem tam arctè constringitur, vt ne acus specillum admittat. Ad quod quæsitum vir ille doctissimus hunc in modū respondit. Ex anatomica inspectione nullus apparet musculus, qui vel dilatationi, vel constrictioni huiusce ingluuiei à natura sit destinatus. Est enim ipsa ingluuies velut saccus quidam magnus ex duplici membrana constructus, omni fibrarum genere prędita, quæ simul
30 sese contrahentes ipsam etiam ingluuiem contrahunt, dilatantes verò dilatant, nimirū, cùm piscibus repletur, eodē fermè modo, ac in vesica contingit, quę plena vel vrina, vel flatu, in immēsam molē excrescit, & euacuata cōcidit. Atq; hęc sunt, quę memoratu digna obseruaui mus, quibus demū illud adde, quod duodecim tantū habeat costas, cùm Cyno insint viginti. Costæ.

LOCVS.

ONOCROTALVS, inquit Albertus, *aqua vt Anser vtitur. Pascitur autem tum in salsa, tum in dulci aqua, sed quanquam in dulcibus aquis etiam reperiatur, magis tamen frequentat marinas.* Author de natura rerum nunquam, nisi in aqua diffusiori, & piscibus abundante habitare scribit: paruam enim aquam, inquit, tametsi piscibus copiosa n, ingluuie sua euacuat: Scribit [a] Agricola, Aquatiles etiam volucres tēporibus hybernis ad lacus se conferre in Austri partibus sitos, qui frigore non congelant, aut ad aliquam flumi ium partem, cui aqua non conglaciat, his autē Onocrotalos annumerat. Et Bellonius In Ægypto, inquit, vidimus volantes Onocrotalos, qui à Septentrione versus meridiē tendebant: ab ijs autem locis hyeme reuertuntur (ad mare scilicet) Et rursus Ciconię, quę in Europa ęstatē transigunt, circa Antiochiam parte hyemis degunt, sicut etiā in Ægypto, itē Onocrotali. Alibi quoq; circa Nilum, alibi circa Strymonem fluuiū abundare tradidit, & circa Gazanum Ægypti ciuitatem greges versus mare volitantes obseruasse. Kiranides quoq; Pelecanū secus Nilū, & in paludibus Agypti morari asserit.
40 50 Plinius eos mittere Galliam septentrionalē, proximā Oceano. Author de natura rerū incolere loca ad Orientē. Sed ne longius abeamus Martialis Onocrotalū Rauennatē cognominat:

[a] *Lib. de subter.*

Turpe Rauennatis guttur Onocrotali.

quòd circa Rauennā Italię vibem (in paludibus nimirū) abundaret: quanquā Bellonius Galliæ & Italiæ incognitū esse profiteatur, nisi quod interdum in lacu Mantuano videatur. Reperitur itē Ferrarię nescio an in Pado, aut paludibus, quanuis vtrunq; sit verisimillimū. Matthiolus Senensis in Hetruriæ maritimis ait omnibus vulgarem esse, pręsertim ijs, qui circa Argentarium promontoriū habitant: nam, inquit, circa Herculis portum, & Orbitelli stagnū frequens capitur. Circa Lausannam Sabaudiæ in lacu Lemano nempe semel tantùm anno

apparere ſeſe audiuiſſe refert Ornithologus, aliàs peregrinã eſſe, vti quoq; in Heluetia, vbi ſemel tantùm captũ meminit circa finẽ Februarij in lacu prope Tugium omnibus ignotũ, & facie, & nomine. In ſumma præter mare etiam ſtagna, & fluuios Cycni more habitat, quod innuit etiam his verſibus [b] Hercules Strozza, cùm canit:

[b] Lib. 2.

Remige cirratas ſequeris per ſtagna volucres,
Et pingui ſegnes corpore lata capis;
Hinc & Onocrotali mules effertur, & albus
Carmina qui fati præſcia cantat Olor.

MORES.

BELLONIVS auem eſſe ait alacrem, & animoſam capite recto, & ſublimi. Facilè cicuratur, & ferinos mores exuit. *Herodios, & Pelecanos ſimiliter vt Ciconias in pullis ſuis enutriendis, ſingulari beneuolentia*, inquit [a] Ælianus, *vti audio: nempe vt cum aliunde cibus non ſuppetit, eſculenta, quæ prius ederant, euomant, & in educando fœtus conuertant, & ad volandum pullis ſuis duces ſint.* Orus etiam pullos ſuos tantoperè amare ſcribit, vt dum ignem circa nidũ ab aucupibus excitatum extinguere alis ventilando conatur, illas ſibi adurat. Mirum, quod ſcribit D. Hieronymus, Pelicanum cum ſuos liberos à ſerpente occiſos inuenit, lugere, & ſe, & latera ſua percutere, & excuſſo ſanguine corpora mortuorum reuiuiſcere. Idem ferè, licet paulò aliter, D. Auguſtinus, Kiranides, Iſidorus, Phyſiologus, author de natura rerum, & Albertus repetunt, hoc modo. *Pulli Pelecanorum vbi parum adoleuerint mox parentes ſuos percutiunt in faciem: cuius illi iniuriæ impatientes pullos colaphizant* (ſic habent, ideſt, cedunt ceu colaphis roſtro tum) *& interficiunt; deinde miſerti eorum lugent* (per triduum ſecundum aliquos obſcuros) *Eadem* (tertia ſecundum alios) *vero die mater ſua latera dilanians, aperit, & ſanguinem ſuper filios ſuos mortuos effundens, viuificat eos: reſurgunt autem quodam naturali modo.* Addit Albertus: *Matrem poſt ſanguinis effuſionem adeo debilitari, vt exire de nido non valeat, & pulli pro ſua, ac matris cibatione euolare cogantur: ſed horum quoſdam propter ignauiam vel impietatem in matrem exire nolle.* Rurſus, *Eam vbi valet illos abycere, & prouidentes ſibi ſeſe ſequi permittere. Sed hæc à quibuſdam*, inquit, *literis prodita, nullo affirmari experimento poſſunt.* Ego profectò ne iuranti ea credam, quanuis interim non me lateat, Ægyptios de Vulture memoriæ prodidiſſe, quod ardentiſſimè ſuos pullos amet, adeo vt per centum, & viginti dies in terra commorando, nunquam humo tollatur, ſed in alendam prolem incumbat, vt non ſe ex pullorum loco commoueat: ac ſi quando nutrimenti facultas deſit, ne fame illi pereant, femori ſuo vulnus infligat, & effluentem ſanguinem eis det exorbendum. Eſſe tamen & Pelecanum in filios pientiſſimum non iuerim inficias: nam & Pierius ſapientes Aegyptios hanc alitem in primis ſacram veneratos fuiſſe ſcribit, eiq; parcendum exiſtimaſſe, atque honoris cauſa nullo pacto, vt menſis inferretur, æquum putauiſſe, cùm id, inquit, factum quod pro filiorum ſalute neci ſe tam atroci dederet, non imperitiæ, ſtuporiue, aut imprudentiæ imputarent, ſed incomparabili paterni affectus charitati, ſupremæq; miſerationi, qua erga filios maximè omniũ afficiatur. Fallere enim venatores, eosq; tranſuerſos ſeducere, non ſine ſpe fugę, quod Vulpanſer agit, parui omnino momenti eſt. Femora etiam, quod Vultur facere permittebatur, vellicare, vt excuſſo ſanguine filij paſcantur aliquando, non admodum magni eſt cruciatus. Sed enim in adeo penetrabiles furentis ignis ardores ſe, eaq; perſeuerantia tam cruciabili tormento torreri, ſupra quàm excogitari poſſit admirandum. Quodnam enim animal tã fatuum, tam obtuſo ſenſu inueniemus, quod ad vnius prunæ tactum non cueſtigio reſiliat? Quod adeo robuſtum, atq; impauidum, vt accenſam non expaueſcat flammam? Animoſi, atq; imperterriti ante omnia animantia leones: illi tamen tam feroces, tam indomiti, tanto corporis, animiq; vigore pręditi, conſternuntur ſtatim ad vnius prętentæ faculę cõſpectum, præq; timore propemodum exanimaſcunt. Videt Pelecanus ignem, cuius non ignorat vehementiã, audacter accedit: ardorem in membra ſingula intolerabili cruciatu penetrantem ſentit, neq; loco dimouetur: exoritur penè tota, neq; tantillum quidem conſternatur, patientiſſimaq; conſtantia vigens, ſaluti filiorum intenta potiùs, quàm ſuæ mortis genere omnium atrociſſimo conficitur, tanta in ea charitas, tantus amor, tanta vis pietatis eluceſcit: & quiſpiã audebit, eam ſtuporis inſimulare, & male feriatã auem dicere? Subit ad hãc ſententiam Arſinoes recordatio, quæ à Ptolomæo fratre inſidijs, & fraude decepta, cum percuſſores in duos puberes immiſſos à fratre conſpicata eſſet, cõpleta eos ad ſe fugientes, ea parte, qua vulnera filijs intendebantur, diù corpus ſuum cædendum oppoſuit, multisq; ita vulneribus

[a] Lib. 3. cap. 23.

Vt pullos educent.

Vulturis pietas in prolem.

Leones ignem timent.

Arſinoës pietas in filios.

saucia, eorum tamen saluti consulere non potuit: illi enim in matris gremio inter oscula ipsa truculentissimè trucidati sunt. Quod si Pelecanum simili casu sese morti obijcientem appellauerimus, insipientem, longè quidem insipientiorem Arsinoen dicemus, quæ ita pro filijs trucidari pateretur, cùm prætertim ipsa, non ad mortem, non ad vincula, sed ad nuptias, & regni successionem a Ptolomæo deposceretur. Sed tantum abest, vt vel Arsinöe, vel Pelecanus sint imprudentiæ damnandi, vt omnium consensu merita, hoc est, ingenti laude, ob incomparabilem, quam omnes admirentur, charitatem, minimè fraudandi esse iudicentur. Hæc ille.

VOX.

ONOCROTALVM Græcis à vocis sono, quem ædit, dictum esse suprà annotaui. Is autem similis est ruditui asini, quanuis Olaus Magnus instar Ardeæ stellaris esse scribat: Sonum verò illum cùm ædit, rostrum teste Alberto, in aquam, vel terræ lutum infigit, & quasi cornu sonans horribilem eam vocem emittit. Ego hoc potius Ardeæ stellari competere puto. Vt sonum ædat.

VOLATVS.

VOLANT Onocrotali nonnunquam soli, nonnunquam etiam gregatim. Vtrumque obseruauit Bellonius. [a] Petrus Martyr scribit, viginti simul à socijs suis volitare conspectos. Cùm volant, sonum alarum cient, instar Cycni. [a] Cap. 6. dec. 3.

NIDVS. PARTVS.

IDEM Bellonius Onocrotalum ait ramulos cõgerere ad ripam, vel fluminis alicuius, vel stagni, siue lacus, vbi degere solet, ibiq; tot oua, quot solet Cycnus, ædere fœtusq; eodem, vt hic modo enutrire. De Pelecano etiam scriptum mandauit Orus Apollo, quod in scrobe, in terra nidificet. Bartolomæus Anglicus oua Onocrotali tradit esse Anserinis similia, sed, quod ego miror, minora. Mihi ea videre non contigit. Oua qualia.

VICTVS.

ONOCROTALVS, vt Turnerus ait, bis tantùm in anno bibit, quę res sanè obseruatu difficillima existit, imò verò impossibilis meo sanè iudicio, in aue nempe, quæ continuè fermè in aquis degit. Ait item piscibus viuere tantummodo, quod verum non est, etiamsi piscis nomine etiam conchylia intelligamus, quę alioqui pisces non sunt: piscis enim vel Philosopho teste, animal est sanguine præditum, & branchijs, sanguine autem, & branchijs caret conchyliorum, siue testaceorum genus. Secus enim indicant lumbrici illi, quos in dissecti ventriculo inuenit Ornithologus: secus item indicat Onocrotalus ille Mechlinensis, qui liquidiore etiam cibo, vt pane è iure vescebatur. Piscibus tamen, vt gratissima esca maximè semper inhiat, eos Mergis extorquens, eos continuè per fas, & nefas quærens. Est enim non minus, ac Larus vorax, & obuium quemcumque piscem, etiam quinque librarum absorbet, atque deuorat. Si quis cicuri piscem libralem, vel maiorem in os imponat, ita inuertit, vt rostro præmisso deglutiat. Quomodo autem ipse pisces capiat, docet Ornithologus his verbis: *Piscaturus non toto corpore mergitur, sed vt solent, qui se in caput præcipitanter volunt, collum subinde demittit, dorso interim supra mare prominente, piscem obuium quemque amplissimo fauce exceptum deuorat.* Petrus Martyr, quoq; de eiusdem cibo, & piscatione hæc memoriæ prodidit: *Est*, inquit, *audita lepidum, quid de maritimis quibusdam volucribus, Aquilis, & Vulturibus grandioribus referunt. Onocrotalos voraciores esse ab eorum sermonibus coniector. Dicunt enim guttur habere magni capax, adeo vt dimidiam endromedem, qua tegebatur miles vnus, in volucrem rabido hiatu in eum irruentem, cunctis inspectantibus proiectam, absorpserit integram, & ex gutture interfecta, sine iactura exulsam dicunt. Quinquilibres vinos* Quoties in anno bibat. Piscis quid. Vt pisces capiat.

uoraſſe piſces vno ſorptu, & maiores fertur. Sed cùm paſcantur piſcibus, non eſt ineptum dictu, qua pacto pradam ab aquis in mari natantem aſſequantur, quando ipſi non ſubmergunt ſe, vt cætera aues maritimæ, Anſeres, Anates, & Mergi. More Milnorum & petulantium in ſublimem eleuati aërem circumrotant, quando ad fulgorem aëris aqua margini piſces captet, expectant. Eſt enim grande circumuolitantium agmen, ad pradam vnam plures inter ſe partiendo ſe ſubinde mittunt, adeo vt mare ipſum per ſeſquilacertii ſpacium apertatur. Eo frigore ſtupidus hæret piſcis, & capi ſe patitur. Eundem plerunque prehendunt magnum piſcem ſecta dua: tunc viſu placidum eſt certamen carum à nauibus, ſi fortè interſint, aut à littore inſpectare contigerit, pradam neutra deſerit, donec in fruſta ſectam, ſuam quaque partem auferat. Seſquiſpithamali roſtro, & magis, quam cuiquam ſit volucri rapaci aduncо, colloq; longiſſimo, & alis multo patentioribus, quàm Aquila, & Vulturis eſſe dicunt auem, ſed macilentam, ita vt vix Palumbi pulpam aquet. Ad vaſti gutturis ergo pondus ſuſtinendum, prouida natura grandes illi præſtitit alas, quandoquidem ad leue corpus ferendum non oportuit. Volucres has Hiſpani vocant Alcatrazes. Alcatrazes. Hæc omnia Martyr. Author quoque de natura rerum, Pelicanum ſcribit ſemper macie affici, & quicquid glutit, citò digerere, quoniam venter eius nullum habet diuerticulum, quo cibum retineat. *Solum enim viſceris* (intestinorum exponit Ornithologus) inquit, *habet ductum: qui ab introitu oris vſque ad ſecreta naturæ pertingit.* Onocrotalus præter pisces conchas etiam deuorat, teſte Bellonio, easq; calore interno apertas reuomit, & carnem ab oſtreis ſelegit: Idem autem de Pelecane teſtatũ reliquit Ariſtoteles in hæc verba: *Pelecani fluuiatiles conchas maiuſculas, lauesq; fodiendo erutas deuorant: & cum iam multas ingeſſerint, inglutieq; ſua coxerint, euomunt, vt hiantibus tam teſtis carnes lectas deuorent.* De Pelecino denique Oppianus. *Et ne teſta quidem intectis abſtinent, ſed vnà cum teſtis primum, quod ſe obtulerit, deglutiunt: deinde mortua in os reuocant, & retectis teſtis, pulpam vorant. Nam quæ dum viuerent occluſa erant, vita ſpoliata aperiuntur, ac dehiſcunt.* Hæc ille. Albertus quoque, & author de natura rerum in vtero illo, ſiue prolabo cibum quencumque receptum primò emolliri ſcribunt, & inde ad ſtomachum digerendum tranſmitti, nec alia habere receptacula, ideoq; aquis viuere vulgò credi. Et ipſe quoque Plinius de hoc vtre loquens. *Hoc omnia*, inquit, *inexplebile animal congerit, mira, vt ſit capacitas.*

ANTIPATHIA.
PVGNA.

Vt contra Accipitrem ſe defẽdat. BARTOLOMÆVS Anglicus tradit ex Iſidoro Onocrotalum, cùm in littore quieſcit, roſtro dormire ad cælum erecto, eiusq; acie contra inopinatum Accipitris inſultum præmunire, vt ſecuriùs, & in vtramuis, quod aiunt aurem dormiat. Verùm ſi Cygnus Aquilæ, quæ Accipitre & corpore, & viribus triplo audacior, & fortior eſt, repugnare non ſolum audeat, ſed teſte Philoſopho etiãm vincat interdum: Onocrotalus meo iudicio ab Accipitre ſibi cauere non debet, cum longè robuſtiori roſtro, quàm Cygnus, armatus ſit, & recuruo. Kiranides Pelecanorum, & Pelargorum, ſiue Ciconiarum pugnam aduerſus Cornices, Coruos, Vultures, aliasq; carniuoras aues hoc modo deſcribit. *Mox primo vere Pelargi* (ideſt Ciconiæ) *ſimul pergunt, vt & alia aues, Anſeres feri, Anates, aliaq; qua ab Ægypto, Libya, & Syria aduolant, & in Lyciam ad flumen Xanthum perueniunt: vbi prælium committunt cum Cornis, Cornicibus, Coliis* (κολοιοῖς, ideſt, Graculos intelligo) *Vulturibus, & quibuſcunque carniuoris. Nam hæ quoque præſciunt tempus, & eodem aduentiunt omnes. Tum Pelecanorum* (ego Pelargorum, & Pelecanorum, vt inferius quoq; legitur) *exercitus in altera ripa fluminis aciem inſtruit. Corui autem, & Vultures, aliaq; carniuora in altera conſident. Tetum verò ſextum* (videtur locus corruptus) *menſem in pugna expectant. Sciunt enim duos, in quibus aggreſſio futura eſt, qua facta clamor ad cælum vſque auditur, & in flumine ſanguis vulneratarum auium apparet, ac penna plurima euulſa decidunt, quibus Lycy lectos ſuos farciunt. Finito tam conflictu, dilaniatas reperiunt innumeras aues, Cornices, aliasq; carniuoras, & ab altera parte non paucos Pelargos, & Pelecanos. Quod ſi* (Pelargi &) *Pelecani vicerint, conijcitur inde tanquam ex certo ſigno abundantiam omne genus frugum futuram ſin carniuora, ouium, & boum, & aliarum quadrupedum fœcundus prouentus expectatur.* Pelicanorũ & Ciconiarum contra Coruos, & Vultures pugna. Hæc ille. Ælianus verò & Philes Pelecanum tradunt de Coturnicis exitio acerbè, & crudeliter cogitare. Rurſus Coturnicem ab eo vehementer diſſentire.

Pelecanus Coturnicẽ odit.

CA-

CAPIENDI RATIO:

QVOMODO Pelecanus capiatur, legitur apud Orum: *Pelecanus*, inquit, *nidificat in scrobe in terra, quod non ignorantes aucupes, bubulo stercore locum circumlinunt, ignemq; succendunt. Ea verò fumum aspicens, aggreditur, ignem alis restinguere. Veruntamen ei tantùm abest ad extinguendum astutia, vt magis, magisq; sua tanquam ventilatione incendat, ideoq; alis exustis capiatur.* Nostri Scloppetis petunt.

MYSTICA.

QVID Pelecanus mysticè significet, in Passere ex D. Augustino hunc [a] Psalmistæ locum exponente. *Similis factus sum Pelecano, qui habitat in solitudine*, &c. enarrauimus. Cassiodorus ad eundem locum, per Pelecanum, quòd in desertis locis, secretisq; versetur (quod nostro Pelecano, siue Onocrotalo, licet ipse aliam auem intelligat, etiam quadrat, vt pote qui loca habitet ab hominum consortio remota, paludes, fluuios, & maria) pulcherrime exprimi ait Eremitas, qui hominum consortio derelicto, timore Domini remota se afflictione diligentiant. Et videtur sanè Psalmographus in eo sensu ea dixisse: nam subinde sequitur. *Factus sum sicut Nycticorax in domicilio*, quibus verbis aliud genus introducitur pœnitentium. Nycticorax enim auis est nocturna, quam sicut diei fulgor abscondit, ita aduentus noctis producit, & contra consuetudines auium, tunc magis vigilare, & escas quærere incipit, quando se in soporem cuncta animantia componunt. Ita & pœnitens iste nocturno tempore escas animæ solicita curiositate perquirit: modo Psalmodiæ operam dando, modo elymosynas faciendo, modo carceres occultè visitando: solum Deum vult habere testem, cui caligo noctium non tollit aspectum. Et nota quia sicut Pelecanus notat eremitam, atque solitarium, ita Nycticorax illum declarat, qui se domicilio suo consumens, à publico conspectu remotus est. [b] Rodulphus Flauiacensis Onocrotalum typo non alios, quàm auaros accipi vult, qui in apothecarum suarum vtero tantùm vectigalium congregare solent, vt multis annis eadem consumere non possint: congerunt tamen, inquit, vndicunque aurum, argentum, vestes innumeras, & horrea cumulant: posteà scilicet cùm oportunum fuerit in vius proprios expendum, & quasi in veram necessitatis aluum relaturi:

[a] *Psal.* 101.

Pelecanus eremitas significat.

Nicticorax quæ auis.

[b] *Lib. 8. in Leuit.*

Auari designati.

HIEROGLYPHICA.

AEGYPTII, inquit Orus, *Pelecano picto amentem, & imprudentem significant: non enim in alto nidum struit, sed in scrobe in terra parit, & ignem ab aucupibus circa nidum excitatum, dum alis extinguere conatur, seipsum comburit.* Eiuscemodi autem hieroglyphicum ad Onocrotali historiam pertinere etiam testatur Pierius: cuius verba, quia id non parum explicant, omittere nolim: Pelicanum, inquit, auem grauem esse, quæ solitudine delectetur Eucherius scribit. Esse tamen aliud Pelecanorum genus in Nilo non inficiatur, passimq; in stagnis, & lacustribus locis habitare, penè Cycnis simile, nisi quod paulò maiores sunt. Atque hi forsan Onocrotali, quos Veneti, syllabis aliquot ademptis, Crotos vocant. Deq; hoc genere dubio procul quæ dicturi sumus, hieroglyphica desumuntur. Insipientem hominem, quippe, qui nullam rerum rationem examinet, per Pelecani hieroglyphicum significari tradunt Ægyptij: propterea quòd auis ea, cùm possit in æditioribus locis nidificare, velut prudentiora faciunt volatilia, quæ ita se à multorum iniuria subducunt, ea satis cum imprudentia spatiosas areas perquirat, in quibus terra defossa oua ibi ædita deponat: quod simul ac animaduersum est à pastoribus, vel ab ijs, qui id genus alites aucupantur, vbi primùm pulli excluſi sunt, eò properant, & vel aridis boum excrementis, vel alio quopiam tomite locum sepiunt, mox ignem injciunt (ἐμβάλλωσι in manuscriptis codicibus, non ὑποβάλλωσι) Pelicanus autem quam primum conspexit fumum ocyus aduolat, & longe maiore imprudentia, quàm nidificauerat, ignem alarum quatiatione quærit extinguere. Cæterùm

Stolidi Hieroglyphicū

rùm ignis ventilatione agitatus, vehementiùs incenditur: perſtat illa nihiloſecius flammas alis verberare, rata ſe opem ita filijs allaturam. Sed enim contra accidit, quàm ſperarat, quia pennis omnibus ita exuſtis, euolandi facultate priuatur, atque ita minimo negocio capitur.

Ægyptij cur Onocrotalum edere-nt.

Hinc Ægyptij reliqui, qui ſacris initiati non erant, alite hac nulla religione vetebantur: pietatem autem huiuſmodi in filios vitio dabant intipientię. Dicebant enim, Pelicanum non conſultò vt vulpanſeres faciunt ad id certamen ferri, ſed per imprudentiam, & mentis alienationem quandam (ἄνοια enim, non ἀνόητος in manuſcriptis Ori codicibus habetur) quare tanquam auem inauſpicatò genitam, ac malè feriatam contemnebant, nullo eam honore proſequentes, Hebræi nomen id huius alitis (Kaath) de quo ſuperius mentio facta eſt, punctis ijs præſignant, quæ profanam eam, & à menſis reiectam indicant. Sanè Leuitico Pelecanum, quem Septuaginta interpretes cum Ibide, Porphyrione, Cycno, Herodio, & Charadrio nominant, ideo cum his omnibus profanum decreuere, quòd longigguttures ſunt, ſi nouum licet proferre vocabulum: quæ autem alites ſunt huiuſmodi, cibum non ex arbore, aut arboribus aucupantur, ſed vel à terra, vel ex mari, fluminibusúe, aut ſtagnis: vt Ibis ſerpentes venatur, Porphyrion vermes, Pelecanus, & Cycnus piſces (falſum eſt de Cycno, vt ſuo loco docui) ex earum figura ſcilicet, hominem intelligentes, qui cibo poſthabito cœleſti, terreno paſcatur, aut marino, hoc eſt, mentem ad inferiora deijciat, diuinoq; neglecto cultu humana quæque, atque ea & ſordida, & parum vtilia perquirat. Sordidi enim vermes, ſordida reptilia. Piſces verò parum conferunt ad nutrimentum, de quibus loco ſuo diſputabimus. Hæc ille, & alia, quæ iam alibi recitauimus. Alium deinde addit hieroglyphicum, quod inſcriptum eſt, MISERATIO, inde quoque petitum. Noſtri quoque, inquit, cum Ægyptijs ſacerdotibus, in hoc pingendi genere conſentientes, Pelecanum pro miſeratione ponunt, & Aſſertoris noſtri hieroglyphicum in ſumma cruce ſtatuunt, qui nos ſoſpitaturus, atrociſſima torqueri morte voluerit. Agnoſcit & Eucherius Pelecanum pro Chriſti ſymbolo, quanuis Hieronymus tradit, eam pullos ſuos roſtri percuſſu interficere, pœnitentem mox factum, modò in ipſo per triduum lugere, poſtremò ſe ipſam grauiter vulnerare, & ſanguinem ſuum ſuper filios effundere, quo illi perfuſi reuiuiſcant, quod alij viderint. Sed quod eam alitem, vt etiam alijs pleriſque perſuaſum eſt, roſtro pectus diſſecantem pingunt, vt ita fuſo ſanguine filios alat ſuos, ab Aegyptiorum hiſtoria valde alienum eſt. Illi enim Vulturem tantùm id facere tradiderunt, neque non Phœnicem: ſed hunc non pietate adductum, vti Vultur, ſed fato ita coactum ſuæ conſulere poſteritati. Sunt & mutua filiorum officia, qui parentibus vicem reddunt, & eſcam fameſcentibus ſubminiſtrant: verùm ijs, quæ à parentibus in eos proficiſcuntur, haudquaquam paria. Quod verò Celſus perſuaſum facere nititur, eos humanum genus ſuperare pietate, Adamantius hæc ab ijs geri, Natura tantùm duce profitetur. Hucuſque Pierius noſtræ de Pelecano opinionis manifeſtus aſſertor, quemadmodum quoque in poſtremo hoc ſuo hieroglyphico SOLITVDINIS indicat. Noſtræ autem ſacræ, inquit, literæ per hieroglyphicum Pelecani, ſolitudinem interpretantur, cuius factum ſe eſſe ſimilem Dauides canit, quia ſcilicet errabundus tunc per ſolitaria diffugiebat loca, qui Saulis regis indignationem euitaret: quod vt apertiùs explicaret, Nyctícoracis etiam ſimilitudinem adiecit; qui quidem non luce, ſed tenebris in comparandæ vitæ ſuæ neceſſarijs plurimum fruitur.

Chriſti Saluatoris hieroglyphicũ.

Solitudinis hieroglyphicum.

EMBLEMATA.

[a] *Embl. 90.*

EMBLEMA extat [a] Alciati deſumptum ab inſatiabili Onocrotali voracitate, & quia nunquam ſatietur, inſcriptum eſt GVLAE.

Cæruleione Gruis tumida vir pingitur aluo,
Qui Laron, aut manibus geſtet Onocrotalum.
Talis forma fuit Dionyſij, & talis Apici,
Et gula quos celebres delecioſa facit.

Fuit autem Dionyſius iſte, vt id obiter dicamus, Clearchi, qui primus Heracliæ regnauit, filius, & ipſe patriæ imperans. Hic referentibus [b] Stephano nigro, & [c] Athenęo, ob nimias delicias, nimiasq; crapulationes adeo pinguis effectus eſt, vt præ pinguedine vix ſpiraret, & penè ſuffocaretur. Quare ſtatuerunt medici, vt acus oblongæ, ac tenuiſſimæ fierent, quæ tunc lateribus ac ventri adigerentur, cum profondiſſimo ſomno teneretur. Tunc enim excitabatur, cum viuam carnem attingebant. Ius dicebat, corpore arca ita condito, vt præter capnt, penitus nihil extaret. Apicium verò illum Plinius vocat nepotum omnium altiſſimũ gur-

[b] *Lib. de nimio luxu.*
[c] *Lib. 1. c. 3.*

Dionyſius vt excuraretur.

gurgitem, & alibi ad omne luxus ingenium solertem. Fuit autem nobilis Romanus, valde guloſus, qui ampliſſimum vectigal commeſſationibus hauſit: tandem famem metuens veneno vitam finiuit. Aliud eſt eiuſdem Alciati de Truone emblema, quem nos ſuprà eundem cum Onocrotalo fecimus, inſcriptum IN GARRVLVM, ET GVLOSVM. Apitis luxus.

Voce boat torua, prælargo eſt gutture, roſtrum
Inſtar habet naſi, multiforiſq; tuba.
Deformem rabulam, addictum, ventriq; gulæq;
Signabit, veluter cum Truo pictus erit.

VSVS IN CIBIS.

IBIS, Porphyrio, & Pelecan, inquit Procopius, prohibentur menſis (in veteri nempe teſtamento) eò quòd aues ſint voraces piſcium, quorum rapinæ inhiant. Nos quoque paulò antè ex Pierio diximus, qui id ex Oro tranſcripſit, Ægyptiorum ſacerdotes Pelecanum, quòd pro liberis ſe in vitæ diſcrimen conijciat, non edere: multos tamen ex Ægyptijs eo veſci, vtpote, qui eum dicant, non iudicio, & prudentia quadam, vt Vulpanſeres ſed beneuolentia duntaxat, & mira in ſobolem pietate certamen hoc ſuſcipere. Chriſtiani verò non ideo ab huius auis eſu abſtinent, quòd vel rapax auis ſit, vel liberorum mira ea miſeratione tangatur, ſed quia carnem habent duram, excrementitiam, & vix ferendi odoris, maximè cùm annoſior eſt. Ornithologus aſſum ſibi Onocrotalum grauis, & ferini odoris, nec grati ſaporis viſum eſſe ſcribit, etſi prius in aqua, & vino pariter mixtis elixus fuiſſet. Et[a] Iulius Alexandrinus, *Onocrotalos*, inquit, *nominabimus tantùm hoc loco. Quis enim ederit vaſtiſſimas, ac beſtiali iam magnitudine aues? Horum pars eſſe nulla prorſus videtur, quæ futura edendo commodè ſit, quantum quidem iudicare poſſim nondum expertus.* Sic ille. In Cotyis Thracum regis conuiuio apud Athenæum nominatur inter cæteras aues Pelecan. Qui Pelecanos non ederent. Chriſtiani cur Onocrotalos non edant.

[a] *Lib. 13. de ſalub. cap. 4.*

VSVS IN MEDICINA.

FEL Pelecani, authore Kiranide, cum nitro mixtum nigros alphos ſanat: & cicatrices nigras eiuſdem coloris cum reliqua carne facit: omnemq; nigredinem pellit, & abſtergit. Idem fel, eodem teſte, argentum obſcurum reddit candidum. Fellis vſus.

PROLOBI VSVS.

PECVLIARE eſt, inquit Bellonius, interprete Carolo Cluſio, Nili piſcatoribus in ſuis cymbis vti ingluuie illa, quæ ſub earum auium, quas Plinius Onocrotalos appellat, roſtro propendet, ad aquam ejiciendam. Eiuſmodi roſtra ea parte, quę capiti adhæſit, colligata orbem quodammodo exprimunt. Eius porrò naturæ eſt hæc ingluuies, vt humiditate corrumpi nequeat, quam ob cauſam piſcatoribus multo tempore vtilis eſt. Sic ille. Ornithologus eadem pelle alicubi, vt in Italia, quoniam ampliſſima eſt, feneſtras integi tradit, tranſparercq; inſtar membranæ. Ait etiam eiuſdem auis pellem cum plumis detractam ſubſterni puerorum lectos, quoniam non lædatur vrina: aliquos denique eandem ſubdere, & aſſuere. Piſcatores Nili vt Onocrotali ingluuie vtantur. Prolobi natura.

DE AVE DIOMEDEA. Cap. III.

DIOMEDEAM appellatam auem, de qua multa cùm poëtæ, cùm ſoluta oratione ſcribentes ſunt fabulati, Petrus Bellonius, ſicuti ſuo antè loco ſignificaui, eandem facit cum Onocrotalo, ſiue Pelecano. Itaq; non incongruum fore arbitror, ſi hic aliquid de ea dicam, tametſi nondum certò conſtare ſciam, quæ tandem ea auis ſit. Cæterùm tamen Onocrotalus non eſt, quanquam ea quodammodo, quæ de Diomedea aue Ouidius ſcripſit, Onocrotalo adaptari queant: non Ardeæ genus, ſicut Seruius, Stephanus grammaticus, Iſidorus, & Or- Ordinis ratio. Diomedea auis nó eſt Onocrotalus, nec Ardeæ genus, nec Fulicæ.

& Ornithologus volunt non denique Fulica est, vt nonnulli inde voluere, quòd Plinius, & Solinus aues Diomedeas Fulicis comparent, decepti forsitan, quòd pro Laris, idest, Gauijs, Fulicas reddiderint: nam Græci quoque nonnulli, & Latini Cepphum Fulicam interpretantur, & cum Laro confundunt. Sed ea fortè auis, quam Diomedearum insularum, quæ hodie Tremiti uocantur, incolæ, ac domini, Canonici regulares D. Augustini Laterauenensis nonnullis ab hinc annis mihi transmiserunt, Diomedea fuerit, Artennam nuncupant incolæ.

Diomedeæ auis quæ.
Diomedeæ insulæ.
Tremiti.
Artenna.

DESCRIPTIO.

VIDIANI hi versus, quibus hæc ales describitur:

Si volucrum quæ sit dubiarum forma requiris,
Vt non Cycnorum, sic albis proxima Cycnis
Magna pedis digitos pars occupat, oraq; cornu
Indurata rigent, finemq; in acumine ponunt.

ad Onocrotalum, vt dixi, æquè ac ad hanc nostram Artennam accommodari possunt. Veruntamen cum Plinius in nullo alio loco Diomedeas aues inquiat, quàm in iam nominata insula conspici: idemq; de Artenna etiamnum, qui ibi vixere tradant, cùm contra Onocrotali in quamplurimis locis degant, ego Ouidij versus ad hanc potius, quam ad Onocrotalum pertinere puto, etiamsi Ornithologus auem conijciat debere esse notabilis magnitudinis, quoniam à Poëta Cycnis comparetur: præsertim cum & Aristoteles, seu potiùs author mirabilium narrationum, quæ eius nomine circumferuntur, insigni magnitudine vocet: nam quæcunque hic de aue Diomedea narrat, ea prorsus sunt fabulosa, & ab ipso tanquam incerta, & ab alijs audita referuntur, & fortè Ouidius non ob magnitudinem Cycnis assimilauerit, sed quia Cycni more in aquis viuat, & palmipes sit, Cycnum pro omni aue palmipede accipiens. Magnitudinem autem solam si excipimus, cætera in nostra aue exactè licet reperire. Palmipes enim est, rostrum habet robustum, & notabili hamo, siue vnco recuruum. Quas sanè notas neque in Ardearum genere, nec in Fulicis reperias: quibus ideo fortassis Plinius, & Solinus similem dixerint, quoniam in fronte more earum notam quandam habeat. Idem Plinius præterea igneos oculos, & dentes quoque Diomedeæ aui tribuit. Oculi autem Artennæ nostræ mirum quantum ad instar flammæ splendeant. An verò dentibus sit prædita, vt ille narrat, non sat memini. Pictura sanè hoc non demonstrat. Describit etiam nostram auem Diomedeam etiam Ornithologus, prout amicus quidam eius, qui illis insulis vixerat, ci retulit. In Diomedis insulis, inquit, aues quædam raræ vulgò Artennæ dictæ, nec alibi reperiuntur, vt amicus quidem, qui in illis aliquandiù habitauit, quantum meminisse poterat, nobis per literas significauit. Fatebatur autem omnium exactè se meminisse. Magnitudine, inquit, sunt, qua Gallinæ, satis corpulentæ, sed collo, & cruribus longiusculis. Color ei fuscus, vel cinereus obscurus, & (nisi fallor) nonnihil albi habent sub ventre, vt Columbi sylvestres quandoque (mea auis tota ferè pronè candicat) Rostrum prædurum, & aduncum, vt Aquilæ ferè, non adeo tamen: colore egregiè rubrum, si bene memini (ego sanè hoc eum non bene meminisse existimo; nam id in mea aue luteum est, præterquam vncum, qui nigricat) Oculi formosi, igneo colore, non admodum magni. Vidi enim aliquando vnam, quæ virga percussa in capite oculos aperiebat, & clamabat: sed mox recludebat, cùm lucem solis ferre non posset. Et rursus: Color earum non simpliciter albus est, vt Plinius scribit, sed ad cinereum vergens, vt in Fulicis (Larorum generis) etiam, quibus eas comparat. Dentatæ an sint, non obseruaui. Rostrum sanè habent validum, & longiusculum. Hæc ille, quæ exactè ferè aui meæ, cuius iconem exhibeo, conueniunt, quæ nisi rostrum haberet aduncum, non ineptè quis ex Larorum maiorum genere iudicaret: adeo hos cùm toto corpore, tum alis potissimum refert. Pedes eiusdem sunt coloris, cuius rostrum: sicuti tibiæ quoque.

Diomedeæ auis vbi reperiatur.
An necessarium sit magnam debere esse.
Cur Fulicis similis dicta.
Magnitudo.
Color.
Rostrum.
Oculi.
Color.
Rostrum.
Pedes.

Diomedea auis cum iunco acuto vulgari.

VOLATVS. MORES.

DIOMEDEAS aues, scribit Plinius, dum volant, duos semper (super Solinus) ijs esse duces, quorum alter agmen ducat, alter cogat (cõgreges enim, inquit Ornithologus, volant) aluumq; exoneraturas subuolare semper, & contrario flatu, vt nimirum proluuies longè auferatur, vt addidit Solinus: quæ res mundiciarum studiosas esse indicat. Sed nunquid Artennæ nostræ eum volatum exerceant, coq; modo subuolantes, ne socias inquinent, sordes deponant, ignoro.

Mundiciæ.

NIDVS. INCVBATVS.

IDEM Plinius scrobes rostro excauare aues Diomedeas testatur, inde crate consternere (surculis in versum positis) imitari texta cratium, & sic contegere subtercauata, terraq; operire, quæ antè fuerint egesta: in his fœtificare. Fores binas omnium scrobibus Orientem spectare, quibus exeant in pascua, occasum, quibus redeant: vt lux & morantes excitet, & receptus non denegetur, vti exponit Solinus. Artennas quoque incolæ eius insulæ, sic amicus ille Ornithologo retulit, in cauernis scopulorum, & in terra eas nidulari affirmant: se verò fœcundissimas esse scire: in cauis autem degere, vt lucem solis declinent: qua ne offendantur, interdiù latere, noctù verò circa scopulos, non longè super aquam volitare: scrobes rostro cauare, inq; eis fœtificare, incolas testari. Verè etiam scriptum se putare omnium scrobibus fores binas esse, vnas in orientem versus, quibus exeant in pascua: alteras in occasum, quibus redeant. Albertus Diomedeas aues ait hyeme incubare, forte propter vitanda tonitrua, quæ ouis noxia dicuntur. An vero Artenna hyeme incubet, quærendum esset. Veteres id quoque de Diomedeis non tradunt.

Artennarũ nidificatio.

Solem non ferunt.

VICTVS.

ARTENNA nostra piscibus victitat, quos noctù tantùm venari aiunt. Narrabat idem ille Ornithologi amicus, crudeliter mordere, & vnguibus aduncis, quod volunt, sicut Accipitres accipere. Mea quidem auis aduncos pedes non habet, nec in aquaticis auibus tales reperias: Ego ad deuorandos pisces aduncitatem rostri sufficere putem, inq; eos præcipites ruere, & ferire, atque hinc forte lubæ Catharractas dici ἀπὸ τῦ καταράσσειν.

VOX.

VOCEM edit Artenna similem vagitui infantium. Et aiunt olim Ducem Vrbini Franciscum Mariam Guidonis Vbaldi ducis patrem, cum fortè ad illas insulas appulisset, ac noctu harum auium vocem audisset, infantium esse vagitum putauisse, donec aue à Canonicis allata, & præsentis audito clamore se deceptum intellexit.

VSVS IN CIBO, ET IN MEDICINA.

ARTENNÆ caro in cibum non venit, propter virus piscium, quod resipiunt. Euadunt autem immodicè pingues, ita vt visæ aliquando sint, quæ præ pinguedine pedibus se sustinere non possent. Ex hoc pingui vnguentũ fit colore croceum, odore grauissimo, neruorum morbis salubre, conuulsioni, arthritidi, ischiadi, omnibusq; defluxionibus frigidis, & multis alijs malis, quæ humores frigidi procrearint. Egregiè enim calfacit; ideoq; morbis calidis non solùm inutile, sed etiam noxium. Canonicum quendam eius loci olim quotidie

Vt pingue fiant.

Adipis facultas, & vsus.

tidiè hoc vnguento ventriculum sibi inungere solitum aiunt, vt meliùs' concoqueret, Deplumatas, exenteratasq; aues in sole suspendunt, & adipem destillantem colligunt.

FABVLOSA.

STRABO Diomedeas insulas duas esse prodidit, quarum altera habiteturi in altera deserta Diomedem disparuisse quidam fabulentur, comitesq; in aues conuersos esse. Eas etiam hac ætate mansuescere, & humanam quodammodo vitam agere, & videndi ordine, & erga bt nignos mansuetudine, à malignis autem, & sceleratis fuga, & euitatione. Plinius verò aduenas barbaros clangore infestare ait, & Græcis tantùm adulari miro discrimine, veluti generi Diomedis hoc tribuentes: ædemq; eius quotidiè pleno gutture, madentibus pennis perluere, atque purificare, indeq; fabulæ originem esse, Diomedis socios in earum effigies mutatos: sed quod de templo ait, æquè fabulosum est: neque enim templi Diomedis nostro æuo vlla ibi aiunt esse vestigia. Narrationum mirabilium author hanc fabulam narrat. *In Diomedea insula sita in Adriatico mari, templum Diomedis esse aiunt, mirabile, & sacrum, id vndique circumsideri auibus insigni magnitudine, quarum magna, & duræ sint rostra. Eas si Græci homines aduenerint, quiescere: si verò ex vicinis locis barbari aliqui, subuolare, & è sublimi præcipites (καταφέρεσθαι) capita eorum ferire, & rostris ad mortem vsque vulnerare. Fabulantur autem Diomedis socios, cùm ipse ab Aenea regionum illarum rege dolo accersus esset, naufragio circa insulam facto, in has aues mutatos esse.* Ælianus paulò aliter, nempe hoc modo: *Insula quædam*, inquit, *nomine Diomedea, auibus Diomedeis abundat. Ha hominibus ratione barbaris, neq; quippiam nocent, neq, eos adeunt: sin Græcus aduena, eo deuenerit, diuino quodam munere ab his auibus aditur, alis explicatis, tanquam manibus ad prensationem, & complexum. Græcos se pertractantes, non refugientes intrepidè se palpare sustinent, in accumbentium sinus aduolant, velut ad mensas hospitales inuitata. Vulgò socij Diomedis esse iactantur, qui vnà cum eo contra Ilium arma tulerunt. Prima eorum natura in auium specie immutata, etiam nunc se esse Græcos, & Græcorum studiosos persentiscere.* Silenus verò fabulosarum historiarum author hanc fabulam longè aliter narrat: remq; ita se habere ait: Cùm Diomedes in patriam post bellum Troianum redijsset, fertur in vltionem eius vulneris, quod Marti, & Veneri Dijs intulerat, eius vxor Aegialia exagitata fuisse incredibili desiderio, atque furioso propè quodam amore Comutæ filij Stenelj, vel, vt alijs magis placuit, Cyllabari. Ideirco cùm domum redijsset, ita illum detentam vxorem reperit, vt parum abfuerit, quin ab ipsa Ægialia fuerit trucidatus: cùm vix se seruasset ad aram Iunonis Argiuæ. Postmodo de statu rerum præsentium decidens, ac desperatione captus ad populos vocatos Daunios in Italiam commigrauit, quibus per illud tempus, Daunus rex imperabat. Cum fortè tunc accidisset, vt Daunus ab hostibus obsideretur, audita Diomedis virtute, ac fortitudine, eiusq; in Italiam aduentu, misit rogatum ipsum Diomedem, vt sibi opem ferret in ea rerum difficultate: promisit etiam se partem suæ regionis ad habitandum esse daturum ad remunerationem tanti beneficij. Ille vbi auxiliatum Daunijs iuisset, victoriamq; illi peperisset, vrbem postea vocatam Argyrippam condidit, quam sibi esse regiam statuit. Nam cùm Daunus vellet videri tanti accepti beneficij minimè oblitus, proposuit Diomedi, concessitq; optionem, vtrum mallet, eligendi, vel totam prædam, vel totam regionem hostis, quam cepisset. Cùm neutrum horum voluisset eligere Diomedes, cupieretq; Daunus aliquo condigno munere satis Diomedis in se beneuolentiæ facere, Althæum Diomedis fratrem nothum iudicem statuit. At enim Althæus, cùm fuisset captus amore Euippæ filiæ Dauni, velletq; Dauno gratificari, regionem Dauno adiudicauit, iussitq; prædam dari Diomedi. Ferunt illo iudicio indignatus Diomedes Deos rogasse, vt neque semina terræ vtiliter concederentur, neque illa fructum ferret, nisi aliquis è suis cognatis, aut ciuibus ibi seminasset. Posteà verò, cùm istud ipsum contigisset, neque terra vllos fructus ferret, & si qui nascerentur, per malignitatem aëris vel decíderent è plantis, vel ad maturitatem non peruenirent, animalia passim perirent, ac si qua ferrent in vtero, facerent abortum, dicitur Daunus misisse scisciratum oraculum, quænam esset tantæ Deorum indignationis causa, aut quid in Deos esset commissum, ex quo tot incommoda, torque calamitates Dauni regionem inuasisset. Cùm respondisset oraculum, istud partim ex imprecatione Diomedis contigisse, partim etiam ex ira Deorum, & præsertim Veneris, quæ vel ipsum fratrem in Diomedem per amorem Euippæ incitasset. Daunus in præsenti rem dissimulat,

* *Lib. 7. Geog.* Diomedes socij i aues.

Diomedes vt punitus.

lat, atque conſilium prorogat in oportunum tempus. Nec ita multis ſanè diebus interiectis Daunus Diomedi inſidias parat, & tanquam Dijs inuiſum, atque inimicum repente trucidat. Græci Diomedis ſocij, qui fuerant illum in Italiam ſequuti, viſa ſui ducis morte tam fœda, tamq; miſerabili, illum magnoperè lugere cœperunt, atque ſtridulè conquerentes dicuntur omnes Deorum miſericordia in Cycnos aues canoras fuiſſe conuerſi, quod accidit in inſula Diomedea vocata à regione Gargani. Alij dicunt non in Cycnos quidem fuiſſe mutatos, ſed in aues Cycnis ſimillimas, quæ dictæ ſunt poſtmodum inſulam vocatam Diomedeam habitaſſe de nomine ipſius Diomedis. Hæc ferè ea ſunt, quæ de Diomedeis auibus fabulosè memoriæ prodita ſunt ab antiquis ſcriptoribus, quæ ſi diligentiùs conſiderentur, partim nos admonent, nullam eſſe turpitudinem, nullamq; arrogantiam, quæ Deum non habeat vindicem, ac vltorem. Nam cùm Diomedes Deos ipſos vulneraſſet, iuſtam Deorum vindictam omnino aufugere non potuit, quia tam felici rerum ſucceſſu elatus fuerat, vt ne Dijs quidem pepercerit, in ipſa rerum felicitate, quos magis, vt autores omnis humanæ felicitatis, impenſiùs venerari, atque obſeruare decebat. Eius autem ſocij dicuntur in aues fuiſſe mutati, quod omnis infelicitas, ac miſeria alas adiungit prioribus amicis ad fugam. Facti ſunt aues Diomedeæ, ſiue Artennæ, dum lugubres, & miſerabiles voces emitterent. quoniam neq; tutum eſt, neque ſapiens, neq; valde pium, illorum ſceleratorum calamitates lugere, qui diuino conſilio, diuinaq; prouidentia propter illatas vel in ipſos Deos iniurias, illas calamitates patiuntur, cùm illud ſcire poſſimus. Fiunt enim brutis ſimiles ij, qui neq; motibus animorum moderari aliqua ſaltem ex parte poſſunt, neque æquo animo ferre nitantur illud, quod diuinitùs ſtatutum nulla ratione mutari poſſit. Hæc res iure optimo fecit, vt ſocij Diomedis in aues Diomedeas vocatas dicantur fuiſſe conuerſi.

Fabulæ expoſitio.

DE LARIS. Cap. IV.

AVEM Diomedeam, niſi roſtro eſſet more rapacium adunco, ex Larorum genere videri, ſuperiùs annotauimus: quamobrem horum hiſtoria aui Diomedeę non incongruè coniungi queat, maximè cùm & natura quodãmodo ſint ſimiles. Hæc enim vt adipis plurimum corpori ſuo ex piſcium eſu adijciat, ſic Larorum genus, licet macilentum ſit, ac famelicum, non minus tamen, quàm illæ pingue euadit, nec minori, quam copia piſces deuorat, eos tam in mari, quàm in ſtagnis, ac fluminibus perſequens.

ÆQVIVOCA.

Ἄδρυς, cùm auem ſignificat, inquit Euſtathius, paroxytonum eſt, & primam corripit, cùm verò ſuauem, oxytonum, & primam producit. Bellonius quoſdam piſciculos Laros nominari ſcribit, & ab his auibus id nomen factum fuiſſe, quod non puto. Lari dictæ inſulæ, teſte Ptolomæo, Aphricę adiacent. Quibus verò auibus Lari nomen ab authoribus cùm recentioribus, tùm veteribus applicetur, ſubinde examinabitur.

Lari piſces.

SYNONYMA.

SCHACAPH Hebraicam dictionem Leuitici 11. & Deuteronomij 14. Septuaginta, & Hieronymus Larum, aut Fulicam transferunt. Alij aliter, vt abundè in Bubone ſcriptum eſt. Dauid autem Kimhi interpretatur auẽ, quæ laboret morbo Schacheſet Hebræis dicto, quo corpus attenuetur, & deficiat, phthiſi nimirum: quod Laris quodammodo conuenit; ſunt enim macilenti, & excarnes, & ceu tabe laborare videntur. Thachmas תחמס Leuitici vndecimo exponitur auis quædam immunda, & rapax. Alijs eſt genus Accipitris: Septuaginta, & communis translatio Larum verterunt: nonnulli vulgò interpretantur Luſciniam. Deuteronomij 14. Septuaginta γλαῦκα reddunt, Hieronymus Noctuam, alij Catuphita, quod ſonat raptorem, aut Harpyiam: Chaldæus Tarphita טרפיתא, ideſt laceratorem, Arabs כטאה Catuph. Perſa Hebraicam vocem retinuit. Albertus apud Ariſtotelem

Schacaph.

Thachmas

ſtotelem pro Laro habet Aleroz, ex Auicenna nimirum, & alibi Latroz. λάρος non omnes Larum vertunt Latinè: ſed Gauiam Gaza, Plinium ſecutus, qui de Gauia ſcribit, quod de Laro Ariſtoteles. D. Auguſtinus Fulicam, quem ſequutus videtur Perottus, dum ait: Græci Larum Fulicam vocant, quæ auis eſt nigra aquatica, vulgò nota, paullò ſupra magnitudinem Columbæ: quæ ſanè verſio nullo modo accipienda eſt: Nebriſſenſis & ipſe altiſſimis erroribus immerſus, modò Mergum, modò Fulicam, alij Herodium, alij Ciconiam, alij Ibidem, fœdè ſimul omnes hallucinati, cum alioqui Larus vulgò notiſſima ſit auis, maximè ijs, qui maritimas regiones incolunt. [a] Bellonius in Græcia idem nomen etiamnum retinuiſſe ſcribit. Κήπφον Suidas, Scholiaſtes Ariſtophanis, & Varrinus etiam, Larum transferunt: ac ſi ſynonyma eſſent: Gaza verò Fulicam ea ratione, vt conijcit [b] Pierius Valerianus, adductus, quòd Arati carmina quædam Virgilius ad uerbum ferè in Georgicis expreſſerit, atque vbi ille κήπφον, hic Fulicam poſuerit. Ego Fulicam, ſi modo ea auis Fulica eſt, quam plerique viri eſſe putant, a Cepphо longè, ac plurimùm differre puto: Cepphum verò ſimpliciter Larum non eſſe, ſed ex Larorum genere, vel quodammodo ſimilem, Lariq; nomen apud Ariſtotelem latius extendi, ſubq; eo non Cepphum tantùm, ſed Catharracten quoque comprehendi, & quotieſcunque Larum nominat ſimpliciter, & vniuocè, de magno eo, cuius præſenti capite iconem pono, loqui: quæ res ne Ariſtoteli inſueta, & inuſitata eſſe videatur cuiquam curioſo, exemplo id docebo: Gracculus priuatim Monedula illi appellatur, in genere verò de Coracia, & Lupo, quæ aues & ipſæ Gracculi ſpecies ſunt, etiam prædicatur. Ἐρωδιὸς Auguſtinus, vt annotat Cælius, vertit Fulicam, Lycophronis interpres Larum eſſe ſcribit, Ambroſius etiam Sturnum, quem tamen Græci non Erodium, ſed Pſara, inquit, dicunt. Sed Erodius Ardea eſt, vt poſt patebit. Καὶ ἁλκυὼν Eustathio, & Varrino auis eſt marina ſimilis Hirundini (Gauiarum genus autem quibuſdam in locis Italiæ Hirundo etiam marina dicitur, forte propter volatum plurimum, vel alarum proceritatem) vel Larus, vel Mergus, vnde genituus ſit Κηναῖος. Κῆναι Lari Heſychio quoque ſunt, item Varrino. Κάβρξ ab etymologo exponitur Larus: in epigrammate quodam Græco, cui titulus eſt, in naufragos, legitur καυηξ, quæ vox videtur facta per onomatopœiam, vt fortè Gauia etiam apud Latinos, aut ad imitationem Græcæ: nam & Etymologus καύηκα dici ſcribit ἀπὸ τῦ λέγειν καῦ καῦ, ad quam vocem Hollandorum Meau plurimum accedit, qui fortè καῦ erant nuncupaturi, niſi hic Cornicem vocarent. Meuuvven autem ipſis ſignificat ſælium modo plorare, ac lamentari, quod famelicis Laris quoque competit, qui continuo ſuo clamore famem indicant, & plorant. Lycophron verò Calchantem, Idomeneum, & Stenelum καύηκας, non quòd eam ederent vocem, nuncupat, ſed propter canitiem, & ſenectutem, qua Laris erant ſimiles: quare & hæ aues Gallis vulgò Griſard dicuntur, ideſt, incani: incanos autem homines Belgæ, vel ſaltem Hollandi Griſardos nuncupant. Scribitur & καύαξ in eodem ſignificato, nimirum pro Laro ab Heſychio, & Varrino, qui pariter Κραῖον Larum vertunt. Βυφάγος genus Lari ab inſigni voracitate dicti nominatur Euſtathio. Poſſit autem omnibus Laris id nomen applicari: quando omnes natura voraciſſimi ſunt, & inſatiabiles. Γαλαγκὰς vulgò hodie a Græcis vocatur auis quædam, Columba maior, quæ aquæ innatat, nec mergitur, albiſſima. Hæc an Lari genus ſit, quærendum eſſet. Quod modò ad Lari etymum ſpectat, Bellonius, vt precedenti rubrica etiam dixi, nomen à Laris piſciculis accepiſſe arbitratur, quos appetit. Sed cùm huic etymologiæ nemo veterum patrocinetur, mihi parum arridet. Alij λαρὸν, quaſi λάλον dictum volunt, ideſt, loquacem, nimirum à voce, quam continuè, ſemperq; reiterat, ac propterea in tutelam Mercurij aſcribi. Scribitur & λαρὶς, quam dictionem diminutiuam eſſe volunt à Laros. Italis præſertim Venetis Crocalo dicitur, Liguris nomine æquiuoco Oca, vel Oca marina. Obſcurus quidam vulgò Raſſe dici ſcribit, ſed qua dialecto non explicat. Gallis Mouette, vt apud [c] Bellonium transfert Carolus Cluſius, Canard, Colin, Griſard, Maſſilienſibus, teſte Roberto Conſtantino, Gabian, Northmannis Maulne; quarum duarum vocum prior à Latino nomine Gauia deriuata videtur. Circa Dieppam Mauue, quam uocem etiam Hollandi ſeruant, qui pariter Koexmeuu dicunt. Superiores Germani etiam Mevve pronunciant: Sed qui circa mare tantùm habitant aues Seemevuen, ideſt, Laros marinos appellant, *Aues quædam*, inquit Albertus, ex [d] Ariſtotele *palmipedes habent aliquando partem aliquam, qua comprehendant ea, qua ſunt in aqua & collum illis eſt ſicut arundo piſcatorum, & ideo eſt longum: roſtrum verò eis eſt pro hamo. Et talis eſt auis, qua Meba Germanicè vocatur.* Alibi etiam Meerſchvvalm, id eſt, Hirundinem marinam vocari, vt & ab Italis quibuſdam ſe audiuiſſe refert Ornithologus, & circa Gandauum Mieſen tum fluuiatiles, tum marinas Gauias. Illyricè Vvlaſto vvige, vel Morſka dicitur. Anglicè, vt Turnerus

Aleroz. Latroz. Gauia.

Lari quæ aues uocentur.

[a] *Lib. 1. obſ. cap. 11.*

[b] *Lib. 13. georg.*

Cepphus, quę auis.

Lari nomine quę aues comprehendantur.

Erodius.

Cex marina.

Hirundo manna.

Lari etymū

[c] *Li. 1 obſer. cap. 11.*

Larus Marinus.

[d] *Lib. 4. de part. cap. 12.*

Meba.

interpretatur, Seecob, vel Seegel. Sed Bellonius hæc nomina marinis tantùm conuenire scribit.

GENVS. DIFFERENTIAE.

Non esse Milui congeneres.

LARVS, inquit Albertus, *est de genere Milui, tam in aqua natans ad prædam, quàm in aëre volans.* Mihi autem Laros Miluis congeneres, aut cognatos facere, nequaquam placere potest, cum ferè omnes palmipedes sint, rostro oblongo, & recto ferè, quanuis in extremo modicè inflexo, non breui, & aduncо, vt Milui. Oppianus plura esse testatur Larorum genera. Quosdam esse albos, & minoribus Colũbis similes. His alios esse maiores, & robustiores, ac pennis densiùs vestitos. His rursus tertium genus maius esse, albis itidem pẽnis, extremis tantùm vnguibus, & collo nigricans, ijsq; cęteros omnes Laros de pascuis, & sede tanquam regibus cõcedere. Aristoteles itidem tria Larorum genera memorat, quorum primum, meo iudicio, Larum simpliciter nominat, fueritq; fortè ille, cuius subinde iconem dabo, alterum album, tertium cinereum. Albos itaq; cùm tantùm nominet Oppianus, horum rursus diuersas poterimus dicere esse species. Sunt autem plerunq; albi marini. Differunt omnes etiã pro regionis, cæliq; varietate. Britannicis enim circulum rubicundum aiunt collum insignire, vt Danicis nigrum. Lusitanicos paulò maiores cæteris, capita plumis cristata ferè instar Vpuparum habere. Prussicorum capita partim albo, partim nigro colore distingui. Ego cinereorum quatuor species tam colore, quàm magnitudine differentes depingam postea, quorum primus idem fuerit cum eo, quem Bellonius, & Ornitologus quoque describunt, & depictum exhibent: alter omnino fermè cinereus, sed per dorsum fusceſcens quodammodo alarum, & caudæ extremitatibus nigris, rostro, pedibusq; rutilis: tertius paullò minor, capite atro, rostro, ac pedibus coloris cinnabarini, aut miniacei, quartus, ac postremus omnium minimus, pedibus croceis, rostro, & vertice nigris. Differunt postremò Lari ratione loci proprij, quem inhabitant. Alij enim mare tantùm incolunt, quibus Ornithologus Cephum, & Catharacten annumerat, meo iudicio non incongruè, alij etiam stagna, & fluuios.

Quemodo differant.

Lari cinerei species.

FORMA. DESCRIPTIO.

LARORVM omne fermè genus palmipes est, rostro oblõgo, ac parumper in extremo, recuruo; alis oblongis, & validis, cruribus breuiusculis, corpore leuissimo, multis, & densis plumis indutum, multa circa pellem pinguedine, clamosum, volax, famelicum, & piscium. Oppianus ait, cùm senescunt pennas cęruleo colore inficiunt. Io. Rauisius Textor Larum scribit esse auem nigram, lato oris rictu: sed nemo veterum Larum nigrum dicit. Aristoteles quidem gula tota ampla esse testatur, & lata, sed de colore nihil nobis memoriæ prodidit, fortè quia in Græcia auis esset communis. Noster verò Larus, quem hic depingimus, cæteros, quos obseruaui magnitudine vincit. A rostri enim acie ad alarum finem duas ferè spithamas longus est, capite maximo, ac crasso admodum, ex albo, & cinereo variegato: pectore quoq; amplo, eodem colore, sed dilutiori, maximè versus ventrem inferiorem: rostro crasso, lutescente, in extremo nigricante, & insigniter acuto: in cuius superiori parte narium foramina sunt oblonga, rictu amplissimo. Oculorum pupilla nigra est, iris flaua, vel auri instar splendida, quam niger ambit circulus, hunc albus, album denique cinereus. Alę ex albo cinereo, & ad castaneorum colorem tendente simul commistis, constant, ad remiges pennas vsq;, exteriùs fuscæ sunt, aut subatræ, intus fermè cinereæ: & caudam palmi longitudine excedunt: longiores autem spithamam superant. Cauda ipsa semidodrantem, & amplius longa est, cinerea tota, nisi quod prope extremum finem pollicis crassioris spacio sunt nigrę. Coxæ cinereę, ac propè crura pennis nudæ. Crura, tibiæq; oblonga, exilia, vt leuem auem decebant, lutea: Pedes, & horum digiti interiecta membrana etiam lutei: vngues nigri, breues, & recurui: posterior digitus satis conspicuus, vngue etiam armatus.

Lari maioris authoris descriptio.

Larus maior, cum iunco aquatico maxime.

LOCVS. VICTVS.

IN locis maritimis, ſtagnis, ac fluminibus, nulla auis frequentior conſpicitur, quàm Lari: propè mare autem maximè, & hic, cùm ingens aliqua tempeſtas coorta eſt. In libro, Aurora inſcripto, hi verſiculi leguntur:

Fluminis eſt Larus habitator, & incola terræ,
Nunc natat vt piſcis, nunc volat inſtar auis.

Vbi pro terra non quæcunque terra accipienda eſt, ſed ea tantùm, quæ mari proxima eſt: nam in mediterraneis locis non inſident: Eſt qui, Gauias, ſcribit, in locis paluſtribus per hyemem latêre. Sed cùm Lari, vel Philoſopho teſte, non lateant, Gauiarum nomine fortè intellexerit eas aues, quas nonnulli Vanellos nuncupant, Ariſtoteles, vt verè ſentit Bellonius, Capras. Hæ enim ijs in locis per hyemem latent, & capiuntur quandoque. Lari piſcibus viuunt, vt ſubinde ex Homero aſtruemus, qui certè præcipuus eorum cibus eſt, vt rectè ἰχθυβόρους, ideſt, piſciuoros vocauerit [a] Leonides. Veſcuntur & Lumbricis etiam, quorum cauſa ruſticos aratro terram aperientes obſeruant, vt piſcium cauſa delphinum, à quo fruſtula, quæ ejicit, expiſcantur. Propè naues quoque libenter verſantur, vt recrementis piſcium, aliarumq; ſpurcitierum, quæ nautæ proijciunt in mare, veſcantur. Delphinos in littora ejectos etiam deuorant, teſte Æliano. A Teſtatis, ſiue conchylijs præterea non abſtinent: & cùm aliàs aues habeantur obtuſi, ſtupidiq; ingenij; in rumpendo eas, ſingularem aliquam, ac notabilem induſtriam oſtendunt. Ea enim ſublimia ſurripiunt, ſicut ex Eudemo refert [b] Aelianus licet cochleas tantum nominet & ex alto dejcientes magna vi ad ſaxa allidunt, vt ſcilicet eſculenta, teſtis ſeiunctis, eligant. Io. Boterus Benenſis, & Laurentius de Anania noſtri æui hiſtoriographi Laros, ſcribunt, agros Tarentinos a Locuſtis, & Phalangijs, (Tarantulas vocant) repurgare, non aliter ac de Seleucidibus referunt veteres. Contrà in Liguria tota ferè, maxima ſunt oliuarum pernicies: dum illis auidiſſimè veſcuntur. Liguria autem, olei omnium optimi eſt feraciſſima: vnde ſub hyemem cùm olearum baccæ ex arboribus decidunt, magnus harum auium, quæ ab incolis Oche dicuntur, numerus à proximo mari illuc deuolat: vt ruſtici vix ingenti clamore & ſclopporum etiam bombis ſua rura ab illarum rapinis tueri queant. Sunt enim inſigniter voraces, ac rapaces, & nunquam non piſces captant; quare nec tempeſtates horrent, ſed ijs obortis ſummoperè lætantur, fortè quòd tunc faciliùs piſces capiant.

Vanellus:

[a] *Li. 3. epig.*

[b] *Lib. 3. de animal. c. 20*

VOLATVS. NATATVS.

LARI ab Oppiano leues cognominantur, ob mirum volatum, qui cùm leues ſint, leuis etiam hic exiſtit, & facilis; nam propter multas, & denſas pennas, leuiores ſunt, quam apparent. Sed & ipſæ pennæ per ſe, quàm aliarũ auium fortè leuiores fuerint; has enim piſcatores pelamydum, teſte Aeliano, ad hamum lineæ alligant, vt propter earũ leuitatem ab occurrente aqua ſenſim, ac leuiter agitetur. [a] Homerus quoque Lari πῖφρα πτερὰ dixit, & Mercurium ei aſſimilat non corpore, ſed motu, & volandi ſupra mare impetu.

Lari cur leues dicti.

[a] *Odyſſ. E*

Mercurius Laro comparatus.

Πιφύσκω δ' ὑπιβὰς· ἐξ ἄι θορος ὑμπεσε πόντῳ
Σίνατ' ἴπυς' ὑπὶ κῦμα λάρῳ ὀρνιθι ἐοικὼς
Ὅς τε κατὰ δνοφερὰς κόλπους ἁλὸς ἀτρυγέτοιο
Ἰχθῦς ἀργυφεοφρυνιὰ πτερὰ δύπτεται ἅλμῃ.
Fieria incenſa, ſe miſit ab æthere in vndas,
Deinde Laro ſimilis volitat iuxta æquora ſumma,
Qui maris indomiti ſinuoſa ad littora ſæpe
Captando piſces aſpergine tingitur vndæ.

Vergilius, quanquam Macrobius in recenſendis carminibus; quæ Virgilius ex Homero trâſcripſit, nihil iſtius loci meminerit, ex Homero hos verſus in ſuam Aeneiden tranſtulit, ſed Larum non nominat, in genere, quam in ſpecie verſari malens, cum omnino proculdubio Homerus non ſine cauſa Larum ex omnibus piſcatricibus auibus elegerit, cui Mercurium in uolando compararet. Vergilij verſus hi ſunt:

Hîc primum paribus nitens Cyllenius alis

Conſti-

Conſtitit, hinc toto præceps ſe corpore in vndas
Miſit aues ſimilis, quæ circum littora, circum
Piſcoſos ſcopulos humilis volat æquora iuxta.

[b] Petrus Nannius Alcmarianus Hollandus, qui hunc locum in *συμμικτοῖς* ſuis, ſiue miſcellaneis annotauit, arbitratur, Virgilium auis nomen tacuiſſe, quoniam non ſatis conſtet apud Latinos authores, quæ auis Larus ſit apud Græcos: quam ſanè coniecturam ego laudare non poſſum, & ſuffeciſſe poëtæ exiſtimo, auem quodammodo nobis depinxiſſe, cùm dicat præcipitem corpore ſe dediſſe in vndas, quod proprium eſt Laris, & quod circum littora, & ſcopulos humilis iuxta aquam marinam volitet, quod licet & Hirundines faciant, magis tamen conuenit Laris, quorum in ijs locis ingentem ſemper & ſedentium, & volantium copiam eſt conſpicere. Sed neq; placet ratio, quam nobis adduxit poëtæ ſcholiaſtes Seruius, incongruum eſſe, inquiens, heroico carmini, ſi Larum diceret: nam & Homerus heroico carmine ſcripſit. Vſus itaq; eſt periphraſi Virgilius, quemadmodum & alibi Ciconiam circũſcribit.

[b] *Lib. 7.*

Larivbi plurimi.

Candida venit auis, longis innixa colubris.

Quod modò ad natandi attinet velocitatem, Oppianus author eſt, vix vllam volucrem cum Laro contendere poſſe, fortè propter corporis leuitatem.

Natandi velocitas.

NIDVS. PARTVS.

ARISTOTELES Laros, & Mergos ſcribit, in ſaxis maritimis nidulari, & bina, ternaúe oua parere, ſed Laros æſtate, Mergos à bruma, medio vere, incubareq; cæterarum auium more: ſed neutram earum auium condi. Laros in petris nidulari Plinius quidem repetit, eos Gauias nominans, ſed Mergos ait nidificare in arboribus: item parere plurimum terna, ſed Gauias æſtate, Mergos incipiente vêre. Mihi aues palmipedes, quales ſunt Mergi in arboribus nidificare, nouum eſt, quanquam etiam [b] Lucianus id de Laris ſcribat. Oppianus cur in petris illis nidificent, hanc adducit rationem: *Fœtificant*, inquit, *in petris, præcipuè à quibus potabiles aqua manat, vt fœtus eorum victu quidem marino, aqua verò dulci vtantur, donec adulti, nidos relinquant: quo tempore tam cibo ſimul, & potu ex mari vtuntur.*

[a] *Lib. 5. hiſt. cap. 9.*

[b] *Lib. 1. Hiſt. verar.*

SYMPATHIA. ANTIPATHIA.

IDEM [a] Oppianus Laros, ſcribit, humani generis eſſe amantiſſimos, & propè homines, tanquam maximè familiares verſari, ac vbi viderint piſcatores ſua retia extrahere ceu prædæ participes adiungere ſe nauiculis, & clamore partem ſibi poſtulare: nautas vero, ſeu piſcatores piſces aliquot poſtulantibus proijcere, quos aues ſtatim deuorent, & ſi qui alij fortè lagenas ſubterfugiunt, promptè excipiant. Eſt profectò ollaris hæc amicitia Larorum, quæ an occulta ſit, alij viderint. Mihi, a ſola, quam ab hominibus accipiunt, vtilitate, proficiſci videtur. Cùm enim homines harum auium eſum reſpuant, ideoq; illis non inſidientur, fit, vt illæ audaces euadant, hominesq; ſibi non nocituros certæ, accedant, non autem quòd occulto aliquo amore eos proſequantur. Sed Oppianus fortè ad fabulam eam alluſerit, de qua ipſe alibi: Vulgò, inquit, celebratur opinio, Laros homines fuiſſe, qui primi venationem, & prædam marinam exercuerunt: deinde ſic volentibus Dijs, in aues mutatos, iuxta vrbes, & portus volitantes etiamnum veteris artis meminiſſe. Alij in Pontica inſula, quæ Achillis inſula, vel curſus dicitur, multas aues, & inter alias innumeros Laros eſſe aiunt, qui fanum Achillis colere feruntur, vt ſcribit Arrianus. Mane enim, inquit, quotidie aduolant ad mare, inde madefactis pennis ad templum ſtudioſè redeunt, & aſpergunt: & cum bene habet, rurſus pauimentum alis exiccant. Has eaſdem aues cum Monedulis amoris coniunctionem habere teſtatum reliquit Ælianus, qui quidem occultus amor fuerit, quanuis forte quis eius hanc rationem reddere poſſit, nempe quod diuerſo victu vtãtur, ideoq; inuicem diſſidendi cauſam non habeant: quare contra cum Anate, & Harpe, teſte philoſophorum coryphæo, & communi præceptore Ariſtotele inimicitiam colit, quia ni minum cibum omnes è mari petunt. Plinius Harpen cum Gauia, ſiue Laro nominare non videtur: habet enim ſic: *Aquatica Anates & Gauia: Harpe, & Triorches Accipiter diſſident:* ac ſi Harpe cum Gauijs, ſiue Laris non diſſideret, ſed cum Accipitre eo, quem triorchim, ideſt,

[a] *In Ixeut.*

Lari hominum amantiſſimi.

Larorumfabula.

Monedulas amant.

Laros cum quibus diſſideat.

ideſt, ἀρτεσίγερων nominet. Doctiores itaq; hæc examinent. Ego, vt liberè, quod ſentio, dicam, Larum cum Harpe diſſidere exiſtimo ob allatã ex Philoſopho rationem. Triorchim enim, qui è mari cibum nõ capit, Plinius quem in Harpes hiſtoria, in verborum eorum Ariſtotelis traductione, hallucinatum eſſe dixi, cum rubeta, & ſerpente coniungere debebat. Eſt præterea hic obiter aduertendus lector, Gazam pro Brentho Anatem vertiſſe, Pliniumq; ea parte, vt apparet, ſecutum eſſe, cùm alioqui, meo iudicio, Anas piſciuora non ſit: quæ verò auis Brenthus ſit, ſuo loco monſtrabitur. Quod verò ad Harpen attinet, de hac quoque noſtram pronunciauimus ſententiam, Miluum paluſtrem eſſe iudicantes, qui in maritimis, & paludoſis locis piſcibus inſidiatur, ideoq; cum Laris inimicitiam exercet: cuius pariter meminit Varrinus, etſi auem non agnoſcens. *Harpen*, inquit, *aliqui interpretantur animal marinum Laro inimicum*. Cæterùm illud ſaltem humanum iudicium fugit, & nemo eius naturalem rationem afferat, cur malo Punico, fructu non ſolùm & hominibus, & cæteris animantibus innoxio, ſed hominibus febricitantibus in primis ſalubri, ſoli Lari, Circi, Turtures, Merulæ, Vultures, & Scopes, vt addit Gyllius, pereant, vt memoriæ prodidit [b] Ælianus.

Plinij error.

Gazæ error.

Harpe quæ auis.

[b] *Lib. 16. de animal. c. 6.*

PRÆSAGIA.

LARI cùm imminent, & iam coorturi ſunt venti, ſublimes in aëre volitant, & vento ſeſe obuertunt. Idem veterum quidam ſcripſit de Cepphis. Laros, ſiue Gauias nonnulli tradunt, aduolantes ad piſcatores, qui retibus piſcantur, copiæ piſcium capiendæ facere augurium.

Ventilimmi nentis præſagium. Piſcium capiendorum augurium.

CAPIENDI RATIO:

GAVIÆ, ſiue Lari capiuntur adhunc modum: Obijcitur ſpuma primùm longiore interuallo, deinde propiùs, propiusq;, poſtremò manibus geſtantes exhibent. Lari itaque cibi auiditate capti comprehenduntur. Alius quoque capiendi modus Belgis circa maritima loca habitantibus familiaris eſt, iſq; cæteris longè præſtantior. Funiculo prætenui, & longo caudam piſcis deuinciunt, conſtringuntq;, alteram verò funiculi partem ligno alligant, quod in maris littore terræ infixum eſt, & hunc piſciculum remotiùs à palo collocant: deinde homines ſeſe à loco ſeducunt; Lari autem aduolantes & piſciculum deglutiẽtes, ab ocyùs accurrentibus capiuntur. Alluſit ad hanc capturam, vt apparet, Lucianus, dum ait: *Sumpta verò fiducia, venatum aggredere, ſi videtur, Lari in morem totam eſcam ore deuorans*. Oppianus Catharactas imaginibus piſcium ſuper tabulas pictis capi ſcribit: Nam dum impetu, inquit, in illas, ceu viuos piſces feriuntur, illiti pereunt. Sed & Gauiarum genus in Rheno etiam ſic decipi narrat Ornithologus, vt ad tabulam, in qua imago Gauiæ eſt, aduolantes capiantur. Vnde ſui generis ſtudioſos eſſe quis non ineptè iudicet: niſi auem pro piſce imprudenter poſuerit Ornithologus, quod ſuſpicandum videtur.

Lari quomodo capiantur. Laros quomodo Belgæ capiant.

DENOMINATA:

LARIVS lacus, inquit Perottus, Galliæ Ciſalpinæ vicinus alpibus, à Fulicarum, quæ ibi ſunt, multitudine appellatus: Græci enim Larum Fulicã vocant. Verùm quantùm Fulica à Laris diſcrepet, aliquando docebimus. [a] Cælius Rhodiginus etiam ita dictum putat, quoniam ibi fluuiatiles aues abundent. Cùm verò Larorum genus flumina ſolummodò non habitent, ſed mare potiſſimùm; itaque magis probo vnà cum Ornithologo [b] Caronis ſententiam, qui ita dictum eum lacum ſcribit, quia Herrufci Larunem (aliàs Larorem. Barones etiam pro viris fortibus quidam putant eſſe Latinum) vocent nobilem principem. Larinos boues Græci, teſte [c] Cælio, à Larino paſtore dici ſcribunt, qui ab Hercule redeunte à Geryonis nece eos exceperit, educaueritq; etiamſi fint, inquit, qui ab narium magnitudine dici velint, vt eſt ab interprete Ariſtophanis annotatum: ſiquidem Λα particula intendendi vim habet; ῥὶς verò nares ſunt. [d] Io. verò Tzetzes omne magnum Larinum dici, ait, ab

Larius lacus vnde dictus.

[a] *Li. 10. c. 6.*
[b] *In Origin.*
Larini boues.
[c] *Lib. 6. c. 7.*
[d] *Hiſt. Chiliad. 8. c. 186.*

ab eodem eo pastore, quòd & corpore magnus esset, & insignis helluo, vnde & boues illi Larini dicantur, Larinum verò nomen obtinuisse à Laro aue, quæ integros deuorat pisces.

MYSTICA.

HABVIT & Larus Deos suos, quibus à veteribus dicatus habebatur, Mercurium, & Herculem, illum propter loquacitatem, a qua, vt superius dictum est, nomen inuenit, Mercurius enim dicendi artifex perhibetur, aut propter suauitatem, vt addunt Eustathius, & Varrinus. Larus, inquiunt, Mercurio conuenit, vt pote auis alba deo argiphontæ: nam ἀργὸν album significat διὰ τὸ λευκὸν, ὅ ἐστι σαφὲς τῇ λογῳ: commendatur autem oratio, cui præest Mercurius, cùm perspicua, & quasi candida fuerit, aut propter suauitatem, διὰ τὸ λαρὸν καὶ ἡδύ. λαρὸν enim suaue est: oratio autem res suauis, & iucunda. Quare quoque verisimile videtur, Homerum scribere, in hanc potius, quam aliam auem conuersum fuisse. Sed Herculi magis hæc auis conuenit, siue Larus simpliciter, siue is, qui Buphagus à quibusdam nominatur. Talis enim Hercules quoque celebratur. Siquidem [a] Athenæus, & alij tradunt, fuisse eum βοῶνας, ideſt, integri bouis deuoratorem, inq; eo certamine Lepreum vicisse, vt scribit idem Eustathius. Sed Athenæus Herculem Βοφαγον vocatum scribit: [b] Aristophanes quidem eandem ob causam Herculi Larum attribuit: *Si quis, inquit, ante hac Herculi bouem sacrificarit, pro eo iam Laro, plenas & bene farctas placentas, (ιαρὰς, μεστὰς τρεις) immolet.*

Larus, quibus Dijs dicatus.
Cur Mercurio sacer.
Cur Herculi sacer.
Larus Buphagus.
[a] Lib. 10.
[b] In Anib.

HIEROGLYPHICA.

HOMINEM, inquit [a] Pierius Valerianus, de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauiter sit frustratus, ostendere si vellent, Larum figurabant. illa siquidem clamore arguto admodum, cùm parturit, vociferatur, partusq; ædit plumosos vtique, atq; in primis pennatos, cæterùm carne admodum exigua. Hæc ille. Videtur autem huiusce modi hieroglyphicum, quando veteres, vel saltem Orus eius non meminére, ex vulgato adagio (*Larus parturit*) de quo suo nos loco, detorsisse. Laudo tamen hieroglyphici significatum, sed quod non a pullis, sed à clamosis parentibus, meo iudicio erat accipiendum. Hi enim volantes, pennarum multa copia vestiti, admodum magni apparent, ignarosq; aucupantes prædam, quam magnam sperabant, frustrantur; dum præter pennas nihil fermè carnis, eiusq; elui ineptę reperiant. Vnde apud nos Bononienses simile ferè de Cuculo prouerbium habetur in eos, qui multa, & magna iactitantes nihil vnquam præclari præstant. Tu sei come il Cucco, solamente penne, & voce, hoc est, Cuculi instar, nihil præter pennas & vocem possides: qua in re Cuculus cum Laro conuenit; vterque plumosus valde, vterque stupidus, ac propter carnis, & ingenij inopiam ridiculus. Larus verò etiam, vt id quoque tanquam hieroglyphicum symbolum ponamus, quia modò volat, modò natat, eos significabit, qui modò laboribus atteruntur, & quasi in arido versantur: modò verò luxuriæ, petulantiæq; fluxu resoluuntur.

[a] Lib. 33. Hierogl. Hominis expectationem de se frustrantis hieroglyphicum.
De Cuculo prouerbium.
Larus quos significet.

PROVERBIA.

ΑΛΡΟΥ ΒΙΟΝ ΖΗΝ, *Lari vitam viuit*, pro lucri gratia maria omnia obit nauigando. Dici conueniet de mercatoribus, qui vt rem faciant, peculiumq; augeant, quouis terrarum nauigant, & ad extremos etiam Indos decurrunt. Hæc enim auis cùm è mari, tùm è fluminibus, ac stagnis victum quærunt, & semper fame lica est, & ad instar mercatorum insatiabilis: vnde per quam appositè Matron Parodus Chærephontem parasitum Laro assimilat famelico, ob inexplebilem voracitatem. sumptum est adagium ex epistolis rusticis Æliani sophistæ: vbi sic legitur: ἐπλυμαρίζει καὶ λάρου βίον ζῇ, καὶ ἀνὰ μέσους μαχίμας διαφόρους, id est, *In vndis fluctuat, Lariq; vitam degit, cum ventis diuersis dimicans*. Ab eadem voracitate aliud, nec omnino diuersæ significationis est adagium, nempe λάρος χάσκων, ideſt, *Larus hians*, quod aptè dicitur, vbi quis auidiùs præ-

In Mercatores prouerbium.
Chærephō Laro assimilatus.
Larus hiāns quid.

dæ

dæ inhiat. Acceptum autem eſt ex hoc Ariſtophanis. Λάρος κιχηνὼς ἐπὶ πέτρας δηλήμονας. Quæ quidem Latinè reddi commodè non poſſunt. Cleonem enim ob rapacitatem Larum vocat, quòd quemadmodum auis in ſcopulis obuerſatur, ſi quid piſcium poſſit venari, ita ille verſaretur in Reip. negocijs adminiſtrandis, ſuum interim agens negocium. Repetunt idem prouerbium Suidas, & Varrinus, & in rapaces, & furaces dici aiunt. Item Cælius Comicos, ſcribit, quandoq; vſurpare pro furaciſſimo; atque ab hac aue, Venetorum Laro, & Laron Gallorum dicta fuerint, quibus fur denotatur. Nos verò Bononienſes, & cæteri fermè Itali Ladro pronunciamus: quæ vox an à Laro aue etiam dimanarit, vel à latro Latinorum, alij iudicent. Nos interea proſequamur. Λάρος ἐν ἕλεσι, ideſt *Larus in paludibus*. Author adagiorum Suidam, ait, ſcribere, id dictitatum de ijs, qui faciles ſunt ad dandum: Ductumq; ab hac aue, quia facilè decipitur, illiciturq;. Suidas autem habet ſic: παροιμία ἐπὶ τῶν ταχὺ ἀποδιδόντων. Vnde Ornithologo, ſicut & mihi quidem adagiorum authoris interpretatio non placet, tanquam Lari dicantur, qui ſunt faciles ad dandum. Neque enim talis eſt Lari natura, vt liberalis ſit, aut facilè communicet: ſed contrà potius rapax, voraxq; eſt; quare vel mendum eſt in dictione ἀποδιδόντων, & ἀπατωμένων, aut tale quid legendum: vel certè alio ſenſu accipiendum, vt de homine vorace, qui ſubinde ingerat, egeratq; vt ἀποδιδόναι, ſcilicet τὰ τροφὴν pro eo, quod eſt cibum ingerere, accipiatur. Ferè enim omnes piſciuoræ aues famelicæ ſunt, & mox aluo reddunt quod acceperint. Κέπφος λάρος, ideſt, Cepphus Larus in garrulum, & vecordem dicebatur, præcipuè qui cuiuſuis rei cupiditate deceptus capitur, ab auis ingenio ductum, quam ſpuma marina gaudere tradunt. Olim item præcipuus gurgitum luxus erat in piſcibus, id quod omnes libri teſtantur, quicunque vel apud Græcos, vel apud Latinos ſcripſerunt in hoc genere. Proinde congruet & in obſonatores, quòd Larus piſcium valde ſit appetens.

Cleon cur Larus dictus.

Laro Venetorum, & Laron Gallorũ unde originem traxerint.

Cepphus Larus.

VSVS IN CIBIS.

LARI ideo nobis in cibum non veniunt, quoniam in veteri teſtamento ex translatione ſeptuaginta, & Hieronymi, impuri iudicentur, tanquam rapaces aues, & piſcibus, & alijs etiam impuris, cadaueribus nimirum, circa littora viuentes, vel quod tam in mari, quàm in terra verſentur, & vtrinque cibum partum deuorent: verum quod carne ſint macra, nigra, tetri odoris, ac penè abominanda.

Lari cur non edamus.

VSVS IN MEDICINA.

CÆLIVS Aurelianus nonnullos in Epilepſia Gauiæ, ſiue Lari cerebrum ſiccatum, atque conciſum infantibus, vel pueris odorandum, perfectis autem ætatibus bibendum dare ſcribit admodum cyathi cum mulſo, & aceto tribus cyathis. Demetrius verò Conſtantinopolitanus, Accipitrem agrum inter alia cor Lari cum ſanguine, & paucis de pectore carnibus comedere præcipit. Et rurſus. *Lari cor tantum*, inquit, *& pectus voret Accipiter.* Cæteræ enim eius partes graues, & viroſæ ſunt. Kiranides Laro, & Alcyoni eaſdem tribuit facultates, ciusq; cor tenentem ad mulierem partu laborantem ingredi iubet: illamq; mox parituram: ſed ne quid aliud ſubſequatur, mox vt peperit illa, recedere. Ventrem quoque auis aridum coctum, & guſtatum concoctionem maximè confirmare.

Cerebri vſus.

Cordis vſus.

Vētris vſus

PENNARVM VSVS.

PLVMARVM vſum non ignobilem, vt audio, terra Belgica cognoſcit; earum præſertim, quæ leuiores ſunt, ac circa collum, & alas adnaſcuntur. His enim lectos precioſos infarciunt, quos reliquis omnibus præferunt, etiam ijs qui ex lana Cygnea conſtant. Nam proprietate quadam occulta ſimulatq; mare intumeſcit, accreſcitq;, quod fieri ſolet circa pleniluniũ, hæ quoque plumæ, intumeſcunt, eriguntur q; & decumbentem ſubleuantes ſunt in cauſa, vt molliſſimè cubet.

DE

DE LARO ALBO, MAIORE ET MINORE. Cap. V.

LARVM album, cùm nunquam obſeruarim, nam quem album prius arbitrabar, pleriq; viri docti cinereum eſſe volunt; itaque & hiſtoriam eius, ac deſcriptionem ex alijs excipiam: maximè cùm de eo tantùm dicat Ariſtoteles, quòd ad mare victitat. Quidam, vt ait Ornithologus, in Germania vocant Seegallen, & Albucren. Fuerit autem hæc auis *Gauia illa peralba* Apuleo, *qua*, inquit, *ſuper fluctus marinos natat, demergit ſe prope ad Oceani profundam gremium*. Phileſ cum Ardea diſſidere tradit: Petrus Bellonius de eo ſic ſcribebat. Alborum Larorum bina ſunt genera, maius nempe, & minus, de quo mox (Duorum quoque generum facere videtur Albertus, dum ait: *Alba quædam auis duorum generum, maior, & minor, volat ſuper aquam, & aliquando reſidet, & natat in aqua, noſtri Mere*, (Ornithologus legit Mevv, ideſt Larus) *vocant, piſces venatur, & cadaueribus aqua innatantibus veſcitur*) Qui maritimos Galliæ portus Hablam, & Dieppan habitant, eiuſmodi Laros, & cinereos quoque Maulues nuncupant. In maritimis vrbibus in officinis Artocreurgorum appenſi conſpiciuntur, quanquam nulli in cibum veniant. Cùm carnem eorum deguſtarem, non offendi tam ingrati ſaporis eſſe, vt vulgò fertur. Minor eſt cinereo, aſpectuq; non iniucundus, & corporis pulchritudine ad Columbam albam accedens, quanquã mole corporis hanc vincere videatur, cùm alioqui pennis exutus, longè minus carnis obtineat. Niuis inſtar candidus eſt. Sub alis tamen aliquid habet cinerei. Oculi ſunt grandiuſculi, & nigro ambiuntur circulo. Propè aurium regiones vtrinque macula eſt nigra. Alis optimè inſtructus eſt: nam caudam longitudine ſuperant. Crura, & roſtrum, rubicunda, contra ac in cinereo. Rectà cruribus inſiſtit, poſteriora corporis magis eleuata geſtans, ita vt inferiora in arcum quaſi curuari videantur. Roſtrum eſt teres, & acutum, alarumq; extrema nigra. Hæc & quæ ſequuntur Bellonius, qui pariter Larum album minorem deſcribit fermè hoc modo. Statim atque frigora ingruere incipiunt, exiguum quoddam Larorum genus apparet in mediterraneis locis ſupra flumina volitans. A iam deſcripto diuerſum eſſe clarum eſt, ſummitatem enim capitis nigram habet, minusq; corpore eſt, & cæteris Laris diutiùs in volando perſeuerat. Niſi induſtria piſcatorum caperetur, nunquam niſi per aërem volitantem eſſet conſpicere. Captus intra biduum ferè cicuratur, facileq; nutritur, nihil non enim veſcitur, inteſtinis, carne, & piſcibus. Capitur hac arte. Ligneam aliquam crucem aquæ imponunt, & in quatuor eius angulis totidem virgulas viſco illitas erigunt: in medio crucis truſtulo carnis, vel piſciculo poſito, ad quam eſcam deſcendens auis, & aquæ innatantem auferre volens alis ſuis viſco irretita, ac affixa remanet: quo eodem modo Anates etiam falluntur, item Milui quandoque. Larus verò iſtiuſmodi adeo clamoſus eſt, vt aërem clamore ſuo percellat, & paluſtria, & ripas fluminum frequentantes tædio, ac moleſtia afficiat. Hucuſq; Bellonius. Cuius poſterior Larus meo iudicio Turneri, & Ornithologi Cepphus eſt. Neque verò id temerè iudicaſſe videar, eorum ſcripta ſuper hac aue ex ipſomet Ornithologo deprompta hîc operæprecium eſt recenſere. Recentiores Græci, inquit Turnerus, qui poſt Ariſtotelem ſcripſerunt, Larum, & Cepphum eandem auem fecerunt, vt adagiorum author in adagio λάρος κίπφος, ex Ariſtophane, & eius interprete oſtendit: ſed Ariſtoteles diſtinguit libro octauo de hiſtoria animalium his verbis: Λάρος ὁ λευκὸς, καὶ κίπφος. Iam quanam ratione authores iſtos conciliem neſcio, niſi dicam, poëtas rerum peculiares, & proprias notas ac diſcrimina, philoſophis multò negligentius obſeruantes, aues corporis figura, natalibus, & victus ratione ſimiles, licet manifeſtis notis differentes, eaſdem aues feciſſe, quas ſeueriores philoſophi ad amuſſim omnia expendentes, in diuerſas ſpecies diſtinxerunt. Poſt hæc, quoniam Gaza Cepphum interpretatur Fulicam, recentiores autem alij Fulicam Vanellum auem interpretantur, quam Germani Kyuittam vocant, alij Gallinæ aquaticæ nigræ genus, cui alba in fronte macula, de qua nos ſuo loco ſcribemus, reprehenſis vtrique ſubdit: Sed iam reſtat, vt quam auem, Fulicam (Cepphum: ipſe enim diſtinguit) eſſe iudicem, oſtendam. Eſt auis marina, magnitudine Monedulæ, ſed alis acutioribus, & longioribus, colore tota albo, excepto nigro, quem in capite gerit, cirro: roſtro etiam, & pedibus puniceis. Hanc ego ſæpius in mari nauigans conſideraui, tum præſertim, cùm deficientem vento, vel flante contrario, emiſſa anchora,

Gauia alba Apulei.

Maulues.

Color.
Oculi.
Alæ.
Crura.
Roſtrum.

Lari minoris deſcriptio.

Vt capiãtur

Anates, & Milui vt capiantur.

Cepphus Turneri.

Cepphus Turnero quæ auis.

ventum

ventum quiescentes expectauimus. Hæc statim soluta anchora Gauijs comitata aduolat, ex purgamentis nauis ejectis, escæ nonnihil sibi promittens: diutino clangore defatigata tandem Keph profert, vt Lari Cob; unde à nostris marini Cobbi dicuntur. Hæc itaque Turnerus, qui hanc auem Germanicè ait appellari ein vvysz Mevve, hoc est, Larum album, Anglicè à vvhitte Seemauvv, idest Larum marinum album, vel à Blancob. Vocant autem Angli Laros quoque Seecob, id est, Cobbos marinos, vt iam recitauimus. Hanc Turneri de Ceppho sententiam quidam viri docti Germani confirmant: & Ornithologo quoque placet, hanc auem Cepphum esse, & eandem fortassis etiam Fulicam Plinij propter capitis cirros. Fulicam verò recentiorum longè aliam esse. Addit tamen idem Ornithologus, sese in Laro aliquot huius auis (Lari) genera nominaturum, ex quibus num aliqua cum Ceppho, aut Catharracta conueniant, diligentiores, qui loca maritima habitant, adeuntúe, obseruare monet. Verùm si quis descriptionem Turneri cum Belloniana conferat, nehilum quidem hæsito, quin eidem ei aui, quam perperam Cepphum illi putant, competere sit iudicaturus. Perperam sanè Turnerus Gazæ, vt videtur versionem secutus, Cepphum a Fulica non distinguit, præterea adagiorum authorem iniustè accusat: nam ex eo, quod hęc nomina κίπφος λάρος in prouerbio coniunguntur, non inde tamen est necesse, vt eandem auem iudicauerit, quin magis inquit Ornithologus, quadrat, duas, sed eiusdem naturæ leuitatis scilicet, & stoliditatis aues simul nominari ad hominem stolidum, ac leuem, & clamosum designandum: vt de improbis, & mastigijs seruis similiter, duæ aues diuersæ quidem, sed vtraque uariè punctis distincta, Attagen, & Numenius in prouerbio coniunguntur. Verùm ab adagiorum authore tantùm coniunctas has aues puto, non à ueterum quopiam. Quod denique poëtas confundere simul has volucres dicat, etiam verum non est, quando præter grammaticos quosdam recentiores neminem sit uidere, qui Larum cum Ceppho implicet; quod tamen, & ipsum facilè excusatur, si Cepphus Laro congener sit, ut ego reor.

Cephi vox Cobbi marini.

Fulica Plinij quæ Ornithologo.

Turneri error.

Attagen, & Numenius.

DE LARIS CINEREIS. Cap. VI.

SYNONYMA.

ORNITHOLOGVS huic Laro pleraque synonyma à nobis Laro simpliciter attributa, competere existimat. Aristoteli λάρος σποδοειδὴς, Latinis Larus cinereus, siue Gauia cinerea dicitur, Italis circa Comachium Crocalo, circa Comum Galedor: circa Lacum Verbanum, & alibi Galetra: Gallis, uti Ornithologus scribit, Gauian, uel Mouette, uel Glaumet: uel ut Bellonius habet Mouette cendree, uel ut Robertus Constantinus, Falcorde grise, Grisard, Caniard, Colin, quæ tria posteriora nomina Bellonius Laro simpliciter attribuit, sed variant fortassis pro locorum diuersitate: Sabaudis Grebe, vel Griarbe, vel Beque, vel Heyron, quanuis Ardeę potius id nomen cõueniat: Germanis superioribus Meb, Mevv, Miesz, Heluetijs priuatim Holbrot, Holbruder, uti circa Acronium lacum Alenbock: inferioribus Germanis Cocxmaeu, vel Maeu: Anglis secob, seegell. Turcis Baharè. Albertus quasdam aues coloris cinerei ab imitatione vocis Meancas dici scribit, quæ hi Lari fuerint, maximè cum aliàs Meaucus apud eum legatur. Quidam viri docti Germani Gauias cinereas Germanicè interpretantur Kybite, quæ colore, vt scribunt, cinereo propemodum nigricant; ventre albent, cristam capite gerunt, amnes, & flumina petunt, victus causa. Ego nullam Gauiam cristatam circa aquas dulces versari adhuc cognouit. Kybitz verò vel Ornithologo teste, Germani non has tantùm volucres, verumetiam vanellum appellant, quæ quidem auis cristata est, sed non Gauiarum generis, colore viridi ferè. Apud Frisios Larum hunc cinereum Ornithologus Kabel, vel Meevv vocari sese audiuisse scribit, quæ rusticos arantes sequatur propter vermiculos: perquam φιλόεργον esse in sobolem, oua terna parere, idq; in magnis gregibus, ita vt aliquando ducenta, trecentaúe per interualla dispositos habeant nidos: oua colore, & magnitudine similia esse ouis auium, quæ schryen appellant. Bellonius in Græcia etiamnum Larum dici testatur.

Gauia cinerea. Crocalo. Galedor.

Meanca; Meauca. Kybite.

Kabel.

DE-

DESCRIPTIO.

GAVIA communior, inquit Ornithologus, apud nos huiusmodi est, Crura rubent, membranis digiti rubris sæpiuntur; rostrum quoque leuiter incuruum rubet. Magnitudo parum superat Columbam, oblongior. Alę magnæ, & oblongæ. Color vndique albus, in dorso tantùm, & alis cinereus. Extremæ, & longiores alarum pennæ altero latere albæ sunt, altero partim albæ, partim nigræ. Tota leuis est, ac plumis abundat. parum carnis obtinet. Os etiam interius totum, & lingua rubent. Linguæ extremitas bifida est. Quæ descriptio optimè quidem meæ conuenit aui, sed crura, pedesq; in hac fuscescunt, vel leuiter ad ferrugineum cum quodam rubore accedunt: Bellonius quoque pedibus fuscis describit: sed rostri & pedum color fortasse variauerit: nam cùm nuperrimè eiusmodi Gauiam emptã cum alia iam ante aliquot annos depicta conferrem, rostro differre etiam reperi. In depicta enim illud erat ferè ferrugineum, in nouiter empta lutescebat. Comachio mihi aliquando amicus quidam meus scripsit, Martio mense pennas in capite nigrescere: cùm anteà candicent, eamq; nigredinem trimestri spatio, quo soboli incumbunt, perdurare, reliquis nouem mensibus candidas esse. In dissecta aue nihil quicquam peculiare obseruaui; nisi quod ossa clauiculæ haberet lata, figura eadem, vt Onocrotalus. Verùm ne quid in hoc opere desideretur Bellonij quoque descriptionem afferre lubet. Larorum, inquit, bina genera veteres recensent: vnum cinereum, de quo modò sermo est, alterum album, de quo mox. Ambo è mari ad loca mediterranea secus lacus, & fluminum ripas volitant (*Aristoteles Larum cinereum quoque scribit lacus, & fluuios petere) Cinereus haud ab re nomen à colore obtinuit. Dorso enim toto cinerei coloris est, sed ventre, & inferna cauda albi. Crura & pedes sunt fusca, digitiq; membrana sæpiuntur, vt in Anseribus, & in Anatibus. Caput supremum omninò candicat, sed macula nigra vtrinque ad extremum oculi angulum insigne. Rostrum longiusculum & aliquantulum velut arcuatum, introrsum cauum adinstar thecæ eius, qua reconditur nouacula, colore, vt in Ardea stellari corneo. Alarum extremum nigrum est, præcipuè quinq; pennarum remigum maiorum, quarum tamen prior exiguam tantum nigram maculam obtinet. Posterior pedis digitus admodum est exiguus, vt vix digiti nomine sit dignus, caput aciculæ non excedens. Nulla alia similis magnitudinis auis hac leuior reperitur. Quanquam enim Gallinâ minor esse non videatur, nihilominus pennis spoliata Coturnicem non excedit; etiamsi sit voracissima. Aquis innatat, pedibus pro remis vtens. In Græcia ab ea piscis quidam nomen inuenit, quoniam hunc auidissimè deuoret. Color hiatus horis, & linguæ malo Assyrio similis est. Hactenus Bellonius. Ego præter iam descriptam alias quoque cinereas Gauias obseruaui: quarum prior hîc depicta superiori duplo minor ferè: vix enim spithamam excedit, dorso, & alis colore est leucopheo, siue cinereo, sed longè intensiore, quàm in illa, & ad cerulæum quodammodo vergente: Remigum pennæ extrinsecus etiam cinereæ sunt, intrinsecus verò nigræ, sed vtrinque in extremitatibus albæ. Rostrum exilius pro portione corporis, parum arcuatum, nigrum. Capitis vertex posteriora versus nigricat. Pedes, tibiæ, membranaq; digitos intersepiens crocei coloris, vngues nigri: cætera auis est candidissima. Tertio loco positus Larus rostro, & cassiori, recto, acuto in fine, coloris miniacei, oculis quoque, & pedibus miniaceis, capite nigro, costis alarum, & remigibus albis, dorso, & in reliqua parte cinereis: cætera candicant. Postrema icon Lari est, pectore, & ventre ex albo cinereis, vti quoque alarum superiori parte: capite admodum magno, quod cinereus quidam velut torquis ambit, qui tamen ad ceruicem non peruenit, sed supra verticem medium defertur: deinde per ceruicem, & dorsum ex cinereo ad cæruleum vergit. Plumæ, quæ remiges tegunt, ex albo, & cinereo misto tinguntur: remigum verò longiores nigræ sunt, pollicis longitudine caudam excedentes. Cauda cinerea est, in fine nigra, pedes, rostrum, & oculi ruffi, rostrum tamen in fine nigricat.

Crura. Rostrum. Magnitudo. Alæ. Color. Os.

Rostri, & pedum color variat.

Caput eis quandiù nigricat.

Descriptio ex Bellonio

* *Lib. 8. hist. cap. 3.*

Nominis ratio. Pedes. Crura. Caput. Rostrum. Alæ. Digitus posterior. Leuitas.

Larus piscis. Aliarum cinerearum Gauiarum descriptio. Alæ. Rostrum.

Larus cinereus maior cum Damaſonio ſtellato.

Larus cinereus minor.

Larus cinereus alter roſtro & pedibus rubris.

Larus albocinereus torque cinereo.

Sterna cum Polygono fœmina.

DE STERNA. Cap. VII.

TVRNERVS Anglus ex Larorum genere esse scribit & aliam paruam auem, quæ sua lingua Sterna appelletur, & marinis Laris, ita similis sit, vt sola magnitudine, & colore ab illis differre videatur. Esse autem marinis minorem, & nigriorem. Tota æstate tam improbè clamosam esse, quo tempore parturit, vt iuxta lacus, & paludes degẽtes, immodico clamore obtundat. Hancq; auem esse credit, cuius improba garrulitas adagio, *Larus parturit*, locum fecit. Volare ferè perpetuò super lacus, & paludes; nunquam quiescere, sed prædę semper

Magnitudo. Mores.

semper inhiare. Denique nidulari in densis arundinetis. Hæc ille. In Hollandia præcipuè in diœcesi Delphensi harum alitum quoque copiam esse, & æstate per vrbem Delphensem aquis vndiq; plenam frequentissimè volitare mihi isthæc exaranti narrabat illius vrbis ciuis non indoctus, vocariq; nomine parum immutato Iesterre, quasi Iesternam, nidulari in Iestarne. paludosis, quibus eius vrbis agri ab vno latere plurimum abundant, & optimos, laudatissimosq; cespites pro igne subministrant. Frisij, referente Ornithologo, hanc eandem auem Stirn appellant, & aiunt esse coloris fusci, clamosam, Laro cinereo ab Ornithologo descripto minorem, minus albam, vertice nigro, cruribus, & rostro etiam rubere. Circa Argentoratū Spyrer dicitur, Heluetijs Schnirring. Capitur, inquit, aliquādo viſco virgis illitis circa Limagū. Ex alto ad prædā piscium se demittit. Volant aliquādo frequentes nimiū clamosæ. Stirn. Spyrer. Schnirring.

Larus piscator Ornithologi cum marrubio aquatico, de quo agitur sequenti capite.

DE LARO

DE LARO PISCATORE. Cap. VIII.

Fiſcherlin. Fel auis nomen. Deſcriptio.

ETSI Larorum genus omne piſcari,& piſcium præda victitare ſolet, inquit idem Ornithologus,hunc tamen priuatim piſcatorem circa Argentinam appellari audio,ein Fiſcherlin,circa Oppenhemium eandem,aut aliam certè ſimilem Gauiarum generis auem vulgò Fel vocitant. Albicare eam aiunt vertice nigro. Minor eſt hic quoque Laro cinereo,vertice nigro,vt Sterna, roſtro,& cruribus è fuſco pallidis: volatus celerrimi, & dum piſces captat etiam in aquam ſe mergens,quod Larus cinereus non facit. Sunt qui etiam Aquilæ ſpeciē, quæ circa paludes Anatibus,& piſcibus inſidiatur,piſcatorem (Fiſcher) Germanicè nonunent. Hactenus de hac Laro Ornithologus. Ex hoc genere fuerit, cuius icon hic infra datur, miſſus mihi pro Hirundine marina ſine alia deſcriptione.

Aquila piſcator dicta.

Hirundo marina.

DE LARO NIGRO. Cap. VIIII.

DE hoc Laro nunquam mihi obſeruato, idem Ornithologus ſic ſcribit: Larus hic niger eſt roſtro, capite, collo, pectore, ventre, & dorſo parte ſuperiore ſaltem (neq; enim ex pictura de toto iudicare licet) alis cinereis, vltra caudam extenſis: cruribus leui rubore notatis. Circa Argẽtoratum Meyuogelin ideſt, auis Maij appellatur. Haud ſcio, an idem ſit ille Larus niger, qui in Germania inferiore, vt circa Gandauum Branduogel nominatur, à colore nimirum: nam & ceruos, & vulpes colore nigricantes Germani vocant Brandthirtz, & brandtfuchs. Laro cinereo maiorem eſſe aiunt, & homines perquam auerſari. Alibi Meuan nigram appellant ein Svvartzen Mevv, & forſan eadem Fulica veterum fuerit. Albertus qui dem Fulicæ, & Mergi nigri appellatione non Fulicam noſtrã (ein Bollhinen, quę alia, quam Fulica veterum eſt) ſed Larum nigrum mihi accipere videtur.

Deſcriptio

Meyuogelin.

Branduogel.

Brãdthirtz.

Brãdtfuchs

Meuan nigra.

Fulica ueterum.

Larus niger cum gratiola.

DE

Larus niger fidipes cum plantagine aquatica.

DE LARIS FIDIPEDIBVS. Cap. X.

Rondon marin. Differentię Deſcriptio. Color. Alæ. Cauda. Pedes.

EIVSCEMODI aues, quòd corporis figura Hirundines quodammodo referant, nobis Rondoni marini, ideſt, Apodes marinæ nominantur. Sunt autem duorum, vt obſeruaui generum, licet colore parum admodum differant, alis nempe longis vnum, alterum breuibus. Quales quoque differentias in palmipedibus Laris obſeruauimus. Priori loco depicta, auis planè per alas, & pectus cinerea eſt, ſiue leucophea, alis maximis, vtpote, quę longitudine trium fermè digitorum caudam exuperant, & finem verſus nigricant. Cauda eſt breuiuſcula, cinerea, podex albus, pedum digiti ſatis longi, & inſignibus mucronibus armati,

mati, nigri, tibiæ breues etiam nigræ: oculi nigerrimi, vti caput totum, & collum etiam, nec non & rostrum, quod longiusculum est, & in extremo leuiter curuum. Altera auis eiusdem ferè magnitudinis est, sed alis longè breuioribus, & cauda è contrario multò longiori. Hanc aliquando in foro emptam sic breuiter descripsi. Magnitudo Merulæ æqualis, color fermè cinereus, caput nigrum: Longitudo à capite ad vropygium vsque dodrantalis, cauda palmum explet. Alarum costæ albescunt. Rostrum nigrum, gracile, aliquantulum recuruum. Pennæ, quæ sunt sub cauda candicant, pedes rubescunt, parui vt Hirundinibus; digiti quatuor, membranulæ quodam rudimento interiecto, vngues nigri, exiles, quoquo pacto incurui. Similem, vel fortè eandem auem Genuæ, vt audio Martin pescao appellant, licet ijdem populi Ispidam hoc quoque nomine appellent.

Lari fidipedis alterius descriptio.

Martin pescao.

Larus fidipes alius alis breuioribus cum arundine vallatoria.

DE CATHARRACTA. Cap. XI.

Catharracta Aristotelis, & Oppiani.

IVba aues Diomedeas, teste Plinio Catharractas vocat, sed alia Catharracta est Aristotelis, ac Oppiani meo iudicio, de qua, cùm & Ornithologus Lari speciem, vel saltem congenerem faciat, hoc loco videtur agendum esse.

ÆQVIVOCA.

Catharracta quid propriè significat.

CATHARRACTÆ propriè sunt loca petrosa, in quibus flumina cursu impedito, & aqua copiosa collecta ex alto cum impetu decidunt, vnde etiã cæli Catharractas dicimus. Sipontinus Catharractes appellari scribit, aquas è terra exeuntes, & ita ex alto defluentes, vt ruere potius, quàm defluere videantur. Vnde in sacris legimus. *Rupti sunt omnes fontes abyssi magni, & catharractæ cæli apertæ sunt:* hoc est, fenestræ aërei cæli, in quo generantur nubes, & pluuiæ. Catharractæ etiam dicuntur fores pendulæ intra portas murorum aduersus irruptionem hostium ex ligno, ferroue, quæ demitti, ac tolli pro voluntate custodum possunt. Vsus est in hoc significato [a] Liuius, dum ait: *Porta catharracta detecta clausa erat, eam partim vectibus leuant, partim funibus subducunt in tantum altitudinis, vt subire recti possint.* Dicuntur hac ratione etiam catharractæ obices, quibus aquæ cursus temperantur, & sustinentur, teste Budæo. Huiusmodi obices multos in Hollandia esse audio, vocariq; indigete lingua dammen, superiores Germani vocant Loszladen, vel Laszladen, idest, tabulas demissorias, quòd vel eleuatis illis aqua in præceps dimittatur, vel depressis cohibeatur. Italis plerisque sostegni dicuntur; nam & in Italia quoque aduersus fluminum, aliarumq; aquarum iniurias hisce obicibus vtimur, & plurimi conspiciuntur in via, qua Bononia itur Ferrariam. Catharractas verò amnis est Pamphiliæ, multum, & torrentis more impetuosus ab alta petra descedés, adeo vt longissimè strepitus exaudiatur. Author est [b] Strabo: apud quem quoque legimus Catharractas Danubij, ideſt, partes quasdam, in quibus præceps decurrit: Sunt autem petræ quædam, & veluti mons, per quæ ingenti cum strepitu, & vorticibus, vertiginibusq; multis deuoluitur. Nili Catharractas quoque celebrant Diodorus, Plinius, & ipse etiam Strabo. Dionysius Afer poëta Blemyum κολοβους dicit, τὰς δύο καταῤῥάκτας ἤτοι καταδύπους καὶ κρήμνους, ideſt, duo illa præcipitia, per quæ Nilus labitur. Sunt autem duo (vtrinque singuli) montes, per quos defluit. Sunt & Rheni, teste Ornithologo in Heluetia paulò infra Scaphusiam, Lauffen, inquit, appellant locum à decursu aquarum, deinde alias esse ad oppidum Lauffenberg. Ioannes Tortellius Catharractas etiam à quibusdam accipi scribit pro nubibus item ab alijs nonnullis pro specubus subterraneis. Reperitur autem hæc Catharracta fœminino genere, & hic catharractes masculino. A Græcis καταῤῥάκτης masculino genere dicitur. Vt modò ad auem nostram procedat oratio profectò quæ ea sit, apud authores nondum constat. Non enim de Iubæ Catharractis, siue de Diomedeis auibus nunc sermo est. Sed de Catharracta Aristotelis, & Oppiani ab illis longe diuersa. Hanc rectè quidem doctissimus Ornithologus Larorum, siue Gauiarum genus facit: verùm quod eundem iudicet cum Frisiorum Seemeeuv, ideſt, Laro marino, quoniam Miluo sit æqualis, & cadaueribus, vt putat, vescatur, & in fame etiam Anates rapiat, ei neutiquam subscribo: nam Oppianus Catharracten esse auem ait instar Lari minoris, sed robustiorem, colore candido, & Accipitri Palumbario similem: quæ notæ, vt postmodum suo loco patebit, in mea aue optimè illucescunt. Interim verò non me latet, Albertum Catharracten Latinè interpretari Mergum magnum, sed is vim nominis non expressit. Non enim Mergi ab alto in præceps ruunt, vt facere Catharracten ex etymologia eius discimus, quemadmodum ex superioribus satis, superq; constat: hoc autem Mergi cum Catharracta commune habent, quòd piscibus viuant, & sub aquis sese mergant. Alia præterea auis Eustathio Catharracta est, & [c] cui eadem nomenclatura optimè conuenit, ὄρνεον nempe αἰετῷδες, ὡς ἄν τις καταῤῥάκτοι ἐν τῷ θηρεύειν τὰ ὄρνεα, id est, *auis Aquilæ similis, è sublimi cum impetu rectà aues inuadens*: quæ fortè Haliætus fuerit, quem Plinius scribit ex alto sese, visoq; in mare pisce, præcipitem in mare ruere: vel fortè Harpe dicitur Varrino, quam ait, vel Millum esse,

Catharracta Aristotelis, & Oppiani meo iudicio, de qua, cùm & Ornithologus Lari speciem, vel saltem congenerem faciat, hoc loco videtur agendum esse.

Lib. 7. Belli Punici.

Damme Hollandis quid.

Sostegni.

Catharractes amnis.

b Lib. 7.

Catharracta Danubij.

Lauffen.

Catharracta qua auis.

Larus marinus Frisiorum.

Mergus magnus.

Catharracta quæ auis Eustathio.

c In Comm. in Dionys.

Haliætus.

Harpe quæ auis.

vel

vel Aquilæ ſimilem, & in ſublime euectam, facilè quo libet, cum impetu rectà ſe demittere. Nos quoque Harpen Milui genus eſſe ſuo loco docuimus. Cæterùm non ineptè omne rapacium auium genus, Catharracta dici poſſit. omnes enim prædam inuaſuræ deorſum in præceps labuntur, ruuntq; ita tradit Sophocles alibi etiam de Harpyijs, vt teſtantur Heſychius, & Varrinus. Nonnulli quoque eodem ſenſu Catharracten interpretantur Falconem album, fortè quod magis, quàm cæteræ ſeſe ad prædam præcipitet: nam & Creſcentienſis tradit de eodem, in conſpectam Anatem, aut aliam auem inſtar ſagittæ clauſis oculis vngue poſteriore lacerandam deſcendere.

Quæ aues Catharractę dici poſſint.
* *In Lacoonte.*
Aquila.
Harpyę.
Falco albus.

10

SYNONYMA:

DIVVS Hieronymus Leuitici vndecimo, vbi Septuaginta pro Hebraica voce Schalac Catharracten vertunt, Mergulum reddit, ſicuti alibi fuſiùs diximus. Idem ſeptuaginta decimoquarto Deuter. Hebraicam vocem Kaath Catharracten vertunt, Hieronymus Mergulum, alij aliter: ſed & hoc aliàs annotauimus. Latinè Catharractes, vel Catarractes dici poteſt, item Catarracta, vt Gaza ex Ariſtotele tranſtulit. Ornithologus rectè per ρ ſimplex ſcribi arbitratur, cùm ſcilicet deriuetur à præpoſitione κατὰ, & verbo ἀράσσω, & rurſus per duplex ρ à verbo eiuſdem ſignificationis ῥάσσω, quod eſt, cum impeto decido. καταρίκτης, ὁρμητικὸς Varrinus. Ornithologus legit καταρικτης.

Schalac; kaath.

20

FORMA. DESCRIPTIO.

30 OPPIANVS, apud quem ſolum Catharracten deſcriptam inuenias, *auem* ait, *eſſe inſtar Lari minoris*, (hoc eſt, vt ego conijcio, magnitudine ferè æqualis: mea autem auis eâ, quam Larum ſimpliciter vocaui, minor eſt, cinereo ferè compar) *robuſtiorem, colore candido, Accipitri Palumbario ſimilem*. Quanquam verò hæc mea auis candida non ſit, Accipitrem tamen Palumbarium exactè exprimit, vt vix diſcernas: pronè enim vt hîc per alas, dorſum, betico, & albo, & luteo mixtis variegatur, ſupinè tota alba eſt, maculis beticis diſtincta, vt pictura oſtendit. * Ariſtoteles quoque Accipitre minorem eſſe ſcripſit, item gulam totam amplam habere, & latam, quæ poſtrema nota meæ aui quadrat optimè, licet alioqui cæteri quoque Lari latam, & amplam gulam habeant. Arbitror autem Ariſtotelem non ob magnitudinem tantùm Accipitri aſſimilaſſe, ſed ob macularum varietatem etiam, tum verò maximè, quòd ferè Accipitris more prædam rapiat: ad quam rapiendam roſtro prædita eſt, longè pruportione corporis craſſo, ac robuſto, acuto, & ſupra non modicè adunco. Eſt autem pollicem craſſum, coloris aterrimi: Collum etiam eſt oblongiuſculum: Caput, quàm Laris minus, alæ longitudine caudæ extremitati reſpondent. Cauda palmam longa, nigreſcit. Coxæ ad crura vſque plumis teſtæ, contrà ac in Laris, quibus prope crura nuda ſunt. Tibiæ, pedes, & membrana eos interſæpiens coloris cinereis, vngues nigri, adunci, parui.

* 9. *Hiſt.* 12. & 3. *c. vlti.*
Cur Accipitri aſsimiletur.
Collum.
Caput.
Alę.
Cauda.
Coxæ.
Tibiæ.
Pedes.

40

50

Catharracta cum Stratiore aquatico.

LOCVS.

ARISTOTELES Catharracten in mari victitare scribit, innuens fortassis ad fluuios, vel ad stagna non accedere, præcipuè cùm in potu aqua marina, non vt cæteræ aues, fluuiatili, & fontana vti aliàs affirmet: Oppianus etiam scopulis, & littoribus, & petris, quas chærades vocant, supra aquam eminentibus insidere ait. Et Suidas denique Catharracten marinis animalibus annumerat. Mea autem auis quoque, vt audio, tantùm maritima colit. [a] 9. Hist. 12.

VICTVS.

IN potu aqua marina tantùm vti, diximus modò ex [a] Aristotele. Oppianus scribit, Catharracten, vbi pisces aliquot natantes viderit, (perspicacissimus enim, inquit, est vel ad fundum vsque maris) altiùs volare, & pennis omnibus contractis à mare tanquam delapsum per medium aëris interuallum quouis telo celeriùs ferri, & ad vlnæ, seu passus (ὀργυιὰς) spatium immergi, donec comprehensum piscem extraxerit, huncq; mox euolantem deuorare adhuc palpitantem. Meminit eiusdem lapsus [b] Aristoteles, & cum ita sese aquæ ingurgitauit auis, asserit non minus temporis manere, quàm quo spacium transieris iugeri. Author est etiam idem Oppianus, qui exactè huius auis historiam tradidit, pisces captare exiguos: deinde cùm adoleuerunt, maiores inuadere. [a] 9. Hist. c. 12. vt pisces capiat. [b] 9. Hist. cap. 12.

NIDVS. INCVBATVS. EDVCATIO.

MIRVM quidem harum auium modum incubandi esse prodidit Oppianus, nimirum eiusmodi. Fucum, aut algam ouis super petram insternunt, nec aliter fouent, sed ventis semper exposita relinquunt: præterea sic etiam tractant oua sua: mas illa, unde marem conijcit procreandum, fœmina, vnde fœminam in sublime ferunt vnguibus comprehensa, inde mittunt in pelagus, atque hoc subinde repetunt per dies aliquot. Hoc motu concalfactis ouis pulli excluduntur. Quòd verò ad fœtuum educationem pertinet, tradit idem author, pullos, mox vt lucem aspexerint, nulla in nidis mora, parentes volatu sequi contendere: à parentibus autem susceptos in mare demitti, & rursus ilicò extrahi, vt sic faciliùs auxilio parentum hoc genus exercitij ipsis reddatur. Itaque non ineptè comparaueris eos filijs agricolæ alicuius grauem annis patrem sequentibus: quorum alter impositio bubus aratro terram proscindit, præit alter, & sulcis semina committit: operantibus pater docens simul & gaudens assistit.

CORPORIS AFFECTVS.

MORS illis eodem Oppiano teste, grauior, quàm vlli ambiguæ vitæ auium contingit. Acies enim oculorum senio confectis obtusa, in causa est, vt in mare se præcipites terri ad piscium prædam arbitrantes, scopulis, ac præcipitijs illidantur, & pereant.

CAPIENDI RATIO.

CATHARRACTAS imaginibus piscium super tabulas positis capiunt. Nam dum impetu in illas ceu viuos pisces feruntur, illisi pereunt. Oppianus.

VSVS IN CIBO.

Cur in cibo prohibitæ.

CATHARRACTES interdictus eſt cibus in biblijs ex traductione Septuaginta interpretum Leuitici vndecimo, & Deuteronomij decimoquarto. Procopius rationem reddit, eò quòd aues ſint piſcium voraces, & eorum rapinę inhient. Chriſtiani verò non ideo eas reijcimus, ſed quòd carnem habeant Larorum more tetram, & abominandam.

DE CEPPHO. Cap. XII.

AEQVIVOCA.

Gazæ error.

EX ijs, quæ de Ceppho aue prodita memoriæ reliquit Ariſtoteles, quæ ſuis locis in hoc tractatu citabo, nihil aliud colligitur, quàm quod maritima auis ſit, quare perperam mea ſententia Theodorus Gaza philoſophi communis interpres non rectè Fulicam tranſtulit, quanquam Virgilius eo loco, quo Aratus Cepphum nominat, nominet Fulicam. Fulica enim maritima loca non incolit, ſed lacus: nec piſciuora eſt, inque ijs Cygnorum, & Anſerum more quælibet in cibum quæritat, & antiquum, aut ſaltem antiquo ſimillimum nomen retinet apud nos Italos, qui etiamnum quædam, maximè nomina plantarum, animaliũ, aliarumq; rerum naturalium ab antiquis impoſita retinemus: Folega enim quaſi Fulica nobis dicitur. Sed videamus, qui errores ex Gazæ traductione ſequuti ſint. Ea Bellonio in primis impoſuit: nam Fulicam eam ipſam, quam dixi nobis Folegam vocari, Græcè Cepphum, Latinè Fulicam nuncupari aſſeuerat: quidam Anglus Cepphum quoque Latinè interpretatur Fulicam: hanc verò ex Larorum marinorum genere eſſe ait: quam ego adductis & eius viri, & Bellonij verbis, Larum album eſſe oſtendi. Ornithologus, ſicuti eodem loco ſignificaui, cuiuſdam Angli Fulicam veterum Cepphum eſſe admittit, ſed in eo Anglum illum accuſat, quod Latinè vocet Fulicam. Eſt enim eiuſdem mecum ſententiæ: quod noſtra Folega ſit Fulica veterum. Alij, vt Scholiaſtes Ariſtophanes, Suidas, & Varrinus Cepphum cum Laro eundem faciunt, cùm alioqui Ariſtoteles diſtinguat. [a] Pierius Valerianus diuerſas aues eſſe inde ſuſpicatur, quòd Laro longè aliud ſit ingenium, quàm Ceppho. Cepphus enim, inquit, ad cibum quæcunque ſectatur, vt etiam marina ſit ſpuma contentus: Larus verò inter voraciſſimas numeratur, omniuorumq; animal eſſe fertur, vnde ſit à veteribus Herculi ſacrificatus, quę helluonem maximum fuiſſe prędicant. Hæc ille, ſed quæ itaque Cepphus ſit, non explicat. Ne ergo ſtudioſi harum rerum nullam auem habeant pro Ceppho, depingam ego aliam auem maritimam, quam ſemper Laro congenerem nominaui propter ſimilitudinem, cuius ſanè auis, nulli, quod nouerim, hactenus meminere, quam ſi quis pro Ceppho velit accipere, non contendam. Eſſe etiam quadrupes Cepphus dictum habemus apud [b] Plinium, quod Pompeius ex Ægypto deportatum Romanis oſtenderit, cuius pedes poſteriores humanis pedibus, priores manibus erant ſimiles. Idem negat poſteà Romæ viſum.

Folega.

Quorundã error.

Fulica veterum.

[a] *Lib. 3. Hieregl.*

Cepphus authoris.

[b] *Li. 8. c. 15.*

Cepphus quadrupes.

SYNONYMA.

Cepphi etymologia.

Κήπφος vocatur Ariſtoteli. Inuenio etiam apud Varrinũ κίμφος ſcribi pro eadem aue: alibi quoque ita habet ἀλκίποδα, τὸν κίμφον, ἢ θαλάττιον ὄρνιν. Cepphus autem ab ipſa leuitate nomen habet, vt κήπφος, παρὰ τοῦ κυφότητος, teſte Oppiano, dicamus. Plumis enim, vt ait Scholiaſtes Ariſtophanis, abundat, carne exigua præditus. Ornithologus arbitratur Cirim, vel Cirrhim, in quam Scylla ab Ouidio, alijsq; poëtis conuerſa dicitur, Cepphum, vel ei cõgenerem eſſe, quoniam leuiſſimo etiam volatu patrem Minoem in Niſum immutatum fugere ſuper mare volitando dicatur. Ego potius Scaligeri ſuper hac aue opinionem amplector, de qua vide in Alauda, atq; inter Ardeas. Hiſpanus quidam Cepphum ſua lingua, referente Ornithologo, interpretabatur Cercetam; ſed hoc nominis Querquedulæ potiùs conuenire putat.

Ciris Ornithologo quæ auis.

FOR-

Lari genus aliud, Cepphus fortè Arist. cum cypero.

FORMA. DESCRIPTIO.

CEPHVS, inquit Scholiastes Nicandri, *Lari similis est*. Mea auis nihil habet similitudinis cum Laro, quàm in rostro,& tibiarum,& pedum forma:in cæteris enim Anatem potiùs refert. Cepphum propter corporis leuitatem currere per summam aquam scribit Oppianus; & Hesychius ait auem esse gracilem,ferè nulla carne, cùm tota prope ossibus, & plumis constet: item leuissimam esse, indeq; facilè vento impelli. Mea auis à rostro ad caudæ extremum commensurata sesquispitamam longa est,& quòd pennis abundet, satis corpulẽta videtur; cùm tamen res aliter sese habeat. Rostrum mediocre tam in longitudine,quàm in crassitie,colore corneo ad mandibularum latera ruffo,in extremo,quod aduncum est,nigro. Oculi exigui ferè ruffi albicante circulo ambiente.Caput,quod paulò minus est,quàm in Laris,collo,pectore,ventre,coxis,& vropygij initio,ex albis,& fuscis,intercurrente etiam colore betico,& luteo maculis variegantur. Alæ nigrescunt,pennis in fine lutescentibus: Caudæ pennę maiores etiam nigrescunt.Crura,& tibiæ virideſcunt. Pedes,& membrana digitos intersecans, fuscescunt. Eiusmodi auem mihi communicauit Marchion Manzolus Comes, vrbisq; nostræ Senator amplissimus.

Cephi authoris descriptio.
Longitudo.
Rostrum.
Oculi.
Alæ.
Cauda.
Crura.

LOCVS. MORES. VICTVS.

CEPHVS, inquit Aristoteles, *apud Mare victitat*. Oppianus etiam his locis gaudere scribit, in quibus meliores piscium greges fuerint, thunnos verò maximè comitari,propter piscículos, quos dentibus suis discerpunt: quòd carunculæ aliquot in aquis relinquantur,quas Cepphi statim ingurgitent: sequi etiam Delphines, & piscium ab illis occisorum sanguine vesci, item maris quoque spumam vorare. Nunquam otiosos, aut dormientes, terra mariq; ab aliquo facilè deprehendi: semper aut volare: aut venari. Ad tonitrua adeo perhorrescere, vt eorum sonitu exaudito ex aëre in mare decidant. Generationem quidem eorum ex mariné, an ex aëre sit (locus hic in Græco codice nostro mutilus videtur) non constare; nam terra etiam, inquit, cùm tonuerit, fructus quosdam (quod de tuberibus legimus) sponte emittit. Cepphum quoque stolidam auem esse aiunt, quia facilè decipiatur, vt mox patebit, vnde etiam homines stolidi, & deceptu faciles prouerbialiter Cepphi dicuntur.

Cur thunnos sequantur, & delphines.
Tonitrua quàm timeant.
Terra quãdo sponte fructus proferat.

CAPIENDI RATIO.

ARISTOTELES Cepphos spuma capi tradidit, appetere enim eam auidiùs, quocirca spuma insperſa eos venari in vsu esse. Quod Nicandri Scholiastes paulò aliter repetijt. Aliter rursus Suidas, & Scholiastes in Plutum Aristophanis *Piscatores*, inquiunt hi, *marinam spumam Cepphus eminus primùm obijciunt, deinde propius subinde, donec paulatim ad manum vsque illectant, & ita facilè capiunt*.

PRAESAGIA.

VERSARI solent, teste Oppiano ijs in locis, in quibus meliores piscium greges fuerint: itaque prosperum vbi apparent, piscatores sibi successum promittunt. Nonnulli ex Arato Cepphos,inquiunt, cùm relicto mari,gregatim in terram aduerso vento reuolant, ventum prænunciare.Scholiastes verò eiusdem Arati habet sic: Cepphi,cùm ventum imminentem sentiunt, aduersi volant, vt pisces quoque contra ventum niti solent. Sic enim vndæ à capite eis defluens caudam versus, squamas eorum quò minus inhorrescant, componit

Piscium copiæ præsagium.
Venti præsagium.

(com-

(complanat) sic & Cephi gregatim contra ventum volantes, ne illum sequentibus pennæ, ac plumæ peruertantur, & rigeant, venti imminentis indicium præbent. Arati carmina ita se habent:

Καὶ ποτὲ καὶ κέπφοι ἅπαν ἐὺδινοπετέωντα
Ἀντία μελλόντων ἀνέμων ὀλοὰ φρίσσουσι.
Πολλάκι δ' ἀργιόδις ἵησαι, ἢ ἐν ἁλὶ δῖαι
Ἀλθυῖαι χρυσαῖα τυτθώσσουσι πτερύγεσσιν.

Vergilius ita reddidit.

Cum medio celeres volitant ex æquore Mergi,
Clamoremq; ferunt ad littora, cumq; marina
In sicca ludunt Fulicæ.

PROVERBIA.

ΚΕπφος ὠδίνει, Cepphus parturit. Author adagiorum Larum vertit, quod non probo: Dicebatur huiusmodi adagium in eos, qui pollicentur ingentia, deinde nihil promissis dignum præstant. Aiunt enim Cepphum auiculam esse stupido ingenio, vnde & in prouerbium stoliditatis abijt. Alij aiunt plumis, & pennis esse copiosis, corpore pusillo, & cùm parturit, valde vociferari. Hesychius tradit esse auem leuissimam circa mare versantem, quæ facilè vento moueatur, eoq; hominem inconstantem, ac leuem Cepphum dici. [a] Pierius Valerianus Cepphum, ait hieroglyphicum fatuitatis, & stuporis, quo animal hoc egregiè laboret. Cæterum author adagiorum prouerbium hinc natum putat, vbi quis magna præ se fert, pusilla præstiturus. Hæc ferè scribit interpres Aristophanis in comœdiam Pacem. Repetit author adagiorum idem adagium, vbi dicit confine esse illi.

Cepphus parturit in quos dicatur.

Cepphus qui dicatur.

[a] *Lib.* 23.

Fatuitatis hieroglyphicum.

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

VSVS IN CIBO.

ARISTOTELES ex translatione Gazæ carnem ait Cephorum probi odoris esse, excepta parte posteriore, quæ sola littuum (Ornithologus legit limum: Græcè scribitur βόρος, malim βόρος, idest littus & sic quoque legi potest; non limum, quanquam eodem sensu in Gazæ versione. Vetus interpres habet, quæ sola fœtet,) olet: item pinguescere satis, & esui esse.

Aristoteles correctus.

DE FVLICA. Cap. XIII.

QVANQVAM nostra Folega, quam vnà cum Ornithologo veterum Fulicam esse diuinamus, palmipes non sit, habet tamen digitis suis annexas membranas, easq; latiusculas, quarum opera natando vix alteri, quæcunque ea sit, cedit, quin diutiùs in aquis, quàm vel Anas, Anser, reliquæq; aquaticæ, si aliquot Mergos excipias, perseuerat; adeo vt rarò admodum in terra conspiciatur. Quamobrem cùm suprà eius mentio facta sit, hoc loco non incongruè de ea aliquid dicemus, rem arduam, multisq;, ijsq; difficillimis nodis implicitam aggredi non dubitantes. Magno enim labore nobis constat Græcorum authorum interpretatio, cùm ipsa' literarum culmina, quorumq; authoritate stamus, etiam videamus in his dissentire. Et ne longiùs digrediar, Ἐρωδιὸς à Cicerone vertitur Fulica, à Marone Mergus in illo Arati versu.

Ordinis ratio.

Καὶ δ' ἀτὰρ ἐπὶ ξηρὴν ὁ ἐρωδιὸς ἠὲ κατακόμαι.

Quem ipse Maro sic vertit.

Cum medio celeres reuolant ex æquore Mergi.

Cicero sic:

Cana fulix itidem fugiens è gurgite panti.

Ita Erodius Virgilio Mergus est, Ciceroni Fulica; Plinio verò, & alijs Ardea, Auieno autem modò Fulica, modò Ardea, vt cùm scribit:

Cùm

Cùm procera ſalum repetit clangore frequenti
Ardea. Quo loco Aratus Ἐρωδιὸς habet. Fulica verò cùm ſic transfert:
Et cum parua Fulix trepido petit arua volatu.

D. Auguſtinus Ἐρωδιὸν etiam Fulicam tranſtulit, ex Plinio fortaſſis. Hic enim ſcribit, naturam Fulicarum generi cirros (in capite) dediſſe: quod Ardeis competit. Idem Plinius vbi ex authoritate Iubæ Diomedeas albis Fulicis ſimiles eſſe tradit, videtur Fulicas omnes albas facere: nam non de eo, quod rariùs, ſed frequentiùs accidit, in genere loquuntur claſſici ſcriptores: quare nec omnes Ardeæ Plinio Fulicæ dicentur, ſed albæ tantùm. Sic Cephum aliqui Fulicam, alij alias aues interpretantur: nam illud. Καὶ πότε κηὺξ κίπφοι, &c. Virgilius ſic vertit:

——— *Notasq; paludes*
Deſerit, atque altam ſupra volat Ardea nubem.

Auienus ſic:

Mox picturati conuertit pectoris artus
Sturnus edax, premas vt tennas vis obuia plumas.

Ita Cephus Maroni eſt Ardea, Auieno, quod mihi mirum videtur, Sturnus. Theodorus Gaza pro Ceppho apud [a] Ariſtotelem alibi Fulicam transfert, alibi apud eundem pro Ἐρωδιὸν vertit Fulicæ, vel potiùs Ardeolæ, quaſi dubitans, vtro modo rectius verteret. Porrò vbi Aratus habet Αἴτυιαν, Virgilius Fulicam traducit.

[a] *Lib. de incessu anim.*

In ſicco ludunt Fulica.

Rurſus Plinius cuipiam videretur Ὀλολυγὼν Fulicam interpretari: nam quod ſcribit: *Et Fulica matutino clangore tempeſtatis ſigna ſunt*, eſſe quiſpiam putaret, quod ſcripſit Aratus Η τρύζων ὀρθριὸν ῥηιμαὶν Ὀλολυγών. Sed potiùs Theophraſtum interpretatur, ſcribentem: καὶ Ἐρωδιὸς ὀρθριὸν φθεγγόμενος ὕδωρ ἢ πνεῦμα σημαίνει. Poſſem plura eiuſcemodi loca in medium afferre, ſed vereor, ne plura afferens lectori tenebras offundam. Nonnullos tamen nequeo non multis nominibus reprehendere, qui Phenem, quæ Offifraga eſt, Fulicã ineptiſſimè interpretantur; quemadmodum facit interpres Galeni pro Niſſa, ideſt, Anate, Quamobrem hæc, & plurima alia attentos, ac probos lectores admonent, vt in optimis quibuſq; Græcis authoribus legendis codicum fidem diligenter examinent, Latinosq; cum his conferant. Aduertendum autem etiam eſt in locis à me citatis quàm plurimis verborum ſignificationem exactam Poëtas non perquirere, vt pote qui metris, vel numeris aſtrictiores oratoribus verborum licentia liberiores ſunt, nomenq; aliud pro alio ſimilem rem ſignificante ſæpe ſtatuunt. Cùm itaque nihil quicquam certi, quod ad Fulicæ notionem attinet ex veteribus tam diuerſimodè quæ de ea prodiderunt, tradentibus, expiſcari liceat, mirum non eſt ſi alij aliam auem eſſe ſint arbitrati. Bellonius eandem quidem auem, quam ego depingo, ſed dum Cephum Ariſtotelis eſſe putat, à me plurimùm diſſentit, vt antè monui. Cur verò hanc veterum Fulicam eſſe aſſeram, nullum aliud magis efficax argumentum habeo, quàm quod etiam apud nos vetus quodammodo nomen Latinum retinuerit, vti quoque in Græcia. Scio diſſentire à nobis in primis Virgilium, qui Fulicam marinam cognominat, cùm noſtra lacuſtris tantùm ſit. Sed quemadmodum lacuſtris duplex genus eſt, quid vetat etiam marinam poſſe dari, ſicuti apud Græcos Larus: vel ſi hoc non admittatur, dicam, quod certiſſimum eſt, poëtam eo loci Aratum vertiſſe, qui Αἴτυιαν, ideſt, Mergum, non Fuliçam nominat: is autem & marinus, & lacuſtris eſt. Germanorum Kyuitta, ſiue noſter Pauoncellus, neutiquam eſſe poteſt Fulica, vt nonnulli volunt: nam neque marina, neque palmipes eſt.

SYNONYMA.

SCHACHAPH Hebraicam vocem Deuteronomij 14. D. Hieronymus Fulicam interpretatur: Septuaginta λάρον, ideſt, Larum, ſicut in Bubone, ni fallor, annotaui: Pro Chaſida dictione pariter Hebraica, quam pleriq; Ciconiam eſſe aſſerunt, Arnobius, & Auguſtinus pſalmo 104. tranſtulerunt Fulicam. Fulica noſtra, cum noſtro iudicio κίπφος Ariſtotelis non ſit, Græco nomine caret: hodie tamen Græco ſermone loquentibus λῆφα per literarum tranſpoſitionem, quaſi Fulica appellatur, Ciceroni etiam Fulix. [a] Iſidorus hãc nobis Fulicæ etymologiam, ſed cuius authoritate non video, ſcriptam reliquit, ita dictam inquiens, quòd caro eius leporinam ſapiat. Alij à ſuruo, ideſt, nigro colore nomen meruiſſe

[a] *Lib. 12. etymol. c. 7.*

se volunt, quod etymum magis congruit. Porrò Kiranidi hæc auis Phalaris vocatur, vt liquet ex addita descriptione. Phalaris, inquit, eius interpres, auis est, quæ dicitur Alba frons: nam tota nigra est, & frontem totam albam habet: inuenitur autem in fluuijs, & stagnis. Sic ille. Albertus etiam Mergum nigrum vocari scripsit, item pullum aquæ, & pullum aquaticum. Italis, vt dictum est, nominatur Folega: quam vocem indoctiores nonnulli libris suis tanquam Latinum inseruere, item Follega, & Follata, Arnoldus Villanouanus etiam Fulca, & Fulsa: Gallis Foulque (Monspessuli hoc nomine marinas tantùm quasdam aues vocari sese audiuisse refert Ornithologus, diuersas à nostris) alijs Foulcre. Ornithologus Parisijs diable idest, diabolum à nigro colore dici ait: Sed Bellonius Gallus aliud Fulicæ genus, vt pòst patebit, ita ibi nominari asserit. Alibi in Gallia Fulica nostra appellatur Pulle d'eau, idest, pullus aquaticus, sicuti Italis quoque circa Verbanum Lacum Polon, vel Pullon. Neocomi dicitur Belleque: Heluetijs ein Bollhinen, vel Belchinen, circa lacum Acronium, ein Belch: quæ nomina facta videntur, vel ab Italicis Folega, Pullon, vel Gallicis pulle d'eau, Belleque: alijs Florn, vt circa Francfordiam ad Mœnum: alijs à macula alba frontis, quæ rasum sacerdotis verticem refert, Pfaff: Sueuis Blesz, Blessling. Georgius Agricola interpretatur Vvasserhun, idest, Gallinam aquaticam, quòd corporis magnitudine accedat: vnde, & Rothennle alicubi appellatur, idest, Gallina arundinum. Sunt qui etiam Germanicè reddant Hagelganss, idest, Anserem grandinis, nescio qua ratione, alij Taucher, idest, Mergum, nimis communi vocabulo: alij Svvartztaucher, idest, Mergum nigrum. Rostochij vocant Zapp. Hollandi een Meercoot, nam lacum sua lingua meer appellant. Dubitat verò Ornitologus, an hęc sit Fulica maior, vel Phalacrocorax: nam, inquit, à Frisijs genus Fulicæ maius, & marinum audio nominari Marcol, de quo mox subinde dicam. Sed vt ab Hollando quodam non indocto viro, intellexi, Meercoot Hollandis nihil aliud est, quàm nostra Fulica: Illyrijs Lysxa dicitur, etsi ita quidam Phalacrocoracem interpretentur, vel Coruum aquaticum. Polonis Kacza, vel Dzixa.

Phalaris.

Mergus niger.

Pull⁹ aquaticus.

Folega.

Diable.

GENVS. DIFFERENTIÆ.

FVLICA nostra continuè in aquis obuersatur dulcibus, quare aquaticarum auium genus est, sed palmipedibusne potius, an fissipedibus ascribenda sit, dubium videtur: nam nec fissipes est omnino, nec palmipes, vt suprà monui. Ego palmipedibus potius annamerarem, maximè propter perpetuas in aqua moras. Est, inquit Albertus, de genere Mergorum, in mari, & circa stagna degens, nec vagatur, per diuersa volitans, sed in loco generationis manet. Tunc enim in profundum maris natat, & ludit. Nidificat in petris, quas aqua circumfluit, vbi & ciborum thesauros recondit, vnde etiam extraneis auibus liberaliter impertitur. Videntur autem hæc omnia ad Mergi naturam referenda. Arbitrorq; omnino Albertum Mergi nigri nomine (sic enim ipsi vocari dixi) & Fulicæ, non Fulicam nostram, de qua sermo est, sed Larum nigrum accipere, de quo suprà egimus. Ornithologus à Frisijs genus quoddam Fulicæ maius, & marinum se scribit audiuisse nominari Marcol: quas aues dicant Coruorum instar exosas esse, quòd cadaueribus pascantur, parere inter arundines, nidum ab accolis perforari, oua eximi, vno tantùm relicto in absentia matris: illam reuersam oua per foramen cecidisse suspicari, & alia parere: ijsq; rursus ademptis alia, donec effœta tandem exhauriatur, emoriaturq;, nisi maturè oua, quæ peperint, in nido relinquantur Idem Ornithologus, apud Italos duas Folegæ, siue Fulicæ nomine aues esse, ait, se intellexisse, eamq;, de qua hîc agimus, minorem, & maiorem, quę in arboribus nidificet, ac pisces tantos ferè deuoret, quanta ipsa est, quam, inquit, ego Phalacrocoracem, vel Coruum aquaticum Aristotelis esse puto. Ego quidem vnum tantùm Fulicæ genus in Italia noui: quare si Phalacrocorax non est, vt suspicatur Ornithologus, vel ea potiùs, quam pòst ex Bellonio describemus, Parisijs Diable à furuo colore dicta, quam ipse Fulicam maiorem vocat, omnino quæ sit, nescio. Postremò Ornithologus quandam ait, ad se missse pictam auem, Fulicæ nostræ persimilem, vndiquaque nigram, nisi quòd infra oculos vtrinque alba macula rotunda apparet, caluitio in syncipite nullo, rostro quoque, & cruribus nigris. Apud Misenos, inquit, nimium communi nomine ein Vvasserhum, idest, Gallina aquatilis appellatur.

FOR-

FORMA: DESCRIPTIO.

Deſcriptio. Magnitudo. Color. Roſtrum.

QVANDOQVIDEM hæc ſcribenti Fulica ad manum non ſit, quamuis ad viuum depictam aſſeruem, quæ de eius forma ſcripſerint Ornithologus, & Bellonius, hoc loco allata, lectori ſuffecerint. Fulica noſtra, inquit Ornithologus, quam dum hæc conſignarem, manibus tractaui, magnitudine eſt Gallinæ, colore nigro per totum corpus, in collo quidem, & capite atro, ideſt, nigerrimo. Roſtrum ex albo ſubrubeſcit (ſecus pictura noſtra oſtendit: nam in ea nihil prorſus rubeſcit, adeo vt, pro regionis fortè varietate, differant) ſyn

Sinciput. Venter.

ciput glabrum eſt, figura ouali, alba pellicula intectum, caluitij ſpecie. Ventris plumæ molles, & conſartæ ſunt, colore cinereo. Alarum ſuperior ambitus per anguſtam lineam

Pedes.

albicat. Digitis pedum membranæ nigræ latè adhærent, non vt in reliquo fere palmipedum genere continuæ, ſed diuulſæ, vt in Colymbis magnis, & paruis: ſed hoc peculiare habent, quod ſecantur vtrinque, aut ſaltem ab altera parte, iuxta digitorum articulos, præſertim in medio. Internodia membranarum ſemicirculos ferè conſtituunt. Color pedum pullus, ſu-

Collum.

pra genu verò vbi deſinunt plumæ, pars femoris in ambitu ex viridi flaueſcit. Collum oblongum, cauda breuiſſima. Hæc itaque ille. Bellonius verò ex Gallico in Latinum ſermonem translatus de Fulicæ forma ſcripſit his ferè verbis: Nunc autem demonſtrabimus, eas aues, quas Galli Poulle, & Poulette d'eau, hoc eſt, Gallinas aquaticas nominant, etiamſi ſteganopodes non ſint, ſed fiſſipedes, aquæ nihilominus innatare, atq; ſeſe immergere, quemadmodum quoque ea facit, quam Diable de mer vocant, quod ſanè la Pouette, cui digiti prorſus diuiſi ſunt, non præſtat. Fulica rarò præterquam hyeme capitur. Corporis magnitudine

Deſcriptio ex Bellonio Magnitudo.

Gallinæ domeſticæ compar eſt; quapropter non ab re Poulle d'eau, hoc eſt Gallina aquatica Gallis appellatur. Capite pariter eam refert, toto verò corpore nigra vndiq; eſt, nihil

Caput. Color.

albi obtinens, præterquam in alarum plicis, quod tamen & ipſum, niſi explicentur alæ, obſcurum eſt. Et cùm ſit ex aquatilium genere, plumis optimè inſtructa eſt, contrà alis exiguis, cauda breui, eademq; nigra, & quæ alas longitudine non excedat. Quod ſingulari quadam prudentia factum à natura exiſtimamus. Nouerat enim in aquis magis natando, quàm in terra volando victum ſibi hanc volucrem quæſituram. Maculam habet inſuper in ſummo capitis, quo in loco Gallinis criſta enaſcitur. Eiuſcemodi maculam conſtituit quoddam corpus calloſum, roſtro ſupernè coniunctum, magnitudine, figuraq; Gallinaceæ criſtæ correſpondens: colore verò magis candido, & ex cinereo velut pallente. Oculi illi nigri, & parui (ſecus rurſum monſtrat pictura mea, in qua oculi quidem exigui ſunt, ſed elegantiſſimo coccineo colore micant) Nullum ſexus diſcrimen, vt in cæteris auibus agnoſcitur. vterque enim, mas ſcilicet, & fœmina, nigri ſunt, quandoq; tamen aliæ alijs in ventre colore magis ſunt ſpadiceo. Verſatur ſemper in paludibus, & quamuis, vt Anſer, palmipes non ſit, Naturam nihilominus rationem illius habuiſſe manifeſtè liquet: præſcia etenim hanc auem loca paludoſa, vadoſaq; frequentaturam, crura ei largita eſt oblongiuſcula, colore ex viridi pulchrè ſaturato, pedum inſuper digitos quatuor oblongos, quorum tres anteriores latam in ſingulis articulis habent membranam, vt quanuis palmipes non ſit, attamen pedes ſatis in latum extenſos obtineat. Digitis enim membranæ latæ adhærent, quę tamen nequaquam inuicem coniunguntur. Recta pedibus incedit, velociterq; currit. Lingua ei, quàm Gallinę mollior: vngues grandiuſculi, ac nigri. Alæ ad reliqui corporis conuexum incuruatæ. Ventriculus Gallinaceo minor non eſt, cui lien adhæret vna ex parte gracilis, ac tenuis, altera verò in extremo craſſior, atque ſoleæ equi inſtar intlexus, latitudine dimidiæ iuglandis. Hepar ventriculo magnitudine reſpondet, folliculum fellis annexum habens lobo dextro magnitudine digiti auricularis. Aues vt reliqua animantia diaphragmate præditæ ſunt, vti quoque pulmonibus, qui coſtis adhærent. Illud obſeruatum à nobis Fulicas oua intus formata, & lumbis annexa iam inde ab hyeme etiam obtinere. Si quis inteſtinum rectum in ſuperna parte inſpiciat, inueniet appendices vtrinque ſingulas longitudine palmi extremo ſurſum reflexo: quod ei cum cæteris ferè auibus commune eſt. Hæc omnia Bellonius. Virgilius, & Cicero ab alba illa frontis macula Fulicam canam dixerunt.

LOCVS.

Fulica cum millefolio aquatico.

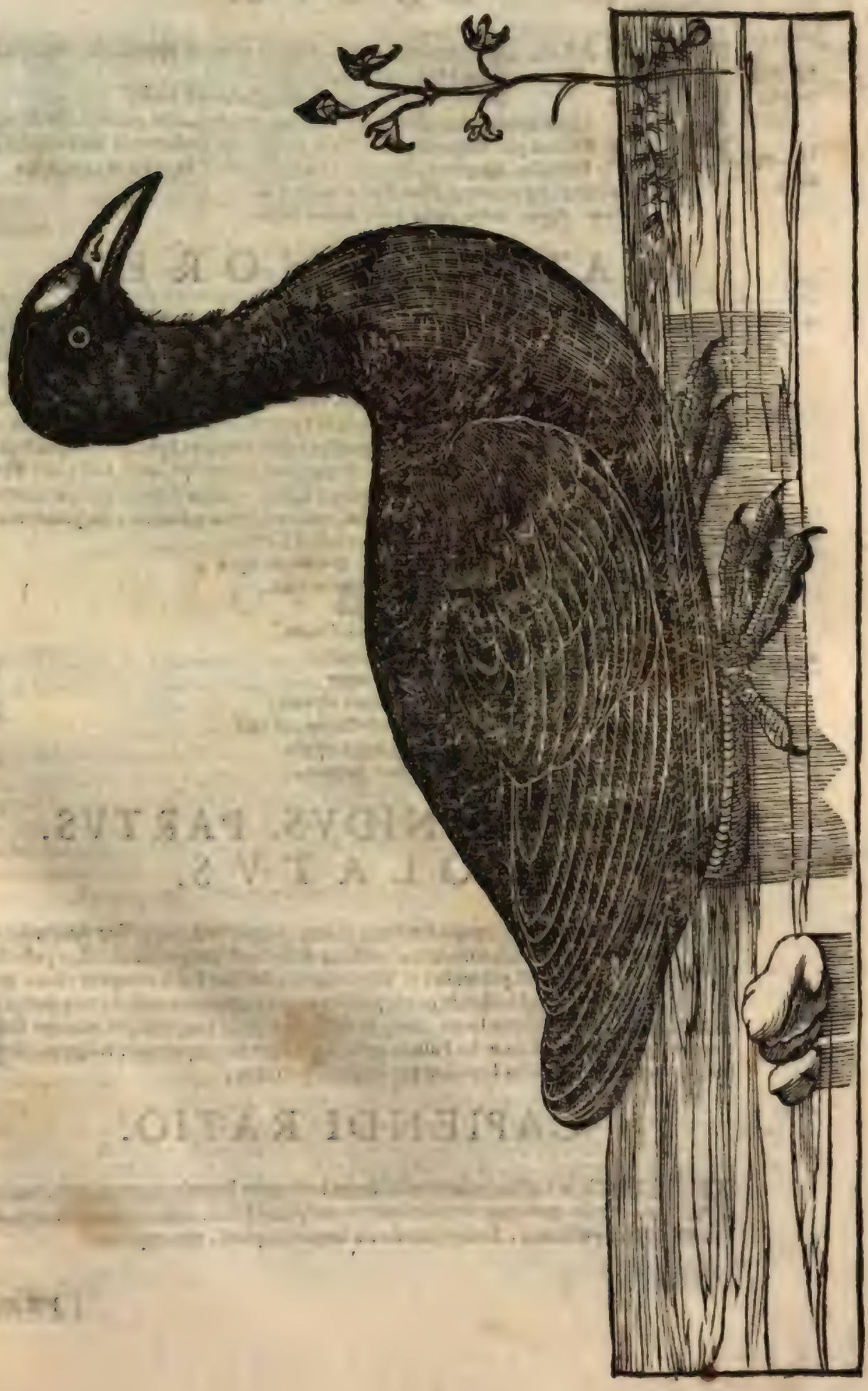

LOCVS:

MARO, vt annotauimus antea, Fulicas marinas appellauit, Aethyias ex Arato vertens. [a] Ouidius palustres hoc versu:

Nunc celebres Mergis, Fulicasq; paludibus vnda.

Quod epitheton nostræ Fulicæ optimè quadrat, cùm palustria, ac stagnantia loca plerunque incolat, obuia vbique vbi eiuscemodi loca dantur, vt Ferrariæ, Rauennæ, Mantuæ: vnde canebat [b] Baptista Mantuanus:

Abstulit vt Fulicam pedibus Iouis armiger vncis
Cirum Stagna volans patrij prope littora Minti.

[a] *In Metamorph.*

[b] *Il. 2. troph. Gonz.*

NATVRA. MORES.

TEMPESTATIBVS, inquit Albertus, gaudere videtur, tunc enim in profundum maris natat, & ludit. Fulicam quidem nostram tempestatibus delectari facile credo: sed profundum mare non petit, cùm maritima non sit. Intelligit autem Albertus, vt iam dixi, Lari quoddam genus, sed an id quoq; de mare accedat, nondum à me est obseruatum: facilè autem id credo. Georgius Agricola aquatiles etiam volucres hybernis temporibus ad lacus, & fluuios in Austri partibus sitos, qui frigore non congelant, aut ad aliquam fluminum partem, cui aqua non conglaciat se conferre scribit, quibus Fulicas quoque accenset. Suas autem aues querulæ, ac vociferabundæ, maximè si quo vescantur, in promptu non sit, vt eleganter his versibus expressit [a] Ælius Iulius Crotta:

Pascuntur volucres querula vndique, & vndique nigra
Mersantur Fulica, aut molli piscantur in alno.
It fluuio rostrata acies, alisq; sub ipsis
Vnda latet, mussant rauco vada carulea cantu.

[a] *In Cynesio.*

Idem innuit [b] Iacobus Sannazarius, dum canit:

Mirabar vicina Mycon per littora nuper
Dum vagor, expectoq; leues ad pabula thynnos,
Quid tantum insuetus streperet mihi Corus, & vda
Per scopulos passim Fulica, perq; antra reposta
Tristia flebilibus complerent saxa querelis.

[b] *Arg. 1.*

VICTVS. NIDVS. PARTVS. VOLATVS.

HERBIS, & quouis seminum genere, inquit Bellonius, sine discrimine vescitur, quemadmodum nitentibus Albertus Fulicam cadaueribus pasci scribit, hoc est, piscículis, ni fallor, mortuis, sed hoc Laris competit: sicuti quoque quod scribit, in petris nidificare, quas aqua circumfluit: nam nostra Fulica nidulatur humi, ibiq; in æstate oua parit magnitudine ouorum Gallinaceorum: Franciscus Petrarcha Fulicas nescio cur vagas nuncupat: nam volatum celerem non exercent, alis præditæ breuibus pro corporis portione.

CAPIENDI RATIO.

RVSTICI in Gallia, referente Bellonio, hasce aues laqueis capere norunt, omnium enim, inquit, quotquot venales in foro conspicere potui, nulla visco inquinata, aut vllo modo erat vulnerata. Sed quomodo ita laqueis capiant, non explicat.

PRÆ-

PRAESAGIA.

FVLICÆ, inquit interpres [a] Theophrasti, tranquillitate existẽte, quò euolarint, ventum prænunciant. Alij inquiunt ventos minari, cùm per serenitatem relictis paludibus in sicco ludunt, atque hoc est, quod dicebat Maro. [a] *Lib. de ventis.* Venti, & tẽpestatis præsagium.

Cumq; marina
In sicco ludunt Fulicæ, sibi tempora signent
Infecta, & pluuijs, & tempestate sonora.

Tunc enim vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam, sursum attolli sagaciter odorantur: vnde tempestiuè aliò migrare festinant. Cicero verò procellas voce testari his versibus canit:

Cana Fulix itidem fugiens è gurgite ponti
Nunciat horribiles clamans inflare procellas.

Obscurus quidam, dum alas quatiunt, aquam, dum se submergunt, simulq; alas quatiunt, ventum prædicere tradidit. Aquã, aut ventũ quomodo præsagiant.

EMBLEMA.

ALCIATI de Orata, Mergis, ac Fulicis extat emblema cuius est lemma OBNOXIA INFIRMITAS. Est autem tale:

Pisciculos Orata rapit medio æquore Sardas
Ni fugiant pauida, summa marisq; petant.
Astibi sunt Mergis, Fulicisq; voracibus esca,
Heu inuita manens vndique debilitas.

PROVERBIA.

FVLICAM Cycno comparas, dicitur de rebus, aut personis maximè inter se dissimilibus. Sumptum est adagium ex his Paulini Nolani apud Ausonium versibus:

Si confers Fulicas Cycnis, & Aëdona Parra,
Castaneis corylos æques, viburna cupressis.

Dissimillimi sunt inter se Fulicæ colore fusco, & Cycni niueo: rursus Aëdon, siue Luscinia vocis amœnitate auium regina, & Parra auicula inter oscines à Festo habita, sed stridulo, & ingrato sono. Eadem imparitas spectatur in castaneis arboribus proceris, & humilibus corylis: itidem inter cupressos editas, ac proceras admodum arbores, & breuia, depressaq; viburna: qua comparatione etiam Vergilius Romam vrbem reliquis Italiæ vrbibus præfert, vt eam tantùm dicat, caput præ cæteris efferre,

Quantùm lenta solent inter viburna cupressi.

VSVS IN CIBIS, AC MEDICINA.

FVLICÆ nostræ, nescio quid graue, ac palustre plerunq; olent: quamobrem qui eas esse volent, prius in olla aperta elixabunt, vt odoris virus exhalet, deinde assabunt, condientq;: nam eo modo non ingrati saporis esse offendent, & teneriusculam, nec dura concoctu. Arnoldus Villanouanus magis per autumnum conuenire author est, sed corporibus temperatis nunquam expedire ijs vti. Scribit ex plurimorum relatis Aretæus illustris ille, ac nobilis Cappadocum medicus, quem Paulus Crassus interpretatus est, Vulturis cerebrum, & crudæ Fulicæ cor, & domesticos feles comesos epilepsiam discutere. Sed Græcè legitur Æthyiæ, idest, Mergi. Ad Araneorum morsus Sextus hoc recenset remedium: Renes Leporis, & Fulicæ eius bestiæ, qui ab araneis laborat, si crudos deglutiat, sanabitur: morsis etiam cocti dentur. Ad epilepsiam.

FABVLOSA.

DE Hyperippa Mumichi Molosſorum regis filia in Fulicam versa Antonius Liberalis huiusmodi recenſet fabulam ex Nicandro. Molosſorum rex fuit Mumychus Oryantis filius, vates egregius, idemq; vir iustus. Is è Lelanta filios habuit, Alcandrum, qui vaticinio patri præstabat, Megaletorem, Philæum, filiamq; Hyperippam. Eos omnes ob probitatem Dij dilexerunt. Quadam nocte eos, latrones subitò in agris circumuenerunt: cùmq; pugnæ impares de turribus se defenderent, ignemq; latrones domibus injicerent, Iupiter habita eorum pietatis ratione, miserrima morte perire non est passus, sed in aues transmutauit, Et Hyperippa quidem, quoniam ignem fugiens aquam subijt, facta est Fulica: cæteri exigue euolarunt, Mumichus Buteo, Alcander Orchilus factus, Megaletor, & Philæus, quod ignem fugientes per parietem ad terram se dimisissent, in exiguas auiculas abierunt: hic in eam, quę Canis dicitur, ille in Ichneumonem: mater in Piponem, quæ culices muliones legit. Cum hac bellum est Aquilæ, & Erodio, quorum oua confringit, dum quercum cædit propter culices. Viuuntq; vna reliqui in syluis, & latebris, Fulica ad lacus & mare obuersante. Hęc ille.

DE ALIA FVLICÆ SPECIE, QVAM GALLI MACROVLE, VEL DIABLE DE MER APPELLANT. Cap. XIV.

CVM loquuti fuerimus, inquit Bellonius, de Mergis, & Fulica, alterius cuiusdam Fulicæ a prædicta diuersę mentionem, facere placuit, quam Nortmanni Macroule, Parisienses Diable de mer: ideſt, diabolum marinum nuncupant. Eiusmodi auis aquis sese dulcibus semper immergit, & colore est tam exquisitè nigro, vt penicillo inductus ei videatur. Alba capitis macula latior est, quàm in Fulica: imo, & paulò maiore corpore est. Crura ad sese attrahit, digitosq; habet latos, & ab inuicem seiunctos, sicut Fulica. Quia verò deniq; vndiquaque sint simules, ex superiori eius delineatio haberi potest. Sic ille.

DE COTTA. SEV CVTTA ANGLORVM. Cap. XV.

Cotte. kut.

FVLICAS nostras in Anglia neutiquam reperiri aiunt, sed similem eis forma, & colore auem, magnitudine paulò minorem, quæ vulgò Cotte, vel Kut appellatur, in fluuijs, & stagnis conspici; cuius rostrũ tuberculo quodã rubeo insigniatur, crura etiã rubeant, nulla syncipitis macula. Hanc negant diutiùs posse volare, quàm pedis cauo hausta (priusquam volet) aqua retineatur. Vrinãdo ad maris fundũ vsq;, alga, limo, gramine, paruisq; cochleis se nutrit, piscibus abstinet.

DE RALLO ITALORVM. Cap. XVI.

Ordinis ratio.

Capiendi modus.

ITALORVM Rallum Fulicis subnectit Ornithologus, quod parum ab eis differat, de q; eo sic scribit. Rallus magis aquatica est auis, quàm terrestris, ac Mœstris (rure Venetijs non multum distante) magnis capitur expensis, Falconum scilicet, Accipitrumúe, ac famulorum cateruæ, qui venaticorum canũ vice cothurnis induti per aquas illas modò hac, modò illac errantes, volucres illas quibusdam fustibus exturbent, nonnullos frutices, & arbusculas, quas incolunt, concutientes, quo ita postmodum præda sint Falconum insidijs. Celeberrima quidem est hæc auis illius ciuitatis: verùm iudicio meo, multò & Turdo, & Coturnice gustu inferior. Aloisius Mundella Archiater Brixiensis in suis ad me literis, à

Ralli celebritas.

quo

quo iconem quoque accepi. Differt hæc a nostra Fulica, quòd in alis, & circa oculos plus albi coloris habet, rostrum nigrum, crura subuiridia, membranas inter digitos non ita dissectas, caluitium nullum, quantum ex pictura assequor. Hactenus ille. Descriptio.

DE ANSERE IN GENERE, ET DE DOMESTICO PRIVATIM. Cap. XVII.

QVAM magnas, atq; mirabiles vtilitates nobis genus Anserinum præbeat; quot quantisq; commodis inseruiat, quotidianus eius vsus demonstrat. Nã dum in viuis est, oua, pullosq; ad victum, plumas ad mollius cubandum, & alias quoq; pennas ad animi nostri conceptus exprimendos, quæ tanquam mutorum interpretum officio funguntur, abunde suppeditat. Et quod amplius est, corporis nostri, domuumq; tutissimum, & multo fideliorem, quàm canes, custodem sese præbet. Vbi verò de nobis, quàm optimè meritus è vita decessit, mensas nostras suis lautis, ac suauibus epulis exornat, instruitq;. Adipes deniq;, & medullam ad corporis humani affectus curãdos elargitur; quare cum hæc auis viua nobis vtilissima sit, eadem quoq; mortua non minorem afferat vtilitatem, quis est, qui eam non multis nominibus celebrandam putet? Sed nonne, quæ præstat, commodis relictis, ipse per se tantùm inspectus, inter omnes aues conspicuum, & nobilem oculis, animisq; nostris sese offert? Magnus enim est, & non magnitudine tantum placet, sed & candore etiam, quo ad Cygnum proximè accedere videtur. Fortis est insuper, adeò vt aduersus Aquilam, aliosq; fortissimos hostes sæpe sese tueri consueuerit. Quod ad sensus pertinet, Anser, odoratu, & auditu nulli animalium cedit, multa verò ingenij sagacitate vincit. Nouit etenim se naturaliter garrulum esse; quare ne natiua ea garrulitas, dum loca ab Aquila infensissimo hoste frequentata præteruolare cogitur, illam tam egregiè cohibere nouit, iustæ magnitudinis lapide mordicus arrepto, vt planè inauditus euadat. Sed quid si etiam in nonnullis, hominibus sapientiorem celebremus? qui vt gulæ satisfaciant, à nullo cibo, etsi noxio, dummodo palato arrideat, abstinent: ipse verò quę sibi obfutura nouit, præscitq;, prorsus virat; ideoq; lauri folia, & rhododaphnen ne in extrema quidem fame, nec sua sponte, nec adhibita vi attingit. Non ignorat etenim, se ijs deuoratis, moriturum. Eodem modo, quæ incolumitati suæ conducere nouit, summa auiditate prosequitur, atq; idcirco lactuca, cæterisq; cibarijs frigidis, quibus innata eius caliditas obtemperetur, maximoperè delectatur. Taceo singularem in eo beneficij accepti memoriam, & erga altores, aliosq; de se bene meritos gratitudinem, & beneuolentiam: incredibilem item, in excludendis, educandisq; pullis sedulitatem, summumq; in illos amorem. Nec referam, quot, quantiq; ipsi a Romanis rerum dominis, & ab alijs præclarissimis populis honores decreti sint. Hæc omnia etenim, aliaq; quamplurima, quibus eius dignitas, & gloria eluceſcit in subsequenti historia patebunt. Has itaq; ob causas si non Cycno præferri, saltem secundum ab illo locum ipsi eram assignaturus; nisi quam tum in Onocrotalo, tum aliàs adduxi ab hac me sententia deterruisset ratio. Cæterùm lectores prę monitos velim, cùm pauca de Anſere scriptores tradiderint, quæ generatim domestico, & fero conueniant, me hoc in loco de domestico priuatim, de cæteris generatim acturum. Anſeris prę conia. Magnitudo. Pulchritudo. Fortitudo. Sensuum, & ingenij perspicacitas. A noxijs cibis abstinet Lactuca, cibisq; alijs frigidis cur libenter ve scatur. Beneficiorum memoria. Amor in filios.

AEQVIVOCA.

NON pauca inter Anserem, Anatemq; intercedit morum, corporisq; similitudo, vnde fortassis tempestatis nostræ Græcis χὴν Anser, χλιῶν Anas nuncupatur. Olim similiter παπποὺς, ni fallor, Anserem significabat, nunc verò Pappon Anatem vocant. Ita etiam Arabicorum librorum interpretes hasce aues quàm sæpissimè confundunt, Auaz modò Anserem, modò Anatem reddentes. Anser verò Latinis nomen fuit poëtæ, quem [a] Ouidius procacissimum vocat.

Cinna quoque hic comes est, Cinnaq; procacior Anser.

Fuit vir is omnibus ferè eruditis viris ore quodam temerario, ac petulanti infensus præcipuè Virgilio, & Horatio, vt Donatus, & Seruius tradidere; nec minores cum Marco Tullio Cicerone habuit simultates, vt ex eiusdem Philippica colligere licet: ait enim: *Ex Phalerno Anse-* Anseris, & Anatis similitudo magna. Pappon. Auaz. [a] *Lib. 2. de triſtib.*

res depellantur. Intelligens eum agro Phalerno ſpoliandum eſſe, quo à Marco Antonio Triũuiro fuerat donatus, ob librum fortè, quem in ipſius Antonij laudem compoſuiſſe dicitur. eundem fortè etiam inuuit [b] Virgilius, cùm dixit:

[b] Aegl. 9.

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinna
Digna, ſed argutos inter ſtrepere Anſer Olores.

[c] Erot. lib. 1. Meminit quoque huius [c] Strozius pater his verbis:

His comes accedit Caluus, molliſq; Catullus,
Atque Anſer, flammas, qui cecinere ſuas.

Eum autem ibi recenſet inter poëtas, qui cùm amore capti eſſent, amatoria carmina conſcripſere. Anſeres item Cicero alicubi vocat Brutum, & cæteros oratores, qui accuſationes fa- 98
Cheniſcus. ctitabant. Cheniſcus verò tam Latinis, quàm Græcis Anſerculus eſt, & puppis extremum, quod loco ormamenti ad Anſeris ſimilitudinem effingitur. Vnde Apuleius puppim intortã cheniſco dixit, & Lucianus in eo dialogo, qui πλοῖον, ἢ εὐχαί inſcribitur, *Vt verò*, inquit, *ipſa quidem puppis paulatim aſſurgit inflexo aureo cheniſco ornata.* Idem [d] alibi: *Cheniſcus enim, qui ad puppim erat, repentè alis plaudere cœpit, & clangorem edere.* De huius cheniſci forma, & cur nauibus apponi conſueuerit, plura ſuo loco dicemus.

[d] In ver. narrationib.

SYNONYMA.

Auaz. Kaxi. Ouze. ANSER Arabibus, aut finitimis populis dicitur נז Auaz, niſi fortè, vt ſuſpicatur Ornithologus, legendum potius ſit Anaz. Apud quendam in lexico trilingui קק Kaxi pro Anſere legitur. Verùm in lexicis Hebraicis nihil tale reperias. Arabibus quoq; Ouze, & Vze dici teſtatur Syluaticus. Græcè χὴν dicitur παρὰ τὸ χαίνειν ἢ χανδὸν ἐσθίειν, teſte Euſtathio, & Varrino, hoc eſt ab oris hiatu, & voracitate: nam & vorax eſt animal, & inſuper hiare ſolet ſubinde. cùm audaciam, vel timorẽ præ ſe fert. Niſi fortè quòd χάσκειν aduerſus eos, à quibus inuadi ſe putat. Etymologus à voce ἐκχὴ χλωὸς vocabulum deducit quod obſtreperum & clamoſum ſit animal, Hermolaus à verbo χλωίζειν, feres: inquit, & oçe ſiue aucæ à Græcis χλῶπες appellantur, vnde χλωοβόσκιον locus vbi aluntur, nam χλωίζειν verbum εἴρηται ἐπὶ τῶν αὐλούντων ideſt ad muſicos pertinet, nam de ijs dicitur, qui tibia canunt. χλὼ fœminino etiã genere ab Homero vſurpatum teſtantur [a] Athenęus, & Euſtathius, qui poſterior inſuper addit, hoc à poëta factum Ionum more: ſed & Aratus χλῶες ἵππα γόμφιαι genere fœminino dixit. Alioqui frequentiùs in maſculino vſurpatum reperitur, tam à poëtis, quàm à proſæ ſcriptoribus. Hodie vulgò in Græcia χήνα appellatur. Euphronius Grammaticus in auibus Ariſtophanis πάππον genus auis interpretatur, alij negant auem eſſe. Ego libenter Euphronio aſſenſerim: & Anſerem ita vocari, ex hoc non malè quis fortè conijciet, quòd verbum παππάζειν veteres Græci de Anſerum voce dicunt, teſte Polluce. Nos quoq; Itali auem hanc conſimili voce appellamus, vt infrà dicetur. Græci tamen noſtri qui, vt iam dixi Pappon, & Papitzan Anatem, non Anſerem vocant. χλωίσκος quoq; voce diminuente nominatur. Reperitur & χλωΐον eadẽ forma apud [b] Athenęũ, vbi ſic habet: Καὶ εὐθέως περιφέρετο πρόβατα ὀλίγα καὶ χλωΐα ὀπτά, καὶ τρυφὴ πλακουντῶν. χλωὸς verò Anſerum pulli ſunt Euſtathio. Apud Latinos Anſer plerunq; genere maſculino legitur, licet aliqui in fœminino vſurpent, quod nõ eſt faciendum, niſi cùm de fœminis eſt ſermo: ſic enim Varro, & Columella, *Singula*, inquiunt, *non plus quater in anno pariunt.* Huius nominis etymum ita refert Iſidorus. *Anſeris nomen*, inquit, *Anas dedit per deriuationem, vel à ſimilitudine: vel quod & ipſa natandi frequentiam habeat.* Varro autem ſic per onomatopœiam dictum fuiſſe autumat, dum inquit, *volucrum pleraq; à ſuis vocibus nominantur, vt hæc, Vpupa, Cuculus, item hæc, Anſer, Gallina.* Anſerculus, & Cheniſcus paruulum Anſerem ſignificant. Raſis interpres, & alij recentiores barbari linguę noſtræ imitatione Aucã pro Anſere ſcribunt. Nobis etenim Italis auis hæc oca dicitur, cuius etymũ à Græco deducere nititur Io. Tortellius, dum ſcribit: Oca nomẽ eſt à Græco deductũ, ac à nobis cõpoſitum ex illorũ maſculino articulo, & χὴν, ideſt, Anſer, vltima littera abiecta. Sed veriùs fortè Ornithologus à Saracenorum Oxe, qua voce illi Anſerem marẽ ſignificant, fœminam Vooſshe vocãtes, deriuat. Habet item & alias apud nos Anſer nomenclaturas: nã aliquibus Pauara, & Papara, alijs Papera dicitur, nominibus fortè à vetere Græcorũ πάππος deductis. Niſi poti⁹ à verbo pappare quis deriuare malit, quòd animal edaciſſimũ ſit: papare etenim tã latinis, q̃ nobis comedere ſignificat, & præcipuè de pueris vſurpatur, vnde Perſius:

[a] Athenæus lib. 14.

[b] Dipn. lib. 14. cap. vlt.

Anſeris etymum.

Aucæ. Oca vnde dicta. Oxe. Vooſshe. Papara vnde dicta.

Et ſimilis regum pueris pappare minutum
Poſcis. Pro Papero deniq; pullũ Anſerinũ accipimus. Galli Anſerẽ fœminam Oye vocant,

Papero. Oye.

vocant, marē autē Ger, vel Iar, & Oyard; Oyon, & Oyſon diminutiua ſunt. Germani Ganſs, proferunt, vt vulgus apud Heluetios Gauſs, marem priuatim Ganſer, vel Ganſerich. Scribit Plinius Morinis Belgicæ populis Gāſas appellari. Hodie Belgis plerisq; Gans dicitur, fœmina priuatim Goes. Vnde Hollandi, cęteriq;, Philippo Hiſpaniarū Regi rebellantes Goetios, ideſt, Anſeres ſe vocāt. Angli à Goſe, vel Gooſſe, Illyrici Hus, vel Gāſy, Hiſpani Ganſo, Pato, Anſar propriè marē, alicubi Biuar, & Anſaron, pullum verò Anſeris Patico, hijo de Pato. Ganſæ.

GENERA. DIFFERENTIÆ.

ANSERES ex illarum auium genere ſunt, quas Philogræci amphibias vocant quę non terreſtria tantùm, ſed aquatilia etiā pabula deſiderāt, nec magis humo, quam ſtagno aſſueuerunt. [a] Ariſtoteles duę tantum Anſeris genera facit, maius, & minus, quod poſterius gregatile eſſe aſſeuerat. Quo argumento ducti pleriq; ſcriptores Anſerem noſtrum ferum cum minori Ariſtotelis eundem eſſe non male iudicant, eoq; magis cùm Plinius Anſerem in domitum, & ferum diſtinguat, addens tamen poſtea velut obiter, Chenalopeces, & quibus lautiores epulas non nouit Britannia, Chenerotes, quas aues Anſerini generis eſſe memorat. Atq; hæ propriæ, & veræ ſunt Anſerum differentiæ. Cęterùm Anſeres domeſticos alij rurſus ſubdiuidunt in eos primò, qui naturaliter tales exiſtunt, nimirum toto corpore candidi, ſecundò in eos, qui hominum induſtria ſyluęſtrem naturam exuerunt: atq; eos ſic diſtinguit [b] Varro, qui, *Inter Anſeres*, inquit (domeſticos) *genus varium, ferum vocatur, & cum albis, nec libenter congregatur, nec aquè ſit manſuetum*, & Columella, qui ſic de eis ſcriptum reliquit, *Eſt aliud genus*, (Anſerum) *quod à fero mitigatum eſt: id neq. aquè fœcundum eſt, nec tam pretioſum*. Contrà [c] Petrus Bellonius, Anſeres feros nullo pacto manſuefieri poſſe exiſtimat, niſi quis ferorum oua domeſticis, aut Gallinis ſupponeret. Ex his etenim excluſos pullos in cicurorum genus tranſire poſſe non negat: ſed huius rei periculum facere, non conceditur, cùm in noſtris hiſce regionibus non nidificent. Ita [d] Io. Bruyerinus Gallus in eandem ſententiam ſcribit his verbis: *Qui rem ruſticam ſcripſere concluſerunt* (Varronem, & Columellam, ni fallor, intelligit) *eligere ſuadent amplos, & candidos, ſcilicet propter plumam: eos verò, qui varij ſunt, feros eſſe exiſtimant, nec poſſe manſuęſcere: quod tamen falſum eſſe eſt in confeſſo: quippe varij, apud nos multò numeroſiores ſunt, quàm candidi, admodum fœcundi, & cibis grati.* Sicut autem diximus Anſeres domeſticos varios, nonnullis feros cenſeri, ſic contrà alij tradunt feros alicubi domeſticos eſſe, & æſtate in chenoboſcijs in natali ſolo manſuetos degere, ex quibus vi gente hyeme ad nos deuolent, ęſtiuis temporibus eo, vnde venerunt rediturі. Sed hos tanquam ridiculos meritò explodit Bellonius, qui adeo feros eſſe ſcribit, vt cicures alicubi vixiſſe ſtultū ſit affirmare. Concludamus itaq; domeſticos noſtros Anſeres vnius tantùm generis eſſe, ferosq; manſuęſcere nequaquam. Cæterùm præter Chenalopeces, & chenerotes alij quoq; feri dātur, quos cùm de feris agam, enumerabo, & eorum hiſtoriam fuſiùs perſequar, hīc modò annotaturus alias quoq; dari Anſerum differentias. nam in regno Senegæ Nigritarum, vt inquit Aloyſius Cadamuſtus, Anſeres ſunt, non vt noſtri, ſed colore, & pennis multijugis variati. Et Hiſpana inſula, ſi Chriſtophoro Columbo credimus, Anſeres habet Oloribus candidiores, capite tantùm rubeo. Odoricus è foro Iulij ſcribit, in prouincia Manzi Indiæ ſuperioris in Ceneſcalam, quæ eſt illius regionis emporium, Anſeres haberi pulchros, duplo maiores noſtratibus, totos albos, cum oſſe ſupra caput vnius breui (fortè oui) quantitate, colore ſanguineo: ſub gula pellem per ſemiſſem pendere, pinguiſſimos eſſe. Sed hi forſan ex Onocrotali genere fuerint, vt alibi annotaui. Poſtremò in India maiori Anſeres eſſe refert Io. Mondauilla, duplo noſtratibus maiores, vropygium nigros, cætera albos. Sed an hi cum illis, quos recenſet Odoricus, ijdem fuerint, dubitari poteſt.

Anſeres aues amphibiæ dictæ, & cur.

[a] *Hiſt. li. 8. cap. 3.*

Anſer ferus cum Anſere minore Ariſtotelis idem.

Anſeris domeſtici genus duplex. iuxta quoſdam.

[b] *De re ruſt. li. 8. cap. 13.*

[c] *De auib. lib. 2 cap. 3.*

[d] *De re Cib. li. 5. cap. 29.*

Anſeres feros alicubi domeſticos eſſe perperam cęſent aliqui.

Anſeres domeſticorū vnum tantùm eſt genus.

Anſeres cādidiſſimi capite tantùm rubeo vbi.

Anſeres duplo maiores noſtratibus vbi.

FORMA. DESCRIPTIO.

ANSEREM manſuetum auem notiſſimam, vtpote quæ ſingulis horis oculis noſtris obuerſatur, deſcripſiſſe ſuperfluum eſt. Nota enim eſt omnibus eius magnitudo, circa quam hoc notandum eſt, quod Albertus ad Aquilam accedere ſcribat, cùm alioqui Anſer longè ſit carnoſior: quare is altitudinem, non pondus conſiderarit. Nota totius corporis forma, & habitus, roſtri latitudo, & craſſities (quod & inſtar ſerræ dentatum eſt) Nota colli longitudo, pedumque

Magnitudo. Roſtrum. Collum. Pedes.

Anſer domeſticus cum dracunculo aquatico.

Anſerculus cum œnanthe aquatica.

que conformatio lata, planaque intercedentibus inter digitos membranis, à qua palmipes, planipes, & latipes paſſim à ſcriptoribus meruit appellari. Cùm verò quidam candidi, quidam candidiſſimi, & ad Cygni candorem proximè accedentes, alij cinerei, multi vtroque colore variantes reperiantur, iconem tum iunioris, tum adulti tantùm exhibere ſufficeret; Verùm cùm aliquot obſeruauerim qui vel membrorum numero, vel conformatione, à reliquis differant, placuit ceu minimè ſilentio dignos, hoc loco depingere. Ex his anno 1596. in pago quodam, qui ad Argentinenſem ſpectat epiſcopatum, cui Sagheum nomen eſt, duobus ab Argentina milliaribus Anſer eiuſmodi forma, monſtruoſa planè inuentus eſt; duobus nimirum capitibus totidemq; linguis, collo vnico, quatuor pedibus, quorum vnum par eum locum occupabant, vbi in alijs alæ ad naſcuntur; alij circa podicem (vbi duplex etiam eijciendi natu- Anſer biceps, & quadrupes.

ræ

Anſer biceps vnico collo, & quatuor pedibus ac alis totidem.

Anſer quadrupes. Anſer alter quadrupes.

ræ excrementa exitus erat) appendebant. Alæ duæ circa collum expanſæ, vt figura indicat. Secundo loco poſitus monſtroſus quoque Anſer eſt, quem ſe vidiſſe refert Albertus: duplici erat collo, quaternis pedibus, & totidem alis: dorſo vno, adeo vt viderentur duæ aues, altera alteram ferens; ſed huiuſmodi monſtrum non diù vixit. Poſtrema hæc icon eſt Anſeris quadrupedis, qui Bononiæ aliquot annos vixit, quem ipſe vidi, & tanquam inuſitatum quoddam depingi, & excudi curaui.

Anſer duplici collo, duplíciq; corpore.

Anſer quadrupes alius cum althæa paluſtri.

ANATOME.

Aſpera arteria.

IN diſſecto Anſere aſpera arteria tres dodrantes erat longa, penitus rotunda totaq; dura, & cartilaginea, donec in ſatis inſignem longitudinem extenſa in tuberculum concauum deſineret: ex cuius ima parte hinc inde duo diuaricantur rami in pulmones, ſed non duri, aut cartilaginei, ſed velut ex tunica admodum læui efformati. Lingua ſupernè arteriæ adnexa eſt, duobus oſſibus hyoidæis vtrinque fulcita ſatis longis, vt figura indicat, ſeparatim ab aſpera arteria exhibita. Erat autem latiuſcula, & non ſecus ac roſtrum vtrinque incuſuris altis crenata.

Lingua.

Habes

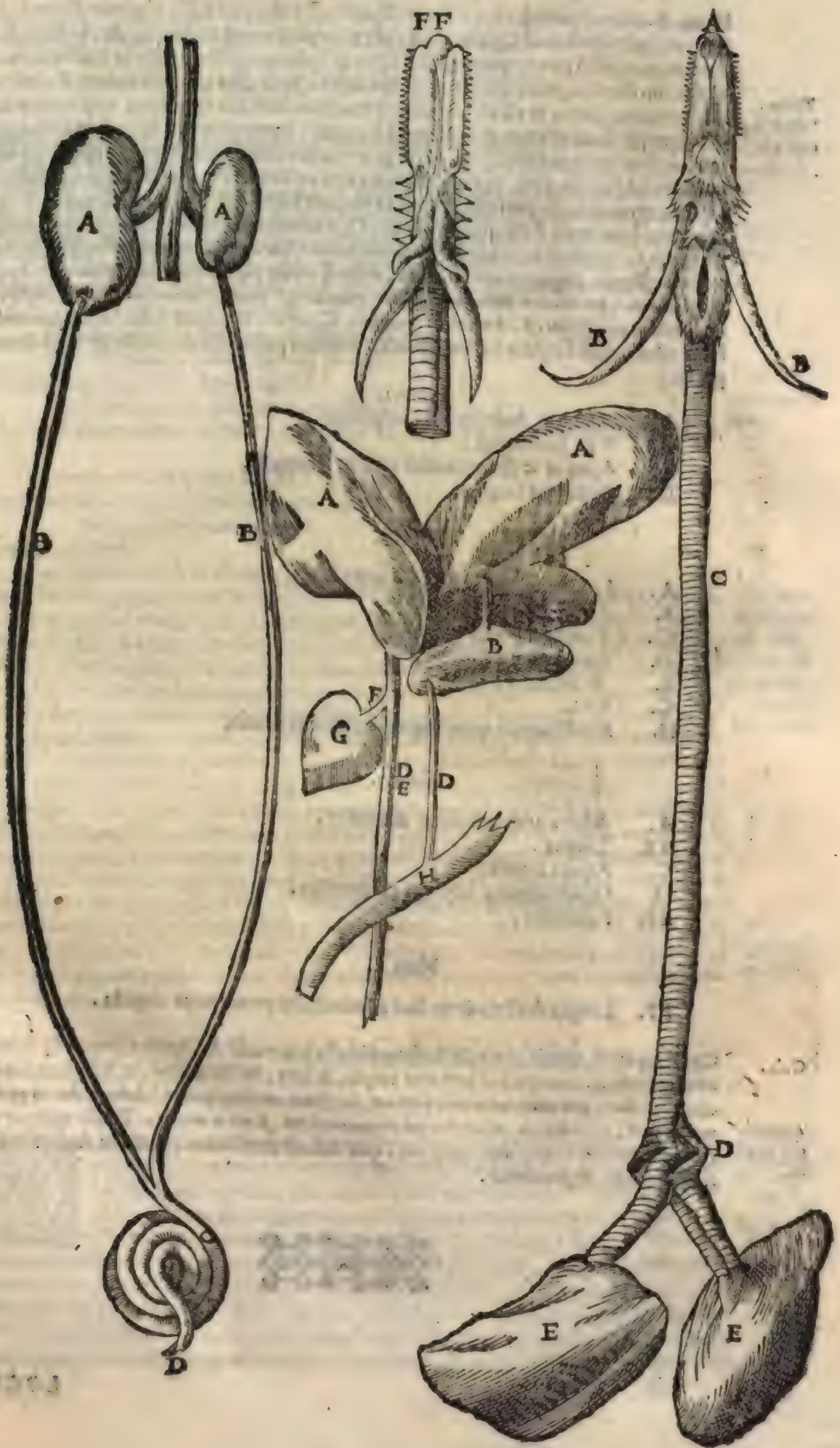
FF
A
A
B
B
A
A
B
F
G
D
E
D
H
A
B
B
C
D
E
E
D

Habes & iecinoris iconẽ, cum aliquot illi annexis vasis, cisti fellis nimirum, liene, & qui ad hæc pertinent, ductibus. Quæ omnia cum ex simplici iconis intuitu cuiuis, vel mediocriter erudito manifestò patere queant, nihil est, vt in ipsorum historia tempus frustrà conteram.

Testes, * *Hist. li. 3. cap. vlt.*

Testes sub diaphragmate siti sunt, inq; eos duo ex vena caua rami inseruntur. Ex infima autem vtriusque parte, vt est ab * Aristotele traditum, duo alia emergunt vasa euidentia, quæ deorsum per lumborum regionem rectà feruntur: donec prope os sacrum in vnum coëuntes, canalem teretem efformant, qui in plures orbes circumuoluitur, & duplici hic videtur constare substantia: nam superior eius pars tota carnea ferè conspicitur, inferior intus cartilaginea apparet: vnde portionem hanc extremam loco penis illis esse datam, quæ & in coitu arrigatur, haud male fortè quis coniiciat. Quæ omnia ab Aristotele non discrepant, qui de eis nobis sic scriptum reliquit: *Testes lumbis annexi sunt infra septum transuersum omnibus vtriparis: de singulis singuli meatus pertinent, eodemq; coëunt supra vltimum excrementi, vt in piscibus. Itaque meatus, qui in coitu amborum consistit, genitale est: quod in minoribus latet, in Ansere verò, & similibus euidentius est, cùm recens interint.* Cæterum vt omnia hæc clariùs innotescant, hasce notas, quæ singulas harum quatuor iconum particulas demonstrant, subijcere non piguit.

Num. 1.

A A. Testium Anserinorum dispositio.
B B. Vasa spermatica.
C. Spira in se circumuoluti meatus seminalis.
D. Extremus meatus.

Num. 2.

A. Iecoris hepatis caua parte dispositio.
B. Folliculus fellis.
C. Ductus superior folliculi.
D. Ductus fellis inferior.
E. Vena lienis.
G. Lien.
H. Intestinum, in quod ingreditur ductus felleus.

Num. 3.

A. Aspera arteria Anseris domestici.
B B. Lingua.
C. Aspera arteria.
D. Quadrangulus laryngis compressus.
E E. Pulmones.

Num. 4.

F F. Lingua Anseris domestici inferiore, seu prona parte depicta.

Gula, Quòd superest, omnia, quæ de Anserum interaneis tradit Aristoteles, vera esse in hoc Anstere reperimus: nam gula ei tota erat ampla, & lata, vt ille scribit, & Albertus confirmat: cùm ait: *Anes, qua anterius in collo pappam, siue strumam* (ingluuiem) *habent; hac in quibusdam maxima est, ascendens in colla vsque ad linguæ radicem, sicut in Anstere.* Tradit quoque vterq; Anseri appendices quasdam intrà esse, qua desinit intestinum, quod in Anstere nostro verissimum esse cognouimus.

Appendices intestini.

LOCVS:

LOCVS. VOLATVS. GRESSVS.

QVOD de Cygno superius traditum est, id modò de Anſere similiter est asserendum, ancipitem scilicet esse, hoc est, vt Varro ait, non terram solùm, sed aquam requirere. Columella quoque amphibij generis esse, nec terrestria tantùm, sed aquatilia quoque pabula desiderare scribit, nec magis humo, quàm stagnis consueuisse; sed ipse denique [a] Aristoteles Anserem tum maiorem, tum minorem circa amnes versari tradit. Baptista Mantuanus inter palustres aues his verbis enumerat, antiquos nempe imitatus.

Anſer cibi libenter de gat.

[a] *Hist. li. 8. cap. 3.*

Montana frequentant
Culmina cælicola: sed Anas, & Mergus, & Anser
Ibis, Onocrotalus, Milui, Fulicæq; paludes.

[b] Alibi etiam aquis gaudere Anserem dixit:

[b] *In Eleg. contra amorem.*

Anser aquis gaudet, sylvis aper, aere Falco

Huc spectant multa Anseri attributa epitheta; ac in primis Virgilius aquosum nominat.

Aut Cornix, aut aquosus Anser.

Vocauit consimili nomine Baptista Mantuanus:

Strepit hîc & aquaticus Anser

Idem alibi palustrem.

A Gruis ore fabas, & ab Anſere farra palustri.

Porrò nulla ferè regio est, quæ Anseres non alat: scribit tamen [c] Strabo, Arabiæ partem, quæ Austrum versus assurgit, aues omnis generis habere, præter Anseres, & Gallinas. Apud nos magna est vbique eorum copia, vt in tota fere Gallia: quamuis, teste [d] Iohanne Bruyerino, in quibusdam eius tractibus commodiùs. In Blesia, ait idem, agro aquarum ferè experte greges eorum spectari, magnumq; ex his in pluma pretium. Turingia quoque optimos habet Anseres, & multi quoque sunt circa Norlingam in Germania, & Gallis finitimam regionem Mediomatricum. Quod ad volatum attinet; ob corporis grauitatem, nunquam ferè in nostris hisce regionibus se humo tollunt. Iulius Cæsar Scaliger tamen, vbi contra Cardanum disserit, pedum latitudinem velocitati volatus nihil obesse, scribit, licet Anseribus pedes toto capite sint latiores, tamen sylvestres esse volacissimos, nec multò minus in Belgio domesticos. Cæterùm, vt dictum est, apud nos aut nunquam, aut rarò volatum, & non nisi grauem exercent. Quantò verò minus alis, tantò magis pedibus valent, ita vt pedestri itinere in longinquas regiones possint peruenire; vnde Plinij tempestate à Morinis vsque Romam pedibus venire solebant: qua tamen in re ductores hac industria vtebantur, vt eos, qui iam essent fessi in prima loca ferrentur, vt sequentium indefessorum impulsione eorum lassitudo leuaretur: vt ex [e] Plinio liquet: *Mirum*, inquit, *in hac alite, à Morinis vsque Romam pedibus venire. Fessi proferuntur ad primos, ita cæteri stipatione naturali propellunt eos.*

[c] *Geog. li. 6.* Anseres vbi non sint.

Anserum copia vbi.

[d] *De re cib. lib. 15. c. 30.*

[e] *Lib. 10. cap. 59.*

MORES. INGENIVM.

VOT, quantæq; animi, & corporis dotes Anserem exornent, partim suprà enarraui, partim etiam hic modò ordine à nobis veniunt recensendæ. [a] Aristoteles in primis, cùm auium quasdam verecundas, & cautas esse scripsisset, Anserem tanquam maximè cautum, verecundumq; commemorat. Plinius alibi sapientiæ intellectum eidem huic volucri, ineſe videri, alibi verecundum esse tradit, sicuti Pauonem maleuolum, & glorioſum. Quòd autem verecundus dicatur, aliqui causſam assignant, quòd non frequenter, vt Gallinæ, & Anates, neq; quouis anni tempore coeat, sed rarò, & in aqua tantùm, qua & ipsa post coitum sese lustrat. Cur verò cautus censeatur, alia ratio est; nimirum quòd suis nouit mederi incommodis, noxiaq; sibi summa cautione vitat, ac profectura auidissimè cõplectitur: quapropter non annua

Anseres cur verecundi, & cauti.

[a] *Hist. li. 1. cap. 1.*

Annua faſtidia herba ſideriti de purgat.

tantùm faſtidia, vt Plinius, tradit ſideritide purgat, ſed omnibus alijs incommodis ſuis eadem medetur, vt teſtatur [b] Antonius Mizaldus. Scribit inſuper Ælianus, cum, cum natura calidiſſimus ſit, idcirco lauationum cupidiſſimum eſſe: etenim natare gaudet, & quemadmodum cibarijs ſummè humidis, lactucis nimirum, alijsq; quibus refrigeretur, delectatur, ſic contra lauri folia ne in extrema quidem fame attingit: & rhododaphnen ne coactus quidem edit, præclarè gnarus, ſi quid tale comederit, ſe vita priuatum iri. Quæ omnia his verticulis repetit Philes à Camerario filio, latinus factus:

[b] *De anim. lib. 5 c. 29.*

Lauationū cupidiſſimus.

A quibus abſtineat.

Quod eſt caloris Anſeri vis iguea,
Gaudet lauacris frigida perennibus
Veſcensq; lactucis, & herbis humidis,
Alus hoc florem peruocat medicamine,
Citraq; medicos, & diæta dogmata.
Non ille lauri carpat ore pabulum,
Non ſi fames premat, ſibi necis præſcius.

Anſeris timiditas.

Cæterùm eiuſmodi in noxijs declinandis cautio eò procedit, vt in timiditatem, hancq; ignominioſam ferè multi abire exiſtiment, animalq; inde præ cæteris timidum vocent: nam ſi quid fortè, inquiunt, ſplendidum eminus conſpiciat, ſummopere ſibi timet: adeo vt ad aſpectum chenomyci herbæ, teſte Plinio, aliàs innoxiæ, & quæ hinc nomen habere videtur perhorreſcat, quinimò pabulo ſæpe relicto, cùm alioqui animal cibi ſit auidiſſimum, in paſtu tamen falſa concepta imagine exterritus, ilicò euolet in Chenoboſcium. Quia verò

Vigilantia. Sensus acutiores.

eiuſcemodi timiditati, coniuncta ſit perpetua quaſi vigilantia, ipſaq; auis naturaliter ad ſenſus, & ſtrepitus ſit valde acuta, non imminentia tantum pericula, ſed intentatas etiam inſidias à longè præſentit, adeo vt ne per ſomnum quidem opprimatur: nam nunquam in vtramuis, quod aiunt, aurem dormit, ſed ad minimos quoſque ſtrepitus excitatus elato clamore alios etiam, qui in ea domo habitant, à ſomno excitat: imò verò, vigilias noctis aſſiduo clangore teſtatur, vt Iſidorus loquitur, & Albertus parum tantùm dormire affirmat. Vnde meritò [c] Plinius, *Eſt*, inquit, *& Anſeri peruigil cura, Capitolio teſtata defenſo*. Et Prudentius eum peruigilem appellat, & proditorem pericli occulti.

[c] *Lib. 10. cap. 22.*

Depulit hos equitum nimbus, non peruigil Anſer,
Proditor occulti tenebroſa nocte pericli.

Quod modò ad ſenſus attinet, quibus potiſſimùm mala ſua præuidere Anſer creditur, eos quidem velut exquiſitiſſimos multi celebrant, præcipuè olfactum, & auditum. [d] Lucretius in primis odoratum ſic commendat:

[d] *Rer. natur. lib. 4.*

—— *Humanum longè præſentit odorem*
Romulidarum arcis ſeruator candidus Anſer.

[e] Iſidorus nullum animal melius odorem hominis ſentire exiſtimat, quàm Anſer, vnde & clangore eius Gallorum aſcenſum in Capitolio deprehenſum eſſe. Etſi autem ita hominum aduentum ſubodorare dicatur, veriſimillimum tamen eſt alia etiam odoratu ſuo percipere poſſe. Idem ferè de exquiſito eius auditus ſenſu tradunt plurimi, præcipue Alexander ab Alexandro, & [f] Cælius Rhodiginus, quanuis hic anceps videatur, apronè, an Anſeri primæ partes in audiendo ſint concedendæ, inquit enim: In qua quidem ratione ſenſuum illud obiter adnotabimus, in cane vim odorandi eſſe præcipuam, in Aquila viſum, in Protogeuſte Indico animali guſtum, in ſerpentibus; & quibuſdam auibus tactum, in apris auditum, vel vt Græcus præfert codex, in Anſeribus. Quamobrem, & horum ſenſuum ope ſolertem ſeſe præbet ædium noſtrarum cuſtodem, homines enim etiam ſi nocte media venerint, vel ad prædandum, capiendumue, vel ad quid aliud ſcelus perpetrandum, diligenter obſeruat: nam vnus, aut alter egregiè vigilat, excubatq; pro cæteris, qui accedentium, & inſidiantium ſtrepitum, & odorem percipiens, ſocijs indicat, clamoreq; ingenti concitato prædones in fugam vertit. Præcellunt igitur Anſeres canibus, vt pote quorum ſilentium fruſto panis, Anſerum verò ne maximis quidem blanditijs ſedari poteſt. Quod eleganter nobis [g] Ælianus teſtatum reliquit his verbis: *Anſeres ad cuſtodiam præferendi ſunt canibus, quod Romanorum periclitatione conſtat. Canes enim ad cibum oblatum* (à Gallis) *ſilebant. Anſerum verò proprium eſt ad eſculenta, quæ eis obyciuntur, non quieſcere, ſed exclamare*. Non itaq; illa timiditas, de qua anteà ſermonem habuimus, quidquam de eius laude detrahit, nam cum ſumma quadam prudentia coniuncta eſt. Cauet enim, & proſpicit imminentes noxas. Quòd ſi autem manifeſtò iam tenentur periculo, tunc (quod eſt prudentis animi officium) vim vi repellens, animi, & corporis vires in auxilium prouocat, & quidem tanto alarum robore hoſtem propulſat, vt ſe ab Anſere deiectum Falconem vidiſſe teſtetur doctiſſimus Scaliger

[e] *Etymol. lib. 12. ca. 7.*

[f] *Lect. antiq. lib. 22.*

[g] *De anim. lib. 12. c. 33.*

Anſeris pugnacitas.

liger inter Sabaudiani ducis aucupes. Sic Anseres nihili facere canes, & magnas Struthiones, Accipitrem verò vel minimè formidare scribit Ælianus. Quod etsi fortasse de Anseres sylvestri intelligant, domesticis tamen non dissimilem fortitudinem, ac animositatem esse non debemus inficiari. Sunt enim & ipsi robusti, & in pugnando admodum pertinaces, vt testatur [h] Franciscus Petrarcha his verbis: *Anatum, atque Anserum pertinaciam quis non vidit? Vt pectoribus se perurgent, clangoribus increpitant, alis dimerberant, rostris hærent.* Huc spectat eius erga homines studium, solicita suæ familiæ cura, sagacitas in dignoscendis suis ab alienis & multæ aliæ dotes: de quibus singulis proprijs locis agemus, ne eadem sæpius repetamus: nunc aliquid dicturi, quod quidem opprobrio Anseri vertendum videtur, cùm tamen non sit. Tale quid est, inexplebilis eius edacitas, adeo vt ipsis non facilè quicquam edacius inueniri scribat [i] D. Augustinus; & Bargæus quorundam voracitatem mordens, vos Anseribus, & Onocrotalis voraciores vocet: Et sanè passim à scriptoribus edax appellatur: nec immeritò: nam vt ait [k] Scaliger præ nimia voracitate fabulum etiam deuorat. Quam voracitatem etiam indicant, dum cibum deferenti præ lætitia gestientes, omnibus modis abblandiuntur. vnde Q. [l] Calaber, Troianos summa lætitia, & honore auxilio illis venientem Euripilum Herculis filium, multis militibus comitatum accipientes, Anseribus pastori suo abblandientibus comparat. *Troiani autem*, inquit, *eum stipantes magno gaudio perfundebantur, vt quando septis inclusi Anseres virum videant, qui pabulum objcere consueuit, adblandiuntur illi; at hic videns, frontem exporrigit: sic certè Troiani gauisi sunt, cùm vidissent fortem Euripilum.* Hæc ille. Sed hanc voracitatem illi probro non esse vertendam existimo: ita enim est natura comparatum, vt quæ calido habitu sunt animalia, plurimo indigeant alimento. Anserem verò esse huiuscemodi, nemo est, qui ignoret. Cur autem à Virgilio, & ab alijs improbus vocetur, diuersi diuersam rationem assignant. Inquiunt nonnulli eum in vaticinijs, & rerum aliarum elogijs improbitatem quandam præseferre: quibus nequaquam assenserim: nusquam enim legitur, Anseres inauspicatas esse aues, cùm præsertim eis in sacrificijs tum Romani tum Ægyptij vterentur. Quapropter illis lubentiùs accesserim, qui improbum clamosum interpretantur, quia semper vociferatur: aut illis potiùs, qui insatiabilem exponunt: nam ibi Virgilius de pernicie illa loquitur, quæ agris ex Anserum edacitate accidit. Hisce omnibus Anserum encomijs adijcere libuit hos Camerarij filij elegantissimos versiculos, quòd auem nostram à calumnijs etiam vindicent: sunt autem huiusmodi.

Falso ab Anstere dejectus.

[h] *De aduers. fort. in præfatione.*

[i] *Contra epist. manich.*

[k] *In lib. 1. Theoph. de plant.*

[l] *Paralip. 6.*

Forte Anseres, hos altiles inquam, videns
Porcosq; distentos sagina duxerit,
Nil esse, carnem prater, illos quippiam,
Qua pro sale animam acceperit, putredine
Ne colliquescat, ferculum pascens probè
Sed mentis illis haud ineit prorsus nihil.
Nam nec sues lupus aggredi compascuos,
Ac congregatos audeat grunnitibus:
Concordia tantum potest consensio
Quin & fugatam grandis elephas bellua
Robustaq; exhorrescit, hunc si audierit
Vel grunnientem comminus, nec viderit
At Anseres qua gratitant expertia,
Haud sunt loquela, ipsiq; sese mutuò
Notis loquentes consonis intelligunt,
Ceu conferentes verba secum serio.
His connocant sese vt vel agmen porrò agant,
Vel ordine ad consueta redeant pascua
Ac tanquam in acie, cum est opus fugam petant.

VOX.

GRÆCI παπάζειν dicunt de voce Anſeris, authore Polluce, Alij præterea Anſerem πλαταγίζειν dicunt, ſicut Aratus κλαγγηδὸν aduerbio de eiuſdem voce eſt vſus. Apud Latinos verò maximè illi proprium eſſe volunt gratitare, quo verbo vtitur Philomelæ author.

Gratitare Anſeris proprium.

Cacabat hinc Perdix, hinc gratitat improbus Anſer.

Sunt tamen, qui legant glacitat; ſed prior lectio magis placet; nam & Thomas Rhadinus, & alij hanc vſurpant. Æquè peculiare illis eſt gingrire, ſi Pompeio Feſto credimus, à qua voce deriuatam putat gingram, quæ minutula tibia eſt, flebilem emittens ſonum, à Phœnicibus comperta. Cæterum ſunt & alia multa verba alijs auibus communia, quæ Anſeribus quoque attribuantur. [a] Virgilius eos canere dixit.

Gingrire de Anſerũ voce.

Gingra q.d. [a] *Aenei li. 8.*

——— Gallos in limine adeſſe canebat.

Sic eorum vox à Plinio, & ab Iſidoro cantus nominatur, eos vigilias ſuas cantus aſſiduitate teſtari dicentibus. Ab eodem Virgilio ſtrepere dicuntur.

Sed argutos inter Strepere Anſer Olores,

Quem imitati ſunt multi alij, vt [b] Baptiſta Mantuanus;

[b] *In Brix.*

Strepit hic & aquaticus Anſer,

Plinius verò aliàs clangere ait, & hunc imitatus [c] Petrarcha, *Anſerinum*, inquit, *inge tedium, ſed quod facilè perferas ſi in animum redierit, clangore Anſerum excitatum Capitolij defenſorem, irrumpentes Gallos noſtris ab arcibus arcuiſſe.* Sidonius Apollinaris, etiam Anſeres connubia nocte clangentes dixit. Siue igitur Anſer gratitat, ſeu gringit, ſiue canit, ſiue clangit, id ferè ſine intermiſſione facit, quod varijs epithetis paſſim poëtæ, & oratores exprimunt. Atque ita argutum vocat Martialis:

[c] *In Epiſt.*

Anſer argutus.

Argutus Anſer, gemmeiq; Pauones,

Canorum Catullus, & alij: raucum Sidonius Apollinaris. *Hoc more*, inquit, *tu & Olorinis cantibus Anſeres rauces ſociaueris*, Idem alibi garrulum ſic: *Tum quoque totam acrem Senonum, dum garrulus Anſer nunciat*, Stridulum Pamphilius, dum canit:

Canorus. Raucus, Garrulus. Stridulus.

Verſibus incomptis Stridulus Anſer egat.

Sic & multa alia apud authores Anſeris attributa reperies, quæ ingratæ & obſtreperæ vocis eius aſſiduitatem arguunt. Omnis enim Anſer, vt ait Albertus, clamoſus eſt, & vix vnquam tacet.

COITVS. PARTVS. INCVBATVS.

ANSERES non tam frequenter, vt Anates, & Gallinæ, coire, & idcirco verecundos eſſe exiſtimatos à multis ſupra diximus. Quapropter ſi [a] Columellæ credimus, ternæ tantùm fœminæ ſingulis maribus ſunt deſtinandæ: nam plures propter grauitatem inire non poſſunt. Hodie tamen vſus obtinuit, vt ſingulis maribus ſex fœminæ deſtinentur, plus minus. In aqua verò coëunt, vt placet [b] Varroni, ſic enim de eorũ coitu tradit. *Saliunt* (coëunt) *ferè in aqua, inungentur* (inigentur legit Turnebus) *in flumen, aut piſcinam*. Idem ſentit [c] Columella ſcribens: *Ineunt autem non vt priores aues, de quibus diximus, inſiſtentes humi: nam ferè in flumine, aut piſcinis id faciunt.* [d] Ariſtoteles ſcribit aquis à coitu ſeſe ingurgitare. Tempus admittendi aptiſſimum eſt à bruma, vt Varro, & Columella tradunt, Pariunt non ſolùm, quæ iam coiuerunt, ſed illæ etiam, quæ coitus adhuc ſunt expertes, contra quorundam ſententiam, quos meritò redarguit [e] Ariſtoteles his verbis. *Nec audiendi ſunt, qui ova hypenemia dicta à vento, quaſi ſubuentanea dixerit, reliquias eſſe partus, quem coitus fecerit, arbitrantur. Iam enim aliquas Gallinarum, & Anſerum iuuencas expertes adhuc coitus parere hypenemia viſum ſæpius eſt.* Sic ille, idem [f] alibi repetens. Quinimo abſque coitu plura pariunt, ſed minora, minuſque grata, magiſque humida, & ſterilia, vt ibidem, teſtatur [g] Philoſophus: *Sunt hæc ſterilia*, ſtatim ſubdit, *& minora, ac minus iucundi ſaporis, quàm ea quæ fœcun-*

[a] *De re ruſt. lib. 8. c. 13.* Quot fœminæ vni mari ſint deſtinandæ.
[b] *De re ruſt. lib 8 cap. 3.*
[c] *De re ruſt. lib. 8. c. 14.*
[d] *Hiſt. li. 6. cap 2.*
[e] *Hiſt. lib. 6. cap. 2.*
[f] *Hiſt lib. 3. cap. 1.*
[g] *Hiſt. lib. 5. cap. 33.*

fœcunda gignuntur, sed plura numero. Vt plurimum autem Anseris ouum non minus est, quam Crocodili tuuiatilis, vt memoriæ idem prodidit. Singulæ non plus quater in anno pariunt, teste Varrone. Columella verò ter parere scribit, eiq; subscribunt plurimi ex recentioribus, dummodo fœtus non excludunt. Contrà Plinius (si mendo non caret contextus) ab vtroque dissidet: bis tantùm parere scribens, etiamsi, vt dictum est à Columella, fœtus suos non excludant, sed Gallinæ earum vicem subeant. Aristoteles huius rei non meminit, quod nouerim. Pariunt autem (singulis fœtibus) vt idem quoque [h] Plinius notat, plurima oua sedecim, pauciſſima septem. Si quis surripiat, eò procedunt pariendo, donec rumpantur. Columella aliter, *Pariunt*, inquit, *singulis fœtibus oua, primo quina, sequenti quaterna, nouissimo terna.* Quintilius vsque ad duodecim, aliquando etiam plura parere aiunt. Inter Geoponicos recentiores Carolus Stephanus scribit has aues, si excludant, primo fœtu quinque edere, secundo quatuor, vltimo tria tantùm: si verò non incubent duodecim, & plura singulis fœtationibus. Quidam alij recentiores multò maiorem numerum faciunt, ad centum, & quandoq; ducenta procedere asserentes, nimirum donec rumpantur, vt ait Plinius. Tempus porrò pariendi est, vt testantur Varro, Columella & alij, à calendis Martijs vsque ad solstitium. Plinius ex Varrone scribit, quod si bruma coluerint, pariunt post solstitium quadradraginia prope diebus. Cùm primò pariunt, ad haras, hoc est, ad nidos sunt deducendæ, vt monent Columella, Palladius, & alij. *Minimè autem*, inquit [i] Columella, *concedendum est fœminis extra septum parere, sed cùm videbuntur sedem quærere, comprimenda sunt, atque tenenda: nam si appropinquant partus, digito tanguntur oua, quæ sunt prima parte locorum genitalium: quamobrem perduci ad haram debent, includiq;, vt fœtum edant.* Cuius verba eò libentius adscripsi, quod modum etiam doceant, quo pariendi tempus præscire queamus. Singulis autem, inquit [k] Varro, vbi pariant, faciundum haras quadratas circum binos pedes, & semipedem. Eas substernendum palea. Quòd autem sensu admodum valeat hæc auis, semel singulas ad haram duxisse sufficiet: nam per se deinceps parituræ illuc reuertuntur: quod non tacuit Columella. Idq; inquit, *singulis semel fecisse satis est: quoniam vnaquaque recurrit eodem, vbi primò peperit.* Et Palladius, *cum semel hoc feceris*, inquit, *consuetudine sponte retinebunt.* Ijdem omnes citati authores monent, vt oua Anseribus subducamus, & Gallinis excludenda præbeamus, quòd ab his commodiùs, & maiori cum diligentia excludantur, educenturq; & sic ipsæ Anseres maiorem ouorum numerum hero parient. Columella cùm dixisset, singulas ter anno parere, si prohibeantur fœtus excludere, *Quod magis expedit*, statim subdit, *quàm quod ipsa suos fouent* (forte foueant) *nam & a Gallinis melius enutriuntur, & longe maior grex efficitur.* Quod consilium, si aliquis sequi voluerit, ouorum supponendorum numerum a Columella audiat. *Supponuntur autem*, ait, *Gallinis huius generis* (Anserini) *oua plurima quinque, pauciſſima tria.* Quod meritò faciendum monet. nam cùm multò maiora Gallinaceis sint, si plura subdantur, ea Gallinæ alarum ambitu latis continere nequeunt, nec vt decet, fouere. Palladius, ne Anserina oua supposita Gallinis noceant vrticam subijci præcipit. Sed alij alia de causa id faciendum consultiùs docent, vt infrà ostendam. Si quis autem Anseres ipsas suis ouis incubare malit, ex Varronis præscripto earum oua aliquo signo notabit, quòd aliena non excludant. Quod & Plinius, & alij quoque passim asserunt; Quod tamen ita accipiendũ est, vt aliena non excludant, nisi sua quoque habuerint supposita, vt ex hisce Columellæ verbis colligitur. *Sed nouissimo fœtu*, inquit, *cùm volumus ipsas incubare, notandi erunt vnius cuiusq; partus, vt suis matribus subjciantur, quoniam negatur Anser aliena excludere oua, nisi subiecta sua quoq; habuerit.* Quod quidẽ summa est admiratione dignum: nam cùm, vt est in prouerbio, nihil sit tam ouo simile, quam ouum, valde mirum est, tantam huic aliti a natura inditam perspicacitatem, vt sua ab alienis ouis, etsi eiusdem speciei dignoscere queat. Vt modò minori quò fieri potest, dispẽdio sua Anseri oua fouenda tradantur, monent Columella, Palladius, alijq; extremũ partum illis subijci oportere, & rationem addunt, quia postmodũ amplius parient. Itaq; si primi, aut secũdi partus ouis incubare permitterentur nõ pauca fieret ouorum iactura. Ter enim, quaterúe, vt diximus, quotannis pariunt. Cùm autem vrticarum aculei eius pullis maximè infesti, & pernicioſi sint, adeo, vt ab ipsis vel leuiter expunctis moriantur, præcipit Columella, vt radices ipsius vrticę ouis subijciantur, sic enim pullis enatis vrtica non nocebit. Sed verba clarioris doctrinæ gratia hic apponam. *Sed euellendæ debent*, ait, *vt ouis subyciantur radices vrticarum, quo quasi remedio medicantur, ne noceri possit excussis Anserculis, quos enecant vrtica, si teneros pupugerint.* In nido collocando etiam adhibenda est cautela. nam vt monent neoterici geoponici, nidi loco statuendi sunt non adeo calido, vt pro Gallinis fieri solet: nam cùm temperie, inquiunt, calidissima sint Anseres, timendum est, ne tum matrum, tum loci calore immodico comburantur potiùs ouа, quàm

Anserini oui magnitudo.

Quoties in anno pariant.

Quot ouа singulis fœtib⁹ pariãt.

[h] *Lib. 10. cap. 59.*

[i] *De re rust. lib. 8. c. 13.*

[k] *De re rust. lib. 3. c. 10*

Ouа Anserina quot Gallinis supponẽda

Vrtica ne pullis noceat quid agendum.

Tempus ad incubandũ idoneum.

quidquam ex illis nascatur. Tempus præterea incubandi obseruandum est, quod maximè idoneum esse ait Palladius à calendis Martijs vsque ad æstiuum solstitium. Recentiores verò quidam a principio Nouembris ad Decembrem exactum. Cæterùm alijs etiam temporibus incubare Anseres experientia docet. Incubandi autem tempus triginta dierum spatio naturaliter absoluunt, teste [l] Aristotele, sicut Aquilæ, Tardæ, & cæteræ quoque magnæ aues. [m] Plinius addit, si dies tepidiores sint, viginti quinque diebus perficere, Varro tamen Columella, & alij quàm plurimi Anserem trigesimo die nasci aiunt. Postremò de ouorum supponendorum numero alij aliter sentiunt, diuersiq; diuersum assignant. Varro plerique nouem supponi ait, aut decem, & qui hoc minus septem, qui hoc plus quindecim. Columella pauciſſima septem, plurima quindecim. Quintilij non plura, quam nouem. Recentiores aliqui nouem, aut vndecim, aut tredecim, nec plura, nec pauciora. Incubant autem in hoc genere fœminæ tantùm, vt scribit Plinius, sed tanta diligentia, vt & suam, & masculorum vicem suppleant: nam ab incubitu nunquam recedunt, donec pullos excusserint.

[l] *Hist. lib. 6. cap. 6.*

[m] *Lib. 10. cap. 59.*

Quot ouа supponẽda

Fœminæ tantùm incubant.

[n] *Hist. lib. 6. cap. 8.*

Anserum, inquit [n] Aristoteles, *fœmina tantum incubant, quæ vt caperunt, nunquam intermittunt, sed perpetuo fouent incubitu.* Cùm itaque à fouendo non recedant, necesse omnino est, cibum, potumq; incubantibus semper apponere: alioquin ipsæ matres pullorum desiderio a nidis non digredientes, fame pereunt, vel si cibi causa discedant, oua frigescunt, & fœtus irritus euadit. Ordeum ijs intritum cum aqua apponi Varro iubet: sed alia quoque ipsis conuenientia edulia apponi nihil prohibet. Cùm autem, vt ait Ælianus, natura vorax sit, & ventriculo calidissimo, gaudet herbis, riguis, & frigidis, laurum non attingit, cibarijs summè humidis, quibus interius refrigeretur, delectatur.

Anseres an educandi.

EDVCATIO. VICTVS. SAGINA.

Anseres quæ dãna inferant.

NVNQVID Anseres educandi sint, in controuersiam quis meritò reuocet. Agris enim valde damnosus est, indeq; à Virgilio improbum nuncupatum suprà diximus. Et Columella *cum non vtilem locis consitis* ait, *quia quicquid teneorum contingere potest, carpit:* nam tenella arborum germina absumit, viridariorum herbas penitus depascitur, vitium pampinos rodit, & segetes morsu, & stercore demolitur. Quapropter in illis regionibus, ad quas Anseres indomiti migrant frequenti numero, vitæ sunt tarpenumerò segetes per longissima spacia, quàm paucis horis absumptæ. Eadem & màiora etiam damna inferunt domestici, si absque custodibus per agros liberi vagari permittantur. Quas enim segetes ipsi radicitus nõ euellunt, eas alui excrementis, quasi ab igne contractas aridas reddunt, & quod amplius est, nihil deinde ibi, nisi post multum interuallum enascitur. Narrat Mauricius Cordæus se vidisse aliquando litora, prataq; quæ antea herbarum multitudine, florumq; varietate luxuriabant, plus quam credibile est, arida, steriliaq; euasisse. Accidisse verò id, non tam, quod ibi pascerentur Anseres, quàm quod ibidem quiescentes liquidis, quibus à natura donati sunt, stercoribus suis agros inquinarent. Aluo etenim sunt profusiore. His itaq; ante oculos positis Anseres nequaquam alendos dicemus. Veruntamen si contrà vtilitates, & commoda eorum, quæ alibi diffusè recensebo, consideremus, haud dubio sententiam mutabimus: præsertim cum commemorata modò omnia nocumenta facilè euitari possint, si vel domi alantur in cohorte, vel si in agris præfecto ijs custode, qui ab inferenda pernicie prohibeat: vel denique si illis in agris, in quibus, cum tantùm illorum enutritioni sint destinati, nihil detrimenti afferre possint, enutriantur. Veteres sanè, altores eorum extitere, vt ex ipsorum monumentis elicere licet. *Horum greges,* vt narrat Marcus Varro, *Scipio, Metellus, & M. Seius habebant magnos aliquot. Merula, Seius* inquit, *ita greges comparauit Anserum, vt hos quinque gradus obseruaret, quos in Gallinis dixi. His sunt de genere, de fœtura, de ouis, de pullis, de sagina.* Habebant etiam Anserum pastores, vt meminit [o] Paulus Iureconsultus: & apud [p] Athenæum testatur Cratinus in Dionysalexandro sic: Bubulci Anserum pastores Florentinus, referente Alexandro ab Alexandro magna inter Iurisperitos authoritate, equos, boues, Gallinas, Anseres, & cætera hoc genus, quæ pecorum numero habentur, quanuis in quotidiano vsu forent, in suppellectili non haberi censuit. Sexcenta alia loca hic adducere possem, quæ veterem, & vtilitatissimum alendorum Anserum morem ostendunt, sed cum alibi sint recitanda, ne idem sæpius inculcem, ea in aliud tempus adducenda reijcio. Non igitur commemorata

Anserum alendorum vetus consuetudo.

Anseres plurimos qui aluerint.

[o] *Decip. l. 9.*

[p] *Genial l. 3. cap. 19.*

nos

nos incommoda deterreãt, vt à villis, & ruribus noſtris haſce aues arceamus, & potiſſimùm, ſi locum idoneum nacti fuerimus, vbi prædicta damna inferre nequeant: & hac in re Geoponicorum omnium conſilium ſequamur, qui vno ore illas ob multa, quæ ab eis proueniunt, commoda, educari ſuadent, & Columellæ præſertim, qui nos ad eas enutriendas adhortatur his verbis: Sicubi vero flumen, aut lacus eſt, herbæq; copia, nec minus iuxta latæ fruges, id quoq; genus (Anſerinum) nutriendum eſt; quod etiam nos facere cenſemus, non quia magni ſit fructus, ſed quia minimi oneris: attamen præſtat ex ſe pullos, atq; plumam, quam non, vt in ouibus lanam, ſemel demetere, ſed bis anno, vere, & autumno vellere licet: Iam quomodo antiquitùs conſtruerentur chenoboſcia dicamus; ſic enim quod dictum eſt de alendorum Anſerum conſuetudine magis confirmabitur. Id quoque imprimis docet ipſe Columella, cuius hic verba recitabo, vt ſi cui eſt harum auium cura, eius præcepta, vt qui hac de re quàm appoſitè ſcripſerit, ſequi poſſit. *Qui verò*, inquit, *greges nantium poſſidere ſtudent, chenoboſcia conſtituant, quæ tum demum vigebunt, ſi fuerint ordinata ratione tali. Cohors ab omni catero pecore ſecreta clauditur, alta nouem pedum maceria, porticibuſq; circundata, ita vt in aliqua parte ſit cella cuſtodis: ſub porticibus deinde quadrata hara cementis, vel etiam latericulis exſtruantur: quas ſingulas ſatis eſt habere quoquo verſus pedes ternos, & aditus ſingulos firmis hoſtiolis munitos, quia per fœturam diligenter claudi debent, & extra villam: deinde non longe ab ædificio ſi eſt ſtagnum, vel flumen, alia non quæratur aqua: ſin alter, lacus, piſcinæq; manu fiant, vt ſint, quibus inurinare poſſint aues, nam ſine iſto præſidio non magis, quam ſine terreno recte viuere queunt.* Hæc ille, qui etiam, quod ad chenoboſcij conſtitutionem attinet, dixerat in præcedenti capite, intra cohortem vt protecti ſint, ſecretis angulis haras facere oportere, in quibus cubitent, & fœtus edant. Quod autem præcipit de aqua, in qua inurinare poſſint, adeo eſt neceſſarium, vt Anſeres abſq; hac velle enutrire, extremæ ſit dementiæ: cum enim amphibij generis ſint, vt teſtis eſt Marcus Varro, nulla villa, aut terra ſunt contenti, niſi vicinas habeant piſcinas. *Manſio*, inquiunt Quintilij, *ſiue hara Anſeraria, quam Chenoboſcium Græci appellant, conſtituatur in loco paluſtri, & aquoſo.* Et Palladius: *Anſer ſanè, nec ſine herba, nec ſine aqua facilè ſuſtinetur.* Et paulò inferiùs. *Si deſit fluuius, lacuna formetur.* Verùm parum fuerit, chenoboſcium inſtruxiſſe, & locum, vbi innatare valeant natura, vel arte comparaſſe: niſi quoq; cibi eorum naturæ, & palato conuenientes largè ſuppeditentur. Hac igitur gratia iubet Columella, *paluſtris quoq;, ſed herbidus ager deſtinetur, atq; alia pabula conſerantur & vicia, trifolium, fœnum Græcum, ſed præcipuè genus intubi, quod σέριν Græci appellant: lactucæ quoq; in hunc vſum ſemina, vel maximè ſerenda ſunt, quoniam & molliſſimum eſt olus, & libentiſſimè ab his auibus appetitur. Tum etiam pullis vtiliſſima eſt eſca.* Idem præcipit Palladius: *Si herba*, inquit, *non ſuppetet, trifolium, fœnum Græcum, agreſtia intyba, lactuculas ferulas ſeremus alimento.* Et Varro, *Eos paſcunt*, inquit, *in humidis locis, vbi pabulum ſerunt, quod aliquem fructum ferat ſeruntq; his herbam quæ vocatur ſeris, quòd ea aqua tacta etiam cùm eſt arida, ſit viridis. Folia eius decerpentes dant, ne ſi eo inegerint, vbi naſcitur, aut obterendo perdant, aut ipſi eruditate pereant. Voraces enim ſunt natura. Quo temperandum eis, qui propter cupiditatem ſæpe in paſcendo ſi radicem prenderunt, quam educere velint è terra, abrumpunt collum: pertinebit illum enim id, vt caput molle. Si hac herba non eſt, dandum hordeum, aut frumentum aliud. Cùm eſt tempus farraginis, dandum, vt in ſeri dixi.* Quintilij verò cibum illis offerri dicunt, ex omnibus leguminibus, eruo excepto. Danda quoq; eſſe & lactucæ folia: prohibendos tamen à graminis eſu cruditatis enim cauſa eſt. Plinius, quod alij quoq; meminerunt, illis vrticam contactu mortiferam eſſe ſcribit: nec minus auiditatem, nunc ſatietate nimia, nunc ſuamet ui: *quando*, inquit, *apprehenſa radice, morſu ſæpe conantes euellere, ante colla ſua abrumpant.* Pro quo remedium ſuperius à nobis eſt annotatum. Noſtris temporibus pleriq; omnis fermè generis legumina Anſeribus offerunt, furfure, & aqua tepida commiſtis: aliqui furfurem cum vrticæ folijs teneriuſculis incoquunt, & ſimul exhibent: aliqui furfurẽ tantum in iure: & aliquando lactucæ aliquid, cicorij, creſcionisq; aliarumq; id generis herbarum ad reuocandum marceſcentem palatum. Idq; mane, ſerò, & meridie factitant. Reliquis diei horis ad prata mittunt, & ad lacum aliquem, vel fluuium ſub pueri cuſtodia, qui ne longius euolent, obſeruat, & à conſitis locis prohibet cauetq; in primis, ne vrticas, hyoſcyamum, & cicutam deuorent: quòd tale quid fortè guſtantes ſopore correpti, nunquam deinceps excitantur; ſed vitam cum morte commutant. Scribit Io. Bruyerinus, (quod in Gallia fortè fieri conſueuit) Anſeres veteres caſtaneis, pyris, maliſq; rura farcire. Cæterum qui, qualesq; Anſeres ſint eligendi, iam dicamus: vt quò fieri licet, ex ipſis vberiorem fructum capere poſſimus. *Mernla*, Varrone teſte, *iubebat ſeruum in legendo obſeruare, vt eſſent ampli, & albi: quòd plerunq; pullos ſimiles ſui faciant. Eſt enim alterum genus varium, quod ferum vocatur, nec cum iis libenter congregatur, nec æquè ſit manſuetum*, ſic & Columella. *Curandum*, inquit, *eſt vt mares*,

c De re ruſt. lib. 8 c. 14. Chenoboſcia quomodo conſtituenda.

Aqua Anſeribus quã neceſſaria.

Ager quis Anſerum pabulo ſit deſtinandus.

Agramine cur prohibeantur.

Anſeribus quæ herbæ mortiferæ. Anſeres qui eligendi.

mares, fœminaſq; quàm ampliſſimi corporis, & albi coloris eligantur: nam eſt aliud genus varium: quod à fero mitigatum, domeſticum factum eſt, id neque aquè fœcundum eſt, nec tam preciosum, propter quod minimè nutriendum. Io. Bruyerinus, cuius verba iam antè recitaui, varios in Gallia multò numeroſiores eſſe, quàm candidos aſſerit, admodum fœcundos, & cibis gratos. Item Ornithologus varios a Germanis albis præferri ait, ceu firmioris valetudinis, nec minus fœcundos, nec pluma deteriores. Idem ferè in noſtris regionibus obſeruamus: quapropter albinè, an varij ſint, parum intereſt, dummodo bona ſint habitudine, & amplo corpore. Hi enim oua maiora, & pullos ſui ſimiles parient. De numero fœminarum maribus deſtinando, deq; incubatione, & reliquis ad fœtum pertinentibus ſupra diximus. Reſtat modo, vt quomodo pulli ſint educandi aperiamus: qua in re a Varrone, & Columella, cæterisq; in hac, & ſuperiori rubrica frequens citatis Geoponicis non diſcedemus: quare etiam præcepta eorundem circa hanc curam recenſere non pigebit, vt eos imitari quiſquis poſſit: qui ſele hac in re diligentiores, & prudentiores præbuerunt.

Pulli excluſi quomodo educandi.

Cum excludit, inquit Varro (fœmina pullos) *quinque diebus primis patiuntur eſſe cum matre. Deinde quotidie, ſerenum cùm eſt, producunt in prata, item piſcinas, aut paludes: ysq; faciunt haras ſupra terram, aut ſubtus, in quas non tucludant plus vicenos pullos. Easq; cellas prouident, ne habeant in ſolo humorem, & vt molle habeant ſubſtramẽ è palea, aliaue qua re, neue qua eò accedere poſſint muſtela, aliaue beſtia, qua noceant.* Huculq; ille: & rurſus poſt quædam ad Anſerum victum generatim ſpectantia ſubdit: *Pullis primùm biduo polenta, aut ordeum apponitur, tribus proximis naſturtium viride cõfectum minutatim ex aqua in vas aliquod. Cum autem ſunt incluſi in haras, aut ſpeluncas, vt dixi victi obyciunt his polentam ordeaceam, aut farraginem, herbamue teneram aliquam conciſam.* De hac eadem pullorum educatione hæc habet Columella. *Atque is* (Anſerculus) *dum exiguus, decem primis diebus paſcitur in hara clauſus cum matre. Poſteà cùm ſerenitas permittit, producitur in prata, & ad piſcinas: cauendumq; eſt, ne aut aculeis vrtica compungatur, aut eſuriens mittatur in paſcuum: ſed ante conciſis intubis, vel lactuca ſolus ſaturetur: nam ſi adhuc parum firmus, & indigens ciborum peruenit in paſcuum, fruticibus, aut ſolidioribus herbis oblectatur ita pertinaciter, vt collum abrumpat. Milium quoq;, aut etiam triticum miſtum cum aqua rectè prabetur, atq; vbi ſe paulum confirmauit, in gregem coæqualium compellitur: & ordeo alitur: quod & matricibus prabere non inutile eſt. Pullos autem non expedit vlures in ſingulas haras, quàm vicenos adyci, nec rurſus omnino cum matoribus includi: quoniam validior enecat infirmũ. Cellas, in quibus incubitant, ſiccisſimas eſſe oportet, ſubſtrataſq; habere paleas: vel ſi ea non ſunt, gratiſſimum quodq; fœnum: cætera eadem, quæ in alijs generibus pulicrum ſeruanda ſunt, ne coluber, ne vipera, feleſq; aut etiam muſtela poſſit aſpirare: quæ fere pernicies ad internecionem proſternunt teneros. Sunt qui ordeum maceratum incubantibus apponunt, ne patiantur matrices ſæpius nidum relinquere: deinde pullis excluſis, primis quinque diebus polentam, vel maceratum far, ſicut Pauonibus obyciunt. Nonnulli etiam viride naſturtium confectum minutim cum aqua prabent, eaq; eis eſt eſca iucundiſſima.* Hæc omnia Columella. Quintilij iubent, vt cum ſerenum cælum eſt, ad palcua prius, deinde ad aquam, vbi iam cibo ſatiati ſunt, producantur. Item ne hœdi, aut porci pilos deuorent eſſe obſeruandum: quia his deuoratis intereunt. Præterea vt pullis nouiſſimè editis polenta, & frumentum madefactum cibi loco obijciantur, & naſturtium viride. Ex Neotericis Petrus Creſcentienſis iubet ſemine papaueris primis decem diebus paſci intus, poſtea verò foras educi, vbi vrtica non fuerit, cuius formidant aculeos, & præcipuè in prata, & piſcinas, aut paludes. Carolus verò Stephanus decem primis diebus cum matribus in haris includi vult, ibiq; farina ordeacea, melle, furfure, & aqua commiſtis enutriri, & aliquando lactucas teneras obijci: poſtremis verò ex his decem diebus milium, & frumentum ipſis exhibenda aſſerit: ſed deinceps ea facienda eſſe, quæ ſuperius ex aliorum monumentis retulimus. Inſuper à beſtijs, vt lupis, & vulpibus tuendi ſunt, ac conſeruandi, vt Petrus Creſcentienſis, & alij admonent. Sed à lupis vt conſeruentur, non multum laborabimus: rarò etenim Anſeres à lupo rapiuntur: a vulpibus ſæpiſſimè, contra quas Antonius Mizaldus vulpem decoctam, & in fruſta conciſam illis in cibo exhiberi iubet, promittitq; ita per bimeſtre temporis ſpacium à vulpibus ſecuros fore. Habent & alios infeſtos hoſtes Anſeres, Aquilam nimirum, & Miluum, & alias id genus aues, à quibus haud alio pacto, quàm ſedula, & diligenti cuſtodia, præſertim dum iuniores ſunt, conſeruari poſſunt. Atque hæc de educatione dicta ſunto. Supereſt modò vt de earundem auium ſaginatione nonnulla ſubijciamus. Antiquiſſimis autem etiam temporibus Anſeres ſaginare ſolitum fuit, vt ex [d] Athenæo colligitur, apud quem cùm præter alia cibaria Anſeres durei, ideſt, equi duratei modo tarĉti Deipnoſophiſtis appoſiti eſſent, alijq; accuratiſſimè præparati, *σιτωτὸς ὄνος*, ideſt altiles eſſe dixit quidam. *Tum Vlpianus σιτωτὸς χῆνας apud quem legimus? At Plutarchus: Theopompus inquit, Chius in Hellenicis, & libro decimotertio Philippicorũ, autor eſt, Ageſilao Lacedemonio, cùm in Aegy-*

Auulpibus quomodo conſtruentur.

Anſerum ſaginandorũ vetus conſuetudo.

[d] *Deip. li. 9.*

ptum

ptum appulisset, Aegyptios misisse Anseres vitulosq; ὀψωνὲς, idest, saginatos. Antigenes Comicus in Bacchantibus fœminis ait: Si quis alendum me susciperet, velut Anserem ὀψωνὲν, idest, qui opimatur. Archestratus in famoso illo suo poemate, altilis Anseris pullum simul cum parente iubet apparari, eumq; assari simpliciter: Hæc omnia ex Athenæo: ex quibus liquidò patet saginandorum Anserum vetustissimam fuisse consuetudinem. Et cùm nostris etiam temporibus id maximè sit consuetum, operæpretium fuerit hîc præcepta tradere, eaq; etiam ex ipsis antiquis, quibus edoctì Anseres pinguissimos reddere poterimus. *Cùm igitur*, vt Columellæ placet, *pulli quatuor mensium sunt, fartura maximus quisque destinatur, quoniam tenera ætas præcipuè habetur ad hanc rem aptissima: & est facilis harum autium sagina: nam præter polentam, & pollinem ter die nihil sanè aliud dari necesse est, dummodo largè bibendi potestas fiat: ne vagandi facultas detur: sintq; calido, & tenebroso loco: quæres ad creandas adipes multum conferunt: hoc modo duobus mensibus pinguescunt, & ea propter etiam tenerrima pullities sæpe quadraginta diebus redditur opima.* Eadem habet Varro, verùm paulò aliter. *Ad saginandum*, inquit, *eligunt pullos circiter sesquimenses, qui sunt natus eos includunt in saginario, ibiq; polentam, & pollinem aqua madefacta dant cibum, ita vt per dies saturent. Secundum cibum, largè vt bibant, faciunt potestatem. Sic curati circiter duobus mensibus fiunt pingues. Quotiescunque sumpserunt, locus solet purgari: quod ipsi ament lacum purum.* Palladius Columellam potius, quàm Varronem secutus videtur. nam quatuor mensium Anseres ad saginandum eligit, iubetq; polentam in die ter dari, largè vagandi licentiam quoq; prohibet, obscuro loco claudit, & calido: asseritq; maiores etiam secundo mense pinguescere: paruulos verò sæpe trigesimo die mori, ipso scilicet saginationis tempore. Addit etiam melius saginari, si milium ad satietatem præbeatur insulum. Præterea, Græcos saginandis Anseribus polentæ duas partes, & furfuris quatuor aqua calida temperare, & ingerere pro appetentis voluptate: tribus per diem vicibus potu adiuuare: media quoque nocte aquam ministrare. Deinceps docet, qua arte hepar, quod maximo habetur in pretio, in ipsis tenerum fiat, & inquit, peractis viginti diebus, nempe à saginæ principio, tunsas caricas, & aqua maceratas in offas exiguas efformandas, & per dies viginti continuos ministrandas Anseribus. Sed hanc curam, siue saginam longè diffusiore oratione prosequuntur Quintilij, qui cùm dixissent, Anseres pinguescere in domibus calidis polétæ partibus duabus, & furfurum partibus quatuor, aqua calida subactis, & obiectis, vt inde quantum velint, edant: iter die cibum sumere, & circa mediam noctem; bibere largiter; & postquam magni euaserunt, caricas siccas in tenuia segmenta concisas, & aqua subactas per dies viginti in potu exhibendas esse. Hæc, inquam, cùm de Anserum sagina tradidissent, alia ad augendum iecur, ipsosq; magis pinguefaciendos spectantia subinde subijciunt. *Post dies triginta si quis iecinora ipsorum magna efficere velit, caricas siccas in tenuia frusta concisas aqua subigat, & per dies viginti, aut minimum decem, & septem in os ingerat. Quidam vt magnum faciant hepar, sitq; ipse Anser pinguis, sic nutriunt. Incluso nimirum frumentum maceratum obyciunt, aut ordeum eodem modo. Frumentum enim cito pinguefacit. Hordeum verò carnem albam facit. Pascatur autem ex prædictis speciebus singulatim, aut etiam vtrisque ad dies viginti quinque, bis per diem oblatis collyrys inde factis, ita vt septem collyria singulis primis quinque diebus offerantur, consequenterq; paulatim numerus augeatur, vsque ad dies viginti quinque, vt sint dies ex toto triginta. Quibus impletis malnas ferue facies, & decocto eius adhuc calido fermentum madefactum exhibebis, atque id faces quatriduum. Iisdem etiam diebus aquam mulsam offeres, ter singulis diebus ipsam permutans, & non eadem vtens, & sic in sequentibus vsque ad sexaginta diebus, aridis ficis contusis cum prædicto fermento veteris in eorum alimentum, contingetq; tibi post dies sexaginta, & ipso Ansere, & hepate eius tenero, & albo vti, quod sanè exemptum in vas amplum mittendum est, in quo calida sit aqua, qua etiam iterum, atque iterum est permutanda. Præstant autem fœminarum tum corpora, tum iecinora. Sint verò Anseres non annicula, sed duorum annorum vsque ad quatuor.* Hæc omnia de Anserum saginam ex veterum placitis dicta sunto, quibus adde, si videtur, quod eadem de re scriptum reliquit [c] Cato, qui vt pingues reddantur Anseres, eodem modo eos ali iubet, quo Gallinæ. Gallinas autem, quæ primum peperint, farcire docet cum turundis factis è polline, vel farina ordeacea conspersa, quæ in os indantur. *Paulatim*, inquit, *quotidie addas, & ex gula consideres, quod satis fiet. Bis in die farcias, & meridie bibere dato, nec plus ante* (in vase appositam) *finas, quàm horam vnam. Eodem modo Anserem alito, nisi prius dato bibere bis in die, & bis escam.* Recentiores quidam asserunt, Anserum vnum saginari posse solo modio auenæ, & aqua subinde appositis. Testatur Ornithologus apud suos ab aliquibus saginari hoc modo. Anserem loco angusto includunt, in quo conuerti non possit, sed sedere tantum, aut stare, aliqui etiam oculos ei effodiunt: tum pascunt eum insertis offis è milio, in sartagine fixis, deinde lacte madefactis. Potum nullum apponunt. Sic pinguescere aiunt, & iecur ad mirificam magnitudinem excrescere. Cæterùm valde

Anseres cuius ætatis, & quomodo saginentur.

Hepar in Ansere quo modo magnum, & tenerum reddatur.

[c] *De re rust. cap. 89.*

valde mirum est, quod de potus ablatione memorat, cùm veteres omnes potum abundè Anseribus suppeditari, communi consensu præcipiant: quod tamen & ab alijs recentioribus obseruatum video, qui eius etiam rationem reddere conantur ex Aristotele dicente, impinguationem fieri calido, & humido abeunte, & arido constante: cùm ergo potus exhibetur, inquiunt, multum humidi generatur, quod impinguationi obest, ideo sine potu melius pinguescunt. Quod superest, qui de Anserum sagina scripserunt recentiores, nihil noui literis prodidere; sed ea tantùm repetunt quę ab antiquis sunt tradita. Carolus tamen Stephanus hæc tantùm adijcit, nonnullos illis plumas è capite, & corpore euellere, alarumq; pennas maiores demere, & oculos consuere, quò magis pinguescant.

Cur aqua Anseribus saginandis negetur.

10

CORPORIS AFFECTVS. ÆTAS.

ANSEREM solum ex animalibus non rabire omnes ferè tradunt: sed an id Aristoteles scribat (alij enim aliter Aristotelis textum legunt) incertum est. De qua re audi Niphum: Anser, inquit, vnus ex pedestribus morsus à cane rabido nec rabit, nec moritur ex morsu: quare apud Aristotelem libro octauo, capite vigesimo secundo de historia animalium, vbi legitur, animalia à cane rabido morsa omnia rabiũt excepto homine (πλὴν ἀνθρώπου, vbi aliqui legunt πρὶν ἀνθρώπου, ideſt, prius, vel citius, quàm homo) quidam medicus legit πλὴν χηνὸς, ideſt, excepto Anſere, quod licet verùm ſit, non temerè tamen mutandus eſt Ariſtotelis locus. Hæc Niphus. Vt vt eſt ab ætate in autumnum morbo conflictari iam dictum eſt. Laborat quoq; pituita, ad quam curandam mulieres quaſdam ſcribit Tragus vti pimpinella maiore, quæ in pratis naſcitur. Inteſtatur autem etiam, & phthiriaſi, ſeu morbo pediculari, quemadmodum Gallinę, à quo eiſdem remedijs liberatur, quæ pro Gallinarum curatione præſcripſi. Cæterùm ipſi ſibi mederi nouerunt, frequenti nimirum ablutione, & ſideritidis eſu: qua induſtria, quia etiam ſuapte natura ſunt viuaces admodum, in multos annos vitam producunt. Albertus ſexaginta annos exceſſiſſe ſcribit. Exiſtimarem hæc fabuloſa, inquit Cardanus, etiam illo dicente: verùm cùm ſciam Carduelem, adeo paruam auem tredecim annis in cauea educatam, adducor, vt credam id quod de Anſere relatum eſt, tum præcipuè, quòd duræ carnis admodum ſit, atque ſolidæ. Conſtat enim ſylueſtrem Anſerem tribus perpetuis diebus excoctam non potuiſſe emolliri, obiectam canibus, alijſq; animalibus intactam manſiſſe: quibus adducor, & credam, ſolidam eſſe carnem illarum, & humido pingui abundare, atq; ideo longioris vitæ eſſe. Hæc ille. Verùm multò maius eſt, ac admirandum, quod de harum auium ætate tradit Gulielmus Grattarolus, Anſerem, dicens, compertum aliquando eſſe, qui ducentos attingeret annos. Quod an verum ſit alij dijudicent. Ego quidem, etſi interim maximè viuacem Anſerem non negauerim, id ne iuranti quidem crediderim.

Anſer anxiatur.

Pituita laborat.

Ipſi ſibi medentur.

Anſer ducẽtos annos natus.

20

30

40

SYMPATHIA. ANTIPATHIA.

PAVONES, Gallinæ, Anſeres mutua quadam beneuolentia conuenire videmus. Cùm Aquila verò tanta ei intercedit diſcordia, vt poſt vtriuſq; mortem etiam non ceſſet. Aquilæ enim penna Anſerinis immixta conſumit eas: id quod ſe expertum ait Albertus in pennis alarum. Oſtendit, innuitq; eiuſmodi internecinum inter haſce aues odium Homerus, vbi Hectorem impetu in Græcorum naues irruentem comparat Aquilæ, quæ Anſeres, Gruesue, aut Cygnos paſcentes apud fluuium impetat. Inquit [a] autem:

Sed ſicut auium volatilium Aquila velox
Multitudinem contra monetur fluuium apud depaſcentium
Anſerum, vel Grunum, vel Cygnorum longum collum habentium,
Sic Hector rectà tunc ad nauem nigram puppem habentem
Contrarius ruens.

Anſerum ſympathia cum Pauonibus, & Gallinis. Antipathia cũ Aquila.

[a] *Iliad. l. 15.*

Quintus Calaber eodem modo Aiacem inducit cum Vlysse disceptantem de armis Achillis, seq; metipsum Aquilæ æquantem, Troianos Anseribus, aut Gruibus, dum ait: *Cum Troiani Achillem prostratum ad se trahere cupiebant: sed ego hasta, & viribus hisce quidem in pugna animam extinxi, alys verò terrorem inieci, semper instans: hi quidem maximè fugam capessebant, Anseribus, aut Gruibus similes in quos ingruat Aquila, litteralem aram depascentes.* Habent præterea Anseres hostes alios, non solùm aues, vt Vulturem, Miluum, aliasq; rapaces, sed quadrupedes nonnullos etiam, inter quos commemorantur à Petro Crescentiensi Lupi, & vulpes, & ideo ab eis custodiendos esse præcipit. Antipathia cũ reliquis rapacibus.

PRAESAGIA. AVGVRIA.

ANSERES, inquit [a] Theophrastus, continuo clangore intempestiui, vel ad pastum festinantes ac pugnantes idem (tempestatem) monent. Aratus in eandem sententiam sic habet: κλαγγηδὸν ὑπαγόμενοι βρωσιοῖο, ideſt, maiore solito clangore ad pascua exeuntes: quem locum sic transfert Auienus:

Gramina si carpit semesa petacius Anser.

Clangoris mentione omissa, quod non est accipiendum. [b] Plinius idem de eorum continuo clangore tradit, sed de festinatione in pastu non meminit. [c] Gaudentius Merula Anseres, & Anates iugi clamore obstreperas mutationem aëris prædicere affirmat. Antonius Mizaldus, Anseres, inquit, valido cum clangore ad pastum festinantes, seq; non sine motu alarum, & frequenti ad alas attritu fluuio, aut alibi placidè natantes: præterea garritu insolito perstrepentes, pluuias (modò recentis aquæ facta illis antea fuerit liberior facultas) præsagire, vt annotarunt antiqui, ita nos sæpenumero fumus experti. Ad bilis refrigerium, & humectationem, quam de omnibus animalibus æruginosam cacant, aquis venientibus, vociferatione, & gestu applaudere videntur. Et alibi. Anseres, instante septentrionali vento, in meridiem volatum exercuisse sæpenumerò deprehendimus: ingruente verò Australi ad Boream. Et rursus: si Anseres pro cibo, & pastu inuicem pugnantes in clangorem insolenter prorumpant, hyemalem tempestatem proximam esse moneberis. Quod postremum repetit Carolus Stephanus. Aquilonares, vt refert [d] Olaus Magnus, ante solstitium hyemale augurium sumunt ex osse pectoris Anserini, quàm sæua, & quàm durabilis futura sit hyems, hoc scilicet modo. Si clarum est, esis carnibus, hyems rigida apparebit. Si spissum, & opacum, nix plurima, hyemsq; tepida sequitur. Quod modò ad auguria attinet, ales non minus ac Cygnus, fuit habita gratissima, nautis potissimùm, quia nunquam mergitur vndis, & propterea, vt ex Phauorino annotaui, cheniscus nauibus addebatur. Ab hac autem maximè aue veteres sua petijsse auguria ex [e] Homero antiquissimo poëta potissimùm patet, qui pluribus in locis ea recenset, potissimùm Telemachi, quod ei:

Ἐπὶ πτατο δεξιὸς ὄρνις
Ἀιετὸς ἀργυρόχειλα φέρων ὀνύχεσσι πέλωρον
Ἠμερον ἐξ αὐλῆς, hoc est,
Volauit dextera auis
Aquila album Anserem ferens vnguibus magnum
Domesticum è stabulo.

Patrem suum rediturum, procosq; matris suæ dispersurum ostendit: nam vt posteà interpretata est Helena, sicut Aquila veniens ex monte, vbi ei est nidus, partusq; rapiebat eum Anserem album, ideſt, domesticum, vel nutritum in domo, sic Vlysses mala multa passus post multos errores domum breui erat rediturus, & de procis, qui per Anserem significabantur debitas pœnas sumpturus. Alibi rursus eosdem procos per viginti Anseres ab Aquila in somnio illo Penelopes auspicato, quod in nostræ Ornithologiæ tomo primo retulimus inter auguria, significat. Cæterùm Lampon sacrificus vates per Anserem auem maximè auguralem iurare solebat; vt subinde inter prouerbia dicemus.

[a] *Lib. de signis temp.*

[b] *Li. 8. c. 35*

[c] *Memor. li. 2. cap. 35.*

Tempestatis hyemalis præsagium.

[d] *Hist. sept. lib. 19. c. 7.*

Aquilonares quomodo hyemis qualitates præsagiant.

[e] *Odyss. O.*

VSVS IN VANIS ETHNICORVM SACRIS.

Anſer quibus Dijs ſacer.

ISIDI, Iunoni, ac Priapo Anſeres ſacros olim fuiſſe legimus: Nam Ariſtidi, vt ipſemet narrat, Iſis duos Anſeres in ſomnijs, vt illi eſſent comites, miſit, tanquam ſibi oblati ſacrificij gratiam: quod [a] ille ſic narrat: *Vt aliquid etiam referam magis horrendum, cum Iſidi, & Seragridi quondam in Iſidis templo Smyrnæ ſacra feciſſem, veſtibulum egreſſo Anſeres duo ſacri occurrerunt, ac progreſſi tam exactè me, quò iturus eram, præceſſerunt vt id euidenter animaduerterem. Tum ad amicos, & eos qui me deducebant conuerſus, hi quoque, inquiebam in amicorum numero nos deducunt, ac ſimul de ſeueritate Deæ loquebar, eiusq; poteſtatem circa rumores, & omina prædicabam, ac ſæpe iam mihi ad preces datum eſſe reſponſum: & nunc adeo duces illam nobis iſtos miſiſſe, inquiebam. Dum autem de his colloquebamur, quid agerent, interim obſeruabamus, ac poſtquam aliquouſque à templo diſceſſimus, ego Anſeribus alludens, ſatis ait, nobis miniſtratum eſt, abite. Quæ cùm vix dixiſſem, illi auerſi diſceſſerunt.* Hæc ille. Huic igitur Deæ Anſerem tanquam ei ſacrum, Tithoreæ, vbi ſumma veneratione colebatur, bis quotannis certis diebus ſacrificabant, vt narrat [b] Pauſanias. *Et Iſidi ſanè, inquit, Tithoreæ bina celebrantur quotannis nundinæ.* Et paulò inferiùs: *Poſtremò tertio die, qui ad eum mercatum conuenere, vendunt mancipia, & quodnis genus pecudes, veſtem etiam, argentum, & aurum. Pomeridianis autem horis ad ſacra animum adijciunt: immolant lautiores, boues, & cernos: tenuiores Anſeres, & Meleagrides aues.* Romani quoque qui alioqui huic aui diuinos decreuerant honores, ipſam Iſidi ſimiliter mactabant: vnde Ouidius:

[a] *Orat tom. 1. ſerm. 3.*

[b] *In Phoc.*

Nec defenſa ſuuant Capitolia, quòminus Anſer
Det iecur in lances, Inachi lauta tuas.

Ouidius correctus.

Alij legunt, Inache laute, quod non placet. Inacho enim ſacram fuiſſe hanc auem nuſquam legitur, quare Inachi lauta reſtituendum putaui, vt ſit patronymycum fœmininum ab Inacho, cuius Iſis fuit filia. Petrus Marſus, ait, quoſdam legere.

Det iecur in lances Inachi vacca tuas.

Io quæ Dea.

Quam lectionem ipſe probat, cùm inquit: Apud Herodotum inuenerim Ægyptios ſacerdotes olim ſolitos Anſerinis, ac bubulis carnibus veſci: a quibus Iſis colitur, quam quidam volunt lunam eſſe: vt *Iuerant lunaria fronti Cornua.* Anſer autem eius temporis, quod eſt lunæ proprium, ideſt noctis ſilentium turbat. Et paucis interiectis verbis, ſanè, inquit Io Inachi Argiuorum regis filia, à quo fluuius nomen accepit à Phœnicibus rapta eſt, vt Herodoto placet, atque in Ægyptum adducta. Eam poëtæ fabulantur in vaccam fuiſſe conuerſam.

Ius fabula.

Iſidis ſimulacrum.

Nota eſt fabula. Poſt mortem Iſis appellata eſt, atque habita Ægypti genius, authore Seruio: vbi eius ſimulachrum ſiſtrum dextra tenens, ac ſiniſtra ſitulam, bubulis præditum cornibus fuit, quemadmodum Io Græci deſcribunt. Habuit autem templum in vrbe Buſuri, quæ in medio Delta Ægypti ſita eſt, vbi ei rem diuinam aqua, & igni in primis faciebant in monumentum nauigationis, qua Io in Ægyptum delata eſt. Quam ob cauſam factum exiſtimo, vt Anſer Iſidi mactaretur, qui aquis gaudere conſueuit. Hanc Deam nonnulli lunam eſſe volunt, vt diximus ſuprà: alij Cererem, alij terram. Hæc, & alia Petrus Marſus, quibus quæ Dea eſſet Iſis, docet, & cauſam reddit, cur Anſer ipſi mactaretur, & quod præcipuum erat, demonſtrat, non Inacho, ſed eius filiæ Iſidi hanc auem mactari ſolitam. Sed quod legat, *Inachi vacca* non placet: multum etenim vocis figura inter ſe differunt Lauta, & vacca.

Iſidi cur Anſer mactetur.

Anſer cur Iunoni ſacer.

Fuit item, vt dixi, Anſer Iunoni ſacer, vnde Seruius, Manlium, ait, cum Senones in Capitolium irrepſiſſent, ab Anſere fuiſſe excitatum, quem priuatus quidam Iunoni dono dederat. Cur verò Iunoni dicetur, cauſam hanc reddunt aliqui, quia hoc animal facillimè ſentiat omnem, vel minimum aëris motum. Iunonem autem aërem ſignificare, nemo eſt, qui ignoret.

Iuno aër ſignificat.

Anſer Priapo ſacer.

Priapo denique Petronius Arbiter Anſeres ſacros facit, cuius ſunt ſuper hac re verba: *Itaq; ad caſa oſtiolum proceſſi, & ecce Anſeres ſacri impetum in me faciunt, fædoq; ac velut rabioſo ſtridore circumſiſtunt trepidantem: atque alius tunicam meam lacerat, alius vincula calciamentorum reſoluit, ac trahit: vnus enim dux, ac magiſter ſæuitia non dubitauit crus meum ferrato vexari morſu. Oblitus itaque nugarum pedem menſulæ extorſi, capiq; pugnaciſſimum animal armata elidere manu, nec ſatiatus defunctorio ictu morte me Anſeris vindicaui. Cùm protuli Anſerem, anus, vt vidit, tam magnum aquè ſuſtulit clamorem, vt putares, iterum Anſeres limen intraſſe, & complosis manibus,*

Scele-

Scelerate, inquit, *occidisti Priapi delicias, Anserem omnibus matronis acceptissimum &c.* Hæc ille. [c] Martialis Velium Domitiani comitem inducit Marti Anserem vouere, & mactare: quæ de re eius elegans legitur hoc epigramma: [c] *Lib. 9.*

Dum comes Arctois hæreret Cæsaris armis
Velius hanc Marti pro duce vouit anem.
Luna quater binos non tota peregerat orbes,
Debita poscebat iam sibi vota Deus.
Ipse suas Anser latus properauit ad aras,
Et cecidit sanctis hostia parua focis.

Verùm nolim quis inde coniiciat, Marti etiam sacrum fuisse Anserem: nam alijs quoque Dijs immolabatur, quibus minimè dicatus erat: vt ex [d] Alexandro ab Alexandro habemus, qui cùm dixisset, Anserem propriam victimam Isidi dicatam esse, *Aegyptij*, inquit, *Lunæ tantùm, & Libero suem, reliquis Dijs boues mares, vitulosq́, & Anseres immolabant.* Idem repetit [e] Lylius Gyraldus, qui prætereà, *Victima*, inquit, *antiquis hæ frequentes fuere; ouis, sus, bos, capra, Gallina, & Anser.* Et rursus: *Sciendum Aegyptios ex nulla alia pecude sacra fecisse, præterquam sue, boue, vacca, & Ansere.* Ita ergo Anserem non solùm Isidi, sed alijs etiam, quibus minimè erat sacer, ab ethnicis immolabatur. Cæterùm non apud omnes populos: nam, vt testatur Alexander ab Alexandro, Britannis lege vetebatur, leporem, Gallinam, & Anserem in cœnis apponere, aut Dijs offerre: Sed Iulius Cæsar, ex quo ille id transcripsisse videtur, illos populos solùm Anserem gustare nefas putasse dicit. Verisimile interim tamen est, illis eius auis prohibitum quoque fuisse sacrificium, cuius vetabatur esus. Iam verò Romanos quis non admiretur eò dementiæ deuenisse, vt his auibus, tanquam Dijs sacrificarent? Nam cùm velut fortuitò accidisset, vt Anseris clangore excitatus Manlius, Gallos irrumpentes è Capitolio pelleret, tanti beneficij memores longo post tempore, non solùm è publico ipsos cibarunt, verùm etiam aurea Anserum simulacra fecere, & ceu Deos coluerunt; nam singulis annis canem in crucem ex sambuco sublatum affligebant, vt scilicet silentij pœnas lueret, eò quòd in Gallorum aduentu non oblatrasset; Anserem verò quod fideliorem custodem sese præbuisset, in eleganti grabatulo, gestarioloué quàm decentissimè sedere faciebant. *Vnos etiam canes*, inquit [f] Alexander ab Alexandro, *cruci affigi, atque inter ades Iuuentutis, & Sumanti singulis annis Ansere insidente deferri, vulgò proditum est, qua crux nisi ex sambuco fieret, sacrum ritè fieri minimè putarunt.* Quantùm verò ob hunc cultum ridendi sint Romani, qui Anseres potiùs, quàm Deos suos colebant, eleganter his verbis docet D. [g] Augustinus: *Tunc enim tota vrbs in hostium potestate redacta, solus collis Capitolinus remanserat, qui etiam ipse caperetur, nisi saltem Anseres, Dijs dormientibus, vigilarent. Vnde penè in superstitionem Aegyptiorum, bestias, auesq́, colentium Roma deciderat, cùm Anseres solennia celebrarent.* Ridet eosdem Deos meritò D. [h] Ambrosius his verbis: *Nocturnas verò Anserum quis non miretur excubias, qui vigilias suas etiam cantus assiduitate testantur? Denique eo etiam Romana Capitolia à Gallo hoste seruantur. Meritò illi debes, Roma, quod regnas. Dij tui dormiebant, & vigilabant Anseres. Ideo illis diebus Anseri sacrificas, non Ioui. Cedunt enim Dij vestri Anseribus, à quibus se sciunt esse defensos, ne & ipsi ab hoste caperentur.* Porrò Anseres non solùm a Romanis, sed etiam ab alijs populis diuino cultu affecti sunt: nam & Britanni Anseribus ob æternitatem, qua commendati ipsis esse videbantur vesci vetabant. Quinimo sapientissimos viros per Anserem solitos olim iurare legimus: in quos inuectus Lucianus, cùm non modo eos circa humanas res incerta, ac stulta docere, verumetiam de rebus sublimibus, de Deo, de prouidentia diuina, & id genus alijs absurda, atque impia quædam tradere dixisset, *Illi rursus*, inquit, *per canes, & Anseres, ac platanos deierarent:* Ac si innuere vellet huiusmodi animalia, & stirpes ab ipsis in honore habita esse: cum certè id eos non alia de causa fecisse constet, quàm ne nomen diuinum in vanum assumerent: vnde Philostratus sic loquentem inducit Thespesionem gymnosophistam in vita Apollonij. *Socrates quidam Athenienſis, senex fatuus, vt vos putabatis, canem, Anserem, platanum Deos putans per eos iurare consueuit. Minimè verò fatuus habitus est, inquit Apollonius, sed diuinus quidam vir, & verè sapiens. Iurabat autem per ea, qua dixisti, non tanquam Deos, sed ne per Deos iuraret. Ne Deorum nomina cuiuis sermoni adhibeantur.* Sed ante ipsum Socratem Suidas, & Aristophanis Scholiastes Rhadamantum, inquiunt, per Anserem, & arietem iurare iussisse. Quod confirmat hoc [i] Porphyrianum testimonium: *Socrates*, inquit, *per animalia quædam, vt canem, & Anserem iurabat; & ante ipsum Rhadamantus.* Ex mox. *Lex apud Cretenses erat, authore Rhadamanto, omne genus animalium iuramentis adhibere.* Non absurdè quis, vt annotat Ornithologus,

[d] *Genial. dier. lib. 3. cap. 12.*

[e] *Hist. Deor. syntag. 12.*

Victimæ antiquis frequentes.

Anseri Romani tanquam Deo sacrificabant.

[f] *Genia. dier. lib. 3. c. 12.*

[g] *De ciuit. Dei lib. 1. cap. 22.*

[h] *Exam. l. 5. cap. 13.*

Viri sapientissimi per Anserem iurabant.

Socrates cur per Anserem iuraret.

Per Anserē iurare quis primus instituerit.

[i] *Lib. 4. de abst. ab ani.*

thologus, per χῆν᾽α, & κνὼ᾽α frequentiùs, quàm per alia animalia Socratem aliosq; iurasse conijciat; quòd hæc vocabula quodammodo alludant ad ζῆν᾽α, ideſt, Iouem. Sic enim vulgus ad iurandum, ac blaſphemandum pronum, dum Dei nomen declinat, vnam, vel alteram literam immutat, vel detrahit, vel addit. Iurabat & Lampon etiam per hanc auem, ſed longè ob aliam cauſam, vt pòſt patebit.

COGNOMINATA. DENOMINATA.

Anſer quis dictus. Anſeresqui à Cicerone vocentur,

ANSER cognominabatur poëta ille Vergilio, & Ciceroni cæterisq; bonis infenſus, de quo alibi eſt abundè dictum. Idem Tullius accuſatores, qui obſtrepunt tantùm, nihil tamen nocent, Anſeres quoque vocabat, ſed de his poſtea tuſiùs. χηνάρια oua, ideſt, Anſerina, Athenæo nominantur, nimirum à primitiuo χήν. χηνίσκος præter Anſerculum, pars eſt quædam in naui ad Anſerini capitis effigiem efficta, & id in lyra, quod axes continet, eadem forma donatum, de quibus etiam alio in loco pluribus agam. χηνύας apud Suidam nomen proprium eſt, ab Anſere deductum, vt videtur, ſicut & χηνίδας, cuius viri in meretricijs dialogis meminit Lucianus. χῆν᾽α vrbs eſt Laconiæ, cuius ciuis χηνεύς, dicitur, qualis celebratur Myſon apud Laërtium: & Chænę vicus memoratur à [a] Pauſania. Verùm nunquid hæc poſtrema nominata a χήν deducta ſint, ignoro. Contrà certò ſcio χηνοβοσκίαν Ægypti vrbem è regione Diolpolis ab Anſerum paſturis dictam (nam & locus vbi aluntur Anſeres, chenoboſcetum appellatur) cùm alioqui, teſte Stephano, nulli illic appareant Anſeres, ſed circa crocodilos occupentur chenoboſciatæ, hoc eſt illius vrbis ciues. Chenotrophia penultima producta, & Chenoboſcia, etſi à χήν deriuata nomina Anſeribus tantùm conuenire alicui videri poſſint, tamen omnium nantium volucrium auiaria ſignificant, teſte Ambroſio Calepino. Chenomycon herba eſt [b] Plinio, ad cuius aſpectum expauescunt Anſeres. Alijs nominibus dicitur Nyctegreton, & nyctilops, eò quòd noctibus luceat. Idem Plinius Chenopodem nominat herbam aliam, quòd Anſeris pedem referat, cuius flores, vt etiam rumicis apibus attingi negat, ſuibusque vt Ornithologus ait, ab Heluetijs obſeruatum, venenum eſt. Pes Anſerinus Latinis dicitur; de cuius viribus, quòd Anſerini pedis formam repræſentet, ſic [c] Io. Baptiſta Porta: Atriplex vulgò pes Anſerinus dicitur, quòd inſtar Anſerini pedis laciniata ſint folia: ſylueſtris atriplicis ſpecies eſt, ad omnia, quæ Anſerinus adeps, valet. Igni ſacro mederur; tubera, & quæcunque emolliri opus eſt, efficaciſſimè Anſerino adipe curantur ex Plinio. Valet ad vuluæ vitia, & mollitorijs vteri medicamentis crebrò Hippocrates admiſcet, & medicorum aliqui axungia ad podagras vti iubent, admiſto Anſeris adipe. Sed atriplicem Hippocrates vuluæ vitijs infundi iubet, duritias omnes vel decocto, vel crudo illini putat: ignem ſacrum cum melle, & aceto, nitroque ſimiliter, & podagras. Hæc Porta, qui ſubinde eryngium, quod Anſerinum etiam pedem referat, ſerpentibus, & venenatis omnibus reſiſtere ſcribit. Omnibus verò, contra toxica, & aconita efficaciorem Heraclides medicus in iure Anſeris decoctum arbitratur ex Plinio, qui etiam viſas ſerpentes dicit pedibus Anſerinis. Alibi apud eundem [d] Plinium vbi Cynopus legitur, codices quidam manuſcripti (vt Hermolaus annotauit) Chenopus habent: quod non probatur, cùm locus ille ex Theophraſto translatus ſit, apud quem nulla planè Chenopus nominatur. Hederam, vt notat Calcagninus ex Plutarcho, vt apparet, Dionyſio conſacrarunt Ægyptij, Chenoſirim, ideſt, Oſiridis plantam vocitantes, quo quoque nomine Ornithologus herbam, quam ſerim vocant, Anſeribus præcipuè gratam dici poſſe exiſtimat. Ab Anſere fit Anſerinus adiectiuum, ſignificans, quicquid ad Anſerem pertinet, vel ex Anſere eſt ſumptum. Anſerarium pro loco, vbi aluntur Anſeres apud Columellam in inſcriptione decimiquarti capitis libri octaui, ſed in textu Chenoboſcium & hara legitur. Anſeraria herba nominatur in breuiario Arnoldi capite de ramice, quam Ornithologus ſuſpicatur eſſe argemonem alteram Dioſcoridis. Quanquam, inquit, ſcio illud caput, vt Marcellus Virgilius monet in vetuſtiſſimis codicibus non legi. Recentiores quidam, eodem ſimiliter referente, eandem herbam à colore argentariam vocant, vt & aliam quandam ab hac diuerſam.

[a] *In Meſſeniis.*

Chenotrophia.

Chenomycon.

[b] *Lib. 21. cap. 12.*

Chenopus.

[c] *Phytog. lib 4 ca. 23.*

Pedis Anſerini herbæ vires.

Eryngium venenatis omnibus reſiſtit.

[d] *Lib. 21. cap. 15.*

Chenoſiris,

Anſerariũ.

Anſeraria herba.

Argentaria & eius vires.

vis

vis ei astringendi, glutinandi, siccandi sine morsu: potentillam, ni fallor, intelligit: nam hæc à Tabernamontano, & alijs herba Anserina nuncupatur, & à quibusdam argentina. Tradit [e] Scaliger, colorem quendam, pallidum nempe ingrato nigrore mistum, Anseris stercus vocari. [f] Gabriel Fallopius, vbi agit de instrumentis, quibus tela educuntur è vulneribus, quoddam forcipem Anserinum vocat, & tenaculam Anserinam. Nominat & spatham Anserinam instrumentum simillimum auriscalpio, sed maius. Nomen his à similitudine rostri Anserini, quod in extremo serratum est. Nos Itali quædam etiam ab hac aue denominamus; cuiusmodi in primis est Pauarina herba, quàm Græci μυοσώτα dicunt, Latini auriculam muris, & communiter alsinen. Pauarina autem nobis vocatur, quòd Anseribus, quos Pauaras, seu Paparas appellamus, gratum sit pabulum. Hac eadem ratione lenticula palustris alicubi Pauarina etiam vulgò dicitur. Acer præterea, seu aceris, quod genus arboris Theophrastus inter campestres recenset, nobis vulgò dicitur pie d'Oca, ideſt, pes Anseris. [g] Scaliger partem quandam agri Taurinensis Val d'Oca, ideſt, vallem Anseris appellari scribit: eoq; commigrantes parum viuere. Multis gulam turgescere. Qui verò nascuntur ibi, eorum neminem eo malo carere; penè omnes, & amentes, & ineptos ad loquendum esse, allata etiam ratione, quoniam aqua è niuibus liquefactis, quæ multum terrestris, & crudi continet, bibant. Gallia Narbonensis nobis hodie dicitur Lingua d'Oca, ideſt, lingua Anseris, quòd, vt conijcio, incolæ, cum affirmare volunt, Oche proferant, ac si etiam dicerent. Item ea Galliæ pars, vbi olim habitabant Morini, hodie Gallis la contè d'Oye, ideſt, comitatus Anserũ nominatur, fortè quòd ibi Anseres maximè abundent. Leander in Italiæ descriptione prope Foianum in Apennino, vt reor, oppidum, turrim esse ait, quæ torre dalle Oche, ideſt, turris Anserum dicitur. Io. Goropius de Gordunorum vrbe præclarissima loquens, quæ Gent vulgò dicitur, à Gent, quę dictio illius regionis gentibus Anserem masculum significat etymum deducit: sed eius verba, vt res clarior euadat, adducam: Quare Gent, inquit, pòst dici hæc vrbs cœperit, aliter ab alijs traditur: nec magni refert ad antiquitatis cognationem. Mihi si ludere liceat, ita vocari videtur, quòd collis hic, in quo antiquitùs vrbis primordia fuerunt, velut Anser masculus in aquis vndique circumfusis frequenter nataret. Nam Gent Anserem masculum significare nostri nouerunt. Hæc ille. A Gallis item bec d'oye, ideſt, rostrum Anseris dicitur potẽ tilla. Hæc eadem Germanicè Genserich, vel Genssxraut, quod Anseres eius pabulo gaudeant. Bellis maior Genszblum, ideſt, flos Anserinus, multis Germaniæ locis appellatur, teste Ornithologo: Hieronymus Tragus intybum hortense etiam Germanicè inquit dici posse Genszungen. Ornithologus verò Sonchi asperi, & sylvestris genus quoddam ab Heluetijs Genszdistel, ideſt carduum Anserinum vocari testatur. Idem maluam sylvestrem minorem aliquos ait vocare Genszbapplen, ideſt, Anserinam maluam: & sedi genus tertium Genszlaiterle. Postremò, Nostri, inquit, Anserinum vinum Genszlewin per iocum de aqua dicunt.

Potentilla herba Anserina dicta.
[e] *Exer. 311.* Anseris stercus quis color.
[f] *Lib. de inst. cap. 28.* Forceps Anserinus. Spatha Anserina.
Pauarina vnde dicta.
Piè d'Oca, quæ arbor.
[g] *Exerc. 60.* Val d'Oca.
Lingua di Oca.
Cõtè d'oye.
Torre dalle Oche.
Gent vrbis etymum.
Bec d'oye Gallis quæ herba.
Gẽiz kraut

MORALIA.

FRANCISCVS Petrarcha Friderico Aretino, qui cùm ruri delicijs omnibus frueretur, se à solis Anseribus molestari scripserat, respondens, pulchra admodum, & ad mores facientia ex harum auium assiduo clangore elicit, quæ quia distertissimis expressit verbis, eametipsa transcribere minimè piguit; Vnum, inquit, quod festiuè admodum litterarum tuarum finis attigit, intactum liquisse nolucrim; ne quid prorsus in tuo tibi rure displiceat. Cùm ex omnibus nempe, quæ ibi sunt, sobriam, honestamq; præcipias vtilitatem, vnus, vt intelligo, non perdius modò, sed pernox, ac perpetuus clangor te Anserum inquietat. Habet, non inficior, aurium laborem hæc improbitas. Offendunt quietis, silentijq; auidos, & Anseres, & Cicadæ stridulæ in ramis, & rudentes in pascuis aselli, & quæ sunt huiusmodi. Sed in primis ineptissimus in triuijs vulgi fragor, ac strepitus. Nulla enim vsquam bellua, crede mihi, tædiosior vulgo est. Cætera tamen ferè omnia vel hyeme, vel noctibus saltem silent. Quædam verò noctibus importuna luce ferias agunt. Anserinum iuge tædium, sed quod facilè perferas: si in animum redierit, clangore Anseris excitatum quondam Capitolij defensorem, irrumpentes Gallos nostris ab arcibus arcuisse: idque ob meritum multis pòst seclis auis huius effigiem illic argen-

team extitisse. Quod an illi excubitricis eximiæ famam quæsierint, an quod haud dubiè vigilantissimum sit animal, non noui. Insuper idipsum an Calendis Nouembris gestum sit. Atque hic ista, quam cernimus die illo Anserum celebritas funesta processerit: mira vtique si sic excubiarum merces: nouum præmij genus mors. An ex hoc tantùm, quòd eo tempore opimior, esuiq; aptior cibus est, rursus incertum habeo. Sed vtrumuis horum opinemur, hæc profectò saluberrima cogitatio, atque huiusce tædij remedium erit optimum. Quod nuper, dum de remedijs scriberem, casu fortasse ideo prætermissum fuit, vt ijs ad te nunc literis insertam singulariter nunc tibi esset vtile: vt scilicet quoties ales illa præsertim noctibus strepit, putes te ad resistendum vitijs excitari: & confestim arma corripias, arma, inquam, non quæ apud Æoliam Achilli Mulciber, aut Aeneæ: sed quæ intus in anima cælestis tibi faber excuderit. Neque verò minores tibi extimes, vitiorum insidias, atque insultus, quam Gallorum Manlio. Proinde non Anserem, sed angelicum tubicinem strepuisse credito: quoties nocturnus Anser increpuit, & te obsessum, & circumfusos hostes acerrimos, mundum, carnem, dæmonia recordare, teq; per tenebras, ad dumeta reptantibus obuium fer armatum. De quo alibi pluribus, tibi in præsens ista sufficerint, hoc addito, vt quotiens ore Anseris experrectus hostibus tuis diuina ope ex altiore animi parte restiteris, arcemq; defenderis, nihil hic tibi, sed totum illi tribuas, de quo scriptum est: *Non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel*. Et iterum: *Nisi dominus custodierit ciuitatem, frustrà vigilat, qui custodit eam*. Et rursus: *Obumbrasti super caput eius in die belli*: ne qua te maius gloria, vi Manlium, ne qua bene gestæ rei conscientia, atque hinc oriens excellentiæ appetitus è seruati Capitolij arce deijciat. Hæc omnia Petrarcha, quæ quisquis legerit, sibi dicta fuisse putet. Prætereà cùm obseruatum Capitolium Anseres præmio affectos leganuis, canes verò suspensos, quòd non latrassent, ac si illorum factum ad perfidiam, & proditionem facere videretur, hinc moneri nos arbitror a bene faciendo animum nunquam abstrahẽdum, & à vitijs penitus abstinendum; cùm benefacta etiam in brutis compensentur, vt de Capitolino Anscre dictum est; ob malefacta verò in eadem ipsa bruta etiam animaduertatur, quod in canem illum fuit factum.

HIEROGLYPHICA.

APVD Horum nulla de Anscre hieroglyphica extant. Pierius hæc recenset. Sunt, inquit, qui per Anserem pictum, custodiam interpretentur, idq; ex Romana potius historia desumptum, quàm ab Aegyptijs traditum. Neque tamen ab huiusmodi significato physica abest ratio, quippe qui naturæ admodum pauidæ cùm sit, peruigili cura, vt acutissimus est ad ea sentienda, quæ latent, facilè excitatur, & minimo quoque strepitu expergiscitur, vt ita olim vrbem ipsam, sedem, ac domicilium Imperij defenderit, ac conseruarit, vnde illi honores apud Romanos instituti: quanquam Heliogabalus totius humani ordinis inuersor, omniumq; bonorum morum illusor, eos ita sit vltus, vt canes iecinoribus Anserum pascendos instituerit. Illud verò iuniorum commentum est, per Anserem alligatum ad anchoram, firmam custodiam intelligere. Anchora porrò firmitudinis indicium est, vt loco suo dictũ. Hæc ille, qui aliud subinde de Anscre hieroglyphicum recenset, silentij nimirum, quod quia Anseri fero non domestico conueniat, in suum locum reijcimus. Quod autem Anserem in vaticinijs, & rerum aliarum elogijs improbitatem quandam præ se ferre videri dicat, in hoc est, quod ab illo dissentiam. Anser enim boni ominis ales semper fuit habitus, vt alibi diximus. Et quamuis Homerus in somnij præsagitione procos per Anseres innuat, non idcirco quispiam improbitatem aliquam in Anseribus meritò arguat, sed edacitatem potius voracitatemq;, in quam cum procis omnia Vlyssis bona abligurientibus satis conueniunt, ita vt hoc nomine prudentissimus ille poëtarum princeps procos per Anseres rectè innuere potuerit: non autem, vt ille existimat, quod auis hęc improbitatem aliquam præseferat: nam cur improbus aliquando vocetur, causam alibi retulimus, ipsam scilicet eius inexplebilem ingluuiem. Quod præterea scribat eius garrulitatem à Virgilio, & à Propertio ei vitio datam, id quoque verum non est: non etiam poëtam illum Antonij familiarem vocauerunt Anserem ob eius garrulitatem, sed quia reuera hoc erat illi nomen. Neque quia auersum habeat à poëticis studijs ingenium, idcirco Phœbæam arborem laurum non attingit, sed potius, quia eam tanquam calidam, & naturæ suæ repugnantem sibi exitialem esse non ignorat, quod laudi potius illi, quàm vitio est vertendum. Sed modò iam ipsius Pierij hiero-

Custodiæ hieroglyphicum.

Canes iecinoribus Anserum quis pauerit.

Silentij typus.

glyphica

glyphica de hac aue prosequamur, quæ à veritate aliena non putamus. Est, inquit, & detrimenti hieroglyphicum Anser pascens, propterea quod quacunque ille oletum suum sparserit, adurere omnia soleat: neque quicquam magis, vel satis, vel pratis officere, quàm si eò pabulatum Anseres immittantur. Quin etiam eorum stercus, si muria dissoluatur, & oleribus inspergatur, omnia vitiabit. Tum Anser ille poëtarum perditissimus, qui inter Olores satis cum imprudentia strepere notatur à Marone, à Cicerone quoque carpitur, quòd illi Falernum fundum Antonius dono dedisset: quod nisi & improbus, & perditorum morum fuisset, coniectura est, Antonium id minimè facturum. Eoq; spectat Ciceronianum illud in Antonium, *Anseres de Falerno depellendi sunt*. Et ne longius ab eo digrediamur, apud eundem oratione pro Sexto Roscio Anserem inuenias pro eo accusatore posítum, qui obstrepat tantùm, noceat tamen nihil, cùm canis non tantùm allatret, sed etiam mordeat. Eius verba sunt non importunè repetenda. *Anseribus cibaria publicè locantur, & canes aluntur in Capitolio, vt significent, si fures venerint: at fure internoscere non possunt. significant tamen si qui noctù in Capitolium venerint: & quia id est suspicionsum, tametsi bestiæ sunt, in eam partem potius peccant, quæ est cautior. Quod si luce quoque canes latrent, cum Deos salutatum aliqui venerint, opinor his crura suffringantur, quòd aeres sint etiam tum, cùm suspicio nulla sit. Simillima est accusatorum ratio: Aly vestrum Anseres sunt, qui tantummodo clamant, & nocere non possunt*. Neque illud dissimulabimus, quòd hominem, qui suæ tantùm familiæ curam suscipiat, aut rerum tantùm suarum satagat, quid rei gerant alij, securus, ac minimè curiosus, per Anserem ouis incubantem apto admodum hieroglyphico indicare possumus. Anser siquidem, vt Quintilij, qui de agricultura, quam diligentissime scripserunt, tradidere, aliena oua in suo etiam genere fouere nequaquam solent: quare curatores eorum, dum oua pariunt, certis characteribus vniuscuiusque fœtum signare debent, atq; ita vnicuiq, sua ad nouem supponere. Hæc omnia ex Pierio. Potest præterea Anser mali poëtæ esse hieroglyphicum, tum ob eius vocem obstreperam, tum quòd nũquam se humo tollat, quo nomine Bacchilides malus poëta huic aui comparatur ab [a] Alciato, sicut contrà Pindarus Falconi, dum ait:

Vt sublime volans tenuem secat æra Falco,
Vt pascuntur humi, Graculus, Anser, Anas,
Sic summum scandit super æthera Pindarus ingens,
Sic scit humi tantùm pergere Bacchelides.

Detrimenti hieroglyphicum.

Accusatoris inanis hieroglyphicum.

Suos tantũ curãtis hieroglyphicũ

Poëtæ mali hieroglyphicum.

[a] *Emb.* 139.

Postremò aliqui Anserem illius, qui sedulò mortem meditatur statuunt simulacrum. Anseres, inquiunt, exempla sunt eorum, qui sedulò mortem meditantur. Quid enim nostra mens est tenebris obnubilata, & obuoluta, nisi nox pallens, & atra? Excubant igitur, hi vigilant clamitantq; semper. Custos quid de nocte &c. tanquam milites arcem custodientes, pauidi, ne media nocte clamor efficiatur, & ne dies domini veniat, sicut fur in nocte. Nesciunt enim, qua hora fur veniet, num in prima vigilia, num in secunda, nempe qua vitæ ætate: pueritianè an iuuentute, vel senecta. Pauentque ne aduenìente die dicat anima corpori, veluti olim Angelus Iacob: Dimitte me, quoniam aurora est. Igitur, qui vt Anseres vigilant infestorum dæmonum deprædationi non subiacet: immo sicut olim Anseres à Gallis vrbis Capitolium conseruarunt, ita isti animam huius vrbis nostræ, huius, inquam, corporis arcem tutantur, ac seruant.

Sedulò meditantius morté hieroglyphicũ

PROVERBIA.

INTER prouerbia ab Anseré desumpta sese nobis primum offert satis vulgatum [a] illud. λάμπων ὄμνυσι χλῶα, ὅταν ἐξαπατᾷ τινα, ideſt, *Lampon, cum aliquem fallit, Anserem iurat*. Primi Socratici, inquit Suidas, hoc modò iurare soliti fuerunt. Rhadamantus autem primus vetuit, ne in iureiurando Dij nominarentur. Sed iurari voluit Anserem, canem, arietem, & similia. Lampon autem aruspex fuit, & vates, cui Athenienſium coloniam Sybarim missam ascribunt. Iurabat autem per Anserem, vt fatidicam auem. Vsurpatur de ijs, qui iureiurando interposito fallunt. Hæc Suidas. Meminit [b] Aristophanes dum ait: λάμπων δ' ὄμνυσιν ἔτι καὶ τὸν χλῶα ὅταν ἐξαπατᾷ τὴς τι, ideſt, *Lampon etiam nunc iurat per Anserem, vbi quis fallit in aliquo*. Vbi Scholiastes: Primi, inquit, Socratici hoc iuramentum vsurparunt: nam Socrates libro duodecimo Criticorum sic scribit: Rhadamanthus cùm regnum administraret, videtur omnium hominum iustissimus fuisse, & ferunt

[a] *Gloss. mag. in Gen. c. 1.*

Lampõ cur per Anseré iuraret.

[b] *In auib.*

de illo, quod iuramentis per Deos interdictis, iurare iusserit Anserem, Canem, arietem, & similia. Fuit autem Lampon sacrificus, diuinator, & vates, cui etiam Atheniensium Coloniam in Sybarim deductam aliqui attribuunt, ipsum cùm Athenienſis esset, cum alijs nouem ducem eis fuisse dicentes. Iurabat autem per Anserem, tanquam auem vaticinam (μαντικὸν, auguralem, adagiorum author) consecutus est etiam cibum honorarium in Prytaneo. Hæc ille, sed id abijsse in prouerbium non meminit, quemadmodum fecit Suidas, & adagiorum author. Cùm autem nonnulla alia huc spectantia alias tradiderimus, ad alia pergam ex Anſere prouerbia, ab Eupolidis quodam versiculo apud Athenæum exorsus;

Lampon quis.

Εἰμὴ σὺ χλωὸς ἦπαρ ἢ ψυχλὸν ἔχεις, ideſt;
Nisi Anseris hepar, aut sensus habes,

Quem sic interpretatur Ornithologus: nisi parum sapis, aut non amplius Anſere. Nam, inquit, & mulierculæ nostra hominem parum sapientem vocant ein vvizige Ganſz, ideſt, Anserem prudentem; quemadmodum, & vulgus Italicum nostrum imprudentes appellat Ceruelli di Oca, quasi Anseris cerebro præditos. Huic simile apud Plutarchũ legitur χλωὸς ἀφρονέστερος. Cæterùm quam perperam huic volucri aſcribatur stoliditas, alibi est ostensum. *Anser inter Olores:* Cygnus, inquit Polydorus Virgilius, auis est candidissima, vocem habens angustam, Anser autem clamore obstreperus. Ob hanc igitur distantiam factum est in eos prouerbium, qui se ijs rebus, quas ignorant, petulantiùs audent immiscere, vel de rebus suis nimis sibi assumunt, aut ineruditi, inter doctos garriunt. Hac prouerbiali figura, vt alibi est annotatum, vtitur Virgilius, cùm ait:

Anseres inter Olores.

—— Sed argutos inter strepere Anser Olores

Et hunc imitatus Strozius filius.

Inter Apollineos vecinam velut Anser Olores.

E' fatto il becco all'Oca, Italis dicitur de re iam perfecta. Omissa hypera pedem insequeris, prouerbium illi affine Hollandorum esse ait Ornithologus. Su suist nae thennen ay vnde leſt tganſen ey uaren, ideſt, Gallinarum oua conquiris, & Anſerina negligis. Idem Ornithologus memorat Anseres vicinis, vel familiaribus furtim auferre pro furto apud Heluetios non haberi: sed etiam familiaritatis indicium, si illi, quorum Anser fuerat, ad conuiuium, in quo Anser surreptus apponatur, inuitentur. Itaque, inquit, sæpe è culina, dum assatur, aufertur. Celebratur à nostris prouerbij instar conuiuale hoc dictum: Esſed vvas ir hand vnd laſſend den luen die Ganſz gon, ideſt, vetemini præsentibus, & Anseres alienos relinquite. Cuius originem ferunt huiusmodi. Vir quidam parum astutus, cui Anser surreptus erat, passim de illo inquirens, circumibat: & cum fortè cœnantes quosdam obseruasset, suspicatus Anserem suum (id quod res erat) ab illis consumi, stans foris pone fenestram sermonem illorum auscultabat. Tum quendam intus (qui nimirum foris illum animaduertat) cæteros hortantem audiens, vt cibis præsentibus vescerentur, relictis Anseribus alienis, suspicione deposita, discessit.

APOPHTHEGMATA.

SOCRATES, vt refert Laërtius, Alcibiadi illum increpanti, quòd modestiùs, quàm par esset, vxoris molestias pateretur, respondit: An verò tu non toleras clamore perstrepentes Anseres? Illo dicente, At mihi oua, pullosq; pariunt. Et mihi, ait Xantippe filios. Non minus facetè Myrtilus apud [a] Athenæum quosdam, qui vespertini ad conuiuium accesserant, alloquitur, inquiens: Consistite postea iuxta Theopompi hedycarem, ò ieiune Mugilum chore, oleribus velut Anseres excepti.

[a] *Deip. li. 7.*

APOLOGVS.

De Anseribus, & Gruibus apologus.

ANSERES, & Grues in eodem prato pascebantur, venatoribus autem visis, Grues, quòd essent leues, statim euolauerunt, Anseres verò ob onus corporum cùm mansissent, capti fuerunt. Fabula significat in expugnatione vrbium inopes facilè fugere, diuites autem seruire captos.

ICO-

ICONES. NVMISMATA. INSIGNIA.

HOC loco primùm sese nobis offert Anser ille pictus tam artificiosè, vt vi- Anser pictus.
uas sui generis aues falsa vitæ imagine in sui amorem pelliceret, & ad Ve- [a] Deip. l. 13. cap. 29.
nerem stimularet, vt meminit [a] Athenæus his verbis: *Accepimus autem, bouem eam, quæ est in Pyrene area, bouem conscendisse, canemq; pictum, & Columbam, & Anserem. Hanc quidem canis, illam Columbus, hanc Anser conscendit, atque insilust, Verùm cum fieri non posse his omnibus exploratum esset, abstiterunt.*
Plinius alterius Anseris ærei meminit à puero simiiliter æreo velut strangulati, qui quam af- Anser æreus.
fabrè effictus fuerit indicant hæc ipsius Plinij verba. *Boëthi statuary infans ex are eximiè Anserem strangulat.* Proserpina, vt refert [b] Pausanias, olim pingebatur, velut manu Anserem [b] In Boeticis.
tenens, vt in fabulosis ex ipso Pausania afferam. Romani Anseris clangore, vt dictum est, à Proserpina Anserem manu tenens.
Gallis liberati, hoc beneficium compensaturi, præter alios honores, quos ei decreuerant, Anserem ex argento confinxerunt, & in Iouis Capitolini templo collocarunt, quod innuit Virgilius, dum canit:

Atque hic auratis volitans argentens Anser
Porticibus Gallos in limine adesse canebat.

Anser Argẽteus vbi.
Vbi Seruius, Satis prudenter, inquit, argenteum Anserem dixit: nam quasi epitheton est coloris, & significauit rem veram. Nam in Capitolio in honorem illius Anseris, qui Gallorum nunciarat aduentum, positus fuerat Anser argenteus. Huius Anseris effigies insculpta erat illi clypeo, quem Vulcanus in Veneris gratiam pro Æneæ fabricauerat, vt ex recitatis Maronianis versibus patet. In ædibus Illustrissimi Cardinalis Cæsij inter alias innumeras affabrè factas statuas in quodam conclaui puerum obseruaui, vt est videre in meo de statuis libro, qui Anseris collum ita manu premeret, ac si ea eius ore aquam exprimeret; quæ sta- Puer Anseris collum manu premens.
tua, etsi parua multis tamen pulcherrimis veterum monumentis conferri potest: & fortè ad
æi illius imitationem, cuius suprà ex Plinio meminimus, factus fuerit. De vase marmo- Vas marmoreum cũ Ansere insculpto pecunia plenum.
reo, cui Anseris effigies insculpta erat, & simili pecunia referto, in Moravia inuento meminit
Hector [c] Boëthius his verbis: *Est & in Moravia, marino littore inter vetustissima arcis marmoreum vas, cui Anseris duobus cum Anguibus decertantis effigies mira arte insculpta, haud dissimilis pecunia refertum anno Christi 1460 à pastoribus inuentum. Fuit idem lapis, vti à fide dignis accepimus, haud minus, quàm nummi diutius spectatibus admirationi, argumentum apud maiores nostros Romanæ pecuniæ aliquando fuisse vsum.* Sed hæc breuiter percurrisse sufficiat. De chenisco paulò pluribus erit agendum. Ita autem Græci præter Anserculum, vt alibi diximus, par- [c] Hist. Scot. lib. 6. Chenisco.
tem quandam in naui appellant, quæ qualis fuerit, audite: *Chenisus*, inquit Phauorinus, *pars est prora, cui appenduntur anchora, & qua carina nauis est principium. Sunt qui puppis totius principium dicant, ad quam epotides naues connectuntur. Sed vtcunque sit, Chenisus dictus est, quoniam nauium artifices eam partem in Anserini capitis formam effingunt, ponuntq; in summo nauis, fortè quod vel nauigium in eius speciem, & similitudinem formant, vel potius boni augurij causa, tanquam immersibilis nauis sit, vt auis illa, qua fluctus enatet.* Hæc ille, ex Varrino nimirum vel Etymologo, vel Eustathio. Licet autem ambigere videatur proræné, an puppis pars es- [d] Lib. de re nauali.
set illa, quã in Anserini capitis effigiem effictam chenisçum vocarent: [d] Lazarus tamen Bay-
fius puppis partem esse asseuerat. *Quod nos*, inquit, *Anserculum vertimus* (vbi Lucianus habet χλωίσκον) *intellige formam Anserculi effictam ad puppis ornamentum, vt vidimus in antiquis nauibus depictis: quas adscribendas curauimus in lectorum gratiam.* Hæc ille, qui mox iconem exhibet, quam si quis videre cupit, illum adeat. Chenisci meminit [e] Artemidorus, vbi Cheni- [e] Lib. 2. Oneiroc.
scon, ait, in somnis significare gubernatorem. Meminit & Lucianus in dialogo, qui πλοῖον ἢ εὐχαί inscribitur, dum ait: Ὡς δὲ ἤπρῳμαι μὲν ἁπαν ἐς ἡμᾶς ἡ πρῷμα καμπύλη χρυσῆ χλωίσκον ἐπικύρτωται, ideſt, *Vt verò ipsa puppis sensim insurgit inflexa aureo Anserculo ornata.* Et [f] rursus [f] In variis narrat.
ὅδε ἤπρῳμαν χλωίσκος ἄφνω ἐπτεροξάτο καὶ ἀνέβησαν, ideſt' *Anserculus enim, qui ad puppim erat, repentè alas promere cœpit, & clangorem fundere.* Vt mirum sit, inquit Lylius Gyraldus, Cælium virum multæ lectionis, planè hoc ipsum ignorasse, vt qui nauem esse chenisçum putarit, non nauis partem. Sunt & qui in Apulcio vndecimo libro parum scitè ita legant: *puppis intorta cerucho*: cùm anteà legeretur *intorta chenisco*. Hæc Gyraldus. Ad formam quoque Apuleius correctus.
Anserini capitis effingebantur in Lyra ligna illa, quæ axes continent, vsum fibularum habentes

[g] *Lib. de machinis c. 4.*

bentes, de quibus [g] Oribasius: *Cheniſci*, inquit, *cuiuſmodi ſunt in Lyra, excogitati ſunt ad axas continendos. Vbi enim fibulæ non ſint, quid poterit aliud vtilius inuenirí? Quòd ad vim igitur, vſum habent fibularum: decoris autem cauſa inſculpta habent Anſerina capita lignea.* Ad ſimilitudinem pariter roſtri Anſerini affirmari conſueuerunt extremiæ iugorum partes, quibus equi iunguntur, ἀκροχηνίσκοι Græcis dictæ, quas aliqui cornua latinè interpretantur, vt ex his Iulij Pollucis verbis colligere licet: *Ipſe verò iugi curuatura; quibus equi ſubiunguntur Zeugla, quarum extremitates acrocheniſci vocantur.*

FABVLOSA.

[a] *Lect. antiq. lib. 11. c. 19. Nemeſis & Leda an diuerſæ.*

[a] ÆLIVS Rhodiginus, vbi pluribus diſſerit, nunquid Nemeſis, & Leda diuerſæ ſint, an vna eademq; quod affirmat, ſcribens, ex nonnullis Græcis Iouem, cùm Nemeſim comprimeret, ſeſe in Olorem, eam verò in Anſerem conuerriſſe: ſed hanc fabulam exactè in Cycno tradidimus. Cæterùm Eriphus poëta, quod illic omiſimus, Athenæo teſte, ex ouo Anſerino Ledam (imo Helenam) natam ait. Nunc quod alias polliciti ſumus, cauſam reddamus, quare Proſerpina Anſerem manu tenens appingeretur. Refert eam [b] Pauſanias ſic. *Iuxta Lebadiam ciuitatem Phocenſibus finitimam nemus eſt Trophonij. Ferunt ibi Hercynnam vnà cum Proſerpina ludentem Anſerem, quem tenebat, ſuuſtem dimiſiſſe. Atque in cauam ſpeluncam auis cum deuolaret, & ſubter lapidem ſeſe occultaret, ingreſſa Proſerpina cepit ſub lapide ſedentem. Aquam itaque profluiſſe aiunt, quo loco lapidem amouerat Proſerpina, & hac de cauſa fluuium dictum fuiſſe Hercynnam.*

[b] *In Bœoticis.*

Proſerpina cur Anſerem manutenés appingeretur.

Hercynna fluuius cur ſic dictus.

VSVS IN CIBIS.

VT modò pro ſedulitate in educandis Anſeribus commodum aliquod nanciſcamur, operępretium erit de vſu eorum in cibis loqui. Sed prius quo in pretio olim habiti ſint, & nunc habeantur, & de ſucci, qui ex huiuſmodi cibo corporibus noſtris adijcitur, qualitate, non nulla occurrunt dicenda. Anſeres igitur antiquitùs in delicijs fuiſſe teſtantur in primis lautiſſima illa Athenæi conuiuia, in quibus inter opiparas alias epulas ſæpenumerò recenſentur, vt cuiuis eius monumenta lectitanti innoteſcit. Ex [a] Diodoro Siculo habemus, olim Regum Ægypti menſis nihil inferri ſolitum præter vitulum, & Anſerem, illiusq; regionis populo Anſeres cùm elixos, tùm aſſos quotidie tanquam lautiſſimos apponere conſueuiſſe. Teſtatur Lampridius Anſerem diebus tantùm feſtis ad conuiuium ab Alexandro Seuero receptum. Eundem eſitaſſe Annibalem, magnum illum Pœnorum ducem adeo, vt Gallinis etiam Numidicis illos prætulerit, arguunt hæc Martialis carmina:

[a] *Rerũ antiq. lib. 3. cap. 3.*

Anſeres Romano quamuis ſatur Annibal eſſet,
Ipſe ſuas nunquam barbarus edit aues.

Anſerũ vſus frequens.

[b] *De Auib. lib. 3. cap. 3.*

Hodie quoque nonnullis inter cupedias habentur, præcipuè ſi optimè ſaginati fuerint, vt in Gallia, vbi teſte [b] Bellonio, non minoris fit Anſer altilis, quàm Romæ olim Lupus, Scarus, aut Mulus. Iudæis quoque ferè omnibus cibus eſt, non minus gratus, quàm conſuetus, qui his auibus diuerſimodè præparatis, frequentiſſimè veſcuntur: vnde facetè quidam ipſos duræ ceruicis dicebat, quòd, vt plurimùm Anſeribus viuant, quorum caro dura eſt, & muſculoſa, concoctuq; difficilis. Cæterùm apud pleroſque populos nunc temporis in pauco honore habentur, & à delicatis non recipiuntur. Angli illis nunquam in cœna veſcuntur, vt refert Ornithologus, neque temerè, cùm plurima ipſorum frequens eſus hominibus incommoda adferat, quæ mox narrabuntur: quapropter qui ſanitati conſultum vult, rariùs eos edat: & quamuis ſuccum parum laudabilem gignere vulgò notum ſit, hoc tamen magis ex authorum ſcriptis innoteſcere cupio. *Anſeris*, inquit [c] Galenus, *& Struthiocamelí caro excrementitia eſt, & difficulter concoquitur.* Idem [d] alibi confirmat, inquiens: *Anſerina partes, alis exceptis, duræ, & excrementoſæ ſunt, nec facilè concoctionem admittunt.* Idem alio in loco, cum, qui attenuante victu vti volet, auibus, quæ in locis aquoſis degunt, vt Tardis, quas Otidas vocant, Anſeribus, &c. abſtinere ſuadet. Vnde patet, quantùm à Galeni doctrina recedat liber de Dynamidijs, ipſi aſcriptus, vbi Anſeres duplici quartanæ in victu præſcribũtur, quid

Anglí nunquam Anſeres cœnant.

Anſerũ eſus frequens multa affert incommoda.

[c] *Lib. 3. de alimẽt.*

[d] *Lib. de cib. bon. & mal. ſuc.*

enim

enim dici eo poteſt abſurdius? Galeno aſſentitur [c] Simeon Sethi, carnes Anſerum, inquiens ſuperfluitatum, & excrementorum productrices eſſe, & difficulter coqui, domeſticisq; cunctis auibus craſſiores eſſe, & calidiores, & humidiores: casq; priſcos eodem ordine potuiſſe, quo Struthiocamelorũ carnes. Eadem ferè tradit Elluchaſem, nec diſcrepat Raſis, qui ſcribit, Anſeres natura humidiores eſſe omnibus alijs auibus, & duriores concoctu. Auicenna craſſam eorum carnem eſſe aſſerit. Albertus alibi frigidam, ſiccam, duram, atrabiliariam, & concoctu difficilem, alibi verò propter frigiditatem, & craſſitiem inſalubrem, quod ſanè ab omnibus grauiſſimis authoribus, & à veritate ipſa eſt alienum. Recentiorum alij omnino ſuper hac re vetuſtioribus ſubſcribunt. Anſerum caro, inquit Michael Sauonarola, calida multùm, ſed minus, quàm Anatum, & humidiſſima inter carnes domeſticarum auium, craſſę ſubſtantiæ, & propter nimiam humiditatem febres generat. [f] Gulielmus Pantinus in eundẽ ſenſum ſic ſcribit: *Anſerum, qui Græcè χλῶνες appellantur, carnes ſuperfluæ excrementa producunt, & difficulter concoquuntur, domeſticisq; cunctis auibus craſſiores, & calidiores, humidioresq;. Earum caro* (Anſerum) inquit [g] Cardanus, *inter alias auium carnes calidior, atque humidior eſt.* Qui paulò infrà eius nocumenta ſic memorat: *Verùm omnium* (tam domeſticarum, quàm ſylueſtrium) *caro damnata eſt, quoniam dura, & concoctu difficilis, & valde excrementitia, atque improbum generat ſuccum, valdeq; putredini obnoxia: immo experimento comprobatum eſt, copioſum eius vſum febres excitaſſe. Ob etenim partium craſſitiem, atque duritiem, maximeq; niſi valido, robuſtoq; ventriculo concoquatur, obſtructiones generantur, quæ & febrium, & aliorum prater naturam affectuum ſunt in cauſa. At ſi rectè conſpiciatur, multum alit, licet vitioſum corpori alimentum adferat.* Quod poſtremum ex Cornelio Cello deſumptum eſſe videtur, qui Anſerem numerat inter cibos valentiſſimæ materiæ, & plurimi alimenti. Idem ferè ait [h] Iulius Alexandrinus, qui cùm vtrorunque, domeſticorum ſcilicet, & ferorum Anſerum carnem illaudatam eſſe dixiſſet, atque etiam damnatam concoctionis peruicacia, & duritia, alimentiq; prauitate, & humoris ſuperflui redundantia inutili, vitioſaq; & putredini parata, vnde facilis ſæpe in febres incurſus; ſtatim ſubijcit, nihil præter alarum extrema commendari quicquam in his magnopere ad ſalubritatem poſſe ob partium craſſitiem, meatus infarcientem, atque attenuantis victus rationi aduerſiſſimam, duritiemq; niſi valido, robuſtoq; ventriculo prope indomitam, ſed quæ ſi rectè concocta vincatur, non parum alat, vt plæraque alia, quæ difficulter quidem, ſed rectè tandem concoctione ventriculi iuſtè ſuperata, egregiè nutriunt, bene, prauęq; pro ſucci, quem elargiuntur, bonitate, aut prauitate. Sed nimis longum eſſet, omnium verba, qui de Anſerina carne loquuti ſunt, hic adducere: quapropter quibus affectionibus potiſſimùm officiat breuiter oſtendam. Alexander Benedictus eam tempore peſtilentiæ menſis damnari aſſerit, & Arnoldus Villanouanus Anſeres veteres ijs noxios eſſe, quos hæmorrhoides frequenter vexant. Item quos lues Gallica, vt [i] Hieronymus Fracaſtorius innuit:

[c] *De cib. facult.*

[f] *In Corn. Celſ. lib. 11. cap. 18.*

[g] *De tuend. ſanit. lib. 3. cap. 18.*

[h] *Salub. lib. 13. cap. 3.*

[i] *In Syphil.*

——— *Tibi pinguis Anas, tibi candidus Anſer*
Vitetur: Arthriticis inſuper omnibus maximè noxios eſſe affirmant: ſicut etiam febribus, præſertim putridis, vt ſupra oſtenſum eſt: in ſumma omnibus morbis huiuſmodi carnes pernicioſas eſſe aſſerere poſſumus. Quid mirum? cùm ſanis etiam corporibus, ſi frequenter ſumantur, plurimùm aduerſentur. Cæterùm ne prorſus abijciantur, docebo, quo anni potiſſimùm tempore minori cum noxa edi poſſint, cuius ætatis ſint eligendi, quibus ipſorum partibus innoxiè, imò vtiliter veſci liceat, & tandem qua arte culinaria ſint concinnandi, vt ſanitati minus repugnent, ac palato gratiores, iucundioresq; euadant. Hyeme igitur tutiùs meo iudicio in cibum cedent, ſicut omne aliud edulij genus, quod calfacit, difficulter concoquitur, & multum præbet alimenti: quam meam ſententiam confirmat Arnoldus Villanouanus, aſſerens eos hyeme magis probari: ſed quod pullos, dicat, quandiù pipiunt, magis conuenire æſtate, & autumno, de hoc dubitari poteſt. Scribit enim [k] Plinius, etſi ex aliorum relatu, Anſerem, Coruumq; ab æſtate in autumnum morbo conflictari. Quod ſi verum eſt; quomodo dum ęgrè habet ſeu iuniorum, ſeu adultorum eſus ſalubris eſſe poteſt? Vt vt eſt, apud nos in autumni fine, prope hyemis principium frequẽtius, quàm alijs temporibus comeduntur, ſed pręſertim die omnium Sanctorum nomini ſacrato, quo in ſingulis ferè domibus Anſer eſitari conſueuit. In Germania verò ferè in D. Martini feſto vſitatiſſimus cibus perhibetur: Illius enim regionis incolæ eum diẽ muſto præcipuè, & Anſere celebrant. Cuius vſus cauſam ſic quærit Fridericus Nauſea. Quod verò, inquit, tum pleriſque omnibus peculiaris cibus eſt Anſer, potus autem muſtum, ſiue vinum, fit ideo partim, quia tum vix victus eſt, quàm vel Anſer, & omnibus æquè commodior, meliorisq; ſori: nec muſto, ſiue vino potus tum quiſpiam communior, & qui poſſit omnibus par eſſe in emptione. Vnde fieri ſolet,

Quo tempore minus noxiè comedantur.

[k] *Lib. 29. cap. 3.*

Itali quando Anſeré comedant.

Anſer cur in feſto S. Martini eſitari conſueuerit.

solet, quod sicut non solùm Pannonia genetrix, & Italia tanquam altrix, & Gallia triplex ipsa tanti viri filia spiritualis gaudere debet in ea die, sed & omnes gentes, quę gaudent cum habere patronum, gaudere debent: ita cibum, & potum decet habere, qui possit omnibus ad hilaritatem esse communis, & ad commendum facilis, & æquus. Et meritò partim profectò peculiaris est cibus in D. Martini ferijs Anser, quod hic conditionem fermè habet cum S. Martino parem. Sicut enim Anser natura nocturnas excubias celebrat, suasq; vigilias assiduitate cantus testatur, ita quoque S. Martinus tam fuit semper orando, prædicando contemplando vigil, suasq; vigilias bene viuendo testatus est, vt ecclesia consuerit, in eius memoriam legi euangelium, in quo Christus esse beatos seruos ait, quod Dominus in prima, & in tertia vigilantes inuenerit, qualis fuit S. Martinus. Hucusque Nausea, qui cùm huius rei causas afferat, quæ mysteræ magis, quàm Philosopho satisfaciant, quærenda est alia physica ratio, quæ, ni fallor est huiusmodi. Nam cùm D. Martini festum, inclinante autumno celebretur, eo tempore Anseres, ex prægressa æstate paucioribus superfluitatibus scatent, & ventres ob accedentem hyemem, magis sunt ad concoquendum idonei. Franciscus Petrarcha, vt alibi recitauimus, causas hasce esse suspicatur, aut quòd tunc auis hæc sit optima, quæ nostrę rationi repugnare videtur, aut quòd ea die, (siue ea sit omnium Sanctorum, aut D. Martini festum) Capitolium aduersus irrumpentes Gallos conseruarit suo clangore. Quod ad ætatem attinet, satis inter omnes conuenit, iuniores adultioribus esse prę ferendos, & quò ad senectutem magis accedunt, eò magis esse damnandos, vtpote deteriorem succum gignentes. Id quidem euenire arbitror, quod iuniorum carnes teneriores existant, vnde quicquid eis inest noxij, perfecta concoctione euincitur, & domatur: Licet alioqui libro Galeno attributo de dissolutione continui pulli Anserum propter multitudinem superfluitatum tardæ digestionis dicantur. Carnes pullorum Anseris, inquit Crescentiensis, si pingues fuerint, & quatuor mensium ætatem non excesserint, à pluribus appetuntur. Scribit [l] Polydorus Virgilius, Anseres iuniores antequam primam mutent plumam in Anglia loco lautarum haberi: cùm creuerint, non item. Postremò pullum Anserinum esse inter cupedias testantur hæc [m] Pontani carmina.

Anseres qui prę ferendi.

[l] *Hist. Angl. lib. 1.*

[m] *Erid. li. 1.*

Altilis inde Capus, raptiq; à matre Columbi,
Anser & implumis, & bene pastus Anas.

Iam de partibus disseram, inter quas seu quis gulæ rationem habeat, siue sanitati consultum velit, principatum absque vlla controuersia obtinet iecur, adeo exquisitum cibi genus Romæ habitum, vt nihil æquè loquantur Romanorum culinæ: vnde gloriatur [n] Plinius, suos primùm agnouisse huius edulij bonitatem, scribitq; non sine causa in quæstione esse, cui Romanorum primo tam præclarum inuentum sit acceptum referendum. *Nostri sapientiores* (cæteris inquit) *qui Anseres iecoris bonitatem nouere. Fartilibus in magnam amplitudinem crescit, exemptum quoque lacte augetur. Nec sine causa in quæstione est, qui primus tantum bonum inuenerit, Scipio Metellus vir consularis, an M. Seslius eadem ætate eques Romanus.* Cùm igitur tanti fieret Anserinum iecur apud eos, qui in vrbe gulæ studebant, præcipua erat illis cura, vt in quam maximam molem excresceret, & tenerrimum fieret: vnde omni adhibito studio culinæ magistri præcepta tradebant, quomodo id assequi possent: quorum aliqua ex grauissimis authoribus, cùm supra loqueremur de sagina, retulimus. Vt autem iecur in ipsis magis, & delicatius euaderet, viuos ficis potissimùm saginabant, deinde ex eis recens mactatis exemptum lacte mulso immergebant, vt ex Plinij modò recitatis verbis patuit: quo etiam modo iecur suillum curabant: cuius rei authorem fuisse M. Apicium omnium nepotum altissimum gurgitem testatur idem Plinius, vbi inquit. *Adhibetur & ars iecori suum sicut Anserum, inuentum M. Apicij, fico carica saginatis, à satietate* (aliàs ac latie) *necati repente mulsi potu dato.* Quod autem, vt dictum est, ficubus saginarentur, iecur exemptum à Græcis συκωτὸν à Latinis verò ficatum dicebatur. His artibus curatum Anserinum hepar, adeo magnum aliquando capiebat incrementum, vt Anserem ipsum æquare dicat [o] Iuuenalis hoc versu:

Anserinum iecur quomodo curã dum.

[n] *Lib. 10. cap. 22.*

[o] *Sat. 5.*

Anseris ante ipsum magni iecur, Anseribus par.

Et Martialis superare, sic canens:

Aspice quàm tumeat magno iecur Ansere maius
Miratus dices: Hoc rogo, creuit vbi.

In eligendis verò Anseribus, quorum iecur esset præstabilius, admodum erant curiosi, in quos sic inuehitur [p] Statius:

[p] *Sylu. li. 3.*

Ah miseri, quos nosse iuuat, quid Phasidis ales
Distet ab hyberna Rhodopes Grue, quis magis Anser
Exta ferat:

Vbi

Vbi Domitius Chalderinus interpres, exta, inquit, ideſt, iecur. In quo ſenſu exta etiam accepit [9] Perſius de eodem iecinore loquens, vbi Romanorum luxuriam, & gulam deteſtatur. [9] *Sat. 6.*

Vt tuus iſte nepos diui ſatur Anſeris extis,
Cùm moroſa vago ſinglutiet inguine vena,
Patritia immetat vulua.

Eligebant autem eos, qui non ſolùm ficis eſſent paſti, ſed qui eſſent albi, vt innuit [r] Horatius de Naſidieni cœna loquens: [r] *Serm. 28.*

Pinguibus & ficis paſtum iecur Anſeris albi.

Vbi Acron ex parte, inquit, totum, ſcilicet Anſerem denotauit. Hic igitur ab antiquis Anſerino hepati honor fuit habitus, is delectus, & præparatio, Noſtri qui non minus gulæ ſunt dediti, imò fortaſſis eos ſuperant, non minori in pretio hoc viſcus habent, nec minus curioſa de eo parando tradunt præcepta. Varia enim illis cibaria lacte, aut ſero imbuta in cibum exhibent, maximè verò Iudæi, qui mirum immodum Anſeribus delectantur, eorumq; greges alunt, trilibre aliquando iecur eximunt: quod etiam Galeni temporibus factitatum video: nam, referente Ioanne Baptiſta Porta, ſic hac de re ſcriptum reliquit: *Quemadmodum in ſuibus, dum adhuc viuunt, hepar ex caricarum paſtu ficatum ad voluptatem præparatur, ita in Anſeribus video eorum alimenta lacte imbui, vt non modo eorum iecur ſit iucundiſſimum, ſed potenter nutriat, & ſit optimi cibi.* Eiuſmodi autem iecur non ab hiſtoricis, & geoponicis tantùm, velut delicatum, ſed & medicis plurimùm vt ſalubre commendatur, præcipuè ſi ficatum fuerit, aut alia ratione curatum. Quantum id Galenus medicorum omnium coryphæus laudet, ex eius verbis modò recitatis liquet: idem facit author libri de diſſolutione continui. Raſis Galenum ipſum citans, *In omni iecinorum genere*, inquit, *præſtat Anſerinum, tanquam humidius, tenerius, & ſuauius*: [s] Iſaac quoque ceu omnium iecinorum præſtantiſſimum celebrat. [s] *De diæt. vniuerſ.* Recentiores etiam omnes miris laudibus Anſerinum iecur extollunt, ſed quorum encomia breuitatis cauſa lubens prætereo, [t] Iulij Alexandrini verba tantùm, quibus ſummam eius præſtantiam exprimit, allaturus. *Porrò*, inquit, *quæ cura Anſeribus ſaginandis adhibeatur, cibatu inter alia lacte multo madeſcente, in id vnum, vt pandas ſæpe lances implentia iecora habeantur, nonimus, ſuauiſſimi ſaporis, plurimi, ſuccoq; abundantiſſimo præditi alimenti, concoctione non repugnante, nec morante diu deſcenſua, quabiliſſimo caloris, atque humoris temperamento, vt ad benitatis alimenti ſummam non ſanè deeſſe multa videantur.* Sunt tamen nonnulli, qui prorſus reclamant, ſibi perſuadentes, iecur cum in elixatione durius euadat, eodem modo dum in ventriculo concoquitur (namque, inquiunt, elixationi quodammodo ſimilis exiſtit) non tantùm non liquefcere, ſed potius indurefcere, craſſiusq; propterea, & minus probum præſtare alimentum. Verùm cum concoctio, quæ in ſtomacho celebratur elixationi non ſit ſimilis, neceſſe eſt, vt falſam corruere, quæ huic argumento innititur, rationem. Nam elixationis author eſt calor extraneus, concoctionis verò naturalis: qui duo calores quantùm inter ſe differant, & quam diuerſos pariant effectus, nemo eſt in arte medica, vel mediocriter verſatus, qui ignoret: quod etſi multis argumentis probari poſſet, breuitatis tamen gratia, ouorum tantùm exemplo confirmabo, quæ quò magis elixantur, eò magis indurefcunt, nimirum à calore ignis: ſecus accidit id ſtomacho noſtro: alioqui enim cibus hic, qui ſaluberrimus meritò ab omnibus habetur, omnium eſſet deterrimus. Quibus adde, ſi libet, quod ſi iocmora in concoctione velut in elixatione magis, magisq; durefcerent, dura ſemper, & incocta à nobis excerni eſſet neceſſarium. Neutiquam igitur illis eſt aſſentiendum. Sed modò ad alias partes procedat oratio, inter quas ſiue ſalubritatem, ſiue guſtus ſuauitatem ſpectes, ſecundus meritò ab authoribus locus ab hepate aſſignatur alis: quas Galenus, cùm alias partes velut excrementoſas, durasq; difficilesq; coctu reijciat, ſemper excipit, præſertim in libro, quem ſcripſit de cibis boni, & mali ſucci. Alibi eaſdem, & ventriculum homini intemperato, & æſtuanti, dum redit è balneis, concedit. Et in libro de diſſolutione continui, qui eidem attribuitur, ſic legitur, *Sed hepata pullorum, & Anſerum, & axilla ipſorum ſunt temperata, & reliquum corpus eſt multarum ſuperfluitatum.* De eiſdem alis [u] Galeno ſubſcribens, ſic loquitur Aëtius: *Anſerum, & Struthiocamelorum caro excrementitia eſt, & difficilius concoquitur, quàm prædictarum volucrium, non tamen alas prædictis peiores habent.* Item [x] Ægineta, *Anſerum verò*, inquit, *& Struthiocameli caro excrementitia agrius, & difficiliùs, quàm commemorata concoquitur, ſi alæ excipiantur, quæ non minus, quàm aliarum auium probi ſucci exiſtunt.* Simeon Sethi denique Anſerum alas reliquis corporis partibus præſtare aſſeuerat. Idem recentiores partim ex antiquorum monumentis, partim experientia edocti confirmant. Collum etiam non ſpernunt: quin ſunt qui laudent plurimùm, Platina præſertim, qui Anſerinum, & Gallinaceum inter cæteras volatiles commendat, ſi ſanguine intercutaneo caruerit.

[10] Alarum Anſeris præſtantia.

[u] *Lib. 2. cap. 123.*

[x] *Li. 1. c. 82.*

[10] Collum.

Idem

Pectus. Idem author in hac alite pectus commendare videtur, cùm inquit: *Ego verò hanc Auem,* (Anſerem) *atque quas Columella ἀμφιβίους, hoc eſt terra, & aqua victum quærentes vocat, malis nutrimenti, tradiderim eſſe: tutius enim & alis, & pectore veſcemur.* Cui ego hac ſaltem in re minimè aſſenſerim, tum quia ſine authore loquitur, tum quia cum iecur, collum, & alas laudari dictum ſit, aliasq; nonnullas partes non improbari ſimus demonſtraturi, profectò, ſi quoq; pectus ſalubris eſſe alimenti dixerimus, nihil penè ſuperfuerit, quod ſit improbandum, atq;

Cor. perperam à Galeno, & alijs improbati fuerint Anſeres. Textor quoque dum cor eorum olim inter menſarum cupedias ceu laudatiſſimum quid habitum ſcribit, nullius clatifici ſcriptoris (quod nouerim) authoritate nititur. Sed fortè ipſe cor, non animaduerteas, pro iecore ſcripſerit. Ventriculus verò, vt dixi, in hac alite, & in Gallinis minus, quàm in reliquis vo-

Ventriculus. latilibus, damnatur. Sic enim nobis de eo ſcriptum reliquit [y] Galenus: *Eſt enim autum ventriculus. [y] De ſucc. bon. & vit. cap. 6.* *ter craſſus, durus, & qui ob id agrè concoquatur, quique concoctus multum præſtet alimenti. Optimè habetur Gallinarum, atque Auſerum &c.* Laudat quidem eundem [z] Iulius Alexandrinus, ſed

[z] *Salub. lib. 13. cap. 9.* vires ei à nonnullis aſcriptas omnino negat his verbis. Plurimarum auium ventriculus in cibatu noſtro non eſt: Gallinarum autem, & Anſerum in quotidiano prope vſu: ſaporis per ſe non iniucundi, alimentiq; non illaudati vterque: ſed non vt tamen concoquendi viribus (quod perſuaſum habuere aliqui) adijci inde quicquam poſſe credas, vt alia multa, quæ concoctionem iuuant, aut calorifica vi, vt gingiber, cinnamomum, piper, aromata quædam: aut calore, atque humore, natiuiq; caloris ſotu, vt vinum: aut partium diſſectione, vt acetum, quod incidendi facultate minutim magis confecta alimenta ſubeundæ promptiùs concoctioni paratiora exhibeat. Horum nihil ventriculi Gallinarum, vt diximus, Anſerumue non ſanè magis, quàm aut Struthiocameli, aut Mergi præſtat. Quin ipſi per ſe in concoquendo pugnaces ſubſtantiæ denſitate quadam, niſi validiores ventriculi vires experiantur, tantum abeſt, vt concoctioni de ſuo hac cauſa opitulari poſſe exiſtimari debeant: nec alioqui peculiaris dos aliqua ineſt, cuius euidenti ſucceſſu aliquo periculo factum à iuratis authoribus

[a] *Lib. 2. cap. 133.* proferri queat &c. de quibus omnibus aliàs nos longa oratione diſſeruimus. [a] Aëtius eiuſcemodi ventrem ſaporis gratia Gallinaceo præfert. *Ventres verò* (auium, inquit,) *eſiles ſunt, & bene nutriunt. Quidam ipſorum etiam in cibo ſunt iucundi, velut Anſerinus, deinde Gallinaceus.*

Pedes. Pedes quoque ſuos habuere cultores, & præcones: eorum enim palmas Meſſalinus Cotta Meſſalæ oratoris filius torrere, atque patinis cum Gallinaceorum criſtis condire reperit, authore Plinio. Hos, inquit, Iulius Alexandrinus, noſtra tempeſtate in primis comedi, carnoſarumq; palmarum ſucco, ſi rectè parentur guſtu non ingratos. Contrà Platina, hoc edulij genus non admodum probat, etſi in multarum regionum culinis piperato iuſculo, & alijs condimentis cibus ſit haud intrequens, vt infrà oſtendam. Quod ad medullam attinet, etſi

Anſeris medullæ. pauca ex hac aue extrahatur, in delicijs nihilominus olim fuiſſe haud ineptè quis forſan

[b] *Epigr. 22.* conijciat ex illo [b] Catulli:

Cinade Thelle, mollior cuniculi capillo,
Vel Anſeris medullula (aliàs medulla) *vel inula mollicella.*

Nam & Turnebus in hunc locum ſic ſcribit: Quod autem ait, vel Anſeris medullula, & in obſcæno quoque eſt carmine poſitum. *Quidam mollior Anſeris medulla.* Id aliquando ſum ſuſpicatus de molliſſima Anſerum pluma accipiendum, quæ interior eſt, & corpori proxima: Sed cum intelligam, Anſeres in delicijs Romanis olim fuiſſe, quos altiles, ſignatosque tenerioris ætatis apponere ſolebant, quorum tenerrimis pulpis etiam tenerior multis partibus eſſet medulla, inducor, vt credam Anſeris medullã pro molliſſima, & tenerrima re vſurpari ſolitam eſſe, cum Romanorum iudicio teneritatem carnis longè ſuperaret mollitudo

Adeps: medullæ. Vberiorem longè vſum præſtat in menſis adeps; de quo Grapaldus, Anſeres, inquit, commendantur apud nos & adipe: liquamine etiam inde excogitato, quo præcipue Hebræi in condimentis vtuntur. Sed vt videre erit, varius apud varios populos eius vſus

[c] *De re cib. lib. 15. c. 19.* eſt. Adipes Anſerum, inquit [c] Io. Bruyerinus, celeberrimos vſus apud nos in condienda braſſica frigoribus hybernis obtinent, & ad alia obſonia paranda. Hoc adipe ſcribit [d] Olaus

[d] *Hiſt. ſept. lib. 19. c. 7.* Magnus vti homines Septentrionales in cibis condiendis loco butyri. Eodem adipe plura cibaria condiri tradit [e] Platina, qui iuſuper, liquamen quomodo ex huius auis, & porci adi-

[e] *De Hone. volupt. lib. 2 cap. 21.* pe paretur, docet his verbis: *Liquamen ex adipe porci, atque Anſerum hoc modo fit: conciſum minutim ad carbones ignitos in caeabo pones: ne ſi ad flammam ſuſpenderis, fumum concipiat, tantùmq; ſalis inde s, quantum ſatis eſſe putabis. Liquefactum antequam refrixit, in ollam repoſitoriam colabis, reponesq; ad vſum, vt vbi vules, eo vti liceat. Fit item liquamen ex Anſerino, & Gallinaceo adipe.*

Oua. Poſtremò ad oua quod attinet, cum Gallinarum, & Phaſianorum alijs præſtare dixiſſet Ga-

[f] *Lib. 2. cap. 134.* lenus, deteriora Anſerum, ac Struthiocamelorum ſtatuit. [f] Aëtius eadem vt apparet, ex ip-

ſo

so repetit; Pſellus deterrima vocat, Simeon Sethi craſſa, & difficilia concoctu, quod ſi tamen quis eis veſci velit, vitellis tantum vtatur. Tradit Ornithologus apud ſuos pauperiores ſolùm Anſerum, & Anatum ouis veſci frixis, aut iure permiſtis. Apud nos admiſto caſeo, & lacte aliquando frixantur in ſartagine. Sed hæc de partium Anſeris conſideratione dicta ſint: iam vt gulæ, & ſanitati conſulatur, quomodo ad cibum concinnentur, & quæ fercula ex eis parentur, operæpretium eſt dicere. Quomodo Anſerinæ carnes tenerrimæ euadant, docet [g] Porta, iubens, vt Accipitribus, alijsq; rapacibus auibus obijciantur. Dum enim, inquit, præliantur, aufugiunt, & aliquantiſper Accipitrum vnguibus detinentur, varijsq; ictibus confodiuntur, adeo tenereſcunt, vt mirum ſit dictu. Michael Sauonarola cùm harum carnium noxam detexiſſet, mitigari eam ait, eodem modo, vt de Anatibus dixerat. His autem iuſſerat ante earum interfectionem inſufflari, & inde aſſari, inungiq; oleo, & optimis aromatibus, vt zinzibere ruſticorum. [h] Marſilius Ficinus iubet eos nutriri ſpelta, aquaſue nitida, & poſt necem carnes, ſale & coriandris aceto præparatis conditas, dies ſeptem ſeruare, antequam edas. Hali ſcitè admodum docet, vt huiuſmodi aues tribus diebus poſtquam interfectæ ſunt collo ſuſpendantur, graui lapide pedibus alligato, vt caro tenereſcat, digeſtioniq; paratior reddatur. Cardanus per biduum, antequam decoquantur, ingulari vult. Quod modò ad cocturam attinet, aues amphibias, hoc eſt, aqua & terra victum quærentes elixari iubet [i] Platina. Caſtor Durantes verò adultas quidem elixari, iuniores autem herbis odoratis, & aromatis inaſſari præcipit. Io. Bruyerinus, vetulos caſtaneis, pyris, malisq; farciri docet: pullos verò, qui iam adoleuerunt oleribus, herbisque caſeo, lardoq; minutatim conciſis. Huiuſmodi vel ſimili modo paratus fortè fuerit Anſer ille dureus apud Athenæum: qui coqui cuiuſdam apud Diphilum hæc verba citat:

Integrum agnum, illæſa compage corporis condimento, delibutum:
Porcellos ſua pelle tectos, exſiccatos prorſus,
Anſerem etiam durum adduco magna inflatum mole.

Platina Anſerem eodem modo, quo porcellum farciri vult. De porcello autem farciendo hæc præcepta tradit: Porcellum adhuc lactentem iugulato, villoſq; cultro acuto abradito. Per ſpinam deinde ſcindito, eximitoq; quicquid in ventre habet, iecuſcula eius cum lardo, allio, cumq; odoriferis herbis minutim concidito, tritum caſeum, oua agitata, tuntum piper, crocum in puluerem redactum cum ſuperioribus bene miſceto, in porcellumq; omnino ita inuerſum, vt quod intus erat, foris ſit, indito, ac claudito, ne excidat. Coqui in veru, aut ſuper craticulam lento igne non incommodè poteſt, vt omni pariter eſui bona ſint. Dum coquitur, aceto, pipere, croco, ſimul miſtis cum ſaluiæ, aut roriſmarini, aut lauri ramuſculis ſæpe aſpergenda eſt. Idem etiam fieri ex Anſere, Anate, Grue, Capo, pullaſtra poteſt. Male hoc, & parum alit, tardè concoquitur: ſtomacho, capiti, oculis, atque hepati nocet, opilationes facit, calculum creat, pituitam auget. Hæc [k] Platina. Ius candidum in Anſere elixo hæc omnia recipere ait Apicius. Piper, careum, cuminum, apij ſemen, thymum, cepam, laſeris radicem, nucleos toſtos, mel, acetum, & oleum. Idem Anſerem elixum calidum è iure frigido Apiciano ſic præparat: Teres piper, liguſticum, coriandrum, mentham infundis liquamen, vt oleum, modicè temperas. Aliter: Anſerem elixum, feruentem ſauano mundo exiccabis, ius perfundes, & inferes. Ornithologus Anſeres iuuenes minutatim conciſos in paſtillo per duas horas coqui tradit. Poſſunt etiam, inquit, integri coqui in maſſa farinę ſecalis cum aqua calida ſubactæ, quemadmodum paſtilli de carne ceruina coquuntur. Sic igitur, vt dictum eſt, apud lautiores in cibum parantur Anſeres. Cæterùm & aliter paratis veſcimur, recentibus, vt inquit Platina, & ſalitis. Eos autem ſale condire Iudæis potiſſimum eſt vſitatum, qui eos continuè vorant, quare plerunque melancholici euadunt, & mali coloris, & nigri, & plumbei. Septentrionales quoque, vt [l] Olaus Magnus refert, carnibus Anſerinis ſale conditis, ventoq; ſiccatis tum coctis, tũ crudis poſt æſtiuale ſolſtitium, vti omnium aliorum animalium veſcuntur. Docet Io. Baptiſta Porta, quomodo Anſer viuus excoctus conuiuis apponi poſſit: Anſer, vel Anas, inquit, vel aliud viuacius animal, ſed in hoc Anſer omnibus anteſtat, ſit toto corpore implumis, capite, colloque relicto, ſit hinc inde obuallatus igne, & circumſeptus non arctè, ne ſuffocetur fumo, neue igne torreatur citiùs: non largè, ne implumis euadat: intus paſſim pocilla, & ollulas aquæ plenas, cui ſal, & mel adijcias, ibique lances elixatis malis ſint plenæ, & teſſellatim diſco conciſis, ipſe totus liquamine obductus, & laridatus, vt eſculentior ſit, & faciliùs decoquatur: ignem admoue. Feſtinare nolito, vbi calore efferuere cœperit, circuambulando, & fugiendo præſepit ignis, & iter includit: ſic improbus aquam abſorbendo compeſcitur, cor, cæteraque membra refrigerando, medicamenti ui laxat aluum, abſtergit,

[g] *Magnat. lib. 14. c. 1.* Carnes Anſerinę, quo modo tenerimæ euadant.

[h] *De vita producenda lib. 2. cap. 6.*

[i] *Lib. 6.*

[k] *De re culin. li. 6. c. 3.*

[l] *Hiſt. Sept. lib. 19 c. 7.* Quomodo Anſer viuus coctus apponi poſſit.

git, & exinanitur: & vbi inferbuerit, interiora decoquet, ſpongia continuò cerebrum, & cor humectato: vbi verò inſania ferri, & ceſpitare conſpexeris, deficit cordi humidum: remoue, conuiuis appone, euulſis ſemper partibus vociferantem, vt fere prius commeſſatus, quàm mortuus videatur. Hæc ille omnia, fortè ex [m] Athenæo, qui ex Poſſidonio refert, Antiocum regem cognomento Grypum acceptiones ſplendidas paraſſe, cùm conuentus fierent in Daphnes honorem, in quibus integrorum eduliorum fiebant diſtributiones, poſteà viuentium etiam, Anſerum ſcilicet, leporum, & dorcadum. De ipſo iecinore præparando ſic quidam tradunt: Anſere occiſo iecur ſcitè exime, in frigidam impone, vt ſolidius ſit. Deinde in adipe Anſerino in ſartagine frige, & aromatibus conde. cibus eſt principum. Ioan. Bruyerinus, vberiones culinas Gallicas, tradit, ceruicem, alas pedes cum palmis adiecto vino, pipereq; elixare, & id genus edulij prima menſa ſolere apponi. Olim, vt ex Plinio dictum eſt, palmas pedum torrebant, atque patinis cum Gallinaceorum criſtis condiebant. [n] Iulius Alexandrinus alium præparandi modum docet, vbi de inteſtinorum Gallinæ eſu agit. Inteſtina, inquit, quæ Galeni tempeſtate nullatenus veſca fuiſſe perhibentur, poſt cum edi cœpta, Gallinarum ex acetario ſæpe, Anſerum pedes ſectos, proſciſſis in longum auis eiuſdem inteſtinis illigant, coquuntq; ſucci expectatione pituitoſi, crudioriſq;. Demum quoddam edulij genus ex Anſeris adipe paratur, de quo ſic Ornithologus: Anſeris lac vocamus lingua vernacula, Anſerinum pingue lacti incoctum, ſaccharo, vuisq; paſſis adiectis: hoc inter cautelas recenſetur.

[m] *Dipſ. lib. 12. cap. 19.* Iecoris parandi ratio

[n] *Salub. lib. 13. cap. 9.*

VSVS IN MEDICINA.

AB vniuerſalioribus ad magis particularia pergam. Vniuerſalia autem, voco, quæ velut à tota aue petuntur. [a] Ioan. Baptiſta Porta, carnes Anſerinas comeſtas ad vitæ diuturnitatem facere credit, quòd eas Celſus inter cibos plurimi alimenti numeret; ipſæq; aues longæuæ ſint. Eandem vitæ portrahendæ facultatem non in carne tantùm, ſed & in adipe agnouit [b] Ficinus, qui loquens de adminiculis, quæ ſenibus ſydera pariunt ad membra fouenda, *Vt igitur*, inquit, *totum ipſi quoque vobis corpus vegetet* (Saturnus) *pro viribus, atque confirmet, accipietis ab eo regnante mumiam ſimul, & Anſeris aſſi pulpam: hac Anſeris adipe medico delinite, contundite diligenter*. Supradictus [c] Porta animalia canora, & obſtrepera, homines loquaciores reddere affirmans, Anſerem, Gallum, canem, in exemplum adducit, & quæ noctu vocalia ſunt, facere, vt in ſomnis patrata narrentur, quibus ranam, Anſerem, Luſciniam, Buboneinque adnumerat. Poſtremò cum Anſer animal aquaticum ſit, & vt ſcriptum reliquit Ariſtoteles ſolus inter animalia non rabiat (Alij aliter Ariſtotelis textum hac in re citant, vt alibi dixi) contra hydrophobiam, ideſt, aquæ metum, in quem qui à cane rabido ſunt, incurrunt, valere exiſtimat. Ego in quodam herbario Italico, qui Pandectarium citat, ex Anſeris eſu ſemen augeri, & ad Venerem homines cieri me legiſſe memini. Aliud præter commemorata ex toto Anſere emolumentum apud authores non obſeruaui. Verùm inter eius partes, quæ in vſum medicum veniunt, nulla eſt adipe ipſo celebrior, magisúe in omnibus ferè medicamentis vſitatior, cuius multiplices, in medicina vſus antequam recenſeam, primò de illius qualitatibus, atque præparatione ex doctiſſimorum virorum placitis, nonnulla præmittam. Galenus vbi varios animalium adipes inuicem comparat, de eo ſic ſcriptum reliquit: *Vulgus medicorum nouit leoninum adipem in vtroque, calfaciendo dico, & digerendo longè eſſe valentiſſimum. Proximum locum habet Pardi adeps, adeo vt parum emolliat. Minore autem in calfaciendo, ac digerendo praeditus virtute eſt Anſerinus, habetq; plus quiddam in emolliendo: pars ſpacio ab hoc recedit Gallinaceus*: [d] Alibi ſic ſcribit. *Eſt adeps Gallinaceorum familiariſſimus, magisq; etiam Anſerum, quodammodo tamen ad digerendum potentior, eſt enim ſubſtantia ſua tenuior*. Quod verò tenuium ſit partium, alias innuit, altiùs eum deſcendere ſcribens. Alibi in volucrum genere ad emolliendum primas obtinere affirmat, & alijs pluribus in locis ſuillo, & Gallinaceo vehementius, laxare, citra moleſtiam reſiccare, dolores, & laſſitudines auferre. Si deſit, Gallinaceum ſubſtituit, & in vtriuſque defectu, ſuillum: aliquando pro ceruino etiam Anſerum ſylueſtrium, item pro hyenæ ad alopecias. Hippocrates *Pro medulla cerui*, inquit, *adeps Anſerinus ſubſtitui poteſt*. Auicenna non ſolùm

[a] *Phytogn. lib. 5. cap. 2.*

[b] *De vita product. lib 2. cap. 16.*

[c] *Phytogn. lib 1. c. 16.* Faciunt ad loquacitatem. Vt in ſomnis patrata narrentur. Ad hydrophobiam.

Anſerini adipis qualitates, & vires.

[d] *De ſimpl. med. fac ſec. loc. li. 5. c. 9.*

huius

huius quadrupedis medullæ, sed etiam sepi loco vtitur. Aëtius ex Galeno nimirum, calidiorem, & sicciorem suillo esse tradit, & nequaquam terreum. Paulus Ægineta similiter, suillo, & caprillo calidiorem, & tenuiorum partium. Cæterùm scire licet plurimùm referre, recensne, an inueteratus sit, pro vt vsus postulat, & hoc ne, vel illo modo sit præparatus: nam recens, & sine sale asseruatus ad vuluæ vitia, & ad alios quosdam affectus confert: cùm sale conditus, & qui temporis spacio acrimoniam contraxit, eisdem malis longe sit inimicus. Quapropter antequam multiiuges eius vsus recitem, prudentem lectorem præmonitum volo, vt acre iudicium adhibeat, qua ætate conueniat, & quo modo paratus, sit adhibendus. Operæ erit ergo in omnium gratiam, quod paulò antè pollicitus fui, hic diuersas eius præparationes enarrare. *Anserum quoque adeps*, inquit Plinius, *& omnium auium præparatur, exemptisq; venis omnibus patina noua fictili operta in sole subdita aqua fruenti liquatur: siccaturq; lineis saccis, & in fictili nouo situs loco frigido, minusq; putrescit, addito melle.* Dioscorides præparat sic: *Recens exemptis membranis, in fictilem ollam demissus, qua altero tantopere capacior sit, quantus sit modus adipis, quem curare instituerus, obstructo diligenter vase, flagrantissimo soli exponitur. Eliquescens inde humor in fictile alterum excolatur, donec adeps omnis absumatur, mox loco vehementer frigido recondatur, & ad vsus dirigetur. Alij fictile fulciunt super aquam calidam, aut tenuem, & elanguidam prunam, qua solis vicem penset. Est & alia curandi ratio. Exemptis membranis teritur, contectusq; in ollam eliquatur, adiecto minuti salis momento. Mox lineo colo transfusus reponitur.* In libro, qui Seruitoris inscribitur istiusmodi præparatio legitur. Accipe ollam nouam, & pone in ea adipem, & hanc ollam pone intra aliam ollam plenam aqua, & pone ambas super ignem, & quicquid dissoluetur ex adipe clarifica in alio vase, quousque totus dissoluatur, & repone in loco frigido. Et sunt, qui proijciant super eum modicum salis, quando reponunt, quia confert lassitudini, quando miscetur medicinis conferentibus ad hoc. Et qui est sine sale confert doloribus matricis, & ammiscetur emplastris, quæ imponuntur super oculum, & scissuris labiorum, & doloribus auris, & asperitatem faciei, & confert colori. Hæc ille. Quomodo verò hunc adipem, Gallinaceum, & vitulinum à putredine seruemus, sic docet Dioscorides: *Quemuis adipem* (horum trium, quæ diximus) *diligenter elotum, & siccatum in vmbra super cribrum per linteа munda manibus vehementer exprimat, linoq; contusum vmbroso in loco suspendat, & post multos dies noua carta inuolutum frigido loco recondat. Pinguia autem indito melle, vindicantur à putredinis vitio. Vis omnium est excalfacere, mollire, rarefacere.* Docet quoque, quomodo hic, aliusue adeps odoratus fiat. *Gallinaceus, Anserinusq;* (adeps) *sic odoribus imbui solent. Cuiussis eorum percurati sextarij duo fictili olla excipiuntur. Eryssisceptri, xylobalsami, palmæ elates, & calami planè contusi singulorum sexuncia admiscetur. Vini Lesbij cyatus vnus adijcitur. Ea ter effernescunt prunis. Mox vase sublato ab igne, die noctuq; refrigerantur: postridie liquata per linteum crassum, mundum in vas excolantur. Vbi verò adeps coierit, concha excipitur, fictilique nouo operto perfrigidis locis reponitur. Hyberna tempore id instituere oportet. Æstate siquidem pinguia non coguntur. Nec desunt qui Tyrrhenica cera momentum adijciant, quò facilius in vnum corpus omnia coalescant. Eadem ratione suillus adeps, & vrsinus, caterique id genus odoramentis imbuuntur. Verum sampsuchi odorem adeps ipse representabit hoc modo. Curati quàm optimè adipis, præsertim taurini mina vna, tempestiuique sampsuchi exquisitè confractis sexquimina miscetur, & insperso largiori vino digerantur in offas, quæ in vase cooperto nocte quiescunt. Matutinis in fictili olla, lentiusculo igni, affusa aqua, leuiter coquuntur. Dumq; suum adeps odorem exuerit, defecatus, ac bene opertus nocte tota permanet. Postero die deterso sordo, qua pessum ierat, sampsuchi, vt dictum est, contusi iterum sexquimina priori adijcitur, eademq; modo in offas cogitur. Alijs quæ diximus, peractis decoquitur, & colatur: & si qua fundo basit spurcitia, deraditur, & loco frigido recondituir.* Idem quoque ferè legitur apud [c] Plinium, qui adipem sic paratum ab agente Comagenum vocat. *Honorem debemus*, inquit, *Comagenorum clarissima rei. Fit ex adipe Anserino, alioq;. Celeberrimi vsus est: adhoc in Comagene Syria parte cum cinnamomo, casia, pipere albo, herba, quæ Comagene vocatur, ebrutis niue vasis, odore iucundo, vtilissimum ad perfrictiones, connulsiones, cæcos, ac subditos dolores, omniaq;, qua acopis curantur, vnguentumq; pariter, & medicamentum est. Fit & in Syria alio modo adipe anium curato, vt diximus, additis eryssisceptro, xylobalsamo, phœnice elate, item calamo, singulorum pondere qui sit adipis, cum vino bis, aut ter subfernefactis. Fit autem hyeme, quoniam æstate non glaciat, nisi accepta cera.* Hæc omnia [f] Plinius, & alibi rursus, *Aliud*, inquit, *reperit Syria pars, qua Comagene vocatur, Adipem enim* (Anserum) *in vase æreo cum cinnamomo niue multa obrutum, ac rigore gelido macera-*

Anserini adipis præparatio.

Quomodo à putredine vindicetur.

Quomodo odoratus fiat.

[c] *Lib. 29. cap. 3.* Medicamè Comagenũ

[f] *Lib. 10. cap. 22.*

ratum ad vsum præcipuè medicaminis, quod ab agente dicitur Comagenum. Sic Plinius. Sed Dioscorides Comagenium non meminit, cum tamen apud Nicolaum Myrepsum id nomen legisse testetur Ornithologus. Sed iam ad huius adipis celeberrimos vsus accedamus: qui cùm plurimis conferat morbis, eos recensebo, ab ijs exorsus, qui totius sunt corporis, ad eos progrediens, qui singularum sunt partium. Eo igitur per se in omnibus affectionibus, quæ dolorem inducunt, vti licebit, eas enim maximè mitigare scribit Galenus, qui pariter alicubi pharmaco cuidam, vt dolorem sedet, huius adipis aliquid iniici iubet velut ipse facere consueuerat. *Adeps verò*, inquit, *Anserinus sit, vel eius inopia Gallinaceus. Si neque hunc habemus, suillum injiciamus, non ignari quidem magnam esse Anserini ad reliquos eminentiam.* Idem adeps humores in intimis corporis partibus mordicantes mirum in modum obtundit, vt idem Galenus testatur non reliquit. *Porrò ob tenuitatem essentiæ nonnulla acrimonias magis retundunt, vbi mirum in modum in altè mordicantium corporum, quod molestum est, hæsit: nam quod crassiorum est partium minus, magis autem, quod subtilium tota corpora penetrat, & omnibus ipsum saniebus mordicantibus permisceatur. Hac ratione adeps Anserinus, quæ in alto corpore mordicant, magis obtundit &c.* Sicut autem dolores, ita etiam lassitudines tollit, idcirco inter medicamenta acopa, ideſt, lassitudines, & fatigationes leuantia ab eodem authore reponitur: vnde aliquando medicamentis admiscetur, quæ myracopum constituunt, sic ab eo descriptum. *Cera candida ʒ y. adipis Anserini odoramentis condita vnciam vnam, medullæ cerninæ vnciam, salis ammoniaci ʒ ij, piperis albi ʒ ij, thuris vnciam, cinamomi ʒ iij, aphronitri vnciam, Iridis Illyricæ sextarios ij, mellis lib. iij, opobalsami sextarium, Comagenis lib ij. Parato, vt nosti.* Hanc eandem vim sedandi, inquam, lassitudines in eo pariter agnoscunt & alij, vt Kiranides qui Adeps Anserinus, inquit, vtilis est acopis, & malagmatis. Porrò omnibus ferè tumoribus præter naturam præcipuè confert: dolorem enim sedat, emollit, & discutit: quæ tria in tumorum cura, quàm maximè plerunque requiruntur. Sic Galenus ad inflammationem cum dolore eum laudat, & phlegmonis cum oleo rosaceo mederi scribit, & alibi phlegmonis familiarissimam esse, & rursus conferre pro resolutione tumoris, ne aliquid duri remaneat; sic quoq; Plinius tubera, & quæcunque emolliri opus sit, efficacissimè illo curari affirmat. Sic Æsculapius, & Constantinus omnem duritiem soluere testantur. Syluius Parisiensis non contemnendus nostri qui medicus, quòd maximè tenuium sit partium in volucrum genere ad scirrhi curationem præferendum iudicat. Insuper sacro medetur igni, teste Plinio, qui etiam eum cum sinapi, melle, & cera Cypria illini liuoribus, sugillatisq; scribit. Apud Æginetam recipitur cum adipe Phasianorum in emplastrum diapyranu, cui emplastro discutiendi vim tribuit. Non minus vtilitatis vulneribus præbet. Plinius cucurbitam tostam in argilla, ac tritam cum adipe Anseris, item Bubonis cerebrum cum eodem ad vulnera glutinanda commendat: & alibi scribit, cum butyro pari pondere pastillis inditum sanguinem sistere: denique cum cerebro, & alumine, & œsipo attritis mederi. Hippocrates eiusmodi medicamentum molliens præscribit, quod etiam cicatrices emendat: *Scylla internam partem mucosam tersto, & resinam de pice cum recenti adipe suillo, & oleo modico, resinaq; ac cerussa modica.* Et adipem Anserinum, ac suillum recentem purum, & oleum modicum, & scyllam, & ceram albissimam. § Olaus Magnus ex Plinio, vt videtur: nam idem ferè apud hunc legas, hunc adipem melli commixtum, & morsui canis rabidi appositum celeriter ad sanitatem perducere scribit. Prodest etiam ad venena. Post venena sumpta, inquit Gainerius, vomitus est prouocandus cum aqua calida mixto butyro, cui rectè additur etiam parum adipis Anserini, vel adeps ipsa cum vino dulci decocta bibitur. Restat modò vt de morbis agamus, qui singularum partium sunt peculiares, inter quos sese nobis primum prodit alopecia, cui hunc adipem mederi testatur Auicenna. Et Marcellus infantum alopeciarum vitia huius perfrictione suppleri affirmat. Galenus de compositione medicamentorum secundum loca inter remedia alopeciæ, *Vrsa adeps*, inquit, *præstat, si vetustior est: quanquam etiam hyenæ, leonisq; ac pardalis, ac Anseris adipes conueniunt: & quicunque tenuium partium substantiam habent quò promptè in cutis profundum penetrare queant, atque ad radices vsque capillorum pertingunt.* Et rursus ad eundem affectum, *Quæ ex adipibus*, inquit, *componuntur, modica item thapsia ammixta similiter prosunt: præsertim si euphorbij, & adarcij addatur pars duodecima. Sit autem adeps trium generum leonini, pardalis, & hyenæ, cuiusq; pars vna. Si verò hyenæ adeps non adest, sufficet præsentibus reliquis duobus vti Anserino ammixto. Si verò omnes quatuor habeas, simul omnes miscebis, addito insuper, si adsit, vrsino, &c.* Porrigini quoque, seu capitis furfuribus hic adeps prodesse dicitur cum nasturtij semine mixtus. Tali enim assidua lotione capitis furfures depellit: sicuti ex Plinio patet,

Ad doloẽ sedandum.

Ad lassitudines.

Ad tumores omnes.

Ad inflammationem cum dolore.

Ad duritias

Ad scirrhos

Ad ignem sacrum.

Ad liuores sugillataque.

Ad vulnera.

Ad sanguinem sistendum.

Ad attrita.

Ad cicatrices.

§ *Hist. sept. lib. 19. c. 7.*

Ad venena.

Ad alopeciam.

Ad porriginem.

qui

qui non solùm porriginem,sed capitis etiam vlcera, nasturtij semen tritum, & adipi Anserinæ mixtum emendare tradit, authore Sextio. Ad capitis,& temporum dolorem Apollonius apud Galenum medicamenta quædam ex adipe Anserino illinire iubet. Sanguinem verò a cerebro profluentem,Anseris,aut Anatis adipem cum rosaceo coctum, & infusum sistere tradit Plinius. Idem somnos allicere,œsipum cum adipe Anserino & vino myrtite ; & rursus cutem in facie adipem Anseris, vel Gallinæ cultodire . Quod ante eum scripserat Dioscorides: ait enim vtilem esse εἰς ἐπιμέλειαν προσώπου, hoc est,ad conseruationem faciei, ne scilicet tempestatibus,aut sole lædatur. Ruellius vertit ad mangonizandam faciem; Marcellus Virgilius ad nitorem vultus. In hanc quoque sententiam fortè scriptum reliquit Plinius,seuum vituli cum Anseris adipe, & ocimi succo genarum vitijs optimum esse. Oculorum vitijs in homine,nullum remedium ex hoc adipe apud authores obseruaui. De eisdem verò affectionibus in equis sic memoriæ prodiderunt, Absyrtus,& Hierocles Hippiatri: *Si vnlnus (διαχορὴ) acciderit in oculo equi, & gramina* (lemæ) *crassa emanant cum periculo,ne oculi substantia effluat, medullam ouillam tritam illines, & manu aliquandiu cohibebis, bis die. Præstat autem medulla recens. Quod si ad manum illa non fuerit, adipe Anserino, Gallinaceóue vteris. Iuuat etiam medulla cum adipe Anseris permixta.* Commendatur etiam ab Hierocle sepiæ ostracum ad equorum leucomata cum alijs quibusdam, & adipe Anseris permixtum. Aurium vitijs diuersis quis mederi volens,plurima hinc remedia accipiet, quæ licet simplicia omnia non sint, imo pleraque compolita,nihilominus referre hic placuit,eóq; maximè cùm præcipua facultas huic adipi debeatur. Apud Nicolaum Myrepsum in primis multis auricularibus medicamentis ammiscetur.aurium autem vitijs mederi quamplurimi alij testantur viri doctissimi.Si auricula aliquo pacto vitiata fuerit,Anserina adipe infusa diligenter expurgabitur, sanitatiq; reddetur. Marcellus. Si terreni vermes cum adipe Anseris decocti infundantur auribus,constat deplorata vitia eo remedio sanari. Plinius, & Marcellus. Anserinus adeps instillatus dolorem aurium lenit. Dioscorides,Auicenna, & Simeon Sethi. Anserinum, aut Gallinaceum adipem liquefactum sensim instillat Apollonius ad aurium dolores apud Galenum de compositione medicamentorum secundum loca: vbi Galenus, *Gallinaceus*, inquit, *& Anserinus adeps, siquidem euacuatum corpus inuenerint, & humorem,qui inflammatam affectionem excitat, non amplius influentem,duabus rationibus tum mitigandi,tum curandi profuerint. Si verò influente adhuc causa adhibeantur, affectioni quidem nihil auxiliantur, leniunt tamen doloris accessionem, siue symptoma, quemadmodum si ob humorum acredinem mordacitas contingat.* Hæc Galenus. Aures mirificè iuuat adeps Anserinus cum ocimi succo impositus. Plinius. Ocimum auribus vtilissimum,infantium præcipuè cum adipe Anserino. Idem.Seuum vitulinum adipe Anserino mixtum,adiecto ocymi succo, tepidum auribus dolentibus infusum optimè sanat. Marcellus. Adeps Anserinus cum ocimi succo tepefacto instillatoq; dolores auricularum infantilium sanat. Idem: qui vtrumque locum ex Plinio decerpsisse videtur. Ad contusas, & fractas aures: Adipem Anserinum, & lac muliebre mixta instilla,aut adipem bubulum,ac Anserinum portionibus liquefactos instilla, aut myrrham,& adipem Anserinum,vel butyrum,vel resinam,& conchylij partem internam æquis partibus trita super aurem,& propinqua tempora impone.Asclepiades apud Galenum.Lac muliebre aurium vitijs medetur,modicè admixto oleo: aut si ab ictu doleant,Anserino adipe tepefactum. Plinius. Cùm auris percussa,& rupta fuerit,seuum Anatis(Ornithologus rectè legit Anseris.Anserem enim,& Anatem interpretes Arabum nonnunquam confundũt,) coletur guttatim, & apponatur, cum eo lac mulieris. Hæc tepida cum succo basilici,cuius semen est rubeum apponatur (instilletur)[h] Rasis ex Galeno. Ad aurium inflammationes in superficie cutis ex humorum impressione,aut plaga obortas,item tumores, ac rubores, adipem Anserinum,& lac muliebre mixta,aut adipem bubulum,ac Anserinum, æquis portionibus liquefactos instilla. Appollonius apud Galenum. Apud eundem Andromachus medicamento ad aurium vlcerationes siccas, non humentes, inscripto, miscet adipem Anserinum.Terreni vermes cum Anseris adipe,vel cum oleo decocti sine dubio medentur auribus purulentis. Marcellus. Quia verò hæc auis auditu admodum pollet, vt dictum est,ideo eius adipem ad aurium grauitatem facere scribit Io. Baptista Porta. Valere autem ad eam plurimi alij quoque scripserunt doctissimi viri. Serenus:

Si verò obtusa(aliàs obstrusa) *sensus remoretur in aure*
Lumbricos terræ, seuumq; ex Ansere rauco
Excoque: vel veterem poteris depellere morbum.

Grauitatem aurium emendat adeps Anserinus:quidam adijciunt succum cepæ, & allij parî modo. Auricularum sonitum, & grauitatem emendant succo ceparum cum adipe Anseri-

Ad capitis dolorem.
Ad sanguinem profluentem à cerebro.
Ad somnũ conciliandum.
Ad cutem faciei custodiendum.
Ad oculorum vitia.
Ad leucomata.
Ad aurium vitia.

[h] *De bo. animal.*

no,aut cum melle inſtillato. Plinius,& alibi: Allij ſuccus auribus inſtillatur cùm adipe Anſerino. Adeps Anſerinus cum cæpę ſucco mixtus bene,auriculæ infuſus,ſurdis auditum reuocat. Sextus Philoſophus Platonicus. Adipem Anſerinum, & fel Bouis, ac taurinum pari menſura mixta inſtillato ad auditus grauitatem. Apollonius apud Galenum. Si maior ſit dolor,aut grauitas aurium,ſeuum bubulum cum adipe Anſerino tepefactum infundunt. Plinius. Et rurſus: Prodeſt & ſeuum vituli cum Anſeris adipe,& ocymi ſucco. Adeps Anſerinus miſcetur croci ſucco,quæ infuſa auribus incommodos ſonitus,tinnitusq; earum propriè,& vnicè tollunt. Marcellus. Ad ſonitus, & inflationes aurium, nitrum, & reſinam, & adipem Anſerinum æquis partibus cum oleo commixto diſſoluta inſtilla. Apollonius apud Galenum. Et rurſus:Cæpas,& allium,& adipem pari menſura trita,& excolata infunde. Sonitũ, ac grauitatem in auriculis emendant cum adipe Anſerino, aut melle inſtillantes cæparum ſuccum. Plinius. Si aqua auditorium meatum intrauerit, plurimùm prodeſt adeps Anſerinus (atque item vulpinus,& Gallinaceus)mediocriter calidus infuſus. Galenus duobus in locis. Adeps Anſerina cum crocei ſucco mixta, & tepefacta, ac ſic infuſa aquam, & omnem humorem de auriculis euocat, & perſanat. Marcellus.

Si verò in patulas animal penetrauerit aures
Proderit admixto pauidi fel muris aceto,
Aut ſi lympha potens peruaſerit, Anſeris aptus
Immittatur adeps ceparum non ſine ſucco.
Qui grauis eſt oculis, ſenſum tamen auribus auget.

Serenus. Idem remedium legitur apud Plinium,Sextum,Æſculapium,& Galenum,qui tepefactum inſtillari iubet: Sextus bene miſeri. Ad varias narium affectiones. Adeps Anſeris cum butyro pari pondere infuſus,profluuium narium ſiſtit. Marcellus. Vbi cruſtæ vlceri narium obductæ,adipe Anſerino,aut butyro cum roſaceo cerato curantur. Lampon ad ozænas apud Galenum: vbi quoque medicamento cuidam Aſclepiadis ad ozænas adeps Anſerinus adijcitur. Ad labia affecta. Adeps Anſerinus labiorum rimas illitus ſanat. Dioſcorides,Simeon Sethi,Plinius,& Marcellus,fiſſuras faciei,& labiorum. Auicenna. Profundiores in labijs fiſſuras,adipe caprillo,aut Anſerino curabis Nicolaus Myrepſus. Hirci ſeuum efficax eſt labrorum fiſſuris cum adipe Anſerino, ac medulla ceruina. Marcellus. Paulò aliter Sextus,ſepum capræ,inquit,& adipem Anſerinum, & medullam cerui, & cæpæ cum reſina ſimul,& calce viuo fac vt malagma: mirè ſanant labiorum fiſſuras. Vlcera oris,ac rimas, ſeuum vituli, vel bouis cum adipe Anſerino optimè iungit. Marcellus. Plinius etiam ocimi ſuccum addit. Ad aphthas, ideſt vlcera oris,adipem ſuillum, aut Anſerinum manna inſperſa illinito. Archigenes apud Galenum, vbi Crito etiam ad aphthas medicamentum componit ex alumine,& malicorio punici dulcis: quòd,inquit Galenus,niſi adipem Anſerinum miſcuiſſet, ad putrefactiones fortè congrueret. Ad ceruicem læſam. Rigor ceruicis adipe Anſerina,vel potius Gruina perunctus velocitſſimè mollietur. Marcellus. Ad ceruicum tumores ſedandos ouorum vitelli cocti cum adipe Anſerino illinuntur, felle caprino æquis ponderibus permixto,atque inde ceruices fricantur. Idem. Aliqui ad inunctionem gibberis adipem ex Anſere ſic eliciunt. Anſerem pinguem muribus minutatim inciſis farctum aſſant, & deſtillantem inde liquorem ad inunctionem gibberis vtuntur. Ad mammarum affectiones: Mammas a partu cuſtodit adeps Anſeris cum roſaceo, & aranceo. Plinius. Serenus, vt conſtringantur papillę Anſeris adipem illini præcipit,cum lacte tepente. Plinius earundem dolorem minui ſcribit,ſi hoc adipe perungantur. Ad ſuppuratos. Anethi ſicci veteris puluerem, & reſinæ pityinæ puluerem cum adipe vetere Anſerino, aut Gallinaceo edendum mane ieiuno empyico cochlearia tria,& vetere tantummodo dabis, mirè ſubuenies. Marcellus. Idem medicamento è cancris marinis pro phthiſico adipem Anſerinum addit. Hydropicis œſipum ex vino,addita myrrha,modice potui datur,nucis auellanæ magnitudine. Aliqui addunt & Anſerinum adipem, & oleum myrteum. Plinius. Adeps Anſerinus cum eiuſdem cerebro,& butyro,& alumine, & œſypo impoſitus ad cerati modum efficaciter renibus prodeſt. Marcellus. Ad colicum Galenus huiuſmodi ęnema præſcribit: At ſi cum febri vna talis dolor aliquando incidat,principio quidem, ſi id ferunt, fomentum ſiccum ex milio eſt adhibendum: ſi ab hoc non quieſcunt, ſemẽ aliquod,quod flatum diſſipet in oleo, quod tenuium ſit partium coquere,mox per linteum,quod purum ſit,oleum colare: deinde Anſeris ſeuum in oleo liquare, ac per ſedem infundere oportebit. Si Anſeris ſeuum non ſit, Gallinaceo eſt vtendum: in primisq; curandum, vt ſit expers ſalis: eſto autem nõ admodum vetus: licet verò & recenti vti,præſertim Anſerino. Ad ſedis vitia. Adeps Anſerinus cum eiuſdem cerebro,& œſypo,& alumine ſubigitur,& imponitur ani omnibus cauſis. Marcellus.

Ad narium affectiones varias.
Ad ozęnas.
Ad labiorũ rimas.
Ad oris vlcera,
Ad ceruicis rigores.
Ad eiuſdẽ tumores.
Ad mammas à partu conſeruandas.
Ad papillas conſtringẽdas.
Ad earum dolorem.
Ad ſuppuratos.
Ad phthiſim.
Ad hydropem.
Ad renes affectos.
Ad colicum affectum.
Ad ſedis vitia.

lus. Idem adeps, aliíq; diuersi apud Galenum de compositione medicamentorum secundũ loca miscentur medicamentis ad sedem. Sedis vitijs prodest butyrum cum adipe Anserino, ac rosaceo. Modum ipsæ res statuunt, vt sint illitu faciles. Plinius. Agrimonia trita cum adipe Anserino imposita condylomatis medetur. Marcellus. Muliebrem hæmorrhoidem ita curato. Multa calida aqua proluito, in aqua verò odorata, velut est myrica trita coquito. Deinde spumam argenti tostam, & gallam misceto, & vinum album, & oleum, & Anseris adipem affundito, omniaq; simul trita post factam prolutionem illinenda dato. Proluere verò oportet, sede quàm maximè extracta. [i] Hippocrates. Ne acria perurant adeps Anserinus cum cera punica, cerussa, rosaceo infricatur. Idem adeps Cygni. Hæc & hæmorrhoidas sanare dicuntur. Plinius. Cuius verba, *Ne acria perurant*, contra acres, & calidos sedis dolores interpretanda sunt: nam & apud [k] Galenum sic legimus: Ad sedis ex ardore dolores, recentem Anseris adipem inungito, & emplastri in modum imponito. Heras in medicamentum quoddam sedis pro œlypo, inquit, Galenus, adipem Anserinum pari pondere coniecit. Hippocrates autem, Anserino adipe, & suillo, solani succo, chrysocolla, & resina, & cera alba commistis, & simul liquefactis, sedem inflammatam illinire iubet, quandiù inflammatio durauerit. Ad vlcera genitalium. Oelypum sanat vlcera genitalium cum Anserino adipe. Dioscorides. Ad vrinæ stillicidium. Vrinæ incontinentiam cohibent leporis testiculi tosti, vel coagulum cum Anserino adipe in polenta. Inhiberi Venerem pugnatoris Galli, testiculis Anserino adipe illitis, adalligatisq; pelle arietina tradunt. Plinius. Ad vluæ vitia. Adeps Anserinus matrici vtilis est. Auicenna. Adeps Anserinus, aut Gallinaceus recens, & sine sale conditus ad vuluæ vitia proficit: sale inueteratus, & qui temporis spacio acrimoniam concepit, vuluæ inimicus est. Dioscorides; & alibi: Adeps Anserinus, & Gallinaceus conueniunt muliebribus malis. Lac muliebre cum œsypo, & adipe Anserino, vuluarum doloribus imponitur. Si verò dolores ad extremam debilitatem deduxerint, spongijs calidis ex aqua, & oleo expressis foueto, & subditijs mollia apponito, medullam cerui, adipem Anserinum, & ceram albam, & oui luteum, aut ceratum picatum cum resina subdito. Hippocrates. Si dolor fuerit vehemes post purgationẽ (ex subditijs) sambuci fructum, lauri baccas, in vino nigro coquito, & de aqua duas heminas excolato, misceto autem cum adipe Anseris, & oleo rosaceo, & tepidum infunde. Hippocrates. Aliud. Si dolor vexarit ex subditijs purgatam, myrrhæ acceptabulum, thuris tantundem, melanthium, Cyperum, seseli, anisum, apij semen, netopon, mel, resinam, adipem Anserinum, oui candidum, vnguentum Ægyptium singula paribus portionibus in vino albo dulci duarum heminarum mensura tertuo, & tepidis infusis collnito. Hippocrates. Vuluarum durities, & collectiones (locorum duritias, & concretiones Sextus) adeps Anserinus, aut Cygni illitus emollit. Plinius. Hippocrates adipem hunc mollitorijs, alijsq; plurimis veteri medicamentis crebrò admiscet, vt ex sequentibus patebit. Adipem ouillum, ouorum vitellum, mel; oleum rosaceum sumito, & cum his farinam subigito, & ad lentum ignem tepefacito, & quod destillat, lana exceptum emollito, ac apponito: aut adipem ouillum aromatis conditum, & nitrum rubrum, Anseris adipem, ouillum adipem, ceram albam, netopon, rosaceum oleum, hæc quam optimè permisceto, & tenuibus linteis excipito, & statim vbi lota est, apponat tepida oculo vterorum, aut cerui adipem in rosaceo oleo liquefaciat, & molli lana excepta subdat. Hippocrates. Aliud subditicium molle. Cum verò duri fuerint vteri, & sic dolucrint, subditicia apponito, velut est cerui medulla, aut Anserinus, adeps, aut suillus adeps, aut vnguentum irinum cùm melle, & oui luteum, & ceram albam velut cataplasma emollito, & hordeaceã, ac triticeam farinam cum aqua, & ruta concoquito. Hippocrates. Aliud. Vtatur & subditicijs mollibus ex myrrha, pice, cera, & adipe Anserino. Hippocrates, qui paulò superiùs penicillos ex lino eodem adipe illitos subdi iusserat. Semen vrticæ, & maluæ succum cum adipe Anserino tritum subdito. Idem. Aliud purgatoriam. Glandulas facito ex mellis, bituminis drachmis duabus, anisi acetabulo, felle bouis, myrrhæ drachmis tribus, elaterij potione, hæc in vase æneo coquito, & Anseris adipem misceto. Idem. Aliud. Vrticæ semen, & maluæ succum, & Anserinum adipem simul permixta subdat. Idem. Aliud ad sanguinem vteri ducendum. Elaterij potiones quatuor adipe Anserino, & Caprino, & myrsi ammisceto, in glandulam formato, & in linteo apponito. Idem. Aliud quod vteros expurgat, & sanguinem euacuat. Absynthij radicem tritam, melle, & adipe Anserino amnixtis apponito. Idem. Aliud. Si menses non compareant, Styracem, & origanum terito, & permistis adipem Anserinum affundito, ac apponito. Idem. Idem remedium alibi recenset. Aliud. Si menses non fiant, adipem Anseris, & netopum & resinam mulier lana excepta subdat. Idem. Si ex partu mulier non fuerit purgata: Ad os verò vterorum adipem Anserinum illinito, & myrrham, & resinam tepi-

Ad muliebres hæmorrhoidas.

[i] *Lib. de hæmorrhoidib.*

[k] *Empor 1.* Ad sedis ex ardore dolores.

Ad vlcera genitalium

Ad vrinæ stillicidiũ.

Ad vluæ vitia.

Aduersi dolorem.

Ad vluarum durities, & collectiones.

Ad vterum purgandũ.

Ad partum difficilem.

tepidam. Ad partus difficultatem ex vteri ſiccitate: Si verò ea, quæ in partu eſt, ſicca fuerit, & difficulter humectetur, oleum bibat, & locos oleo calido cum maluæ aqua irriget, & cerato liquido illinat, & Anſerinum adipem cum oleo infundat. Idem. Ad eijciendum fœtum mortuum ſubditicium: Teſtam recentem, & adipem Anſerinum terat, & apponat.

Ad fœtum mortuum extrahendum.

Aliud. Crocum terito, & adipem Anſerinum affundito, & excolata in vteros infundito, & ad plurimum tempus relinquito. Idem. Aliud. Calamum odoratum, & cucumeris ſyluestris medullam, cum adipe Anſerino terito: deliget autem vmbilicum, & pectinem, & de hoc modicum lanæ inſtillatum ad os vteri apponat, & ab hoc paulatim extrahetur. Idem. Si verò mulier abortum fecerit egreſſus, ſiue putrefactus, & intumuerit, aut aliud quid huiuſmodi paſſus fuerit, hæc fieri præcipit. Porri, & apij ſuccum per linteum expreſſum de vtriſque colligito, & olei roſacei heminam, & adipis Anſerini quadrantem adijcito, reſinæ obolos tres in oleo liquefacito, & vbi mulierem ad pedes altiorem feceris, in vteros infundito, & decumbens ad plurimum tempus contineat: deinde ad dies quatuor deſidere iubeto, & egreditur puer putrefactus &c. Secundarum expuiſorium, quod vteris infunditur. Quum ſecunda à frigore mortificata computruerit, vbi ventus frigidus fecerit, crocum leuiter tritum drachmæ pōdere cum adipe Anſerino infundito, & ad plurimum tempus ſinito. Idem.

Ad ſecūdas expellendas.

Ad fluxum rubrum.

Ad fluxum rubrum vteri ſiſtendum. Si reſiccare fluxum opus fuerit, calamintham in vino nigro coquito, & linco inuolutum apponito, aut hyoſcyami folia, & cicutam ſimul coquito. Similiter porrum, & maluam, & ceram, & Anſeris adipem ammiſceto, deinde tepida ad pudenda ſubdito. Ad aquam intercutem vteri. Quum aqua ex pudendo fluxerit, myricæ folia, & thus, & reſinam cum Anſerino adipe terito, & per clyſterem in pudendum infundito. Idem. Alibi hunc adipem per ſe aquæ ex vtero fluenti auxiliari ſcribit. Alibi cum ſulphure delingēdum dat. Si verò non ſolùm vterus aqua intercutem laborarit, ſed etiam vlceratus fuerit, hoc remedium præſcribit. Anſeris adipem, & ouum illinito, aut ouillum, aut ſuillum adipem, & lentem in vino coquito, & hoc pari aquæ temperatum infundito. Ad vteri inflammationem. Si inflammati fuerint puerperæ vteri, venter ardet, & magnus fit, & ad præcordia ſuffocatio habet. Quum ſic habuerit, muſcum marinum, quem ſuper piſces injiciunt, pro cataplaſmate, netopum, reſinam, mel, adipem Anſerinum, acetum album, vnguentum album Ægyptium: hæc omnia ſimul trita, & vini albi heminis duabus diluta, tepida infunde. Et rurſus paulò inferius: Aut adipem Anſeris in reſina liquefacito, & ſimiliter oleum cedrinum modicum affundito, & cum melle liquefacito, ac tepida infundito. Idem. Ad vteri ſuffocationem: Auxiliatur & aceti albi cyathus potatus: aut iuniperi fructum, aut adipem ſumere Anſerinum, & ceratum reſinatum, ac picem in ipſo liquefacere, & ſubditicias glandulas efformare. Idem. Ad puſtulas. Quum in purgatione puſtulæ circa oſculum vteri fuerint ſic curato: Carnem bubulam cum butyro, aut adipe Anſerino, & aniſo tritis illine, & ipſam carnem in pudendum inde. Idem. Ad vlcera inflammata. Si vlcera fuerint acria, & inflammata, hac collutione vtere: Adipem Anſeris, & reſinam miſce, & aqua tepida diluta infunde. Idem. Aliud. Si ex partu, aut inflammatione vteri fuerint inflammati Anſeris adipem reſinæ ammiſceto, affuſoq; ad hoc vino, tepefactum infundito. Idem. Aliud ad vterum ex partu vlceratum, & inflammatum. Si verò os eius vlceratum fuerit, ac inflammatum myrrham, & adipem Anſerinum, & ceram albam & thus pilis leporinis ſub vētre natis miſceto, & ſimul trita in lana apponito. Idem: & alibi: Si vlcera fuerint acria, & inflammata hac collutione vtere. Adipem Anſeris, & reſinam miſce, & aqua tepida diluta infunde. Ad conceptum. Portulacam cum adipe Anſerino, & myrrha, & porri ſemine, & felle bubulo lanæ terito, & lanæ inuoluta ad os vteri apponito. Idem. Aliud. Secundam mulieris, & vermium capita, & alumen Ægyptium cum adipe Anſerino diluito, & in lana ad os vteri apponito. Idem. Aliud. Quibus autem à viro immiſſa graueolentia fuerint, non concipit: portulacam igitur, & adipem Anſerinum miſceto. Idem, qui paſſim plurima alia huiuſmodi ſubditicia ad conceptum faciētia recenſet, quæ breuitatis cauſa lubens prætereo. Ad abortū. Ad abortum ex eodem. Paſtinacæ ſemen læuiſſimè terito, & lacti ſuperſtantem concretionem ammiſceto, & adipem Anſerinum eliquatum. Hæc ſeruefacta bibenda dato. Alibi abortum facienti adipem ouillum, & Anſerinum, & mel ſimul mixta, ac trita dat elingenda. Ibium cineres cum adipe Anſeris, & irino peruūctis, ſi conceptus ſit, partum continere tradunt. Plinius. Ad vteri procidentiam. Poſtquam autem purgaueris, fomento vteris adhibito ex his, quæ cum lauro præparantur, id quod ex narciſo præparatur apponito, & poſtera die adipem Anſerinum: poſtea intermiſſis tribus diebus collutione aceto parata vtere. Hippocrates. Cum Anſerino adipe peruūctis mammis dolores minuere putant, molas vteri rumpere, ſcabiem vuluarum ſedare, ſi cum cimice trito illinatur. Plinius. Adipem Anſeris

Ad vteri in flammationem.

Ad vteri ſtrangulatum.

Ad vteri puſtulas.

Ad vlcera inflāmata.

Ad conceptum.

Ad vteri procidentiam.

calentem

calentem adhuc à recenti ex ventre Anseris exemptione illini iubent ventri, & coxis puerperæ statim à partu, & eadem loca mox fascijs lineis astringi, quas per dies nouē relinquunt: ita ventrem sine rugis, & læuem permansurum. Andreas Turnerius. Adeps Anseris vtilis est in pessarijs. Kiranides. Atque hæc sunt remedia, quæ ex Anseris adipe desumuntur. Iam accedamus ad ea quæ submministrat liquor quidam, quæ arte ex Ansere elicitur, qui propriè adeps dici non potest, sed ad adipis naturam accedit: cùm non paruam illius in se portionem habeat permixtam. Leonellus igitur Fauentinus, resolutionis curam præscribens, Anserem veterem deplumari, exenterariq; iubet, & in ventrem eius imponi pinguedinis Anatis, lupi, vulpis, taxi, felis syluestris æquis portionibus drachmas duas: saluiæ viridis, iuę, primulæueris, herbæ paralysis, vel arthriticæ paribus portionibus manipulum dimidium. Herbæ viridis, inquit, cum adipibus validè contundantur. His farctus Anser in veru assetur: & pingui, quod destillauerit collecto, spina dorsi, membrumq; paralyticum inungatur. Antonius Gainerius inter remedia arthritidis vnguentum ex Anseris describit, quo innumeri homines restituti sint. Sed ipsos, quos recitat ex innominato authore versus vtcunq; barbaros adscribā:

Ad ventrē à rugis vindicandum.

Ad paralysim.

Anser fumatur, veteranus qui videatur,
Mox duplemetur, vitalibus euacuetur,
Intus ponantur, quæ superius numerantur,
Trita caro, tota trita (locus apparet mutilus, & deprauatus, fortè legendum, trita caro catti parui) *mox pelle remota*
Vnctum porcinum, thus, cera, sagimen suinum.
Pondere sint æquo sal, mel, faba, situ, filigo.
Post hoc assetur. Tamen assus non comedetur.
Vas supponatur sic, vt liquor accipiatur:
Quo membris vnctis, gutta dissoluitur omnis,
Certè hoc vnguentum præstat super omne talentum.

Ad arthritidem.

Ioannes Gœrotus in libro Gallico de curandis morbis vnguentum ad arthritin quoque ex consimili pingui describit huiusmodi: Anserem pinguem deplumatum exenteratumq; felibus paruis bene habitis minutatim incisis farcito, adiecto etiam sale, & ad ignem lentum assato: & quod destillauerit, reseruato. Quidam hoc oleum, siue pinguedinem ex Ansere contra arthritin frigidam, & etiam contra membrorum extenuationem describunt. Anser antiquus repleatur sanguine, suillo, sepo ouino, pice, lardo, vel communi pinguedine, pari pondere vncijs duabus, thuris vncijs tribus, ceræ modico, assetur, & quod destillat reserua, & cū eo sæpe vnge locum affectum. Aduersus spasmum, inquit Marcus Gattinaria extat experimentum egregium, quod Nicolaus Florentinus ex Thadæo refert. Conuenit post diuersiones, euacuationes, resoluens ac remittens dolorem, huiusmodi. In Anseris pinguis exenterati ventre cattus minutim incisus cum lardo, mirrha, & thure (ventre scilicet a farctura consuto) assetur in veru, & supponatur vas aceto albo medium. Deflue tem hinc pinguedinem post primum succum, qui minus vtilis est, colligito supernatantem aceto, & in aliquo vase recondito. Deinde bulliat Anser in dicto aceto, & pinguedo, quæ copiosè ab eo separabitur aceto supernatans, similiter colligatur, & misceatur cum prima. Hac inungetur membrum spasmo affectum. Ipse noui quendam simili vnguento feliciter vsum ad tendines in ceruice induratos, atque obtortos. Syluius ad huiusmodi affectus Anserem exenteratum farcire docet carnibus felis annosæ, & herbis, quæ neruos iuuent, vt inde eliquatus adeps sit medicamentosior. Ius quoque contra venena vel intus sumpta, vel etiam quomodolibet aliter naturæ vim inferentia exhibetur. A serpente morsis cùm qui venenum exugat, non sit, iubet Celsus vt hoc iure vel ouillo, vel vitulino vomitus moueatur. Idem præcipit Nicander contra cantharides, qui etiam ius ex pullo Anserino dat contra toxicum. Dioscorides post vomitionem oleo irino concitatam exhibet ijs, qui coriandrum hauserunt. Heraclides Medicus, teste Plinio, eryngem in iure Anseris decoctam remedijs omnibus contra toxica, & aconita efficaciorem arbitratur. Idem ius, si Kiranidi credimus, potum cum vino, prodest eis, qui biberint vinum multum, aut aconitum, aut dorycnium, idest, herbam Apollinarem: cui quoque malo viscera Anseris assa, & in cibo sumpta prodesse affirmat. Sanguis vtilissimè in antidota miscetur, vt testatur Dioscorides, eumq; imitatus Paulus Ægineta, inquiens: Antidotum ex sanguinibus, quod in lethalia medicamenta efficax est, Anatis, hœdi, & Anseris sanguinem recipit. Nicolaus Myrepsus ad deleteria, lethaliaúe sanguinem Anserinum cum aceto, aut Anatis cum vino bibendum dat, quod ait esse mirabile. Bibitur quoq; contra leporis marini venenum calidus, autore Dioscoride. Auicenna an calidus sit bibendus non exprimit. Aëtius adhuc calentem cum passo bibi iubet. Contra eosdem lepores marinos

Ad mēbrorū extenuationem.

Ac spasmū. Iuris vires.

Contra venena.

Sanguinis vires.

Ad venena.

nos eundem ſanguinem cum olei æqua portione valere ſcribit Plinius. Item contra medicamenta mala omnia, aſſeruari cum Lemnia rubrica, & ſpinæ albæ ſucco, paſtillorum drachmis quinque, qui in cyatis ternis aquæ bibantur. Idem ſanguis ſiccus miſcetur medicamento ad febres chronicas in libro, qui Galeno adſcribitur de remedijs experimento probatis inter Azariconis medicinas. Fel Anſerinum contuſis oculis laudari ait Plinius, ita vt poſtea hyſſopo (fortè œſypo) & melle inungantur. Ipſum autem cum felle bubulo, & ſucco daphnes ſurdos ſanare ſcribit Kiranides. Plinius anguinis felle Anſerino cum elaterio, & melle ſuccurrit. Kiranides quoque fel Anſeris, maximè ſylueſtris cum ſucco praſij, aut polygoni in peſſario poſitum, conceptionem præbere, virisq; intenſionem tradere. De medulla cùm huius, tum aliarum auium Monachi Meſues commentatores ſit ſcriptum reliquere: Ex cruribus autem, ſiue ex alis volatilium nuſquam legimus admiſſas medullas (Atqui Hippocrates eis frequenter vtitur) nec enim putamus, ipſas omnino virtute carere, vt ſunt medullæ crurum, & Alarum, Anſeris, Anatis, Gruis, Ciconiæ, Struthionis, ſiue Struthiocameli. Tamen nos, ni fallimur, credimus ipſas eiuſdem virtutis eſſe cum alia ipſorum pinguedine, & optimè pro ea poſſunt ſubſtitui. Non obſtante, quod tales medullæ ſint generaliter liquidæ, plus quam medullæ quadrupedum. Quod poſtremum ab ipſis pronunciatum à veritate non abhorret: nam Hippocrates Anſerina medulla in vteri affectibus vtitur, quibus eiuſdem volucris adipem tanquam emollientem eſſe familiariſſimum omnibus eſt in confeſſo. Ad vteri igitur duritiem hoc ſubditicium molle præſcribit Hippocrates: Medullam Anſeris magnitudine nucis, ceram magnitudine fabæ. Hæc cum roſacco vnguento ad lentum ignem liquefacito, & velut ceratum efficito: deinde ex hoc tepido os vteri illinito, & pectinem irrigato. Aliud ad molliendum & purgandum vterum docet huiuſmodi. Medullam Anſeris, aut bouis, aut cerui, magnitudine fabæ, affuſo vnguento roſaceo, & lacte muliebri terito, velut molle pharmacum teri ſolet. Deinde ex hoc os vteri illinito. Hæc eadem alijs in locis repetit Hippocrates. Oua Anſeris etſi craſſa eſſe dixerimus, & difficilia concoctu, malumq; ſuccum parere: tamen apud Simeonem Sethi dicuntur proprietate quadam peculiari euphyan, hoc eſt ingenij bonitatem præſtare ijs, qui cum melle, & butyro aſſiduè eſitauerint. Quæ tamen verba de Anſerinis ne priuatim, an de ouis in genere prolata ſint, dubitatur. Antonius Ludouicus id de Anſerinis abſque vlla hæſitatione accipiendum aſſerit. Kiranides hæc oua idem præſtare tradit, quod Gallinacea. Galenus ad diuturnam dyſenteriam cocti Anſerini oui putamen minutiſſimè tritum dimidiæ drachmæ quantitate ex vino propinat. Anſeris ſtercus ob nimiam caliditatem inutile eſſe affirmant grauiſſimi authores. [l] Galenus etiam ob nimiam acrimoniam: reijcit, ſicuti & Aëtius, inquiens: *Anſeris, Accipitris, Gruum, & ſimilium ſtercora, de quibus multa nugaces quidam fabulantur, inutilia eſſe experimento compertum eſt.* [m] Fernelius ei eadem, ſed efficaciores facultates tribuit, quam Columbino: nempe attrahendi, calfaciendi, & rubrificandi cum hordeacea farina, & aceto miſto ſtrumas diſcutiendi, arefacto, tritoq; cum naſturtij ſemine, inueteratos coxendicis, lateris, ceruicis, & lumborum dolores, podagras, & arthritides exſtirpandi. Poſteà tamen ſubiungit, eſſe Columbino aliquantò calidiorem, ac vix præ acrimonia vllius vſus eſſe. A medicina tamen non omnino eſſe abigendum ſubiecta remedia declarant. Antonius Mizaldus ad quæuis apoſtemata hoc ſtercus ſic præparat. Veterem Anſerem maſculum triduana inedia macera: deinde illi obijce fruſta anguillæ recenter occiſæ, & excrementa eius collige. Habebis præſens remedium ad quæuis apoſtemata. Ornithologus ait, Heluetios Anſerem ruri perſequi, & ſtercus, quod in fuga concalfactus emiſerit, collectum inflammationibus quibuſdam (griggelen vulgò vocant) in manibus puerorum imponere, vt eas maturet, ruinpatq; . Laurentius Ruſius medicamento acri contra morpheam, ſerpiginem, vel impetigi-nem in equis inſcripto, ſimum Anſeris admiſcet. Kiranides potum tuſſes mitigare ſcribit. *Facilius enituntur*, inquit Plinius, *qua ſimum Anſeris cum aqua cyathis duobus ſorbuere.* Hippocrates, vt mulier concipiat, vbi menſes deſierint, Anſeris, aut vulpis ſtercus in roſaceo vnguento terere iubet, & pudendum illinire, ac poſt condormire. Sed in hoc, & in alijs huiuſmodi pæſidijs adhibendis admodum cautos eſſe oportet: nam ſi quis temere hoc ſtercore vtatur, ob vim eius adurentem multas noxas inferre aptum eſt. Præclarus & ad ſcorbuticũ morbũ efficax potus qui ſequitur, ingratus tamen, & abominabilis, quo ad prædictum morbum, tanquam certiſſimo remedio, vtuntur Phriſij orientales. Recipit autem vini rhenenſis menſuram ſexquiquartarum (ſingulæ quartæ pendent lib. iiij. medicinales) radicum raphani maioris boni, & recentis in mortario lapideo diligentiſſimè contuſarum ℥ij, quę cum parte vini dicti in ollula ſeorſum miſta macerentur per horam integram. Liquor fortiter ex preſſus per linum cum ſex vini dicti quartis miſceatur: deinde in eiuſdem vini dicti portionem

Ad febres chronicas. Fellis vires. Ad contuſos oculos. Ad ſurditatem. Ad anginas Ad conceptionem. Medullæ vires. Aduteri affectus. Ad vteri duritiem. Ouorum vires. Ad ingenij bonitatem. Fimi vires. Ad inflammationes quas griggelen Heluetij uocãt Ad morpheam ſerpiginẽ, uel impetiginẽ Ad tuſſes. Ad partus facilitatem Ad conceptum. Ad ſcorbuticum morbum.

[l] *De ſimpl. med. facul. lib. 10.*
[m] *Meth. lib. 6. cap. 9.*

nem aliam immittatur ſeparatim ſtercoris taurini, & Anſerini par quantitas trium magnarum nucum: itidemq; per horam relinquantur, poſt validam deinde expreſſionem in vino affundatur. Hinc recipe nucum myriſticarum, garyophyllorum ana ℥ij, contuſæ ſeorſum, linoq; illigatæ in dicto vino ſuſpendantur, atque eo modo horis viginti quatuor potus conflat. Deinde quotieſcunque ſitit æger, largè bibat, nec aliam vſurpat potionem, donec integram fuerit conſecutus ſanitatem. Potus autem hic apparari ſecundo poterit, ſi requirat neceſſitas, cùm Fritia Anſerum ſit feraciſſima. Habét & ſuum in medicina pennę Anſeris vſum. Quidam enim plumas ex ventre Anſerum tritas, & inſperſas ſanguinem ſiſtere aiunt. Marcellus ad ſanguinem è naribus profluentem hoc remedium præſcribit: Pinnam Anſeris, quam maximam, vel calami ſcriptorij fiſtulam, modicè plenioremaptare oportebit ad longitudinem naſi, atque ita præcidere, vt ex vtraque parte perforata ſit, atque inuoluere eam faſciola tenui lintea, quaſi inſtita, & explere circuitum eius, donec videatur in narem cum cunctatione quadam recipi poſſe: atque ita vt eſt circumuoluta immergere eam naſo aceto acri infectam: & per eam injcere interdum acetum acre, vel ſuccum ſupradictorum medicamentorum. Hoc autem remedio magis vti oportebit, cùm per vtraſque nares fluxerit ſanguinis abundantia. Nam qui ſine inſtrumento temere acetum, aliaq; acria medicamenta infundunt; ſæpe nares ipſas lædunt, vnde reſpiratorius ad fauces meatus quandoque obturatur. Vt autem ſanguinem è naribus elicias, pennæ Anſerinæ caulem craſſiorem ſumito, eiusq; neruoſam partem denticulatim inſtar ſerræ inciſam in narem vſque ad os ethmoides immittito. Ad ventriculi cruditatē Vvecchcrus ſacculum ex plumis Anſerinis apponi iubet. Poſtremò harum plumarum cinerem aduerſus calculum à recentioribus quibuſdam commendari tradit Alexander Benedictus. Sed iam de ijs, quæ propriè ſunt huius auis partes eſt dicendum, & primum de cerebro. Anſerinus, inquit Plinius (addendum adeps ex Marcello) cum cerebro, & alumine attritis medetur. Idem adipem Anſerinum cum eiuſdem cerebro, & butyro, & alumine, & œlypo impoſitum ad ceroti modum etheaciter renibus prodeſſe ſcribit. Idem cerebrum, vt ait Kiranides cum proprio adipe, & melle lotum, & decoctione, vel iure ſuppoſitum rhagades, & hemorroides, omnemq; tumorē ani curat. Cum roleo (roſaceo oleo) verò, & adipe, & aſſiſgulis (ſic habet) vel teſtis ouorum ſolutum ad tumores matricis facit. Cum medulla ceruina ad ſciſſuras labiorum, & chimetla conuenit. Ad Athas (lego aphthas) vtile cum ſucco ſtringit. Cum melle quoque ea, quæ circa linguam ſunt, ſanat. Cum nardo ad rheumatizantes aures facit. Cum paſſulis verò purgatis carbunculos curat. Cum liliaceo oleo immiſſum mortuos fœtus educit. Hæc omnia Kiranides. Lingua peculiariter ad veſicæ vitia facere creditur. [n] Galenus inuoluntariè vrinam reddentibus per triduum quoque die vnam edendam apponit. Idem apud Plinium, & Marcellum legitur: ſed linguas inaſſatas in cibo ſumi iubent. Autorem [o] Plinius citat Anaxilaum. Et alibi ex eodem Anſerum trium linguas inaſſatas hydrocelicis conferre ſcribit. Simeon Sethi peculiari proprietate ad ſtranguriam, hoc eſt vrinæ difficultatem commendat; ex quo idem repetit Gaudentius Merula. Carolus verò Stephanus ad eundem affectum vult hanc linguam exiccari, & in puluerem redigi. Sunt qui in cibo, vel potione ſumptam mulierum libidinem mouere dicant. Demum, quod nugaciſſimum videtur, Anſeris viuentis, inquit Kiranides, ſi quis abſciderit linguam, poſueritq; ſuper pectus viri, aut mulieris dormientis, confitebitur omnia quæcunque fecit. Ventriculus huius auis prodeſt ſtomachicis, inteſtina cœliacis, cor, & pulmo phthiſicis, teſte eodem, iecur hepaticis. Galenus hoc poſtremum viſcus ſalſum cum nardo eliquatum, & in aurem inditum, magnum aurium dolorem remittere aſſerit. Nos ſuprà adipem Anſerinum ad aurium dolores commendari ſcripſimus: & adeps ſanè cum nardo, ideſt, oleo nardino permiſceri, eliquariq; poteſt, iecur non item. Verùm Kiranides, neque iecur, neque adipem, ſed cerebrum Anſeris cum nardo ad rheumatizantes aures commendat. Teſtes Anſerum, inquit Simeon Sethi, ſi comedantur, dicuntur multum ab ſobolem creandam facere. Gaudentius Merula, & alij eoſdem à muliere illico à menſibus ſedatis comeſos, non ſolum ad libidinem excitandam, ſed ad ſobolem procreandam conferre aiunt: Et hæc de huius auis vſu in cibo, & in medicina dicta ſufficiant. Iam eius reliquos vſus proſequamur.

Pennarum vſus.
Ad ſanguinem ſiſtendum.
Ad ſanguinem è naribus elicendum.
Ad ventriculi cruditatem.
Ad calculū.
Ad attrita.
Ad renes.
Ad rhagades, & hemorrhoides.
Ad matricis tumores
Ad ſciſſuras labiorum.
Ad aphtas.
Ad aures rheumatizantes.
Ad carbunculos.
Ad fœtum mortuum educendū.
[o] *Euporiſt.* 2. 76.
Ad hydrocelicos.
[p] *Lib.* 30. cap 8.
Ad ſtranguriam.
Ad mulierum libidinem mouē dam.
Ad aurium dolorem.
Teſtium uires.
Ad generationem, & ad libidinē

VSVS IN VARIIS.

Anſeris custodia.

SVNT & alij præter iam commemoratos huius alitis vſus; inter quos ceu celebrior ab omnibus decantatur eius peruigil, & fida cuſtodia: adeo, vt iuremerito canibus in hoc præferendum antè obiter monuerimus: qui nempe ad obiectum à furibus cibum obmutescentes liberum in domos aditum latronibus præbent: cùm Anseres contrà siue blandientes, siue terrorem incutientes videant propius accedere, magis magisq; vociferentur. Hoc nomine præsertim a rusticis aluntur, & ab antiquis celebrantur: vt à [a] Columella, dum inquit. *Eiusque generis* (amphibiorum) *Anser præcipuè rusticis gratus est, quod nec maximam curam poscit, & solertiorem custodiam præbet, quam canis: nam clangore prodit insidiantem, sicut etiam memoria tradidit in obsidione Capitolij, cum aduentu Gallorum vociferatus est canibus silentibus*, [b] Vegetius quoque vbi docet, quomodo caueamus, ne hostes furtim occupent murum, præter alias cautiones, quas commemorat, Anseres ad hoc ali iubet. *Anseres quoque*, inquit, *non minore solertia*, (qui im canes) *nocturnos superuentus clamoribus indicant. Nam ingressi Capitolinam arcem Galli, Romanorum nomen euerant, nisi clangore Anserum excitatus Manlius restitisset. Mira diligentia, sine fortuna vires, qui vniuersum orbem erant missuri sub iugum, anas vna seruauit.* Fuisse porrò vetustissimam consuetudinem Anseres præponendi domorum custodiæ, præsertim villarum, testatur Anser ille apud Ouidium, quem Baucis, & Philemon Dijs hospitibus, Ioui nimirum, & Mercurio in cibum parare decreuerant, nisi ab eis necari vetitum esset, de quo idem Ouidius.

Vnicus Anser erat minima custodia villæ,
Quem Dijs hospitibus domini mactare parabant.

Nutriebam ego aliquādo Anserem candidissimum in suburbano meo, qui cùm quemplam extraneum accedentem videret, non solùm ingentes protinus clangores edebat: verùm seſe ei quoque opponebat: notos verò, & vxorem meam potissimùm, animi gratia deambulantem velut canis vnà cum famulis, ac pedissequis comitabatur, alis voceq; obstrepens, ac si lætitiam quandam præseferret. De simili Anſere heram custodiente elegantissimum hoc Franciſci Bernij carmen non incongruè hîc inseretur:

Anser edax, clamose, quid ò clangore proterno
Ad dominam nobis improbe claudis iter?
An tu Tarpeia quondam custodia rupis
Instare armatos forte putas Senonas?
Non ego barbaricus Romani nominis hostis
In Capitolinum moliar arma Iouem.
Sed foribus domina obnixus noctem morer vnam,
Quam modò sopito est pacta puella viro.
Tu tamen ingratis clamoribus improbus instat,
Et retegis sancta dulcia furta Dea.
Furta quibus non nocturni magis orgya Bacchi,
Non celanda alma sacra reor Cereris.
Quid prodest mea quod custodes docta puella
Nuper diuersos egerit vsque canes,
Ne possent longè strepitum venientis amici
Noscere, & inuisa prodere voce pedes?
Si tu præ canibus nobis conuicia dicis,
Et procul à caro lumine abesse iubes?
Sic ego crediderim riclu latrasse trifauci
Aegidem contra, atque Amphytrioniaden.
Quem perhibēt triplici post vinctum membra catena
Spectare inuitum sydera nostra canem.
Ille quidem meritas soluit pro crimine pœnas:
Dignaq; crudelis supplicia inuidia.
At non humanas potuit Proserpina tædas,
Atque ad mortales lata venire theros.

Tada

Tæda nempe magis mortali lata, thoroq́;
Quàm Ditis magni nobilis imperio.
Ah virgo infelix, cura surrepta parenti,
Vt coleres tristes, & sine sole domes.
Vt nigri fieres coniux formosa mariti,
Heu nimis indigno tradita coniugio.
At nos quid miseri tantùm turbamus amantes,
Cur hostes canibus, Anseribusq́; sumus?
Cur tantùm natura illis concessit oderis,
Quod magis in sæuas debuit esse feras?
Parce precor, volucer pulcherrima, vocibus istis,
Et dulces potius mi fauc ad insidias.
Quis possim cupidæ tectis succedere amicæ,
Et fessa in molli membra fouere sinu.
Sic tua nobilium fugiant præcordia cœnas,
Et tua perpetuò sit saturæ inglunies.
Sic vbi Thestiadis meditatur furta puella,
Iupiter in pluma se tegat vsque tua.

Atque hæc de custodia. Est præterea Anseris vtilis pluma, qua non modò culcitras, & cer- Anserinæ
uicalia, sed etiam totos lectos conficimus, vt molliùs cubemus. etiamsi Bellonius veteres plumæ vsus.
non anaclinteria ex Anserinis plumis, sed tantùm ceruicalia supponenda capiti putet composuisse. Sed vt vt est, constat, etiam antiquitùs celeberrimum fuisse harum plumarum vsum ex multis veterum scriptorum locis, & ex hoc [c] Plinij potissimùm. *Candidorum* (Anserum, inquit) *alterum vectigal in pluma. Vellantur quibusdam locis bis anno. Rursus plumigeri vestiuntur, molliorq́; quæ corpori, quàm proxima: & è Germania laudatissima. Candidis ibi, verum minores Ganzæ vocantur. Pretium plumæ eorum in libras denarij quini. Et inde crimina plerunq́; auxiliorum præfectis à vigili statione, ad hæc aucupia dimissis cohortibus totis. Eoq́; deliciæ processere, vt sine hoc instrumento durare iam ne virorum quidem ceruices possint.* Sic ille: sed quod eorum, qui plumas candidas habẽt, tantùm memmerit, nemo rectè meo iudicio, inde inferat, aliorum colorum plumas à veteribus ad eum vsum contemptas fuisse, sed illas tantùm prælatas: quod inde patet, quòd veteres rei rusticæ scriptores candidos eligi iubebant, tum propter causas aliàs commemoratas, tum propter plumam. Præterea in Germania, vbi earum plumam laudatissimam esse ait, varios hac de causa albis non deteriores haberi tradit Ornithologus: quamobrem rectius geoponici nostri eorum plumas eligunt, qui prope flumina degunt. Hi enim mundas, & nitidas abluendo reddunt. Nec hoc deniq; quod quibusdam in locis tantùm plumas Anseribus anno velli dici, verum est nunc, nec olim: nam [d] Columella vbiq; id fieri simpliciter scribit. *Attamen*, inquit, *præstant ex se pullos, atq; plumam, quam non vt in vuibus lanam, sed bis anno vere, & autumno vellere licet.* Nec alia de causa eum corpore bifero dixerit Politianus, vbi ruris vtilitates recensel:

[c] *Lib. 10. cap. 22.* Pluma Anserina vbi laudatissima.

[d] *De re rust. lib. 8. ca. 13.*

Parte alia bifero plumosam corpore messem
Nutrit, & in crassa satur vrinare lacuna
Anser auet.

Eiusmodi plumas lanam olim nominabant, vt [e] Vlpianus: *Lana legata*, inquit, *etiam leporinam lanam, & Anserinam credo contineri.* Cæterùm licet delicatulis admodum gratus sit Anserinę plumæ vsus: viros tamen sanctos, qui huius sæculi delicias spreuere, abhorruisse ab illis legimus. Sicut apud Baptistam Mantuanum D. Nicolaum Tolentinum, de quo sic ille canit:

[e] *L. si cui lana ff. de legat. 3.*

Non stratum fluuialis Anas, non Anser Anate
Grandior exhibuit.

Neque etiam his, qui sanitati consultum volunt, semper tutus est in hisce plumis decubitus; [f] Anserinæ plumæ noxæ.
si præsertim Amato Lusitano credimus; qui eam æstiuis præcipuè temporibus damnat; narratq́; iuuenem, cuius curam ipse susceperat, in febrim habitualem ideo incidisse, alias, præterea eius noxas recensel his verbis: *Primo igitur eum in aëre frigido, & humido decumbere fecimus, admonentes, vt eius cubile commodam haberet latitudinem, & culcitra mollis esset, lana, & non penna plena: ob cuius inaduertentiam nonnulli æstate in grauissimos incidunt morbos, ardentissimas febres, & fixam, siue hecticam, vt cuidam puellæ euenit, quæ quia canicula vigente supra culcitram pennæ confertã dormiebat, in corporis totius maciem, & febrim hecticam lapsa est, &c.* Etsi verò Anserinas pennas, de quibus hìc agitur, nõ nominet Amatus, cũ harũ frequentior sit vsus, haud dubio eaſdẽ potissimùm innuit. Maiores modò pennę, quibus nẽpe volant, in vsum scriptoribus ce-

dunt,& quamuis Cycnorũ,& aliarum quarundã pennę idem præſtent,has tamen illis longè præferunt, Sagittifabri has deniq; quàm alias potius eligunt. Stercus præter paucos in medicina vſus non habet: nam quod ad agros impinguandos attinet, eos ob nimiam calidi-
[1] *De reruſt. lib.1.tit.25.* tatem adurit potius, quàm iuuet, vt alibi dictum eſt, & nunc denuò [1] Palladij authoritate confirmamus: *Stercus anſerum maximè neceſſarium eſt agriculturæ,excepto Anſerum latamine, quod ſatis omnibus inimicum eſt*. Contrà ſi quis venationi deditus Accipitres alit,habet ex hac aue conuenientem cibum, Demetrio Conſtantinopolitano teſte, qui *Anſeres*, inquit, *caro in cibo conuenit Accipitri, ſed abſque multo ſanguine. Nam ſi eo copioſiore vtatur Accipiter, corde granatur, & ad venationem, donec concoxerit, ineptus ſit inſtar hominis ebry*. Heliogabalus Imperatorum perditiſſimus iecinoribus Anſerum exquiſitiſſimis cupedijs nunc, & olim habitis canes pauiſſe legitur apud Lampridium. Poſtremò Anſer etiam olim in delicijs non à mulierculis, & pueris habebatur tantùm, ſed à cordatis etiam viris,vt de Paſſere,Columba, Coturnice,& alijs auibus diximus,quod teſtatur Anſer ille,qui Lacydi Philoſopho ita temper adhæſit, vt neque domi,neq; foris vſquam ab eo diſcederet: Apud Ariſtophanem amator donat amaſio Anſerem:

Multos autem bonos abiuratos pueros ad fines temporis
Per potentiam noſtram diuiſerunt viri amatores,
Hic quidem Coturnicem dans,ille autem Porphyrionem aut Anſerem, alius autem Perſicum.

Britanni autem Iulio Cæſare teſte cum leporem, & Gallinam, & Anſerem guſtare fas non putarent, hæc tamen voluptatis cauſa alebant.

HISTORICA.

CAPITOLII ab Anſeribus ſeruati hiſtoriæ plures meminerunt. Et inter alios Titus Liuius libro quinto ab vrbe condita, Plutarchus in Camillo, Io. Tzetzes in chiliadibus, alijq; ſexcenti. Nos modò etiam ex illis, qui eam perſpicacius tradiderunt, relictis reliquis, refetemus: *Brenno duce*, inquit Seruius, *Senones Galli venerunt, ad vrbem,& intra Alliam fluuium occurrentem ſibi deleuerunt exercitum omnem populi Romani. Alia quoque die,cum vellent ingredi ciuitatem, primo cunctati ſunt, timentes inſidias, quia & patentes portas, & nullum in muris videbant. Poſtea paulatim ingreſſi, cuncta vaſtarunt, octo integris menſibus, adeo vt ea, quæ incendere non poterant, militari manu diruerent, ſolo remanente Capitolio, ad quod cum vtenſilibus confugerant ciues: qui tamen à Gallis obſidebantur etiam ad penetrare cupientibus: quos aly per dumeta,& ſaxa aſpera, aly perciunculos dicunt, conatos eſſe aſcendere. Tunc Manlius emiſſos Capitolij Gallos detruſit ex arce clangore Anſeris excitatus, quem priuatus quidam Iunoni dederat dono. Namque ſecundum Plinium nullum animal, ita odorem hominis ſentit: quod Ouidius in metamorphoſibus intelligens, dixit:*

Neu ſeruaturis vigili Capitolia voce
Cederet Anſeribus. Sic Seruius. Ælianus eandem hiſtoriam ſic narrat: Galli verò, victis Romanis, in vrbem irruperunt, Romamq; præter arcem Capitolinam, ad quam difficilis aſcenſus erat,ceperunt: quam etiam fidei ſuæ permiſſam cuſtodiebat Marcus Manlius Conſul (qui filium ſuum,etſi rebus præclarè geſtis, & pugna ſtrenuè pugnata, tamen, quòd in iuſſu Imperatoris pugnaſſet,morte mactauit)eam Galli vndique ſibi inacceſſam videntes,& noctem intempeſtam ad inuadendos ex inſidijs arctiſſimè dormientes,accommodatam rati, quà non cuſtodiebatur, ac ſilentium à cuſtodibus erat, non arbitrantibus inde Gallos inuaſuros eſſe,aggrediuntur: ac tum capta arx fuiſſet,niſi Anſeres interfuiſſent. Nam canes obiectum cibum ſilentio edebant. At enim Anſeres,cũ ex eorum natura ſit,ad obiecta cibaria clamores tollere,& minimè ab ſtrepitu cõquieſcere,æditis clangoribus M. Manliũ, & circũfuſas cuſtodias à ſomno excitarunt. Hæc omnia Ælianus. Quæ verò præmia ob tam præclara merita conſecuti fuerint Anſeres,audi eundem. *Ex quo factum eſt,vt nunc iam quotannis canes ſua fraudis pœnas Romanis dent,ad memoriam veteris eorum proditionis. Anſer verò certis diebus in honore eſt apud Romanos,& magna pompa in foro incedit*. Audi & ipſum [2] Plinium dicentem: *Eſt & Anſeri peruigil cura, Capitolio teſtata defenſo, per id tempus canum ſilentio proditis rebus, quamobrem cibaria Anſerum cenſores in primis locant. Eadem de cauſa ſupplicia annua canes pendunt inter eadem Iuuentutis & Summani vini in Sambucea arbore fixi*. Quapropter Cenſores magiſtratu aſſumpto, cur primùm Anſerum cibaria locare ſolitis fuerint, inquirens Plutarchus in problematis rerum Romanarum: *Faciunt hoc*, inquit,

in

Anſerum præmia ob ſeruatum Capitolũ.

[2] *Lib. 10. cap. 22.*

Cenſores magiſtratu aſſumpto cur primũ Anſerum cibaria locarent.

in memoriam Capitolij Anserum clangore seruati, ante omnia autem id faciunt, siue vt res minimi sumptus primum perficiatur, siue quod cùm custodes ipsi rerum maximarum futuri sint, & rerum publicarum, tum sacrarum, tum ciuilium inspectores, ab animali in primis cauto, & prouido, boni scilicet ominis, & significationis gratia, initium sui muneris, & curæ auspicantes. Hæc ille. Ob ergo id egregium facinus non solùm commemorata præmia à Romanis consequuti sunt Anseres, sed passim à scriptoribus decantari meruerunt. Vnde Lucretius arcis Romanæ seruatorem nominat, cùm ait:

Romulidarum arcis seruator candidus Anser,

Et Ouidius canit:

Nec seruaturi vigili Capitolia voce
Cederet Anseribus.

Et Martialis.

Hæc seruauit auis Tarpei templa Tonantis.

Et sic sexcenti passim alij scriptores hoc factum, tanquam rem præclarissimam, celebrant. Sic alia quoque non stolidi, vt quidam opinantur, sed perspicacis ingenij signa Anseres dedere. *Vnde potest*, vt ait[b] Plinius, *videri sapientia intellectus ys esse. Ita comes perpetuò adhæsisse Lacydi Philosopho dicitur, nusquam ab eo, non in publico, non in balneis, non noctu, non interdiu digressus.* Non solùm autem inter homines Lacydem miro amore sunt prosequuti, sed & alios quoque; vnde dicebat[c] Plinius, *illis ineſſe famam ameris*, quod factum hoc confirmat exemplo: *Argis dilecta forma pueri nomine Oleni, & Glauces Ptolomæo regi cithara canentis, quam eodem tempore & aries adamasse proditur.* Idem ferè tradit Ælianus, sed puerum illum ab Anſere amatum non nomine, sed patria Olerium fuisse scribit, Amphilocum nempe dictum: amplius non Argis, sed Ægij hoc accidisse. *In Aegio*, inquit, *Achaiæ vrbe* (cuius etiam Stephanus meminit) *præstantem forma puerum nomine Amphilocum, sicut Theophrastus refert, Anser amauit. Nam cum in Aegiensi custodia is puer cum perfugis ab Olenio* (si rectè transtulit Gilius; nam Ornithologus mauult, ab Oleno vrbe scilicet Achaiæ, vel Ætoliæ, vel Bœotiæ) *teneretur, ei Anser dona afferebat.* De Glauce verò citharista non satis apud authores conuenit, an ab Anſere, à cane, aut ab ariete adamata fuerit. *Quippe*, inquit[d] Cælius Rhodiginus, *Glaucen citharistam adamauit canis, siue is fuerit, quod arrides alys, aries, aut etiam Anser.* Sed fieri potest, vt eadem tum ab Anſere, tum ab alijs brutis amata fuerit: nam id tam de ariete, quam de Anſere tradit Ælianus, dum ait: Porrò nihil mirum in Clio Glaucen citharistam homines, cùm esset pulchritudine eximia, adamasse. Siquidem ab ariete, & Anſere etiam eandem audio amatam. Postremò aliam narrat[e] Petrus Damianus Archiepiscopus Rauennas & Cardinalis historiam: quæ ad hunc locum quodammodo spectare videtur: est autem huiusmodi. Robertus Gallorum rex propinquam sibi copulauit vxorem, ex qua suscepit filium Anſerinum per omnia caput, & collum habentem, quos virum, & vxorem omnes ferè Galliarum Episcopi communi simul excommunicauere sententia. Rex igitur his coarctatus angustijs, ad sanum consilium rediens, diuertit incestum, inijtq; legale coniugium.

[b] *Lib 10. cap. 22.*

[c] *Ibidem.*

Glauce an ab Anſere amata.

[d] *lect. antiq. lib. 13. c. 12.*

[e] *Lib. de miraculis.*

DE ANSERE FERO IN GENERE. Cap. XVIII.

TRADITA Anseris domestici in superioribus historia, Anſer ferus, seu syluestris occurrit. Apud nos, Oca saluatica dicitur, apud Hispanos Anſer brauo, apud Germanos tam superiores, quàm inferiores Vvilde Ganſz, & apud quosdam alios Scheerganſz, hoc est niuis Anſer; quòd sub initium hyemis, vt ait Ornithologus imminentibus iam niuibus apud eos populos migrare soleat.

Anſer niuis

GENERA. DIFFERENTIÆ.

ARISTOTELES duo Anſerum genera facit, maius, & minus: pro maiore domeſticum, pro minore verò ſylueſtrem intelligere anteà diximus. Sylueſtris generis plures ſunt differentiæ, quarum Ariſtoteles non meminit: Plinius cùm Anſerem in ferum, & domeſticum diuiſiſſet, ferorum duas adhuc recenſet ſpecies. *Anſerini generis*, inquit, *ſunt Chenalopeces, & quibus lautiores epulas non nouit Britannia, Chenerotes, fero Anſere minores*. Plures ſpecies agnoſcere videtur Olaus Magnus, quantitate, colore, volatu, & origine differre inquiens. *Quidam enim alij*, inquit, *ſunt maiores, vt cinerei coloris, quidam nigri, & cinerei altè volantes: quidam candidi nigerrimas pennas in extremitate alarum habentes, & hi altiſſimè volant: quidam in arboribus naſcuntur*. Eadem ferè, & alia habet Albertus, ſic enim ſcribit: *Anſer ſylueſtris apud nos quatuor generum inuenitur. Eſt enim Anſer cinereus maior, qui à colore vulgò Graganſz dicitur* (huius generis puto eſſe illum, qui domeſtico maximè eſt ſimilis, & ab aucupibus noſtris ſæpiſſime capitur) *& eiuſdem coloris, ac figura minor, qui propter corporis lenitatem altius, ac longius volat. Tertium genus totum album eſt. præter alarum extremas quatuor, vel quinque pennas, quæ nigerrimæ ſunt. Vulgò Anſeres grandinis, ſiue niuis vocantur* (Hagelganſz, ſchneeganſz, ſed noſtri, inquit Ornithologus, alios etiam feros primi, & ſecundi generis, niuis Anſeres vocitant, vt dixi) *Sunt autem hi quique parui, & altè, ac longè lateq; volant. Sed minores ſunt quarti generis Anſeres, quibus roſtrum Anſerinum eſt, color capitis, vt Pauoni, abſq; criſta tamen: in dorſo cinerei ſunt, ad nigrum declinantes in ſtruma* (collo) *nigri, & in ventre cinerei. Anſeres arborum dicti, quod vulgus eos ex arboribus naſci credat* (hos alibi ſcribit, maculas nigras in vultu habere, & cinereos eſſe) *Cygnus etiam videtur generis Anſerini eſſe, tum roſtri figura, tum pedum, victuq; & ſibilo tempore pugnæ ſimilis: ſed magnitudine excedit. Quidam deniq; Anſerum generi addunt auem, quæ poſt Struthionem maxima ſit, & in alpibus, ac locis ad Aquilonem deſertis degat: quam nos nunquam vidimus, niſi forte ſit auis illa, quàm volinare vocamus, Cygno maior*. Hæc omnia Albertus. Eſt autem auis, quam volinare nominat, Onocrotalus, vt teſtatur Ornithologus, & nos alibi confirmauimus. Ex his generibus inuicem coëuntibus, alia diuerſa genera aliquando generari ſcribit idem Albertus. *Anſerum ferorum*, inquit, *genera dicta miſcentur inter ſe. Apud nos enim Anſer ferus qui colore capitis Pauonem refert, dempta criſta, cùm domeſtico coiuit: vnde prognati pulli omnes patris colorem repræſentarunt, magnitudine verò exceſſerunt*. Inter Anſeres domeſticos, vt alibi dixi à Varrone, & Columella genus varium ferum vocatur, ſed fortaſſe perperam. Præter hæc multa alia Anſerum ferorum genera à ſcriptoribus commemorantur, quæ hîc breuiter recenſere operæpretium fuerit. Ex quibus fortè ſunt Linurgi, & Cenchritæ ſic dicti, quod Cenchro ideſt, milio ineſcentur, quos Anſerum generi annumerare videtur [a] Oppianus, dum inquit: *Laqueis, & retibus Anates capiuntur, & Linurgi* (λινυργοὶ) *& Cenchritæ* (κεγχρῖται) *& alia genera Anſerum, & celeres Phelini* (φήλινοι) *& Phalarides, & plurima alia aues amphibia cibo decepta: nam ad ripas lacuum, aut fluuiorum hordeum, ſiliginem, aut milium ſpargunt*. Albertus Magnus aquoſi Anſeris meminit inter agreſtes, ni fallor, *Gula*, inquit, *partem inferiorem amplam habent Bubo, Anſeres agreſtes, & aquoſus Anſer ſimiliter*. Vbi Ariſtoteles Ægocephalum, Noctuam, Anatem, Anſerem, Larum, & Catarractem nominat, vnde videtur Albertus pro Anſere aquoſo aliquem ex iſtis intelligere, ſed quem, incertum eſt. Niphus Aſchalaphum putari aliquibus ſcribit Anſerini generis eſſe, quem Ornithologus Bubonem eſſe credit, aut congenerem auem nocturnam: & nos alibi Aſcalaphum in Bubonem verſum fuiſſe narrauimus. Author de natura rerum ſcribit in alpium montibus Anſerum genus eſſe, inter aues maximum, præter Struthionem, ſed tanti ponderis, vt manu capiatur, immobile ſuper terram. Quod perperam ex Plinio deſumptum eſſe videtur: nam Plinius eiuſmodi auem non Anſerum, ſed Tetraonum genus appellat. Anſeris genus quoddam ferum, vt refert Ornithologus, Itali Ciccum, vel Ocam Sternam vocant, quem Germanis Sternganſz, ideſt, Anſerem ſtellatum dici affirmat. Hunc ſe in Italia vidiſſe aſſerit, nimirum Ferrariæ in inſula Padi: leuem eſſe ponderе, dorſo, & alis cinereis, reliquo corpore albo, palmipedem, vt Anſer pedibus tamen non rubris; pectore maculis aſperſo, vt inde ſtellatus fortè ſit appellatus. Ciccum quidem à voce dictum putat: roſtrum minus latum eſſe, quàm Anſeris, magnitudinem inter Anatem, & Anſerem: an verò veterum Vulpanſer ſit, addubitare videtur. Ait deinde alia eſſe ferarum Anſerini generis auium Italica nomina, nimirum, Oca marina, ideſt,

Anſer cinereus.

Anſeres grãdinis, ſiue niuis.

Cygnus generis Anſerini.

Volinare quæ auis.

Linurgi. Cenchritæ.

[a] *De aucup. lib. 3.*

Phelini.

Anſer aquoſus.

Aſcalaphus quæ auis.

Ciccus, vel Oca ſterna. Anſer ſtellatus.

Oca marina.

Anſer marinus, Oca groſſa, ideſt, Anſer magnus, Oca baletta, quæ piſcibus viuit, & Ocarella, quæ forma diminutiua ab Anſere eſt. Hanc deplumatam, & calidam ventri impoſitam, colicam ſanare promittunt aliqui, vt ſe Venetijs audiuiſſe ipſe teſtatur. Phalacrocoraces in Germania inferiori vulgò vocant Schvvemmergenſz, hoc eſt, Anſeres natantes, ſed hi Anſeres non ſunt, ſicuti neque illæ aues, quas inter Mergos magnos deſcribit, & apud Heluetios Merracchi vocantur: nec qui apud Anglos Gulones marini, & Scheldraki; nam piſciuori omnes ſunt, quales & anguillarum deuoratores dictæ, vulgò Germanis (Aelguſz, ideſt anguillarum Anſeres in Friſia) totæ nigræ. Chriſtophorus Columbus in inſula Hiſpaniola, Anſeres ſe inueniſſe ſcribit Oloribus cãdidiores, capite tãtùm rubeo: ſed domeſticinè, an ſylueſtres ſint huiuſmodi Anſeres non exprimit. Ego ſyluestres potius putem; nam ijdẽ mihi videntur cum ijs, quorum ſub Anatum nomine meminit Petrus Martyr, inquiens: *Hiſpani in Hiſpaniola inſula, & vicinis inuenerunt Anſeres ſyluestres, Turtures, Anates noſtris grandiores, & Cygneo candore, capite purpureo.* [b] Scaliger in Oceano Braſiliæ marinos Anſeres eſſe prodit, colore atro, qui nunquam cuolent. Præter commemorata ſyluestrium Anſerum genera, eſt & Anſer Baſſanus ſiue Scotus, Guſtarda, non illa auis, cuius ſub Otidis nomine meminimus, ſed alia protinus diuerſa, & illa denique, quam Capricalcam Ornithologus appellat. Ego in præſentiarum generatim de omnibus Anſeribus feris agam, allata tantùm Anſeris immanſueti vulgatiſſimi, quòd ad domeſticum prope accedit, deſcriptione: reliquorum deinde, quorum meminerunt authores, hiſtoriam ſubnexurus.

Oca groſſa.
Oca baletta.
Ocarella.
Affectus colicurationis.
Phalacrocoraces.
Merracchi.
Gulones marini.
Anſeres anguillarum deuoratores.
[b] *Exer.* 197
Anſer Baſſanus.
Guſtarda.

ANSERIS FERI, QVI DOMESTICO EST SIMILLIMVS, DESCRIPTIO.

ORNITHOLOGVS Anſerem ferum, quem primum Alberti genus exiſtimat, domeſtico ſimillimum ſic deſcribit: Anſer ferus, inquit, quem ego vidi, tota forma parum a domeſtico differebat, longus dodrantes circiter quatuor, aut paulò minor, extenſus ſcilicet à ſummo roſtro nigro, vtrinque per medium croceo, palmipes: crura, pedesq; toti, ideſt, digiti cum membranis ex croceo rubebant; capitis, colliq; color fuſcus erat, ſupra magis nigricans, & fortè nonnihil ruſti habens, inferiùs verò plus cinerei. Venter totus cinereus. inferior pars caudæ, & in tergo etiam vtrinq; pars à cauda alas verſus plumis veſtiebatur albiſſimis. Caput ferè Anatinum magis, quàm Anſerinum, aliquantò minus, quàm Anſeris. dorſum, & alæ nigricabant, admixtò modicè caſtaneæ colore, præſertim in minoribus, & ſuperioribus pennis. Margines tamen extremi in nonnullis albicabant: in alijs cinerei erant. In extrema verò dorſi parte cauda-a verſus purè nigricabant. In media cauda albæ quædam erant; ſubcinericiæ tamen pennæ eminebant: inde rurſus nigræ. Vltima pennarum caudæ proſtremitas albicabat. Alis bene extẽſis vna, aut altera ſeries pennarum in extremo albentium apparebat. Vltimæ, maximæq; alarum pennæ omnium præcipuè nigræ erant, altera earum extremitate, quæ in conſpicuo erat, in anguſtam lineam albentem degenerante. In eiſdem alis pennæ ab externo angulo cinereæ deſcendebant, & paruulæ quædam eiuſdem coloris ab interno. Hactenus Ornithologus, appoſita etiam icone, ſed quæ eius verbis non ſatis reſpondet. Anſer verò ferus mihi dono miſſus ab Alphonſo Cataneo Sereniſſimi Ferrariæ ducis archiatro omni ex parte cum eo congruit. Pendebat libras ſeptem. Longus dodrantes quatuor, latus ſi alas extenderes, ſpithamas ſex, Anſeris domeſtici ferè magnitudine, & habitu. Roſtrum erat principio, & fine nigrum, medio interuallo luteum, ſuperius obtuſa aduncitate intlexum. Vtraque mandibula intus oras ſerratas loco dentium obtinebat. Quin & palatum quibuſdam denticulis acutis inſtar limæ ſcabrum, & aſperrimum. Extremum roſtri, quà nigreſcere incipit, in tuber, ſeu callum teretem vnguis ſpecie vtrinq; eleuatum in modicam curuitatem decliue. Color dorſo, & collo cinereus. ex quo ſuperficietenus ſpadiceus modicè elucebat. Plumæ colli anguſtæ, & longiuſculæ criſpum ipſum quodammodo reddebant, atq; villoſum. Alarum remiges in extremo nigræ. Haſce quæ veſtiunt plumæ cùm primi, tum ſecundi ordinis, albicante apice, ſeu fine, lineam candidam tranſuerſim ipſas ſecantem conſtituebant. Sed & reliquæ quoq; in toto corpore plumæ in alis præſertim in oris extremis albidiuſculo, & dilutiori paulò erant colore. Prorſus verò candicabant

Anſeris feris deſcriptio Ornitologi.
Longitudo
Magnitudo.
Roſtrum.
Crura, & pedes.
Color.
Caput.
Anſeris feris deſcriptio autoris
Pondus.
Longitudo
Magnitudo.
Figura.
Roſtrum.
Palatum.
Collum.
Dorſum.
Alæ.

Anſer ferus Ornithologi cum millefolio aquatico flore & ſemine ranunculi aquatici.

Anſer ferus Ferrariâ miſſus cum nymphæa luſca maiori.

Anſer ferus alius ex Belgio miſſus à Do. Brancione, cum morſu ranæ.

Anser ferus alius, quem Antonius Malchiauellus donauit, cum Iunco holoſcheno Dalechampi.

bant caudæ, quæ exigua est,& breuis, pennæ extremæ decem & octo numero, vti & dorsi vltimæ, quæ caudæ principium contegunt. Supina pars tota ex cinereo albicabat. Alæ interiores cinereæ. Venter infimus,ac vropygij plumæ prorsus candidæ. Crura dodrantem fermè longa amœno colore inter luteum, & rubicundum ambigente, qualis est mali aurantij decora conspiciebantur, quemadmodum & pedes. Forma a domestici Anseris pedibus planis, cartilagine iunctis nihil discrepantes, exiguis vnguiculis. Membranæ, quæ digitos connectunt,in extremo denticulatæ erant serræ instar. Quæ omnia primo loco appolita icon indicat. Quæ secundo subijcitur loco effigies Anseris Flandrici est à Domino Brancione ex Belgio ad me missi, qui a iam descripto in hoc præsertim differebat,quòd rostrum ei neutiquam erat serratum, cauda exigua,& ferè nulla,totius corporis color ex cinereo candicans, rostrum,pedesq; inter luteum, rubrumq; ambigebant. Tertia icon est Anseris pariter syluestris, quem mihi Antonius Malchiauellus Bononiensis communicauit. Erat autem statura procera, rostro serrato, & in aduncitate recuruo. Collum iubis insignitum,pennæ, & plumæ vndique fermè cinereæ fuscis interm ixtis distinguebantur, præcipuè in dorso. Cauda admodum breuis,& exilis. Pedes robusti, eodem planè colore, qui in duobus superioribus. Ex quibus, patet non omnes Anseres feros glaucos esse, vt voluit author de natura rerum. Habes postremo loco expressam Anseris feri arteriam.

Cauda.
Alæ interiores.
Venter infimus.
Vropygiũ.
Crura.
Pedes.
Anser Flandricus.
Anser tertius syluestris.

LOCVS. VOLATVS. MIGRATIO. PVGNA.

QVANQVAM Anserem maiorem,idest, domesticum,& Anserem minorem,idest, syluestrem circa lacus,& amnes versari supra dixerimus,nihilominus cohortales,seu domestici, frequentiùs ex terra sibi victum quærunt, feri verò ex aqua,dum gregatim circumuolant amnes, & paludes. Syluestrium autem sicut domesticorum vbique copia est: alibi tamen maior. In Æthiopia, vt quidam memoriæ prodidere, adeo frequentibus agminibus agros grassantur, vt tum morsu,tum stercore omnia demoliantur. Miram quoque in regnis Septentrionalibus eorum esse multitudinem scribit Olaus Magnus maximè cubationis tempore, quo redeunt à meridionalibus plagis. *Idq;*, inquit, *circa initium Aprilis, hicq; cinerei, nigriq; coloris, & rubei rostri, ac pedum sunt, velut domestici ferè omnes candidi, & magni reperiuntur*. In Batauiam,Hannoniam & Artesiam, numerósissimi, referente [a] Carolo Stephano migrationis tempore confluunt,adeo ut segetes per longissima locorum interualla breui admodum tempore deuastent. In agro Lugdunensi forentes (Anseres, inquit [b] Io.Bruyerinus,)etiamnum abundant, qui tractus paludibus, & aquis stagnantibus mirificè madet,vnde illis nomen Anserculorum. Qui occiduæ Indiæ historias conscripsere,tradunt,in Hispana insula Anseres multos, & Anates præteruolantes cerni mense Decembri. Sunt etenim aues migratoriæ huiusmodi Anseres, & cateruatim aduenium, & cateruatim recedunt. Abeunt autem longiùs, vt scribit Georgius Agricola, sed quo sese recipiant,non meminit. Verisimile autem est,cùm in nostris hisce regionibus frigora mitescere incipiunt, eos ad loca frigidiora, vt pote temperamento suo admodum calido magis conuenientia migrare. volant autem ordine literato vt Grues. Albertus loca nonnulla particularia nominat, quò sese tepidiore cælo recipiant, à quibus iterum ad nos hyeme reuertantur. *Anseres feri*, inquit, *recedunt à terra nostra,quæ est latitudinis quadraginta septem graduum, & in Sclauiam* (Illyrium) *ad loca aquosa, palustria, & arundinibus referta, vbi fœturæ operam dant, se recipiunt. In principia autem hyemis reuertuntur ad nos propter pascua, & aërem magis temperatum: & tunc volant in gregibus maximis, ita quod milleni, vel amplius videntur. Volant autem cùm ventus spirat à Septentrione, ad meridiem, quum à meridie, ad Aquilonem. Itaque volantes semper flatu venti retinentur. Vnde vulgò dicunt, volatum Anseris indicare ventum. Similiter scribis Auicenna obseruatum sibi in regione sua, quod aues quædam aquatica tempore veris ad mare mortuum* (falsum) *ventant,quod propriè dicto mari salsius, & calidius est: & inde recedant ad intus, qui de mare vocantur* (fortè ad Indos,qui Mauri vocantur,vt annotat Ornithologus: sed vt idem testatur, Auicennæ de animalibus codex impressus habet, Et inde recedunt ad locum de Lauritiue) *ac inde traiecto Nilo, ad lacum de Canteſme* (Ornithologus sua lingua interpretatur de Trauſustem) *dictum,quadam verò vsque ad lacum Deterrabeſten dictum, & alios in ijs regionibus lacus perueniunt*. Quod ad tempus aduentus ipsorum quoq; pertinet, scribit Ornithologus, eas tardiùs,

Anseres domestici ex terra, feri ex aqua frequentiùsibi victum petunt.
Anserum seterorum vbi copia.
[a] *De re rust. lib.1.ca.15.*
[b] *De re cib. lib.15.c.29.*
Aues sunt migratoriæ.
Quo se præcipuè æstate recipiãt.
Aduerso vento volatum exercent.
Volatus Anserum indicat ventũ.
Tempus migrationis.

tardiùs,quàm Grues aduenire:cùm etenim Grues Septembris initio appareant,Anseres seri in fine Septembris, & Octobris initio primò conspiciuntur. Aitq; se aliquando vidisse sexto Octobris die permultas auolantium turmas,qua ab oriente Galliam, & Occidentem versus per turmas triangulas (trianguli specie,sine basi,duabus tantùm productis cossis)volabant. *Dum autem ex vna regione in aliam sunt migratura, vociferantur*, inquit Albertus, *altè volando, ne qua earum remaneat, & vt augeatur societas recedentium,vt scribit Aristoteles*. Ambrosius addit etiam debiliores quasq;, & tardiores fulcire aduentatione(sustentatione) alarum: expectarcq; se inuicem,quominus obnoxiæ sint insidijs auium, à quibus perirent,nisi se mutuò expectarent. Quod spectat etiam ad volandi modum,& ordinem,eum nobis describit author de natura rerum his verbis: *Anseres indomiti aëris alta petunt, volantq; vt Grues ordine literato,volatu secundum flatus ventorum*,(Atq; contrarium adstruit Ornithologus vt ex eius verbis superius recitatis patuit) *Aquilone flante,petunt Austrum, frigidam aëris constitutionem imminere præsentientes. Vix autem à volatu cessant, nisi esurie coacti. In tantùm enim volatu delectantur,vt rarò dormiant, cum domestici contra ad volandum propter grauitatem ignaui sint*. Albertus quoq; scribit sylvestres Anseres omnes dum gregatim volant,ordinem seruare literatum more Gruum,& quò facilius volent flatui se committere ventorum. *Quamobrem*, inquit, *multi prædicunt ventos,frigora, & imbres aduolatum ipsorum. Aliàs autem volant superiorem ventum præualere inferiori cognoscentes. Vix unquam verò expectant hominem, & de loco, ad locum sicut Grues se mutant, sed non latent. Volando defessi dolent, & vociferantur*. Hæc ille. Sed quod Anseres dicat migrantes ob lassitudinem dolere, & vociferari, id negare videtur Ornithologus, aliamq; clangoris ipsorum causam assignat, dum ait: volant ferè silentes, nisi turbatus sit ordo: tum enim clamant, defessos, ac procul sequentes expectant, & clangore vocant. Expectando videntur se humiliùs terram versus demittere, quod quidem faciliùs faciunt,quàm ascendere: cùm nec prorsus loco manere possint,nec pergere velint,Et reuera frequenti numero volare gaudent, quocirca inuicem expectant, vti etiam ex ipso Alberto dictum est: quapropter præcedentes illos,qui tardiùs volant ad volatum celeriorem hortari admodum est verisimile. [c] Plinius quoq; eorum in volatu artificium graphicè sic describit: *Anseres quoque*,ait & Olores simili ratione(vt Grues,& Ciconiæ) *comeant: sed horum volatus cernitur* (hoc est, vt doctè interpretatur Ornithologus, magis in conspicuo est, quam Gruum,quòd minus in sublimi volent.) *Liburnicarum more,rostrato impetu feruntur, facilius ita findentes aëra,quàm si recta fronte impellerent,à tergo sensim dilatante se cuneo,porrigitur agmen, largeq; impellenti præbetur aura. Colla imponunt præcedentibus, fessos duces ad terga recipiunt*. Sic ille.[d] Io. Tzetzes item Gruum migrationem,& volatum in sublime describens,eundem plane modum seruare etiam Anseres ait. Ornithologus huiusmodi volatus causam affert quòd hoc ordine forsan commodiùs omnes ventum recipiunt, quo sustinetur volatus, nec vllus impedit alterum.Sic enim,ait,omnes facilè ducem suum,quem sequuntur,prospiciunt. Mira quidem sunt,quæ de harum auium volatu hactenus commemorauit,sed longè maiori admiratione sunt digna,quæ adhuc dicenda restant. Narrat [e] Oppianus, Anseres similiter, vt Grues tum volandi duces,tum somni facilè custodes habere,nunquam autem sine clamore. Vocem esse absurdam,silentium rarum. Id vbi necessarium videtur,lapillo ori misso vocem continere,tanquam non aliter sibi temperaturos, Hoc autem facere ob metum Aquilarum. Nam taurum montem superaturos, vbi Aquilas timent lapillos rostris ferre ad coercendam linguam. Ælianus similiter, & Marcellinus, aliiq; Anseres simpliciter Taurum montem transmittentes hoc facere scribunt. Plutarchus verò id Anseribus Cilicibus tantùm attribuit, quos ait pariter in Tauri montis traiectu calculis satis magnis ora obstruere, vt obstreperam naturę suæ garrulitatem tantisper compescant,dum hostem clam præterueĕti fallant. Sed forsan vt conijcit Ornithologus,hoc præcipuè faciunt, qui circa Ciliciam sunt Anseres feri,quod ijs vicinus mons Taurus necessario transuolandus sit. Sunt qui Grues quoque, dum migrant,arenam ore,pedibus lapillos gestare tradunt,item minores quoq; aues,ac in primis Coturnices, apesq; inter volandum contra vim ventorum, vt Plinius. Quomodo autem Anseres feri, Anatesq; cum Ciconijs migrent in Lyciam, atque illic circa Xanthum fluuium aduersus Coruos,Cornices,Vulteres,aliasq;carniuoras aues pugnent,in Pelecano ex Kiranide recitaui. Sunt autem Anseres tum feri, tum cohortales aues pugnaces, ita vt etiam ab Aquilis, alijsq; fortissimis hostibus non solùm astu, sed aperto etiam Marte sese tueantur, vt alibi est annotatum.

Migraturæ Aues aquaticæ uociferantur,& cur.

Volãdi modus, & ordo.

Volant ordine literato,vtGrues

Volãdolcur dolcant.

[a] *Lib.10. cap.23.*

[b] *Chiliad.3.*

[c] *Ixeut.2.*

Anseres uolãdi duces, & somni custodes habent.

Lapillis cur ora obstruant.

INGE-

INGENIVM. MORES. AVCVPIVM.

VM de Anseribus mansuetis superiùs agerem, multa de ingenij ipsorum, sensuq; perspicacitate dicta fuere, quæ sylvestribus, perinde ac illis conueniunt. Sed hoc saltem nomine domestici sylvestribus sagacitate cedunt, quòd illi à garrulitate nullo tempore sibi temperare sciant, hi verò ne noceant, admodum opportunè compescere sciant, vt iam dictum est. Cæterùm quia Galeritis omnibus oportet cristam inesse, tam sagaces, & callidæ sensuq; perspicaces aues obliuionis notantur vitio, quod tamen non in damnum ipsis, sed in vtilitatem cedit. Nam cum locorum, vt tradit [a] Oppianus, pascua, etiamsi lætissima nacti fuerint, facilè obliuiscantur, ideoq; semper oberrent, & vagentur, hoc lucri, vt inquit ille, ex eo malo eis accedit, quòd non facilè capiantur ab aucupibus, qui familiaria plerunque auibus loca obseruant, & quò ire illæ, redireq; solent, escam ad illiciendum, proijciunt. Verùm quamuis eo modo non capiantur: capiuntur tamen, & quomodo docet Petrus Crescentiensis, dum ait. Est & aliud ingenium, quo Grues capiuntur, Cygni, Starnæ, & Anseres, quod tale est. In ripis fluuiorum ab vtraq; parte figitur arbor altissima, vel duæ simul iunctæ, vt longior sit arbor, , habetq; per totum cuniculos ad ascensum in summitate tirellam, in qua ponitur funis retis. Cuius longitudo est secundum fluminis latitudinem, & arborum distantiam, & eius latitudo est, vt superiùs eleuata vsq; ad medias dependeat arbores, deinde homines vsq; à remotis veniant per glaream fluminis omnes volucres, quas inuenerint, expellentes, quæ volantes à splendore aquæ non discedent, donec in rete incidetint. Et tunc declinetur rete cum funibus suis, & volucres capiantur. Et modus iste locum habet, nisi cùm tempus fuerit nubilum, & aër obscurus, alioquin aues eleuatæ facilè à flumine deuiarent. Et rursus. Est & aliud ingenium, quo capiuntur Anseres, & Starnæ, quod est tale. Tempore hyemis, cùm ex gelu, & sole puluis est in campis segetum, tenditur in vno sulco rete vnum longum per triginta brachia, post tertiam, cùm in vespere capere cupis, vel in sero, cùm vis in mane habere. Est autem hoc rete simile vni parieti habens duas stangias eleuantes, longas secundum dimidiam latitudinem retis, & tenditur cum duabus brachetis, vt paries, sed disponitur, vt per se eleuetur violenter, quia hoc ipsum rete per se eleuare non posset, cumq; totum rete in terra firmatum fuerit, totum super cordam colligitur. Et tam ipsum, quàm stangiæ, & brachetæ, & funis trahens optimè ex puluere cooperitur, vel herba, sicq; in vno fossato, vel alibi aliquantulum remoto loco cooperto latitet homo, qui rete leuare debebit: in loco retis, sint duo, vel plures Anseres domestici sylvestribus similes duobus paliculis alligati, & duo similiter scorticati, vt illuc sylvestres confidentiùs veniant. Cumq; sylvestres descenderint in aliqua parte agri, ex opposito vadat socius cum capello in capite, vel alia re in manu, loquatur aliquid, & vt laboraret, alioquin fugerent, sicq; considerantes, & cautè perducat eas ad locum retis, quod facilè fiet per vniuersum agrum quantumcumq; magnum, si hoc facere cautè scies, cumq; in rete videris eas, confidenter loquere, socioq; dicas, vt rete trahat. Verùm, quia hæc auis acutissima est, oportet, te omnino cauere, ne mane ad locum retis accedas, quia statim perpenderent de rore, vel pruina pedibus tuis mota, & fugerent: & ideo cùm tendis in sero statim ibi stellones pone, & per totam noctem dimitte, sed cùm capere vis in sero, non est necessaria hæc cautela. Hactenus ille. Quomodo verò tam Anseres, quàm aliæ magnæ aues capiantur balistis, docet idem [b] alibi: quem lector perotium adire poterit. Gonzaluus Ouiedus, alijq; qui Indiarum occidentalium historias conscripsere, aucupij genus quoddam narrant satis argutum, quo Anseres sylvestres in illis regionibus capiuntur. Solent hæ volucres in vastam quandam paludem insulæ Cubæ numerosè conuolare: quare incolæ plurimas cucurbitas, quàm amplas, rotundasq; arefactas eò proijciunt, quædam dum vento impulsę huc illuc per aquam sublimes feruntur, Anseres primò quidem terrent aliquantulum: sed mox cùm nihil inde sibi noxij accidere videant, tensim omni deposita formidine, cucurbitis illis fidenter admodum insiliunt, atque ita huc illuc per totum lacum deferuntur. Quo viso Indi alia, quadam amplissima cucurbita caput, ac humeros recondentes, reliquum corpus vndis immergunt, atque paulatim quò Anseres numerosiores conuenisse per exiguum foramen conspiciunt, accedunt, insilientęq; auem à reliqua multitudine seducunt, improuidamq; manu arreptam strangulant, & ex cingulo,

Anseres domestici sylvestribus minus sagaces.

Anseres obliuiosi. [a] *Ixeut. li. 2.*

Quomodo reti capiantur.

[b] *Lib. 12. cap. 20.*

Quo astu ab indis capiantur.

Anſeres pulcherrimi in India.

gulo, quo præcinguntur, ſuſpendunt, ac denuò ad aliam ſeſe prædam rurſus accingunt. Tradunt autem ibi migrationis tempore frequẽtiſſimos conſpici, & pulcherrimos, toto corpore nigros, præter pectus, & ventrem, quæ candent. Oculos circulum carneum & coralli æmulum ambire. Ex minore oculorum cantho lineam extuberare, eiuſdem planè ſubſtantiæ, & coloris, deduciq; collum verſus, atque inde ſex, ſeptemue ramulos exiguos vtrinque ad medium colli vſque deſcendentes, diuaricari. Apud nos plerunque ſclopetis occiduntur, ſed difficulter; nam vt auditu, atque volatu plurimùm valent, ita ad minimum quemque ſtrepitum exterriti, quàm ocyſſimè auolant.

COITVS. PARTVS.

Quando coeant.

ANSERES feri, inquit Albertus, *incipiunt coire poſt hyemale ſolſtitium, deinde initio veris pariunt ova ad ſummum ſedecim. Aiunt autem ſi ova ſubinde ſubtrahantur, pariturum Anſerem vſque ad defectum.* Hæc ille. Sed quod de partu tradit, Plinius, ex quo tranſcripſiſſe videtur, id de Anſere domeſtica tantùm ſcribit; fieri tamen poteſt, vt de vtriſque verum ſit. Idem Plinius animantia dici ait, quæ ex feris mitigentur, non concipere, hisq; Anſeres annumerat. Quod ſi verum eſt, manifeſtò falluntur, qui varios ex feris cicuratos, & domeſticos factos eſſe cenſent: eos enim perinde ac albos fœcundos eſſe experientia docet. Sed Anſeres feros poſſe manſueſcere negat Bellonius: cui tamen Plinius refragari videtur.

Animalia ex feris mitigata non concipiunt.

ÆTAS.

EX viuaciſſimis animalibus eſſe Anſerem in domeſtico diximus; ſed ferus eum vitæ longitudine fortaſſis ſuperat. Quippe Ornithologus ab Heluetijs, Anſerem ſylueſtrem, ſiue niualem longè viuaciſſimum putari ſcribit; ita vt ætatem maximè longæuam ſignificaturi, vulgò dicant: Alt alts ein Schneeganſz, hoc eſt, tam prouectæ ætatis, quàm eſt Anſer niualis.

ANTIPATHIA.

EOSDEM hoſtes habent, quos domeſtici; ſed maius ab ijs imminet eis periculum; tum quia magis vagantur, tum quia aucupes Falconibus, alijsq; huiuſmodi auibus capere ſtudeant. Cæterùm ſi verum eſt, quod quidam tradit, nullum infeſtiorem hoſtem habebunt Gyrfalcone, à quo nimirum ſub amicitiæ, & ſodalitatis ſpecie malè tractantur. *Nam*, inquit ille, *venti à regionibus tranſmarinis in cohorte multarum aucarum* (Anſerum) *terreſtrium, quarum vnam nocte propter frigus pellens ſub pedibus, aliam interdiu capit in cibum.*

MORALIA.

QVAM deteſtanda ſit garrulitas ob noxas, quas infert, Anſerum exemplo, qui eam lapillis ori impoſitis compeſcunt, ne noceat, docet nos [a] Plutarchus hiſce elegantiſſimis verbis: *Sicut enim*, inquit, *in corpore ad male affectas, & dolore correptas partes feruntur, atque vergunt, quæ ſunt in vicinia: ſic loquacium lingua perpetuò inflammatione laborans, atque palpitatione, trahit, & abducit ad ſe aliquid arcanorum & abſconditorum. Oportet igitur eam obturatam habere, & ratione velut obice linguæ oppoſito, idemtidem fluxum eius, lapſuſq; cohibere, ne ſtultiores Anſeribus videamur eſſe, quos aiunt, cum è Cilicia tranſuolant Taurum montem Aquilarum plenum, ſingulos recepto in os ſuũ a magnitudinis lapide, quo tanquam freno, aut clauſtro vocem compeſcant, ita noctu latentes tacitè traycere.*

[a] *In moral. de garrul.*

PROVERBIA.

OE LV M non animum mutant, qui trans mare currunt.

Eiusdem sententiæ, inquit Ornithologus, prouerbium celebrant Germani, Ein Ganſz vber meer, ein Ganſz Vvider har, hoc est, Anser etiam mari traiecto redit Anser. Quidam sic efferunt. Es flog ein Ganſz vber Rhein, vnd Kam ein gagag vvider hein. Nam gaga de uoce Anseris per onomatopeiam. Hæc Ornithologus. Qui insuper addit, prouerbium hoc inniti vulgatæ illi opinioni, Anserem stolidum esse animal: quam falsissimam esse dictum est. Adagium in hunc locum reiecimus, quia feris tantùm non domesticis, mare transuolare conueniat.

VSVS IN CIBIS, ET MEDICINA.

LICET omnium Anserum caro damnata sit, quoniam dura, & concoctu difficilis, & valde excrementitia, atque improbum generans succum, tamen, vt censet [a] Cardanus, syluestrium caro domesticis est salubrior: præ nimia enim exercitatione minus excrementitia est, atq; concoctu facilior: sed & crudus adhuc suauiter olet, instar leporis assi quodammodo, vt refert Ornithologus. Contrà tamen Albertus narrat, Anserem syluestrem captum per elixationem trium dierum naturalium emolliri non potuisse, & tandem induratum nullum animal gustare voluisse. Sed is fortè fuerit annosissimus, & præ nimia ætate coctioni contumax: quod adeo mirum videri non debet. Quod ad vsum medicum spectat, docet Marcellus, Anserum syluestrium linguas assatas efficaciter sumi in cibo à calculosis. Kiranides fel Anseris, maximè quidem syluestris tradit, cum succo prasi (porri) aut polygoni in pessario positum, conceptionem promouere, & in viris intensionem. Idem credit, eiusdem Anseris feri simum suffitum dæmonia eijcere, & læthargum sanare, & suffocationem matricis. Demum Anseris immansueti adipem à Galeno adipi Anseris domesticis substitui alibi dictum est: Scribit præterea [b] Cardanus, Anseres marinos in vesicula oleum continere, quod multis & ad dolores, & ad coria mollienda vtile est.

[a] *De sanit. tuend. lib. 3. cap. 18.*

Syluestriũ caro domesticorũ cur salubrior.

Linguæ vires.

Fellis vires.

Fimi vires.

Adipis vires.

[b] *De sanit. tuend. lib. 1. cap. 5.*

DE VVLPANSERE. Cap. XIX.

SYNONYMA. FORMA, DESCRIPTIO.

VÆ Græcis χήναλώπηξ, Latinis Vulpanser dici potest, & sic Gaza ex Aristotele transtulit. Est autem vtrunq; nomen ex Anſere, & vulpe confictum: nam cùm Anseris formam præseferat hæc auis, moribus est vulpinis. Sunt qui Chenalopecen eandem esse cum Penelope aue arbitrentur, vt in Penelope dicetur. Plinius nomen Latinum non habet, sed vbi apud ipsum legitur, Anserum generis sunt Chenalopeces, aliàs legebatur Penelopes, & cùm statim addit: Et quibus lautiores epulas non habet Britannia, Chenerotes, aliàs pro Chenerotes legebatur Chenalopeces, aliàs Ceramides. χήναλώπηξ igitur auis est, quàm diximus, χηναλώπηξ verò canis Laconicus ex vulpe, & cane natus. Ciceluche pro Chenalopece vox est corrupta apud Auicennam de animalibus. In Alberti opere Chichelinches scribitur. Quo autem nomine hodie vocetur veterum Chenalopex, non satis apud authores cõuenit. Eliota Anglus Chenalopecem suspicatur esse Barnaclam (Berniclam, de qua posteà) Bellonius hac in re nõ sibi constans in obseruationibus eam esse auem scribit, quæ à Gallis Bieure, ideſt, Fiber dicatur: eò quòd similiter vt Fiber viuarijs noxius sit, deuorandis scilicet piscibus. In libro verò de auibus Eliotæ subscribit: nam Berniclam describens, eam esse Chenalopecem, seu

Etymum.

Ciceluche. Chichelinches.

Fiber.

Crauant. Vulpanserem asserit; sed anceps est, an auis à se descripta sit Crauant Armericorum: (quæ est eadem Berniclæ, vt suo loco dicam) sicut reuera est, conueniente prorsus descriptione, vt ait Ornithologus. Ipsam verò descriptionem ab eo, tanquam de Vulpansere allatam, in Bernicla, cui penitus ferè conuenit, recitabo. Quidam Anglus auem pro Vulpansere descri-
Bergandri descriptio. bit, alis, & pectore ruffescentem, quam Angli Bergandrum vocent. Inquit enim: Chenalopex ab Anser, & vulpe nomen habet. Nostrates hodiè vocant Bergandrum. (fortè quasi montanum Anatem Bergentem) Anate longior, & grandior Vulpanser est, pectore ruffescente, in aquis degit, & in cuniculorum foueis, interdum & in excelsarum rupium cauernis (vnde fortè nomen ab Anglosaxonibus, nostris patribus fortitus est) nidificat. Nun-
Bergander vbi. quam aliàs vulpanserem vidi, nisi in Tamisi fluuio. Aiunt tamen frequentem esse in insula Tenia vocata, & illic in scrobibus nidulari. Et rursus in epistola ad Ornithologum. Vulpan-
Bergandri nidus. serem, inquit, Angli vocant à Bergander. Nidulatur in cuniculorum foueis more vulpium, Anate maior, minor Anser, alis ruffis. Contrà Ornithologus considerandum esse ait, an Chenalopex sit ille Anser Stellatus, quem, vt superius dictum est, Itali Ciccum, vel Ocam Sternam vocant, Germani Sternganz, quem se Ferrariæ vidisse testatur in insula Padi, leuem pondere, dorso, & alis cinereis, reliquo corpore album, palmipedem vt Anser, pedibus tamen non rubris, pectore maculis aspersо. Ego inter tam diuersas doctissimorum virorum sententias quid certi proferam, non habeo, præsertim cùm neque ab Aristotele, neque ab alijs antiquis scriptoribus, vlla Chenalopecis assignetur nota. Quapropter hac in re, sicut & in alijs suum cuique liberum relinquo iudicium.

LOCVS. PARTVS.

[a] *Hist. lib. 8. cap. 3.* [b] *Hist. lib. 3. cap. 1.*

VVLPANSEREM [a] Aristoteles numerat inter aues palmipedes, quæ circa lacus, & amnes versantur. Et [b] alibi eum à lacu, & à mari victum petere scribit. Et rursus, ova hypenemia quandoq; parere, quod & Plinius ex eo repetijt.

INGENIVM. MORES. PVGNA.

Pugnacitas Vulpanseris actus.

RECTE *Vulpanseri nomen inductum est*, inquit Ælianus, *quod ex ingenitis natura sua rebus trahit. Cum enim Anseris speciem habet, tum probe cum Vulpe callida improbitate comparari potest. Atque etiamsi corpore, quàm Anser inferior sit, animi tamen robore superior, & ad inuadendum præstantior habetur. Ab Aquila, & felis, & cæterorum hostium suorum iniurijs se defendit, & propulsat. Pullos suos vehementer amat, eandemq; operam, quam Perdix in ijs suendis ponit. Nam ante suos fœtus sese prouolans, aucupi spem sui capiendi ostendit. Ht verò interea, cùm venator illuditur, elabuntur: quibus fuga elapsis, is sese alis alleuans discedit, ac sæpe, vt pullis facilius elabantur, capiendum se venatoribus præbet. Hinc est, quod Aegyptij in Hieroglyphicis (vt refert Orus) pro filio designando, Anserem pingunt.* Hæc omnia Ælianus. Non dissimilia quidam Anglus de eius moribus vulpinis, & pietate in prolem recensere videtur. Sed dubitatur, an amorem illum in sobolem, & in ea tuenda astutiam, tanquam de aue, quam Bergandrum Angli vocant, obseruatum tradiderit, an potius, quæ modò ex Æliano recitaui, repetiuerit. Ob id verò, quod Vulpanseres sunt pullorum suorum amantes, ipsis ab Ægyptijs honorem haberi scribit idem Ælianus. Herodotus similiter Ægyptios ex volucribus Vulpanseres sacros esse affirmare tradit. Sed hoc an ob illorum in sobolem amorem factum sit, non exprimit.

Ægyptij pro filio designando quid depingant.

Vulpanseri cur honor ab Ægyptijs habeatur.

COGNOMINATA. DENOMINATA. PROVERBIA.

VBI Theagenes quidam in auibus Aristophanis, χλωραλώπηξ nominatur, Scholiastes hominem illum improbum, & versutum fuisse interpretatur. Didymus verò eodem citante, hunc simul, & Philoclem ὀρνιθώδης fuisse scribit, hoc est, capite superiùs acuminato. Hinc χλωραλώπηξ ab adagiorum authore tanquam vocabulum prouerbiale ponitur. Theagenes, inquit, quod esset garrulus, & stupidus more Anserum, & versipellis more vulpiũ, vulgari ioco dictus est χλωραλώπηξ voce composita ex Anser, & vulpe. Quanquam Didymo magis probatur Anseris nomen additum, quòd auitio, & præsertim Anserinis supra modum delectaretur, videlicet vulpium more. Hæc ille. Sed ineptè, vt censet Ornithologus; neq; enim tale quicquam apud Didymum legitur: verùm ea tantùm verba, quæ paulò antè ex Scholijs in aues Aristophanis citata fuere: vbi ὀρνιθώδη Ornithologus optimè conuertit, non illum, qui auitijs, & Anserinis carnibus delectaretur, sed hominem capite superius acuminato. Nam eodem in loco Scholiastes rationem inquirens, cur Philocles Corydus nominatus sit, sic scribit: Μήποτε ὀξυκέφαλος ὢν ἐν τῷ ἄνω καὶ ὀρνιθώδης τὴν κεφαλήν. Et mox subiungit, quod Didymus scribat Theagenem quoq;, & Philoclem ὀρνιθώδεις fuisse, vnde Aristoteles eos, qui summum nasum tenuem habent, ornithodes esse, hoc est, aues hac parte referre ait. οἱ τὴν ῥῖνα ἄκραν λεπτὴν ἔχοντες, ὀρνιθώδεις: Sed aliter Adamantinus. Ῥῖς μακρὰ καὶ λεπτὴ παρὸ ὀρνιθώδές. Τοιαῦτα δὲ καὶ τὰ ἤθη προσδόκα. Et in præfatione. Γίνεται δὲ ἐν ἀνθρώποις εἶδη ὀρνιθώδη, καὶ θηριώδη οὐ πάντῃ, ἀλλὰ τρόποις ἐξαλλαττόμενα. Præter Theagenem Lysistratus etiam, qui tanquam mollis, & alibi tanquam pauper, & aleator traducebatur χλωραλώπηξ appellabatur, teste Aristophanis Scholiaste in Acharnensibus, & Suida.

HIEROGLYPHICVM.

VVLPANSEREM pro filio designando Ægyptios pingere obiter dictum est supra ex Oro. De quo hieroglyphico[a] Pierius ex eodẽ Oro sic scriptum reliquit: Filium, vt inquit Orus, vt alij, affectum in filios scribere si vellent Ægyptij sacerdotes, Vulpanseris hieroglyphicum faciebant. Ales hæc ex Anserum genere, qua lautiores epulas non norat olim Britannia, tanto filios amore prosequitur, vt si vnquam accidat, vt cum filijs in venatores incidat, simulatq; conspecti sunt illi, pater, & mater sponte occurrunt, seq; ipsos venatoribus dedunt, vt ita eos à filijs aliorsum auertant (διαγωθῇ in antiquis manuscriptis codicibus habetur) cuius pietatis ergo visum est Ægyptijs animal huiusmodi magna prosequi veneratione (in ijsdem enim manuscriptis exemplaribus est Αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάζειν τὸ ζῶον,) non autem συμβαίλλειν, vt habetur in impressis.

Filij hieroglyphicum uel affectus in filium.

[a] *Lib.* 20.

VSVS IN CIBIS, ET IN MEDICINA.

VVLPANSEREM olim in cupedijs fuisse ex Plinio constat, qui eo suauiores epulas non nouisse Britannos scribit. Inter oua principatum tenent Pauonina, deinde Vulpanseris, tertiò Gallinarum, vt testantur Epanetus, & Heraclides apud Athenæum. Aretæus de elephantiasi scribens faciei tumoribus, sarmentorum cinerem alicui ferarum adipi admixtum illinire iubet, leonis videlicet, aut pantheræ, aut vrsi: sin his careres, inquit, animalis, quod Græci Chenalopeca vocant.

Vulpanser inter cupedias.

Oua Vulpãseris qualia.

DE ANSERE BASSANO, SIVE SCOTICO. Cap. XX.

QVARVNDAM auium historiam, (quarum etiam superiùs memini, cùm Anserum diuersa genera recenserem) sub Anseris nomine scribit Ornithologus: de quibus cùm nihil apud authores legerim, præter ea, quæ ille ex alijs etiam annotauit, ea tantùm hic recitabo, quæ ipse scripta collegit. De Ansere itaq; Bassano, seu Scotico, vt ab eo exordiamur, sic ille ex alio: Anser Bassanus marina auis est, vulgò dicta à Solendguse, prædicto Anseri (Bernicla, de qua inferiùs) paulò minor, Anserem tamen voce, & forma per omnia refert. Nidulatur in mari Scotico, in rupibus excelsis insulæ Bassi, per antiphrasin, opinor, dictæ: nec alibi vspiam in tota Britannia. Hic tanto amore suos pullos prosequitur, vt cum pueris per fines in cordibus ad auferendos eos dimissis, acerrimè non sine vitæ periculo conflictetur. Nec silentio prætereundum est ex adipe huius Anseris (est enim insigniter adiposus) vnguentum à Scotis ad multos vtilissimum fieri, quod cum Comageno a Plinio celebrato, meritò bonitate, & remediorum numero potest certare. Hactenus ille. Ego, inquit, idem, nuper ex erudito homine Scoto accepi hos Anseres Solendguss dictos, longiores domesticis esse, sed minus latos, in rupibus oua parere, & superpositò pede altero (vnde nomen fortassis à solea, idest, planta pedis, quam etiam Germani (& Itali) sic nominant) tandem excludere magnam eorum copiam. Capi ad insulam Bassi iuxta Feurt fluuium, qui præterlabitur Edeburgum in Scotia: nec alibi vsquam reperiri. Digredi procul vel ad sex circiter miliaria à littore, eius naturæ esse, vt cùm nouum piscem viderit, priorem euomant, idq; sæpissimè faciant, vt vltimum demum pullis suis afferant. Tot autem pisces euomere, vt qui in præsidio arcis sunt, pisces eiectos ad cibum colligant, facilè capi, nec refugere capturos. In æstu Scotici maris circa Hebrides insulas, inquit Hector Boëtius in descriptione regni Scotiæ, præter alias insulas nobilis est Maia D. Hadriani, ac eius sodalium martyrio pro Christi nomine coronatorum reliquijs. Altissimo hic scopulo fons aquæ dulcis largissimus, admirando naturæ miraculo, medio mari scaturit. Omnia exuperans rerum in se nouitate Bas castellum viribus humanis prope inexpugnabile. In hoc quoq; æstuario situs est scopulus angusto aditu vix piscariam nauem recipiens, qui non in sese ædificia extructa habet, sed excauatus non incommodiora domicilia intus præbet, quàm si magnis operibus extructus esset. Cæterùm longè hac re munitiora. Quicquid autem in eo est, portentosæ plenum est nouitatis. Auium enim, quas vernacula lingua Solandis (ane Solend guuijs) appellamus, haud absimilium ijs, quas Aquilas Pliuius aquatiles vocat, in eo ingens copia inhabitat, nec in vllo alio ferè loco. Eæ, quum primùm adueniunt, incipiente vere, cõstruendis nidis tantam lignorum copiam comportant, vt auferentibus, qui illic inhabitant (nec enim id ægrè ferunt) satis in annum ex ea parte prospectum sit. Pullos suos piscibus alunt, ijsq; delicatissimis. Nam si quempiam antè ceperint, auolantesq; meliorem fundo maris nantem conspiciant, abiecto illo, magno sese impetu præcipitantes, immergentesq; prædam persequuntur illam: vbi verò ad nidum escam pullis adportarunt, auferentibus rursus hominibus, haud grauatè concedunt, continuò pro alijs aduolantes. Pullos quoq; nec repugnantibus deprædantur, vnde ingens commodum ad castelli dominum redit. Nam cutem detrahentes cum pingui oleum inde magni precij conficiunt. Habent quoq; intestinum quoddam paruũ, oleo singularis virtutis refertum. Coxendicem enim, arthritimq; & id genus morbos sanare consueuit, vt appareat, hanc auem, cùm alioqui omnibus modis hominum vsibus inseruiat, quod rarior sit, hoc solo se esse inferiorem. Hæc ille. Et rursus: Est & Aliza vna Hebridum ijs auibus, quas Solandis nominatas diximus, abundans. Hæc omnia ex scriptorum monumentis annotauit Ornithologus, qui huiusmodi quoq; Anseris iconem apponit, quam sicut etiam duas sequentes, se è Scotia accepisse fatetur Henrici à S. Claro viri clarissimi liberalitate, quas nos quoq; ne quidquam in nostro opere desideretur, ex illo transumptas hîc appingi curauimus.

Anser Bassanus quæ auis.

A Solẽdguse auis descriptio.

Nidus.

Amor in prolem.

Adeps, & ex eo unguentum.

Partus, incubatus.

Vbi capiantur.

Anseris Bassani in expiscandomos.

Bas Castellum.

Nidificatio

Oleum intestini singularis uirtutis.

DE

DE GVSTARDA AVE SCOTICA. Cap. XXI.

HANC etiam, inquit idem Ornithologus, auis aquaticæ, vt apparet, & Anserum ferorum generis iconem è Scotia accepi, absque alia descriptione. Nam quæ Gustardæ auis in historia Scotica Hectoris Boëthij nobis demonstrata est, non ad auem, quæ hic pingitur, sed ad Otidem pertinet (vt in historia eius recitatum est) quæ Tarda, & Starda hodie in multis Europæ regionibus vulgò vocatur, nostris Trappa. Itaque cùm in nomine huius ad nos missæ iconis erratum suspicer, nihil aliud addam, donec rem certius cognouero. Hæc ille, qui pariter hanc eius effigiem exhibet. Custarda.

DE CAPRICALCA, QVAM SCOTI VVLGO APPELLANT ANE CAPRICCIZE. Cap. XXII.

Capercalze.

Victus.

Deſcriptio.

HANC poſtremò iconem, tanquam auis Anſerini generis ponit Ornithologus, pauca hæc de ea memoriæ prodens. Capercalze, ideſt, Syluestres equi appellati, ſolius pinus arboris extremis flagellis victitant. Ex Hectore Boëthio nimirum in hiſtoria Scotica. Audio, inquit poſteà, hanc auem Coruo paulò maiorem eſſe, ac in delicijs haberi. Tænijs tranſuerſis fuſcis per collum, pectus, & ventrem diſtinguitur: cauda ferè nulla, &c. vt pictura oſtendit. Hæc Ornithologus.

Capricalca.

DE

DE BRANTA, SEV BERNICLA: Cap. XXIII.

ORDINIS RATIO.

SYNONYMA.

QVIS Ornithologum non miretur, auem de qua nobis in præsentiarum est sermo, inter Anates collocantem, cùm vel figura ad Anserem magis, quàm ad Anates accedat, & quod amplius est, Anserum ferorum more volet, strepat, & segetem depopuletur, vt testatur quidam Anglus, & insuper apud plerosq; populos, quibus innotuit, Anseris, non Anatis nomine veniat? Verùm quomodo apud veteres appellaretur, non satis est manifestum. Anglus is Plinij Chenerotes suspicatur, tamen incertus, vt ex hisce verbis eius patet. Plinius, inquit, duo præcipua Anserum genera facit, Penelopes (alias Chenalopeces) & quibus lautiores epulas non nouit Britannia, Chenalopeces (aliàs Chenerotes) Anseri ferè (aliàs fero) minores. Posterior lectio, vt Chenalopeces prius, deinde Chenerotes legantur, mihi, inquit, magis approbatur: nam & nos vna aue locupletat, & Penelopes Anatini potiùs, quam Anserini generis eruditis esse videntur. Deinde cùm Chenalopecem descripsisset, Chenerotes verò, inquit, quænam aues sint, puto pauciſſimos esse hodie, qui nouerunt. Neque ego, licet Britannus, Chenerotes nostros satis noui: nam præter duo Aristotelis genera (Anserem scilicet domitum, & ferum) Anserum adhuc duo genera noui in Britannia; ad quorum neutrum, si Chenerotes pertineant, illos mihi penitus ignotos esse ingenuè fatebor. Prior Anser à nostris hodiè Branta, & Bernicla vocatur, & fero Anseri minor. Et cùm Berniclam descripsisset, multaq; de eius ortu prodidisset, quæ omnia suo loco referam, Alter Anser, inquit, (ex duobus, quos solos mihi in Britannia notos dixi vltra duo Anseris Aristoteli memorata genera) marina auis est vulgò dicta a Solendguse in mari Scotico (nimirum Anser Bassanus, de quo superius actum est.) Iam quum Anserum genera, licet diligentissimè inquirens, apud Britannos plura inuenire non possim, Chenerotes, (qui ab amore mihi nomen habere videntur) aut Berniclæ, aut Bassani Anseres sunt, aut mihi prorsus ignoti. Hucusque ille, anceps admodum, Chenerotum nomen Berniclæ né, an potiùs Anseri Bassano conueniat. Contrà Eliota pariter Anglus aues, quas Angli Berniclas vocitant, Chenalopeces esse conijcit; cui alicubi adstipulari videtur Bellonius, vt in Vulpanſere dictum est, licet alibi diuersæ prorsus sit sententiæ. Hodie, vt iam diximus, Bernicla, vel Bernacla, seu Branta Anglis dicitur: quidam Berneca proferunt. Horum nominum originem sic inquirit Ornithologus. Berniclæ vocabulum quid sibi velit, non habeo, quod dicam, Conijcio quidem è veteri Britannica lingua, quæ hodie Vallorum in Anglia, Britonum verò in Gallia est, relictum esse: quoniam Armorici, idest, Britones eo etiamnum vtuntur. Brantæ nomen Caius Brendinum Anserem mihi vocauit, originis Germanicæ mihi videtur, Anglosaxonibus in vsu, ab atro, seu titionis colore factum: qui & ceruis, & vulpibus quibusdam apud Saxones nomen fecit, &c. Scoti apud quos nasci perhibetur Claxis appellant, Galli Oye Nonnette, teste Bellonio, apud eos Armorici partim Bernachias, vndę Anglorum Bernicla, vel Bernacla, partim Crabrans, seu Crauant, quod postremum nomen, ait Ornithologus, Germanicum videri potest, quasi grauent, idest Anas fusca. Ipsi Germani vocant eln Baumganſz Vvievvolanch. Cùm verò incertum sit, quodnam Latinum nomen ei conueniat, Anser arborum, seu Anser arboreus Latinè dici possit: licet apud Germanos alia auis, vt Ornithologus ait, Baumganſs Germanicè dicta sit à Bernicla diuersa, de qua sic scriptum reliquit Ornithologus: Diuersus ab hoc (Bernicla) videtur Anser arboreus, Germanicè vulgò dictus Baumganſs, coloribus præcipuè differens. Anſere paulò minor est, & in salicibus moratur, infra, supraq; aquam. Rostrum ei nigrum (vt pictura indicat) qui color etiam capitis est, colliq; proni, dorsi, caudæ, & alarum; circa oculos, & gula tota, siue collo supino albicat, vbi, & maculis quibusdam cinereis, aut fuscis notatur, quæ in pectore fusco magis

Branta quę auis veteribus.

Chenerotes unde dicti.

Berniclæ etymum.

Brantæ etymum.

Crauant etymum.

Anseris arborei à Bernicla diuersi descriptio.

magis nigrican t: in ventre tum albæ, tum nigricantes apparent. crura fusca. Hæc ille. Sed vt ad Beneclam redeamus, Isidorus Barliatam nominat, nisi fortè lectio corrupta sit. Apud Albertum Barbates pro eadem aue significanda alicubi legitur.

FORMA. DESCRIPTIO. LOCVS. VSVS IN CIBIS.

Brantæ descriptio. Magnitudo. Color. Volatus. Vox. Ortus. Descriptio altera. Color. Locus.

BRANTAM, siue Berniclam sic describit quidam Anglus, Fero Anser minor est, pectore aliquousque nigro, cætero cinereo. Anserum ferorum modo volat, strepit, paludes frequentat, & segetem depopulatur. Et rursus, in epistola ad Ornithologum: Berniclas, siue Brantas, ait, ex putridis nauis malis fungorum more nasci minimè fabulosum esse, doctorum & honestorum virorum oculata fides mihi persuasit. Branta Anserem palustrem valde refert, his tamen notis ab eo differt. Branta breuior est, à collo, quod rubescit nonnihil (in nostris quidem picturis, inquit Ornithologus, nihil ruboris apparet) ad medium vsq; ventrem, qui candicat, nigra est. Anserum more segetes populatur. In Vvallia (quæ pars est Angliæ) in Hibernia, & Scotia aues istæ adhuc rudes, & implumes in littore inueniuntur.

Brantę descriptio ex Alberto.

Albertus Magnus, Auis hæc, inquit, aliquantò minor Ansere est, & rostrum Anseris habet: caput quasi Pauonis (alias colorem capitis, vt Pauo, sed nullam è pennis cristam) pedes nigros, vt Cygnus, digitos membrana coniunctos ad natandum. Color in dorso cinereus ad nigredinem declinat. Struma (colluui parte anteriori) nigra est, venter cinereus, vel subalbidus.

Bellonij descriptio.

Bellonius, qui alicubi putat hanc auem esse veterum Chenalopecem, sic eam sub Crauant, seu Oye Nonnette nomine describit: Habitu corporis Anseri similis est, colore monialem refert (idcirco Oye Nonnette appellari scribit) minor est Ansere, Anate maior. In summo capite, ceruice, & pectore plumæ atræ sunt. Mentum ad collum medium vsque, & sub oculis colore est candido. Similis autem est monacharum ornatui, quæ colorem album atro superimponunt. Cauda breuis, nigraq;. Alæ, & dorsum coloris plumbei. In femoribus vtrinq; easdem maculas habet, quas Anser, & Anas marina. Forma igitur, & colli longitudine est Anseri similis, minor tamen, cruribusq; proceris. Pedes plani, lati, ac fusci sicut & crura, oculi, & rostrum. Hoc autem rotundum est, breuiusque, quàm in Ansere, ac in rotunditate obtusum in extremo. Incessu, victu, clangore, & voce Anserem refert. Hæc Bellonius, quæ Ornithologus Berniclæ competere existimat; quanquam rostrum in illius icone longius pingi dicat, quàm par sit. Ait enim, atrum colorem, seu titionis in capite eius rostro, cruribus, collo, dorso, corporis parte, caudaq; infignem esse, in alarum parte, & ventre cinereum, post oculos maculas albas: pectoris etiam partem, & laterum interiorum candicare. Hæc ille, adhibita, quæ hic spectatur, icone. A qua aue differre nonnihil mihi videtur,

Autoris descriptio.

quam D. Brancionus ex Belgio depictam ad me misit. Neque enim color ille albus, quem nominant illi, in gutture, aut sub oculis in hac cernitur: quanquam circulus quidam imperfectus in colli suprema ferè parte candicet. Totum caput, collum, si dictum semicirculum demas, pectus, dorsum, & coxæ internæ subatra. Oculi flauescunt. Rostrum, quàm in Belloniana breuius, crassiusq; quà capiti nectitur, alæq; ex cinereo in fuscum vergunt, sicut etiam cauda, quæ exigua admodum, & ferè nulla apparet. Venter, & coxæ externæ cinereæ. Crura, pedesq; subfusca, semicirculis, & lineolis nigris variegantur. Huc referendæ sunt aues, quas Ornithologus sibi pro Claxis missas ait, quas hic præterire noluimus, sexu differentes, de quibus ille hæc annotata reliquit: Has figuras auium, inquit, quas Scoti Claxis appellant, vt & alias quasdam Scotici maris, quas infra memorabimus, doctissimus Io. Ferrerius Pedemontanus ad nos misit, præstantissimi apud Scotos viri Henrici à S. Claro liberalitate. Mari huius generis rostrum acutius, fœminæ obtusius est, vt geminæ icones ostendunt.

Branta siue Bernicla cum trago siue vua marina maiori.

Bernicæ

Berniclæ icon, quam D. Brancion ex Belgio miſit; cum cypero longo odoratiore.

Clakis à Ferrerio missus cum plantagine maritima.

Clakis alter ab eodem Ferrario miſſus.

ORIGO.

ORIGO. ORTVS.

DE harum auium origine, & ortu diuersi diuersa scribunt. Quidam coire, vt cæteras aues volunt, alij ex ligno putri, alij ex pomis cuiusdam arboris corruptis generari contendunt, alij ex conchis. Albertus primæ sententiæ est, nempe ex coitu nasci. *Barbates*, inquit, (Brantæ, seu Berniclæ) *aues falsò quidam dicunt iccirco nominari vulgò Bannigenſs* (ideſt, Anseres arborum) *eò quod ex arberibus nascantur à caudice, & ramis dependentes, & succo, qui inter corticem est, nutriantur. Dicunt etiam aliquando ex putridis lignis hæc animalia in mari generari, præcipuè ex abietum putredine asserentes à nemine vnquam has aues visas coire, vel oua parere. Sed hoc omnino absurdum est. Ego enim, & alij complures mecum vidimus eas coire, & oua fouere, & pullos alere.* Bellonius quoque oua parere, & pullos excludere se obseruasse ait, & falsum esse, ex malis nauium putrescentibus nasci. Æneas Syluius etiam huiusmodi admirabilem harum auium ortum fabulosum existimare videtur. Audiueramus, inquit, nos olim arborem esse in Scotia, quæ supra ripam fluminis enata fructus produceret Anatum forma (Anserum potiùs) hos maturitati proximos sponte sua decidere, alios in terram, alios in aquam: & in terram deiectos putrescere, in aquam verò demersos mox animatos enatare sub aquis, & in aëre plumis pennisque euolare. De qua re cùm auidiùs inuestigaremus, dum essemus in Scotia apud Iacobum regem hominem quadratum didicimus miracula semper remotiùs fugere, famosamq; arborem non in Scotia, sed apud [a] Orchades insulas inueniri. Hæc ille. Prætercà Barani, qui proxime elapsis annis nauigationem ad arcton instituere, ex propria inspectione in Groelandia Berniclas, quæ ouis incubarent pullosq; educarent sese inuenisse asserentes, sic scribunt: Tum remigantes ad insulam, quæ media erat, in ea multa oua Barniclarum (quas Hollandi Rotganſen appellant) & ipsas nidis incubantes inuenimus, quæ fugatæ clamabant Rot, Rot, Rot (vnde illis nomen) & lapide iacto vnam occidimus, quam coctam edimus, cum circa sexaginta ouis, quæ in nauem detuleramus. Isti Anseres, siue Berniclæ fuerunt veri Anseres Rotganſen dicti, quales magna quantitate singulis annis circa Vvieringen in Hollandia veniunt, & capiuntur, quas hactenus ignoratum fuit, vbi oua ponerent, & pullos educarent. Hinc factum, vt nonnulli authores non veriti sint scribere, quod in Scotia in arboribus nascantur, è quarum ramis supra aquam expansis si fructus in aquam decidant, Anserum pullos gigni, qui statim natant, qui verò in terram, corrumpi, nec ad frugem peruenire. Quod falsum esse nunc apparet. Nec mirum hactenus ignoratum esse, vbi hæ aues oua ponerent, cum nullus (quod compertum sit) vnquam ad octuagesimum gradum peruenerit: nec ea regio illo loco vnquam fuerit cognita, multò minus illi Anseres ouis incubantes. Hæc illi. Contrà multorum grauissimorum virorum exrant testimonia, etiam oculata, quæ non ex coitu has volucres nasci astruunt. Quidam Anglus in primis, cuius apud me magna hac in re est authoritas, Nidum, inquit, Berniclæ, aut ouum nemo vidit: nec mirum, cùm sine parentis opera Berniclæ ad hunc modum spontaneam habeant generationem. Quum ad certum tempus malus nauis in mari computruit, aut tabulæ, aut antennæ abiegnæ, inde in principio velut fungi erumpunt: in quibus temporis progressu manifestas auium figuras cernere licebit, deinde pluma vestitas, postremò viuas, & volantes. Hoc ne cui fabulosum esse videatur, præter commune omnium gentium littoralium Angliæ, Hyberniæ, & Scotiæ testimonium, præclarus quidam historiographus, qui multò feliciùs, quàm pro suo tempore Hyberniæ historiam conscripsit, non aliam esse Berniclarum generationem testatur. Sed cùm vulgo non satis tutum videretur fidere, eiq; historico ob rei raritatem non satis crederem: dum hæc, quæ nunc scribo, meditarer, virum quendam, cuius mihi perspectissima integritas fidem merebatur, professione theologum, natione Hybernum, nomine Octauianum consului, num historicum illum hac in re fide dignum censeret: qui per ipsum, quod profitebatur, euangelium, respondit, verissimum esse, quod de generatione huius auis ille tradidit, seque rudes adhuc aues oculis vidisse, & manibus contrectasse: breuique si Londini mensem vnum, aut alterum manerem, aliquot rudes auiculas mihi aduectas curaturum. Porrò hæc Berniclæ generatio non vsque adeo prodigiosa illis videbitur, qui quod Aristoteles de volucre Ephemero scripsit, legerint, quod in Hypani fluuio ex folliculis quibusdam erumpat, &c. Idem ille Anglus post librum suum de auibus publicatum in epistola ad Ornithologum data,

De harum auium ortu uariæ sententiæ:

[a] *Nauig. ad Arctον par. 3.*

Rotganſen & eius etymum.

Ephemeri mira generatio.

Berniclas, siue Brantas, inquit, ex putridis nauis malis fungorum more nasci, minimè fabulosum esse doctorum, & honestorum virorum oculata fides mihi persuasit: qui hanc auem ex putridis nauis malis nascentem distinguũt ab ea, quam alij ex pomis putridis cuiusdam arboris ad littus Scotici maris nasci memorãt, cùm tamen eadem sit: nam, vt superiùs diximus vnam, eandemq; auem Berniclam nimirum, alij ex coitu, alij verò ex nauium malis putescentibus, alij ex pomis dictę arboris, alij verò ex cõchis nasci volunt. Vnde Hector Boëthius, qui quoque monstrosam huiusmodi harum auium generationem longa oratione adstruie, ex qualibet materia nasci posse innuit, dummodo in maris illius vndis putrescat, cui vim omnem harum auium generatricem prorsus acceptam refert, ab arbore illa nasci omnino negans. Huius igitur sunt super hac re verba: Restat, inquit, iam de Anseribus quos Claxis appellant, quosq; vulgò perperam in arboribus nasci in his insulis (Hebridibus) credunt, ea, quæ huius rei cognoscendæ multo iam tempore studiosi re diligenter explorata, cognouimus, disserere. Mari enim illis interiecto mihi magis eorũ procreandi vis quædam inesse videtur, quàm alicui alij rei. Varijs enim modis, verùm in mari semper prouenire conspeximus. Etenim si lignum in id mare proijcias, temporis tractu, primùm in eo vermes excauato ligno nascuntur, qui sensim enatis capite, pedibusque atque alis plumas postremò edunt. Demum Anseribus magnitudine æquales, cùm ad iustam peruenerint quantitatem, cœlum petunt, auium reliquarum more remigio alarum per aëra delati. Id quod luce clarius anno a partu Virgineo millesimo, quadringentesimo nonagesimo, plurimis spectantibus in Buthquhania visum est. Nam quum in ea ad Pethslege castellum fluctibus huiuscemodi lignum quoddam ingens delatum esset, rei nouitatem qui primi conspexerant, admirantibus, ad loci illius dominum accurrentes rem nouam nunciant. Is adueniens trabem serra diuidi iubet, quo facto ingens confestim apparet multitudo partim vermium, alijs adhuc rudibus, alijs membra quædam formata habentibus, partim etiam formatarum perfectè auium: inter quas quædam plumas habebunt, aliæ implumes erant. Itaque rei miraculo stupentes, iubente domino, in Templum D. Andreæ Teræ (aliàs Tiræ, & melius, id pago cuidam nomen est) lignum comportant, vbi & hodie manet, sicuti erat; à vermibus perforatum. Huius simile duobus subinde annis in Taum æstu appulsum ad Bruthe castellum multis accurrentibus ostẽsum est, quod exinde duobus rursum annis Lethe portu Edinburgensi vniuersum populum spectare contigit. Ingens enim nauis, cui insigne, ac nomen Christophori erat, vbi tres perpetuos annos ad vnam Hebridum in anchoris constitisset, huc reducta, atque in terram subducta, plena omnia exesis trabibus, qua mari semper mersa fuerat, vermium huiuscemodi rudium partim, aut perfectam nõdum auis formam habentium, partim iam absolutorum ostendit. Cæterùm cauillari id quispiam possit, arborum truncis, ac ramis illis in insulis natarum virtutem hanc inesse. Christophorum quoq; illam ex trabibus Hebridianis contextam asserens. Itaque quod ipse abhinc septem annis vidi, haud grauabor in medium adducere. Alexander Gallouidianus Kilxendensis ecclesiæ pastor (vir præter insignem probitatem rerum admirandarum studio incomparabili) cum extracta alga marina inter cæules, & ramos à radice statim pariter, & vsque ad cacumen enatos, qua coniunguntur, conchas adnatas videret, rei nouitate attonitus, mox cognoscẽdi studio eas aperit, vbi magis multò quàm anteà obstupefactus constitit. Non enim piscem in testis conclusum comperit, sed (dictu mirabile) auem, ac pro illis magnitudine tectas quoque inauctas: quibus enim paruæ inerant, & ipsæ quoque apertæ eas pro quantitate complectebantur. Itaque ad me extemplo, quem eiusmodi rerum cognoscendarum iam olim magna cupiditate detentum nouerat; celeriter accurrit, remq; omnem monstrat, non magis rei miraculo obstupefacto, quàm re tanta, ac tam inaudita conspecta, læto: hac enim re satis constare arbitror, non hæc procreandarum auium semina, aut truncis, aut arborum inesse fructibus, sed ipsi Oceano: quem Maro, vt Homerus, patrem rerum haud temerè appellauit. Verùm quoniã id fieri videbant cadẽtibus in aquam arborum ad littus positarum pomis, vt temporis tractu ex illis eæ apparerent volucres alites, in eam sententiã abducti sunt, vt poma illa in ipsas commutari opinarentur, sed falsò. Nam tempore adnatis ex vi maris primũ vermibus, atque sensim ijs excrescentibus, vicissimq; pomis illis ex humiditate corruptis, disparentibusque non satis accuratè perspicientibus, ex illis in has transmutari formas visæ sunt. Hæc omnia Hector Boëthius, hasce aues ex putri oriri omnino astruens, ab arbore aliqua, aut alia materia, eius proprietate quadam occulta nasci, neutiquam concedens; quod alij quidã mordaciùs athrmãt. Sed iam alia mõstrosæ huius generationis testimonia in medium afferamus. Barliatæ, inquit Isidor. (vox corrupta videtur, fortè Brãtæ, vel Berniclę est legendũ.) dictæ aues è ligno crescunt. Fertur. n. abiegnum lignum in aqua marina relictum

cum

cùm paulatim putruerit, humorem crassum emittere, quo densato, paruæ species auium formentur ad magnitudinẽ Alaudarum, quæ nudæ primùm, paulatim deinde plumis vestiantur, ac rostro interim à ligno suspensæ per mare fluitent, vsq; ad maturitatem, donec se commouẽtes abrumpantur, & ita demũ ad iustum incrementum perueniant, & (vt Iacob. Athenienſis Epiſc. in orientali hiſtoria ſcribit) ſicut aues cæteræ volare incipiant. Hæc Iſidorus.

[b] Alex. ab Alex. nonnulla refert ex Iunio Dentato huic loco maxime etiã deſeruientia: quę ſunt hæc: Iunius Dentatus Parthenopæus, vir apprimè nobilis, & eruditus referre ſolebat, pleraq; prodigioſa, & mirabilia, inter quę miraculum ingens in penitiſſimis oris Britanniæ, & ſinu intimo, vbi æſtus effuſi Oceani, fecundi, & reciproci ad lunæ augmenta, & damna, ac frequentes fluxus maris, & refluxus, haud ſecus, quàm tempeſtas ſtatis vicibus littora infeſtant, ab authoribus memorati exiſtunt, ſæpè malos, & nauium carinas vetuſtate tabeſcentes ad littora expoſitos, & diutina aqua madefactos, quoſdam veluti fungos breui pediculo iuxta aquas gignere, paulatimq; adoleſcere inter fluctus, lapſiſq; diebus etiam moueri, ſed tamen à trunco minimè diuelli. Interiecto dein tempore, velut ad iuſtam magnitudinem peruenerint, mirum dictu tradit, quod omnem ſuperat fidem, fungos eiuſmodi ita genitos à trunco ſponte euelli, mox alis emiſſis, & penniculis enatis euolare, & marinas aues exiſtere, veſciq; piſciculis littoralibus, perq; maria paſſim enatare, pariterq; apud incolas mirum nõ haberi: ſed quia paſſim id euenire ſoleat, quotidiano vſu miraculum eſſe deſinere, ſic ille. [b] *Genial. dier. 4. 9.*

Meminit quoque harum auium Olaus magnus in deſcriptione Septentrionalium Europæ regionum, ex fructu arboris cuiuſdam naſci ſcribens in paruis inſulis circa Scotiam. Nec omittendum eſt, Germani cuiuſdam magni nominis ſcriptoris teſtimonium, ita de hac re ſcribentis: In Scotia inueniuntur arbores, quæ producunt fructum folijs conglomeratum, qui cum opportuno tempore decidit in ſubiectam aquam, reuiuiſcit, conuertiturq; in auem viuam, quam vocant Anſerem arboreum. Creſcit eadem arbor in inſula Pomonia, quæ haud procul abeſt a Scotia verſus Aquilonem. Veteres quoque Coſmographi, præſertim Saxo grammaticus mentionem faciunt huius arboris, ne quis putet eſſe figmentum à nouis ſcriptoribus excogitatum. Hæc ille. Alij qui eiuſdem ſunt ſententiæ, vt huic rei magis fidem faciant, arborem eam volucrigeram, vt ita loquar, cum pomis in ſubiectas aquas decidentibus, auibuſq; inde naſcentibus appingunt, quam quoque nos operi noſtro inſeri voluimus: ne quid in illo deſideretur. Sed vt rem propoſitam vltimo teſtimonio confirmemus, accedit poſtremò Iulij Cæſaris Scaligeri authoritas, qui librum enarrans primum Ariſtotelis de plantis, *Anates*, (inquit, melius dixiſſet Anteres) *Oceani, quas Armorici partim Crabrans, partim Bernachias vocant. Ea creantur ex putredine naufragiorũ, pendentq, roſtro à matrice, quoad abſolutæ decidant in ſubiectas aquas, vnde ſibi ſtatim victum quærunt: viſendo interea ſpectaculo penſiles, motitantesq; tum pedes, tum alas:* Et alibi ſic canit,

[c] *Idem canoris cantibus canunt læta*
Quæ piſculentis nidulantur in ſtagnis
Herbulis Anſer, atque Anas quiritatrix,
Qui corpus vrinantium Colymbarum
Suo æmulantur corpore, & putris ligni
Ortum Crabranes Santones recognoſcunt. [c] *In Atta.*

Eſt itaque profectò affirmantium eiuſcemodi monſtroſam generationẽ authorum, eorumq; magni nominis ingens multitudo; adeò vt contrà ſentire nefas eſſe videatur. Veruntamen cùm alij aliter de hoc ortu ſcribant, & in multis inuicem aduerſentur, dum alij ex putredine lignorum, alij ex fructibus in mare decidẽtibus, alij ex conchis, quales Lobellius in ſuis iconibus depingit, naſci malint, alij aquæ marinæ illius regionis eã facultatẽ tribuant, adhuc iudicium meum cohibeo: malim tamen cũ pluribus errare, quàm tot ſcriptoribus clariſſimis oblatrare, quibus præter id quod de ephemero dictum eſt, fauet etiam quod eſt ab Ariſtotele proditum; genus ſcilicet teſtatum quoddam nauigijs putreſcente fæce ſpumoſa adnaſci. Qua interim harum auium viſa eſſe nõ inficias iuerim: Nam animantia ex purri genita, poſt modum ex coitu generari murium vulgatiſſimo exemplo ſatis clarum eſt. Quod ad carnis eſum attinet, Bernicla, Anſere inſuauior vt aiunt eſt, & diuitibus parum expetitur. Obſcurus quidam eam ſuperfluitate carere dicit, ſed an velit carnes eius excrementitias non eſſe, an potiùs aliquid aliud, non ſatis patet. Ait enim: Berneca (Bernicla) quæ ex arbore naſcitur, in quibuſdam quoque Flandriæ partibus inuenitur. Hæc auis ſuperfluitatem non habet, ſicut nec arbores.

Claxis generatio ſecundum aliq uos.

DE ANATE IN GENERE. Cap. XXIIII.

ORDINIS RATIO.

Anſerũ, & Anatũ magna ſimilitudo.

TANTA inter Anſeres, & Anates intercedit ſimilitudo, vt neminem fore rear, qui poſtulet, cur poſt illos de his ſubinde agam. Ea autem tanta eſt, vt nonnullas pla- 50
nipedes, alij inter Anſeres, alij contra inter Anates recenſuerint, Berniclas in primis, item quas Solandis appellari diximus. Quin ſunt, qui Anates cum Anſeribus turpiter confuderint, præcipuè qui libros Arabicos ſuperiori ſæculo Latinè reddidere.

AEQVI-

ÆQVIVOCA.

AVAZ vocem Arabicam Arabum interpretes varij modò Anserem, modò Anatem vertêre. Νῆσσα Græcis prêter auem, de qua nunc instituitur sermo, est nomen proprium, vt tradit Suidas. Necta verò quod Anatem quoque eisdem significat, sepia potiùs Anatum significare credit Hermolaus. Anatem, inquit, Dioscoridem exponens, de qua mentio hic habetur, Græci Nessas,& Nectas vocant; quanquam Necta magis est, vt sepia Anataria significent, quàm Anates ipsas. Græcis neotericis χλῶα Anas, χὴν verò consimili admodum voce Anser dicitur. Eisdem olim, ni fallor, Pappos Anserem, hodie Anatẽ significat. Anas item Hispaniæ fluuius est Pomponio, Straboni, & Ptolomæo, hodie Rio Guadiana dictus Hispanis, ab Arabibus recepto vocabulo, quibus Guad fluuium designant: quasi dicerent, fluuium Anæ. Hunc nobis sic describit [a] Baptista Mantuanus, Hispaniæ varias regiones diuidens.

Auaz.

Necta.

Pappos.

Anas fluuius.

Rio Guadiana vnde dictus.

[a] *Alphons. lib. 5.*

——— Pars altera longè
Vastior, & campis diffusa patentibus orbem
Porrigit immensum triplici circundata ponto.
Hanc partitur Anas, finibus modo latior amplis,
Nunc strictis collectus aquis, nunc flumine mersò
Sub tellure latet, reduci modò nascitur amne,
Et tandem mare, quod magnus cognominat Atlas,
Intrat ad occasum veniens Titanis ab ortu.

Et [b] rursus alibi, vbi tyram Hispaniam ob Ferrantis reditum gauisam fuisse canit:

[b] *Agelar. lib. 6.*

Tum gauisus Anas, & qui facit aurea Batis
Vellera——— Meminit, & alibi:
———Cùm manè rapacibus vndis
Se se obiecit Anas

Oritur in Lamitano agro citerioris Hispaniæ, Ortellio teste, & Bæticam à Lusitania diuidit, vt scribit Ambrosius Calepinus. Est præterea anum, idest, vetularum morbus, vt refert Hermolaus, & Calepinus citans Festum: cuius sunt hæc verba. *Anatem morbum anuum, idest, vetularum dicebant, sicut senium morbum senum.* Anatis verò Mauritaniæ Tingitanæ fluuium significat Plinio, & Solino. Liuius verò circa Syracusas esse voluit, nisi fortè Anapus hic sit legendum. Est & Anatis Dianæ Ecbetanæ nomen, vt hisce [c] Alexand. ab Alexandro verbis patet: Persæ quoq;, inquit, ignem habent perui gilem, sicut Chaldæi, Medi, & Assyrij, vt Deorum maximum, illiq; velut sacro numini hostias mactare, & sacra facere, atq; ex illo euenta rerum interpretari assueuerant: apud quos Dianæ Ecbatanæ templum fuit, quam Anatim vocant, cuius sacerdotes à virili contagio in perpetua virginitate degunt.

Anas morbus.

Anatis fluuius.

Anatis Dianæ nomen.

[c] *Genial. dier. lib. 5. cap. 12.*

SYNONYMA.

ANAS Auicennæ Bath, Serapioni sine aspiratione Bat nominatur: à qua voce corruptæ istæ leguntur apud Syluaticum Bar, Barar, Baltat, Har: vbi etiam Anax pro Anas reperitur. Idem Burachet, & Fengarion, & Ascebete Anatem interpretatur. Veteri Auicennæ glossographo Beseher Anatem pariter significat. Adduuta pro Anate apud Albertum legitur, vbi Boscus comparatur Anati ex Aristotele. Græcè νῆσσα, siue νῆττα dicitur ἀπὸ τῦ νᾶν, sicut & Varroni Anas à nando. Aliud tamen etymum adfert Athenæus, dum ait: Τῆς νήττης καὶ κολυμβάδος, ἐφ ὃ καὶ τὸ νήχεσθαι καὶ κολυμβᾶν. Idem libro quarto ὄρνις τις καὶ νῆσσαν ωροβίταν δὲ καὶ φάττας καὶ χλῶ. νησάριον, & νήττιον diminutiuum est. Recentionibus Græcis dicitur χλῶα, alijs παπίζα, vel Pappos. Latinis Anas. Recentiores quidam, Albertus, & alij masculino genere protulerunt, quod non probatur. Apud Crescentiensem ineptè aliquando Annates per n duplicatum scribitur, ineptiùs etiam Annette, & Annate. Quod ad prosodiam attinet, prima corripitur, vt apud Martialem.

Bath.

Tota tibi ponatur Anas,

De secunda ex versibus veterum poëtarum nihil certi habetur. Recentiores magis producere gaudent: vt Baptista Mantuanus.

Nec

Non ſtratum fluuialis Anas, non Anſer Anate
Grandior exhibuit.

Anaticula. Ab Anate dicta eſt Anaticula diminutiua forma. Non deſunt tamen, qui apud Ciceronem de finibus bonorum Anaticulam nō paruam Anatem, ſed aquatilem aliam auiculam interpretentur vulgò notam, Anatis forma perſimilem, ſed multo minorem; ſed præſtat, vt pro Anate parua: nam & anguiculos, ideſt paruos angues ibi nominat Cicero: [a] inquit enim: *Deinde ſuo quaque appetitu mouentur, ſerpere anguiculos, nare Anaticulas, cnclare Merulas, cornu vti videmus boues, veſpas aculeis*, &c. Anaticulus etiam legitur apud Calepinum ſed ſine authoritate. Nobis Anitra, Anidra, ſeu Anadra dicitur, nominibus ſcilicet à Latino Anas deriuatis, Genuæ Ania, Parmæ Saſſa, Gallis Canè fœmina, mas Canard, ſeu Canart, pulli verò Allebrents; de quorum nominum etymo audi Ioachimum Perionium: Anatem, inquit, marem Canart, & fœminam Cane per protheſin, adiecta litera vocamus. Ita eſt prorſus inquam gaudeoque te hoc præceptum meum tenere. Pulli autem, inquit, qui nondum iuſtam magnitudinem, vt Anates dicantur, nacti ſunt, non perinde ſcio, aut explicare poſſum, vnde à nobis Allebrents ſint nominati. Græca, inquam, hæc origo eſt, Βρῆτος enim à Græcis Anas vocatur, & quoniam maſculinum eſt generis, articulum ὁ primùm pronunciatum eſſe arbitror, deinde mutatum o in a, & laſcitum, vt Albrent diceremus. Sic ille. Alicubi in Gallia, vt teſtatur quidam, Anette etiam appellatur; Normannis, qui & ipſi Galli, ſunt, Bura, vt teſtatur [c] Turnebus: Bura autem, inquit, dicitur Anas, quod vt imburum videtur vrinare, aut vt vrina. Imburum vas dicitur, in quo bura, vel buris eſt, ideſt, curuatura, & flexio. Canon, & Canicon diminutiua ſunt eiſdem. Germani Endet, Ent, Ant, Antuogel nominant, marem peculiari nomine Entrich, vel Entrach. Aliqui Kentſchen à voce, quæ rauca eſt, fœminarū argutior. Vocantur tamen, inquit Ornithologus & Anates ferè maiores Kentſchenten à noſtris. Saxones eundem Anatem marem Erpell vocant. Belgarum plerique Aente, vel Aende, Hollandi fœminam Eendt, marem Vvoordt, vel Vuaerdt; Angli Ducx: cuius vocabuli origo, ait Ornithologus, Germanica eſt; & Mergis potius conuenit. Illyrij Kæczier: Poloni Kaczka: Hiſpani Anade. Luſitani Aden. Indi Orientales Bebe, vt referunt Bataui, qui ad illas regiones nuperrimè nauigarunt.

Anette.

[a] *De finib. lib. 5.*

[c] *In Varronē de ling. Lat.*

DESCRIPTIO ANATVM IN GENERE.

Magnitudo. ANATEM Gallo aliquantulum maiorem ſcribit autor de natura rerū, cùm aliquantulùm potius minorem eſſe res ipſa demonſtret. Melius itaque Kiranides Gallinæ magnitudinem tribuit: optimè Albertus Anſere minorem & pullo aquatico maiorem, pro pullo aquatico Fulicam fortè intelligens. Cæterùm eiuſmodi magnitudo omnibus non conuenit, vt ſuo loco dicetur neque etiam verum ſemper eſt, marem caput, & collum viridis coloris habere, roſtrum latum, & alas albo, viridi, nigroq; diſtinctas, torquem album circa collum, vt vult author ille de natura rerum. Verùm vt Alexander Myndius, teſte [f] Athenæo, quoque ait, mas tantùm maior eſt, magiſq; varius. Errat quoque Gillius cùm ex Æliano mari cæſiū in oculis paulòminus, quàm fœminæ eſſe dicat: nam Athenæus non colore oculorum marem a fœmina diſtinguit, ſed auem quandam aliam aquaticam, quæ γλαυκῶπις ab oculorum colore dicatur Anate paulo minorem eſſe ſcribit. Quibus verò candida tanquam zona cingi conueniat, ex pennis albis, vt Scholiaſtes in Aues Ariſtophanis de quibuſdam refert, ſuo loco dicemus. Anas lato eſt dorſo, latoq; roſtro, vt annotauit Albertus. *Auium* inquit, de roſtro loquens, & eius vſu, *alia habent roſtra lata, vt Anas, & Anſer, & omnia eorum genera. Eſt enim roſtri latitudo apta ad fodiendum, & quaſi cribellandum* (ventilandum) *lutum: alia acutum, & longum*, &c. Cæterùm roſtrum latum omnia Anatum genera non habent: Sed indifferenter pedes latos omnia, cartilaginoſis membranis interſepientibus, crura breuia, craſſa, & retrouerſus diſpoſita: cuius ſtructuræ cauſam reddit Ariſtoteles, dum inquit; *Cum enim aliarum auium crura ad medium ſubyciantur ventrem, vt ſtare, & in terris ambulare poſſint, aquatica huiuſmodi aues retrouerſus crura habent ſua: ſic enim illis ad natandum magis ſunt commoda, quæ tū breuia ſunt, tum etiam craſſa, vt in natatione valentius inſiantes propellere poſſint aquas pedum palmulis, crurum craſſitudine, quod longitudini detraxerat prouida reſarciente natura.* Hæc [g] Ariſtoteles: quæ etſi de omnibus aquaticis auibus vniuerſim tradiderit, Anati tamen potiſſimùm

Gillij error

[f] *Lib. 9.*

De animal. mutu.

Crurū ſtructuræ in auibus aquaticis ratio.

[g] *Epiſt. 4.*

conue-

conueniunt. Ausonius Anates quodammodo describere videtur, dum canit:

Tum quas vicina suggesſit præda lacuna
Anates maritas iunximus,
Remipedes, lato populantes carula vestro,
Et crure rubras punico,
Tricolor vario pinxit, quas pluma colorat,
Cellum Columbis æmulans.

Ad internas modò partes, quod attinet. *Anati*, inquit idem [d] Philosophus, *Anseri, Gauiæ, Cataractæ, Tardæ, gula tota ampla, & lata est*. Idem quâ intestinum desinit, appendices pau- [d] *Hist. lib. 3. cap. vlt.*
cas habere tradit. Amplius, vt obseruauit Ornithologus, lingua in plerisq; Anatibus propriè dictis vtrinq; videtur quasi plumas habere, & interiùs dentata esse asperiusculis vtrinq; eminentijs. Sed hoc in quibusdam feris se obseruasse memorat. Quispiam hoc in domesticis quoque experiri poterit: in ea saltem, quam ego obseruaui, vt icon ista ostendit, id verũ esse animaduerti. Postremò, Anatum, inquit idem, circa superficiem corporis separati sunt musculi, quorum interiores albiores sunt: quod si exteriores liueant; quod vi frigoris fieri videtur, bonam æstatem secuturam, rustici apud nos (Heluetios) conijciũt: quæ coniectura fortè è syluestri Anatum genere certior habetur. Ætatis bonæ præsagium.

LOCVS. VICTVS.

ANATES cùm sint palmipedes, non solùm è terra, sed etiam ab aqua sibi victum petere experientia docet, & est grauissimorum virorum authoritate confirmatum. *Palmipedes*, inquit [a] Aristoteles, *in ipsa aqua partem maximam temporis versantur, & aliquæ ingurgitant se, quærunt q; quod comedant*. Hoc plurimi quoq; affirmant alij scriptores; Varro in primis, Columella, Geoponiciq; cæteriq; alij passim lexcenti. Author de natura rerum, *Aquis*, inquit, *fluminum gaudet. difficileq; sine his viuere potest, maximè cùm cibos siccos ingurgitat*. Quam verò aquam ament, eaq; se proluere gaudeant nemo meliùs expressit, quam Torquatus Tassus, vbi Christianorum exercitum Hierosolymas obsidentem, siti diù infestatum, & tandem pluuia pij ducis precibus impetrata, Anatibus comparat, quæ in sicco lacus, aut fluminis aluco pluuiam æstiuis temporibus summo applausu excipit. [b] Canit autem: [a] *Hist. li. 8. cap. 3.*

[b] *Hieros. liber. can. 13.*

Come talhor ne la stagione estiua
Se dal ciel pioggia desiata scende,
Stuol d'Anitre loquaci in secca riua
Con rauco mormorar lieto l'attende,
E spiega l'ali al freddo humor, ne schiua
Alcuna di bagnarsi in lui si rende
E là ve in maggior fondo ei si raccoglia
Si tuffa, e spegne l'assetata voglia.

Così gridando la cadente pioua,
Che la destra del ciel pietosa versa,
Lieti salutan questi, à ciascun gioua
La chioma hauerne, non che il manto aspersa:
Chi bee ne' vetri, e chi ne gli elmi à proua,
Chi tien la man ne la fresca onda immersa,
Chi se ne spruzza il volto, e chi le tempie,
Chi scaltro à miglior vso i vasi n'empie.

Duplici autem nomine fluuios lacus, & paludes frequentant; tum vt aquarum frigiditate congenitam intemperiem, quæ calida est, contemperent, tum vt pabulum quoq; naturæ suæ, & palato conueniens, illic quæritent. Tradit Albertus, rostro fodere cœnum in aquis, vbi reperiunt radices herbarum, & semina plantarum aquaticarum, & vermes, & oua animalium aquaticorum, & alia huiusmodi. Crescentiensis herbam quandam, qua eas gaudere ait, Anatinam vocat, & in superficie aquæ stagnantis ex solis adustione nasci refert: Est autem hæc lenticula palustris, quam sanè Anatinam non immeritò nominarit, mirum enim est, Cur aquas ament. Cibisquib⁹ vi ctitent.

est, quantum ea afficiantur: eandem alicubi etiam Pauanam nominari iam diximus, quòd Anseribus non minus gratum sit pabulum. Sunt qui pisciculis quoque, & lumbricis sordibusq; aquarum vesci velint, nec à venenatis etiam quibusdam sibi temperare, vt aranets, lacertis, rubetis, siue buffonibus, vt testatur [a] Iulius Cæsar Scaliger: quare Plinium, Aulum Gellium, & alios amplius non miror, qui Anates Ponticas scribunt veneno viuere. Vulgo autem, radicibus herbarum, auena, alijsq; id generis cibis pasci solent. Nonnulla alia præterea ad ipsarum victum pertinentia leges inferiùs, cùm de ipsarum educatione agemus, quæ modò ex industria hic omittimus, ne eadem sæpius repetamus. Illud interim non tacendum, aues esse admodum voraces, & quæcunq; ferè sibi occurrunt, ingurgitare: vnde iuremerito ingluuiosum appellat Pontanus hoc pentametro.

[a] *In Theoph. de causis plant. lib. 4.*

Anatum voracitas.

Inquinat & tumulos ingluuiosus Anas.

Sed quod penè memoria excciderat, Anates quanquam vbique ferè reperiantur, inter cæteras tamen Varro Phrygias commendat.

VOX. GRESSVS. INGENIVM. MORES. CORPORIS AFFECTVS.

Tetrinire.

ANATES Philomelæ author tetrinire ait:

In Flumuq; natans forte tetrinit Anas.

Alciatus garrire:

Garrit, in illarum se recipitq; gregem.

[a] Iulius Cæsar Scalig. quiritatricem appellat, fortè à verbo queritor, quod lamentari significat: inquit enim.

[a] *In Arat.*

Anas quiritatrix.

Idem canoris cantibus canunt fata
Quæ pisculentis nidulantur in Hagnis
Herbilis Anser, atque Anas quiritatrix.

Ratschen de Anatum voce.

Nostri, inquit Ornithologus, per onomatopœiam de Anatum gregatim vociferantium clamore verbum ratschen in vsu habent: alioqui Anates mares peculiariter eodem vocabulo appellant, quorum vox rauca, & grauis est, fœminarum acutior, vt quidam putant, sed Albertus contrarium scribit: *In omni*, inquit, *Anatum genere, vox fœmina crassior est, maris acutior*. Hoc autem præter omnem controuersiam est, aues esse valde clamosas; vnde [b] Pontanus de garrulo quodam ait:

Vocis maris, & fœminæ differentiæ.

Hic clamore Grues vicerit, atque Anates.

Aues sunt clamosæ.

Hanc ob causam Pythagoras nonnisi locis ab hominum frequentia semotis ali voluit: De volatu, quòd hic syluestribus tantùm congruat, suo loco agemus. Quod ad gressum attinet, omnes ferè ob crurum breuitatem, quæq; nimis retrouergentes ad natandum potiùs, quam ad gradiendum sunt apta, admodum lentè incedunt, ita vt quandam grauitatem præseferre videantur: hinc Strozius pater Anatem segnem pede vocat, dum ait.

[b] *Amor lib. prim.*

Cur tardigradæ.

Non velox pennis, & pede segnis Anas.

Quantò autem ad cursum sunt tardiores, eò ad natandum sunt velociores: vnde fortè Ausonius remipedes vocat. Cæterùm quæ iam recensuimus ad corpus referri possint; vt modò de animi dotibus, & moribus aliquid dicamus, eiusmodi aues, cùm corporis habitu, victu loco, garrulitate, Anseribus similes existant, ita quoq; ab eisdem ingenio non ualde differunt. Sicut enim Anseres timidos suapte natura esse dixi, ita etiam Anates similem timiditatem præseferre videntur: ad quam alludens Pontanus timidas appellat:

Anates remipedes.

Anates timidæ.

Terruit, ac timidas Anates, Fulicesq; palustres,

Porrò de Ansere narrant, quod Glaucen citharistam adamarit, id verò alij, vt aliàs ex Ælianо dixi, de Anate scribunt. Anseres miro astu Aquilas, aliosq; suos hostes fallunt: Anates vt ab eis tutæ sint, non minori sagacitate vtuntur. *Anates*, inquit Albertus, *& cæteras palmipedes aquaticas videmus, visa Aquila congregari simul in aqua, & cùm illa impetum fecerit, ad rapiendum, demerso capite, aquam spargentes in faciem Aquilæ accessum eius prohibere.* Verùm ut id admiratione non caret, ita est admirabilius, quod hac de re scribit his verbis Ælianus: *Cùm Aquila in Anates (aut earum pullos) rapiendos inuolat, se intra aquam submersione abdunt, atque infra aquam natando ex alio loco extra aquam eminent. Quod si Aquila illuc quoq; incumbat,*

Anates quo astu se aduersus hostes tueantur.

bat, & insilet, ij iterum demerguntur, atque tamdiù sursum, deorsum commeant, dum Aquila fuerit submersione suffocata, aut discesserit in aliam prædam; tum enim hæ depositio hostis suæ metu ad summam aquam elatæ rursus natant. Anseres annua fastidia herba sideritide purgant. Idem etiam Plinius, alijq; de Anate astruunt. Infestantur etiam Anates simili modo vt Anseres sui generis pediculo, a quo eisdem præsidijs liberantur, quibus Anseres, Gallinasq; aliasq; id generis aues curari diximus.

Quo morbo infestentur.

COITVS. PARTVS. EDVCATIO.

SVMMAM harum auium salacitatem prodidit author de natura rerum, mares, aliquando cùm plures fuerint simul tanta insania ferri inquiens, vt fœminam solam coëundo vicissim, ac certatim occidant. Quod ad pariendi locum attinet, Volaterranus, quasi conscias infirmitatis neq; terræ, neq; aquæ suos fœtus credere ait, ideo iuxta paludes, & rigua parere, moxq; a partu aquas petere. Sed alia potior assignari potest ratio, cur Anas, hæc ad pariendum loca eligat, quia scilicet, ibidem excluſi pulli aquam vicinam habeant: nam simul ac excluſi fuerint, aquam illicò petunt. *Primùm*, inquit Ælianus, *vt Anas peperit (parit autem in terra extra aquam) prope aut stagnum, aut paludem, aliun úe aquosum locum, statim eius fœtus recondita quadam natura, & propria aquam prosequitur.* Et alibi: *Anaticularum pulli primùm, vt lucem aspiciunt, continùò à partu natant.* Hoc autem facere, natura duce, non docentibus matribus, quæ eos illuc deducant, patet eorum exemplo, quos Gallinæ excludunt. Vbi enim aquam vident, in eam insiliunt, fruſtrà reuocantibus, glocientibusq; Gallinis. *Anatum*, inquit [a] Cicero, *eas Gallinis sæpe supponimus; è quibus pulli orti, primùm aluntur ab ijs, à quibus excluſi, fotiq; sunt. Deinde eas relinquunt, & effugiunt sequentes, cùm primùm aquam quasi naturalem domum videre potuerunt.* Eadem res [b] Plinium ipsum in admirationem traxit, vt videre est ex hisce eius verbis. *Super omnia est, Anatum ouis subditis Gallina, atque excluſis admiratio, primò non planè agnoscentis fœtum, mox incertos incubitus sollicitè conuocantis: postremò lamenta circa piscina stagna, mergentibus se pullis natura duce.* Gallinam autem nutricem non magni facere mirum non est, cum recens etiam excluſi sine matris auxilio viuant, viuaces, & agiles, vt scribit quoque author de natura rerum: *Anatum pulli*, inquit, *mox vt ouum exeunt, tanta agilitate vigent, vt etiamsi matrem mori, vel alienari contigerit, sine nutrice viuant.* Feræ autem, quæ iam adultæ sunt, non educantur; sed quæ recens excluſæ eo modo, quo docet [c] Didymus, vbi ait. *Qui cupiunt Anates mansuetiores habere, magisq; domesticas, ij quidem si circa stagna* (vbi nimirum ferè parere consueuerunt) *innestigauerint ova, Gallinisq; subiecerint, enutrierintq;, cicures habebunt eas.* Idem docent Geoponici alij, vt inferiùs dicetur. Sed iam de ipsarum educatione aliquid dicamus, lectores primum præmonitos cupientes, id quod nos breuiter admonet Crescentiensis, Anates esse naturæ Anserum, & eodem modo nutriri. Alij particularia præcepta, siue documenta, eaq; vtilissima tradidere Geoponici, ac ante reliquos [d] Columella. *Nessotrophy*, inquit, *cura similis* (vt Chenoboscij) *sed maior impensa est: nam clausa pascuntur Anates, Querquedulæ, Boschades, Phalarides, similesq; volucres, quæ stagna, & paludes rimantur. Locus planus eligitur, isq; munitur sublimiter pedum quindecim maceria. deinde clatris superpositis, vel grandi macula retibus contegitur, ne aut euolandi sit potestas domesticis auibus, aut Aquilis, vel Accipitribus inuolandi. Sed ea tota maceries opere tectorio lauigatur extrà, intraq; ne feles, aut vipera perrepat: media deinde parte nessotrophy lacus defoditur in duos pedes altitudinis, spatiumq; longitudini datur, & latitudini, quantum loci conditio permittit. Ora lacus ne corrumpantur violentia stagnantis vndæ, quæ semper interfluere debet, opere signino consternuntur, eaq; non in gradus oportet erigi, sed paulatim clino subsidere, vt tanquam è littore descendatur in aquam. Solum autem stagni per circuitum, quod sit instar modi totius duarum partium lapidibus inculcatis, ac tectorio muniendum est, ne possit herbas euomere, præbeatq; nantibus aqua puram superficiem. Media rursus terrena pars esse debet, vt colocasys conseratur, alijsq; familiaribus aquæ viridibus, quæ inoparant auium receptacula. Sunt enim, quibus cordi est, vel in syluulis tamaricum, aut scirporum fruticis immorari: nec ob hanc tamen causam totus locus syluulis occupetur: sed vt dixi per circuitum vacet, vt sine impedimento, cùm apricitate dies gestiunt aues, nandi velocitate concertent. Nam quemadmodum desiderant esse, vbi irrepant, & vbi delitescentibus fluuiaticis animalibus insidientur, ita ostendantur, si non sunt libera spacia, quà permeent extra lacum. Deinde per vicinos vndi-*

Anatum salacitas.

Anas vbi libenter parat.

Cur prope aquas pariet.

[a] *De natur. Deor. lib.2.*

[b] *Lib.10. cap.55.*

[c] *In Geopo.*

Anates nutriuntur vt Anseres.

[d] *Re rust. lib.8.c.15.* Nessotrophium vbi, & quomodo cõstruẽdum.

que

que pedes gramine ripæ veſtiantur: ſintq́ poſt hunc agri modum circa maceriam, lapide fabricata, & expolita tectorijs pedalia in quadratum cubilia: quibus nidificent aues: eaq́ contegantur interpoſitis Buxeis, aut myrteis fruticibus, qui non excedant altitudinem parietum. Statim ſubinde perpetuus canaliculus humi depreſſus conſtituatur, per quem quotidie mixti cum aqua cibi decurrant: ſic enim pabulatur id genus auium. Gratiſſima eſt & eſca terreſtris leguminis, panicum, & milium, nec non & ordeum: ſed vbi copia eſt, etiam glans, ac vinacea præbeantur. Aquatilibus autem cibis ſi ſit facultas, datur cammarus, & riualis alecula, vel ſi qua ſunt, incrementi parui fluuiorum animalia. Tempora cõcubitus eadem, qua cætera obſeruant, Martij, ſequentiſq́ menſis, per quos feſtuca, ſurculiq́ in auiarijs paſſim ſpargendi ſunt, vt colligere poſſint aues, quibus nidos conſtruant. Sed antiquiſſimum eſt, cùm quis Νηοσοτροφῶον cõſtituere volet, vt prædictarum auiũ circa paludes, in quibus plerunque fœtant, ova colligat, & cohortalibus Gallinis ſubiciat. Sic enim excluſi, educatiq́ pulli deponunt ingenia ſylueſtria, clauſiq́ vinarijs haud dubitanter progenerant. Nam ſi modò captas aues, qua conſueuere libro victu, cuſtodia tradere velis, parere cunctantur in ſeruitute. Sed de tutela nantium volucrum ſatis dictum eſt.

Concubitus tempora.

[c] Rei ruſt. lib. 3. c. 11.

Hucuſque ille. Eadẽ quoque ferè [c] Varro nobis præcepta reliquerat. *Qui*, inquit, *greges Anatũ habere volunt, & conſtituere Νηοσοτροφῶον, primùm locũ, queis eſt facultas, eligere oportet paluſtrem, quòd eo maximè delectantur. Si id non ſit, poſſimùm ibi, vbi ſit naturalis aut lacus, aut ſtagnum, aut manufacta piſcina, quò gradatim deſcendere poſſint, ſeptum alium eſſe oportet, vbi verſentur, ad pedes quindecim, vt vidiſtis ad villam Sei, quod vno oſtio claudatur. Circum totum parietem intrinſecus crepido lata, in qua ſecundum parietem ſint tecta cubilia: ante ea veſtibulum exæquatum tectorio opere teſtaceo. In eo perpetua canalis, in quam & cibus ponitur, & immittitur aqua: ſic enim cibum capiunt. Omnes parietes tectorio læuigantur, ne feles aliaue qua beſtia introire ad nocendum poſſit. Id ſeptum totum rete grandibus maculis integitur, ne eò inuolare Aquila poſſit, neue ex ea anolare Anas. Pabulum bis datur, triticum, ordeum, vinacei, uua, nonnunquam etiam ex aqua cammari, & quadam huiuſmodi aquatilia. Qua in eo ſepto erunt piſcina, in eas aquam largè influere oportet, vt ſemper recens ſit. Sunt item non diſſimilia alia genera, vt Querquedulæ, Phalarides, ſic Perdices, qua, vt Archelaus ſcribit, voce maris audita concipiunt. Quæ vt ſuperiores, neque propter fœcunditatem, neque propter ſuauitatem ſaginantur, ſed ſic paſcendo fiunt pingues.* Hæc Varro. Similiter ferè Didymi. *Anates*, inquiunt, *alendæ ſunt in locis muro cinctis, ne quò euolent. In medio autem piſcina gramen eſt ſeminandum, nutrimentumq́ in canalem plenum aqua inijciẽdum: triticũ nempe, aut milium, aut hordeum, aut denique acini vinacei contuſi (γίγαρτα πνῤῥα λέγα) interdum etiã locuſtas, caridaſue (ἀκρίδας ἢ καρίδας;) & ſimilia his lacuſtria, aut fluuialia, qua Anates comedere conſueuerunt. Saginat autem ipſa vberior cibus, vt auium maximam partem.*

[f] Rei ruſt. l. 3. cap. 5.

[f] Varro item alibi operoſiſſimum deſcribens ornitropheium, ideſt, auiarium, *Intra falere*, inquit, *eſt Stagnum cum margine pedali, & inſula in medio parua, Circũ falere, & ſtatilia ſunt excauata Anatũ ſtabula. Ex inox. Ex ſuggeſto faleris, vbi ſolent eſſe perpetaſimata prodeunt Anates in ſtagnũ, ac nant: è quo ritus perueniunt in duas, quas dixi, piſcinas: ac piſcinuli vltrò, ac citrò commeant.* Hæ ſunt ferè veterum ſententiam Neſſotropheij conſtruendi, & Anatum alendarum leges. Verùm nimia fortè fuerit ea impenſa. Recentiores Anates multò minori ſumptu alere docent: in media nempe cohorte, vbi Gallinæ, aliæq́ cohortales volucres nutriuntur, paruulum lacum fieri præcipientes, & prope hunc ædiculam paruulam, quò ſe noctũ, atque interdiũ, dum libet, poſſint recipere. Pro cibo tritici recrementa, & legumina aliqua conijci iubent in eum lacum, permittiq́ ad uicinos fluuios, lacuſue, ſi adſint, abire: quoniam etiam non adhibito cuſtode, ſponte vltrò, citròq́ commeare optimè norunt: nidoſq́ ſibi abſque vllius ope conſtruunt. Cæterùm hoc vnum nobis eſſe curæ debere, vt locum noſcamus, quò ſe ſe recipere conſueuerint, non ſolùm manſuetæ, ſed etiam feræ, vt ſcilicet earum oua Gallinis ſupponere poſſimus. Sunt qui pullos recens excluſos, pane alunt, aqua madefacto, aut herbulis minutim cõciſſis milio admixto. Cùm verò aliquantùm adoleuerint, eiſdem nutriunt cibis, quibus Anſeres ali ſolent. Alij Anates cum reliquis auibus cohortalibus ali nolunt, quoniam aqua quam innatantes valde cõſpurcant, corrumpuntq́: Gallinæ, aliæq́ aues, bibentes excęcentur. Quod ad Anates feras cicurandas attinet, iubẽt nonnulli, inciſas cum domeſticis ali (ſic enim paulatim in dies agreſte ingenium deponere) pulliſq́ qui ex ferarum ouis excluduntur pennas euelli, ac ſi id quoque ad deponendam feritatem faceret. Non ab re fuerit, meo iudicio hîc quoq́ docere, quomodo Chinenſes Anates educẽt; qui vt refert Io. Gonzalez, laboris ſunt tolerantiſſimi, ociq́; hoſtes infenſiſſimi, maximè qui tenuioris ſunt fortunæ: quare vt paupertatis ſuæ tædia ſubleuent, nihil non excogitant, nihil non quotidie adinuenũt. Cęterùm cùm maxima ſit incolarum frequẽtia, & ne hîcum quidem in terra ſuperſit, quod non à proprijs dominis occupatum ſit; nonnulli in medijs fluuijs in cymbis habitant, ibiq́ vnà cùm liberis, & vxoribus nullam non artem exercent: maximam verò in Anatum educatione induſtriam,

Anates feræ quomodo cicurandæ.

Mira Anatum apud Chinenſes educatio.

ductriam, atque operam collocant, adeo vt ex hac sola pauperculam suam vitam sustentent: nam caucas faciunt tantæ capacitatis, vt quatuor millia Anatum singulæ ferè capiant, quæ ibi nidulantes pariunt ingentem ouorum copiam, quæ vel in bubulo, vel etiam earundem auium fimo si æstas sit, si hyems, & fimi calor remissior, igne miro modo sub craticulis posito incolæ fouent, pullosq; excludunt, Anatibusq; fouendos tradunt, nutriendosq; donec suo Marte sibi prospiciant. Tunc enim cotidie mane nonnihil orizæ elixæ offerunt, & aperta cauea simul omnes in vicinos quoscunque agros sine vllo custode euagari sinunt, tanto sæpe numero, vt viginti millia, & amplius grex superare conspiciatur. Cæterùm, quod summoperè mirandum est non tantùm agris damnum non inferunt, verùm plurimum commodi afferunt: nam cùm eiusmodi agri oriza consiti sint, illæq; herbas tantùm deuorent, & extirpent noxias, seges ea magis luxuriat, & fœcundior euadit: quare etiam, inquit agrorum domini Anatum altoribus mercedem persoluunt. Porrò aues sub vesperam magna velocitate audito cymbali sonitu ad suas quæque caucas reuertuntur. Cæterùm admiratione dignum est, quomodo bruta animantia cùm sint, singulæ suas interstinguere nauiculas norint, quæ alioqui ibi sunt numerosissimæ, mirum denique, quomodo ad diuersos sonitus, tanquam ad diuersos heros sese conferant.

ANTIPATHIA.
SYMPATHIA.

DIVM illud inter Anates, & Aquilas, cuius paulò antè meminimus, adeò intestinum, ac durabile est, vt post mortem etiam non cesset, quemadmodum in mortuarum pennis obseruatur, vt annotauit Io. Costæus, vir doctissimus, & in nostra hac academia, professor primarius, & mei amantissimus, scribens, simile esse inter Aquilarum, & Anatum pennas odium, quale inter agninam pellem, & lupinam: quo, inquit hæ (Anatum) ab illis corrumpuntur, hostili velut memoria conseruata prioris inter illas viuentes odij. Ex rapacibus alios habent præterea hostes, præcipuè Accipitres, quos quantum timeant, præclarè docet [a] Ouidius, dum Eperien nympham ab Ælaco fugientem comparat ceruæ, quæ lupum fugiat, & Anati, quæ Accipitrem, dum ait:

Visa fugit Nympha velut perterrita fuluum
Cerua lupum, longeq; lacu deprensa relicto,
Accipitrem fluuialis Anas.

Cum Aquila dissident.

Cum Accipitre.

[a] *Metamor. lib. 11.*

Dissident item cum Gauijs quod scribit Plinius: *Aquatica*, inquit, *Anates, & Gauia dissident*, qui tamen cùm id ab [b] Aristotele transferat, non parum à sensu Aristotelis deflectit, qui eo in loco Brenthum habet, quæ auis ab Anate est diuersa; licet Gaza Plinium secutus pro Brentho apud Aristotelem Anatem quoque verterit, vt alibi annotaui. Vulpes præterea cùm alias aues, tum Anates maximè rapiunt. Vnde [c] Bargæus de vulpe loquens, sic cecinit:

[b] *Hist. lib. 9 cap. 1.*

Est tamen insidijs lepores qua capiet inermes,
Et pingues Anates. Quod verò eiusmodi hostes habeant, ratio occulta non est, aut digna admiratione, quemadmodum contrà valde mirum est, & nos latet ratio, eius quod multi, maximè verò [d] Columella, & Vegetius narrant, ventris nimirum, & intestinorum dolorem in bubus sedari vsu nantium auium, & maximè Anatis. Eadem Anas, inquiunt, maiore profectu mulos, & equinum genus conspectu suo sanat. Eandem Anatum vim in hominibus agnoscere videtur Plinius, additq; his sanatis, mori Anates. Io. [e] Baptista Porta, vt aliquam huiusce vis rationem manifestam adferat, existimat, nos in eius cognitionem deuenire posse ex auis intestinorum laxitate, atque ipsius voracitate, ac si auis vorax, ac laxa habens intestina, intestinorum torminibus, quæ plerunque ex nimia fiunt voracitate, sanet.

[c] *Gyneget. lib. 4.*

[d] *Rei rust. lib. 6. c. 7.*

[e] *Mulome. lib. 3. c. 3.*

AVGVRIA. PRAESAGIA.

Pluuiæ, & venti præſagium. *De ſign. ventorum.* [b] *Lib.18. cap.25.* [c] *De anim. lib.7.c.7.*

MERGOS, atque Anates cùm ſeſe in aquis mergunt, pluuias, cùm verò pennas roſtro purgant, & diu, & multùm alas excutiunt, ventos ſponderе tradit [a] Theophraſtus. Quod penultimum repetijt [b] Plinius, dum ait: *Item Mergi, Anatesq; pennas roſtro purgantes, ventum præſagiunt.* Vltimum verò [c] Æ[illegible]anus, Anates, inquiens, & Mergos alarum geſtu exultantes vehementem ventũ prędicere. Antonius Mizaldus de præſagitione ex hac volucre hæc habet: Latipedes Anates ſereno cælo cumulatim congredi, & alterum volatu ſupra alterum ferri ſi videbis: adhæc inſolita perturbatione, clamoreq; (niſi fortaſſe propter ſeparationem ab alijs) moueri: pluuiam, vel tempeſtatem expectabis. Sic ille: qui deinde cauſam hanc affert. Nam futuram, inquit, aëris intemperiem ſagaci natura præſentientes, modum in motu, clamore, & volatu nullum adhibent: his velut præſentibus auxilijs grauitatem à vaporoſo aëre conciliatam detrudere contendentes.

MYSTICA.

Cui Deorũ ſacra. [a] *In Anib.*

ANATEM Neptuno eſſe ſacram teſtatur [a] Athenæus, deo humoris ſcilicet, auem, quæ humore, & natatione gaudet: quapropter apud [b] Ariſtophanem iubetur, vt ſi quis hactenus Neptuno ſuem ſacrificauit, poſthac Anati triticum immolet.

COGNOMINATA. DENOMINATA.

Anas fluuius cur ſic dictus.

ANATEM Hiſpaniæ fluuium, de quo ſuprà, haud malè quis ſic dictum conijciat, à ſimilitudine, quam cum Anate gerit. Sicut etenim hæc ſe intra aquam ſubmerſione abdit, atque infra aquam natando ex alio loco extra aquam eminet, ſic fluuius ille, vt ſcribit Mantuanus,

—— Nunc flumine merſo
Sub tellure latet, reducs modo naſcitur amne.

A Νῆσσα Varroni, & Columellæ Νησοτροφῶον dicitur ipſum ſeptum Anatarium, & à Νῆττα Νηττοφύλαξ a Græcis Anatum paſtor. Glaucium Euſtathius autem vocat Νησοειδὲς, ideſt, Anatiformen. Aratus Οἰωνίδας Νησσίους, hoc eſt Anatarias, vti Aquilam Anatariam [a] Plinius, quòd Anatibus præcipuè intenta ſit. *Tertij*, inquit (Aquilarum generis) *Morphnos, quam Homerus, & Percnon, alij & Planeum, & Anatariam, ſecunda magnitudine, & vi: hujuſq; vita circa lacus.* Græcis eadem ratione Νηττοφόνος appellatur. Lacuſtres, & riuularios quoſdam Accipitres ſcribit Budæus dici Anatarios. Sic carnes Anatarias, & plumas Anatarias denominare licet. Anatarius autem cùm ſubſtantiuum eſt, eum ſignificat, qui Anates cuſtodit paſcitúe. Eodem modo Anatina dici poterunt quæcunque ad Anatem pertinent, aut ex Anate ſunt, vt plumæ Anatinæ. Leno Labrax apud [b] Plautum fortuna Anatina vti cupit, vt quum exiſſet ex aqua, tamen areret. Roſtrum Anatinum ab huius ſcilicet auis roſtro dicitur inſtrumentum quoddam chirurgicum, quo vtuntur ad extrahendos calculos è veſica, cuius duplicem iconem exhibet Ambroſius Parçus, recti ſcilicet, & incurui. Hoc pariter nomine gaudet aliud chirurgorum inſtrumentum, quo ſpinæ, aut ſi quæ faucibus inhęſerunt, extrahuntur.

[a] *Lib.10. cap.13.*

[b] *In Rudentes.*

EM-

EMBLEMA.

APVD Alciatum de Anate allectatrice legitur hoc emblema cum lemmate DOLVS IN SVOS.

Altilis allectator Anas, & cærula pennis
Adsueta ad dominos ire, redire suos,
Congeneres cernens volitare per aëra turmas
Garrit, in illarum se recipitq; gregem.
Pretensa incautas donec sub retia ducat,
Obstrepitant captæ: conscia at ipsa silet.
Perfida cognato se sanguine polluit ales,
Officiosa aliis, exitiosa suis.

AENIGMATA.

SCALIGER de Anate elegans habet hoc ænigma:

Tota volat, tota graditur: quin tota natabit.
Irritata apicem imponat canis, haud volat. Aufer
Atque hinc, atque illum, qui tam fuit: ipse natabis
Quod si dimidium tibi forte supervenit usus,
Obtura, tetres si quando incendis odores.

Apicem R literam, Ranas. *Natabis Nas*. Quod *si dimidium*. Dimidium vsus est us, si supervenit ad nas,, fiet nasus.

Posset etiam quodammodo ænigma dici illud Vrsini, apud quem sic Anas loquitur.

Buffones gigno putrida tellure sepultus
Humores pluuy forte quòd ambo sumus
Humet is, & friget, mea sic vis friget, & alget,
Cum perit in terra, quis prius ignis erat.

ICONES.

DVM templum S. Mariæ in Aquiro Anastasius Papa conderet, æreæ Anates in fundamentis eius reperiebantur, quas aiunt eo in templo etiamnum videri, vt meminit [a] Andreas Fuluius. Apud Paulum Palearolum Mutinensem vidi testam conchæ margaritiferæ, in cuius parte interna erat effigies Anatis, quasi in aqua nantis colore castaneæ, naturæ lusu ibi insculpta.

Anates ęreę
[a] *De vrbis antiq. lib. 4.*

VSVS IN CIBIS.

ANATES à veterum mensis non fuisse abdicatas, ex ipsorum scriptis habemus, & particulatim ex [a] Macrobio, qui cœnam describens Lentuli flaminis Martialis, inter cætera Anates nominat, & Querquedulas elixas. In conuiuio Attico apud Athenæum erant tredecim Νῆσσαι ἐ ſalamine, λίμνης δ' ἱερῆς μεγάλα πίονες. Nobis quoque sæpissimè in cibum cedunt: quapropter de carnis earum qualitate, quæ doctissimi viri scripsere, nunc repetamus. Eam autem calidam, humidam, crassam, duram, concoctu difficilem, ac excrementitiam aiunt. Hippocrates in primis, vt quidam citant. [b] Galenus duriorem, quàm Gallinæ, & Columbæ, quanuis [c] Archigenes apud eundem inter cætera, quæ stomachicis in cibo conueniunt, Anates quoque numeret. [d] Marcus Cato Censorius, Plutarcho referente, ægrotos ieiunio macerari prohibens, oloribus, & modica carne Anatis, aut Palumbi, aut leporis ali iubebat. Atqui alij præclarissimi medici carnes harum auium, quod durę, & concoctu difficiles sint, stomacho conuenire negant:

[a] *Saturnal. 3 cap. 13.*
[b] *De alim. fac. lib. 13.*
[c] *De comp. med. secund. loc. li. 5. c. 4.*
[d] *In Catone*

aliaſque non paucas malas in ea qualitates agnoſcunt. *Calida eſt*, valde, inquit Serapio, citans Galenum; *nam comedi de ipſa, & calefecit me: & dedi calefacto, & incaluit amplius: & rurſus refrigerato, & calefecit eum.* Auicenna quendam citans, cuius nomen non exprimit, refrigeratum calfacere ſcribit, & aliquando febrim inducere. Et alibi tardè à ventriculo deſcendere, eumq; grauare: ſi tamen concoquatur, plurimum alimentum conferre, & plus nutrire, quàm cæterarum, & impinguare: ſed non tam laudabilem ſuccum gignere, quàm Gallinarum, & ſimilium auium carnes. Alas autem tanquam meliorem, & leuiorem in Anate partem commendat. Idem ventres earum, inquit, ſuaues ſunt: & hepata bona, ſuauiaq; in cibo, & boni ſucci. Sed hæc Anſeribus potiùs conuenire videntur. Addit etiam adipem eius impinguare. Ab eodem alibi in humiditate comparatur ouillæ carni. Et rurſus calidiorem eſſe tradit omnibus carnibus auium domeſticarum, cui in hoc præcipuè aſtipulatur Serapio: qui non ſolùm humidiorem, ſed etiam craſſiorem quauis auium domeſticarum carne facit. Idem alibi ex Aben Meſuai admodum humidam eſſe teſtatur, & difficilem concoctu, colorem tamen, & vocem clarificare, flatus tollere, mollem, & pinguẽ eſſe, ſtomacho grauem, corpus roborare. Idem ferè tradit Elluchaſem. *Præferuntur*, inquit, *Anates, & Anſeres in cibo remanentes* (pulli ſcilicet,) *corpus macrum obeſſunt: ſed excrementitio humore id replent. Noxa, qua ab eis in cibo ſumptis fieri poſſet, emendatur inflatione boracis in gulã, priuſquam occidantur. Succum gignunt phlegmaticum: proſunt calidis, & iuuenibus: & hyeme magis, & ad ſeptentrionem regionibus, quàm contrarijs conueniunt.* Et alijs in locis, febres breui tẽpore gignere ſcribit, humores excrementitios augere, humidioreſq; eſſe cæteris auibus domeſticis, humidas autem, & calidas eſſe tum has, tum Anſerum abſceſu ſecundo, quod quoque Auicenna confirmat. Aſſas autem tum Anates, tum Anſeres elixis præfert, & inungit oleo ad abolendum ingratum odorem ipſarum. Iubet quoque addi aromata propter odoris gratiam, tum vt craſſities earum emendetur. Raſis idem de humorum excrementitiorum prouentu ex ipſarum eſu aſſerit: præterea calidiorem eſſe, & multùm nutrire, non tamen plus carne Gallinæ. Pſellus quoque Anates excrementitias exiſtimat. Albertus minus duram, quàm Anſeris; ſed frigidam, & melancholicam ſtatuit, in hoc diſſidens, tum à veteribus, tum etiam à recentioribus: inter quos Platina, & Baptiſta Fiera non multùm quidem differre ab Anſerina credunt, ſed calidiorem eſſe. Fieræ carmina de utraque alite ſunt hæc.

Quomodo caſtigẽtur. Quo tempore, & quibus regionibus conueniant. Quomodo paratæ magis conueniunt.

Anſer, Anaſq; placent: ſi det Germania munus:
Et validi es ſtomachi: niué oluere lutum.
Anſeribus magis ardet Anas, placet ala vtriuſque:
Et cibus it voci prouidus, & Veneri
Quiſquis honoratum primò eſt depaſtus ad hepar
Hic Meſſalino doctior arte gula.

Et alibi: ——— *Præſtantior alis*
Eſt cibus. Ha proſunt moribus, & Veneri.

Iulius Alexandrinus ſimiliter Anatem Anſere calidiorem exiſtimat, qui hoc & alia de his carnibus præcepta commemorat, Nec diuerſa, inquiens, admodum Anatum ratio eſt, quàm Anſerum eſſe dixerimus. Calidior tantùm Anas: nec quemadmodum Anſerum, ita Anatum quoque altilium laginata iecora in pretio ſunt. Omnino autem Anſeribus Anas carne ſua commendatior, quanquam humentiore, domeſtica, teraq; vt ouillæ comparari poſſit, de humiditate: vel Columbarum autem caliditatem ſuperet, atque eſſe nobis pro medicamento ſo ſæpe alimento queat, quoties calore, humoreq; fouendos, aut corrigendam intemperiem ex aduerſo poſitam ſumemus: humor licet inde, ſuccuſq; excrementoſus valde, tanquam ex paluſtri aue futurus ſit. Cæterùm grauis quidem illa ſtomacho, nec quam facilè conficiat: at non vſqueadeo vt Anſerum: tum quæ exquiſitè confecta alimenti multum, attamen praui, excrementitijq; tribuat, quo vtcunque auctum corpus facilè pingueſcat. Pectoris tantùm, ac ceruicis in aue hac confectandas eſſe partes, iubet facetiſſimus Poëta, ac reliqua coquo remittenda: nos nobis alas ptæterea reſeruabimus. Eadem qua de Anſeribus ratione, video ventres quoque à quibuſdam experti, ſaporis ſuauitatem commendantibus: & iecora priuatim ad fluxũ vitio ieçoris factum. Hactenus ille.[c] Alexander Benedictus, tẽpore peſtis Anates damnat in cibo, & earũ pullos, quos Galenus, inquit, in primis coarguit. Fracaſtorius eas lue venerea affectis prohibet: Michael Sauonarola eandem hanc carnem tradit faſtidium gignere, eligi autem iubet iuuenes. Futuras meliores ſi ante interfectionẽ inſufflentur: Itẽ ſi aſſentur, inungantur; oleo, & aromatibus cõdiantur, vt zinzibere ruſticorum. Io. Bruyer. qui & ipſe ceu culinę magiſter noſtris tẽporibus de re cibaria ſcripſit, pluribus, de Anatũ carne

Ie cora Anatum non ſunt in pretio vt Anſerum. Anas Anſeri præfertur Quæ partes eligẽdę. Iecur cui morbo conferat.

[c] *Lib. de peſte.*

verbis

verbis agit,& præſertim, quæ eligendæ, quæq; in ipſis partes ſint præferendæ docet. *Quæ inquit, in vrbibus verſantur, inutiliores cibis: viuunt enim ſpurciſſimis, ac fœdiſſimis cibarijs, & animalium interaneis, quæ à culinis ejiciuntur in vicos: cœnum item mirè deuorant. Nutriuntur abijs, qui præſunt diuerſorijs, vt ſi quando hoſpitum affluat multitudo, in aliorum penuria Anates ingulent, & edendas illis proponant. Sed id guſtatu diſcernere facilè poterunt, qui eruditiori ſunt palato: quippe non habent eam ſaporis iucunditatem, quàm qua libero cælo, aquisq; fluentibus fruuntur.* Et paulò inferiùs. *Captas in volatu Accipitrum gratiores in cibis eſſe ſcio credi: diſſecant enim eas Accipitrarij adhuc penè tepentes in fruſta, quæ prunis torrentes ſuauiſſimè mandunt etiamnum aulæ proceres. Alioqui à coquis inaſſantur, & condimento, quod vocant atrum, irrigatas apponunt menſis. Pulli earum in non parua epularum gloria habentur. Allabrancues aulici vocitant.* In Anate pectus, ceruicemq; ſapere Martialis docuit hoc carmine.

Anates in vrbibus altæ cur deteriores.

Anates quo in cibis præparanda. Pullorum laus.

Tota tibi ponatur Anas, ſed pectore tantùm,
Et ceruice ſapit, cætera redde coquo.

Et ſic alibi clunes, alibi armi, alibi ceruix, alibi iecur, alibi cerebella ſpectantur, pro hominum ſcilicet libidine gulæ deditorum: qui plerunque deterioribus partibus palmam in cibatu tribuunt. Caro Anatum dura eſt, maliq; ſucci, & conficitur pertinaciter, vt aliorum ferè omnium paluſtrium auium. Quidam Germanus referente Ornithologo, ſcribit Germanos, qui demiſſo in colla auium ſuffocatarum ſanguine non delectantur, vt Itali, & Hiſpani, Anatem ceruice ſapere non iudicare. Brudus Luſitanus ventriculum Anatum plurimum nutrire credit. Tempus, quo eſui idoneæ, Villanouanus credit eſſe autumnum, ſed corporibus temperatis nunquam conuenire. Caſtor Durantes, hæc aut ſimilia habet: Anas omnium auium domeſticarum eſt calidiſſima. Eius alæ, iecurq; admodum probantur; ve lociter enim nutriunt, & bonum ſuccum generant, & paulò inferius: Hepar delicatiſſimum eſt, fluxus hepaticos ſanat. Probantur etiam pectus, & ceruix. Difficulter carnes coquuntur. Craſſum ſuccum gignunt, & excrementitium: in eis qui calida ſunt intemperie febrē incendunt, eoſq; mirum in modum calfaciunt. Domeſticis feræ minus ſunt noxiæ, ſenibus iuniores, quæq; biduo prius enecatæ fuerint, quàm comedantur. Aſſæ autem ſunt comedendæ herbis odoratis, & aromatibus conditæ. Longæuæ præ cæteris improbantur, quæq; in vrbibus cœno, & immunditijs paſcuntur. Omnium optimæ, quæ liberæ aëre aperto vagantur, prope flumina, tanquam palato gratiſſimæ, & melioris ſucci. Sale conditæ, decrepitæ, Iudæis relinquantur, quibus aſſiduè Anates in cibum veniunt, vt mirum non ſit frequenter affectu melancholico corripi, & plumbeo colore deturpari. Vtilis eſt Anatum eius frigidis temporibus illis, qui ventriculo ſunt calido, quiq; in aſſiduis laboribus vitam degunt. Hæc ille. De Anatum præparatione in cibum, hæc apud [f] Apitium inuenias: *Gruem, vel Anatem lauabis, vel alioquin ornabis, & olla includes, adyces aquam, ſalem, & anethum, dimidia coctura decoques, dum obduretur, lenabis, & iterum in cacabum mittes cum oleo, liquamine, faſciculo origani, & coriandri, prope coctura defruti modicum addes, vt coloret. Teres piper, liguſticū, cuminum, coriandrum, laſeris radicem, rutam, carenum, & mel diffundes, ius ſuum aceto temperabis, in cacabum rurſum, vt calfiat, & exinanies, amylo obligabis, lanci impones, & ius perfundes.* Alia Gruis, vel Anatis, vel pulli præparatio. *In Grue, Anate, vel in pullo adhibe piper, cepam ſiccam, liguſticum, cuminum, apij ſemen, pruna, vel damuſcena enucleata, muſtum, acetum liquamen, defrutum, & oleum, & coques Gruem: quum coquis caput eius aquam non tangat, ſed foris exiſtat. Quum cocta fuerit, ſauano calido, inuolues, Gruem, & caput eius cum neruis detrahe, ſequetur, vt pulpa, vel oſſa remaneant, cum neruis enim manducari non poteſt.* Alia Gruis, vel Anatis præparatio. *Gruem, vel Anatem excipies, lauabis, ornabis, & in olla cum aqua, ſale, & anetho dimidia cocturæ elixabis. Rapas quoque, vt expromi poſſint, lenabis de olla, & iterum lauabis, & in cacabo mittes Anatem cum oleo, liquamine, & in faſciculo porri, & coriandri rapam lotam, & minutatim concisam deſuper mittes, facies, vt coquatur, modica coctura, indes defrutum, ut coloret. Ius tale parabis. Piper cuminū, coriandrum, laſeris radicē, ſuffundes acetū, & ius ſuum exinanies ſuper Anatem, vt ferueat: Quum ferbuerit, amylo obligabis, rapas ſuperadijces, piper aſperges & appones.* Alia Gruis, vel Anatis præparatio. *In Gruem, vel Anatem elixam, liguſticum piper, cuminum, coriādrum ſiccum, mentā, origanum mittes, nucleos item, & carotam, liquamen, oleum, mel, ſinapi, & vinum. Aliter. Gruem, vel Anatem aſſabis, de hac iure perfundes teres piper liguſticum, origanum, liquamen, mel, acetū, & oleū modicū, feruebit bene, indes amylum, & ſupra ius rotulas cucurbitæ elixa, vel colocaſia, vt bulliant, ſi ſunt & vnguellæ, coques & iecinora pullorum in volutari, piper minutim aſperges, & inferes.* Hæc omnia Apicius. Platina, qui alioqui has aues elixas comedi iubet: Anatem condimentis quibuſdam farctam inſtar porcelli aſſari docet, cuius verba, quòd idem Anſeri cōueniat, in eius hiſtoria à nobis fuere recitata. Ex Anatibus ſimiliter paſtilli parantur, vt è Gallinis, ſeu pullaſtris,

Anatum variæ præparationes.

[f] *De re cul. lib. 5. cap. 2.*

lastris, vt in Gallina dictum est. De huius alitis ouis nonnulla quoque diximus, cùm de Anserinis ouis loqueremur.

VSVS IN MEDICINA.

ANATEM viuam, boum, equorumq; & hominum tormina, applicatam sanare, ipsam verò mori suprà diximus: quam quoque vim Marcellus eius carni, si in cibo detur torminosis, tribuit. Auicenna hanc carnem obesare, tlatus frangere, & vocem clarificare scribit, coitum promouere, ac augere genituram. Quod ad medicamenta attinet, plurima tum ex adipe, tum sanguine huius auis depromuntur: sed ex hoc plura, qui contra omne venenum valere creditur. *Anatis*, inquit [a] Galenus (Νήσσης interpres non rectè transtulit Fulicæ) *sanguis liquidus ex oleo potus, seruat à potu venenosi medicamenti, & à vipera morsu liberat*. Idem alibi: *Sanguis aduersatur omnibus venenosis, & mortiferis animalium morsibus*. Hoc idem repetit Kiranides. Ad deleteria, lethalia vè bibendum dat Nicolaus Myrepsus, aitque esse mirabile medicamentum. In pluribus igitur antidotis miscetur, Dioscoride teste, dum ait: *Sanguis Anseris, Anatis, & hædi vtilissimè in antidota miscentur*. Vnde apud [b] Galenum leguntur aliquot diahæmaton inscripta antidota, hoc est è sanguinibus, quę Anatis sanguinem, aliàs simpliciter, aliàs siccum, & de Anate recens occisa collectum recipiunt; alia solum, alia insuper Anseris, hœdi, quædam & marinæ testudinis. Videri autem præferendum Anatis fœminę, Damocrates ibidem in cuiusdam antidoti descriptione scribit. Panacia antidotus diahæmaton inscripta inter Andromachi descriptiones pseudopigrapha est, cũ sanguinis nullius in ea mentio fiat, nisi mutilati sint codices. In Antidotorum diahæmaton ex Asclepiadis descriptione Anatis vtriusque sexus sanguis, & prętereà hœdinus, ac Anserinus miscentur. Eodem in libro ab Andromacho scriptæ antidoti, altera Vrbani Indi eosdem tres sanguines accipit: altera incomparabilis dicta eosdem, sed Anatis fœmellæ, & insuper testudinis marinæ. [c] Scribonius Largus alibi Antidotũ Marciani describit, cui Anatis vtriusque sexus sanguis, & Anseris masculi, hœdiq; & testudinis marinæ admiscentur. Apud Marcellum recipitur ad Zopyrion medicamentum, Plinius priuatim Anatum Ponticarum sanguinem aduersus omnia mala medicamenta pollere tradit. Itaque & spissatum seruari, vinoq; dilui. Idem autor est, Mithridatis inuentum autumari, sanguinem Anatum Ponticarum ammiscere antidotis, quoniam veneno viuerent. Idem testatur [d] Aulus Gellius his verbis: *Anas Ponticus dicitur edundis vulgò venenis victitare. Scriptum etiam à Lenæo Gn. Pompei liberto, Mithridatem illum Ponti regem medicamentorum id genus solertem fuisse: solitumq; earum sanguinem miscere medicamentis quæ ad gerendas venenis valent: cumq; sanguinem vel potentissimũ esse in ea confectione. Ipsum autem regem talium medelarum vsu ab insidijs cauisse. Quin, & scientem quoque virò, & ostentandi gratia venenum rapidum, & velox sæpenumero hausisse, atque id tamen sine noxa fuisse. Quamobrem posteà cùm prælio populi Romani victus in vltima regni refugisset, & mori decreuisset, & venena vehementissima festinandæ necis gratia frustra expertus esset, suo se ipse gladio transegit*. Hæc Gellius, quæ omnia hìc recitare visum est, vt magis huius sanguinis vires aduersus venena eluceścant, licet interim, regem illum alijs antidotis vsum esse nõ ignorẽ, illo celeberrimo præcipuè, cui ab ipso nomen est inditum. Habet prætereà & alias vires: nam, teste [e] Plinio, sanguinem à cerebro profluentem sistit infusus. Idem sanguinem Anatum, contusis oculis laudat, si posteà hyssopo (fortè œsypo) & melle inungantur. Idem mox à remedio pro ijs, qui cibum non conficiunt, Anatum masculorum sanguinem affirmat ventrem sistere. Meminit huius etiam Vrsinus, dum canit.

Mulcet adeps neruos, & sanguis viscera sistit.

Adipem, cuius modò incidit mẽtio, scribit Serapio, calidum esse, & subtilem, præstareq; cuiuis alij adipi. *Non enim*, inquit, *vllum inueni, qui vel subtilior sit vel emolliat, resoluatue magis.* Citat verò Galenum, apud quem nihil tale reperitur, quarè recte meo iudicio, conijcit Ornithologus, interpretem Anatis adipem pro Anserino ineptè reddidisse. Idem Serapio mordicationes interiores corporis, & dolores maximè sedare asserit, quod quidem est de Anserino à Galeno proditum. Idem tradit Auicenna, qui pariter huic adipi inter auium pinguia principatum tribuit; sed Galenus hunc Anserino assignat. Eodem Auicenna authore coloris claritatem conciliat; vnde quidam referente Ornithologo, ad splendorem faciei inducendum putamina ouorum trita, & semina melopeponum purgata pinguedine adipis excipiunt, illinuntq;. Brudus Lusitanus hunc adipem addit decoctioni pullastræ in febri, nimirum

Ad tormina.
Carnis Anatinæ vires.
Ad venenosa medicamẽta, & viperæ morsum.
[a] *Euporist. 2. 143.*
[b] *De antid. lib. 2.*
[c] *Cap. 177.*
Anatũ ponticarum sanguinem, & antidotis miscere, cuius inuẽtum.
[d] *Noct. Attic. lib. 17. cap. 16.*
Sanguinẽ à cerebro profluentem quomodo sistat.
[e] *Lib. 10. cap 6.*
Ad contusos oculos
Ad fluxum ventris.
Ad colorẽ conciliandum.
Ad humectandum.

rum humectandi gratia. Apud Nicolaum Myrepſum emplaſtro ad pleuritidem immiſcetur. Cum alijs quoq; in Anſere exenterato aſſatur ad paralyſin, vt dictum eſt in Anſere. Cũ roſaceo coctus ſanguinem à cerebro profluentẽ ſiſtit, teſte Plinio. Quomodo verò curetur, & reponatur tum hic, tum alij adipes, in Anſere diximus: Idem docetur in vulgatis Nicolai Præpoſiti codicibus his ferè verbis. *Animalium recens mactatorum adipes diligenter purga à pelliculis, & pone in olla noua figulina, qua non ſupra dimidium impleatur. Hanc opertam in aliud vas calidiſſimum* (vel aqua feruida plenum ſecundum alios) *impone, & ſubinde id, quod liquatum fuerit in aliud vas defunde, donec nihil amplius liquetur, & colatum in loco frigido repone. Sunt qui repoſituri modicum ſalis adijciant.* Fimum Anatis Arnoldus Villanouanus morſibus venenatis vtiliter imponi ſcribit, ſicut etiam Columbinum. Iecur ad fluxum vitio iecoris factum ſuprà valere dictum eſt. Antidotus Ecloge dicta vtilis cœliacis, & ſanguinem ſpuentibus apud Nicolaum Myrepſum inter cætera Anatis vuluam recipit.

Ad pleuritidem.

Ad ſanguinem à cerebro profluentem.

[a] *Lib. 30. cap. 6.*

Præparandi modus.

Anatini fimi vis aduerſus venena.

VSVS IN VARIIS.

PRÆTER iam commemoratum Anatum in cibo, & in medicina vſum, alij ſunt, de quibus nunc: Chinenſes quid admiratione dignum hiſce auibus præſtant, vt narrat Io. Gonzalez. Anatum, inquit, agmina adeo numeroſa, vt viginti milia ſæpe excedant, alunt, ad radicitùs herbas noxias, quæ orizæ, alijſue ſegetibus innaſcuntur, euellendas. Aues enim ita per ſata vagantur, ac ſi rationis eſſẽt participes; & præterquam quod nullum inferunt damnum, herbas noxias ab innoxijs optimè ſecernere nouerunt, easq; tam accuratè, & diligenter radicitus euellunt, vt nihil æquè mirum videri poſſit. Sic fermè ille. Inſolenter quoq; in Perù Anatibus exiccatis, & in puluerem redactis ad ſuffumigia vtuntur, vt teſtantur, qui Indiarum hiſtorias conſcripſere. Apud nos notiſſimus eſt plumarum vſus, ad conſtruendos lectos, quas molliores Anſerinis, & minutiores, magisq; ſalubres ſtatuit Auguſtinus Gallus. Quo pariter modo Io. Baptiſta Mantuanus Anatem mollem appellat:

Ceruical non mollis Anas, non plumeus Anſer &c.

Antiquitùs in puerorum delicijs quoq; erant, ſicuti Coturnices, Paſſeres, Columbæ, & huiuſmodi aues: vt conſtat ex hoc à nobis aliquoties citato [a] Plauti:

Quaſi patritijs pueris aut Monedulæ, aut Anates,
Aut Coturnices dantur, quibuſcum luſitent.

Anatibus qua in re Chinenſes vtantur.

Anatibus in ſuffumigijs vbi vtantur.

Anatinæ plumæ præſtantia.

[a] *In Capt.*

Apud eundem Litanus ſeruus hero Argyrippo iubet, vt ſe Anaticulam vocitet, ſi pecuniam pro amica redimenda deſiderat à ſe habere: *Dic igitur me tuam Anaticulam, Columbam, vel catellum, Hirundinem, Monedulam, Pitillum, Paſſerculum,*

HISTORICA.

BAPTISTA Campoſulgoſus dictorum, factorumq; memorabilium libro primo, narrat huiuſmodi de Anate hiſtoriam: Anatis mentio, inquit, quæ facta eſt, in mentem redigit mihi de ea aue rem mirandam, quam ego ſcripturus non eram, quia parum fidei habitura videbatur, ſed adeo nota eſt, vt falſæ rei ſuſpicionem nullam accipiat. In ea Galliæ parte, quæ olim ſub Venetorum, Morinorumq; nomine cenſebatur (nunc Britanniam dicunt) prope vrbem Redonenſem oppidum eſt Monſfortis nomine, vbi Decembri menſe cùm S. Nicolai ſolennia celebrantur à paruo lacu non longè ab oppido, ea hora, qua vel miſſa, vel veſpertinæ orationes cantantur, Anas templum init cum tredecim pullis, quæ poſtea quam aram circundedit, ad eum lacum regreditur, vno pullorum, quos ſecum veniens duxit, ſemper deficiente: neq; verò quo is ſe recipiat, intelligitur. Quod ſi quis, vt rei experimentum faciat, aut quia rei nullam fidem habeat, comprehendere, aut occidere tentauerit, conteſtim rabie corripitur, ac moritur, aut in grauem morbum ſubitò incidit. Hæc ille. Eiuſdem quoq; admirabilis hiſtoriæ meminere Gaudentius Merula, & alij paſſim.

DE

DE ANATE DOMESTICA. Cap. XXV.

SYNONYMA.

ANAS domeſtica, ſeu cicur, de qua priuatim nunc agimus, ſynonymia caret: nam cum adiectione domeſticæ apud omnes populos nominatur. Græcis quidem Νῆττα ὁ ἥμερος, & Arato μαιοίδιος, Italis Anitra domeſtica, Germanis Hauſsendt, Belgis Tamme Enduogel, Gallis Cane domeſtique, Hiſpanis Anade de calle. Attamen cum præter domeſticas noſtrates aliæ ex diuerſis orbis partibus perueniant eiuſdem generis ad nos, eiuſcemodi nomen patriæ ſuæ aſſumunt, vt Anates Indicæ, Cayrinæ, & Lybicæ, de quibus omnibus poſt noſtratum hiſtoriam, agemus.

DIFFERENTIÆ. FORMA, DESCRIPTIO.

ANAS domeſtica, inquit Albertus, & alba inuenitur, & cinerea, & compoſiti coloris ex vtriſque, vt etiam Anſer. Verum quia, vt inquit Bellonius, nulla non regio Anates alat, quemadmodum & Anſeres, ideirco ſupervacuum fuerit hic eam deſcribere. Hoc interim animaduertiſſe ſufficiat, inter marem, & fœminam hoc eſſe diſcriminis, quòd ille plumas in vropygio verſus caput ſurrectas, ſiue cirros malis appellare, habeat, vt ſecunda icon indicat. Prima verò effigies eſt Anaticuli, tres tantum dies nati.

Anaticulus triduanus.

Anas domesticus mas cum arundine minima

ANATOME.

VOCEM Anas cur tam acutam, atque magnam edat, tamq; diù sub aqua caput teneat cùm apud meipsum mirarer, eam diſſecui, cauſam eius ſcru taturus, haud dubio ex arteriæ aſperæ figura, quam ſanè diuerſam eſſe ab alijs reperi. Quâ igitur bifariam diuaricatur in pulmones, veſicam quandam habet duram, cartilagineam, concauam, vbi maior apparet dextrorſum vergenti, eiusq; beneficio, quæ hactenus in ea ſtupebam, obire iudicaui. Prima igitur figura, cuius principium notatur litera A. oſtendit totam linguam internam cum muſculis eandem mouentibus, & oſſibus hyoidæis. C. vniuerſam linguam oſtendit. A A. muſculos mouentes laryngem. BB. oſſa hyoidæa. D. aſperam arteriam. Secunda figura, cuius principium eſt B. oſtendit vniuerſam linguam coniunctam cum tota aſpera arteria, in qua C. & F. indicant veſiculam arteriæ diuaricationi appoſitam. G. verò, & G. pulmones. Duæ aliæ, quæ ſubſequuntur figuræ ad vaſorum ſpermaticorum, & inteſtini anatomen pertinent. In priori AA. teſticulos denotant, BB. vaſa ſeminalia, C. venam cauam DD. huius ramos vaſis ſpermaticis inſertos. E. vaſorum coitionem. In ſecunda figura A. vropygium oſtendit. B. inteſtinum rectum C C. duplex inteſtinum cœcum, quas Ariſtoteles appendices vocat. Tertia figura inteſtinum Gallinæ repræſentat, quam hîc exhibere fuit neceſſum, quòd eidem tabulæ fuiſſet inſculpta. A. inteſtinum Gallinæ rectum demonſtrat, B. C. vtriuſque cœci extremos fines. D. cœcum ſuperiori parte obturatum. E idem ab inferiore parte apertum foramine quo fæces ex inteſtino recto regurgitent.

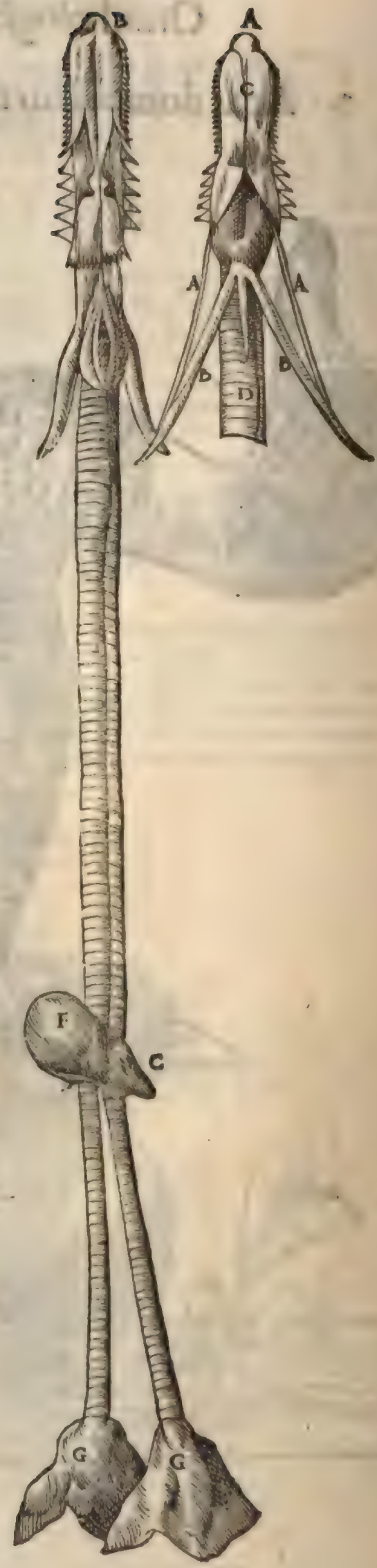

PRÆ-

A
B
C
D
E
F
A
B
C
D
E

PRÆSAGIA.

ANATES domeſticas circa annum à nato Chriſto 1527. cum Gallinis, Anſeribus, Pauonibus, & alijs huiuſmodi auibus, quæ in hominum vſum cedunt, domeſticæ manſuetudinis oblitas, & ſubito efferatas, ſyluas petijſſe in Vindelicis animalibus legitur, & ſubſecutam infelicem promiſcuæ multitudinis in Syriam nauigatione, domi famem, & peſtem. Simile prorſus præſagium à canibus, equis, aſinis, bobus ante bellum ſociale in Latio accidiſſe D. Auguſtinus teſtatur.

DE ANATE INDICA. Cap. XXVI.

NONNVLLI, quod primò lectores admonitos velim, pro Anate Indica, Anatem Libycam accipiunt, vt Scaliger, & Auguſtinus Gallus, alijq; vt in Anate Libyca fuſiùs dicetur. Cæterùm veram Anatem Indicam cùm mihi nunquam videre contigerit, nihil habeo, quod de ea ſcribam, præter ea pauca, quæ ex amici ſui relatu memoriæ mandauit Ornithologus, à quo iconem ſum mutuatus. Inquit autem. Eſt apud nos (inquit, qui figuram huius auis, & deſcriptionem ex Anglia ad nos miſit) ex India Anas, eadem planè corporis figura, eodem roſtro, & pede, quo vulgaris, ſed dimidio maior ea, & grauior. Caput illi rubeſcit, vt ſanguis. & bona pars coniuncti colli à poſteriore parte. Id totum calloſa caro eſt, & inciſuris diſtincta: quaq; ad nares finit, caruncula demittit a reliqua carne figura ſeparatam, qualis Cygni eſt, roſtro coniunctam. Nudum plumis caput eſt, & ea colli pars, quæ rubeſcit, niſi quod in ſummo capite criſta eſt plumea, atque candida per totam capitis longitudinem: quam cùm excandeſcit, erigit. Sub oculis ad roſtri initium per inferna, inordinatæ maculæ nigræ carni ſunt inductæ, & vna, atque altera à ſummo oculo ad ſuperna eleuatæ. Oculus flaueſcit ſeparatus à reliquo capite circulo nigro. Sub extremo oculo in auerſum macula eſt, ſingularis ſeparata a cæteris. Roſtrum totum eſt cæruleum, niſi quod in extremo macula nigreſcit vna. Pluma illi per totum colli proceſſum reliquum alba. Qua corpori collum coniungitur, circulus eſt plumeus, niger, rara pluma, alba maculoſus, & inæqualis per ima anguſtior, ſed ſumma latior. Poſt eum per totum imum ventrem pluma alba eſt, per ſummum corpus fuſca: ſed circulo illo nigro pluma alba in ſummo diuiſa. Extremæ alæ, atque cauda cum ſplendore vireſcunt, vt cantharides. Tibiarum cutis fuſca eſt, inciſuris leuibus per circuitus ducta. Membrana per interualla digiterum pedis palleſcit magis, vna, atque altera reſperſa macula fuſca, incerta lege diſpoſita, niſi in interuallo ſiniſtri pedis, vbi lex per digiti extremi longitudinem ordine diſponuntur. Tardo gradu incedit propter corporis grauitatem. Vox illi non qualis cæteris Anatibus, ſed rauca, qualis humanis faucibus catharro obſeſſis. Maior mas eſt fœmina. Ea ſimilis mari eſt, niſi quod non ita variegato corporis colore eſt. Viuit ex cœnoſis aquis, & alijs quibus cætera vulgaris Anas gaudet. De hoc Anatum genere forſan intellexit Chriſtophorus Columbus, vbi ſcribit, in Hiſpana inſula, Turtures ſyluestres, & Anates noſtris proceriores inuenimus, Anſeresq; Oloribus candidiores, capite tantùm rubeo. Hactenus ille: appoſita hac icone. In epitome verò alias Anatum Indicarum icones exhibet, quas & nos hic damus: Primo loco poſitam ſic deſcribit: Anatis indicæ rara quædam ſpecies, cuius iconem Ioannes Thannenmyllerus Chirurgus egregius Auguſta Vindelicorum ad me miſit. Caput ei albicat, vt pictura oſtendit. Roſtrum, crura, cauda, & extremæ longiſſimæ alarum pennæ atri coloris ſunt; reliquum corpus concolor fermè ruſſum, aut rubricæ fabrilis colore (non qui rubricæ eſt) ſed lineæ ex ea ductæ. Alarum tamen partes quædam albicant: in maſculo aliquid etiam punicei, & viridis coloris per alas ſpectatur. Collum ſupremum anguſta linea nigra ambitur. Hæc ille; & ſubinde aliùs rurſus Indicæ, pariter expreſſa icone, ſic deſcribit. Anas Indica alia, inquiens, cuius picturam doctiſſimus Cardanus miſit, corpus vndique nigris pennis integitur, candidis alarum maculis exceptis per tranſuerſum, & ſecundum longitudinem, & candidis in capite, collo, & pectore punctis: ſicut in icone à prælo ſtatim apparet,

Anatis Indicæ deſcriptio.
Magnitudo.
Caput.
Collum.
Criſta.
Oculi.
Roſtrum.
Venter.
Alæ.
Cauda.
Tibiæ.
Greſſus.
Vox.
Maris & fœminę differentia.
Victus.
Anatis Indicæ alterius deſcriptio.
Caput.
Color.
Alæ.
Collum.
Anatis alius Indicæ deſcriptio.
Color.

Anas Indica cum quercus marina.

Anas Indica alia.

Anas Indica tertia, & quarta, cuius caput tantum exprimitur.

paret, nullis à pictore coloribus inductis. Sed crurum, & rostri posterior pars cum tuberculo illo rubro egregiè rubent. Anatis iam descriptæ figuram integram posui: alterius verò, quam Rondeletius misit, caput duntaxat cum collo expressi: Maritima est (inquit ille in epistola ad me) in stagnis degens, & cristata; satis rara apud nos, nec aliud addit, nisi, quod ex Anatum genere esse suspicatur: in quo facilè ei assentior, cùm palmipes Anatum instar sit, & rostrum simile habeat, cui hoc peculiare in Anatum genere, quod resimum est: Tuberculum rotundum cum Indica ei adiuncta commune habet, à quo globirostram, aut sphærorinthum cognominare licebit, distinguendi causa ab alijs Anatibus. Crura etiam ei proportione, quàm alijs proceriora videntur. Ea rosæ sylvestris ferè colore rubent, sicut & rostrum cum tuberculo. Caput nigricat, non sine viridibus exiguis maculis. In pectore color rubricæ fabrilis est, albus in collo, reliquum corpus albo, fuscoq; distinctum. Hæc omnia Ornithologus.

Anatis maritimæ descriptio.
Rostrum.
Crura.
Caput.
Pectus.
Collum.
Color.

DE ANATE LIBYCA. Cap. XXVII.

Cane de la Guinee.

QVAM Bellonius Anatem Libycam Latinè, Gallicè Cane de la Guinee appellat, eam multi, vt Scaliger, & Augustinus Gallus Anatem Indicam vocant. Aues enim exoticæ nobis sæpe sub Indicarum nomine veniunt, sicut Gallopauones, qui etiamsi ex Aphrica fuerint aduecti, nobis tamen Galli Indici dicuntur. Hoc Anatum genus sic describit Bellonius: Paucis ab hinc annis Anatum quoddam genus in Gallia enutriri cœpit, media inter Anatem, & Anserem magnitudine, voce interrupta, tanquam pulmones malè affectos, & vlceratos haberet. Iam tanta illarum in nostris regionibus frequentia, vt passim in vtbibus alantur, ac publicè venales prostent: nam in lautis conuiuijs, & nuptiarum apparatibus expetuntur. Crura ei breuia Mas fœminâ maior est, & vt in reliquis ferè auibus fieri solet, colore diuerso, adeo vt certum colorem illi ascribere sit difficile, nisi quis dicat, ad Anatinum colorem accedere. Sunt autem nigræ plærunque, aut variæ. Rostrum diuerso ab Anseribus, & Anatibus modo in extremo habent aduncum, breueq; & latum. In capite cristæ simile quid coloris rubri assurgit, multum à Gallinacea crista diuersum. Est enim tuberositas quædam, seu eminentia inter vtrunque narium foramen sita, cerasi rubri figuram exactè referens. Tempora prope oculos sine plumis cute corium rubrum præseferente, eiusdem cum tuberculo supra oculos cerasum æmulante substantiæ, quibus notis à reliquis auibus distingui, & notum euadere arbitror. Hoc verò in hac aue valde mirum videri possit, quod membrum genitale tam magnum habeat, vt digiti vnius crassitudinem, quatuor verò, aut quinque longitudinem æquet, sanguinis instar rubrum. Nisi magnum requireret sumptum, numerosiores, quàm solent, alerentur: si etenim cibus ad satietatem offeratur, multa pariunt oua, & magnum breui excludunt pullorum numerum. Caro neque præstantior, neque deterior est Anseris, aut Anatis domesticæ. Hæc omnia Bellonius, qui & hanc eius iconem exhibet. Ego à perillustri Alberto Buccaferreo Anatem Libycam olim dono accepi, sed sine turberculo in capite, vt appositæ figura indicat. Rostrum ei denticulatum erat, contrà ac in Belloniana icone apparet: erat tamen eadem magnitudine. Toto ferè corpore nigrescebat, sed in collo iuxta pectus semicirculus erat albus: & in pectore quasdam plumas candicantes nigris admixtas habebat. Scaliger, vt iam fuit annotatum, has Anates Indicas nominat; cuius viri verba ad hanc historiam spectantia hìc libenter asceribo. *Quod ex albumine*, inquit, *fiat corpus, certo patet exemplo naturæ. Quippe Anatum Indicarum oua si ad solem dispicias, deprehendas in summo eandem nigredinem, quæ est in earum rostris. Hoc auium genus, qua parte oculi ambiuntur, cutem habent & pennis nudam, & rubicundam eodem sanè modo, quo & Indicus pullus, sicut & cristam carneam: cæterùm neque tam rectam, & quam nunquam demittit illius more. Illud mirum, atque huic peculiare speciei, quod nullam emittit vocem, cùm tamen & pulmones habeat, & Arteriam. Ha potius fuerint Meleagrides si considereretur locus. Oua tamen vnicoloria sunt, nullis interpuncta notis: tota fusca superficies: figura pene rotunda.* Hæc Scaliger, qui ni fallor, tuberculum illud cerasum imitans cristam vocat, & voce carere scribit, quia rarò vocem edat, eamq; exiguam, & raucam. Augustinus Gallus eiusmodi Anates quoque educari scribit expedire: nam sunt, inquit, nostratibus maiores, nec vnquam vociferantur, vt illæ facere consueuerunt. Sed pauciora pariunt,

Anatis Libycæ descriptio.
Magnitudo.
Crura.
Color.
Rostrum.
Crista.
Tempora.
Membrum genitale.
Carnis qualitas.
Anatis Libycæ autoris descriptio.
Rostrum.
Magnitudo.
Color.
Oua.

oua,

Anas Lybica Bellonij cum gramine aquatico ſpicato.

Anas Libyca alia quam D. Albertus Bocaferreus Bonon. donauit.

ouæ, & pulli difficillimè educantur, fœminæq; in hoc genere nonnisi secundo anno pariunt, quòd seriùs nostratibus libidine tententur pulli earum hoc educantur modo. Primis quindecim diebus micæ panis exhibeantur, appositaaqua in vasculis copiosa, vbi se proluant, lauentq;. Deinde pani furfures licebit admiscere, ipsosq; ad lacum, fluuiumúe deducere, vt herbis, alijsq; naturæ suæ cibis familiaribus vesci queant. Si quis numerosum illarum gregem alere volet, duas nostrates singulis maribus Indicis destinet: nam sic magnum ouorum numerum parient, quiq; ex eis excludentur pulli, satis amplo erunt corpore, sed parentibus dissimiles; mediamq; quandam sortiti naturam, faciliùs, quàm Indici educabuntur, nec vt nostrates importunis clamoribus erunt molesti. Cæterùm hoc modo geniti pulli nullam posteà sobolem procreabunt, vt alia quoque animalia, quæ ex diuersis generibus nascuntur. Exemplo sunto muli. Hæc ille, quem de Anatibus Libycis intelligere manifestum est, non de Indicis propriè dictis, quæ in nostris regionibus non aluntur, nec fortè vnquam huc aduectæ fuerint.

Partus.
Educatio pullorum.
Quomodo numerosas habere possimus.

DE ANATE CAIRINA. Cap. XXVIII.

ANATES pumilæ quędam ex Cairo deferuntur, & in quibusdam Europę regionibus ali cœpere. Ego cùm ad manus meas aliquando peruenissent, marem, & fœminam depinxi, & sic breuiter descripsi. Nostrates corporis magnitudine excedunt: mas quoque in hoc genere fœmella maior est. Rostrum ei, qua capiti coniungitur, valde crassum, & tuberosum. Hinc vsque ad finem continuè angustius cuadit, donec velut in hamum acutum, & curuum desinat: colore nigricat, nisi propè finem, vbi maculam habet rubram, satis amplam, & in principio alteram exiguam eiusdem coloris, sed magis diluti. Caput atrum, & cirratum: guttur statim sub rostro punctulis subcandidis interstinguebatur. Oculos flauos multę venulæ sanguineę percurrebant. Totum ferè corpus etiam atrum erat: plumę dorsi in principio, & medio etiam nigrę, in fine virides, vel saltem ex nigro virescebant. In alis quoque, & in cauda pennas aliquot virescentes cernere erat: item vnam, aut alteram candidam, quę ceu maculam albam efformabat. Crura valde robusta, sed breuia, ad colorem castaneę proximè accedebant, sicut etiam pedes. Fœmina mare minor erat, & rostro minus tuberoso, & qua capiti connectitur, linea partim alba, partim rubra satis lata distinguebatur. Prętereà macula illa, quam in maris rostro rubram esse diximus, in hac erat cinerei coloris, cui nonnihil rubri sit admixtum. Cętero ex nigro ad cinereum tendebat, si duas maculas subcandidas demas, quę in medio rostro ad inuicem conuersę litteram C singulę per se efformabant: Nullos cirros in capite atro obtinebat: Pectus eiusdem quoque coloris, punctis candidis distinguebatur. Dorsum vt in mare: sed alę multò magis, quàm in illo virescebant, quę etiam duabus maculis albis notabantur. In reliquis parum, aut nihil à mare differebat.

Anatis Cairini maris descriptio.
Magnitudo.
Rostrum.
Caput.
Guttur.
Oculi.
Color.
Dorsum.
Alę.
Cauda.
Crura.
Pedes.
Fœminę descriptio.
Caput.
Dorsum.
Alæ.

Anas Cairina mas cum myriophyllo equiſetifolio paluſtri.

Anas Cairina fœmina cum potamogeto.

DE ANATE FERA IN GENERE. Cap. XXIX.

SYNONYMA.

ANATES feras siue syluestres, siue immansuetas, quæ nempe liberè vagantur, Aratus Νῆσσας ἀγριάδας vocat, Scholiastes ἀγρίας, & ἀπημέρους Νήσσας: interpretatur autem aues marinas, quæ in insulis degant, ac si Νῆσσαι ἀπὸ τῶν νήσων, ideſt, ab insulis dictæ videri possint: Cæterùm in sequentibus etiam πελαγίους ὄρνιθας nominat Aratus, non quidem insulares aues (sic enim per σ simplex scribi oporteret) sed Anatini generis, hoc est, Νησσάδας, vt sit adiectiuum à Νῆσσα. Italis Anitra saluatica, Gallis Cane sauuage, Hispanis Anade silueſtre dicitur, Germanis Vvilde enten, Belgis vvilde eende oft endt voghel. Atque ita cæteræ gentes quoque omnes sua quæque dialecto, syluestrium differentia adiecta nominant. Hollandis tamen audio etiam simpliciter dici een vogel, hoc est, auem.

GENERA. DIFFERENTIÆ.

Anatū plures differētiæ.

ANATVM syluestrium plures sunt differentię, quas diligentissimè scrutatus est quidam Germanus, sed Mergos etiam his annumerans: cuius opera in ipsis recensendis libenter vtemur. Differunt autem coloribus, qui speciatim deinceps explicabuntur in singulis. Magnitudine, grauitate, leuitate, partium singularum diuersitate, vt rostro, capite, alis, pedibus, cauda. Idem præter has, etiam alias differentias recenset: Nam Anates, inquit, differunt inter se vocibus, vt Fistularis, Strepera, Raucedula, Cercia, Muscaria. Item volatu, nam aliæ in sublime feruntur tardiùs, aliæ celeriùs. Cæterùm si quis Anatum syluestrium, aut Anatini generis auium specialia nomina desideret, hic nos ea prius recensebimus, quæ apud veteres Græcos, aut Latinos extant, deinde etiam, quæ vel à recentioribus, cùm Latina non haberent, sunt ficta. Ornithologus ad Anates refert Boschades, Phaschades, Querquedulas, Glaucium, Penelopen, Brenthum. Atq; hæc nomina apud veteres leguntur: item Anatem Circiam, Amarellam, Pusinum Anglicum, Anatem torquatam maiorem, & minorem, Anatem fuscam, vel mediam, Anatem muscariam, Anatem suligulam, Anatem cirratam, Anatem fistularem, Streperam, Caudacutam, Quadrupedem, longirostram, mustelarem, Raucedulam, & alticeruram, & Germanorum Krautenten, ideſt, herbiuoras, & quæ eadem lingua dicuntur Mooren, vel Murenten. Item Trybuogel, & Katzle. Item Anates quasdam Germaniæ inferioris, & maritimas, Meancam, Telam, & Slub Anate fera minores. Ad easdem quoq; referri posse videtur Pica illa marina, cuius meminit idem Ornithologus in paralipomenis. Aliquot quoq; genera recenset Bellonius. Apud Indos tradit Gonzalez Ouiedus toto corpore atras, & alias quoq; aues ibi esse aterrimas, sed Turdis minores, omnes alias volucres alarum velocitate superantes. Semper enim prope aquam volitare, ita vt eam quasi contingere videantur, aliquandoq; aquis sese immergere: reperiri in omnibus illius oræ regionibus: pedes Anserinos habere, aut Anatinos, ideoq; Anaticulas nominari. Contra [a] Petrus Martyr albissimas, capite rubeo, & nostratibus maiores in insula Ioanna, reperiri scribit: Aliud iterum genus Augerius in Ancyra, quod non immeritò quis in cornicines retulerit: voce enim cornuum sonitum imitari, qualia inflare solent per dispositos equos iter facientium duces. Esse inermem quidem, sed audacem, & strenuam, adeo vt etiam malos dæmones terrere Turcis persuasum sit, libertatisq; amantissimam, ita vt per totum etsi triennium in corte nutritam, si occasio detur, libertatem saginæ anteponat, sedesq; natales repetat. Quæ pauca dehisce postremis auibus hic annotasse volui, de alijs, quarum tantùm nomina sunt recitata, suo loco agemus.

Aues Anatini generis apud Indos velocissimæ.

[a] *De reb. Ocean. li. 1.*

Anates albissimę capite rubeo vbi.

Anates Cornicines.

FOR-

FORMA. DESCRIPTIO.

PAVCA hîc de Anatum ferarum descriptione generatim commemorabo: nam quæ singulis speciebus sit peculiaris forma, suo loco dicetur posteà. *Anatum sylvestrium*, inquit Albertus, *apud nos multa differentia sunt, sed omnes conueniunt rostri, ac pedum figura. Rostrum omnibus latum, serratile, non nimis longum. & valde apertum* (patulum) *ad cribrandum lutum. Pedes rufi, digiti membranis iuncti ad natandum apti*. Sed non omnes hæ notæ in omnibus reperiuntur. Germanus ille, qui diligentius has aues obseruauit Anates, inquit, omnes palmipedes sunt, & latirostræ, exceptis generibus tribus, quæ palmipedes quidem sunt, sed rostra acuta habent. Latirostris omnibus in extremitate corneus quasi vnguis est, quo cibos apprehendunt. Dentium loco circa rostrum striæ asperiusculæ. Membranæ pedum in extremo omnibus serratæ. Et rursus: Caudis æquales sunt, præter eam, quæ ab acuta cauda nomen traxit. Sed neq; hę notę, quas tradit ille, in omnibus perpetuò obseruantur, si quis diligenter animaduertat. Amplius illa tria genera, quæ rostra acuta habere narrat, Mergis potiùs sunt accensenda, quàm Anatibus.

Rostrum. Pedes.

LOCVS. MIGRATIO. VOLATVS.

HELVETIAM plurimis aquaticarum auium, & Anatum generibus abundare tradit Ornithologus propter lacuum, & fluuiorum copiam, sicuti quoque Galliam constat; & priuatim Anatum sylvestrium [a] Io. Bruietinus fœcundissimam esse testatur, quia tot amnibus, tot riuis, riuulis, totq; paludibus, aquisq; stagnantibus, quæ cibos hybernos adiuuant, irrigetur. *In Septemtrionalibus aquis*, inquit [b] Olaus Magnus, *tanta Anatum copia est, vt ferè cunctas aquas cooperire videantur. Non enim eas aucupes exturbant, nisi rarò: quia Anatum carnes frigidæ sunt* (atqui ab alijs calidæ statuuntur) *& crassi nutrimenti: imò verius, quia longè meliores ex sylvestri venatione, quàm aquatica habent carnes*. In Italiæ quoq; pluribus locis frequens est earum numerus, maximè in Ferrariensi, Rauennati, & Mantuano agro, vbi nimirum loca sunt aquosa, amnes, lacusq; qualia amare ex Aristotele & alijs fuit annotatum. Tradit autem [c] Olaus Magnus in Septemtrionalibus regionibus nonnisi in aquis tepidis morari, *quarum*, inquit, *subterranea vena calidam, quasi sulphuream exhalationem continuè subministrant. Ne tamen glacie constringantur aqua huiusmodi naturæ instinctu circulariter, & obliquè natantes eas aquas seruant apertas, tantumq; vociferantur, vt ad magnam viarum distantiam inde audiantur. Cùm verò vehementia frigoris fuerint superata, in sublime se eleuant, vastum mare velut vnicum præsidium pro fœcundissima statione petentes*. Hęc ille. Cęterùm cùm is à frigoribus compulsas vastum mare petere scribat, videndum nunquid aues migratoriæ sint dicendæ. Hoc enim alij aiunt, alij negant. Demetrius Constantinopolitanus eas quotannis discedere asserit, Kiranides addit, cum Anseribus feris, & Ciconijs, alijsq; auibus migrare in Lyciam, atque illic circa Xantum fluuium aduersus Coruos, Cornices, Vultures, aliasque carniuoras aues pugnare, vt alias recitauimus. Ornithologus affirmat in Heluetia Anatum ferarum, & Mergorum genera hyeme tantùm reperiri: quas tamen in Italia, vt Ferrariæ, & Venetijs æstate etiam, & autumno se vidisse commemorat. Contra [d] Io. Bruyerinus non mutare sedem asserit. Sed morantur, inquit, apud nos, in palustrium aquarum iuncis nidificantes, & fœtus educantes. Idem quoque alij affirmant. Cęterùm Germanus ille hanc controuersiam optimè dirimere mihi videtur, dum inquit: Hyemis tempore, aut in ripis fluuiorum, aut piscinarum aggeribus, aut paludum fruteris latere, aut syluarum propinquitates, horrorumúe vicina præsidia petere deprehensum est: aliqui migrare eas persuasi sunt: quasi diceret, eò quòd lateant in commemoratis locis, ideo aliquos eas migrare sibi persuadere. Ego item aues migratorias suapte natura esse non puto: nam in nostris regionibus omni tempore conspiciuntur, sed si frigoris, aut caloris intolerabili vehementia, aut alio quopiam graui incommodo premantur, meliora, ac vtiliora sibi loca quærere, vti etiam ex hisce Georgij Agricolæ verbis elicitur: *Aquatiles volucres*, inquit, *temporibus hybernis se conferunt*

Anatum ferarum vbi copiæ.

[a] *De re cib. lib. 15. c. 3.*

[b] *Hist. Sept. lib. 19. c. 6.*

[c] *Ibidem.*

[d] *De re cib. lib. 15. c. 3.*

Aues migratoriæ non sunt.

runt ad lacus, & fluuios in Austri partibus sitos, qui frigore non congelant: aut ad aliquam paruum partem, cui aqua non conglaciat, vt Ardeola, Mergi, Anates immansuetæ, Querquedulæ, &c. Ornithologus pariter idem confirmare videtur, dum ait: Anates feræ nostri lacus noctu sæpe transuolant ad vicinum fluuium Silum, tanquam tutiores illic à vulpibus, & lupis, futuræ, vt audio. Quod modò ad volatum attinet, constat, gregatim volare, & rarò solas inueniri. [c] Plinius, Anates solas, quæq; sunt eiusdem generis in sublime protinus sese tollere ait, atq; è uestigio cælum petere, & hoc etiam ex aqua. Itaque in foueas, quibus feras venamur, delapsas solas euadere. Apud [f] Nonium Anares Varro quassagipennas appellat, quòd veluti quassis pennis volent. Verba sunt. *Neque quassagipennas Anates, trempedas, buxeis rostris, pecudes palustres nocte nigra ad lumina lampadis sequens.*

[Gregatim volant.

[c] *Lib. 10. cap. 38.*

[f] *In pecudes.* Anates cur quassagipennæ dictæ.

AVCVPIVM.

Anates pluribus modis capiuntur. Canibus. Accipitre. Falcone. Viſco.

PLVRIBVS sanè modis Anates capi consueuerunt; sæpissimè autem canibus, quos idcirco aquaticos dicunt. Item Accipitris, & Falconis opera, vt in illarum auium historijs docuimus. Quomodo autem viſco, docet Crescentiensis. *Anates*, inquit, *cæteraq; aues aquatica etiam viſco capiuntur, cùm viſco inuoluuntur funis longus ex pancris* (tipha) *quibus ſtoreæ fiunt*) locus videtur corruptus legendum Storiç, vel melius ſtoreæ) *compoſitus, & præcipue ſirò in lacu, vel alibi, vbi aues iſtæ ſæpius morari conſueuerunt. Nam aues per aquam natantes noctu incidunt in funem ſuper aquam extenſum, & capiuntur, & poſtridiæ capta inueniuntur. Sed oportet, hunc viſcum ita eſſe temperatum, vt aqua non corrumpatur.* Hæc ille. Vtili huiusmodi quod ſcilicet aqua non corrũpatur, meminit Erasuolus. Scribit enim, viſcum quoddã eſſe aquæ aptum, arte paratum, ex melle videlicet, aut oleo nucum, aut oleo oliuarum, quo vtuntur aucupes ad irretiendas aues tempore pluuio, vel etiam ad pisces ipſos capiendos. Cæterùm modus hic capiendarum Anatum viſco minus eſt in vſu. Vſitatius verò eſt has aues retibus capere, diuerſaq; retium genera ad hoc fuere excogitata. Idem [a] Petrus Crescentiensis docet quomodo Anatum ſyluestrium sæpe ingens copia a cicutibus allecta hoc aucupij genere irretiatur, ita vt vna hora mille quandoq; capiantur, pantheræ dicti retis opera. *Aues*, inquit, *cum retibus pluribus capiuntur modis: & vno quidem modo capiuntur ad pantheram qua capiuntur Annates* (Anates) *& modus quidem eſt, vt iuxta aliquam paludem facies foueam circa ſedecim, vel viginti quinque brachia longam, & circa decem, vel duodecim brachia latam, vel materem, ſi volueris, tantum concauam, quod circa vnam ſpannam aqua habeat, & ſit à duobus capitibus longis acuta in vno angulo, ſic quidem foſſatus, & in alto aliquantulum longa ſic caſella circa foueam. Sint vndique ſpacia plana, quanta eſt retium latitudo, deinde fiat ſepis circunquaque, ne lupi, aut vulpes, nec aliqua animalia nocua intrare poſſint: & aues in eo loco exiſtentes fugare. In prædicta foſſa ita duodecim, vel ſedecim Annates & miſtica die noctuq; morentur in hyeme, & milica in bona quantitate proiectatur in aquam propter domeſticas, & ſyluestres, ſintq; domeſtica ſyluestribus ſimiles in colore pennarum. Circa foueas, iuxta ripas figantur pali quatuor perticarum, qua rete eleuent, & pali rectarum figantur circa ſpacia prænarrata, & ſuper ipſam cordam paruorum palorum totum colligatur rete, & tam ipſum, quam ſtangia, ſiue baculi, qui rete leuant, & coperiant optimè, ſintq; retia duo magna in vtroque capite coniuncta, vel poſita ſint retia, vt arcoli contingunt, qua quidem cooperto rium vocant, qua cum eleuantur ſimul in altum, coniungantur ad modum culminis domus palcata. Et modus quidem eleuandi eas eſt, quod iuxta caſellam eſt furca cum pertica, in cuius capite ſubtili eſt retiarum funis annexus: in groſſo verò eſt ciſta fortis, & magna ex terra repleta, qua ſuo pondere cùm volueris, ad modum quaſi machina rete eleuabit. Huc conſuet multitudo Annatarum in nocte per aera volitantium, cum domeſtica prociferabunt. Cùmq; in multa quantitate deſcendent, retia eleuabis, & cum pertica percutiendo leuiter retia, omnes ſyluestres in cucullum retis, quod eſt in ſupradicto foſſato extenſum expelles. Et domeſtica, qua non timent, remanebunt in pantheria, deinde aperies caput cuculli, & facilè cum dentibus Anates in capite occides, ſic quod vna hora mille quandoque capiuntur.* Idem [b] alibi alium modum capiendi Anates docet his verbis: *Item eſt aliud ingenium capiendi Annates iuxta aquam, vbi ſabulum eſt, & eſt rete ſimile prædicto* (reti, quo ſupra ſcripſerat capi Anteres, & Sternas) *Sed eſt parum, & ſatis ſpiſſum, & eodem modo tenditur, & ſabulo cooperitur, & locus cuſtoditus eſt ex aliqua re, deinde ſabulo coopertus, & paruum habeat foramen, vnde videri poſſit, & caueat, ne per foramen flatum emittat, cùm in loco ſunt aues: hic non ſunt ſtellones neceſſary, ſed per totam hyemem ponitur ibi milica, & vinacea, vt aſſueſcant aues locum frequentare. Cum autem ibi ſtare conſueuerunt, tendas rete, poteriſq; optimè locum cuſtodire,*

Viſcũ quod aqua non corrũpitur.

Retibus quomodo capiantur.

[a] *Lib 10. cap. 17.*

[b] *Lib. 10. cap. 20.*

atque viam introitus longam canare, & melogerijs, & sabulo desuper cooperire, &c. Priori Crescentiensis aucupio haud dissimile videtur, quod docet Cardanus, dum ait: *Aues, quæ, gregatim incedunt etiam capiuntur, vt Perdices: magis his Anseres, omnium maximè Anates. Circumactas enim ex suo genere, præcisis alis, iuxta aquas valle circunducto alere oportet copioso, iucundissimoq; illic cibo. Id Anatibus inter reliqua est sorgum incoctum aqua. Nocte dum cicures clamant, agrestes descendunt ad cibum. Nam animalia omnia consensum habent in quatuor vocibus, cibi, Venereorum, pugnæ, ac timoris, seq; mutuò intelligunt. Retibus igitur, quæ coopertoria vocantur contractis (harent enim palis inuoluta) clauduntur, vt quandoq; mille vno impetu Anates captas referant. Et quanquam mirum videatur, certum tamen est, nullum esse felicius aucupium. Eliguntur verò è cicuribus, quæ colore agrestibus sunt simillimæ.* Hæc ille. Albertus quendam etiam astum docet, quo faciliùs hæ aues irretiantur. Cùm enim Anates, & aliæ etiam aues imitentur ciuilitatem, vt inquit ille, gregaria conuersatione, & defensione communi. Itaque faciliùs decipiuntur ab aucupibus: positis enim quibusdam suæ speciei auibus, aut auium imaginibus iuxta retia, mox cùm ad illas conuersandi gratia accesserint, retibus includuntur, laqueis quoque illaqueantur Anates, vt ex Oppiano habetur. Alij alios etiam astus excogitarunt, quibus sine retibus, aut similium instrumentorum adminiculo Anates, aliasq; volucres se posse capere sperant. Didymus in Geoponicis; inquit, quod si quis obseruet locum, ex quo potum sumunt Anates, & euersa aqua, vinum nigrum immittat, vbi id hauserint, cadent, & prehendi facilè possunt. Idem & vini fæcem præstare asserit. Ornithologus escas quasdam ad id ex authore innominato Germano, & quibusdam manuscriptis, describit his verbis: Capiuntur, inquit, & escis quibusdam obiectis Anates, aliæq; aues, tanquam inebriatæ, quales sunt lappæ (hoc nomen Kletten ad personatam, & alia lapparum genera apud Germanos refertur) semina sparge in locum, quem Anates frequentant, quo illæ ingesto ita afficiuntur vertigine, vt manibus capi possint. Alia esca. Tormentilla in vino bono coquatur, tum in eodem cocta frumenti, aut hordei semina proijcito in spacium capiendis auibus destinatum: sic enim tormentillæ frustula simul cum seminibus deuorabunt, & inebriatæ cum volare nequeant, capientur manibus. Hoc autem commodius fiet, cùm cœlum perfrigidum, & nix profunda fuerit. Alia. Per locum auibus frequentari solitum hordei grana dispergo. deinde ex farina hordeacea, felle bubulo, & seminibus hyoscyami medicamentum instar pultis paratur, quod in tabella eis expones. Eo gustato aues adeo grauantur, vt volare nequeant, & manibus capiantur. Alia. Hordeum, fungos, quos à muscis denominant cum seminibus hyoscyami misce, & pulticulam inde factam in tabella expone, vt suprà. Io. Baptista Porta hæc eadem in suo libro de magia naturali repetijt.

Animalia consensum habent in quatuor vocibus.

Quomodo manibus capi queant.

Escæ ad capiendas Anates, aliasq; aues.

PRÆSAGIA.

NESSAEAS aues, inquit Aratus, (Scholiastes interpretatur Anates) *si frequentes, & conglobatas ferri animaduerteris, quanquam calo æstiuo, & sereno, imminentem pluuiam expectabis.* Et rursus: *Sæpè Anates fere, aut AEthyia marina alis in continente concussis, ventum instare monent.* Guglielmus Gratarolus tradit, aquaticas aues, vt Anates, & huiusmodi si cùm incipit gelare, aquas quærant magnas incongelabiles iuxta mare, gelu diù mansurum præsagire.

Pluuiæ præsagium.

Venti præsagium.

Gelu diù mansuri præsagium.

VSVS IN CIBO.

ANATES feras, vt Anates domesticas ad cibum accipimus, Coquus quidam Gallus iubet his in pastillo coquendis addi lardum, & caryophyllos tritos cum zinzibere.

VSVS IN MEDICINA.

GVALTHERIVS Ryffius in libro Germanico de liquoribus ſtillatitijs, Anatum ferarum ſanguis, inquit, varijs venenis aduerſatur: itaque antidotus de ſanguinibus, cui etiam admiſcetur, loco optimæ theriacæ vſurpari poteſt, vti Manardo Ferrarienſi quoque viſum eſt. Sunt qui in eundem vſum Chymicis inſtrumentis puriorem huius ſanguinis partem vi ignis extrahant, eiusq; liquoris ſecreti ſeſcunciam, aut vnciæ duas partes venenis reſiſtere dicant: calculum etiam renum, & veſicæ mirum in modum comminuere. Veteres quidem ſimpliciter Anatum ſanguinem laudant: ſed Ponticarum ſanguis contra venena præfertur, quas ſylueſtres eſſe itaque putandum. Sylueſtres enim, quàm domeſticas veneno paſci (quod de Ponticis ſcribitur) veriſimilius eſt, vt rectè iudicat Ornithologus.

DE BOSCHADE, SEV QVERQVEDVLA IN GENERE. Cap. XXX.

Ordo.

IN Anatum ſylueſtrium ſerie, de eis primùm acturos ſore nos promiſimus, quarum extant Latina nomina: & deinde ad reliquas progreſſuros, quibus Latinum nomen vel non eſt, aut certè incertum, aut obſcurum. Primò igitur ſeſe offerunt Boſchades, quas cum Querquedulis eaſdem dici poſſe arbitratur Ornithologus, & meo iudicio, prudenter, ea tamen poſita diſtinctione, quod Querquedula ſit minor, vt ille quoque ſcribit. Quare cùm tam parum differant de vtriſq; hic ſimul agemus, tanquam de eiſdem, vel ſaltem ſimillimis auibus. Βόσχας paroxytonum, & maſculinum Græcè apud [a] Ariſtotelem legitur, vbi habet. Βοσχας ὅμοιος μὲν Νήττῃ, &c. Quo loco Albertus, nimirum ex Auicennæ interprete, corrupta voce Græca Batichen habet. Apud Grammaticos oxytonum ſcribitur Βοσχάς. Euſtathius deriuat etymum a verbo Βόσκω. Vt à verbo Βόσκω, inquit, deriuatur Βοσκάς, quæ auis eſt Anate minor, ſic à φέρβω φορβάς. Et alibi. Ἐκ δὲ τῦ βόσκειν ὥσπερ ὄρνιον ἡ βοσκὰς ἔτω καὶ προβοσκὶς ἐλεφάντων, &c. Βασκα: apud Heſychium auis etiam nomen eſt, fortè eadem, quæ Boſchas. Legitur & Βάσκα apud Ariſtophanem, cùm ait: Καὶ ἐλαῖα καὶ Βάσκα καὶ ἐλαυᾶ, vbi Scholiaſtes, Basca, inquit, etiam à Callimacho nominatur. Iam verò Querquedulæ etymologiam ſic inueſtigat Ornitologus: Querquedulæ licet per onomatopœiam potius ſic dictæ mihi videantur, coniecerit tamen aliquis, quoniam querquero, ideſt, frigido, & hyemali tempore maximè appareant, vt & reliquæ aues aquaticæ feræ. Apud nos quidem, inquit, idem, & vbicunque lacus, aut fluuij ſunt, (qui per hyemem glacie non aſtringuntur) inde ſic dici potuiſſe.

[a] *Hiſt. l. 8. cap. 3.*

Boſchadis etymum.

Querquedulæ etymum.

Iactas me, vt febris Querquera, Lucilius, & alibi:

Querquera conſequitur febris, capitiſq; dolores.

Feſtus querqueram exponens frigidam cum tremore, à Græco, inquit, κίρκυρα certum eſt dici. Ego non à κίρκυρα Græcè (quæ vox apud nullum authorem extat, quod ſciam) ſed κρυπρα legerim. An tu fortè morbum appellari hic putas ægrotationem cum febri rabida, & quercera? Quercera enim grauem, & magnam putant dici. Gellius libro vltimo. Is mihi erat bilis querqueratus, Plautus, citante Feſto. Querquetularia porta Romæ dicta, quòd querquetum intra muros vrbis iuxta ſe habuerit, Feſtus. Sed apud Plinium 16. 10. Querculana. Hæc Ornithologus. Iam reliquas huius auis nomenclaturas, prout alij etiam vertunt, proſequamur. Boſca, inquit Niphus Italus, ruſticè dicitur Sartella. Accedit autem hoc nomen ad Gallicum Cercelle, vel Cercerelle, quam auem Latinis Querquedulam dici putat Bellonius, & alij eruditi viri. Germani quidam Boſchades interpretantur Anates ſylueſtres, quibus roſtra latiuſcula, & ſima, color cinereus, nigredine variatus, Germanicè dictus Mittelenten, ideſt, mediæ magnitudinis Anates. Quidam verò Anglus Boſcam auem eſſe aquaticam, Anati ſimilem, ſed minorem eſſe autumat. Quum verò, inquit, multæ ſint aues aquaticæ Anati ſimiles, ſed minores, vt ſunt Telæ vocatæ ab Anglis

Querquetularia porta cur ſic dicta.

Sartella. Cercellæ.

Telæ.

Vuige-

vuigenæ,& Phocardæ: eam puto Boſcam eſſe, quæ proximè ad magnitudinem, & ſimilitudinem Anatis accedit. Hoc quum Phocarda faciat, illam Ariſtotelis eſſe Boſcam ſentio. Sic ille. Quod ad Phocardæ nomen attinet, Ornithologus ſic dictam putat, quòd roſtrum eius ad cochlearis figuram aliquo modo accedat. Nam Galli, inquit, quorum linguam Angli in plurimis imitantur, cochleare phocam vocitant. Cæterùm hæ Anglicæ, Germanicæ, Gallicæ, & Italicæ nomenclaturæ vni tantùm fortè Querquedularum generi conueniunt, vt procedente hiſtoria patebit. Phocarda cur dicta.

GENERA. DESCRIPTIO. LOCVS. EDVCATIO.

BOSCADVM, ſeu Querquedularum plura ſunt genera, vt patebit. Athenæus duo tantùm agnouiſſe videtur, dum ait: *Eſt & alterum Boſcadum genus, maius Anate, ſed minus Chenalopece*. Haſce, aut ſimiles Anates Ornithologus à ſuis Groſſenten, Vvild blavventen, hoc eſt, magnas, & ſylueſtres cæruleas Anates vulgò dictas eſſe conijcit. Alterum Boſcadum genus illæ ſunt, quæ propriè Querquedulæ nuncupantur Anate minores, & ſemper ferè ſcriptoribus ſub Querquedularum nomine veniunt. Hiſce duobus generibus Ornithologus addit Circiam,& quam Amarellum in regimine Salernitano nominant, inter aues cibo idoneas; item illam, quæ circa Argentoratum Kernell vocatur, nomine ad Gallicum Cercella alludente. Quod modò ad formam Boſcadis attinet, ea certè obſcurè ex veteribus colligitur. Ariſtoteles palmipedem eſſe, ſimilem Anati, ſed minorem ſcribit: quæ notæ minori Querquedulæ conueniunt, vti quoq;, quam dat Athenæus, interprete Vvottono; marem magis varium aſſerens. Idem Athenæus mares etiam in hoc genere roſtra ſima, & minora proportione habere tradit; quod obſeruandum eſſet: omnibus enim Boſcadum, aut Anatum generibus non videtur conuenire. Circa lacus verò, & amnes verſari,quod de Boſcade ſcribit Philoſophus,omnibus æquè conuenire,nemini dubium. Querquedulæ olim educabantur in auiarijs inclulæ, non ſecus ac Anates, vt ex Collumella habetur, dum ait: *Nam clauſæ paſcuntur, Anates, Querquedulæ, Boſchides, Phalerides, ſimilesq; volucres, quæ ſtagna, & paludes rimantur*. Vbi Boſchides pro Boſcades fortaſſe legitur. Cæterùm cum Collumella Querquedulas, Boſchides, & Phalerides hic ſimul nominet, Varro Querquedulas,Phalarides,& Perdices,mox ſubijciens: *Quæ vt Archelaus ſcribit, voce maris audita, concipiunt, Quæ,vt ſuperiores, (Anates) neque propter fœcunditatem,neque propter ſuauitatem ſaginantur, ſed ſic paſcendo fiunt pingues*. Hic nouus oritur ſcrupulus, nunquid Querquedulæ,& Boſcades,ſeu Boſchides, vt ille habet,ſimul ceu diuerſæ nominatæ,ſint eædem, vt anteà ſtatuimus,Ornithologum ſequuti. Poſſet meo iudicio reſponderi,fieri poſſe,vt Collumella, cùm duo ſint Boſcadum præcipua genera,maius nempe, & minus, vnum Græcè, alterum verò Latinè nominauerit; etſi interim vtrumque nomen vtriq; generi conueniat. Boſcadum plura genera.

DE PHASCADE, SEV QVERQVEDVLA MINORE. Cap. XXXI.

DVO præcipua Boſcadum, ſeu Querquedularum genera ſtatuimus, maius ſcilicet,& minus. Hic prius de minoribus,quas propriè Querquedulas appellari remur,dicemus. Bellonius, qui vnum tantùm Boſcadum genus facit, Boſcades,& Phaſcades Græcè appellari ſcribit, & Garganey in Gallia Ciſalpina. Ornithologus hoc genus particulatim Phaſcades quoque dici exiſtimat,ex Athenæo ſcilicet,ſcribente,Phaſcades maiores eſſe paruis Colymbis. Hæ, inquit,ſi non Querquedulæ ſunt(quas paulò ante Boſcades minores eſſe conijciebam),congeneres ſaltem,ac ſimillimæ,paulò tamen minores fuerint,cùm vtræq; Anati ſimiles, & minores deſcribantur: & Phaſcadum nomen neque apud vetuſtiores reperiatur, neque certam eius etymologiam agnoſcamus. Idem cenſent Germani alij eruditi, qui inquiunt: Phaſcades Anatibus ſylueſtribus (quas varias eſſe dixerant,nempe cinereas,& nigris,albisq; maculis diſtinctas.) ſimillimę,ſed minores ſunt, Varroni Querquedulę, Germa-

nis Kringenten. Sic illi. In quibuſdam Italiæ locis, vt circa Ferrariam Scauolo, & detorto, vt apparet, à Querquedula nomine Cerceuolo, & in agro Foroiulienſi, teſte Theodoro Trebellio Cercedula nuncupantur, Mediolani Garganello. Sed hoc nomen aliqui etiam alijs Anatibus, aut Mergis impropriè tribuunt. Ambroſius Calepinus pariter Italus, Querquedula, inquit, ſemper in aquis natat, ſicut Anas, quam Qualiam dicimus à voce. Sed nos Qualiæ nomine paſſim Coturnicem accipimus; non aliquod Anatum genus. Ornithologus Italis Sartellam dici etiam putat, eo argumento, quòd Niphus Italus Boſcam ruſticè Sartellam appellari exiſtimet, vt ſuprà diximus. Gallis Cercelia, vel Cercerella dicitur, Bellonio verò Sarcelle, alijs Garſote, & Helebran; Hiſpanis, vt credit Ornithologus, Cercera. Georgius Agricola Germanicè interpretatur Krichentlein, quidam verò KrucKentle, alij Krigente. Conijcit autem Ornithologus eandem eſſe, quam apud Heluetios appellant Kleinenten, ideſt, Anatem paruam; & à colore Grauvventle, id eſt, Anaticulam fuſcam, & à locis aquarum cœnoſis, in quibus victum quæritat. Murentle, Sorentle: vocibus diminutiuis (nam alia quædam maior Murent vocatur) Alibi in Germania, Troſslent dicitur, in Heluetia alicubi etiam Socxen. Eliota Anglus Anglicè interpretatur Teale. Alius quidam Anglus Telas vulgo aues vocari ſcribit, quæ Anatibus minores ſint, alioqui ſimiles, vt & Vvigenæ. Vuigenæ autem, & Teelæ (vt ſibi ab Anglo quodam dictatum fuiſſe teſtatur Ornithologus) non diſſimili magnitudine, ſed colore Anates ſunt. Hæ cæſij (fuſci) coloris dorſo, & pennis, ſed pectore albo, illæ varijs coloribus diſtinctæ, Columbis maiores vtræque, & dulcium aquarum incolæ, in quibus piſciculis, & gramine aquatico veſcuntur. In pretio ſunt Anglis, quod & præpingues ſint, vt plurimum, & carnem grati ſaporis habeant. Telam Anglorum, vt credit Ornithologus, Fruſij Teling vocitant: eamq; ſ. nate ſera minorem faciunt, Meanca maiorem.

Garganello.

FORMA. DESCRIPTIO.

Magnitudo. Roſtrum. Pedes. Color. Alæ.

QVERQVEDVLÆ noſtræ ſylueſtres, inquit Ornithologus, minores multò communibus Anatibus, roſtro tamen, pedibuſq; & cætera ſimiles: fuſcæ, vel ſubnigræ, ſed partem in alis viridem habent, roſtro nigricante; ſuperior, & anterior colli pars ad roſtrum vſque plumis obſcurè ruſſis, vel caſtaneorum coloris veſtitur. Quidam Germanus ſic deſcribit: Anas parua, ein Krucxentle, quę proprio nomine Querquedula, diſcernitur à cęteris Anatibus corporis exiguitate, & alijs partibus. Roſtrum nigrum, caput rubrum cum viridante vtrinque macula. Collum nigris albiſq; pennis quaſi ſquamoſum. Gula alba, atris notata punctis, venter item albus. Alę in cęſio viridantes, nigris, candidiſq; tranſuerſim admixtis pennis. In fœmella minus inſigne caput, minus gula, venter magnę Anati fœmellę ſimilis. In vtriſque pedes cum membranis nigris cinerei. Hęc ille. Bellonius ſuam Sarcelle deſcribit his fere verbis: Boſcas Anati omnino ſimilis eſſet, niſi magnitudo diſtingueret; eademq; inter marem, & fœminam Boſcadem eſt differentia, quæ inter Anatem fœminam, & marem, ita vt ſi quis ſe videre Anatem paruam fingat, is Boſcadis formam prorſus conceperit animo: In multis Galliæ locis Sarcelle dicitur, quibuſdam alijs vne Garſote, item ab alijs vn Halebran, Mediolani verò Garganei, Græcè, & Latine Boſcas, & Phoſcas, ipſum pro Phaſcas, Phoſcas legere exiſtimo.) Auis eſt nota, & deſcriptione vix eget. Celebris eſt in Romanorum conuiuijs. Magni fit apud Gallos, adeo vt quandoque non minoris veneat, quàm Anſer, vel Capus. Carne enim delicata eſt, & quæ palato mirum in modum arridet. Color in ea non variat. Plerunque enim fœmellæ collo ſunt cinereo, uentreque luteo, dorſo, alis, ac vropygio fuſcis: in alis maculam habet ſplendentem, vt Anates: ſubtus verò lineam candidam ab extremo pennarum, quæ alas tranſeurrunt productum haud ſecus ac in Morikens (hoc eſt Glaucio, vt ille uertit) Duodecim priores alarum pennæ eiuſdem omnes ſunt coloris: quæ uerò has ſequuntur, extrema habent alba, & alteram efficiunt lineam albam: quemadmodum, & prior a maiorum pennarum extremitatibus conſtituitur. Quia autem alarum pennæ ſupernæ nigræ ſunt, utrinque maculam nigram exhibent. Boſcades illubenter aquæ ſeſe immergunt, ſecus ac Glaucium: neque roſtrum habent adeo latum. Hęc Bellonius, qui iconem aliquantulum diuerſam ab Ornithologo exhibet. Ego plures Querquedularum ſpecies obſeruaui, quæ tamen ab aucupibus noſtris communi nomine

Alteri Querquedulę deſcriptio. Magnitudo. Roſtrum. Caput. Collum. Alæ. Mares à fœmina differentia. Pedes. Deſcriptio alia ex Bellonio. Carnis ſuauitas. Collum. Venter. Dorſum. Alæ. Vropygiũ.

Anadri-

Anadrini, ideſt, Anaticulæ, abſque vllo diſcrimine appellantur. Tres hîc tantùm deſcribam, quas depingi curaui, & inſculptas poſtea exhibeo. Omnes Anati vulgari ſimiles ſunt, ſed multò minores: vix etenim ab extremo roſtro ad extremam caudam vſq; duos dodrantes exæquabant. Prima roſtrum habet nigrum, breue, & non valde latum; caput, & ceruicem coloris ſpadicei obſoleti. Plumæ albæ ab oculorum radicibus incipientes, & in medium collum deſinentes, gulam totam, magnamq; colli partem conſtituunt. Inferior verò colli portio, & pectoris cinerea maculis fuſcis notatur. Pectoris reliquum, & venter totus coloris ſunt prorſus cinerei. Dorſum nigrum ceu ſquamis fuſcis variegatur. Alæ nigræ tribus albis notantur maculis, quarum prima reliquis eſt amplior, poſt hanc infima, media verò eſt omnium minima. Cauda eſt ſubnigra, Crura parum craſſa, parumq; robuſta, ſicut pedes non valde lati: tam verò hi, quàm illa nigricant. Secunda Querquedulæ à quodam Germano deſcriptæ in multis reſpondet: nam roſtrum habet nigrum, & latum. Caput rubrum, ſeu potius ex ſpadiceo ad rubrum vergens cum macula oblonga ab oculis ad occiput excurrente viridante. Collum, dorſum, & totum ferè ventrem ex nigris, & ſubalbidis pennis quaſi ſquamoſa: Gulam cineream atris notatam punctis: Pectus ex cinereo fuſcum: Alas, & caudam inter nigrum, & fuſcum ambigentes, diuerſis etiam in locis albo, nigro, & viridi colore variantes. Crura non valde craſſa, aut robuſta, pedesq; anguſtos, & fuſcos cum membranis nigris. Hanc cum Batauo cuidam oſtenderem, & nomen ſciſcitarer, reſpondit ſua lingua Taling appellari, quod ad Anglorum Teling proximè accedit, addidit inſuper, magnam illarum in Batauia copiam reperiri, ibiq; in cupedijs haberi. Hiſce duabus tertiam ſuperaddere libuit, cuius à Iaponenſium regibus Romam delatæ mihi copiam fecit Cæſar Facchinettus Marchio, & Senator Bononienſis, quam Querquedulam Indicam libuit appellare. Quantùm verò ex pictura licet conijcere, Anatibus multò minor eſt, roſtriq; ſuperior pars inferiore longior aliquantò. Roſtrum ipſum, & pedes toti, & digiti inſigniter rubeſcebant. Capitis vertex, collum ſuperius, & fortaſſis etiam totum dorſum lutei coloris, ſicut etiam vropygium, quod tamen amplius maculis ſemilunaribus nigris ſatis magnis eſt inſignitum. Collum ſupinum, pectus, & totus venter candida. In alis maxima colorum, eaque pulcherrima diuerſitas. Priores enim pennæ, quæ ad ſcapulam ſunt, roſei obſoleti coloris ſunt; ſed præterea eiuſdem notantur maculis ſemilunaribus nigris, quibus vropygium. Quæ has ſequuntur, partim albæ ſunt, partim viridis. Omnium longiſſimæ cæruleo colore vegetiſſimo decorantur. Cauda partim ſubuiridi, partim ſubcæruleo; ſed ſecus ac in alijs Querquedulis digiti nulla membrana coniuncti apparent.

Querquedulę primę deſcriptio. Roſtrum. Gula. Collum. Pectus. Venter. Dorſum. Alæ. Cauda. Crura. Pedes.

Querquedulæ ſecundæ deſcriptio. Roſtrum. Caput. Collum. Dorſum. Venter. Gula. Pectus.

Querquedulæ Indicæ deſcriptio.

DE ANATE CIRCIA. Cap. XXXII.

ANATEM, quam Circiam dicunt, ex Querquedularum minorum genere eſſe credit Ornithologus. Germanus quidam interpretatur Germanicè ein Bircxilgen, aitq; à ſono vocis ita appellatam, & cum parua Anate habere ſimilitudinem, ſed colore alarum, & ventris differre. Alas enim eius gemmantibus pennis carere, & in hoc genere ventrem magis maculoſum eſſe. Hoc genus inquit Ornithologus, in noſtris etiam lacubus reperiri puto. Vidi enim non ita pridem initio Ianuarij captum Anatis genus exiguum, paulò maius Mergulo, corpore toto fuſcum: roſtro Anatis, hoc eſt, latiuſculo, fuſco, pedibus etiam fuſcis, collo palmum longo, reliquo corpore ſex digitorum. Erat autem fœmella, & oua continebat. Mas nimirum, vt conijcio, colore elegantior eſt: in ventriculo nihil, quàm calculos minimos, & ſemina quædam herbarum aquaticarum lentiformia ferè (minora, altioraq; lente) ſubruffa reperiebam. Hæc ille.

Anatis Circiæ deſcriptio. Vbi reperiantur. Altera deſcriptio.

DE ANATE KERNELL CIRCA ARGENTORATVM DICTA. Cap. XXXIII.

Kernell de ſcripto.

AD Querquedulas ſiue Anates minores, illam quoque pertinere putat Ornithologus, quæ circa Argentoratum Kernell vocatur nomine ad Gallicũ Cercella alludente. Color ei varius; roſtrum Indici ferè coloris eſt. Circa caput ruſſa eſt, ſed punctis albis aſpergitur. Vertex niger, gula alba, vt pars etiam ventris ſuperior. Duæ lineæ albę longiuſculæ ab oculis retro ex latus in anguſtas tendunt. Dorſum nigrum, vt & cauda. Alæ cinereæ, tranſuerſis duabus lineis albis diſtinctæ, ſuperiore latiuſcula, anguſta inferiore: quarum interuallum nigricat, vt & inferior pars alarum. Pectus ruſſum, nigris maculis magnitudine, figuraq; diuerſis diſtinguitur. Crura fuſca, vel cinerea ferè. Sed hæc omnia ad auis depictæ inſpectionem ſcripta mihi ſunt. In Germania inferiore alicubi Crexalona vocatur, ni fallor. Hæc omnia Ornithologus; qui etiam in epitome hanc a coloribus diuerſis Querquedulam variam vult cognominari.

DE QVERQVEDVLA CRISTATA, SEV COLYMBI BELLONII. Cap. XXXIIII.

Deſcriptio.

QVAM auem ex Anatum genere Querquedulam criſtatã Ornithologus, eam Bellonius Colymbim eſſe putat & deſcribit his ferè verbis: Exiguum quoddam Anatis genus eſt Glaucio (Moriſon) minus, Græci, ni fallor, Colymbim dicunt. Auis eſt corpore compacto; ac rotundo: oculos habet flauos, & ære expolito ſplendidiores. Pedes, crura, nigra, ſicut & roſtrum, quod pro corporis portione latum eſt, vt Anatis. Crura breuia, pedes verò latos; caput, collum, pectusq; nigra, ventrem plumbeum. Galli appellant Cotee propter tranſuerſam in alis lineam albam, velut in Glaucio, à quo longè tamen differt: Criſtam enim in occipite Fibri, & Onocrotali inſtar habet, qua Glaucium caret. Hæc omnia Bellonius. Cæterùm Ornithologus iuremerito ab illo diſſentiens, Colymbidem eſſe omnino negat, cùm roſtro ſit lato, quod Colymbi Athenæus acutum tribuit: quapropter Querquedulam potius criſtatam appellari vult, cuius ſententiæ, tanquam rationi conſentaneæ nos adhærentes, de ea inter Querquedulas meminiſſe voluimus.

DE

DE BOSCADE MAIORE, ET EIVS DVABVS SPECIEBVS QVÆ ANATES TORQVATÆ DICI POSSVNT, ET PRIMVM DE MINORI.

Cap. XXXV.

VM de Boscade in genere ageremus, diximus, Ornithologum conijcere Boscades maiores esse, quæ ab Heluetijs magnæ, & cæruleæ cognominantur, hoc argumento, quod Athenæus illas Anate maiores statuat, sicuti in hisce tantùm Anatibus liquidò conspicitur. Eaſdem, quia circulus albus medium earum collum ambit, suspicatur ab Aristophane περιξωμίτας vocari: licet Scholiastes sic dictas innuat, quod pennis candidis, tanquam zona ambiantur. Latinè eadem de causa Anates torquatæ iuremerito dici queant, necnon etiam Querquedulæ maiores. Albertus vocat Anates syluestres veras, ideſt, domesticæ maximè similes, earumq; duo statuit geneta, dum ait: *Cæterùm hoc genus Anatis duplex est nempe maius, & minus, vtrunque notum apud nos.* Sic autem eas in genere describit. *Anas syluestris vera, dorso, & ventre grisea* (cinerea) *est. Mas in collo quasi pauonis radiantes habet pennas colore composito ex viridi, & caruleo, torquem album circa collum, & in alis versus ventrem maculam colore splendentem. Sed fœmina magis declinat ad nigrum colorem cum cinereo mixtum. Est autem vox fœminæ crassior, vt in omni Anatum genere.* Nos de minori prius dicemus, tanquam celebriori. Anas igitur Torquata minor Italis dicitur Cesone, quanquam aliqui Cygnum hoc nomine appellent: Heluetijs, referente Ornithologo, Grosſent, ideſt, Anas magna, & à voce Retschent. Ad Constantiensem lacum à capitis alarumq; coloribus, Blassent. circa Verbanum lacum Spiegelent. Quidam Germani vocant Mertzenten, ideſt, Anates maiores, vel Martias, à Martio mense. Hanc speciem sic describit Ornitologus. Caput ei viride, rostrum subflauum, collum superius viride est, infrà castanei coloris, in medio circulus albus, vnde Torquatam appellauimus, vt videri possint Anates illæ, quas Aristophanes περιξωμίτας vocat, & Scholiastes pennis candidis (pars dorsi caudam versus) tanquam zona ambiri scribit. In medijs alis transuerso situ cæruleus color est, (inde nomen apud aliquos Vvild blaull enten) qui tamen pro diuerso ad solem obiectu variat: paucis infrà, supraq; candidis. Pars dorsi caudam versus ex cæruleo ferè ad viridem, & nigrum inclinat, inferiùs, puto, nigra est. Venter ex albo cinereus, & variè maculosus, vel vt Græcè dicam, ποικίλος: quæ quidem varietas ex macularum punctis per pennas quasi guttatim dispersis in aquaticis auibus non paucis spectatur: Cruribus rubet. Hactenus Ornitologus, cuius descriptioni adamussim nostra hæc respondet, ita vt illius verbis vel adijcere, aut detrahere nefas sit. Germani quidam sic describunt: Anates syluestres maiores, quas Germani Grossenten, alij Mertzenten vocant, ima, supremaq; corporis parte cæsiæ sunt: pennas alarum, & alijs aspersas coloribus, præcipuè tamen purpureo nitentes habent, collo, capitiq; viredo ad nigredinem tendens, inest: medium collum candidus ambit circulus. Fœmellæ variæ, sed cinereæ, & nigris albisq; maculis distinctæ. Eaſdem Anates in regione sua putat Ornithologus Hagenten appellari, ideſt, Anates sepium: nimirum, quòd circa sepes in fluuiorum ripis obuersentur, (quanquam, inquit, illæ, de quibus superiùs scripsi, in lacubus frequentes sint). Aiunt, illas magnitudine cicures æquare, coloribus insigniri pulchris, viridi, spadiceo, vel castaneæ vario, in medijs alis virere, pedibus rubere.

Anates torquatæ.

Anatum torquatarũ duæ species

Ordinis ratio.

Cesone.

Descriptio.

Descriptio alia.

Boſcas maior ſiue Anas torquata minor cum typha.

DE ANATE TORQVATA MAIORI ET CONGENERE. Cap. XXXVI.

ANAS Torquata maior, inquit idem Ornithologus, apud nos vulgò appellatur Stortzenten, vel Storent, hoc est, Anas scrutatrix: quòd rostro fodiens fundum, arenam, & herbas, victum sibi perscrutetur, quod & reliquæ proprie dictæ Anates faciunt: sed hæc fortè magis, aut frequentius: cùm corpore etiam maior sit. Glandes etiam amat, & auenam, & in agros auena consitos aliquando inuolat. Coloribus cum præcedente magna ex parte conuenit, præsertim rostri, & capitis, & colli, &c. Qui venantur eas apud nos in lacubus tandiù persequuntur, donec fatigatas capiant. Sic Ornithologus. Quidam Germanus hunc in modum describit: Anas magna, ein Grosse ente, rostrum eius in medio nigrum, à lateribus flauescens; tergum in nigro flauicante maculosum. Venter reliquo corpore dilutior. Alæ cinereæ, in quibus pennæ quædam lineis duabus transuersis albæ, quædam insigni fulgore sic radiantes, vt aliter in opaco, aliter in sole gemmare videantur. In mare omnes propemodum partes insigniores. Rostrum flauum, caput, colluq́; gemmantis viriditatis, medium collum circulus ambit albus: pars altera spadicis coloris est. Venter magis varius, atque densus, plumas Perdicum habens similes. Cauda in nigro viridans, quæ in fœmella tergo æqualis est, pedes crocei, qui in eadem fœmella lutei. Hæc ille, qui huic descriptæ Anati aliam congenerem facere videtur: quam gramineam, seu iunceam a se appellatam sic describit: Anas graminea, vel iuncea ein schmilente nomen habet apud Misenos, quòd certo graminis iunciue genere (cui à foliorum angustia nomen vulgare Schmalem) pascatur, inque eo frequens versetur. Rostro, & pedibus nigris. Reliqua cum Anate magna illi sunt æqualia: color tantùm corporis est dilutior. Sicille.

Anas scrutatrix cur dicta.
Quibus victitet.
Descriptio.
Capiendi ratio.
Descriptio altera.
Maris descriptio.
Anatis gramineæ descriptio.
Nominis ratio.

DE ANATE TORQVATA BELLONII, CANES DE MER GALICE DICTA. Cap. XXXVII.

LONGE aliam, quàm Ornithologus Anatem torquatam describit Bellonius, eamq́; Aristophanis Periζoluenen suspicatur, & Gallicè Canes au colliet blanc, aut Canes de mer dici asserit, de qua pauca hæc scriptis mandauit: Quoniam palustres aues nidulantur in terra, ac facilè ali possunt, rustici inuentis earum ouis, Gallinis ea supponunt, sicq́; ex syluestribus domesticas reddunt: quas deinde magnatibus, vel pagorum dominis donent: nam alioqui quàm plurimæ auium species, quæ modò notæ sunt, nos latuissent. Atque ita nobis innotuit Anatum quoddam genus, quod mox describam, mihi nunquam visum, cùm etiamnum syluestre esset, vt ingenuè fateor. Cùm verò semper nouis rebus antiqua nomina aptare studuerim, iam verò considerem, huiusmodi Anates circulum album Tetracis (Cane Petiere) instar habere, incidit suspicio, eas esse, quæ ab Aristophane Νῆττοι περιζωσμέναι vocantur, vbi Scholiastes, sic dici interpretatur, quòd velut zona candida collum earum cingat (colli non meminit Scholiastes, sed quod pennis candidis, tanquã zona ambiantur, vt iam fuit annotatum) nam cùm coloris sit castaneæ, in collo tamen circulo albo insignitur. Media magnitudine est inter Anserem, & Anatem. Rostrum illi nigrum, & oblongum, Onocrotali, vel Fibri instar, non latum scilicet, vt Anseri, Anati, & Glaucio, sed vt Phalaridi acutum. Caput totum; ac collum ad ventriculi regionem vsque multò nigriora sunt dorso, & alis. Femora exterius vtrinque, vt in Anseribus maculis interstincta, caudaq́; inferiùs candida. Crura fusca. Moribus vt plurimùm, sunt Anserinis: sed voce magis obscura. Quanuis sint è genere aquatilium, nihilominus stagna aquarum dulcium non amant, etsi fortè adhæc inuisæ compellantur, confestim auolant. Hæc omnia Bellonius.

Descriptio.
Mores: Vox.

Anas torquata Bellonij, cum gramine aquatico ſpicato.

lonius. Verùm Ornithologus eiuſmodi auem, vel ſaltem ſimillimam Picam marinam nuncupat, deq; ea ſic ſcriptum reliquit cuiuſdam verbis: Auis quædam marina eſt Anatis magnitudine, & figura corporis, pedibus palmatis, & rubeſcentibus, ad poſteriora magis poſitis, quàm cæteris palmipedibus; roſtro tenuiore magis, latitudine ſe demittente, quam longiore proceſſu ſe extendente, quatuor inciſuris rubris à ſumma, duabus ab ima parte ſulcato, in colore pallentis ochræ. Quod inter has, & caput eſt, ſubcæruleum eſt, & ea figura, qua luna eſt, cùm exacti dies decem ſunt à coitu. Per ſumma corporis totius nigreſcit, niſi qua oculi ſunt, qui in albo conſtituti ſunt: per ima exalbeſcit tota, niſi ſummo pectore, qua nigricat: viuit ex marij latitat in cauernis, vt Charadrius. Eam ob rem educta è cuniculi cauea auis eſt, non procul à mari poſita, à venatore quodam immiſſa viuerra. Si animo conceperis, totam hanc auem albam eſſe, ac dein ſuperinductam illi veſtem nigram cucullatam, tum ſi aliud nomen deſit, Fratercula marina rectè ex argumento dici poſſet. Et rurſus. Hanc auem ioco Fratereulam vocaui: ſeriò forſan Pica marina nominari poteſt, donec aptius nomen occurrat.

Picæ marinæ deſcriptio.

Locus.

Capiendi modus.

Fratercula marina.

Pica marina.

DE GLAVCIO. Cap. XXXVIII.

GLAVCIVM præter auem, de qua eſt nobis ſermo, herbam ſignificat, cuius meminit Dioſcorides, ſed quæ ſit, non ſatis conſtat. Sunt qui illam plantam peregrinam eſſe contendant, quæ fructum aureum profert, quem pomum Amoris; alij pomum aureum nuncupant. Cæterùm quemadmodum incertum eſt, quæ planta ſit Glaucium, ita quoq;, quam auem eadem vox denotet, nondum exactè conſtat. Licet tamen conijcere, ex Anatum genere eſſe: nam Athenæus ab oculorum colore dici ſcribit, & paulò minorem eſſe Anate. Idem tradit Hermolaus: ſed apud quem maiores pro minores mendosè legitur. Item Euſtathius in commentarijs in ſecundum Odyſſeæ Glaucium auem eſſe Νηττοειδῆ, ideſt, Anati ſimilem aſſerit, at minorem. Bellonius pro Glaucio nobis obtrudit auem, quam Galli Morillon nuncupant, eamq; ſic deſcribit: Eſt & alia auis aquatica, nobis vernaculè Morillon dicta, Anati quàm ſimillima, eiuſdemq; magnitudinis, roſtro in margine ſerræ inſtar inciſo, cruribus, pedibusq; in interna parte rubicundis, in exteriori verò fuſcis. Capite toto ad mediam colli regionem ferrugineo ſaturato. Hinc circulus quidam colore albicante collum cingit, pectus coloris eſt cinerei, venter verò candidi. Dorſum, & alæ nigra ſunt, in his tamen, ſi extendantur, ſeptem apparent pennæ albæ, quæ alas vt in Pica varias reddunt. Reliquum verò alarum, quemadmodum & cauda Corui aquatici caudam referens, nigra ſunt. Ex aqua cùm magna ex parte victum petat, animalculis exiguis viuit, quę in aquæ fundo reperit. Cùm enim ſeſe aquę immergere ſoleat, ac diutiùs vrinari, minutos piſciculos captat, & millepedes aquaticos, ſeu pediculos, quos Galli les eſcrouelles appellant. Viuit præterea ſeminibus herbularum, quę in fluminum ripis naſcuntur, & aſtacis fluuiatilibus tenellis, & limacibus. Linguam habet adeo carnoſam, vt prope radicem gemina videatur. Pectus ei latum vt reliquo Anatino generi. Crura breuia, retrorſum porrecta, vt Mergorum generi. In internis partibus hoc illi tantùm eſt peculiare, quod nullum in ea fel appareat. Iecur in duos diſtinguitur lobos, quorum vnus ventriculo incumbit, alter inteſtinis. Hæc Bellonius, qui hanc eius exhibet iconē. Deinde aliam ei congenerem facit, eam nimirum, quę Gallicè vn Tiers appellatur, de qua ſtatim: Ab hac haud ſeiungemus eam, quæ vulgò vn Tiers dicitur, eò quòd poſt Anatem, & Morillonem magnitudine tertium locum obtinet. Alæ vt in Morillone variegatæ ſunt, roſtrum verò Phalaridi ſimile. Quod ad reliquas corporis partes attinet, ſi quis ſibi Phalaridem medio inter Morillonem, & Anatem marem colore fingat, is Tiers auis dictæ figuram, & ideam animo conceperit. Minor itaq; eſt Anate, & Glaucio, & ſi comedatur eodem eſt cũ eis ſapore. Et rurſus: de aue Morillons appellata, Morillons inquit, ripas fluminum, & ſtagnorum frequentare conſpicimus, quare antiquis ignoram haud credimus. Cùm itaq; nullã adinuenerimus auem, quæ oculos habeat adeo glaucos, eam ſuſpicamur, quam Glaucium Græci appellant, cùm & Anati ſimilis, ſed paulò minor deſcribatur. Cęterùm Ornithologus hanc pro Glaucio non admittit, eamq; auem illi ſimillimam ſub Anatis fuſcæ, vel [illegible] nomine deſcribit: conijcitq; vel hanc, vel alteram, quam idem Bellonius Gallicè circumfertur Cane à la teſte rouſſe, eſſe veterum Penelopen, de qua nunc agemus.

Glaucium herba.

Glaucium cur ſic dicta.

Morillon deſcriptio.

Victus.

Auis Tiers Gallis dicta deſcriptio.

LE

Glaucion Bellonij cum gramine paluſtri maiori.

DE PENELOPE AVE. Cap. XXXVIIII.

NONNVLLI Penelopen illam pudicissimam, & decantatissimam Vlyssis vxorem à Penelope aue, de qua modò agitur, nomen traxisse existimant, licet [a] Eustathius aliter censeat. Isacius Tzetzes, *Penelope*, inquit, *filia Icary, & Peribæa à parentibus in mare proiecta, per aues Penelopes in littus exportata, seruataq; est, & à parentibus suis iterum educata*. Didymus quoque Penelopen ait Ἀραχλαν (Arnæam Hermolaus, quòd à parentibus abiecta repudiataq; esset) propriè vocatam esse, & cùm Nauplius eam in mare proiecisset, vt propter filium Palamedem se vlciscereturmutasse. Hermolaus verò, & Volaterranus Penelopen ab auibus istis, cùm in mare proiecta esset, non exportatam ad littus, sed simpliciter educatã scribunt, verum sine authore. *Sed potuit*, inquit Eustathius, *etiam Penelope dici, παρὰ τὸ πένεσθαι περὶ λόπον, ἤγουν ὕφασμα λεπτὸν; ἢ παρὰ τὸ πλωίον ἤτοι μίτον λῦσαι, quod huiusmodi nomen texturæ studiosæ mulieri conueniat*. Penelope præterea vocatur ludus, qui etiam describitur ab [b] Athenæo, in quo calculos (ψῆφος, ludum ipsum πεττεία vocat. Ludebant autem stantes) vtrinque per vices, aut sortes ad calculum, in medio positum, quem Penelopen vocabant, emittere solebant, donec aliquis Penelopen de suo loco depulisset. Quo facto oportebat illum ex eo loco, in quo calculus à primo iactu remanserat denuò Penelopen petere: quàm si cæteris globis moribus intactis assecutus esset, victor habebatur. Hunc ludum procos Penelopes exercuisse ait Appion, calculis quinquaginta quatuor vtrinque dispositis. Erant enim proci omnes numero centum, & octo, velut ominis captandi gratia. Nam qui vicisset, de nuptijs iungendæ sibi Penelopes bene sperabant. Non dissimilis, inquit Ornithologus, puerorum nostrorum lusus videtur, quo nuces proijciunt per vices ad quaternarios nucum cumulos, vt euertant. Eundem ludum etiam in tota ferè Italia pueri, giuocare à castelli, aut à castelletti vbique fermè nominant. Quod modò spectat ad auem, de qua nunc agitur, ea circa lacus, & amnes versatur, teste Aristotele, qui eam cum Anseres, & Chenalopece numerat congenerem esse innuens. Græcè in aliquibus codicibus πλωλοψ oxytonum scribitur: sed scribendum πλωίλοψ paroxytonum, vt Eustathius, & cæteri habent omnes. [c] Plinius etiam Anserini generis facit, dum inquit: *Anserum genus sunt Penelopes, & quibus lautiores epulas non nouit Britannia Chenalopeces fero Anseri minores*. Quo loco vetus lectio, vt tradit Hermolaus, pro Penelopes habet Chenalopeces, & posteriore loco pro Chenalopeces Ceramides. Significat autem, inquit, Ceramides colorem figlini, qualem in plumis quorundam Anserum aspicimus: vnde nomen quoque gemmarum vni Ceramites. Verùm codices quidam posteriori loco neque Chenalopeces, neque Ceramides legunt, sed Chenerotes. Cùm itaque Plinius omnia ferè sua è Græcis transtulerit, & vocabula hæc omnia Græca esse appareat, rectiùs meo iudicio Ornithologus ea potissimùm ad hanc lectionem vsurpari putat, quæ apud Græcos reperiuntur, & Anserini generis esse vocabula ipsa testantur, vt Chenelopes, & Chenalopeces: quanquam Hesychius, & Varrinus duo hæc nomina χλωίλοψ, & πλωίλοψ ab aliquibus pro aue vna, eademq; accipi scribant. Ceramides, inquit idem Ornithologus, pro auibus nusquam legi: sed fortè Anseres aliquos hoc colore descriptos legerat Plinius (si modò sic scripsit) & non intellecto vocabulo, huius nominis aues fecit. Color quidem κεραμεῦς, ideſt, testaceus, vt tradit Longolius, communis est ferè pulueratricibus, vt Alaudæ, Coturnici, Perdici. Sic ille. Verùm mirabitur fortè quis, cur nos, cùm Aristoteles, & Plinius Penelopen Anserino generi accenseant, hîc de ea inter Anates agamus. Id autem non sine ratione factum: nam tanta inter Anatem, & Anserem intercedit similitudo, vt multę aues à diuersis modò Anseribus, modò Anatibus ascribantur. Quamobrem Penelopen quoque Anatini generis facere non est incongruum, præsertim cùm nonnulli eam Anati assimilent, vt Aristophanis Scholiastes. Nam vbi apud Aristophanem legitur: *Auibus olim adeo delectati sunt homines, vt plerunque decantarent carmina, in quibus mentio fieret Hirundinis, Anseris, Columbæ, Penelopis, Penelopes*, inquit Scholiastes, *auis est similis Anati, magnitudine Columbæ, cuius mentionem fecerunt Stesichorus, & Ibycus* (quæ verba ex eo repetit Varrinus) *vel vt alijs placet, ὁ πλωίλοψ μείζων μὲν* (nisi fortè legendum μείων, ideſt, minor,

[a] *In Lycophronem.*

Penelope cur sic dicta.

Penelope cur Arnæa dicta.

Penelope ludus.

[b] *Lib. 1.*

Penelope calculus dictus.

Penelops Anser congener.

[c] *Lib. 10. cap. 22.*

Ceramides

vt ſuſpicatur Vuottonus) ἢ κατὰ Νῆτταν, ὅμοιος δὲ, hoc eſt, maior eſt Anate, ſed ſimilis. Huc accedit, quod in Anatum genere quædam reperiuntur, quibus id quod de Penelope tradunt veteres conuenit, in Anterino non item. Ibycus enim apud Athenæum Penelopes collo præditas verſicolore appellat, & Alcæus in ſcholijs Ariſtophanis colliuerſicolores. Ion quoque Penelopen auem φοινικόλαιμον cognominat, ideſt collum habentem phœnicei, ideſt, punicei coloris. Et quamuis Heſychius & Varinus exiſtiment vocem λάγνα in compoſitione abundare, contra tamen ſentit Ornithologus; λαγνάδας enim, inquit, interpretantur ποικίλας, ideſt, varias. Eſt autem varius in Penelope color, ſi non aliàs, propter collum puniceum ſaltem, aut quia λάγνας fimbrias vocant; & λάγνα extrema. Nomen autem fortè fuerit inde factum, quòd partes extremas hæc auis puniceas habeat: Sed hac de re iudicabunt, qui viderint auem. Nobis enim ignota eſt, niſi ea ſit Anas fera, quam Germani appellant Rothalſs, à collo rubicundo, aut potius puniceo, caſtaneæve colore. Quanquam non ſolùm collum eius, ſed etiam caput eo colore ſit; roſtrum fuſcum, latum, pectus nigricat: item cauda, & extremæ alarum pennæ, venter albicat (niſi pictura nos fallit ex qua hæc deſcribimus) & partim ad fuſcum vergit. Pedes fuſci: pupillam oculorum nigram circulus ambit ex flauo rutilus. Nota eſt circa Argentoratum. Nos aliam congenerem, & ſimilem illi deſcribemus infra: nempe Anatem fuſcam, maiorem, ſimili collo, capiteq; puniceo, ſiue caſtaneæ colore, de quibus infra ſcribemus, vt quæ vocantur lingua noſtra Merch, & Yſentle, non adeo tamen, quàm Anates Rothalſs, & fuſca fera: æquè tamen, aut magis rubet circa collum, plumis ruffis iubatus Mergus, roſtro anguſto, ein Tuchel. Hæc omnia Ornithologus. Quam verò ipſe primo loco pro Penelope deſcribit, & Germanis Rothalſs appellari ait, eam Bellonius Cane à la teſta rouſſe Gallicè circumloquitur, & his ſerè verbis deſcribit: Reperitur Anatum quoddam genus exiguum, capite rubro, gutture verò, & pectore nigro. Reliquum verò corporis colore eſt plumbeo. Roſtrum, crura, pedes fuſca ſunt, & Anatum ſimilia. Oculi rubeſcentes. Anati eſt magnitudine inferior. Ego veterum Penelopen eſſe ſuſpicor, quam noſtri Collo roſſo appellant, à colore ſcilicet, qui in ea parte conſpicuè phœniceus apparet: vulgò enim apud nos ille color impropriè rubeus dicitur. Ea fortè ab Ornithologi Rothalſs, & Belloni Cane à la teſta rouſſe dicta haud erit diuerſa. Duæ olim huiuſmodi Anates ad me fuerunt allatæ, quarum, quam marem credo, ſic deſcripſi: Anati longitudine non valde cedit, ſed tam craſſa non eſt. Roſtrum ſatis latum, & craſſum, inferiùs nigrum, ſuperiùs plumbei coloris obſcuri in extremo curuum, & macula valde atra ornatum. A roſtro ad ſummum verticem capitis vſque ex phœniceo flaueſcit. Reliquũ caput, & totum ferè collum penitus phœniceum eſt; quem tamen colorem in gutture nigri nonnihil quodammodo obſcurat. Ceruix prope dorſum, & hoc totum lineolis anguſtis, ſubnigris, & ſubcandidis alternatim variegantur. Pectus ipſum, & venter totus ſubalbicant. Alæ diuerſimodè colorantur: nam plumulæ veſtientes fuſcæ ſunt: mediam alarum partem ampla macula ſubalbida occupat: à qua linea alba deorſum longius excurrit. Remiges pennæ longiſſimæ ſubnigræ ſunt, ſed in principio prope maculam illam albam linea viridi ſatis lata interſecantur. Cauda breuis, & quæ pennis partim nigris, partim fuſcis, & ſubuiridibus conſtet. Coxæ albidæ lineolis cinereis variegantur. Crura, & digiti coloris plumbei, quæ verò digitos coniungunt membranæ ſunt fuſcę. Fœmina cuius eſt ſecunda icon, nihil à mare differt, niſi quod macula illa alba minus in hac eſt conſpicua, cùm ex cinereo ad fuſcam tendat.

Anatis quã Penelopen eſſe ſuſpicatur Ornithologus, deſcriptio.

Einſdẽ auis Belloniana deſcriptio.

Colloroſſe.

Penelopis maris authoris deſcriptio.

Fœminæ deſcriptio.

Penelope mas.

Penelope fæmina cum ſparganio.

DE ANATE FERA FVSCA, VEL MEDIÆ MAGNITVDINIS. Cap. XXXX.

ANATEM quandam aliam Ornithologus, fuſcam, vel mediam, ideſt, mediæ magnitudinis nominat, eiuſdem planè ſpeciei cum Penelope, vel ſaltem proximum genus exiſtimans. Depingit autem eam his verbis: Anas ſylueſtris fuſca à colore dicta apud nos ein Vvilde grauvve ent, magnitudine, & figura ad vrbanam accedit. Roſtrum ei latum, inferiùs omnino nigrum: ſuperior verò roſtri pars antè, & retro tantum nigricat, per medium ex fuſco albicat. Caput totum, & maxima colli pars colore ruſſo, vel caſtaneæ ſplendent, nitentq́;. Inferior verò colli pars iuxta dorſum, & pectus vndique nigricat, vt dorſi etiam finis, & cauda. Reliqua dorſi pars cum alis muſtelinum colorem refert, vt mures Pontici, ſeu varij dicti. Inſunt autem pennæ vario colore diſtinctæ ex albis, nigriſq́; lineis clymatili ductu perquam elegantes. Idem in ventre color, ſed obſcurior: à quo præcipuè ventris colore nomen Anatis fuſcæ à noſtris impoſitum videtur. Interior alarum pars pennis albis conſtat. Crurum color glaucus, digiti quoque glauci, vel ſubalbi, ſed nigris membranis coniuncti. Idem, aut omnino proximum genus eſt, quod ſuprà nominauimus à colore Rothalſs (quo nomine circa Argentoratum vtuntur) & an Penelops dici poſſit, dubitauimus, cùm ſimiliter φοινικόλαιμος, & ποικιλόδειρος ſit, hoc eſt, collo puniceo, & vario, & Anatum generi adſcribatur: nam de magnitudine nihil habemus: cùm Scholiaſtes Ariſtophanis, & magnitudine Columbæ, & rurſus Anate maiorem Penelopen deſcribat. Eſto igitur nobis tum Rothalſa, tum Anas fuſca (ſiue vna planè ſpecies eſt, ſiue generis vnius proximi duę ſpecies minimum differentes) non aliud, quàm Penelops veterum, donec alius aliquid tertium adferat. Germani quidam Anates quaſdam Germanicè vocant Mittellenten (hoc eſt mediæ magnitudinis, vt ego interpretor, inquit Ornithologus) latiuſculis, & ſimis roſtris cinereum colorem nigredine in eis variante, & veterum Boſcades eſſe ſuſpicantur. Sunt autem hæ, vel eædem cum illis, quas hic deſcripſimus: aut ſaltem magnitudinis ratione idem vocabulum Germanicum eis conuenit. Hæc Ornithologus. Quidam alius Germanus eandem, aut conſimilem auem ſub nomine Mittelente ſic deſcribit: Anas mediocris, ein Mittelente à magna differt quantitate, & forma: minor enim eſt, minusq́; colorata, in alis præſertim, atque pedibus: nam & horum membranę nigræ ſunt, quæ in Anate magna flaueſcunt: & venter quoque candidior, ac minus varius. Alæ in maſculis partim nigræ, partim albę, & pauculis pennis rubris. Ita ille. Quam hîc ego expreſſam exhibeo, partim aui Ornithologi, partim alterius eius Germani reſpondet, partim ab vtriſque in quibuſdam diſſidet: nam minor eſt magnâ, minusq́; colorata, in alis præſertim, atque pedibus: nam & horum membranæ nigræ ſunt. Alæ partim nigræ, partim albæ, ſed ſine illis pennis rubris, quarum meminit is Germanus. Roſtrum omnino quale ſuæ aſcribit. Oculi flaueſcunt. Caput totum, & maxima colli pars coloris caſtaneę non nitentis, aut ſplendentis, ſed potius obſcuri. Interior colli pars anteriùs nigricat, poſteriùs eiuſdem eſt cum capite coloris: vtrinque ad latera cinereum colorem præ ſefert. Pectus, venterq́; partim nigricant, partim ad cinereum vergunt, ſed maxima pars fuſceſcit. Dorſum, & cauda nigricant. Crurum color glaucus, digiti quoque glauci, vel ſubalbi, ſed nigris membranis coniuncti. Quas omnes notas ſi quis cum ijs conferat, quas deſcribunt Ornithologus, & Germanus alter ille, parum diſcrepare videbit: unde eandem cum illis, aut ſaltem congenerem aſſerere non dubito.

Deſcriptio.

Mittelentē.

Deſcriptio ex Germanis.

Autoris deſcriptio.

Anas fuſca fera alia cum eryngio marino.

DE ANATIBVS MVSCARIIS DICTIS. Cap. XXXXI.

IDEM Ornithologus tria Anatum, quæ muſcariæ dicuntur, genera commemorat: quarum primam propriè hoc nomine appellatam ſic deſcribit: Anas Muſcaria Muggent ſic vocatur à noſtris, quod muſcas ſupra aquam volantes captet. Huic quoque, vt ſuperiori (Anati fuſcæ, ſeu mediæ) magnitudo, & figura ferè vt domeſticæ Anati. Roſtrum latum, & ſimum, cuius lamina ſuperior planè crocea eſt, longum quatenus extra plumas eminet, digitos duos. Dentes vtrinque ſerrati latiuſculi, & quodammodo membranacei, flexiles, eminentes, inferioris tamen laminæ dentes minimum eminent, & ſtrias oblongas ducunt. Color plumarum per totum ferè corpus varius eſt, ex nigricante, charopo, albo, & muſtelino, alicubi mixtus: vel vt breuiter dicam, qualis Perdicum ferè, hoc eſt κεχρωσμένος, vt pulueratricum plerumque, ſed diſtinctus. Pedes flauent, digiti nigricantibus membranis cohærent, collum tam ſupina, quàm prona parte ποικίλον eſt, hoc eſt, varium, quibus ſuprà diximus coloribus. Vertex magis nigricat, quàm cæteræ partes: qui color etiam in alis habetur: eædem, & cauda breuiores ſunt. Huic congener videtur Anas Strepera, quam infra deſcribemus Germani alterius verbis. Hæc Ornithologus. Huiuſmodi Anas, qualem ille deſcribit, numquam ad noſtras peruenit manus; quòd fortaſſe in noſtris hiſce regionibus minus appareat; quapropter ex illius monumentis iconem pòſt mutuabor. De reliquis duobus Anatis muſcariæ generibus idem ille hæc pauca memoriæ prodidit. Sed in Podamico lacu, inquit, circa Conſtantiam aliud etiam Anatis feræ genus Muſcarium appellari audio, quod alibi à cœno paluſtri etiam Murent (vt Querquedula diminutiua voce Murentle) & Moſſent dicatur, corpore magno, & coloribus elegantiſſimis inſigniri, vnde eandem, quam ſupra torquatam maiorem nominaui, eſſe conijcio. Sed cæteras etiam Anates pleraſq; muſcas ſectari aiunt. Alius Germanus aliam nobis muſcariam deſcripſit, quæ apud Miſenos nominetur Pilente, vel Pilvvegichen. Hæc, inquit, muſcas captat, & ideo à pueris delectationis cauſa alitur, ad quæ reſpexit in Captiuis Plautus, *Patricijs pueris aut Monedula, aut Anates, aut Coturnices dantur quiſcum luſitent*. Muſcis autem ſuſpenſo gradu placidè ingrediens inſidiatur. Roſtrum longum, & molle, & colore cinereum: qui & reliqui corporis eſt, excepto ventre, qui nonnihil candidior. Vocem noctù lachrymanti, aut lamentanti ſimilem edit. Hæc ille.

Anatũ, quæ muſcariæ dicũtur tria genera.

Nominis ratio.

Anatis muſcariæ Murent dictæ deſcriptio.

Nominis ratio.

Anates plærq; muſcas ſectantur.

Muſcis quo modo inſidietur.

Vox.

DE ANATIBVS PLATYRYNCHIS, ID EST LATIROSTRIS. Cap. XXXXII.

ANATES Platyrynchos, ſeu quæ lato ſunt roſtro, plures deſcribit Ornithologus: quarum deſcriptiones in hoc noſtro opere, vt plurima quæque alia ad Anatum omnium hiſtoriam pertinentia neceſſariò ſunt repetenda. Anatem platyrynchum, inquit, appello à roſtri latitudine. Rynchus enim non de ſuibus tantum dicitur, vt quidam putant, ſed etiam de auibus, non ramphos modò vt annotauit Euſtathius, Schellent à roſtri figura, vt conijcio: imitatur enim quodammodo genus quoddam crepitaculorum ex ære, quæ Germani Schellas nuncupant: vel potius, quoniam inter volandum, vt audio, alis ſuis ita perſtrepat, vt crepitaculorum huiuſmodi ſonum repræſentet. Roſtrum ei nigrum, breue, medio palmo (ideſt duobus digitis) longum, & eiuſdem ferè latitudinis: non planum, aut ſimum, vt muſcariæ, ſed conuexum inſtar clypeorum, quare aliqui Schiltent, ideſt, clypeatam appellant. Hæc etiam Anatis vrbanæ magnitudinem non excedit, vt & muſcaria, & pedes ſimiliter flauos habet, ſed maiores, longiores: & digitos item nigris iunctos membranis. Pennæ vbique nigræ ſunt, ſed in collo nigricant ex albo: in alis inferioribus albæ. Capitis color, qui

Anas platyrynchos cur ſic dicatur.

Rynchus de quibus dicatur.

Schellent etymum.

Schellas quid vocẽt Germani.

Anatis Schellent dictę deſcriptio.

qui caſtaneæ obſcurus vel ruſſus admixto nigro. Prona (anterior puto) pars colli, & venter albent. Dentes in ſuperiore roſtri parte vndiquaque conduntur interiùs, nec eminent. Inferiores verò oblongas ſtrias ducunt, vt in Muſcaria Anate. Lingua nigricat, audio eam piſcibus quoque veſci. Eadem, vel omnino congener eſt, quam Clangulam Germanus quidam nominauit: nam & Miſeni (ut ſcribit) appellant ein Klinger, ab alarum clangore, quę firmiſſimæ ſunt, nec ſine ſono in volatu mouentur. Roſtrum ei latum, ſed breue, ac obtuſum, & nigrum. Caput magnum, & in nigro viridans. Secundum oculos, qui in hoc genere pulchri ſunt, vtrinque macula alba eſt. In fœmella nec viror ille, neque hæc macula apparet. Tergum, & cauda nigra. Alæ partim nigræ, partim candidę. Gula cum ventre tota candida. In fœmella gula nonnihil in cinereo maculoſa. Pedes in ambobus flaui. Hęc ille. Ornithologus autem huius tantum capitis figuram hanc exhibet. Ego quæ prio-

Quibus veſcatur.

Anas clangula cur ſic dicta.

Deſcriptio.

Fœminæ à mare differentia.

Caput Clangulæ.

ri loco ab Ornithologo deſcriptæ reſpondeat, non obſeruaui. Quæ autem hîc exhibetur, eadem omnino eſt cùm ea, quam deſcribit alter ille Germanus: nam ei omnes penitus ab illo commemoratæ conueniunt notæ: mas autem eſt: nam in capite nigro viror, & ſecundum oculos macula illa candida apparet. Gula pariter, & venter candicant: ſed quod ille tacuit, crura nigricant, non tamen adeo intensè vt dorſum, cauda, & alıqua alarum pars: præterea roſtrum extremum in luteum deſinit, cùm reliquum totum ſit nigrum. Idem, inquit Ornithologus, vel maximè congener platyrynchi Anatis genus eſt, quod audio vocari à Germanis, (circa Argentoratum) Vveiſſer Drittuogel (neſcio qua ratione, cuius generis etiam fuſcam ſpeciem inueniri aiunt, illam nimirum, quam ſuprà deſcripſimus) ab Anglis Schelduaxe, quæ vox ad Germanorum Schellent accedit. Roſtrum ei ſimiliter breue, & bene latum (vt in pictura ad me miſſa conſpicor) & nigrum, vt caput etiam, ac dorſum, & alæ: quarum tamen in medio magna pars alba eſt, & rurſus in ſuperiori parte colli etiam pars inferior, pectus, & venter albent. Inter roſtrum quoque & oculos albę ſunt maculæ. Reliqua circa oculos pars maculis è cęruleo viridibus ambitur. Crura, & pedes è ruſſo flauęſcunt. Sed alij aliter deſcribunt Scheledrachum Anglorum. Alterum apud nos genus Platyrynchi Anatis ſimiliter, vt primum Scheltent, ideſt, clypeatam nuncupant, aliqui priuatim Taſchenmul ob inſignem roſtri latitudinem, quę ad duos pollices accedit: taſchā enim appellant noſtri marſupij genus latiuſculum, quod à zona ſuſpenditur. Roſtrum ei nigrum, latum, & in fine quadam cochlearis ſpecie: medię extremitati breuis quidam, & paruus vncus adiungitur. Inferior roſtri pars, ſiue lamina ſuperiorem ita ſubit, vt intra eam tota includatur. Dentes ab vtraque roſtri parte, molles, flexiles, recti. In hoc Anatum genere (quod ſciam) omnium longiſſimi ad dimidij digiti longitudinem: aut forte etiam cæteris Anatibus dentes æquè longi, ſed roſtro magis adhærent, non ita prominent. Caput nigricat, ſed occipitium, & pars poſterior vſq; ad medium colli viriditatem præſefert. Colę

Autoris deſcriptio.

Anatis Vveiſſer Drittuogel dictæ deſcriptio.

Anatis Scheltent dictæ deſcriptio.

lum

Anas platyrinchos mas cum Cotyledone aquatica.

Anas platyrinchos altera ſiue Anas clypeata Germanis dicta cum althea paluſtri.

lum duos palmos longum. Reliquum corpus, vt Anatis communis, vel aliquantò minus. Pedes, & crura crocei coloris. Plumæ ventris ruffæ (quæ in superiori genere albæ sunt) superior alarum pars ex cinereo cærulea; reliquæ pennæ partim fuscæ, partim subuirides. Hanc quoque pisces captare aiunt. Hæc Ornithologus, cuius descriptioni ita respondet, quæ hîc exhibetur, vt nihil addere, nihil demere possis. Reliquas deinde huius generis Anates prosequens Ornithologus, Anas Fuligula, inquit (sic vocat alter ille Germanus, imitatione Germanicæ vocis apud Misenos, ein Ruſgen, à fuligineo totius corporis colore) Rostrum, vt in Clangula breue est, vt in Latirostra (maiore mox describenda) latum: vnde & Latirostra minor vocari potest. In alis vna linea transuersa alba, venter albus. Pedes vt Anati paruæ (Querquedulæ) à qua etiam non differt magnitudine. Huius autem tantùm Capitis figuram hanc exhibet. Easdem cum hac, vel saltem congeneres existimo

Anas Fuligula cur sic dicta.

Descriptio.

Caput Fuligulæ.

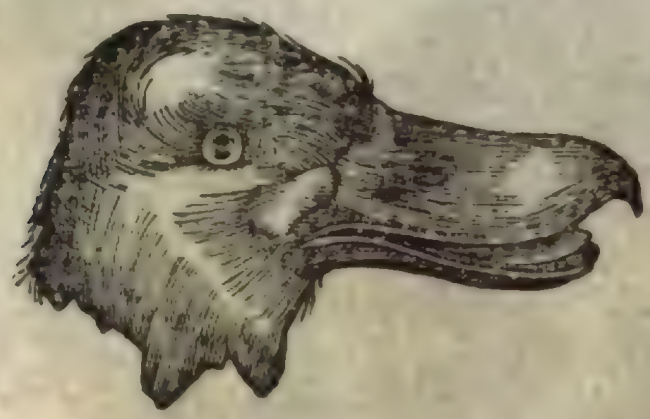

haſce duas hîc depictas, in quarum altera omnes adsunt notæ, quas Fuligulæ suæ ascribit is Germanus. Magnitudine etenim Querquedulam æquat, vel parum etiam excedit, respondet quoque pedum conformatio; color verò in toto corpore fuligineus, rostrum breuiusculum, latumq; linea alba alas prope finem transuersim secat. Venter quoque albus. Sed præter dictas notas, habet & alias insignes, quarum non meminit ille: nam in rostro, quod totum ferè cæruleum est, alicubi maculæ aliquæ nigræ apparent, inter quas vnguis resecti figuram æmulantur, quæ superiorem eius laminam finit. Crura quoq; eiusdem sunt coloris, vel partim subalbidi, sicut etiam digiti, quos membranæ nigræ coniungunt. Cirros denique fuligineos ab occipitio in totam ceruicem demittit. Alteri quidem eadem ferè magnitudo, eadem rostri, pedum, & totius ferè corporis conformatio: tamen in multis euariat: nam rostrum colorem cæruleum, vt in priore non ita viuidum refert, sed plumbeum quodammodo. Caput vniuersum, & collum, pectusq; castaneæ colorem æmulari videntur. Dorsum, alæ, cauda, vropygium, & coxæ inter colorem modò dictum, & fuligineum ambigunt. In alis maculæ sunt aliquæ ex cinereo albicantes. Venter ex cinereo fuscus. In cruribus, & digitis color ferè ex albicante plumbeus. Membranæ digitos coniungentes ex nigro ad plumbeum accedunt. Post Anatem Fuligulam Ornithologus de Anate latirostra maiore agit, eamq; sic alterius Germani docti verbis describit: Anas latirostra maior, ein Breitschnabel. Huic rostrum duplo ferè, quàm in cæteris latum, idq; in mare nigrum, in fœmella modò flauescens, modò maculis varium. Striæ quoque longæ, & frequentes magis, quàm in vllo alio genere. Collum in albo, cinereoq; maculosum, gulæ pars inferior alba. Alæ in parte superiore ilatidis colore sunt, media albæ, postrema in nigro viridantes, reliqua cinereæ. Venter spadicis colore, in fœmella mediocri Anati ferè similis, in albo flauescunt. Pedes cum primo genere conueniunt in vtroque sexu. Huius, quòd nunquam

Anatis Fuligulæ alterius descriptio.

Anatis Latirostræ maioris descriptio.

Anas plyrinchos minor prior cum ranunculo latifolio.

Anas platyrhyinchos minor alter, seu Anas fuligula alia: cum myriophyllo aquatico equiseri folio.

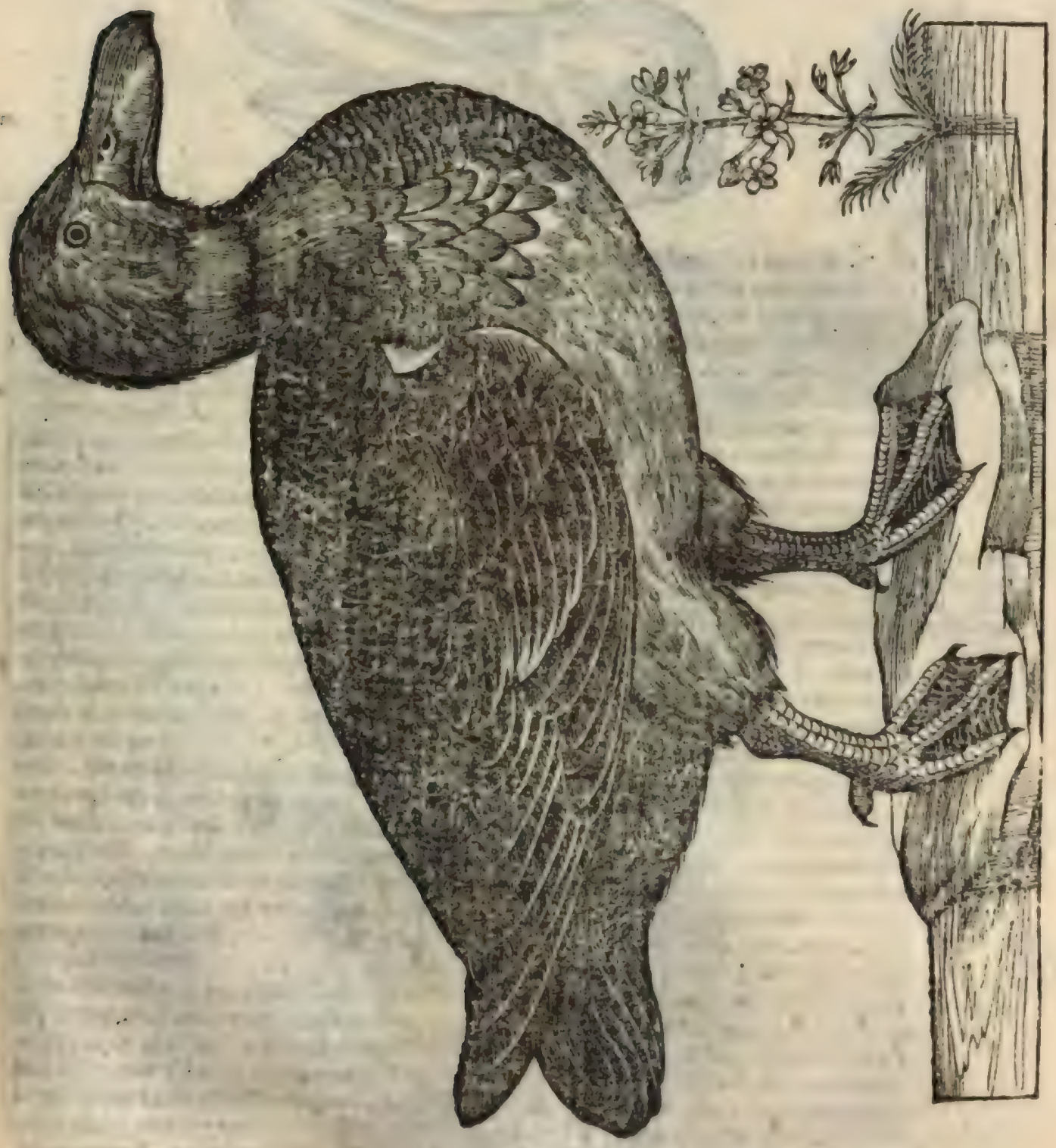

quam meas peruenerit ad manus, caput ab Ornithologo mutuatũ expressum exhibeo. Addit idem Ornithologus aliam speciem, quam, inquit, peregrinam esse aiunt, & Seeuogel, id-est, auem marinam cognominant: rostro itidem breui, latoq; & conuexo ad cæruleum colorem dilutum inclinante, pars media tamen nigricat, vt & caput, & cauda extrema, & longiores alarum pennæ, quæ tamen duabus Zonis distinguuntur, inferiore alba, & superiore similiter, sed quam per medium linea rufla diuidat. Collum breue, album inferiùs: dorsum fuscum, pectus ruffum, vt etiam pedes, sed hi dilutiùs. Latera cinerea, fuscis, & breuibus punctis, lineisq; distincta. Oculos puncta obscurè viridia ambiunt. Sed hanc quoque descriptionem picturæ tantùm intuitu contecimus. Quærendum, an hæc sit Slub dicta apud Frisios, auis aquatica, Anate minor, sed rostro latiore. Postremò Anatem quandam, cirrhatam, inquit, Vollenten nostri à corpulentia appellant: cui itidem rostrum latiusculum, corpus Gallinæ magnitudine, plenum, & obesum, quamobrem in cibis cæteris plerisque præ-

Seeuogel Anatis dictæ descriptio.

Anatis cirratæ descriptio.

 fertur.

Caput Latiroſtræ maioris.

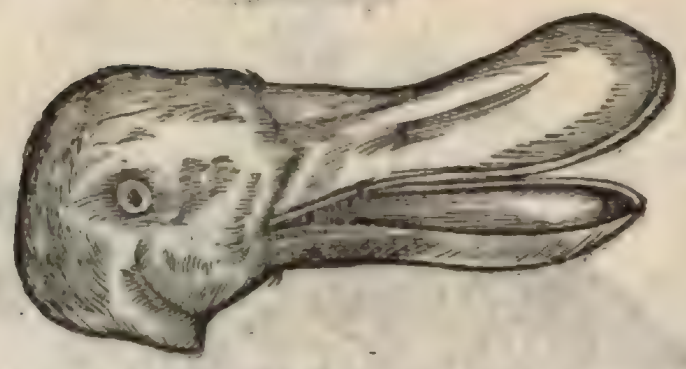

fertur. Totum roſtrum ſuperius in hac glauco colore eſt, inferius nigro. Caput etiam, & collum vndique, nigra: mas apicem in vertice geri nigris pennarum cirrhis conditum: prope quem pennæ vtrinque ex nigro virent. Dorſum eſt fuſcum, punctis albicantibus tanquam puluere inæqualiter aſperſum, quæ tam parua ſunt, vt lateant, niſi penitus aſpexeris. Fuſcis alarum pennis candidæ ſubſunt, quarum, extremitas, iterum nigreſcit. Cauda breuis, vt Anatum generibus, vndique fuſca. Venter, & ſupinæ partes alarum albent. Pedum digitos glaucos nigræ coniungunt membranæ. Hactenus Ornithologus. Ego nonnullas Anates obſeruaui, quæ iuremerito latiroſtris accenſeri poſſunt, quas hic breuiter deſcribã: Quòd autem aucupes noſtri nullum ferè Anatibus peculiare nomen indiderint, ſed omnes maiores ſub Anatis nomine ſimpliciter intelligant, minores verò Anadrini, vel Anitrini, id eſt Anaticulas appellent, ideo ea circumloqui aliquo modo nobis erit neceſſe. Quæ itaque prima ponitur Anatem platyrynchum pedibus rubris appellare libet: eius enim crura, pedeſq; tori intensè rubent. Roſtrum tres ferè digitos longum, admodum latum eſt, clypei modo recuruum caſtaneæ colore, ſed obſcuro: inferior tamen mandibula, quæ tota fermè ſuperiorem ſubit, alicubi ſpadiceo tingitur, & in eius medio ſtria per longitudinem inſignis excurrit. In hoc dentes vtrinque, quales Anati muſcariæ tribuit Ornithologus, color plumarum per totum ferè corpus varius ad puluerarticum colorem, qui κιρανῶς dicitur, accedens: nam caput totum, & medium collum muſtelini coloris, punctis maioribus, & minoribus, paucis albis, ijſq; exiguis, vixq; conſpicuis, partim ſubfuſcis, ijſq; in vertice magis, & in occipitio tinguntur: vti collum inferius albocinereum maculis ſubfuſcis lunatis. Eædem maculæ, ſed maiores, primum dorſum, pectus, ventrem, vropygium, & caudam, quæ omnia eodem ſunt cum capite colore, vel ſubluteo variè aſpergunt. Dorſum medium, & extremum plumæ coloris ſpadicei obſcuri, albæ in extremis oris conueſtiunt. Alarum coſtæ iſatidis colorem referunt. Eiuſdem coloris zona medias alas interſecat, ſupra quam linea alba ſimiliter tranſuerſa conſpicitur. Reliquæ alarum partes ſpadiceo valde obſcuro colorantur. Anas quoque platyrynchos dici poſſit, cuius icon modò deſcriptas conſequitur: quæ parum magnitudine differt, niſi fortè paulo maior eſt. Roſtrum partim eſt fuſcum, partim ſubluteum: in toto corpore coloris ex ſubluteo cinerei maculæ fuſcæ ſunt diſſeminatæ, denſæ, & exiguæ in capite, maiores, ſed rariores in collo, pectore, ventre, & vropygio, & cauda, ſed multò adhuc maiores, & crebriores in toto dorſo. Alæ ad mediam vſque regionem fuſcæ. Media linea alba tranſuerſim ſecat, poſt quam macula cærulea tetragona ferè conſpicitur: cuius tres anguli in lineam nigrã deſinunt: hanc altera linea alba excipit; Quod in ijs reliquum eſt, fuſcum eſt. Crura ſunt lutea: vnde Anatem platyrynchum pedibus luteis appellare libuit. Digitos ſimiliter luteos fuſcæ coniungunt membranæ. Vngues nigri.

Anatis platyrynchi pedibus luteis deſcriptio.

Poſtremam hanc in latiroſtrarum genere Anatem platyrynchum roſtro nigro, & plano appellare libuit; nigrum etenim, & planum habet roſtrum. Caput totum ad medium collum vſque color veſtit terreus: in quo fuſca puncta maiora, & minora frequenti numero ſunt diſperſa: collum reliquum velut ſquamis nigris & ſubalbidis venuſtè exornatur. Pectus, & venter totus, dorſumq; lineolis ſubalbidis, & fuſcis alternatim depingitur. Alarum coſtas plumæ obueſtiunt fuſcæ: in quibus valde exiguæ lineæ ſubalbidę coſpiciuntur. Primam alarũ partem poſt coſtas maculæ rubri obſcuri coloris exornant: hanc nigræ plumæ conſequuntur. Remiges pennæ inferiores ſunt fuſcæ, ſuperiores ex fuſco ad cinereum potiùs vergunt in quarum medio conſidet macula candida oblonga. Cauda ſubnigra in extremo ad cinereum accedit. Crura, pedeſq; & vngues omnia vt in proximè præcedenti, ni fortè crura aliquantò ſint breuiora.

Anatis platyrynchi roſtro nigro, & plano deſcriptio.

Anas platyrinchos erythropos.

Anas platyrinchos pedibus luteis cum papyro Nilotico.

Anas platyrynchos rostro nigro & plano cum lunco bombycino.

DE ALIIS QVIBVSDAM ANATIBVS QVAS GERMANVS QVIDAM APVD MISENOS ORNITHOLOGO DESCRIPSIT. Cap. XXXXIII.

Anatis fiſtularis deſcriptio.

NE quid à lectore deſiderari queat, hîc deſcriptiones ponemus quarundum Anatũ, quas ſibi ab alio Germano deſcriptas teſtatur Ornithologus. Anas fiſtularis, inquit, ein Peifente à ſono acutiore, quem fiſtulæ modo emittit, denominata; aëris meatus in roſtro habet latiores: roſtrum colore iſatidis, circa vnguem ductus nigros, quaſi fila. Collum rubro, nigroq; varium, tergum partim plumeum, vt venter Anatis magnæ, partim rubris, nigriſq; pennis temperatum. Alæ parte ſuperiore cum tergo conueniunt, media, maximaq; albæ ſunt, ima cinereæ. In fœmella verò, nec roſtrum, nec tergum, nec alæ eodem ſunt ornatu: ſolus venter in vtriſque candidus. Anas ſtrepera à vocis ſtrepitu grauiore. Roſtrum nigrum: collum in nigro alboq; quaſi ſquamoſum, dorſum in cinereo flauicans. Subalæ quaſi Perdicum pennæ. Alæ rubras, nigras, albas pennas permixtas habent. Venter ſupernè candidus: cauda nigra, & in extremo cinerea. Pedes lutei, membranæ nigræ. Hæc, inquit, Ornithologus, Muſcariæ noſtris appellatæ, quam ſuprà deſcripſimus, congener videtur. Anas caudacuta ein Spitſchvvantz nomen à cauda longiuſcula accepit. Roſtrum ſupernè nigrum, à lateribus iſatidis dilutæ imitatur colorem: in fœmella cum maculis nigris cinereum. In alis pennæ infimæ tranſuerſim albæ: mediæ in nigro gemmantes viridi, & damaſceno: extremæ nonnullæ flauicantes. Hæc in fœmella varietas non eſt, ſed lineæ tantùm duæ tranſuerſim albæ. Capite cum Anate mediocri, dorſo cum ſtrepera conuenit, pedes, membranæq; cinereæ. Anas quadrupes magnitudine Anatis paruæ. Roſtrum latum, & in latitudiue tenue, figura à noſtratibus omnibus aliquantum differens, priore parte nigrum, extrema flauum. Capitis ſumma pars ad collum vſque nigra, circa oculos cinerea. Niger circulus collum ambit, nigrum tergum, nigræ alæ, nigra cauda. Venter albus, pedes flaui, & non procul inter ſe diſtantes, vt pictura indicat. Hanc Anatem mortuam vidi: nam duæ aſſeruantur Torges in armamentario illuſtriſſimi electoris Saxoniæ. Audiui à quibuſdam circa Merſeburgum ad Salam eius generis captas eſſe. Hæc ille, qui imaginem quoque, inquit Ornithologus, Anatis quadrupedis ſibi viſæ ad nos miſit, quam hoc loco appoſuiſſem, ſi à ſculptore, dum hæc æderemus, cælata fuiſſet. Acronium lacum, quem Conſtantienſem vocant, teſtatur idem Ornithologus, multa Anatum genera alere: & inter alias, quæ ab accolis vocantur Krautenten, ideſt, herbiuoræ, Mooren, vel Murenten; quas puto, inquit ille, ab Anate torquata maiore non differre. Trijbuogel, Katzle, de quibus nihil hactenus certum reſciui.

DE ANATE NIGRA, ROSTRO NIGRO, RVBRO, ET LVTEO. Cap. XLIIII.

DE Anate hac hic depicta ſic ad me ſcripſit Gulielmus Maſcherelus, aliàs Knauſi dictus præclarus apud Colonienſes medicus aliquando auditor, & familiaris meus: Mitto ad te Anatis feræ effigiem, ab aucupibus capram ictu ſclopi prope vrbem Duſsberg in littore parui fluuij, quam Rhocam vocant, Magnitudine erat Anatis ſylueſtris, vel paulò maior. Cætera non ſcribo: nam tute ex ipſa pictura omnia manifeſtò cognoſcere poteris. Toto autem corpore erat quidem nigra, ſed linea alba per alarum longitudinem excurrebat. Roſtrum nigro, luteo, & rubro diſtinguebatur. Pedes erant rubri, membranæ nigræ.

DE

Anas syluestris nigra, à Gulielmo Mascherellio, cum gramine aquis innatante Lob.

DE ANATIBVS QVIBVSDAM GERMANIÆ INFERIORIS, ET MARITIMÆ, MEANCA, TELA, ET SLVPO, ET C. ANATE FERA MINORIBVS. Cap. XLV.

40

IN Germania inferiore, & maritima, inquit Ornithologus audio reperiri auium aquaticarum, & Anatibus ferè similium diuersa genera, & nominatim ista Smeant, Teling, Slup, Griffuogel, Vvild enten. Primum ex his minimum esse, secundum maius primo, tertium secundo, quartum tertio, quintum omnium maximum. De Meanca Alberti anteà iam egimus, sed Ornithologus ex Frisio quodam accepit Meancam Anati syluestri ferè similem esse, sed minorem, quæ in sublime volatu efferatur, imminente serenitate, alba circũ latera. Vocabat autem ipse Germanicè Schmeant. Sed hæ aues cùm volaces sint, & rarò

50 natent, Anatum generi non debent adscribi. Slub, vel Schlub Frisiorum lingua genus Anatis est, minus, quàm Anas fera propriè dicta, sed rostro latiore. Hæc fortè fuerit species vna ex Anatibus platyrynchis, quas suprà descripsimus. Non dubito, inquit idem Ornithologus, quin & alia complura Anatum genera comperiantur, alia in alijs regionibus, quanquã veteres pauca nominarunt, vt Ardearum quoque tria tantum genera, quæ tamen innumera reperiri Oppianus in Ixeuticis author est. Ego verò non plura Ardearum, quam Anatum genera extare puto, multoq; magis si quis Mergorum etiam genera Anatibus adnumeret. Sunt enim Mergi nonnulli Anatibus non cæterò tantùm corpore, sed etiam rostro fere simi les, vt Anates primo intuitu existimari possint. Hæc ille.

Meæ Anatibus nõ debent ascribi.

DE

DE ANATIS SPECIE HERLE, SEV HARLE GALLIS DICTA. Cap. XXXXVI.

Anatis Herle dictæ deſcriptio.

BELLONIVS prætereà duo alia Anatum genera deſcribit, quæ & ipſa hîc inſerenda veniunt. Pluribus itaque Galliæ in locis Anatem quandam appellari ait Herle, ſeu Harle: colore eſſe pulcherrimo, mali aurantij æmulo; minorem Anſere ſylueſtri, magiſq; Anati ſimilem quoad corporis habitum, tum ob collum, & crura breuia, tum ob pennarum colorem. Quamobrem, inquit, Vulpanſerem veterum eſſe ſuſpicari deſtitimus. Auis hæc Herle dicta plurimis pennis optimè inſtructa eſt, quarum quæ collum veſtiunt, & ventrẽ, colore ſunt mali aurantij pulcherrimo, ad flauum tendente. Vertex, colli initium, & dorſum nigricant. Alas haberet omnino candidas, niſi earum extrema niger color inficceret. Roſtrum trium digitorum longitudine in hoc ab Anſerino, & Anatino differt, quod rotundum ſit, & in extremo recuruum: colore autem ad rubrum accedit: eſt vtrinque ſtriatum, vt reliquarum aquatilium auium: Lingua vt in cæteris huius generis alitibus ſerrata. Crura, & pedes rubeſcunt, Anatinis ſimilia. Caudam etiam, vt omnes aues aquaticæ breuẽ habet. Hæc Bellonius. Cæterùm Ornithologus hanc auem ex Anatum genere eſſe non admittit: quòd roſtri figura repugnet: nam Mergino generi ſimile eſt: vnde ſub Merganſeris nomine deſcribit; cuius verba ſuo loco referam.

DE TADORNE GALLIS DICTA EX ANATVM GENERE. Cap. XXXXVII.

Deſcriptio.

LA Tadorne, inquit idem Bellonius, auis eſt Anati admodum ſimilis: ſed rarò in Gallia conſpicitur, & nonniſi in Principum aulis ex alijs prouincijs allata. Gauiam maiorem, quam Caniard Gallis dici ſuprà annotauimus, magnitudine ſuperat; ad Anſerem mediocrem accedens. Capitis plumæ ſunt nigræ, quemadmodum & oculi. Roſtrum in ſuperna parte rubicundũ, à lateribus vtrinque verſus narium foramina macula nigra notatum extremum verò in nigram aliam maculam deſinit vnguis figura: eſt autem breue vt Anatum, latum, vt Anſerum. Crura illi, quàm Anatibus altiora. Horum, & pedum color ex pallido ad rubrum vergit. Torquis ruber pectus ambit: cum tota ventriculi regio, & collum candicet. Totum pariter corpus candidum eſſet, niſi alæ ſuperiùs nigræ eſſent, vbi quoque linea rubra vtrinque conſpicitur. Alarum, & caudæ extremæ oræ ſunt nigræ. Non admodum gaudet mergi, quamuis aquæ libenter innatet; caudamq. Anatum inſtar geſtat. Vox illi ſimilis cum Anate marina. Alæ explicatæ nigræ omnino apparent, in quibus plumæ quædam virides ſplendent, vt in Anatum genere: quia verò alarum pennas nigras introrſum complicat; tres illæ, quæ reliquas contegunt, colorem illum rubrum efficiunt. Hæc Bellonius appoſita hac, quam vides, icone.

Vox.

Tardone Gallorum cum gramine paluſtri echinato.

DE PVFFINO ANGLICO. Cap. XLVIII.

Puffini Anglici descriptio.

HAVIVS quoque auis descriptionem debemus Ornithologo. Auis quædam, inquit, aquatica, Anati similis colore: (licet viridem colorem circa caput, & collum non habeat) & rostro, magnitudine minor, plumosa, apud Anglos, (vt audio) Puffin appellatur, sale conditur, & in delicijs habetur, Editur etiam quadragesimæ tempore, quod videatur quodammodo piscibus affinis, cùm sanguinem frigidiorem habeat. In mari degit, & volat, vbi etiam capitur vt Anglus quidam nobis narrauit. Et rursus alius quidam Anglus eandem auem his verbis nobis descripsit. Marina est, consimili, penè forma cum aue, quam Angli Cotam appellant, (aut Fulicæ nostræ fluuiatili) nisi quòd exilior est, & colore magis subfusca (quàm nigra) pennis careat: plumis tantùm ceu lanugine quadam vestitur: itaque subuolare non potest. Suburinans alga, & cochleis victitat. Si quãdo vel metu, vel aliam ob causam locum ocyus mutare instituit, alarum, pedumq; extremitate nitens aquas celeriter, quasi prorepens, præterlegit. Retibus gregatim capiuntur, vasisq; sale conditæ, in quadragesimam reponuntur. Hæc ille. Quidam Anglus tertium vrinatricis genus, quod Anserculo nuper ab ouo excluso simile facit, rostro tantùm exiliore pro pennis lanuginem quandam habere scribit, nec in mari, sed stagnis, & fluuijs non rapidis degere. Veteres Græci in Gryphone auem nõ auem pro Vespertilione dicebant, Angli Puffinum suum, quem auem natura fecit, non solùm nomine, sed reipsa etiam, & licentia cibi auem non auem, vel auem piscem faciunt. Hæc omnia Ornithologus.

Vsus in cibis. Locus.

Victus.

Quomodo capiatur. Tertij vrinatricis generis Turneri descriptio.

DE MERGIS IN GENERE. Cap. XLIX.

AEQVIVOCA.

DE Mergis deinceps dicamus, in quorum historia eadem planè nisi etiam maior, confusio est, quę in Anatum, quibus adeo similes sunt, vt ni multum aduertas, vix interstinguas. Eiusce modi autem cõfusio inde nascitur, quòd ipsamet etiam literarum culmina, quorum authoritatibus nobis standum esset, quemadmodum allatis etiam exemplis in Fulica ostendimus Græcos vertentes pro eadem dictione nunc hoc, nunc illud reddunt. Vbi quoque Αἴθυια Græcis Mergum præcipuè significare pronunciauimus, quanquam Vuottonus citãs Eustathium, Hesychium, Suidam, Etymologum, & Varinum eandem velit, quæ Κορώνη θαλασσία dicitur, idest, Cornix marina. Significat verò etiã vox hęc thyram, idest pilam, vel mortarium, forte quòd pistillus in eo mersetur, emergatq; subinde. Mergus quoque Latinis multa significat: auem in primis, de qua præsens instituitur sermo. Præterea, teste Cælio Calcagnino, caput vitis, quod propagationis gratia in terrã immergitur, *Erat*, [a] inquit, *& propaginis laudata ratio, quum in terram vitis caput immergebant, ex quo & Mergus dicebatur: nec prius à matrice abscindebatur, quam radices egissent*. Meminit etiam Carolus Stephanus, dum ait: *Galli hodie vulgò Mergum in vinea appellant Marquotte, quasi Mergottam, alij Coursonbrin*. Contra Ornithologus existimat Mergum dici propagationis genus in vite. Sed quid vetat, cur non vtrunque significetur. Nam cùm Palladius, [b] *Mergum*, inquit, *dicimus, quoties velut arcus supra terram relinquitur, alia parte vitis infossa*; propagandi ipsum modum intelligit; cùm verò statim subdit: *Mergi post biennium recidantur in ea parte, quæ suprà est, & in loco instas vites relinquunt*, ipsas vitium propagines, quę immerguntur in terram. Sic & Columella modo in hoc, modò in illo significato eadem hac voce vtitur. Sed vt manifestiùs pateat, verba eius adscribam. [c] *Nonnullos tamen*, inquit, *in vineis characatis animaduerti: & maxime Eluenaci generis, prolixos palmites, quasi propagines summo solo adobruere; deinde rursus ad arundines erigere, & in fructũ summittere, quos nostri agricolæ Mergos, Galli condosecces vocant, eosq; adobruunt simplici ex causa, quòd*

Αἴθυια Græcis quid.

Pila, seu mortarium cur Græcis Aethyia sdicatur.

Mergi multiplex significatio.

[a] *Epist. quæst. lib. 1.*

Marquotte Gallis q. d.

[b] *De re rustic. lib. 2. capit. 21.*

[c] *De re rust. lib. 5. ca. 21.*

quòd existiment plus alimenti terram prebere fructuarijs flagellis. Hinc Columella vitium palmites, qui solo adobruuntur, manifestè Mergos vocitat, sicuti vbi scribit:[d] *Veteres vineas Mergis propagare potiùs, quàm totas sternere Atticus præcipit, quod Mergi mox facile radicantur, ita vt quæque victus suis radicibus tanquam propriis fundamentis innitatur.* Sed alibi,[e] *Mergum esse* ait, *vbi supra terram iuxta suum adminiculum vitis curuatur, atque ex alto, scrobe submersa perducitur* (alias producitur) *ad vacantem palum. Tum ex arcu*, inquit, *vehementem citat materiam, qua protinus applicata sua pedamento ad iugum euocatur.* Quo loco Mergum vocat ipsam vites propagandi rationem. Vbi verò apud eundem legitur,[f] *Metendi genera complura sunt, multi Mergis, alij pectinibus, spicam ipsam legunt*; Beroaldus à nominatiuo Mergi masculini generis deduxit. *Videntur Mergi*, inquit, *esse ferramenta idonea metẽdis frugibus, quæ à Plinio mergites appellantur, sic scribente: Stipula alibi media falce præciduntur, atque inter duos mergites spica distinguitur. Notum est illud Maronianum: Aut fœtu pecorum, aut cerealis mergite culmi. Exponunt grammatici dicis manipulos spicarum (vt Seruius) quo intellectu an hic, & apud Plinium Mergi, Mergitesq; accipi possint, astiment eruditi.* Sic ille. Sed melius mea quidem sententia a fœminino Mergæ deduceretur sextus ille casus Mergis. Mergæ enim pro instrumento illo rustico, qualecunque sit, apud authores legitur, Mergi non item. Cæterùm quod ad Mergarum, & Mergitis significationem attinet, Baptista Pius pro Mergis ligones, vel falces messorias interpretatur, pro mergitibus verò manipulos spicarum: nam exponẽs illud Plauti:[g] *Palus venundas sibimet mergas dotas, vt hortum fodiat.* Mergas, inquit, ligones a mergendo, quòd immergantur in terram imitus, & profundè. Eiusdem similitudinis Mergas autumo, qualis vtensilia instrumenti rusticani sunt, quæ lingua vernacula dicuntur vangæ: nec impropriè. Siquidem ita ferè Latinè dicantur Palladio his: *Serrulas minores, vangas, runcones, quibus vepreta persequimur, secures simplices vel dolabratas.* Videtur tamen Columella libro secundo Mergas pro falcibus messorijs intelligere in hæc verba: *Multis falcibus verueulatis; atque ijs vel nostratibus, vel denticulatis, medium culmum secant, multi Mergis, alij pectinibus spicam ipsam legunt.* Quin ex Columellæ, & Plauti verbis intelligere datur, Mergas secandis messibus instrumenta vocari, & similiter ad terrã pastinandam accommoda vtensilia. In alia significantia manipulos spicarum Mergites dicimus. Hæc Pius. Verum Mergites quidem manipulos spicarum significant; Mergas verò Festus vocat furculas, quibus acerui frugum fiunt, dictas a Mergis volucribus. *Vt enim*, inquit, *illa se in aqua mergũt, dum pisces persequuntur: sic messores eas in fruges demergunt, vt elenare possint manipulos.*[h] Ita quoque Lambinus clarus interpres alibi apud eundem Plautum Mergas non aliter exponit. Locus Plautinus est:

[d] *De re rust. lib. 4. cap. 4.*

[e] *De re rust. lib. 4. ca. 15.*

[f] *De re rust. lib. 2. ca 21.*

[g] *In Pœnulo.*

[h] *In Rudente.*

Si attigeris ostium
Iam Hercle tibi messis in ore fiet Mergis pugneis

Ibi Lambinus, *Mergæ*, inquit, furculæ sunt, quibus acerui frugum fiunt: & paulum infrà: Per Mergas igitur pugneas iocosè significat Plautus pugnos ori impactos. Hæc ille. Hac itaque in significatione si Mergas accipiamus prout accipi par est, manifestum quoque erit Mergitis significatum: nihilque aliud significabit quàm manipulum, vel aceruum, quantus scilicet vel semel furcula, quæ Mergæ dicuntur, simul tolli potest. Philippus Venutus in suo Lexico Italico Mergum esse scribit amnem Galliæ Cisalpinę, qui Italicè Orco dicitur. Mergus præterea, siue vt alias legebatur, Mergum, cuius genitiuus sit Mergoris, genus vasis, quod nonnulli situlam appellant, quòd hauriendæ aquæ mergatur, Ambrosio Calepino significat. Idem Mergulum, qui aliquando Mergum generatim denotat, aliàs particularem speciem, interpretatur instrumentum, quo lampadis lychnus continetur.

Merguli significatio multiplex.

Mergus Mergoris quid significet.

SYNONYMA.

קעת Kaath, & שלך Schalac Hebraicas voces confundi, & pro eadem accipi, etsi Deut. 14. vtraque seorsim nominetur, inter immundas aues, suprà annotaui. De Æthyia Græcorum voce dubitatur pariter, vt diximus, nunquid Latinorum Mergũ significet. Vvottonus enim vir non indoctus aues diuersas esse suspicatur, hoc solo argumẽto fretus, quod Æthyia apud Græcos tantùm marina legatur, & Aristoteles eam in saxis maritimis oua parere tradat, cùm Mergus à Plinio non marinus tantùm, sed stagnorum etiam incola ponatur. Conijcit autem Ἀήθυιαν, citans Eustathium, Suidam, Erymologum, & Varinum eam esse, quæ Κορώνη θαλασσία, idest, Cornix marina dicitur. Et cùm Arrianus in Pontici maris nauigatione Gorticem marinam vnà cum Æthyia tanquam diuersas memoret, Aethyiam huic authori eandem esse, quæ Coruus marinus vocatur. Appion quoque Erymologo teste, Coronen air eãdem esse

dem eſſe auem, quæ Larus, & Aethyia. Ioachinus Perionius credit Vergilium Fulicas appellare, quas Aratus Aethyias. Mergi verò, inquit, Græcè ab Arato Ερωδιοὶ appellantur. Sed Erodios Ardeas quaſdam eſſe, Aethyias verò Mergos veterum ſcripta oſtendunt. Nos de Erodijs aliàs. Nunc vt Aethyias, & Mergos nihil differre pateat, Ornithologi ſuper eo ſententiam adſcribere etiam lubet. Sed, inquit, cùm hactenus omnes eandem eſſe auem tradiderint (Aethyiam, & Mergum) & plerunque de Aethyia à Græcis tradita, Plinius de Mergo interpretatus ſit, nihil eas inter ſe differre præterquam nomine credimus. Idem enim animal & marinum eſſe, & circa fluuios, ſtagnaue, aut in ipſis morari cùm in auium, tum in piſcium genere nihil prohibet: ſiue quòd à mari quædam aſcendant, vt Alcyones aues, lupi piſces, ſiue quòd vtrobique naſcantur, idq; vel nullo diſcrimine corporis, & naturæ, vel aliquo alio diſcretæ, vt percæ marinę à fluuiatilibus. Quin & eaſdem aues in arboribus nidificare, & ſi arbores deſint, in nudis ſcopulis, nihil erit abſurdi, vt apes aliàs in arborum, aliàs in terræ cauis nidificant. Tranſtulit ſanè locum ſuum Plinius ex Ariſtotelis de animalibus hiſtoria libro quinto capite nono, vbi nulla arborum mentio, ſed tum Lari, tum Aethyiæ ſaxis maritimis oua parere ſcribuntur. Quod ſi Aethyiam Mergum eſſe negemus, nullum aliud, quo appellari Græcè poſſit, vocabulum nobis relinquitur. Nam Dypten, Poyngen, & Bungen poetica eſſe legimus, & idem cum Aethyia ſignificare. Sic ille. Cuius doctiſsimi viri rationes, omnino conficiunt, Aethyiam, & Mergum non differre. Quod ſi verò cui etiamnum Ariſtotelis, & Plinij verba ante citata negotiũ faceſſãt; obijciam alterius viri docti obſeruationem, quam nobis his verbis teſtatam reliquit: Plinius Mergos in arboribus nidulari ſcribit, at Ariſtoteles in ſaxis maritimis. Quod vterque aut vidit, aut à referentibus aucupibus didicit, ſcripto mandauit. Et ego vtrumque obſeruaui: nam in rupibus marinis iuxta oſtium Tinæ fluuij Mergos nidulantes vidi, & in Northfolcia cum Ardeis in excelſis arboribus. Qui in rupibus maritimis nidificant, ex præda marina ferè viuunt, qui verò in arboribus, amnes, lacus, & fluuios victus gratia petunt. Quæ cum ita ſint, alius occurrit ſcrupulus non minus difficilis: nimirum cùm tam Græci, quàm Latini huius auis vnam tantùm ſpeciem faciunt, quæ nam Mergorum, qui hodie ſunt noti, ſpecies, Aethyæ, & Mergo veterum reſpondeat. Petrus Bellonius in libro obſeruationum peculiarem quandam Mergi marini ſpeciem eſſe in Creta ſcribit, vrinari ſolitam, diuerſam à Phalacrocorace ſuo (Cormorant) & reliquis Mergis, eamque Ariſtotelis Aethyiam arbitratur. Qui littora Cretæ habitant, inquit ille, Vtamania nominant, Magnitudine eſt Querquedulæ (d'vne Sarcelle) albo ventre, capite, & dorſo nigro, itemque alis, & cauda. Digito pedum poſteriore caret ſola inter palmipedes. Pluma ei inſtar lanuginis, validè inhærens cuti. Roſtrum marginibus acutis cauũ, & planum ferè, lanuginoſis plumis bona ſui parte obducitur, nigrum ſuperiore, album inferiore parte, vertice lato. Hæc igitur Bellonio veterum Aethyia eſt. Eadem terè repetit in hiſtoria auium: & hanc eius iconem exhibet, ſed quia in eius deſcriptione in fronte habere tuberoſitatem quandam dixerat, cui innaſcatur floccus plumarum niger, iſque in eius icone deſideretur, idcirco addi curauimus. Sed Ornithologus Mergum magnum nigrum, & Carbonem aquaticum Alberto dictum, Græcorum Aethyiam, & veterum Latinorum eſſe ſuſpicatur. Idem ſentire videtur Anglus ille: nam huiuſmodi auem ſub Mergi, & à Cormorant nomine nobis deſcribit: & color profectò nomenclaturæ Græcæ reſpondet. Sed quia huiuſmodi auem multi cenſent eſſe Ariſtotelis Coracem, quem Gaza interpretatur Coruum aquaticum, idcirco neque huic ſententiæ quis tutò adhærere queat. Nos more noſtro ſuum cuique iudicium relinquimus: cùm nihil certi ſtatui poſſe videamus: Aethyam aliqui Latinè per y tãtum ſcribunt: Græci verò ſemper per ι diphthongum in penultima. Apud Demetrium Conſtantinopolitanum noſtri temporis ſcriptorem pro Αἴθυια Αἴθυια legitur. Dicta quidem Aethyia videri poteſt, vt exiſtimat Ornithologus, quaſi Aedyna ἀπὸ τῆς δῦναι καὶ δῦπτειν, vel ἀπὸ τῆς αἴθειν propter nigrum colorẽ, vt Aethiopes. Dypten, Poyngẽ, & Bungen poẽtica eſſe, & Mergum ſignificare ſuperiùs eſt annotatum, id quod teſtatur etiã Hermolaus, inquiens: *Mergum Aethyiam Græci vocant & poeticè Dypten. Alioqui nihil eſt aliud Dyptes, verbum ex verbo, quàm Mergus. Poeta Græci etiam Poynges, & Bungas dicunt aues eas, Phocto authore.* Cuius poſterioris vocis etymologiam reddens Etymologus παῦγγες, inquit, ἀὶ Αἴθυιαι, κληθῆναι, βὰ ἀπὸ τοῦ βοᾶν καὶ τοῦ ἴαχειν (melius ἰυγλᾶν, vt Varinus habet) id eſt Poynges Mergi, qui vocantur Bunges à nomine βοᾶν, ideſt vox & ἴαχειν, ideſt, ſonus. Dyptes præterea apud Lycophronem Caruli, ideſt Alcyonis maris epitheton eſt, Scholiaſtes δυσάλυμβος interpretatur: vnde eadem dictio ab Heſychio, & Varino homo vrinator, vel natator interpretatur, vel Mergus auis. Κὴξ auis eſt marina, inquit Euſtathius, Hirundini ſimilis, quam alij Larum, alij Mergum interpretantur. Idem ſcribit Varinus. Mergus aliàs

nomen

A ethyias, & Mergos Idem eſſe.

Dyptes, Poynges, Bunges.

Vtamania ſiue Calicatezen Mergi dicti deſcriptio.

Aethyiæ etymum.

Κὴξ Mergus.

Mergus Bellonij.

Mergon. Smetgo.

nomen commune est ad omnes Mergos, aliàs particularem speciem significat. Mergum, inquit Calepinus, alij Mergonem vocant, sed vox hæc vernacula est, non Latina, nos etenim omnes ferè Mergorum species Mergon appellamus. In quibusdam etiam Italiæ locis Smergo dicitur, Gallis Plonget, & Plongeon: cuius posterioris vocis etymum sic refert Ioachimus Perionius: Mergum Plongeon appellamus, quàm longè à Latino discedentes. A Græco, inquam πλύω, idest, lauare verbum nostrum plonger ortum est, idest, mergere. Hinc Mergum Plongeon ad Græcorum πλύγγας, & βύγγας accedere, quam vocem poëticam esse, & Merguin significare diximus. Idem Ornithologus ex cuiusdam eruditi Hispani relatu Mergum, Coruum marinum, Cuoruo marino (potiùs Cueruo marino) Hispanis appellari asserit. Sed hoc nomen apud eos vnam tantùm fortè Mergi speciem significat, illam scilicet, quam Mergum magnum, nigrum, & Carbonem aquaticum Albertus vocat, & multi Aristotelis Coracem, seu Coruum marinum esse volunt. Idem de Anglorum Cormorant est dicendum. Germani Mergum Sucher interpretantur, aliqui Teucher, Tucher, Suchent. Sed alij, inquit Ornithologus, alias aues his nominibus designant. Illam, quæ propriè Sucher appelletur, aiunt Columba minorem esse. Belgæ voce diminutiua Sieretxin, alij Duyckert vocant, vel Sclouer, vel Scholuaer.

Plongeon, & eius etymum.

GENERA. DIFFERENTIAE.

QVANQVAM veteres vnicum duntaxat Mergorum genus fecerint, fortè quod cum Anatibus ea confuderint: hodie tamen plura agnoscuntur, quæ quomodo ab Anatibus distinguantur, inferius docebitur. Mergus autem, vt inquit Albertus, non tam species auis est, quàm genus multas sub se species continens. Idem Fulicam auem esse aquaticam scribit, & Mergum nigrum vocari, Anate minorem. Et rursus Brenthum Merguli speciem esse, pisces venantis, quanquam Bathyos apud illum pro Brentho corruptè scribitur. Seuerus Sulpitius, vt refert author de natura rerum, tradit, Mergorum quandam speciem cornutam vocari, eò quòd rubeas plumas in capite instar cornuum habeat. Apud veteres alia quoque auium nomina leguntur, quas ex Mergorum genere esse coniiciunt, & pro ipsis alias aues hodie cognitas ostendunt. Ex quibus sunt Colymbides, seu vrinatrices maiores, & minores, Thraces, Dytini, Vria, Phalarides. Neoterici quoque plurimas recensent Mergorum species, quæ à diuersis populis diuersa etiam nomina habent, quæ omnia hic recensere esset superfluum, cùm singulorum peculiares historias simus descripturi.

Brenthus. Bathyos. Mergus cornutus. Colymbides. Thraces. Dytini. Vria. Phalarides

FORMA. DESCRIPTIO.

AETHYIÆ nemo Græcorum peculiarem aliquam notam, ex qua cognosci queat, attribuit. Mergum Plinius intestino recto esse tradit. Mergum quoque [a] Ouidius nobis sic describit:

Fecit Amor macicm, longa internodia crurum,
Longa manet ceruix. Caput est à tergore longe.

[a] *Met. mor. lib. 12.*

Idem substricta crura gerentem, & spatiosum in guttura appellat. Sed hæc peculiari cuidam speciei cõueniunt, Mergo scilicet a veteribus propriè dicto. Hic verò quis sit, vnusquisque ex hisce Ouidianis notis conijcere tentet. Nos interim, quæ Mergis generatim conueniunt, hic ascribemus. *Mergi*, inquit author de natura rerum, *contra omne genus auium pedes habent in cauda, ita vt in terra stantes instar hominis pectus erectum præferant*. Albertus scribit aues, quæ vt plurimùm Mergi vocantur, varias esse instar Picæ. Ornithologus vbi inter Anates, & Mergos discrimen ponit, plures notas recensct. Veteres, inquit, non fecerunt plura Mergorum genera, fortè quòd cum Anatibus ea confuderint. Nos cùm alias distinguimus, tum dentibus, qui Anatibus omnibus molliores, flexiles, transuersiq; per rostrum pertingunt. Mergorum illis, quibus rostrum latiusculum (minus tamen latum, quàm Anatibus) deri, ac rigidi, vtrinque tantùm in marginibus rostri: cæteris, quibus rostrum latum non est, sed in acutum desinit, nulli. Veteres quidem nullius auis, quod sciam, dentatæ meminerunt, præterquam Diomedææ, quam Iuba Cataractam vocat: vt hęc quoq;

Mergo-

Mergorum generis existimari possit. Et crura vel non æquè absoluta habent, vel breuiora, vel non eodem situ, vel posteriùs: quamobrem incommodè ingrediuntur. Plerisque eorum ceruix procerior. Hæc Ornithologus. Petrarcha Mergos turpes appellat, sed nunquid ob colorem, vel ob corporis figuram, vel aliam ob causam, nescio.

LOCVS NATANDI PERITIA. VICTVS.

AETHYIAM apud mare victitare scribit Aristoteles: item degere quidem in fluido, victumq; inde emoliri, sed aërem, non humorem recipere, & foris parere solere. Oppianus verò vrinari eas, & sub aqua manere diutissimè, non in pelago solùm, sed paludibus etiam versari, tum maximè, cùm vis aliqua ventorum mare infestat. *Tunc enim*, inquit, *immorari in eo non solent.* Suidas AEthyias marinas facit. Plinius Mergum non tantùm marinum ponit, sed etiam stagnorum incolam. Ouidius alibi Mergos mare carpentes appellat, alibi æquor amare dicit, dum scribit: Vbi victitent.

AEquor amat, nomenq; manet quia mergitur illi.

Mergus, inquit author de natura rerum, flumina, stagnaq; innatat, sic dictus, quòd in aquis se mergat. Diutiùs tamen sub aquis morari non valet, quòd aëris respiratione indigeat. Cùm percuti metuit, in aqua mergitur, & pisces persequitur. Ornithologus Mergos asserit, magis aquaticos esse, quam Anates: ideoq; semper ferè in aquis manere: non æquè in terram, & ripas egredi vt Anates.[a] Virgilius tamen Mergos apricos vocat, & locis apricis gaudere scribit, vt hæc eius ostendunt carmina. Mergi Anatibus magis aquatici. [a] *Aeneid. lib. 5.*

Est procul in pelago saxum spumantia contra
Littora, quod tumidis submersum conditur olim
Fluctibus, hyberni condunt vbi sydera Cori,
Tranquillo silet, immotaq; attollitur unda
Campus, & apricis statio gratissima Mergis,

Sed hoc non arguit, quominus aquatici sint dicendi, imò contrarium astruit: nam loca amant aprica, vt siccescant: quia assiduè aquæ sese immergunt. Diutissimè autem omnium auium in aqua commorari possunt, tum quia vt iam dictum est, longissimo tempore vrinantur, tum quia summa pollent natandi peritia, quam celebrare videtur Homerus dum Ino mare subeuntem, vt[b] Vlyssi suppetias ferret, Mergo comparat his verbis. Locos apricos cur amment. [b] *Odyss. li. 5.*

Τὸν δ' ἴδε Κάδμου θυγάτηρ καλλίσφυρος Ἰνὼ,
Λευκοθέη, ἣ πρὶν μὲν ἔην βροτὸς αὐδήεσσα.
Νῦν δ' ἁλὸς ἐν πελάγεσσι θεῶν ἐξ' ἔμμορε τιμῆς,
Ἠρὶ Ὀδυσῆι ἐλεήσασ' ἀλόωμένος, ἄλγε' ἔχοντα
Λίθῳ δ' ἴκελος ἔπτατο πόντῳ ἐπιδύσατο λίμνης.
Hunc autem vidit Cadmi filia pulchros tales habens Ino
Alba Dea: quæ prius quidem erat mortalis loquens:
Nunc autem maris in profundo Deorum sortita est honorem,
Quæ Vlyssem miserata est errantem, dolores habentem,
Mergo autem similis volatu ingressa est mare.

Et paulo inferiùs de eadem loquens:

Αὐτὴ δ' αὖ εἰς πόντον ἐδύσατο κυμαίνοντα
Λίθῳ ἐϊκυῖα.
Ipsa autem retrò in pontum ingressa est æstuantem
Mergo similis.

[c]Stephanus Vimādus Pigius miram ipsorum natandi artem prædicat, quam licet alijs etiam auibus marinis attribuat, præcipuè tamen Mergis conuenire innuit, dum eos primo loco, Fulicas secundo nominat. Profecto videmus, inquit, Mergos, Fulicas, aliasq; marinas aues alam alteram sæpius ad ventum erigere, & expandere, & eius tanquam veli adminiculo nauigare. Obiter hic etiā est annotādum, quod obseruauit Cælius Rhodiginus in prognosticis Aratum Mergos nuncupare δύας, quoniā, vt inquit Theon, dum mersantur mari fiat δῖνος, [c] *In Hercule Prodico.*

Quibus victitent. Mergi edacissimi.

ideſt, vortex. Mergunt autẽ ſeſe aquis, vt ſibi victum quærant. *In aquam*, inquit Varro de Mergo loquens, *ſeſe cibum captans aſſiduè immergit*. Piſcibus etenim, alijsq; aquatilibus auidè veſcuntur, eorumq; maximam ingerunt copiam: ſunt enim edaciſſimi, & inſatiabiles. De qua edacitate, & piſcandi modo plura tradit [d] Oppianus. *Æthyia*, inquit, *inſatiabiles ſunt, & maximè voraces, piſces ingeſtos mox aluo reddunt, atque etiam viuos nonnunquam. Solæ inter amphibias aues volitando piſcantur, ita vt ſimul vtrumque faciant. Congros, Anguillas, & alios lubricos, lauesq; piſces deglutiunt, alios quoque piſces delphinorum, & canicularum inſtar perſequuntur*. Eandem quoque eorum edacitatem alij prædicant authores. Kiranides Æthyiam auem eſſe marinam ſcribit inſatiabilem. Strozius pater alibi Mergos piſcantes, alibi edaces appellat. Tradit [e] Plinius eos inter aues aquaticas ſolitos eſſe deuorare, quæ cæteræ reddũt. Et [f] alibi. *Inſatiabilia animalium*, inquit, *quibus à ventre protinus recto inteſtino tranſeunt cibi, vt lupis cemarys, & inter aues Mergis*. Vult quoque Ariſtoteles animalia, quibus inteſtina recta ſunt, ciborum auida eſſe.

[d] *In Ixeut.* 2. 6.

[e] *Lib.* 10. *cap.* 47.

[f] *Lib.* 11. *cap.* 31.

NIDVS. PARTVS. INCVBATVS.

Vbi, & quot oua parãt, & quo tempore.

MERGI, *& Gauiæ*, inquit Ariſtoteles, *ſaxis maritimis oua bina, ternaue pariunt: Gauiæ æſtate, Mergi à bruma, ineunte vere: & incubant cæterarum auium more.* Quem locum transferens Plinius, Mergos in arboribus nidificare reddidit, quod tamen Ariſtoteles nuſquam ſcripſit. Quapropter Io. Claymundus, ne Plinius ab Ariſtotele diſſentire videatur, hunc locum Plinij ſic legit: *Gauiæ in petris nidificant, Mergi etiam in arboribus*. Verùm codices omnes; quos viderim, inquit Vuottonus, in altera littera conſentiunt. Quapropter omnino contendit Aethyiam à Mergo omnino diuerſam eſſe; ſed eſto, nullum in Plinianis verbis mendum ineſſe, non ideo firmum argumentum elici poteſt, Aethyiam, & Mergum ab inuicem differre: de qua re ſuprà. Manifeſtum præterea eſt argumentum, Plinium eandem auem Mergi nomine, quàm Aethyiæ Ariſtoteles intelligere, quòd eundem ouorum numerum aſcribat, & idem pariendi tempus, & amplius, quòd vterque Gauiæ ſimul mentionem faciat, vt locos conferenti, manifeſtò patet. Verba Ariſtotelis iam recitaui. [a] Pliniana ſunt hæc: *Gauiæ in petris nidificant, Mergi in arboribus*, (Mergi etiam in arboribus, vt legit Claymundus) *Pariunt plurimum terna. ſed Gauiæ æſtate, Mergi incipiente vere*. Mergorum pullos Albertus, & author de natura rerum, vt primùm ab ouis excluſi fuerint, ſi matrem eos perdere contigerit, adeo validos eſſe aiunt, vt ipſi ſeſe, nutrire poſſint.

[a] *Lib.* 10. *cap.* 32.

SENSVS. VOX.

Mergi muti, & surdi à quibuſdã ſtatuuntur. Mergi aliis temporibus alias voces edũt.

NONNVLLI, referente Oppiano, Aethyias arbitrati ſunt ſolas in auium genere vocem non emittere, nec percipere. Sed cùm id nec Ariſtoteles, nec alius quiſpiam fide dignus tradat, nec ſit veriſimile, opinionem hanc erroneam exiſtimamus: Nam & Lucretius vocem diuerſam diuerſis, temporibus ædere tradit:

Accipitres, atque Oſſifraga, Mergiq; marini
Fluctibus in ſalſo victum, vitamq; petentes,
Longè alias aluo faciunt in tempore voces.

COGNOMINATA. DENOMINATA.

PALLAS Æthyia cognominatur, vt Cælius refert, quoniam humana prudentia (quæ per hanc Diuam innuitur,) nauigationem Mergi quadam imagine adinuenit. Erysichthonem verò Αἴθυια (Αἴθυιαν potius) cognominatum legimus, quòd cibo, vt Mergorum genus, inexplebilis esset. Paulanias quoque loci cuiusdam meminit[a] Megarensis agri, qui ab Atheniensibus Mergi scopulus est appellatus. *Regnauit etiam*, inquit, *& Pandion Erichthonij, & alter minoris Cecropis filius, qui cum filys à Metionidis regno pulsus, cum ad pylam Megarensium regem, cuius filiam in matrimonio habebat, confugisset, morbo confectus illic diem suum obiit: estq; eius mari vicinum monumentum eo in loco Megarensis agri, qui ab Atheniensibus Mergi scopulus est appellatus.* Hæc ille. Conijcio autem locum illum huiusmodi nomen contraxisse ab ipso Erychthonio, siue vt alij habent Erysichthone, quẽ Æthyiam fuisse cognominatum diximus. Smilax aspera à Romanis Mergina vocatur, vt inter nomenclaturas apud Dioscoridem legitur: quæ sic dicta fuerit, eò quòd Mergi collum imitetur. Αἴθυια, ἄνθος Hesychio, & Varrino genus herbæ est.

Pallas Æthyia cur cognominatur.

[a] *Lib. 1.* Mergi scopulus.

HIEROGLYPHICA.

MERGVS quia sese aquis assiduè immergit, plurimumq; sub aquis immoratur, quidam illos designare volunt, qui voluptatibus carnalibus prorsus absorbentur, immergunturq;. Possit & diaboli hieroglyphicum statui. D. enim Martinus, vt Seuerus Sulpitius in eius vita annotat aliquando Mergos in flumine conspicatus pisciũ prędam sequi, & rapacem ingluuiem assiduis vrgere capturis. *Forma*, inquit, *hæc damonum est, insidiantur incautis, capiunt nescientes: captos deuorant, exaturariq; non queunt deuoratis. Imperat deinde potenti virtute verborum, vt ei, cui innatabant, gurgitem relinquentes, aridas peterent, desertasq; regiones: eo nimirum circa aues illas vsus imperio, quo damones fugare consueuerat. Ita grege facto, omnes in vnum illa volucres congregata, relicto flumine, montes, sylvasq; petierunt.*

Cuius peccatoris hieroglyphicũ. Diaboli hieroglyphicũ.

PROVERBIA.

DE re incredibili dixit[a] Ouidius:

Nam prius incipient turres vitare Columbæ,
Antra fera, pecudes gramina, Mergus aquas.
Quàm male se præstet vetert Gracinus amico,

Ac si Mergus aquas deserere non possit.

[a] *De Pont: lib. 1.*

ANTIPATHIA.

AEthyis, hoc est, Mergis, inimicas esse Ciconias, & Creces tradit Philes.

CAPIENDI RATIO, ET VSVS.

Mergis vtuntur ad piscandos pisces.

MERGI plurimis modis capi possunt, similiter vt Anates, visco, defatigatione, sclopo, balista, retibus, piscibus ad acum, aut hamum funiculo insertum adfixis. Sed quia esui non sunt, nemo eos captat, nisi fortè quis pisces eorum opera capere velit, in quem vsum admodum commendantur, vt hoc exemplo patere potest, quod refert Odericus è Foro Iulij. *In ciuitate quadam*, inquit, *ad magnum fluuium sita in Oriente, hospitem piscaturam comitamus, vidi in nauiculis eius Mergos super pertucas alligatos, quibus ille guttur filo ligauit, ne pisces captos deuorare possent. Penunt autem ad singulas naues tres magnas cistas, vnam in medio, & ab vtroque extremo singulas. Tum Mergos solutos dimisit: qui mox pisces quàm plurimos cepere, & ipsimet in cistas illas imposuere, ita vt breui tempore omnes repleuerint. Tum hospes filis à gutture eorum solutis, eos tam sibi ipsis piscari, & piscibus pasci permisit. Hi pasti ad loca propria reuertuntur iterumq; pertucis alligantur.* Hæc ille. Simile quid de his auibus narrat [a] Scaliger. *De Merge*, inquit, *nihil equidem præclari, nisi quod Celsus Sergius Cosentinus contubernalis eques fortissimus narrabat mihi. Mergum circum Venetys vidisse, qui ab hero è cymba emissus non sine spectatorum & voluptate, & admiratione sub aquis sibi cibum caperet. Satur ad herum redibat.*

[a] Exer. 233.

PRAESAGIA.

Venti præsagium. Tempestatis præsagium. Felicis nauigationis præsagium.

ANATES *fera, aut Aethyia marina*, inquit Aratus, *alis in continente sæpe concussis, ventum imminere præmonent*. Tradit verò Kiranides, Æthyiam, si obuia fuerit naui velificanti, & volans submerserit se in mari tempestatem minari, si verò peruolans (præteruolans) supra petram resederit (aliàs si verò præteruolauerit, aut super petram confederit) felicem nauigationem promittere. Cur verò frequenter sese in mare immergentes, tempestatem prænuncient, rationem reddit Vuottonus, dum ait: *Aethyias cùm frequentius in mare sese immergunt, tempestatem nauigantibus præsagire ferunt. Huius causam reddunt, quod tranquillo mari progredi non audet Aethyia marinarum belluarum metu: at cùm tempestatem præsenserit, audacter progreditur, quòd tunc temporis marinæ illæ belluæ in altum abierunt. Verùm Aratus, Aethyia*, inquit, *maria, aut stagna fugientes, pennasq; in terra rostro purgantes, ventum præsagiunt*. Hæc ille: cuius verba postrema expendens Ornithologus, ego inquit, nihil huiusmodi apud Aratum legisse memini: nisi Vuottonus fortè putat, Plinium pro τπάσσεσθαι πτέρυγας pennas rostro purgare ex Arato vertisse. Hæc ille. Plinij autem verba hæc sunt: *Mergi, Anatesq; pennas rostro purgantes ventum præsagiunt*. Alibi rursus ventum portendere scribit Mergos maria, aut stagna fugientes. Idem ait [a] Virgilius.

[a] Geor. lib. 1.

Tum sibi tum curuis male temperat vnda carinis
Cùm medio celeres reuolant ex æquore Mergi,
Clamoremq; ferunt ad littora.

Item [b] Persius, vbi canit.

[b] Sat. 6.

Iacet ipse in littore, & vnà
Ingentes de puppe Dei. Iamq; obuia Mergis
Cœtа ratis lacera.

Vbi interpres, iure, inquit, cœtam ratis Mergis obuiam factam dixit. Clamore enim suo tempestatem denunciantes, è medioq; mari ad littus euolantes obuia ratum fragmenta offendunt. Huius rationem hanc reddit [c] Isidorus. *Sæpe autem* (Mergi, inquit) *demisso in profundum capite, aurarum signa sub fluctibus colligunt, & prouidentes æquoris tempestatem cum clamore ad littora tendunt. Nam in pelago tam grauissimam esse tempestatem constat, cùm ad littora Mergi confugiunt.* Mizaldus vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam sursum attolli sagaciter subodorari ait, vnde tempestiuè aliò migrare festinent. Vel quòd pisces plerique (quos pro præda habent) per eum cœli statum è medijs aquis ad littora enatare soleant, quapropter hic circumspectè excubias agere.

[c] Orig. li. 12. cap. 7.

VSVS IN CIBIS.

MERGVS in Leuitico numeratur inter aues, quas lex immundas decernit. Nostra quoque tempestate nemo huiusmodi auibus vescitur, vtpotè quibus caro nigra est, duraq; concoctu, vnde Horatius, vt gulam, & credulitatem iuuentutis Romanę perstringeret, canebat, quod

Si qui tunc Mergos suaues edixerit assos
Parebit prauis doctis Romana iuuentus.

Quod si quis tamen illis vesci velit, hyeme obesiores sunt propter pauciorem tunc temporis motum. Omne enim animal sereno aëre gaudet, & in eo amplius vagatur. Conueniunt autem feris potiùs, quàm hominibus. Demetrius Constantinopolitanus Accipitri eos ad saturitatem vsque pręscribit in cibo, suauissimamq; eius carnem, & facilem concoctu esse tradit, nimirum Accipitri.

VSVS IN MEDICINA.

DIVERSA ex Mergis accipiuntur remedia. Tradit Kiranides, Æthyiam totam assam, & in cibo sumptam elephantiasi, & splenі mederi. Item eius sanguinem antipharmacum esse, & feris venenatis resistere. *Magi*, inquit Plinius, *contra quartanas deuorari iubent cor Mergi marini sine ferro exemptum, inueteratumq; conteri, & in aqua calida bibi.* Nonnulli ventriculum eius stomacho conferre aiunt, alij negant. Id autem affirmat Kiranides, dum scribit: Æthyię venter aridus potus (codex manuscriptus habet & portatus, & potatus, vt refert Ornithologus) concoctionem perfectam, ac bonum stomachum præstat. Scribit etiam Serenus ventriculum Mergi raptum (ideſt, in cibo sumptum) stomacho mederi. Contrà [a] Galenus, *Ventrem Mergi*, inquit, *aliqui commendant, tanquam medicamen pepticum, ideſt concoquens, siue protinus elixum, siue arefactum comedas. At nos id experti, vanam esse promissionem comperimus. Sicut sanè etiam quod de interna tunica Gallinarum memoria est proditum.* Hæc ille: ex quo idem repetens Vuottonus, *Atqui nec ipse*, inquit, *Mergi ventriculus facilè concoquitur, neque quicquam ad aliorum concoctionem iuuat.* Iecur huius auis dixit Dioscorides inueteratum sale (σαλιτρίῳ, ideſt simpliciter exiccatum) ex hydromelite duobus cochlearibus potum secundas pellere. Aëtius verò ex aliorum relatu id assatum cum oleo, & modico sale datum, mirificè conferre à rabido cane morsis asserit. Ita enim, inquit, præsentaneum affirmant esse remedium, vt æger protinus aquam flagitet. Fel cum cedria inunctum euulsos palpebris pilos non sinit renasci, si Kiranidi credimus: qui pariter oua dysenteriam, & renes & stomachum sanare scribit.

Contra elephantiasin.
Contra uenena.
Cõtra quartanas.
[a] *De simpl. lib. 11.*
Ad secundas pellendas.
Adcanis rabidi morsum.
Ne pili renascantur.

FABVLA.

ÆSACVS Priami, & Alyxothoes filius, dum Hesperien Nympham, quam deperiebat, insequeretur, ipsaq; in fuga ab angue demorsa oppetijsset, nimio correptus dolore, in mare se præcipitauit, & à Thetyde in Mergum conuersus fuit: vt his elegantissimis versibus narrat Ouidius.

Æsacus in Mergum.
De Æsaco fabula.

Æsacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
Fertur Alyxithoe gracili cenata bicorni.
Oderat hic vrbes, nitidaq; remotus ab aula
Secretos montes, & inambitiosa colebat
Rura: nec Iliaces cœtus, nisi rarus adibat,
Non agreste tamen, nec inexpugnabile amorè
Pectus habens. Syluas captatam sæpe per omnes
Aspicit Hesperien patria Cebrinida ripa,
Iniectos humeris siccantem sole capillos,
Visa fugit Nympha, veluti perterrita fuluum
Cerua lupum, longeq; lacu deprensa relicto

Accipitrem fluuialis Anas: quam Troius heros
Insequitur, celeremq; metu celer vrget amore,
Ecce latens herbu coluber fugientis adunco
Dente pedem strinxit: virusq. in corpore liquit,
Cum vita suppressa fuga est. Amplectitur amens
Exanimem, clamatque: piget, piget esse secutum,
Sed non hoc timui; nec eras mihi vincere tanti.
Perdidimus miseram nos te duo. Vulnus ab angue
A me causa data est. Ego sum sceleratior illo,
Qui tibi morte mea mortis solatia mittam,
Dixit: & à scopulo: quem rauca subederat vnda,
Decidit in pontum. Thetys miserata cadentem
Molliter excepit: nantemq; per aquora pennis
Texit, & optata non est data copia mortis.
Indignatur amans inutilem viuere vitam;
Obstariq; anima misera de sede volenti
Exire: viq; nouas humeris assumpserit alas
Subuolat: atque iterum corpus super aquora mittit.
Pluma leuat casus: furit Aesacus, inq; profundum
Pronus abit: letiq; viam sine fine reperit.
Fecit Amor macrem. Longa internodia crurum,
Longa manet cervix. Caput est à tergore longe.
Aequor amat: nomenq; manet, quia mergitur illi.

DE BRENTHO.
Cap. L.

Ordinis ratio.

HIC quoque de illis primùm dicemus, quarum nomina Latina, vel Græca habentur, quasque ex Mergorum genere existimamus: inter quas sese nobis primò offert Brenthus, quem inde saltem ex Mergorum genere esse cõijcimus, quòd piscibus viuere, eum Aristoteles scribat:[1] *Brenthus*, inquit, *Larus, & Harpa dissident: quoniam omnes è mari victum petunt.* Vbi Plinius pro Laro rectè quidem Gauiam vertit, sed perperam pro Brentho Anatem: quem tamen Gaza secutus est. Anas enim piscibus non vescitur. Rectiùs Albertus (habet autem ex Auicennæ interprete Bathyos) Merguli pisces venantis speciem interpretatur. Eodem, vel forsasse parum diuerso nomine longè alia auis, inter aues, quæ montes colant, & syluas, annumeratur, Vpupa, & Brinthus (Βρίνθος) cui & victus sit probus, & vox sonora. Niphus in quibusdam codicibus Βοῦβος per ου quoque legi asserit. Et reuera Gaza hic etiam Brenthum vertit. Niphus eum locum exponens, anem monticolam esse, inquit, generis vnci apud nonnullos (authorem non adfert) sed non cognosci in regione nostra. Alibi verò alios interpretari Anatem, quod, inquit, hic non licet, cùm mõticola dicatur. Βρυνὸς apud Suidam eandem auem significat, quam Βρύνδας, & præterea fundum, & tumulũ. Ijsdẽ duobus modis apud Varinum scribitur, & Cossyphos, idest, Merula exponitur. Huic assentire videtur Hesychius, qui scribit, Βρύνθον auem esse, quam aliqui Cossyphum dicunt. Ego Brenthum, de quo priore loco diximus Mergi genus esse conijcio, cùm aliàs, tum quia adhuc Angli Anates quasdam, de quibus suprà, Brantas appellant. Et Gaili Anatis paruæ genus Alebrandã, Querquedulam nimirum, aut congenerem. Βρύνθος quoque, tradente Eustathio pro superbia apud Comicum legitur, vnde Βρύνθιον vnguentum celebre: & verbum Βρυθιάσαι, quod est κατὰ τρυφὴν ἀλαζονικῶς, superbè, & procaciter se gerere. Proximam huic vocem Germanicam, & eiusdem ferè esse significationis prangen, aut Ornithologus, & significare superbire, & aliquam nobilitatis ostentationem vultu, ac gestibus ad id compositis præseferre. Quod modò ad auis formam attinet, ego quam pro Brentho Aristotelis dem, in præsentiarum non habeo, quòd nulla eius ab eo tradatur nota, quæ nos in cognitionem auis deducat.

[1] *Hist. lib. 9. cap. 1.*

Βρυνὸς qd.

Βρυθὸς pro superbia.

DE COLYMBO, ET COLYMBIDE, VEL VRINATRICE IN GENERE. ITEM DE THRACIBVS, ET DYTINIS. Cap. LI.

SYNONYMA.

EST profectò auium aquaticarum scientia densissimis tenebris ob allatas sæpe rationes obruta, inter quas hæc quoque nomina Colymbis, Colymbas, & Colymbus apud authores leguntur. Ego synonyma hæc existimo, nisi fortè Colymbis genus quoddam Colymborum minus denotet, quemadmodum eius forma diminutiua innuere videtur. Apud Aristotelem etiam Colymbis legitur, sed corruptè. Hermolaus rectè quidem Colymbos, & & Colymbades ab vrinandi voluptate appellari ait. Verùm Athenæus, ex quo etymum excerpsit, non Colymbos, neque Colymbadas, vt ille vertit, sed Colymbida bis nominat, vtrobique adijciens paruam: Græci, inquit, verba Νήχεσθαι, & Κολυμβᾶν deriuarunt ἀπὸ τῦ Νήττης καὶ Κολυμβάδος. Significat autem Κολυμβᾶν, vt notat Etymologus, natare, & pro eo Dores significantius dicunt κολυμπᾶν ἀπὸ τῦ κόλυς φαίνεσθαι τὺς ἐν ὕδασι, ideſt, quòd natantium in aquis corpora mutila, & non integra appareant. Alibi idem Athenæus Νήττης καὶ Κολυμβάδος, inquit, ideſt, Anatis, & vrinatricis Callimachus meminit in libro de auibus: item Aristophanes in Acharnensibus pariter nominãs ἀττάγᾶς, φαλαρίδας, Τροχίλυς, Κολυμβίς (cum acuto in penultima) Gaza apud Aristotilem pro Colymbide transtulit Vrinatricem, vt scilicet nominis vim exprimeret. Quod enim Græci κολυμβᾶν, id Latini vrinari, vel etiam vrinare, vel inurinare dicunt, hoc est, in aquam mergi, & natando rursus emergere. Plinius, [a] *Eadem est causa*, inquit, *quia sub aqua diù ranæ, & Phocæ vrinentur*. Hinc vrinator dictus, qui sub aqua natat. Callistratus Iureconsultus ad legem Clodiam vrinatores appellat eos, qui merces è mari extrahunt, nauigij leuandi gratia iactatas: vt ex hoc Liuij potissimum patet, dum ait. [b] *Sed in rem emendabilem visus lapsus esse, quod per vrinatores omne fermè extractum est, &c.* Sipontinus id verbum deriuat ab vruo, hoc est, à curuatura aratri, quòd eam vrinantes imitari videantur. Alij ab vrna, qua aquam è puteo, aut flumine haurimus: quæ, vt aquam capiat, primùm immergitur, deinde extrahitur. Longè aliter Ornithologus, Quæ verò, inquit, huius vocis (vrinare) origo sit, non memini hactenus legere: quare coniecturam meam adscribere non grauabor. Vrinatorem Græci ἀριωτῆρα vocant, ὁ δ' ἀριωτῆρι ἐοικὼς κάπτιο' ἀφ' ὑψηλοῦ πύργυ. Homerus Iliad. μ. vbi Scholia ἀριωτῆρι interpretantur κυβιςῆ ἢ δύτῃ, ideſt, vrinatori: nam hi quoque in caput seipsos proijciunt, quemadmodum arnes, ideſt, agni petulei, & lasciui in caput saltare, & quasi aerem cornibus impetere solent. Aut igitur Latini ab hac voce Græca dixerunt: aut ab Vria aue vrinatrice, de qua nunc scribimus.

Etymum.

Vrinatricis etymum.

Vrinatriq. d.

[a] *Lib. 11. cap. 37.*

Vrinator quis.

[b] *Dec. 4. lib. 5.*

GENERA. DIFFERENTIÆ. FORMA. DESCRIPTIO.

ATHENAEVS Colymbida bis nominat, vtrobique adijciens, vt dixi, paruam: quasi Colymbum alium maiorem esse insinuet. Niphus tradit Vrinatrices aues, quæ natando in aquam demerguntur, & rursus emergunt, esse innumeras & magnas, & paruas, inter quas, inquit, Gainæ, & id genus sunt Aristoteles vrinatricis vnum tantùm genus inquit, commemorat: ego tamen tria Vrinatricum genera vidi. Horum primum totum nigrum est, si cirrum, quem in capite gerit, exceperis, Mergo, quo tamen triplo minor est, cætera, quòd ad corporis attinet effigiem, non dissimile est: & hoc genus nautæ nostrates Lounam nominant, alij Douxeram (Angli, inquit Ornithologus a Douxer, Germani ein Sucher: sed alibi Mer-

Gainæ.

Primi vrinatricis generis Turneri descriptio.

Louna.

Douxera.

Secundi generis eiusdem descriptio.

bi Mergum quoque Germanicè Sucher interpretatur, Anglicè Cormorant) Secundum genus Turdo non maius est, Anati colore, & corporis effigie simile: & hoc Angli mediam vrinatricem nuncupant. Tertium genus adeo nuper ab ouo excluſum refert Anſerculum, vt niſi roſtrum huius paulò tenuius eſſet, ægrè alteram ab altero diſcerneres. Non enim pennas, ſed lanuginem quandam (quod ſupra de Puffino Anglorum ſcriptum eſt) earum loco obtinet. Hæc ille. Sed de hoc tertio genere nos infrà pluribus agemus. Ornithologus aliquarum auium meminit, quæ ad Vrinatrices referri poſſunt, inter quas Coote dictum apud Anglos auem eſſe audiſſe ſe addit, in fluuijs, ac ſtagnis, quæ ſubinde ad fundum vſque vrinetur, & nõ piſcibus tãtum, ſed alga, limo, gramine, paruiſq; cochleis victitet. Forma, & colore Fulicæ ſimilem, paulo minorem: in cuius roſtro paruum tuberculum rubeum emineat. Ad volandum ineptam eſſe: quare vulgò ferri, non poſſe illam diutiùs volare, quàm pedis cauo arreptam (priùs quàm volet) aquam retineat. Idem Ornithologus auem, quæ Sucher appellatur, in lacubus Heluetiæ, & Acronio minorem Columba eſſe tradit ex aliorum relatu, fuſcam, & latiuſculo roſtro, quam eandem putat eum ea, quam Albertus Mergulum nigrum vocat. Alia quoque vrinatricum, ſeu Colymborum genera deſcribit, de quibus infrà pluribus agetur. Quod modò ſupereſt. Hermolaus ex Athenæo Colymbos, & Colymbades inter omnes aquaticas aues minimas, atri, & ſordidi coloris eſſe tradit, acuto roſtro. Sed Athenæus, vt iam diximus, non Colymbos, aut Colymbadas, ſed Colymbida nominat. Phaſcades dictæ, inquit idem Athenæus maiores ſunt, quàm paruæ Colymbides, cæterò Anatibus ſimiles.

Tertij generis eiusdem deſcriptio.

Coote.

Cootæ deſcriptio.

Anis Sucher dictæ deſcriptio.

LOCVS. NIDVS. CAPIENDI RATIO.

VRINATRIX auis, inquit Ariſtoteles, interprete Gaza, *ex aqua ſibi cibũ emolitur. Circa lacus, & amnes verſatur, & palmipedum numero, ſed foras parit.* Oppianus paulo fuſiùs de his auibus ſcribens ait: [a] *Κόλυμβοι ſemper natant, & ne ſomni quidem, aut cibi gratia in continentem exeunt; ne noctu quidem, neque tempeſtatis metu, aut frigoris ſed partus tempore. Ventis aduerſis natant, ne illorum vi aliquando inuiti in terram extrudantur, quod Thraces etiam, & Dyrini faciunt.* Quomodo autem capiantur idem alibi docet, dum ait. [b] Quanquã autem tria hęc auiũ aquaticarum genera omni tempore natare ſolcant, non tamen effugiunt venatores, qui cùm tranquillum eſt mare, nauiculam ingreſſi, aliquouſque nauigant, quatenus aues remigij ſtrepitu non terrentur. Tum is, qui rete fert, puppi inſiſtit, alter verò proræ, paulatim nauiculam temone promouens, qui & lucernam in teſta gerit (alius fortè tertius hoc facit, aut idem, qui rete gerit) quam auibus oſtendit, cùm iam prope fuerint, Aues ſtellam videre ſe putantes, nauiculam propius accedere patiuntur. Tum auceps lucerna in naui occultata, ne aues dolum intelligant, rete extenſum eis injicit. Ornithologus quoque Colymborum genera in agro Tigurino circa medium Auguſti menſis plerunque, lacu Gryphio dicto, retibus magna copia publicè capi aſſerit: & diem illum, inquit, vocant Tauolæ Den Tucchel Tag. Eo enim tempore volare omnino non poſſunt propter pennarum mutationem. Merguntur quidem ſemper celerrimè, vt auditum etiam bombardæ ictum effugiant.

[a] Ixeut. lib. 2.

[b] Ixeut. lib. 3.

Quomodo capiantur.

VSVS IN CIBIS.

DE vſu harum auium in cibis, nihil habeo, quod hîc referam, niſi quod Athenæus eas humerat inrte lautitias Bœotorum, ſed nunquid lautæ ſint, neſcio: laudandas tamen eſſe non puto.

DE COLYMBIS MAIORIBVS. Cap. LII.

MERGORVM genus, inquit idem Ornithologus, cui rostrum angustum est, & in acutum desinit, Anate vel maius, vel par, nostri Succhel vocãt, vnius scilicet litteræ mutatione à Mergo, quem vocant Sucher. Inuenitur in nostro lacu, & vicinis quibusdam, & Lemano, seu Geneuensi. Is, quem in Lemano captum vidi paulò minor Anſere erat, collo oblongo, rostro duos digitos longo cum dimidio, angusto, & in mucronem: desinente: dorso nigro, collo inferiore, & ventre albo, plumis ferè niueis. Digiti pedum terni, lati adhærentibus membranis, sed aliquousque diuisi, non vt in cæteris aquaticis coniuncti. Venetijs hanc, aut simillimam auem Spergam vocant (quasi Smergam nimirum: nam & Mergi vulgò illic Smergi dicuntur) rostro, & pedibus, vt dixi, colore è fusco nigricante, collo ferè castaneæ colore, &c. Idem, aut congener est, qui olim Ferrariæ ad me fuit delatus, qui tamen, quod fortè iunior esset, non erat ea magnitudine quam suo attribuit Ornithologus. Rostrum duos fermè digitos longitudine æquat, angustum, & in mucronem desinens, caput paruum, collum oblongum, & angustum: gula, pectus, venterq; subalbicant: in reliquo corpore color castaneæ variat: nam in dorso valde obscurus est, in alis valde dilutus: in capite, & rostro mediocritatem seruat. Capiti maculæ insunt subalbicantes. Pedes eadem sunt constitutione qua tradit Ornithologus. Posticis digitis non omnino destituitur, sed adeo breues sunt, vt fortè digiti appellari non debeant. Bellonius Colymbos in maiores, & minores non distinguit, sed pro Colymbo, seu, vt ipse loquitur Colymbite nobis Mergi genus obtrudit, quod in Gallia Cotee appellatur. Cùm autem, vt alibi fuit annotatum, rostro sit lato, quod Colymbo Athenæus acutum tribuit, iuremerito Querquedula potius cristata dici possit. Ornithologus præterea iam descriptum Colymbi maioris genus, secũdum in regione sua inuenta scribit, cætera quidem simile, sed cristatum plumis circa verticem, & collum supremum eminentibus, superius nigris, ad latera rufis, instar pilorum vulpis. Vngues omnibus in hoc genere latiusculi, præsertim medius, non vt in cæteris auibus omnibus teretes, & in mucronem attenuantur: vt non solus homo, inquit, sicut Plato definitioni contra cauillantem Diogenem addebat, πλατυώνυχος dici debeat. Crura etiam omnibus iuxta anum ferè retrorsum porrigi, natationi potius, quàm ingressui apta, femoribus in ventre conditis. Quamobrem in terram si quando ingrediantur, facilè capi propter incommodum ingressum. Vidisse se in vno aliquando inæqualem tibiarum situ, altera antrorsum, altera retrorsum porrecta. Quosdam eas nunquam in terram egredi putare, & in ipsa aqua (in arun dinibus nimirum) nidificare. Alta voce clamare, piscículis viuere. Appellari circa lacum Verbanum Iurat, à Sabaudis Loere: quo nomine etiam pigram, & segnem mulierem vocant à nota huius auis ad incessum tarditate. Cùm autem Mergi, vt scribit author de natura rerum, contra omne genus auium pedes habeant in cauda, ita vt cùm in terra stant, gestu pectoris sicut homo erigantur, conuenire hunc pedum situm, & corporis constitutionem, præsenti Mergorum generi, magis, quàm vlli cæterorum, nisi forte Carboni etiam aquatico cõueniat. Huiusmodi autem Mergi genus cristatum cornutum appellari vult; in vniuersum verò Colymbum maiorem, siue cristatum, siue absque crista fuerit, quòd vt Colymbis paruis (de qua infrà) minima ferè in volucrum aquaticarum genere, perpetuò in aquis natet, rostro similiter angusto, & acuto. Quod si, inquit, cui etiam Vriam maiorem appellare libuerit, non repugnabo; quoniam & rostri figura conuenit, & vrinandi consuetudo. Sic ille. Bellonius, ni fallor, hoc secundum genus sub Vriæ simpliciter dictæ nomine describit, & grand Plongeon de riuiere Gallicè appellat. Natura, inquit, benigna, & sagax, quę vt nihil omisit, quod ad iustam membrorum in animalibus perfectionem pertinere posset, sic etiã in huius Mergi corporis fabricaín primis admirandam se præbuit. Quemadmodum etenim apodibus dictis, quòd assiduè & sine intermissione cibi indagandi gratia per aëra volitantibus progredi non esset necesse, pedes eis non dedit. Ita etiam hic Mergus, cùm perpetuò in aquis degat, membris egebat, quæ in aquis, non in terra illi essent accõmoda. Sicut enim apos, si in terram ceciderit sese in aërem tollere nequit, sic etiam hic Mergus in terra positus, ablata omni ei vel in aerem se eleuandi, vel in aquam mergendi facultate, nullo negocio manibus capitur. Femora enim ad incessum inepta habet, nam intus latent, ac conduntur in corpore. Crura quoque eius retrorsum exten-

Succhel

Colymbi maioris descriptio.

Autoris descriptio.

Colymbi maioris secundi descriptio.

Iurat.

Loere.

Vriæ Bellonij descriptio.

Colymbus maior, cum Menianthe paluſtri Theoph.

extenduntur post vropygium. Et si fortè sese in pedes exigat, rectus incedit, secus quàm aliæ aues. Pedes vndiquaque Fulicæ similes, fissi scilicet, & lati, & ternis tantùm digitis: vngues lati. Anatem æquat ferè magnitudine: dorso nigricat, ventre albicat. Alæ contractæ nihil candidi præseferunt, explicatæ in inferna parte albæ vbique sunt, superna verò duobus in locis tantùm. Voce est horrida, sed ad sui tutelam vtili. Rostrum longum, rubicundum, ac serratum. Cristam habere videtur: nam cum nigro sit vertice, plumæ oblongæ ab occipito pendent, quas cùm excandescit, aut exhilaratur, attollit, demittit q; Inferioris maxillæ inferna pars candida est. In principio vertebrarum colli plumas vtrinque habet oblongas, fuscas, quæ non paucam ei venustatem conciliant. Pluma cuti adhærens vt in reliquo Mergorum genere, lanuginosa admodum est. Mergi plerunque cauda carent, & alas habent pro corporis portione exiguas. Quod ad carnis gratiam attinet, omnes sylvestre quid, & ferinum sapiunt. Habitum corporis ex subiecta icone contemplari licet. Notæ quibus ad nomen antiquum indagandum vti possumus satis indicant antiquorum Vriam, vel Ouriam esse. Hæc Bellonius. Quos ego depinxi, (depinxi autem duos) ab Ornithologi, & Bellonij descriptione non differunt multùm: Horum alterum, quem priori loco exhibeo, olim sic descripsi. Rostri vtraque mandibula, qua capiti coniungitur, croceo colore tingitur. Caput in vertice nigrum, inferiùs cinereum, qui colores prope oculorum, qui flaui sunt, finem coniunguntur. Ab occipitio demittuntur cirri nigri. Ceruix quoque nigra: quod reliquum est in collo inter ferrugineum, & roseum amhigit. Pectus, venterq; ex cinereo albicant: dorsum, & alæ nigræ sunt, sed harum costæ, & extremitates albicant. Cauda prorsus nulla: vropygium ex cinereo nigricat. Femorum, crurum, pedum, & vnguium constitutio eadem prorsus, quam diximus ex Ornithologo, & Bellonio. Qui post hunc exhibetur, magnitudine est aliquantò minor, sed rostro crassiori, & longiori, & ad ferrugineum accedente. Capite secundo Ornithologi generi videtur similis: nam cristatus, cornutusq; est, plumis circa verticem, & collum supernum eminentibus, superiùs nigris, ad latera ruffis. Præterea macula alba, cui nonnihil ruffi sit admixtum oculos vtrinque ambit. Collum non adeo, vt in superiore longum: ceruix partim subnigra, partim etiam nonnihil ruffi præsefert. Pectus, & venter eodem ferè sunt colore, quo macula, quam oculos ambire diximus, nimirum albo cum admixto ruffo. In dorso aliquot plumulæ lanuginosæ cinereæ, & subruffæ nigricantibus permiscentur. Alæ, quàm in superiori proportione longiores, costis, & omnibus ferè remigibus pennis subcandidis, cætera coloris fumidi. Crura non tam vt in priore retrorsum lituantur, cæterò ferè similia. Ornithologus aliarum auium meminit, quæ cum dictis sunt eædem, vel saltem congeneres, cuius hic verba ascribam. Colymbi maioris cornuti, inquit, vidi etiam alterum genus, plumis, quæ circa caput eminent, minus ruffis, alboq; permixtis, breuioribus, collo circiter duos palmos longo, &c. In Acronio lacu auem quandam nunc dictis congenerem, sed Anfere maiorem, rarò capi audio, Fluder appellatam, nimirum ab inepto eius per aquæ superficiem motu, cum neque volare possit rectè, neque ingredi commodè, nisi simul pedibus, alisq; nitatur, vt cæteri etiam Colymbi, propter crura retrorsum versa: rostrum ei oblongum esse, angustum, acutum. Vocem altam sui cuiusdam generis edere. Vrinari quàm profundissimè, ita vt orgiarum viginti spacio quandoque sub aqua capiatur, reti videlicet, aut mucrone ferreo, cui infixus piscis fuerit; singulas duabus drachmis, & dimidia argenti ferè venire. Hanc ego Colymbum maximum appellauerim. Hæc ille.

Vox.

Colymbi maioris cristati Autoris descriptio.

Colymbi alius maioris cristati, & cornuti descriptio autoris.

Colymbi maioris cornuti aliud genus.

Auis Fluder dictæ descriptio.

Colymbus maximus.

Quibus victitent. Mergi edaciſſimi.

ideſt, vortex. Mergunt autẽ ſeſe aquis, vt ſibi victum quærant. *In aquam*, inquit Varro de Mergo loquens, *ſeſe cibum captans aſſiduè immergit*. Piſcibus etenim, alijsq; aquatilibus auidè veſcuntur, corumq; maximam ingerunt copiam: ſunt enim edaciſſimi, & inſatiabiles. De qua edacitate, & piſcandi modo plura tradit [d] Oppianus. *AEthyia*, inquit, *inſatiabiles ſunt, & maximè voraces, piſces ingeſtos mox aluo reddunt, atque etiam viuos nonnunquam. Soli inter amphibias aues volitando piſcantur, ita vt ſimul vtrumque faciant. Congros, Anguillas, & alios lubricos, lauesq; piſces deglutiunt, alios quoque piſces delphinorum, & canicularum inſtar perſequuntur*. Eandem quoque eorum edacitatem alij prædicant authores. Kiranides Aethyiam auem eſſe marinam ſcribit inſatiabilem. Strozius pater alibi Mergos piſcantes, alibi edaces appellat. Tradit [e] Plinius eos inter aues aquaticas ſolitos eſſe deuorare, quæ cæteræ reddũt. Et [f] alibi. *Inſatiabilia animalium*, inquit, *quibus à ventre protinus recto inteſtino tranſeunt cibi, vt lupis cemarys, & inter aues Mergis*. Vult quoque Ariſtoteles animalia, quibus inteſtina recta ſunt, ciborum auida eſſe.

[d] *In Ixeut.* 2. 6.

[e] *Lib.* 10. *cap.* 47.

[f] *Lib.* 11. *cap.* 31.

NIDVS. PARTVS. INCVBATVS.

Vbi, & quot oua pariãt, & quo tempore.

MERGI, & *Gauia*, inquit Ariſtoteles, *ſaxis maritimis oua bina, ternaue pariunt: Gauia æſtate, Mergi à bruma, ineunte vere: & incubant cæterarum auium more.* Quem locum transferens Plinius, Mergos in arboribus nidificare reddidit, quod tamen Ariſtoteles nuſquam ſcripſit. Quapropter Io. Claymundus, ne Plinius ab Ariſtotele diſſentire videatur, hunc locum Plinij ſic legit: *Gauia in petris nidificant, Mergi etiam in arboribus*. Verùm codices omnes; quos viderim, inquit Vuottonus, in altera littera conſentiunt. Quapropter omnino contendit Aethyiam à Mergo omnino diuerſam eſſe; ſed eſto, nullum in Plinianis verbis mendum ineſſe, non ideo firmum argumentum elici poteſt, Aethyiam, & Mergum ab inuicem differre: de qua re ſuprà. Manifeſtum præterea eſt argumentum, Plinium eandem auem Mergi nomine, quam Aethyiæ Ariſtoteles intelligere, quòd eundem ouorum numerum aſcribat, & idem pariendi tempus, & amplius, quòd vterque Gauiæ ſimul mentionem faciat, vt locos conferenti, manifeſtò patet. Verba Ariſtotelis iam recitaui. [a] Pliniana ſunt hæc: *Gauia in petris nidificant, Mergi in arboribus*, (Mergi etiam in arboribus, vt legit Claymundus) *Pariunt plurimum terna. ſed Gauia æſtate, Mergi incipiente vere*. Mergorum pullos Albertus, & author de natura rerum, vt primùm ab ouis excluſi fuerint, ſi matrem eos perdere contigerit, adeo validos eſſe aiunt, vt ipſi ſeſe, nutrire poſſint.

[a] *Lib.* 10. *cap.* 32.

SENSVS. VOX.

Mergi muti, & ſurdi à quibuſdã ſtatuuntur. Mergi alijs temporibus alias voces edũt.

NONNVLLI, referente Oppiano, Aethyias arbitrati ſunt ſolas in auium genere vocem non emittere, nec percipere. Sed cùm id nec Ariſtoteles, nec alius quiſpiam fide dignus tradat, nec ſit veriſimile, opinionem hanc erroneam exiſtimamus: Nam & Lucretius vocem diuerſam diuerſis, temporibus ædere tradit:

Accipitres, atque Oſſifragæ, Mergiq; marini
Fluctibus in ſalſo victum, vitamq; petentes,
Longè alias alio iacinnt in tempore voces.

COGNOMINATA. DENOMINATA.

PALLAS Æthyia cognominatur, vt Cælius refert, quoniam humana prudentia (quæ per hanc Diuam innuitur,) nauigationem Mergi quadam imagine adinuenit. Erysichthonem verò Αἴθυιαν (Αἴθυιαν potius) cognominatum legimus, quòd cibo, vt Mergorum genus, inexplebilis esset. Paulanias quoque loci cuiusdam meminit[a] Megarensis agri, qui ab Athenienſibus Mergi scopulus est appellatus. *Regnauit etiam*, inquit, *& Pandion Erichthonij, & alter minoris Cecropis filius, qui cum filys à Metionidis regno pulsus, cùm ad pylam Megarensium regem, cuius filiam in matrimonio habebat, confugisset, morbo confectus illic diem suum obiit: estq; eius mari vicinum monumentum eo in loco Megarensis agri, qui ab Athenienſibus Mergi scopulus est appellatus.* Hæc ille. Conijcio autem locum illum huiusmodi nomen contraxisse ab ipso Erychthonio, siue vt alij habent Erysichthone, quê Æthyiam fuisse cognominatum diximus. Smilax aspera à Romanis Mergina vocatur, vt inter nomenclaturas apud Dioscoridem legitur: quæ sic dicta fuerit, eò quòd Mergi collum imitetur. Αἰθυια, ἄνθος Hesychio, & Varrino genus herbæ est.

Pallas Æthyia cur cognominetur.

[a] *Lib. 1.* Mergi scopulus.

HIEROGLYPHICA.

MERGVS quia sese aquis assiduè immergit, plurimumq; sub aquis immoratur, quidam illos designare volunt, qui voluptatibus carnalibus prorsus absorbentur, immergunturq;. Possit & diaboli hieroglyphicum statui. D. enim Martinus, vt Seuerus Sulpitius in eius vita annotat aliquando Mergos in flumine conspicatus piscium prędam sequi, & rapacem ingluuiem assiduis vrgere capturis. *Forma*, inquit, *hac damonum est, insidiantur incautis, capiunt nescientes: captos deuorant, exaturariq; non queunt deuoratos. Imperat deinde potenti virtute verborum. vt ei, cui innatabant, gurgitem relinquentes, aridas peterent, desertasq; regiones: eo nimirum circa aues illas vsus imperio, quo damones fugare consueuerat. Ita grege facto, omnes in vnum illa volucres congregata, relicto flumine, montes, sylvasq; petierunt.*

Cuius peccatoris hieroglyphicũ. Diaboli hieroglyphicũ.

PROVERBIA.

DE re incredibili dixit[a] Ouidius:

Nam prius incipient turres vitare Columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, Mergus aquas.
Quàm male se præstet veteri Gracinus amico,

Ac si Mergus aquas deserere non possit.

[a] *De Pont. lib. 1.*

ANTIPATHIA.

AEthyis, hoc est, Mergis, inimicas esse Ciconias, & Creces tradit Philes.

CAPIENDI RATIO, ET VSVS.

Mergis vtuntur ad piscandos pisces.

MERGI plurimis modis capi possunt, similiter vt Anates, viſco, defatigatione, ſclopo, baliſta, retibus, piſciculis ad acum, aut hamum funiculo inſertum adixis. Sed quia eſui non ſunt, nemo eos captat, niſi fortè quis piſces eorum opera capere velit, in quem vſum admodum commendantur, vt hoc exemplo patere poteſt, quod refert Odericus è Foro Iulij. *In ciuitate quadam*, inquit, *ad magnum fluuium ſita in Oriente, hoſpitem piſcaturum comitamus, vidi in nauicalis eius Mergos ſuper perticas alligatos, quibus ille guttur filo ligauit, ne piſces capſos deuorare poſſent. Ponunt autem ad ſingulas naues tres magnas ciſtas, vnam in medio, & ab vtroque extremo ſingulas. Tum Mergos ſolutos dimiſit: qui mox piſces quàm plurimos cepere, & ipſimet in ciſtas illas impoſuere, ita vt breui tempore omnes repleuerint. Tum hoſpes filis à gutture eorum ſolutis, eos iam ſibi ipſis piſcari, & piſcibus paſci permiſit. Hi paſti ad loca propria reuertuntur iterumq; perticis alligantur.* Hæc ille. Simile quid de his auibus narrat [a] Scaliger. *De Mergo*, inquit, *nihil equidem præclari, niſi quod Celſus Sergius Coſentinus contubernalis eques fortiſſimus narrabat mihi. Mergum cicurem Venetijs vidiſſe, qui ab hero è cymba emiſſus non ſine ſpectatorum & voluptate, & admiratione ſub aquis ſibi cibum caperet. Satur ad herum redibat.*

[a] Exer. 133.

PRAESAGIA.

Venti præſagium. Tempeſtatis præſagium. Felicis nauigationis præſagium.

ANATES *ferè, aut Aethyia marina*, inquit Aratus, *alis in continente ſæpe concuſſis, ventum imminere præmonent*. Tradit verò Kiranides, Æthyiam, ſi obuia fuerit naui velificanti, & volans ſubmerſerit ſe in mari tempeſtatem minari, ſi verò peruolans (præteruolans) ſupra petram reſederit (alias ſi verò præteruolauerit, aut ſuper petram conſederit) felicem nauigationem promittere. Cur verò frequenter ſeſe in mare immergentes, tempeſtatem prænuncient, rationem reddit Vuottonus, dum ait: *Aethyias cùm frequentius in mare ſeſe immergunt, tempeſtatem nauigantibus præſagire ferunt. Huius cauſam reddunt, quod tranquillo mari progredi non audet Aethyia marinarum belluarum metu: at cùm tempeſtatem præſenſerit, audaciter progreditur, quòd tunc temporis marina illa bellua in altum abierunt. Verùm Aratus, Aethyia, inquit, maria, aut ſtagna fugientes, pennaſq; in terra roſtro purgantes, ventum præſagiunt.* Hæc ille: cuius verba poſtrema expendens Ornithologus, ego inquit, nihil huiuſmodi apud Aratum legiſſe memini: niſi Vuottonus fortè putat, Plinium pro τιλάσιθαι πτέρυγας pennas roſtro purgare ex Arato vertiſſe. Hæc ille. Plinij autem verba hæc ſunt: *Mergi, Anatesq; pennas roſtro purgantes ventum præſagiunt*. Alibi rurſus ventum portendere ſcribit Mergos maria, aut ſtagna fugientes. Idem ait [a] Virgilius.

[a] Geor. lib. 1.

Tum ſibi tum curuis male temperat vnda carinis
Cùm medio celeres reuolant ex æquore Mergi,
Clamoremq; ferunt ad littora.

Item [b] Perſius, vbi canit.

[b] Sat. 6.

Iacet ipſe in littore, & vnà
Ingentes de puppe Dei. Iamq; obuia Mergis
Coſta ratis lacera.

Vbi interpres, iure, inquit, coſtam ratis Mergis obuiam factam dixit. Clamore enim ſuo tempeſtatem denunciantes, è medioq; mari ad littus euolantes obuia ratum fragmenta offendunt. Huius rationem hanc reddit [c] Iſidorus. *Sæpe autem* (Mergi, inquit) *dimiſſo in profundum capite, auratum ſigna ſub fluctibus colligunt, & prouidentes aquoris tempeſtatem cum clamore ad littora tendunt. Nam in pelago tam graniſſimam eſſe tempeſtatem conſtat, cùm ad littora Mergi confugiunt.* Mizaldus vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam ſurſum attolli ſagaciter ſubodorari ait, vnde tempeſtiuè aliò migrare feſtinent. Vel quòd piſces plerique (quos pro præda habent) per eum cœli ſtatum è medijs aquis ad littora enatare ſoleant, quapropter hîc circumſpectè excubias agere.

[a] Orig. l. 12. cap. 7.

VSVS IN CIBIS.

MERGVS in Leuitico numeratur inter aues, quas lex immundas decernit. Nostra quoque tempestate nemo huiusmodi auibus vescitur, vtpotè quibus caro nigra est, duraq; concoctù, vnde Horatius, vt gulam, & credulitatem iuuentutis Romanę perstringeret, canebat, quod

Si qui tunc Mergos suaues edixerit asses
Parebit prauis docilis Romana iuuentus.

Quod si quis tamen illis vesci velit, hyeme obesiores sunt propter pauciorem tunc temporis motum. Omne enim animal sereno aëre gaudet, & in eo amplius vagatur. Conueniunt autem feris potiùs, quàm hominibus. Demetrius Constantinopolitanus Accipitri eos ad saturitatem vsque prescribit in cibo, suauissimamq; eius carnem, & facilem concoctu esse tradit, nimirum Accipitri.

VSVS IN MEDICINA.

DIVERSA ex Mergis accipiuntur remedia. Tradit Kiranides, Æthyiam totam assam, & in cibo sumptam elephantiasi, & spleni mederi. Item eius sanguinem antipharmacum esse, & feris venenatis resistere. *Magi*, inquit Plinius, *contra quartanas deuorari iubent cor Mergi marini sine ferro exemptum, inueteratumq; conteri, & in aqua calida bibi.* Nonnulli ventriculum eius stomacho conferre aiunt, alij negant. Id autem affirmat Kiranides, dum scribit: Æthyię venter aridus potus (codex manuscriptus habet & portatus, & potatus, vt refert Ornithologus) concoctionem perfectam, ac bonum stomachum præstat. Scribit etiam Serenus ventriculum Mergi raptum (ideſt, in cibo sumptum) stomacho mederi. Contrà [a] Galenus, *Ventrem Mergi*, inquit, *aliqui commendant, tanquam medicamen pepticum, ideſt concoquens, siue protinus elixum, siue arefactum comedas. At nos id experti, vanam esse promissionem comperimus. Sicut sanè etiam quod de interna tunica Gallinarum memoria est proditum.* Hæc ille: ex quo idem repetens Vuottonus, *Atqui nec ipse*, inquit, *Mergi ventriculus facilè concoquitur, neque quicquam ad aliorum concoctionem iuuat.* Iecur huius auis dixit Dioscorides inueteratum sale (σκληρίνθω, ideſt simpliciter exiccatum) ex hydromelite duobus cochleatibus potum secundas pellere. Aëtius verò ex aliorum relatu id assatum cum oleo, & modico sale datum, mirificè conferre à rabido cane morsis asserit. Ita enim, inquit, præsentaneum affirmant esse remedium, vt æger protinus aquam flagitet. Fel cum cedria inunctum euulsos palpebris pilos non sinit renasci, si Kiranidi credimus: qui pariter oua dysenteriam, & renes & stomachum sanare scribit.

Contra elephantiasin.
Contra uenena.
Cõtra quartanas.
[a] *De simpl. lib. 11.*
Ad secundas pellendas.
Adcanis rabidi morsum.
Ne pili renascantur.

FABVLA.

ÆSACVS Priami, & Alyxothoes filius, dum Hesperien Nympham, quam deperiebat, insequeretur, ipsaq; in fuga ab angue demorsa oppetijsset, nimio correptus dolore, in mare se præcipitauit, & à Thetyde in Mergum conuersus fuit: vt his elegantissimis versibus narrat Ouidius.

Æsacus in Mergum.
De Æsaco fabula.

Æsacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
Fertur Alyxithoe gracili cenata bicorni.
Oderat hic vrbes, nitidaq; remotus ab aula
Secretos montes, & inambitiosa colebat
Rura: nec Ilineos cœtus, nisi rarus adibat,
Non agreste tamen, nec inexpugnabile amerè
Pectus habens. Syluas captatam sæpe per omnes
Aspicit Hesperien patria Cebrinida ripa,
Iniectos humeris siccantem sole capillos.
Visa fugit Nympha, veluti perterrita fuluum
Cerua lupum, longeq; lacu deprensa relicto

Accipitrem fluuialis Anas: quam Troius heros
Inſequitur, celerem q, metu celer vrget amore,
Ecce latens herbis coluber fugientis adunco
Dente pedem ſtrinxit: virusq. in corpore liquit.
Cum vita ſuppreſſa fuga eſt. Amplectitur amens
Exanimem, clamatq; piget, piget eſſe ſequutum.
Sed non hoc timui: nec erat mihi vincere tanti.
Perdidimus miſeram nos te duo. Vulnus ab angue
A me cauſa data eſt. Ego ſum ſceleratior ille,
Qui tibi morte mea mortis ſolatia mittam,
Dixit: & à ſcopulo: quem rauca ſubederat vnda,
Decidit in pontum. Thetys miſerata cadentem
Molliter excepit: manienq; per aquora pennis
Texit, & optata non eſt data copia mortis.
Indignatur amans inuitum viuere cogi;
Obſtariq; anima miſera de ſede volenti
Exire: vtq; nouas humeris aſſumpſerit alas
Subuolat: atque iterum corpus ſuper aquora mittit.
Pluma leuat caſus: furit Aeſacus, inq; profundum
Pronus abit: letbiq; viam ſine fine reſecat.
Fecit Amor maciem. Longa internodia crurum,
Longa manet ceruix. Caput eſt à tergere longe.
Aequor amat: nomenq; manet, quia mergitur illi.

DE BRENTHO.

Cap. L.

Ordinis ratio.

HIC quoque de illis primùm dicemus, quarum nomina Latina, vel Græca habentur, quaſque ex Mergorum genere exiſtimamus: inter quas ſeſe nobis primò offert Brenthus, quem inde ſaltem ex Mergorum genere eſſe cõijcimus, quòd piſcibus viuere, eum Ariſtoteles ſcribat: [a] *Brenthus*, inquit, *Larus, & Harpa diſſident: quoniam omnes è mari victum petunt.* Vbi Plinius pro Laro rectè quidem Gauiam vertit, ſed perperam pro Brentho Anatem: quem tamen Gaza ſecutus eſt. Anas enim piſcibus non veſcitur. Rectiùs Albertus (habet autem ex Auicennæ interprete Bathyos) Merguli pisces venantis ſpeciem interpretatur. Eodem, vel forteſſe parum diuerſo nomine longè alia auis, inter aues, quæ montes colant, & ſyluas, annumeratur, Vpupa, & Brinthus (Βρίνθος) cui & victus ſit probus, & vox ſonora. Niphus in quibuſdam codicibus Βρυνθὸν per υ quoque legi aſſerit. Et reuera Gaza hic etiam Brenthum vertit. Niphus eum locum exponens, anem monticolam eſſe, inquit, generis vnci apud nonnullos (authorem non adfert) ſed non cognoſci in regione noſtra. Alibi verò alios interpretari Anatem, quod, inquit, hic non licet, cùm mõticola dicatur. Βρυνὸς apud Suidam eandem auem ſignificat, quam Βρύνθας, & præterea fundum, & tumulũ. Ijſdẽ duobus modis apud Varinum ſcribitur, & Coſſyphos, ideſt, Merula exponitur, Huic aſſentire videtur Heſychius, qui ſcribit, Βρύνθον auem eſſe, quam aliqui Coſſyphum dicunt. Ego Brenthum, de quo priore loco diximus Mergi genus eſſe conijcio, cùm aliàs, tum quia adhuc Angli Anates quaſdam, de quibus ſupra, Brantas appellant. Et Galli Anatis paruæ genus Alebrandã, Querquedulam nimirum, aut congenerem. Βρύθος quoque, tradente Euſtathio pro ſuperbia apud Comicum legitur, vnde Βρύθιον vnguentum celebre: & verbum Βρυθιάσασθαι, quod eſt κατὰ τρυφὴν ἀλαζονικῶς, ſuperbè, & procaciter ſe gerere. Proximam huic vocem Germanicam, & eiuſdem ferè eſſe ſignificationis prangen, ait Ornithologus, & ſignificare ſuperbire, & aliquam nobilitatis oſtentationem vultu, ac geſtibus ad id compoſitis præ ſe ferre. Quod modò ad auis formam attinet, ego quam pro Brentho Ariſtotelis dem, in præſentiarum non habeo, quòd nulla eius ab eo tradatur nota, quæ nos in cognitionem auis deducat.

[a] *Hiſt. lib. 8. cap. 1.*

Βρυθὸς pro ſuperbia.

DE COLYMBO, ET COLYMBIDE, VEL VRINATRICE IN GENERE. ITEM DE THRACIBVS, ET DYTINIS. Cap. LI.

SYNONYMA.

EST profectò auium aquaticarum scientia densissimis tenebris ob allatas sæpe rationes obruta, inter quas hæc quoque nomina Colymbis, Colymbas, & Colymbus apud authores leguntur. Ego synonyma hæc existimo, nisi fortè Colymbis genus quoddam Colymborum minus denotet, quemadmodum eius forma diminutiua innuere videtur. Apud Aristotelem etiam Colymbis legitur, sed corruptè. Hermolaus rectè quidem Colymbos, & & Colymbades ab vrinandi voluptate appellari ait. Verùm Athenæus, ex quo etymum excerpsit, non Colymbos, neque Colymbadas, vt ille vertit, sed Colymbida bis nominat, vtrobique adijciens paruam: Græci, inquit, verba Νήχεσθαι, & Κολυμβᾶν deriuarunt ἀπὸ τῦ Νήττης καὶ Κολυμβάδος. Significat autem Κολυμβᾶν, vt notat Etymologus, natare, & pro eo Dores significantius dicunt κολυμφᾶν ἀπὸ τῦ κολυς φαίνεσθαι τῦς ἐν ὕδασι, ideſt, quòd natantium in aquis corpora mutila, & non integra appareant. Alibi idem Athenæus Νήττης καὶ Κολυμβάδος, inquit, ideſt, Anatis, & vrinatricis Callimachus meminit in libro de auibus: item Aristophanes in Acharnensibus pariter nominãs ἀτταγᾶς, φαλαρίδας, Τροχίλους, Κολυμβίς (cum acuto in penultima) Gaza apud Aristotilem pro Colymbide transtulit Vrinatricem, vt scili cet nominis vim exprimeret. Quod enim Græci κολυμβᾶν, id Latini vrinari, vel etiam vrinare, vel inurinare dicunt, hoc est, in aquam mergi, & natando rursus emergere. Plinius, [a] *Eadem est causa*, inquit, *quia sub aqua diù rana, & Phoca vrinentur*. Hinc vrinator dictus, qui sub aqua natat. Callistratus Iureconsultus ad legem Clodiam vrinatores appellat eos, qui merces è mari extrahunt, nauigij leuandi gratia iactatas: vt ex hoc Liuij potissimum patet, dum ait. [b] *Sed in rem emendabilem visus lapsus esse, quod per vrinatores omne fermè extractum est, &c.* Si-

Etymum.

Vrinatricis etymum.

[a] Lib. 11. capit. 37.

Vrinator quis.

[b] Dec. 4. lib. 5.

pontinus id verbum deriuat ab vruo, hoc est, à curuatura aratri, quòd eam vrinantes imitari videantur. Alij ab vrna, qua aquam è puteo, aut flumine haurimus: quæ, vt aquam capiat, primùm immergitur, deinde extrahitur. Longè aliter Ornithologus, Quæ verò, inquit, huius vocis (vrinare) origo sit, non memini hactenus legere: quare coniecturam meam adscribere non grauabor. Vrinatorem Græci ἀριωτῆρα vocant, ὁ δ' ἀριωτῆρι ἐοικὼς κάπτει ἀφ' ὑψηλοῦ πύργυ. Homerus Iliad. μ. vbi Scholia ἀριωτῆρι interpretantur κυβιστῆρι ἢ δύτῃ, ideſt, vrinatori: nam hi quoque in caput seipsos proijciunt, quemadmodum arnes, ideſt, agni petulei, & lasciui in caput saltare, & quasi aerem cornibus impetere solent. Aut igitur Latini ab hac voce Græca dixerunt: aut ab Vria aue vrinatrice, de qua nunc scribimus.

GENERA. DIFFERENTIÆ. FORMA. DESCRIPTIO.

ATHENAEVS Colymbida bis nominat, vtrobique adijciens, vt dixi, paruam: quasi Colymbum alium maiorem esse insinuet. Niphus tradit Vrinatrices aues, quæ natando in aquam demerguntur, & rursus emergunt, esse innumeras & magnas, & paruas, inter quas, inquit, Gainæ, & id genus sunt Aristoteles vrinatricis vnum tantùm genus inquit, commemorat: ego tamen tria Vrinatricum genera vidi. Horum primum totum nigrum est, si cirrum, quem in capite gerit, exceperis, Mergo, quo tamen triplo minor est, cætera, quòd ad corporis attinet effigiem, non dissimile est: & hoc genus nautæ nostrates Lounam nominant, alij Douxeram (Angli, inquit Ornithologus a Douxer, Germani ein Sucher: sed alibi Mer-

Gainæ.

Primi vrinatricis generis Turneri descriptio.

Louna.

Douxera.

Secundi generis eiusdem descriptio.

bi Mergum quoque Germanicè Sucher interpretatur, Anglicè Cormorant) Secundum genus Turdo non maius est, Anati colore; & corporis effigie simile: & hoc Angli mediam vrinatricem nuncupant. Tertium genus adeo nuper ab ouo exclusum refert Anserculum, vt nisi rostrum huius paulò tenuius esset, ægrè alteram ab altero discerneres. Non enim pennas, sed lanuginem quandam (quod supra de Puffino Anglorum scriptum est) earum loco obtinet. Hæc ille. Sed de hoc tertio genere nos infrà pluribus agemus. Ornithologus aliquarum auium meminit, quæ ad Vrinatrices referri possunt, inter quas Coote dictum apud Anglos auem esse audisse se addit, in fluuijs, ac stagnis, quæ subinde ad fundum vsque vrinetur, & nõ piscibus tãtum, sed alga, limo, gramine, paruisq; cochleis victitet. Forma, & colore Fulicæ similem, paulo minorem: in cuius rostro paruum tuberculum rubeum emineat. Ad volandum ineptam esse: quare vulgò ferri, non posse illam diutiùs volare, quàm pedis cauo arreptam (priùs quàm volet) aquam retineat. Idem Ornithologus auem, quæ Sucher appellatur, in lacubus Heluetiæ, & Acronio minorem Columba esse tradit ex aliorum relatu, fuscam, & latiusculo rostro, quam eandem putat eam ex, quam Albertus Mergulum nigrum vocat. Alia quoque vrinatricum, seu Colymborum genera describit, de quibus infrà pluribus agetur. Quod modò superest. Hermolaus ex Athenæo Colymbos, & Colymbades inter omnes aquaticas aues minimas, atri, & sordidi coloris esse tradit, acuto rostro. Sed Athenæus, vt iam diximus, non Colymbos, aut Colymbadas, sed Colymbida nominat. Phascades dictæ, inquit idem Athenæus maiores sunt, quàm paruæ Colymbides, cæterò Anatibus similes.

Coote.

Cootæ descriptio.

Anis Sucher dictæ descriptio.

LOCVS. NIDVS. CAPIENDI RATIO.

VRINATRIX auis, inquit Aristoteles interprete Gaza, *ex aqua sibi cibũ emolitur. Circa lacus, & amnes versatur, & palmipedum numero, sed foras parit.* Oppianus paulo fusiùs de his auibus scribens ait: [a] *Κόλυμβοι semper natant, & ne somni quidem, aut cibi gratia in continentem exeunt; ne noctu quidem, neque tempestatis metu, aut frigoris sed partus tempore. Ventis aduersis natant, ne illorum vi aliquando inuitis in terram exterminentur, quod Thraces etiam, & Dyrmi faciunt.* Quomodo autem capiantur idem alibi docet, dum ait. [b] Quanquã autem tria hęc auiũ aquaticarum genera omni tempore natare soleant, non tamen effugiunt venatores, qui cùm tranquillum est mare, nauiculam ingressi, aliquousque nauigant, quatenus aues remigij strepitu non terrentur. Tum is, qui rete fert, puppi insistit, alter verò prorę, paulatim nauiculam temone promouens, qui & lucernam in testa gerit (alius fortè tertius hoc facit, aut idem, qui rete gerit) quam auibus ostendit, cùm iam prope fuerint, Aues stellam videre se putantes, nauiculam propius accedere patiuntur. Tum auceps lucerna in naui occultata, ne aues dolum intelligant, rete extensum eis injicit. Ornithologus quoque Colymborum genera in agro Tigurino circa medium Augusti mensis plerunque, lacu Gryphio dicto, retibus magna copia publicè capi asserit: & diem illum, inquit, vocant Tauolæ Den Tucchel Tag. Eo enim tempore volare omnino non possunt propter pennarum mutationem. Merguntur quidem semper celerrimè, vt auditum etiam bombardæ ictum effugiant.

[a] *Ixeut. lib. 2.*

[b] *Ixeut. lib. 3.*

Quomodo capiantur.

VSVS IN CIBIS.

DE vsu harum auium in cibis, nihil habeo, quod hîc referam, nisi quod Athenæus eas numerat inrte lautitias Bœotorum, sed nunquid lautæ sint, nescio: laudandas tamen esse non puto.

DE COLYMBIS MAIORIBVS. Cap. LII.

MERGORVM genus, inquit idem Ornithologus, cui rostrum angustum est, & in acutum desinit, Anate vel maius, vel par, nostri Suechel vocãt, vnius scilicet litteræ mutatione à Mergo, quem vocant Sucher. Inuenitur in nostro lacu, & vicinis quibusdam, & Lemano, seu Geneuensi. Is, quem in Lemano captum vidi paulò minor Anſere erat, collo oblongo, rostro duos digitos longo cum dimidio, angusto, & in mucronem desinente: dorso nigro, collo inferiore, & ventre albo, plumis ferè niueis. Digiti pedum terni, lati adhærentibus membranis, sed aliquousque diuisi, non vt in cæteris aquaticis coniuncti. Venetijs hanc, aut simillimam auem Spergam vocant (quasi Smergam nimirum; nam & Mergi vulgò illic Smergi dicuntur) rostro, & pedibus, vt dixi, colore è fusco nigricante, collo ferè castaneæ colore, &c. Idem, aut congener est, qui olim Ferraria ad me fuit delatus, qui tamen, quod fortè iunior esset, non erat ea magnitudine quam suo attribuit Ornithologus. Rostrum duos fermè digitos longitudine æquat, angustum, & in mucronem desinens, caput paruum, collum oblongum, & angustum: gula, pectus, venterq; subalbicant: in reliquo corpore color castaneæ variat: nam in dorso valde obscurus est, in alis valde dilutus: in capite, & rostro mediocritatem seruat. Capiti maculæ insunt subalbicantes. Pedes eadem sunt constitutione qua tradit Ornithologus. Posticis digitis non omnino destituitur, sed adeo breues sunt, vt fortè digiti appellari non debeant. Bellonius Colymbos in maiores, & minores non distinguit, sed pro Colymbo, seu, vt ipse loquitur Colymbite nobis Mergi genus obtrudit, quod in Gallia Cotee appellatur. Cùm autem, vt alibi fuit annotatum, rostro sit lato, quod Colymbo Athenæus acutum tribuit, iuremerito Querquedula potius cristata dici possit. Ornithologus præterea descriptum Colymbi maioris genus, secũdum in regione sua inuenti scribit, cætera quidem simile, sed cristatum plumis circa verticem, & collum supremum eminẽtibus, superius nigris, ad latera ruffis, instar pilorum vulpis. Vngues omnibus in hoc genere latiusculi, præsertim medius, non vt in cæteris auibus omnibus teretes, & in mucronem attenuantur: vt non solus homo, inquit, sicut Plato definitioni contra cauillantem Diogenem addebat, πλατυόνυχος dici debeat. Crura etiam omnibus iuxta anum ferè retrorsum porrigi, natationi potius, quàm ingressui apta, femoribus in ventre conditis. Quamobrem in terram si quando ingrediantur, facilè capi propter incommodum ingressum. Vidisse se in vno aliquando inæqualem tibiarum situ, altera antrorsum, altera retrorsum porrecta. Quosdam eas nunquam in terram egredi putare, & in ipsa aqua (in arundinibus nimirum) nidificare. Alta voce clamare, piscibus viuere. Appellari circa lacum Verbanum Iurar, à Sabaudis Loere: quo nomine etiam pigram, & segnem mulierem vocant à nota huius auis ad incessum tarditate. Cùm autem Mergi, vt scribit author de natura rerum, contra omne genus auium pedes habeant in cauda, ita vt cùm in terra stant, gestu pectoris sicut homo erigantur, conuenire hunc pedum situm, & corporis constitutionem, præsenti Mergorum generi, magis, quàm vlli cæterorum, nisi forte Carboni etiam aquatico cõueniat. Huiusmodi autem Mergi genus cristatum cornutum appellari vult; in vniuersum verò Colymbum maiorem, siue cristatum, siue absque crista fuerit, quòd vt Colymbis paruis (de qua infrà) minima ferè in volucrum aquaticarum genere, perpetuò in aquis natet, rostro similiter angusto, & acuto. Quod si, inquit, cui etiam Vriam maiorem appellare libuerit, non repugnabo; quoniam & rostri figura conuenit, & vrinandi consuetudo. Sic ille. Bellonius, ni fallor, hoc secundum genus sub Vriæ simpliciter dictæ nomine describit, & grand Plongeon de riuiere Gallicè appellat. Natura, inquit, benigna, & sagax, quę vt nihil omisit, quod ad iustam membrorum in animalibus perfectionem pertinere posset, sic etiã in huius Mergi corporis fabrica in primis admirandam se præbuit. Quemadmodum etenim apodibus dictis, quòd assiduè & sine intermissione cibi indagandi gratia per aëra volitantibus progredi non esset necesse, pedes eis non dedit. Ita etiam hic Mergus, cùm perpetuò in aquis degat, membris egebat, quæ in aquis, non in terra illi essent accõmoda. Sicut enim apos, si in terram ceciderit sese in aërem tollere nequit, sic etiam hic Mergus in terra positus, ablata omni ei vel in aerem se eleuandi, vel in aquam mergendi facultate, nullo negocio manibus capitur. Femora enim ad incessum inepta habet, nam intus latent, ac conduntur in corpore. Crura quoque eius retrorsum exten-

Suechel

Colymbi maioris descriptio.

Autoris descriptio.

Colymbi maioris secundi descriptio.

Iurar.

Loere.

Vriæ Bellonij descriptio.

extenduntur post vropygium. Et si fortè sese in pedes exigat, rectus incedit, secus quàm aliæ aues. Pedes vndiquaque fulicæ similes, fissi scilicet, & lati, & ternis tantùm digitis: vngues lati. Anatem æquat ferè magnitudine: dorso nigricat, ventre albicat. Alæ contractæ nihil candidi præseferunt, explicatæ in inferna parte albæ vbique sunt, superna verò duobus in locis tantùm. Voce est horrida, sed ad sui tutelam vtili. Rostrum longum, rubicundum, ac serratum. Cristam habere videtur: nam cum nigro sit vertice, plumæ oblongæ ab occipito pendent, quas cùm excandescit, aut exhilaratur, attollit, demittit: ó; Inferioris maxillæ inferna pars candida est. In principio vertebrarum colli plumas vtrinque habet oblongas, fuscas, quæ non paucam ei venustatem conciliant. Pluma cuti adhærens vt in reliquo Mergorum genere, lanuginosa admodum est. Mergi plerunque cauda carent, & alas habent pro corporis portione exiguas. Quod ad carnis gratiam attinet, omnes syluestre quid, & ferinum sapiunt. Habitum corporis ex subiecta icone contemplari licet. Notæ quibus ad nomen antiquum indagandum vti possumus satis indicant antiquorum Vriam, vel Ouriam esse. Hæc Bellonius. Quos ego depinxi, (depinxi autem duos) ab Ornithologi, & Bellonij descriptione non differunt multùm: Horum alterum, quem priori loco exhibeo, olim sic descripsi. Rostri vtraque mandibula, qua capiti coniungitur, croceo colore tingitur. Caput in vertice nigrum, inferiùs cinereum, qui colores prope oculorum, qui flaui sunt, finem coniunguntur. Ab occipitio demittuntur cirri nigri. Ceruix quoque nigra: quod reliquum est in collo inter ferrugineum, & roseum ambigit. Pectus, venterq; ex cinereo albicant: dorsum, & alæ nigræ sunt, sed harum costæ, & extremitates albicant. Cauda prorsus nulla: vropygium ex cinereo nigricat. Femorum, crurum, pedum, & vnguium constitutio eadem prorsus, quam diximus ex Ornithologo, & Bellonio. Qui post hunc exhibetur, magnitudine est aliquantò minor, sed rostro crassiori, & longiori, & ad ferrugineum accedente. Capite secundo Ornithologi generi videtur similis: nam cristatus, cornutusq; est, plumis circa verticem, & collum supernum eminentibus, superiùs nigris, ad latera ruffis. Præterea macula alba, cui nonnihil rufi sit admixtum oculos vtrinque ambit. Collum non adeo, vt in superiore longum: ceruix partim subnigra, partim etiam nonnihil rufi præsefert. Pectus, & venter eodem ferè sunt colore, quo macula, quam oculos ambire diximus, nimirum albo cum admixto ruffo. In dorso aliquot plumulæ lanuginosæ cinereæ, & subruffæ nigricantibus permiscentur. Alæ, quàm in superiori proportione longiores, costis, & omnibus ferè remigibus pennis subcandidis, cætera coloris fumidi. Crura non tam vt in priore retrorsum situantur, cæterò ferè similia. Ornithologus aliarum auium meminit, quæ cum dictis sunt eædem, vel saltem congeneres, cuius hîc verba ascribam. Colymbi maioris cornuti, inquit, vidi etiam alterum genus, plumis, quæ circa caput eminent, minus ruffis, albóq; permixtis, breuioribus, collo circiter duos palmos longo, &c. In Acronio lacu auem quandam nunc dictis congenerem, sed Anseri maiorem, rarò capi audio, Fluder appellatam, nimirum ab inepto eius per aquæ superficiem motu, cum neque volare possit rectè, neque ingredi commodè, nisi simul pedibus, alisq; nitatur, vt cæteri etiam Colymbi, propter crura retrorsum versa: rostrum ei oblongum esse, angustum, acutum. Vocem altam sui cuiusdam generis edere. Vrinari quàm profundissimè, ita vt orgiarum viginti spacio quandoque sub aqua capiatur, reti videlicet, aut mucrone ferreo, cui infixus piscis fuerit; singulas duabus drachmis, & dimidia argenti ferè venire. Hanc ego Colymbum maximum appellauerim. Hæc ille.

Vox.

Colymbi maioris cristati Autoris descriptio.

Colymbi alius maioris cristati, & cornuti descriptio autoris.

Colymbi maioris cornuti aliud genus.

Auis Fluder dictæ descriptio.

Colymbus maximus.

Colymbus maior criſtatus, cum Pſeudoacoro.

Colymbus maior cristatus alter, cum Lenticula marina serratis folijs.

DE COLYMBIS MINORIBVS. Cap. LII.

INTER Colymborum, quæ suprà recensuimus varia genera, aliquot quoque parua descripsimus: quare cùm pauca admodum de ipsis restent, in præsentiarum de vno tantùm sermo habebitur, quod inter reliqua pulchrius, & præstantius est, & dignum, vt de ipso seorsim agatur. Hoc Veneti Trapazarola vocatur, alibi Arzauola, circa Verbani lacum Piombin, ideſt, Plumbina (quod nomen Ispidæ aui melius attribuitur, quam Ornithologus maximè congenerem esse credit Colymbidi minori, vel Vriæ Athenæi: putat enim Colymbidem, ideſt, Colymbum minorem, & Vriam magnitudine tantùm differre) Heluetijs, teste eodem, Succhelin, diminutiua voce à Succhel, ideſt, Colymbo maiore, aliquibus Hurchele, nonnullis item Suchentle, sed minus propriè: nam cùm rostrum, inquit, ei angustum sit, non debet ab Anate denominari. Habet & alia Germanica nomina de eadem aue: nempe Ruchen, vel Ruggelen, Tuchterli, Pfurtzi apud Heluetios, & Raserentle apud Suenos, aut Rhœtos quosdam, quasi Anaticulas Scarabæorum dicas, quos fortè persequuntur. Galli, ni fallor, vn Castagneuz nominant. Angli, vt se audiuisse refert Ornithologus, Dob Chexin, hoc est, Mergum pullum a paruitate; Hollandi Aersuoet; eò quòd podici pedes sint adiuncti: Lusitani Adem, vel Gathuras. Quod modò ad auis huius formam attinet, magnitudine tantùm à Colymbo maiore differt. Est enim longè minor; & cristam, iubamue non habet. Ornithologus eam exactissimè sic describit: Magnitudo ei ferè Columbæ, rostrum tanquam Turdi, aut Merulæ. Digiti pedum lati, adhærentibus membranis fuscis, non continuis tamen, sed tripartitis, vt in Colymbo maiore quoque: vnguibus similiter latiusculis; pectoris, & ventris plumæ argenteæ sunt, sed in imo ventre coloris fusci. Rostrum superiùs nigricat, vtrinque rubet. Inferior rostri pars ferè tota rubet sanguineo colore. Capitis, colli, ventrisq; plumæ fuscæ sunt, admixto perpauco ruffo. Alæ nigricant. Habent tamen etiam albentes pennas, sed non sine fuscis maculis. Supina alarum pars, vt venter albet. Collum vtrinque ruffum est: & in supina quoque parte, sed remissiùs. Capitis supina pars alba est. Ad dorsi extremi latera partim rufæ, partim nigrantes pennulæ habentur. Cauda nulla. Pupillam nigram circulus ambit spadicis coloris obscuri, si bene memini. Odor quidem grauis, sed in cibo commendatur, carne ferè teneriore, pinguioreq; quam cæteræ palmipedes. Multa tenuia ossicula in femoribus habent ab vna tantùm parte, circa articulum agglutinata, dimidia ossis femoris longitudine. In dissectis imam gulæ partem amplam, & capacem reperi: in ventriculo pisces concoctos, & lapillos. Pedibus incedere non queunt, nisi pariter etiam alijs nitantur. Primæ inter palmipedes feras ad vrbem nostram in lacu, vt audio, aduenerunt. Hæc ille. Et rursus ex alio Germano. His ita perscriptis, inquit, eiusdem auis descriptionem à quodam Germano accepi huiusmodi: Mergulus ein Mirgigeln rostro acuto est, quale Turdorum, corpus nigrum, gula excepta, quæ in mare rubra, in fœmella est candida. Venter in nigro, albo q; maculosus. Pennæ alarum nigræ, & cæsiæ, siue glaucæ, & albo conspersæ. Pedes fissi, nec acutis vnguibus incurui, sed planis recti: & adeo recta extantes, vt in tergum queat reijcere. Crura plumis densissimis vestita. Quatuor igitur ab alijs insignes differentias habet. Rostri, vt dixi, quod acuminatur, non hebescit: alarum, quæ sunt breuissimæ, pedum, qui à cæteris fissione aliquantulum: digitorum autem latitudine, & rectitudine vnguium planè sunt differentes. Caudæ denique, quæ teres est, & vix articuli longitudine. Hæc auis ob alarum breuitatem salit potiùs, quàm volat: neque innatare aquis, sed globi instar inuolui videtur. Hæc ille. Dein aliam congenerem describit, cuius descriptionem præterire nolim. Vidi etiam, inquit, alterum genus aliquantò maius, & nigrius per caput scilicet, collum, & dorsum: rostro etiam nigro, ventre albo; circa clunes, & femora pennis quibusdam albis, alijs ruffis. Ad latera etiam capitis post oculos vtrinque ruffis, paucis. Circulo in oculis pulchro, & croceo: genas etiam linea eiusdem coloris ambiente. Longitudine à rostro ad extremos pedes extensos retrò dodrantum duorum, si bene memini. Hoc mihi Turca quidam Karabatax vocabat. Merguli nigri Albertus meminit,

Succhelin. Hurchelè.

Castagneuz. Dob Chekin. Aersuoet. Adem.

Descriptio.

Carnis qualitas.

Quo tempore in Heluetiam adueniant.

Descriptio altera.

Colymbi minoris alius descriptio.

nit, haud scio, hanc ne, an diuersam auem intelligens. Sunt ex hoc genere Mergul orum alij dorso fusco, alij ad russum inclinante: & alis alij nigris, alij non item, &c. Pullum apud Anglos dictum audio huic generi non dissimilem esse, cum alias, tum quod plumas instar lanuginis potiùs, quàm pennas habeat, id quod quidam Anglus de tertio vrinatricis genere scribit, quod Anserculum nuper ouo exclusum, inquit, adeo refert, vt nisi rostrum huius paulò esset tenuius, ægrè alterum ab altero discerneres. Hæc omnia Ornithologus. Tertium vrinatricum illiusdem Angli genus idem esse conijcio cum eo, quod Bellonius sub Mergi minimi fluuiatilis nomine describit, & Gallicè Castagneux, vel zoucet appellari ait. De quo hæc ferè memoriæ prodidit: Mergus hic exiguus, & Fulica inter aues pedes fissos habentes, aquis innatat. Nomen Gallicum Plongeon omnibus vrinatricibus auibus commune, & quæ cùm aliquandiù sub aqua fuerint, aëris hauriendi gratia emergunt. Auis hæc adeo aquæ familiaris est, vt ei per terram gradi posse natura negarit propter femora ita in ventre recondita, vt nullo modo appareant, & crura, quæ extrorsum protenduntur, vt omnino clumbis censeri possit. Alas pro corporis portione exiguas habet, caudam nullam, nullumq; vropygium. Plumis vestitur adeo imperfectis, & lanuginosis, vt Anseris pullum dicas recens exclusum, magnitudine est paruæ Querquedulæ (d'vne petite Sarcelle) colore castaneæ: vnde ei Castagneux nomen inditum fuisse quis haud ineptè conijciat. Et quia natandi peritia adeo excellit, natura ad hoc idoneo destitui noluit instrumento: pedes etenim membrana coniunctos non habet, sed digitos ab inuicem separatos, latos tamen, vt Fulica: posticum etiam digitum, vt cæteros latum obtinet: crura verò parte posteriori serræ duplicis instar crenata. Colore sub ventre est lacteo, quanuis & aliud genus, reperiatur coloris murini. Rostrum illi rotundum, exiguum, ac rubicundum, aliquantò breuiùs, quàm Fulicæ. Vix se alis ex aqua potest attollere: si tamen eleuetur, volatum longo temporis spacio continuat. Quod si vbi pauca aqua est deprehendi contingat, sese in aërem eleuare nequit, à pueris q; lapidibus petitur, adeoq; defatigatur, vt manibus capi possit, vel virgis viseo illitis. In aquis salsis, & dulcibus sine discrimine degit. Quocunque anni tempore capiatur, atque comedatur, ferini nescio quid resipit: licet hyberno tempore admodum sit pinguis: quo etiam tempore maiori numero apparet. Et cùm perpetuò in aquis degat, natura eam aduersus frigoris iniuriam plumis mollibus, densisq; muniuit. Si quis illius dissecet ventriculum omni pisciculorum genere refertum inueniet. In mari etenim pisciculis victitat, quos nostrates Cheurettes vocant, Crado, aut Meletes, Espelans, in fluminibus Cancellis, alijsq; paruulis piscibus, sed nonnisi viuis. Inuitus autem, & nonnisi in alterius cibi inopia herbarum seminibus. Iecur ei admodum tenellum. Intestina, à cæterarum auium intestinis diuersa, valde gracilia, ac tenuia. Prope terram nidificat in cespite aliquo palustri, qui in loco sit edito, sed non inuentu facilis. Hæc omnia Bellonius. Cui aui congenerem hanc existimo, quam ad me olim allatam hic expressam exhibeo, Plumis lanuginosis vestitur, qualibus pullus Anseris recens exclusus, quem etiam alias aliquomodo refert. Color castaneæ in toto ferè corpore: sed in gutture, pectore, & uentre necnon & rostro cinereus etiam admiscetur. Rostri figura, qualis in Turdis, Merulisue. Vropygium nullum, cauda nulla. Crura, pedesq; qualia suæ attribuit Bellonius, sed postici digiti non tam lati. Pictoris autem incuria factum est, ut pedes minus retrouergere uideantur. Ex hoc quoque genere est, cuius icon postremo exhibetur loco. Merulæ & magnitudine, & rostro similis: color ubique subniger, nisi in capite, ubi ad latera vtrinque maculam habet rubeam: pectus, uenterq; ex cinereo ad fuscum tendunt. Digiti lati crassiq; sed posticos non habet.

Plongeon quibus auibus accommodetur.

Volatus.

Vbi degat.

Quibus victitet.

Vbi nidificet.

Autoris descriptio.

Aues congeneres describuntur.

Colymbus minor Bellonij, vel ſaltem ſimillima auis.

Colymbi minoris aliud genus.

DE VRIA. Cap. LIII.

NVLLAM à veteribus peculiarem habemus notam, qua eiuſmodi nominis auis nota fiat. Athenæus tamen τῷ χρώματι, inquit, ῥυσταροκιράμιδος (ὑποκίραμιδος Euſtath.) ὄζει, τὸ δὲ ῥύγχος μακρὸν τε (fortè μικρὸν Vuottonus, ſed Euſtathius etiam μακρὸν habet) καὶ σινὸν ἔχει. Ex eo Hermolaus, Vria dicta, inquit, non multò minor eſt Anate, roſtro longiore, ac tenui, colore ſordido figlinę (figlino Vuottonus.) Inter recentiores Germani quidam, Vrias plus cæteris Anatibus feris nigricare tradunt: interpretantur autem Merentem, hoc eſt, Anates aquaticas. Ornithologus Vrias, & Colymbides colore, & magnitudine tantùm differre putat, & eas eſſe quas Germani appellant Succhele, de quibus ſuprà egimus. Quod autem ad etymologiam Vriæ attinet, videri poſſe non origine Græca eſſe, ſed ab vrinari verbo Latino deriuatam. De Vria Bellonij dictum eſt in capite præcedenti.

Vriæ etymum.

DE PHALARIDE. Cap. LIIII.

SYNONYMA. DESCRIPTIO.

PHALARIS proparoxytonum ſcribitur apud Athenæũ, apud alios φαλαρὶς, aut φαλαρὶς oxytonum. Apud Plinium, & alios Phalerides legimus, apud Varronem verò Phalarides: qui cùm de Anatibus ſcripſiſſet, ſtatim ſubdit: *Sunt item non diſſimilia alia genera, vt Querquedulæ, Phalarides.* Ariſtophanis [a] Scholiaſtes à Phaleride nomen hoc deducere videtur: vbi etenim Ariſtophanes Ἀττα γᾶς, φαλαρίδας inter Bœotorũ delicias nominat, ipſe Phalarides genus auium interpretatur, quæ ſecundum quoldam in Phaleride naſcantur: quod & Varinus repetit. Eſt autem Phaleris, vel Phaleros portus Athenis celeber, à quo Demetrio Phalereo cognomen. Aggregator Phalaridem auem apud Kiranidem Folega, ideſt, Fulicam non ineptè interpretatur; ac fieri poteſt, vt Phalaris Græcè a macula illa alba nominata primùm ſit. φαλὸν enim album, & ſplendidum ſignificat, vnde, & phaleræ dictæ. Sed Kiramdis Phalaris meo iudicio ab aliorum veterum Græcorum Phalaride diuerſa eſt: quanquam Ornithologus auem, quæ vulgò Folega Italis dicitur veterum Phalaridem eſſe putet. Bellonius pro Phalaride Mergum varium maiorem Piette Gallicè dictum deſcribit, de quo infrà: ſeque coniecturis quibuſdam ait cognouiſſe, hunc eſſe veterum Phalaridem Germanicè Muttuogel, Muttuogel Reck interpretantur, hac appoſita deſcriptiũcula: Phalaris Anatum ſylueſtrium fœmellarum colore, qui entephros (ſubcinericeus) eſt, conſpicitur, roſtro anguſto, & oblongo, rotundo capite, Germanicè Muttuogel, Reck. Cùm itaque auem nullam habeam, quam pro Phalaride exhibeam, aliorumq; etiã doctorum virorum iudicium non ſatisfaciat, ea tantùm poſſum hîc exarare, quæ ab alijs prodita ſunt, vt qui hæc eſt lecturus, quem eorum malit, ſequatur. Quod autem à Kirandis Phalaride veruſtiorum Phalaridem diuerſam putem, facit Ariſtophanes, Phalaridem enumerans in delicijs Bœotorum, vnà cum Attagine, quam volucrem quanti fecerit Græcorum, & Romanorum luxuria, nemo eſt, qui ignoret. Quare nec Mergus ille erit, quem nobis obtrudit Bellonius. De Anate verò illa Germanorum, nõ habeo, quod iudicem. Eam enim non vidi. Scio interim Scholiaſtem Ariſtophanis Phalaridem pulchram vocare, cùm eorum Anas cinerea ſit. Nunc proſequamur, emendato prius quodam loco Athenæi. Scribit Ariſtoteles, eo citante, Paſſeres mares hyeme perire, fœminas ſuperare, coniecturam faciens è colore: mutari enim pro diuerſis anni partibus colorem Paſſerum, vt Merularum etiam, & Phalaridum, quæ aliquando albeſcunt. Sed Ariſtoteles de animalium hiſtoria libro octauo, capite vltimo, Merulas piſces, & Turdos, & Caridem (nõ Phalaridem) colorem mutare, vt & aues quaſdam ſcribit. Vere enim eas nigreſcere poſt ver denuo albeſcere. Legendum itaque apud Athenæum Caridum, non Phalaridum; & de piſcibus Ariſtoteles, non de auibus loquitur.

[a] *In Achar.*

Etymum.

Phaleris quid.

Muttuogel, Reck auis dictę deſcriptio.

LOCVS.

LOCVS. VICTVS.

ARISTOTELI, citante Athenæo, Phalaris nominatur inter palmipedes, quæ circa lacus, & amnes versantur. Kiranides quoque eam in fluminibus, & stagnis inueniri tradit, sed hæc diuersa est, vt diximus. Aristophanis Scholiastes in Phaleride, qui est portus Athenis celeber, nasci refert, eiusque auem palustrem, & pulchram. Quomodo autem inclusæ nutriantur alibi cùm de Anate ageremus, ex Varrone, & Columella scripsimus.

AVCVPIVM.

Al φαλαρίδες, inquit [a] Oppianus, *vt & alia amphibia volucres laqueis capiuntur, ad quos alliciũtur sparsis ad stagnorum, fluminumue margines, frugibus hordeo, siligine, aut milio.* [a] Ixeut.

VSVS IN CIBIS.

ARISTOPHANES Ἀτταγᾶς, φαλαρίδας inter Bœotorum delicias nominat. Plinius in Seleucia Parthorum, & in Asia aquaticarum laudatissimas habe ri tradit, & iam in Italia quoque. Sale olim condiri solitas huiusmodi aues colligitur ex Cleomene, qui referente Athenæo, in epistola sua ad Alexandrum, [a] *Phaleridas*, inquit, *sale conditas decies mille, Tyladum quinque millia, chennia salsa decies mille.* *In Acharn.* [a] *Dipnos. lib. 9.*

MYSTICA.

ARISTOPHANES ludens, & auium quasi apotheosin conscribens, [a] *Veneri*, inquit, *immolaturus, aut Phaleridi, triticum in molet.* Monet autem eo in loco Scholiastes Phaleridẽ auem esse palustrẽ, siue lacustrẽ & pulchram: hic verò iocosè eã veneri immolari παρὰ τὸν φαλλὸν, hoc est, propter nominis allusionem ad mẽbrũ virile. Eustathius tradit, Phaleridem auem sacram haberi veneri non modo propter Phallos, & ithyphallos, quos Comici introducunt, sed etiam propter album geniturę colorem: φαλὸς enim albũ est. [a] *In auib.*

Veneri cur Phaleris apud Aristophanem attribuatur.

DE CORVO AQVATICO. Cap. LV.

SYNONYMA.

INTER Mergos, quorum nomina Græca, aut Latina extare diximus, sequitur Aristotelis Κόραξ, quem Gaza Coruum aquaticum vertit. Dubitat Ornithologus, an Coruus aquaticus Aristotelis, & Phalacrocorax Græcorum posteriorum (nam apud illum hoc nomen non inuenitur) sint vna, eademque auis, in hanc suspicionem adductus, quòd scribat Plinius, Coruũ aquaticum naturaliter caluere, & inde nomen ei apud Græcos esse. Mihi diuersę videntur. Aristoteles etenim tam insignem notam non erat taciturus, qualis est caluities, quæ Phalacrocoraci accidit. Vnde si Plinius pro Coruo aquatico Phalacrocoracem intelligit, necessarium est fateri, Coruum aquaticum Plinij ab eo, de quo loquitur Philosophus, esse diuersum: quapropter de illis, Coruo aquatico Aristotelis inquam, & Phalacrocorace, qui idem fortè cum Coruo aquatico Plinij fuerit, tanquam diuersis auibus agemus. Cum Coruo hoc palmipede idem fuerit, quem Auicenna vocat Coruum aquæ, ideſt, Macha. Item Carbo aquaticus Alberti: qui alibi quoque ita Mergum magnum nigrum interpretatur, vbi

Coruus aquaticus à Phalacrocorace differt.

tur, vbi inquit: *Aues palmipedes sunt, Mergus varius, & Mergus magnus niger, qui à quibusdam Carbo aquaticus vocatur*. Alibi Schalucheren, vel Scholucheren Coruum aquaticum duobus in locis interpretatur, quem tamen ab hoc diuersum existimat Ornithologus: quòd Albertus rostrum ei serratum tribuat, pectus, & ventrem cinereum, quæ nostro Scarbo, inquit (aui, quam vulgò Scharb, & Netzelscharb vocamus) non conueniũt: Vtrique tamen vt victus idẽ sic magnitudo, ni fallor, eadem tribuitur. Vtræque merguntur, & diù sub aquis manẽt: Vtræque in arboribus nidificant. Vtranque Coruum à colore dixeris: vt confundi eas aliquando mirum non sit. Audio & apud nos Scharbos dictos alios ventre albo esse, alios alterius coloris. Cætera similes. Scharbi quidem nomen vel à Coruo factum conijcias, qui Italis Carbo, & Coruo dicitur; vel ab atro carbonis colore: nã vicini nobis Galli carbonem vocant Scharbon, ipsi Charbon scribunt. In qua sententia etiam Albertus fuisse videtur, Carbonem aquaticum hanc auem nominans. Vel ab acumine marginum rostri eius. Nostri enim acutum dicunt Scarpff. Hæc ille: Qui hîc auem Scharb dictam esse Aristotelis Coruum aquaticum credit: alibi anceps videtur, an hæc eadem auis Coruus aquaticus sit, an potius Gracculus palmipes eiusdem Philosophi. Ego pro Gracculo palmipede alium Mergum dabo, cuius magnitudo magis cum Graculis conuenit. Sed an Gracculus ille sit, non ausim omnino affirmare.[a] Albertus alibi Carbonem aquaticum alio nomine Carchatẽ, seu potius Catarrhactẽ appellare videtur dum, inquit: *Carchates de genere est Mergorum, auis nigra, quæ submersa aquis continet spiritum ad spatium, quo homo velox potest ambulando geometricum miliare conficere. Piscibus multum nocet, & verax est*. Videtur autem eũdem Carbonem aquaticum insinuare, dum nigri coloris esse scribit, cùm Oppianus Catarrhacten albam faciat. Aristoteles nihil aliud de Catarrhacte scribit, quàm in mari victitare, & cùm se in altum immerserit, manere non minus temporis, quàm quo spatium transieris iugeri. Minorem esse Accipitre, gula tota ampla, & lata. Cæterùm in prædicti ex Aristotele loci interpretatione, Catarrhacten Albertus Latinè Mergum magnum interpretari scribit, nulla de colore eius facta mentione, quod nostram magis adauget suspicionem: nam alibi, vt suprà diximus, Mergum magnum nigrum Carbonem aquaticum transfert. Georgius Agricola Coruum aquaticum Germanicè ad verbum interpretatur Vvasserrabe. Quidam Anglus Ornithologi, & Alberti auem non Coruum aquaticum Aristotelis, sed Mergum veteribus simpliciter dictum esse putat, & Germanicè ein Sucher vocat. (Sed alibi Vrinatricis primum genus Germanicè Sucher quoque interpretatur, Anglicè Douxera, vel Louna) Anglicè Cormorant, quo nomine Galli Phalacrocoracem appellant. Vuottonus denique Aristotelis Coruum aquaticum eundem esse suspicatur cum Cornice illa marina, quam Arrianus in Euxini Ponti nauigatione meminit. Mihi Ornithologi, & Alberti auis à descriptione Aristotelica non multum discrepare videtur. Est autem eadem, vel simillima saltem ea, quæ Mergon, vel Mergone Bononiæ dicitur, in alijs Italiæ locis Magun. Niphus & ipse Italus hunc Aristotelis Coruum aquaticum vulgò Coruum marinum dici scribit; sed hancne, an aliam auem intelligat, ignoro. Allobroges quandam auem Corbeau crochereyz vocant ab aduncitate; nam crochu Gallis aduncum significat, quod Scharbo Germanorum, siue Mergoni nostro conuenit, sed cum illam rostrũ ad instar Anatum habere dicant, Scharbus, siue Coruus aquaticus esse non potest, quare fortè Alberti Morsex fuerit.

Schalucheren auis dicta & Coruus aquaticus ideſt Scarb° Germanorũ in quibus differãt, & in quibus conueniant.

Scharbus vnde deriuatur.

[a] *In epitome.*

FORMA. DESCRIPTIO.

[a] *Hist. lib. 7. cap 3.* Descriptio Aristotelis. Autoris descriptio.

CORVI *aquatici*, inquit Philosophus, vt Gaza vertit (Græcè Κόραξ tantùm legitur)[a] *Magnitudo est, quanta Ciconia, sed crura breuiora: palmipes, natansque est, colore niger, insidet arboribus, & nidulatur in ijs hic vnus, ex hoc* (palmipedum) *genere*. Auis, quam in libris meis depictam nunc describo, rostro est longo, & in fine aduncо, colore in superna mandibulæ superioris parte nigro, in reliquis inter luteum, & rubrum ambigente. Prope rostrum in capitis principio macula candida vtrinque conspicitur. Alarum, & dorsi pennę coloris castaneę, quarum tamen oræ extremæ nigræ sunt. Cætera tota auis etiam nigra. Ornithologus Scharbum suum sic describit. Scharbus, quem hæc dum conderem, manibus tractabam, longus erat dodrantes quatuor cum palmo à summo rostro ad extremam caudam extensus. Rostrum ei acutum, & peculiare, superiori parte instar Latinæ litteræ ſ inflexum, vnco ei descendente, piscibus attrahendis apto, sex digitos longum: idem superiùs nigricans, vtrinque albebat. Cutis inferiori rostro, & vtrinque sub oculis obtendebatur crocea. Plumæ ventris albæ.

Ornithologi descriptio.

Coruus aquaticus, cum plantagine aquatica minore.

Corui aquatici arteria.

Corui aquatici ventriculi tunica.

albæ. Crura octo digitorum longitudine: digiti pedum quaterni, nigri, amplis, nigrisq; membranis iuncti. Pennæ dorsi in ambitu colorem ex viridi, nigroq; mixtum præseferebant, per medium ex cinereo lucido, ac russo. Collum supinum plumæ partim albæ, partim nigricantes tegebant. Capitis, colliq; prona parte color ex viridi, nigroq; permixtus mihi videbatur. Alæ ad sedecim digitorum longitudinem extendebantur, eodem colore, quo dorsum: nisi quod amplius subrufi coloris ex subruffo lucido, ac cinereo mixti. Hæc Ornithologus: qui licet diuersos aliquot colores assignet, quorum in nostro non meminerimus, non est tamen, quod hinc quis aues diuersas esse putet: nam eadem est penitus corporis vtrique forma, & præcipuè rostri, vt conferenti manifestum euadet. Aues autem eiusdem penitus speciei, colore pennarum euariare nemo nescit. Amplius fieri potest, vt pro sexus, ætatisq; differentia color quoq; variet. Atque sic testatur Ornithologus se Scharbum vidisse, cui in collo supremo, & in vertice multæ plumæ albæ inerant, & dubitat, senecturisne, an alia ratione. Præterea, vt idem ait, hę aues totæ nigræ apparent, si quis tamen penitus inspiciat, colores deprehendet diuersos, nempe in aliis nonnihil ruffi splendentis admistum, & in cæteris plerisque pennis aliquid subuiride. Quamobrem cùm auem descripserim ex pictura, in ea omnes forte colores non fuerint expressi, quos in ea viua, aut mortua Ornithologus obseruauit. Habuisti præterea iam quarundam internarum partium icones: quarum prima arterię asperæ partem supinam cum duobus pulmonis lobis denotat, secunda eiusdem asperæ arterię partem pronam: tertia tunicæ internæ ventriculi, cum pyloro effigies est, quarta, & vltima eiusdem ventriculi tunicæ externæ pariter cum pyloro.

NIDVS. VICTVS. LOCVS.

Vbi nidificet.

CORVVM aquaticum solum in palmipedum genere arboribus insidere, & nidulari ex Aristotele diximus. Quidam Anglus, qui sub Mergi nomine hanc auem intelligit, ait se obseruasse nidificare in arboribus, & saxis maritimis. Nam, inquit, in rupibus marinis iuxta ostium Tinæ fluuij Mergos nidulantes vidi, & in Northfolcia cum Ardeis in excelsis arboribus.

Ex quibus victitet.

Qui in rupibus marinis nidificant, ex præda marina viuunt, qui verò in arboribus, amnes, lacus, & fluuios victus gratia petunt. Hæc ille. Tradit Ornithologus, certum esse hanc auem longo spatio vrinari posse, sed frequentiùs alicubi insidentem palis præsertim, aut perticis aquę fundo infixis pisces speculari. Additq; per autumnum ad lacus Heluetiæ aduentare. In magno frigore subinde alas extendere, pisces nantem sequi, & passim adnatare, quasi odore eius illectos. Georgius Agricola Coruos aquaticos, ijs auibus annumerat, quę hybernis temporibus se conferunt ad lacus, aut fluuios, qui frigore non congelant.

PRÆSAGIA.

Magni frigoris præsagium.

CVM in Rheno, inquit Ornithologus, apud nos Scharbi apparent, signum aiunt esse magni frigoris, & periculum, ne vites frigore pereant. Memini tamen in lacu nostro etiam Septembri mense in fine alterius decadis aliquando captos, cęlo quidem frigido.

VSVS IN MEDICINA.

Ad fouendum ventriculum. Scharbi ventriculũ qui dicãtur habere.

PELLIFICES nonnulli, inquit idem, pellem eius (Scharbi) pręparant, vt pro tegumento imponatur ventriculo, tanquam vim concoquendi promoueat: nam & auis ipsa validissimo ventriculo, & alimentum omne celeriter consumente esse creditur, vnde vulgò dicunt, de homine voracę, vel multi cibi, Scharbi ventriculum ei esse. Sic apud Aristophanem legimus Galli ventrem habere, qui omnia concoquit.

DE

DE PHALACROCORACE, SIVE CORVO AQVATICO PLINII. Cap. LVI.

CORVVM aquaticum, cuius meminit Plinius, eundem cum Phalacrocorace esse, hoc manifesto conijcitur argumento, quòd naturaliter eum caluere dicat, indeq; nomen ei apud Græcos esse: quod soli Phalacrocoraci conuenit. Cæterùm quæ auis sit Phalacrocorax omnibus notum non est, & vix paucis. Ornithologus diuersas aues nominat, de quibus possit dubitari, nũquid hoc nomine debeant appellari: eius verba ascribam: In Burgundia, inquit, vocari audio auem quandam Crot pescherot, idest, Coruum piscatorem, cui pedes diuersi sint. Alter vnguibus vncis ad rapinam comparatus, alter palmipes ad natandum. Nã cùm piscem arripuit in aqua, nec facilè propter pondus euolare potest, piscem altero pede retinens, altero remigat vsq; ad ripam. Idem Angli de Aquilæ marinæ quodam genere narrant, quam Osprey appellant. Fulicæ genus duplex fecerim, alterum minus, apud nos commune per hyemem præsertim in lacubus, alba frontis macula insigne. Alterum maius, quod in Italia notum aiunt, & in arboribus nidificare, pisces magnos vorare, quod an Phalacrocorax, & Coruus aquaticus Aristotelis (nos Phalacrocoracem à Coruo aquatico Aristotelis distinximus) sit, nondũ comperi. Gelenius Phalacrocoracem Illiricè Lyska interpretatur: Sed Fulicam sic nominari Illyrijs puto. Coruum aquaticũ Aristotelis Vuottonus suspicatur eandem esse cum Cornice marina, cuius in Ponti Euxini nauigatione Arrianus meminit, ab Æthyia eã distinguens: nam Hesychius, & Suidas distinguunt. Hæc ille. Sed nos qui vt Coruum aquaticũ Plinij, & Phalacrocoracem idẽ esse censemus, a Coruo aquatico Aristotelis distinguentes, ita nullam auium, quas ille memorat, Phalacrocoracẽ esse existimamus. Quidam Anglus Aristotelis Coruum aquaticũ, & Plinij Phalacrocoracem, & Coruũ syluaticũ, de quo infrà, easdem arbitratur, & Gracculum palmipedem: sed hanc eius opinionem esse erroneã, sicut etiam aliorũ, qui idem censent, postmodum ostendetur, cùm de Coruo syluatico agemus. Eliotæ multò minus est recipienda sententia, qui eã esse auẽ conijcit, quæ Anglis dicitur à Vvater Crovue, idest, Cornix aquatica, vel illa, quæ vulgò à Coote nominatur. Galli Cormarant, seu Cormorant nominant quandam auem, quã nos Phalacrocoracẽ esse existimamus: atq; ita quoq; fortasse sentit quidam Gallus Phalacrocoracem Gallicè interpretans vng Corbeau d'eau, vng Cormorant, Corbeau, nisi fortè his nominibus Coruum aquaticum denotet, de quo suprà egimus: Bellonius partim nobiscum consentit, partim dissidet. Dissidet quidẽ, dum Gracculum palmipedem, Coruũ aquaticum, & Cornicem marinã Aristoteli esse vult easdem aues, esseq; Phalacrocoracem. Conuenit verò dũ simillimã auem cum ea, quam mihi à consanguineo meo ex Illyria missam Phalacrocoracem existimo, pro Phalacrocorace depingit. Hispani vocant Coruũ caluum, Cueruo caluo, Græci vocabuli significatione expressa. Galli vt dictum iam est, Cormorant, vel Cormarant. Sed hoc nomine alias quoq; aues intelligere videntur. Nam refert Ornithologus, sibi à Gallo quodam narratum, Cormorants vulgò dictas aues esse latiusculo rostro, instar Anatum rostri; magnitudine inter Anatem, & Anserem ferè. Eodem nomine apud Anglos auis anguillas edit, quas integras deuorat: illæ mox per intestina rursus elabuntur, ita vt vel nouies aliquando auis vna eandem anguillam deuoret, priusquam retineat.

Crot Pescherot quę auis.

Osprey quę auis.

Fulicæ duplex genus.

Lyska.

Cormorant nomẽ multis auibus commune.

FORMA. DESCRIPTIO.

PHALACROCORAX, vt ex pictura ad me ex Illyrio missa conieci, capi est magnitudine, rostro longo, & acuto, & rubescente. Capite toto ferè plumis nudo, & cute tecto, quæ carnem substantia, & colore æmulatur. Ex collo velut iubę dependent, quales in Capis cernuntur. Pedes eiusdem sunt cum admixtis plumulis nonnullis aureis. Eandem fermè iconem exhibet Bellonius, nisi quod in ea iubæ nullæ in collo dependeant, & nostrum fissipedem, non palmipedem pictura repræsentet, quod pictoris incuria factum esse non dubito. Bellonij figura secundo loco ponitur.

Phalacrocorax ex Illyrio miſſus.

Phalacrocorax Bellonij.

LOCVS. VICTVS. AVCVPIVM.

CORVOS aquaticos, Georgius Agricola, hybernis temporibus ſe conferre ad lacus ait, aut fluuios, qui frigore non congelant. Sed an Phalacrocoracem intelligat, addubito. Plinius ſcribit per alpes etiam capi, Balearium inſularum peculiares. Bellonius de ſuo tradit, ſolum inter palmipedes, Fibro excepto, in arboribus ſedere, in ijſq; nidulari, è genere Mergorum eſſe, eque in aqua marina, atq; dulci degere, magnum inferre damnum ſtagnis, quòd eorum piſces deuorent: dignum, & iucundum ſpectaculum ædere, cùm Anguillam mediocris magnitudinis ex aqua abreptam in aërem effert, & antequam deuoret diu cum illa colluctatur. Docet quoq; quomodo capiatur, his ferè verbis: Viri principes magnam ſæpe ex venatu harum volucrum voluptatem percipiunt, præcipuè apud Venetos. Cælum eligunt tranquillum, atq; nauiculis tribus exiguis, & leuibus, duobus, tribuſue remigum ordinibus impoſitis in mari celerrimè adinſtar ſagittæ feruntur. Circumuentus hoc pacto Coruus aquaticus, nulla illi euolandi facultate conceſſa, opprimitur ab illis: ſimulac enim aqua caput exerit, globulis ex arca globaria emiſſis cum petunt, & demùm ita defatigatum reddunt, vt manibus capi poſſit. Hæc Bellonius.

Quomodo capiatur.

DE CORVO SYLVATICO. Cap LVII.

ETSI huic aui, de qua nunc acturus ſum, hic locus minimè conueniat, vtpote quæ neq; palmipes, neq; aquatilis eſt, tamen quia ab aliquibus cum Phalacrocorace confunditur, poſt Phalacrocoracem de illa agendum mihi eſt. De hac autē nihil habeo, quod ſcribā, niſi quę memorię prodidit Ornithologus, à quo etiam iconem ſum mutatus. Auis, inquit, cuius hîc effigies habetur, à noſtris nominatur vulgò Vvaldrapp, ideſt, Coruus ſyluaticus, quòd locis ſyluaticis, mōtanis, & deſertis degere ſoleat; vbi in rupibus, aut turribus deſertis nidificat. Quare etiā Steinrapp

Ordinis ratio.

Vbi degat. Vbi nidificet.

Coruus ſyluaticus Ornithologi.

vocatur,& alibi(in Bauaria,& Stiria)ein Clauſzrapp,à petris,ſeu rupibus,& pylis(nam pylas, ideſt, anguſtias inter duos montes Germani clauſen appellant, hoc eſt loca clauſa) in quibus nidos ſtruit.Lotharingis,vt audio,Corneille de mer,ideſt, Cornix marina, quam & in iuglandibus aliquando nidificare ferunt: Sed fortè ea alia auis eſt. Circa lacum Verbanũ Coruus marinus dicitur.Alibi in Italia Coruus Syluaticus,vt in Iſtria circa promontorium Polæ,vbi homine per funem demiſſo per rupes nidis eximuntur,& inter menſarum delicias habentur, vt apud nos quoque in montium quorundam rupibus. Sic enim Fabarias thermas repertas aiunt, cùm auceps quidam per altiſſimas rupes propter has aues ſe demiſiſſet. Alibi in Italia Coruo Spilato(Spelato potius) ideſt,Coruus depilis,quoniam ſenescens cal uescat. Germanicè quidam nuper conficto a ſe ſono à vocis eius nomine Scheiler vocabat. Sunt qui Phalacrocoracem hanc auem interpretantur, quoniam magnitudine,& colore ferè Coruum refert:& caluescit,vt vidi,cùm adultior eſt. Quidã Anglus Ariſtotelis Coruum aquaticum,& Plinij Phalacrocoracem, & Coruum Syluaticum noſtrum auem vnam eſſe arbitratur,tertium genus Gracculi.Coruus Syluaticus Heluetiorum, inquit, auis eſt corpore longo:alba in capite macula, & canuta ſi bene memini. Sed cùm nos certò ſciamus,palmipedem non eſſe Coruum Syluaticum noſtrum, non poterit eſſe Coruus aquaticus Ariſtotelis,ſed neque Plinij, qui(vt diximus) Phalacrocoracem,ideſt,Coruum caluum eundem,& aquaticum facit. Noſter verò Syluaticus non eſt aquaticus, neque in aquis degit,ſed in pratis,& locis paluſtribus victum ſibi parat.Iam cùm Ariſtoteles tertium Gracculi genus palmipes faciat,id quoque Coruus Syluaticus noſter eſſe non poteſt. Auis,quam prius Hæmatopodem eſſe putabam,inquit Bellonius, nunc potiùs Ibin nigram eſſe conijcio: cuius Herodotus, & Ariſtoteles meminerũt.Ea corporis mole auem a Gallis vulgò Corlis (Arquatam maiorem noſtram eſſe arbitror) dictam refert,vel paulò minor eſt, tota nigra, capite Phalacrocoracis, roſtro iuxta caput plus quam pollicari craſſitudine,inflexo modicè in arcum,& in acutum deſinente,rubicundo,qui crurum etiam color eſt. Proceritas crurum ea ferè,quæ in Ardea ſtellari,colli longitudo, quæ in aue,quam Galli vocant Aigrette, ita vt primò viſa à me hæc auis Ardeam Stellarem quodammodo referre videretur,corporis ferè ſpecie.Hæc ille in Gallico libro ſingularum obſeruationum ſuarum.Coruo Syluatico noſtro magnitudo eſt Gallinæ, color niger toto corpore,ſi eminus videas:ſin propius,ad ſolem præſertim, cum viridi permixtus videtur.Pedes fere vt Gallinę,longiores,digiti fiſſi,cauda non longa, à capite retrò criſta tendit,haud ſcio,an in omnibus,aut ſemper:roſtrum rubicundum, oblõgum,& aptum inſeri anguſtis terræ,arborum,& murorum,aut petrarum foraminibus,vt latitantia in eis inſecta,& vermes,quibus paſcitur,extrahat,Crura oblonga,obſcurè rubentia. Locuſtis,gryllis,piſciculis,& ranunculis veſci audio. Vt plurimùm nidificat in altis arcium deſtructarum muris, qui in Helueticis montium regionibus frequentes ſunt. In ventriculo diſſecti aliquando præter alia inſecta, reperi plurima illa, quæ radices frugum populantur milij præſertim, Galli curtillas vocant, noſtri tranſuerſas (tuuaren) à pedum ſitu, vt conijcio. Edunt & vermes,è quibus Scarabæi à Maio menſe dicti naſcuntur.Volant altiſſimè.Bina,aut terna oua pariunt.Primę omnium,quod ſciam,auolant,circa initium Iunij,ni fallor, Pulli eorum diebus aliquot,antequam volare poſſint,nidis exempti,nutriri, & facilè cicurari poſſunt,ita vt in agros euolent,& ſubinde reuertantur. Laudantur ijdem pulli in cibis, & in delicijs etiam habentur,ſuaui carne,oſſibus mollibus. Qui è nidis eos auferunt,in ſingulis ſingulos relinquere ſolent, vt anno ſequente libentius redeant. Hæc omnia Ornithologus,cuius etiam hæc icon eſt. Idem Ornithologus in capite de Nycticorace hanc exhibet figuram,quæ,quanquam circa Nygencoratum Nachtram,alibi Nachtrab nominetur,tamẽ neque Caprimulgus, neque Nycticorax ei videtur, & rectè quidem, cùm, vt inquit, iuxta aquas,& inter arundines verſari dicatur,vbi nocte clamet voce abſona,& tanquam vomitu rientis. Nidificat, inquit,in altis arboribus,oua terna, aut quaterna parit;piſcibus veſcitur. Hanc auem quanuis palmipes non ſit,& ideo ad hunc locum non pertineat, hîc exhibere libuit,quia hîc de Coruo Syluatico facta eſt mentio, & etiam hæc Corui nomine gaudet,

Vſus in cibis.

Scheller.

Corui Syluatici deſcriptio.

Quibus victitet.

Vbi nidificet.

Quot oua pariant.

Migrationis tẽpus.

Vſus pullorũ in cibis.

DE GRACCVLO PALMIPEDE ARISTOTELIS SEV CORVO AQVATICO MINORE. Cap. LVIII.

PRO Gracculo palmipede Ariſtotelis alij Coruum Syluaticum, alij Phalacrocoracem, alij Mergum magnum nigrum nobis obtrudunt. Cùm autem omnes iſtæ aues Gracculos magnitudine longè excedant, veriſimile non eſt, Philoſophum eas Gracculi nomine appellaſſe. Quapropter alia auis eſt aſſignãda, quæ minus à Gracculis differat. Hæc itaque hic depicta Mergo magno nigro quidem omnino ſimilis eſt, ſed minor multò, nempe Gracculis compar. Vulgus ob ſimilitudinem, quam cum Mergo magno nigro, ſeu Coruo aquatico Ariſtotelis habet, Mergone quoque appellat: nos diſtinctionis gratia Coruum aquaticũ minorem. Roſtrum habet aduncum, & acutum, prope frontem ſubalbicans, cætero ſubnigrũ. Colore quoque in toto corpore ſubnigro eſt, præterquam in collo, vbi nonnihil ruſh admiſcere videtur. Crura, pedeſq; & membranę fuſca ſunt. Nec aliud habeo, quod de aue dicã.

Gracculi palmipedis deſcriptio.

DE

Gracculus palmipes, cum caltha palustri.

DE MERGIS ALIQVOT, QVORVM nomina vulgaria tantùm ſunt cognita. Primùm in genere. Deinde de Mergis varijs, hoc eſt albo nigroque diſtinctis. Ex quibus vnum Anatem Rheni vocant, cuius figura apponitur; cui aliæ quædam congeneres ſunt, Magnitudine quidem, & coloribus diuerſæ: Collum omnibus, quàm in Anate procerius. Cap. LIX.

MERGORVM quorundam meminit Ornithologus, quorum nomina Græca, aut Latina incerta ſunt. Quapropter quicquid ille de ipſis memoriæ prodidit, hic aſcribere non pigebit, vt ſcilicet nihil à nobis prætermiſſum videatur, quod in rem ſtudiolorum eſſe poſſit. De Mergis in genere, inquit, ſupra ſcripſimus; Hic pauca addam, quæ ad illos tantùm Mergos pertinent, quorum ſola vulgaria nomina mihi cognita ſunt. Noſtri igitur, cum Anates a Mergis non rectè diſtinguant, auem illam aquaticam, quam Mergum Rheni dicere debebant, & alteram, quæ Mergus glaciei, vel brumalis vocanda erat, Anatem Rheni, & Anatem glaciei vocitant, Rhynenten, Yſzenten, Suchenten, quod nomen poſtremum ex Mergo, & Anate compoſitum videri poteſt. Sunt autem hæc duo genera collo longiore inter illos Mergos, de quibus deinceps hic agemus: qui omnes Anatibus ſimiles ſunt, cùm aliàs, tum magnitudine ferè, & roſtri latiuſculi figura. Roſtrum tamen eis aliquantò anguſtius, quàm Anatibus eſt, & aliter dentatum, vt ſuprà dixi: & omnibus in fine magis aduncum, vt commodiùs piſces retineant. Mergus Rheni maior eſt cæteris: nam cæteri ferè Anate paulò minores ſunt, ille par. Quidam ex eis apud alios Germanos appellantur Merchi (Merch) hoc eſt, Mergi, corrupto nomine; alij Nonnæ (Nunnen) ideſt, moniales à colorum varietate, albi, & nigri præſertim. Kermellæ nomen vnde Germani quidam impoſuerint, ne ſcio, quę ſola etiam in hoc Mergorum genere albo, & nigro, nô ſimiliter vt cæteri diſtinguitur. Hanc ſupra deſcripſi poſt Querquedulas, ideſt, Anates minores, an ex earum genere eſſet, addubitans. Sed dicam primò de Mergo Rhenano, qui in hoc genere Mergorum Anatiformis maximè eſt. Corpus huic vndique albo, & atro colore diſtinctum. Roſtrum, vt pars circa oculos, nigrum eſt. In occipitio maculę vtrinque atrę. Reliquum caput partim atrum, partim fuſcum, aut cinereum. Prona colli, & pectoris pars cum ventre candidi coloris ſunt: ſed qui paſſim cinereis punctis, aut maculis diſtinguatur: quæ quidem inferiore ventris, & laterum parte cymatili ducta delectant intuentem. Crura circa imum ventrem prominent. Pedes, digitiq; fuſci, membranæ internæ ſunt nigræ. Cauda nigra, alæ, dorſumq; totum nigris, & candidis aliquot ſpacijs viciſſim diſtinguuntur. Sunt qui Nonnan (ideſt monialem) albam appellent, vt fuſcam monialẽ alteram, quæ infrà deſcribetur; aliqui Yſzenten, ideſt, Anatem glacialem. Idem in epitome, Mergus varius maior, inquit, vulgò Mergus Rheni, & monialis alba à colorum varietate. Bellonius hanc veterum Phalaridem eſſe ſuſpicatur: mihi non videtur. Conſtat quidem ex veteribus, palmipedem eſſe, circa lacus, & amnes degere, & ſparſis ad ſtagnorum, fluminumve margines frugibus illaqueari, roſtrum habere anguſtum, caput rotundius, ventrẽ, & dorſum cinerei coloris. Cremonſis Kiranidæ interpres, Phalaridem interpretatur auem, quæ vulgò dicatur alba frons, tota nigra, fronte tantùm alba, & quidem ab Italis Folega, quaſi Fulica dicitur. Hæc ille appoſita hac effigie. Sed vt quiſque, quod lubet, iudicet, quæ Bellonius de hac aue prodidit, hic exarabo. Frequens admodum eſt, inquit, apud Suiſſiones, & Bellouacos. Solent enim numeroſæ ad eorum populorum vrbes inferri vænales, in Area, Soma, & huiuſmodi fluminibus captæ. Nomen Piette (quo vocari à Gallis dixerat) à Pie, ideſt, Pica diminutiuum eſſe videntur. Solent enim noſtrates quàm plurima à Pica denominare: quemadmodum auem partim albam, partim nigram

Mergi Rhenani deſcriptio.

Vbi earum copia.

Piette cur vocatur.

Mergus Rheni Ornithologi cum tetraphyllo.

Vbi degat.

gram conspicientes à Pie, id est Picam vocamus, vt etiam equum albo, & nigro colore varium vt Cheuul pie. In aquis degere solet, Boschade maior, sed Morillone minor. Quanuis color Anatum in omnibus perpetuò idem non sit nam in quibusdam cinereus, in alijs omnino al-

Descriptio.

bus, corporis tamen figura nihil variant, Idem in Piette accidit. Sunt enim quędam toto corpore albæ, aliæ nigro & albo colore variæ. Plerunque autem sic colorantur, Color sub gutture, & ventre candidus: supernè per dorsum nigricans; alarum, vt in Pica varius: caudæ verò, & pedum vt in Morillone. Nota peculiari à cęteris aquaticis distinguitur. Rostrum enim non vt reliquarum aquatilium latum est, sed quasi teres, nec sursum reflectitur; dentatumq; est. In capite ad spinalis medullæ principium exiguum habet floçum, Viscera, intestina, & ventriculus gracilia sunt, & tenuia, Aspera verò arteria digitum crassa, & caput versus magis exilis, in summa ab omnibus alijs diuersa: rotunda etenim omnino est, vnico constans corpore, annulis, seu circulis nullas habętibus crenas. Coniecturis quibusdam adducimur, antiquorum Phalaridem esse. Hæc Bellonius, apposita eadem icone. Ornithologus deinde alias huius generis aues his verbis prosequitur: Eiusdem planè generis est, nec aliud ferè differt, Mergus alter, nisi quod magnitudine inferior est, & caput, collumque exterius cãdidius habet, ac dorsum totum nigrum non albis spacijs distinctum, Puto etiam ore differre, quòd huic cum lingua, & dentibus interius rubeat: illi non item, sed potius nigricet. Hunc mihi aliqui Mergum album vocauerunt, ein Vvysse Tuchent, Italicè Mergon, quasi Mergum: Lucardi & Bellinzonæ Gyuen; in alijs quibusdam Italiæ lacubus Polono: quidam Garganellum, nescio quàm rectè. Nam & alijs Anatibus hoc nomen ab Italis tribui video. Sed alium quoque Mergum maiorem cirrhatum circa Bellinzonam Itali Garganey vocant, vt Garganello diminutinum sit. Hic mihi circa brumam ex Vrsa Heluetiæ fluuio allatus est; paulò minor Anate fera communi. Pisces adhuc faucibus continebat. Longitudo ab extremo rostro ad caudam extremam dodrantes duo cum palmo. Caput album erat, sed maculæ nigræ cingebãt oculos: quales & occipitium vtrinque insigniebant, medio interuallo albo relicto. Pectus, collum, & venter tota alba. In dorso supremo egregiæ quædam plumæ alternatim albæ, nigræq; inde etiam ad latera versus pectus tæniæ similiter discolores vtrinque procedebant. Rostrum, vt Anatis denticulatum, angustius, è fusco ad cæruleum dilutum vergens, extremitate deorsum incuruata. Crura digitiq; vt præcedentis. Alæ nigræ, candido spacio maiusculo distinctæ: & inferiùs alijs duabus lineis cãdidis, vt in præcedente etiam. Dorsum planè nigrum. Cauda fusca, palmum longa. Ventris plumæ minimæ interiores, fuscæ erant: exteriores, & quæ apparent, vt dixi albæ. Piscibus tantùm vescuntur, cum alijs, tum gobijs fluuiatilibus, & interdum troctis. Lapides etiam subuertunt, vt gobios capiant. Hæc etsi de priore tantùm genere audiui: de vtroque tamen verè dici puto. Hoc genus Albertus Mergum varium appellat, & libro vigesimo tertio in Mergo, *Aues*, inquit, *qui vt plurimùm Mergi vocantur, varia sunt vt Pica, Anatibus alioqui magnitudine rostro, & pedibus non dissimiles* (ex diuersis sanè, quos hîc describimus, Mergis varijs, primum, & secundum genus colorum albi, nigriq; distinctione ad Picam magis accedunt, quam sequentia) Et rursus in Anate, *Anatis tertium genus varium est, ex albis maculis, & dicto colore* (sed de nullo colore prius dixerat, quamobrem lego, & nigro colore) *compositum. Et est genus Mergi, cuius duæ sunt species magnitudine tantùm diuersæ*. Ego pro duabus istis Mergi varij speciebus, duas, quas iam descripsimus, acceperim. Quanquam enim ea, quæ sequitur quoque Mergus varius minor appellari possit, non tamen nigro tantùm, & albo coloribus, vt præcedentes distinguitur, sed alijs insuper (capite, & collo præsertim) vt dicemus. Idem Albertus alibi Trochilum Aristotelis, authoritate Auicennæ asserit esse auem similem Picæ, sed aquaticam, & variam rostro Anatino. Quidam Germani hanc auem Germanicè Saucher vocant. Varia est, inquiunt, candida quibusdam partibus, quibusdam nigra, palmipes. Hoc genus, cuius secundo loco meminit Ornithologus, Mantuæ, ni fallor, Albellum aquaticum vocant, à colore albo forrè, qui plurimas occupat alitis partes. Quem autem ad me allatum olim, descripsi, magnitudine medius est inter Querquedulam, & Anatem fuscam. Rostrum coloris est cærulei obsoleti, acutum, & in extremo curuum. Caput totum album esset, nisi occiput, & partes vtrique oculo adiacentes tres maculæ nigræ notarent. Collum pectusque albicant, Sed hoc in media regione, & illud in ea parte, quæ rostro directim subiacet, ex albo ad cinereum vergunt. Venter totus est albocinereus. In dorso, & alijs nigris maculæ multæ albæ insunt, Cauda nigra est; crura coloris plumbei, cui aliquid viroris sit admixtum. Digitos eiusdem coloris nigræ coniungunt membranæ. Plurima autem ex his, quæ diximus, ex eius hîc subiecta icone patere possunt. Huic ferè similis est, qui mihi ab aucupe ex foro paucis ab hinc mensibus est allatus, sed paulò minor, & cirratus. A rostro ad extremam caudam lõgitudine est duorum dodrantum,

Mergi alterius congeneris descriptio.

Quibus vescatur.

Trochilus Aristotelis Alberto quibus.

Auis Saucher dicta descriptio.

Albelli aquatici descriptio.

Albelli alterius descriptio.

Albellus aquaticus.

Mergo Muſtellari leucomelano congener, cum gramine aquatico.

drantum. Roſtrum habet ſubnigrum, ſerratum in extremo curuum: caput album, ſed maculæ geminæ nigræ oculos ambiunt, & cirrus, qui conſpicuus in occipitio erigitur, plumis partim albis, partim ex nigro viridibus, & ſplendidis conſtat. Collum, pectus, & venter, alba; ſed ad pectus duæ excurrunt lineæ: vna quidem anguſta à dorſi initio in medium vſq; pectus rectà deſcendens; altera ab alarum initio incipit, aliquantò latior, & inæqualis, ſed non multùm deſcendit. Dorſum nigrum, præterquam in ima parte prope caudam, vbi fuſcum eſt. Alæ ſuperne duas habent maculas albas inſignes. Remiges pennæ primò nigræ ſunt, deinde ad fuſcum tendunt, internæ colore leucophæo. Cauda breuis, ſedecim pennis, eisq; fuſcis conſiſtens. Tibiæ, & pedes inter cinereum, & cæruleum ambigunt, ſed membranæ ſunt fuſcæ. Arteria aſpera huius Mergi prope laryngem admodum anguſta eſt, dein craſſior multò euadit, & ad craſſitiem digiti auricularis peruenit, atque oſſibus clauicularũ vtrimque cum inſigni muſculo alligatur, vti mox prope oſſeum illud vas, de quo ſubinde dicam, alijs duobus vel muſculis vel ligamentis ad priores coſtas. Ante diuaricationem ad pulmones inſigne itaq; quoddam vas eſt, figuram quãdam Chamæ leuis præſeferens, ſubſtantia plane in ſiniſtra parte prope cor multò maius, & magis extuberans, vbi quoque ceu duæ in eo ſunt feneſtræ ſatis amplæ, & litera A in icone denotatæ, tenuiſſima, ſubtiliſſima, atque planè diaphona membrana clauſæ, ſicuti quoque in quibuſdam conchis euenire ſolet. Ab eiuſcemodi oſſei vaſis inferioribus partibus arteriæ diuaricationes oriuntur, vti quoque in icone conſpicitur. Tota arteria à linguę cuſpide ad pulmones vſq; dodrantem & palmum longa eſt, colore albicante. Habebat hic Mergus duos piſciculos in ventriculo admodum carnoſo, item lapillos plurimos.

Mergo muſtellari leucomelano congeneris aſpera arteria.

Tertium Mergi varij, ſiue glacialis, (nam noſtri vocant Yſzende) genus, inquit Ornithologus, ſimile eſt ſuperioribus, ſed capite, & ſuperiore colli externi parte ruſſo, ſpadiceúe, aut puniceo (ideſt, ruſſo obſcu-

Mergi glacialis deſcriptio.

Mergus glacialis, cum iunco vulgato.

rè)collo inferiore versus pectus fusco, vel cinereo ferè, eminentibus modicè plumis capitis, magis quidem in mare, in quo etiam rostrum anterius, qua incuruatur, rubere puto, in fœmina albere. Dorsum vndiq; nigrum est. Alæ etiam nigræ, sed albo distinctæ, vt præcedentium: hoc est primùm spatio ampliore albo, deinde alijs duabus lineis inferius. Constant autem lineæ istæ albæ extremis pennarum albentibus. Venter etiam albus est, & supina (interna) pars colli superiùs. Crura vt præcedentium breuia, fusca, membranis inter digitos nigris. Rostrum ex cæruleo nigricat. Magnitudo totius auis Querquedulæ par, hoc est, Anate minor. Collum digitos circiter octonos longum: corpus reliquum ferè septenos, cauda quaternos. In ventriculo eius pisces inueni. Per summa frigora tantùm, vnde, & nomen ei à gelu, apud nos capi in lacubus, & fluminibus etiam puto. Aiunt hoc genus aliquando ferè totum album reperiri, sed rarò, primum fortè genus, ideſt maius, (suprà nobis descriptum) intelligentes, quod passim toto corpore multò plus albi habet. In cibũ apud nos per hyemem veniunt hi Mergi, non minus, quam Anates ferç, vulgò laudati. Cum Mergo hic ab Ornithologo descripto idem est, vel omnino similis, quem olim depingi curaui. Magnitudine est Querquedulæ. Rostrum ei angustum, & in extremo curuum, acutumq; partim subcæruleum, partim subnigrum. Vtraque mandibula ferræ instar dentata, inferior etiam cananiculata. Caput obscurè spadiceum, plumis in occipitio velut cristam constituentibus. Macula alba totum ferè collum vtrinque occupat: linea autem eiusdem cum capite coloris ab occipitio per ceruicem recta in dorsi principium excurrit, & gulæ pars, quæ rostro directim subiacet, nigra est, sicut & dorsum, in quo tamen pennæ aliquæ in extremo inter cinereum, & fuscum ambigentes ceu squamulas quasdam constituunt. Colli longitudo in pictura non apparet. Pectus, & venter cinerea sunt, sed pectus ad latera nonnihil plumbeum. Alarum costæ eisdem squamulis, quibus dorsum, ornantur; remiges pennæ, & cauda nigricant; sed in illarum superiori parte macula alba satis insignis conspicitur, inferiorem lineola alba intersecat. Crura & digiti ex plumbeo ad nigrum vergunt: membranæ nigræ. Eius icon hîc exhibetur. Cum hoc Ornithologus eundem facit Mergum à quodam docto Germano Mustellarem dictum, dum inquit: Non alia est, ni fallor, quem quidam Mustelarem vocauit, (vulgò ein Vviselgen) à similitudine mustelæ, quam, inquit, refert, capiti rubore. Rostrum cæsium, non latum est, sed vngue (vnco) corneo acuminatum, vt in Longirostra. Collum in cinereo album, gula, & venter candida, tergum nigrum, alæ nigræ, in initio, medio, atque extremo albis pennis transuersim distinctæ. Pedes cinerei. Eiusdem cum longirostra magnitudinis.

Vsus in cibis.

Descriptio autoris.

DE ALIIS EIVSDEM GENERIS MERGIS EX GERMANI CVIVSDAM DESCRIPTIONE.

Cap. LX.

ANAS longirostra, ein Langschnabel, oder Schluchtente, primum nomen à rostro, alterum à gemitu vocis traxit. Rostrum nonnihil rotundum, digiti longitudine, colore in nigro flauicante. Caput cristatum, collum subrubrũ, corpus totum nigrum præter alas, in quibus paucæ tantùm pennæ cãdidç. Venter magnæ, & paruæ Anati fœmellæ similis. Pedes crocei, membranæ luteæ. Mediocri Anate est paulò minor, caput ei eiusmodi. Anas raucedula, ein Rogis, à raucedine vocis originem nominis apud nos sortita. Caput cristatum: rostrum cum Longirostra conuenit, nisi quòd colore est nigrius. Corpus, & alæ cinereæ; gula, & venter alba. Pedes nigri, & vt in Mergulo rectà extantes. Mergus ruber, ein Roter Teucher, à parte superiore capitis, & colli rubra denominatur. Huic gula in nigro flauescens. Corpus, alæq; plumis variegatis Anatis Streperæ sub alis, & ventris Anatis magnæ respondent. Alarum extremitas nigra: cauda itidem nigra. Capitis magnitudine Anatem magnã æquat, latitudine pedum reliqua genera omnia superat. Mergus niger ein Schvvartzer Teucher omnia Anati membra paria, & æqualia habet. Rostrum ei nigrum, collum spadicis colore, corpus vt in Fuligula: alæ nigræ cum linea transuersa alba. Venter, in nigro alboq; flauescens. Pedes, & mẽbranę nigrę. Albertus Mergi nigri Anate minoris meminit, quę

Mergi longirostri descriptio.

Mergi rauceduli descriptio.

Mergi rubri descriptio.

Mergi nigri descriptio.

Anas Longiroſtra.

Anatis alti cruræ deſcriptio.

alio nomine Fulica dicatur. Nos etiã infrà Mergulũ nigrũ roſtro acuto deſcribemus. Anas alticrura, huius nomẽ lingua nobis vernacula ſcire ex aucupibus nõ potui: hoc impoſui differẽtię gratia, dubitãs tamẽ an inter Anates numerari debeat. Roſtro acuto eſt, partim nigro, partim rubeo. Collũ albus ambit circulus. Tergum in cinereo album, venter cãdidus; alæ latiſſimæ, in quibus pennæ quatuor extremæ vtrinque nigræ, in medio candidæ, reliquæ nigræ cum candidis apicibus. Cauda tota candida, in extremitate ſuprema parumper nigra. Crura, quàm in dictis generibus exiliora, & altiora: pedes candidi, & candidæ membranæ. Hucuſque ille Germanus. Volui autem, inquit Ornithologus, Alticruram quoque Anatem ab eo dictam Mergis adnumerare, quòd roſtrum acutum ei tribuit. Quanuis hoc in loco illos tantùm Mergos, quibus roſtrum latiuſculum, & Anatiforme eſt, deſcribere inſtitueram.

DE CÆTERIS MERGIS EIVSDEM generis, hoc eſt Anatiformibus, Roſtro Latiuſculo, anteriùs aduncо, & albo, nigroque diſtinctis, ſed collo breuiore multò. Cap. LXI.

Monialis fuſca.

EST, inquit Ornithologus, & varius ille Mergus (ſed collo breui, vt ſequentia etiam tria genera, quantùm ex picturis conijcio: ipſas enim aues nõdum vidi) quem circa Argentoratum Germani Monialem fuſcam, Gravve Nunne, vt primum genus ſuprà deſcriptum monialem albam appellant. Huic ſi collum breuius non eſſet, per omnia ferè cum Mergo illo, quem tertio loco ſuprà deſcripſimus, conueniret. Ab hoc ferè coloribus tantùm differt, qui ijſdem in locis (circa Argentoratum) Merch, hoc eſt, Mergus ſimpliciter vocatur. Roſtrum ei ruſſum, vnco extremo albo, caput, collumque ruſſo colore claro ſpectantur, cirris

Mergi albi deſcriptio.

retrò exiguis eminentibus. Crura ſubflaua: pectus, & venter albent, dorſum nigrum eſt, vt etiam cauda, & longiores alarum pennæ. Superior alarum pars ad fuſcum, vel cinereum vergit, media candicat. Huic rurſus congener eſt, ſed maiori alarum parte albus, quem circa Argentoratum Mergum album vocitat vulgus (Vviſſe Merch) Hollandi, ni fallor, Pylſtert. Roſtrum huic quoque ruſſum: ſed caput cum collo nigrum, viridibus aliquot (vel è cæruleo virentibus) punctis reſperſum. Crura rubicunda; dorſum nigrum, macula inferiùs alba adiuncta.

DE

DE MERGO CIRRHATO, SIVE LONGIROSTRA MAIORE, ET ILLO, QVI A THYMALLIS PISCIBVS VORANDIS NOMEN APVD GERMANOS HABET. Cap. LXII.

MERGI cirrhati quanquam & alij quidam sunt, sed cirrhis, cristisvé plumarum breuioribus; illum cuius capitis figura hic adiecta est, priuatim sic nuncupare libuit. Circa lacum Acronium (Constantiensem nos dicimus) vocatur ein Gan, vel Ganner, nescio quam ob causam: nisi fortè, quòd maior Anate cùm sit, ad Ganiæ, ideſt, Anseris ferè magnitudinem accedat. Aliqui vocant Merg, vel Merrach, nominibus à Mergo corruptis. Sed alius etiam hoc maior Mergus, & Anseri magnitudine propior, de quo proximè dicetur, Merrach à nostris appellatur. Bellinzonæ, & circa lacum Verbanum Italicè Garganeyta quo diminutiuũ

Mergi cirrhati caput.

est Garganello suprà memoratum. Capitur aliquando in lacu nostro circa brumam, maximi frigoris indicium. Rostrum ei angustius, quam Anati, minimi digiti longitudine, extremitate superiore vncata: vnde & Longirostra maior appellari poterit: nam minorem Longirostram similiter cirrhatã superius cuiusdã viri Germani verbis descripsimus: cutis ad latera rostri superioris rubicunda, vel punicea est; in medio nigricat. Dentes duri, firmi, serrati, retrorsum flexi, vt in Merrachio maiore. Caput russum, vel testacei coloris est, cirrho retrorsum eminente. Eiusdem coloris & collum est aliquantisper: cætero extrinsecùs cinereum, vt & dorsum cum cauda, aliſque. Sed maiores alarum pennæ fuscæ sunt: macula in eis parte inferiore alba. Crura, & digiti pedum rubent, interiectis membranis ex russo fuscis. Collum paulò breuius dodrante. Dorsum quoque dodrãtale est, cauda digitorum quinque. Corpus in latitudine quodammodo compressum. Plumæ ventris ex albo luteæ, vel russæ. Huius generis Mergus ad me allatus, viſco captus fuerat. Ad incedendum ineptum esse aiunt: semper in aquis manere; nidulari inter arundines: sub aqua diutissimè omnium se continere: & vrinando ad quadraginta, aut quinquaginta pedes procedere: caput inter natandum sublime attollere. Hipparion autem Chenalopeci similem esse Grãmatici Græci tradunt, nec aliud, Nos ita dictam conijcimus, quòd equi instar iubata sit, iuba scilicet russa, vel pili vulpini ferè colore, quod Mergo Cirrhato pulchrè conuenit: vt magnitudo quoque Chenalopecis, quæ infra Anserem est, Anatem superat. Si quis tamen Colymbum maiorem, Hipparion à iuba eiusdem coloris appellare malit, per me licebit. Quanquam ille magnitudine ad Chenalopecem non accedit: & iubam non extrinsecus tantùm vt equi, sed in circuitu totius colli supremi habet. Hunc Mergum cirrhatum maiorem ab Ornithologo hoc loco descriptum Bellonius, quòd Gallicè Bieure dicatur, ideſt, Castor, Latinè Fibrum nominat: quoniam, inquit, vt Fiber quadrupes maxima pernicie in pisces grassatur. Sed quia nonnulla scitu digna

Mergi cirrhati, siue Lõgirostræ maioris descriptio.

Quomodo capiatur. Vbi degat.

Hipparion quæ auis.

idem

Caſtor ſeu Fiber Bellonij.

idem de hac aue scriptis mandauit, ea lubens in nostram historiam transfero. Fiber, inquit, auis est aquatica, corpore magno, non minorem cibi copiam vescentibus præbens, quam Anser Syluester mediocris magnitudinis. Galli nostrates vulgò appellant, vn Bieure, nomine à similitudine indito, quæ illi cum animali amphibij generis, Fibro Latinè, Castore Græcè dicto, intercedit. Quemadmodum etenim animal hoc quadrupes aquam ingressum maxima damna piscibus infert, sic auis hæc, cui pro libito sese mergere, atque vrinari à natura datum est non minus damni, quàm illud lacustribus piscibus infert, vnde nomen. Sunt & aliæ aues huic admodum similes. Pelicanus enim quem suprà descripsimus, notas quasdam cum hac communes habet, quemadmodum & illa, quæ in ripa Ligeris fluuij Herle dicitur. Verùm, quia hæc auis a reliquis omnibus differt, impræsentiarum notas, quibus ab alijs distingui possit, recensebimus. Rostrum ei longum, exile, atque dentatum vt in Pica marina, in vncum desinens. Cristam habet non in vertice instar Pauonum, Vpuparum, & Alaudarum, sed in occipitio, vt Onocrotalus, & complura alia Mergorum genera. Caput illi pro corporis portione maius, quàm Anseri, quod supernè ad dimidiam vsque colli regionem, colore est flauo, ac si Ochra infectum esset. Oculos habet non admodum magnos. Dorsum, & alæ ex cinereo ad plumbeum vergunt. Alæ pro reliqui corporis portione exiguæ admodum sunt, per transuersum linea alba insignitæ. Color ventris albus ad pallidum tẽdens. Rostrũ tres digitos longum, inferne rubicundum, supernè verò nigricãs, duobus foraminibus odoratus causa peruium. Crura, & pedes rubescunt. Cauda vt in reliquis auibus aquaticis rotũda: quæ cum in extremitatibus scabra sit, suspicor in rupibus, atque arboribus nidulari, vt Phalacrocorax. Natura summum artificium in huius auis interiori fabrica ostendit, vt & in quam plurium Mergorum, aliarumve auium aquatilium genere: aspera namque arteria (le sifflet, aut le chalumeau) ab alijs aquaticis auibus in hoc differt, quòd rotunda non sit, sed cõpressa, & inæqualis, & modò crassior, modò angustior; & in medio duobus, velut nodis extuberans. Cùm verò ad ventriculi regionem peruenerit, in cauitatem quandam dilatatur ex membranis, & osse grandiusculo inæquali constructam: Vt quis nõ inepte conijciat, quẽadmodum flammam in Laterna contra venti iniuriam includimus, sic naturam aëris conseruandi gratia in pulmonibus cauitatem illam fabricasse. Nullæ aues hanc notam habent peculiarem, præter eas, quæ è Mergorum, aut Vrinatricum genere sunt: quanuis tamen nẽque omnibus hisce communis sit. Vulgo hæ cauis malè audiũt, vænalis expositæ, vt etiam Coruus aquaticus. Vulgus enim prouerbialiter ait: Si quis diabolum conuiuio excipere vellet, hasce aues illi apponere debere, eiui nempe ingratas, & insuaues: cùm aliàs tam ingratæ non sint. Hæc Bellonius qui hanc eius iconem exhibet, hanc auem Mergorum maximam faciens; sed alia facto ab Ornithologo Merganseris nomine infrà describetur, hac maior. Hãc autem Ornithologus Merganserem minorem nominat. In lacu Acronio, inquit idem Mergi quoddam genus, collo procero, pedibus nigris, Anate communi maius audio nominari Aeschenten hoc est Anates thymallorum, quod thymallis piscibus victitent.

*De hist. auium. lib. 3. cap. 8.

Fiber quæ auis.

Bieure cur dictus.

Descriptio

Vbi nidulatur.

Asperæ arteriæ conformatio.

Carnis qualitas.

Prouerbiũ de carne Fibri.

Marganser minor.

Anates thymallorum cur sic dictæ.

DE MERGIS MAGNIS, MERGANSERE, GVLONE, SCHELEDRACHO, ET MORFICE.

Cap. LXIII.

MERGVS Anseri similis magnitudine, inquit idem, Merrach dictus à nostris (quanquam superiùs descriptum Mergum cirrhatum aliqui similiter nominant) per hyemem aliquando in lacu nostro capitur, sed rarò. Hunc nos Merganserem appellabimus, caput ei cum tertia colli parte ex viridi nigrescat. Collum reliquum album est, cum aliquo pallore: infrà colli pars nigrescit, itidemque dorsum. Cauda cinereo colore est. Alæ dorsum versus nigræ, mox albæ cum pallore quodam, dein iterum nigricant, sed remissiùs, mox iterum albæ sunt, idque intensiùs, extremæ pennæ nigricant. Sub alis prima pars albet, posterior ex albo, nigroque mixta resplendet. Plumæ ventris, & supinæ caudæ giluæ sunt, ideſt, ex albo, & flauo. Palmipes est, vt Anseris crura, & pedes cum membranis inter digitos minij colorem habẽt. Femorum plumæ in prona parte variæ sunt, subalbidæ, & nigricantes per interualla cymatili specie. Rostrum

Merganseris maioris descriptio.

strum eius Mergi cirrhati simile est, ab extremitate ad oculum vsque, si meriaris digiti medij, ideſt, longissimi longitudine. Color eiusdem per mediam partem pronam niger, vtrinque russus, vel puniceus. Dentes habet serratos, asperos, retrorsum inflexos: & alium ordinem dentium minorum paulò interius: Sed id tantum in superiori rostro: cuius etiam extrema portio adûca est: cruris, & caro, euulsis plumis, pallido, seu luteo colore sunt. Aliqui apud nos hoc genus Mergi Anatem Italicum vocant, in cibo laudant: & pondere aiunt interdum ad libras duodecim accedere: ventriculum ei corneum esse, firmissimum puto intelligentes; & omnia concoquentem. In Acronio lacu eadem, vel cognata auis, Anſere maior, inepta ingredi Seesluder nominatur. Cognatus omnino huic quoque videtur Mergus ille, quem Bellonius vocat vulgari Gallico nomine Heile, vel Harle, ad Ligerim fluuiũ vsitato: Sed is Anſere fero minor est. Specie, inquit ipse, Anatê magis, quàm Anſerê refert, circa collum, & in ventre pomi nerantij colorem habet. Plumæ supra collum, & capitis nigræ sunt, alæ prorsus albæ forent, nisi partes illæ, quas diminutiuo nomine Galli allerons vocant, nigricarêt. Rostrum longum digitos tres, in hoc ab Anatino differt, quia teres est: & mucrone reflexo, colore subrubro, vt etiam crura, & pedes. Idem Morillono (ideſt, Anati teræ fulcæ, vel mediæ nostræ, aut maximè simili) in eodem capite coniungit aliam, velut affinem, quam Gallicè vocant vn Tiers, quòd tertia, mediaque sit inter alias duas Anates, nempe cicurem, & Syluestrem illam, quam Morillonum vocant. Ego inter Anatem, & Mergum mediam facerem. Huius enim rostrum habet, illius autem corpus ferè. Hæc Ornithologus: sed nos, quæ hic ex Bellonio refert, alibi fusius pertractauimus. In Acronio lacu, inquit idem, eadem, vel cognata auis Anſere maior, inepta ingredi, Seesluder nominatur. Gulo nobis appelletur propter voracitatem auis marina, quam Angli (vt audio) Gul indigitant. Vorax est piscium, magnitudine Anſeris, colore giluo, (aut ex fusco flauente) gregaria, mensis lautioribus contempta. Scheladrachus (Scheledracx) ab ijsdem vocitatur auis fluuiatilis, genere Mergi, quod Cormorantum appellant, minor, (vel ii mauis Anſere minor) Anate maior, rostro lato, extremitate acuminata (vnco fortaſſis) & dentibus acutissimis pleno: ex giluo subrufſo, vt pedibus quoque pectore albo, cæteræ partes variæ sunt. Piscium voracissimum hoc genus auium est: quos mira industria, quasi constipatæ, & ordine dispositæ insectantur, donec ex alto in angustias minus profundas compulerint: quo coactos deuorant. Caro eorum minus lauta, sed alij diuersam auem, quam suprà inter Anates platyrynchos tertio loco descripsimus, Anglorũ Scheledrachum esse aiunt: de quo Angli ipsi iudicent: nos ex auditu tantùm prodimus. Eadem, vel proxima est, quæ Morſex nominatur Alberto, auis aquatica, magna, vulgò apud inferiores Germanos Scholecherez (vel vt Murmellius scribit Scholucheren) dicta. Nigra est; rostrum ei serratum, & validum. Vngues fortes. Sub aqua mergitur, & pisces magnos capit, præcipuè anguillas. Gregatim nidificat in arboribus iuxta aquam, & piscibus pullos pascit. Voraces sunt hę aues, & a nido auolaturæ, si cibis recens ingestis nimium grauari se sentirint, euomunt eos, vt leuiores ad fugam sint: quæ verò non euomunt, aliquando pereunt. Fimus earum siccat arborum ramos, in quos inciderit. Saturatæ alas ad Solem expandunt, vt siccentur, palis, & arboribus insidentes. Volatura vix eleuatur, & caudam diù in aqua trahit; vnde & à quibusdam humidus calus (Duchtars, vt Murmellius scribit; nos potius scribemus Fuchtars) vocatur. Hæc Albertus libro vigesimotertio historiæ animaliũ. Cæterùm libro quinto, capite tertio de eadem sic scribit: In nostris regionibus auis est aquatica, nigra, quæ pisces in fluminibus, & maribus venatur, ac plurimum detrimenti infert: pectore, & ventre cinereo, tardi volatus. Cùm mergitur, manet diù sub aqua. Rostrum ei dentatum instar falcis messorum, quæ retinet pisces lubricos, vt anguillas. Rami ventris eius eluuie infecti arescunt, vt Ardeæ etiam, & ferè omnium aquaticarum simo. Hanc quidam vocant Coruum aquaticum, Germani Schaluchorn (fortaſſis à varietate, quasi ein Schlucker.) Pullos verò educat, vt cæteræ aues. Nidificat in arbore alta, & magna iuxta aquam piscosam. Quærendum an hæc sit auis, quam audio quibusdam inferioris Germaniæ locis vocari Aelgusis, quasi Anſerem anguillarum, quòd illas deuoret. Magnam, & nigram esse aiunt. Sed alij Algusam mihi narrant Accipitrum generis esse, magnam, & apud nos quoque capi: piscibus, & anguillis victitare, in quos ab alto conspectos recta deferatur. Quærendum etiam, an eadem sit, quam Gallis audio Cormarin, ideſt, Coruum marinum appellari, Anate maiorem, rostro Anatis rubente. Hæc omnia Ornithologus.

Anas Italica.
Vsus in cibis.
Ventriculus.
Seesluder quis.
Gulo quis.
Descriptio.
Scheledrachus.
Scheledrachi descriptio.
Morſex.
Descriptio.
Vbi nidificet.
Fimus qualis.
Morſicis alia historia.
Descriptio.
Vbi nidificet.

Auoſetta Italorum.

DE AVOSETTA ITALIS DICTA. Cap. LXIIII.

Beccostorto auis.

DE hac aue, quam Ferrariæ obseruauit idem Ornithologus, sic scribit: Auis hæc apud Italos Ferrariæ (ni fallor) Auosetta vocatur, nescio qua ratione: & à rostri sursum inflexi figura Beccostorto, vel Beccoroella. Lucarni circa lacum Verbanum Spinzago d'acqua: nam & Arquata auis iam suprà à nobis descripta Spinzago simpliciter eis nominatur. Hæc verò aquatica est, & palmipes. Turcis Zelux. Germanicum nomen nondum discere potui, quanquam apud nos etiam interdum capiatur, sed rarissimè. Ea, quam Ferrariæ vidi, crura habebat dodrantalia, rostrum nigrum, & sursum tendens in extremo acutum, quinque digitorum ferè longitudine. Pedes colore cyaneo diluto, digitos membranis iunctos. Corpus supinum totum album erat, pronum ex albo, nigroque alternis distinguebatur. Caput, & ceruix superius ex fusco nigricabant. Magnitudo totius corporis ferè Columbæ, aut paulò gracilior. Longitudo ab extremo rostro ad extremam caudam dodrantes duo. Hæc ille. Et rursus in epitome, Recurui rostra, inquit, vocari poterit hæc auis, donec aliud aptius nomen inueniatur. Sola enim rostrum neque rectum habet, neque deorsum flectit, sed sursum. Franciscus Bolognettus Senator nostræ vrbis, & Cardinalis Bolognetti parens hanc eãdem auem sibi Mantuâ missam mihi communicauit, aiebatque, atque idem mihi postea aucupes confirmarunt, eius vocem esse Crex, Crex, quare cùm Aristoteles eo nomine quandam appellet auem, suspicatus sum hanc esse, quanquam nondum didicerim, nunquid moribus sit pugnacibus, ingenioque valens ad victum, & cætera infelix: item nunquid cum Galgulo, & Merula, & Virione pugnet, vt scripsit Philosophus. Crura saltem longa habet, ac ideo posteriorem digitum, qui pro calce est, minutum, quod quoque de Crece idem ille tradit. Sed de Crece in sequenti libro ex Bellonij, & aliorum sententia pluribus agemus.

Auosettæ descriptio.

DE TROCHILO VVLGO CORRIRA. Cap. LXV.

Trochili velocitas.

Trochilus cur sic dictus.

IVSCEMODI auem Steganopodem aucupes nostri à pedum velocitate Corriram nuncupant. Conijcio ego Trochilum esse, quem scribunt per littora discurrere, tãta sæpius celeritate, vt cursus volatu eius etiam velocior sit, atque hinc nomen apud Græcos meritò impositum. Τροχίλος, inquit Varinus, auis nomen à currẽdo dictæ est. Varino paroxytonum hoc nomen est, vt & Athenæo, Aeliano, & alijs plerisque. Apud Herodotum penanflectitur: proparoxytonum est Hesychio: apud quem quoque κόρυδος auis est è genere Trochilorum: quæ quidem vox ad Curriram nostram proximè accedit. Albertus authoritate Auicennæ asserit, Trochilum esse auem similem Picæ, sed aquaticam, & variam, cuius rostrum simile sit rostro Anatis. Verùm eiuscemodi auis è Mergorum genere est, qui natant quidem celerrimè, sed nõ currunt. Ornithologus putat, Trochilos esse generis Gallinularum aquaticarum, quas, inquit, in ripis, & arenis celeriter currere notum est, cùm cursu magis, quàm volatu valeant, eoque cruribus sint oblongis, caudis verò perbreuibus. Habet profectò hæc mea auis crura oblonga, imo excepta Auosetta, inter palmipedes longissima: quare quòd plurimùm cursu valeat, Corriram, hoc est, tabellariam nuncupant. Auis est varia, rostro recto, luteo, in fine nigro, rictu magno, oculis nigris, albo circulo circundatis, quem rursus alius spadiceus ambit. Supinè ad ventrem vsque candicat. Caudam duæ albæ pennæ, sed quæ quoque in extremitatibus nigræ sunt, cooperiunt. Superiùs per caput, collum, & dorsum, & superiora alarum coloris ferruginei ferè. Crura habet, vt dixi, longa, coxas breues, digitos membrana iunctos. Scribit Athenæus Helorium, Trochilum, & Carulum mari tranquillo aduolare, victum ex piscibus quærentes. Quod nostræ aui etiam conuenire videtur. Adamare etiam aquas, vt de Trochilo prodidit Aristoteles, omnino statuendum est, cùm natura palmipedem fecerit. Aelianus Trochilum ait esse è genere palustriũ, & iuxta ripas fluuiorum oberrare, vbi obuia quæque legens depascatur. Nutriri verò etiam à Crocodilo, hoc est, hirudinibus, quæ faucibus

Corriræ descriptio.

Ex quibus viuat.

Vbi degat.

Trochili, & Crocodili mutua officia.

eius

Trochilus, Corrira vulgò, cum cypero dulci.

eius inhærent: huic etiam se gratum ostendere: nam dormienti Crocodilo, inquit, ichneumon insidiatur, & sæpe ceruici eius inhærens, strangulat. Trochilus clamat, & Crocodili nasum ferit, & excitatum aduersus hostem irritat. Hæc ille. Alibi quoq;, interprete Petro Gyllio, super eadem re sic scribit: Iam tametsi non pauca sint Trochilorum genera, & nomina, quæ sanè quidem, quoniam dura sunt, & ab aure religiosa, & terete auersa prætereo: haud quaquam cum ijs omnibus fœdere deuincitur, amicitiamq; colit Crocodilus, sed cũ solo nuncupato Cladoryncho societatem, atq; amicitiam facit. Enimuero nulla hic offensione hirudines ei legere potest. Pro Cladoryncho Hermolaus in castigationibus in Plinii legit Cladororynchum. Videtur autem sic dictus, inquit Ornithologus a motu, & concussione rostri: nam κλαδᾶσαι exponunt σεῖσαι, id est, concutere, pro κραδᾶσαι nimirum. Sic & κλαδαρόμματοι, οἱ ὑγιεῖς τὰ ὄμματα. Cæterùm nunquid & hæc ad meam autem pertineant, illi iudicabunt, qui Ægyptum, & alias regiones Crocodilos alentes peragrarunt.

Trochilorũ genera, & nomina multa sũt. Crocodili, & Trochili Cladorynchi amicitia.

Aliud miraculum de Trochilo prodidit[a] Oppianus, quod quoq; hic prætereundum nolumus; etiamsi huc pertinere vix credamus, nimirum mares a fœminis, fœminas a maribus pasci: incunte vere priores fœminas solicitare masculos ad coitum, sequi enim, & prope eos peculiari quodam cantu stridere, & vix tandem allectos mares accedere: mox iterum fœtu procreato separari, & ad sua sexum vtrumq; pascua seorsim reuerti. Tunc mares omnem fœturæ, & Veneris curam relinquere: fœminas laborem solis incumbere, eumq; eas inter se partiri. Iam alias oua in nidis fouere, alias fouentibus cibum congerere, & sic alternis oua suis plumis concalefacere pergere. Pullos iam adultos ad littus perducere, vbi mares versari solent, ibi fœmellas etiam ex pullis cum suo sexu remanere, masculos vltrò separari, sicut oues inter pascendum mixtæ à pastoribus secernuntur. Sic ille. Vērùm vt ad Corriram nostram reuertatur oratio, dici potest, nisi Trochilus sit, Celeum esse, (κήλεον) quam ἀπὸ τῆς κίλης, hoc est, à celeriter pergendo Suidas, & Varrinus Aristoteli dictam tradunt, quanquam apud Hesychium κήλαιος scribatur. Celeum autem Aristoteles παρὰ ποταμὸν καὶ λόχμας, id est, iuxta amnes, & fruteta versari scribit; tametsi Thetalorus fruteta, & nemora vertat, & pro Celeo Galgulum bis eodem capite contrario sanè sensu, & textum inuertens: nam primum vbi philosophus Celeum, & Lybium ait inuicē pugnare ait, ille transfert Galgulum pugnare cum Lybio: post cùm rursus Aristoteles Celeum, & Libyum aues scribat esse amicas, ille ne sibi ipsi aduersaretur, & aues, quas prius inimicas dixerat, nunc amicas diceret, pro Lybio vertit Lædum, cum vtrobiq; Lybius legatur in Græco contextu. Quamobrem Gazam corrupto textu vsum esse constat: nam primo loco non κίλλος, sed κολοιός, id est, Picus viridis, quam nonnulli cum Gulgulo confundunt, legendum est, vt perquam doctissimè disputat Ornithologus. Coniectura nostra, nunquid nimirum Trochilus sit nostra hæc Corrira, vel Celius, alij iudicent: nos enim nihil pro certo affirmamus. Ornithologo quidem, vt diximus, magis placet, Trochilos dici aliquas Gallinullarum species. Cæterùm quia in Celei mentionem incidimus, scire oportet Celeum quoq; fuisse nomen proprium viri cuiusdam, qui in Graculum fuit transmutatus, vt narrat[b] Antonius Liberalis hisce verbis. In Creta, inquit, fertur esse antrum apibus sacrum, in quo fabulantur Iouem a Rhea editum partu: & vel Deum, vel hominem quemquam præterire est religio. Certo autem cuiusq; anni tempore plurimus cernitur ex antro effulgens ignis, fieriq; id fabulantur tum, cùm sanguis de Iouis partu efferuescit. Obtinent speluncam eam sacræ apes, Iouis nutrices. Hoc antrum intrare ausi sunt Laius, Celeus, & Cerberus, & Ægolius, quamplurimi mellis exhauriendi causa: & corporibus vndique ære obtectis, mel apum hauserunt, Iouisq; viderunt cunabula. Tum & æs circa eorum ruptum est corpora, & Iupiter intonuit, fulmenq; intendit. Sed cum Parcæ, inhibuerunt, quòd non esset fas eo loco quemquam mori. Ergo Iupiter eos omnes in auium naturam transtulit: ab ijsq; sunt genera auium, quæ Laij, Coloioi (id est Graculi) Cerberi, & Ægolij vocantur. Suntq; boni auspicij & præ alijs rebus, quod prædicunt, perficiunt, eò quòd Iouis sanguinem viderunt.

Celeus.

Gazæ lapsus.

[a] *Lib. 2. de venat.*

[b] *In Metamorph.*

VLYSSIS ALDROVANDI PHILOSOPHI ET MEDICI BONONIENSIS, ORNITHOLOGIÆ LIBER VIGESIMVS AC POSTREMVS.

QVI EST

De Auibus, quæ circa aquas degunt,

DE CICONIA. Cap. I.

PRÆTER palmipedes aues, quę in aquis ferè ſemper degunt, inde ſibi victum quærentes, aliæ quoq; ſunt, quæ licet ad natandum ſint ineptę, vtpote fiſſipedes, aquas quoque amant, vel ſaltem loca aquis abundantia, vt ſunt ſtagna, paludes, atq; flumina, ex his item victum comparant. Inter quas volucres, quanquam ſint plurimæ, primùm ſeſe nobis offert Ciconia redeuntis anni iugiter renunciatrix, eijciens triſtitiam hyemis, lætitiam verni temporis introducens, in qua rationis experte animante, nos, qui rationales ſumus, admiramur ingenium, ſuſpicimus prudentiam, ſtupemus iuſtitiam, laudamus gratitudinem, prędicamus temperantiam, ſiue caſtitatem, cuius denique erga liberos ſuos, & liberorum ſuorum erga parentes pietatem, à qua pietaticultrix appoſitiſſimo epitheto Petronio Arbitro vetuſtiſſimo poëtę dicitur, cùm prophani, tum theologi cuiuis imitandam proponunt. Nutrit enim ſtudioſiſſimè pullos ſuos Ciconia, donec ſuo Marte victum ſibi parare queant, hi verò parentes ſuos viribus ob ſenium languentes eadem ſedulitate alunt: vnde pientiſſimum illud ἀντιπελαργῶν vſitatum paſſim in adagijs, & antiquiſſima lex Pelargica honore nominis his auibus habito, de parentibus, vt ita dicam, nutricandis. Habebantur, teſte Æliano, apud Ægyptios hanc ob cauſam in veneratione Ciconię, ſed non in eorum tantùm hieroglyphicis, verùm etiam in Romanorum principum numis ſummo cultu cuſq; reperiuntur. Quamobrem etiam fortè factum eſt, quod à plurimis populis eis parcatur, prohibitumq; ſit, inferre menſis, non aliter, quàm bouem olim occidere, atque ciuem. Sed veluti neq; boui perpetua fuit immunitas, ita Ciconię in culinam, & ipſę raptę, in quo tamen hoc illis acceſſit honoris, vt cùm delicati alij cibi plurimum ab hoc, vel illo ganeone priuatim conquiſiti, laudatiq; fuerint, vna Ciconia ędicto prætorio epulis inferri meruerit. Nunc verò quanquam à menſa prorſus reijciatur, eius tamen aduentus cum omnibus alijs gratiſſimus eſt, quod dura hyemis tempeſtate ſint leuati, tum maximè illis, qui anguſta, contractaq; paupertate premuntur. Is enim certè, qui primus Ciconiam veniſſe aduertit, in quemcunque incidit, pleno ore illud Homeri decantat.

Δός μοι ὑναγγέλλειν ὅτι ἤδη πέλαργος.

Ciconiæ encomia.

Ciconia pietaticultrix.

Ciconijs cur apud multos fas non ſit veſci.

ÆQVIVOCA.

QVEMADMODVM ὀροπέλαργος, ſiue Ciconia montana longè diuerſam, & toto genere differentem auem Ariſtoteli ſignificat, nimirum Aquilæ quoddam genus, de quo conſule primum noſtræ Ornithologiæ tomum: ita pariter πέλαργος alia etiam præter auem, de qua ſermo eſt, denotat. πέλαργοι in primis inſcripta ſic fabula ab Ariſtophane citatur ab Athenæo. πέλαργος item Heſychio vaſis fictilis genus eſt, nimirum, vt ro ſentit Ornithologus, à figura roſtri prominentis: vnde, inquit, & alembica vulgò dicta, hoc eſt, vaſa roſtrata, in quibus vapores per halitum ui ignis eucti è vaſis ſubiectis (cucurbitas vocant) in liquorem denſatur, & cauo limbo excepti per roſtrum deſtillant, non ineptè Pelargos, aut Ciconias nominari. Alibi idem Heſychius habet ſic: λάϊνον, λίθινον, πέλαργον: denotans fortè eiuſdem figuræ vaſis genus lapideum. Apud Varrinum nihil tale eſt legere. Quod modò ad Latinam dictionem (Ciconia) attinet, ea quoq; præter auem alia nonnulla ſignificat. Cælius Rhodiginus, organum, inquit, quo ex puteo hauritur aqua celonium inuenio appellatum: Ciconiam quidam Latine dicunt. Verùm ego apud Latinos id nominis in hac ſignificatione non reperio, niſi apud Iſidorum, qui materna voce vſus eſt. Hiſpa-

Celonium quid.

hi enim hoc inſtrumentum, Ciconiam dicunt. Telonem, inquit Iſidorus, vocant lignum 20 longum, quo hauriunt aquas (è puteis) Hoc inſtrumentum Hiſpani Ciconiam vocant, eò quòd imitetur eiuſdem nominis auem, leuantem, ac deponentem roſtrum, dum clangit. Sic ille. Cuius verba Sipontinus repetit. Sed eruditi nonnulli tollonem potiùs, vel tollenonem dicendum putant: nam Feſtus, Tolleno genus eſt, inquit, machinæ, à tollendo dictum, quo trahitur aqua in alteram partem prægrauante pondere. Meminit quoq; [a] Plinius his verbis: *Vel tollenonum hauſtu rigandos*. [b] Plautus verò, & [c] Liuius tollonem vocant. *Heus ſic*, inquit ille, *tolloni gratia? Cape hanc vrnam tibi*. Liuius ſic. *Collectis rurſus animis in arietes tollonibus libramenta plumbi aut ſaxorum, ſtipite: ve robuſtos incutiebat*. Idem inſtrumentum Græcis, vt Ariſtoteli, & Baſilio, κηλώνιον. Suidas ſcribit, κηλωνιον, & exponit τὸ γεράνιον. Alibi eandem vocem ſcribit per iota in penultima, & interpretatur ἵππου ἐπιβατήριον, hoc eſt, equum 30 admiſſarium. Heſychio vocatur κήλων, quam vocem Ornithologus primitiuam eſſe iudicat, κηλώνιον, diminutiuam, ſed quod rectius per iota in fine ſcribi velit, id non placet, cùm & Heſychius, Varrinus, & Suidas per ει diphthongum ſcribant, eoſq; ſequatur Autor theſauri linguæ Græcæ: κηλίνιον verò, vt nomenclator habet, nullibi inuenio, ſed quidem γερανὸν, quòd nimirum roſtrum Gruis æquè bene, ac Ciconiæ id inſtrumentum referat. Appellatur denique eiſdem Græcis ἀντλητήριον ξύλινον, vel ſimpliciter, ἀντλητηριον, quanquam etiam vas ſignificet, quod alias ἀντλητὴρ dicitur. Meminit huius vaſis Dion. Cæterum Ciconiam, ſiue Tollonem Itali, la Grue, vt etiam Galli dicunt, Germani Brunneſchvvoncxel, Belgę die vvippe. Structura huius machinæ putealis talis eſt. Trabs altè ſolo defigitur, cui altrinſecus altera longior tranſuerſa immittitur fibula adſtricta, põdere vnam 40

[a] *Lib. 19. cap. 4.*
[b] *In Rud.*
[c] *Lib. 8. belli Macedo.*

partem prægrauante. Quærit [d] Georgius Pachymerius, cur eiuſcemodi Ciconias ad puteos inſtruunt, & fabricantur ad hunc modum è Ligno enim, inquit, pondus adijciunt, plumbum ſcilicet, cum vas ipſum, ſiue ſit vacuum, ſiue plenum, pondus obtineat. An quoniam, inquit, hauriendi opus cùm ſit duobus temporibus diſtributum (mergere enim vrnam oportet, & eam ſurſum trahere) ſit, vt inanis quidem vrna facilè deſcendat, plena verò non ſine ratione trahatur. Confert igitur paulò tardiorem eſſe in deſcenſum ad id, vt pondus nonnihil leuius efficiatur ei, qui refert in ſublime. Hoc itaque plumbum, aut lapis in extrema Ciconia hærens, reddit effectum. Etenim ei quidem, qui vrnam demittit, maius fit pondus, quam ſi eam vacuam, & ſolam demittere cogeretur: cùm verò conferta fuerit, plumbum, aut quodcunque pondus adhæſerit, iterum tollit in altum. Hæc 50 ille, quæ omnia de hoc inſtrumento dicere placuit in gratiam beneuoli lectoris. Eſt & aliud inſtrumentum ferreum, quo ad hauriendas aquas è puteis vtimur, nimirum, quo cacabus aut vrna in aquam demittitur, quod quoq; Itali Cicognolam, quaſi Ciconiolam vocamus, cùm alias cum roſtro Ciconiæ, nihil, vel ſaltem parum omnino ſimilitudinis habeat, niſi forte ſic dictum fuerit, quod modò eleuetur, modò deprimatur, vt Ciconia caput modò eleuat, modò demittit: nam & aliquando ſi quem annuiſſe denotare volumus, dicimus, Ha fatto del capo vna Cicogna, hoc eſt, capite imitatus eſt Ciconiam. Ita pariter quodcunque aliud inſtrumentum alternatim in altum tollitur, & deprimitur Cicogna appellare ſolemus:

[d] *Lib. 12. Mechanic. cap. 16.*

Far del capo vna Cicogna Italis quid denotet.

solemus: Vnde Thomas Garzonius singularum campanæ partium nomina enumerans, inter ea Ciconiam (la Cicogna) etiam nominat.[c] Columella verò quoddam mensurę genus, quo Agricolæ vtuntur, Ciconiam scribit nuncupari: *Sed huic operi*, inquit, *exigendo quasi quandam machinam commenti maiores nostri regulam fabricauerunt, in cuius latere virgula prominens ad eam altitudinem, qua deprimi sulcum oportet; contingit summam ripæ partem. Id genus mensuræ Ciconiam vocant rustici*. [c] *Lib.3.*

Est postremò Ciconia apud Persium delusionis genus. Nam derisuri aliquem digitis dextræ manus in vnum collectis, veluti Ciconiæ rostrum effingunt, & manum post tergum motitantes, deridēt: Ciconia de lusionis genus.

O lane, à tergo quem nulla Ciconia pinxit.

Vnde paulò pòst, posticam sannam appellat, inquiens: *Posticæ occurrite sannæ*, hoc est, derisioni, quæ post tergum fit. Meminit D. Hieronymus ad Rusticum monachum scribens: *Ne credas*, ait, *laudatoribus tuis, imo irrisoribus aurem ne libenter accommodes, qui cùm te adulationibus fouerint, & quodam modo impotem mentis effecerint, si subitò respexeris, aut Ciconiarum deprehendes post te colla curuari, aut manu aures asini agitari, aut æstuantem canis linguam protrahi.* Alibi quoque præfans in Sophoniam prophetam, excusansq; se frustra à nonnullis irrideri, quòd eius prophetiam interpretandam suscepisset. *Qui*, inquit, *si scirent, &c. nunquam post tergum meum manum incuruarent in Ciconiam.*

SYNONYMA.

CHASIDA חסידה dictionem Hebraicam Ciconiam potiùs, quàm aliam auem significare antè alibi scripsi, ex eius nimirum etymologia, auem pietate, & benignitate insignem indicante, qualis apprime est Ciconia: item, quòd hęc certo, ac statuto tempore redeat, abeatq; quemadmodum de Chasida tradit propheta Hieremias: quamobrem diuersas interpretum versiones admiror. In lexico trilingui post dictionem Chasida, hæc quoq; vocabula subiunguntur, Deiutha דיותא, Chauarita חידיפא, Machuautha, & fortè Macuarta מחורתא quas omnes posteriores voces Chaldaicas esse putat Ornithologus, Ita quoq; sentit Santes Pagninus, qui pro Chauarita etiam Ciconiam transtulit, nimirum Leuit. 11. & Hieremiæ 8. exponitq; quasi nobilis, ac generosa, quemadmodum, inquit, & Hebręis dicitur Chasida, ideſt, pia, & benefica, quòd parentes iam senio confectos hæc illustris, & naturali pietate commendabilis auis alat, & enutriat grato admodum officio, & vel hominibus imitabili, educatoribus suis vicem reddens: Cæteroqui Chasida est nomen gentis Genesis 36. & Deut. 2. sic ille. Alibi quoq; Chasida deriuat à חסיר Chasir, ideſt, misericors, pius, benignus, probus, qui pio est affectu tum in Deum, tum in homines. Vult tamen, quod placet, apud Iob. 39. pro Chasida Struthionem debere verti, vt fecit quoq; D. Hieronymus, quoniam, quæ ibi dicuntur, non videantur Ciconiæ conuenire. Ergo sicut priorem constat a naturali misericordiæ affectu hoc nomine donatam, sic posteriorem hanc ab immisericordia, & crudelitate in suum genus, vt illic apud Iobum deseribitur, nonnulli appellatam censent. Confer vtrumq;. Alacolobori vocem, vt apparet, Arabicam, Syluaticus vertit Ciconiam, Alibi quoq; hæc corrupta nomina habet à Græcorum πιλαργὸς, Pilargos, Pilargia, Pilargie. Denique alibi Bulunge habet in eodem significato. Albertus pro Ciconia habet Lalath, nimirum ex Auicenna, vbi transtulit quendam locum [a] Aristotelis, quamquam ipse Ciconiam hac voce significari nesciuit. [b] Alibi etiam apud eundem Albertum ex philosopho Ladach pro eadem alite scribitur. Alibi Ybos, vel Ibis pro Antho auc apud eundem legitur, qui eam imprudentissimè cum Ciconia eandem facit: Sed & recentiores nonnulli alij in eandem scyllam impegerunt. Græcis cùm antiquis, tum etiam modernis hodie πιλαργὸς nominatur: poëtis etiam, teste Etymologo πιλαγὸς ρ littera omissa. Est autem dictio ista Græcorum ex contrarijs composita, vt vult idem Etymologus, item Eustathius, & Suidas, nimirum παρὰ τὸ πιλὸν (oxytonum) quod nigrum, seu liuidum significat, & ἀργὸν, ideſt, album. Qui sanè duo colores, si rostrum, & crura aufers, auem constituunt. πιλαργιδῆς Aristophani, & Æliano dicuntur Ciconiarum pulli, vt Suidas annotat. Videtur autem, inquit Ornithologus forma patronymica. Apud Varrinum legitur sic: πιλαργίδης, ὁ τὸ πιλάργυ (malim πιλαργὲ, cùm rectum πιλαργὸς oxytonum ferè semper ab eruditis scribatur) -γύρος. Ex [c] Aristotele, vt citat pro Ciconia λοφάλος habet. In eiusdem Varrini Lexico Κικόνια auis sic dicta memoratur, non alia scilicet, quàm Latinorum Ciconia. Gelenius in Lexico symphono Κίκνη Ciconiam exponit, quam sanè vocem nullibi inuenire

Chasida. Deiutha. Chauerita. Machuautha. Struthio cur Chasida dictus.

[a] *Li.9.Hist. cap. 13.* [b] *9. Hist. cap. 6.* [c] *Li.2.Hist.*

est. Proxima quidem huic est ἀκανθὶς, quam scribit Orus Apollo, Ægyptios gratitudinem denotaturos, pingere. Vbi Mercerus interpres Ciconiam esse conijcit. Verùm nos Vpupam esse alibi indicauimus, quę & ipsa Aegyptijs, teste Æliano in honore fuit, propter in parentes pietatem. Suidas Ἐρωδιὸν interpretatur Ciconiam, aut auem Ciconię similem: sed nos Ardeam esse suo loco pòst docebimus. Ζάρικα authore Hesychio Ciconię epitheton est. Ornithologus verò videri potiùs inquit peculiare in aliqua lingua Ciconię hoc nomen substantiuum esse, alludereq; ad Germanorum Storck. Apud Latinos synonymia caret. Prænestini, teste [d] Plauto, Coniam nuncupabant. Vergilius periphrasticè candidam alitem, Herodotus Ibidem albam pro Ciconia dixit, teste Petro Bellonio. Dicitur autem Ciconia, vt vult Isidorus, quasi Cicania à sono, quo crepitat. Italis Cicogna, vel etiam Zigogna dicitur, pullus verò Cicognino, qua voce vtitur etiam [e] Dantes, Hispanis Ciguenna: Gallis, & Sabaudis Cicogne, vel Cigogne, Germanis Storck, vel Storch: cuius vocis tale etymum finxit quidam doctus Germanus, qui teste Ornithologo, elegantissimè huius alitis encomium edidit, nempe παρὰ τὸν στοργὸν, hoc est, à mirabili illo studio, & amore, quo parentes prolem prosequuntur, & proles illos vicissim. Saxones dicunt ein Ebeher, Rostochij, & alibi Adebar, & Odeboer, Flandri Houare, cęteri Belgę Oyeuaert, vel rectiùs Ouvveuaer. Quam posteriorem vocem Batauis senem patrem significare audio, adeo vt & hi, cùm aui primum nomenclaturam imponerent, ad eandem στοργὴν respexerint, ac si nimirum patrem viribus iam in senio effœtum nutrire, indicare ipso nomine vellent. Anglis appellatur à Storke, Polonis Boczan, Illyrijs Cziap, Turcis Legler.

[d] *In Trucul.* Ciconiæ etymum.

[e] *Cant. 2. in Purg.*

GENVS. DIFFERENTIAE. FORMA.

Descriptio.

CICONIARVM duo genera reperiuntur: quorum vnum album, nimirum de quo nunc potissimùm agitur, alterum nigrum, de quo pòst, appellari potest. Differunt colore, & loco habitationis, vt patebit. Albertus Ciconiam, alas ait habere nigras, & caudam, aliasq; partes albas: quod sanè verum est, si rostrum, & pedes auferas, quę alias sunt rutili coloris, licet in pullis primùm fusce scant: vnde dixit Ouidius, *Ciconia candida pennis*. Auis est, inquit quidam Anglus, mediç magnitudinis inter Gruem, & Ardeam, pennis albis, & nigris distincta, crura longa habet, rostrum Gruinum, subrubrum, & crassum. Plinius tradit esse, qui affirment, Ciconijs non inesse linguas: quod repetens Solinus addit, sonum, quo crepitant, oris potiùs, quàm vocis esse. Qua de re quid iudicem non habeo, cùm nondum adhuc auis ad manus meas peruenerit. Caret enim ager noster his auibus. Video tamen Germanum, qui de ea encomium scripsit, asserere, linguam quidem, sed breuissimam habere. Petronius Arbiter Ciconiam, quòd crura ei sint procera, & excelsa gracilipedem, Baptista Mantuanus, longo crure vocauit. Est præterea Ciconia δολιχόδειρος, ideſt, collo oblongo, cuius vti & rostri longi vsum docet [a] Galenus, quem consule.

Magnitudo.

[a] *Lib. 11. de vsu part. cap. 8.*

LOCVS. MIGRATIO.

Quæ loca frequentet.

CICONIA duo præcipuè loca victus quęrendi gratia frequentat, stagna nempe, & prata. Aduena auis est, nam certo anni tempore auolat, certo redit. In Germania cùm superiori, tum inferiori auis est notissima. Ornithologus in Heluetia abundare scribit, præsertim ijs locis, à quibus paludes, aut lacus non multum distant. Olim passim in Italia quoque degebant, sicuti in primis ex Attilæ augurio suo loco recitando, necnon hisce antiquissimi M. Varronis verbis liquet. *Neque enim*, inquit, *Hirundines, & Ciconia, quæ in Italia pariunt, in omnibus terris pariunt*. Nunc quod sciam, in Italia non habitant, vel saltem in nostris hisce regionibus. Olim in Fidenate agro, nec pullos, nec nidum faciebant, vt scribit Plinius; qui pariter ad Larium lacum in Trãspadana Italia amœnum arbusto locum Ciconias non permeare refert, sicuti nec octauum citra lapidem ab eo. Scribit author de natura rerum, Ciconias Thuringiam, quæ Germaniæ ciuitas est, vbi decimę non soluuntur, neq; intrare, neque inhabitare, alijsq; in locis, vbi habitat, vnum è fœtibus suis domino loci,

Loci vbi habitat domi noquid persoluat Ciconia.

sub

sub quo fœtificant, deplumatũ, quasi tributũ deijcere, ac si hę volucres nõ degãt, vbi decimę nõ soluũtur. Sũt tamẽ & in Britãnia nunc, nisi aliunde inferantur, ignotæ tetle quodã Anglo, q̃ ignotissimæ. Ignorabant veteres, quò hinc ex Europa discedentes abirẽt, vt diserte tẽ testatur Plinius: *Ciconiæ*, inquit, *quonã è loco veniant, aut quò se referant, incõpertũ adhuc est. E longinquo venire non dubium, eodem quo Grues modo, illas hyemis, has æstatis aduenas.* Bellonius verò ceu oculatus ipse testis hyeme in Aegypto, & in Aphrica viuere certissimũ esse tradit, quin, inquit, alios etiam oculatos testes possim appellare, qui simul obseruarũt, Septembri, & Octobri mensibus totam Aegypti planiciem infinitum harum volucrum numerum alere. Verùm videndum esset, nunquid omnes hinc abeant: nam Geruasius Tibellotius, referente Gaudentio Merula, in Lario lacu, qui nunc Comensis appellatur, & ad quem Plinius Ciconias permeare negat, vt antè diximus, piscatores per hyemem multas velut extinctas, reti in siccum trahere, easque simul iunctas mutuò, simul rostra in ano inserta habere, & thermis calefactas reuiuiscere tradit. Præterea [a] Baptista Campofulgosus Ciconias sub aqua non tantùm admittit, posse viuere, verùm spirandi quoque, & se alendi viam habere videri. In Lotharingia denique iuxta Metenensem vrbem in quodam alio lacu, vt idem Campofulgosus refert, anno salutis quadringentesimo sexagesimo septimo supra mille, permultæ aliæ Ciconiæ similiter inuentæ fuerunt, quæ in thermis calefactæ reuixerunt. Eaque res, inquit, effecit, vt quidam sub aquis abdere se Ciconias putarent, ea ratione moti, quòd vsque in præsentem diem nec scriptum sit, nec satis intellectum, quò se desinente æstate recipiant, cùm tam multi apud Græcos, Latinosq; fuerint, qui diligenter animalium naturam inuestigarũt. Hęc ille. Sed nos, quò auolent ex Bellonio diximus. Sin in aquis ita lateant, vt iam postremò scripsimus, rectè Aristoteles latere Ciconias scripserit. Sunt quoque qui hybernis diebus in Aphrica delitescere velint, perinde vt apud nos Hirundines solent, quod, inquit Germanus ille Ciconię encomiastes, affirmare non ausim, sed hocne modo, an in longinquioribus Africę terrę montium recessibus lateant, tanquam incompertum relinquimus. Ego sanè hac in re Bellonio fidem adhibeo: qui & alibi sic scribit: Ciconię, quę æstate in Europa sunt, magna hyemis parte, vt in Aegypto, sic etiam circa Antiochiam (iuxta Amanum montem) degunt. Et rursus: Cùm circa Abydum essem, vicesimo quarto die Augusti, ingentem Ciconiarum vim conspexi, quæ, ad tria, vel quatuor millia accedere videbantur. Volabant illæ à Russia & Tartaria, & Hellespontum agmine decussato transuersum traijciebant. Et cum supra Tenedum insulam essent, longo per anfractus tractu se conuertebant; donec in circulum omnes colligerentur. Inde priusquam longius a faucibus Propontidis pergerent, in minores aliquot turmas supra viginti se distribuebant, & se inuicem versus meridiem sequebãtur. Oppianus [b] quoque ait, quosdam referre ex Lycia volare, alios dicer ex Aethyopia, quo loco inchoata ex inundatione Nili fœcundatur Aegyptus. Cum itaque eò migrare Ciconias constet, aliquid quoque de migratione, & reditu ad nos dicamus. *Abitura*, inquit Plinius, *congregantur in loco certo, comitataque sic, vt nulla sui generis relinquatur, nisi captiua, aut serua, ceu lege prædicta die recedunt. Nemo vidit agmen discedentium, cùm discessurum appareat: nec venire, sed venisse cernimus: vtrunque nocturnis fit temporibus. Et quamuis vltrà, citraue peruolent, nunquam tamen aduenisse vsquam, nisi noctu existimantur. Pythones comen vocant in Asia patentibus campis, vbi congregata inter se commurmurant (vbi primo aduentus sui tempore Ciconia aduolãt, Solinus) eam, qua nouissimò aduenit, lacerant, atque ita abeunt. Notatum post idus Augustas non temerè visas ibi.* Hæc ille. Sed Bellonius discedentes vidit, asseritque alibi eas ideo non videri, quòd vocem inter volandum non ædant, vt Grues solent, & Anseres. Earum encomiastes eandem migrationem depicturus, Simulatque, inquit, Ciconiolæ in pennas integras excrescere, iamque alarum firmiore ope leniter spirante aura, nido se tollere, mox proximo nido tecta circumuolare audent; deinde libero etiam cælo sublimes ludere sustinent. Postremò cùm finitimas Ciconiarum ædes obuolitantes ad alarum faciẽda pericula euocant: id quod Idibus Junij faciunt (eo enim tempore nidos primùm egredientes deserunt, euolantque ac reuolant. Accedit, quòd è pratis ipsę quod sumant ductu, instinctuque parentum venantur) tum, inquam solertissima quadam ingenij perspicacitate perfectionis tempus obseruant. Est autem sub æstatis exitum circiter idus Augustas. Et rursus: Idibus Augusti (circiter diem ascensionis B. Virginis) Ciconiæ, iuuenesque senesque collecto agmine pulcherrimo, iter laboriosum illud pernocte luna ingrediuntur. Priusquam verò mare traijciunt, omnes, quas quidem agri nostri emittere, Athesim Galliæ flumen non ita procul à Sextinianis aquis, seu (vt alijs placet) Sextiani, aris, nimirum vbi Marius Cimbros ferro fudit, congregantur. Illic habitis inter se publicis concionibus commurmurant, exercitum lustrant, cognitionibus eadem vnum, aut alterum traducunt, iudicia acriter exercent: & si quam tardior segnities mo

rata est,

[a] *Lib. 1. memorab.*

[b] *In Ixeut.*

Vbi non degere dicãt.

Migrationis modus.

Noctũ aduenient.

Nouissimò venientem lacerant.

Quo tempore abeãt.

rata est, aut adulterij crimen conuicit, eam communibus sententijs dispungunt, occiduntque. D. Ambrosius, & Magnus Basilius, eosque, vt apparet, sequutus Isidorus, tradunt, Cornices, cùm migrant Ciconiæ, ducendi functionem subire, illasque dirigere, & turmis quodammodo stipatricibus, consectari earenus, vti vel aduersus inimicas aues munimento haudquaquam cõtemnendo esse credantur, ac periculis subire proprijs non suam bellandi aleam. Cæterùm, nunquid hoc verum sit, planè ignoro. Scio quidem, Kiranidem scribere Cornices Ciconijs in Aegypto per hyemem pugnare vti in Palecano retuli. Malim tamen amicas potius, quàm inimicas aues esse Ciconias, & Cornices. Vt vt est, hoc certũ est, ad nos accedere, quando in ijs locis, vbi hybernarunt, intolerabilem æstum ferre nequeunt. Tunc enim nostræ regiones ipsis temperatæ appparent, quemadmodum contrà hyems intemperata: cuius fugientes frigora, aliò, quò diximus, recedunt, mediocris caloris amantes, qualis est potissimùm in Europa.

Cornicum in Ciconias officia.

MORES. INGENIVM. PRVDENTIA. GRATITVDO. TEMPERANTIA. CASTITAS. PIETAS.

VR migrent Ciconiæ iam dictum est; hoc est, cur certis temporibus vno in loco congregatæ discedant, ac reuertantur, vtrumque ferè clam, & noctu: item quam insignem in eiusmodi migratione prudentiam obseruent. Insuper tradunt D. Ambrosius, & Magnus Basilius Ciconias iam commigraturas non aliter, quàm collecto agmine proficisci, ac velut per tesserarios militiæ quadam imagine tempore pronunciato, pariter moueri omnes, mirè seruatis ordinibus, ceu nec agminis coactor desit. Cæterùm, quod Diui isti non attigere, simul congregatæ habitis inter se publicis concionibus commurmurant, inquit earum encomiastes, exercitum lustrant, cognitionibusque diem vnum, aut alterum traducunt, & si quam tardior segnities morata est, eam communibus sententijs dispungunt, occiduntque. Denique abituræ Aquilonis secundum flatum prudenter expectant, qui simulatque pronior incidit, tum ceu lege prædicta die profectionem maturant. Quantum ingenio valeant hæ aues etiam indicant, quando velut sibi ipsis medicæ, accepto in pugna vulnere, origano, teste Aristotele (Gaza cunilam vertit) appositò sese sanant: quod quanquam cæteras quoque aues facitare dicat Philosophus, tamen Aelianus non quasuis ea herba vti asserit, sed præter Ciconias, Perdices, & Palumbes tantùm, Plinius tantùm Ciconias. Sapientissimè quoque Vespertiliones, quibuscum miro modo dissident, nidis suis perniciem molientes vindicant, teste Aeliano. *Platane*, inquit, *scitu in nidos suos inferunt* (quod & Zoroastres in Geoponicis dixerat) *ad quæ accedentes Vespertiliones, tempore comprehensa perniciem afferre nequeunt*. Dicuntur præterea clysteris vtum inuenisse, hominesque docuisse Ciconiæ (quanquam id Ibidi alij, alij alijs auibus ascribant,) rostro cùm venter non obedit, in anum indito fæces, atque recrementa eiicientes. In nidi autem lustratione nonne quoque quid hominibus æmulandum præstant? Eum nunquam extruunt, vt scriptum reliquit [a] Philostratus, quin lapidem, quem lychniten vocant, imponant, quasi facem adhibentes, vt oua fœtum prodeãt, & serpentes nido non appropinquent. Aliquot sanè memorantur animantia, præcipuè autem aues, in quibus multa, in primisque manifesta, atque clarissima apparet prouidentia, inter quas Ciconia sanè non infimum locum obtinet. Etenim futuras vrbium clades, & interitus præcognoscere videtur, cum nimirum prius quàm ab hoste expugnentur, vnà cum fœtubus aufugere sæpe visa sit. Hinc spectat nidificandi etiam eius modus. In eminentissimis enim ædificiorum apicibus, aut in speculis altissimis, arboribusque summis, montiumque verticibus nidum ponit, quod humo, humilibusue locis se, suaque minimè credat, omnesque fortunæ casus inaccessæ altitudinis altissimo consilio cauet. Quare apud Psalmistam vbi ait; Hasida (Herodium vertunt ferè omnes) domus dux est eorum; rectè Ciconia verti potest: quemadmodum luculenter quoque ostendit [b] Pierius Valerianus. Quod modò ad alitis huius gratitudinem attinet: hanc in primis celebrat Plutarchus, *Ciconia*, inquiens, *quanquam à nobis neque tegitur, neque fouetur, neque tutelam, neque auxilium vllum accipit, persoluit tamen mercedem loci, quem occupauit, dum infesta hominibus animalia, rubetas, & angues circumiens, interficit*. Mirum sanè est, & ab hominibus quodammodo imitandum, quod memoriæ prodidit author de

Mirus in migrando ordo.

Vulneribus quomodo medeãtur.

Quomodo se a Vespertilionibus vlciscantur.

Clysteris vsum quis inuenerit.

[a] *In vita Apollonij.*

In nido extruẽdo quid obseruent.

Vbi nidificent.

[b] *Lib. 17.*

Ciconiæ gratitudo.

natura

natura rerum. *Ciconia*, inquit, *nidum suum quotannis repetant, & vnum è fœtibus domino loci, sub quo fœtificant, deplumatum, vt fertur, deferunt quasi tributum. Quinimo, vt vulgò dicitur, pro decimis deferunt. Deo tuis suum seruantes. In cuius signum Thuringiam, vbi decima non dantur, neque intrant, neque inhabitant, vt experientia docet.* Sic ille, qui tamen id facere putat Ciconiam, tædio nutriendi. Vt vt est, multa de huius auis gratitudine eximia, referuntur. Insigne profectò in primis illius est specimen, quòd habet Aelianus: Gratam, inquit, accepti beneficij memoriam ipsæ etiam bestiæ retinent. Tarentina mulier, nomine Heracleis, & cæteris in rebus ex maximè raro fœminarum genere fuit, & verò ab omni stupro integram, castamque se marito conseruauit: quippe quæ vt viuentem cùm studiosè, & diligenter coluisset, sic postquam è vita excessisset, se hdissimam, & ab omni libidine continentem humato coniugi præstans, vrbanas commorationes, & domum, in qua mortuum vidisset maritum adeò malè odit, vt pro mœrore ad sepulchri monumentum, vbi sepultura affectus ille esset, miserrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina, cum æstiuo anni tempore Ciconijs pullorum suorum volatum experientibus, vnus & infirmissima ætate, & alarum debilitate delapsus alterum crus fregisset, eiusmodi casum intuita, se cognito morbo misericordem pullo præbuit. Nam & vulnus obligauit, & medicamentis, & cibo, potioneque adhibitis cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit: atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimisit. Hic admirabili quadam naturæ intelligentia non ignorans se conseruatæ vitæ præmium mulieri debere, anno post, cùm ad vernum solem fortè apricantem eam, quæ sibi benigne fecerat, perspexisset, demisso, atq; humili volatu proximè ad ipsam profecta, in eius sinum lapidem euomunt, deinde in tecto subsedit. Cuius facti admiratione commota Heracleis, dubitabat, quid istuc esset. Cùm igitur intus alicubi deposuisset, nocte sequenti somno soluta eum fulgere, & radiatam domum tanquam immissis facibus ex eo splendore perspexit: vbi vero Ciconiam comprehendisset, & vulneris cicatricem percepisset, hanc agnouit eam esse, quam miseratione commota sanauisset. Hactenus Aelianus. Quam eandem historiam breuius, sed paulò aliter narrat Paraphrastes in Ixeuticis Oppiani hoc modo: Mirabilis omnino, & solertis ingenij sunt, siue iniuria cauenda, siue gratitudinis aliquod signum ędendum fuerit. Nam & hoc accidisse fertur: Cum quidam Ciconiæ crus lapide contregisset, eaque in nidum transuerta, vt poterat, se reciperet, à mulieribus, quæ claudicantem viderant, restituta est, & cum cæteris auolauit. Sequentis deinde anni uere cùm redijsset ad eundem locum (agnoscebatur autem ex claudicationis signo) & mulieres conspectu sui, ceu quæ libenter apud ipsas diuerteret, exhilarasset; mox è rostro oblongo egregiam, & pretiosam gemmam ad pedes mulierū euomuit: quod quidem illæ gratitudinis ergo fieri intellexerunt. Simile prorsus exemplum gratitudinis Ornithologus a Iustino Globero I. C. his verbis exaratum refert: Præter pietatis erga parentes laudem, quam Ciconijs, & natura, & historia ab antiquo tribuit, etiam reipsa compertum est, hospitalitatis officium, vicemque Ciconias agnoscere beneficio suo, & compensare. Contigit enim non procul à patria mea (Sanctogoarinum vulgus appellat) in ciuitate quondã imperij libera Vuestalia superiore, quod sæpe audiui auos, & maiores meos mihi commemorare, vt Ciconia nidum in cuiusdam ciuis tecto haberet, in quo per multos annos ex more oua excluderet, & pullos nutricaret. Tanto autem tempore eadem auis benigni hospitis clementiam experta, vt quæ à nemine domesticorum (pio patrefamilias ita cauente) infestaretur, quotannis suo tempore & auolare, & redire, eundemque nidum repetere solebat. Habuit autem in more præter cæteras sui generis aues hæc bestia, siue hospitis frugi, & modesti humanitate ducta, siue commoditate loci, ædiumque, siue (quod verisimilius est) natura ad hoc ipsam inuitante, vt bis quotannis, nimirum sub veris, & autumni tempus pridie ferè antequam auolaret, & postridie cùm rediret, circum limen, ac porticum domus hospitis sui volitaret, & stridenti rostro se præsentem velut indicaret, semper lætabundo, ac ceu applaudente gestu, voceque à patrefamilias accepta, ac rursus dimissa. Hæc cum iam multis annis inter auem, & hospitem consuetudo fuisset, tãdem aliquando ex more sub autumnum auolatura ante ad porticum domus obstrepero impetu fertur, ac crepitanti rostro ceu hospiti valedictura insolentiùs aliquantò gestire visa est: cui bene precatus herus amico ore auem quasi alloquens, iubet, vt salua, & incolumis redeat. Sub ver igitur postmodum reuersa bestia ex more in foribus ædium rostri crepitu salutat, ac mox ante pedes viri radicem magnam recentis zinziberis è gutture exerens, tanquam gratulabunda collocat, rostro, vt plurimùm obstrepero, in symbolum hospitalitatis. Admiratus hospes peregrinum, & informe quodammodo munus, accipit, & vicinis videndum præbet, certò cognoscentibus gustando veram, ac viridem zinziberis esse radicem. Et quandoquidem hactenus apud multos dubium fuit, & quodammodo incompertum (inter quos etiam Plinius est) quonam

Ciconia gẽmam pro medicato crure reportat.

Ciconia zinziberis radicẽ hero suo reportat.

è loco

è loco veniant, aut quò se referant Ciconiæ: vel ex hoc facto constabit, calidas eas terras, & vltramarinas, vbi zinziber hodie nasci dicitur, cùm à nobis auolant, petere. Verùm & hoc exemplo qualicunque si non aliud, certè nos admoneri arbitrarer inter homines etiam cum pietatem, tum hospitalitatem plurimi fieri oportere. Extat postremò & alia super harum alitum admirabili gratitudine elegantissima historia apud [c] Oppianum, quę talis est: In Italia, inquit, vt fertur, cùm serpens quidam ad nidum prorepens Ciconiarum pullos deuorasset, & alteram deinde sequentis anni fœturam similiter perdidisset, Ciconiæ tertio demum anno reuersæ, nouam quandam auem, & prius non visam (quæ breuior quidem Ciconijs erat, sed rostrum magnum, & acutum ensis instar à capite exerebat) secum adduxere, indicata nimirum ei fœtus calamitate sui, siue pollicitationibus vllis, siue verbis, vt opem ferret in uitatam. Nam vtrum aues, & animantes aliæ suum inter se colloquium nobis ignorum misceant, in dubium vocari potest. Auis hæc nondum absoluto Ciconiarum fœtu, coniuncta eis non erat: pullis verò iam exclusis cùm parentes ad comparandum pullis, auique custodi victum longiùs auolarent, ipsa nidum non deseruit, vt serpenti obsisteret. Serpens igitur paulò pòst progressus è latibulo pullos aggreditur, & licet ab aue custode rostro impeteretur, non statim recessit, sed erectus corpore, caudæque innitens se opponebat: & secùdò iam ictus spiris inuoluere custodem molie batur, vtcunque plurimis se flexibus insinuaret. Nam facilè cuadebat auis in sublime se recipiens. Sic dum ille perdere, hæc seruare pullos annitũtur, plurimis ille tandem vulneribus confossus iacuit: at non impunè: auem enim in cõflictu dentibus venenatis adeo læsit, vt omnes ei pennæ defluerent. Cùm verò reuertẽdi tempus appetijsset, ac reliquæ Ciconiæ iam auolassent, parentes cum pullis seruatis, vt beneficij memores se declararent, tantisper mansere, donec nouis ei pennis renatis simul auolarent. Hęc Oppianus, quæ vnà cum prædictis de gratitudine Ciconiarum dicta sint. Vt modò de temperantia earum, siue castitate aliquid dicamus, scire licet, insignem quoque, atque nobis imitandam vulgò haberi. Nam vt author de natura rerum tradit, non dubium est, Ciconias castitatis sectatrices, cultricesq; esse, fœdus coniugij inuicem seruare. Fertur enim, quòd in eminentiori loco domus par Ciconiarum habitant: vnde mare ad pastum redeunte, frequẽter alius mas aduenies fœminam adulterino coitu polluebat. At illa statim eminus in fonte se mergebat: sic scelus adulterij per aquæ lauacrum delens, marem proprium deludebat. Huiusmodi factum dominus loci frequenter aduertit, & quadam die post adulterium, eam à fonte, ne lauaretur, prohibuit: nec mora, masculus à pastu rediẽs in fœmina sua scelus adulterij deprehendit. & in præsentia dissimulans abijt: reuersusq; secunda die maximam multitudinem secum adduxit, quæ singulæ aggressæ miseram crudeli morte laniauerũt. Idem suo tempore obseruatum esse in adultera Ciconia testatur Gulielmus Parisiensis. Earum vero encomiastes, cùm hinc migrant, author est, habitis inter se publicis concionibus exercitum lustrare, cognitionibus diem vnum, aut alterum traducere, iudicia grauiter exercere, & si quam adulterij crimen conuicit, eam communibus sententijs dispungere, occidereque. Mirum profectò est quod narrat Aelianus his verbis: Ciconia riuali inuidia laborare fertur: nam cùm in Cranone Thessaliæ eximiâ formâ mulier, cui nomen esset Alcinoe, à coniuge peregrè profecto domi relicta, dum stupri consuetudinem cum seruo quodam fecisset, hoc quidem ipsum Ciconia intelligens, seruiles iniurias in dominum non sustinuit, quo minus quàm mox facto impetu cum sensu oculorum orbans, iniuriam in dominum illatam vlcisceretur. Præterea castas esse, inde quoque liquet, quòd cum mares fœminarum aduentum decem fermè dierum interuallo anteuertunt, tamq; nido si fortè violatum reperiunt, reparato eas soliciti expectent, fœminæ non ad alios accedant, sed singulæ suos coniuges eodem, quo antè amore inquirant: illi verò harum aduentu mirè gratulentur, & alis applaudant: at vbi iam nido accepere, Dij boni quàm dulcissima salutatio? Quanta ob felicem aduentum gratulatio? Quos complexus? Quàm mellita cernas oscula? Atque interim lenes susurri quidam audiuntur. Cæterùm ab earum insigni, & nulli non celebrata reciproca pietate vulgatissimum Græcorum prouerbium est ἀντιπελαργῶν: pro quo Scaliger alibi, ac alij plerique reciconiare, Baptista Pius ex D. Ambrosio redhostire transferũt, author adagiorum id apud Græcos mutuam officij vicem rependere esse asserit, maximè nutricandi, fouendiq; eos, à quibus aliquando fueris enutritus, aut institutus: vt si liberi parentes ætate fessos vicissim alant, foueantq; ac si discipulus præceptorem inuicem erudiat, ac si Ciconia, siue Pelargus parentes suos præ senio victum sibi acquirere inualidos eodem amore, quo ab ipsis in iuuẽtute est enutrita, alat: quod tamen Aristoteles non videtur affirmare, scribens, hoc ita vulgò dici: vnde apparet Aristophanis Scholiasten, & Suidam non rectè scribere, Aristotelem simpliciter hoc verum esse asserere. Cùm verò id vulgò, & à pluribus scriptoribus fit receptum,

[c] In Ixeut.

Castitas.

Ciconiæ in adulteram quam seuere animaduertunt.

Reciconiare quid.

quid

quid vetat, cur & nos id non admittamus? *Genitricum senectam*, inquit Plinius, *invicem educãt.* Exactiùs, clariusq; Solinus: *Eximia illis inest pietas. Etenim quantum temporis impenderint fœtibus educandis, tantum & ipsa à pullis suis invicem aluntur.* D. Basilius quoque Ciconiarum nobis pietatis ergà parentes exemplum proponit. Budæus Pelargicos nomos ab Aristophane dictos esse ait, quasi Ciconiarias leges, quibus liberi parentes alere iubentur. Id, inquit, quod in iure quoque cautum est. Aristophanis versus sunt hi. Leges Ciconiæ.

Ἀλλ' ἔχει ἡμῖν τοῖσιν ὄρνισι νόμος
Παλαιός, ἐν τοῖς τῶν πελαργῶν κύρβεσιν.
Ἐπειδὰν ὁ πατὴρ ὁ πελαργὸς ἐκπτερώσῃ
Πάντας ποιῇ τοὺς πελαργιδέας τούτων,
Δεῖ τὰς νεοττὰς τὸν πατέρα πάλιν τρέφειν, id est.
Nobis quidem avibus pervetusta lex viget.
Ciconiarum inscripta tabulis ut simul
Ciconia parens educata erit suas
Ciconias, & iam volucres evaserint,
Pulli vicissim nutriant patrem suum.

Diuus quoque Ambrosius, qui hanc avem convenienti epitheto piam, vtiq; convenientissimo pietaticultricem Petronius Arbitrer, appellat, non tantùm in senectute alere parentes suos scribit, sed in volatu humeris quoque gestare. Cuius verba Ioan. Baptista Pius hæc recitat, Ciconiæ parentes humeris gestant.

Aves non erubescunt reverendi senis membra portare. Est enim vectura pietatis, quod eosque frequẽtes testificatione percrebruit, ut congrua mercedem remunerationis invenerit. Nam Romanorum usu avis pia vocatur. Quodq; vix unt imperatori consulto senatus delatum dicitur, illa hoc aves in commune invenerunt. Pios enim filios patrum prius oportuit in iudicio praedicari. Habent etiam universorum suffragia. Nam retributio beneficiorum ἀντιπελάργωσις nominatur. Virtus itaque ab his nomen accepit, cum relatio gratiarum Ciconia vocabulo nuncupetur. Sed nemo profectò venustiùs, nemo felicius, quàm Philo Iudæus, hanc pietatem expressit. *Ciconia senes impotes volandi*, inquit, *nido se continent. Ex his prognata terra marique volitant, & cibos parentibus afferunt. Sic illa ut earum aetate dignum est, quiete fruuntur, & copiosiùs vero laborem comportandi solantur pietate, ac spe recipiendæ in senectute gratiæ, debitum persolventes interim, quod tempus postulat: & eadem opera natos implumes, effœtosq; parentes educant, naturæ instinctu, & pullis, & decrepitis alacriter praestando mutuum officium. Et posteà non obuelent præ pudore facrem homines parentum contemptores, damnabãtq; suam iniuriam in re, quæ vel sola erat curanda, vel ante alias, præsertim cum non tam conferatur, quã referatur beneficium? Filiorum enim nihil est proprium, quod non parentibus debeant, à quibus vel ac ceperunt, vel in accipiendo adiuti sunt, &c.* Eiusmodi auis memorandam pietatem non ignorãs quidam in Germania, vt narrat Ornithologus, stultitiam simulãs propter paupertatem liberos suos in Ciconiarum nidum imposuit, tanquã ab illis alendos: quo animaduerso annona à magistratu donatus est. Docet quoque volare pullos Ciconia parens primò, vt tradit Plutarchus, tentantes. Solent enim hi priusquam auolare longiùs a nidis queant, experiri primum nunquid tantum valeant, quod eleganter innuit doctissimus Dantes, cùm canit: Ciconiæ parentes humeris gestant. Ciconia pullos volare docet. [d] *Cant. 24. Purg.*

Et quale il Cicognin, che leva l'ala
Per voglia di volar', e non s'attenta
D'abbandonar lo nido, e giu la cala.

Quo verò amore pullos suos prosequatur Ciconia in memorabili illo Delphorũ (Batauiæ hæc illustris vrbs est) incẽdio, quo tota ea vrbs cõflagrauit, manifesto propriç pro ijs mortis exẽplo declarauit. Testatur enĩ illius vrbis historia, Ciconiã à pabulatione reducẽ, cũ flãmas nido imminẽtes certo exitio pullorũ videret, conatã modis omnibus eos grãdiusculos, imo vix lucres tamẽ eripere medijs ex ignibus, tandẽ desperata omni ope, & quasi cõclamata, passis alis in nidũ se præcipitẽ dedisse, pullisq; toto corpore obtectis incumbere vitam fudisse, velut deposita vitæ spe vltrò cũ carissimis pignoribus mortẽ oppeturã. Miraculo rei, & pietatis rẽ his versibus cõsignatã addã ex Batauiç hist. aut horũ ex quo hãc quoq; historiã trãscripsi. Quanto amore pullos prosequatur Ciconia.

Candida, & obstreperis innixa Ciconia ramis,
Pignora ab ardente viderat igne premi.
Eripiatne suos, & aperta pericula tentet?
Hinc suadet pietas, vita amor inde vetat.
Hanc luctam pietas generosa diremit, & urna
Esse eadem, & sobolis vult Lybitina suæ.
Iam minor Assyrium Phœnicem fama sequatur
Vivere qua busto quærit, & ista mori.

VOX.

VOX:

SOLINVS, Ciconias, quòd lingua carere dicantur, ſonũ illum, quo crepitãt, oris potius, quàm vocis eſſe ferri ſcribit. [a] Bellonius ex concuſſione mandibularum ad inuicem: negatque vocem eſſe, quæ ex pulmonibus proueniat. Sunt qui velint, interioris impulſu vehemẽtiore, alij (quod magis videtur) modulata linguæ, roſtriq; compoſitione. Vt vt eſt, certum ſaltẽ eſt, cum ita crepitant, roſtrum modò in tergus, modò in hoc, modò in illud latus, modò in pectus iacere. Author Philomelæ glotterare dixit de voce, aut ſono Ciconiæ:

[a] *Lib. 4. cap. 10.*

Glotterare de Ciconię voce.

Glotterat immenſa de turre Ciconia roſtro.

Quòd ſi verò hoc verbum ἀπὸ τῆς γλώττης, vt exiſtimat earum encomiaſtes factum ſit, t lite ra geminata potiùs erit ſcribendum. Coraliſtria, vel vt alij ſcribunt Choraliſtria Ciconiæ epitheton eſt apud Petronium Arbitrum à vocis, aut ſoni potiùs crepitatione. Sed quærendum eſſet, an legi poſſet crotaliſtria: nam crotalum eſt inſtrumentum, quod manu pulſatur, laminis quibuſdam ex ære rotundis, ſonum ex colliſione reddentibus. Atque ita omnino legendum eſſe vult [b] Adrianus Turnebus. Ego, inquit, iſti ſubdiffidens voci vt corruptæ, & de generi, animum variè diſtrahens, & verſans, tandem aliquando exiſtimaui crotaliſtria legẽdum eſſe à crotalis, quorum ſtrepitum imitatur crepitante Ciconia roſtro, vt poeta [c] Ouidius ſcribit, & [d] Iuuenalis,

Ciconia Coraliſtria vnde dicta.

Crotalum quale inſtrumentũ.

[b] *Lib. 8. aduer. cap 18.*

[c] *6. Metamorph.*

[d] *Sat. 1.*

Quaq; ſalutato crepitat Concordia nido.

Eiuſcemodi crepitanti ſono Dantes, alludens ad illud ſacræ paginæ, *Ibi erit fletus, & ſtridor dentium*, animas in inferno algentes, & præ nimio, & intolerabili algore horrentes, dentesq; concutientes, comparat, inquiens:

Eran l'ombre dolenti ne la ghiaccia
Mettendo i denti in nota di Cicogna.

VOLATVS. GRESSVS.

QVANQVAM Ciconiæ volatus celer nõ ſit, non parum tamen volatu poteſt. Dum autem volat, pedibus tãquam gubernaculo naura curſum moderatur, porrectisq; in caudam, quæ breuior illi contigit, pedibus, per magnum aẽra contendit, quemadmodũ quoque Ardeæ, Grues, aliæq; quibus brevior cauda eſt, facere ſolent, teſte [a] Philoſopho. Obſeruatumq; eſt Auſtro flante nunquam volare. Cur verò Grus, Ciconia, & aliæ, quas dixi, aues dormientes vni tantùm pedi innitãtur, & caput humero alteri imponãt, quærit [b] Hieronym. Garimbertus, quẽ cõſule. Plinius quędã animãtia in ingreſſu pedes ante ſe iacere ſcribit, iſq; Ciconias, & Grues accẽſet.

Volãdi modus.

[a] *Lib. de incęſſu animal.*

Quãdo nõ volent.

[b] *Quæſt. 51.*

VICTVS.

CICONIA, inquit quidã Anglus circa lacus, & paludes degit, ranas, buſones, angues, & piſces comedens. Cæterùm ea potiſſimùm prata frequẽtare ſolet, quæ in conuallibus aut locis irriguis iacent, quod genus Græci Βαβυλωνίους vocant: vnde lacertas, cherſydros, aliosq; ſerpentes, ranas calamitas, aliasq; pratorum peſtes capit. Quod verò ſerpẽtibus veſcatur, etiam meminit Iuuenalis, dum Romanos arguens, quorum liberi tales euadebant, quales a parentibus inſtituebantur, memorat naturam Ciconiæ, ciusq; pullorum. Hi enim à teneris aſſuefacti, ſerpentibus veſcuntur. Ait autem: ——— *Serpente Ciconia pullos*

Quibus victitet.

Nutrit, & inuentâ per deuia rura lacertâ.

Ariſtoteles, ſeu potiùs mirabilium author, quæ ſub illius nomine væneunt, circa Theſſaliam dici ait, tantam ſerpentium vim prouenire, vt niſi à Ciconijs conficerentur, incolas pellerẽt. Clarum certè eſt ex veteri hiſtoria lege capitali cautum ibi fuiſſe in earum occiſores eodem planè modo, ac in homicidas, quanquam alibi [a] Plutarchus ex ilio multatos fuiſſe ſcribat, & Solinus nocere Ciconijs non licuiſſe dicat. *Noceri*, inquit, *eas omnibus quidem locis nefas ducũt, ſed in Theſſalia vel maximè, vbi ſerpentium immanis copia eſt, quos dum eſcandi gratia inſectantur, regionibus Theſſalicis plurimum malis detrahunt*. Bellonius ea propter Aegyptijs in ſummo ho-

Ciconiarũ occiſores qua pœna afficerẽtur.

[a] *Lib. de Iſid. & Oſir.*

nore

nore fuiſſe ait. Apud Hollandos, vbi miro modo ranæ abundant, niſi uel ſupra propria tecta, vel in proprijs pratis has eaidem volucres occidere licet, vt intelligo. Cæterùm licet omne ferè ſerpentium genus deuoret, cæcilias (alij non bene cicinias habent) hoc eſt, cœcos ſerpentes diligentius ſectari ſoiet, ijſque vnicè delectatur. Multifariam autem omnibus inſidiatur, & alijs venenatis veſcitur, nec inde perit. Butonem verò, ſi authori de natura rerum credimus, nonniſi in magna fame guſtat. Venenatis impune veſcitur.

NIDVS. COITVS. PARTVS. EXCLVSIO.

VARRO Ciconiam in agro nidulari innuere videtur, inquiens, *Turdi non, vt aduenæ volucres faciunt, pullos, vt in agro Ciconiæ, in tecto Hirundines.* Quod nunquid verum ſit, nèſcio: videmus enim in ſummis plerunque tectis, & quandoque in ipſis ſummis fumarijs nidulari. Eligit tamen etiam nonnunquam, ſed rarius, ſummitatẽ procerioris arboris aridæ, in locis potiſſimùm paludoſis. In Gallia ipſi eriguntur rotæ, teſte Bellonio, in faſtigijs altiorum ædium: In Hollandia, vt audio, vaſa magna lignea quadrata, in quibus nidificent, & pullos educent. Nidificandi modum nobis ſic deſcribit earum encomiaſtes. Ciconia primo protinus aduentu veterem nidum repetit (Plinius quoque nidos eoldem repetere ſcribit) quem ſi quidem ſaluum, & incolumen inuenit, collectis hyberno ſitu ſordibus ſtatim repurgat, inſtauratque. Sin fœuiore aliqua ventorum tempeſtate deiectum cernit, ramentis vndique ex agris, paluſtri iq; vlua comportatis, poſſeſſionem ſedis nouo nido occupat. Pomeria primùm rotũda ſciotherico (quod vulgus mathematicorum concauum appellat) valde ſimilia figit, mox ædificat: deinde conſtabilit: poſtremò ſi quid diſtortius horret, admirabili quadam roſtri induſtria in ordinem componit. Idem Venerem non indulgere alibi quam in nido aſſerit. Item oua triginta non amplius diebus fœminam quatuor Anſerinorum tum magnitudine, tum colore ponere, eaque quamprimum variatis quidem vtrumque (marem, & fœminam) plumis fouere. Obire autem patrem incubandi munus tantiſper, dum illa ſibi per otium cibum quærat: incubitum niſi aſperior tempeſtas impediat, ſpatio menſis vt plurimùm abſoluere.

Vbi nidulatur.

Quomodo nidificent.

Vbi coëãt.

Quot, & quãta, qualaque oua pariat, & quandiu incubet.

ANTIPATHIA. PVGNA. SYMPATHIA.

IRANIDES, ſicut alibi retulimus, Coruos tradit, & Cornices, aliaſque volucres Pelecanis, & Ciconijs pugnare. Verùm Cornices Ciconijs ſaltem inimicas eſſe parum veriſimile eſt, ſi verè ab alijs ſcribitur, non aliter, quàm ijs ducibus eas migrare, vt ſuprà ſcriptum eſt. Ariſtoteles alibi Sittam ſcribit Aquilæ hoſtem eſſe, & eius oua frangere: quo loco Albertus, Aquila inquit, & Ciconia cauſam pugnæ habent, quòd vna comedit oua alterius. Alibi ſcribit ſic: *Ciconia etiã Aquilas inſequitur tempore, quo pullos nutrit, & alias rapaces aues, quibus obſiſtere ſi ſola non valeat, aduocat alias.* Et rurſus alibi: *Herodius* (ſic vocat Aquilam Germanam) *altiſſimè volat, ita vt aues omnes ſuperet: nam ſi magna aues, vt Grues, & Ciconia ſublimius ea volarent, roſtrorum acie eam conficerent.* Ego Ciconias Aquilis ſponte ſua pugnare, aut inſequi eas non puto, ſed niſi coactas pugnam inire. Petrus Gyllius ex Aeliano, Ciconiam, & Crecem ait aues eſſe inimicas, ſed nescio quàm rectè & ipſe illud aſſerat; nam Philes, qui ſua omnia ex Aeliano mutuatus eſt, habet ſic:

Cur cum Aquila pugnet.

Ἔχθος γὶ μὲν ἔχυσι Αἰθυίας μὲγα
Μακροὶ πελαργοὶ καὶ βραδύπτεροι κρύκες (κρὶκες)
Odium quidem habent cum Mergis magnum
Longæ Ciconiæ, & brevibus alis Creces.

Fieri tamen poteſt, vt eandem ob cauſam propter quam Mergos oderunt, tanquam eodem victu, piſcibus ſcilicet, vtentes, ipſæ etiam inter ſe inimicæ ſint. Quomodo contra

Ciconiarũ, & Vespertilionum reciprocum odium.

Vespertiliones sese vindicent Ciconiæ, antè dictum est. Est autem eiusmodi odium quoque reciprocum, teste Aeliano. *Ciconia*, inquit, *non modò magno Vespertilionis odio tenetur: sed hæc etiam illius.* Est postremò serpentum hostis Ciconia, quam intellexit Maro hoc versu:

Candida venit aues, longis inuisa colubris.

Odiũ exercet cum serpentibus.

Ornithologus ex Bellunensi, Auicennæ hunc locum restituit: Qui sibi metuit, noctù præsertim dormiens, à venenosis animalibus, nutriat circa se Grues, Cyenos, Bellunensis, inquit pro Cyenis Ciconias reponit, quod probo.

CORPORIS AFFECTVS.

Quæ affectione laboret.

VIDETVR Ciconia, inquit author de natura rerum, caput perquam rheumaticum habere. Nam de rostro eius aqua subinde extillat, & magis hyeme.

PRÆSAGIA. AVGVRIA.

Veris præsagium.

ADVENTVS sui testimonio, inquit D. Ambrosius, veris initium denotat. Quod quoque Hieremias prophera innuit his verbis: *Miluus in cælo cognouit tempus suum: Turtur, & Hirundo, & Ciconia, custodierũt, tempus aduentus sui:* hoc est, vêre primo reuerti nouerunt, & aduentu suo ver indicare. Hinc [a] Baptista Mantuanus Ciconiæ aduentum eleganter vêris signum ponit.

[a] *Lib. 2. de sacris dieb. Feb.*

——— Aperire Fauonius arua
Incipit, & tepido violis applaudere vento.
Iam satis vicina fabis. Grus ordine longo
Cum clamore volat, proiectaque semina campis
Esurit, elungui venit alba Ciconia rostro.

Fertilitatis præsagium. Pecorũ prouentus præsagium.

Ex Ciconiarum cum carniuoris auibus conflictu in Lycia, si Ciconiæ cum suis vicerint, frugum fertilitas futura præsagitur: sin carniuoræ, pecorum prouentus abundans speratur, vt alibi ex Kiranide recitatum est. Tempestatem verò ipsa auis presentit, nam sicunde ea immineat, tum ante se medium in nidum ambobus pedibus (nam alternis alias insistens quiescit) confestim sistit, pennas tristior diffundit, rostrum in pectus condit, vnde & plumas ceu barbam promittit, vultum demissum eò obuertit, qua parte tempestas, vêtus, aut imber ingruit. Quod si in anguli aut marginibus nidi temerè insisteret facilius vi tempestatis præcipitaretur. Iam verò felixné augurium Ciconiæ sit, an contrà infelix habitum apud veteres, non obscruaui. Alexander [b] ab Alexandro, *Ciconiam*, inquit, *non vt Grues prodigium fatere dicunt, sed in augurijs non dubiam ferre concordiæ significationem.* Sed nunquid concordiam significet, posteà dicemus, hoc tantum allaturi illud, siue prodigium, siue augurium, quod Attila Hunnorum rex, qui se flagellum Dei vocabat, ex discessu Ciconiæ cum pullis suis ex vrbe Aquileia accepisse fertur. Is enim, vt scribit [c] Aeneas Syluius, nisi Ciconias ex altis turribus pullos efferentes vidisset, ab obsidione eius vrbis recedere statuerat. Id enim augurium, inquit, capiendæ vrbis ratus, in proposito perstitit, breuiq; ea potitus est, triennio enim obsidio durauit. Dederunt itaque Attilæ augurium Ciconiæ, futurum, vt Aquileiam, quam per triennium, vt dixi, obsederat, multisq; oppugnationibus attriuerat, expugnaturus esset: visæ nempe hæ aues à rege vrbem obequitante vno impetu ex vrbe migrare: fœtusq; suos sublatos rostris per rura foras asportare: vnde ille vrbem cuestigiò perituram præsagiuit, ostensoque militibus augurio, expugnatione perquam properè parata voti compos euasit. Simile quid de Iordano Bonzio narrat Pierius Valerianus his verbis: Patauij dura sub Ezelini dominatione cùm iniecta esset Iordano Bõzio viro strenuo tyrannicidij concepti calumnia, ob quã is damnatus est, domusq; eius delecta, & à fundamentis euersa, obseruatum est paucis ante diebus, Ciconiam, quæ in summa illarum ædium turri nidum struxerat, paulatim nidum ipsum auellere cœpisse, moxque eum in Manfredi Cuticelli turrim transtulisse, ibique ouapo suisse, quod casu factum credere difficillimum est.

[b] *Lib 5. cap. 13. Genial. dier.*

Concordiæ augurium.

[c] *Lib 1. epist. in decad. Blondi.*

Attila quomodo Aquileiam à se capiendam esse præsagiuerit.

COGNOMINATA, DENOMINATA.

VARVS Sophista, vt scribit Alexander ab[a] Alexandro à forma nasi Ciconiæ similis, Pelargus fuit cognominatus. A Ciconijs quoque secundum quosdá Pelargi, quasi πελαργοὶ dicti sunt, quod nimirum Ciconiarum more, antequam sedem sibi deligerent, bonam partem orbis peragrassent. πελασγικὸς apud[b] Aristophanem Neptuni cognomen est, pro pelargico, vt ad Pelargũ ideſt, Ciconiam alluderetur, quemadmodum, & Sunieracus ab eodem comico pro Sunirato cognominatur, vt allusio fieret ad Accipitrem, quoniam in auium republica sermo est, vel pro pelagio, quoniam pelagi præses est Neptunus, vt Scholiastes monet. In eadem tabula memoratur Pelargicus murus πελαργικὸν τεῖχος, qui Athenis in arce fuit, cuius & Callimachus meminit τειρεσιῶν τ' ἴχνια πελαργικόν. Vocat autem murum Thyrrenũ, quòd à Thyrrenis suffossus, & dirutus sit: quos qui viderant, Pelargos nominabant propter sindones, quas gestabant. Author est Etymologus. Erant nimirũ sindones illæ albo, & atro coloribus distinctæ. Didymus Pelargicum murum in petris situm fuisse scribit. Conijcit Ornithologus ita dictum, quòd super eo fortè Ciconiæ nidificarent: vt & Pelargicum collem, inquit, album in Iouis Dodonæi luco, cuius mentionem facit Eustathius, vbi Iupiter Pelasgicus cognominatur, alia lectio Pelargicus habet, inquit Eustathius, a colle prædicto. Pelasga Potnei filia nominatur à Pausania. Qui Brixiam condidit, Ciconius secundum quosdam dictus fuit. Cicones Homero populi Thraciæ sunt: iuxta Hebrum. Sed his nihil cõmune cũ Ciconia aue, cùm eius appellatio hæc Latina sit. πελαργῖτις herba, ac si Ciconiariã dicas, nominatur alicubi à Galeno inter spleneticorũ remedia ex Asclepiade. Propinantur eius tritæ cochlearia duo cum aceto mulso. Scholiastes eius, quæ herba sit, sese fatetur ignorare, quod & Ornithologus facit, qui tamen perquam doctè cõijcit, geraniũ primum esse, quod, inquit, inter nomenclaturas Dioscoridi ascriptas Pelonitis etiam nominatur. Quãquam nulla ei adlienem vis attribuitur. Vasorum quidem, quæ semina includunt, figura, vt Gruis rostro confertur, vnde Gruinaria dicitur, Ciconiæ etiam rostro conferri potest, quare & à Germanis ab vtriusque auis rostri similitudine appellatur Storxen Schnabel, Kranichschnabel. Hæc ille. Cęterùm geranium generatim Pelargitis, siue Ciconiaria dici potest. πελαργῶτις νῆς, hoc est, naues Ciconipelles, vt vertit interpres, vel Ciconiuestes, vt Scaliger, apud Lycophronẽ nominantur, hoc est, Ciconiarum coloribus tinctæ: nimirum atro, & albo: nam quemadmodum hæ alites superiore corporis parte albis, inferiorẽ nigris sunt pennis, ita naues albo velo vtuntur, cætera parte propter picem, qua oblinuntur, nigra. Insula heroum èregione Borysthenis fluuij sita vocatur etiam Leuce ab auibus albis: nã λευκὴ πελειὰς illic Eustathius interpretatur aues albas, intelligit autem Laros albos, inquit, vel vt alij vocant, Ciconias. Ἀντιπελαργῶ Græcorum verbum, cuius suprà mentio facta est, vbi reciconiare a Scaligero verti diximus, nonnulli Cigognare Italicè dicunt.

[a] *Lib. 2. cap. 11.*

Pelargus quasdictus.

[b] *In Aues.*

Murus Pelargicus vbi.

Thyrreni cur Pelargi dicti.

Iupiter Pelargicus dictus.

Pelarga. Ciconius. Cicones.

[c] *Lib. 9. de comp. med. sec. loc. cap. 2.*

Naues Ciconipelles cur dictæ.

MORALIA.

QVOMODO hospitalitatis ius à brutis discì queat, & quãtũ parentibus liberi debeant, Ciconiarũ exẽplo eleganter ita docet facundissimus D. Ambrosius. Ciconias, ferunt, collecto proficiscì agmine, si quò pergendũ putant, & simul plerisq; circa Orientẽ locis inuehi, & quasi tessera militari pariter omnes moueri. Exercitũ credas cũ signis suis pergere, sic omnes viandi, comitandiq; & præcundi ordinẽ seruant. Cornices autẽ deducunt eas, & dirigunt, & velut quibusdã turmis stipatricibus prosequuntur, adeo vt adiumenta quædã bellantibus, aduersus inimicas aues conferre credantur, & proprijs periculis bella aliena suscipere. Cuius rei indicium est, quia nullæ per interuallum aliquod temporis residere in illis locis reperiuntur. Et quia cum vulneribus reuertentes, manifesta quadam sanguinis sui voce cæterisq; loquuntur indicijs, grauium se certaminum subijsse conflictum. Quis igitur illis pœnam desertionis indixit: Quis derelictæ militiæ supplicia præscripsit formidolosa, vt nulla prosequendis hospitalibus turmis sese subtrahere nitantur, sed certatim omnes deductionis munere, officioq; fungantur? Discãt homines hospitalia seruare iura, & ex auibus cognoscant, quid religionis hospitibus sit deferendum, quod obsequium deputandum, quibus Cornices etiam sua pericula negare non solcant. His igitur nos ianuas claudimus, quibus aues etiam animas suas conferunt

& quos illæ consortio prosequuntur discriminis, eos tecti prohibemus hospitio: & quorum illæ bella suscipiunt, his nos bella frequenter inferrimus. Mentior, si non hæc Sodomitanis fuit causa supplicij: aut Aegyptius furor genti hospitæ, dum bellum conatur inferre, inhospitalitatis pœnas inhdæ naufragio plebis exoluit. Quam verò rationalium excedat pietatem, ac prudentiam auis huius clementia considerandum, quem nec exemplum quidem rationabilium quisquam nostrum imitari poterit. Nam depositi patris artus per longæuam senectutem plumarum tegmine, alarumq; remigio nudatos circunstans soboles pennis propriis fouet. Et quid dicam collatio cibi pascit, quando etiam ipsa reparat naturæ dispendia, vt hinc; atque inde subleuantes teneram tulcro alarum suarum ad volandum exerceant, & in pristinos vsus defuetа iam reuocent pij patris membra? Quis nostrum leuare ægrum non fastidiat patrem? Quis fessum senē suis humeris imponat, quod in ipsa historia vix credibile habetur? Quis, vt pius sit, non hoc seruulis mandet obsequium? At verò auibus non est graue, quod pietatis est plenum: non est onerosum. quod soluitur naturæ debito. Non recusant aues pascere patrem, quod etiam præscripta necessitate sub terrore pœnarum plerique hominum recusarunt. Aues non scripta, sed nata lex stringit. Aues ad hoc munus nullo præcepto conueniunt, sed gratiæ naturalis officio. Aues non erubescunt reuerendi senis membra portare. Est enim victoria pietatis, quod eousque frequenti testificatione peterebuit, vt congruē mercedem, ac remunerationem inuenerit. Nam Romanorum vsu pia auis vocatur. Et quod vix vni imperatori consulto Senatus delatum dicitur, hoc istæ aues in cōmune meruerunt. Habent ergo istę aues decreta patrum ad propriæ insigne clementiæ. Duos enim filios patrum prius oportuit iudicio prædicari. Habent etiam vniuersorum suffragia: nam retributio beneficiorum antipelargosis nominatur. Pelargos enim Ciconia dicitur. Virtus itaque ab his nomen accepit, cum relatio gratiarum Ciconiæ vocabulo nuncupatur. Habemus audatiæ soboles ergo cultus patrios pietatis exemplum. Hæc omnia D. Ambrosius. Aeneā pium à Vergilio appellari aiunt, quoniam patrem suum decrepitum humeris suis sublatum patriæ incendio eripuerit. Miris quoque laudibus effertur puella, quæ matrem captiuam per plures dies propriis aluit vberibus. Est sane eiusmodi pietatis virtus Deo acceptissima, adeo vt in sacris literis post tria de diuino cultu. præcepta in decalogo contenta, primum rerum humanarum decretum à summo Deo sit parentes venerari. Iidem nos admonent diuinæ litteræ, vt si diuturniore vita frui cupimus, & patrem, & matrē in primis honore prosequamur. Lex quoque extat pietatis magistra, quæ edicit, vt liberi parentes alāt, aut vinciantur. Ad quod Homerus respexisse videtur, vbi in Simoisio Anthemionis filio reprehendit occiso, quod

Antipelargosis quid. Æneas cur pius dictus.

——— ἀδὴ τοκῆσι
Θρι πταφίλοις ἀπέδωκε, μιμηθέντος δὸν ἀίων hoc est,
Quoniam caris nunquam genitoribus aquum
Reddidit officium, immatura est morte peremptus.

Huc quoque pertinet ritus ille per scholas senariolus.

Ἴσχνως βιῶτει: γηροβοσκῶν τὰς γονᾶς.
Dum vives, senectam si parentum nutries.

Educationis enim compensatione nihil potest humaniùs excogitari, aut iustiùs propter naturalem obligationem. Sed quod talis etiam sit nobis à liberis merces expectanda, qualem nos parentibus nostris olim persoluimus, velut monent ista Thesei apud Euripidem: Τοῖς τοκεῦσι γὰρ, inquit, δύς ἅπασι, ὅστις μὴ ὕστι δυσγενὴς τἀγαθὸς κἀλλίς ὁ τροφὸς δοὺς γὰρ αὐτὸς τοιαδ' ἂν τοκεῦσι δῷ: ideſt: *Parentibus enim infelix est, quicunque non vicissim inseruit ex liberis: pulcherrimum enim munus cum dederit, vicissim capiet à liberis talia, qualia suis parentibus dederit.* Et quibus quæso melius alimenta tribuāt liberi, quàm ijs, à quibus eadem olim acceperunt? Idcirco sapientissimus [a] philosophus ait, filios nō posse reddere dignā retributionem parentibus pro beneficijs acceptis. Tenētur igitur necessaria illis subministrare, quoniam illa eadem à parentibus receperunt in infantia, & puerili ætate: quando seipsos minimè iuuare poterant. Quamobrem Solon, vt memoriæ proditum est, statuit, si quis parentes non enutrijsset, quod is ignobilis, obscurusque esset, imò quod ij colendi sunt, nedum alendi, & obediendi, quoniam post Deum eis primus debetur honos. Hinc quoque Saluator noster acerbè reprehendit Scribas, & Pharisæos, qui hanc peruersam, & erroneam doctrinam in populo disseminabant, melius esse filio diuiti offerre munera Deo in templo, quàm succurrere parentibus in necessitate positis, ignorantes id quod Salamon contra inhonorantes suos parentes per denegationem necessariorū ait: *Oculum, qui subsannat patrē, & qui despicit partum matris suæ, suffodient eum Corui de torrentibus, & comedent eum filij Aquilæ.* Nos itaq; qui ratione ducimur, exemplo Ciconiarum, quæ ratione carent, gratiam parentibus nostris retribuamus.

[a] *In Ethicis.*

tribuamus, alijsq; de nobis benemeritis si non parem propter iniquioris fortunæ culpam nequeamus, tamen aliquando scribendo, bene sentiendo, & assiduis extollendo eos laudibus & habere, & agere non detractabimus. Debeo sanè ego Illustrissimo Cardinali Alexandro Montalto, omnia, quæ nunc in me sunt, & olim erunt, plus, inquam, quam Ciconiæ suis pullis. Hi enim parentum quidem suorum senectutem, quantùm valent, leuare student: is verò liberalissimus, ac splendidissimus heros sese mihi seni, ac veluti naufragium studiorum meorum patienti, Mecænatem præbuit, heros cùm soluta oratione, tum versu doctissimorum poëtarum nunquam satis exactè celebrandus. Porrò antequam ad cætera pergam, non patitur Ciconia, nos vltrà progredi, priusquam viri cuiusdam carmen eruditissimi apponamus, in quo ad eandem pietatem adhortamur.

Qui legis Aenea pietatem in fata parentis,
Cùmq; humeris olim dulce referret onus:
Laudas antiquos fratres: exarserit igne
Cùm grauis Aetna suos, qui eripuere patres:
Miraris, quando Iunonis templa sacerdos
Ascendit gnatis vecta duobus anus:
Non animum extollis, cùm parua Ciconia nidis,
A quibus alta fuit, cenuebit ore dapes?
Nonne tuas ardens exurit flamma medullas
Antipelargias cùm pia facta vides?
Qua ratione carent, suis nostro exempla labori,
Vt discat, grates reddere, parq; pari.

HIEROGLYPHICA. SYMBOLA.

RECIPROCAE in primis parentum erga liberos & liberorum erga parentes pietatis hieroglyphicum est Ciconia. Hãc ob causam, vt author est Suidas, antiquitùs in regum summo sceptro Ciconię figura ponebatur, in imo hippopotamus, vt ipso gestamine admonerentur, pietatem plurimi facere oportere, violentiam cohibere. Nam hippopotamus animal efferum est, ac violentum, atq; adeo impium quippe quod interfecto patre, matrem init, teste Plutarcho. Pierius Valerianus verò regia illa sceptra in summa parte Ciconiâ insignita fuisse ait, Hippopotami vngulis in imum appentis: exhibetq; sceptri iconem, prout in aliena Bembi tabula habetur. Idem Valerianus alia quædam ponit hieroglyphica, ac in primis VERNI TEMPORIS. Habetur, inquit, & tepidi temporis hieroglyphicum Ciconia, quippe, quæ adueniente hyeme in tepidiores regiones transmigrat, verno verò tempore nos inuisit: quare Petronio ea felici compositione exulhyemis vocatur. Hinc in æstatis pictura Ciconiam nonnulli addidere, quando constat eam ex erraticis auibus æstatis aduenam esse. Hæc eadem auis platani folium ore ferens significat munimentum ab insidijs. Ea siquidem eiusmodi, inquit, folio nidis impositio, editis ouis à Noctuarum iniuria se defendit. Sed Aelianus, quem citat, Vespertiliones, non Noctuas nominat, vt ex ante dictis constare potest. Aliud est inscriptum MEDICINA, de quo habet sic: Quod si Ciconiam ore tenentem origani ramusculum quis figurarit, hieroglyphico medicinam sibi comparatam indicabit: nam eius herbæ pastione Ciconiæ stomachi fastidium leuant. Quod verò ædiũ fastigia hæc auis, & acroteria plurimùm inhabitet, eidem Pierio in auguralì disciplina, vigiliarum, vrbiumq; custodum signum perhibetur, nec non & militiæ, quoniam in Ciconia frequenter illud agitatur, qua quis ratione locum capiendis castris præcipiat, vel si maior ingruat vis (vtor interim Pierij verbis) quo pacto motis castris hostem fallat. Compertum verò est, huius generis alites magno numero certo congregari loco, ex omnique prouincia omnes in vnum cogi, vt nulla sui generis relinquatur, cui liberum sequi fuerit, idque prædicta veluti die: siue discedant, siue adueniant; etiam obseruantes fallunt, &c. Aliud inscriptum HOSTIS PROFLIGATVS, de quo sic agit. Primùm verò illud optimi est imperatoris munus, vt hostes longè à patrijs sedibus summoueat, Serpentem loco suo belli, & ingruentis calamitatis esse signũ, multis ostendimus argumentis: vt qui nullum animal, contra serpẽtes acriùs, neque assiduè magis dimicat, quã Ciconia: quare honos illi serpentiũ exitio habitus,

Pietatis mutuæ inter parẽtes, & filios hieroglyphicũ.

Hippopotamus quod animal.

Verni temporis hieroglyphicum.

Ciconia cur exul hyemis dicta.

Munimenti ab insidijs hieroglyphicum.

Medicinæ hieroglyphicum.

Custodum vrbium hieroglyphicum, & militiæ.

Hostis profligati hieroglyphicum.

capitaleq; fuit plerisq; gentibus, si quis Ciconiam occidisset, pœna eadem legibus statuta, quæ homicidis, &c. Addit deinde, posse etiam hieroglyphico Dei Ciconiam figurari, quòd his alitibus non inelle linguam obseruatum, ideoq; earum vocem murmurationi potius esse similem, quàm clangori. Nam & Crocodilum, inquit, ea de causa Dei simulacrum Aegyptij statuebant. Elinguis enim omnino est Crocodilus: idq; tam significat Deum tacito omnia silentio perficere, quàm non debere nos super eo loqui, quem nulla queat humani vis ingenij satis admirari. Sic ille. Sed Ciconiam omnino elinguem non esse ex Heldelino diximus. Quia verò fastigia, apicesq; rerum quærit et hæc ales, animum diuinis intentum eidem denotat, & supra terrenas fæces elatum. Habet & hoc Ciconia commune cum superis, quòd, vt dictum est, bellum illi assiduè cum serpentibus est, quod quidem animantium genus ita prorsus terrestre est, vt humi semper vel adhæresc at, vel in abditissimas terræ latebras sese occultet. Ita animus, qui mortalium delicias auersetur, terrenosq; affectus humi propemodum obuolutos longè submoueat, & penitus anoliatur, per hieroglyphicum Ciconiæ, quæ serpentem dilaceret, aptè significatur. Serpentem verò inter alia significata petulciorum voluptatum, molliumq; illecebrarum symbolum esse constat. Inscribitur autem hoc hieroglyphicum VOLVPTATVM, ET MAIORVM AFFECTVM DISSIPATIO. Ad hunc itaq; modum Ciconiæ nidulantur: sed si super ea vnquam mentio sit, quòd humi oua deponat, alterius significati gratia confictum, quasi rem ingenio suo alienissimam aggrediatur: eritq; Ciconiæ humi oua deponentis hieroglyphicum, animus ad humilia dejectus. Hæc omnia ex Pierio. Potest præterea Ciconia immunditiei symbolum statui, quoniam rostro in anum indito ventris proluuiem velut extrahat, vnde & clysteris vsum inuenisse dicitur. Sunt qui & concordiæ signum hieroglyphicum esse volunt, illudq; Iuuenalis,

Dei hieroglyphicū.

Animi diuinis intenti hierogiyphicum.

Animi ad humilia dejecti hieroglyphicū.

Immunditiei hieroglyphicum.

Quæq; salutato crepitat concordia nido,

de Ciconia dici; quemadmodum [a] Adrianus Turnebus affirmat his verbis: Et mihi non placent eorum inuenta, qui à Politiano dissentiunt. Cornicem enim concordiæ imaginem Politianus censet: tamen ausim affirmare à Satyrico poeta Ciconiam intelligi, vt illi interpretantur. Existimo autem ætate Iuuenalis in fastigio templi Concordiæ nidum Ciconiarum fuisse, vt & hac ætate in quibusdam templis aliquando Lutetiæ vidimus: nec sensum aliquem exquisitiorem, & subtiliorem hoc in versu latere censeo. Hæc ille. [b] Ioannes Rosinus quoq; scribit, Concordiam Ciconias tulisse apud Romanos.

[a] *Lib. 8. aduers. ca. 18.*

[b] *Lib. 3. antiq. Roman.*

EPITHETA.

PETRONII Arbitri de Ciconia versus, quos quàm plurimi authores elegantiæ, & doctrinæ ergò citant, toti ferè ex epithetis constant.

Ciconia etiam grata, peregrina, hospita
Pietaticultrix, gracilipes, crotalistria (sic enim correximus)
Auis exul hyemis, titulus tepidi temporis
Nequitiæ nidum fecit in cacabo meo.

Ouidio dicitur candida pennis: πιλαργὸς μέλπρος Phili. *Elingui venit alba Ciconia rostro.* Baptista Mantuanus.

APOPHTHEGMA.

QVVM Pompeius Magnus animi releuandi gratia ad ædes Luculli in Tusculano fortè se contulisset, Lucullum culpauit, quòd ædes magnis quidem æstatis caloribus adpositas, cæterùm sæuiente hyemis rigore incommodissimas eduxisset. Cui subridens Lucullus, prudenter, vt solitus, respondit: An verò, ò Pompei minus tibi nos, quàm Ciconiæ mentis habere videmur, vt non cum ipso pariter tempore sedem quoq; permutemus?

EM-

EMBLEMA.

EMBLEMA est Alciati cum lemmate GRATIAM REFERENDAM.

Aërea insignis pietate Ciconia nido
Innocuos pueros pignora grata fouet.
Taliaq; expectat sibi munera mutua; reddi
Auxilio hoc quoties mater egebit anus.
Nec pia spem soboles fallit, sed fessa parentum
Corpora fert humeris, præstat & ore cibos.

APOLOGI.

AGRICOLA cùm inter Grues etiam Ciconiam cepisset, hæc deprecata vitam, non solùm innocentem, sed etiam piam se, & hominibus prodesse dicebat: nam, & nostrum genus, inquit, venenatas bestias venatur, ac deglutit, & effœtos senecta parentes gestat, atq; sublcuat. Huic respondit agricola, credere se, vera esse omnia, quæ recenseret, sed inter nocentes captam, eandem oportere pœnam sufferre, quam illi. Fabula significat, similè quemq; haberi ijs, cum quibus consociatus, & inter quos deprehensus fuit. De Ciconia ranis rege data a Ioue aliam fabulam legimus inter Æsopicas, quam in Ciconiæ encomio elegantissimè describit encomiastes.

FABVLOSA.

ALEXANDER Myndius, inquit Ælianus, Ciconias scribit exacta ætate, decursaq; circum Oceanitidas insulas volantes, hoc præmium pro pietate, quam gesserint aduersus parentes, assequi: vt ex auibus conuertantur in homines: quod existimo confictum ob pietatem, & sanctitatem hominum illarum insularum. Sic alle. Antigonen Laomedontis filiam longè ante alias puellas formosissimam aiunt poëtæ, cùm eo superbiæ peruenisset, vt se Iunone pulchriorem esse vulgò iactitaret, ab hac irata in Ciconiam fuisse conuersam, ad quod respexisse volunt nonnulli Virgilium his verbis: *Spretaq; iniuria formæ*, [a] Ouidius, Palladem, scribit, cum Arachne contendentem, telæ suæ hanc fabulam intexuisse. Canit enim:

Ciconiæ in homines.

Antigone in Ciconiã.

[a] *Metam. lib. 6.*

Pinxit & Antigonen ausam contendere quondam
Cum magni consorte Iouis, quam regia Iuno
In volucrem vertit, nec profuit Ilion illi,
Laomedonte pater; sumptis quin candida pennis
Ipsa sibi plaudat crepitante Ciconia rostro.

VSVS IN CIBIS.

CHASIDA, idest, Ciconia in vetere testamento inter aues impuras censetur. Nostra quoq; tempestate à Ciconiarum esu abstinent, neq; etiam Plinij sæculo edebantur. Nam *Cornelius Nepos*, inquit, *scripsit, Ciconias magis placere, quàm Grues, cùm hæc nunc ales inter primas expetatur, illam nemo velit attigisse.* Edebantur itaque ante Plinij æuum, quod & Petronius arbitrer indicat, inquiens:

Ciconia auis impura.

Ciconia etiam pietaticultrix
Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo.

Idem ostendit [a] Horatius in luxuriosos inuectus:

Haud ita pridem
Galloni præconis erat Acipensere mensa

Insa-

Infamis: quid? tum rhombus minus æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoq; Ciconia nido
Donec vos author docuit prætorius &c.

Sempronium Rufum intelligit, qui vt Ciconiæ ederentur, inſtituiſſe creditur. Iacobus Cruquius Meſſenius ironicè hoc à poëta dictum videri putat, quòd & rhombus antea in honore fuerat, & edulis Ciconia ante Prætorium: ſed ex recitandis hic non inelegantibus Pſeudoporph. verſiculis, quanquam ſuis pedibus claudicantibus apparet, Rufum Ciconiarum eſus authorem, & inuentorem fuiſſe. Cùm enim in prætura petenda repulſam tuliſſet, tale epigramma meruit:

Ciconiarum Rufus iſte conditor
Plancis duobus eſt hic elegantior
Suffragiorum puncta ſeptem non tulit,
Ciconiarum populus mortem ultus eſt.

Ciconiæ cur non comedantur.

Quod modò ad carnem attinet, eam nemo eſt, qui commendet, Ciconiam, inquit Platina, pauci nunc velint tangere, nedum eſſe, ob paſtum credo, quem è ſerpentibus, & luridis beſtiolis colligunt. Caro eius eadem ferè quæ Gruis eſt. [b] Iulius Alexandrinus etiam poſtquam Pauonum, & Gruum eſum ob carnis duritiem, aliaq; vitia vituperaſſet, Quæ omnia, inquit, Ciconias, atq; alienus prorſus extraneusq; nobis cibus, quem illæ capiunt (veſcuntur enim ſerpentibus, venenatisq; animalibus alijs) deterrimo omnium loco conſtituunt, vt addito ad temperamenti earum natiui malitiam, fibroſamq; ac præduram carnem, vitioſo inſuper alimento peſſimæ euadant. Et fuere tamen olim, qui Gruibus haſce commendatas præferrent, ſed non diù duratura prærogatiua. Inſequutæ namq; ætatis iudicio ſaniore poſthabitæ ſunt, vt ne attingendas quidem cenſerent multi. Edimus aliquando ex adoleſcente adhuc pullo, Cæſarij archimagiri iuſſu, operaq; diligenti optimè parato, maceratoq; diù prius, herbulis, & aromatum multorum infarctu condito: neq; tamen exui potuit in totum ſylueſtre, & abhorrens à natura noſtra illud, vt non guſtu paulò exquiſitiore deprehenderetur. Pullum dixi. Nam adultam Ciconiam ne guſtari quidem ſine tamen non omnino obtuſi palati offenſione poſſe crediderim. Quòd cùm in auium genere vniuerſo valeat, in his præſertim valiturum eſt, durioris ſemper carnis, & corporis vaſtioris quæ ſunt, vt ætatis delectum habeamus nouellæ. Huculque ille. Baptiſta quoque Fieta Ciconiam, & Gruem in cœna ſua tanquam graues cibos improbat:

* *Lib. 13. de ſalub. 3.*

Ibis, in antiquasq; Ciconia conuolet aulas,
Et Grus Pygmæis concidat eſca ſuis.
Aut ventre Aethnæo ſint anguibus atra voragos
Ipſe graues odi, quæ nocuere dapes.
Sat meritis collatum agro eſt, quem mantica mollit,
Et tam nil vltra te rogat Ibis, abi.

VSVS IN MEDICINA.

Ad neruorum, & articulorum affectus.

KIRANIDES ſcribit, Ciconiam aſſam, elixamúe ſi ſemel anno edatur, vere incipiente, antequam auolet, ad bellum, innocuum, & illæſum ſeruaturam quod ad neruos, & articulos eum qui comederit. Fugient enim, inquit, ab eo podagra, gonagra, iſchias, arthritis, opiſthotonus, & quæcunque neruorum paſſiones ſunt, & articulorum. Non minorem prærogatiuam huic carni præbent Plinius, & Marcellus, dicentes, eum, qui Pullum Ciconiæ ederit, negari multis (Plinius habet continuis) annis lippiturum. Ad nebulam oculorum, & lachrymarum epiphoram, item ad trichiaſin Kiranides cinerem pulli Ciconiæ, in olla rudi clauſa vſti commendat pro collyrio. Leonellus Faeuntinus hanc auem deplumatam, ac exenteratam, ſi in ſufficiente olei quantitate coquatur, donec carnes ab oſſibus ſeparentur, deindeq; perſe contritæ, ac denuò in eodem oleo coctæ exprimantur, oleum nobis præbere ait, quod ad paralyſin eandem vim habeat, quod viperinum oleum. Aliud ad idem ex innominato in libro manuſcripto. Pullum Ciconiæ roſtro ſub alam inclinato ſuffocabis, puluino impoſito: deinde (inciſum nimirum minutim) in alembico roſario ſtillatitium ex eo liquorem colliges, & primùm membra paralytica decocto cancrorum abſq; ſale ablue, deinde liquore è Ciconia collecto inunges: atq; hoc alternis facere aliquandiù perges. Aiunt quoſdam omnino, reſolutos, contractos, & claudos huius remedij vi egregiè reſtitutos eſſe. Neruos enim

Ad lippitudines.

Ad nebulã oculorum, epiphorã, & trichiaſin.

Ad paralyſin.

enim extendit, & dirigit. Si quis faciem purgare velit, & nitidam reddere, Andreas Furnerius in Gallico libello de decoratione naturæ humanæ, iubet vt in ventre pulli Ciconiæ excisorati, necdum volantis imponantur vncia camphoræ cum drachma ambræ optimæ, & extillans chymico artificio liquor colligatur, ita vt pro coloris immutatione vasa, quibus liquor excipitur, ter mutentur. Ex neruis Ciconiæ, & aprorum & organorum medicamentum naturale ad fistulam pedum admodum celebre, & à multis comprobatum legitur apud [a] Trallianum his verbis: Neruos onagri, & apri, & Ciconiæ sumito, & plicatis inde cordis, dextros quidem neruos dextris ægrorum pedibus, siniſtros autem siniſtris alligato, ac statim dolorem leuabis. Vbi autem dolor conquieuerit, non amplius alligabis, sed vbi rursus dolorem senserit: ac miraberis, quod neque dolor, neque aliud quid periculosum subsequatur, quemadmodum multos attonitos fieri videmus, vbi pedes fluxionibus tentari desierunt. Nonnulli verò Ciconiæ neruos alijs non complicant, verùm retinent, mittuntq; in phocæ pellem, ac alligant cordis seorsum, absque neruis Ciconiæ plicatis. Pedibus ægri similiter illigant, dextros dextris, siniſtros siniſtris, cùm luna est in occasu, vel in signo sterili, & Saturnum ingreditur. Kiranides viuæ Ciconiæ neruos de pedibus, cruribus, & alis auferri mandat, podagricosq; & chiragricos similes similibus alligatos sanare. Ventriculum huius auis celebrat Plinius contra omnia venena. Kiranides eam vim echino ascribit, hoc est, interiori ventriculi membranæ, si lotus in vino, & in vmbra siccatus tritusq; cum vino diluto aquâ marinâ. Sunt qui dicunt, Ciconiæ cerebrum quoque idem posse cum vino diluto sumptum additis duobus granis spicæ nardi. Quintilij nec capras, nec oues peste infici scribunt, si ex Ciconiæ ventriculo aqua intrito singulis cochleare vnum infuderis. Canem quoque à pestilentia seruat, teste Blondo, puluis ventriculi Ciconiæ solutus in aqua, & in canis os infusus. Plinio ex vino decoctus furunculis mederi dicitur. Intestina Ciconiæ in cibo sumpta, teste Kiranide, colicos, & nephriticos sanant, & sel visum acuit. Fimum hauſtum ex aqua nonnulli, inquit Dioscorides, comitialibus prodesse credunt, alij, vt scribit Ægineta, orthopthnoicis, quos tamen [b] Galenus disertißimis hisce verbis redarguit. *Fugienda est materia omnis*, inquit, *eiusmodi, quæ difficulter comparari potest: qua occasione complures validissimas vires testimonio asserebant suo, ceu non facilè redarguendis, velut qui Ciconiarum stercus comitiali morbo mederi scriptitant. Verùm quanquam hoc multis alijs, quæ scribunt, sit parabilius, curiosum tamen est, vt taceam falsum esse, quod de illo est proditum. Nam quidam ys, qui talia memorant, credulus, epoto hoc stercore, nihil adiutus est. Nam & antequam experiare promissorum prauitatem, ac falsitatem, ipsi, qui talia scribunt, detegunt. Nam cum multis modis difficulter homines spirent, nec quod omnibus conferat, adscribunt, nec quod his, aut huic. Tametsi sunt inter eos, qui talia scriptitant, qui non simpliciter dispnœa, hoc est, difficilis respirationis, sed orthopnœa talia esse remedia dicunt, nempe Ciconiæ stercus, Nostræ sanguinem, vrinam humanam, & talia his absurdiora.* Emplastrum multa experientia cognitum inueteratę etiam podagræ accommodatum ex [c] Aetio: Stercoris Ciconiæ quadrantem cum pari axungia tritum illinito. Vtere, neque cuiquam patefacito: multos enim sanauit. Idem à Nicolao Myrepso præscribitur sic. Emplastrum Ciconiæ omnino podagricos sanans, habet stercoris Ciconiæ, adipis suilli veteris singulorum selibram. Marcellus vult, vt eiusmodi fimus, accipiatur ex nido cùm Ciconiæ pullos habent, & vt cum vetustissima axungia permixta teratur. Kiranides addit folia hyoscyami, & lactucæ syluestris. Idem ouа harum alitum cum vino soluta capillos denigrare scribit. Oportere autem cum farina subacta frontem, & oculos operire, ne liquor defluens has partes tingat: item capillos iam tinctos ablui debere, & oleo irino inungi, aut omphacio, in quo solutus sit adeps vrsinus, vel aprinus. Aetius, authore Apollonio, author est, pennas Ciconiæ efficere, si eas quis domi habeat, vt pueri sternutent.

Ad faciem purgandã.

Ad fistulã pedum.

[a] *Lib.* 11.

Ad omnia venena.

Capræ, & oues quomodo à peste præseruentur.

Canes quo modo a peste præseruandi.

Ad furunculos.

Ad colicos, & nephriticos.

Ad visum acuendum.

[b] *Lib.* 10. *simplic.* 17.

Ad inueteratam podagram.

[c] *Lib.* 12. *cap.* 44.

NVMISMATA.

L. Antonius Marci triumuiri frater, qui consulatum gessit cum P. Seruilio Varia Isaurico I I. ob pietatem erga fratrem, Pietas cognominatus est, ad quod indicandum cognomen pietatis symbolum Ciconia in duobus ęreis eius numismatibus signata conspicitur apud Paul. Vrsinum: quemadmodũ quoq; in duobus æneis denarijs Q. Metelli, qui & ipse pius dictus est, vt meminit [a] Velleius his verbis. Q. Metellus Numidici filius, qui meritum cognomen Pij consequutus erat: quippe expulsum ciuitate L. Saturnino Tr. pl. quòd solus

[a] *Lib* 11.

in leges eius iurare noluerat, pietate sua, auctoritate Senatus, cõsensu Reip. restituit patrem. Hubertus Herbipolita in historijs imperatorum aliud numisma depingit, in quo est imago pietatis cum cornucopia, & Ciconia, quæ est pietatis symbolum cum inscriptione PIETAS. Æmiliani quoq; imperatoris argentei numi pars altera repræsentat statuam muliebrem nudam humi procumbentem, sinistro brachio canistro floribus abundante innitentem, manu sinistra cornucopiam, dextra globum, cui insidet Ciconia, tenentem. Memi-
[b] *De numis. dialog. 2.* nit etiam [b] Antonius Augustinus nummi argentei Q. Mettelli, in cuius vna parte caput mulieris est, & ante eius faciem Ciconia. Quo symbolo indicare ipsum ait voluisse amicam suam, fuisse pietatem, cuius amore tenebatur.

DE CICONIA NIGRA. Cap. II.

Ciconiæ nigræ vbi.

INVENITVR, teste Alberto, etiam genus Ciconiæ dorso omnino nigrum, ventre subalbum, non in locis habitatis ab hominibus, sed in paludibus deserti nidificans. Ornithologus eiusmodi auem apud suos ait appellari ein Schwartzer Storck, repeririq; in montanis, & syluosis Heluetiæ locis, vt circa eremum D. Virginis circa Lucernam oppidum, circa Tosam fluuium, & alibi. Forma, & magnitudine à Ciconijs propriè dictis non differre: nidulari in arboribus, præcipuè abietibus, rostrum non habere aduncum, ideoq; Ibidum generi tese non annumerare, sed cùm id rectum sit, Ciconijs subiungere placuisse. Describit autem eam hoc modo; Ciconia nigra, quam ipse vidi Septembris initio captam eis alpium montem, non procul ab vrbe nostra dissitum, huiusmodi erat: Dorsum colore eminus totum nigrum apparebat, sed si propiùs inspiceres Vanelli, vel Corui syluatici colorem referebat, in quibus color niger, si propiùs contideres, cum viridi, vel subcæruleo cum pauco purpureo mixtus videtur. Ventri, & lateribus, sub alis color albus. Auis tota à principio rostri ad extremos pedes extensa, dodrantes quinque cum dimidio excedebat. Rostrum magnum, & validum erat, colore puniceo, vt crura etiam, ac pedes. Longitudo rostri supernè à mucrone extremo modicè deorsum inflexo vsq; ad initium plumarum capitis, digiti octo. Collum pedem ferè, vel digitos quatuordecim longum: ala dodrantes quatuor, si ad finem longissimæ pennæ in rectum quoad fieri potest extentæ mensura procedat: cauda dodrantem: & similiter cruris pars supra genu ad coxam: inferior verò pars à genu ad pedem paulò breuior erat. Corpus item inter collum, & caudam dodrantale. Dorsum, & pectus latiuscula, vt in Anscre ferè. Digiti pedum diuisi: apparebat tamen initium quoddam membranæ palmipedum, præsertim inter duos longiores digitos. Digitus medius quinque digitos longitudine æquabat. Lingua breuissima. Pondus libræ medicinales septem cum dimidia. Longiores in alis pennæ magis, quàm cæteræ nigricabant. Qua parte alæ iunguntur corpori oblonga cauitas retrorsum extensa cernebatur. Anterior pars pennarum intra posteriores condebatur. Intestina erant inuoluta. In femore dissecto neruos quatuordecim inueni, magnitudine differentes, quorum duo latissimi in genu partem cartilagineam se inferebant vtrinque: sex alij minores erant, tres minimi. Postremo tres planiori parti incumbentes minimis aliquantò maiores. Fel viride erat. In ventre apparebant quisquiliæ quædam scarabeorum, vel locustarum, nempe capita, & vaginæ, quarum quedam erant discretæ ceu cortex in hippuri: vnde conijcio eam tum herbis, tum crusta intectis insectis vesci. Sono eam crepitare aiunt simili alijs Ciconijs. In cibo ferini admodum odoris est, & ferè picoti. Videtur priùs elixari debere, tum assari, & aromatibus condiri: caro eius paulò minus ruber, quàm troctæ, vel Salmonis. Adeps etiam nonnihil rubet. Caro mihi gustanti sat bona, & dulcis visa est; sed pellis tenacior est, & grauiter olet, vt eam detrahi præstet, & forsan ea detracta, præcedente elixatione nihil opus fuerit. Pediculis infestatur. Hæc omnia Ornithologus. Auis cuius hîc icon ponitur, nihil quidem habet prorsus nigredinis, ied vbiq; vniformiter concolor, fusca nempe, quare pullus fortè fuerit.

Ciconiæ nigræ descriptio.

Quibus vescatur. Vox. Quomodo in cibũ paranda. Carnis, & adipis color. Quo affectu laboret.

Ciconia nigra, cum hydrolapatho minori.

DE IBIDE. Cap. III.

ORDINIS. RATIO.

MVLTA sanè, quæ de Ciconia scripsimus, de Ibide veteres etiam prodidere, maximè quæ circa eius victum, & immunitatem apud Ægyptios, pertinent: quamobrem iure optimo illius historiæ subiungetur, eoq; magis cùm toto ferè corporis habitu Ciconiam referat, adeo vt à pleriſq; species illius statuatur, excelsa nimirum & hæc rigidis cruribus, procerog; rostro: imo verò Albertus Ibidem vocat Ciconiam nigram. Vtraque miro modo serpentes fugat, deuoratq;. Vtriusq; figuram Ægyptij, quòd plurimum hominibus prodessent, Dijs suis tribuere. Nam cùm eorum regio adeo serpentibus scateat, vt nulla alia pestis magis incolas infestet, prouida natura, Deusq; malorum propulsor Ibides, & Ciconias dedit, quæ serpentes interimunt. Quamobrem eorum sapientes, vt incolas ab interficiendis huiusmodi auibus, gentis suæ, regionisq; conseruatricibus deterrerent (neque enim deerant, qui eis mortem machinarentur) capitali pœna multarunt, qui occiderent, legemq; de non occidendis pòst tulerunt, addita etiam causa, quòd Dij si quibus apparerent, in earum forma sese ostenderent.

SYNONYMA.

Tinschemet. Ianschuph. TINSCHEMET vocem Hebraicam alij Ibidem, alij aliter exponunt. Septuaginta, & D. Hieronymus pro Ianschuph eiusdem linguæ vocabulo interpretantur Ibim, nimirum Leuitici vndecimo, & Esaiæ trigesimoquarto, sed cùm de nocturnis auibus ibi agatur, multi Noctuam potiùs, vel Vespertilionem vertunt, nomine deſumpto à Ianaph, vel Neſcheph, quod crepusculum significat, quòd tum temporis appareat, cùm lucem interdiù ferre nequeat. Pro Ibide apud Auicennam legitur Auschuz, quo loco Albertus Casçuz habet.

Auschuz. Auis, inquit Ibidem intelligens, quæ ab Ægyptijs secundum Aristotelem Leheras (alias Leheras) dicitur, secundum Auicennam Casçuz vocatur. Scribitur verò Ἴβις Græcè. Varrinus in accusatiuo plurali τὰς Ἴβιδας dici ait, ac si masculini generis esset. Inuenitur & Ἴβυς per υ in vltima apud Athenæum, sed fortè typographi vitio. Apud Latinos in genitiuo vel Ibis facit, vel Ibidis. Cicero, & Plinius in plurali Ibides dixere. In Europa, quod sciam, nomen non habet, nimirum auis hic ignota, quanquam volunt Gallis dici Corgalleran, vel Corbeau Galeran: quod nomen fortè Coruo syluatico conuenire putandum est, cum quo Ibidem nigram Bellonium Ornithologus perperam arbitratur confundere.

Corgallerã.

GENVS. DIFFERENTIAE.

IBIDES Ægyptij, testantibus Aristotele, Plinio, Strabone, ac Solino duplici genere distinguunt: esse enim alias candidas, alias nigras. Candidas ad Pelusium tantum non esse, cùm in reliqua tota Ægypto habeantur. Contrà nigras apud Pelusium tantum esse, in cætera Aegypto nullam. Quamobrem nescio quam rectè Bellonius Ciconiam Ibidem albam Herodoto dici ait. Ibidem enim albam à Ciconia desertissimis verbis Strabo distinguit, inquiens: *Ibis magnitudine, & figura persimilis est; colore autem duplex. Nam altera Ciconiæ similis, altera tota nigra.* Insuper Albertus, & author de natura rerum mentiri dicunt eos, qui volunt Ibides esse Ciconias, nisi dicant, inquiunt, genus esse Ciconiarum in nostro orbe ignotum. Habent enim Ciconiæ rostrum rectum, Ibides aduncum, hoc est arcuatum. quare Ibidi fortè cognata fuerit auis, quam nos Falcinellum à rustico illo instrumento, quo vites putantur, vocamus, Ornithologus Arquatum. Nam & huic rostrum longum, & recuruum, hoc est, modicè arcus, aut falcis instar inflexum est.

Ibides candidæ vbi. Ibides nigræ vbi.

Ciconiæ, & Ibides in quo differant.

FOR-

Ibis Bellonij.

FORMA. DESCRIPTIO.

PETRVS Bellonius inter alia, quæ in varijs, & exoticis regionibus memorabilia obſeruauit, Ægypti nigram quoque nobis deſcripſit his verbis: Antea Ibidem nigram pro Hæmatopode habueramus: ſed obſeruatis eius moribus, non Hęmatopodem, ſed Ibim nigram eſſe deprehendimus, cuius Herodotus primus meminit, deinde Ariſtoteles. Corpore eſt Florij, aut paulò minor, omnino niger, capite Corui aquatici, roſtro, qua capiti iungitur, pollicis craſſitiem ſuperante, ſed per extremitatem mucronato, & incuruo nonnihil, atque fornicato, & omnino rubente, vti etiam cruribus, quæ oblonga ſunt, ſimilia cruribus illius auis, quam Plinius Bouem taurum, Ariſtoteles Ardeam Stellarem nominat, collum verò oblongum Ardeolæ inſtar habet: ſic vt cùm primùm Ibidem nigram conſpiceremus, Boui tauro corporis habitu nobis ſimilis videretur. Sic ille exhibita alibi, quam vides, icone.[a] Plutarchus, author eſt, hanc auem, ſimulac nata eſt, ſi perpendatur, duas æquè drachmas ponderare. Et[b] Gaudentius Merula eandem ſcribit, quam magnitudo corporis reliqua ei reſpondeat, cor maius habere: [c] Aelianus denique, quod valde admirabile eſt, eſſe ait, qui dicunt (quod mihi, inquit, non facilè perſuadent) eos, qui præparandi, vt inueterentur, (vel ad reſeruandum condiantur) beſtiarum cadaueribus præſunt, (nam & Ibidum cadauera apud Aegyptios, teſte Bellonio, condiebantur) Ibidis inteſtinum nonaginta ſex cubitorum eſſe affirmare, idq; in Lunæ defectione comprimi, donec aucto rurſus ſplendore fulgeat. Hinc eſt nimirum, quod etiam decreſcente luna, minus, quam augeſcente, alimenti hanc auem capere apud eundem traditur.

Deſcriptio.

[a] *Lib. 4. de Anib. c. 9.*

[b] *Lib. 3. memorab. c. 50*

Cordis magnitudo.

[c] *Lib. 10. cap. 29.*

Ibidis inteſtini mira longitudo.

LOCVS.

IBIS, inquit Albertus, licet aquatica ſit, & circa Nilum verſetur, aquam tamen nunquam ingreditur, neque natare poteſt. Sunt verò hæ aues ita propriæ Aegypto, vt extra eam regionem viuere non poſſint, aſportatęq; ocyſſimè moriantur. *Extra Aegyptum*, inquit Aelianus, *nunquam progreditur Ibis, quoniam cælo ſtatus ille vuidus eſt (ὅτι νοτιωτατη χωρῶν ἁπασῶν Αἴγυπτος ἐστὶ*, ideſt, quoniam Aegyptus magis, quam vlla regio ad meridiem ſita eſt, quod cum verum non ſit, Gillius noſter *νότιον* humidum tranſtulit, licet in ea ſignificatione vſurpari non putem, niſi fortè à poëta aliquo) *& luna omnium maximè planetarum humida (νοτιωτατη.) Iam ſi quis ui, aiq; impetu eam ab Aegypto exportet illa quidem ex inſidiatoribus vltionem capit vel cum magna ſua pernicie. Mortem enim ſibi fame conſciſcens, raptoribus ſtudium in ſe exportandæ extra Aegyptum, vanum eſſe oſtendit.* Hactenus ille. Cùm itaq; in Aegypto tantùm degat hoc auium genus, minus mirabimur, ſi nullum non Alexandriç triuium eis plenum ſit, quemadmodum Strabo teſtatum reliquit. Inde quoq; eſt, quod Ibis pictura hieroglyphico ſigno Aegyptum denotet, vt pote, quæ ei tantùm regioni propria, ac familiaris ſit. Cæterum circa Licham in extrema Aphrica, eodem Strabone teſte, lacus quidam dulcis eſt, & in eo loco Ibes conſpiciuntur. Viſam etiam in alpibus à ſe peculiarem Agypti Ibim M. Egnatius Caluinus, referente Plinio, præfectus earum prodidit. Quę poſterior auis ab Egnatio Caluino conſpecta fortè fuerit, quàm ſuprà ex Ornithologo Ciconiam nigram vocari diximus, quam tamen Ibidem eſſe roſtrum rectum non ſinit.

Aquam nõ ingreditur. Ibide vbi.

Ibidum copia vbi.

Ægypti hieroglyphicum.

NATVRA. MORES. INGENIVM.

MITISSIMA, inquit Strabo, *auis est Ibis.* Magna tarditate graditur, si credimus Aeliano, nec eam quispiam ocyùs ingredi videat, quàm molli gradu, & & tardo, more lautarum mulierum. Idem tradit in quidlibet, vel sordidissimum hanc auem, quanuis immittat rostrum, vt quippiam illic inquirat, ex inquisitione tamen cibi, cùm se committit, cubile lauare, & purgare. Nos suprà Ciconiam diximus homines clysteris vsum docuisse. Cæterùm [a] Plinius, & [b] Galenus hoc inuentum Ibidi tribuunt, quorum ille, *Simile quiddam*, inquit (quale Hippopotamus) *& volucris in eadem Aegypto monstrauit, qua vocatur Ibis, rostri aduncitate per eam partem se proluens, qua reddi ciborum onera maximè salubre est: Vidi ego*, inquit hic, *canem sæpe vomitu ventrem, & Aegyptiam anem clysterem imitantem.* Meminit item [c] Ouidius.

De quibus exiguo est volucris deuota libello
Corpora proiectâ, qua sua purgat aquâ.

Aqua, inquam, salsuginosa, vt scribit Plutarchus, cuius quoque verba prætereunda non sunt. *Purgationem*, inquit, *qua Ibis vtitur, salsuginem adhibens, aduertisse, & imitatis posteà Aegyptij dicuntur.*

Ibidis immunditiem.

[a] *Lib 8. capit. 27.*

[b] *Libro de phlebot.*

Clysteris vsum quis inuenerit.

[c] *In Ibin.*

ÆTAS. NIDVS. PARTVS.

APPION, teste Æliano, Ibin, ait, longissimæ vitæ esse. Atque in eam rem Hermopolis sacerdotes citat, sibi sanè immortalem Ibin ostéditse, quod quidem ipsum huic non minus procul à vero abesse videtur, quam ab omni ratione abhorrere existimo. Idem scribit, nidificare in palmis, ad euitandos teles, quoniam non facilè in palma ob eminentem, & cultellatum trunci corticẽ eæ sæpe repulsæ, & reiectæ, sursum correpere possint. Solinus asserit, ore parere, & fuere sanè apud antiquos non pauci, qui id crederent: nam & Aelianus *Aegyptij*, inquit, *eam ferunt ore coire, & parere: veruntamen ea de re mihi non facilè persuadent.* [a] Aristoteles quoque in eos inuehitur, qui Coruum, & Ibin ore coire putant. Plerique denique veterum, referente Pierio, tradiderũt, ex Ibidis ouo basiliscum nasci, causamque insuper philosophi afferunt, quòd eiusmodi auis multiuora sit, & serpentum, venenatorumque omne genus abliguriat, quorum virulenta putredine oua ipsa prædita, animal id pernicioſum efficiant.

Vbi nidificet.

Qua corpotus parte coeat, & pariat.

[a] *Lib 3. de gener. cap. 6.*

Basiliscus.

VICTVS.

STRABO [a] author est nullum non Alexandriæ triuium plenum esse his auibus, partim vtiliter, partim inutiliter. Vtiliter quidem, quia omnem serpentem, & omnes macelli immunditias colligit: inutiliter verò, quia immunda est, & omnia comedit, nec facilè à mundorum coinquinatione arceri potest. Diodorus Siculus quoque, Ibin, ait, Aegyptijs vtilissimam esse ad serpentes, locustasque atque bruchos delendos. Deuorat autem & reptile serpentum genus, & volatile. Namque, vt antiquissimus Herodotus tradit, serpentes alatos, ferunt, initio vêris in Aegyptum volare, eosque ab occurrentibus Ibidibus ad ingressum planitiei interimi: & ob id opus, has aues in honore Aegyptijs haberi. Idem testatur [b] Cicero his verbis: *Ibes maximam vim serpentium conficiunt. Auertunt pestem ab Aegypto cùm volucres angues ex vastitate Libyæ vento Aphrico innectas interficiunt, atque consumunt. Ex quo fit, vt illa nec morsu viua nocent, nec odore mortua. Eam ob rem innocentur ab ipsis Aegyptijs Ibes.* Meminit & Aelianus, sed paulò aliter. *Ibes nigræ*, inquit, *anguium volucrumq; cateruas pestilentes intra Aegyptios fines & ingredi prohibent, & pro terra sibi ami-*

[a] *Lib. 17.*

[b] *Lib. 1. de nat. Deor.*

ea propugnantes, illud vniuerſum agmen interficiunt, atque conſumunt. Alia verò Ibes ex Aethiopia Nili alluuionibus ſerpentes Aegyptum appetentes conficiunt, eorũ conatibus obuiam euntes: qua cauſa prohibei Aegyptios ex acceſſu ſerpentium perire. Aliter rurſus Solinus, & Ammianus Marcellinus, *Ibis*, inquiunt, *ſerpentum populatur ouа, gratiſſimamque ex his eſcam nidis ſuis defert. Sic rareſcunt prouentus fœtuum noxiorum. Nec tum aues iſtæ tantùm intra fines Aegyptios proſunt; nam cùm Arabicæ paludes pennatorum anguium mittunt examina, quorum tam citum virus eſt, vt morſum ante mors, quàm dolor inſequatur, fugacitate, quæ ad hoc valent, auctæ excitatæ, in præcinctum eunt vniuerſa, & priuſquam terminos proprios externum malum vaſtet, in aëre occurſant cateruis peſtilentibus: ibi agmen deuorant vniuerſum, quo mersiò ſacra ſunt, & illæſa.* Quamobrem Moſes, teſte Ioſepho, cum ad bellum contra Aethiopes ab Aegyptijs mitteretur, plectas ex papyro fecit in modum arcarum, easque complens Ibidibus ſecum portabat. *Hoc enim animal,* inquit *ſerpentibus inimicum eſt. Fugiunt enim eas aduenientes, & cùm ſe celare voluerint, ſtatim velut cernorum arreptæ deuorantur. Ibides autem ſunt valde manſuetæ, & generis tantùm ſerpentino feroces.* Quod ad potum attinet, auis iſta ſordidam, teſte Plutarcho, aut veneno infectam nunquam bibit.

Lib 2. Antiq. Ind. 10.

Aquam ſordidam, aut veneno infectam nũquã bibit.

ANTIPATHIA.

CRVS Apollo, atque Aelianus, alijque paſſim ſcribunt, Crocodilum animal ad rapiendum alioqui prõptiſſimum, ſi Ibidis penna mulceatur, ita obtorpeſcere, & debilitari, vt omnino reddatur immobilis, omnemque priſtinæ rapacitatis violentiam obliuiſcatur, velut faſcinatione aliqua ſit repente demutatus. Quin etiam Zoroaſtres, & Florentinus citans Democritum, aiunt, omne genus ſerpentum reddi immobile huiuſmodi penna ipſis iniecta. Philes, qui aliàs omnia ex Aeliano tranſcribere ſolet, *Quilibet ſerpens,* inquit, *Ibidis pennam vel intueri timet, & ſi attigerit, torpeſcere, ventreque diſrupto moritur.* Contrà Ibis ſelle hyenæ interimitur, ſi credimus Aeliano.

Crocodilus quomodo reddatur immobilis.

Serpentes omnes quo modo reddantur immobiles. Ibis ſelle hyenæ interimitur.

COGNOMINATA, DENOMINATA.

MINVTIANVS, inquit Cælius, author eſt, Coruinum ab Ouidio Ibidem fuiſſe appellatum ex auis fœditate, cui ventrem roſtro purgare inſitum ſit, & hoc ex Callimachi imitatione. Ibis quidem ſecundum grammaticos à ſimilitudine auis eiuſdem nominis pro inuido ponitur, & Ouidius in inuidũ libellum conſcripſit, cuius titulus eſt in Ibin, in quo ait:

Ibidis interea tu quoque nomen habe.

Alij verò Ouidium imitatum quidem fuiſſe Callimachum aiunt, ſed in malam partem non accipiunt, dum volunt, Apollonium Rhodium ideo Ibidem appellaſſe, vt ipſum Alexandrinum indicaret, quia Ibis nunirum auis ſit Aegyptia. In quos expoſitores inuectus Zarotus, Dicant, inquit, mihi hi nouatores, quod dedecus quænam infamia Apollonio fuiſſet, vt Alexandrinus Callimacho diceretur? Nonne ex Aegypto illuſtres habentur viri doctrinis eruditi varijs, ac excellentes? Quæ etiam Apollonio vera indicatio ſub Ibidis nomine fuiſſet, cùm non tantùm in Aegypto huiuſmodi auium genus, teſte Plinio, reperiatur. Si igitur Apollonio Callimachus Ibidis nomen indidiſſet, vt eum tantùm indicaret, non dubito, ſed notiori vocabulo appellaſſet. Quæ nam ergo relicta nobis ratio eſt, cur Ibidem Apollonium Callimachus appellauerit? Hæc nempe, & eſt ſententia Vallæ præceptoris mei omnium doctiſſimi. Cùm tanta ſit huius auis ſpurcitas, vt proprio ore ventrem purget, quod eſt fœdiſſimum, & ſpurciſſimum, ſi rem, non naturam ſpectes, hunc & omni pudore carentem, atque elegãtia primùm, quanuis ſe poſtea probabilẽ reddiderit, & ingratiſſimũ diſcipulũ Callimachus oſtẽdit, Ibidem appellauit: nã & in ſermones incomptiſsimum Apollonij fuiſſe, & eius bis à criticis repudiatũ opus memorant, inde correptũ, acceptũ, vt Quintilianus ait, ad cuius imitationẽ Ouidius inimicũ quoq; ſuũ in eo opere Ibidẽ vocauit, vt etiã hominem nullius

Ibis quis dicus.

Apollonius Rhodius cur Ibis à Callimacho dictus.

decoris,

decoris,& commoditatis significaret. Hæc ille. Veruntamen vbi [a] Aristophanes Lycurgum scribit cognominatum Ibin fuisse, Scholiastes ostendit Lycurgum à plerisq; vel genere, vel moribus Aegyptium esse creditum. Ibidis sanguis inter rubi nomenclaturas apud Dioscoridem legitur, item Ibidis penna, & Ibidis vnguis apud Magos.

[a] *In Auib.* Lycurgus cur Ibis dictus.

MYSTICA.

IBIDEM apud Aegyptios sacram, & amabilem,& innocuam fuisse,quòd serpentum omne genus, quibus aliàs mirè torquetur eorum regio, deuoret, eorumq; oua hostiliter frangat, ex præcedentibus colligere est, item ex hoc [a] Iuuenalis:

[a] *Satyra.7.*

Quis nescit Volusi Bithynice, qualia demens
Aegyptus portenta colat? Crocodilon adorat
Pars hæc, ille pauet saturam serpentibus Ibim.

Plutarchus scribit hanc gentem diuersa animalia adorasse, vel vsus, vel symboli gratia, quędam etiam vtriusq;, vt Ibin. *Hæc*, inquit, *reptilia mortifera interimit, hac prima clysteris vsum in seipsa ostendit, & religiosissimi sacerdotum non alia lustrali aqua purgantur, quàm de qua Ibis biberit: neque enim illa vnquam insalubrem aut venenatam aquam gustat, cùm ne accedat quidem.* [b] Aelianus quoq; sacerdotes Aegyptiacos, ait,non omni aqua se aspersisse,sed ea duntaxat, ex qua Ibin bibisse credunt, quoniam planè sciunt, hanc nunquam aquam impuram, aut veneno infectam bibere, & quòd sacram quandam diuinandi vim in se habere hanc auem existiment.Si quis itaq; in Aegypto aliquam de feris sacris volens occidisset,morte mulctabatur,sin inuitus, ea plectebatur mulcta, quam sacerdotes statuebant. Sin aut Accipitrem, aut Ibin quis siue volens,siue nolens,necessariò teste Herodoto,morte afficiebatur. Diodorus Siculus verò non Accipitrem cum Ibide,sed æluruin,idest, felem in eodem honore ponit. Meminit etiam huius superstitionis Cicero, *Aegyptiorum morem*, inquiens, *quis ignorat? Quorum imbuta mentes prauitatum erroribus, quamuis carnificinam potius subierint, quàm Ibim, aut aspidem, &c. violent*. Porrò Dijs quoq; Mercurio, & Lunæ sacra habita est hæc ales, Mercurio quidem, quia, vt scribit [c] Orus,cordis, omnisq; rationis præses sit, & moderator: nã & Ibis, inquit, per se ipsa magna ex parte cordi assimilis est: qua da re plurimi apud Aegyptios agitantur sermones. Sed Plutarchus Aegyptios ait, dicere Ibim statim ab ouo excussam duas drachmas appendere, quantum & cor infantis nuper nati. Eandemq; pedum inter se, & ad rostrum interuallis designatis trigonum æquilaterum (cordis quadam specie scilicet) constituere. Aliam rationem adfert Aelianus,dum ait: *Ibin orationis parenti Mercurio aiunt in amore esse, quia orationis speciem, similitudinemq; gerat: nanque eius nigra penna cum tacito, & nondum emisso sermone comparari queunt: nec dum verò prolatæ orationi, intimorum sensuum enunciatrici candida possunt conferri*. Sic ille, interprete Gillio. Sed aliter ex codem Volaterranus, *Ibis*, inquit, *à Mercurio deligitur, quòd eius naturæ conueniat: nam quòd nigra, & alba in hoc genere reperitur, altera mentis tantùm excogitata, tacitaq; notantur: altera verò nuncius auditi, prolatiq; sermonis extrinsecus significatur*. Alij rursus ideo illi sacram habitam fuisse volunt, eò quòd socialis auis sit, ex quo Mercurij conuenientia cum omnibus designetur ea, quemadmodum serpentium hostis est Ibis, ita Mercurius astutiarum, quæ per eos denotantur, dissipator. Cùm itaq; Mercurio sacra sit habita hæc ales, luculenter admodum [d] Ouidius Cyllenium, idest, Mercurium in pugna gigantum contra Deos, Ibidis alis latuisse scribit. Rectè etiam apud [e] Platonem, vbi Socrates, *Audiui*, inquit, *circa Naucratem Aegypti priscorum quendam fuisse deorum, cui dicata sit auis, quam Ibim vocant, Deo autem ipsi nomen Theuth*, eruditu Theuth, vel Thoth deum, Mercurium interpretantur. Est præterea Ibis Lunæ sacra, teste Aeliano, quoniam tot diebus oua excludat, quot Luna augetur, & decrescit. Sed hancetiam quis causam addat non incongruè, quòd videlicet nigræ eius pennæ, vt Plutarchus refert, albis ita appositæ sunt, vt Lunam amphicyrton,hoc est, vtrinque inflexam, vel gibbosam referant. Nam & [f] Clemens Alexandrinus, non aliam statuit, inquiens: *In comessationibus (κωμασίαις) Aegyptiorum, aure deorum simulacra circumferunt, canes duos, Accipitrem vnum, & Ibim vnam. Et quatuor hæc simulacrorum idola quatuor literas vocant, Canes duo mundi hemisphæria interpretantur, Accipitrem solem, Ibidem Lunam. Opacam enim Lunæ partem (τὸ σκιερὸν) nigro Ibidis pennarum colori; splendidam albo conferunt. Auis per canes accipiunt duos tropicos, per Accipitrem æquinoctialem, per Ibim denique*

[b] *Lib. de Iside.* Sacerdotes Ægyptij qua sese aqua abluerent.

Ibim occidentes qua pœna ab Ægyptijs mulctarentur.

Mercurio cur sacra.

[c] *Lib. 1.36.*

[d] *Lib.5.Metam.*

[e] *In Phædro.*

[f] *Lib.5.Strom.*

denique Zodiacum: quòd hac auis præcipuè in numeri, & menſura cogitationem Aegyptios induxerit, quemadmodum præ cæteris circulis zodiacus.

HIEROGLYPHICA.

Ægypti hieroglyphicum.

PRISCI illi Ægyptij regionem ſuam ſignificaturi, Ibidem auem in primis depingebãt, tum, quod ei tãtùm propria, & peculiaris eſſet, tum etiam, quòd cùm ea regio Delton à Δ Græcæ litteræ figura dicta, cum hac aue ſimilitudinem haberet, quoniam eam literam inceſſu pedum, interſtitio ad æquales trianguli lineas deducto, figurare videatur, idemq; roſtrum pateſactum ſigner. Hæc eadem auis, quoniam illud remedij genus reperiſſe putatur, quod ad conſeruandam, & inducendam ſalubritatem in frequentiſſimo apud Ægyptios vſu erat, ita depictam, vt roſtrum in anum inditum teneat, ſalubritatis ſymbolum eiſdem Ægyptijs fuit. Poteſt tamen eodem modo depicta Ibis immunditiei ſymbolum eſſe. Sin deſidem, ac eneruatum hominem, qui antè fuerat rapaciſſimus, hieroglyphico quodam denotare vellent, tunc Crocodilum pingebant, qui Ibidis penna ſi tangas, immobilis redditur, vt antea dictum eſt. Perniciem aliquam, quæ ex optimis inſtitutis, ſanoq; conſilio ſubſequitur, ſignificaturi, baſiliſcum Ibidi appingebant, quòd ex Ibidis ouis, quæ alias auis eſſet frugi, & innocua, peſtilens illa bellua naſceretur. Quoniam verò Ibin Mercurio in primis ſacram habebant, qui totius cordis, & ſermocinatricis præſes credebatur, cordis ſymbolum faciebant Ibidem; qua de re ſupra fuſiùs ſcripſimus. Poſtremò erat & primæ literæ ſignum hieroglyphicum: nam vt Plutarchus ait, Mercurius, qui primus literas Aegyptijs communicauit, Ibidem primam literam eſſe voluit. Sed enim ipſa quoq; literarum elementa, inquit Valerianus, non apud Aegyptios tantùm, ſed etiam apud Græcos, Romanosq; hieroglyphicum aliquod habuere, vt A indicium erat abſolutionis, C condemnationis, N verò & L comperendinationis, per quam non liquere ſignificabant. Vniuerſi enim iudices, vt Pedianus ait, in ciſtam tabellas ſimul conijciebant ſuas, ſingularibus literis ſignatas. Interdum etiam ſententiam ſuam, cur quis damnaret, aut cur abſolueret, præſcribere conſuerant. Hactenus ille.

Salubritatis hieroglyphicum.

Immunditiei hieroglyphicũ.

Hominis desidis, prius rapaciſſimi hieroglyphicum.

Permitiei ex ſano conſilio ſubſequutæ hieglyphicũ.

Cordis hieroglyphicũ

Primæ literæ hieroglyphicum.

EMBLEMA.

EMBLEMA extat Andreæ Alciati inſcriptum IN SORDIDOS.

Qua roſtro (clyſtere velut) ſibi proluit aluum
Ibis Niliacis cognita littoribus,
Transyt opprobrij in nomen: quo Publius hoſtem
Naſo ſuum appellat, Battiadesq; ſuum.

Videtur Alciatus, inquit Franciſcus Sanctius eius Scholiaſtes, velle facere nouum adagium, & meritò. Nam Ibides poſſumus vocare ſordidos, propter auis naturam: quandoquidem ſic vocauit Ouidius hoſtem ſuum, in quem ſcripſit Ibin, & Callimachus carmen maledicum ſcripſit in Apollonium, qui Argonautas celebrauit, quem tecto nomine appellat Ibim, vt ait Suidas.

VSVS IN CIBO, ET MEDICINA.

Ibis cur auis impura.

IBIS, inquit Eucherius, in pentateucho, auis Aegyptia obſcœnitate oris immunda, quo aluum purgare conſueuit. Ianſchuph ſanè, & Tinſchemet (vtramque nonnulli Ibim interpretantur) in vetere teſtamento cibis interdicitur. Sed eſto, neutra earum vocum Ibim ſignificet, Ibis nihilominus impura videtur, cùm ſerpẽtibus, & cibis impuris tantùm veſcatur: quamobrem

Caro. ova qualia.

Albertus quoque carnem eius, ouaq; venenoſa eſſe ſcribit, & author de natura rerum, ſi quis

si quis oua hæc comedat, mori asserit. Contrà eadem, teste Kiranide, esu feras (serpentes, nidore scilicet) depellunt. Cinis auis sine pennis crematæ Plinio potus tormina sanat. Pennæ etiam vim serpentibus contrariam habent. Pro foliis erini, id est, caprifici, fimus Ibidis, vel folia mori in medicina substitui possunt, vt legimus in Antiballomenis Græcis quibusdam. Sed folia mori aliàs proximè postponuntur, substituenda scilicet pro radice hibisci.

Ad serpentes depellẽdos.

Ad tormina.

ICONES. NVMISMATA.

IBIS in multis Aegyptiacis obeliscis depicta cernitur; item in basi statuę Nili, vt videre est Romæ in horto, quem Beluedere dicunt in palatio Pontificis. In numo Adriani Aegypti figuram sub pedibus habet, quæ Itis fistrum est, ad latus Ibidem rostro lõgo. Et in Q. Marij numis obseruantur Ibes elephanto adhibito, earum quippe regionum Symbola hieroglyphica, quas ipsi ditioni Romanæ subiecisset, aut in quibus æternæ memoriæ aliquid dignum effeciset.

DE PHOENICOPTERO.

Cap. IIII.

φοινικόπτερος Græcis, & Latinis seruato eodem nomine dicta auis; & tantopere ab omnibus celebrata longis, & rubris cruribus non incongruè Ciconiarum historiæ subiungetur, quam quam prętera nihil, vel parum sane cum illis commune habeat. Quę autem auis sit, non ita cuiuis notum est. Ex Aristophanis auibus tamen auem palustrem esse cõstat, & [a] Heliodorus Nili auem esse disertissimè scriptit. Hoc verò tam celebri nomine auem cum nullibi nominet Aristoteles, contraque credendum appareat agnouisse, Bellonius haud aspernanda coniectura diuinat, illi Lingulacam vocari, quam nimirum ita dictam scribit [b] Philosophus a linguæ latitudine, & reuera huiusmodi auis linguæ in mensis luxum Apicius plurimùm celebrat. Ornithologo tamen ex Gallinularum aquaticarum genere est, quare ijs in locis, in quibus hoc nobilissimum auium genus capitur, obseruandum esset, nunquid cum Coturnicibus aduolet, vt eadem in loco de Linguiaca asserit Aristoteles. Est itaque eidem [c] Bellonio, & doctissimo [d] Scaligero Phœnicopterus ea auis, quæ Gallis, maxime autem in prouincia vn Flament, vel Flambant, vel Flammã a flammeo corporis colore, aut a Flamaing, id est Flandro nuncupatur, quoniam, vt arbitratur Ornithologus ex Flandria hyeme ad Narbonẽsis prouinciæ maritima volet. Sed Ornithologo Phœnicopterus prius incognitus erat; nam ex cuiusdam relatu scribit in opere de auibus Flambant Gallorum in mediterraneo mari Gallico non procul a littore gregatim natare, quod profectò non credo, etenim palmi pes non est. Neque etiam dicitur Flambant, vt exponit Bellonius Gallus, à dactylorum colore, sed quòd velut ignis instar eius rubedo emicet: Hinc quoque qui spadicem, quem Virgilius in equis probat, eundem cum phœniceo, & puniceo arbitrantur, a veritate longè aberrare iudicat [e] Ioannes Goropius, deceptos videlicet esse, inquiens, hinc Græco palmæ nomine, hinc [f] Plinij autoritate, qui phœniceum, & purpureum alibi distinxit, florem describens. Quod ad arborem phœnicem, ait, & eius spadicem attinet, stultum fuit sinere se homonymia decipi, maximè cùm nusquam legant, spadicem colorem phœniceum vocari: & profectò egregiè risisset Virgilius, si phœniceos equos ab ipso demonstrari tibi postulasses. Quid? an non phœnicopterus auis nomine suo, & rubris pennis ostendit, quis sit color phœniceus apud Græcos? Verùm cùm purpureum colorem à rubro differre dicimus phœnicei coloris nomen pro certa forma rubri coloris accipimus, qui nimirum in granatis interiùs spectatur. Differunt igitur purpureus, & phœniceus, vti carbunculus, siue rubinus vulgò vocatus, & laudatissimus amethystus: siue vt rosa, & viola. Qua de re liquet plurimum aberrare eos, qui phœniceum colorem non solùm cum purpureo confundunt, sed inde etiam rubrum colorẽ dici scribunt, quia purpura primùm in Phœnicia sit inuenta. At enim cùm phœniceum colorem dicimus, Græca voce vtimur, cuius origo à φοινὸς petenda est: φοινίκεος ergo quasi φοινικοειδὴς, id est, ad eçdem pertinens. Erat enim ruber color in militia prælij signum, quod in Cæsaris commentarijs aperiè cernas, tametsi stolidum sit, cuiuspiam auctoritate in ea re vti, quam ipsa ratio, & natura demonstrat. Sic ille. Rectè itaque de se Phœnicopterus dicebat apud Martialem.

[a] Lib. 6.

[b] Lib. 8. hist. cap. 12.

Lingulaca quæ auis, & vnde dicta.

[c] Lib. obser. 1. cap. 11. et li. 4. de auib. cap 8.

[d] Exer. 233.

Flambant, & eius etymum.

Spadiceum colorem esse diuersũ a phœniceo.

[e] Lib. 2. Hieroglyph.

[f] Lib. 21. capit. 23.

Purpureus color vt a rubro differre dicatur.

Phœniceus color vnde sic vocetur.

Color ruber militiæ signum.

Dat

Dat mihi penna rubens nomen. ——— & alibi:
Nomenq; dedit qua rubentibus pennis:

Et quis sit color puniceus declarat Virgilius canens:

Puniceis humilis quantum saliunca rosetis
Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

Cratinus hanc alitem vocauit ὄρνιθα φοινικοπτερον, hoc est, auem puniceis, seu Phœniceis alis, & φοινίκεα ὀρνίθα Philostratus.

GENVS.

PHOENICOPTERVS, si modò ea auis est, quam ego hîc subinde pingam, & quam ex Bellonio, & ex Iulio Cæsare Scaligero describam, quod & ego ausim certò affirmare, auis est, aquas amans, vt paulò ante ex Aristophane, & Heliodoro asserui: nam & membranæ digitos scientis quoddam habet rudimentum, & cruribus est proceris, vt modò in descriptione apparebit, & cauda breui.

FORMA DESCRIPTIO.

Descriptio Bellonia-na.

BELLONIVS ita quàm paucissimis hanc alitem verbis descripsit. Tibijs est longis, & rubris, rostro eiusdem coloris, magnitudine Elorio compar, colore pulcherrimo inter croceum, & castaneæ medio. Hisce in regionibus licet auis sit palustris non conspicitur, nisi fortè aliunde adducatur. Capitur nonnunquam in Italia, sed magis in Hispania, nam migrat vltra mare. Lucu lenter admodum Scaliger: *Rarior*, inquit, *Phœnicopterus, sed cognitu facillimum efficiunt notæ multæ peculiares. Rostrum neque rectum planè, sed neque aduncum habet. Scythicæ arcus partem potius imitatur. Cinereum colorem nobilitant alarum puniceæ penna: à quibus & nomen. Earum quoque nonnihil ad caudam, quam huius generis longicruris legibus breuissimam habet, ac velati præcisam. Sub rostri initium ad colli commissuram sinus turgidus est, qualis & in Ardeola. Crura, pedesque alis habet concolores, sed adeo breues, vt cum in homine Galenus agnouerit longissimos, huic omnium, quæ nota sunt nobis, animalium breuissimos attribuere potuerit. Magnitudo ei Ardeæ. Flammã ei nomen in Prouincia.* Hæc Scaliger, qui posteriori loco positum Phœnicopterum describere mihi videtur, tametsi priori loco positi icon longè minores pedes demõstret. Est autem hoc auium genus, vt missæ mihi picturæ declarant prædictum pedibus in magna crurum altitudine quàm exiguis, quorum causa Phœnicopterum ingẽtem dixerit [a] Iuuenalis. Sed mirum est, cur nigrum alarum colorem non annotauerit Scaliger. Eiusmodi auis pictura nescio num bene exacta, ex Sardinia mihi missa est, vbi Flamingo vulgò nominatur. Alter Phœnicopterus, cuius secundo loco imago repræsentatur, rostro potissimum, & pedum figura non parum discrepat: neque enim hi punicei coloris sunt, vt dixit Scaliger, vel saltem alarum colore, longè remissioris, & ad spadiceum vergentis: sed rostrum ab illo descripto optimè respondet. Habet insuper albicantis caudæ rudimentum, vel potius caudam curtam, & alarum remiges mediæ versus caudam acerrimæ sunt. In rostri autem conformatione non parum lusit natura; non enim vt Anatum, aut Anserum planum est, cùm alioqui sit latum, neque vt Ardearum rectum, & rotundum, neque denique vt rapacium Aquilarum, aut Accipitrum aduncum, cùm tamen sit curuum quidem, & deorsum inflexum, sed in medio superioris mandibulæ notabili extuberantia insigne, sex digitos longum, intus cauum, & canaliculatum media sui parte, qua spectat frontem ex albo ad castaneæ colorem vergens, cætero nigrum. Superior etiam mandibula inferiore longior est, & in acutissimam aciem desinit: contrà inferior longè crassior. Cætera tota auis ex cinereo, phœniceo, & albo coloribus mistis spectatur. Huius auis iconem acceptam refero Carolo Clusio botanicorum nostri æui facilè coryphæo. De magnitudine eius ego nihil certi asserо, quia auem nunquam vidi. Bellonius Elorio comparat, Scaliger Ardeę. Videtur autem, inquit Vuottonus, insigni esse magnitudine ex [b] Suetonio. *Hostia erant*, (inquit) *Phœnicopteri, Pauones, Tetraones, vel, vt alij legunt Erythrotaones:* non tamen inter maximas numerandus, sed inter mediocres magnitudine potius videtur ex Cornelio Celso. Verba autem Celsi sunt hæc. *Omnis grandis auis valentis materiæ est, & plurimi alimenti*, Et mox: *Aues omnes à minimis ad Phœnicopterum media materia, seu mediocris*

Descriptio Scaligeri. Rostrum. Color. Cauda. Crura, & Pedes. Magnitudo.

[a] *Sat. 11.*

[b] *In Caligula.*

Phœnicopterus prior, cum ranunculo paluſtri.

Phœnicopteros alter lato roſtro.

cris alimenti sunt. Robertus Constantinus in supplemento suo linguæ Latinæ, Phœnicopterum auem esse scribit magnitudine Ciconiæ, cuius collum sit oblongum, rostrum, & crura, & pars alarum puniceo colore rutilet. Capi in Flandria, & Gallia Narbonensi. Quæ Ornithologus de Phœnicoptero scripsit, quanquam, vt supra etiam animaduerti, prius non cognouerat, nihilominus ne quid in hoc opere desideretur, non pigebit adscribere. Audio, inquit, auem Flambant (vel Flamman) vulgò dictam in mediterraneo mari Gallico non procul à littore gregatim natare, magnitudine Ciconiæ, vel paulò maiorem, rostro scilicet quadrilatera longitudine ad Ciconiæ rostrum, colore rubro instar sanguinis, superiùs crasso, & tuberculis quibusdam aspero, cruribus rubris, ea proceritate, quæ in Ciconia sunt, vel procerioribus, palmipedem, pennis albis parte prona: rubentibus per collum, pectus, ventrem, & alas: Piscium esse, in cibum venire. Hæc mihi amicus quidam, quantùm meminisse poterat, narrauit. Ego Gallicum nomen a rubro, & flammeo, rostri, crurum, pennarumque in aliquibus partibus colore indirum coniecerim: vel potiùs, quoniam ex Flandria hyeme ad Narbonensis prouinciæ maritima volat: nam Flandrum Galli Flammain appellant. Rursus alius quidam retulit auem (vn Flammaing) non procul a monte Pessulano capi, similem Ciconiæ, sed rostro recurùo, breuiore dimidio: totam albam, præter illas in alis partes rubras, quæ nigræ sunt in Ciconijs. In auium verò suarum epitome, Phœnicopterus, inquit, qualem doctissimus Rondeletius ad me misit, degit in medijs stagnis marinis: vescitur cochleis, piscibusque &c. Mirum est huius tam pulchræ, & eximiæ auis nomen ab Aristotele tacerì, cum Aristophanes, qui vixit eodem tempore, meminerit. Sed Græcis etiam raram olim hanc auem puto. Nam Heliodorus Nili incolam eam facit. Bellonius quidem eandem Aristotelis Glottidem esse suspicatur. Ego verò ijs, quas Gallinulas aquaticas nostri vocant, auibus Glottidem adnumero, quæ omnes fissipedes sunt. Germanis ignoram puto auem, sicut & Gallis ad Oceanum, Bellonio teste: quare fingo nomen interpretatum ex vetere Græco eius, Latinis etiam recepto nomine. Possit auis rubra vocari cùm rostro, tibijs, & alis sit rubris exceptis remigibus, quæ nigræ sunt. Hæc omnia Ornithologus. Mirum quod scribit[b] Cardanus, esse quosdam, qui tradunt, Phœnicopterum mandibulam mouere superiorem, sed nõ adeo causam manifestam esse, vt in Crocodilo.

Descriptio ex Ornithologo.

Vbi degat. Quibus vescatur.

[b] *Lib. 7. de variet. rerũ cap. 37.*

VSVS IN CIBIS.

PHILOSTRATVS in vita Apollonij φοινικόπτερα, hoc est, phœnicoptera auem, id est, vt ego iudico, Phœnicopterum inter delicias numerat. *Phœnicopterum*, inquit Apitius, *elixas, lauas, ornas: includis in cacabum, adijcies aquam, salem, anethum, & aceti modicum, dimidia coctura alligas fasciculum pori, & coriandri, vt coquatur: prope coctura defrutum mittis, coloras, adijcies in mortarium piper, cuminum, coriandrum, laseris radicem, menthum, rutam, fricabis: suffundis acetum: adijcies caryotam: ius de suo sibi perfundis: rex inanies in eundem cacabum, amylo obligas, ius perfundis & inferes. Idem facies & in Psittaco.* Aliter: *Assas auem: teres piper, ligusticũ, apij semen, sesamum defrutum, petroselinum, menthum, cepam siccam, & caryotam: melle, vino, liquamine, aceto, oleo, & defruto temperabis.* Cæterùm duæ potissimùm, cæque minimæ ferè partes, nimirum lingua, & cerebellum in hac alite in luxu erant: nam idem Apitius nepotum omnium altissimus gurges, referente Plinio, Phœnicopteri linguam præcipui saporis esse scribit. Meminit etiam lepidissimus epigrammatarius, apud quẽ ita de se canit Phœnicopterus:

[a] *Lib. 8.*

Quomodo in cibum parandus.

Quæ præcipuæ partes in hac aue commendẽtur.

Dat mihi penna rubens nomen, sed lingua saporis
Nostra sapit: quid si garrula lingua foret?

Et Lampridius tradit Heliogabalum pessimi luxus hominem, & omnium imperatorum perditissimum palatinis suis ingentes dapes extis & cerebellis illorum refertus exhibuisse. Atque paucula hæc de Phœnicoptero dicta sunto, quibus si placet, velut pro corollario adde C. Caligulam eò vesaniæ processisse tradi, vt sibi tanquam numini sacro Phasianos, & Pauones, & Phœnicopteros mactari iusserit. Idem pridie, quàm periret, sacrificans respersus est Phœnicopteri sanguine, vt author est Suetonius.

DE GRVE. Cap. V.

ORDINIS RATIO.

RIETATIS cultrici Ciconię Gruis historia non incommodè subiungitur, non solùm ob id, quod & ipsa aquas sequatur, sed etiam, quòd non minori, quàm illa laude a scriptoribus celebretur. Mirũ enim est, quot, & quàm præclaras dotes Gruino generi natura concesserit: inter quas ceu præcipua prudentia est, qua ita quidem in regendo, & ab omnibus periculis se, suamque gregem tuendo, excellere videtur, vt non modò pluribus æqualem, sed etiam cæteras ferè omnes volucres facilè superare ausim dicere. Quippe cum alijs hanc excellentem virtutem, præparcè natura elargita sit, Gruibus quàm liberalissimè concessit, atque suppeditauit. Magnoperè extollitur Ciconiæ pietas, & amor paternus, maternusque laudatur; in seruandis excubijs Anserum summa vigilantia prædicatur, & Anatum quoque ingenium præconio non mediocri celebratur, à quibus omnibus tantùm abest, vt naturæ donis Grues vincantur, vt potius comitante prudentia maximè superent. Proinde sapientes hominem cunctis animantibus præferunt, quòd ratione præditus sit, quodque ea quæ cogitat, eloqui possit. Tanto hæ aues cæteris præferendæ quæ hominis sapientiam & mentem diuinam proximè imitantur. Quæ enim maior sapientia esse potest, quam reip. recta gubernatio? Hanc non solum Grues præclarè prudenterque administrant, absque labore magno, sed natæ quodammodo etiam ad eam exercendam videntur, naturæque instinctu exequuntur. Eãdem in primis prudentiam fabula Geraniæ, ab antiquis poëtis ficta, innuit. Hæc enim cum Pygmæorum esset regina, ob nimiam superbiam & elatum animum, in Gruem auem à Iunone conuersa legitur, animal sanè regiæ maiestati conueniens, vtpote cuius in gubernando industria atque virtus, nihil vel parum saltem, ab hominis in regendo ingenio recedit. Grues enim volando militarem seruant ordinem, eumque inuiolabilem, quin vbi velut certissimis suis numeris instructa acie per aëra ferri cernuntur: certè iuraret quispiam non modo prudentissimum, doctissimumque eis præesse ducem aut tribunum, verùm etiam si fieri posset, deum aliquem, qui singulos disponit, cohibetque ne extra metam cuique dispositam euagetur, quemadmodum suo loco dicetur. Possim autem quoque hic alia in medium afferre, in quibus forte vberior etiam laudãdi occasio daretur. cæterùm cum plenius omnia in suo quæque loco tractentur, ne quæ repetenda sunt, eadem sæpius reculta nauseam lectori pariant, itaque hic vela contraham.

ÆQVIVOCA.

MVLTIPLICEM vocabuli γέρανος significationem passim apud Græcos scriptores inuenies: apud Latinos non facilè, nisi eam à Græcis authoribus mutuati sint. Cuius rei nulla alia ratio dari potest, quàm quod seriùs Latinis hæc auis innotuerit. Adducit Varinus γέρανον à Cyenæis imbrem dici παρὰ τὸ τὸν ὕδωρ, idest, τὴν γῆν βάπτειν perfundere. Etymologus tradit ex ex Herennio Philone. γέρανος est etiam genus saltationis teste Polluce: quã Thesea primum cum suis ducibus saltasse scribit circa [a] Deliam aram, repræsentantem imaginem exitus è Labyrintho. Planiùs inter cæteras saltationis species hanc quoque describit [b] Iosephus Scaliger his verbis: Erat & διπόδια, in qua iunctis pedibus labore magno Picas imitabantur. Præter cæteras immanis erat illa, quam κοσμικὸν κύρτωσιν appellabant. Nero potuit βῶμις κύρτωσιν saltare, dignus cuius κύρτωσιν saltaret mundus. Huius item generis & illa, quam Thesèum instituisse aiunt, deuicto Minotauro ad Labyrynthi imitationem. Ac de Labyrintho quidem nulla fabula: extat enim in Creta etiam nunc, & visitur. Eam saltationem Theseus cum socijs suis redux in patria lusit circa aram Deliam. Plures erant simul: verùm certis ordinibus. Vtrinque à capitibus lecti duces versus certos inter se subeũtes implicabant. Qualem ludum Troiam diuinus descripsit poëta, non sine summa eruditione apposita labyrynthi comparatione. Alluſit enim ad hanc Thesei saltationem fatali illo pudore, sine fuco, atque ostentatione. Pueri olim vidimus hanc cum Thyrsis, atque fornicatis nõ

[a] *Lib. 4. capit. 14.*
[b] *Lib. 1. de arte poet. capit. 18.*

sine

ſine arte, atque venuſtate. Eam Theſeus γέρανον appellauit: tum obaciem, tum ob commutationem certis legibus ſeruatam. Hæc ille, & paulò pòſt: Tametſi nudi pueli, vnde γυμνοπαιδιαὶ dicta fuit, ſe ſe numeroſis motibus inferebant: tamen corporis flexionibus, corporumq; iactationibus palæſtræ facies erat. Proculdubio, inquit thesauri linguæ Græcæ autor. γέρανος dicta eſt, quòd volantium Gruum ſimilitudinem haberet. Inde γερανικὸς dicitur ὁ τοῦ χοροῦ τῶν ἐν Δήλῳ ἡγεμών, teſte Helychio, ideſt, qui dux eſſet ſaltationis in Delo: quoniam videlicet trahit ſequentes ſeſe: vt & in Gruum agmine dux, & princeps trahere cæteras videtur, quæ & præcũtium tergoribus colla imponere feruntur. Teſtatur [c] Pollux ſcenicam quandam machinam τὸ μετεωρον κατα φερομένη ἐφ' ἁρπαγῇ τοῦ σώματος, ideſt, *quod ex ſublimi ferebatur ad rapienda corpora*, Hoc in fabulis Aurora Memnonẽ rapuit, Boreas Orithyam: eſtque a [d] Scaligero quintum genus machinæ nuncupatum: vnde γέρανος ὁ ἐν τῇ σκηνῇ ἅρπαξ, ideſt, in ſcena vncus paratus à mechanopæo, quo perſona aliqua rapiebatur. Sed & aliæ machinæ ſubuehendis, attollendisque oneribus comparatæ, γερανοὶ nomine vocantur. Sic Budæus annotauit in Pandectas. Tympanum, inquit, rota eſt, quæ à calcantibus verſatur, qualem paſſim videmus in ea machina, qua ſaxa vehuntur in magnificis ædificationibus. Verbo Græco γέρανος, ideſt, Grus dicitur, quo verbo etiam lingua vulgari appellatur. In ea trochlea ſunt in ſummo carcheſio, ideſt, inuerſatili, & ſuperiore parte machinæ, & in trochlea ductarius funis, qui circum tympanum aduoluitur: & à fune dependentes, qui forfices dicuntur, quibus onera euehenda prehẽduntur. [e] Guilhelmus Philander in ſuis ad Vitruuium eruditis commentarijs, huius quoque machinæ meminit, his verbis. Tympanum, quod Græci γέρανον appellant, eſt rotæ ambitus magni genus, cuius circumactæ calcantibus hominibus affixas progradibus regulas, axis fune obuoluitur, atque ita onera extolluntur, aut ſublata deprimuntur [f] Lucretius:

Multaque per trochleas, & tympana pondere magno
Commouet, atque leuat ſuſtollit machina niſu.

Machinæ hæ paſſim in ciuitatibus maritimis Belgij, vicinarumq; prouinciarum, vt audio, prope ſtationes ad onerandas, & exonerandas naues erectæ conſpiciuntur: & ab incolis ob Gruis ſimilitudinem Kraenen appellantur. Harũ, vt ſunt adhuc diuerſæ ob varium vſum, ſpecies, & formæ, ita etiã diuerſa quoq; ſunt nomina. Propterea Germani quaſdam rotas, quòd hiſce puteorum ſaxa ſubuehantur Stainrad nuncupant, Hiſpani verò Grua, vt notat Franciſcus Sanctius. His non abſimile organum ad ſubleuandum fornacis operculum [g] Georgius Agricola deſcribit, atq; etiam depingit. γερανὸς, vt annotat Cælius, vocatur etiam lignũ, quo ex puteis hauritur aqua, celoneum item vocatum: nam κῶλον lignum eſt, ἀνύειν adnuere. Autori theſauri linguæ Græcæ κήλων & κηλώνιον dicitur machina illa lignea, quæ iuxta puteos ad aquam hauriendam inſtrui ſolet, tigno erecto trabeculã tranſuerſam ſuſtinente, quæ ab vna parte deprimitur pondere appenſo, ab altera ſitulam ſibi alligatã è puteo educit. Latini tollenonem vocãt, teſtante Feſto tollenonem eſſe genus machinæ, quo trahitur aqua, in alteram partem prægrauãte põdere. Ac vt Herodotus dicit, κηλωνίοισι ἀρδόμενοι, ſic [h] Plinius hortos tollenonũ hauſtu rigandos ait, quos tollenones Plautus vocat triſyllabos, alij Grues, vt Græci etiã γερανοὺς. Sed de his iam in Ciconia. [i] Vitruuius genus machinę nominat Coruũ demolitorem à Diade inuentum, quod πόρπαξ Græco nomine dicunt, nonnulli γέρανον, vt idem teſtatur, ſed de hoc quoque in Corui hiſtoria egimus. Dicebatur item γέρανος inſtrumẽtum lignеum, in quo piſtores farinam pinſunt, vel vt author theſauri ait, pila lignea, in qua farina pinſitur, ſeu tunditur. Etymologus quoque huius ſignificationis meminit, addiritque hinc τὰ ἅλφιτα vocari γερανίσματα. Euſtathius γερανίαν à quibuſdam dici tradit τὸ ὕδωρ. γέρανος θαλαττία, ideſt, Grus marina piſcis genus eſt, & ut quidam volunt, gladio piſci congener. Hunc [k] Aelianus deſcribit hunc in modum: *Sed Gruem piſcem marinum Corinthiaci maris alumnum quoque eſſe audiui. Declinabat autem ea pars Corinthiaci maris, qua Grus caput eſt, Atticã verſus iuxta latus Iſthmi, quod Athenas reſpicit. Procedebat autem hic piſcis ad quindecim ſuũ a menſura pedũ longitudinem: craſſitudine anguillam, non tamen maximam, (vt audio) æquabat. Eius & os, & caput aliis Gruis ſpeciem ſimilitudinemque gerit. Squamæ* (fortè pinnas dicere voluit) *pinnis Gentilis auis ei ſimiles ſunt. Natat autem non conuoluto inſpiras corpore, vt alij piſces anguillarum inſtar anguſti, & oblongi. Tanto robore ſaltandi eſt, vt tanquam emiſſum à contento neruo telum feratur*, &c. Denique Chymici lapidem quendam Gruem appellant, vt videre eſt apud Auicennam in tractatu, cui titulus, Porta elementorum chymicorum, vbi ait: *Et elementa ſe diuidunt ab iſtis lapidibus, & ſunt quatuordecim, Elephas. Vrſus, Porcus, Simia, buſo, Tartuca, Scorpio, aranea, Lupus, coculata, rana, piſces, Grus, Aquila, algerit, hæc omnia ſunt quatuordecim lapides, ſed dicunt, quod coculata, & Algerit vnum, & idem eſt.*

[c] Gerano ſaltatio cur ſic dicta. [c] Lib. 1. capit. 19.
[d] Lib. 1. de arte poet. capit. 21.
Machinæ Grues dictæ.
[e] Lib. 10.
[f] Lib. 4.
Kraenen.
[g] Lib. 10. de re metall.
Grus lapis
[h] Lib. 19 cap. 4.
[i] Lib. 10. capit. 4.
Coruus demolitor.
Grus marina piſcis.
[k] Lib. 13. cap. 9.

SYNONYMA.

Sus. סוס Sus, vel סיס ſis nomen Hebraicum in veteri teſtamento Grus exponitur, ab alijs Hirundo, vel Miuus. *Turtur, & Hirundo, & Ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui, populus autem meus non cognouit iudicium domini*. Hierem. 8. interprete D. Hieronymo, qui vocabulum Sus vertit Hirundinem, עגור Agur Ciconiam. Quidam eo in loco Gruem interpretatur. Et Eſaiæ 38. vbi D. Hieronymi translatio habet. *Sicut pullus Hirundinis, ſic clamabo, meditabor, vt Columba*, pro Sus vertit Gruem, pro Agur Hirundinem. Hoc quidem ex locis iam citatis conſtat Agur auem eſſe aduenam, & voce vtentem lugubri. Dauid Kimhi Hebraicam vocem, Agur Chaldaicè interpretatur כנכיתא Senurita: quam vocem a Thalmudicis vſurpatam Rabbi Hai exponit Arabice בטאח Cataph, vulgo ארונדינא arundina, ideſt, Hirundo. Sunt qui auem putent loquentem voce humana נאעה Gazah vulgo dictam (ideſt, Picam, vel genus Picæ) Totidem verbis ferè Kimhi exponit Hieremiæ 8. vbi Arabicam vocem ponit קטאח Kataph. Salomon Hirundinem putat. Septuaginta Eſaiæ 38. prætereunt. Aquila, & Theodotion habent Agor, Symmachus Incluſa: Ruffus Hieremiæ 8. Aquila, & Symmachus Hebraicum nomen Agor relinquunt, Septuaginta vertunt ἀγρᾶ στρυθία, ideſt, agri Paſſeres. Maracarae Syluaticus ſel Gruis interpretatur. Quidam in dictionario trilingui pro Grue Hebraicè ſcribit סס Sas, & סנית Senuit. Græcè γέρανος vocatur, quod paroxytonum eſt. Idem nomen hodiè ſeruant, ſed vltimam acuunt. Eſt autem hoc vocabulum generis epicœni, vt ait Suidas. [a] Ioannes Tzetzes in maſculino, & fœminino genere vtitur:

Agur. Incluſa. Cataph. Atundina. Gazah. kateph. Agor. Maracarae. Sas. Senunit.

[a] *Li. 4. Hiſt.*

Ἀρξάμεναι δ' αἱ γέρανοι ποιῆσθαι τὴν πόρειαν Ἔχεται τοῦ γεραιοτέρου αὐταῖς ὁδοποιοῦντα.

Et Baſilis, & Menecles apud Athenæum maſculino genere. γεράνους ſemper in fœminino genere efferes, non maſculino, ſicut etiam ἵππους, ſi Atticè loqui volueris. γέρανος dicitur quaſi γηρανος ἀπὸ τῆ γλω γλω (τα τῆς γῆς) σπέρματα ἐρωᾶν: hoc eſt, ab eo, quòd terræ ſemina perſerutetur, vnde & σπερμόλογος, ideſt, frugilega nominatur: ſemina enim, quæ terris non obruta fuerunt, in agris colligit. Aut fortè γέρανος vocata eſt, quòd colore cinereo, & ferè cano tanquam γέρων, ideſt, ſenex appareat. Γέρων hoc eſt honorandus, Varrino, & Heſychio exponitur ὁ δι' γηρανος. Ornithologus legendum iudicat γέρανος cum accentu in prima, hoc eſt Grus: nam & γέρων nonnullis Grus fœmina vertitur (vt συριγξ mas) ſecundum Ælium Dionyſium citante Cælio. Τυὶὸ, Grus Tyrrhenis eſt, vt ijdem exponunt, & Συριγξ Grus mas, vt paulo ante innuimus: ita dictus fortè à voce, nam Ariſtoteles Grues in poſtremo migrantium agmine ὑπισυρίττειν ait. Apud eoſdem Polyrrhenis Σύριγξ Grus eſt. Apud [b] Euripidem Grues periphraſticæs exprimuntur Λιβύης ὄρνιθες, id eſt Aues Lybiæ, quia ex Scythia aduentante hyeme in Ægyptum & Lybiam gregatim conuolent. Vbi notat Brodæus Euripidi Grues dici aues augurales è Lybia. Atq; hęc de nominibus Græcis. Latinis Grus dicitur à gruendo, quod eſt vocem in modum Gruis edere. Grues, inquit Iſidorus, nomen de propria voce ſumunt. Tali enim voce ſuſurrant. Sumitur tam in maſculino, quam in fœminino genere ab authoribus; cæterum rarius in maſculino, nec ferè niſi apud poëtas. Vtriuſque habes exempla. In fœminino [c] Virgilius:

Etymum.

[b] *In Hecuba.*

[c] *Lib. 1. Georg.*

Stridentesq; Grues, & amaris intuba fibris

Lucilius apud Nonium.

Longior hic quàm Grus Grue tota, cùm volat olim?

In maſculino Laberius apud eundem:

Virum tu hunc Gruem Balearicum, an hominem putas eſſe?

[d] *In Epodo.* & [d] Horatius.

Membra Gruis ſparſi ſale multo non ſine ſarre.

Hanc quoque auem quadam circumlocutione poëtæ Latini exprimunt, auem Palamedis ſiue Palamedæam nuncupantes: Martialis:

Vnam perdideris ſi Palamedis auem,

à Palamede. Is enim refertur Troiano bello quatuor litteras inueniſſe, videlicet θ. ξ. χ. & φ. Præterea calculorum ludũ menſurarum & ponderum rationes, & ſuffragia. quibus in deliberando iudicandoq; nunc vtimur, primus omnium excogitaſſe; itẽ ordinẽ aciei & teſſeras, hoc eſt, ſymbolum bellicum, & vigilias, eaq; omnia à Gruibus didiciſſe, quòd hę non niſi acie inſtructa volent, & inter volandũ mutatis ordinibus litteras quaſdã videãtur effingere: In eo Philoſtrati libello, qui Heroica inſcribitur, Grus etiam auis Palamedis dicitur; nam &

glo-

glorianti Palamedi seſe tres litteras inueniſſe φ.χ.θ. quibus carebant Græci, Vlyſſes repente obiecit, eam laudem Gruum eſſe, quæ Υ litteram faciunt, easq; tum forte præteruolantes ſuſpici. Martiali præterea Grus dicitur grex Strimonius hoc verſu;

Nec qua Strymonio de grege ripa ſonat.

à Strymone fluuio Macedoniam à Thracia diuidente, circa quam numerosè degere dicuntur. Idem etiam Naupliadas volucres nominat à Nauplio qui fuit Palamedis pater. Naupliades itaq; patronymicum eſt pro Palamede Nauplij filio;

Clangunt Naupliadæ volucres & perusa pennis
Nubila conscribunt &c.

Lucanus aues Biſtonias.

Biſtonias consuetus auet & barbara Cone.

hoc eſt Thracias a Biſtonio lacu in Thracia, vel vt alij, à Biſtonia, quæ regio Thæciæ eſt inter Neſſum & Hebrum fluuios, ita dicta à lacu vicino, quam Biſtoniadem appellant, vel vt quibuſdam placet, à Biſtone rege. Eſt præterea Stephano oppidum eiuſdem regionis non procul ab Abderis Biſtonia dictum. Itali Grua & Grù nuncupant, in vtroq; genere, Latinos imitati. Dantes in maſculino.

E come i Grù van cantando lor lai.

Torquatus Taſſus in fœminino:

Vanno à ſtorno le Grù ne' giorni algenti.

Hiſpani Grulla, & Gruz, Luſitani Ema, Galli Grue, Germani Kran vel Krane, quod nomen, vt vult Ornithologus à Græcis deſumptum videri poteſt; vel Kranich, Kranch: Heluetij Kreye, Belgæ Krane, Angli à Krane, Illyrij Gerzab, Poloni Zoravv. Minores Grues vocant Latini Vipiones teſte Plinio, ſicut Pipiones minores Columbas: Græci γερανία, Galli petites Grues, Itali piccole Grue, Hiſpani Caijdas o Cruxias, Pequennas Gruzes, Germani Kleine Krenchlin, Poloni Mł odzi zo rawvie, Angli littles Crannes, Belgę Kleine Kraentiẽs, Hungari Dariù Frù. Obſeruandum præterea eſt Varronem ſecundum Adriani Turnebi eruditas emendationes, Gruis nomen Latinum à Græcis deriuaſſe. Locum autem ex Turnebi commentarijs adfero ſupra locum Varronis in lib. 4. de lingua Latina, *vt quidam Graci τὰ γήρυτα.* Quod, inquit, ſibi velit hìc Varro, equidem neſcio: γήρυτα fortaſſis legendum, quæ vox Græcis nonnullis multa ſignificat, vt inde grex videatur fortaſſis Varroni deduci. Eſt & γήρυφος. Quid ſi dicat; quædam auium nomina eſſe Græca, & Grues, γήρυες.

Vipio. Pipio.

GENERA. DIFFERENTIAE.

MPAVLVS Venetus tradit in Tartaria in lacubus, iuxta ciuitatem Canigainorum, quinq; Gruum genera inueniri. Quędam, inquit, habent alas nigras, vt Corui, aliæ ſunt albæ & candidę, habentes pennas plenas oculis aurei coloris, vt ſunt apud nos oculi Pauonum. Rurſum aliæ ibi inueniuntur noſtris non diſſimiles. Sunt deinde aliæ quæ ſunt paruæ, ſed habentes pennas longas, & pulcherrimas, rubro nigroq; peruncta colore. Quinto ſunt ibi Grues griſei cinerei coloris, oculos habentes rubeos & nigros, & hæ ſunt valdè magnæ. Petrus Martyr in hiſtoria noui orbis in pratis quibuſdam noui orbis (in Cuba) Gruum agmina noſtratibus duplo grandiorum Hiſpanos reperiſſe ſcribit. Ferdinandus Columbus in Hiſtoria Americana refert ſeſe in via Lordeſte dicta (vbi multitudo inſularum) vt Pſittacos & alias auium ſpecies, ita quoq; Gruum rubrarum & colore coccineo ingentem copiam conſpexiſſe. Meminerunt antiqui Gruis Balearicæ à cæteris Gruum ſpeciebus diuerſæ, inter quos eſt [b] Plinius inquiens: *Pico Martio, & Grui Balearicæ natura cirros (in capite) dedit* (nam hãc veterem ſcriptionem mauult ſeruare Stephanus Aqueus) & Nonius Marcellus ex Laberio: *Verum tu hunc Gruem Balearicum, an hominem putas eſſe.* Eiuſcemodi Gruem Bellonius Gallicè interpretatur Bihoraeu vel Biſouraeu, & quibuſdam Rupicem putari ait: cæterùm Ardeę genus eſt. Alibi etiam inquit veteres Gruem Balearicam appellaſſe quodpiam auis genus, quod ipſe in ciuitate Alep (quam aliqui olim Hierapolim, alij Boręam dictã putant) Grui ſimile obſeruanit, ſed exilius, margine circa oculos rubente, cauda Ardeę, voce minore. Ego ni fallor veram Balearicam Gruem ante aliquot annos mihi miſſam pòſt ſuo loco exhibebo. Gomphenam auem in Sardis reperiri aiunt Grui ſimilem, ignotam iam etiam Sardis, vt exiſtimat Plinius.

[a] *Lib. 1: cap.*

Grus Balearica.

[b] *Lib. 11. cap. 37.*

Gomphena auis.

FORMA. DESCRIPTIO.

GRVEM fæminam ſic deſcripſit Ornithologus. Grus, inquit, quamhæc ſcribens inſpexi erat fæmina, & oua gerebat, longa ſex pedes ferè viri mediocris extenſa recta à ſummo roſtri ad imos pedes. Pennæ quædam in alis retro verſus caudam pulchræ & criſpæ erant, quas aliqui auro vel aliter ornatas pileis addunt. Alarum alioqui maiores pennæ nigricant; ſuperiores verò paruæ & cinereæ ſunt. Collum duos dodrantes longum; altitudo ab imo pedis ad tergum ſummum, quatuor ferè dodrantes. Pondus totius libræ medicinales duodecim. Cauda breuis longioribus alarum pẽnis occulitur. Plumæ crurum cinereæ quinque digitis ſupra genua deſinunt, infra plumas cortice veſtiuntur nigro. Digiti humanis nõ breuiores. Anterior colli pars ad latera nigricat; prona albet: reliqua omnia cinerea præter maiores alarum pennas. Vertex niger cum macula rubente, quæ quidem in mari magis rubet. Hucusque ille, quo nos quidem exactius deſcribere hanc auem non poſſimus, quamuis adoleſcentes in noſtra patria ciuitate Bonon. eam enutriri apud perilluſtrem Virum D. Vincentium Campegium Senatorem amplisſimum vidimus. Habes etiam hic Gruis ſceleton. Veterum nemo in totum Gruem deſcripſit. Alexander Aphtodiſæus ſolius arteriæ meminit, anguſtam eſſe aſſerens, & vndequaq; aſperã vt cæterarum auium, quæ raucæ vociferantur. [a] Ariſtoteles roſtrum porrectius eſſe dicit. Alibi [b] etiã collum (cuius loci Gellius meminit) longum habere, quod guloſus quidam ſibi optabat. Verba quibus guſtus quoque voluptatem perſtringit, hæc ſunt: Διὸ καὶ ἤυξατό τις ὀψοφάγος ἂν τὸν φάρυγγα αὐτῷ μακρότερον γέρανου γενέσθαι, ὡς ἡδόμενος τῇ ἀρῇ, ideſt, *Quapropter & collum ſibi quidam obſonierum gurges atque bellua Gruis collo longius optabat, vt qui tactu maximam capiebat voluptatem*. Sed obſeruandũ eſt longè aliter ab interprete, quicunque fuerit (nam incertus perhibetur) hunc philoſophi locum eſſe verſum, quam veritas aut ſenſus permittit: nam nunc ſic legitur. Διὸ οἱ ὀψοφάγοι οὐκ εὔχονται τὴν γλῶτταν ἔχειν μακράν, ἀλλὰ τὸν φάρυγγα γέρανου, ὥσπερ φιλόξενος ὁ ἐξ ὑρι δος, id eſt, vt interpres incertus vertit. Quapropter gulones nõ optant lõgam linguam, ſed quemadmodum Philoxenus ex Hyride, Vulturis guttur. Hic autem γέρανου φάρυγγα Vulturis guttur exponit, & male quidem; neque enim γέρανος vocabulum apud vllos interpretes Latinos Vulturem transferri inuenio. Fortè pro γέρανου γυπὸς legebat; quod equidem credo: cæterùm ne hoc adhuc pacto bene eſt cum ſenſu: nam Vulturis collum non vſque adeo lõgum eſt, vt illud expetere Philoxenus potuerit. Igitur hoc loco pro Vulturis, Gruis collum legendum eſt, quanquam alibi etiam ego communi ea verſione, prout Gaza pariter habet, deceptus ita legerim, in quem locum vbi inciderit benignus atque humanus lector, poterit pro ſua humanitate vel præterire vel ex hoc loco reſtituere. Philoxenum autem Gruinum collũ ſibi exoptaſſe idem [c] Ariſtoteles in problematibus ſcripſit, quærens cur incontinentes eos appellare ſolemus, qui voluptati contrectandi aut guſtandi exuberarunt: Quin etiam Theophilus apud Athenæum dicit Philoxenum Eurixidis filium (τὸν εὐρυξίδος) hominem gulæ præcipitè circa piſces mancipium, nõ ſatisfeciſſe ſuæ circa ingluuiem libidini, Gruis collum optando, cùm potius oportuiſſet eum omnino aut bouem aut camelum, aut elephantem fieri, vt & multum & multa cum voluptate ingereret, cùm paulo ante Philoxeni Leucadij & alterius Cytherij opſophagorum, hoc eſt gulæ circa piſces obnoxiorum meminiſſet. Ego, inquit Ornithologus tam in Ariſtotele, quam in Athenæo κυθήριον legere malo. Nam & Machon Comicus apud [d] Athenæum de Philoxeno Cythereo ſcribit, optaſſe illum ſibi collum tricubitale:

φιλόξενος ποθ' ὁ λίγουρ, ὁ κυθήριος
Εὔξατο τριῶν ἔχειν τὸν λάρυγγα πηχῶν
Ὅπως κατα πίῃ φασὶν ὅτι πλῆς ον χρόιος
Καὶ παιθ' ἅμα μοι τα βρώματ' ἡδονὴν ποιῇ.

Ideſt, vt vertit Iacobus Dalechampius,

Philoxenus, vt fama eſt, aliquando Cytherius
Tricubitalem optauit habere gulam
Quod aiebat longiſſimo tempore vt deglutiam,
Et omnium cibariorum diuturna uoluptate perfruar.

Sed Philoxenum quoque Eryxidis à Plutarcho memorari Cælius annotauit: quare nihil definit Ornithologus. Lambinus ait in ſuis ad Ariſtotelis Ethica commentarijs ex his citatis

Athenæi

[a] *Lib. 1. Hiſtor. cap. 1.*
[b] *Lib. 3. Ethic.*
[c] *Sect. 28. Problem. 7.*
[d] *Lib. 8.*

80. ALDROVANDI, ULISSE. Ornithologiae tomus primus. Bologna, Giovan Battista Bellagamba, 1603.

Grus cum geranio Cretico.

Dat mihi penna rubens nomen. ——— & alibi:
Nomenq; dedit qua rubentibus pennis:
Et quis sit color puniceus declarat Virgilius canens:
Puniceis humilis quantum saliunca rosetis
Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.
Cratinus hanc alitem vocauit ὄρνιθα φοινικοπτερον, hoc est, auem puniceis, seu Phœniceis alis, & φοινίκεα ὄρνιθα Philostratus.

GENVS.

PHOENICOPTERVS, si modò ea auis est, quam ego hîc subinde pingam, & quam ex Bellonio, & ex Iulio Cæsare Scaligero describam, quod & ego ausim certò affirmare, auis est, aquas amans, vt paulò ante ex Aristophane, & Heliodoro asserui: nam & membranæ digitos sapientis quoddam habet rudimentum, & cruribus est proceris, vt modò in descriptione apparebit, & cauda breui.

FORMA, DESCRIPTIO.

Descriptio Bellonia-na.

BELLONIVS ita quàm paucissimis hanc alitem verbis descripsit. Tibijs est longis, & rubris, rostro eiusdem coloris, magnitudine Elorio compar, colore pulcherrimo inter croceum, & castaneæ medio. Hisce in regionibus licet auis sit palustris non conspicitur, nisi fortè aliunde adducatur. Capitur nonnunquam in Italia, sed magis in Hispania, nam migrat vltra mare. Lucu lenter adinodum Scaliger: *Rarior*, inquit, *Phœnicopterus, sed cognitu facillimum efficiunt notæ multæ peculiares. Rostrum neque rectum planè, sed neque aduncum habet. Scythices arcus partem potius imitatur. Cinereum colorem nobilitant alarum puniceæ pennæ: à quibus & nomen. Earum quoque nonnihil ad caudam, quam huius generis longicruris legibus breuissimam habet, ac velut præcisam. Sub rostri initium ad colli commissuram sinus turgidus est, qualis & in Ardeola. Crura, pedesque alis habet concolores, sed adeo breues, vt cum in homine Galenus agnouerit longissimos, huic omnium, quæ nota sunt nobis, animalium breuissimos attribuere potuerit. Magnitudo ei Ardeæ. Flammâ ei nomen in Prouincia.* Hæc Scaliger, qui posteriori loco positum Phœnicopterum describere mihi videtur, tametsi priori loco positi icon longè minores pedes demõstret. Est autem hoc auium genus, vt missæ mihi picturæ declarant præditum pedibus in magna crurum altitudine quàm exiguis, quorum causa Phœnicopterum ingẽtem dixerit [a] Iuuenalis. Sed mirum est, cur nigrum alarum colorem non annotauerit Scaliger. Eiusmodi auis pictura nescio num bene exacta, ex Sardinia mihi missa est, vbi Flamingo vulgò nominatur. Alter Phœnicopterus, cuius secundo loco imago repræsentatur, rostro potissimum, & pedum figura non parum discrepat: neque enim hi punicei coloris sunt, vt dixit Scaliger, vel saltem alarum colore, longè remissioris, & ad spadiceum vergentis: sed rostrum ab illo descripto optimè respondet. Habet insuper albicantis caudæ rudimentum, vel potius caudam curtam, & alarum remiges mediæ versus caudam acerrimæ sunt. In rostri autem conformatione non parum lusit natura: non enim vt Anatum, aut Anserum planum est, cùm alioqui sit latum, neque vt Ardearum rectum, & rotundum, neque denique vt rapacium Aquilarum, aut Accipitrum aduncum, cùm tamen sit curuum quidem, & deorsum inflexum, sed in medio superioris mandibulæ notabili extuberantia insigne, sex digitos longum, intus cauum, & canaliculatum media sui parte, qua spectat frontem ex albo ad castaneæ colorem vergens, cætero nigrum. Superior etiam mandibula inferiore longior est, & in acutissimam aciem definit: contrà inferior longè crassior. Cætera tota auis ex cinereo, phœniceo, & albo coloribus mistis spectatur. Huius auis iconem acceptam refero Carolo Clusio botanicorum nostri æui facilè coryphæo. De magnitudine eius ego nihil certi affero, quia auem nunquam vidi. Bellonius Elorio comparat, Scaliger Ardeę. Videtur autem, inquit Vuottonus, insigni esse magnitudine ex [b] Suetonio. *Hostia erant*, (inquit) *Phœnicopteri, Pauones, Tetraones, vel, vt alij legunt Erythrotaones:* non tamen inter maximas numerandus, sed inter mediocres magnitudine potius videtur ex Cornelio Celso. Verba autem Celsi sunt hæc. *Omnis grandis auis valentis materiæ est, & plurimi alimenti*, Et mox: *Aues omnes à minimis ad Phœnicopterum media materia, seu mediocris*

Vbi capiatur.

Descriptio Scaligeri.

Rostrum Color.

Cauda.

Crura, & Pedes.

Magnitudo.

[a] *Sat. 11.*

[b] *In Caligula.*

Phœnicopterus prior, cum ranunculo paluſtri.

Phœnicopteros alter lato roſtro.

cris alimenti sunt. Robertus Constantinus in supplemento suo linguæ Latinæ, Phœnicopterum auem esse scribit magnitudine Ciconiæ, cuius collum sit oblongum, rostrum, & crura, & pars alarum puniceo colore rutilet. Capi in Flandria, & Gallia Narbonensi. Quæ Ornithologus de Phœnicoptero scripsit, quanquam, vt supra etiam animaduerti, prius non cognouerat, nihilominus ne quid in hoc opere desideretur, non pigebit adscribere. Audio, inquit, auem Flambant (vel Flamman) vulgò dictam in mediterraneo mari Gallico non procul à littore gregatim natare, magnitudine Ciconiæ, vel paulò maiorem, rostro fesquilatera longitudine ad Ciconiæ rostrum, colore rubro mistam sanguinis, superiùs cæruleo, & tuberculis quibusdam aspero, cruribus rubris, ea proceritate, quæ in Ciconia sunt, vel procerioribus, palmipedem, pennis albis parte prona: rubentibus per ceruicem, pectus, ventrem, & alas: Piscium esse, in cibum venire. Hæc mihi amicus quidam, quantùm meminisse poterat, narrauit. Ego Gallicum nomen à rubro, & flammeo, rostri, cruris, pennarumque in aliquibus partibus colore indirum coniecerim: vel potiùs, quoniam ex Flandria hyeme ad Narbonensis prouinciæ maritima volat: nam Flandrum Galli Flamniam appellant. Rursus alius quidam retulit auem (vn Flammaing) non procul a monte Pessulano capi, similem Ciconiæ, sed rostro recurùo, breuiore dimidio: totam albam, præterillas in alis partes rubras, quæ nigræ sunt in Ciconijs. In auium verò suarum epitome, Phœnicopterus, inquit, qualem doctissimus Rondeletius ad me misit, degit in medijs stagnis marinis: vescitur cochleis, piscibusque &c. Mirum est huius tam pulchræ, & eximiæ auis nomen ab Aristotele tacerì, cum Aristophanes, qui vixit eodem tempore, meminerit. Sed Græcis etiam raram esse hanc auem puto. Nam Heliodorus Nili incolam eam facit. Bellonius quidem eandem Aristotelis Glottidem esse suspicatur. Ego verò ijs, quas Gallinulas aquaticas nostri vocant, auibus Glottidem adnumero, quæ omnes fissipedes sunt. Germanis ignotam puto auem, sicut & Gallis ad Oceanum, Bellonio teste: quare fingo nomen interpretatum ex vetere Græco eius, Latinis etiam recepto nomine. Possit auis rubra vocari cùm rostro, tibijs, & alis sit rubris exceptis remigibus, quæ nigræ sunt. Hæc omnia Ornithologus. Mirum quod scribit[b] Cardanus, esse quosdam, qui tradunt, Phœnicopterum mandibulam mouere superiorem, sed nõ adeo causam manifestam esse, vt in Crocodilo.

Descriptio ex Ornithologo.

Vbi degat. Quibus vescatur.

[b] *Lib. 7. de variet. rerũ cap. 37.*

VSVS IN CIBIS.

PHILOSTRATVS in vita Apollonij φοινικοπτέρδα, hoc est, phœniceam auem, idest, vt ego iudico, Phœnicopterum inter delicias numerat. *Phœnicopterum*, inquit Apitius, *elixas, lauas, ornas: includis in cacabum, adjicies aquam, salem, anethum, & aceti modicum, dimidia coctura alligas fasciculum porri, & coriandri, vt coquatur: prope coctum defrutum mittes, coloras, adjectes in mortarium piper, cuminum, coriandrum, laseris radicem, mentham, rutam, fricabis: suffundis acetum: adjectes caryotam: ius de suo sibi perfundis: rex inauies in eundem cacabum, amylo obligas, ius perfundis & inferes. Idem facies & in Psittaco.* Aliter: *Assas auem: teres piper, ligusticũ, apij semen, sesamum defrictum, petroselinum, mentham, cepam siccam, & caryotam: melle, vino, liquamine, aceto, oleo, & defruto temperabis.* Cæterùm duæ potissimùm, eæque minimæ ferè partes, nimirum lingua, & cerebellum in hac alite in luxu erant: nam idem Apitius nepotum omnium altissimus gurges, referente Plinio, Phœnicopteri linguam præcipui saporis esse scribit. Meminit etiam lepidissimus epigrammatarius, apud quẽ ita de se canit Phœnicopterus:

[a] *Lib. 8.*

Quomodo in cibum parandus.

Quæ præcipue partes in hac aue commendẽtur.

Dat mihi penna rubens nomen, sed lingua gulosis
Nostra sapit: quid si garrula lingua foret?

Et Lampridius tradit Heliogabalum pessimi luxus hominem, & omnium imperatorum perditissimum palatinis suis ingentes dapes extis & cerebellis illorum refertus exhibuisse. Atque paucula hæc de Phœnicoptero dicta sunto, quibus si placet, velut pro corollario adde C. Caligulam eò vesaniæ processisse tradi, vt sibi tanquam numini sacro Phasianos, & Pauones, & Phœnicopteros mactari iusserit. Idem pridie, quàm periret, sacrificans respersus est Phœnicopteri sanguine, vt author est Suetonius.

DE GRVE. Cap. V.

ORDINIS RATIO.

PIETATIS cultrici Ciconię Gruis hiſtoria non incommodè ſubiungitur, non ſolùm ob id, quod & ipſa aquas ſequatur, ſed etiam, quòd non minori, quàm illa laude a ſcriptoribus celebretur. Mirũ enim eſt, quot, & quàm præclaras dotes Gruino generi natura conceſſerit: inter quas ceu præcipua prudentia eſt, qua ita quidem in regendo, & ab omnibus periculis ſe, ſuamque gregem tuendo, excellere videtur, vt non modò pluribus æqualem, ſed etiam cæteras ferè omnes volucres facilè ſuperare auſim dicere. Quippe cum alijs hanc excellentem virtutem, præparcè natura largita ſit, Gruibus quàm liberaliſsimè conceſſit, atque ſuppeditauit. Magnoperè extollitur Ciconiæ pietas, & amor paternus, maternusque laudatur; in ſeruandis excubijs Anſerum ſumma vigilantia prædicatur, & Anatum quoque ingenium præconio non mediocri celebratur, à quibus omnibus tantùm abeſt, vt naturæ donis Grues vincantur, vt potius comitante prudentia maximè ſuperent. Proinde ſapientes hominem cunctis animantibus præferunt, quòd ratione præditus ſit, quodque ea quæ cogitat, eloqui poſſit. Tanto hæ aues cæteris præferendæ quæ hominis ſapientiam & mentem diuinam proximè imitantur. Quæ enim maior ſapientia eſſe poteſt, quam reip. recta gubernatio? Hanc non ſolum Grues præclarè prudenterque adminiſtrant, abſque labore magno, ſed natæ quodammodo etiam ad eam exercendam videntur, naturæque inſtinctu exequuntur. Eãdem in primis prudentiam fabula Geraniæ, ab antiquis poëtis ficta, innuit. Hæc enim cum Pygmæorum eſſet regina, ob nimiam ſuperbiam & elatum animum, in Gruem auem à Iunone conuerſa legitur, animal ſanè regiæ maieſtati conueniens, vtpote cuius in gubernando induſtria atque virtus, nihil vel parum ſaltem, ab hominis in regendo ingenio recedit. Grues enim volando militarem ſeruant ordinem, eumque inuiolabilem, quin vbi velut certiſsimis ſuis numeris inſtructa acie per aëra ferri cernuntur: certè iuraret quiſpiam non modo prudentiſsimum, doctiſsimumque eis præeſſe ducem aut tribunum, verùm etiam ſi fieri poſſet, deum aliquem, qui ſingulos diſponit, cohibetque ne extra metam cuique diſpoſitam eungetur, quemadmodum fuſius ſuo loco dicetur. Poſſim autem quoque hic alia in medium afferre, in quibus forte vberior etiam laudãdi occaſio daretur. cæterùm cum pleniùs omnia in ſuo quæque loco tractentur, ne quæ repetenda ſunt, eadem ſæpius reculta nauſeam lectori pariant, itaque hic vela contraham.

ÆQVIVOCA.

MVLTIPLICEM vocabuli γέρανος ſignificationem paſsim apud Græcos ſcriptores inuenies: apud Latinos non facilè, niſi eam à Græcis authoribus mutuati ſint. Cuius rei nulla alia ratio dari poteſt, quàm quod ſeriùs Latinis hæc auis innotuerit. Adducit Varinus γέρανον à Cyenæis imbrem dici παρὰ τὸ τὼν ὕραν, ideſt, τὼν γὴν ῥαίνειν perfundere, Etymologus tradit ex ex Herennio Philone. γέρανος eſt etiam genus ſaltationis teſte Polluce: quã Theſea primum cum ſuis ducibus ſaltaſſe ſcribit circa [a] Deliam aram, repræſentantem imaginem exitus è Labyrintho. Planiùs inter cæteras ſaltationis ſpecies hanc quoque deſcribit [b] Ioſephus Scaliger his verbis: Erat & δίπόδια, in qua iunctis pedibus labore magno Picas imitabantur. Præter cæteras immanis erat illa, quam κόσμου ἵκτυρσιν appellabant. Nero potuit ῥωμης ἵκτυρσιν ſaltare, dignus cuius ἵκτυρσιν ſaltaret mundus. Huius item generis & illa, quam Theſeum inſtituiſſe aiunt, deuicto Minotauro ad Labyrynthi imitationem. Ac de Labyrynthо quidem nulla fabula: extat enim in Creta etiam nunc, & viſitur. Eam ſaltationem Theſeus cum ſocijs ſuis redux in patria luſit circa aram Deliam. Plures erant ſimul: verùm certis ordinibus. Vtrinque à capitibus lecti duces verſus certos inter ſe ſubeũtes implicabant. Qualem ludum Troiam diuinus deſcripſit poëta, non ſine ſumma eruditione appoſita labyrynthi comparatione. Alluſit enim ad hanc Theſei ſaltationem fatali illo pudore, ſine fuco, atque oſtentatione. Pueri olim vidimus hanc cum Thyrſis, atque fornicatis nõ

[a] *Lib. 4. capit. 14.*
[b] *Lib. 1. de arte poet. capit. 18.*

ſine

sine arte, atque venustate. Eam Theseus γέρανον appellauit: tum obaciem, tum ob commutationem certis legibus seruatam. Hæc ille, & paulò pòst: Tametsi nudi puelli, vnde γυμνοπαιδιαὶ dicta fuit, sese numerosis motibus inferebant: tamen corporis flexionibus, corporumq; iactationibus palestræ facies erat. Proculdubio, inquit thesauri linguæ Græcæ autor. γέρανος dicta est, quòd volantium Gruum similitudinem haberet. Inde γερανουλκὸς dicitur σύστοῦ χορεῦσαι τὸν ἐν Δήλῳ ἐξαρχον, teste Hesychio, ideſt, qui dux esset saltationis in Delo: quoniam videlicet trahit sequentes sese: vt & in Gruum agmine dux, & princeps trahere cæteras videtur, quæ & præcūtium tergoribus colla imponere seruntur. Testatur [c] Pollux scenicam quandam machinam ἐκ μετεώρου κατὰ φερομένην ἐφ' ἁρπαγῇ τῶν σωμάτων, ideſt, *quod ex sublimi ferebatur ad rapienda corpora*, Hoc in fabulis Aurora Memnonẽ rapuit, Boreas Orithyam: estque a [d] Scaligero quintum genus machinæ nuncupatum: vnde γέρανος ὁ ἐν τῇ σκηνῇ ἅρπαξ, ideſt, in scena vncus paratus à mechanopæo, quo persona aliqua rapiebatur. Sed & aliæ machinæ subuehendis, attollendisque oneribus comparatæ, γέρανων nomine vocantur. Sic Budæus annotauit in Pandectas. Tympanum, inquit, rota est, quæ à calcantibus versatur, qualem passim videmus in ea machina, qua saxa vehuntur in magnificis ædificationibus. Verbo Græco γέρανος, ideſt, Grus dicitur, quo verbo etiam lingua vulgari appellatur. In ea trochlea sunt in summo carchesio, ideſt, inuersatili, & superiore parte machinæ, & in trochlea ductarius funis, qui circum tympanum aduoluitur: & à fune dependentes, qui forfices dicuntur, quibus onera euehenda prehẽduntur. [e] Guilhelmus Philander in suis ad Vitruuium eruditis commentarijs, huius quoque machinæ meminit, his verbis. Tympanum, quod Græci γέρανον appellant, est rotæ ambitus magni genus, cuius circumactæ calcantibus hominibus affixas pro gradibus regulas, axis fune obuoluitur, atque ita onera exsolluntur, aut sublata deprimuntur [f] Lucretius:

Multaque per trochleas, & tympana pondere magno
Commouet, atque leuat sublatas machina nisu.

Machinæ hæ passim in ciuitatibus maritimis Belgij, vicinarumq; prouinciarum, vt audio, prope stationes ad onerandas, & exonerandas naues erectæ conspiciuntur: & ab incolis ob Gruis similitudinem Kraenen appellantur. Harũ, vt sunt adhuc diuersæ ob variũ vsum, species, & formæ, ita etiã diuersa quoq; sunt nomina. Propterea Germani quasdam rotas, quòd hisce potissimum saxa subuehantur Stainrad nuncupant, Hispani verò Grua, vt notat Franciscus Sanctius. His non absimile organum ad subleuandum fornacis operculum [g] Georgius Agricola describit, atq; etiam depingit. γέρανος, vt annotat Cælius, vocatur etiam lignũ, quo ex puteis hauritur aqua, celoneum item vocatum: nam κῶλον lignum est, νεῖν adnuere. Autori thesauri linguæ Græcæ κήλων & κηλώνειον dicitur machina illa lignea, quæ iuxta puteos ad aquam hauriendam instrui solet, tigno erecto trabeculã transuersam sustinente, quæ ab vna parte deprimitur pondere appenso, ab altera situlam sibi alligatã è puteo educit. Latini tollenonem vocãt, testante Festo tollenonem esse genus machinæ, quo trahitur aqua, in alteram partem pregrauãte põdere. Ac vt Herodotus dicit, κηλωνήσι ἀρδύουσι, sic [h] Plinius hortos tollenonũ hauitu rigandos ait, quos tollenones Plautus vocat trisyllabos, alij Grues, vt Græci etiã γερανοῦς. Sed de his iam in Ciconia. [i] Vitruuius genus machinę nominat Coruũ demolitorem à Diade inuentum, quod κόραξ Græco nomine dicunt, nonnulli γέρανον, vt idem testatur, sed de hoc quoque in Corui historia egimus. Dicebatur item γέρανος instrumẽtum ligneum, in quo pistores farinam pinsunt, vel vt author thesauri ait, pila lignea, in qua farina pinsitur, seu tunditur. Etymologus quoque huius significationis meminit, addirque hinc τὰ ἄλφιτα vocari γερανίσματα. Eustathius γεράνιον à quibusdam dici tradit τὸ ὕδωρ. γέρανος φαλαττία, ideſt, Grus marina piscis genus est, & vt quidam volunt, gladio pisci congener. Hunc [k] Aelianus describit hunc in modum: *Sed Gruem piscem marinum Corinthiaci maris alumnum quoque esse audiui. Declinabat autem ea pars Corinthiaci maris, qua Grus captus est, Atticã versus iuxta latus Isthmi, quod Athenas respicit. Procedebat autem hic piscis ad quindecim fere a mensura pedũ longitudinem: crassitudine anguillam, non tamen maximam, (vt audio) aquabat. Eius & os, & caput alitis Gruis speciem similitudinemque gerit. Squamæ* (fortè pinnas dicere voluit) *pinnis Gentilis auis ei similes sunt. Natat autem non conuoluto inspiras corpore, vt alij pisces anguillarum instar angusti, & oblongi. Tanto robore saliendi est, vt tanquam emissum à contento nerue telum feratur, &c.* Denique Chymici lapidem quendam Gruem appellant, vt videre est apud Auicennam in tracta tu, cui titulus, Porta elementorum chymicorum, vbi ait: *Et elementa se diuidunt ab istis lapidibus, & sunt quatuordecim, Elephas, Vrsus, Porcus, Simia, bufo, Tartuca, Scorpio, aranea, Lupus, coculata, rana, piscis, Grus, Aquila, algerit, hæc omnia sunt quatuordecim lapides, sed dicunt, quod coculata, & Algerit vnum, & idem est.*

Gerano saltatio cur sic dicta.

[c] *Lib. 1. capit. 19.*

[d] *Lib. 1. de art. poet. capit. 21.*

Machinæ Grues dictæ.

[e] *Lib. 10.*

[f] *Lib. 4.*

Kraenen.

[g] *Lib. 10. de re metall.*

[h] *Lib. 19 cap. 4.*

[i] *Lib. 10. capit. 4.*

Coruus demolitor.

Grus marina piscis.

[k] *Lib. 15. cap. 9.*

Grus lapis

SYNONYMA.

Sus. סוס Sus, vel סיס ſis nomen Hebraicum in veteri teſtamento Grus exponitur, ab alijs Hirundo, vel Minus. *Turtur, & Hirundo, & Ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui, populus autem meus non cognouit iudicium domini.* Hierem. 8. interprete D. Hieronymo, qui vocabulum Sus vertit Hirundinem, צגר Agur Ciconiam. Quidam eo in loco Gruem interpretatur. Et Eſaiæ 38, vbi D. Hieronymi translatio habet. *Sicut pullus Hirundinis, ſic clamabo, meditabor, vt Columba*, pro Sus vertit Gruem, pro Agur Hirundinem. Hoc quidem ex locis iam citatis conſtat Agur auem eſſe aduenam, & voce vtentem lugubri. Dauid Kimhi Hebraicam vocem, Agur Chaldaicè interpretatur כנכיתא Senuxita: quam vocem a Thalmudicis vſurpatam Rabbi Hai exponit Arabicè בטאה Cataph, vulgò ארונדינא arundina, ideſt, Hirundo. Sunt qui auem putent loquentem voce humana נאעה Gazah vulgò dictam (ideſt, Picam, vel genus Picæ) Totidem verbis ferè Kimhi exponit Hieremiæ 8. vbi Arabicam vocem ponit קטאה Kataph. Salomon Hirundinem putat. Septuaginta Eſaiæ 38. prætereunt. Aquila, & Theodotion habent Agor, Symmachus Incluſa: Rurſus Hieremiæ 8. Aquila, & Symmachus Hebraicum nomen Agor relinquunt, Septuaginta vertunt ἀγρᾶ στρυθία, ideſt, agri Paſſeres. Maracarae Syluaticus ſel Gruis interpretatur. Quidam in dictionario trilingui pro Grue Hebraicè ſcribit סס Sas, & סנית Senuit, Græcè γίρανος vocatur, quod paroxytonum eſt. Idem nomen hodiè ſeruant, ſed vltimam acuunt. Eſt autem hoc vocabulum generis epicœni, vt ait Suidas. [a] Ioannes Tzetzes in maſculino, & fœminino genere vtitur:

Agur. Catph. Arundina. Gazah. kateph. Agor. Incluſa. Maracaree. Sas. Senunit. [a] *Li. 4. Hiſt.*

Ἀρξάμενοι δ' αἱ γίρανοι πείθεσθαι τῶν πόρων Ἔχει τὸν γιρανότιρον αὐταῖς ὁδοποιοῦντα.

Et Baſilis, & Menecles apud Athenæum maſculino genere. γίρανες ſemper in fœminino genere efferes, non maſculino, ſicut etiam ἵππους, ſi Atticè loqui volueris. γίρανος dicitur quaſi γηρυνος ἀπὸ τῦ γλω (τα τῆς γῆς) σπερματα ἰρυκὰν: hoc eſt, ab eo, quòd terræ ſemina perſcrutetur, vnde & σπερμολογος, ideſt, frugilega nominatur: ſemina enim, quæ terris non obruta fuerunt, in agris colligit. Aut forte γίρανος vocata eſt, quòd colore cinereo, & ferè cano tanquam γέρων, ideſt, ſenex appareat. Γιρῶ hoc eſt honorandus, Varrino, & Heſychio exponitur ὁ δὲ γιρανος. Ornithologus legendum iudicat γίρανος cum accentu in prima, hoc eſt Grus: nam & γίρω nonnullis Grus fœmina vertitur (vt συριγὺς mas) ſecundum Ælium Dionyſium citante Cœlio. Τυὶὶ Grus Tyrrhenis eſt, vt ijdem exponunt, & Συριγὺς Grus mas, vt paulo ante innuimus: ita dictus fortè à voce, nam Ariſtoteles Grues in poſtremo migrantium agmine ὑπισυρίττειν ait. Apud eoſdem Polyrrhenis Σύριγξ Grus eſt. Apud [b] Euripidem Grues periphraſticωs exprimuntur Λιβύης ὄρνιθες, id eſt, Aues Lybiæ, quia ex Scythia aduentante hyeme in Ægyptum & Lybiam gregatim conuolent. Vbi notat Brodæus Euripidi Grues dici aues augurales è Lybia. Atq; hęc de nominibus Græcis. Latinis Grus dicitur à gruendo, quod eſt vocem in modum Gruis edere. Grues, inquit Iſidorus, nomen de propria voce ſumunt. Tali enim voce ſuſurrant. Sumitur tam in maſculino, quam in fœminino genere ab authoribus: cæterum rarius in maſculino, nec ferè niſi apud poëtas. Vtriuſque habes exempla. In fœminino [c] Virgilius:

[b] *In Hecuba.*

Etymum.

[c] *Lib. 1. Georg.*

Stridentesq; Grues, & amaris intuba fibris

Lucilius apud Nonium.

Longior hic quàm Grus Grue tota, cùm volas olim?

In maſculino Laberius apud eundem:

Vtrum tu hunc Gruem Balearicum, an hominem putas eſſe?

[d] *In Epodo.* & [d] Horatius.

Membra Gruis ſparſi ſale multo non ſine ſarre.

Hanc quoque auem quadam circumlocutione poëtæ Latini exprimunt, auem Palamedis ſiue Palamedæam nuncupantes: Martialis:

Vnam perdideris ſi Palamedis auem,

à Palamede. Is enim refertur Troiano bello quatuor litteras inueniſſe, videlicet θ. ξ. χ. & φ. Præterea calculorum ludũ menſurarum & ponderum rationes, & ſuffragia. quibus in deliberando iudicandoq; nunc vtimur, primus omnium excogitaſſe; itẽ ordinẽ aciei & teſſeras, hoc eſt, ſymbolum bellicum, & vigilias, eaq; omnia à Gruibus didiciſſe, quòd hę non niſi acie inſtructa volent, & inter volandũ mutatis ordinibus litteras quaſdã videãtur effingere: In eo Philoſtrati libello, qui Heroica inſcribitur, Grus etiam auis Palamedis dicitur; nam &

glo-

glorianti Palamedi sese tres litteras inuenisse φ. χ. θ. quibus carebant Græci, Vlysses repente obijcit, eam laudem Gruum esse, quæ Υ litteram faciunt, easq; iuuit fortè præteruolantes suspici. Martiali præterea Grus dicitur grex Strimonius hoc versu:

Nec quæ Strymonio de grege ripa sonat.

à Strymone fluuio Macedoniam à Thracia diuidente, circa quam numerosè degere dicuntur. Idem etiam Naupliadas volucres nominat à Nauplio qui fuit Palamedis pater. Naupliades itaq; patronymicum est pro Palamede Nauplij filio:

Clangunt Naupliadæ volucres & pruina pennis
Nubila conscribunt &c.

Lucanus aues Bistonias.

Bistonias consuetus aues & barbara Cone.

hoc est Thracias a Bistonio lacu in Thracia, vel vt alij, à Bistonia, quæ regio Thraciæ est inter Nessum & Hebrum fluuios, ita dicta à lacu vicino, quam Bistoniadem appellant, vel vt quibusdam placet, à Bistone rege. Est præterea Stephano oppidum eiusdem regionis non procul ab Abderis Bistonia dictum. Itali Grua & Grù nuncupant, in vtroq; genere, Latinos imitati. Dantes in masculino.

E come i Grù van cantando lor lai.

Torquatus Tassus in fœminino:

Vanno à sterne le Grù ne' giorni algenti.

Hispani Grulla, & Gruz, Lusitani Ema, Galli Grue, Germani Kran vel Krane, quod nomen, vt vult Ornithologus à Græcis desumptum videri potest; vel Kranich, Kranch: Heluetij Kreye, Belgæ Krane, Angli à Krane, Illyrij Gerzab, Poloni Zoravv, Minores Grues vocant Latini Vipiones teste Plinio, sicut Pipiones minores Columbas: Græci γιωάνια, Galli petites Grues, Itali piccole Grue, Hispani Caijdas o Cruxias, Pequennas Gruzes, Germani Kleine Krenchlin, Poloni Mł'odzi zo rawvie, Angli littles Crannes, Belgę Kleine Kraentiẽs, Hungari Dariù Frù. Obseruandum præterea est Varronem secundum Adriani Turnebi eruditas emendationes, Gruis nomen Latinum à Græcis deriuasse. Locum autem ex Turnebi commentarijs adfero supra locum Varronis in lib. 4. de lingua Latina, *vt quidam Graci τὰ γήρυια*. Quod, inquit, sibi velit hic Varro, equidem nescio: γήρυια fortassis legendum, quæ vox Græcis nonnullis multa significat, vt inde grex videatur fortassis Varroni deduci. Est & γήρυφος. Quid si dicat; quædam auium nomina esse Græca, & Grues, γήρυες.

Vipio.
Pipio.

GENERA. DIFFERENTIAE.

MPAVLVS Venetus tradit in Tartaria in lacubus, iuxta ciuitatem Canigainorum, quinq; Gruum genera inueniri. Quędam, inquit, habent alas nigras, vt Corui, aliæ sunt albæ & candidę, habentes pennas plenas oculis aurei coloris, vt sunt apud nos oculi Pauonum. Rursum aliæ ibi inueniuntur nostris non dissimiles. Sunt deinde aliæ quæ sunt paruæ, sed habentes pennas longas, & pulcherrimas, rubro nigroq; peruncţas colore. Quinto sunt ibi Grues grisei cinerei coloris, oculos habentes rubeos & nigros, & hæ sunt valdè magnæ. Petrus Martyr in historia noui orbis in pratis quibusdam noui orbis (in Cuba) Gruum agmina nostratibus duplo grandiorum Hispanos reperisse scribit. Ferdinandus Columbus in Historia Americana refert sese in via Lordeste dicta (vbi multitudo insularum) vt Psittacos & alias auium species, ita quoq; Gruum rubrarum & colore coccineo ingentem copiam conspexisse. Meminerunt antiqui Gruis Balearicæ à cæteris Gruum speciebus diuersæ, inter quos est [b] Plinius inquiens: *Pico Martio, & Grus Balearica natura cirros* (in capite) *dedit* (nam hãc veterem scriptionem mauult seruare Stephanus Aqueus) & Nonius Marcellus ex Laberio: *Verum tu hunc Gruem Balearicum, an hominem putas esse.* Eiusmodi Gruem Bellonius Gallicè interpretatur Bihoraeu vel Bisouraeu, & quibusdam Rupicem putari ait: cæterùm Ardeę genus est. Alibi etiam inquit veteres Gruem Balearicam appellasse quodpiam auis genus, quod ipse in ciuitate Alep (quam aliqui olim Hierapolim, alij Borçam dictã putant) Grui simile obseruanit, sed exilius, margine circa oculos rubente, cauda Ardeę, voce minore. Ego ni fallor veram Balearicam Gruem ante aliquot annos mihi missam pòst suo loco exhibebo. Gomphenam auem in Sardis reperiri aiunt Grui similem, ignotam iam etiam Sardis, vt existimat Plinius.

[a] *Lib. 1: cap.*

Grus Balearica.

[b] *Lib. 11. cap. 37.*

Gomphena auis.

FORMA. DESCRIPTIO.

GRVEM fæminam ſic deſcripſit Ornithologus. Grus, inquit, quamhæc ſcribens inſpexi erat fæmina, & oua gerebat, longa ſex pedes ferè viri mediocris extenſa recta à ſummo roſtri ad imos pedes. Pennæ quædam in alis retro verſus caudam pulchræ & criſpæ erant, quas aliqui auro vel aliter ornatas pileis addunt. Alarum alioqui maiores pennæ nigricant; ſuperiores verò paruæ & cinereæ ſunt. Collum duos dodrantes longum; altitudo ab imo pedis ad tergum ſummum, quatuor ferè dodrantes. Pondus totius libræ medicinales duodecim. Cauda breuis longioribus alarum pẽnis occulitur. Plumæ crurum cinereæ quinque digitis ſupra genua deſinunt, infra plumas cortice veſtiuntur nigro. Digiti humanis nõ breuiores. Anterior colli pars ad latera nigricat; prona albet: reliqua omnia cinerea præter maiores alarum pennas. Vertex niger cum macula rubente, quæ quidem in mari magis rubet. Hucusque ille, quo nos quidem exactius deſcribere hanc auem non poſſimus, quamuis adoleſcentes in noſtra patria ciuitate Bonon. eam enutriri apud perilluſtrem Virum D. Vincentium Campegium Senatorem amplisſimum vidimus. Habes etiam hic Gruis ſceleton. Veterum nemo in totum Gruem deſcripſit. Alexander Aphtodiſæus ſolius arteriæ meminit, anguſtam eſſe aſſerens, & vndequaq; aſperã vt cæterarum auium, quæ raucæ vociferantur. [a] Ariſtoteles roſtrum porrectius eſſe dicit. Alibi [b] etiã collum (cuius loci Gellius meminit) longum habere, quod guloſus quidam ſibi optabat. Verba quibus guſtus quoque voluptatem perſtringit, hæc ſunt: Διὸ καὶ ἐύξατό τις ὀψοφάγος ἂν τὸν φάρυγγα αὐτῷ μακρότερον γέρανου γενέσθαι, ὡς ἡδόμενος τῇ ἁφῇ, ideſt, *Quapropter & collum ſibi quidam obſoniorum gurges atque bellua Gruis collo longius optabat, vt qui tactu maximam capiebat voluptatem*. Sed obſeruandũ eſt longè aliter ab interprete, quicunque fuerit (nam incertus perhibetur) hunc philoſophi locum eſſe verſum, quam veritas aut ſenſus permittit: nam nunc ſic legitur. Διὸ οἱ ὀψοφάγοι οὐκ εὔχονται τὴν γλῶτταν ἔχειν μακράν, ἀλλὰ τὸν φάρυγγα γέρανος, ὥσπερ φιλόξενος ὁ ἐξ Ὑριάδος, id eſt, vt interpres incertus vertit. Quapropter gulones nõ optant lõgam linguam, ſed quemadmodum Philoxenus ex Hyride, Vulturis guttur. Hic autem γέρανος φάρυγγα Vulturis guttur exponit, & male quidem; neque enim γέρανος vocabulum apud vllos interpretes Latinos Vulturem transferri inuenio. Fortè pro γεράνου γυπὸς legebat; quod equidem credo: cæterum ne hoc adhuc pacto bene eſt cum ſenſu: nam Vulturis collum non vſque adeo lõgum eſt, vt illud expetere Philoxenus potuerit. Igitur hoc loco pro Vulturis, Gruis collum legendum eſt, quanquam alibi etiam ego communi ea verſione, prout Gaza pariter habet, deceptus ita legerim, in quem locum vbi inciderit benignus atque humanus lector, poterit pro ſua humanitate vel præterire vel ex hoc loco reſtituere. Philoxenum autem Gruinum collũ ſibi exoptaſſe idem [c] Ariſtoteles in problematibus ſcripſit, quærens cur incontinentes eos appellare ſolemus, qui voluptati contrectandi aut guſtandi exuberarunt: Quin etiam Theophilus apud Athenæum dicit Philoxenum Eurixidis filium (τὸν Εὐρυξίδου) hominem gulæ præcipitè circa piſces mancipium, nõ ſatisfeciſſe ſuæ circa ingluuiem libidini, Gruis collum optando, cùm potius oportuiſſet eum omnino aut bouem aut camelum, aut elephantem fieri, vt & multum & multa cum voluptate ingereret, cùm paulo ante Philoxeni Leucadij & alterius Cytherij opſophagorum, hoc eſt gulæ circa piſces obnoxiorum meminiſſet. Ego, inquit Ornithologus tam in Ariſtotele, quam in Athenæo κυθήριον legere malo. Nam & Machon Comicus apud [d] Athenæum de Philoxeno Cytherco ſcribit, optaſſe illum ſibi collum tricubitale:

φιλόξενος ποθ' ὁ λίγουρος, ὁ κυθήριος
Εὔξατο τριῶν ἔχειν τὸν λάρυγγα πηχέων
Ὅπως κατὰ πόσιν φασὶν ὅτι πλεῖον χρόνον
Καὶ παρθ' ἅμα μοι τὰ βρώματ' ἐδόντι πορῇ.

Ideſt, vt vertit Iacobus Dalechampius,

Philoxenus, vt fama eſt, aliquando Cytherius
Tricubitalem optauit habere gulam
Quod aiebat longiſſimo tempore vt deglutiam,
Et omnium cibariorum diuturna voluptate perfruar.

Sed Philoxenum quoque Eryxidis à Plutarcho memorari Cælius annotauit: quare nihil definit Ornithologus. Lambinus ait in ſuis ad Ariſtotelis Ethica commentarijs ex his citatis

Athenæi

[a] *Lib. 1. Hiſtor. cap. 1.*
[b] *Lib. 3. Ethic.*
[c] *Sect. 28. Problem. 7.*
[d] *Lib. 8.*

Grus cum geranio Cretico.

Gruis ſcelcton.

Athenæi perſpicuum eſſe, Philoxenum illum κυθηρίου à loco, τοῦ Ἐρυξίδος à patre eſſe appellatum. Gyraldus dialogo nono hiſtoriæ poëtarum duos Philoxenos facit; Cytherium quidē poetam lyricum; Ereſſium verò Eryxidis filium tyranni paraſitum. Clearchus non Philoxenum, ſed Melanthium quendam ait optaſſe ſibi τὴν μακραύχενος ὀρνιθος τὸν τράχηλον, ἵν' ὅτου πλεῖν ἢ τοῖς ἄδουσιν ἐνδιατρίβῃ. Atque hæc circa explicationem illius deprauati loci. Nigræ illæ pennæ quæ harum auium in vropygio conſpiciuntur curuæ vt in Gallis Gallinaceis, alarum ſunt, non caudæ: nam hæc cæterarū auium ſimilis eſt, vt annotat Bellonius, qui inſuper docet quomodo marem à fœmina diſtinguas, mari inquiens caput rubere pluriimum, nequaquam verò fœminæ. Grues interdum toræ apparent candidæ, vt oculatus quidam teſtis Ornithologo narrauit, & ſe conſpexiſſe Gyb. Longolius teſtatur.

ANATOME.

BELLONIVS inueſtigaturus cur tam longè vox Gruis obaudiatur, in diſſecta aue aſperam arteriam longè aliter ſe habere obſeruauit; quam in cæteris animantibus: Vtrimque enim inferi in carnem penitus ad os Sternon: Vnde, inquit nobis mirum eſſe non debet, ſi huius auis vocem ex tam longinquo loco exaudiamus: neque reuera alia auis eſt, quæ altiorem quàm hæc vocem edat.

LOCVS.

AMAT eiuſmodi auium genus loca paluſtria, lacus nimirum & ſtagna, item flumina. Omnem terrarum orbem peragrant, nec diu in eadem regione manent: præterea in omni terra & regione ſponte degere non facile crediderim: Siquidem hîc ſemel tantum apud Vincentium Campegium Gruem videre mihi licuit. Veruntamen Bellonius nullam regionem aut locum frugiferum exiſtere putat, niſi vel aliqua ſaltem parte anni Gruem alat, & cæteri quoque claſſici ſcriptores in nulla non orbis parte dari aſtruunt, calidiora tamen loca amare, ac propterea æſtate in Thracia viuere, hyeme aduentante ceu trigoris iniuriam euitaturas in Lybiam ſe conferre, & longinquas regiones peragrare. In Theſſaliæ etiam, locis plurimis viuunt, & circa Hebrum flumen quod iuxta Hadrianopolim in monte Rodope naſcitur, & in Aegæum mare influit, & in Biſtonia Thraciæ etiam regione inter Heſſum fluuium & Hebrum, item ad Strymonem fluuium, qui Macedoniam à Thracia diuidit, vbi maximè per æſtum commorantur: meminit [a] Lucanus: Mutant loca.

[a] *Lib. 3.*

Deſeruit Strymon rapido committere Nilo
Biſtonias conſuetus aues,

Et Herodotus tradit Grues in Scythica plaga in æſtate degere; item prope Geramiam quæ & ipſa Thraciæ ciuitas eſt, vt refert [b] Plinius: *Totum*, inquit, *cum tractum* (Thraciæ alterum latus à Pontico littore incipiētem) *Scytha Aroteres cognominati tenuere. Eorum oppida, Aprodiſias, Lybiſtos, Zigere, Borcobe, Eumenia, Parthenopolis, Gerania, vbi Pygmæorum gens fuiſſe proditur, quas Cateces barbari vocant, creduntque à Gruibus fugatos.* Cayſter etiam fluuius harum auium frequentia celebris eſt. In Aegypto, Lybia & Aethiopia Grues hybernum tranſigere Aelianus author eſt: vnde canit Lucanus,

[b] *Lib. 4. capit. 11.*

Strymona ſic gelidum bruma pellente relinquunt,
Pabula te Nile grues,

In Aſiæ regionibus Gog & Magog circa ciuitatem Cianigainiorum, diuerſas harum auium ſpecies eſſe, ex ſupra allatis Pauli Veneti verbis conſtat. Similiter & in noui orbis inſula Cuba Gruum agmina conſpecta, ex Americæ hiſtoria cognouimus. Apud Anglos quoque nidulantur in locis paluſtribus, & earum pipiones ſæpiſſimè ſe vidiſſe ait quidam Anglus; quod quidam tamen extra Angliam nati falſum eſſe contendunt.

SEN.

SENSVS.

GRVS, inquit [a] Aristoteles, sensus acrimonia valet, quicquid senserit, voce significat, auditusque vi non inter aues minima, sed maxima, vt ait B. Porta. Et Eustathius summoperè potestatem tactus in hac è celebrauit: Grus sensus acrimonia valet (ἰσχυρὰν ἁφὴν) & frigus facilè præsentit: quare fugiens frigus & hyberna Thraciæ loca ad calidiora & Oceanum Meridionalem peregrinatur, vel secundum Aristotelem ab extremis ad extrema, nempe à Scythicis campis ad paludes è quibus fluit Nilus. Vtrum autem noctu inter volandum videat, postea dicetur, vbi de nocturno earum volatu egero.

[a] 9. Hist. cap. 10.

VOLATVS.

QVANTVM valeant volandi celeritate hæ volucres, Chorus apud [a] Euripidem in primis demonstrat: nam successu rerum Menelai & Helenæ affectus in Grues mutari exoptat, vt quàm citissimè Menelai aduentum in Laconidem nunciare posset. Canit autem ex interprete.

Vtinam volucres per aera
Liberaremur è Lybia
Aues augurales
Relictis hyemalibus plauijs
Cum redeunt antiquissimæ
Fistula obtemperantes
Pastoris, qui arentes
Solis campos, & fructiferos
Aduolans personat,
Quando longis visenda collis
Vicinamque nubibus viam
Tranantes medijs volaueritis sub Pleiadibus
Et Orionem nocturnum
Nunciate nuncium
Assidentes Eurota Grues
Quod Menelaus Dardani
Euersa vrbe veniat domum.

[a] In Helena.

Cæterùm quæ circa volatum, migrationem, reuersionemque Gruum obseruantur, ea hoc in loco conscribemus omnia eodem planè ordine, quo Ornithologus: quàdo scilicet auolent, vnde, quò, quomodo, quàm altè, quo ordine, quibus ventis; item ducis earum & custodum vigilumque historiam addemus: præterea nunquid lapides arenamque gerãt, & quam ob causam, & quomodo cùm festæ sunt, descendant, & noctu quiescant: quando denique ad nos & quomodo reuertantur. Quodsi autem, quæ fortè vnius argumenti esse queant, non vno planè loco memorabimus, vel causæ nonnihil subesse existimabit lector æquus, vel festinanti inter tantos lucubrandi labores calamo ignoscet. Natura omnia imbecilliora animalia migrare ad temporum mutationes docuit, veluti in Anserum ferorum historia dictum est. Coturnices quidem Bædromione, hoc est mense Augusti à Bædromijs sacris ita appellato, vt [b] Plutarchus notat: Grues Mœmacterione; est verò Mœmacterion apud Athenienses mẽsis, in quo fit æquinoctium, à memacta, quod turbidum aëra significat. [c] Plinius etiam Coturnices ait semper aduenire ante Grues: vtræque enim eundem temporis ordinem seruant redeuntes & auolantes, Nos, inquit Ornithologus proximo anno Septembris die vndecimo Grues primùm migrantes audiuimus hora vna ante noctem. Sed Grus, vt est apud D. Ambrosium, frequenter amat peregrinari, & apud Ælianum omnem terrarum orbem peragrat, nec diu in eadem regione permanet, & more Regis Persarum æstiua hybernaque conficit. Albertus contrà, aues, inquit, quædam non mutant locum, aut vt Grues apud nos continuè hyeme & æstate sunt; licet regio nostra perquam frigida quadraginta septem ferè gradibus latitudinis ab æquinoctiali distet. Cùm Thraciam relinquunt, Ælianus frequentes congregari scribit ad Hebrum fluuium, & vt alij addunt in turmas atque ordines sese disponunt. Quod in primis etiam testatur Oppianus canens:

[b] In Arist. de.
[c] Lib. 10. cap. 23.

Ὅτ' ἴπ'

Ωστ' ἐπ' Αιθιόπων καὶ' Αγύπτου ῥοὰς
Τ' ὠκυπτέρυγες γεραιῶν χόρος ἔρχονται πρόγονοι, ideſt,
Et velut Aethiopum veniunt, Nilique fluenta
Turmatim Palamedis aues, celicque per altum
Aera clamantes.

Cùm igitur iam proximum eſt, vt auolent, hyberni circa Nilum victus deſiderio incenſæ ea, vt ferunt, quæ inter alias ætate maxima eſt, & veluti ſenectute decrepita, ter circa vniuerſum gregem volans diſcedat, ſupremumque vitæ diem conficit, reliquæ vbi hanc primo ſepultura affecerint, edito clamore tanquam deceſſus ſigno rectà in Ægyptum iter faciunt, ve luti eleganti carmine perſtrinxit Ioannes Tzetzes, quod Latinè redditum ſic ſonat.

Quando igitur in Aegyptum ſunt reuerſura (Grues)
Vbi ad Hebrum fluuium Thracenſem venerint
Primum aggregantur ad materias atque ordines,
Omnium autem ſenior earum Grus, quæ illic ſunt
Circumcurrens vndique atque exercitum luſtrans,
Statim procidens tacet mortua, quam cùm ſepelierint illa
Pergunt ad Aegyptum volatu.

Quod autem frigus Thraciæ hybernum eas migrare cogat, plurimi authores comprobant, at inter cæteros in primis Ælianus Grues dicit in Thracia naſci, vbi hyems ſolet eſſe atrox, & tempeſtas perfrigida, idcircoque eam amore proſequi, atque in ea æſtiuo tempore velut patrię ſedis ſtudio captas degere. medio autumno ſalutis ergò, frigoris vim non ſuſtinentes, tanquam terræ ambitum, cæli mutationem, temporumque varietatem ſcientia & cognitione comprehenderint, frequentes in Aegyptum & Lybiam & Aethiopiam proficiſci, vti paulò ante ex Lucano diximus, & [d] Claudianus quoque teſtatur, canens: *Lib. 7.*

——— *Grues aſtiua relinquunt*
Thracia, cum tepido permutant Strymona Nilo.

Item [e] Euripides: Λιβύων Οἰωνοί ς ὀρχα' δες ὄμβρον λίπτσαι χαμί'ρειν, ideſt, Lybię Aues augurales imbrem relinquentes hyemalem. Item B. Mantuanus. [e] *In Hecuba.*

——— *Gruibus ſimiles quos bruma coegit*
Quærere littoribus vicina tepentibus arua.

In volatus celeritate, vt diximus, plurimum præſtant Grues, quod etiam Cyrus Regum potentiſsimus non ignorauit, qui per interualla locorum ſuos tabellarios ita diſpoſuiſſe legitur, vt fatigatis recentes, & nocturni diurnis ſuccederent; vt volantes Grues ſuperarent. Commendat quoque Homerus harum auium pernicitatem in volando vocabulo κραιπνῶσι ἀοσσητῆρσι γεράνοις. Quod & [f] Arioſtus poëta elegantiſsimis ſuis verſibus depinxit, vnà altitudinem volatus ſupra Aquilam extollens: [f] *Cant. 2. St. 45.*

Cominciò à poco à poco indi à leuarſe
Come ſol far la peregrina Grue
Che correr prima e poi veggiamo alzarſe
A la terra vicina vn braccio o due
Et quando tutte ſono all aria ſparſe
Velociſſime moſtra l'ali ſue
Si ad alto Negromante batte l'ale
Ch'à tanta altezza à pena Aquila ſale.

Iſidorus rationem reddens, cur tam altè volent, excelſa (non excluſa, vt quidam habent codices impreſsi) petunt, inquit, quò facilius videant, quas petunt, terras. Sed Orus, Ariſtoteles, Plinius & Oppianus alti huius volatus cauſam non ſolum ad id referunt, vt longinquam terram, quam petunt proſpiciant, ſed vt ſi quando nubes tempeſtatemque viderint, ſeſe in terram referant, & humi quieſcant. Quandoquidem facilè vt alia corpora leuia ventis repentinis concutiuntur & procellis interturbantur & ſine ordine volantes diſperguntur. Dari poteſt & alia ratio, quòd vbi montes ſuperauerint priores à poſterioribus deſeſsi, aut ad volatum tardioribus conſpici poſsint. Quod verò tam noctu quàm interdiu volent, nouum eſt in his, nec in alijs volucribus reperiri poteſt. Quando igitur proficiſcuntur, congruunt, atque conſentiunt, & vt [g] Lucanus ait: [g] *Lib. 5.*

——— *Primoque volatu*
Effingunt varias viſu monſtrante figuras.

Poſtea verò inter volandum ordinem conſtituunt nimirum formam trianguli oxygonij, vt aërem aduerſum facilius penetrent. Meminit huius Ioannes Tzetzes, cùm ait:

Hyeme

Hyeme autem veniente in Aegyptum feſtinantes
Triangulum, rectangulum faciunt horum volatum
Vt aerem incidant ſic facilius.

[h] *Lib. 2. de nat. Deor.* Meminit etiam[h] Cicero, Illud ab Ariſtotele animaduerſum, à quo pleraque non poteſt quis mirari? Grues cùm loca calidiora petentes maria tranſmittunt, triangulos formæ efficiunt, eius autem ſummo angulo aer ab ijs aduerſus pellitur: deinde ſenſim ab vtroque latere tanquam remis, ita pennis curſus auium leuatur. Baſis autem trianguli, quam Grues efficiunt, ea tanquam à puppi ventis adiuuatur. At cùm ſpiritus eſt largus, & aër aſperior non vti in tranquillitate volant, lunæ aut frontis in morem curuato agmine, ſed cùm nobilior ijs eſt præcautio. Statim enim, vt ait[i] Plutarchus, in triquetram figuram conducto agmine, cuſpide eius figuræ ſcindunt circumfluum aërem, ne ordines rumpi ab eo poſſint, quamuis[k] Lucanus orbicularem figuram tempeſtate adueniente inſtituere eas canat:

[i] *Lib. de ſolert. Animant.*

[k] *Lib. 5.*

Mox vbi percuſſit denſas Notus altior alas
Confuſos temere immixtæ glomerantur in orbes.

Similiter cùm ſe ab Aquila impeti perſpiciunt, orbicularem figuram efficiunt, & contractæ in ſinum, falcatæque exiſtunt, quemadmodum Virgilius de Cycnis ſcribit, vt Seruius annotat ad hunc locum.

Et cætu cinxêre polum, cantuſque dedêre.

Plinius, inquit Seruius, omnes aues colli longioris, in quarum numero potiſsimùm Grues ſunt, erecto collo volare ait, vt ſequens pondus capitis præcedentis cauda ſuſtentet; vnde & prima plerumque deficiens relicto loco incipit eſſe poſtrema, & in cœtu ſe omnes inuicem ſuſtinere. Quod idem loco citato dicit M. Tullius, *In tergo præuolantium colla & capita reponunt, quod quia ipſe dux facere non poteſt, quia non habet, vbi nitatur, reuolat vt ipſe quoque quieſcat. In eius locum ſuccedit proxima ijs quæ acquieuere, eaque viciſſitudo in omni curſu ſeruatur.* Itaque hoc volatu imitantur litteras quaſdam, vt innuit, dum canit:

Ingenti clamore Grues aſtiua relinquunt
Thracia, cùm tepido permutant Strymona Nilo
Ordinibus varijs, per nubila texitur alis
Littera, pennarumque notis inſcribitur aer.

D. Hieronymus ad Ruſticum de vita monaſtica ſcribit etiam: *Grues vnam ſequi ordine litteratо*. Idem pariter Anſeres ſylueſtres faciunt, qui & ipſi gregatim volantes litteram efficiunt. De vtriſque Tzetzes.

Ταῖς παπὺ δρῶσιν ὅμοιον περὶ τῶν χηνῶν τάγμα.
His (Gruibus) *admodum ſimile agunt & Anſerum genera.*

Veluti à nobis cùm de Anſeribus ageremus, dictum eſt. Tetigit eundem ordinem hoc carmine Martialis de Gruibus loquens:

[l] *Lib. 13.*

Turbabis verſus, & littera tota volabit,
Vnam perdideris ſi Palamedis auem.

[m] *Lib. 5.* Et[m] Lucanus ingruente tempeſtate turbari inquiens.

Et turbata perit diſperſis littera pennis.

Sunt qui eam litteram, quam Grues inter volandum efficiunt, Ypſilo comparêt, alij Alpha delineare volunt exactius quàm ypſilon. Prior ſententia tamen magis probatur, inuentionemque illius litteræ ex auium harum volatu obſeruatæ Palamedi aſcribunt. Recentiores quidam non indocti Grues eodem volucri ſuo ordine litteram Λ lambda potius repræſentare putant. Illud præterea inter omnes conſtat Cadmum ſedecim litteras ex Phœnicia in Græciam detuliſſe Α. Β. Γ. Δ. Ε. Η. Ι. Κ. Λ. Μ. Ν. Ο. Π. Σ. Τ. Υ. Hisque Palamedem Troiano bello quatuor adieciſſe Ξ. Θ. Φ. Χ. quas ſimul cum ordine aciei a Gruibus didicerit. Quod ſi admittimus, Palamedes nec Λ nec Α, nec Υ inuenerit, & merito quiſpiam dubitet, quomodo aliqua iſtarum, Palamedis littera, aut cur Grues ab eius figura Palamedis aues vocari poſsint. Ornithologus, quidem quod ad ordinis figuram attinet, Grues Λ litteram magis referre exiſtimat, quam alias, quoniam cùm volant, trianguli, vt dictum eſt, oxygonij figuram exprimant, ſiue tum ſolùm cùm venti uis maior vrget, vt ait Plutarchus, ſiue aliqs quoque, vt alij, & ego in volantibus eam figuram ſæpiſsimè obſeruaui. Ariſtoteles decem & octo priſcas litteras fuiſſe ſcribit, Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ. Ι. Κ. Λ. Μ. Ν. Ο. Π. Ρ. Σ. Τ. Υ & Φ. & duas Θ & Χ. ab Epicharmo potiùs quàm à Palamede adiunctas mauult. Scaliger tamen in Auſonium, à figura crucis, quæ in interiore parte litteræ Φ ſpectatur, verſum hunc confecit, Palamedicas inter litteras recenſens.

Hæc crucis effigies Palamedica porrigitur Φ.

Iam

Iam verò Philostratus litteram Y non à Simonide, vt multi volunt, sed à Gruibus ipsis adinuentam, vt notat [a] Stephanus Aqueus, scribens quòd eam in volatus ordine exprimant, Simonidem, non Palamedem nominat, & Persius dicendo:

[a] *In Annotat. in Plinin.*

En tibi qua Samios deduxit littera ramos,

Et Virgilius:

Littera Pythagoræ discrimine secta bicorni.

Tam inuentionem, quam interpretationem Samio Pythagoræ tribuunt. Adeo vt litterarum inuentio istarum incerta quodammodo sit: nam & [b] Cassiodorus de litterarum inuento loquens, non peculiares aliquas litteras, sed omnes ex Gruum volatu Mercurium inuenisse prodidit: Verba autem eius huc adferenda esse duxi. *Vt aliquid*, inquit, *studiosum & exquisitum dicere videamur, has* (litteras) *primùm, vt frequentior tradit opinio, Mercurius repertor artium multarum, volatu Strymoniarum autem collegisse memoratur. Nam hodiè Grues qui classem consociant, alphabeti formas natura imbuente describunt: quem in ordinem decorum redigens, vocalibus consonantibusque conuenienter admissis, viam sensualem reperit, per quem aliè petens ad penetralia prudentiæ mens possit alia peruenire.* Atque hæc de litterarum inuentione sufficiant: nunc verò de volatu quæ supersunt dicenda, referamus. Videtur autem etiam hic ordo alias commoditates habere, quod sic ducem videlicet omnes ex æquo prospiciant, & alter alterius prospectum non impediat, & vento secundo etiam ex æquo fruantur omnes. Prouectiores ætate in primo ordine volando collocant, ne scilicet se fatigent, nimirum sequendo, si iuniores præcederent: quod tamen vtrum verum sit, dubito: nam cùm omnes ex ordine ductores sint, & vicissim præcedant, qui fieri potest, vt iuniores postremum locum obtineant? nisi dicantur seniores solummodo vicissitudine quadam ducem agere, aut hos ita principio volatus disponi. Clamorem etiam edunt, ne separentur aliæ ab alijs, & vt prodidit Oppianus, si quam defessam conspexerint, aliæ duæ vtrimque alis subleuant, aut etiam super dorsis ac pedibus ferunt, quos retrorsum cælo sereno extendere solent. Volant flatu secundo, rarò contra impetum venti, nisi fugiendo nitentes, quod etiam Aelianus retigit. Secundos, ait, ventos, & retrò volantes obseruare norunt. Meminit & [p] Virgilius:

[b] *Lib. 8. Variar. cap. 2.*

Quo ventu volent.

[p] *Lib. 10. Aeneid.*

Tela manu iaciunt, qualis sub nubibus atris
Strymonia dant signa Grues, atque æthera tranant
Cum sonitu, fugiuntque Notos clamore secundo.

Ex quibus hallucinari Gillium Ornithologum meo iudicio non rectè colligit. Quod, inquit Gillius, de Gruibus iactat, eas volatum vertere cõtra ventum, idipsum omnes pisces præclarè intelligunt: semper enim contra fluctum natant. Sic ille, non contra cæteros scriptores, vt Ornithologus putat, & nos etiam suprà citauimus, qui non aduersis, sed secundis ventis Grues volare tradunt. Mihi enim aduerso etiam vento volare has ques probabile est ab ijs, quæ [q] Plutarchus scribit hunc in modum. *Volatus Gruum ad venti rationes accommodatus, non est vnius generis: sed hoc omnibus communiter notum est piscibus, semperque aduersum vndas & fluctum natant, cauentque ne vento secundum caudam incidente squamæ nudatæ corpus nudum exhibeant, idque dolore afficiatur.* De duce totius exercitus, quem sibi volaturæ Grues eligunt, hæc prodidit [r] Aristoteles: *Ducem etiam habent & eos qui clament, dispositos in extremo agmine, vt vox percipi possit.* Quem verò ceu ducem sequantur, explicat Ioannes Tzetzes seniorem nominans.

[q] *Lib. de solert. Animal.*

[r] *9. Hist. cap. 10.*

Ἀξιοῦνται δὲ γέροντι ποιεῖσθαι τὴν πορείαν
Ἔχουσι τὸν γεραίτερον δυταῖς ὁδοποιοῦντα, ideſt
Cùm caperint autem Grues iter facere
Habent seniorem inter se iter facientem

Meminit idem etiam custodum exercitus, dum ait:

Ἔχουσι δὲ καὶ φυλακὰς, καὶ ὑραγοὺς προόδους
Habent autem custodes & postremos agminis ductores, quique viam parant.

Idem quoque Plinius, ex Aristotele, vt apparet, mutuatus, *ducem*, inquit, *quem sequantur, eligunt, in extremo agmine per vices, qui accelament* (qui vicissim clament, ne qua deesse videatur, vt quidem citant) *dispositos habent, & qui gregem voce contineant.* Cæterùm non quaslibet in ducem eligunt, sed eas tantùm quæ itineris iam expertes & natu grandiores, robustioresque quò facilius vim aëris obluctantis alarum remigio infringant: Vt verò proximum est ad extremum agmen regendum easdem deligunt, minores natu mediæ sunt. Præterea ducem vbi defatigario cœperit, mutãr, alius huius in locũ succurrit, vt hoc carmine innuit Tzetzes.

Ἀποκαμόντος τούτου, ὁμοῦ αὐτὸν προτρίχει
Καὶ ἀναβιβᾷ ὑπαλλάγαις τὸν πρόπτερον ποιοῦντες

Defati-

Defatigato autem hoc (duce) qui poſt ipſam, præcurrit
Et deinceps per vices præuolatum faciunt.

Quæ agmen cogit, cęteras, vt ait Iſidorus, voce caſtigat, arq; ea cùm rauceſcit, ſuccedit alia: Vnde non rectè dixerat Albertus, ducem multum clamare, vt omnes conueniant, & quod ſi nimio clamore rauceſcat, aliam conſtitui: nam iam ex Tzetze dictum eſt, volando fatigari, vel quod meliùs credo, dux ille & clamore & præuolatu defatigatur. Non minor prudentia earum eſt in cibo capiendo, vbi enim in terram deſcenderint, inquit Iſidorus, cibi gratia, dux earum caput in altum erigit in cuſtodiam omnium, cæteræ verò ſecuræ paſcuntur. Quã ta inſuper in capienda quiete prudentia? Antequam quieſcant, ducem rurſus conſtituunt, qui erecto collo prouideat, tum cæteræ dormiunt capite ſubter alam condito, alternis pedibus inſiſtentes. Dux ille agmen circumit, & ſi homo aut fera accedat, exclamat, altaque voce inſidias indicat, vt reliquæ expergiſcantur, & de fuga ſibi proſpiciant. Albertus aduerſus inſidias nõ vnum ſibi ducem eligere ait, & mihi etiam fit veriſimillimum, ſed decimam quamque excubias cuſtodire putat, & reuera plures vnà cuſtodias agere Ælianus ait hiſce verbis: *in longiſſimis terræ tractibus noctu reliquæ omnes ſomnum capiunt, tres aut quatuor ad reliquarum cuſtodiam aduigilant.* Nec diſſentit Ioan. Tzetzes.

Αἱ πλείους μὲν κοιμῶνται, φυλάττουσι δ' ὀλίγαι.
Plures quidem dormiunt, vigilant autem paucæ.

Atque ne ſomno opprimantur, operoſo ac moleſto labore vnico pedi inſiſtunt, altero ſublimi nempe lapillum ſumma cautione cõtinentes, vt ſi quando nimio labore defatigatas ſomnus obrepſerit, edito ſtrepitu ex lapilli caſu expergiſcantur: vnde Plutarchus à Gruibus exẽplo ſumpto, quæ de Herculis in dormiendo ſolertia narrantur, mira nobis eſſe debere non exiſtimat. Quæ noctu, inquit, excubans in terra crurum alterutri corpore immittuntur, altero adducto prehenſum lapillum tenent. Igitur illa in retinendo ingitas obrepere diutius ſomnum non ſinit; ſed ſtatim vt remiſere, decidens calculus excitat, arguitque negligẽtem. Itaque non eſt cur iſtud Herculis adeo quiſpiam miretur, quòd alæ ſubdens arcum hærentem brachio, & dextra clauam regens manu quieſceret. Alij aliam quoque huius calculi, quem vigil ſuſpenſis digitis tenet, vtilitatem cognoſcunt. Nam ſi ſomnus vigilantem obrepſerit, lapilli lapſu negligentia in excubando arguitur: Sono enim percepto omnes clamant, quaſi increpantes vigilis ſomnolentiam. Prudentiſſimum hunc excubãdi ritum Ioan. Tzetzes, qui tanc in harum auium ſolertiam admirando plurimus fuit, deſcripſit hiſce verſibus:

Ὁ τρόπος δ' τῆς φυλακῆς ἐν αὐταῖς τοιόσδε,
Αἱ φύλακες μονόποδες ἵστανται τούτων τότε
Λίθον ποδὶ τῷ ἑτέρῳ κατέχουσαι ἑκάστη
Ὅπως ὑπνους ἄξασαι, τῷ λίθῳ πεπτωκότος
Ἔλθωσι πρὸς ἐγρήγορσιν, τἄλλ' ἀϋτήσω λαβοῦσαι.
Modus autem vigiliæ eſt ipſis huiuſmodi:
Vigiles vno pede ſtant, harum tunc
Lapidem pede ſuſpenſo detinentes ſingulæ,
Vt poſtquam obdormierint, lapide delapſo
Veniant ad vigiliam, ſenſu accepto.

Hanc tam inſignem alitum vigilantiam imitatum fuiſſe Magnum illum Alexandrum Macedonem conſtat, ſi quando peruigilandum eſſet, ne ſomni violentia opprimeretur, vas ahenũ prope torum adſiſtebat, ſupra quod brachium exporrigebat, pilam, vt Ammianus Marcellinus ait, argenteam manu complexus, quæ ſi quando ipſe ſomno vinceretur, elapſa, ſonoro ſtrepitu, ſomnum abrumperet. Sunt qui Grues migraturas lapidem deglutire velint, vt ita facilius ventorum turbini, ac procellis reſiſtant, pondere nempe eius adiuti; cæterùm ſicuti de eiuſdem vſu, ita quoque de veritate multifariam à ſcriptoribus diſceptatur, alijs affirmãtibus, alijs contrà negantibus. Inter priores Ælianus eſt, ſcribens lapidem a Gruibus deceſſuris deglutitum firmamentum eſſe, aduerſus incurſiones ventorum, vt ſcilicet & tanquam ſaburra firmentur volantes, & vt habeant vnde prandere poſſint; hunc auri indicem eſſe, & poſtquam eo, vbi habitant ſe receperint, reuomere. Ex affirmantibus etiam eſt Ariſtophanes Byzantinus, ſed Grues ſcribit deuorare hos lapides, vt cùm bene ſublimes volantes & impetu quodam rectà antrorſum ad conficiendum iter attendentes, aſpectum ad inferiora impeditum habent, de via feſſę eos deijciant, & ex lapidum caſu percipiant, ſupra mare ne an ſupra terram ſubuolent. Nam ſi ad mare lapides deferantur, iter ſuſceptum facere pergũt; ſin ad terram decidant, à volando requieſcunt, vt citat Gillius ex Scholiaſte in Aues Ariſtophanis: vnde Suidas etiam & Varinus deſcripſerunt. Affirmat id etiam Maximus Tyrius, referente

An lapidẽ ferant, & quomodo.

rente Pierio Valeriano, sed causam aliam memorat lapilli assumendi, nimirum quoniam in volatu fluitare videntur instar nauis, quam agitent impellantq; undæ, suæ sibi conscię imbecillitatis, antequam volatui se credant, lapillum rostro suscipere, quo vnaquæque earum velut firmamento vacillaturi volatus vtatur, eamque habeat salutis custodiam. Alij aiunt, vt citat adagiorum author in adagio *Scarabeus Aquilam quærit*, Grues è Sicilia demigrantes montem Taurum Aquilis plenum cùm parant transmittere, ingentibus lapidibus, quo vocẽ cohibeant, in os sumptis noctu tacitè transuolare, atque ita deceptis Aquilis turbò deijcere: quod alij de Anteribus feris dicunt, sed fieri potest, vt vtrisque conueniat. Inter negantes in primis est ipse [1] Aristoteles, hunc in modum scribens: *Grues, vt dictum est, ex vltimis in vltima abeunt. Volant flatu secundo: quod de lapide narrant, falsum est: Lapidem enim eas tenere fulcimento, quem vbi ceciderit, accipi vtilem ad auri probationem aiunt.* Albertus quoque id falsum esse dicit, lapidemque qui è grege earum cadit, à pedibus non ab ore cadere ait. Solent autem, vt scribit, aliquando lapides pedibus complecti, cum digiti pedum eis incuruantur, vt super lapidem dirigant: sed in hunc vsum non peculiarem vllum lapidem, sed quemuis sine discrimine accipere, vt illum etiam quem ouis incubantes interponunt. Possit fortassis hæc scriptorum controuersia sic conciliari atque componi, dicendo Grues longinquum valde iter facturas ore lapidem ferre, pede, vbi breue faciendum est. Admodum enim fuerit laboriosum lapidem longo tempore pede tenere, quod ne homo fortissimus manu instrumento ad prehendendum longè aptiore præstare queat. Tenere verò ore lapidem, colligo etiam ex verbis Plinij, quanquam arenam ferre dicat: Quid enim vetat, si arena sese ingurgitẽt, lapidem quoque ingerere non possint? Sed pro cibo esse eiusceмodi lapidem, anile esset credere. Fieri præterea potest, vt non omnes inter volandum, sed quædam tantùm lapide sese onerent, quæ nempe cæteris velociores sunt & leuiores, ne alias celeritate volandi præueniant, & de fessæ posteriores aciem deserant. Lapides quidem ab ijs proijci Albertus etiam à nautis, in quorum aliquando naues inciderunt, deprehensum testatur. *Certum est*, inquit Plinius, *Pontum transuolaturas primum omnium angustias petere inter duo promontoria Criumetopon, ideſt arietis frons, (nam ita appellatur Cretæ insulæ promontorium ad Occidentem versus Cyrenas) & Carambin, mox saburra stabiliri, cùm medium transierint abyci lapillos è pedibus; cùm attigerint continentem, & è gutture arenam.* Coturnices quoque mare traiecturas lapillis se munire idem Plinius & Oppianus tradunt, cæterùm nec hæ etiam tantùm, sed & echini quoque teste Plutarcho idem faciunt marini, quos ait, vbi tempestatem fluctusque præcognoscunt, lapillis se saburrare, ne ob leuitatem euertantur, aut undis obortis auellantur, sed lapillis prægrauantibus maneant. Ridiculum interim, quod scribit Isidorus, Grues post hyemem volantes à montibus Orientes arenas aureas, & aurichalcum lapidem deglutire, & postea in locis transmarinis reuomere; vnde, inquit, dixerunt, qui experti sunt, lapidem quem Grues euomunt, ignis vi conuerti in aurum. Hoc igitur ordine proficiscentes Grues in Aegyptum & loca vicina aduenient, & vt Aelianus ait, Aegyptios sementem facientes deprehendunt, & mensæ, vt ita dicam, in aruis ciborum redundantia instructæ interueniunt, ac tametsi minus inuitatæ, hospitalitatis tamen & mensæ iure fruuntur. Redeuntes autem non tantum de vigilijs & ordine solicitæ; neque enim habent quos formident, & hostes illis deesse nouerunt. Albertus [1] Magnus Grues, inquit, in periculis cautæ, extra fidentes, Cùm ab Aegypto in Europam euolant, duces non adhibent. At cùm hinc in Aegyptum redeunt, vbi hostes adesse sibi norunt, & duces & exploratores adhibent. Commentator [2] in Statium de harum reditu loquens. E longinquo ait, veniunt (Grues) locus in Asia, quem appellant Pithonis Comen; vbi [3] Grues murmurant discessuræ; apparentque in nostro orbe tam repente, vt nemo viderit venire, sed venisse. Sed hæc fortassis ex Plinio desumpsit, qui hoc tamen de Ciconijs scribit, cum quibus etiam his redeuntibus eadem in recognoscendo probè nidos præcautio est. De vtrisque etiam Aelianus, *Audio*, inquit, *Ciconias cum Gruibus iniurias frigoris fugientes mutatione cœli solum vertere: ac rursus hyberno tempore exacto ad patriam sidem remigrantes cùm illas, tum has, sicut homines domum egregiè nidos suos recognoscere.*

[1] 8. *Histor. cap.* 12.

[1] *Lib.* 3. *de Animal. tract.* 2. *capit.* 61

[2] *Lib.* 4. *Syl.*

COITVS. PARTVS.

QVM Thracium frigus relinquunt (ait idem Ælianus) & ad Occidentem fugiunt, obuio vento, tum fœminæ ad coitum exardescentes, & mares Veneris libidine conflagrantes, inter se complexu Venereo coniuncti capiunt. Coeunt autem vt [a] Aristoteles ait & repetit Plinius, non confidente humi fœmina, veluti Gallinæ, sed stante vt Passeres, atque eo modo cito rem Veneream perficiunt. D. [b] Honorius tertio anno parere tradit. Pariunt ova nō plus quàm bina, inter quæ lapidem interponunt, quod Coloniæ per annos aliquot in horto quodam expertum se fuisse scribit Albertus. Et alibi, *Grues domesticas*, inquit, *vidimus quotannis lapidem inter ova sua collocare, sed hunc sine discrimine acceperint de lapidibus fortuito inuentis: Dubitari quidem potest, vtrum in libertate lapidem peculiarem quæsituræ fuissent, & vtiliorem.* Et rursus alio in loco ait; lapidem illum quem ouis incubantes interponunt, nullo discrimine capiunt.

[a] *Lib. 9. Animal c. 2.*

[b] *Lib. de Imag. mūdi cap. 10.*

EXCLVSIO. EDVCATIO.

QVOMODO excludantur, ne id quidem veterum aliquis aut neotericorum, quos vnquam legi, quod sciam meminerunt. Quamuis id Albertus perfacile fore potuerit, qui eas in horto enutriri se vidisse testatus est: alioquin id fere difficile est, quòd plurimum sese ab hominum conspectu seducant, in aere alto semper versantes; Cicurari tamen posse [a] Bellonio & Petrarchæ crediderim, ac domi enutriri. Oculis consutis in tenebris inclusæ saginabantur teste Plutarcho, & [b] Varro scribit, etiam in auarijs non solùm Anseres, Columbas, Pauones, sed etiam Grues ad saginam pasci, cæterùm quo victu, non addit. Ioan. Bruyerinus fruge eas vesci ait Anserum ferorum more, quod etiam Petrarcha innuisse videtur his verbis: GAVD. *Solito largius agrum seui.* RATIO. *Plures pasces Grues rure, plures domi mures: volucrum hospes & vermium &c.* Vnde etiam Virgilius inter alia, quæ agris inferuntur, damna atque nocumenta, Grues & Anseres recensct, canens.

[a] *Lib. de remed. vtriusque fort.*

[b] *Lib. de esu anim.*

——— *Nil improbus Anser*
Strymoniaque Grues & amaris intyba fibris
Officiunt.

Et Suidas in Παροιν. γέρανοι γεώργιον κατανέμονται χώραν ἐσπαρμένην πυρῷ σίτῳ, id est, *Grues agricolæ depascebantur agrum nouiter tritico satum:* quod item Bapt. [c] Mantuanus per semina expressit, frumentum innuens hisce versibus.

[c] *Lib. 1. de Calam. cēp.*

Strymoniæ de more Gruis, quæ semina campis
Iacta legens aquæ tepido sub sidere libra.

Sed fortè non solum graniuoræ sint: nam in Thessalicis campis Anserum & Gruum pascua [d] Plato χηνοβοσκίας καὶ γερανοβοσκίας appellat, fortè nō aliam ob causam, quam quod serpentes depascantur. In Thessalia enim secundum Aristotelem copia serpentum nascitur, vt nisi a Ciconijs interimerentur, opus esset colonos migrare, propterea legibus suis Thessalonici Ciconijs ἀντιπελαργίαν & gratitudinem seruant politicam. Et fortè Grues quoque eandem Thessalonicis rependunt gratiam accepti beneficij, serpentum pestes interimentes, quam gratiam expressit ille hisce versibus Ioannem Tzetzem credibile est.

[d] *In Ciuili.*

Ὥσπερ καὶ πρὶν ἐκάλεσαν Ἕλληνες ἐν Ἀθήναις
Πελαργικὴν γεραίναν καὶ τῶν τοιούτων ζώων
Quemadmodum ante vocauerunt Græci Athenis
Pelargicum Gruum munus, & ex talibus animantibus.

Prætereà [e] Claudianus canens:

[e] *In Epist. ad Seren.*

E Nilo Pygmæa Grues post bella remenso
Ore legunt rubri germina cara maris.

Non fruges aut frumentum, sed promiscuè herbarum surculos vorare Grues, innuere videtur: & [f] Homerus Grues ait prope flumina βόσκεσθαι, quod est proprie more boum aut armentorum pasci, quæ gramina & alias herbas ex aruis eligunt, vti etiam Agni & Cycni.

[f] *Iliad. O.*

VOX. AETAS.

GRVERE propria vox Gruis est, vt legitur apud Ambrosium, & Festus ait, *Grues dicuntur gruere, vt sues grunnire: vnde tractum est congruere, id est conuenire, quia id genus volucrum minimè soliuagum est*. Idem ait Isidorus, Græci vt Pollux & Varinus κλαγγάζειν de Gruibus dici, κλάζειν de Aquilis, κλαγγὴ nomen de vtrisque scribunt. Vult Eustathius κλάζειν verbum esse proprium de sono vocis Gruum & auium simpliciter, & abusiuè etiam homines, porcos, & arcus κλάζειν dici: Sed Ornithologus ait, quod clangor propriè dicatur de Gruum voce, quo vocabulo ab initio statim tertij Iliados Homerus vtitur, semel de clamore Troianorum pugnam ineuntium, bis de Gruum voce, vt in infrà citatis versibus videre est. Inuenio apud [a] Q. Calabrum. [a] Lib. 3.

——— Τοιὸ' ἰφέροντο
Κλαγγηδὸν κραιπνῶσι ποδέεσσι γεράνοισι.

Id verbum Galli exprimentes gruir dicunt, latini clangere & clangorem edere dicere consueuerunt, Græcos imitati: vnde Bapt. Mantuanus de Grue loquens:

——— *Caput ardua tollens*
Clangit, & ingenti metuit internodia passu.

Plerique tamen ex vetustissimis poëtis clangorẽ non exprimunt, sed clamorem. Lucretius:

——— *Gruum quàm*
Clamor in aetherijs dispersus nubibus Austri.

Et Pontanus.

Hic clamore Grues vicerit atque Anates.

Et Bapt. Porta eas ob hunc clamorem clamosas nuncupat: sed cur clamorem potiùs quàm clangorem poëtæ nominent, ratio est, quod ipsę Grues voce intensa & magno cum impetu prolata vociferentur, atque ita cum voce contendant, vt cum maximè obstrepentibus animalibus comparẽtur, vt Anatibus, quemadmodum in versu paulò suprà citato. Rectè apud Homerum vociferantes Troiani cum Gruibus conferuntur, vtpote φωνηεντέροις ἄλλων τῶν ζώων, idest magis vociferantibus quã cætera animalia, vt notat Eustathius suprà hos versus:

Αὐτὰρ ἐπεὶ κόσμηθεν ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕκαστοι
Τρῶες μὲν κλαγγῇσι ἰωχῇ τ' ἴσαν ὀρίθων ὡς
Ἤὔτε περ κλαγγὴ γεράνων πέλει οὐρανόθι πρὸ
Αἵτ' ἐπεὶ δὴ χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον
Κλαγγῇ θ' ἁθρόαι πέτονται ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων
At postquam instructi vnà fuerunt cum ducibus singuli.
Troiani quidem cum sonitu clamoreque incedebant vt aues.
Tanquam clamor Gruum est in aëre
Quæ postquam hyemem fugerunt & immensum imbrem
Clangentes volant supra Oceani fluctus.

Quam Homeri comparationem etiam [b] Virgilius imitatus, Dardanidum clamorem describens, versibus pariter venustis & elegantissimis. [b] Lib. 10. Aeneid.

——— *Clamorem ad sidera tollunt*
Dardanidæ muris: quales sub nubibus atris
Strymonia dant signa Grues, atque æthera tranant
Cum sonitu, fugiuntque Notos clamore secundo.

Taxat & [c] Lucretius ingentem Gruum sonum. [c] Lib. 4.

Parvus vt est Cycni melior canor: ille Gruum quàm
Clamor. quum [d] suprà dixisset, *non opus esse, vt Hirundo contendat cum Cygnis*. Præterea cum hoc loco maximè conuenit illud [e] Antipatri. [d] Lib. 3. [e] Lib. 3. de Epigramm.

Parvus Cycnorum melior cantus, strepitus quàm
Græcorum nebulis sparsus in Aetherijs.

Aristophanes [f] γέρανον κράζουσαν nuncupat. Sunt qui :utam tribuant, vt Theognis ille vetustissimus, dum canit: [f] In Anib.

Ορνιθος φωνὴν πολυπαίδη ὀξὺ βοώσης
Ηκουσα. ideſt
Auis vocem, ô Polypaïda acutè clamantis
Audiui.

[e] *In Infern. Cant. 5.* Et [e] Dantes nostrorum poëtarum decus lamentabilem sonum inter volandum edere ait:

E come i Gru van cantando lor lai
Facendo in aer di: se si lunga riga
Cosi vid'io venir trahendo guai
Ombre portate dalla detta briga.

Habet exemplum simile Quintianus.

Atque Grues nimium querulæ, Picæque loquaces.

Aetas. Nisi quis querulas, canoras interpretetur, & Q. Calabri exemplo se muniat, qui stridulum & canorum illis sonum concedit, ταυροβοήγους appellans, idest longum & protensum sonum edentes. Quod modo ad ætatem spectat, D. Honorius Grues tradit octauo anno senescere. 10 Leonicus Tomæus tamen, vt infra dicetur, quadraginta continuis annis Gruem domi aluit. Senescentes autem vt cognoscantur, ab Aristotele accepimus, Gruum in senectute pennas nigrescere tradente, eiusque effectus causam esse posse, quòd pennarum natura earum albitiei, plusq; humoris senescentibus ijs cõstituatur in pennis, quàm vt facilè putredini pateat. [h] *Lib. 5. de Gener. 5.* Canities enim efficitur putredine quadam, vt ait idem [h] Aristoteles. Albertus eiusdem rei causam affert, terrestrem naturam humidi ipsarum, quod à calore imminuto non satis concoqui ait. Solinus eas in senectute fuluas fieri scribit. Vtrumque autem verum esse potest, nam cum senecta lato quodam termino & indefinito circumscribatur, illum initium & ingressum senectutis, hoc finem & exitum intellexisse probabile est. 20

GRESSVS.

PONVNTVR hæ aues à Plinio inter eas, quæ ingrediendo pedes ante se iaciunt. Et Ennius citante Seruio de Gruibus dicebat:

Perque fabam repunt, & mollia crura reponunt.

Quod & Virgilius de equo loquens imitatus est.

Alius ingreditur & mollia crura reponit.

[a] *Lib. 1. de Calamit. temp.* Inter poëtas sui saeculi percelebris ille Bapt. [a] Mantuanus perdocto & eleganti hoc carmine harum ingressum cecinit. 30

It grauis & raro incessu vestigia profert
Strymonia de more Grus, quæ fœmina campis
Iacta legens æquè tepido sub sydere libræ,
Si vicina ferat gressus per rura viator
Tela ferens, arcumque manu capite arduus tollens
Clangit & ingentis mouet intermodia passu
Pandatimque viam suspenso gutture carpit.

Fertur Grus etiamnum implumis tam celeriter currere, vt hominem cursu vincat.

MORES. INGENIVM.

EX supradictis notum est, quàm se mutuo ament, iuuent ac diligant, non modò in rebus prosperis ac tuto loco, sed etiam aduersis & periculoso, in quo ab Aquilis alijsque rapacibus se inuicem tueantur ac defendant. Propterea Aristoteles has inter gregales & ciuiles connumerat, quæ labori communi cant eidem, & quarum opus communi efficitur opera: nulla enim hisce prædandi ratio aut auiditas, nullæ insidiæ, nullæ exptorationes, quibus ad raptum vrantur aliarum auium, quæ singula ijs insunt, quæ non gaudet commercione, veluti Aquilis Accipitribusque. Refugit enim auaritia, vt rectè ait Diuus [a] Ambrosius, consortium plurimorum, nec solùm hæc concordia, hic dilectus erga suos socios ac gregem exercetur: sed etiam erga fœtus suos, in quos tantus zelus, tantus amor est, vt mas & fœmina pro his educendis decertent inter se. Refert Albertus se oculis conspexisse Gruem marem deijcere fœminam & occidere, rostro vndecim vulneribus inflictis eò quòd pullos, quo minus ipsum sequerentur, abstraxisset. Hoc accidit Coloniæ, vbi Grues mansuetæ generare solent. Non possum equidem non satis Eustathium admirari, qui suis ad librum Iliados tertium commentarijs has volucres timidas esse scribat, cum quibus rectè vociferantes Troiani conferuntur, nempe 40 50

[a] *Lib. 5. Hexamer. c. 4.*

φωνικατέρους ἄλλων τῶν ζώων, τοιαῦτα γὰρ φύσει τὰ ἀγελαίτερα, ideſt, magis vociferantibus, quàm cætera animalia, nam hæc natura meticuloſiora ſunt. Etenim Virgilius clamorem Dardanidum, quorum animus iam ad prælium accendebatur, cum Gruum clamore comparat, idque ad exornationem & inditium audaciæ, non timiditatis. Quamobrem recte ſenſit Spondanus dilucidiſſimus Homeri commentator cum auctoritate plurium veterum, non probabilem hanc Euſtathij rationem eſſe; cùm ſit à rerum naturalium ſcriptoribus demonſtratum, anguſtas quoque voces animi anguſtiam & timorem indicare, & contra. Exiſtimãt, inquit Ælianus, Gruis admirabilem ſapientiam & prudentiam ad deprehendendam cæli commoditatem, & [b] Plutarchus earum calliditatem ſuſpicit, quod lapidem teneant, vt eo ex cidente euigilent. Quamobrem cùm his & alijs ingenij multis donis Grus ſummopere excellat, nõ mirũ eſt ſi à Scaligero doctiſſimo viro animal geſticulatorium, hoc eſt, quæ geſticulationes diſcat ceu docilis auis, vocetur; nã libro de arte poëtica, inquit, *Saltantem Allobrogem cantatorem vidimus* (Pſittacum) *capitis geſtus depreſſis agitatisque alis imitari, id quod Grus etiam facetiſſimè facit*. Aduenæ ſunt aues, quæ certo tempore anni à nobis auolant, certo redeunt, quas cùm in auiario amputatis pennis longioribus includimus, inter manſuetas & domeſticas, vt ait Gybertus Longolius, viuere diſcunt, feritatem exuunt, ac tunc laſciuiunt, ac gyros quoſdam indecoro curſu peragunt.

[b] *Lib. de Solert. animalium.*

CAPIENDI RATIO.

GRVES cùm alijs modis, inquit [a] Oppianus, tum his capiuntur. Cucurbita ſicca & decollata excauatur, viſco intus illinitur, injicitur ſcarabæus, quæ exitum quærens immurmurabit, eo ſonitu excitata Grus & capite inſerto, captoque ſcarabæo ipſum etiam cucurbitæ vas oculis capitique agglutinabit, vt eo pennis hærente iam neque viſu, neq; progreſſu vti valeat, ſed vno in loco conſiſtat, donec ab aucupe manibus capiatur, ſi deſit Scarabæus, cæpæ folium in aluum iniecisſe cucurbitæ ſat fuerit. Laqueis etiam capietur facilè, ſi quis arundinem ſectam vtrimque perforet, & exiles feſtucas inponat ac perforatum lapidem ab arundine ſuſpendat. In media autem arundine ferreum acum figat, & fabam ei inſerat, quam Grus reſpiciens laqueo caput inſinuet. Hac arrepta iam retractura caput, collum illaqueatum ſentiet; perceptoque dolo ſurſum euolare nitetur, ſed lapidis pondus obſiſtet, donec ab accurrente aucupe comprehendatur. Huc vſque Oppianus. Apud reliquos veteres ſcriptores pedicæ ac retia celebrantur, quibus Grues capiuntur, [b] Virgilius hyberno tempore ait:

[a] *Lib. 3. de Aucup.*

Tum Gruibus pedicas & retia ponere cernis.

[b] *Georg. 1.*

Alibi [c] autem apud eundem filia Metabi,

Strymoniamque Gruem funda detecit.

[c] *Aeneid 11.*

Sic Grus apud Apitium retibus vel pedica capta in culinam rapitur, & Pantheron à Budæo dicitur retis genus, quo Galli ad Paſſeres, Grues & Sturnos vtuntur. Apud [d] Horatiũ laqueo capitur; nam is quoque capiendi modus apud antiquos in vſu fuit.

[d] *Epod. 2.*

Pauidumque leporem, & aduenam laqueo Gruem
Iucunda captat præmia.

Et in epigrammate quodam veteri legimus.

Ἄρτυτε γλάρισι, λαιμοπιδᾶι γεράνοις.

Nam hîc λαιμοπίδη idem eſt quod δρασπίδη, ideſt laqueus, quo gula auium conſtringitur, cùm capiuntur. Ab Auibus rapacibus quoque prehenduntur, vt Aquilis & Falconibus. Albertus ait, quod Herodius (ſic vocat Aquilam Germanam) altiſsimè volet; nam ſi aues magnæ quas inſectatur, altius ſupra eas euaderent, vt Grues & Ciconiæ, roſtrorum acie eam interimerent. Recitat M. Paulus [e] Venetus, Grues, Phaſianos, Perdices, & hiſce ſimiles aues à're ge magno Cham dicto venari, Grifalcis, Herodijs, ſeu Falconibus iuxta ciuitatem Canigaiorum: quod etiã tradit Sigiſmundus Baro, nempe Girofalcones capere Cyenos & Grues. Item Creſcentiẽſis; & quomodo Lanarius Falco inſtituatur ad harum auium venationem ſupra in eius hiſtoria dictum eſt: Galli Falconem Gruis, quaſi Gruarium nominant, qui ad Grues capiendos inſtitutus eſt. Vidit Budæus Accipitrem ex genere Perdicariorum Palumbis magnitudine Gruem tractim deturbantem, viſenda ſolertia oculis inuolatam, ita vt præda torpens & in terram decidens à cane Leporario exciperetur. Per Grues manſuetas & domeſticas alias capi auctor libri de natura rerum commemorat.

[e] *Lib. 1. capit. 64.*

PVGNA CVM PYGMÆIS.

COMMVNIS illa & ab omnibus ferè recepta opinio de Pygmæorum cum Gruibus pugna, quam γιγαρομαχίαν appellauit Homerus, non ſolùm inter ignobiles & indoctos, ſed etiam inter clariſſimos quoſque, & varia rerum cognitione percelebres viros percrebuit: ita quidem vt ſi quis contrà hanc, vel verbum vnum in medium protulerit, non modo accuſandus vanitatis, ſed ab hiſce iure optimo irridendus appareat, cùm ipſi potiùs ſeſe deridendos exponant, & vanitatis accuſandos veritatis defenſoribus. Nos quidem tantam dicendi proteruiam omni ratione præterquam ſolius auctoritatis veterum, alienam æquo animo ferre non poſſimus, veritatem tanquam communem vitæ in contemplatione verſantis ſcopum maximè amantes. Hæc igitur peruulgata ſententia, cùm tot tantosque aſſertores habeat, & veterum præclaros aſſeclas, tanquam tutores ſummos ſuſpiciat, rectè me facturum arbitrabor, ſi ſcriptorum veterum, qui in hanc ſententiam coniurarunt, & eorũ qui ſeſe huic opponant, quos paucos cognoui, teſtimonia huc in vnum conferam, & ex hiſce collatis aliquam veritatem aſſequar. Et cùm hęc magnam in auctoritate fidem habeat, ab ea incipiam, quæ mihi eſſe maximi momenti videtur. [a] Ariſtoteles non tantùm ſcripſiſſe ex aliorum ſententia, ſed neſcio qua de cauſa id ratum habens aſſeruiſſe viſus eſt his verbis, in quibus aduertendum etiam quod videatur ſibi de migratione contradicere. *A verno autem*, inquit, *ex tepida regione ad frigidam ſe conferunt æſtus metu futuri. Et alia de locis vicinis diſcedunt, alia de vltimis, prope dixerim vt Grues faciunt, quæ ex Scythicis campis ad paludes Aegypto ſuperiores, vnde Nilus profluit, veniunt, quo loco pugnare cum Pygmæis dicuntur. Non enim id fabula eſt, ſed certè genus tum hominum, tum etiam equorum puſillum (vt dicitur) eſt, degunteque in cauernis, vnde nomen Troglodytæ à ſubeundis cauernis accepere.* Et [b] Philoſtratus: *Pygmæos*, inquit, *ſub terra degentes ſupra Gangem poſita loca incolere, & ſicut fama de ipſis prædicat, viuere non vanum eſt.* Et Baſilis apud Athenæum Pygmæos aut homines eſſe paruos qui cum Gruibus bellantur & Perdicibus inequitant. At [c] Menecles contrà apud eundem, Pygmæos ait aduerſus Perdices & Grues pugnare. Ab his non diſſidet etiam Plinius ſuos maiores ſecutus, *Inducias*, inquit, *habet gens Pygmæa abſceſſu Gruum cum ijs dimicantium.* Et alibi: *Geranism*, de qua etiam alibi nos, *vrbem fuiſſe commemorat, in eo tractu, quem Scythæ Arotéres tenuere, vbi Pygmæorum gens fuiſſe proditur, quos Cretizos barbari vocant, creduntque à Gruibus fugatos.* Pygmæi, inquit diligentiſſimus Homeri commentator Euſtathius, ſtatura ſua ne cubitum quidem æquant, denominatur enim à pygone: eſt autem πύγων vel πυγμὼν interuallum quod cubitu flexu ad initium vſque parui digiti, vel ad manuum extremam digitis in pugnum, quem Græci πυγμὴν vocant, vt indè etiam Pygmæi à pygone dicti videantur quòd eorum menſura non cubitum totum, ſed ad pygmen vſque tantum impleant, pertingit. [d] Plinius Pygmæos Spithamæos vocat, & narrari ait ternas Spithamas longitudine eſſe, hoc eſt, ternos dodrantes non excedere. Idem [e] Gellius ferè, aſtruit, inquiens Pygmæi qui longiſſimi ſunt, non ſuperant pedes duos & quadrantem. De his traditur, quod cornua etiam ſibi apponant & arietum præ ſe ferentes ſpeciem (ἐν σχήματι κριῶν: niſi mauis legere inquit Ornithologus ἐν χήματι κριῶν, vt arietibus eos in pugna inequitare intelligamus) vt Hæcatæus ait, crepitaculis quibuſdã ſonent, & hoc modo Grues ſuos hoſtes (τὰς πυγμαιομάχους γεράνους) qui breuitatem ipſorum contemnunt, vlciſcantur. Hanc eandem de Pygmæorum pugnà hiſtoriam non pauci ætatis noſtræ ſcriptis ſuis ſignicârunt, nouis quibuſdam figmentis rem (vel potius mendacium) augentes. Pygmæi loca montana Indiæ tenent, quibus vicinus eſt Oceanus, vt citat ex Papio Bartholomæus Anglicus, dicuntur pugnare contra Grues, à quibus armati ferro aliquoties deuincantur. Quod idem paulò latiùs [f] alibi tradit his verbis: Supra hos (Aſtomos) extrema in parte montium Spithamæi Pygmæi narrantur, ternas Spithamas longitudine, hoc eſt, ternos dodrantes nõ excedentes, ſalubri cælo, ſemperq; vernante, montibus ab Aquilone oppoſitis: quos à Gruibus infeſtari Homerus quoque prodidit. Fama eſt inſidentes arietum caprarumque dorſis, armatos ſagittis veris tempore vniuerſos ad mare deſcendere, & oua pulloſq; earum alitum conſumere: ternis expeditionem menſibus confici, aliter futuris gregibus nõ reſiſti: Caſas eorum lutò, pẽnisque & ouorum putaminibus conſtrui. Ariſtoteles in cauẽrnis viuere Pygmæos tradit. Cætera de his vt reliqui. Sed Plinius Homerum citans intelligit eos verſus quos habet principium libri tertij Iliados; quibus pugna Troianorum cum Gruum pugna comparat, ſunt autem hi:

[a] 8. Hiſt. capit. 12.

[b] Lib. 3. de vit. Apoll.

[c] Lib. 9. capit. 22.

[d] Lib. 7.

[e] Lib. 9.

[f] Lib. 7.

Ἀυτὰρ

Αὐτὰρ ἐπὴν κόσμηθεν ἅμ' ἡγεμόνεσσιν ἕκαστοι
Τρῶες μὲν κλαγγῇτε ἰυκτῇ τ' ἴσαν ὄρνιθες· ὡς
Ἤυτε περὶ κλαγγὴ γεράνων πέλει οὐρανόθι πρὸ
Αἴτ' ἐπεὶ δὴ χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον
Κλαγγῇτ' ἀϊδὸν ἰεῖσαι ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων
Ἀνδράσι πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι,
At postquam instructi vnà fuerunt cum ducibus singuli,
Troiani quidem cum sonitu clamoreque incedebant vt aues,
Tanquam clamor Gruum est in aëre
Quæ postquam hyemem fugerunt & immensum imbrem
Virtis Pygmæis eadem mortemque ferentes.

D. [f] Augustinus etiam Pygmæos admittere videtur, & qualis apud nos ratio redditur de- [f] *Lib.16. de Ciuit. Dei cap.8.*
monstrosis hominum partibus, talem etiam de monstrosis quibusdam gentibus reddi posse putat, Deus enim, inquit, creator est omnium, qui vbi & quando creari quid oporteat, vel oportuerit ipse nouit &c, Augustinum sequitur Scholiastes eius Ludouicus Viues. Iam vero [g] Strabo diligentissimus antiquorum perscrutator ab his omnibus dissentit, & inter poëtarum figmenta enumerans, allatis eisdem Homeri carminibus. *Non enim*, inquit, *per Græcia quidem loca Grus ad meridiem delata spectatur: in Italia vero & Hispania nullo modo vel Caspia vel Bactriana. Ad meridianum igitur eram maritimam cunctam se extendente Oceano, ab vniuersa fugitantes hyemem & traditos in fabulis Pygmæos. Quod si posteriores ætatis homines Aethiopas ad eos, qui iuxta Ægyptum habitant, solos traduxerunt. Sic etiam Pygmæorum sermones nihil ab antiqua pertinent.* Hæc ille & rursus: *Qui autem*, inquit, *Erembos fingit proprium vnum Aethiopiæ genus, & aliud Cephrenioru m, & tertium Pygmæorum, & alia innumerabilia minus credulitatis consequentur, cùm præter hoc quod haud fide digna proferant, quandam historicæ & poeticæ confusionem demonstrant, similesque sunt illis, qui sidonios in mari Persico aut alibi ad oceanum ferant, aut Menelai errorem, & Phanicum extra Oceanum ponentes.* Huius incredulitatis causa est non minima, quod sibi ipsis dicendo inuicem aduersantur, itaque si Pygmæi non sint, nec eos cum Gruibus pugnare necessarium est. Idemque eodem libro confirmat hisce alijs verbis: *Nec Æschyli qui canino capite & oculatis pectoribus & monoculi. Quibus in rebus nec ipsis qui pedestri sermone historiæ formam conscribunt, mentem in multis adhibemus, nisi fabulamenta eos scribere cõspicantur. Namque statim clarum est, eos fabulas sponte sua contexere, non per ignorantiam, sed impossibilium figmento admirationis & voluptatis gratia. At per ignorantiam putantur, cùm maxime & credibiliter talia de occultis & ignoratis per fabulamenta conscribant. Hesiodum nemo vtique insciti a criminare tur, qui semicanes & longa ferentes capita dicit & Pygmæos. Hæc enim haud Homeri sunt fabulosa fingentes, quorum è numero & isti sunt Pygmæi.* Et idem author vniuersos [h] alibi Indiæ scriptores, [h] *Lib.3.*
fabulamenta scriptis commendasse affirmat, vt erant Megasthenes & Deimachus, quorum fides prorsus abroganda, nam & hi sunt, qui etiam Pygmæorum aduersus Grues pugnam & decantata iam pridem ab Homero prælia innouarunt. Nos quidem huic posterioris ætatis scriptorum auctoritati subscribimus, & quæ de Pygmæis referuntur in poëtica fabulamenta scripsisse, quæ primùm inter poëtas qui extant, Homerum excogitasse & scripto mandasse constat, ac inter suos Iliadis libros mira quadam suauitate miscuisse: summo enim studio suis similitudinibus auditorem lectoremque instruit, vt eleganter ad Homerum in πυγμαιομαχίᾳ notauit Eustathius inquiens: per Gruum comparationem Troianorum tumultum amplificat. Pygmæos autem tanquam iucundam fabulæ partem introducit, animos auditorum abducit more solito. Hunc igitur poëtarum principem etiam cæteri quotquot sunt poëtæ imitati sunt, comparationis tam in heroum ac principum pugna describenda, quàm etiam in alijs, conuenientis aptæque similitudinis suauitate allecti, cuius postea frequens vsus in scriptis fabulæ fidem dedit. [i] Oppianus. [i] *Lib.1. de piscib.*

Et velut Aethiopum veniunt, Nilique fluenta
Turmatim Palamedis aues, celsaque per altum
Aëra labantes fugiunt Athlanta niuosum,
Pygmæos imbelle genus parumque fatigant,
Non per turbata procedunt ordine densa
Instructis volucres obscurant æra turmis,

Et alij quoque poëtæ quamplurimi hanc eandem γιγαντομαχίαν recensentes ad risum plerunque & ad iocum vtuntur: Iuuenalis.

Ad subitas Thracum volucres nubemque sonoram
Pygmæus parvis currit bellator in armis

Mox

Mox impar hosti, raptusque per aëra curuis
Vnguibus à sæua rapitur Grue.

Et Bapt. Mantuanus:

Pygmæi breue vulgus iners plebecula, quando
Conuenere Grues longis in prælia rostris
Sublato clamore fremunt, dumque agmine magno
Hostibus occurrit, tellus tremit Indica, clamant
Littora, arenarum nimbis absconditur aër
Omnis & inuoluit paluis Solemque polumque
Et genus hoc hominum natura imbelle, quietum
Mite facit Mauors, pugnax, immane, cruentum.

[k] *Lib. 1. Sat. cap. 4.* Citantur à Iusto [k] Lipsio Papiniani de Domitiani ludis versus illi, quos quanquam Pygmæos non nominent, sed pumilos, qui cum fœminis in pugnam proficiscuntur, hic tamen inseram, tanquam de illis agerent; nam Grues pugnantes nominant.

His audax subit ordo pumilionum
Quos natura breui statu peraclo
Nodosum semel in globum ligauit.
Edunt vulnera, conseruntque dextras
Et mortem sibi qua manu minantur,
Ridet Mars pater & cruenta virtus.
Casuraque vagis Grues rapinis.

Sunt qui Pygmæos tam paruos esse velint in Æthiopia, vt sunt pueri septem vel octo annorum, velut legere est in quadam epistola scripta ad Pontificem Romanum. Albertus Magnus, quod apertè cerneret, quæ de Pygmæis traduntur, anilia esse, existimat eos genus Simiarum esse, quod hominum gestus fermonemque imitetur. Mihi verò Simias dari humano sermone vtentes, nouum est; qua de re Deo fauente in Simiarum historia latiùs agam. Cum itaque Pygmæos dari negemus, Grues etiam cum ijs bellum gerere, vt fabulantur, negabimus, & tam pertinaciter id negabimus, vt ne iurantibus credamus: quare restat, vt ad veriora sermo noster accedat, videndumque est, nunquid alios hostes Grues nostræ habeãt, quibuscum vel pugnent, vel saltem odium exerceant.

SYMPATHIA. ANTIPATHIA.

INTER Gruum itaque hostes ceu ferocissimi & qui plus negotij ipsis facessunt, Aquilæ sunt, & Accipitres, de quibus quantopere sibi metuant, elegantissima similitudine ostendit Q. Calaber, quæ talis est. *Circumquaque autem resonabant*, inquit, *immenso ploratu omnes ades: ploratus verò fœminarum nõ dissimilis erat Gruum clangori, vbi cernunt Aquilam ex alto per aërem irruentem. Non enim est illis animus in pectore præsens, sed solum longo resonant stridore fugientes alitem: sic quoque Troiana fœmina aliundè alia vlulatum edebant.* Idem odium celeberrimum illud Hetruscorum decus poëtarum Ludouicus [a] Ariostus indicat, Rinaldum Falconi Gruem persequenti, Angelicam Grui Falconem fugienti comparans.

[a] *Cant. 1.*

Piu che sua vita l'ama egli, & desira,
L'odia e fugge ella più che Grù Falcone.

Quanquam verò tantopere perhorrescant rapacissimum & audacissimum illud volucrum genus imbelles alioqui nostræ Grues, attamen non semper ita fracto sunt animo, vt sese defendere aduersus eas non tentent, quin sæpe, cùm sese ab Aquila eminus impeti perspiciunt, in orbem, inquit Ælianus, consistunt, & contractæ in sinum, falcataque existunt, atque ordinatim tanquam acie instructa, speciem pugnæ ostẽdunt: quare Aquila regreditur: eæ autem ad tergum præteruolantium collis & capitibus admittentes inter se & coniunguntur arctiùs nullam requietem laboriosi volatus capiunt. Itaque laborem faciliem efficiunt. Hæc Aelianus, quibus addendum Grues, quando supra se venientem Herodium, hoc est, Aquilam, vel Accipitrem sentiunt, rostra sua superius erigunt, & prout possunt pro rostri acumine sese defendũt. Hæ eædẽ volucres, quas ante miro modo inuicẽ amare diximus ex probatissimis authoribus, nonnunquam ita inter se inuicẽ etiam dissentiũt, vt inter se pugnam quàm acer-

rimam

rimã ineant, adeo vt ita pugnantes hominibus seſe prius capiendas exponant sæpius, quàm pugnam deserant, eiusque rei testis est [a] Aristoteles, qui sic alibi scriptum de Gruibus reliquit: *Grues etiam pugnant inter se tam vehementer, vt domicantes capiantur. Hominem enim expectare potius, quàm pugna desistere patiuntur.* Postremò illud in Grue præcæteris admirandum est, quòd hausta vitis lachryma, vt [b] Ælianus prodidit, pereat.

[a] 9. Histor. cap. 11.

[b] Lib 6. capit. 46.

PRAESAGIA.

MIGRATIO Gruum, vt hyemis initium imminere portendit, ita contrà cùm ad nos veniunt, æstatem præ foribus esse, vel saltem iam ver adesse demonstrat: quamobrem inter veris indicia Gruem vnà cum Ciconia enumerat Bapt. Mantuanus canens:

Iam satio vicina fabis, Grus ordine longo
Cum clamore volat, proiectaque semina campis
Esurit, elingui venit alba Ciconia rostro.

Hinc est quod Hesiodus inter cætera agriculturæ præcepta, quæ nobis reliquit, agricolas admonet vt sedulò obseruent, quando Gruis vocem quotannis altè in nubibus clangentis audiãt, quoniam signum hæc auis arationis adferat, hyememque pluuiam prænuncies. Canit autem:

Φραζέσθαι δ' ἔυτ' ἂν φωνὴν γεράνου ὑπακούσῃς
Τηλόθεν ἐκ νεφέων ἐτησίη ἀκαλήθμης
Ἥτ' ἀνθρώποισι σῆμα φέρει καὶ χείματος ὥρην
Δεικνύει ὀμβρήεντα, καὶ ἀρότοιο βόωντα.
Contemplare etiam cùm Grus è nubibus altis
Assiduos agitat clangores, inuocat imbrem
Ventornmque hyemem, tempusque inducit arandi

Idem hoc præceptum legitur apud facetissimum [a] Comicum his verbis:

[a] In Auibus.

Σπείρειν ὅταν μὲν γέρανος προϊζάνῃς τὴν Λιβύην ἐπιταχοῦ
Καὶ πηδάλιον τότε ναύκληρον ἐᾶν ἀράττειν κἀναπαύεσθαι
Εἶτα δ' Ὀρέστῃ χλαῖναν ὑφαίνειν ἵνα μὴ ῥιγῷ κἀποδύηται.
Seminare quidem quando Grus trocitans in Lybiam decidit
Et temonem tunc nauclero dicit suspendentis dormire
Postea autem Oresti chlamydem texere, vt non frigiens spoliet.

Theognis quoque iubens, vt in tempore laboremus, & quisque opus suum aggrediatur, cui seſe destinauit, ne postmodum aliorum diligentia tristemur, vt messis tempus accesserit, sumit exemplum à Grue, quæ agricolam ad arandum inuitat. Canit autem. Arationis tempus.

Οἰωνὸς φωνὴν πολυταίδηνος βοάσης
Ἤκουσ' ἄγγελος ἦλθ' ἀροτρεῦ
Πρώϊον, καί μοι κραδίην ἐπάταξε μέλαιναν
Ὅττι μοὶ ἀναθεῖς ἄλλοι ἔχουσιν ἀγρούς.
Auis vocem o Polypeda, clarè clamantis
Audiui, quæ mortalibus nuncia venit arationis
Tempestiuæ, & mihi cor percussit nigrum
Quod mihi florentes alij habeant agros.

Grus, inquit Elias Venetus Scholiastes, quo tempore ab Aquilone ad nos redit, incipiendam esse arationem admonet. Auienus denique diligentem agricolam lætari, vbi primam Gruem volantem obseruauerit, pigrum verò, si hæc auis tardius aduenerit, monitus nimirum vterque tunc arandum esse; cùm Grus superuolans clangore suo id indicauerit.

——— Quin & gaudebit arator
Plebe Gruum prima: gaudebit tardus arator
Agmine pigrarum.

Sic enim transtulit Auienus hoc Arati:

Χαίρει καὶ γεραιὸν ἀγέλαις νώτοις ἀρότρωϊ·
Ὦριον ἐρχομένοις· ὁ δ' ἀώριος ἀντία κἄλλαν, ideſt

Agricola qui messem celeriorem (vel tempestiuè ſerere) desiderat, gaudet Grues maturiùs migrantes apparere: contrà qui tardiorem messem vel sementem (Theon vtroque modo exponit) optat, tardiori Gruum aduentu lætatur. Solet enim mox à Gruum migratione

hyems

hyems & pluuia ingruere, eaq; citiùs, ſi Grues maturè, & in magnis turmis appareant. tardiùs verò cùm ſerò, & non in magnis turmis, ſed per interualla & pauciores, & paſſim moram diutius trahentes migrant. Quod tempus indicaturus Theocritus, Gruem ait aratrum ſequi.

Αἶξ τὸν κύτισον, ὁ λύκος τὰν αἶγα διώκει
Ὁ γίρανος τ' ἄροτρον, id eſt,
Capra citiſſum ſequitur, & Lupus capram
Grus aratrum.

Dilucidè admodum id tempus depingit Baptiſta Mantuanus.

Cùm redit autumnus, chelaſq; ingreſſus Apollo
Mitigat ardentem tenebris maioribus æſtum
Cum rediere Grues, cùm nix alpina venerti
Incipit, & primis albeſcunt rura pruinis.

Et alibi iterum:

Lux ea Septembris vicesima prima ſerendi
Principium faciens. nam tunc Atlantiades orto
Sole cadunt, redeuntq; Grues, & femina ſulcis,
Iacta leguntur.

[b] *Lib. 10. Faſtor.* Eleganter deniq; [b] Ambroſius Nouidius de Octobri.

Ecce polo octauus modo qua ſplendere calendis
Caperat, aurora tota ſequente micat.
Ipſe ſed agreſtis videt hanc dum mane ſupinis
Et qua ſint ſecum tempora fortè putat.
Strymonia cinxere Grues longo ordine calum
Oſtendit clamans, continuitq; manum.
Atq; dies, inquit, iam ſementina rediuit
Hactenus & iunctos increpat ille boues.

Pluuias in primis portendit hoc volucrum genus, easq; accerſere fama eſt teſte [c] Æliano, clamitantes. [d] Alibi etiam turbulentè vociferantes, tempeſtatis atrocis minas intelligenti ſignificare teſtatur. Imminente tempeſtate, non ſolent teſte Arato, in alto oblongi Gruum ordines eodem ductu pergere, ſed conuerſi retrorſum feruntur. Vbi Theon, Grues, inquit, aiunt, cùm pluuiæ futuræ ſunt, nec in ſublime ferri, nec ita rectà pergere, ſed retrocedere. Auienus ex Arato tranſtulit ſic:

[c] *Lib. 1. cap. 44.*
[d] *Lib. 7. c. 7.*

—— Si Thraicia per apertam
Sponte Grues trepidant, nec ſeſe audacius æthra
Committunt.

Ælianus pariter tempeſtates ab his alitibus indicari ait, cùm retrò volant. Cùm nauta, inquit, in medio maris Grues videt reuertentes, & retrò volantes, contrarijs ventis impellentibus, eas ab itinere inſtituto abſiſtere intelligit. Itaq; auium diſcipulus factus ad portum nauigat, & nauem incolumem ſeruat. [e] Virgilius quoq; inter alia etiam ſigna venturæ tempeſtatis, aut pluuiæ, Grues refert in altum ſeſe attollentes:

[e] *Li. 1. Geor.*

—— Nunquam imprudentibus imber
Obfuit, aut illum ſurgentem vallibus imis
Aeria fugere Grues.

[f] *Lib. de ſignis tempeſtatis.* Si manè volent & gregatim [f] Theophraſtus manè futuram putat oſtendere ſerenitatem, veſpere autem, & ad multum tempus, veſpertinam quoq; tempeſtatem expectandam. Et ſi volando retrò reflectant, ac ab incæpto itinere auertantur, tempeſtatem præſagire: quod poſtremum ex Theone quoq; dictum eſt, qui alibi etiam habet ſic: *Quod ſi ventus & tempeſtas incideriut, retrò ferri ſolent & ordinem turbare, & metum clamore teſtari.* Et mox rurſus, *Calo tranquillo licet interdum retrò & inordinatè volent, æqualem tamen & continuum* (λεῶ ον) *volatum peragunt.* Ideri quidem videtur, vt cùm aër durior denſiorq; (vt fit propter ventos & frigus & pluuias) occurrit, retrò vertantur Grues: cùm contrà lenis, placidus & æquabilis eſt, recta pergant. Expreſſit hæc quoq; Auienus, cùm canit.

Tunc & Strymonias circumuolitare (fortè rectà volitare) *repentè*
Suſcipies, & per apta (verſus eſt mutulus) *vbi mitior annus*
Sponte procelloſum diſiecerit aëra cali.

Antonius Mizaldus hæc ſequentia omnia inter ſigna pluuiam præſagientia refert. Clangentes aëria & præuia nubila pinnis alarum ſcribentes venientium pluuiarum fidem cum alijs

& ve-

& vehementer faciunt,& augent. Huius causam refert ad animalis imbecillitatem,inquiens tempestatum excessus non ferunt Grues,ideoq; horizontem eum,quem de vaporoso aëre,& suggerentibus nubibus destinatum pluuijs agnoscunt, mutuo clangore sub Pythagoræ littera se colligentes, celeriter præteruolant. Addit præterea non minimum a prædictis diuersa; Grues ab imis vallibus fugientes, & volatum humilem obliquè molientes, eumq; in locum,vnde euolarunt, reuolantes, pluuiosæ tempestatis, & hybernæ constitutionis præcones perhibentur, nec quoq; id absq; ratione. Corpus habent ad pariendum peropportunum,propterea valles idonea aquarum conceptacula,emissariaq; libenter non conquirunt. Porro demissum volatum exercent, quia tunc,

Austri permadidi nubila summa tenent,

Reuolant,vnde euolarunt pluuia & tempestate(ceu Herculea claua)ne vlterius progrediantur arcente. Idem Mizaldus,Grues, inquit, mane gregatim conuenire si videbis, vel vnde migrarunt,illico remigrare,hyemalem tempestatem proximam esse moneberis. Item Grues tacitum securumq; volatum gregatim moliri, nec illico pedem referre si animaduertes,blandam serenitatem (nam tempestatum vt diximus, excessum egerrimè ferunt,) nunciare ait. Plinius item Grues author est silientes per sublime volantes, serenitatem indicare. Ante blandam tranquillitatem, inquit Aratus(cum longam tranquillitatem futuram præsentiũt) Grues omnes simul ad eundem cursum (volatum coniunctum vno continuo ordine, & rectà extensum)ceu bona spe fretæ (ἀσφαλῶς, tutæ à tempestatibus) pergent, neq; retro se conuertent in serenitate volantes. §Aelianus quoq; silentio & quiete volantes,serenitatem & tranquillitatem promittere Grues testatur: quòd si verò turbulentè clamitent,& turbato ordine volent, acerbam tempestatem denunciare. Denuq; cùm volant, nec iter flectunt. Theophrastus tranquillitatem polliceri asserit, quoniam Grues non antea volant, quàm aërem prospexerint vndiq; serenum.

§ *Lib.7.c.7.*

DENOMINATA.

γεράνιον apud [a] Dioscoridem, quædam herba est ita dicta, quòd in summis alis sursum spectantia Gruum capitula imitent cum suis rostris. [b] Plinius quoq; tradit inter Geranij folia in cacuminibus capitula esse Gruum. Ab Hesychio & Varrino hæc herba dicitur γεράνιος genere fœminino. Latini non ineptè Gruariam nominant. Author is qui nomenclaturas varias Dioscoridi adiecit Pelonitin ab aliquibus vocari scribit(malim Pelargitin inquit Ornithologus) quod scilicet instar rostri vel Gruis,vel Pelargi, id est, Ciconiæ,pericarpia sua veluti acus quosdam rigentes proferat) & echinastrum (quòd acus illi veluti spicula in echino rigeant) & Geranogeronta: cuius formæ viriumq; descriptio, omnino eam, quæ pecten Veneris appellatur quibusdam,referre Ornithologo videntur: nec obstat, inquit, quod eadem fortè caucalis alibi dicta videatur: alia enim caucalis Dioscoridis esse potest. Est & alterum Geranium Dioscoridi folijs maluæ, cui in coliculorum cacuminibus apices quidam prominent similitudine Gruini capitis cum rostro,aut caninorum dentium, nullo in medicina vsu. Sunt in folliculo illo (pericarpio) Geranij secundi cum viridi colores alij plures, præsertim cinereus,tam præsenti totius colli capitisq; & rostri Gruini imagine, vt aptiore pictura ostendi a peritissimo pictore animalis eius tota ea pars non potuisset, vt notat Marcellus Virgilius. Est & Gruina inter secundi geranij nomenclaturas apud Dioscoridem. Ornithologo quidem eadem nominis ratio à Gruini rostri similitudine ad pericarpia in hisce stirpibus,in vtroq; Geranio conuenire videtur, etsi authores secundo tantùm generi hos acus asscribant,cui folia, vt maluæ vulgo cognito, pedem Columbinum vocant. Plinius Geranij genus vnum folijs cicutæ facit minutioribus; alterum verò anemonæ folijs &c. Putat Ornithologus hæc eum ex diuersis authoribus descripsisse, & vnum Geranij genus (possunt enim eadem folia vel anemonæ comparari, vel cicutæ vt minora sint tamen) in duo distraxisse. Est & tertium apud nos Geranij genus folijs pimpinellæ, sed magis diuisis, binis è regione, quam acum pastoris quidam vulgo nominant. Herba Roberti quoq; vulgò dicta, quam inter sideritides ponunt eruditi, & alia quædam syluestris in montibus ferè nascens radice sanguinea (vnde nomen ei apud Germanos Blut vuortz) apices acuum instar habent eâdem qua Gerania effigie eminentes. Plinius id genus cui folia anemones, radicem, inquit, mali modo rotundam habet, cum Dioscorides simpliciter ῥίζαν ὑποστρόγγυλον dixerit, hoc est, radicem subrotundam: ego oblongam,& teretem accipio. Radix è Geranio, inquit alibi Plinius, peculiariter

[a] *Lib.3. cap.131.*
[b] *Lib.26. cap.11.*

culiariter ſecundis inflammationibusque (legit Ornithologus inflationibus ex Dioſcoride & ipſo Plinio in præcedentibus de Geranio ſcriptis) vuluarum conuenit. Quinquefolij herbam aliqui Germanicè vocant Kran futtz, ideſt Gruis pedem, quaſi γερανοπόδιον, quod vocabulum à Dioſcoride ſpeciei Lychnidis coronariæ adſcribitur. Γηράνια, quæ ſecundum aliquos hydna dicuntur, hoc eſt tubera, vt notat Euſtathius. Legitur apud [c] Theophraſtum. Cranium, tuber & fungus radice carêt; Græcè ſic: ὕδρομυκης, πυξος, κράνιον. Sed [d] Athenæus pro duabus poſtremis vocibus habet πίζις καὶ γηράνιον, quanquam is locum Theophraſti citat non ſuper carentibus radice, & ſuper habentibus corticem leuem. Hydnon eſt, quod aliqui teſte [e] Theophraſto Aſchion vocant; verùm hic quoque Athenæus pro Aſchion legit γηράνιον. Quærendum an tuberi appellatio cranij melius conueniat propter rotunditatem. Γηρανία apud Pygmæos regina fuiſſe legitur, & honoribus diuinis affecta ob ſuperbiam ab irata Iunone in Gruem conuerſa, de qua infrà latiùs dicetur. Γεράνεια Gerania (vel vt alij Latinè ſcribunt, Geranea, quod parum refert, cùm à Græcis hoc nomen tractum ſit) fuit vrbs in Thracia (in eo tractu, quem Scythæ Arotêres tenuere) vbi Pygmæorum gens fuiſſe prodi tur, quos Catizos barbari vocât, creduntq; à Gruibus fugatos, vt ſcribit [f] & Plinius, qui etiã alias locũ eſſe refert in agro Laconico, licet Ptolomæus Geraniam Laconico agro tribuat. Geranthæ vrbs Laconiæ eſt Pauſaniæ, ſed apud eũ γερόνται legimus, nõ γέρανθαι, eadẽ fortè vt quidam volunt cum γερανία, ſiue γερανεία. Plinij Peleponenſi oppido in Laconia, quod olim ab Homero ἐνόπη dictum ſcribit Pauſanias, quamuis alij locum quendam Cardanulę vicinum Geraniam vocent, & Strabo alios putare πύλαια Ennopen eſſe ſcribat. Geraniæ ciuis γεραιεὺς dicitur & γερανεάτης; Plinio rurſus in ora Græciæ oppidum eſt Geranea. Geranía vocatur promontorium in Mergaride, (cuius meminit Lyſias) in mediterranea vergens, ac oblongum indeque à figura nuncupatum teſte Cælio. γέρανα mons eſt (cuius etiam meminit [h] Plutarchus, ſub quo Thucydides Tripodiſcum oppidum deſcribit) inter Megarum & Corynthum, a quo ſe præcipitem Ino dedit, cùm fugeret Athamantem, vt meminit etiam Scholaſtes Pindari in argumento Iſthmiorum. Hunc montem Geraniam fuiſſe appellatam ſcribit [i] Pauſanias, quia Megarus quidam in diluuio aduolantium Gruum clangorem eum tranauerit. Et alij à Deucalione nomen impoſitum arbitrantur, qui Gruum beneficio ſe à diluuij clade ſeruauit & clangorem Gruum ſequendo ad hunc montem primum appulerit. Γερανῖδαι Geranidæ incolæ Phocidis ſunt Heſychio & Varino. γέρανα Gerania Stephano oppidum Phrygiæ. Geranochrus color eſt Lanæ à Gruibus vocatus apud Hermolaum. Apud Plinium in epidico de Geranio video mentionem haberi, corruptis licet vulgatis codicibus. Cerinum, inquit, vel Geranium, & epiphonema ſtatim per annotationem ſubiũgit, Gerrę maximè. Hanc verò (veſtem) à colore Gruis cineritio puto dictam, vt ea ſit quam Greci σποδοειδῆ vocant, vt notat Cælius [k] Calcagninus. Γερανοπίπας legitur in ſcripto quodam Hieronymi ad Euſtochium, de ſene quodam monacho. Huic, inquit, inimica caſtitas, inimica iciunia, prãdium nidoribus probat, & altilis γερανοπίπης, vulgo Pipizo nominatur. Quem locum annotans Cælius [l] Rhodiginus, ait ſe malle legere γέρων ὀνοπίπας, ideſt, ſenex temulentus, quem plebea, inquit, voce Pipizonem dici ſolitum coniectamus; nam πιπίζειν fugere ſignificat. At quamuis vterque errores habeat, magis tamen mihi Cælium ipſum erraſſe apparet, quem hunc locum obſcurum alioqui ac deprauatum non illuſtraſſe corrigendo, ſed deprauaſſe conſpicimus, & Hieronymum in deteriorem ſenſum detorſiſſe. Quid enim γέρων ὀνοπίπας, ideſt, ſenex temulentus ſit, non aſſequor, tum præſertim cum ad hunc ſenſum referendum ſit, tum etiam quod ὀνοπίπας vocabulum non parum ſit Græcæ linguæ peritis ſuſpectum: vtrum nam alibi magis, quàm apud Suidam reperiatur, qui annotat κατὰ μίμησιν φωνῆς fictum eſſe hoc vocabulum, à πιπίζειν ſignificante μύζειν, ſiue μυζᾶν ideſt ſugere, quam uis Atticis in eo ſenſu vſurpatum non ſit. Nam huius vocabuli in fœminino genere ab eo ſumpti & expoſiti (ὀνοπίπας τὰς τὰ ὄνους πιπιζούσας) authorem citat Ariſtophanem Comicum Athenienſem hæc verba in ſuis comœdijs ſcribentem:

Τὰς μοιχοτρόπους, τὰς ἀνδραποδίσκας καλῶν,
Τὰς ὀνοπίπας, τὰς προδότιδας, τὰς λαίλας.

Autor theſauri linguæ Græcæ ſcribit in vulgaribus editionibus Ariſtophanis non legi ὀνοπίπας, ſed ὀνοποτίδας, quod verum eſt, eamq; ſcripturam longè alijs præfert. Neſcit enim an ὀνοπίπας à quopiam in fœminino genere vſurpetur, cùm ſimilia ei compoſita non à πιπίζω, ideſt μύζειν, vt Suidas, ſed ab ὀπτεύω deriuari, quod eſt circumſpicio. Nec quoque Cælij correctio conuenire poteſt, cùm contra Grammaticas leges & conſtructiones peccet, ait enim γέρων ὀνοπίπας, cùm potiùs dicere debuiſſet γέρων ὀνοπίπης in maſculino genere. His igitur de cauſis nos aliter hunc locum emendauimus, legendumq; apud Hieronymum cenſemus.

[a] Lib. 1. capit. 9.
[b] Lib. 2.
[c] Lib. 1. capit. 10.
[d] Lib. 4. capit. 11.
[e] Lib. 4. capit. 15.
[f] In Arato.
[g] In Atticis.
[h] In Epiſtolis.
[i] Lib. 13. Ant. lect. capit. 12.

ſcenſemus,& altilis γιράνου πίπας, ideſt, Vipio vel Gruis pullus,additis mutatisque pauciſſimis litteris,& ex vno vocabulo duobus factis.Hæcque emendatio apta & maximè rebus,de quibus Hieronymus,loquitur,accõmodata eſt. πίπποι enim in plurali numero apud [m] Athenæum inuenio, καὶ ποικίλων ὀρίθων οἱ πίπποι καλοῦνται, ideſt,auium pullos(quamuis me non lateat Ælium Lampridium in Alexandri vita Pipiones pro Columbarum pullis capere) Porro πίππον quem Pipionem Latini transferunt, à voce magis, quàm à quauis alia re nomen traxiſſe mihi videtur.Quod idem dicit Ariſtophanis Scholiaſtes:λέγει πεποιῆσθαι κατὰ μίμησιν τῶν ὀρνέων,& Heſychius κατὰ μίμησιν τῆς τῶν ὀρνέων φωνῆς,dicente [n] Ariſtophane: [m] Lib.9. [n] In Auibus.

— Γὺ Γὺ τῶν ὀρνέων, Γὺ Γὺ τῶν κοψίχων.
Οἷα πιππίζουσι, καὶ τρίχες διακραγότες.

Sed notandum eſt Scholiaſtem Ariſtophanis & Suidam,nec non textum Ariſtophanis ſcriptum habere πιππίζουσι gemino π. Heſychium verò vnico; quam ſcripturam eſſe meliorem vel ex eo patet (vt inquit autor theſauri linguæ Græcæ.) quod ſubiungit accipi id verbum pro ψοτίζειν.In hac enim ſignificatione vnico π ſcribendum eſt, vt κιτίσκαι,vtpote à πίω deriuatum anadiploſi duarum litterarum initialium.Atque ita malim & πίποι pro πίπποι præſertim cùm apud Latinos quoque ſcribatur Pipiones & pipire vnico p, quæ à Græco originem traxiſſe extra controuerſiam eſt.Proinde ita correctus hic locus meliorem habebit ſenſum,nam quod altilis γίραινο πίπος, ſiue Vipio ab antiquis & alijs quibuſdam in delicijs mẽſarum habitus ſit ex Cornelio Nepote apud Gellium notum eſt, vt mox dicetur, vbi de vſu in cibis tractauero. [o] Plato γιρανοβοτίας eſſe ſcribit in Theſſalicis campis,ideſt,gregem Gruũ paſcentium.Sed Pollux ex Platone γιρανοβοσίας legit per σ, hoc dialecto communi;illud Attica. Eſt & à Gruibus denominatus γιρανίτης λίθος, Geranites lapis ſiue gemma: ita enim [p] Plinius, *Ab animalibus*, inquit, *cognominatur carcinias marini cancri colore; echites vipera, ſcorpites Scorpionis aut colore aut effigie, Scarites ſcari piſcis, triglitis mulli, agophthalmos, caprino oculo,item alia ſuillo, & à Gruis collo Geranites:* Legendum autem hic pro collo colore,neque enim collum à cæteris partibus diuerſum colorem habet, quo magis ab hac parte denominationem ſumeret. Idipſum ante me aduertit diligentiſſimus Dalechampius,& veteris codicis autoritate comprobauit.Eſt quoque vox apud [q] Athenæum τριγίραινον in vulgaris codicibus. Quid autem hæc vox ſignificet,non aſſequitur Ornithologus. Legitur autem id vocabulum in hiſce verſibus: [o] In Ciuili. [p] Lib. 37. cap. 11. Τριγίραινον [q] Lib. 13. cap.11.

Ὥσπιο Σέλευκος δεῦρο ἔπεμψε τὸν τίγρι
Ἡνίδομεν ἡμᾶς; τῷ Σελεύκῳ παλιν ἔδει,
Τὴμᾶς παρ' ἡμῶν ἀντιπέμψαι θήριον.
Τριγίραινον, οὐ γὰρ γίνεται τῆδ' ἀυθότι.

Ideſt, vt vertit Natalis de Comitibus.

Velut Seleucus miſit huc ipſam tigrim
Quam vidimus ſed quam Seleuco oportuit
Hinc nos feram remiſiſſe contra munere?
Trigerannon? Haud illic profecto naſcitur.

Quo loco interpres mauult legere τρυγίραινον quod eſt, magnam Gruem:ſed nullam autoritatem adducit, qua hanc vocem etiam ab alijs veteribus vſurpatam comprobet,quod facere debuiſſet. Ego ne quidem ſimile quid apud authores comperi;itaque melior atque correctior eſt Dalechampij verſio, qui magnam operam in Athenæum interpretando præſtitit; diſtinguit autem per interlocutores hoc modo. Athenæus correctus:

A. Vt Seleucus illinc hanc miſit tigrim,
Quam nos ipſi vidimus: ad Seleucum rurſum oportuit
Vicißim noſtratem feram aliquam nos remittere
B. Quam cedo? A. Gruem. nulla ibi naſcitur.

Legit igitur pro τριγίραινον duo vocabula diuiſa ſub diuerſis perſonis interrogante & reſpondente,hoc pacto, A. τὶ ? B. γίραινον,&c. Congruo apud Latinos verbum pro conuenio & conſentio,tractum à Gruibus teſte Feſto,quæ non ſe ſegregant, ſiue cùm volant,ſiue cùm paſcunt. Hinc congruus adiectiuum hoc eſt conueniens & incongruè aduerbialiter pro inconuenienter & ineptè vſurpatur: eadem ratione & incongruere.Ingruo eſt confertim & cum clamore impetum facio,more Gruum,quę non niſi magno agmine & vehementi clangore volitant, irruunt & incurrunt:vnde [r] Plautus: *Noſtri contrà ingruunt,vicimus vi feroces.* Et [s] Columella, *etiam ingruente hyeme frumenta iacimus*. Dicitur enim de bello, de pluuia,de tempeſtate,ruina & huiuſmodi. Grus canens gruire dicitur,cantare la Grula Hiſpanis. [r] In Amphitruone. [s] Lib.2.

HISTORICA.

LEONICVS Tomæus, philosophus insignis, qui cum Florentiæ sub Demetrio Græcas litteras didicisset, primus Latinorum philosophorum Patauij Aristotelem Græcè interpretatus est; hic inquam quomodo ex Gruis morte, quam domi suæ alebat, & sibi moriendum breui esse coniecit, sic refert [a] Paulus Iouius. Peruenit veneranda barbæ canitie ad septuagesimum tertium ætatis annum, mediocri substantia, ipsiq; ciuili frugalitate, & cælebs & felix, quod nemo vel innocentiæ & doctrinæ consentaneum, vel munditiæ corporis vel animi nitore beatior ætate nostra fuerit. Aluerat domi Gruem, de manu ipsius senili oblectamento cibaria capientem, per quadraginta annos. Is senio tabefactus cum perijsset, ex eius desiderio triste omen concepit, prædixitq; nullo lacessitus morbo, se non multo pòst adamati Gruis fatum, maturo vitæ exitu secuturum. Alia de Ibyci Rhegini poëtæ Lyrici interfectoribus legitur historia, & Gruibus præter rerum ordinem scelus detegentibus. Ibycum enim illum ferunt, cùm in solitudine a latronibus comprehensus esset, & ne occideretur intensè precaretur, additis etiam minis, vt si ipsum occiderent, Grues quę forsan superuolabant, sceleris tam atrocis vltrices fore: cæterùm cùm non obtemperarent nequam illi homines, Ibycumq; interfecissent, per multum quidem tempus ignoto crimine latuerunt, donec tandem accidit, & vna in theatro sedentes conspicati Grues superuolare: nam tunc vnę ex illis vel metus, vel potius ludibrij causa dicente, Ἴδε, αἱ Ἴβυκου ὄρνιθες, hoc est, ecce Ibyci Grues, aliquis ex circumstantibus ea verba vt accepit, ad magistratum detulit, latroq; comprehensus, facinusq; confessus vnà cum socijs pœnas dedit. [b] Plutarchus futilis linguæ incommoda recensens, inter alia hoc quoque in exemplum traxit. Ibycus, inquit, poëta cùm in latrones incidisset, iam occidendus, Grues fortè superuolantes obtestatus est. Aliquanto post tempore cùm ijdem latrones in foro sederent, rursumque Grues superuolarent, per iocum inter se susurrabant in aurem, αἱ Ἴβυκου ὄρνιθες πάρεισι, id est, *Ibyci vltores adsunt*. Eum sermonem assidentes in suspicionem rapuerunt, maximè desiderato iam pridem Ibyco. Rogati quidnam sibi vellet ea oratio, hæsitanter atque inconstanter responderunt. Subiecti tormentis facinus confessi sunt. Atq; ita veluti Gruum iudicio pœnas Ibyco dederunt, ac potiùs suo ipsorum iudicio, vt dicitur, perierunt. Hæc ille, quæ vnico tantum versiculo complexus est poëta Ausonius:

Ibycus vt peryt? vindex fuit alitipolans Grus.

Gregorius quidam Nyssenus Episcopus, & Magni Basilij frater, historiam hanc de Ibyci interitu penè totidem verbis exponit libro octauo, in quo de prouidentia differit. Ciuitatem verò Corynthiorum eam fuisse asserit, quæ de latronibus supplicium sumpsit. Quibus ex verbis facilius intelligimus carmen in Antipatri Sidonij epigrammate, quo hanc historiam perscribit, & σιωπῇ κατὰ γαῖαν ait id facinus vindicatum. Epigramma recitabo, latinum à quopiam factum:

Quondam ad desertum venientes Ibyce littus,
Vitam prædones eripuere tibi.
Sæpe Gruum nubem implorans, qua tibi testes
Aduenere necis cùm morereris tuæ.
Attamen haud frustra, siquidem clangore volucrum
Sisyphio cædem est Eumenis vlta solo.
Latronum genus heu cupidum lucri atq; rapinæ:
Cur vos nequaquam terruit ira Deûm?
Quando nec Aegysthus, vatem qui occiderat olim
Atrarum occursus fugerat Eumenidum.

[a] *In Elogijs virorum doct. elog. 91*

Ibyci mors.

[b] *Lib. de fu tili loquac.*

MORALIA.

DIVVS Basilius & reliqui omnes sancti doctores tantis laudibus extollunt vigilantiam Gruum, & commune auxilij studium, vt inde tanquam præclaro, & eleganti sumpto exemplo animos nostros ad consimilia opera præstanda accendant, ac exhortentur. Ita D.[a] Ambrosius in primis eloquentissimus, dulcissimæ exemplum exercendæ policiæ, & reipublicæ bene gerendæ nobis expressit à Gruibus. In illis (Gruibus) politica quædam, inquit, est, & militia naturalis, in nobis coacta & seruilis. Quam iusto & voluntario vsu Grues in nocte solicitam exercent custodiam. Dispositos vigiles cernas, & cæteris consortibus generis conquiescentibus, alij circumeunt, & explorant, ne qua ex parte insidiæ tendantur, atque omnem deserunt impigro sui vigore tutelam. Post vbi vigiliarum fuerit tempus impletum perfuncta munere in somnum se præmisso clangore componit, vt excitet dormientem, cui vicem muneris traditura est. At illa volens suscipit sortem, nec vsu nostro inuita, & pigrior somno renunciat, sed impigrè suis excutitur stratis, vicem exequitur, & quam accepit gratiam, pari cura atque officio representat. Ideo nulla desertio quia deuotio naturalis, ideo tuta custodia, quia voluntas libera. Hactenus ille. Hanc eandem Gruum gubernandi rationem, homines teste[b] Æliano, regendi respub. doctrinam primum docuisse tradunt. In democratia illa, dignitatum ea communicatio per vices videtur quandam naturalem continere gubernationem, quale de Gruibus scripsit apud[c] Cassiodorum in edicto contra curiales, rex Athlaricus Gottorum. Grues, inquit, naturalem quandam nouerunt exercere concordiam, inter quas nulla priuata queritur, quia iniquitatis ambitus non habetur: vigilant vicissim: communi cautela se custodiunt. Hic honos nullis admittitur dum omnia sub communione seruantur. His etiam volatus vicaria equalitate disponitur, vltima fit prima, & qui primatum tenuit, esse posterior non recusat; Sic quadam communione sociatæ sibi sine regibus obsequuntur, & voluntariæ seruiendo liberæ sunt, & inuicem se diligendo muniuntur. Quarum morem scriptores rerum naturalium contuentes politiam quodam modo inter ipsas commemorant, quas cunico affectu viuere cognouerunt. Has si vos imitamini omnes à vobis prauitatum calumnias excluditis. Hucusque[d] Cassiodorus, apud quem etiam Theodoricus rex inertiam suam prodere attestatur, quisquis secum multa portauerit, nec cogitet de celeritate, qui delicata se maluerit conuersatione tractare. Grues enim pelagus transituræ, paruos lapillos vncis pedibus amplectuntur, vt nec eorum leuitas nimio vento rapiatur, nec natiua celeritas iniquis ponderibus ingrauetur. Hoc itaque imitari nequeunt, qui se ad publicas necessitates electos esse cognoscunt? Habent & Theologi sua ex Gruibus documenta. Iubentur enim homines earum vigilantiam imitari, quæ cùm excubias disponunt, vnum pedem tenent elatum, & in eo lapillum, vt si fuerint correptæ somno, cadat lapillus, ad cuius sonum excitentur. Ita inquam homines iubentur, ne remissè dormiamus, & arcto inertiæ somno sopiti opprimamur, excitemur ad sonitum lapidis cadentis, ad sonitum sanitatis, quæ nos deficit, ad sonitum vitæ, quæ sensim labefactatur, & consumitur; amplectamur mortis memoriam, cogitemus frequenter esse nos ab hac caduca vita migraturos: vt ita à vitijs abstracti, & virtutibus muniti alamus pietatem in Dei potentia, & misericordia contemplanda. Iubemur item vt Grues, misericordes esse, de quibus nimirum sæpius dictum est, quod ad destinatum locum venire contendant, quod excelsa petant, vt de excelsiori specula speculentur, quas petant terras, quod fidens meatui præcat cateruas, volatus defidiam castiget, voceq; cogat agmen: quod vbi raucescit, succedat alia, quòd concors sit cura omnium pro fatigatis adeo, vt si qua defecerit, congruât vniuersæ, lassatasq; sustollant, vsq; dum vires omnino recuperent. Item quod nec in terra segnior earum cura sit, quod scilicet noctu excubias diuidant, & ponduscula digitis amplectantur, quę si fortè ex ciderint, somnolentiam arguãt, quod deniq; Aquilas fugiant. Simus ergo misericordes, sicut hę aues. vt in excelsa vitæ specula positi, nobis & alijs præuideamus, voce ad prædicationes pigros, & tepidos castigemus. Alternatim labori succedamus. Infirmos, & debiles ne in vita deficiant, asportemus. In excubijs domini per orationem & contẽplationem vigilemus: domini paupertatem & humilitatem & ipsius passionis amaritudinem, quasi quibusdam digitis apprehendamus, & si quid in mundo subrepere voluerit, statim clamemus, Aquilam id est

[a] *Lib. 5. Hex. c. 15.*

[b] *Lib. 3. cap. 14.*

[c] *Lib. 9. Variar cap. 2.*

[d] *Lib. 4. Variar. c. 47.*

ſuperbiam & tyrannidem ante omnia fugiamus. Quemadmodum inſuper Grues cum vel Aquilam vel Accipitrem ſibi inſidiari perceperint, a duce ſuo, qui cuſtode excitatæ roſtro ſuperius elato ſeſe mutuò defendunt, ita etiam religioſi qui charitatis cultores gregatim morantur, ducem & vigilem habent, cui obediunt, & quem ſequuntur, vt illius prudentia atque abhortationibus, vbi vel ab iniquis, vel ab huiuſce praui ſeculi blandimentis oppreſſi, ſimul omnes ſeſe muniant, & aduerſentur. Iracundum hominem Grues etiam perquam eleganter exprimunt. Hæ enim inuicem ita dimicant, vt pugnantes ſæpe capiantur: haud aliter euenit iracundis, verbis & iniurijs inter ſe rixantibus, ita enim intentos litibus ſuis Diabolus nullo negocio rapit. Humilitatis quoq; exemplum ex Gruum migratione, quàm aptè elicitur. Migraturæ enim, ne ventorum ac procellarum violentia opprimantur, arena ſe ſaburrant, vel lapidem pedibus gerunt, donec ad exoptatum ſibi locum peruenerint. Eodem quidem planè modo cum nobis omnino ſit hocce ſeculi turbulentum pelagus tranandum, opus eſt, ne terrenæ vanitatis, aut proſperitatis blandiori aura ſuperbiores redditos, & bonorum cæleſtium q; oblitos in profunda nos tartara, humani generis hoſtis præcipites det, pœnitentiæ arenis, vel memoriæ mortis, & pondere timoris diuini velut lapides nos præmunire, ferreq; quouſque totum tandem iter perfecerimus, hoc eſt, donec morientes ad ſecuras paradiſi ſedes, vbi omnia ſunt tuta, peruenerimus; nam arenam & ſalem, vt inquit [c] Eccleſiaſtes, & maſſam ferri facilius eſt portare, quàm virum ſtultum, id eſt, Diabolum, ac ſi dicat melius eſt onus pœnitentiæ, timoris, & mortis memoriæ ſuſtinere, quàm in inferno viro ſtulto, diabolo, inquam, ſubiacere. Pietas eximia, & mutuus amor Gruum nos quoq; ad inuicem amandos, pietatemq; colendam adhortari videtur. Si enim bruta eam exerceant, qualia Grues ſunt, quanto magis homines rationales tam eximiam, & neceſſariam virtutem colant? Grues ſi inter volandum aliqua ſociarum laſſa fuerit, agmenq; aſſequi non poſſit, hanc non tantum non deſerunt, & ignominia non afficiunt, ſed ſuſtollunt, leuantq; & laſſitudinis illius miſerantes ſuper proprijs alis in aëre ſuſtinent, donec vires ex quiete recuperet, & cæteris volatu æquiualere poſſit. Nonne ergo, & nos qui homines ſumus, & brutis præſtamus, cum vno eodemq; volatu omnes ad æternitatem aſpiremus, ſi quis ſociorum, aut vicinorum noſtrorum defecerit à via virtutis, ita vt propter peccati aliquam infirmitatem neceſſe habeat poſt alios remanere, debemus fouere, iuuareq; donec emendarit, vnaq; cum nobis volatum continuare iterum poſſit, quouſque perfectò itinere ad optatam metam peruenieremus? Admonemur etiam eodem exemplo pauperum miſereri, eoſque conſolari, ne dura ea paupertate cogente quid iniquè perpetrent. Non minus ſalutare documentum eædem hæ volucres nobis præbent imminentibus imbribus ducem ſuum ſolicitantes, ne ſcilicet volantes ſe pluuia opprimat. Monent autem, vt & nos vbi rex noſter, vel dux, vel prælatus piger eſt, & ſocors ad bene operandum, ſuiq; exemplo nos pigros euaſuros metus eſt præfectos noſtros tarditatis, ac ſocordiæ admoneamus, ne ſimul omnes pluuiæ, hoc eſt, æterna damnatio tardantes præoccupent. Grues cum circa terram volant, tempeſtatem, cùm altiùs, quam ſolent, ſerenitatem indicant, ita etiam, qui propter humum volitant, temporalibus hiſce addicti, vt ſunt plerumque auari, tempeſtatem æternæ mortis ſibi præſagiunt; contra ac illi, qui ceu altè volantes, altioribus & diuinis intenti æternæ proſperitatis ſerenitatem prognoſticantur, ipſamq; videntur adhuc in terris manentes ſpiritualiter præſentire. Dicuntur denique Grues in montibus Orientis arenas aureas deglutire quas tandem in tranſmarinis regionibus euomant: expertumq; eſſe ferunt, lapidem, quem volantes ferunt, mediante igne, in aurum tranſire. Eiuſmodi aues mundi doctores denotant, qui in montibus Orientis, hoc eſt, ſacræ ſcripturæ hauriunt, & deglutiunt aureas arenas, id eſt, dicta & præcepta Dei & prophetarum, quæ tandem in multiplicis ſcientiæ, & gratiæ conuertuntur, quoniam per prædicationem euomita in auditorum cordibus decoquuntur.

Iracundiæ typus.

Humilitatis.

[c] Cap. 22.

Pietas quid moneat.

HIEROGLYPHICA.

QVAM aptissimè depicta Grus vigilantiæ typus & symbolum hieroglyphicum esse possit, non solùm ex superioribus cuilibet notum esse queat, quàm ex hoc etiam Ori Apollonis. *Aegyptiorum*, inquit, *sapientes hominem sibi ab aduersariorum insidijs cauentem, cùm volunt significare, Gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc sespitas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.* [a] Pierius Valerianus Gruem vigilantem exponit lapidem pede sustinentem. Ita sane is Gruem depingit, quemadmodum quoq; quidam typographi, vigilantiæ & diligentiæ monumentum. Ludouicus Dominicus in Italica descriptione theatri Iulij Camilli, inter imagines Ioui attributas: Sub Gorgonibus Iouis (inquit) erat imago Gruis, quę cælum volatu petens, rostro caduceum tenebat, & elebante è pedibus eius pharetra, sagittæ effusæ per aërem cadebant dispersæ. Similis icon in auersa parte veteris cuiusdam numismatis conspicitur. Grus animum vigilantem significat, qui iam defessus & fastidiens mundum, eiusq; imposturas, tranquillitatis desiderio ad cælum euolat, caduceum, hoc est, pacem & tranquillitatem gerens. E pedibus verò pharetra cum sagittis excidit, hoc est, curæ huius mundi relinquuntur. In hanc sententiam Psaltes: *Quis dabit, inquit, mihi pennas sicut Columbæ? & volabo & requiescam.* Cælius Calcagninus per Gruem volantem indicari ait sapientem sublimia, hoc est, syderalis scientiæ gnarum, hunc enim, teste Oro, ijdem Ægyptij significabant, quoniam Grus altè admodum volet. Mihi ideo per apertis alis, siue volantem Gruem Astrologum indicasse videntur sapientes Ægyptij, quoniam hæc ales per consuetudinem suam altiùs volando præbeat inditium mutationum temporis, quæ præuidentur ab astrologis. Quod tetigisse quoq; videtur Pierius, addens insuper: Quodsi quam in alitem Plotinus hominem transmutari dixerit, qui absq; sapientia sublimia tractauerit improbius, cùm nullam ille speciem ponat sublimis huius volatus, nempe Gruem ipsam ex Plotini sententia commodè pinxerimus. Habet idem Pierius præterea alia quoq; symbola hieroglyphica, quæ, nequid desit in hoc opere, hìc ascribam. Ex eo in primis collegio, quod Grues celebrant inter se, nonnulli dicunt democratiam (vtor interim eius verbis) hieroglyphicè significari: cum pluribus enim consultrandum si quid rectè feciſſe voluerimus, & felicem rebus nostris successum optauerimus. Sanè quidem apud nostros consentus, vnioq; partium in eandem sententiam aut rem, latino vocabulo formam ab ipsis Gruibus videtur accepisse, vt inde congruere pro conuenire dicamus. Si autem volantem Gruem cum lapillo pinxissent, hieroglyphicum id prudentiam significare dicebatur. Ex probatissimis enim authoribus didicimus, Grues, dum in sublime volant, lapillum ideo gestare, vt lapsu illius explorent, supra terram nè an mare volitent, quod intelligunt ex sono, ac proinde considendum ne, an vlterius procedendum sit. Pulcherrimum illud est, inquit idem Pierius, quod alij excogitarunt hominem, qui cum ætate mores minime commutauerit, sed eodem semper ingenio perseuerauerit, per Gruis pennas indicari. Reliquarum enim auium pinnæ per ætates ferè omnes mutantur, nigrescereq; in senecta perspiciuntur, sed Gruum eodem semper colore perseuerant. Ego contrà ante cùm ex Aristotele, tum alijs etiam Gruum pennas in senectute nigrescere dixi, nam prius ferè cinerei coloris sunt, adeo vt mirum sit, quod hoc scripserit Pierius, quare magis probo quod subiungit hieroglyphicum, inscriptum *Ordinis obseruator*. Quin etiam in moribus, inquit, eadem propositi constantia consideratur cùm Grues in volatu ordinem pertinacissimè seruent. Quare Palamedes apud Philostratum Vlyssi obijcienti litteras non ab eo, sed à Gruibus inuentas, respondit is, Grues quidem, quod ad litteras attineat, nihil adinuenisse, verùm ad ordinem, quem nũquam Vlysses seruare didicisset, earum curam referri. Vlyssem enim aiunt, quoties in bello, aut Hectori, aut Sarpedoni, aut Aceæ obuiam fieret, ordinem deserere solitum, & ad imbecilliora declinasse. Non inelegans quoque illud est inscriptum. *Laboris tolerantia*. Inde fatigatum laboribus hominem significantes, alas vel pedes Gruum in manibus eius statuebant. Ferunt siquidem non lassescere vllo labore, qui neruos ex alis, aut cruribus Gruis habeat. Ait item Pierius Gruem bicipitem in ostentis feracitatis indicium esse. Appion enim, inquit, tradit, Oenæo in Menide rerum domino bicipitem Gruem apparuisse, vberrimamq; eo anno annonam in Aegypto fuisse. Ad hæc auem sub alio rege conspectam quatuor capitibus insignem lætissimumq; frugum omnium prouentum subsecutum. Sunt qui per venientem Gruem, tempus vernum, per abeuntem, hyemem significari tradant; quando-

Vigilantiæ hieroglyphicum.

[a] *Lib.* 17.

Animi vigilantis.

Democratiæ.

Laboris tolerantia.

quidem ea ales omnino eſt veris & hyemis nuncia, modo recedens, propterea quòd calorem,& frigus peregregiè præſentiat. Itaq; cùm frigus ingruit, altè ſublata vaſtum quid inclamat: cùm verò clementius eſt nacta cælum per interualla vocem emittit,& taciturna propemodum allabitur, atq; ita vel ex acceſſu, vel receſſu, & ex earum voce, nunc veris, nunc hyemis admonemur. Hucuſq; ex Pierio. Guloſi hominis icon Gruino collo ab Alciato exhibetur, cuius doctiſſimum emblema, quoniam in hoc opere ſemel ſcriptum eſt, hic non repetimus.

EMBLEMATA.

ALIVD Alciati emblema inſcriptum Πῆ παρέβην; τὸ δὲ ἔρξας; τὸ μὴ δέον, οὐκ ἐτελέσθη. Quid exceſſit? quid admiſit?

Italicè Samius ſecta celeberrimus author
Ipſe ſuum clauſit carmine dogma breui.
Quo prætergreſſus? quid agis? quid omittis agendum?
Hanc rationem virgens reddere quemq; ſibi.
Quod didiciſſe Gruum volitãtium ex agmine fertur,
Arreptum geſtant qua pedibus lapidem.
Ne teſſent, neu tranſuerſas mala ſtamina rapient,
Qua ratione hominum vita regenda fuit.

Laudat hunc Pythagoræ verſiculum plurimùm adagiorum author,& meritò. Nec ſi ſic exercemur quotidie, fieret vtiq; vt meliores, imo ſanctiſſimi euaderemus. Explicat autem ſic:

Lapſus vbi? quid feci? aut officij quid omiſſum eſt?

[a] Aliud eiuſdem emblema cum lemmate QVI ALTA contemplantur, cadere.

Dum Turdos viſco, pedica dum fallis Alaudas
Et tacta altivolam figit arundo Gruem.
Dipſada non prudens auceps pede perculit, vltrix
Illa mali, emiſſum virus ab ore iacit.
Sic obſt, extento qui ſydere reſpicit arcu,
Securus fati, quod iacet ante pedes.

[a] Emb. 104.

Deſumptum eſt emblema ex epigrammate Antipatri Sidonij, qui & ipſe argumentum deprompſit ex fabulis Ægypti. Vertit hoc epigramma non inuenuſtè Ferdinandus Sanctius Franciſci frater, qui Alciati interpres eſt.

Qui prius & Sturnum matura è meſſe fugabam
Paſcentemq; auidè ſemina noſtra Gruem,
Excutiens torto ſaxum de verbere funda
Arcebam innumeras Alcimenes volucres.
Cum me lethalis talos propè dipſas, amaram
Inſpirans bilem faucibus interimit.
En ego qui ſummum ſpeculatus ſum aëra, cladem
Non animaduerti, qua fuit ante pedes.

Aliud legitur emblema apud [b] Nicolaum Reuſnerum cum lemmate Cura Sapiẽtia creſcit.

Sine volat Palamedis auis, Grus, ſine quieſcit
Arreptum lapidem geſtat vbiq; pede.
Pernigilis ſignum cura, mentisq; ſagacis
Ceſſantem inuitum, ne malus error agat.
Odi homines ignaua opera, vigilanteq; lingua
Stat vigils virtus firma labore diu.
Scilicet ars vſu, cura ſapientia creſcit,
Materiem vitijs dat diuturna quies.
Qui felix, & qui prudens vult eſſe, laboret
Commoda dij vendunt cuncta labore graui.
Sic & Ariſtoteles fertur plerumq; lapillum
Pernigil inſomnis ſuſtinuiſſe manu.
Segnitiem fugat, ſtudij qui flagrat amore
Ignauas odit ſorsq; denſq; preces.

[b] Emb. 34.

EPI-

EPITHETA.

VIRGILIVS [a] Strymoniam Gruem vocauit à loco quo gaudet, Seruius Thraciam interpretatur, vnde & Thracum volucres dicuntur; Antipater Sidonius Βιστονίαν, Thraciam quoque vertit Brodæus. Thracia enim olim Bistonia dicebatur. Eodem epitheto vsus est [b] Lucanus: Ouidius [c] Threicią. Dicuntur & Melicæ à Gellio, à Melo insula, quam Strabo inter Cretam Peloponnesumque interuallo æquali sitam à Peloponneso promotorium Scyllæum, à Creta dictynennum habere prodidit; Francisco Petrarchæ etiam Phrygiæ dicuntur; hyberna Rhodopes Grus Statio. Vocantur & Naupliades volucres: item Λιβυαις ορνιθεσσι vocat Babrius apud Suidam. A volatu in epigrammate Græco & Oppiano ὑψιπέτης, Homero ἴφθιμος, hoc est, in aëre volans (Eustathius etiam matutinam interpretatur) nam & [d] Virgilius aëriam Gruem vocauit, Alciatus altiuolam, Ausonius, altiuolam, vagam, profugam, aduenam: Quintianus à voce querulam, ταυροθοργον Q. Calaber, ideſt longum & protensum sonum edentem. A victu Σπερμολογοι, ideſt granilegæ, quòd scilicet terræ semina perscrutẽtur. A colli proceritate μακραύχεω ὄρεος, ideſt, auis proceri colli; ita enim pro Grue legitur ex Melanthio apud Athenæum: a pugna cum pygmæis πυγμαιόμαχος Eustathio: ab ingenio cauta Iacobo [e] Zanazario; à gregario volatu iuncta nescio cui poetæ dicitur; hoc enim epithetum inter schedas meas reperio sine authore, quare versus citabo:

Non aliter quàm si Grus inter nubila clamans
Iuncta volet, pennisque secet stridentibus auras.

A mutuo denique amore Tzetzes φιλαλληλους nominauit, ideſt, inuicem amantes.

[a] *Lib. 11. Aeneid.*

[b] *Lib. 8. de bello ciuili.*

[c] *Lib. 3. de arte.*

[d] *Lib. 10. Aeneid.*

[e] *In Arcadia.*

PROBLEMATA.

QVÆRIT Ambrosius [a] Nolanus, cur Grues tardissimè volare videãtur, cùm longissima tamen itinera breui tempore conficiant. An quia, inquit, magno sunt corpore; magni enim corporis moles, quoniam hebes est, tarditatem parit, suo verò longo spatio longum tractum passim occupat. Quamobrem citius omnem metitur distantiam: nã longa nauis citius superat cursus spatiũ quàm breuis; quoniam longioris mensuræ numerus minor est numero breuioris. Ea ratione citius bos tardissimi motus ad metam, quàm velocissima formica peruenit. An quia nõ sentitur velocitas earum, quæ volatu celeri ac magno procurrunt, veloces nẽpe sunt, quòd multum breuique tempore transeunt. Videntur etiam tardè, quoniam altè volant. Ea enim, quę à nobis magno tractu semota sunt, cùm etiam moueantur celerrimè, videntur non moueri, sed interdum potiùs quiescere, quemadmodum cernere est in stellis ac sole, qui manere creditur, cùm ocyssimè feratur. Altè verò volare Grues inditio est: nam perquam paruo corpore spectantur, dum ita volant, quæ magno sunt corpore ac pedibus, collo & alis maximè patent. Quærit [b] idem scriptor, cur Grues & noctu & interdiu vidẽt & volant; & aliq aues si interdiu, non tamen noctu vident & volant, vt Palumbes, & si noctu, non tamen interdiu, vt Noctua? An quia natura, inquit, Gruum miserta est præter cæteras. Volaturæ enim longissimis itineribus nisi & interdiu & noctu volarent, non attingerent optatum sibi & constitutum locum. Nam præterquam quod sunt volatu perenni atque magno, ne eis quicquam deesset, tributus etiam nocturnus volatus est. An noctu volant non videndo, sed qualitatem aëris ventiué sentiendo eius regionis lociué, ad quem volare opus est? Noctu autem eas volare non videndo signum est, nam inter volandum passim gruunt, ita vt dux monere itinera videatur quæ ipsa facit: cæterarum vna & altera respondet, tanquam significaret se ordinem seruare, veluti in hominum ordine fieri solet, cùm per obscura iter faciũt. Noctu quinetiam volare secutas aeris qualitates, arguunt aliæ aues, quæ solent medijs temporibus de frigidis ad calidos, & de calidis ad frigidos locos volare; veluti Hirundines & Coturnices, quæ autumni principio de media Europa ad oras Africæ, atque veris initio de media Africa ad Europæ littora volatu vno transeunt, qui interdiu & noctu fit; in quo recta seruatur ab Auibus sentientibus aëris qualitas, ad quam transuolant. An noctu etiam volant, quia vident, si non diem, diluculum quoddam, quandoquidem vmbra terræ, quæ nox est, turbinatur in mucronem. Quamobrem quo productior fuerit ea vndique ambiens lumen sibi propinquius est,

[a] *Probl. 21.*

[b] *Problemat. 91.*

atque

atque magis illuſtrat interceptas tenebras. Non itaque ſi vmbra terræ ſit prope terras multum obſcura, etiam obſcura eſt, in quocunque tractu longiore verſus cælum. Lumen enim quod circumfuſum eſt, lucem quandam in eam profundit. Quamobrem diluculum quoddã illuc accidit eſſe, aut noctem non adeo obſcuram: atque præter hæc compertum eſt oculum qu¡em illic contingat eſſe: & ſi in nocte minus obſcura maneat, circumquaque tamen ſpectare ¡ucentem aërem. Ob hanc rationem Olympus mons poſt occaſum ſolis, qui ad radices eius ſit, etiam aliquas horas vertice ſuo ſpectare ſolem, totidemque horis ante ortum, præcipuè lumen ſolis comperitur. Cùm itaque eo pacto nox & vmbra terræ ſe habeant, Grues lõgiùs volaturæ, altius ſe tollunt, quouſque lucem ſpectare aliquo pacto poſſint, atque in diluculo quodam volent; vtramque autẽ conditionem lucis indeptę videndo volant, idipſum indicat. Nam cùm noctu volant & ſereno cælo plerumq; altiſſime volant. An quia in oculorum compoſitione præter alia ineſt ſubſtantia etiam vna pellucida non actu potẽtia lucida; item altera actu lucens, qualis eſt in lignis putridis & in quibuſdam piſcium oſſibus, quarũ ſubſtantiarum vtraque ad oculorum ſtructuras, tum magis, tum minus recipitur. Quamobrẽ qui oculus parum participauit ſubſtantiam actu lucentem, is in tenebris vicina ſolummodo cernit; qui multum eandem, is in tenebris videt remota quoque non ſolum propinqua: nec alitur in luce ſolis, verùm ratione diuerſa; nam in tenebris videt eo quia ſubſtantia actu lucens efficit ſubſtantiam actu pellucidam, quia erat potentia lucida, cuius eſt actio videndi: in luce verò ſolis non videt quidem ob ſubſtantiam actu lucentem. Hæc enim extinguitur à luce ſolis, ſed videt eo, cùm lux ſolis efficit ſubſtantiam potentia lucidam, actu lucidam: oculus verò qui ſolam ſubſtantiam pellucidam potentia participauit, vt in tenebris nihil videt. Oportet enim vt à luce ipſum ad actum euocetur: ita in luce ſolis videt, actu enim fit. Grues ergo vtramque ſubſtantiam atque vehementem habent. Quapropter interdiu vidẽt non ob ſubſtantiam actu lucentem, quæ à ſole extinguitur, ſed ob ſubſtantiam, quæ erat potentia lucida, effectam actu lucidam à ſole. Noctu eædem vident ob ſubſtantiam actu lucentem, quæ viget, quæque actu efficit, quæ potentia erat lucida. Eodem modo eſt oculus felis, muris, canis, equi & quorumcunque eſt actio & nocturna & diurna. Qui oculus verò ſubſtantiam habet actu lucentem multam atque validam, poſtea lucidam debilem aut minimam; is in tenebris videt, in luce autem nihil aut quamminimum, vt Noctuæ oculus eſt. Qui verò potentia lucidam multam actu lucentem: nullam autem debilem, is interdiu bene videt, noctu nihil, aut perparum, qualis oculus eſt multarum auium atque hominis. Hæc omnia ille.

Cur vno pede inſiſtens dormiat Grus.

Aliud problema legitur apud Hieronymum Garimbertum, cur aues, quemadmodũ Grues & multæ aliæ dormientes quieſcunt, vno pede inſiſtentes, capite ſuper alam condito. Quoniam, inquit, ſomnus eſt quies membrorum & ſenſuum defatigatorum, qui euenit propter vapores à ſtomacho ad cerebrum aſcendentes mediãte calore naturali, qui in modum ignis poſiti in vaſe deſtillatorio in vapores reducit nutrimentum ad caput, vbi à frigiditate cerebri denſatus & factus grauior quærit deſcendere per eaſdem vias, per quas aſcenderat, & deſcendendo occludit, ne calor & ſpiritus viam de corde ad caput vadant, ſed ad cor repellantur, ita vt omnes dicti vapores inera ſſati, aut maxima eorum pars deſcenderint aut reſoluti ſint, & quia motus ſenſus in animalibus naſcitur ex ſpiritibus miſsis à calore cordis per venas ad caput, maximè ad ſenſum communem, tanquam fontem ſenſuum externorum: proinde ex repercuſsione caloris & ſpirituum ad cor de ſupradictis rebus producta & procreata ſequitur hæc motus priuatio, qui ſomnus dicitur in omnibus animalibus, inter quæ Grus, quod longiſsimum collum habeat, & tenue etiam, meatum habet longum & anguſtum, per quos aſcendentes vapores difficulter (facilius enim aſcendere poſſunt) natura prouidit, maiorem caloris naturalis quantitatem faciens concurrere in partibus interioribus quo extenuerentur. Itaque externæ deſtitutæ (hac caloris quantitate) & frigidæ & conuerſim & vertentes ad principium earum, efficiunt, vt aliqua membra retrahantur ad viam cordis, quo fit vt Grus crure verſus ventrem retracto, dormiat vno pede ſubleuato, & capite ſupra humerum poſito, ſimiliter & multa alia volatilia faciunt, alij ob anguſtiam ſuorum meatuum, alij verò partim quoque propter anguſtiam, partim propter exiguum frigus cerebri, vnde neceſſarium eſt, quo aſcendant multi vapores, primum antequam poſsint condenſari, non poſſunt multi aſcendere ab¡q; magno caloris ad cor concurſu, qui concurrens ab omnibus partibus externis, hanc crurum & capitis contractionem facit, quam in multis auibus videmus tempore ſomni, & particulariter in Grue.

PRO-

PROVERBIA.

Αἱ γέρανοι λίθους καταπιοῦσαι, ideſt, *Grues lapillos deglutientes*, Suidas ex Ariſtophane citat, oſtendens dici ſolitum de ijs qui ſumma prudentia gerunt negocium. Ideoq; inde vulgi ſermonem veniſſe, quod Gruibus hic mos ſit, vt quoniam admodum ſublimes volant, magnoque ferantur impetu, neque poſſint deorſum aſpicere, lapillos geſtant, quos ſi quando defatigari cœperint, inter volandum ex alto deijciant, quo videlicet è cadentium ſtrepitu percipiant, vtrum ſupra terram aut ſupra mare volent. Quod ſi lapillus in mare deciderit pergũt viam, ſin in terram, interquieſcunt. Locum quem citat Suidas, nos ſuprà retulimus, vbi interpres eadem fermè, quæ Suidas habet. *Gruibus ſtolidior*, γεράνων ἀνοητότερος apud[a] Galenum, neſcio quo pacto prouerbialiter effertur. Ibi enim Eraſiſtratus præ nimio aduerſus Hippocratem contendendi ſtudio, ne communes quidem omnium hominum notitias obſeruat, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν γεράνων ἀνοητότερος ὑπέστη, hoc eſt, *ſed ipſis etiam Gruibus minus mentis habere deprehenditur*. Αἱ Ἴβυκοι γέρανοι, ideſt, *Ibyci Grues*, Græcis in prouerbium abiuerunt, quod dici conſueuit, quoties ſceleribus nouo quodam & improuiſo caſu proditis, ſceleſti pœnas dant ijs, quos læſerunt. Natum eſt adagium à Gruibus Ibyci mortem ſuperuolando indicantibus, de quibus ſuprà.

[a] *Lib. de phlebotomijs contra Eraſ.*

VSVS IN CIBIS.

AVLVS [a] Gellius circa Gruis delicias locum citat è Satyra M. Varronis, quæ περὶ ξενικῶν, ideſt, de cibis peregrinis & lautitijs inſcribitur, vbi lepidè admodum & ſcitè factis verſiculis (vtar eius verbis) cænarum ciborumque exquiſitas delicias comprehendit. Nam pleraque id genus, quæ helluones iſti terra marique conquirunt, expoſuit, concluſitque in numeros ſenarios. Genera autem nominaque edulium & domicilia ciborum omnibus alijs præſtantia, quæ profunda ingluuies inueſtigauit, quæ Varro opprobrans executus eſt; hęc ſunt fermè, quantum nobis memoriæ eſt. Pauus è Samo, Phrygia Attagena, Grues Melicæ, hędus ex Ambrachia, pelamis Chalcedonia. Hucuſque [b] Gellius. Idem Varro loquens de auiarijs, à Romanis ad gulam & luxuriam inſtitutis ſcribit ſe ibi greges magnos Anſerum, Gallinarum, Columbarum, Gruum, Pauonum vidiſſe. Teſtatur quoque [c] Plutarchus Grues & olores oculis confutis incluſos in tenebris ſagin iſſe, qui gulæ erant dediti, alienis temperamentis atque condimentis guſtum nouum obſonio ſuo conciliantes, vnde, inquit, apprimè manifeſtum fit, non alimenti aut vſus neceſſitatisvè gratia, ſed ob ſocietatem luxum & prodigalitatem nefas hoc ad voluptatem parandam fuiſſe cõuerſum. Cornelij Nepotis, qui Auguſti principatu obijt, temporibus Grues etiam in pretio erant; præferebantur tamen ijs Ciconiæ, contrà ac æuo Plinij, qui Grues tunc inter primas expetitas ſcribit, & Ciconiam voluiſſe neminem attingere. Atque ita [d] Ouidius periphraſticè Gruem intelligens, inter nouas epulas numerat, quæ antiquo illo ſæculo notæ erant.

[a] *Lib. 7. cap. 16.*

[b] *Lib. 3. de re ruſt.*

[c] *Lib. de eſu carn.*

[d] *Lib. 6. Faſt.*

Piſcis adhuc illis populus ſine fraude natabat,
Oſtreaque in conchis tuta fuere ſuis.
Nec Latium norat, quam præbet Ionia dines,
Nec quæ Pygmæo ſanguine gaudet auem.
Et præter pennas nihil in Pauone placebat
Nec tellus captas miſerat ante feras.

Statius quoque in gulæ deditos homines, & ventri ſuo tantum ſtudentes inuectus dicebat:

Ah miſeri quos noſſe iuuat, quid Phaſidis ales
Diſtat ab hyberna Rhodope Grue.

In ſplendidis Romanorum conuiuijs, qualia præ cæteris Imperatoribus Domitianus celebrauit, fiebant miſſilia, hoc eſt, aues varij generis, ac inter cæteras pretioſiores, etiam Grues emittebantur, eo nimirum modo, quo apud nos die D. Bartholomæo ſacro, emiſſis prius varijs auium generibus porcellus coctus ſpergitur. Meminit item [e] Statius, inquiens:

[e] *Lib. 1. Syluar.*

Cæſura.

Cæſuraque vagis Grues rapinis
Mirantur pumilos ferociores.

[f] *Lib. 3. cap. 25.* Inter cæteras aues quas Indos Regi ſuo donauiſſe legimus, [f] Aelianus primo loco Grues ceu gratiores recenſet, dum ait: ſed ne alijs quidem vtcunque minimas animantes contemnit Indorum rex. Siquidem Indi animal nullum ſiue cicur, ſiue ferum aſpernantur. Quamobrem ſubditi, qui in aliqua dignitate ſunt, munera ferunt, Grues, Anſeres, Gallinas, Anates, Turtures, Attagenas, Perdices & Pindulos (aues Attaginum ſimiles) & prædictis minores quaſdam vt Boccalidas (aliàs Barcalides) Ficedulas & Miliarias. Has apertas oſtendunt, vt interior earum pinguedo appareat. Polluci quoque Grues inter aues nominantur, quæ in cibos veniunt. Idem γιρανοβοσκίας, ideſt, Gruum paſcua à Platone nominata meminit, vt & hinc pateat haſce volucres apud veteres cibi gratia Anſerum inſtar domi etiam & in villis enutritas. Denique Plinius teſtatur Vipiones, ſic inquit, vocant, minores Grues, in Balearibus inſulis in menſarum delicijs fuiſſe. Cæterùm vt de noſtris temporibus aliquid etiam dicamus, Ioan. [g] Bruyerinus hodie quoque cibos hybernos nobilitare tradit nimirum apud Gallos, & præſertim in amplis familijs. Culinæ, inquit, eas inaſſant caryophyllis perfoſſas & pipere, deinde ſolidas apponunt; durant ſic paratæ multos dies. Tenereſcere aiunt, ſi pendeat & pedibus grane aliquod pondus religetur. Inuenio quoque apud eundem auctorem, item apud alios quoſuis aues præduras, quales in primis etiam Grues ſunt, teneritudinem adipiſci, ſi ex ficu pendeant; hanc enim vim ei arbori ineſſe exiſtimant. Idem author Struthiocamelos cùm corporis altitudine, tum duritia carnis Grues ſequi ait, eſſe, inquam, earum carnem fibroſam & præduram, & præcipuè recenter captarum, proinde antequam edãtur, aliquot dies expectãdos eſſe. Nullus eſt inquit Hieronymus Mercurialis, admirandæ vir eruditionis, cuius palato hodiè Grues arrideant admodum, cùm & Galenus fibroſam duramque carnem habere dicat, quas tamen tanti fecerunt maiores, vt ex Melo inſula (quod refert Gellius ex Varrone) maximis impenſis Romam vehendas curarent. Quin imo eis pinguibus reddendis magnum ſtudium adhibuiſſe oſtendit Plutarchus. Galeni locus, quem citat doctiſſimus Mercurialis, eſt iſte: *Gruum caro*, inquit, *tota fibroſa duraque eſt, quæ tamen veſci ſolemus, poſtquam pluribus à morte diebus computruerit.* Paulus [h] Aegineta quoque harum auium carnem fibroſum ait, durumque præbere alimentum, minores vetéribus humidiores eſſe, promptiusque concoctioni parere, valentiorem cibum præſtare, atque per aluum facile deſcendere, additq; minus excrementitias aues eſſe in montibus & locis ſiccis degentes, quàm in paludibus. Valentiſſimæ, inquit, Cornelius Celſus, materiæ & plurimi nutrimenti omnis grandis auis, vt Grus, Anſer. Rati etiam Gruis caro craſſa cenſetur, neruoſa & fibroſa, difficilis concoctu, & ſanguinem atrabiliarium parit. Pauo perinde atque Grus, inquit Alexander [i] Petronius, duriſsimæ carnis eſt, pluris æſtimatur, non quo melior ſit, ſed quòd cùm viuus eſt, pluris valet. Vter vis, niſi diu *tracteſcat*, comedi vix poteſt. Iulius [k] Alexandrinus etiam eandem rationem, quæ in Pauonibus vulgaribus quò tenereſcant melius, ſeruari iubet non minus in Gruibus, niſi fortè etiam magis, quo quidem pręduræ fibroſæque magis ſunt, temperamenti inſuper frigidioris ac ſiccioris, vt maior meritò hinc timenda nobis ideo ſit atræbilis copia excrementorumque plus, & deterior improbi ſucci alicuius malitia, tum difficilior etiam concoctio. Simeon Sethi carnes calidas Gruibus tribuit, ſiccas & fibroſas, ideoq; duas dies poſtquam iugulatæ ſunt, eas eſſe oportere. Gruis caro, inquit Michael Sauonarola à Theodoſio perhibetur frigida. Ioannes verò eam calidam ponit. Mihi quidem frigida magis quàm calida videtur. Eſt enim craſſæ ſubſtantiæ, difficilis concoctu, & ſanguinem malum generat; vnde eam frigidam eſſe conijcio, ſicciorem tamen quàm frigidiorem. Eligenda eſt per Falconem aut aliam auem rapacem capta. Salubriores erunt, ſi antequam coquantur ſuſpenſæ à collo lapidibus ad pedes alligatis per diem & noctem pendeant; item ſi aromatibus condiantur & vinum generoſum ſuperbibatur. Elluchaſim quoque vno alteroué die poſt interfectionem, ſeruari eas iubet lapidibus ad pedes alligatis ſuſpenſas, vt teneræ fiant carnes earum, deinde diu & diligenter decoqui. Poſt Gruum carnem ingeſtam inquit, chalce mellitum ſumi debet, & vinum bibi fuluum, & (cibi aut potus) huiuſmodi ſumi, qui vt diſtribuantur & excernantur, efficiunt. Sunt enim hæ aues neruoſæ (carnis) & craſſæ pinguedinis. Platina Ciconiæ carnem ferè eandem iudicat, quæ Gruis eſt. Mihi quidem, inquit Ornithologus, Ciconiæ caro humidior, Gruis verò ſiccior videtur. Poſtremo quod penè omiſeram, luculentiſsimè Epicharmus apud Athenæum in voce γίρανος ludit, prauitatem eius in cibo indicans: Ὀΐζυός μ' ἐκάλεσε πὶ λοπὸν γ' ἴρανον Η παμβόσκορον ὄψον ἐς τὰς γίρανος. Ἄλλα μὰ τὸ γίρανον, ἀλλ' ὄρανον τοι λέγω. Dalechampius vertit. A. Accidit mę Iupiter, τὸν γ' ὄρανον, ideſt, conuiuium vt præbeam. B. Obſonium peſſimum eſt, ò amice γίρανος. A. At γίρανον minimè dico,

[1] *Lib. 3. de vict. Rom.*
[k] *Lib. 10. de Salubrib.*
[g] *Lib. 15. de re cib. cap. 59.*
[h] *Lib 1. capit. 82.*

dico, sed ὑπαετον. Alibi apud eundem Athenæum Anaxandrides, in Protesilao irridens conuiuium nuptiarum Iphicratis, cum regis Thraciæ Cotyis filiam in vxorem duxit, ait inter cæteras ibi aues fuisse Gruem, quæ frontem distenderet, hiante podice, discissis lateribus. Item [l] Horatius in descriptionis cenæ Nasidieni epilogo, qui nõ minus ad rem facit, quàm eiusdem exordium, in quo vt ineptam puerorum pompam, in lagenis gestandis instar Cani ferarum, ita hic illudit, quod & fœtentes & adustas ferarum auiumque particulas comportarẽt in Mazozomo, quod Acroni genus lancis est capacioris, in quo nefas erat deferri alios à delicatissimis cibis, velut Acipentere, Attagine &c. idque a pueris coronatis præcedente tibicine. Verba Horatij sunt:

[l] Satyr. 8. lib. 2.

——— *Deinde secuti*
Mazozomo pueri magno discerpta ferentes
Membra Gruis sparsi, sale multo, non sine farre.

Tam discerptam autem Gruem apponere asperam sale ferrato & nouum & ineptum erat. Subtraxerat autem quædam odoris grauitate nimium offensura conuiuas. Quod ad coctu-ram attinet, [m] Platina iubet Gruem elixari: *Gruem*, inquit Apicius, *vel Anatem lauabis, vel alio qui ornabis & olla includes, adyctes aquam, salem, anethum, dimidia coctura, decoques dum obdurẽtur, lauabis & iterum in cacabum mittes cum oleo, liquamine, fasciculo origani & coriandri, prope coctura defruti modicum addes, vt coloret, teres piper, ligusticum, cuminum, cortãdrum, laseris radicem, rutã, careum, & mel diffundes, ius suum aceto temperabis, in cacabum rursum, vt calefiat, exinanies, amylo obligabis, lanci impones, & ius perfundes.* Et rursus: *Gruem cum coques*, inquit, *caput eius aquã non attingat, sed sit foris ab aqua, cum cocta fuerit, sabano calido inuolues Gruem, & caput eius trahe, cum neruis sequetur, vt pulpa vel ossa remaneant: cum neruis enim manducari non potest.* Varios eodem in loco Grui & Anati coquendis & condiendis commodos apparatus describit, de quibus, ni fallor, in Anate egi. Strabo [n] Indos Gruum ouis vesci scribit: neque enim alibi quàm ibi reperiri. Bartholomæus Anglicus ea mediocriter ait esse magna, pallida, dura, insipida & grauis odoris & ingrati saporis, duræ digestionis.

[m] Lib. 6. de sanit. tuen. cap. 2.

[n] Lib. 15. Geograph.

VSVS IN MEDICINA.

AVICENNA, vt refert Porta, præcipit, vt qui sibi noctu dormientes metuunt, à venenosis animalibus, Grues secum nutriant. Idem Porta ex Arnoldo Villanouano Gruem ad cancros valere scribit, idq; inde colligit, quod cinerei coloris cum sit, in senecta nigrescat. Alibi quoque ad paralysim, vlcera & cancros prodesse ait. In cibo sumptas ad torminosos eas commendat Marcellus. Ius Gruum vocem clarificat, & semini genitali adijcit, Simeone Sethi testante. Arnoldus caput, oculos & ventrem siccari iubet, & costam cum omnibus contentis redigi in puluerem, quo sanari ait fistulas, cancros & omnia vlcera. [a] Galenus in opere de compositione medicament. secundum locos recitat compositionem quandam Andromachi ad vitia sedis, cui inter cætera cerebrum Gruis immiscetur. [b] Plinius inter alia quarundam bestiarum miracula refert de Gruum partibus incredibilem, vel saltem admirandam naturam inquiens, non lacessere in vllo labore eum, qui neruos ex alis & cruribus Gruis habeat. Iecur Gruis vtile est contra dolorem renum teste Rase, si aridum bibatur ponderè dragmæ cum aqua cicerum. [c] Serapio ex medulla Gruis, alcohol, id est, collyrium fieri scribit. Testiculi Gruis ad oculorum albuginem commendantur a Rasi, si findantur, & appo natur sal gemmæ; tum aridi terantur, & cum spuma maris & stercore lacertæ & saccharo imponantur oculis. Idem hoc medicamento oculos ablui iubet, contra ictum aut plagam eorum. Idem Rases fel huius alitis oris spasmo mederi tradit, & si dragmæ pondere cum Zambac immittatur in nares. Nec aliud addit, quæ cùm imperfecta sit sententia, fortè compleri potest ex aliorum scriptis, quæ nunc subijciemus. Fel Gruis calidum subtile, si cum aqua sampsuci naribus instilletur, paralysi prodest, vt memorat Hali. Sunt qui tradunt, vt notat Simeon Sethi, si Gruum fel cum Zambacelæo (quidam ineptè oleum baccarum oliuæ interpretantur) misceatur, memoriæ lapsui prodesse. Sunt etiam qui harum felle ad oculorum morbos feliciter vtantur. Cedit & adeps Gruum ad medicinæ vsum. Constantino authore omnes duritias soluit, cum Anserino locorum duritias & concretiones discutit, vt refert Sextus. Symeon Sethi pingue illud quod cùm coquuntur Grues, superfluitat, si auribus instilletur, auditus grauitati mederi credi asserit, tum & harum pinguedinem cum scillitico aceto sumptam in balneo lienis duritias iuuare. [d] Plinius quoque Gruum adipem ad emollienda

Contra venenosa animalia.

[a] Lib. 1. capit. 44.

[b] Lib. 30. cap. vlt.

[c] Lib. 7. capit. 33.

Ad oris spasmum.

[d] Lib. 30. capit. 12.

tubera

[d] *Lib. 30. cap. 15.* tubera efficaciſsimè imponi ait. Alibi [e] item Gruis in pelle alligatę pulmonis Vulturini dextras partes Venerem viris excitare. Fimum Gruis & Columbæ eandem facultatem obtinet, vt in Antiballomenis Græcis legimus. Anſeris, Accipitris, Gruum & ſimilium ſtercora, inquit Aetius, [f] de quibus multa nugaces quidam fabulantur, inutilia eſſe compertum eſt. Mirum eſt quod nonnulli tradunt, Gruis pennam ſerpentes ſtupidos reddere.

[e] *Lib. 2. capit. 117.*

VSVS IN EXTERNIS.

[g] *Lib. 7.* AETHIOPES, vt ſcribit antiquiſſimus [g] Herodotus, ex Aſia in locum clypeorũ pelles Gruum prætendebant. Antequam ex arundinibus fierent tibiæ: fiebant ex tibijs Gruum, indeque etiamnum teſte Perotto, nomen retinent.

APOLOGI.

GRVES & Anſeres in eodem prato paſcebantur. Venatoribus autem viſis Grues quod eſſent leues, ſtatim euolarunt. Anſeres verò ob onus corporũ, cùm manſiſſent, capti fuerunt. Fabula ſignificat, & in expugnatione vrbis inopes facilè fugere, diuites autem captos ſeruire. Apologus de Grue, quæ ſtipulata mercedem os lupi gutturi inhærens immiſſo capite eduxit, relatus eſt in prouerbio è faucibus lupi. Hic gutturi oſſe infixo mercedem Grui præbiturum dixit, ſi capite inuicto, os ex gutture ſibi extraxerit. Hæc autem eo extracto, quippe quæ procero eſſet collo, mercedem efflagitabat, qui ſubridendo, dentesq; exacuendo, lufficiat, tibi, ait, illa ſola merces, quod ex ore lupi & dentibus ſaluum caput & illæſum exemeris. Conuenit apologus in eos, qui à periculo ſeruati, bene de ſe meritis eam gratiam referunt. Vulpes ad cænam inuitata Grui paltem tenuem in tabula propoſuit, quam illa ob liquorem diffluentem, roſtro ſuo prehendere atque edere non poſſet, atque ita ridicula eſſet: viciſſim Grus vulpi ad conuiuium vocatæ, cibum in languncula propoſuit, quæ tenue haberet & longum collum, ita vt ipſa quidem roſtro per id inſerto cibum facillimè capere poſſet, vulpe interim, quæ id non poterat, eſuriente. Fabula indicat fraudem fraude, dolum dolo repellendum.

FABVLOSA.

[a] *Lib. 9. capit. 22.* Gerania mulier.

GERANIAM mulierem quandam fuiſſe memorant apud Pygmæos olim diuinis honoribus affectam, & à Iunone in auem Gruem, conuerſam. [a] Athenæus ex Bæo idem ferè ſcribit, ſed mulierem non nominat, eamque cùm à ciuibus Deę inſtar coleretur, veros deos contempſiſſe, maximè verò Iunonem & Dianam. Quare ab indignata Iunone in ſpeciem informem, auis ſcilicet eſſe mutatam, & Pygmæis, à quibus antea colebatur, inimicam & exoſam redditam. Meminit

[b] *Lib. 15. cap. 29.* ciuſdem fabulę [b] Aelianus his verbis: Pygmæorum gentis proprium & peculiare regnum eſſe audio, & cùm maſculum genus regium aliquando defeciſſet, mulierem Geraniam nomine imperitaſſe; quæ cùm à Pygmæis ſuprà quàm deceret, diuinis prope honoribus afficeretur, inde animo inflata, ipſas etiam deas contemnebat; nominatim verò Iunonem, Dianam, Mineruam, Venerem à ſuæ formæ præſtantia procul abeſſe dictitabat. At hunc ſuæ iactantię morbum non impunè tulit. Nam à Iunone irata ex homine in auem conuerſa eſt, quæ nunc Geranos, ideſt, Grus nominatur Pygmæis infeſta eam ob cauſam, quod illi immodicis honoribus ei delatis ad hanc inſaniam & exitium eam adegerint. Meminit præterea [c] Ouidius, qui hanc mutationem Pygmææ mulieris in Gruem in ſecundo telæ angulo, quam Pallas cũ Arachne certatura texebat, depictam fuiſſe canit:

[c] *Li. 6. Metamor.*

Altera Pygmea fatum miſerabile matris
Pars habet: hanc Iuno iuſſit certamine victam
Eſſe Gruem, populisque ſuis indicere bellum.

Antoninus verò Liberalis ex Bęi de auium ortu libro hanc fabulam paulo aliter narrat, & mulierem non Geraniam, ſed Oenoen nominat. Apud Pygmæos, inquit, puella fuit Oenoë forma non contemnenda, cæterùm moribus inuenuſtis & ſuperbis, & quę nihil neque Dianam,

nam, neque Iunonem curaret. Nupta Nicodamanti mediocri & probo ciui, filium peperit Mopsum; ob cuius natales Pygmæi vniuersi, beneuolentiæ ergò plurimis eam donis affecerunt. Sed Iuno Oenoæ infensa, quę nullo honore ipsam dignaretur, in Gruem eam mutauit, collumque in longum protraxit, altiuolantemque auem fecit, interque eam & Pygmæos bellum excitauit. Oenoë autem desiderio filij Mopsi, absque intermissione domos circumuolitauit, quam Pygmæi omnes armis sumptis profligarunt. Atque ab eo tempore in hunc vsque diem inter Pygmæos & Grues bellum est. Hæc ille.

DE GRVE BALEARICA. PLINII. Cap. VI.

PLINIVS, vt suprà admonuimus, Gruem Balearicam in capite cirros, more Pauonis gerere scribit, quòd meo iudicio rectiùs huic aui quam subin de depingam, conuenit, quàm Ardeæ illi, quam pro Grue Balearica nobis obtrudit Bellonius. Auis est hæc nostra Gruis vulgaris ferè magnitudine & eodem etiam planè corporis habitu, visu iucundissima, rostro è cinereo fusco, vertice nigro, in quo cirrus erectus enascitur, plurimis tenuibus, & subtilibus pennis aurei coloris. Vtrimque in temporibus maculam habet oblongam, candidam, ex cuius inferna parte vtrimque oriuntur palearia coloris carnei roseiue. Collum, pectus, venter, cruraque tota colore sunt ex cinereo fusco. Dorsum pennis ex atro virescentibus, vt in Vanello, vestitur. Alarum minores siue primæ pennæ, item postremæ ac maximæ eiusdem sunt cum pectore coloris, quæ secundum magnitudinis locum obtinent, prorsus sunt candidæ, & has rursus ferrugineæ excipiunt. Cauda vel caret, vel saltem admodum fuerit exigua, nam in pictura mihi missa, ea non apparet. Fœmina in hoc genere, cuius etiam iconem habes, colore cæterisque pennis nihil à mare differt, nisi quòd corpore sit graciliore, neque qua mas pulchritudine visenda. Oculorum pupillam nigram flaua palearis iris ambit. Icones harum auium primùm mihi Roma transmisit D. Iulianus Grissonius nepos meus carissimus, dein perillustris Dionysius Ratta auditor rotæ Romanæ, addita etiam hac relatione. Anno Pontificatus Sixti V. D. Ioannes Bouius cum ex Lusitania, vbi collectorem Apostolicum egerat binas huius generis aues attulit, atq; Illust. Cardinali Montalto Summi eo tempore Pontificis nepoti dono dedit, affirmans sese eas accepisse ab ijs, qui in Indiam nauigare soliti fuerant. Reperiuntur in regionibus prope Caput viride vulgò dictum. Nunc in hortis Illustrissimi Cardinalis Sfortiæ viuunt, binæ, etiam ab illo allatæ ac donatæ.

Magnitudine sunt Grui nostrati compares, dum currit, alas erigit, atque ita velociſſimè currit, alioqui gradatim ingreditur, nunquam sub tectis dormit, aut quiescit, nisi quandoque interdiu, nam sub noctem dormituriens altos quęrit parietes, aut arbores, more Pauonum; cuius item vocem & mores imitatur. Vescitur herbis viridibus, & vnà cum Gallinaceis & Pauonibus, etiam hordeum & furfures deuorat. Hæc ille. Cæterùm rostrum in depictis hic, fortè nimis breue pictor expresserit. Nam in ea, quam misit perillustris Dionysius Ratta multo longius erat, & ad Gruinum magis accedebat.

Grus Balearica Plinij mas, cum iunco aquatico mir ore equiſeti capitulis.

Grus Balearica fœmina, cum Iunco florido Cyperoide.

Grus Iaponenſis, cum geranio hæmatode.

DE GRVE IAPONENSI ALIA. Cap. VII.

INTER alias auium picturas, quas Iaponenſium reguli ſummo Pontifici attulere, erat quoque hæc auis; cuius cùm picturam communicaſſet perillustris D. Cæſar Facchinettus Marchio & Senator huius vrbis, ſic breuiter de ſcripſi. Toto corporis habitu cum noſtrate conuenit. Tota ferè candicat, roſtro, collo inferiori, pedibus & alis internis exceptis. Roſtrũ enim & pedes coloris erant viridis obſcuri. Vertex capitis inſigniter rubet, ac nigris maculis reſpergitur. Media colli pars inferior nigricat. Sub alis pennæ dependent ſatis magnę, multis inſignitæ appendicibus, nigræ: cætera tota auis nigricat.

DE ARDEIS IN GENERE. Cap. VIII.

ORDINIS RATIO.

GRVVM hiſtoriæ iure optimo ſubiungenda videtur Ardearum hiſtoria, auium nempe altis item cruribus, longoq; roſtro, & quæ magis, quàm illæ aquas frequentant, & maiorem proceribus delectationem, quàm ex acupio earum capiunt, pariunt, maximè Gallis, Belgis, & Anglis; apud quos etiam in primis habentur delicijs.

SYNONYMA.

חסידה Chaſida Zachariæ 5. Aquila, Symmachus, & Theodoton Erodium transferunt, ſicuti quoq; Septuaginta Leuit. 11. Alij aliter. Sed alibi notauimus, hoc nomen Ciconiæ potiùs tribuendum. Chaſida.

אנפה Anapha alijs quoque alia auis eſt, & plurimùm interpretes in huius interpretatione variant. Sunt qui Palumbum ſylueſtrem, ſunt qui Picum, ſunt qui Graculũ eſſe volunt, & apparet ſanè auem eſſe, quę ſpecies aliquot ſimiles cõtineat, quoniam additur iuxta genus ſuum. Alij Picam etiam, alij Miluum appellant. [a] Rabbi Selomoh ait eſſe Miluum irritabilem, & videtur, inquit, quod ſit, quam vocant חידה Hairon, ac ſi Miluus irritabilis, & Ardea non differant. Alij habent איבו Ibu Miluum. Hieronymus ſecutus Græcum Leuit. 11. 19. Charadrium vertit. Quidam recentiorũ Otum eſſe putant: quidam etiam Vpupam. Abraham à celeriter ſpirando nomen tuliſſe notat. שלך Schalac quoq; auis nomen eſt, ſic dictæ, quòd ad capiendum piſces in mare, vel aquam ſe proijciat, vnde & Onkelos vertit, teſte Kimhi. שליעא Schaleuma, quaſi captorẽ, ſeu venatorẽ piſciũ. נעו Nana Chaldaicè piſcis, & שסאל Schaſal venari, capere, piſcari. Alij interpretãtur Mergum, alij Ardeam, vt recentiores quoq; Iudæi. Sed cùm Mergi potius, quàm Ardeæ piſces è mari rapiant, ſortè etiã id nominis potiùs conueniet. קאת Kaat, ſiue Kaas nonnulli etiam Ardeam, nonnulli & Mergulum vertunt, alij aliter. Huic finitima videtur כוס Kos, quam exponunt Herodium, Falconem, Nyctícoracem, &c. Nũquid verò Herodium pro Ardea accipiant, vt Græci faciunt, an potiùs pro genere Aquilæ, vt recentiores quidam (nam Albertus Aquilam Valeriam, ſiue generoſam Herodium vocat) neſcio. Ἐρωδιὸς itaq; Græcis ſine aſpiratione Ardea eſt. Plinio etiam Ardeola, vt notauit quoque alibi [b] Turnebus. Sic vbi Aratus ἐρωδιὸν attribuit prognoſtica pluuiæ, Virgilius, teſte [c] Ioſepho Scaligero, Ardeã interpretatur. Eandé tamen dictionẽ alij aliter vertunt. Etenim Erodiũ aliqui putarũt eſſe auem ex ijs, quas Romani Diomedeas vocãt, & Ornithologus Diomedeas, vt anteà alibi quoq; diximus, ex Ardearũ genere eſſe cõtẽdit; nos quod de hoc auiũ genere ſentimus, ibi aperuimus. Suidas Erodiũ Ciconiã eſſe ineptè ſuſpicatur, quæ Græcis πελαργὸς eſt, quare mox tanquã lapſum ſuũ emendãs ſubdit, aut ſimilẽ Ciconiæ. Omniũ ineptiſſimè Procopius Gazæus Sophiſta ἐρωδιὸν, Noctuam, & Veſpertilionẽ &c. aues noctis, & tenebrarũ amicas eaſdem eſſe ſcribit. Mergi quoque, vt Perionius tradit. ab Arato ἐρωδιὸι appellãtur; quare & Plinius fortè, vt cõijcit Ornithologus, ali-

Anapha.

[a] In Com. Leuit.

Ibu.

Schalac.

Schaleuma.

Nana.

Kaat.

Kos.

[b] Lib. 18. Aduer. 16.

[c] In collect. in Varr.

bi Fuliçã pro Ardea ex Greco reddidit: nã & cirhũ Fulicis tribuit, qui ſanè Ardeis, nõ Fulicis competit. Theodorus Gaza in libro de communi animalium inceſſu etiam pro ἐρωδιοὶ vertit Fulicæ, vel potiùs Ardeolæ: quas de Fulicæ, & Erodij nomine æquiuocationes exactè in Fulica notauimus, & aliàs quoque docuimus, auem, quam Aratus κίνπτερον vocat, Vergiliũ Ardeam vertiſſe. Apud Heſychium, & Varinum pro ἐρωδιὸς etiam ῥωδιὸς per apheresin ſcribitur: pro qua Græca voce apud Albertum hæ depraua tæ leguntur, Anidion, Arradaton, & Mothyos. Euſtathius, & Etymologus ἐρωδιὸν, hoc eſt ſimpliciter Ardeam dictam conijciunt, ὅτι ἔαρ ἰδροῖ, ideſt ab eo, quòd ſanguinem exudet in coitu, qua de re poſtea. Alij ἐρωδιὸν dictam putant, quaſi ἐρωτιδιον, hoc eſt, auem amori, & Veneri propriam, quam quoque etymologiam mox ventilabimus. Scholiaſtes vbi apud Ariſtophanem legitur ἐρωδιοὶ ἐπὶ λοφέων λιχάνωσιν, cùm numerum aues vrbem conderent, ἐρωδιὸς, inquit, nomen finitimum eſt τῇ ἔρᾳ, ideſt, terræ. Conſtat autem lutum quoque ex terra: itaque lutum geſtare eas poëta finxit: ac ſi à terra dicta eſſet auis. Suidæ verò dicta videtur, quaſi ἐλώδιος, a lacubus, & paludibus, quas Græci ἕλη nominãt. Ἐλῶδιος, teſte Heſychio, auis ſpecies eſt, cuius & Scholiaſtes meminit, innuens dici etiam ἑλῶλιον. In textu verò ipſius comici legitur ἐρωδιὸς, vnde ſuſpicari licet ἑλῶλιον, & ἐρωδιον eandem auem eſſe cum Ardea. ἐρώγας eidem Heſychio ἐρωδιὸς eſt, quemadmodum quoque Ἄραμος, & Κερκιθάλλις ab eo, & Varino pro Ardea accipiuntur: vnde vbi apud Varronem legitur: *Querquedula, Cercuris* illud χερκνοὶς, quod à duabus caudis confictum eſt, [c] Ioſephus Scaliger adulterinũ eſſe iudicat, & temerè (vt eius doctiſſimi viri verbis vtar) in alienam poſſeſſionem irrepſiſſe. Videri enim potiùs χερκιτάλλις re ponendum eſſe. Illud enim, inquit, ἐρωδιὸν veteres Grammatici interpretantur, quanuis diſcrimen eſſe ſcio inter Querquedulam, & Erodium. Certè hæc aliquando confundunt boni authores. Sed vt ad ἐρωδιὸν reuertatur ſermo, cùm tria eius ab Ariſtotele ponantur genera, Pella nempe, Albardeola, & Aſterias, in dubium vocatur, quamnam κατ' ἐξοχὴν ſimpliciter Erodium vocet. Philoſophus quidem pugnæ Ardeæ cum Aquila mentionem faciens, alias eam Erodio, ſiue Ardeæ ſimpliciter, aliàs Pellæ cognomento tribuit, atque [d] alibi Leucorodion Erodio minorem eſſe tradit, Erodij nomine, ſicut ego iudico, Pellon, non Aſteriam intelligens. Quamobrem non incongruè, aut abſurdè quiſpiam ſtatuat, afferatque Ardeam Pellam, ſiue cineream illi ſimpliciter Erodium, ſiue Ardeam nominari, tanquam præcipuam trium eorum, quæ ſcribit, Ardearum generum. Cuius opinionis quoque fuiſſe videtur Albertus haud aſpernandæ authoritatis author, inquiens, Ardeam eſſe coloris cinerei: & Kiranides ſcribens Erodium auem in capite gerere cumulum pennarum, veluti comam (aliàs coronam) oblongam. Accedit, quod Germani (vt audio) cùm ſuperiores, tum inferiores Ardeam Pellam, ſiue cineream etiamnum ſimpliciter Regher, vel Rheiger, hoc eſt, Ardeam vocant, exceptis ſolummodo Saxonibus, qui Ardeam ſimpliciter nominantes albam intelligunt. Vnde quanquam pleraque, quæ in hac generali hiſtoria dicentur, ad hanc Pellam pertineant: ego nihilominus, vt omnis vitetur confuſio poſt ſeparatim de ea agam. De Ardeæ nominis etymo alij aliter ſcribunt. Sunt qui ab ardendo ſic dictam velint, quoniam ſimus eius exurit, id quod contingit: vt & aliarum auium aquaticarum, quę piſcibus viuunt. Nam quarumuis arborum rami, in quibus nidificant proluuie ventris earum infecti exiccantur, & adurũtur. Seruius verò dici vult per antiphraſin, quòd breuitate alarũ altiùs non volet: contrà Iſidorus, & Albertus Ardeam dici volũt, quaſi Arduam propter arduos volatus. Quod etymũ ſecutus [e] Iulius Scaliger Ardeas Italis Aeronos dici ait, quaſi aërios, à volatu arduo: vnde, inquit, Latinum nomen Græca origine ἀϊρδάνων. Alij, vt Ornithologus, & Robertus Conſtantinus Ardeam vocem Latinam a Græcorum ἐρωδιὸς per contractionem primæ litteræ, vel per Syncopem factam conijciunt. Ardeola quanuis uox ſit diminutiua, a Plinio tamen, alijſque doctis ſimpliciter pro Ardea (Pella nempe, vt ſuprà oſtendimus) vſurpatur. Recentioribus Græcis eadem dictio in vſu fuerit. Nam Demetrius Conſtantinopolitanus Ἀρδάλη, inquit, quam & λάκαρδα aliqui vulgò (in Græca lingua vulgari; vide ne à Laro corrupto ſit vox: nam & Lycophronis interpres Erodium Larum eſſe arbitratur) vocitant, veteres Græci ἐρωδιὸν. Albertus Magnus Ardeam quoque Tantalum dici ſcribit. Garza, & Airon Italicę voces latè ad omnes Ardeas extendi poſſunt: nam quæuis peculiare ferè nomen habet. Ab Airon Petrus Creſcentienſis corruptam vocem Latinam formauit Agiron: Sunt qui Anghiron efferunt. Arnoldus Villanouanus qui & ipſe tempore ſemilatino vixit, Agonem appellat. Hiſpanis ſimiliter Garza dicitur, maximè Luſitanis. Alibi etiam in Hiſpania Grou, quaſi Grus, propter corporis ſimilitudinem. Gallis Heron dictione, vt Perionius, & Ornithologus volunt à Græco ἐρωδιὸς detorta abijciendo dio, & mutando lenem ſpiritum in aſperũ. Ego noſtrum Airone hinc demanaſſe puto, maximè cum & Sabaudis Airon, & Hey-

Etymum.

[c] *In coniect. in Varr.*

Erodij tria genera.

[d] *Lib. 8. cap. 3.*

Erodius ſimpliciter quam ſpecie Ardeæ Ariſtoteli.

Ardeæ etymum.

[e] *Exerc. 213.*

Garza, & Airon.

Grou.

& Heyron dicatur. Sed quid si Gallicam vocem Heron ab antiquissima Cymbrorum lingua fluxisse dicamus? His enim, vt mihi expoluit Io. Cornelius Vvteruerius M. D. qui Delphis Batauorum suam patriam debet, Heer houn, siue potiùs Heers houn, (nam hinc per contractionem Heron detortum esse apparet,) pullum, siue auem magnatibus, & proceribus dignã sonat: quod sanè etymum auis dignitati, in qua apud proceres Galliæ habetur, vbi nimirum Ardeas venari lege cautum est, vt refert [f] Io. Bruyerinus Gallus, sicuti quoq; apud Anglos, teste Virgilio Polydoro, vbi quoque an Heron vocatur, competit: quo enim in honore sit Ardearum venatio cuiuis notum est: & non aliam ob causam superiores Germani nonnulli ein Heerganſz, hoc est Anserem procerum nuncupant, quãquam Ornithologus hanc dictionem a Gallorum Heron, aut Græcorum ἐρωδιὸς deductum existimet. Alijs Germanis, & vsitatiùs dicitur ein Reiger: Heluetijs, teste eodem Ornithologo, Reigel, alijs Reiher, vel Rayer, Frisijs Rarg, Hollandis een Reigher, Flandris Riegher: Illyrijs Cziepie, Polonis Zorauu, Turcis Balaxzel.

[f] *Lib. 15. de re cib. cap. 66.*

GENVS. DIFFERENTIÆ.

QVANQVAM communis præceptor [a] Aristoteles, eumq; secutus Plinius tria tantum Ardearum, siue Herodiorum genera recensent, Leucon nempe, Pellum, & Asteriam, multò plura tamen reperiri constat, adeo vt Oppianus infinita esse attestetur; scribitque alias breues esse, & albas; alias maiores, colore vario: alias mediocres: esseque quibus à capite ceu crista quædam nutet; alias cristatas non esse. Equidem ego multa, ac prope innumera harum auium genera obseruaui; ex quibus aliquot describam & depingam. [b] Iulius Scaliger, recensitis primùm duobus Ardearum generibus secundum venatores, ipse pòst tertium addit, aliasque nonnullas Ardeas commemorat, his verbis: *Ardearum duo faciunt genera venatores Aëronum Italus vtrumque vocat, quasi aëreum, à volatu arduo: vnde nomen Latinum Græca origine ἀπὸ τοῦ ἄρδην. Album est, & nigrum. Sed nigrum quod vocant, fuscum potius est. Alciles aliquot habuimus domi.* Et paulò pòst: *Tertium genus subfuluum est: etiam nunc Pigrum vulgus Vascona vocat. Nescio, an sit Taurinorum Vach: videor enim meminisse. Albo similima Phœnicopus, maior, minorque Taurini vtranque Garzam, Aremorici, minores Egrettas nuncupant. Crurum tantum rubore ab Ardea differt, &c.* Albertus Ardeæ cinereæ duo genera esse ait, magnum videlicet, & paruum: & ego duas magnitudine differentes depingam, Asterias item duas; albas aliquot, necnon etiam coloris castaneorum.

[a] *9. Hist. cap. 18. lib. 10. cap. 60*

[b] *Exer. 233*

Vach. Phœnicopus. Egretta.

FORMA. DESCRIPTIO.

NVLLVM Ardeæ genus priuatim hîc describemus; sed aliquot tantummodo notas adiciemus, quę omnibus simul conuenire possunt. Rostrum enim omnibus longum est, crassiusculum, robustum, intus cauum, in extremo acutum, arripiendis tamen piscibus aptum. Collum habent longum, longissimum autem Pella, & Asterias. Crura pariter longa, vt rectè Auienus Ardeam proceram dixerit, & Epicharmus apud Athenæum in nuptijs ἐρωδιὸς μακροκνημυχαυχένας. Rostri itaque, colli, & crurum proceritate Ciconia, & Grues referunt; cæterùm collum Ardeis magis inuolutum. Digiti pedum terni, longi, membranis modicè iuncti, & quartus retrò pro calce similiter longus. Corpus non amplum, leue, & exile, & macilentum, vt rectè Ouidius Ardeam vrbem scribit in cinerem redactam in Ardeam auem fuisse mutatam, in qua

Rostrum. Collum. Crura. Pedum digiti.

Et sinus, & macies, & pallor, & omnia captam
Quæ deceant vrbem,

est cõspicere. [a] Ælianus Ardeis crura rubea tribuere videtur, cùm alioqui inter tot Ardearũ genera à me obseruata vna tantùm rubris sit cruribus: cæterùm clarioris doctrinæ causa, illius verba adijciam. *Clitarchus*, inquit, *in India, scribit, volucrem amatorio affectu flagrantem, nomine Acrionem (si bene memini) nasci parem Ardeæ, rubris similiter cruribus.* (Græcus textus habet, ἴσα δὲ ἐκείνῃ τὰ σκέλη ἐρυθρὰ (ἐρυθρὰ δὲ) φοινίκῃ. (aliter, quàm ille) *caruleis.*

[a] *Lib. 17. de animal. cap. 22.*

LOCVS.

LOCVS.

Vbi degãt.

ARDEARVM omne genus circa stagnantes aquas, amnes, riuos, paludesq; & lacus versari cernitur, hyeme præsertim, quando & capitur, & mensas subit potentiorum. Quamobrem in agro Bononiensi, Ferrariensique Mantuano, necnon Rauennate propter multos, & piscosos lacus, vnde, [a] te ste philosopho, victum petunt, abundat, sicuti postea fusiùs scribemus. In Heluetiæ lacustribus locis numerosè etiam degere testatur Ornithologus. Io. Bruyerinus Campegius, & Bellonius tradunt, in Gallia instituta esse ab ijs, qui Accipitrariæ studeni, Ardearia, in quibus habitent, & nidificent, pariantque & pullos excludant, atque educent: & hos, cùm volandi compotes facti sunt, vltrò, citròque commeare, deinde domicilia repetere. Ego ciusmodi Ardearia ideo inuenta esse arbitror, vt Ardeæ, dum terræ desunt, in venatum cedant. Ex Arati prognosticis patet, Ardeas etiam in mari, vel circa mare degere: quod sanè ego nunquam obseruaui: neque ab alijs obseruatum cerno. Scio tamẽ, [c] Oppianum scribere, Ardeas, licet ex mari viuãt, in terra nidificare: Cæterùm author de natura rerum, Ardeã inquit, quanuis in aquis cibum suum quærat, in syluis tamen, & altis arboribus nidum suum collocare, & vt Stumplius, in abietibus. Sũt item qui dicunt, hoc auiũ genus supra quosuis Passeres, hoc est, aues nidificare, altissimis nimirum in arboribus, præsertim abietibus, ideoq; Aquilam Dauidis locum vertentem, vbi dicitur, *Herody domus dux est eorum*, ita habere, *Erodio domicilium sunt abietes: nam* inquit, *supra omnes sanè alias volucres nidificat.* Hebraicè legitur Chasida, quam vocem licet alij aliter vertant, doctiores tamen Ciconiæ potiùs tribuunt, vt alibi tradidimus. Ego in agro Bononiensi in pago vulgò Malalbergo nuncupato, omne fermè Ardearum genus in arboribus quidem, at multò, quàm abietes humilioribus, & ad quas nisi nauiculis aditus pateat, nidulari obseruaui, (locum illum vulgò la Garzara dicunt) Ad quam nidificationem notandam, & singula minutim describẽda, & depingenda, vnà cum pictore, & tribus amanuensibus profectus sum, & quæcunque circa hanc rem obseruare mihi licuit, lectori hìc libenter impartior. Anno itaque 1592. circiter idus Iulias, medium, plus, minus miliare Malalbergo per loca paludosa scaphis vecti, tandem in auia, & vix scaphis accessa deuenimus, frequentissimis alnis, fraxinis, & salicibus consita. Verùm neque peditibus vltrà penetrare licebat, quòd præter radices harum arborum, quibus modica terra adhærebat, nihil esset, quo pedem fulcirent. Cætera enim aqua, & luto profundissimis oppleta. Hisce arboribus partim medijs, partim summis nidos passim adhærentes videre erat ex ramulis ipsarummet arborum, ac virgultis aridis, iunco, ac alga palustri intertextis, cõstructos. Horum quidam ita truncis affixi erant, vt arboris caudex per medios ipsos adactus videretur: quidam in diuaricationibus arborum tanquam in furcis stabili loco collocabantur, quidam etiam temerè nulla cura, aut firmitate appensi. Omnium verò, licet diuersarum essent auium, tamen eadem erat compositio, spissa, densaûe virgultorum congerie rudi textura compactorum, ita vt ab infima parte initio sumpto, alijs alia semper imponentes virgulta, tãquam struẽ quandam lignorum componere voluissent hæ aues. Nam suprema superficie exigua, aut nulla ferè cauitate propemodum plani erant, adeo vt mirum esset, vbi pullis subsistendi locus in nido fuisset: nam & hæc ipsa planities suprema non admodum ampla, aut capax erat. Aiebant verò accolæ rustici, & aucupes ab initio constitutionis nidos cauitatem, seu sinum satis magnum habuisse, quam postmodum pulli grandiusculi paulatim longa mora, ac mole, frequentiaque depressis, quę vndique extabant marginibus, æquabilem, ac planam reddidissent. His nidis promiscuè quatuor auium genera sobolem educãt, quorum primum erat Mergorum maiorum, quos Aristoteles Coruos Aquaticos vocat, vulgus nostras Mergoni, reliqua Ardearum, eaque quidem triplicia, nempe Albardeolarum, quas Sgarzettas accolæ dicunt, Ardearum russarum Sellaribus congenerum, quibus rustici aucupes Squaiottis dant nomen, denique partim cinerearum, partim coloris castanearum, quæ ad pullos referri possunt, & vulgò Squacchi nominãtur. Omnia hæc quatuor auium genera in abstrusissimum hunc locum, & hominibus aliàs inaccessum, sed nunc quęstus causa penetrabilem redditum primo Maio, tanquam in asylum quoddam tutissimũ, confluxerant; vt illic in alta tranquillitate sine interturbatorum metu prolificationi operam dare possent, numerosa prole magnum loci domino, qui eo anno erat perillustris comes Iulius Pepulus, adferentes lucrum. Hi enim locatis paludibus, certis aliquot tantummodo aucupibus, capturam ex nominato pretij pacto concedunt. Cùm nos appulimus, iam sextus

[a] 9. Hist. cap. 8.

[b] Lib. 10. cap. 66.

[c] De Fluent.

Vbi nidificet.

[d] Psal. 104.

Ardearium Malalbergi descriptio.

Nidos ex quibus cõstruant.

Quæ aues ibi nidulẽtur.

Sgarzetta. Squaiotta.

Squacco.

erat

erat menſis Iulij, ouaq; iam diù pepererant omnes, adeo vt iam in grandiuſculam ſtaturam adoleuiſſent, & cirrhos in capite geſtarent, qui in tenellis, ac pumilis nondum apparent, auolare quolibet potentes, ac prompti. Matutino igitur tempore ſingulis diebus aucupes tanquam ſigno dato gregatim alio concedere paſtum quæſituras narrabant: veſperi verò huc denuò cubitum conuenire, & confluere iuuenes cum ſenioribus, & cum parentibus pullos, quod à nobis ſub veſperam adhunc ſeceſſum Ardearum aduectis obſeruatum fuit. Huc cùm deuenimus, anguſto quodam velut ergaſtulo ſtiparatarum vndiq; arborum, ac truncorũ incluſi, quæ & aſpectum, & liberum in longinqua proſpectum omnem adimebant, maximũ ſtatim harum auium diuerſis vocibus, ac clamoſis quidem obſtrepentium tumultum perce-
10 pimus, qui & noſtras aures, & ſyluoſa ea loca, paludoſaq; longè, lateq; complebat, adeo vt vix comites itineris nos mutuò intelligeremus loquentes. Repræſentabat ea res animo noſtro ruſticorum nundinas, aut rabularum fora, vbi dum quiſq; ſuam agit cauſam, clamore elato, ac contentionibus magnum murmur perſtreperè auditur. Hic promiſcuè, ac tumultuosè, tanquam apum quoddam examen, in varia diſtrahi videre erat, has peruolare, illas ſubuolare, alias deuolare, nonnullas præſertim Ardeas humi per arborum truncos, aggeſtamq; radicibus terram diſcurrere, ac diuagari, alias per ſummas arbores ramulatim tanquam ludibundas volare. Poſteà ex his anguſtijs ad latera verſus poſticam plagam, quò anteà proſpicere nõ poteramus, circumuecti, maximam omnium multitudinem vidimus: hinc Mergorum maximorum quaſi atram nubem, aërem ſua denſitate obfuſcantem, illic Ardea-
20 rum frequentia ſumma arborum cacumina, tanquam alpium iuga niue ſolent, albicantia, quòd Albardeolæ magis arborum verticibus, & aëre liberiori in nidamenti ambitu gaudere viderentur. Conueniunt huc quoq; generationi operam daturæ Porzanæ vulgò dictæ, & Falcinelli. Cæterùm quanuis & eiuſmodi aues, & Mergi etiam, vt diximus, hic maximo numero nidificent, locus tamen ab accolis, imo etiam Bononienſibus aucupibus à Garzis, hoc eſt Ardeis, vulgò la Garzara nominari meruit. Galli ſimilia loca Heronniere vocant, Græcè non ineptè ἡρωδοτροφῖον appelletur. Cur verò ita gregatim nidificent, Albertus Magnus cauſam ſtatuit, metum Accipitrum, atq; aliarum auium rapacium, qui pullis earum inſidiantur. Etenim defendi ab illis non poſſent, niſi complures ſemper Ardeæ circa nidos vigilarent, quæ quoq; cauſa eſt, quòd non volent gregatim, nimirum, vt dum aliæ nidos, pulloſq;
30 cuſtodiunt, aliæ ſibi paululum quærant, huc, atq; illuc obuolitando. In Anglia quoq;, quòd ibi capitale ſit occidere Ardeas, hoc auium genus numerosè in arboribus nidos facit, ſimul cum frugilegis Cornicibus; quinimo harum quoq; nidos occupant, vt teſtatum reliquit Polydorus Virgilius his verbis: *Nuſquam gentium maior Cornicum multitudo, genus equidem auium maleficum. Hac enim tetra auis eò conſeruatur, quòd edit lumbricos, aliosq; vermiculos, quibus terra hoc magis abundat, quò eſt humidior: verumtamen ex altera parte multò plus nocet, quippe non modò maturas fruges deuorat, ſed cùm naſcuntur, roſtro euellit ſemen, ſic vt agricolæ neceſſe habeant per idem tempus locare pueros per arua cum arcubus, quando voce humana non deterrentur, qui eas abigant, & quia Ardea ſolet in earum nidis poſteà nidulari, ideirco huiuſmodi infelices aues circa villas nobilium, qui Ardearum aucupatu delectantur in ſummis arboribus, quibus villæ ipſæ ventorum flatus vehementiores vitandi cauſa, circumſepta ſunt, impunè nidos faciunt, atque ita genus durat cum magno agricolarum damno.* Hæc ille, ex quibus ſicuti quoq; præcedentibus omnibus vel cuiuis liquidum eſſe puto, Ardearum genus loca paluſtria habitare, & in arboribus nidificare. [c] Georgius Agricola Ardeas enumerat inter eas aquaticas aues, quæ temporibus hybernis ſe conferunt ad lacus, & fluuios in Auſtri partibus ſitos, qui frigore non congelant, aut ad aliquam fluminum partem, cui aqua non conglaciat. Obſeruantur item hyeme loca alia calidiora quærentes migrare aliò, & ſub æſtatem, vel nouo vére ad loca ſolita reuerti: Arq; hoc modo Ægypto in Styriam elapſo frigore redire Ardeas ſcribit [f] Ricardus Bartholinus canens:

Non tot Caucaſeas cum frigida tempora ſyluas
Deſtituunt, auibuſq; negat ſua pabula Memphis
In Styriam præpes denſas agit Ardea turmas.

In quorum verſuum explicatione Iacobus Stendelius aſſerit, ſeſe obſeruaſſe aduentante æſtate, ingentem Ardearum vim in Styriam aliunde aduolare. In multis noui orbis locis quoq; Ardeæ numerosè conſpiciuntur, nominatim verò in duabus inſulis Africæ, quæ ab incredibili earum multitudine Iſole delle Garze, ideſt, Ardearum inſulæ dici meruerunt. Etenim cùm primùm eas occuparent Hiſpani, tantam ibi ouorum harum auium inuenerunt copiam, vt multos ijs currus onerarent.

Porzana. Falcinelli. Heronniere. Herodiotrophion. Cur gregatim nidificent. Cur in Anglia abundent. Cornicum multitudo, & noxa.

[c] *Lib. de Animal. ſubter.*

[f] *Lib. 11. Auſtriad.*

Iſole delle Garze.

NATVRA. INGENIVM. MORES.

Aues plerasque Oculos petunt, Ardeæ præſertim, & cur.

VERE atq; æſtate fœtificant, vt paulò antè etiam meminimus. Pleriſque auibus in amore eſſe ſolet, vt oculos petant, hoc autem priuatim de Ardea ſcribit quidam Anglus, fortè quod hæc ceu peculiare illud habeat. Quid ſi id ad ingenium auis referatur, quæ nimirum cùm corpore ſit aduerſus noxas admodum imbecilli, oculos eruendo ſe defendat? Celebrat huius auis in Venere continentiam, atque temperantiam Michael Glyca his verbis: Hunc [a] Herodium tanta præditum eſſe caſtimonia tradunt, vt cùm ad Venerem acceſſurus eſt, dies quadraginta mœreat. Nam auis hæc eſt in mœrore, ſi quando neceſſitate ſic exigente, mutuam ad coniunctionem pertrahitur: quaſi quiddam inde ſibi ingratæ rei accidere ſignificaret. Quæ ſi vera ſunt, quid nos quæſo facturi ſumus? Qui beneficio rationis ornati, nihilominus vitæ voluptatibus ſumus additi. Equidem Claudius philoſophus Ardeam Venereã eſſe negans, Mineruæ caſtitatis præſidi potiùs ſacram eſſe ait, iuxta poëtam:

[a] *Lib. 1. Annal.*

Ardea cur Mineruæ ſacra.

Τοῖσι δ' ἀξιὸν ἄχθος ἐρωδιὸν ἐγγὺς ὁδοῖο
Παλλὰς ἀθηναίη, hoc eſt.
His autem fauſtam miſit Ardeolam prope viam
Pallas Minerua.

Cæterùm alij volunt contrà, Venereã auem eſſe, & ἐρωδιὸν Græcis dictam aiunt, quaſi ἐρωτίδιον, ἀπὸ τῦ ἔρωτος, ideſt, ab amore amatoriam. Sed reſpondi fortè poſſet, Ardearum cùm multa ſint genera, alias Veneri, alias Mineruæ ſacras, hoc eſt, alias ad coitum procliues, alias continentes eſſe. Antipelargia licet à Ciconijs nomen inuenerit, nihilominus in hac quoq; aue celebratur, præcipuè ab Æliano, qui & parentes pullos ſuos eadem cura, qua Ciconiæ ſolent, alere ſcribit, & [b] rurſus pullos, ſuos parentes. *Ciconia*, inquit, *cùm aliunde pullis alendis cibum comparare nequeunt, eſculenta, quæ prius ederant, euomunt, atque in educandos fœtus conuertunt: & ad volandum pullos imperitos duces ſunt. Pullis rurſus exacta ætate parentes alunt, etſi humanis hoc legibus nullis facere iubentur. Herodios, & Pelecanos idem facere audio.* Sic ille. Quod ſi ab Accipitre, vel Falcone, vel alia quauis rapace aue, vel ipſa parens, vel fœtus infeſtari contigerit, tunc ſeſe hoc modo defendere obſeruantur, excrementi ſedem illic opponunt, & ſtercus putridum emittunt, quod ſi Accipitrem tetigerint, pennas eius non putrefaciunt tantùm, vt Albertus, & author de rerum natura aiunt, ſed exurunt etiam, non aliter ac arborum frondes, adeo vt non immeritò nonnulli ab ardendo Ardeam dictam velint. Cæterùm quemadmodum hanc comburendi facultatem in excrementis ſuis agnoſcit hoc animal, & multis in ipſo cum Accipitre certamine admirationi eſt, ita profectò longè magis in eo admirandum eſt, quod imminente pluuia, ſupra nubes euolet, ac ſi planè calleat à nubibus pluuias oriri: qua in re cæteris auibus multò prudentior eſt, quæ quidem futuras iam iam pluuias optimè quidem præſagiunt, ſed eas vitare nequeunt; quod facit Ardea, dum ſupra nubes pluuiæ fomenta quàm altiſſimo volatu ſeſe effert, vt inter alios pleroſque grauiſſimos authores teſtatum reliquit Virgilius:

[b] *Lib. 3. de animal. cap. 23.*

Cur ſupra nubes euolet.

Notasq; paludes
Deſeris, atque altam ſupra volat Ardea nubem,

Oſtreas quomodo voret.

Non minorem ingenij aciem in deuorandis oſtreis demonſtrat: Nam cùm eiuſmodi animalium genus, duri iuſcula teſta obueſtiatur, Ardea verò earum eſu maximopere inhiet, cogitur vnà cum teſtis ea deuorare: ſed non ignorat, calore interno aperienda iri: quamobrem paulò pòſt vbi aperta eſſe credit, iterum ea euomit, & carnem à teſtis ſeparat, eodem planè modò, vt de Pelecano diximus. Piſces quoq; induſtria ſumma, ac dolosè, teſte [c] Oppiano, capiunt, nimirum ſolis radios ita excipiunt, vt piſces viſa ipſarum vmbra refugiant. In cancris contra faſcinationes facultatem ineſſe nos quodammodo videtur docere, quando eos ceu faſcinationis amuletum, vt fœtus ſuos defendant, nidis ſuis imponunt, ſi Aeliano, & antiquiſſimo Zoroaſtri fidem adhibeamus. Poſtremò careo ſeſe aduerſus infeſtantia nidos ſuos animantia munire norunt, & cùm ægrè habent, malum eo propulſare.

Vt piſces capiat.

[c] *In Iaeuticis.*

Cur cancros edant. Careo vitui, & cur.

COITVS.

NONNVLLI, vt suprà monuimus, Erodij etymum ab amore, qui ἔρως Græcis dicitur, deriuant, auem Veneream esse, & procliuem in amplexus asse rentes. Quod profectò etymum ad Erodium simpliciter dictum, nimirum Ardeam Pellam, meo iudicio, vix spectet: nam cùm author sit [a] Aristoteles, Ardeam Pellæ coitum esse difficilem, vociferarique & sanguinem ex oculis dici omitti, parere etiam ægrè, & summo cum dolore, non videtur dicendum, auē in Venerem pronam esse. Quam de difficili coitu sententiam alij aduertentes, Erodium dictum contendunt ὅτι τὶ ἔαρ ἱδροῖ, quòd sanguinem (in coitu) exudet. Idem ex Aristotele repetit Plinius. Et [b] Theophrastus, *In animalibus quadam*, inquit, *vi vel contra naturam eueniunt, vt Ardea coitus, & ephemeri vita*. Ornithologus de Ardea mare id intelligendum esse arbitratur: quoniam Græcè legitur apud Theophrastum: ὥσπερ ὁ ἐρωδιὸς ὀχεύει, Sed cùm Aristoteles Ardeæ partum quoque difficilem esse scribat, ad fœminam quoque illud extendi queat. Sed [c] Plinius coitum in mare præcipuè difficilem esse vult, partum verò in fœmina. *Hi*, inquit, *in coitu ungantur. Mares quidem cum vociferatu sanguinem etiam ex oculis profundunt. Nec minus ægrè pariunt grauidæ*. Ego verum esse non puto, eos in coitu sanguinem sudare: hoc namque [d] Philosophus ex aliorum relatu prodidit. Et inter recentiores Albertus Magnus. *Ardeas*, inquit, *dicunt aliqui, tanto dolore coire, vt lachrymas sanguineas oculis emittant: quod ego falsum puto. Vidi enim ipse sæpe coire Ardeas, & ouæ parere, nec quicquam tale experiri potui. Sed sicut reliquæ aues, quarum longa sunt crura, similiter, & Ardea coit cruribus super dorsum fœminæ flexis, ita vt pedes maris ad caput fœminæ sint, & genua versus excrementi sedem super dorsum: & tunc motu alarum se sustinens locum conceptionis fœminæ contingit, ac semen infundit*.

[a] 9. Hist. capit. 18.

Sãguinem exudat in coitu.

[b] In Metamorph.

[c] Lib. 10. capit. 60.

[d] 9. Hist. capit. 18.

Sãguinẽm non emittere in coitu. Quomodo coëat.

VOX.

ΚλάζωΚλάζω quanuis Pollux Aquilarum proprium esse scribat, tamen ad aliarum auium voces quoque extenditur, & Eustathius auium esse ait, quæ leuiusculũ clamorem, & clangorem edunt, & minus esse quàm κίρκος. Et vbi [a] Homerus de Thersite ait: Ὀξέα κικλήσκων, λίγ' ὀνείδεα, annotat, eum non simpliciter βοᾶν, sed κλάζειν: ad ostendendum τὸ ἄλογον τῆς φωνῆς: esse enim κλάζειν animalium ἀλόγων, vt Gruum, suum, item & sagittæ, quæ emissa stridet: ideoque paulò post ab Vlysse eum vocari λιγὺς ἀγορητής. Transfertur etiam ad homines, diciturque plerunque de ijs, qui in impetu in hostes clangenti, similem vocem edunt, & aliquoties apud eũdem poëtam de Hectore in Græcos irruente. Porrò deriuat hoc verbum Etymologus à κλᾶ significante φωνῆ. Eustathius verò à κλάω propriè accepto, à quo simul & κλάδος deducit, vt nimirum hoc verbo κλάγξαι significetur quidam auium κλαυθμὸς, qualem esse vult Aquilæ, quæ à dracone icta eum dimittebat, in exercitum Troianum: nisi fortè aliquis verisimilius esse putet hoc vocabulo, quandam veluti fractam vocem significari, qualis est auium clangentium, inter quas Ardeam quoque idem poëta recensere videtur. Ait enim:

[a] Iliad. B. Thersitis vox.

——— Χοὶ δ' ἀχέοντο δόδυ ὀφθαλμοῖσι
Νύκτα δι' ὀρφναίην, ἀλλὰ κλαγξάντες ἄκουσαν
——— *Hi autem non viderunt oculis*
Noctem per obscuram, sed clangentem audierunt.

VICTVS.

ALBERTVS Magnus Ardeam semper voracem ait, quoniam, vt Mergus, cibum ferè crudum excernat, hoc est, vt interpretatur Ornithologus excrementum liquidum, Ardeæ liquidam egestionem audio Hollandis in prouerbium abijsse de ijs, qui nimia alui lubricitate vexantur. Vescitur autem in primis piscibus, & nõminoribus tantùm, verũ anguillas quoque integras deuorat. Sed interdiù solùm, vt priuatim de Pella memorat [a] Aristoteles, quam nos simpliciter ei Ardeam dici antè demonstrauimus. An verò etiam noctu piscium

Ardea vorax est.

Quibus vescatur.

[a] 9. Hist. capit. 18.

scium venationi operam det, vt Eustathius tradit, ab aucupibus esset petendum. Fama est, dum per aquas venatura pisces, incedit Ardea, illos huius pedibus non sine desiderio adnatare, & velut se deuorandos præbere. Coloniæ Agrippinæ inferioris Germaniæ vrbis celeberrimæ incolas alibi scripsimus ex relatu Io. Bachouij, & accolas rusticos pro certo sibi persuadere, imo pro comperto asserere, Ardeas, quæ eo loci satis frequentes sunt, hac vi pollere, vt ad pedem, si in aquæ imponant, tanquam ad illicium quoddam, siue ad escam frequentes pisces adnatent: quibus vltrò accurentibus, & deuoratis famem solentur: eamque ob causam eiusdem vrbis pharmacopolas adipem vænalem semper asseruare, & piscatoribus in piscandi vsum vendere. Idem de suis pharmacopolis tradit Ornithologus, qui pariter in libro quodam Germanico manuscripto hæc verba reperisse sese asserit: Si pedes Ardearum destillentur per descensum, & oleo inde collecto inungantur manus, pisces sponte adorabunt, vt comprehendi possint. Sed quod hic de pedibus dicitur, qui Germanicè dicuntur die fusz, Ornithologus de pinguedine intelligi mauult, quam Germani die feiszte appellant. Pedibus verò eam vim inesse ex superioribus constat. Ostreorum insuper voracissimas Ardeas esse testantur Ælianus, & Plutarchus, quorum carne quàm industriè potiatur, antè notauimus. Plinius soricum fœtibus quoque insidiari has volucres tradidit, eorum nimirum, qui agros habitant.

In decim. Iliadis.
Pisces sponte ad Ardeã accurrunt.
Adipis Ardearũ vis.
Ardea ostrea deuorat.

VOLATVS.

ARISTOTELES[a] Ardeæ, sicut etiam reliquis aquatilibus auibus vropygium inutile esse docet, proindeque volare pedibus retrò extensis. In eo tamen ab Anseribus discrepat, quòd hi, teste Alberto, extenso collo volent, hæ verò contracto. Est autem eius volatus sublimis, & arduus, adeo vt hinc dicta putetur. Volat autem tam altè, vt supra nũbes transcendat, maximè cùm iam futuræ imminent pluuiæ, quod Virgilium non latuit: cuius testimonium paulò antè citauimus. Meminit etiam[b] Lucanus canens:

[a] *Lib. de incessu animal.*

[b] *Lib. 5. de bell. pharsal.*

——— Quod ausa volare
Ardea sublimis penna confisa natanti.

SYMPATHIA. ANTIPATHIA.

INIMICOS non paucos habet Ardea, amicos paucissimos, imò fortè præter vnicam Cornicem nullos, quam ei amicam esse scribunt[a] Aristoteles, Ælianus, & Plinius. Ex inimicis in primis est (vt à debilioribus auspicemur) Alauda, à qua, vt ait Aristoteles, eius oua diripiuntur, & Pipo, siue Pipira: quam auiculam idem Aristoteles, apud quem legitur Græcè Hippos, Ardeolæ oua, & pullos violare author est: quare vbi apud Hesychiũ legitur, πιπω, ὁ ριον πολεμικὸν ὥς τινες, ῥαδιὼς, teste legendum iudicat Ornithologus ῥαδιᾷ, hoc sensu. Pipo auis est inimica Ardeæ, vt aiunt. Philes albos Laros quoque ait odisse, sed huius odij ratio fortè occulta non fuerit, quoniam vtraque auis pisciuora est. Aquila quoque ceu gratam escam Ardeam inuadit, *vtpote*, inquit Aristoteles, *valens vnguibus, ipsa autem repugnando emoritur*. Eadem ratione Falcones, atque Accipitres Ardeam inuadunt, eique insidias struunt: hæc verò quomodo Accipitrem excrementis suis repellat, diximus: cùm autem fugit Accipitrem, in altum euolat, teste Alberto, & planè nobilem, & spectabilem dimicationem exhibet. Mirum est, quod narrat Crescentiensis, nempe ferri, Falcones; si sanguinem Ardea gustauerint, omne desiderium capiendi Grues amittere: si verò carnes solùm sine sanguine ederint, hoc vitium incurrere non credi. Solent autem venatores Ardearum ex tis Falcones alere, quod meminit etiam[b] Ludouicus Ariostus:

[a] *Lib. 9. Hist. capit. 18.*
Inimici Ardeæ.
Alauda.
Pipo.
Hippos.
Larus albus.
Aquila.
Falcones, & Accipitres.

[b] *Cant. 29. St. 56.*

A quella guisa, che veggiam tal hora
Farsi d'vn' Aeron, farsi d'vn pollo,
Quando si vuol de le calde interiora
Che Falcone, ò ch' Astor restii satollo.

Author de natura rerum in Ardeæ captura, duos Falcones relaxari ait, vnumque summa petere,

tere, alium præter terram volare, vt videlicet ille volantem Ardeam impulsa præcipitet, hic præcipitatam arripiat. Idem rursus Falconum, inquit, genera duo sunt, alterum nobile, quod auem vsu paruo naturaliter capit: alterum ignobile, ac vile, quod nonnisi multo labore, & maceratione assuefactum hoc facit. Hoc postremum genus, cùm Ardeam ad terram impulerit, & iam prope fuerit, vt eam capiat, Ardea anguillam, vel alium piscem quem recens vorauerit, euomit, & tunc Falco liberè eam volare permittens, piscem ceu minus fœtidum cibum sibi oblatum præferens, ocyus apprehendit: at Falco nobilis piscem eiectum vilipendens, Ardeam ipsam aggreditur. Hæc ille. Ardea autem cum videt sese impeti à Falcone, in altum euolat, & non vt cæteræ aquaticæ aues fugam capescit, & vbi animaduerti, se in angustum esse radactam, rostrum supra alas extendit sursum, gnara Falconem impetu, & impulsu quodam sese inuasurum, atq; ita quàm sæpe Falcones rostro in pectus eorum adacto conficere vita est. Descripsit nobis hanc eandem Ardeæ, & Falconis pugnam satis luculenter Ambrosius Pareus his verbis: Ardea vbi Falconis alarum remigio elati, rapida celeritate depressam, & infrà positam se intuetur, rostro, quod prælongum habet, & acutum sub alis condito, ac sursum elato, pugnæ ardore, & prædæ cupiditate occæcatum, & incautum ipsum deuolantem, & irruentem excipit, vt eo semet Falco medium pectus induat: adeo vt ambo sæpe elisis interaneis humi affligantur enectæ. Quòd si arte, & felici corporis declinatione insidias illas Falco illæsus effugerit, Ardea nihilominus deiecta, & deturbata, receptui stentorea voce magistro canente, in prætentum pugnum pinnarum rotato scapo reuocatur. Habet præter aues inimicam etiam vulpem, à qua teste philosopho, noctu capitur, & sorices, si Plinio credimus scribenti, diffidere sorices, & Ardeolas inuicem fœtibus insidiantes. Verùm ille Plinij locus multis suspectus est, arbitrantibus pro Hippo, siue Pipone ex Aristotele soricem vertisse: quod notat quoque [c] Adrianus Turnebus. Postremò cochleæ, teste Æliano, Perdices, & Erodios ideirco defugiunt, quòd eos pernoscunt penitus hostes sibi esse: nec cernere est limaces, vbi illi versentur: eos tamen naturali quadam astutia cochleæ quædam præstantiores decipiunt, & circumueniunt: siquidem ex natiuis testis egressæ, in magna securitate pascuntur: aues autem in testas inanes, tanquam in easdem illas inuolant: vt verò nihil inuenerint, eas vt sibi inutiles abijciunt, atque ex aberratione, qua hostes fefellerunt seruatæ ita in testas, tanquam suam propriam domum reuertuntur. Hæc Aelianus.

Falconum genera vt Ardeas capiant.

A Falcone quomodo se tueatur.

Vulpes.

Sorices.

[c] *Lib. 18. Aduers. 16.*

Cochleæ Ardeas fugiunt.

Limaces, vbi nõ sint.

PRÆSAGIA.

ARDEÆ, inquit [a] Oppianus, hominibus carissimæ sunt, & æstatis, hyemisq; tempus præsagiunt, capita scilicet pectori imponunt, eoq; maximè inclinant, vnde concitatissimus ventus expectari debet. Alibi nautis priuatim Ardeam amicam auem scribit esse, & illæsam debere seruari, quoniam hæc, quod Accipitres in terra venatoribus, hoc in mari piscatoribus significare credatur. Quadrupliciter verò potissimùm aliquid prætagit, vel cùm caput, vt dictum est, pectori imponit, vel cùm altùm volat, vel cùm plus solito obstrepera est, vel cùm medijs in aruis, vel vt Plinius habet, arenis tristis residet. Cùm enim altius solito volare obseruatur, tempestatem significat, vnde Virgilius inter signa tempestatis futuræ, qua non sit tutum nauigare, ait:

[a] *In Ixeut.*

Æstatis, & hyemis præsagium.

Ardea nautis amica, & cur.

Tempestatis præsagium.

——— *Notasq; paludes*
Deserit, atque altam supra volat Ardea nubem.

Idem repetit Albertus, idem etiam Isidorus. Sin obstrepero clangore (& inconcinno volatu interpres Theon adijcit) è mari ad terram aduolet, Aratus ventum, & tempestatem imminere asserit. Idem quoq; author inter imminentis pluuiæ signa hanc auem ponit, quando terra relicta ad mare multo cum clangore festinat: quem postremum locum Auienus sic reddidit.

Venti, & tẽpestatis præsagium.

Cùm procera salo repetit langore (clangore) *frequenti*
Ardea Vnde vbi Gillius ex Aeliano scribit, *triste sonantem Ardeam tempestatem denunciare, eandemq; ad mare rectà proficiscentem pluuiam portendere*, Ornithologus rectè pro triste, legendum, aut vertendum putat obstreperum, quoniam, hoc præsagium Aelianus ex Arato videtur esse mutuatus. Cæterùm meus [b] Aeliani codex, quem idem Ornithologus restituit, & correxit, sic habet: *Quod si turbulentè clamant,* (Grues,) *& ordine turbato volans, acerbam tempestatem denunciant. Hoc idem sonans in matutino crepusculo Ardea præsignificare existimatur, vt idem Aristoteles obseruauit: eademq; ad mare rectà proficiscens, pluuiã portendit.*

[b] *Lib. 7. de animal. 7.*

Sic ille de obſtreperi volatus ſignificatione Ariſtotelem citans, quanquam hoc apud ipſum non reperias; quare poſtremum tantummodo illud de volatu ad mare, ex Arato tranſcripſerit, vel memoria lapſus Ariſtotelem pro Arato citauerit. Ego idem ferè lego apud [c] Theophraſtum, nimirum Ardeolam matutino clangore imbres, ac ventos denunciare, & ſi ad mare volitans clamauerit, pluuiam potiùs, quàm ventum portendere, item ſi magnos det clangores, & diuturnos, flatus ſpondere. Porrò in medijs arenis triſtis hyemem, teſte Plinio, indicat. Atq; hæc de prælagijs dicta ſunto, ſummatimq; dicamus Ardeam notas paludes admodum querulam effugientem, & medijs in aruis triſtem reſidentem, aut ſupra altam nubem volitantem, futuram pluuiam, & tempeſtates præſentire tradi, nimirum propter iniurias, quas ex præuiſa cum ventis pluuia ſibi timet, itaq; loca hiſce minimùm obnoxia captare, & ambire. Nam imbecillum corpus, & noxæ impatientiſſimum gerit, vnde in primis ob cutis raritatem à motis vaporum effluuijs, & fatigante Auſtro grauatur, quare illa querimonia, & ad comparandum calorem volatus.

[c] *Lib. de ſig. pluuia.*

AVGVRIA.

AVIVM, quæ in augurijs apud priſcos obſeruabantur, aliæ aliter auguria faciebant, aliæ nempe voce, oſcines dictæ, aliæ voracitate, vt pulli, aliæ volatu, quas præpetes dicebant, in quibus recenſetur & Ardea noſtra: quare, & præpes vocatur [a] Ricardo Bartholino hoc verſu:

In Styriam præpes denſas agit Ardea turmas.

Ardea præpetibus adnumerata.

[a] *Lib. 11. Auſtriados.*

Porrò augurium eius felix habebatur, vnde [b] Ælianus, vt affirmet, probetq; Homerum Noctuam inauſpicatam ſtatuiſſe, ait, ipſam Mineruam Diomedi ad caſtra Troianorum exploranda proficiſcenti, Ardeam è flumine egreſſam auſpicatò mittentem introducere, non autem Noctuam, quanuis aliàs gratam ei Deæ volucrem. Quod autem, inquit Ælianus, Iliaca regio, ſit irrigua, vel ipſemet Homerus fuerit idoneus teſtis, vbi pugnam ad muros Ilij deſcribit. Homerus autem poſtquam Vlyſſem, & Diomedem ſocios, itineris profecturos ſpeculatum caſtra Troianorum Palladis opem imploraſſe ſcripſiſſet, ſignum futuram eam illis auxilio ponit Ardeam in via clangentem, eamq; vocat fauſtam hoc verſu:

[b] *Lib. 10. cap. 37.*

Ardeæ augurium felix.

Noctuę infelix.

Τοῖσι δ' ἐξιόν ἧκεν ἐρωδιὸν ἐγγὺς ὁδοῖο, hoc eſt,
Illis autem fauſtam miſit Ardeolam prope viam.

Ad quem poëtæ locum commentans Euſtathius, Gauiſus eſt autem, inquit, Vlyſſes hac aue, vir ſcilicet prudentia celebris aue præſaga. Nam quòd Ardea inſidiantibus lætum auſpicium faciat, Hermon teſtatur. Cæterùm, quod illi auem audiuerunt tantùm, non etiam viderunt, ſignificabat ipſos quoq; non venturos in hoſtium aſpectum, ſed facinus tale deſignaturos, quod hoſtes omnino auditu cognituri eſſent. Quod ſi ſapiens fuiſſet Vlyſſes deterreri hac aue potuiſſet, quaſi periclitaretur deprehendi, & non latere, ſicut nec Ardeæ clangor ipſos latuit. Venatur autem Ardea noctu (Ariſtoteles hoc eam interdiù facere ſcribit) in aquis, & paludibus, & rapax eſt: quamobrem Minerua non Noctuam ſibi ſacram, ſed Ardeam eis mittit, paluſtribus ſcilicet circa Scamandrum locis conuenientem. Porrò Zopyrus pro voce παλλὰς ſcribit πτιλὸν, vt rapina ſignificantiùs deſignetur: quaſi verò hoc genus Ardeæ cęteris ſit rapacius. Plutarchus in libello cur Pythia non amplius carmine reſpondeat, Deum ſeſe putare ait, Ardeis, & Trochilis, & Coruis ad futura enunciandа vti.

DENOMINATA.

ARDEA vrbs; quam [a] Strabo Rutulorum habitationem olim fuiſſe ſcribit, & Virgilius meminit Turni regiam fuiſſe canens:

Ardea vrbs

[a] *Lib. 7.*

Audacis Turni ad muros: quam dicitur vrbem
Acriſioneis Danae fundaſſe colonis,
Præcipiti delata Noto: locus Ardea quondam
Dictus auis, & nunc magnum manet Ardea nomen.

Alij verò conditam ſcribunt à Pilumno Iouis filio, & Turni abauo, alij ab Ardea Circes, & Vlyſſis filio. Xenagoras enim apud Dionyſium author eſt referente Golzio,

Vlyſſem

Vlyſſem ex Circe tres ſuſcepiſſe filios, Romum, qui Romam, Antium, qui Antium, Ardeã, qui Ardeam vrbes tres, datis ijſdem de ſe nominibus condidiſſent. Cæterùm Seruius hanc vrbem ita dictam putat quaſi arduam, hoc eſt, vt ille inquit, magnam, & nobilem: Higinumq; carpit, qui in Italicis vrbibus ab augurio auis Ardeæ, Ardeam vrbem dictam voluit: illud nanq;, inquit, Ouidij in metamorphoſi fabuloſum eſt, incenſam ab Ænea Ardeam, & in hanc auem eſſe conuerſam. Hinc ciues Ardeates dicti, vt ab Ardia Illyriæ ciuitate Ardiçi [b] Stephano. In huius vrbis agro, teſte [c] Vitruuio fontes frigidi, odore ſulphureo fœtidi, quod inſuper notat [d] Boccatius. Eſt & Ardea vrbs Perſidis Ammiano Marcellino. Xiphiam, hoc eſt Gladium piſcem Galli indigete vocabulo Ardeam maris vocant, authore Bellonio, Ijdẽ Galli Falcones Ardearum venatores vulgo Heronniers appellant, & Germani Reiger Falcxen. Heronniers verò Gallorum fortè fuerint Hieroſalchi recentioribus dicti, quos Paulus Iouius Ardearum hoſtes eſſe ſcribit. Albertus magnus Erodialis lapidis meminit: cui cùm Herodius Aquila ſit, ſuſpicandum eſt, illum lapidem eundem eſſe cum Aetite. Ab hac eadem Ardea Sipontino Ardelio deriuatur, ſicut a ſtella Stellio. Ardelio autem hominem ſignificat inquietum, qui huc, & illuc ſemper vagatur: vnde Martialis:

Nil bene cum facias, facis attamen omnia bellè,
Vis dicam, qui ſis? Magnus es Ardelio.

Vlyſſis ex Circe filij. Ardea vrbs vnde dicta.

[b] *Lib. 8. c. 3.*
[c] *Lib. de Fontib.*
[d] *Lib. 23.*
Gladius piſcis.
Herõniers, Erodialis lapis.
Ardelio quid, & vnde dictus.

LOCVS DAVIDICVS DE HERODIO EXPLICATVR.

HERODIVS *domus*, inquit Pſalmographus propheta, *dux eſt eorum*, nempe Paſſerum, ideſt, Herodius præeſt Paſſeribus, vel ducit auiculas ad illum locum, vel index eſt viæ, vel iuxta D. Chryſoſtomum, viam Paſſeribus ad nidulandum oſtendit, quia auium prima nidum ſtruit, vel Herodij nidus altior eſt alijs. Iuxa alios ducem eſſe, eſt præcellere, vel anteire reliquas aues: indeq; alij aliam rapacem auem eſſe ſomniant. Incognitus quidam in pſalmos ad hunc locum commentans, Herodium auis nomen eſſe ait prædatricis, quæ volatus pernicitate cæteras vincat, quòd cùm corporis mole non premitur, alarum magnitudine, & leuitate facilè in altum euolet, atque ideo Aquilam etiam impetat, atque hæc auis, inquit, alio nomine vocatur Falco. Gloſſæ quoq; Herodius auis eſt rapaciſſima, & omnium volatilium maior, quæ, inquit, & Aquilam vincit, & per quam intelliguntur rapaces, ſuperbi, & magni peccatores. Eſt ſanè ridiculum credere, Herodium hoc loco auem eſſe rapacem, cum alioqui Paſſeres alios, hoc eſt alias aues ſimul cum eo nidulari dicat propheta, & illi non negent. Quare nec Symmachus rem acu tetigit, Miluum vertens; quia & hic auis eſt rapax, neque D. Auguſtinus, & Arnobius, Fulicam vertentes, quę in arboribus non nidulatur: neq; fortè hîc rectè Herodius legitur, hoc eſt, Ardea: nam quanuis hæc in arboribus nidos conſtruat, nidos tamen prope aquas maximè quærit, & certè in cedris, ſiue abietibus, vt alij vertunt, nidificare, ad Ciconiæ potiùs naturam ſpectat, illius potiſſimùm, quæ montana nominatur, & cuius ego iconem ſuo loco dedi. Qui igitur hoc in loco per Herodios, magnos, ſuperbos, rapacesq; peccatores interpretantur, Dauidis mentem meo iudicio, non aſsequuntur, quin ego contrà interpretor pios, piorumq; protectores, & humilium.

HIEROGLYPHICA.

PIERIVS [a] Valerianus in hieroglyphico, cuius titulus eſt, EXANGVIS DE NEQVITIA REDDITVS, hominem, inquit, ita libidinis vſu confectum exhauſtumq;, vt propemodum exanguis ſit effectus, oſtendere qui vellent, Ardeolam illam Pellam pingebant, quæ Græcè ἐρωδιὸς dicitur: ea de coitu ita anguitur, vt ſanguinem ex oculis emittat, remq; ſummo cum dolore peragat, clamore vaſto, atque admodum inſuaui difficultatem atteſtante.

[a] *Lib. 25. hieroglyph.*
Hominis nimia Venere confecti, exhauſtiq; hieroglyphicũ.

VSVS IN CIBIS.

LEGIMVS, Ardeam carnis esse fœtidæ, & parum salubris. Bellonius tamen Gruibus præfert, carneq; ait, esse sapidiori, & teneriori. Pullorum caro præfertur: nam adultiorum grauiter olet. [a] Alexandrinus cùm Onocrotalum prorsus à mensis remouendum esse dixisset, subinde subdit: de Ardea tamen, cuius creber ob frequentem ex aucupio illarum capturam, aliquando in cibis vsus in tantùm dicendum, pisculenti quid subolere eam gustatu, fibrosamq; in primis, ac præduram esse, nisi præparatione optima condiatur bene macerata prius. Apud nos sanè in pretio non sunt, cùm alioqui sit copia. Gallix proceribus, potissimùm, quæ colore est cinereo, nunc in honore est, teste [b] Io. Bruyerino, & Bellonio, qui illic regium cibum vocari scribit: non commendatur autem ob cibos tantùm, sed ob voluptatem, quam in venatu eius capiunt, quo quidem nihil admirabilius, iucundiusq; esse potest. Gulæ artifices Ardeam pectore in cibis solùm placere nouerunt. Pro ætate autem diutiùs assari debent. Possunt, & pastillis includi, vt in Gallina præscripsimus.

[a] *Lib. 13. Salub. cap. 4.*

[b] *Lib. 15. de re cib. c. 66.*

Qua parte placeant.

VSVS IN MEDICINA.

ROSTRVM Ardeolæ in pelle asinina fronti adalligatum, somnos, authore [a] Plinio, allicit, putantq; per se rostrum eiusdem effectus esse vino collutum. Repetit hoc paulò aliter Kiranides, nimirum sic: Herodij ramphum (ramphos potiùs, ideſt, rostrum, interpres inepte vngulam transtulit) cum cancri felle in corio asinino si suspenderis ad collum vigilantis, dormitabit. Si quis in conuiuio pannum, in quo est ramphos (ideſt rostrum Ardeæ) in vino deponat, bibentes obdormient. Hippiatri quidam Germani, referente Ornithologo, equorum oculos illini, & lauari iubent Coturnicum, vel Ardearum adipe, vt sani, & clari fiant. Arnoldus Villanouanus, quicunque hæmorrhoides crebrò experiuntur, præsertim pulsantes, inter alia Grues, & Agrones præcipuè iubet cauere.

[a] *Lib. 30. cap. 15.*

Ad somnũ allicicndũ.

Adoculorũ affectus in equis.

FABVLOSA.

TVRNO Rutulorum rege ab Ænea interempto, vrbs Regia Turni incendio in cinerem redacta fuit, ex qua [a] Ouidius volucrem emersisse fabulatur, quæ non solùm patriæ eius nomine vocaretur à posteris Ardea, sed in qua etiam captæ ciuitatis velut monumenta, signaq; conspicere licet, vt sunt in primis sonus, pallor, maciesq; canit autem.

[a] *Lib. 14. Metam.*

—— Turnusq; cadit, cadit Ardea Turno
Sospite dicta potens, quam postquam barbarus ensis
Abstulit, & tepidæ pauerunt tecta fauilla,
Congerie è media tum primum cognita præpes
Suscitat, & cineres plausis euerberat alis:
Et sonus, & macies, & pallor, & omnia captæ
Quæ deceant vrbem: nomen quoque mansit in illa
Vrbis, & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.

Alia de Ardea fabula legitur apud [b] Oppianum his verbis: *Ab Ardeis victum ex aquis primùm inuentum aiunt, reliquas ab eis didicisse, cùm victus vnus initio omnibus esset auibus: deinde cùm gloriarentur hoc inuento, & ne ipsum quidem Neptunum natando cum eis contendere posse iactarent, hanc artem irato Deo amisisse, quod etiam Thamyridis superbo cantori ex Musis attigisse aiunt. Hinc adeo reliqua omnes aues captandis piscibus mergunturin aquam: Ardea natandi facultatis experies in littore stantes venantur.*

[b] *In Ixeut.*

Thamyris superbus cantor.

DE

DE ARDEIS IN SPECIE, ET PRIMVM DE ARDEA CINEREA MAIORE. Cap. IX.

SYNONYMA.

QVANVIS [a] philosophus tria tantùm nominarit Ardearum genera, hãcq; de qna nunc priuatim sermo est, πελλὸν cognominet, pleraq; tamen synonyma in præcedenti capite Ardeæ simpliciter dictę attributa, huic conuenire, imò fermè totam historiam ex ipsomet Aristotele clarè, ni fallor, demonstraui. Dicitur autem hæc Ardea Aristoteli, & Plinio πελλὸς à colore, quem fuscum grammatici interpretantur. Latini seruata Græca voce Ardeam Pellam dicunt, & pullam, & cineream. Itali Airon negro, idest, Ardeam nigram, cùm alioqui in tota ferè aue, præter maiores alarum pennas, nihil nigricet. Galli distinctiùs, & melius Heron cendrè, siue Heron gris, idest, Ardeam cineream, siue griseam, & simpliciter Ardeam. Belgæ een blaeuue Reigher, vel etiam een graeuvve Reigher; Angli deniq; the blue Heron: Heluetij simpliciter ein Reigel.

[a] 9. Hist. cap. 28.

Etymum.

GENERA. DIFFERENTIÆ.

ARISTOTELES huius Ardeæ vnum tantùm genus meo iudicio agnouit: ego tria obseruaui, quorum alterum Grus Balearica [a] Plinio nominatur, vt vult Bellonius, & Ardea cirrhata alia Ornithologo, tertium à nemine hactenus obseruatum. Duo pariter agnouit Albertus, inquiens: *Ex Ardeis duo genera sunt cinerei coloris, magnum scilicet, & paruum.* Nec obstat, quod idem alibi dicat, *Genus Ardeæ vnum esse cinereum, acuti rostri, & colli longi*: Nam hîc Ardeam cineream maiorem, de qua nunc agimus, intelligit. Differt itaque hæc nostra Ardea ab Albardeola, quòd alba non sit, à stellari, quòd non maculetur, à Grue Balearica Bellonij magnitudine potissimum, & cirro. Quidam Anglus huius generis albas, licet raras se obseruasse affirmat, quæ neque corporis magnitudine, neq; figura, sed solo colore differunt. Vitamq; esse etiam albam cum Cyanea (sic Angli cineream, siue Pellam vocant) apud Anglos nidulari, & prolem gignere; quare, inquit, eiusdem speciei esse, satis liquet.

[a] Lib. 4. de anim. cap. 7.

Vt ab Albardeola, & alijs differat.

FORMA. DESCRIPTIO.

PELLAM Ardeam, siue cineream, quia vulgò nota auis est, quàm breuissimis notis nobis describunt recentiores. Superior pars corporis, inquit ille Anglus, cyanea est, inferior nonnihil candicat. Sic ille. Bellonius tantùm Grue, & Ciconia minorem esse dicit, rostroq; & cruribus oblongis, eoq; magnum piscibus damnum inferre, & cum cauda sit breui, crura eius, & pedes in volatu longiora illâ apparere. Neq; ego quoq; in describenda multum elaborauero, quando depictam describo: quare de magnitudine in primis nihil dico, quanquam Ciconia, vel Grue minorem esse non putem. Rostrum luteum est, longum, & robustum, crassumq; prope frontem, sed quod paulatim tenuius euadit, adeo vt tandem velut in acum aliquem magnum desinat. Oculorum pupillam, quæ nigra est, lutea iris croceo aliquo permixta ambit. Ipsi autem oculi velut in medio maculæ cuiusdam cinereæ collocantur. Caput est amplum, & cinereo cirro ex tenerioribus pinnis, sed quæ cæteris tamen capitis pennis maiores sunt, constante, egregiè ornatur. Cirrus autem ipse à sincipite incipiens sursum supra oculos per verticem erigitur. Pennæ sub cirro pariter sunt leucopheæ ad cyaneum inclinantes: retro verò oculos, ipsumq; mentum albicat. Collum superius, dorsum totum, alæ item exceptis pennis maioribus, item cauda leucophæi coloris.

Descriptio. Magnitudo.

Rostrum.

Oculi. Caput.

Ardea Cinerea maior.

Alarum remiges nigricant. Venter candicat, ſicuti etiam pectus, & collum inferius, quæ nigræ quædam maculę oblongæ deſcendentes percurrunt. Femora pennis nuda coloris lutei. Crura, & digiti pedum fuſci, vngues verò atri. Digitos parua membrana interſtinguit. Digitus poſticus longiuſculus eſt, & ferè anticis longitudine æqualis, contrà ac in alijs auibus aquaticis fieri ſolet. Habes hic etiam ſceleton capitis. Venter. Femora. Crura.

Ardeæ capitis ſceleton.

LOCVS.

PELLA apud Anglos, inquit quidam Anglus, in excelſis arboribus non procul à ripis fluminum creſcentibus nidum facit. Apud Gallos, vbi hoc auium genus fœcundiſſimè gignit, proceres nonnulli ſua extruunt Ardearia, quæ indigete voce Heronniers vocant, in quibus, teſte Bellonio, Ardeæ tam probè nidulari didicerunt, vt quotannis ex pullis ingens pecuniæ ſumma domi nis cedat. Quod ſanè, inquit, recentioris ævi procerum inuentum fuerit, etenim eiuſmodi Ardearia ſi veteribus nota fuiſſent, alto ſilentio non erant immerſuri, cùm Romani in amplificanda re, non tantùm æquales eſſent ingenio cum recentioribus, ſed induſtriores etiam. Sicuti vtique huiuſmodi ædificia antiquis incognita fuere, ita pariter ſtatuere licet, eundem hunc vſum nondum ad Anglos, Germanos, Italos, Hiſpanos, aliasque nationes peruenisſe. Non enim dubium eſt, ſi Ardearia haberent, quin aliquid ſaltem de ijs ſcriptum ab aliquo extaret, maximè cùm ea in ſe & induſtriæ, & vtilitatis plurimùm habeant. Nihilominus hoc Ardeæ genus in alijs quoque regionibus, vt in Britannia Gallica inferiori, ſeu maritima numerosè conſpicitur, & in arboribus excelſis nidulatur. Et quia piſcibus fœtus ſuos enutriũt, fit ſæpenumero, vt quando illos ori pullorum inſerunt, magna piſcium copia decidentium per terram oſtendatur. Quos cum multi ſub arboribus reperirent, viderentque à ſuibus deuorari aſſeruere, ſeſe loca peragraſſe, vbi ſues piſcibus, quos cælum plueret, impinguarẽtur. Franciſcus Valeſius eius nominis primus inter alia multa, quæ fecit admiranda, Ardearia huiuſmodi etiam extruxit, quæ etiamnum prope arcem Tãtaineblaeu videre eſt. Idem rex Ardeas adeo cicures reddidit, vt à paſtu redeuntes licet natura ſua feræ eſſent, ad Ardearia ſeſe reciperent, & tanquam per caminum, ſiue fumi emiſſarium ingrederentur, pullosq; ibi æderent, & enutrirent. Cæterùm id pauci adhuc momenti videri debeat, quando conſtet, illi leonem, vel vrſum, vel ſimiles feras eo planè modo, quo nobis canes Melitęi, quos in deliciis habemus, abblanditos eſſe. Hæc omnia Bellonius. Porrò ea omnia, quæ nos de Ardearum loco antè diximus, ad hanc quoque priuatim extenduntur, quare eo lectorem ablegabo.

Vbi nidulatur.

Ardearia, & ex ijs vtilitas.

Piſcibus pullos nutriunt.

Leones Frãciſco Valeſio abblandientes.

COL-

COITVS. VICTVS.

PELLÆ coitum [a] Ariſtoteles, & [b] Plinius difficilem eſſe tradunt, vociferarique & ſanguinem ex oculis, cùm coit, emittere, &c. quæ omnia quoque ex Alberto refutauimus, & hîc non repetimus. Zopyrus deniq; quod Ardeam Pellon rapacem faciat, quodque Euſtathius noctù eam in aquis piſces prædari inquiat, ibidem diximus, & ex Ariſtotele correximus.

[a] 9. Hiſt. capit. 18.
[b] Lib. 10. cap. 60.

DE ARDEA CINEREA ALTERA SIVE MINORE. Cap. X.

HVIVSMODI genus Ardeæ, quod nos Albertum imitati Ardeam cineream alteram, ſiue minorem nominamus, in paluſtribus Malalbergi in agro Bononienſi vulgò vocant vn Sguacco, Galli Bihoreau, aut Roupeau à rupibus, in quibus nidificat ad Oceanum Gallicum, teſte Petro Bellonio Gallo, qui [a] Plinio Gruem Balearicam dici ſuſpicatur. Ornithologus Ardeam cirrhatam aliam nominat, quærendumque eſſe ait, an hæc ſit Quaiotto Italorum. Bellonius, qui ferè ſolus de hac aue ſcripſit, Caſu, inquit, in auem in foro proſtantem ſub finem Martij Bihorreau Gallis nuncupatam incidimus. Cupediarij, quòd Ardea minorem eſſe cernerent, pullum Ardeæ eſſe aiebant, cùm res alio longè modo ſeſe habeat. Ardeæ enim hoc tempore oua nondum edidere, tantum abeſt, vt pullos excluſerint, & cùm alij aliã auem eſſe dicerent, erant etiam, qui veram Bihorreau eſſe negarent, affirmarentq; ex Ardea, & Bihorreau natam eſſe. Concluſere tamen genuinam eſſe. Cæterùm ipſis mirum videbatur, quòd eo anni tempore capta fuiſſet: ſolent enim aues certa habere ſibi tempora, quibus apparent. Vt verò notior euadat auis noſtra, operæ erit pretium deſcribere eam. Albardeola maior eſt; minor Ardea (Pella.) Roſtrum illi nigrum, concauum, & vt in Ardea ſerratum. Oculos rubeus circulus ambit: pupilla nigra eſt. In capite, & dorſo pennæ ſunt coloratæ (nigrum colorem intelligit, talis enim in mea aue eſt) vt in Vanello. Linea candida in fronte ab vno ad alterum oculum profertur. Inter pennas verticis nigras aliæ exoriuntur candidæ, longæ, exiles, oculis verò, aſpectu iucundiſſimæ. Alæ ſunt vt in Ardea coloris cinerei admodum venuſti, quemadmodum quoque cauda. Collum verò pronè, & ſupinè, venter, femora, & cauda intus candicant. Crura oblonga. Femora prope genua pennis nuda, & vnà cum tibijs coloris flaui palleſcentis. Vngues non admodum ſunt longi. Eiuſmodi volucres frequentiores ſunt in locis maritimis, ſicut in Britannia Gallica, & alibi. Nidificant in præruptis, arduisq; locis, ad quos vix aditus eſt, inter rupes. In menſa Ardeis nihil cedunt, ſuntque eiuſdem ſaporis, & eodem etiam modo præparantur. Vocantur etiam à noſtris Roupeaux à rupibus, in quibus degunt: ob quam nomenclaturam prius ſuſpicabamur Ariſtoteli Rupicem eſſe, ſed pòſt aduertimus, Rupicem eandem eſſe cum Charadrio, quam Hiaticulam reddidit Gaza. Cæterùm cùm ceu cirrhos quaſdam pennas habeat in capite, hancque notam Grui Balearicæ tribuant veteres, viſum eſt, id obiter vno, aut altero uerbo admonuiſſe, quod fuſiùs in capite de Grue oſtendimus, opinari nos nempe Gruem Balearicam eſſe, quanuis tamen ad huius opinionis corroborationem notas ſatis efficaces in hac alite non habeamus. Nemo enim veterum eius meminit, præter [b] Plinium, qui ſic de ea ſcriptum reliquit: *Grus Balearica cirrhum in capite geſtat.* Hęc omnia Bellonius, quicum ego diſſentio de Grue Balearica, cuius, niſi & ego fallor, veram iconem exhibui. Hanc verò Ardeam, quam hîc in foro aliquando empram ſic deſcripſi. Longa eſt ab extremo roſtro ad vngues vſque quatuor dodrantes, longior fortè futura, ſi perfectum cõſecuta fuiſſet incrementum, nam iunior adhuc erat. Roſtrũ ei palmi longitudine, nigrum, initio pollicem latum ad latera, intus canaliculatum, & acutum. Ab interiore, ſeu maiori oculorum angulo macula, ſeu linea alba excurrit, oculum ſupernè ambiens, ad ceruicem vſque. Caput cum reliquo collo, parte ſuperiori ſaturo colore nigricat, quemadmodum & dorſum, adeo vt pro nigrore ſplendeat, ad viride nonnihil tendens, qualis eſt color tergi Vanelli vulgò dicti. Plumulæ illæ quæ verſus dorſum retrò ſpectantes

Sguacco. Bihoreau. *Lib 4. de auib. cap 7.*
Grus Balearica.
Deſcriptio.
Locus. Vbi nidificent.
Carnis qualitas.
Rupex Ariſtot.
[a] Lib. 11. cap. 3.
Deſcriptio authoris.
Lõgitudo.
Roſtrum.
Caput.

Ardea cinerea minor.

Ardeæ cinereæ tertium genus, cum perſicaria & cochlea.

ctantes capitis parti ſupremæ infixæ criſtæ ſpeciem præbent, in hac aue aut auulſæ fuerant, aut ob ætatem teneram nondum natæ. Alæ exteriores, collum ſupernum, caudaque elegan ti colore cinereo tinguntur, & alæ etiam inferiores, ſed multò dilutiori. Mentum, gula, pectus, venter, vropygium infernum, ac femora interiora candicant. Tibiæ binos palmos longæ ſubluteæ, ad viride nonnihil vergentes: ſed & femora duorum digitorum ſuper genu ſpacio, vti tibiæ plumis nuda ſunt. Vngues nigri: medius exteriori latere ſerratus eſt.

DE ARDEÆ CINEREÆ TERTIO GENERE. Cap. XI.

ARDEA hæc, quam Cinereæ, ſiue Pellæ congenerem facio, dodrantes quatuor ab extremo roſtro ad vltimos pedes longa, roſtrum habet pollicis craſſitudine, palmi longitudine, digiti minimi iuxta nares latitudine, intus canaliculatum, inferne corneum, & roſeum. Oculi iris lutea, pupilla nigra. Collum ſpithamam integram eſt longum. Plumæ capitis, colli, dorſi, & ſuperiorum alarum ex cinereo ſuſceſcunt, extremæ omnes macula ruſſa notatæ, quæ verò in alis ſunt maiuſculę, albo in fine ſunt variegatæ, & quæ caudam conſtituunt, palmum cum dimidio longam. Quę pectus tegunt, longioribus notis nigris, ruſſis, albis reſperſæ ſunt. Venter ferè albus ex cinereo. Coxę nonnihil ruſſeſcunt. Harum pars extrema ſupra poplitem, pollicis ſpacio plumis nuda eſt. Ab his ad extremos vngues duorum palmorum menſura ſupereſt. Crura ſubuiridia, & pedes in digitos fiſſi, quos tamen diuaricationis initio breuiuſcula membrana coniungit, quòd circa aquas verſari neceſſe habeat. Vnguis poſtici digiti cęteris eſt maior. In capitis plumularum extremo ceu capillamento quędam tenuia, tenera, albicantia exſtabant, quę res tenellam arguebat ętatem.

Ardeæ cinereæ tertiæ deſcriptio. Lõgitudo. Roſtrum.

DE ALIA QVADAM ARDEA EX ORNITHOLOGO. Cap. XII.

VIDI nuper, inquit Ornithologus, captum apud nos Ardeę genus magnum, roſtro ſubflaui ferè coloris, longo digitos octo ab oculis ad extremum mucronem, marginibus acutis, & parte anteriore leuiter dentium loco exaſperatis, ſerratisue. Caput, & collum candida criſta capitis è plumis nigis retrorſum tendebat. Dorſum, & alæ cinereæ: ſed maiores alarum pennæ nigricantes. Pupillam oculorum circulus ambiebat lucidus ex flauo ruſſus: palpebræ ex viridi flauæ. Longitudo colli ad duos dodrantes, aut ſupra: in quo articuli, vel ſphondyli vndecim, omnes eodem inflexu, præter vnum, quartum, ni fallor, à primo, qui in contrarium flectitur. Crura fuſca, ferè quinque palmos longa. Vnguis medij digiti ab altera parte denticulatus. Colli ſuperior pars ad cinereum inclinabat colorem, prona candidior nigris maculis pulchrè diſtincta, plumis verſus pectus oblongis. Hactenus ille. Mihi ſanè ad Ardeam cineream potiùs, quàm ad alias referenda hæc auis videtur.

DE

DE ALBARDEOLA, PLATEA PLINII. PLATELEA CICERONIS, QVAM PELECANVM FACIT ORNITHOLOGVS. Cap. XIII.

ARDEAM albam, siue ἀρδὶν λευκὴν, siue λευκορωδίδα [a] Aristoteli dictam, Bellonius meo iudicio recte eam esse iudicat, quæ Alberto, alijsque Cochlearia à rostri latitudine appellatur. Etenim huic Ardeę [b] philosophus rostrum tribuit latum, & porrectum, quale sanè nemo alias Ardeas habere dixerit, cùm cæteris omnibus admodum sit acutum. Ornithologus, vt ex hac alite Pelecanum faceret, Ardeam aliam albam pro Leucorodio nobis obtrudit: de qua nos pòst. Est autem hæc Albardeola eadem planè cum Platea Plinij, & Platelea [c] Ciceronis: *Legi etiã scriptum*, inquit, *hic esse auem quandam, quæ Platelea nominetur, eam sibi cibum quærere aduolantem ad eas aues, quæ se in mari mergerent, quæ cùm emersissent, piscemque cepissent, vsque adeo premere earum capita morsicus, dum illæ captum amitterent, id quod ipsa inuaderet.* Hæc ille. Ex quo forte [d] Plinius. *Platea*, inquit, *appellatur, aduolans ad eas, quæ se in mari mergunt, & capita earum morsu corripiens, donec capturam exterqueat.* Quanquam autem Plinius nominatim alias Albardeolas nominet, meo iudicio non est necesse statuere, diuersam esse à Leucorodio: nam Plinium de vna, eadem ve aue separatim, & diuersis agere locis, nouum non est, qui eius scripta attentè perlegit: nam cum ferè omnia ex diuersis authoribus, in suam historiam transtulerit, rem verò, de qua scribebat, sæpe non agnosceret, multa ad diuersa capita, ceu diuersa redegit quemadmodum exempli gratia fecit de Ictero, Galbula, & Pico nidum suspendente. De his enim nominibus, licet vnius tantùm auis sint synonyma, diuersis agit locis, tanquam de diuersis auibus: atque eo modo quod Albardeolæ id (quod dixi) conuenire ignoraret, Plateæ separatim ex alio authore tribuerit. Sit itaque Platea, siue Platelea eadem, quæ Albardeola: videtur autem ita auis dicta, à Gallorum, & Belgarum plat, quod planum significat, quale eius rostrum est: quare & Cochlearia, & auis Cochlearis, quod latitudine sua cochleat imitetur, Gallis similiter Pale nominatur, & Cucillier, item Truble, & Poche, quæ postrema etiam vox Burgundis cochlear sonat magnum: Germanis Leffler. Loffelganſz hoc est, Cochlearia, siue Anser cochlearius. Circa Coloniam Lefler, Frisijs Lepler. Hollandis Leepelaer, Anglis Schoffler, seu Schouelard: Heluetijs Schufler, à pala, siue bacillo Schusel ipsis dicto. Nobis Beccarouiglia.

[a] *Lib. 4. capit 5.* Cochlearia.
[b] *8. Histor. ca. 3.*
[c] *Lib. 2. de nat. Deor.*
[d] *Lib. 10. capit. 40.*

FORMA. DESCRIPTIO.

ALBERTVS Magnus auem Cochleariam, quam Ardeam albam etiam esse putauit, sic quam breuiter descripsit. *Hæc Ardea*, inquit, *tota alba est, & figura similis cinereæ, sed melius pennata, collo longiore, & rostro anterius rotundo, tanquam circulo vno super alterum imposito.* Ego Albardeolam Ferrariæ ab excellentissimo Alphonso Cataneo, qui eo tempore medicinam primo loco ibi profitebatur, mihi transmissam sic descripsi. Auis est Anſere paulò minor, ab extremo rostro ad pedes lõga dodrantes quinque cum dimidio, extensis alis septem spithamas lata. Rostrum dodrantem longum, totum nigrum, pauculis notis, quæ sunt coloris ferruginei in superiore parte exceptis substantia ferè coriacea, dura, ab initio duos digitos latum, inde paululum arctatum medio sui digitum vnum tantùm, post verò palmi cum dimidio mensuram paulatim ampliatum, extremo triũm digitorum latitudinem implet, figura cochlearis ferè, rotunda, apice tamen superioris rostri nonnihil deorsum inflexa, intus lineis, & tuberculis quibusdam striatum, cuius tota circumferentia linea, seu sulcus incisus vndequaque videtur. Superior rostri pars inferiori paulò latior est. Collum longum dodrantem vnum. Corpus reliquum candidum planè instar Cygni spectatur. Crura fusca, seu nigra, quan-

Color.
Authoris descriptio.
Magnitudo.
Lõgitudo.
Latitudo.
Rostrum.
Collum.
Color.
Crura.

Leucorodios, siue Platea, Pelecanus Ornithologi.

Platea mas roſtro coloris carnei.

Platææ arteriæ anatome.

Pedes. Cauda. gra, quantum eorum pennis nudum est, spithamamicum medià longa. Inter digitos pedum membrana interijcitur, non toto continens, sed diuaricationis tantùm initio ad medium fermè. Cauda septem ferè digitos longa. Aliàs quoque aliam Leucorodiam depingi curaui, cuius rostrum figura quidem cum iam descripto conueniebat, sed colore discrepabat, quando ad carneum colorem proximè accederet. Quamobrem nunquid ista coloris rostri diuersitas, fiat ætatis aut sexus ratione, pro certo affirmare non possum. Cùm verò in anteà depicta alæ extremæ etiam nigricarent, hanc marem, illam fœminam conijciens, in

Sexus distinctio. dissecta aue rei veritatem didici. Accedunt aliæ notæ diuersitatem sexus ostendentes: In maris rostri medio linea quædam, qualis etiam in circumferentia conspicitur, a fronte ad

Rostrum maris, & fœminæ. rostri apicem vsque conspicua est: prope oculos macula est cærulea, quæ in fœmina lutea est. Præterea fœminæ rostrum superius maculis rubeis conspergitur. Non tacebo denique aliud in eiusmodi auis rostro obseruatu dignum: nam cùm paulò antè quam hanc auem describerem, in mulierculam quandam fortè fortuna inciderem, quæ Plateleam ad forum vænalem deferret, vidi maculis in collo, & dorso pulcherrimis, colore coccineo conspersam, cùm alioqui tota esset candida, quare domum reuersus cùm rem examinarem, summopere dolui, quod è manibus nobis elapsa fuisset: nam plura fortè obseruatione digna in ea animaduertere potuissem. Quæ verò in dissecta ea fœmella, quam nunc descripsi aduerti, studiosis libentissimè impertior.

Lien. Lien erat exiguus nigricans, rotundus dextra parte prope tolliculum bilis non procul à ventriculo. Vesicula fellis exigua, viridis, in concauo

Intestina. hepate posita, ductum ad duodenum latum habet. Intestina omnia satis inuoluta, & multis anfractibus sinuosa, sed simplicia, & vniformia, cùm explicantur, nouem ferè spithamas

Vterus. longa sunt. Vterus compertus fœminam hanc auem esse demonstrauit, & oua circa diaphragma colore lutea. Cor nullo pericardio vestitum. Ventriculus nullis sinubus, aut asperitatibus inæqualis, sed læuis, & simplex intus, Lucij piscis frusta quatuor semiconcocta

Oua. Cor. Ventriculus. continebat. Ingluuiei loco, quam nullam habebat, proxima ventriculo pars, seu orificio superiori imminens, amplam satis habet capacitatem, seu sinum. Vorax enim auis est, & integra omnia esculenta deglutit, & in ventrem demittit, traijcitq. Asperam arteriam miro

Aspera arteria. modo fabricatam ei natura donauit. Etenim dextra parte deorsum tendens, cùm sub iugulum peruenit, rursus ad trium digitorum spacium ascendit, indeq. denuò reflexa remeans, superq; œsophagum incedens, serpentem suis meandris æmulatur ceu litteram S, vbique circulis integris rectis, sed compressis prædita. Hæc sub iugulum duos digitos delapsa, in duos distribuitur ramos, hinc inde in pulmones abeuntes, supra ipsam diuarication em proximè rimis, seu osculis tanquam larynge duplici instructa, aut saltem laryngi proportione respondente latiore imo, seu annulorum arteriæ interstitio, hemicyclo, aut mediæ sphæræ forma, cui tenuissima quædam membrana prætenditur. Est sanè eiusmodi arteria Cygneæ valde similis, licet contrario modo sita: nam quemadmodum in Cygno ad sternum ascendens, pòst descendit, ita hæc ad pulmones rectà percurrens, suos flexus agit inuicem oppositos. Arteriæ icon hîc expressa est. Ossa tibiæ aperta, medulla rubra erant plena.

LOCVS. NIDVS.

[a] *Lib. 4. c. 1.* BELLONIVS [a] Albardeolas in littore maris Oceani satis frequentes esse scribit, præsertim Britannicæ confinio, ibiq. in excelsis arboribus nidificare. Cæterùm non maritima tantùm amat; sed palustria quoque

[b] *Hist. c. 3.* nam & [b] Aristoteles paludibus, pratis, & campis pasci author est. In vallibus Malalbergi quoque non infrequens est. Ornithologus non tantùm prope mare præcipuè degere, sese audiuisse asserit, sed innatare quoque, & rarò circa dulces aquas conspici: (quod si verum est, commodius Mergis pisces, vt ex Cicerone diximus, extorquebit) denique capi in Anglia, in littore maris, rariùs verò apud suos nempe in Heluetia, & frequentiùs in Bohemia.

VICTVS.

VICTVS. COITVS. PARTVS. HISTORIA DENIQVE RELIQVA.

ARISTOTELES[a] facilè coire hanc auem tradidit, & nidulari, & parere probè. Bellonius ad quatuor fœtus alere, hosq; à ferini saporis cultoribus commendari; putere autem plus quàm Ardeam cineream. Ornithologus Plateam sibi aliquando gustanti gratam, & Anseri non dissimilem visam esse ait, & apud Anglos in delicijs haberi. Vescuntur piscibus omnibus indifferenter cùm feræ, tum cicuratæ, quos vt Mergis eripiant, suprà ex Plinio, & Cicerone diximus. Intestina Gallinarum, & cætera Gallinæ recrementa non aspernãtur. Sunt qui ranis, & serpentibus quoque vesci referant. Ego in dissectæ ventriculo Lucij piscis frusta deprehendi, Ornithologus herbas quasdam aquaticas virides, & ramenta quædam radicum geniculata arundinum, vt conijcit. In aquam, inquit, immissa natabat, & quærebat aliquid immerso rostro in fundo. Irascens adeuntibus rostro aperto, colliso que sonitũ edebat. Pediculis quibusdam latis infestabatur. Bellonius noctũ, vt quiescant, pedibus arborum ramis scribit adhærere.

[a] 9. Hist. cap. 18. Quot fœtus alat. Carnisqua hitas. Quibus vescantur. Pediculis infestatur.

AVGVRIA.

INTER aues *Ardeolarum genere, quas Leucos vocant*, inquit[a] Plinius, *altero oculo carere traduntur* (& ideo faciliùs capi à venatore in latere cæco insidiante, vt Albertus addit, Plinium citans, sed hoc, inquit, præter naturam esse videtur, & falsum) *optimi augurij, cùm ad Austrum volant, Septentrionemve. Solui enim pericula, & metus narrant.* Ego quidem Plinium de hac nostra Leucorodio locutum puto, eamque in augurio faustam habitam esse, sed quomodo altero oculo carere dicat, ignoro. Solent autem homines superstitiosi, vt rem magis admirandam reddant, semper aliquid portentosi effingere; sic idem Plinius *Circum Accipitrem altero pede claudum esse*, tradidit: Sic alij Vulturi mammas esse nugantur, & alij cornua in capite affingunt.

[a] Lib. 11. cap. 37.

DE ALIIS ALIQVOT ALBIS ARDEIS. Cap. XIIII.

THEODORVS Gaza in historia animalium ex[a] Aristotele translata, Albiculam numerat inter eas aues, quæ circa lacus, & fluuios victum quærant: vbi in Græcis nostris codicibus excusis, nihil, quod huic vocabulo respondeat, inuenio. Niphus Scholiastes albam, vel albiculam auem in margine æditionis suæ, & in scholijs, Græcè Λευκὸν dici scribit, quasi ita legerit in codice suo Græco: & esse ex Ardearum genere. Quod quidem rectè, & summo cum iudicio Ornithologus reprehendit. Nam cùm paulò antè Leucorodion, inquit, nominat Aristoteles, quid attineret inutiliter repeti? Nihil autem prætereà illic de Leuco (vt hoc vocabulum pro quacunque aue nostris exemplaribus addẽdum concedam) philosophus tradit, quàm quòd caudam motitet similiter, vt Cinclus, & aliæ ibidem nominatæ aues. Quod præmonuisse volui, ne quis vocabulo Gazę deceptus vel huius Albiculam philosopho Albardeolam esse, vel alicui aui aliæ id nominis priuatim tribuendum existimet, quando id ad quamcunque albam auem extendi queat. Cæterùm vt ad albas Ardeas reuertamur, Ornithologus duas earum species sese obseruasse tradit, vnam fuscâ, aut cæruleâ maiorem, quam Itali Girone vocitent: minorem alteram, quæ ijsdem Garzetto (Garzetta potiùs) vel Garietto, vel Gargea nominetur. Germani, referente eodem, sine differentia magnitudinis. Ardeam albam periphrasticè dicunt ein Vvysser Reiger, Saxones Reiger simpliciter, & Itali simpliciter Garza bianca, Angli à Vvhite Heroun. Garzettũ, inquit idẽ Ornithologus

[a] Lib. 8. capit. 5. Girone.

Ardea alba Ornithologi cum Ranunculo Flammeo.

Garzetti deſcriptio. thologus, ideſt minorẽ Albardeollã in Italia vidi Ferrariæ, cuius iconẽ hîc damus (eſt aũt ea quam & nos ponimus) Auis eſt altiſſima, & iuxta maris paludes inuenitur, magnitudine Ardeæ. Sed quam ego illic vidi calendis Auguſti, adhuc parua erat: & per omnia colore excepto cum vulgari (cinerea) Ardea congruebat. Criſtam ex plumis in capite gerebat (criſtatas autem eſſe Ardeas quaſdam etiam Oppianus annotauit.) Roſtrum erat longum, acutum: pedes nigricabant: inferiùs tamen ſubitò in medio cruris, niger color deſinebat, & viridis è

Color.

Magnitudo.

Criſta.

Roſtrum.

Pedes.

glauculo

Ardeæ albæ genus cum Cyprino.

391

glauculo ſuberat ad extremos vſq; vngues: Minimus pedis digitus binis articulis cõſtabat, proximus ab eo ternis, medius quaternis, vltimus quinis. In criſta capitis dorſum verſus pennæ oblongæ, ad duos cum dimidio dodrantes (ii bene memini) naſcebantur circiter ſex. Eas aiebant ruſtici Ferrarienſes cogi ad ſuum principem deportare: aliquando tamen clam ab eis mãgno pretio vẽdi, circiter triginta ſex denario aureo (ſic habet). Cùm hac Ardea ab Ornithologo deſcripta eandem, vel ſaltem conſimilem iudicaui, quam cum Malalbergi in vallibus noſtris eſſem, ad me allatam ſic raptim deſcripſi: Auis eſt tota alba, roſtro tamen ſuprà nigro, infrà cœruleo colore, oblongo, cauda breui. In dorſo rariores aliquot habet pennas, easque oblongas, quibus pileos, & galeas ſuas proceres exornant. Tres item pinnæ in capite criſtam efficiebant, ſed breuiores erant, & coloris albi. Pedes in ſuperiori parte erant nigri, infrà virides (dicebant autem pullum eſſe) Pupilla oculorum nigra, iris lutea. Pennas capitis, & dorſi, cum iraſcebatur, aiebant erigi. Nidulatur in eiſdem cum alijs Ardeis, locis. Ab hac diuerſa videtur Gallorum Aigrette, quam Italis Agroti dici ſcribit Bellonius: cuius hîc de ea aue integrum caput inſeruimus. L'Aigrette, inquit, inter Ardeæ ſpecies recenſenda eſt. Degit enim, & nidificat; & eiſdem moribus eſt cum Ardea. Nomen à Gallis à vocis acredine inditum, quæ quidem altior, & vehementior illi eſt, quàm Ardeæ. Italis Agroti nominatur. Dubitandum videtur, nunquid id nominis vel nos ab illis, vel illi à nobis ſint mutuati. Cùm verò Ardea minor ſit, atque alba, ſuſpicatus ſum Gazæ Albiculam eſſe, qui ita apud Ariſtotelem λευκὸς vertit, ad differentiam Leucordij, quam Albardeolam interpretatur. Cæterùm liberè, & ſine vlla diſſimulatione, quid ſentimus, adieremus. Degit hoc auium

Authoris deſcriptio.
Color.
Roſtrum.
Cauda.
Criſta.
Pedes.
Oculi.

Aigrette Gallorum

* *Lib. 4. capit. 6.*

Aigretta Gallorum cum hippari nuda.

genus

genus circa ripas, ideoque cruribus longis à natura donata, quæ & cinerea sunt, pedes nigri, & grandes: ideoque vt Ardea videtur gibbosa. Oculos rotundos aureus circulus ambit, Rostrum vt in Ardea Stellari, sed exilius. Circa maris, fluminis, vel stagni cuiuspiam margines degens ceu tremere videtur, vno pede in aquam posito, ac si pisces, quibus inhiat, ad captat, cupiat perterrefacere. Cùm autem Ardeæ albæ, & Aigrettæ naturam conferremus, iudicauimus, huius Aristotelem non meminisse. Qui mediterranea loca habitant, ab his auibus maximopere infestantur. Sæpe enim cateruatim in altam aliquam arborem, quæ magno cultu, & cura ad tantam altitudinem peruenit, inuolantes, excrementis suis extinguunt, aridamque reddunt. Pinnas quasdam habet in dorso ad vtramque alarum coltam albas, atque tenues, quæ carè admodum væneunt in vrbibus Turcæ subiectis, vnde sunt qui clam eas suffurentur ab ijs, qui eas vænales ad forum deferunt, pretij illarum ignaris. Caro delicata est, ac tenella, sapore prorsus Ardeæ similis. Gaza codicem Græcum Aristotelicum diuersum habuerit ab eo, qui Venetijs, & in Germania impressus est. In his enim, vbi ille habet (Pelagicus & fluuios Iunco, Cinclus, Albicula, Tringa) Leucos non reperitur, quod lectorem admonitum voluimus, sicut quoq; tanquam certò affirmare, quæ super Ardea alba, Aigretta, & Leucorodio scripsimus, etiamsi incertæ sint nomenclaturæ antiquę. Hęc omnia ille, qui in tertio eiusdem libri capite, alias Ardeas reperiri albas dixerat in Britannia potissimùm, quę nihil à cinerea differrent, præterquam quòd albę essent; quod nos quoque antè ex quodam Anglo, quem Bellonius quoque citat, scripsimus, & hîc quę de ea scribit Bellonius, non repetimus, maximè cùm hoc Ardeæ genus cum cinerea coniugio copulari fuerit obseruatũ. Ex minoribus quoque albis Ardeis hæc est, cuius hic icon exprimitur, & quæ in vallibus nostris Garzetta, & Garza bianca appellatur. Auis est tota candida exceptis cruribus, & rostro, quæ atra sunt. Rostrum longum, gracile, in extremo acutissimum, vbique vnicolor. Inter oculos, & rostrum macula quædam conspicitur viridis. Nigram oculorum pupillam lutea, vel aurea ferè iris ambit, hanc rursus circulus niger. Collum, & crura, vt in aliarum Ardearum genere longa. Longi item pedum digiti, sed lutei: posticus omnium minimus, anteriorum medius longissimus, secundum longitudine locum habet in dextro situ positus. Vngues atri, acuti. Alæ maximæ, cauda breuis, corpus exile. Postremo loco collocatam auem, quanuis rostrum reliquis Ardeis comparatum habeat breuiusculum, Ardeis albis, quod maiori corporis parte planè candida sit, annumerauimus. Auis postremo loco præcedenti descripta minor, contrà carnosior. Rostrum paruum, crassum, acutum, in extremo, totum luteum. Vertex capitis, & ceruix colore ferè croceo resplendet, qui color, licet remissior, in pectore quoque conspicitur. Collum, quàm in alijs Ardeis breuius. Oculi ceu in lutea quadam macula locantur. Eorum iridem luteam ambit circulus niger. Femora, & tibiæ longiusculæ ex flauo ad croceum vergente colore. Digiti pedum pro portione corporis quàm in alijs Ardeis maiores, longissimi, fusci, albicantibus quoque annulis circumdati. Priores duos membrana parua coniungit, vt in cæteris. Vngues longi, acutissimi, & vnci. Vnguis autem medij digiti cęteris longioris serratus est, vt in Asteria, siue Botauro. Cauda non admodum breuis. Postremo loco picta rostro est breui, crasso & acuto digitis pedum longissimis anterioribus, fusci, caput ad croceum vergit. Rostrum & crura flaua sunt, cæterò tota auis candida.

Crura.
Oculi.
Rostrum.

Noxas quas inferant arboribus.

Caro.

Ardea alba minor alia.
Garzetta, vel Garza bianca.
Descriptio.
Color.
Rostrum.
Oculi.
Collum.
Crura.
Digiti.
Alæ.
Cauda.
Ardeæ albæ minoris descriptio.
Magnitudo.
Rostrum.
Caput.
Collum.
Oculi.

DE

Ardea alba minor.

Leucorodios seu Ardea alba minor, alia cum chalcide Rondelet.

Ardea minor alia vertice Croceo.

DE ARDEIS ALIIS MINORIBVS. Cap. XV.

ANTEQVAM ad tertium Ardearum genus, quod Asteriam nominat Philosophus, accedam, alias quasdam minores breuiter describam, & depingam. Quæ primo loco datur, ego prius Ardeam hæmatopodem, aut erythropodem appellabam, postea verò ab vtroque Scaligero edoctus Phœnicopodem, siue Hæmatopodem simpliciter, & Cirrhim Vergilianam nuncupo. Aremonicis Galliæ populis, teste [a] Iulio Cæsare Scaligero, Egretta dicitur, estq. duorum generum, maior scilicet, & minor. Cæterùm priusquam hanc describamus, operæ erit pretium ex vtroque Scaligero argumenta, atque notas colligere, quibus Virgilij Cirrim esse velint. *Albo* (Ardearum generi) *simillima*, inquit Scaliger Pater, *Phœnicopus, maior, minorq. . Taurini vtramque Garzam: Aremorici minores Egrettas nuncupant. Crurum tantum rubore, vnde & nomen ab Ardea differt. Quo loco doctissimorum virorum lapsus notandus est, qui Cirrim Virgilianam putant esse Galeritam, solius apicis ducti specie: qua vtrique quidem generi communis, haud parum tamen differt. In Alauda plumarum series separatarum cristam efficit, vbi suffolluntur. Cirri pinnula oblonga, pulcherrima: quibus addebamus pileolis decus iuuenes, infans, ventosiq. ingenij testimonium: sicut ederam Ecippæ, aut œnopolio. Neque verò solus error est. Et comes alter ille. Cùm Haliætum Falconem pingit Albertus: cuius pes alter vncis vnguibus armetur ad auiam prædam: alter sit Anserino similis ad natandum. Idem Falco, Nisus, Haliætus è Virgilij pulcherrimo poemate. Nisus enim in Haliætum eo canente, mutatus est. Falco noster Phœnicopoda prædatur ad victum, Nisus apud Maronem Cirrim. Tertia itaque multorum culpa, qui Nisum Sparuerium existimarunt, quia Cirrim pro Alauda capiebant. Saltem Smerilium dixissent. Sparuerium aliquando a Græco deduxi sem, παρὰ τὸ σπαράττειν aues: quam vocem in Italiam simul hexarchatus cum Gracula superbia importassent, nisi Germanice sic eum appellaremus. Caterùm quæ de Cirri opinio ad Alaudam translata est, cùm tam altè insederit animis hominum, vix vt vllo pacto auelli posse videatur (quippe etiam, dum hæc scriberemus, amicus meus summus, idemq. doctissimus, pertinacia sua huic sententiæ imminebat,) testimonio dictissimi poetæ labes hæc eluenda est. Ille in eodem poemate sic scribit.*

Inde alias partes, minioq. infecta rubenti.

Crura Harum minorum copia est in æstuarijs, stagnisq. Atedulorum. Neque alia est Hæmatopus. Vnam domi aluimus, certissimam muscarum pernitiem. Mirum & in hac, quod de Ardea dicebamus. Qua aquaticis in locis totas hyemes perferre queat: sub cælis nostris, vbi longe mitius agitatur, mediocris frigoris adeo erat impatiens, vt in cineribus calidis cubaret: ita verò cubaret, vt igni tandem extincta sit. Hæc [b] Scaliger pater, ex quo Iosephus filius, *Haliætum*, inquit, *eandem, & Nisum facit. Ferè omnes inuasit opinio Cirrim esse Alaudam nostram, vno Cristæ argumento. Nisum verò Accipitrem. Quod & veteribus persuasum video: nam in perueteri glossario inueni. Circum ἵέραξ ὡς δ' ὄρνιν, μεταβαλὼν ἐπὶ τῆς σκύλλης τῆς Νίσου μελάνρως. frustrà. Nam & Accipiter non est è genere Aquilarum, vt Haliætus. Et Haliætus, vt ipsum nomen indicat, marinas, & palustres aues venatur. At Alauda non est marina auis: tametsi nescio quas marinas Alaudas in Aremoricis inueniri. Esto. Non conuenit Alauda cum descriptione Cirris nostra. Deinde qui nescit, Alaudam κορυδαλλίδα esse. Quid ergo opus est κῆρυν vocari? Non est ergo Alauda nostra. Itaque nec Haliætus Accipiter. Quare cum parente meo puto Cirrim eam esse, quam Egrettam vulgò vocamus. Neque obstet plumarum varietas, qua hic ei attribuitur, non magis sanè quàm Cycno, quem ποικιλόπτερον vocauit Pratinas Philasius. Egrettam venatur Falco, nam Accipitris congressus impar. Ergò Haliætus Virgilij est Falco noster. Nam alius est Aristoteli, vt alia Echeneis est Aristoteli, & Plinio, alia Oppiano. Egrettarum cum sint duo genera, alterum cum apice in capite, alterum careat: hoc quod caret est Aristotelis λωπόδυτος, alterum κῆρυς. Apud Plautum.*

I nunc venare leporem, nunc Cirrim tenes.

Manifesto ostenditur (est autem allusum ex apologo quodam) eum, qui Cirrim venari potest posse & leporem quod sanè non faceret Accipiter. At Falco, & leporem, & Agrettam, seu Egrettam capit. Plerique ex nobilitate Gallica etiam Falcones ad leporis captiuam instituunt &c. Huiusmodi autem Ardea, siue Egretta cæteris Ardeis ferè omnibus minor est, & collo admodum breui: tota fere ex croceo ad colorem castaneæ vergens, pronè intensiùs, supinè, & super alis remissiùs.

[a] *Exer. 233.*

[b] *In comm in Cirrim.*

Hæmatopus.
Phœnicopus.
Cirris Virgilij.
Egretta.
Etymum.
Galerita non est Cirris Virgilij.
Haliætus. Falco.
Sparuerius Smerilius.
Phenicopodum minorum vbi copia.
Alaudæ marinæ vbi.
Haliætus alius est Virgilio, alius Aristoteli.
Echeneis.
Plautus explicatus.
Descriptio.
Color.

Hæmatopos, ſiue Cirrhis Virgilij Scaligeri.

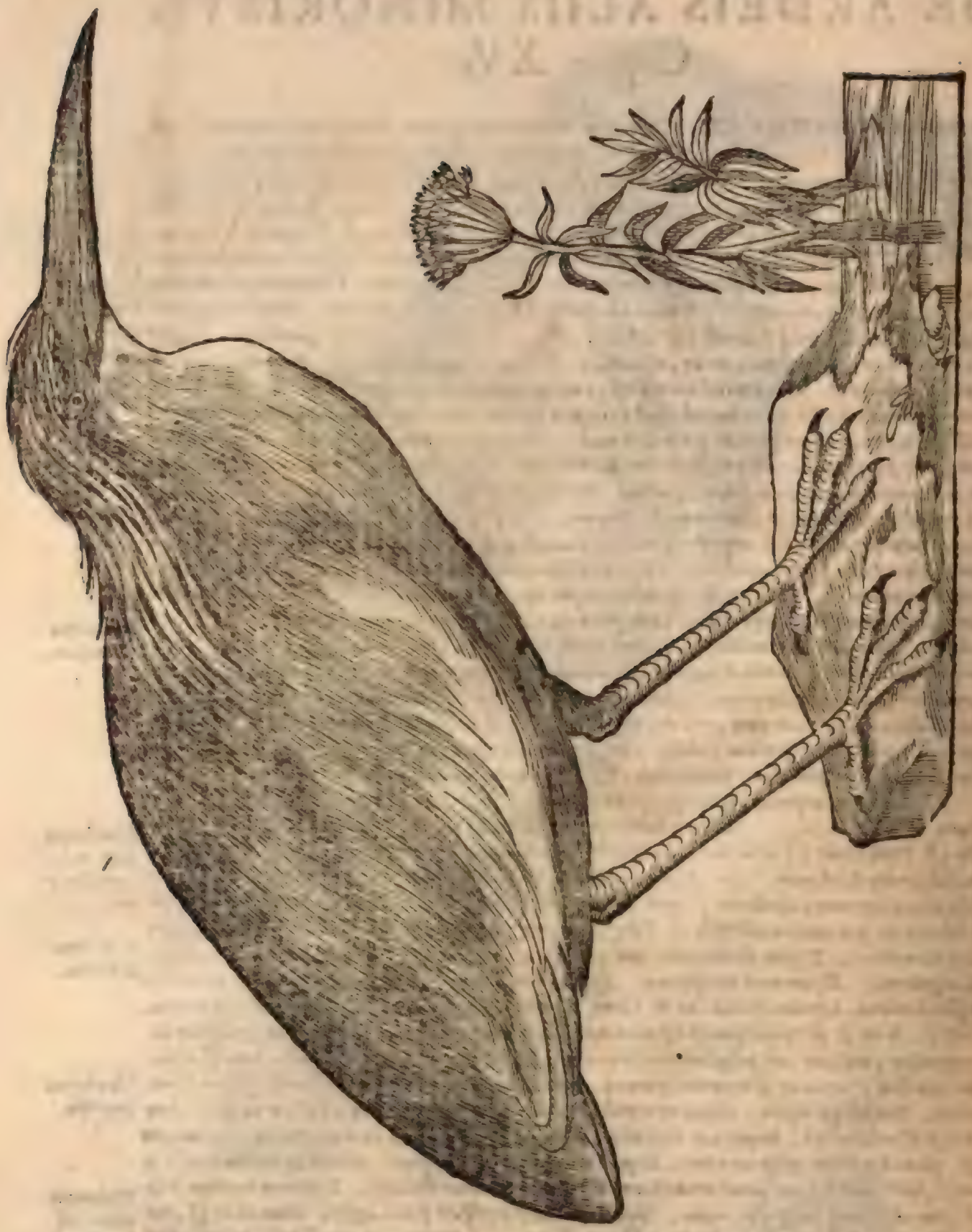

Cauda. Oculi. Roſtrum. Crura.

Cauda tam exigua, vt prorſus ea carere videatur. Oculorum iridem, quæ lutea eſt, miniaceus ambit circulus, & hunc rurſus niger, ex fronte per totum caput ſupernum, & ceruicem pennæ pulcherrimæ partim luteæ, partim atræ orientes dependent. Roſtrum robuſtum, longum, acutum, bicolor, quâ caput tangit, viridi, vel ex viridi ad cæruleum inclinans, hicq. color ad medium roſtri, & vltra etiam perdurat, reliquum atrum eſt. Crura, & pedes rubro ſaturato colore, vt in Columbis multis; vngues nigri. Sunt autem pedum digiti perquam longi, & exigua membrana, vel eius rudimento coniuncti.

Huic

Ardea caſtanei colori alia.

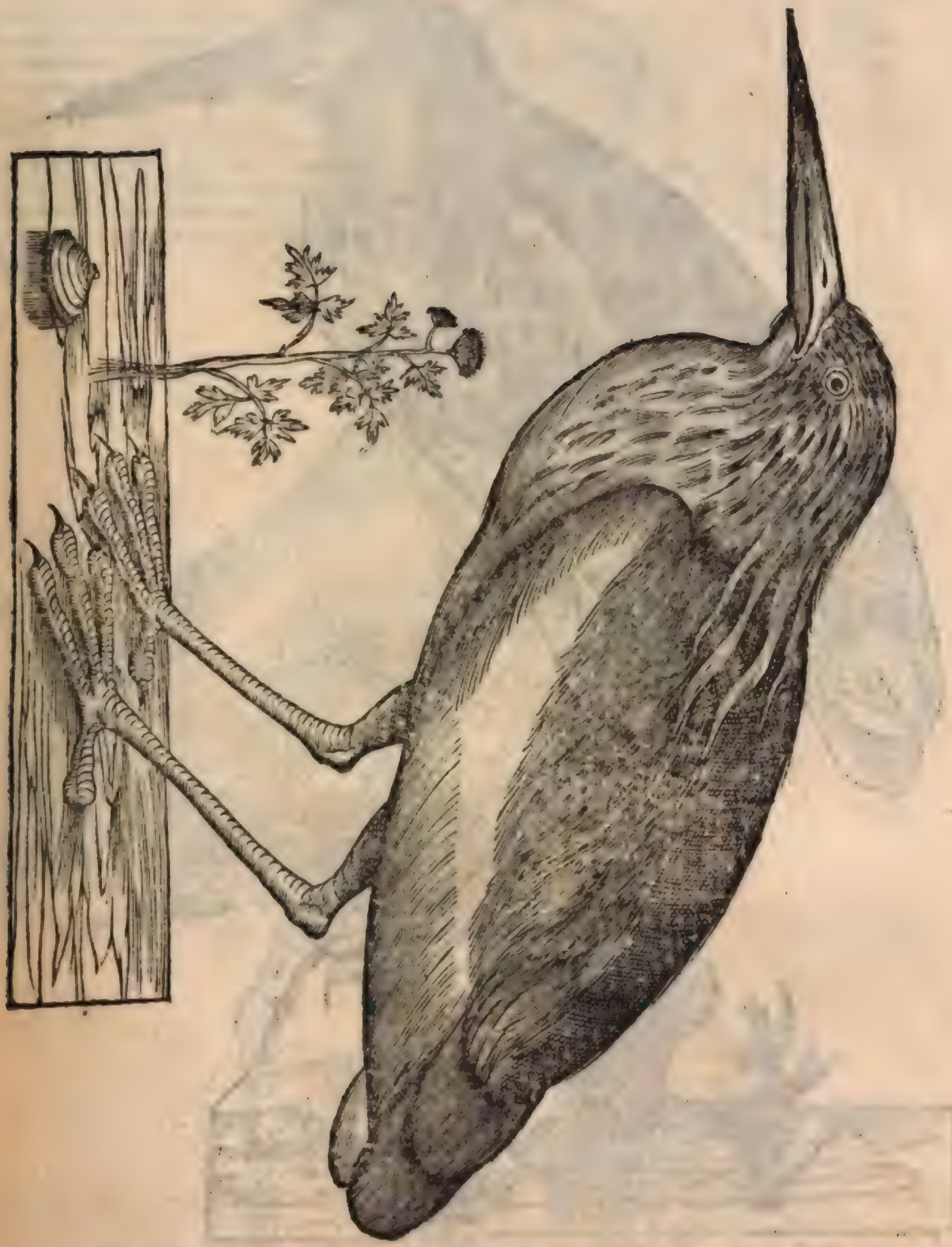

Huic per omnia ſimilis eſt, quæ ſecundo loco expreſſa cernitur, niſi quòd in hac color idem ſit remiſſior. Verùm & pedum color diſcrepat, videlicet ſubflauus. Denique collùm in hac ad latera maculis multis conſpergitur nigris, quæ in illa non viſuntur. Ardea alia conſimilis. Color.

Ardeæ aliud genus, quam Sguacco vocant.

Collum. Sguacco. magnitudo Roſtrum, Oculi. Caput. Colium.

Eiuſmodi Ardeæ genus, quod in vallibus noſtris Sguacco dicunt, cirros in capite gerit eiuſdem penè coloris cum proximè præcedentibus, quibus magnitudine ferè compar, vel paulò minor eſt. Roſtrum huic brevius robuſtum tamen, eiuſdem cum toto tergore coloris, nempe ex luteo ferrugineus. Iris in oculo aurea à nigro ambitur circulo. Caput totum, collumq; luteo, albo q; & nigro variant. Pronè ad ventrem candicat, quemadmodum etiam cauda, & potior alarum pars. Femora lutea, tibiæ, & digiti, vt in quibuſdam Gallinulis aquaticis virideſcunt. Aiunt eſſe audacem, & animoſam. In

Ardeæ alia ſpecies, quæ vulgò Squaiotta dicitur Malalbergi, cum Tinca.

In eodem Ardeario, ſeu Garzara, quam ſuprà deſcripſi, congener alia Ardea haud rarò conſpicitur, quàm Squaiottam nuncupant ruſtici accolæ. Roſtro eſt luteo, in extremo nigricante, cauda breui, pedibus viridibus. Apex capitis triginta plumis conſtat, quarum mediæ albæ ſunt, extremæ nigræ. Sunt & in tergore eiuſcemodi elegantes pinnæ coloris rubicundi, in ſuis radicibus albæ: à voce nomen vtraque fortè habuerit.

Squaiottæ deſcriptio.
Roſtrum.
Criſta.

Ardea minor alia roſtro arcuato.

Ardeæ alius congeneris deſcriptio.

Hæc denique vltimo loco poſita, etſi roſtrũ habeat magis, quàm reliquæ præcedentes omnes arcuatum, colore q. ſit prorſus leucopheo, placuit tamen hiſce poſterioribus congenerem facere, quam ſeparatim de ea quid temerè ſcribere. Auis aſpectu non inuenuſta, pronè ad collu, & pectus, quod nigris maculis vt in Ardea deorſum deſcendentibus conſperſum cernitur; albicat. Cætera auis tota leucophel coloris eſt, pronè remiſſioris, ſupinè intenſioris. Femora in hac aue contrà ac in reliquis, pennis veſtiuntur.

DE ARDEA ASTERIA, SIVE STELLARI. Cap. XVI.

SYNONYMA.

TERTIVM Ardearum genus [a] Aristoteli ἀστερίας Græcè dicitur, Latinis, Stellaris, quòd punctis tanquam stellis eleganter picta sit, & distincta: sicut quoddam etiam Accipitris, item piscis genus Asterius cognominatur. Eidem Aristoteli cùm hæc auis ὄνος, ideſt Piger cognominetur, quoniám in fabula sit, olim è seruo in auem transijsse, atque (vt cognomen sonat) iners, ociosaq. sit. Ornithologi industriè admodum auem Æliano simpliciter Asteriam dictam cum hac nostra eandem esse, quia vt videtur, natura, & nomen conueniant: sed verba Æliani adscribam? *Hac* (Asterias) *mansuescit*, inquit, *in Aegypto, atque adeo praclarè humanam vocem intelligit, vt si quis huic conuicium fecerit, vel appellauerit seruum, ex ea contumelia irascatur: vel eandem ipsam vocauerit pigram, & sic doleat, tanquam ignobilitatis, & segnitia argutè indignetur.* Mihi sanè, inquit Ornithologus (neque mihi aliter videtur) hæc auis non alio, quam Ardea Stellaris videtur, cui seruæ, & pigræ conuicia conueniunt. Nam ex seruo mutatam eam fabulantur & Ocnon quoque, ideſt, pigram cognominant? Sed & cicurari facilè puto, vt cæteras quoque Ardeas, & ad iracundiam moueri facilè, cùm præ cæteris Ardeis oculos hominum appetat. Hæc ille. Plinio item Asterias dicitur, seruata Græca dictione. Bellonius Taurum quoque eidem Plinio dici conijcit; item Phoix, quòd è serua huius nominis in auem mutata sit. *Auis est*, inquit Plinius, *quæ boum mugitus imitetur, in Arelatensi agro Taurus appellata, alioqui parua.* Ornithologus Bellonij opinioni etiam subscribens: Eadem fortè, inquit, Ardea Stellaris est, quando, & Botauri nomen conuenit, & vox mugiens: magnitudo tantùm obsistit. Sed si ad tantam vocem conferatur tanta auis parua dicatur: & eadem in Ardearum genere ferè minima est. Recentiores Botaurum, & Butorium dicunt, Anglus quidam Butoram: quanquam Alberto Butorius ineptè sit Buteo Accipiter. Dicitur autem Botaurus, quasi Botaurus, eo quòd Tauri boatum, ideſt, mugitum imitari videtur. Rostro enim inserto palustri terræ vocem edit horribilem. Vnde recentiores quidam imperitè admodum Butorium cum Onocrotalo confundunt, quoniam vtraque auis absonam, & horribilem vocem emittat. Onocrotalus verò vocem edit asininæ potiSs, quàm taurinæ comparem. Emittunt & Olores interdũ bombos ruditui asinino non dissimiles: sed breues, & qui longè audiri non possint. Neque etiamalia, quàm Butorius est, quæ Butio authori Philomelæ vocatur hoc versu.

Inq. paludiferis Butio butit aquis.

In quibusdam Italiæ locis. Trombone dicitur à voce tubæ sonitum æmulante: Ferrariæ, & Bononiæ Terrabuso, seu Terrabusa, quasi terram perforans. Gallis dicitur Heron Pareſſeux, & Butor: in Britannia, teste Bellonio, Galerand. Germanis variis nomenclaturis pro regionum diuersitate Vorid, Merrid, MaszKu, quæ voces omnes a boue teste Ornithologo, factę sunt, eò quòd eius vocem mugientis imitetur, & ab arundinibus, Rortrum, Rordump, Rorreigel: ex quibus duo priora nomina ab arundinibur, & tuba composita esse ait, quòd inter arundines degere soleat, & tubæ sonum reddere, & MoszKu vel Moszochs, à paludibus, ac si bouem palustrem dicas. Rorreigel Ardeam palustrem significare: vt Moszreigel (nam sic quoque apud Vuirtembergenses, inquit, appellatur) Ardeam palustrem. Aliquos non Rordump, sed Rordumpf scribere, alios Rordummel: Frisios Reidomel alios corruptiùs Rosdam. Esse qui retineant Gallicum nomen Pittouer. Aliquos item apud suos Lorriad potiùs quàm Vrrind appellare, ideſt, mugientem bouem, à verbo Luyen (quasi enim Luyend rind) Saxones ein Vasser ochs, ideſt, bouem aquaticum. In Austria Erdbull, quòd rostro cauo aliquo terræ inserto sonet. Quanquam, inquit, arundini, alij aquæ rostrũ, cùm mugit, inserere putant. Augustæ Vindelicorum Hortybel, fortè à sono, qui nimium grauis, & absonus audiatur. Esse deniq; qui PicKurt dicant, à pungendo fortassis: nã, inquit, & oculos appetit. Anglicè Buttour, vel Bittour, vel Pittour. Hollandis Pittoor. Ornithologus in inferiore Germania alicubi etiam dici se audiuisse scribit Somphorn, vel Sompshorn à sonitu tubicinis, vel cornicinis. Polonicè BunK, Illyricè Bubacz, aut Fuser, Turcicè Gelue.

[a] 9 Hist. ca. 18.

Etymum.

ὄνος.

Asteriæ quæ auis Aeliano.

Li. 10. c. 60.

Lib. 4. c. 4. Taurus.

Botaurus. Butorius. Botaurum etymum.

Butorius cur cũ Onocrotalo cõfundatur.

Butio.

Trombone Terrabuso.

Bos palustris. Ardea palustris.

Bos mugiẽs Bos aquaticus.

GENERA.

GENERA. DIFFERENTIÆ.

Aſterię, tria genera.

ETSI vnum tantùm Aſteriæ, ſiue Oeni Ardeę genus agnouerit Ariſtoteles, noſtro tamen ſæculo tria, niſi etiam fortè plura, reperiũtur, maius nempe, & minus, & tertium, quod in Hollandia criſtatum reperiri teſtatur Ornithologus: ſuper qua re quæſitus à me Hollandus non indoctus, reſpondit ſeſe id genus Ardeæ nunquam ibi vidiſſe. Cæterùm tamen circa Adriaticum mare Quaiotti vulgò dicſitur ſimiles Stellari maiori, iride oculorum ſimiliter flaua: quæ cùm ad ætatem peruenerint, cirros è capite retrò oblongos tendunt, albos, in extremitate nigros: alæ infra pectus albent, ſi bene memini: vel partim albæ ſunt, partim (ſuperiùs) ex fuſco rubent, qui color in aliis corporis partibus reperitur. Dorſo color ſimplex, fuſcus, collo varius.

Quaiotti.

FORMA. DESCRIPTIO.

Forma.

EVCVLENTER nobis deſcripſit hanc auem (minorem nempe, quæ Ariſtoteli tantùm nota fuiſſe videtur) quidam Anglus his verbis: Buttora, quem multi quoque docti Onocrotalum eſſe putant, auis eſt tota corporis figura Ardeæ ſimilis, longis cruribus, ſed Ardea breuioribus; longo collo, & nisi è plumoſo, & roſtro nec breui, nec obtuſo. Caput pennæ tegunt nigerrimæ: reliquum verò corpus fuſcæ, & pallidæ maculis nigris denſiſſimè reſperſæ. Pedes habet longiſſimos: nam inter extremos vngues medij digiti pedis vnius, & calcis eiuſdem, ſpithames longitudo intercedit. Vngues habet longiſſimos: nam ille, qui calcis vicem in auibus gerit, longitudine ſeſquiunciam ſuperat: quare ad fricandos dentes noſtrates vtuntur, & argento inſerunt (idem in Gallia fieri ſcribit Bellonius, idem & Hollandos facere audio) medius digitus vtriuſque pedis, qui cæteris longior eſt; vnguem habet portentoſum, nempe dentatum, & ſerratum, non ſecus ac pectunculorum teſtę ſerratæ ſunt, ad lubricas anguillas, quas ceperit, retinendas procul dubio à natura ordinatum. Cauda illi breuiſſima eſt, & ſtomachus capaciſſimus, quo ingluuiei loco vtitur. Hæc ille. Huiuſcemodi Ardeam ſuperioribus annis in foro coëmptam ſic deſcripſi. Ab extremo roſtro ad extremos vſque pedes commenſa auis quinque dodrantum longitudinem explet. Roſtrum ei eſt rectum, acutum, palmum longum, pollicem latum, ſupernè fuſcum, infernè ſubrubrum, interne canaliculatum, & ſtrijs oblongis tribus inæquale. Mandibula inferior lateribus, ac oris ſuis inſtar cultri incidentibus in ſuperiorem ſubiens includitur. Rictus palmum cum dimidio longus. Oculorum palpebræ non prorſus rotundæ plumis nudæ ſunt. Aures patulæ plumulis ſubfuluis circumdantur. Capitis verticem plumæ coloris atri veſtiunt. Collum dodrantem, & dimidium palmum longum, plumis frequentiſſimis, & oblongiuſculis obſitum. Totius autem corporis plumæ ſubruffæ, ſeu ferrugineæ maculis nigris tranſuerſim ductis variegantur: ſolius pectoris, & vropygij notæ in longum extenduntur. Radices plumarum omnes albicant. Itaque colore pennarum extimo Attagenem, Perdicemúe vel etiam Scolopacem refert, & Phaſianum fœminam. Alæ ſingulæ pennis craſſi calami, ac rectricibus vigintiquatuor, cauda verò breuiſſima denis inſtructa ſunt. Poſt alarum pennas dictas, & quaternas breuiuſculas intermedias tanquam quædam alarum appendix decem conſtans pennis dorſo incumbens conſpicitur. Ab extremis femoris plumulis ad vngues vſque color conſpicitur è plumbeo ad luteum vergens, cum aliquo virore. Extenſi digiti pedum in longum dodrantem cum vnguibus patent, vt Aquilis. Longiſſimus digitorum medius vngue armatur interno latere ſulcato, nec non inſtar pectinis, ſerræúe dentato. Vnguium maximus poſtici, ſeu calcaris trium digitorum longitudinem ſuperat. Inter minimum digitum, & medium membrana interijcitur, vt in palmipedibus, argumentò quod victum ex aqua circa ſtagna quærat. Cùm verò infixo in aquam, lutum, terramúe roſtro, mugitum inſtar tauri ædere conſtet, qui ad duorum, aut trium milliarium Italicorũ ſpacium obauditur, neceſſe fuit etiã vocis inſtrumento, nempe aſpera arteria ab alijs diuerſa hanc auem à natura donatam fuiſſe. Hæc autem in Cycno, & pleriſque alijs duplici larynge, nempe vna ſub radice lingua, altera vbi primum diuaricatur ipſa aſpera arteria conſtituta. In Botauro tota arteria continua eſt; larynx nulla, nec quod huic analogia quadam reſpondeat. Verùm hoc damni compen-

Caput.
Color.
Pedes.
Vngues.
Cauda.
Stomachus.
Authoris deſcriptio.
Lõgitudo.
Roſtrum.
Aures.
Color.
Alæ.
Pedes.
Arteria aſpera.

ſare

Ardea ſtellaris minor, ſiue Ocnus.

Ardeæ ſtellaris ceu Botauri aſpera arteria.

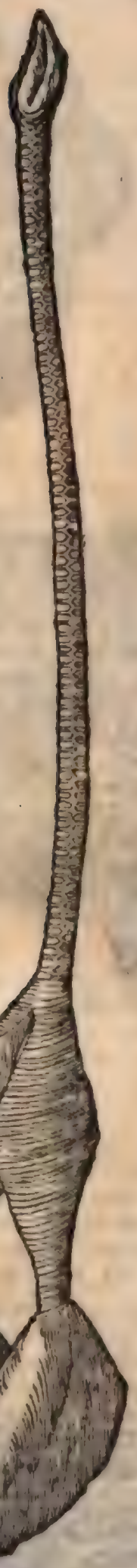

Clamoris efforma-- tio.

[a] *Lib.4. capit.4.*

Inteſtinũ.

Ventriculus.

ſare voluiſſe natura videtur, canalium duorũ arteriæ hinc inde in pulmones vtroſque dextrum, & ſiniſtrum abeuntium ſtructurã ita fabricata eſt, vt annuli cartilagineiminimè totum abſoluent circulum, ſed medium duntaxat, nẽpe exteriori parte: interiori verò, vbi alijs auibus hi circuli fiſſura tã tummodo in longum diſſecantur, membranâ quã dam tenuiſſimam alterã canalis diuaricati exactè medietatem abſoluẽtem obtendit planam, & æquabilẽ: quin & hemycyclos exterius latus componentes raros admodum, interiectis ſubtiliſſimis membranis, ſiue tunicis fecit, nempe ad faciliorem, & maiorem diſtẽſionẽ, quo nempe largiſſimus, & copioſus hoc adeo tumeſcere, ac inflari facili meatu conceptus aer, atq; roſtro in aquam inſerto aliquan diu retentus, tandem per extractum, & apertum roſtrum qua data porta maximo impetu erũpens ingentem illum boarum taurinũ edere poſſit.[a] Bellonius, qui in deſcribenda hac aue diligẽtior fuit, quàm in depingenda (nã expreſſa icon lſpidam potius, quàm Botaurum refert,) arteriam huic aui tribuit rotundam, firmam magnitudine fermè digiti, annulisque præditam non ſeparatis, vt in cæteris auibus. Prolobo caret, at eius loco ampliſſimum œrophagum habet. Inteſtino recto duo ſunt appẽdices, ſeu inteſtina cœca. Ventriculum non cæterarum auium ventriculis, ſed canino ſimilem habet.

LOCVS.

LOCVS. NIDVS. VICTVS. PARTVS. EDVCATIO.

BOTAVRVS ad ripas lacuum, & paludium ceu otiosus desidet, pisces adnatantes obseruans, quos, & præcipuè anguillas auidissimè vorat: nec vllam aliam auem esse aiunt, excepto Mergo, quæ istâ sit voracior. Author de natura rerum ranas, & alia animalia venenata edere scribit. Nidum ex arundinibus intertextum in quodam lacu cum ouis duodecim: sese vidisse affirmat Ornithologus: ipsamque auem colore ita quidem ad arundinem accedere, vt inter arundines sedens vix deprehendatur. Contrà Bellonius nidum construere tradit ex furculis, eumque in excellarum arborum ramis, denique tria, aut quatuor in eo oua excludere. Quamobrem in tanta, tamque manifesta controuersia aucupes essent consulendi: ego autem eius nidum nũquam obseruaui. Alius quidam obscurus author, qui se physiologum nominat, matrem, ait, exclusos fœtus mox sub alis fouere, singulum autem sub singula (quasi verò binos tantùm pariat) eisque ita materno corpori adhærentibus incedere, prominentibusque eorum rostris cibum benignè ministrare.

Vbi degat.

Voracitas. Quibus vescatur.

Nidus.

MORES. INGENIVM.

ARDEA Stellaris piger (a Ocnus) *cognominata*, inquit Aristoteles, *in fabula est, vt olim è seruo in auem transierit, atque* (vt cognomen sonat) *iners, otiosaque est. Talis Ardeolarum vita est*. Recentiores quoque pigram auem esse inquiunt, & non facilè refugere hominem, vt aliquando ad nidum vsque accedẽtem expectet. Vsque autem adeo non metuere, nec se loco mouere, nisi proximè ventum sit: tunc enim se aut iuncis, aut arundinibus abdere, aut in aqua immergere. Hanc itaq; præcipuè auem intellexerit Apollonius per epistolam Tarsenses reprehendens, quod iuxta Cydni aquas ociantes, tanquam fluuiatiles aues sederent. Videtur verò mihi eius pigritia, atque inertia à difficili volatu maximè pendere: nam ægrè admodum euolat, & nisi prius salierit: & non malè ei pigritia illa cedit: siquidem tam otiosè prope ripas aquarum sedens admodum industriè pisces captat. Eo enim loci, vt scribunt physiologici, vbi pisces frequentes nouit, adeo quieta consistit, vt planè videatur mortua, & incautis illis minus suspecta sit. Præterea ne colli longitudine suspecta sese prodat, breue id incuruando facit, vt cum pisces ei quasi nihil præmeditanti adnatarint, collo extenso eos arripiat. Addit Albertus similiter, cùm illaqueatum se sentit, stare immobilem, & venenatorem apprehensurum, rostro, quo multum valet, vt Ardea, incautum vulnerare.

a *9. Hist. cap. 18.*

Pigra auis est.

Cur pigra.

Actus in piscando.

VOX.

ROSTRO, vt diximus, in aquas, lutum, vel terram inferens, bombos taurinæ, aut bubulæ voci simillimos emittit, eosque si Alberto credimus, tempore verno magis, cùm libidine accenditur. Eiusmodi auis authori Philomelæ bubire dicitur hoc versu:

Inque paludiferis Butio bubit aquis.

Ad hanc itaque Ardeam Stellarem, siue Botaurum tum nominis, tum soni similitudine pertinent soni, quos Βοιωτὸς appellauit b Aristoteles in problematibus, Gaza seruata Græca voce fermè Bobugos, interpres vetus Bubices. Et quoniam eadem ratio videtur sonitus etiam harum auium, nec aliam reddi posse, Philosophi verba adscribam. *Cur paludibus*, inquit, *iuxta fluuios positis fieri soleant, qui bomugi appellantur, quos tauros numini relligiosos fabula narrant? Est id sanè fremitus mugitui tauri adeo similis, vt boues, cùm audiunt, non secus afficiantur, quàm si taurum senserint mugientem? An cum aut fluuij in paludes se fundunt, aut paludes restagnant, & vel à mari offensæ retorquentur, vel flatum vniuersum emittunt, tum fremitus ille excitatur? Causa verò quod terra cauerna insodiuntur, in quas aqua interrumpens, quoniam fluctus in eiusmodi redundatione mouet aerem per anfractias, ceu si quis in amphoram inanem strepitum per*

Quando magis clamet.

Bubire.

b *Sect. 2. 35*

Bomugi soni qui Bubices.

osculum

estulum mouerit, mugimento similis sonus exultabit. Mugitus etenim bobus per idipsum figura genus profertur. Multas autem, muraque voces informare figuræ cauernarum variæ (inæquales) *possunt. Nam & amphoræ fundum si quis detracto operculo vicissim modò intus attrahens, modò extrà depellẽs perterat, sonum per intercapedinem tam ingenuum reddet, vt bellua pertimescant, & fugiant, quod pomariorum custodes* (oporophyllaces) *emoliri consueuere.* Hæc ille.

PROVERBIA.

Ocni funiculum texere qui dicãtur.

[a] *In Phocis* Ocnus qui vir.

OCNI funiculum texere dicuntur, qui ex suis laboribus nihil vtilitatis percipiunt.[a] Pausanias enim describens imagines, quæ Delphis spectantur, *Post Vlyssis socios*, inquit, *vir quidam sedens conspicitur. Inscriptio Ocnum esse testatur. Funiculum autem nectit. Astat asina, quæ quicquid est nexum deuorat. Ocnum hunc hominem laboriosum fuisse memorant: sed vxorem habuisse sumptuosam, à qua quicquid in laboribus collegerat, non ita multò pòst fuisse dilapidatum. Hac per Ocni vxorem obscure tradidisse Polygnotum putant. Scio item ab Ionibus dici, si quem laboribus intentum conspicerent, ex quibus ille nihil commodi caperet: Hic vir Ocni funiculum contexit.* Quanquam autem fortè ad auem hæc non pertineant, tamen quod Ocni nomen Aui nostræ conueniat, hic inserere libuit, eòque maximè cùm subiungat Pausanias: *Augures præterea & auem Ocnum appellant, quæ inter Ardeolas, & maxima sit, & pulcherrima.*

EMBLEMA.

EMBLEMA est Alciati inscriptum IGNAVI.

Ignaui Ardeolam Stellarem effingere serui
Et studia, & mores fabula prisca fuit.
Quæ famulum Asteriam volucris sumpsisse figuram
Est commenta: fides sit penes historicos.
Degener hic veluti qui cenet in aëre Falco est
Dictus ab antiquis vatibus Ardelio.

Sumptum est emblema ex præcitato Aristotelis loco. Antiqui autem fabulati sunt Ardeam Stellarem effingere serui ignaui & studia, & mores. Ex hac autem fabula omnino concludit quidam Anglus hanc auem, quam nos tum ex eo, tum nostro Marte descripsimus, Ocnum Aristotelis esse. Vt fugitiuorum enim, inquit, seruorum, post fugam deprehensorum, cutis loris, flagris, virgis, & scipionibus icta, verborum vibicibus tota maculosa redditur: ita huius auis plumæ nigris vbique maculis, sed potissimùm in tergo distinctæ, & velut pictura tæ, serui flagris cæsi cutem proximè referunt: quam rem fabulæ occasionem dedisse ex hoc colligo, quod fabularum variarum author Aristophanes de Attagine aue, quod ad plumarum colores attinet, huic simillima ad hunc modum scribat: *Si quis ex vobis erit fugitiuus, atque vstis notis, Attagen sanè apud nos varius appellabitur.*

DE ARDEA STELLARI MAIORE. Cap. XVII.

Russey.
Descriptio.
Lõgitudo.
Pedes.
Rostrum.
Collum.
Cauda.
Color.

ORNITHOLOGVS ex recentioribus solus Ardeam stellarem maiorem nominat, deque ea hunc in modum scribit. Hoc genus Ardeæ, cuius figuram seorsim apponimus (figura autem à nostra diuersa videtur cùm alioqui descriptio respondeat) compositum videtur ex Ardea Pella, siue fusca, & Stellari. Libuit autem nobis Stellarem maiorem appellare. Itali quidam circa lacum Verbanum Russey appellant, fortè à colore ruffo colli, & ventris. Auis, quam manibus ipse tractaui, longa erat ex dodrantes, extenso corpore à summo capite mortuæ ad vsque pedes imos. Pedes longi duos dodrantes, nempe à clunibus ad extremos pedum digitos. Rostrum octo, vel decem digitos longum. Iris oculorum flaua. Collum perangustum, paulò breuius duobus dodrantibus. Pennæ in collo ex ruffo albo, & nigro coloribus mixtæ. Cauda non quatuor, aut quinq; digitis longior. Rostri, pedumque color flauus, sed in tibijs, &

digitis

Ardeæ ſtellaris maior ſiue rubra.

digitis fuſcus (ſumma; femora rubræ (ruſſæ potiùs) cogebant plumæ. Dorſum, & alæ colore fuſco erant. Subtus alas in ſuperiori ambitu ruſæ erant pennæ, ſub roſtro, & oculis albę: ver tex niger. Venter plumis rutilabat. In collo imo iuxta ſcapulas longiuſculæ pennæ partim albę, partim fuſcæ viſebantur. Hęc Ornithologus, qui in epitome auium vltimò edita Elaphin Oppiani, aut cognatam ei eſſe conijcit: cum alioqui prius vel eandem, vel ſaltem cognatam eſſe dixiſſet cum Glottide, ſeu Lingulaca Ariſtotelis, quam Gallinulis facit congenerem. Elaphin autem ita dictam conijcit, quòd pennas varias & maculoſas habuerit inſtar hinnulorum; nam & lupus ceruarius ab ijſdem maculis ſic dictus videtur, & in muſtelorum piſcium genere nebrias. Oppianus quidem Elaphi pinnas in dorſo ceruinæ pelli colore ſimiles tribuit, & linguam longiſſimam, qua in aquam protenſa ſenſim ad fauces deceptum aliquem piſcem, qui ad conſpectam adnatarit linguam attrahat, (ad cuius nimirum imitationem piſcatores ad lungam arundinem ex pilis equinis lineam ſuſpendunt.) Quod Ardeolarum ſanè naturam ſapit. Si itaque hanc Ardeam Elaphin eſſe dicamus, neceſſe erit, eam illi vim tribuere in lingua, quam alijs Ardeis tribuimus in pedibus, nempe piſces alliciendi. Color tergoris, & alarum, in mea aue, quę hîc exprimitur, ad cinereum, ſiue beticum vergit; apicem in vertice habet, ex quo duæ longiuſculæ pennæ exorientes totum caput, velut galeam exornant, colore nigro. Tota auis vel primo intuitu ſpuria videtur, & ex Ardea Pella, & Stellari prognatam iurares. Pellam enim capite, pectoris maculis, dorſi, & alarum colore ipſa denique magnitudine refert: reliquarum partium colore Stellarem, ſi maculas demas, eæ enim in hac aue non ſunt. Contrà pedibus adeo Stellarem exprimit, vt ſimul poſitos vix quiſpiam etiamſi peritus auceps, diſcernat. Neque fortè alia fuerit, quam in Hollandia cirratam tradunt reperiri. Ea enim inſula, vt ex Hollandis audiui, Pellis & Aſterijs ſatis, ſuperq; abundat. Ad has potiùs, quam alias Ardeas Ardeæ hoc genus Epidauro mihi miſſum referre libuit. Auis eſt vndiquaque ſibi concolor, nempe ſubruſſa, pronè minus, ſupinè magis. Tibię pedeſque fuſci. Roſtrum flaueſcens. Hæc eadem vel conſimilis ſaltem in paludibus noſtris capta, roſtrum habebat palmi longitudine, coloris cornei rectum, acutum. Superior mandibula parumper adunca eſt in fine, & inferiore longior, cum aliqua nigredine. Vertex erat niger; collum ferrugineum, duos palmos longum. In dorſo nigricabat, (videbatur autem pullus adhuc) et in cauda, cuius infimum vropygium album erat: erat autem hæc breuiſſima. Alæ partim ferrugineæ, partim albæ. Crura dodrantem vnum explebant. Oculorum iris lutea erat.

Elaphis Oppiani.

Elaphis cur ſic dicta.

Ardea Stellaris Cirrata.

Color.

DE

Ardeæ stellaris tertium genus.

DE ARDEIS CONGENERE AVE. Cap. XVIII.

Ardeæ congener.

HIuiuſcemodi auem licet roſtro longè breuiori, Ardeis potiùs, quàm alijs auibus feci congenerem, & Ardeam nigram nuncupare ſoleo, quòd reliquo corporis habitu Ardearum genera exprimat. Collo enim eſt longo, longis cruribus, digitis pedum longiſſimis, vnguibus acutis, & cauda denique breui. Color vbiq; vniformis, nigricans, excepto collo, quod albo torque circundatur, & roſtro, quod luteum eſt: in medio, & extremo nigra macula tam inferna, quàm ſuperna parte notatum.

DE AVIBVS QVIBVSDAM, QVAS IN BELGIO KEMPERKENS, IDEST PVGNACES VOCANT. Cap. XIX.

AVES hæ, quas hîc subinde describemus, & depingemus non incongrue fortassis Ardearum generi subnectentur: non autem quia pedibus etiam rostroq; & collo sint longiusculis: (nam hæc cum multis alijs, imò cum omnibus fermè aquas frequentantibus commune habent) sed quia gregatim in suo genere, vt illæ nidificent. Qui mihi copiam harum fecit, pictasq; aduiuum è Belgio transmisit Illustrissimus Carolus Comes ab Aremberga, asserebat, immenso quotannis, & ineffabili penè numero, ex Septentrionalibus plagis ad Belgij oras, verno tempore sub Maium ferè, aduolare: sed mares ex his plurimos esse, paucas fœminas, ideoq; mares inito inuicem acerrimo prælio sese mutuò occidere, donec cum fœminis numero pares euaserint, & singuli singulis coniungi possint: nam tunc victoribus illis fœminas accedere, & cum ijs soboli operam dare, moxq; exclusis, educatisq; fœtibus vnà cum his vnde venerant, reuolare. Cæterùm, quod præ cæteris in ipsis admirandum est, plerasq; inuicem dissimillimas esse. Et reuera ego aliquot describam, & depingam, ex quibus aliquæ raræ profectò, ne dicam monstrosæ formæ sunt. Quæ itaq; primo loco depingitur auis, Perdicis instar toto corpore maculis respergitur, collo inferno, & pectore, & alis rotundis ferè, & deorsum tendentibus, collo superno, siue ceruice, ventre & alarum rectricibus pennis, transuersalibus, cunctis verò nigris. Rostrum quoque nigricat, exile, in extremo nonnihil recuruum. Lingua longa, acuta, angusta, subatra. Caput, ceruix, dorsum, alæ, & venter, & femora ex luteo ad castaneæ ferè colorem tendunt, & maculis, quas dixi, egregiè exornantur, quæ adeo exiguæ sunt in capite, vt exigua punctula potiùs videantur. Gula, pectus, & podex candicant ad cinereum vergentes. Crura longa, flaua, longi, & flaui item anteriores digiti, medius longissimus, posticus admodum exiguus. Vngues nigri, aduncì. Caput velut Galeritæ, apice insigne est. Quæ sequitur, cristam quoque in capite gerit, sed colore plurimùm differt. Ventre enim nigricat toto, pectore candicat. Mentum macula nigricans, ceu barba quædam exornat. Albicat in fronte, in occipite, & in reliquis partibus ex albo ad fuscum vergit. Rostrum oblongum, & gracile, nigrum, quâ capiti iungitur candidum. Cauda longiuscula, crura longa, fusca. Digitus, qui pro calce est breuissimus. Tertia tota ferè rufla, nigris maculis lunam æmulantibus, vndique, excepta ceruice insperfa, apice caret. Femora, & infernum vropygium colore sunt betico. Alarum pennæ maiores sunt nigræ, in fine, & ad latera ferè croceæ. Oculorum iris crocea, pupilla nigra. Rostrum quàm in præcedentibus paulo breuius, & gracile, adeo vt huiusmodi aues verminoras potissimum esse suspicandum sit. Quarta cum proximè descripta colore ferè conuenit. Sed venter ferè fuscus, podex albicans. Alas albicantes, seu subcinereas maculæ multæ magnæ transuersales tortuosæ transcurrunt. Pennæ rectrices in fine sunt fuscæ. Rostrum longiusculum, nigrum, & vt in priori in extremo curuum. Caput nigrum magnæ aliquæ pennæ velut galeam eleganter exornant, quales pugnacem auem decebant, quas procul dubio dimicatura, vt hosti suo videatur terribilior, & metum incutiat, erigit: quemadmodum Gallos quoque nostros pugnaturos facere obseruauimus. Eædem quoq; longiores pennæ sunt in pectore. Quinta eiusdem ferè coloris, sed pennas eas magnas, quas dimicaturas erigere diximus, longè habet maiores, easque candidas, & in extremitatibus suis nigras. Easdem illas pennas candidas habet, quæ hic sexta depingitur. Cæterùm colore plurimùm differt. Toto enim corpore fusca est, exceptis femoribus, & cauda, quæ sunt colore betico. Ante albas illas in collo surrectas, alias habet in vertice quæ minores sunt, & nigræ. Caput ex cinereo flauescit. Mentum candidum est. Crura, pedesque fuscescunt. Iris oculorum crocea. Rostrum nigrum. Septimo loco posita pennis omnibus variat, viridibus, albis, rubris, amethystinis, luteis, & quod in ijs obseruatione dignum est, nulla earum alterius colore permiscetur. Pedes & caput sunt flaua. In Anglia reperiri etiam aiunt. Postremo loco posita monstrosæ prorsus figuræ etiamsi aurita sit, & crura duplo habeat, quàm præcedentes breuiora, illis tamen, quod

Ordo.

Vnde & quò aduenant, & quo tempore.

Cur inuicè pugnent.

Descriptio;

Descriptio alia.

Color.

Rostrum.

Descriptio tertiæ auis.

Oculi.

Quartæ auis descriptio.

Alæ.

Rostrum.

Caput.

Quintæ auis descriptio.

Sextę auis descriptio.

Septimæ auis descriptio.

Color.

Vltimę auis quæ aurita est descriptio.

Auis pugnax prior.

Auis pugnax secunda.

Auis pugnax tertia.

Auis pugnax quarta.

Auis pugnax quinta.

Auis pugnax sexta.

cætera ſimilis ſit, ſubnectere placuit. Equidem natura luſiſſe videtur in eius generatione, auritam faciens, cùm ex nullis diurnis aliam inuenias. Roſtro eſt, vt aues pugnaces gracili, & oblongo, oblongis etiam alis. A capite per collum pennæ vndiquaque pendent magnitudine æquales, ſed in quibus varios cernere eſt colores, qui velut varios torques formant, modò ferrugineos, modò rubros, modò albos. Aures longæ ſunt aſininis non diſſimiles. Longum item collum eſt, & valde gracile, atque tenue, ad latera candicãs, cætero luteſcens, lineolis nigris vndiquaque conſperſum. Roſtrum, caput, alæ, aures, & dorſum coloris ſunt ferruginei. Venter, femora, quæ ad genua vſque pennis veſtiuntur, luteſcunt. Tibiæ, & pedum digiti coloris ferè carnei. Digitus poſticus admodum breuis. Caput ad latera miniaceam maculam magnam habet: in qua oculi ſiti ſunt: palpebræ oblongæ, inſignes, iris alba, pupilla nigra.

Auis pugnax ſeptima.

DE FAL-

Auis pugnax octaua.

421

DE FALCINELLO, SEV AVE FALCATA. Cap. XX.

Ordinis ratio.

INTER Ardearum diuersa genera vnum etiam falcato rostro descripsimus, quare & hanc cùm in reliquis Ardeæ similis sit, non incongruè illis subnecte mus: cùm præcipuè Itali Ardeam etiam nominent, coloris discrimine tãtùm addito, Airon negro dicentes. Auium rostra, inquit Ornithologus, alia recta sunt, alia adunca, vt Accipitrum: alia falcata, idque vel sursum, vt Auosettæ dictæ apud Italos, vel deorsum, vt Arquatæ, & Falcinelli similiter Italicè dictarum auium, quòd arcus, aut falcis speciè rostro imitentur. Libuit autem Falcinellum Ardeis statim subijcere, quòd & magnitudine ferè, & tota corporis specie Ardeam referat, rostro tantùm excepto. Hanc viuam æstate aliquando Ferrariæ in Italia vidi. Corpus ei maius Columba, eleganti colore, viridi ferè, alicubi etiam puniceo admixto, vt in Vanello aue, variante scilicet colore pro diuersa ad lucem obuersione, capite, & collo fusco. Sed superior pars colli anteriùs albicat, maculis nigris intercurrentibus. Rostrum oblongum, tenue, & anteriùs falcatum, sicut Arquatæ, & Coruo syluatico. Crura oblonga, pedes fissi. Aliqui Ardeam nigram, Italicè Airon negro vocitant (vt diximus.) Sed hæc, quam vidi, non erat adulta, maiorem fieri aiunt: & forsitan in colore etiam aliquid mutat per ætatem. Inter omnes quidem, quas mihi videre contigit aues, nulla magis ad Ibidem mihi accedere videtur, sed color obstat, quò minus Ibis existimari possit. Hęc ille, qui alibi Germanicè interpretatur ein Vveleschet uogel, ein Sichler, aut Sagisser, à rostri figura. Cæterùm nunquid quæ modò ab Ornithologo auis descripta est, ea sit, quam aucupes nostri Falcinellum vocant, & quam ego hîc depingo, non sat scio: non parum enim ab eius descriptione discrepat. Sed fieri potest, vt ab ipso est annotatum, hoc auium genus pro diuersitate ætatis, & magnitudine & etiam colore variare. Auis aucupibus nostris Falcinello dicta ad Ardearum magnitudinem accedit, easque corporis habitu, & specie refert, excepto rostro. Caput collum, dorsum, pectus, venter, femora, vropygium, coloris sunt spadicei ad fuscum tendentis. Sed collum, & pectus, etiam maculis quibusdam fuscis, oblongiusculis respersuntur. In medio dorso macula quædam est coloris viridis obscuri, qui color in alis etiam, & cauda conspicitur. Rostrum subnigrum est; valde longum, & anterius falcatum. Femorum quicquid plumis destituitur, tibiæque & pedes rostro concolores apparent: & tibiæ, digitique in satis conspicuam longitudinem porriguntur.

Rostrum aliquot differentiæ.

Falcinelli descriptio ex Ornithologo.

Magnitudo.

Color.

Rostrum.

Crura.

Pedes.

Cum Ibide similitudo.

Descriptio authoris.

Magnitudo.

Color.

DE

Falcinellus siue Auis falcata.

DE ARQVATA, SEV NVMENIO. Cap. XXI.

Ordo: Arquata, & Arcaſe cur dicta.

POST Falcinellum falcati roſtri auem, de alia quoque, quæ & ipſa à conſimili roſtri efformatione Ornithologo Arquata, Italis quibuſdam Arcaſe dicta eſt, quòd ſcilicet eius roſtrum intlectatur inſtar arcus, agẽdum videtur. Sunt tamen & alia multa apud nos eius auis nomina. Bononiæ Piuier dicitur, quod illi apud noſtros ruſticos aucupes cum alijs auibus commune eſt, & in primis cum Pluuiali. In Apulia Tarlinum, ſeu Terlinum vocant; Venetijs arcuatum: vnde Marianus Sanctus Barolitanus, roſtrum arcuatum appellat inſtrumentum, quod inſeritur in meatum vrinarium colis, vt vrina retenta eliciatur quòd huius auis roſtro ſit admodum ſimile. Mediolanẽſibus Caroli dicitur, teſte Bellonio. Alij Itali Torquatum vocant, à roſtro, quod intortum habet: alij Charlor, alij Spinzago, nempe circa lacum Verbanum: vbi diuerſam quoque auem Spinzago d'acqua vocant, eam nempe, quæ Auoſetta alijs dicitur. Germani circa Oppenhemium Brachuogel, à menſe Iunio, quo aduentare ſolet: ſicut & aliam quoque eiuſdem nominis minorem. Circa Argẽtoratum Regenuogel, ideſt, auem pluuiæ, alij Vvinduogel, ideſt, ventorum auem, vel Metteruogel, quòd tempeſtatis futuræ, & imminentium ventorum prognoſticum ex ea ſumatur. Sed rurſus aliam quoque minorem, auem pluuiæ vulgò dicunt. Circa lacum Acronium en Gruy: Friſij en Schye (ſchrye ex à Germanis dicitur, quam Crecem eſſe conijcit Turnerus) vtrique nimirum per onomatopœiam facto vocabulo. Galli Corlis, ſeu Corlieu: qui & aliam auem paulò minorem alibi Barge dictam, teſte Bellonio, vn petie Corlieu. Hollandi Banixẽs, Angli, ni fallor, a Kurlen, & ceu lautiſſimam commendant. Veterum Numenium eſſe ſatis probabili argumento conijcit Ornithologus. Quærendum, inquit, an hæc ſit veterum Numenius νουμήνιος (apud Varinum non rectè νουμῆνις ſcribitur) quam auem eſſe Attageni ſimilem Heſychius docet, quæ & Trochilus dicatur (nimirum à celeritate curſus, qua Attagen quoque valet) legimus autem Attagenem fuiſſe pteropedilon, ideſt, varietate pennarum inſignem, quod Arquatæ etiam pulchrè conuenit. Hinc factum eſt prouerbium, Attagas, & Numenius, ſi quando duo improbi conueniſſent, vſitatum. Improbos enim ſeruos, & multis ſtigmatibus notatos Attagénas vocabant. Poterit autẽ, vt ego quidẽ conijcio, Numenius auis eſſe dicta, à Neomenia, hoc eſt nouilunio, quòd roſtri figura arcum lunæ recens à nouilunio creſcẽtis in cornua repræſentet. Quod ſi quis non approbata hac coniectura noſtra, Scolopacem (Gallinaginem Gaza vertit) potiùs Numenium eſſe velit, quòd Ariſtoteles illi Attagenæ colorẽ attribuat, non multũ cũ illo contendero: & ſi roſtri figura Gallinaginis nouæ lunæ, ideſt, nouiter apparenti non conueniat. Quantùm ad ſenſum quidem prouerbij nihil refert, quamcunque auem variam, & Attagenæ ſimilem ei coniungas. Hæc ille. Belloniu verò Ariſtotelis Elorium eſſe conijcit, tùm quòd dum canit, vocem hanc Elorios proferre videatur, tum quod Elorium Creci ſimilem faciat Ariſtoteles: addens etiam Creci roſtrum lõgum, & acutum eſſe, cuiuſmodi ſanè eſt huic aui. *Elorius*, inquit hic, *auis eſt apud mare vititans, Creci ſimilis. Cale tranquillo ad littus paſcitur.* Si itaque, inquit Bellonius, ſimilis ſit Creci Elorius, veriſimile apparet, roſtrum habere longum. Addit enim: *Habet porrò Crex roſtrum longum, & acutum, &c.* Cæterùm Ornithologi coniectura magis placet. Multæ enim aliæ aues roſtro lõgo ſunt, & acuto, quas tamen Elorium inde eſſe nemo dixerit. Præterea, quod cùm canit, Eloriosproferre videatur, id nemo præter ipſum Bellonium aſſerit: quin contrà Italis quibuſdã Tarlino, & Terlino, & Friſijs Schrye per onomatopœiam dici ſuprà annotauimus: ſed & ipſe etiam Corlieu Gallis dictam ait, quia inter volandum Corlieu pronunciat. Cùm igitur Numenium eſſe magis ſit veriſimile, & Heſychius Numenium cum Trochilo eãdem eſſe aſſerat, conijcit Ornithologus, Anglorum Curlu, & Gallorum Corlis à Trochilo ſimili nomine originem duxiſſe. Græcis vulgò hodie à longitudine naſi, ideſt, roſtri, Macrimito nuncupari teſtatur idem Bellonius.

Roſtrum arcuatum quid.

Numeniur.

Attagas, & Numenius prouerbiũ. Etymum.

Elorios.

Macrimito.

GENERA. DIFFERENTIÆ.

HVIVS generis Bellonius, vt iam obiter dixi, aliam quoque paulò minorem Inueniri ait, & Gallicè, Petit. Corlieu, vel Barge appellari.

FOR-

FORMA. DESCRIPTIO.

AVIS Arquata, inquit Ornithologus, quam manibus tractaui, ab extremo roſtro ad pedes vltimos extenſa, circiter ſeptem palmos æquabat longitudine. Corporis longitudo à pectoris, ſeu dorſi initio vſque ad finem caudę, alarumque ſexquidodrans. Pondus accedebat ad vncias triginta. Crura erant oblonga, colore ſubfuſco, vel cinereo. Digitorum extrema pars magis nigreſcit. Sunt autem fiſſi, ſed aliquatenus membrana coniuncti: quæ etiam vtrinque iuxta ſingulos digitos deſcendit, & interiorem digitorum partem dilatat. Vngues nigerrimi. Roſtrum circiter octo digitos lõgum, aliquando etiam dodrantẽ æquat. Idem poſt tres digitos flecti incipit deorſum, colore nigro. Pennarum color fuſcus ferè, ſed varius, & maculoſus eſt. Ex eis maximè fulgent inſtar tenici villoſi, quæ inter alas, & dorſum ſunt: in medio nigræ, in circuitu per interſtitia ſubruffæ. Collum ſex digitos longum. Color ei obſcurior, & plus cinerei habet, quàm albi, pluma molliſſima. Pennæ in cauda quinque digitos longa, nigris, & albicantibus interuallis diſtinguuntur. In pectore circa nigricantes maculas plumæ ſubrubent. In alis extremitas pennarum nigreſcit. Venter, & pars ſub alis albicant. Alæ ipſæ maiuſculæ ſunt, & egregijs pennis, partim nigris, partim albis, & fuſcis, di ſcolores. Hucuſque Ornithologus. [a] Bellonius ſic deſcribit: Corlis dicta auis roſtrum habet falcis inſtar curuatum, longitudine dimidij pedis grandioris, craſſitudine digiti ea, qua capiti iungitur, parte: in extremo verò longè exilius eſt. Lingua pro roſtri proportione exigua, ac breuis admodum. Auis colore eſt cinereo, maculis fuſcis, & ſubrubris diſtincta. Ferini admodum eſt odoris. Sub ventre candida eſt, & maculis nigris variegata, vt hanc ob cauſam ex rapacium genere videatur. Pennæ in ſuperna alarum parte ſimiles ſunt Morphno (Gerfault) cauda illi breuis, alas non excedens, tranſuerſim nigro, & candido diſtinguitur. Colli oblongum, craſſum, plumis vndiquaque denſè veſtitum. Crura oblonga, colore amethyſtino. Digiti tres anteriores, validi, & craſsi, poſterior breuis. Dimidia femoris pars ſupra genua plumis caret, quod omnibus ferè paluſtribus auibus commune eſt. Nulla alia, quod noſ uerim, auis roſtri longitudine ei comparari poſsit. Hæc Bellonius, qui paulò ante hæc memorata, magnitudine auem Aigrette Gallis dictam adæquare ſcripſerat: eundemque ſemper ſeruare colorem, & marem a fœmina parum differre. Notis ab vtroque authore adductis exactè reſpondebant hæ ad me menſæ Ianuarij allatæ, quas tamen inter ſe ſexu differre conſpexi. Nam fœmina erat aliquantò minor, & maculæ illæ, quibus totum ferè corpus reſpergitur, in hac magis fuſcæ apparebant: & dorſum, alęque aliquantò magis nigricabant. In reliquis erant omnino ſimiles. Lingua in hac aue, quod notatu non indignum eſt, pro tanta roſtri longitudine breuiſsima eſt, & ſagittæ effigiem repręſentat, vt adiecta eius icon oſtendit.

Lõgitudo.
Pondus.
Crura.
Roſtrum.
Color.
Cauda.
Alæ.
Deſcriptio ex Bellonio.
[a] *De auib. lib. 4. ca. 12.*
Roſtrum,
Lingua.
Color.
Venter.
Alæ.
Cauda.
Collum.
Crura.
Magnitudo.
Fœminæ a mare differentiæ.
Lingua.

VICTVS. VOLATVS. PARTVS. ET VSVS IN CIBIS.

IN ventriculo diſſectę vermiculos quoſdam, & lapillos, cùm ſeſe inueniſſe teſtetur Ornithologus, vermibus victitare ſtatuendum eſt: Sed & Bellonius, eam omni vermium genere veſci ait, eosque roſtro ex terra eruere, & in plantis quibuſuis quærere. Turmatim autem volat, eodem teſte. Ouа referunt parere ferè quanta Gallinę, quaterna, pallida, menſe Aprili. Laudantur in cibis, inquit Ornithologus, & Gallinis etiam pręferuntur. Singulę denario ferè argenteo væneunt. Mihi ſemel guſtanti caro ſolida, ſicca, & leporinæ ferè ſimilis viſa eſt, fortè quòd ętate prouectior fuerit auis. Bellonius eius carnes ferinam reſipere teſtatur, in Gallia tamen etiam in delicijs haberi.

Quibus victitet.
Ouа.
Caro.

Arquata ſeu Numenius mas.

Numenij auis caput cum rostro: & lingua.

DE HELORIO. Cap. XXII.

VERVM quia in Helorij mentionem obiter incidimus, haud ab re fuerit, pauca, quæ de illo scriptis fuere tradita, hic recitare. Helorios igitur Creci similis traditur, mari tranquillo littoribus aduolans, victum ex piscibus quærés. Clearchus apud [a] Athenæum Helorium cum Trochilo, & Carulo inter παρωδιὰς nominat. Sic autem vocat aues, quæ cælo sereno in littore pasci solent, piscibus scilicet in littore, aut vado insidentes. Non probat Ornithologus eas, qui Elorium sine aspiratione scribunt. Videtur enim, inquit, hæc auis (Ardeæ, vel Ibidi similis) nomen παρὰ τὰ ἕλη, ideſt, paludibus accepisse: circa quas nimirum degere solet. Homerus ἑλώρια vocat ἑλκύσματα ὑ σπαράγματα, vt Iliados primo, Αὐτῆς δ' ἑλώρια τεῦχε κυσὶν, παρὰ τὸ ἕλω τὸ φονεύω, ἡ παρὰ τὸ ἕλκω.

[a] Dipnos. lib. 8.

Etymum.

DE CRECE. Cap. XXIII.

ORDINIS RATIO.

CVM verò Creci ſimilis tradatur Helorius, quæ de Crece apud authores obſeruaui, hîc adijcere non pigebit; ne quid vnquam in hoc opere quoad fieri poterit, deſideretur.

ÆQVIVOCA. SYNONYMA.

Κρὶξ præter auem ponitur etiam ὑπὸ τροχῦ, authore Heſychio, à quo exponitur κορυφαῖα, coma verticalis. Suidas κρὶκα pro τρίχα habet, ex epigrammatis, vt videtur. Κρικὶς à Varino, & Heſychio exponitur genus auis (eadem fortaſſe cum Crece) item radius textorius: ſignificat & ipſam telam, quæ radio, ſeu ſpatha calcatur, ſynedochicè, poſito inſtrumento rei conficiendæ pro re confecta. Κρικίδα quoque apud Galenum aliqui tudiculam, qua aliquid agitatur in lebete, vel olla, dum coquitur, alij piſtillum exponunt, cuius vſus potius in pinſendis, contundendiſque quàm in agitãdis pharmacis eſt. Eodem nomine paxillus dicitur, ſiue clauus ferreus, ligneus ue, qui in iugi foramen inditur ad retinenda loca iugalia, ne extra iugi caput excidant. Eſt item Κρικὶς Polluci theatri pars, item maius illud os, quod tibiam fert: Idem τῶν περὶ τὸ πῆχυ δύο ὀστῶν τὸ μικρότερον appellari κρικίδα tradit. Et Gorræus Κρικὶς, inquit, radius: eſt os alterum cubiti ſuperius, ſed minus, & breuius. Nam quum cubitus generatim dictus duobus oſſibus conſtet, vno quidem inferiore, & ſubiecto, ſed grandiore: altero verò ſuperinſidente, & breuiore: illud Græci πῆχυν eodem cum tota parte nomine, hoc κρικίδα à figura rotarum paruarum radios imitante nuncuparunt. Heſychius κρικίδα dici ſcribit etiam ἀπὸ τῶν πτερύγων κορυφῶν. Sed vt ad auem reuertamur, Κρὶξ, teſte Euſtathio, per onomatopœiam dicitur. Κρικὰς eadem auis eſt, vt docent Heſychius, & Varinus. Albertus pro Crex habet Cratoz, & Coruini generis eſſe ſcribit, quod non placet. Cæterùm quæ auis Ariſtoteli, Ariſtophani, & Herodoto Crex vocetur, inter recentiores non bene conuenit, alijs aliam exiſtimãtibus, neque ego vllam vnquam obſeruaui, quam veram Crecem eſſe affirmare auſim. Cùm enim Athenæus Helorio ſimilem eſſe dicat, & vt proximè præcedenti capite dixi, non conſtet, quæ & hæc ſit, cumque Creci Ariſtoteles longa crura attribuat, ideoque poſteriorem digitum, qui pro calce eſt, minutum habere aſſerat, nec alias circa formam notas addat: longis verò cruribus eſſe, & digitum poſticum exiguum habere quamplurimis conueniat, quã difficile ſit de ea iudicare, nemo non videt. Quare primò aliorum afferam ſuper hac re opiniones, dein quid ego ſentiã ſubnecturus. Eſt auis quædã, inquit, quidã apud Anglos longis cruribus, cætera Coturnici, niſi quod maior eſt, ſimilis, quę in ſegete, & lino vere, & in principio æſtatis, non aliam habet vocem, quàm Crex, Crex: hanc enim vocem ſemper ingeminat: quam ego Ariſtotelis Crecem eſſe puto. Angli autem illam vocant a Daxerhen, Germani ein Schryx (Arquata auis à Friſijs dicitur ein Schrye) nuſquam in Anglia niſi in inſula Northumbria vidi, & audiui. Hæc ille. Quærendum, inquit Ornithologus, an hęc deſcripta auis Ortigometra ſit. Aut an eadem fortè, quam circa Argentoratum Mattexern appellant, cuius figuram inter Gallinas ſyluęſtres dabimus. Cęterùm cum ex antiquiſſimo Herodoto Crecem Ibidis nigrę magnitudine eſſe conſtet, Anglorum Daxerenna Crex eſſe non poterit. Quare niſi ea, quam circa Nilum ſe vidiſſe affirmat Bellonius, eſſeque Ariſtotelis Crecem inde conijcit, quòd dum clamat ſæpiùs crex, crex repetat, vera Crex ſit, vt puto, Auoſettam, quę & ipſa, vt alibi dixi eandem vocem edit, Crecem eſſe dicam. Bellonius autem auem ſuam ſic breuiter deſcribit. Cruribus, inquit, vt Cheualier Gallis dicta (limoſa) longis eſt, maior tamen, Elorio minor, (Corlis roſtro etiam longo, & nigro, nigris quoque tibijs, & toto capite; collo, tergore, & pectore candidis. Superiores alię corporis partes ad cinereum tendunt. Alæ ſubnigræ ſunt, quas prope coctas linea alba vtrinque tranſuerſim ſecat. E terra victum petit, & in aëre etiam in muſcas debacchatur, non ſecus ac Capella (Vanneau) Cùm volat, magnum edit ſtrepitum. In Gallia reperiri non arbitror, licet prius ſuſpicarer eam eſſe, quę nobis Barge dicitur. Hęc Bellonius. Ad ciuitatem auium condendam è

Etymum.

Cratoz.

Crecis Turneri deſcriptio.

Forma & Magnitudo.

Crecis Belloni deſcriptio.

Crura.

Magnitudo.

Roſtrum.

Color.

Victus.

Volatus.

Libya veniſſe innumeras Creces [a] Ariſtophanes narrat. Θωμλίης κατταπιπωκυῖα λίθες. τύτυς δ' ὑπύιζον ἀὶ Κρίκες τοὶ: ῥύγχεσιν. Scholiaſtes, *Crex*, inquit, *genus eſt auis, roſtro admodum acuto, & ſerrato* (idem Suidas, & Varinus repetunt) *τύκες verò inſtrumentum eſt quoddam, quo lapides poliunt,* (πιφυτύκασι καὶ ξέουσιν) *is verò labor non ineptè auibus longum roſtrum habentibus tribuitur.* Varinus auem ait eſſe marinam, Ibidi ſimilem, ex Herodoto nempe, qui Ibidem nigram in Ægypto pedibus Gruinis eſſe aſſerit, eadem, qua Crex magnitudine. [a] *In Auib.*

MORES. VOLATVS. ANTIPATHIA.

CREX, inquit Ariſtoteles, *moribus pugnacibus eſt ingenio valens ad victum, ſed cætera infelix.* Cur autem infelicem in cæteris vocet, non ſat ſcio, niſi forteſſe ideo, quòd parum volatu valeat. Philes enim Κρίκες βραδυπτέρυς vocat, hoc eſt, difficilis volatus. Quod autem moribus ſit pugnacibus, confirmare videtur idem [a] Philoſophus, dum ait: *Pugnat cum Galgulo, & Merula, & Vireone: nocet enim his, & eorum pullis.* Quod etiam magis ex eo patet, quod, teſte Æliano, cum Ciconia inimicitias exerceat, aue ſanè magna, & roſtro robuſto. [a] *9. Hiſtor. cap. 1.*

AVGVRIA.

HESYCHIVS Crecem ὄρνιν interpretatur ὃ τοῖς γαμοῦσιν οἰωνίζεται, ideſt, auem, à quâ auſpicia in nuptijs capiebantur. Suidas verò, ὄρνιν, ait, δυσοιωνίζουσι τοῖς γαμοῦσι, ideſt, auis nuptijs inauſpicata. Quia forte [a] Palladi caſtitatis deæ ſacra habebatur; vt ex Porphyrio patet, vbi ait: Aues deorum ſententias nunciant, Aquila Iouis, Mineruæ Crex, & Noctua. [a] *De abſt. ab Anim. lib. 3.*

DE TOTANO. Cap. XXIV.

TOTANVM, & Limoſam Venetijs vocatas aues, quia inter Ardeolarum, Gallinarumque naturam ambigere ferè videri aſſerat Ornithologus, Galli nulis nempe maiores, Ardeolis minores, ego poſt Ardeas de ijs agere decreueram, niſi ſuis locis adductæ rationes de Falcinello, & Arquata prius ſermonem facere ſuaſiſſent; eoque maximè cùm & Totano, & Limoſæ roſtra recta ſint, & acuta, & ad deuorandos piſces apta. Totanus igitur, vt deſcribit Ornithologus, auis eſt aquatica, capite nigricãte, præſertim anteriùs, poſteriùs enim, & magis inferiori parte ruſſum eſt. Vertex cinereus, vt & reliqua pars prona. Alarum ima pars alba, extima nigra eſt, reliquæ plumæ in ambitu variæ (ς ποικίλαι) ſunt & albicantes. Cauda palmi longitudine tranſuerſis lineis albis, nigrisque depicta, vt etiam Limoſæ. Pennæ ſuper caudam ad medium dorſum vſque albicant. Pars omnis ſupina alba eſt: in collo tamen, & ſuperiore alarum ambitu nigricantes maculæ viſuntur. Totius auis longitudo ab extremo (roſtro) ad pedis extremum extenſæ, dodrantem cum duobus palmis æquat. Roſtri longitudo circiter tres digitos, colli totidem. Pedes eſt, verùm duo maiores digiti pedis aliquouſque membrana iunguntur vt & limoſæ. Pedes duos palmos longi ex pallido rubent, vnguiculis muniti nigris. Corpus auis ea ferè craſſitie eſt, quâ Mergulus noſter roſtri acuti. Hæc ille. Gallis quoque Totanus, & Limoſa notæ ſunt aues, Cheualiers, ideſt, equites, à crurum longitudine nuncupant, vt idem Ornithologus in epitome quoque annotat his verbis: Limoſa, & Totanus Venetijs dictæ aues, vt Iacobus Dalechampius Medicus, rerum naturę peritiſſimus ad me ſcripſit, non ſunt Ardeolarum generis (piſces enim minimè captant) ſed Gallinulis potius aquaticis adnumerandæ. Bellonius pro Calidri ritè depinxit: Galli equites (cheualiers) vocant, ob crurum longitudinem, eorumque colore diſtinguunt alteram ab altera, eam cuius pedes rubent, & crura, vocantes Cheualier aux pieds rouges: alteram, cui è viridi pallent Cheualier aux pieds verds. Sic ille. Colorem quidem roſtri, & crurum in Calidri ſuo rubere ait Bellonius, & in altera ſpetie vtrobique nigrum eſſe. At in noſtris non idem eſt roſtri, qui crurum color. Hactenus Ornithologus, qui dein Totano hæc tribuit ſynonyma:

Ordo.

Deſcriptio.

Color.

Lõgitudo.

Roſtrum.

Collum.

Pedes.

Calidris.

Cheualier aux pieds rouges.

Vlyſsis Aldrouandi

Totanus.

nonyma: Italicè Totano, Venetijs, alibi Charlot. Cùm itaq; in Calidri Belloniana roſtrum æquè, ac pedes rubeant, contrà in Totano Ornithologi pedes tantùm, diuerſas quidem, ſed congeneres, cognatasque aues eſſe, erit pronunciandum: quemadmodum & hæc, quam ego depingo, pedibus nigris, cætera Totano Ornithologi ſimillimam. Capite, collo, pectore, cinerea eſt: alis, & dorſo etiã cinereis, ſed ad latera ferè fuſcis: rectrices pẽnę ſunt nigræ: ſed quędam ad latera, quædam etiam in extremitatibus nempe minores albicant. Cauda breuiuſcula, primò tota candida, deinde tota nigra. Venter, & femora cãdida. Roſtrum longiſſimum, primò ad medium vſque ex luteo ruſſum, cæterò nigrum, in fine aliquantulum aduncum, piſciculis, vel lumbricis rapiendis aptiſſimum. Poſticus pedum digitus vix conſpicuus (contrà ac in Totano Ornithologi, cui longiuſculus eſt) medius omnium maximus. Ruſticis aucupibus vulgò Pizzaccara dicitur; quo nomine aliam etiam auem, Scolopacem nimirum appellant.

DE CALIDRI BELLONII. Cap. XXV.

GALLORVM Cheualier aux pieds rouges, hoc eſt, rubeis pedibus equitem, auem Gallis dictam paulò ante diximus Totano Ornithologi congenerem cognatamque eſſe, & à Bellonio pro Calidri Ariſtotelis depingi. Quare quid de ea ipſe dicat, [a] audiamus: Galli, inquit, auiculam habent Coſubæ magnitudine cruribus proceris, adeo vt equo inſidere videatur, vnde Cheualier, ideſt, equitem nominarunt. Plumis optimè inſtructa eſt, ideoq; longè minus carnis obtinet, quàm appareat. Roſtrum, & crura rubra, longa, manifeſto ſanè argumento aquaticam eſſe volucrem. Superior roſtri pars nigricat, venter albus eſt: caput, collum, & pennæ ſub alis, & vropygio cinereæ: quare [b] Ariſtoteli Calidrim dici arbitramur, cuius meminit his verbis: *Quin etiam Calidris, cui cinereus color diſtinctus variè.* Radices plumarum ſicut in Biſtarda, & la Cane petiere (Tetracem interpretatur) rubent, ſic in hac nigræ ſunt. In temporibus vtrinque maculæ ſunt binæ, nigræ, quæ ceu vmbram præbent ſupercilijs, quæ & ipſa albâ maculâ inſignia ſunt. Priores digitos membrana coniungit, vt in Pica marina, (Pie de mer) Digitus poſticus admodum exiguus. Alæ, vt in Pluuiali, cùm corpori iunguntur, magnitudine corpori reſpondent. Tam parua itaque ales proceris cruribus inſiſtens, alacriter, hilariterque incedit, prata, ſtagnaque & ripas frequentat, & plerunque aquam ingreditur ad femora vſque. Caro nihil ſerinum redolet, ſed delicatum, quid, & aromaticum. In ſui generis auibus, in delicijs habetur. Hæc Bellonius, cum cuius deſcriptione optimè conuenit hæc auis, cuius hîc icon exprimitur: quare non eſt, quod ego deſcriptionem aliam afferam.

Calidris Ariſtotelis. Deſcriptio.

[a] *Lib. 4. cap. 15.*

Magnitudo.

Crura.

Roſtrum.

Color.

[b] *Lib. 8. Hiſtor. cap. 3.*

Pedes.

Inceſſus.

Locus.

Caro.

Calidris nigra.

DE CALIDRI NIGRA. Cap. XXVI.

*Lib.4.c.16 Roſtrũ, & Crura. Color.

CALARVM eſt, inquit idem *Bellonius, Calidrim nigram à rubra differre. Nigræ enim ab ipſo ortu crura, & roſtrum atra ſunt, excepta ſuperiori roſtri parte, quæ ſub rubra eſt. Color item huic nigrior: quin amputatis capite, cruribus, atq; alis, reliquis corporis partibus Palumbis colorem inter cinereum, & nigrum videbitur referre. Sin ſermo ſit de Calidribus, quæ iã pennas mutârunt, diſtinguendusq; color ab ijs, quæ prioribus etiamnum veſtiuntur, aſſeremus nos Pluuialem aliquando obſeruaſſe in autumno nigram, adeo vt poſt mutationem plumarum eum non agnoſceremus: nihilominus tam huic, quàm alteri pedes nigri ſunt. Fœtus earum menſe Aprili proſtant, maculis vndiq; Ortygometræ inſtar (d'vn Rasle)

Calidris rubra, cuius hiſtoriam habes priori loco.

Rasle)conſperſi,cum alioqui hyeme tantùm appareant.Hactenus ille: ſed iconem non exhi
ber::cæterùm ad hanc Calidrim ego reducẽdam omnino iudico,quam in agro noſtro Gam
Gambetta. bettam,quaſi longicruram nuncupant.Hæc enim capite eſt,collo,& pectore cinereis,& ma-
Deſcriptio. culis fuſcis plurimis vndiquaque reſperſa, in tergore maioribus, minoribus in collo, &
Color. pectore,omnium minimis in capite. Alarum pennæ rectrices nigricant.Pennæ totius corporis
cinereæ,in dorſo,& alis ad ruſſum nonnihil accedunt. Vẽter candidus eſt. Roſtrum nigrum:
Pedes. oculorum iridem ex luteo ſubuiridem niger circulus ambit. Pedes ex luteo rutili,quo colo-
re potiſſimum à nigra Bellonij Calidri diſcrepat.

DE LIMOSA VENETORVM, ET BARGE GALLORVM. Cap. XXVII.

Deſcriptio. DIVERSA ab hiſce poſtremis auibus mihi videtur Limoſa Venetijs dicta;de qua ſic Ornithologus: Limoſa per dorſum Arquatam maiorem fermè refert,maculis varia tota parte prona,capite,& collo præſertim.Similis
Color. propè Totano iam deſcripto (in quo de hac etiam nonnihil leges)ſed paulò maior.Roſtrum ei vndique nigricat.Interna alarum pars variè maculoſa
Roſtrum. eſt: reliqua pars ſupina albet,in collo tamen maculis diſtinguitur. Pennæ
Alæ. alarum extremæ lateribus adiunctæ extremitatem caudæ attingunt.Pedes longiores,quàm
Pedes. ſuperioris(Totani) glauci,vel ex cinereo ſubuirides. Totius à roſtro ad vngues longitudo,
Lõgitudo. dodrantes duos cum palmo, colli palmum , roſtri ſimiliter . Hucuſque ille:& in epitome ad
lacum Verbanum Giraldel dici ait, circa Neapolim , Leuerſina , Germanicè ein Meerhun.
Barge. Ex huius quoque genere mihi videtur Gallorum Barge , quam Ægocephalum facit Bello-
Aegocepha nius,& de ea ſic ſcribit: Vanellus auis vulgò dicta,vt iam diximus,Græcis Æx,ideſt,Capella
lus. nominatur,à voce capræ ſimili.Barge verò, quæ prata habitat, ſicuti Corlis,ſed pariter ma-
Ingenium re petit,auis eſt timida,hominisque acceſſum nõ ferens. Vocem edit hircorum,& caprarum:
Capricipi- quare Capricipitem Ariſtoteli nominatam conijcimus,aut Aegocephalum, ac ſi dicas Gal-
tem cur vo licè teſte de Cheure (ideſt , caput capræ,) Cæterùm ne fortè temeraria hæc noſtra videatur
cet Bello- coniectura eam deſcribam; Minor eſt Elorio,colore verò non abſimilis,roſtro etiam breuio-
nius. ri,recto.De ea ſic ſcribit [a] Ariſtoteles: *Liene omnino caret*,& paulò infrà : *Alys enim fel ventri,*
Deſcriptio. *alijs inteſtinis iungitur , vt Columbæ,Corvo,Coturnici Hirundini, Paſſeri: alys iecori ſimul & ventri,*
Magnitu- *vt Capricipiti: alys iecori ſimul,& inteſtino,vt Accipitri , Miluo* . In Barge autem noſtra diſſecta
do . fel iecori ſimul,& ventri adhærere conſpeximus, quemadmodum alij quoque, quibus eam
Color. ſecare non ſit moleſtum,poterunt obſeruare.Auis eſt apud Gallos in delicijs: ſed rariùs in lo
[a] *Hiſt. lib.* cis procul à mari diſſitis apparet:libentius in ſalſuginoſis paludibus victum quæritans . Bo-
2. cap. 15. na auium paluſtrium pars ſunt nocturnæ, quemadmodum & hæc noctù potiùs,quàm inter-
Fellis ſitus. diu pabulo inquirendo intenta eſt : quamobrem pro Aegocephalo ſiue Capricipite accepi-
Vſus in ci- mus,donec aliquod aliud aptius nomen inueniatur. Rati ſumus, aliquando Bubonem eun-
bis. dem eſſe cum Capricipite , quia cornua gerat in capite , ſed huic ſententiæ poſteà tanquam
Locus. meliori adhæſi. Tamen vt Tragopanam auem dictam etiam eſſe Capricipitem nonnihil ſu-
Bubo. ſpicer,facit nominum ſimilitudo.Hæc Bellonius,appoſita hac icone . Quod ſupereſt,præter
ea,quæ ex Ariſtotele de Aegocephalo citat Bellonius,gulæ eius partem inferiorem eſſe tra-
dit idem philoſophus. Demum Albertus tradit, auem,cuius caput ſimile eſt caprino,vocari
Caper Hi- Latinè apud vulgus caper Hirundinis. Sed huiuſmodi nomen nullibi me audiuiſſe me-
rundinis. mini.

Limoſa Ornithologi cum ſatyro paluſtri.

Aegocephalus ſiue Caprices Bellonij.

DE PORPHYRIONE. Cap. XXVIII.

ÆQVIVOCA. SYNONYMA.

HISCE auibus longicruribus, aliam quoque longis præditam cruribus subnectere libuit, nempe Porphyrionem. Hebraicum nomẽ Duxiphat septuaginta Deuteronomij decimoquarto Porphyrionem interpretantur. Leuitici vndecimo Epopem, ideſt, Vpupam. Sic Raham, vel Racham Deuteronomij decimoquarto vulgaris translatio Porphyrionem vertit, Septuagin ta Vpupam: ſed neutrum probat Ornithologus. Omnino enim, inquit, Aquilæ, aut Vulturis aliquod genus hac voce ſignificatur. Sunt qui Porphyrionem cum Pelecano turpiter confundunt, eaſdem arbitrati, eò quòd alicubi ſeptuaginta Pelecanum reddiderint, vbi D. Hieronymi translatio Porphyrionem habet. Germanus quidam doctus Porphyrionem Hebraicè interpretatur Racham, & Ierakpeka. & Tinſchemet: ſed Tinſchemet Hebraicam quoque vocem alij aliter interpretantur, nimirum Porphyrionem, Veſpertilionem, Talpam, Cygnum, Noctuam, Ibin: Iudęi doctiores ferè Veſpertilionem. Chaſida aliqui transferunt Miluum, & Porphyrionem. πορφυρίων Græcis dicitur διὰ τὴν ῥύγχος φοινικοῦν ἔχειν à purpureo roſtro, vt ait Euſtathius. πορφυράας in vulgatis lexicis pro aue legitur, ſed ſuſpectũ habetur. Porphyrion etiã piſcis eſt, teſte Heſychio: itẽ gigantis nomen fratris nempe Alcyonei, quam Hercules telis confodit. Hoc tandem nomine appellabatur auriga quidam, cuius meminit [a] Tranquillus; Vtriuſque ſimul meminit Martialis de Porphyrione aue hæc ſcribens:

Nomen habet magni volucris tam parua gigantis
ET nomen Praſini Porphyrionis habet.

Vbi apud [b] Ariſtophanem Ω Κυβρίστα καὶ πορφυρίων quidam exclamat, Scholiaſtes, & Varinus, Scitè, inquiunt, Cebrionæ, & Porphyrionis gigantum nomina cõiunxit, præſertim cùm eadem duo etiam auium nomina ſint. Conuenit & argumento. Nam vt gigantes illi Deos olim impugnauerunt, ita & aues in hac fabula eos impugnare moliuntur. Porphyrion quidem gigas a Venere victus fertur. Apud eundem Ariſtophanem in eadem fabula minatur quidam, ſe aduerſus Iouem immiſſurum Porphyriones ſiue aues, ſiue gigantes accipias. Typhos, & [c] Porphyrion gigãtes à Pindaro memorantur, tanquam ambo fulmine icti. Scholiaſtes verò monet Typhon tantùm fulminatum, Porphyrionem autem Apollinis ſagittis occiſum. Eundem, ait, Herculis boues per vim abducere conatum fuiſſe. A Porphyrione differt Porphyris, vt nobis teſtatum reliquit [d] Athenæus ex Callimacho. *Porphyridem autem*, inquit, *à Porphyrione differre Callimachus author eſt libro de auibus, vt qui ſeorſim vtramque recenſeat, & Porphyrionem ſic paſci, vt nullius aſpectum patiatur; illis, qui propiùs ad ſuum accedunt cibum infenſum. Porphyridis meminit Ariſtophanes in auibus.* Hæc ille. Et rurſus: *Ibycus quaſdam volucres Lathiporphyrides vocat his verbis: In ſummis foliis flauis pennis Penelopes, variegata collo Lathiporphyrides, altisque protenſis Alcyones.* Hermolaus dum hunc locum Athenæi tranſcribit, de ipſius lectione dubitare videtur, dum ait. Porphyrides ex auium ſunt genere, à Porphyrionibus diuerſæ, ſicut ab vtroque Latiporphyrides, ſiue Adiporphyrides, & Latiporphyræ. Sed vt ad Porphyrionem redeamus, Franciſcus Sanctius citans Antonium Nebriſſenſem Hiſpanicè appellari Calamon tradit: Hermolaus verò Telamon, & nominis etiam etymologiam refert: Porphyriones, inquit, à nobis viſi ſunt in agro Patauino, allati ex Hiſpania, quos ibi Telamones vocant: ſiue quia ſtatuæ viriles, quibus mutili, & coronę ſuſtinentur, ita nominantur; ſiue quia thalamorum, & pudicitiæ cuſtodes. Etenim ſcribit Athenæus volucrem hanc ſenſum adulterij habere, &c. Et rurſus: Niſi quis Telamones, quaſi nutriculas eſſe dictos putet. Ita enim Græci altrices vocãt. Sed haſce etymologias redarguit Ornithologus. Ego, inquit, Telamonem vocẽ de his auibus potiùs barbaram, quàm Græcæ originis exiſtimarim. Quod verò Telamonem Græcis nutriculam ſignificare ſcribit, non probo, niſi Thelamon cum aſpiratione ſcribat, nimirum ἀπὸ τῦ θηλάζειν. nam & θηλάσιμα τροφὸς exponitur. Indi hanc auem vocant Caranion. Niphus ſibi ignotum fatetur. Grapaldus Italis vulgò Coturnicem appellari ſcribit, grauiſſimè, ac turpiſſimè labens.

Ordinis ratio.
Duxiphat.
Rahã, vel Racham.
Ierakpeka
Tinſchemet.
Chaſida.
Porphyriones qui dicti.
[a] *In Nerone.*
[b] *In Aulb.*
[c] *In Pythia carm. 8.*
Porphyris.
[d] *Dipnos. libet 9.*
Adiporphyrides.
Latiporphyræ.
Calamon.
Telamon, & eius etymum.

FORMA. DESCRIPTIO.

[a] *Dipnos. lib. 9.* Descriptio.

ARISTOTELES,[a] referente Athenæo, tradit, *Porphyrionem fissis pedibus esse, colore cæruleo, longis cruribus, rostro ad caput vehementius obstricto, phœniceo, Galli magnitudine. In pedibus quinque digitos habere, & maximum illum, qui medius est.* Idem Porphyrionem, vt reliquas aues longi, & angusti colli, ingluuici, gulæq; amplitudine carere docet. Et [b] alibi Ardeolas, & Porphyriones vropygium parum aptum habere ait. Pro vropygio autem caudam intelligere verisimile est. Plinius rostra Porphyrionibus, & prælonga crura rubere scribit. Idem alibi inquit, (ingluuiem) *quo mergantur recentia, quadam aues habent, vt Gallinæ: alia carent. sed gula patentiore vtuntur, vt Graculi, Corui. Quadam neutro modo, sed ventrem proximum habent, quibus prælonga colla, & angusta, vt Porphyrions.* Ælianus Porphyrionem animal esse ait, quod tum formæ pulchritudine excellit, tum nomini suo maximè respondet. Laurentius apud Athenæum Tetracem, ait, auem magnam Porphyrionis speciem, similitudinemque gerere. Oppianus sic describit: *Porphyrio, cui à colore nomen, rostrum habet rubicundum: & in capite velut cristam, qualem faciunt, & gestant sagittary Persæ: par magnitudine Gallinis altilibus, sed crura ei ob longiora.* Vuottonus Hæmatopodem Porphyrioni crurum altitudine comparat, sed minorem esse dicit. Recentiores alij quædam præter veterum authoritatem attribuunt, vt Isidorus. *Porphyrio*, inquit, *est auis, cui hoc peculiare, quòd pedem vnum habeat latum adnatandum, alterum vero fissam ad ambulandum. In quo notatur, quod vtroque alimento gaudet: & in aqua natans, vt Anates, & in terra ambulans, vt Perdices.* Idem Albertus scribit, sed tanquam de aue sibi ignota, & ipse etiam fidem non adhibens. Alij recentiores huiusmodi Auriphrygio suo, vel Haliæeto ascribunt. Ornithologus sic describit: Porphyrionem pictum Io. Culmannus amicissimus meus è Mõtepessulo mittit, viri in vniuersa rerum naturalium historia doctissimi Guliel mi Rondeletij beneficio. Cæruleus ei toto corpore color. Media caudæ extremæ pars in cinereo albicat. Oculi nigri sunt. Rostrum, & crura purpureo colore splendent. Digitos quaternos tantùm pictura ostendit, ita dispositos vt in Picorum genere, non quinos, vt veterum quidam scripserunt. Rara est auis, ni fallor in Narbonensi prouincia, frequentior Hispaniæ. Hæc Ornithologus. Duas ad me huius auis icones misit D. Brancio Mechlinienſis, alteram maiorem, minorem alteram: posteriorem ex Indis allatam esse asserebat. Huius rostrum crassum est, acutum, purpureum. Oculorum iris lutescit. A fronte ad verticem ferè vsque macula eiusdem coloris extenditur, non secus ac in Fulica, licet color sit diuersus. Pars capitis, quæ huiusmodi maculæ subiacet, & collum pronum virescunt. Ex remigibus alarum pennis quædam in extremo albicant, quædam sunt fuscæ. Fusca pariter sunt femora. Reliquum totum corpus cæruleo uegeto colore insignitur. Cauda ferè caret. Femorum pars, quæ nuda est, & prælonga crura, pedesque purpurascunt. Quatuor tantùm digitis insistit ex purpureo subalbescentibus. Alter verò, qui ex pictura multò maior apparebat, rostro, cruribus, pedibusque & oculis descripto est omnino similis: nisi quod vngues habet fuscos; & macula in fronte purpurea ornatur: & quod in illius capite, & collo viride erat, in hac cæruleum apparet: Cæruleæ pariter sunt alæ. Reliquum caput, ceruix, dorsum, pectus, vertex, & femora nigricabant. Ijs concolor erat cauda, breuis admodum; & sub ipsa plumæ candicabant.

Descriptio ex Ornithologo.

Porphyrionis Indici descriptio. Rostrum.

Porphyrionis alterius descriptio.

LOCVS.

Auis est fluuiatilis.

PORPHYRIONEM auem esse fluuiatilem longitudo crurum indicat, & Kiranides in fluminibus abundare scribens.[a] Plinius *laudatissimos in Comagene esse tradit. Nobilitorem*, inquit alibi, (eo nimirum, qui è Comagene mittitur) *Porphyrionem Baleares insulæ mittunt.* Alexander Myndius, teste [b] Athenæo, libro secundo historiæ volucrum Libycam auem vocat, eius regionis Dijs sacram. Vltima Syria etiam, vt Diodorus Siculus refert, Porphyriones fert, aliasque animantium species coloribus varias.

[a] *Lib. 10. cap. 43.* Porphyriones laudatissimi vbi.

[b] *Dipnos. lib 9.*

MORES.

Porphyrio cum lancea Christi.

Vlyſsis Aldrouandi

Porphyrio alter.

MORES. INGENIVM.

MIRA sanè de huius alitis pudicitia traduntur à scriptoribus. Oppianus author est, in conspectu hominum nunquam coniugi suæ misceri: imò suapte natura adeò castum esse, vt ne virum quidem vxori concumbentem videre sustineat, & si adulterium deprehenderit, nimio dolore contabescere. Polemon, vt refert Athenæus, tradit, cùm domi alitur, fœminas virorum coniuges tãta læueritate obseruare, tantumq; stupri sensum obtinere, vt si fortè id deprehenderit, marito prius indicet, ipse verò vitam laqueo finiat. Quod postremùm falsum cuipiam videri possit. Quomodo etenim per se auis laqueo se suspendat? Quare rectiùs per abstinentiam à cibo vitam finire dixisset Polemon. Illud tamen repetit Ælianus. *Acerrima*, inquit, *rivalitate ardet* (Porphyrio) *Adulteria sensu quidem natura deprehendit, & si de ijs suspicetur, vita laqueo finita crimen domino præmonstrat.* Tantò denique Porphyrioni est impudicitia odio, vt visto tantummodo scorto aliquo expiret, vt [a] Tzetzes his versiculis indicat: Porphyrionis mira pudicitia. [a] *Chiliad. 9.*

Ο πορφυρίων ὄρνις ἄγαν ὑπάρχει σώφρων,
Ὡς εἰ τὴν μόνην ὄψοιτο πόρνην ἐνθάδε θνήσκειν.

Idest.

Porphyrio auis est valde temperans,
Vt si solùm meretricem videat, statim pereat.

Habet & alias Porphyrio laudes vbiq; recensendas: Ælianus animal non modò moderatissimum, sed prudentissimũ quoque esse ait, & eorum quibuscum victitat, amantissimum. *Quemadmodum*, inquit, *adulteris obtrectet, & invideat Porphyrio, animal etiam prudentissimum, non modò moderatissimum alibi me dicere memini.* Et rursus: *Porphyrio præterquam quod & rivalis est, & obtrectator, ea sanè etiam natura indole præditus est, vt eorum, quibuscum vsu coniunctus est, amantissimus esse videatur. Eum ipsum, & Gallum in eodem domicilio versãs percepi, easdemq; ambulationes, & aqualia spatia conficere solitos, eisdem vesci cibis, communiter volutationibus puluerulentis vti, mirificum ex his rebus amorem inter se mutuum contraxisse. At enim cum vtriusque dominus festo quodam die cum sodalibus, vt epulare sacrificium faceret, occidisset, Porphyrio cõuictore privatus tantum doloris accepit, sibi vt inedia mortem consciscere.* Hæc quidem commemorata haud asperuenda sunt huius alitis encomia. Verùm quia, vt est in prouerbio, omnibus Galeritis cristam inesse necesse est, ita teste [b] Athenæo, a Polemone quinto suorum commẽtariorum reprehenditur, quod indocilis sit, nec vnquam mansuescat. Quam quidem feritatem præseferre videtur, præsentibus hominibus victum capessere negans. Scribit Ælianus, cùm pascitur, testes sui prandij habere dolere: itaque secedere, & in occulto comedere. Testatur item [c] Callimachus, Athenæo referente, nullius aspectum pati, cum comedit, illisq; qui propius ad cibum suum accedunt, infensum esse. Habet & alios in comedendo, bibendoq; sibi peculiares mores: nam vt testatum reliquit [d] Athenæus ex Polemone, non prius cibum capit, quam commodum sibi locum nactus aliquantisper ambulauerit, postq; ambulationem in puluere volutatus lauerit: tum enim denique cibari. Ælianus eiusdem ambulationis meminit, sed post eam cibum capere non addit. *Non prius tamen*, inquit, *se vel in pulnerem, vel lauationem dat, quàm in ambulationem veniens certa spacia confecerit.* Idem puluerulentis volutationibus non mediocriter gaudere tradit, & in locis, vbi lauario Columbarum esse solet, lauari. Sola hæc auis, vt Plinius, & Aristoteles asserunt, morsu bibit. Et vt inquit Plinius, *ex proprio genere*, (idest, suo quodam, & peculiari more) *omnem cibum aqua subinde tingens, deinde pedi ad rostrum veluti manu afferens.* Quæ verba non assequentes Albertus, & Isidorus. *Hic solus*, inquiunt, *præter Psittacum pede suo instar manus aquam suscipiens, ad rostrum defert, & potat, sicq; humano modo pascit. Quia cum omni cibo bibat oportet, & cum solo morsu. Aliter enim cibus ei propter appetitis debilitatem non descenderet.* Hæc illi, quos etiam Ornithologus Plinij sensum non esse assecutos confirmat; neque enim, inquiens, cum omni cibo, vel bolo, vt Albertus habet bibit Porphyrio iuxta Plinium: sed cibum omnem in aquam intingit, intinctum pede rostro admouet; alias verò cùm bibit, morsu bibit. Cùm igitur digitos quinque dicatur habere hæc auis, commodiùs pede loco manus vti potest. Polemon apud Athenæum habet sic: δὸ τῶν λαμβανομένων εἰς τὸν πόδα ταμιεύεται μικρὰς σὰς ψωμίδας, idest, *de cibo autem, quem pede apprehenderit, paruas buccellas decerpit.* Ornithologus ταμιεύεσθαι, an hoc sensu accipiatur, dubitat. Leonicenus in varia historia ex hoc

Porphyrionis encomia.

Porphyrionis, & Galli mutua beneuolentia.

[b] *Dipnos. lib. 9.* Indocilis est, & nunquam mãsuescit.

In occulto comedit.

[c] *Dipnos. lib. 9.* Mores in comedẽdo.

[d] *Ibidem.* Lauari, & puluerari gaudet.

Sola auium morsu bibit.

colo

loco ſcribit, eum pedibus comminuta fruſta ad futurum vſum ſeruare, quod non placet. Ταμιεύεσθαι τῳ̃ τύχῳ quidam interpretantur pecunijs parcè vti, hoc eſt, non vno tempore multum, vel omnia conſumere. Ita & hæc auis nimirum non vorax, ſed parca exiguas ſubinde buccellas ſibi decerpit. *Alui excrementum*, vt ſcripſit Ariſtoteles, *vt & reliqua aues longi, anguſtiq; colli, humidius reijcis, quàm cætera ſolent*: Fortè quòd humidioribus alimentis veſcatur: nam ob colli longitudinem, & anguſtiam difficulter arida deſcenderent. Procopius Gazæus piſcibus veſci ſcribit.

Alui excrementum quale.

Quibus veſcatur.

VOLATVS. CAPIENDI MODVS.

ARDEOLA, *& Porphyrio*, inquit Ariſtoteles, *vropygium* (pro vropygio caudam hic accipere oportet) *parum latum habent, & ad volatum dirigendum loco vropygij pedes protendunt*. Cùm volat, non in ſublime fertur, vt Ælianus ait: Vnde non admodum captu difficilem eſſe quis conijciat, quomodo autem, & quàm facilè capiatur docet Oppianus, cùm ait: *Porphyrioni capiendo neque viſcum, neque retia adhiberi opus eſt, ſed vbinam ſolus confidat obſeruare, & paulatim accedere: ſaltationis enim ſpectaculo tantopere delectatur, vt licet accedentem magis, magisq; hominem viderit, non tamen auolet: ſed ipſe etiam ſe moueat, & ad ſaltandum membra componat, donec capiatur.* Ita Plutarchus[a] Otũ capi ſcribit. *Rurſus*, inquit, *præſtigijs Otus capitur, videns ſaltantes coram homine in numerum, & ipſe geſticns ſuas ſcapulas belle ſaltare.*

Quomodo capiatur.

[a] *De ſolert. animal.*

VSVS IN CIBIS, ET IN ALIIS.

PORPHYRIO Iudæorum menſis interdictus erat: cauſam affert Procopius, quòd auis ſit vorax piſcium, quorum rapinæ inhiat. Sunt qui inter aues immundas reijciant, quòd libidine inſignis ſit: quod ſanè admittendum non eſſe, de mira eius pudicitia, Callimachi, Æliani, aliorumq; authoritates demonſtrant. Græcos, & Romanos etiam à Porphyrionis eſu abſtinuiſſe innuit Ælianus. *Porphyrionem*, inquit, *cibi gratia in cœnis appoſuiſſe hominẽ ſcio neminem: nec Calliam, nec Cteſippum, viros Athenienſes, nec Hortenſium Romanum, quos è multis lurconibus paucos mihi commemoraſſe ſatis fuerit.* Quod ſi itaque à menſis reiecti fuerint Porphyriones, cur eſt, quod Plinius laudatiſſimos è Comagene, nobiliores è Balearibus inſulis mitti ſcripſit? Dicamus ergo, ob pulchritudinem, compoſitosq; mores, ſimiliaq; veteres aluiſſe Porphyrionem, voluptatis, inquam, & animi gratia: nam & Ælianus, *Porphyrio*, inquit, *gratus eſt hominibus: quamobrem cautè, & ſtudioſè ipſum alunt. Itaque magnificis ædibus pro ludrica delectatione eſt: vel in templo aliquo ſacro nutritur, & liberè oberrat, & ſacer intra claſtra circumit.* Ariſtophanes item, pueros ait,[a] ab amatoribus ſuis, Coturnicem, vel Porphyrionem accepiſſe.

Cur Iudæis interdict°.

Porphyrionem nemo in cœnis apposuit.

[a] *In auib.*

MYSTICA.

PORPHYRIO inquit Rodulphus Flauiacenſis, quem ſeptuaginta Pelicanum nominant, ſecundum Plinium ſolo morſu bibit, omnem cibũ aqua ſubinde tingens, deinde ad roſtrum pede veluti manu afferens. Iſte, vt exiſtimo, contumaciæ nobis formam prætendit. Sunt enim nonnulli, qui nihil ad alterius imperium, nihil ad alterius arbitrium operis ſuſcipiunt, ſed ſolum quod aqua tinctum fuerit, videlicet, quod voluntati ſuæ conſentaneum, hoc manu propria deliberatione, ſcilicet propria ſibi ipſis aſſumant. Hæc ille.

Porphyrio quos ſignificet.

FABVLA.

HOmerum infantem Ægyptijs parentibus ortum fabulantur, cùm mel aliquando ex Ægyptię nutricis vberibus in os eius manaſſet, ea nocte nouem auium voces diuerſas reddidiſſe, & inter cæteras Porphyrionis.

DE

DE HORIONE. Cap. XXIX.

PORTE, inquit Ornithologus, & Horion Indica auis, Porphyrioni cognata fuerit, cùm Herodio similis, & rubris cruribus describatur. Sed distinguitur cantus suauitate, qua mirè celebratur. De hac enim Clitharcus, referente Aeliano in India scribit, volucrem amatorio affectu flagrantem nomine Horionem, nasci; magnitudine Herodio similem, rubris cruribus, oculis cæruleis, sic à musica instructam, vt naturæ munere tam suauiter canat, vt ipsas Syrenes lacessere possit. Ὡρίων sydéris nomen, aut auis quædam, inquit Hesychius, qui primâ huius nominis non aspirat: sed neque in quibusdam Aeliani exẽplaribus. Descriptio.

DE HIMANTOPODE PLINII. Cap. XXX.

PORPHYRIONI cùm Plinius rostra, & crura rubere dixisset, [a] subinde subiungit: *Hæc quidem, & Himantopodi multò minori, quanquam eadem altitudine, nascitur in Aegypto, insistit ternis digitis: præcipuè et pabulum muscæ. Vita in Italia paucis diebus.* Ad quem locum commentans doctissimus Hermolaus Barbarus, Scio, inquit, Hæmatopodas videri nominatas aues has à colore pedum sanguineo. Cæterum multi codices Pliniani, tam in Indice, quàm in hoc loco, Imantopodas habent, ex argumẽto pedum, quasi Loripes. Ait enim crura ijs præalta esse: nam & populi Aethiopiæ, qui serpendo (idest, vt Solinus interpretatur, flexis crurum nixibus) ingrediuntur, Imantopodas Pomponio, Plinioq; vocantur. In disputationem reuoco, non decido rem. Hæc ille; cui ceu subscribit Cælius, sed cum aspiratione Himantopodes scribendum contendit. Vetus lectio, vt apparet in codice à doctissimo Dalechampio vltimùm impresso, habet Hæmatopodi, alij etiam Ematopodi legunt. Ego sanè Himantopodi legerim, etiamsi mea auis, quam veram Plinij Himantopoda arbitror, Hæmatopus etiam à sanguineo crurum colore dici queat, atque ita dictam, quasi Loripedem, vt ex doctissimo Barbaro diximus: nam & Oppianus, [b] *Himantopodes* (Ἱμαντοπόδες) *aues à cruram tenuitate nomen scribit obtinere*. Aliam modo circa eadem Plinij verba quæstionem mouet Ornithologus: nam cùm ille dicat, *Hæc quidem & Himantopodi*, hic dubitãdum esse, ait, nunquid vtranque partem, quæ in Porphyrione rubet, hoc est, rostrum, & crura, an crura tantùm intelligere debeamus. Mihi crura tantùm intelligere videtur: nam vt idem quoque ille ait, hic pronomen, cùm de duobus dictum est, ad posterius referri solet. Contrà Bellonius, fortè quòd aliam auem non haberet, vtranque partem rubere ait: [c] & Hæmatopodi legens, Gallorum Pie de mer, hoc est, Picam marinam pro Hæmatopode Pliniana nobis obtrudit. Turnerus & ipse cùm Himantopoda non obseruasset, Est apud Anglos, inquit, auis quædam longis, & rubris cruribus, nostra lingua Redshanca dicta, cui an descriptio Hæmatopodis Pliniani conueniat, qui apud Anglos degunt, inuestigent, & examinent. Ego hanc auem, de qua loqui conijcio, inter Gallinulas aquaticas ex Ornithologo describam, & depingam, qui eam Erythropodem maiorem nominat. Mea autem Himantopos toto ventre, pectore, colloq; inferno candicat, sicuti capite etiam infra oculos; nam supra oculos nigricat, quemadmodum etiam in dorso, & alis. Rostrum etiam nigrum, palmum, & amplius longum gracile, & nonnisi onisis, alijsq; insectis lancinandis aptum. Cæterùm nunquid inferiore maxilla fixa, superior sola ipsis moueatur, quod nouum in eis esse tradit Oppianus, [d] ego non obseruaui. Cauda ex albo cinerea est, infrà candicat. In collo superno maculæ sunt nigræ deorsum vergentes. Alæ longissimæ. Crura, femoraq; mira longitudine, admodum gracilia, & debilia, còq; debiliora ad insistendum, quòd digito postico careat, & anteriores pro tibiarum longitudine breues, adeò vt Himantopos, siue Loripes iuremerito dicta sit. Digiti fermè æquè longi, sanguinei: medius tamen paulò longior est. Vngues nigri, exigui, parum recurui. Ne verò solus videar hanc auem candidis lectoribus pro legitima Himantopode Plinij obtrudere, [e] & Bellonio temerè dissentire, operepretium omnino fuerit ea, quæ & Ornithologus super hac aue scripsit, huic loco inferere. Hæmatopus, inquit, quem pingendum curaui ad sceletum à præstantissimo Lugdunensi medico Iacobo Dalechampio

[a] *lib. 10. ca. 46. 47.*

Hæmatopodis etymũ. Imantopos. Loripes. Imantopodes populi, qui. Himantopus.

[b] *lib. 2. de aucup.*

[c] *lib. 4. cap. 11.* Pie de mer.

Gallinula Descriptio. Color. Rostrum.

[d] *lib. 2. de aucup.* Cauda. Alæ. Crura. Digiti pedum. Vngues.

[e] *In Epitome.*

Dalechampio omnibus ingenij, & doctrinæ virtutibus ornatiſſimo viro mihi donatum. Mitto, inquit, & do auem non admodum frequentem, à te nuſquam memoratam in copioſiſſimo volumine de auibus, paluſtrem, & aquas etiam profundas adeuntem, quod ex crurum altitudine intelligi poteſt. Hæmatopoda, ſiue Himatopoda (nam vtroque modo apud Plinium in alijs, atque alijs exemplaribus legitur) cenſet eſſe Benedictus Textor: nomine conuenienti, ſiue crurum ſanguineum colorem, ſiue obſequioſam ferè lori modo flexilitatem ſpectemus. Hæc ille. *Porphyrionibus roſtra, & prælonga crura rubent. Hæc quidem & Himantopodi multò minori, quamquam eadem crurum altitudine: naſcitur in Aegypto. Inſiſtit ternis digitis. Tracipunm et pabulum muſca. Vita in Italia paucis diebus.* Plinius. Quæ deſcriptio ei', quam exhibemus (eſt autem eadem prorſus cum noſtra) aui omnino ſauet. Quod ad nomẽ meliores codices non Hæmatopodi, vt alij quidam, ſed Himantopodi habent, aliqui Hæmantopodi, quod ab Himantopodi corruptum facilè apparet: nam ſi ab hæma, quod eſt ſanguis, deriuetur, n litteram habere non poteſt. Nos etiam in paraphraſi Ixeuticorum Oppiani Himantopodes legimus. Τμαντόποδες *aues*, inquit, *nomen à crurum tenuitate habent. Hoc nouum in eis, quod maxilla inferiore fixa, ſuperior ſolum in ipſis mẽcatur.* Sic ille. Sed in aue hîc propoſita, maxillarum motus nihil ab aliarum auium natura variat, vt ex articulis in ſceleto apparet. Himantopodis quidem, hoc eſt, Loripedis nomen probo, rei etiam ipſius argumento. Vix enim alius auis tam procera crura cum tanta exilitate reperias: ſanguinea verò plurium. Quod ad partium magnitudinem, & colorem ſceletos ſic habet. Roſtrum digitos ferè quatuor longum eſt, caput paruum, collum digitorũ quinque, reliquum corpus, quod leue, & gracile eſt, inſtar auium paluſtrium ferè, quas Gallinulas aquaticas vocamus, digitorum ſex, cauda quatuor, crura quindecim. Color roſtri nigricat, in capite, & collo prono fuſcus: dorſo, & alis niger, pauco ſubviridi admixto, ſi diligentiùs intuearis, cauda cinerea. Partes pronè omnes, & latera quoque albi coloris ſunt. Crura ſanguinea digitis duntaxat ternis, ſicut in Biſtarda, Oenade Rondoletij, Morinello Cai, Struthiocamelo, Pluuiali, & Cane Petiere Bellonij, eiuſdemq; Pica marina: quorum medius longiſſimus eſt, breuiſſimus interior: iungitur autem medius cum exteriore breuiſſima membranula, tanquam palmipedum. Poplitum cauitas inſignis eſt, articulo tam flexili; vt in ſceleto etiam tibia ad femur tota reflectatur. Videtur ſanè non curſu tantùm valere, ſed etiam volatu hæc auis: quoniam oblongæ eius alæ ſunt, ita vt longiſſimæ earum pennæ caudam, ſeu vropygium, duobus, aut amplius digitis excedant. Alia auis eſt, quam pro Hæmatopode Bellonius exhibet,[c] quam à Gallis Pie, vel Beccaſſe de mer, ideſt, Picam, vel Scolopacem marinam vocari ſcribit: quòd roſtrum inſtar Scolopacis habeat: in alis verò tranſuerſam maculam albam, vt Picæ, & c. cruribus rubentibus quidem, ſed breuioribus, craſſioribusq; quàm Hæmatopodis noſtræ. Si Germanicum nomen fingendum eſt, vtpote auis peregrinæ Riemling dici poteſt. Hæc omnia itaque ille, adiuncto quoque hoc Tetraſticho

Loripedem Graio vocitant me nomine: quanquam
In ripis celeri curro citata gradu
Hæmatopum aly: nullo qua nomine mallem
Nota Ornithophagis viuere ſola mihi.

Etymum.

Roſtrum.

In Pœnulo.

[c] *lib. 4. cap. 11.*

Beccaſſe de mer.

Hæmantopos mas Plinij.

Limicantopus fœmina vnà cum cranio denudato.

DE HÆMATOPODE BELLONII. Cap. XXXI.

HIC modo ceu aptissimo loco de Hæmatopode Bellonij, siue de Pica marina Gallis vocata dicendum videtur. Aquatica autem & ipsa auis est, vt nomen quoque indicat. Is itaque in singularibus suis obseruationibus Gallicis, interprete [a] Carolo Clusio, scribit hoc modo: Inter omnes, quas nouimus aues, nullas conspeximus, quarum pedes quatuor digitos non habeant præter Pluuier, Guillemot, Cannepetiere, Ostarde, & Pie de mer: quæ olim Hæmatopus nuncupatur (Ornithologus suum addit Charadrium, ego insuper meum, & Himantopoda præcedentem) Rara est auis in nostris littoribus, tametsi aliquando visa sit. Corpore Ardeolæ, Gallis Aigrette dictæ: alis Lari, siue Mouette Gallorum: & eorundem Flambant, siue Phœnicopteri Latinorum formæ: rostro quatuor digitos oblongo instar Beccasse Gallis dictæ (quam ob causam à nonnullis Beccasse de mer etiam dicta est,) differente: nam huius planum est in extremo, & mucronatum, & aliquantulum nigricans, reliqua parte rubente: Caput cum collo nigrum est: nigræ sunt & alæ superiùs nisi albæ plumæ eas transuersas secarent, vnde Gallicam appellationem sumpsit Picæ marinæ: interior alarum pars, & venter alba sunt, extrema cauda nigra, eiusdemque cum Anate longitudinis. Binos habet pedis digitos simul cohærentes; interior verò ab alijs seiunctus est: calcar in pedis calce, vt reliquæ aquaticæ aues non habet: eius præterea pedes molliores sunt, & delicatuli, non sicci, & duri vt in alijs. Crura tres digitos oblonga: digiti breues: vngulæ fornicatæ, vt in Tardis. Carne est insipida, dura, & admodum nigra, gulamque habet admodum magnam, amplam, & robustam. Hucusque [b] Bellonius, eandem descriptionem ad verbum ferè in sua de auibus historia repetens: vbi præterea ait, Picam marinam Gallis vocari, quòd alas transuersalis linea coloris albi, vt in Pica percurrat: item sese Hæmatopodem Plinij arbitrari, quia tribus tantùm digitis insistat, & rostro sit sanguineo. Denique in Gallia perraram esse auem.

[a] *Lib. 1. cap. 11.*

Aues tridactyli.

Descriptio.

Color.

Crura.

Caro.

[b] *Lib. 4. cap. 11.*

Hæmatopus Bellonij cum arundine palustri.

DE GALLINVLIS AQVATICIS QVAEDAM IN GENERE. Cap. XXXII.

Ordo.

QVANQVAM Ornithologus, ex quo pleraque iſthęc in noſtram hiſtoriam tranſtulimus, Gallinulas (de quibus hic quędam in genere dicemus, quę ſimul omnibus conueniunt, ſubinde de ſingulis priuatim acturi.) Gallinis noſtris domeſticis ſubiungat, malui tamen ego, vel ideo ſaltem ſeparare, quòd hæ nonniſi in locis aquæ vicinis degant: quod ſanè & ipſe dubio procul erat facturus, niſi ordine alphabetico libros ſuos deſcripſiſſet. Harum Gallinularum aquaticarum cùm variæ ſint ſpecies, magnitudine, & colore potiſſimum diſtinctæ, ſingulis peculiaria nomina ſunt indita. Quòd autem multa habeant, quæ ſimul omnibus ſunt communia, ideo apud multos populos idem commune nomen ſunt ſortitæ: præcipuè apud Italos, Gallos, & Germanos; Nos etenim omnes indifferenter Gallinelle appellamus; (Latinè Gallinulæ dici poterunt, niſi quis Gallinagines malit, quod Gallinis ſint ſimiles, licet minores) Germani Vvaſſerhunle, ideſt, Gallinulas aquaticas, teſte Ornithologo. Apud nos etiam ſunt alia nomina, quę non omnibus, ſed pluribus ſpeciebus conueniũt, vt Mediolani aliquę ex ipſis Giraldelli nuncupantur, & alibi etiam in Italia Giaroli, quaſi Glareolę quod in locis glarea abundantibus, circa fluuios nimirum, & torrentes verſari ſoleant. Porro eſſe ex aquaticarum auium genere, ex partium illarum conſtitutione liquet. Eſt enim hęc ferè aquaticarum auium ſpecies, vt cruribus ſint oblongis, vt commodiùs circa aquam, & in aqua victum quęrant: non enim natant, quare palmipedes non ſunt. Digitus, qui pro calce eſt, admodum breuis, quędam etiam prorſus carent, vti ſubinde patebit. Corpus ferè gracile, & adductum, non craſſum, nec in corpulentiam extenſum. Capite ſunt plęręque omnes paruo, pennis plerunque varijs, cauda perbreui. Roſtrum in multis nigricat, & longum eſt, modicè inflexum. Venter, & ſupina ea capitis pars, quæ inter roſtrum, & collum eſt, candicat. Venter in quibuſdam maculatur, in quibuſdam minimè, ſed ſimpliciter albus eſt. Plurimę circa oculos albo etiam maculantur. Maximę alarum pennę omnibus nigricant. Atque talis ferè quoque Gallinularum figura eſt: ſed ex his nullam poſtico digito carere puto: præterea minimè volaces ſunt, ſed ad curſum potius idoneæ: quamobrem crura eis longiora data ſunt. Plumæ ad media tantùm femora omnibus deſcendunt. Vermiculis potius, & inſectis, quàm piſcibus, veſcuntur, niſi minimis fortè etiam veſcantur piſciculis, quos etiam deuorare aſſerit Ornithologus, addens initia autumni plerunque ad nos aduentare, & hyemis exitu denuo auolare, vt & aliæ quædam aues migrare ſolitæ. Aucupium earum mane ante ſolis exortum fit, aut veſperi poſt occaſum. Interdiu enim locis paluſtribus degunt, incipiente verò veſpere tam ſublimi volatu euehuntur, vt non amplius appareant. Aucupes in ripa, quam frequentare ſolent, rete extendunt, ita, vt verſus aquam ſpectet. Vtrinq; autem ad rete eius generis aues, quas capere voluerint, aliquas mortuas, & duas plus minus, vinas diſponunt: ad quarum allicientium vocem aues è ſublimi ſe demittunt, & reti in aquam deiecto capiuntur. Omnes in delicijs menſarum habentur, ob carnem ſuauem, & teneram, ſæpe etiam pinguem.

Gallinelle. Vvaſſerhunle. Giraldelli. Giaroli.

Auiũ aquaticarum forma.

Victus.

Quo tempore aduenĩt, & quo recedunt.

Quo loco capiãtur, & quomodo.

Carnis qualitas.

DE GALLINVLIS AQVATICIS IN SPECIE. ET PRIMVM DE CHLOROPODE NOSTRA MAIORE.

Cap. XXXIII.

APEDVM colore subviridi Chloropodes tres Gallinulas, binas à me obseruatas, & tertiam ab Ornithologo hic ordine describã, à maiore mea exorsus, quæ sanè non Fulicam modò magnitudine adæquat, sed tota ferè corporis figura eam refert, quanquam in hac digiti, vt in Fulica membranas non habeant, qua de causa Fulicæ congenerem non feci. Auis est tota fusca, in collo, & ad latera cinereis, aut albicantibus maculis semilunaribus ferè distincta. Pennæ alarum, & dorsi ad ferrugineum vergunt. A principio alarum, nimirum à supremis costis alba linea exoriens ad extremitatem vsque extenditur. Vropygium inferius candicat. Alæ caudam longitudine æquant. Hæc autem breuis est, & Anatũ similis. Femora pennis vestiuntur densis, ferè cinereis. Rostrum robustum, longiusculum, sursum parumper eleuatum, rutilo colore, in extremo acutum, flauescens. Frontem macula satis magna, rutila, vt in Fulica alba constituit. Eiusdem coloris macula rotunda in genu conspicitur. Tibiæ, & pedum digiti ex flauo virides sunt. Digiti, vt in icone apparet, longi, longissimus omnium medius, minimus exterior. Posticus longiusculus. Vnguiculi nigri. Tibiæ albicant. Iris oculorum ferè crocea. Huius auis iconem habes fol. 450.

Chloropodis maioris descriptio. Magnitudo. Color. Cauda. Rostrum. Frons. Crura.

DE CHLOROPODE ALTERA. Cap. XXXIV.

HVIVSMODI auem aucupes nostri vulgò Porzanam nominant; ego à pedum colore Chloropodem alteram. Auis est a summo rostro ad finem caudæ duos penè dodrantes longa. Rostrum habet duos digitos longum, inferiùs, & superna parte aliquo spacio flauescens, cætera nigrum. Collum, & caput nigricant: Dorsum cum superna alarum parte coloris castaneæ. Penna sui parte cinerei obscuri: extrema tamen plumarum albescunt. Inferior quoque vẽter totus ferè albus est. Ad latera alas versus densè longis plumis velatur. Cauda in anum desinit, superiùs coloris castaneę, inferiùs alba. Femora plumis cinereis per transuersum albicantibus oris leuiter distinctis non omnino vsque ad genua plumis cooperiũtur. Crura virent. Digiti pedum longi vnguibus parumper incuruis instructi, lati, & interiùs plani, fortè vt ijs etiam natare possit, cum opus est. Fœmina in omnibus mare est pallidior. Icon ponetur fol. 451.

Porzana. Descriptio. Longitudo Rostrum. Color.

Gallinula chloropos maior.

Chloropos altera.

DE CHLOROPODE ORNITHOLOGI quam apud Germanos Glutt quaſi Glottidem vocari ait. Cap. XXXV.

Glutt. Glottis.

Roſtrum.

HVIC aui, inquit Ornithologus vulgare nomẽ eſt Glutt, fortè tanquam Glottis, cuius Ariſtoteles meminit, impoſito à lingua oblonga nomine. Quod ſi illa non eſt, congener videri poteſt. Nam cùm roſtro ſit longo, linguam etiam ęi longam eſſe verisimile eſt, vt & Gallinagini in hoc genere, quæ cùm vermibus paſcatur, (ſicut pleræque omnes huius generis, puto) linguam exerit oblõgam, vt in eius hiſtoria ſcriptum eſt. Sed de veterum Glottide, ſiue alia, ſiue eadem eſt, infrà ſcribemus. Glottis hæc noſtra colore fuſco eſt,

Deſcriptio. Color. Roſtrum. Vox.

albo colore in alis modicè aſperſo pennis extremis. Alba eſt circa oculos, collo, pectore, & ventre toto. Roſtrum nigrum eſt: crura viridia, vel mixti ex pallido, & viridi coloris. Vocem inſtar fiſtulæ argutam ædit. Hactenus ille, & rurſus in epitome: Fortè, inquit, Ariſtotelis Glottidi congener, quam Gaza Lingulacã interpretatur. Ea linguam exerit prælongam, & ducem ſe præbet abeuntibus Coturnicibus, ſicut & Ortygometra &c. Nõ plus tamen vno die pergit, &c. Elephis Oppiani pennas in dorſo cerulea pelli colore ſimiles habet, & lingua longiſſima in acutam protenta, ſenſim ad fauces deceptum aliquem piſcem trahit: Ardeolarum generis potius, quam Gallinularũ fuerit. Hæ enim, opinor, piſcibus non vescuntur. Germanicè Glutt. Hucuſque Ornithologus. Cùm verò Glottis, ſiue vt vertit Gaza, Lingulaca, quæ auis ſit Ariſtoteli, & Plinio non conſtet, ſed hoc tantùm certum ſit, eadem forma Ariſtoteli eſſe, qua lacuſtres (Gallinulas Philoſophus intelligere videtur) itaque cùm nullam aliam auem habeam, quam Glottidẽ veram aſſerere audeam, hanc quoque ceu legitimam exhibebo, donec aliã, quæ melius reſpondeat, obſeruauero.

Lingulaca.

Elephis.

Genus.

Glottis, quę auis Ariſtoteli, & Plinio.

Ariſtoteles autẽ Lingulacam [a] linguã ſcribit prælongã exerere, vnà cũ Oro, & Ortygometra ducẽ ſe præbere abeuntib. Coturnicib[b]. Quod Plinius paulo latius ex eo repetit his verbis. [b] *Glottis prælongã exerit linguã, vnde et nomen. Hanc tamen illã diu peregrinationi* (cũ Coturnicibus) *auium præficiam, pœnitentia in ea tamen cũ labore ſe-liceat ſubit. Reuerti incomitatam piget, & ſe-*

[a] 8. *Hiſtor. cap.* 12.

[b] *Etymus.*

qui: nec vnquam plus vna die pergit, in proximo hospitio deserit. Verùm inuenitur alia antecedente anno relicta: simili modo in singulas dies. Sic Plinius,

DE ERYTHROPODE ORNITHOLOGI MAIORE. Cap. XXXVI.

Gallinula Erythropos maior.

Erythropos Aristophanis.

Descriptio.

Rostrum.

Redshãca.

CIRCA Argentoratum Germaniæ vrbem, aliquot Gallinularum aquaticarum genera nobis omnino incognita capiũtur, quas ex Ornithologo hîc ordine describam. Primę itaque huius generis Germanicũ nomen à rubente crurum colore factum est, vt dubites, inquit, an hæc sit Erythropus cuius Aristophanes meminit: quãquam & Rala Anglorum tum terrestris, tum aquatica cruribus simul, & rostro rubeat. Auis cuius hæc icõ est, rostro est, vt apparet, oblongo, & nigricante, per summum modicè inflexo; Pennis fuscis albo passim aspsis, ventre albo, fuscis per transuersũ maculis interceptro. Meminit huius auis ẽt quidã Anglus: Est apud Anglos, inquit, in locis palustribus auis quædam, longis, & rubris cruribus, nostra lingua Redshãca dicta: cui an descriptio Hęmatopodis Pliniana conueniat, qui apud Anglos degunt, inuestigent, & examinent. Quod si Anglorũ Redshanca (vt conijcio) eadem, quæ Germanorum Rothein est, cùm vtrunque nomen Germanicum sit, & eiusdem significationis, non poterit esse Hæmatopus Plinij, cui rostrum simul, & crura prælonga rubent, nostræ verò rostrum tantùm. Hæc ille, in hoc sibi ipsi inconstans, quòd hîc in Hæmatopode Plinij rostrum, & pedes rubere dicat, aliàs vt ex superioribus constat, crura tantùm,

DE

DE ERYTHROPODE MINORE. Cap. XXXVII.

Koppriegerle. Color. Alæ. Cauda. Roſtrum.

GERMANI circa Argentoratum eam, qua nunc deſcribimus Koppriegerle, neſcio quam ob cauſam, vocant. Ego à pedum colore rubente Erythropodem, adiecta minoris differentia. Coloris eſt fuſci, & nonnihil ſubruſſum habet, in alis præſertim, & collo. Alas per medium linea alba tranſuerſa diſtinguit. Longiores earum pennæ partim nigræ, partim cinereæ apparent. Cauda alba. Roſtrum nigricat. Digiti pedum poſteriores nulli, vel breuiſſimi videntur, ſi pictura bene habet.

Erythropos minor.

DE RALLA ANGLORVM, ET GALLORVM EX GALLINVLARVM GENERE. Cap. XXXVIII.

ANTEQVAM cæteras aquaticas Gallinulas, quæ circa Argentoratum capiuntur, describere pergam, obiter hic aliquid de Anglorum Rala, siue Ralla, ex eodem Ornithologo, & Bellonio dicam, quod & hæc pedibus sit rubeis. Rala itaque, vel Ralla nomen, inquit Ornithologus, apud Anglos, & Gallos in vsu, multis, & diuersis auibus inconstanter, vt video, tribuitur: nam & terrestres, & aquaticæ quædam sic appellantur, omnes tamen Gallinularum generis, & cruribus oblongis. Petrus Bellonius Ortygometram vulgò Rallam dici interpretatur. Perdix rustica (inquit in epistola ad me) ab Anglis vocatur Rala. Est autem Rala duplex, altera cibum è ripis fluminum petit, altera degit in ericeto in locis syluestribus. Aquaticam illam Coloniæ diu alui, & malè volare deprehendi, & egregiè pugnacem. Rostrum, & crura erant rubra, plumæ multis maculis respersæ. Montana verò illa, & syluestris crura habet multò breuiora aquatili, & plumas vndique magis cinereas. Sed rubrâ interim crura habet, & rostrum. Auis vtraque apud nos regium epulum (real Itali regium vocant, Galli royal, & fortè hinc ductum est Ralæ nomen; a colore crurum fortè Erythropus fuerit) vocatur. Hæc ego rusticam Perdicem, vel Rusticulam, non Ralam Anglis, sed Vvodcocum vulgò dictum, Gallis Beccassam interpretor. Quærẽdum an Rallæ aues fortè dici potuerint, quod longis cruribus tanquam grallis insistere videantur. Sunt enim grallæ fustes furculas habentes, quibus nituntur, qui super ijs ambulant, teste Nonio. Vnde grallatorius gradus, ideſt, magnus, cuiusmodi solet esse grallatorum. Diuersi generis est Rallus auis, vt quidam in Italia vocãt, quam post Fulicam descripsi. Hæc omnia Ornithologus.[a] Bellonius, qui ex Rala, seu Rasle Ortygometram Aristotelis, vt alibi docuimus, & hic obiter repetimus facit non terrestrem, sed aquaticam potius Gallinulam, & haud scio, an eam quam perperam Perdicem rusticam appellat: nam rostrum quidem rubere ait, sed huius coloris in cruribus non meminit. Sed ipsum audiamus. Ortygometra (Rasle) inquit in suis memorabilibus Græciæ, vt in Italia, sic per totam Græciam reperitur, in Creta rarior. Refert hæc auis Coturnicem quibusdam notis, & cùm volatu non admodum valeat, cursus celeritatem à natura accepit. Galli nominant vn Rasle, Itali roy des Cailles. Refert autem Gallinam aquaticam, quam Itali Fulicam appellant, quoniam & nigra colore est, & aquam quotidie frequentat. Sed longe minor est, & non omnino æquè nigra, cùm sub alis colore albo variet, & vndiquè ad latera. Cauda eius rufſa est, inferius, & breuis vt in omnibus auibus aquaticis. Rostrum duos digitos longum, quod tamen si Gallinagini compares, breue dixeris. Sic ille: & in historia de auibus rursus: Binæ, inquit, Rallæ genera, vnum ripas aquarum incolens, & nullibi nõ notum; alterum, quod in geniſtis degit, de quo pòst. Cùm verò Rallæ nomen valde affine sit Trallæ, de qua inter Turdos, cauendum, ne vocum similitudine falsi vnà implicemus. Ralla rubra à nigra vix distingueretur, nisi & colore differret, & rostro, & nigra esset frequentior. Cursu ita præualet, vt vulgò aliquem celerrimi, velociſſimique cursus notaturi, Rallæ instar currere dicamus. Rustici quia in sæpibus sciunt delitescere prope riuulos, vestigia eius obseruant, & non retibus tantùm, sed & Accipitre (Esperuier) capiunt: & quia semel tantùm euolet, capiendam facilè se præbet, præcipuè in plano. Tibijs est breuibus more palmipedum, digitis, & articulationibus longis, posteriori verò admodum breui. Pẽnis ita densè vestitur, vt longè maior videatur, quàm reuera sit: nam alioqui Merulam tantùm adæquat. Femora colore inter nigrum, & cæruleum, ab vtroque latere albo maculantur, sicuti quoque plumę, quæ stomachũ cooperiunt. Pars dorsi superior nigra est, maculata colore castaneæ. Rostrum duos longum digitos, gracile, rubrum in superiori parte. Cauda breuis vt reliquarum quoque, quæ ripas incolunt, & aquis innatant. Veteres Ortygometram appellasse mihi videntur: & in Italia etiamnum vulgò conuenientiſſimo nomine dicitur Rex Coturnicum. Græci non regem suo idiomate dicunt, sed matrem Coturnicum.[b] Aristoteles loquens de Ortygometra ait, eam sese Coturnicibus abeuntibus ducem præbere. Hyeme hîc, & autumno numerosè

Ralla pedibus rubris.
Aequiuocatio.
Ortygometra Bellonij.
Perdix rustica.
Rala duplex.
Ralæ aquaticæ volatus.
Pugnacitas.
Rostrum.
Crura.
Ralæ montanæ crura color.
Crura.
Rostrum.
Etymum.
Vvodcocus.
Beccassa.
Grellę qd.
[a] *Lib. 4. capit. 19.* Descriptio Ortygometra quid.
[b] *Lib 8. Hist. cap. 12.*

roſè conſpicitur,eoque tempore valde pingueſcit.Cruribus eſt proceris,collo etiam oblongo.Intus Fulicæ ſimilis eſt,& eiuſdem etiam ſaporis.In conuiuijs noſtris commendatur:nam cùm ferinum neſcio quid ſapiat,appetentiam irritat,bibendique voluntatem. Hæc omnia illi.Sed quam Itali Rè delle Quaglie vocant, longè alia auis eſt,ea nimirum,quam nos pro legitima veterum Ortygometra depinximus ſuo loco. De alia verò Ralla,quæ in genuſtus degit,quæ eadem videtur cùm noſtra Ortygometra, ibidem etiam diximus.

Ortygometra Bellonij cum Sio altero.

DE RHODOPODE, SIVE PHOENICOPODE. Cap. XXXIX.

RHodopus auis,vt nos appellauimus, inquit idem Ornithologus, exhibita hac icone, roſeũ, vel amethyſti ferè colorem in cruribus habet. Roſtro eſt nigro,corpore fuſco; cinereæ per alas maculæ,vt per collum quoque,quod alioqui album eſt. Venter abſque maculis candet. Caudam albam tranſuerſæ lineę nigræ cingunt. Roſtrum eſt nigrum Cauſa nominis Germanici (Steingallyl vocari dixerat) ignota mihi eſt. Scribit Tinnunculum quoque Accipitrem ab Anglis alicubi Steingall vocari.

Colori

Gallinula Rhodopes siue phænicopos.

DE PHÆOPODE. Cap. XL.

Brachuogel. Color.

HÆC auis circa Argentoratum nominatur Brachuogel, corpore nigricante, paucis ruſhs, & ſubflauis maculis aſperſa, roſtro tenui, oblongo, nigricante, modicè inflexo, collo albicante, inferiore eius parte circa medium, & infra ad flauum, vel ruſſum tendente, ventre albo, cruribus fuſcis, vel cinereis, vt pictura nobis oſtēdit. Vnde Phæopus cognominari poſſet: quemadmodum etiam ea, cuius figura proximè ſequetur: quam tamen Arquatam minorem potiùs appellare viſum eſt. Eiuſmodi aues Mediolani Girardellos nominant. Sed video etiā Turdi genus paruum à Saxonibus Brachuogel appellari: quod Germani quidam Collurionem faciunt. Alius etiam Batin eſſe conijcit auiculam, quę vulgò vocetur Klein Brachuogelchen, Anglis Stonchatthera.[a] Chriſtophorus Encelius meminit auis, quæ in Marchia regione Germaniæ vulgò nominetur ein Brachhun, Brachuogel, nomine ab agris quieſcentibus (brach vocant) impoſito: coloris cyanei: optimi ſaporis, boni chymi. Hoc etiam genus, vt & alias Gallinas ſylueſtres ore coire ſcribit circa æquinoctium vernum, mare in os fœmellæ inferente roſtrum, & infundente genituram: quod veriſimile mihi nequaquam eſſe, ſuprà in Vrogallo dixi. Nos autem Brachuogel deſcripſimus in elemento A. Arquatæ nomine propter roſtri figuram, de qua an ſentiat Encelius, quoque incertus ſum. Color quidem cyaneus Arquatæ noſtrę non conuenit. Audio autem eam auem appellari Brachuogel in quibuſdam locis à menſe Iunio, quo aduentare ad illos ſolet. Encelius à quieſcentibus, & noualibus agris hoc nomen ſuæ Brachhennæ factum ait. Arquatam noſtram aliqui etiam Regenuogel, hoc eſt, auem pluuię appellant, alij venti, vel tempeſtati auem, Vvinduogel, Vvatteruogel, quòd tempeſtatis futuræ prognoſticon ex ea ſumatur. Sed video hæc nomina parum certa eſſe: nam & aliæ quædam aues ijſdem nuncupantur: quæ quoniam ad Gallinaginum aquaticarum (vt omnino conijcio ex pictura) hiſtoriam pertinent, earum hîc adiecimus. Hæc omnia Ornithologus.

Phæopus.

Arquata minor. Girardelli.

Batis. Stonchatthera.

[a] *Lib. 3. de re metall.*

Brachhun.

Brachhennæ etymū.

Regenuogel.

Auis pluuiæ.

Vvinduogel.

Vvatteruogel.

DE PHAEOPODE ALTERA, SEV ARQVATA MINORE. Cap. XLI.

TANC auem, inquit idem, quam Arquatam minorem dixerim, aliqui ſimiliter vt maiorem vocant Regenuogel, ideſt, pluuiæ auem (à qua tamen diuerſa eſt, quæ apud Gallos vna voce Pluuier, ideſt, Pluuialis vocatur) in Italia quidam Tarangolo, ſuperiori (iam deſcriptæ) ferè ſimilis eſt, cruribus, vt illa cinereis, & ventre albo, & ſub capite ſimiliter, itemque roſtro, niſi quod paulo oblongius videtur. Alę maculis albis aſperguntur, alioqui ex ruffo fuſcæ: ſed oblongiores earum pennæ, vt & dorſum pronum nigricant. Collum ſupinum cum pectore nonnihil ruboris habet obſcuri, & valde diluti, plurimisque maculis nigricantibus diſtinguitur. Arquata minor, & Ochropus magna, quanquam Gallinulæ aquaticæ ſunt, aliter tamen ferè capiuntur, vt ex aucupe quodam Argentinenſi intellexi; nempe alis duabus commiſſis, idq; in gramine, non in ripa alioqui diſpoſitis, vt in capite de Gallinulis aquaticis capiendis in genere dicetur (nos id antè diximus) Sed cùm hæc duo genera præ cæteris adeo cauta ſint, vt noctù in locis, qui vndique aqua ambiuntur, quieſcant, aſſutia opus eſt, vt alis iſtis opportunè diſpoſitis deprehendantur. Si quæ è retibus euaſerint, tam altè clamant, vt ſpacio itineris ſermè horæ exaudiantur.

Tarāgolo. Color.

Capiendi ratio.

DE

Phæopus gallinula cum typha paluſtri.

Phæopus minor Ornithologi cum iunco ſyluatico.

DE OCHROPODE MAIORE. Cap. XLII.

OCHROPVS magnus, quem sic nomino, inquit idem Ornithologus, a luteo, vel sulphuris instar subflauo crurum colore (qui in rostro etiam ad medium vsque, vel vltra apparet: anterior enim eius pars nigra est) Germanicè Schmirring per onomatopœiam, vt conijcio, nuncupatur. Est autem in hoc genere maximè varius, cùm septem in eo colores (vt pictura ostendit) discreti appareant. Nam præter subflauum, quem dixi, passim toto corpore ruffus apparet: in breuissimis alarum pennis extremis etiam rubens, vt in rubrica fabrili. Albus tum in capite, & circa oculos, tum in medijs alarum pennis, & ventre. Longissimæ alarum pennæ nigræ sunt, & alibi passim in dorso, cauda, collo, & alis maculę nigricant. Palpebrarum margines color croceus tingit. Est & fusci, vel cinerei nonnihil in alis. Digito posteriore pedes carent, nisi pictura me fallit. Nidificat inter fruticeta, è musco, & gramine.

Etymum. Schmirring. Colores. Pedes.

DE OCHROPODE MEDIO. Cap. XLIII.

DE Germanico huius auis nomine proximè retrò dictum est (nempe Mattinillis) Nos Ochropodem medium vocauimus à crurum colore luteo, vel subuiridi obscurè. Rostrum ei nigricat, vt & tota superior pars corporis. Alę ad fuscum tendunt, præter pennas longiores nigras. Fuscum est etiam pectus cum collo, vt pictura indicat. Vidi ego captam huius generis auem initio Februarij huic similem, sed rostro oblongiore paulò quàm hîc pingitur, dorso minus nigro, fusco potiùs, cui versus caput nonnihil cinerei coloris admixtum erat: in dorso verò posteriùs, aliquid subrufi obscuri. Cauda aliquatenus tota candida erat, sed circa finem duæ lineæ nigricantes spatijs albis distinguebantur. Apparebant & exigua puncta albicantia passim, præsertim in minoribus pennis alarum. Venter candidissimus. Collum cinereum, maculosum. Rostrum nigrum. Pars capitis inferior candida, crura ferè ex viridibus fusca. Lingua in oblongum mucronem desinens. Magnitudo totius, quę Merulæ, sed corpus paulò gracilius, & collum oblongius.

Etymum. Descriptio.

DE OCHROPODE MINORE. Cap. XLIV.

VLGO hanc auem (apud Germanos) Riegerle vocant (quasi motriculam dicas; verbum enim regen nobis (Heluetijs) moueri est. Nam cùm aliquid circa aquam audierit hæc auis, statim mouetur, & exigua voce sua argutissimè clamat) Minima quidem inter Gallinulas videtur. Rostrum nigricat. Collum album est, idque altius, quàm in cæteris: idem linea fusca, ceu torque ambitur inferiùs. Caput quoque nigricat, in quo spatium supra oculos nigrum inter albas vtrinque maculas continetur. Dorsi, alarumque color ad cinereum vergit. Longissimæ alarum pennæ nigricant. Crura sublutea sunt; à quorum colore Ochropodem minorem hanc auem nominaui. Hæc ille.

Riegerle. Etymum.

Gallinula ochropus maior.

Ochropus medius cum spargamio non ramoso.

Ochropus minor cum ranunculo flammeo.

DE MELAMPODE. Cap. XLV.

Rotkmillix.

GERMANICVM nomen Rotkmillis compositum videtur à colore. Est etenim ruffo, vel subrubicundo colore cum maculis fuscis in collo hęc auis, & circa oculos. Kmillis verò nescio vnde facta communior vox est, cùm alia etiam huius generis Gallinula Mattkmillis dicatur. Nos à crurum colore Melampodis nomen finximus, quod nigripedem significat. Nulla enim huius generis auis, quod sciam, nigriora habet crura. Corpus fuscum est cũ maculis quibusdam sordidi coloris, & obscuri. Rostrum etiam nigrum est. Alas maculę albę distinguunt. Cum hac aue ab Ornithologo descripta, & depicta, si non eadem, simillima saltem hæc mea est, quam nostri aucupes satis communi nomine Giarolã dicunt. Capite enim, collo, & pectore ad medium ventrem vsque ruffa est, & maculis fuscis, (sed & albicantibus) respergitur. Pedes nigerrimi. Alarum pennæ paruæ cinereo, & nigro distinctæ: magnæ nigręque sunt. Rostrum oblongum est, nonnihil arcuatum, in extremo acutum. Venter ex ruffo candicat, & nigris maculis pulchrè tingitur. Cauda item candicat, sed in extremo nigra est.

Etymum.

Color.

Giarola, & eius descriptio.

DE

Melampos gallinulla cum tuſſilagine.

DE POLIOPODE. Cap. XLVI.

GALLINVLARVM hoc genus qua ratione Deſſijt Germanis appelletur, neſcire ſeſe ait Ornithologus. Cruribus eſt cinereis, vel canis, vnde Poliopodem aliquis dixerit. Roſtro partim obſcurè roſeo; partim nigricante. Per collum ſupernè, ac dorſum fuſcus color ad ſubruſſum accedit, qui in alis multò dilutior, & albicantior eſt. In quibus etiam pennarum margines albi ſunt, vt pectus quoque, & vẽter totus. Sic Ornithologus. Eadem planè cum iam deſcripta videtur, quam hic depictam damus. Bononiæ vulgò Porcellanam, Mantuæ Porzanam, & Scorzanam, Mediolani Grugnettum, alibi etiam Grandellam Columbam dicunt. Porcellana. Porzana. Grugnetto.

cunt. Pedes enim ei cinerei, ſeu cani ſunt; roſtrum rutilum, & ſuperna parte nigricans. Collum infrà ex cinereo fuſcum, vt venter quoque totus, ſed qui ad latera pennas habet denſas albo in extremo notatas. Collum ſupinum, & dorſum, & alæ ad ruſſum ferè accedunt. Cauda breuis in extremitate flaueſcit. Alæ corpori iunctæ caudam minimè excedunt, contrà ac in icone Ornithologo apparet.

Poliopus Gallinula minor.

DE ERYTHRA QVAM GERMANI MATTKERN DICVNT. Cap. XLVII.

Mattxern. Erymum.

VR Mattxern à vulgo, inquit Ornithologus hæc auis dicatur, ignoro. Ego à totius corporis colore Erythram vocaui. Etſi autem corpus totum ferè (ventrem albicantem rubro tamen ſubruſſum, & crura leucophæa excipio) rubicundum ſit; obſcurior tamen is rubor in dorſo eſt, & maculis nigris interceptus: clarior in alarum aliquot pennis; in quibus longiſſimè ad rubricę fabrilis colorem accedunt. In collo interiùs puncta quædam albicant. Roſtrum nigricat, non abſque rubore, breuius, quam pleriſque alijs in hoc genere. Inter arundines capitur laqueis. Vocem, & clamorem ædit, quo repræſentatur ſonus fullonum lanas

Color.

Reinuogel. ferientium. Audio etiam ab alijs Reinuogel, hoc eſt, auem Rheni appellari, paruam quandam in Gallinularum genere, colore variam, ſubfuſcam, & alio nomine Mattxern dici.

DE

Erytra Ornithologi cum anagallide aquatica.

DE OCHRA, QVAM GERMANI VVYN KERNNELL APPELLANT. Cap. XLVIII.

Kernella.

Etymum. Color.

HVIVS etiam auis Germanici nominis rationem Ornithologus non se assecutum esse ait. Kernella quidem vulgo, inquit, Germanorum dicta in Anatum quoque ferarum genere est: & Mattkerna inter Gallinulas proximè dicta. Ego Ochram nominaui, à totius ferè corporis colore subuiridi, sed sordido, & obscuro, prona parte magis fusco. Caput, collum, pectus, & alæ punctis, & maculis candidis insignuntur. Cauda albicat aliqua ex parte. Rostrum partim nigricat, partim puniceum est. Crura, vt in Ochropodum genere lutea.

Gallinula ochra.

Gallinula hypoleucos.

DE HYPOLEVCO QVAM VVLGVS GERMANICVM FYSTERLYN APPELLANT: Cap. XLIX.

HYPOLEVCON, hoc eſt, ſubalbum genus hoc Gallinulæ cognominat idem Ornithologus, quòd tota pars ſubtus collum, pectus, & venter albi coloris puri, & abſque maculis ſit, præ cæteris huius generis auibus. Reliquum corpus fuſcum apparet, in alis dilutius, circa collum ſuperius vtrinque ruſſum vel ſubflauum nõnihil admixtum eſt. Crura fuſca cum modico colore ruſſo Roſtrum nigrum, modicè flexum anteriùs.

DE GALLINVLA, SEV GALLINAGINE SERICA DICTA A SPLENDORE. Cap. L.

GALLINVLARVM ſylueſtrium, præſertim aquaticarum genus, inquit idem Ornithologus, multiplex eſt. Inter cæteras ea, quam hic pictam exhibeo, rara, & inſignis eſt, colore atro, & ruſſo per totum ferè corpus (quantum memoria teneo) niſi quòd venter albet, pulcherrimè diſtincta. Et quoniam color ater in ea holoſerici inſtar ſplendet, Germanicum eius nomen fingere libuit ein Samethunle. Crura alta, & fuſca ſunt; digiti prælongi, ſed poſtremus breuis: roſtrum oblongũ. Et in epitome rurſus. Gallina ſerica dici hęc auis poterit, quod color ater in ea holoſerici inſtar ſplendeat. Quærendum an hæc ſit Ortygometra Bellonij. Germanicum etiam nomen finxerim Samethunle.

Samethunle. Etymum.

Gallinula Serica.

DE SCOLOPACE, SIVE PERDICE RVSTICA. Cap. LI.

ÆQVIVOCA. SYNONYMA.

SCOLOPAX, siue Ascalopax nomen est piscis apud Rondeletium sic dicti; quòd sicuti & auis, de qua sumus acturi rostrum prælongum habeat: quem sic ille breuiter describit: Rostrum et prælongum. Corpore est rotundo, rubescente erythrini modo, squamis asperis. Dorsi extremo aculeum magnum exertum, altera parte serratum gestat. Cauda tenuis est. Carnis substantia pagro similis est, boni igitur succi, & facilis concoctionis. Sed cùm rarus sit piscis, & peregrina forma, exiccatus seruatur, potius quam editur. Hęc ille. Ait autem Scolopacem, seu Ascolopacem dici, quòd vtrumque nomen apud Aristotelem legatur. Quippe apud eum alicubi etiam Ἀσκολόπαξ legitur, sed fortè non sine mendo. Reuera suspicandum est, pro ὁ σκολόπαξ, vt scripsisse puto Philosophum, ab alijs coniuncto articulo, & mutato ὁ in α Ἀσκολόπαξ, & Ἀσκαλωπαξ factũ esse. Videtur autẽ sic dicta hæc auis, à rostri figura, quod instar pali longũ, & rectũ habeat: nam palũ, siue lignum rectum, longumq; Græci σκόλοπα dicunt, omnibus syllabis breuibus, cùm Nemesianus alioqui penultimam producat, vt pòst patebit. Volaterranus ineptè Aristoteli scribit, Alectoridem dici: nam Alectoris Gallina est, cui magnitudine tantùm Scolopacem comparat Aristoteles. Vulgo Græcorum hodie ξυλοφιδα, vel ξυλόκοττα, teste Bellonio, & Roberto Constantino dicitur. Vbi apud Philosophum legitur Ascolopax, Albertus habet Ascolakos, Herodianus syluestrem Perdicem interpretatur, & sic etiam Nemesianus vocat. Docti plerique Perdicem rusticam à Martiale dictam cum Græcorum Scolopace eandem esse existimant? de qua ille sic canebat;

Ἀσκολόπαξ.

[a] De piscib. lib. 15. ca. 5.

Scolopacis etymon.

Volaterrani error.

ξυλοφιδα Ascolakos. Perdix syluestris. Perdix rustica.

Rustica sum Perdix: quid refert, si sapor idem est?
Carior est Perdix, sic sapit illa magis.

Contrà Bellonius Perdicem rusticam cum Ortygometra non sine magno errore confundit, vt alibi diximus. Rusticulam etiam Latini dicunt. Scoppa grammaticus interpretatur Gallinam arceram: nam & hoc nomine quibusdam Italis venit. Cæterùm quia in hoc genere alia est etiam eiusdem nominis, eam Rusticulam minorem; de qua nunc agitur, vt pote quæ maior est, maiorem appellare licebit. Esse item aliam auem, quæ Gallina rustica a Columella nominatur alibi diximus: licet Georgius Alexandrinus Scolopacem cum Gallina rustica confudisse videatur, vulgi fortè nomenclaturis deceptus. Gaza Scolopacem Gallinaginem interpretatur, vernaculam nimirum, vt censet Hermolaus, vocem sequutus: alicubi enim in Italia Gallinella dicitur. Falluntur, inquit Turnerus, Britannici Ludimagistri, qui suum Vvodcoccum (quo nomine auem, de qua nunc est sermo, intelligunt) Attagenem faciunt, qui solis vescitur vermibus, & grana nunquam attingit, cùm tamen Attagen inter granuoras recenseatur. Fallitur autem & ipse Turnerus Rusticulam esse putans, quæ Anglicè Rala dicatur: sed de hoc superiùs. Fallitur quoque Niphus, qui existimauit, aues Italis Perdixe vulgò dictas, nempe Starnas, esse Rusticulas. Rusticulæ, inquit, quæ sunt nostrates Perdices: qui alioquin alio in loco fatetur, Gallinaginem Aristotelis esse auem, quę vulgò Gallinella dicitur. Turpiter quoque errant, qui veterum Ortygometram esse existimãt. Fuere etenim, & huiusce sententię nonnulli, vt testatur Longolius, qui Scolopacem cũ alijs, qui rectè sentiunt, auem facit, quæ vulgò Beccassa apud plerosq; populos appellatur. Sunt, inquit, qui auem (Beccassam) cui à rostri longitudine à Germanis nomen inditum est, veterum Ortygometram esse putent. Ita certè credidit Villanouanus, dum scribit: Ethigometa (mendosè pro Ortygometra) auis est similis Perdici, sed rostro longo. Albertus Ficedulam interpretatur, ea fortasse sola ratione, quòd suauis, & pinguis sit, & mensis plurimùm requisita: nam alioqui veterum Ficedulam aliam esse fatetur. Volaterranus, & Niphus Italicè vulgò Gallinellam dici scribunt. Dicitur & Gallinazza à nonnullis circa lacum Verbanum: vbi etiam Polla, à quibusdam nimis generali nomine appellatur, ideſt, pulla. Circa Brixiam Arcia, & alibi Gallina arciera; alibi, vt Bononiæ, & Parmæ Pizzaccara: sed Parmæ etiam Beccassa à rostri longitudine, quod nobis, sicut etiam Gallis Becco dicitur;

Rusticula, Gallina arcera.

Gallinago. Gallinella. Vuodcoccus.

Ethigometa

Ficedula, cur ab Alberto dicta Gallinella.

Gallinazza Polla. Pizzaccara Beccassa.

Acceggia: Genuæ Ronzesa,& aliquibus Ropezora,in Hetruria Acceggia, alibi Gallina rusticella, alibi Gallina saluatica. Gallis, vt dixi, à rostro Becasse,vel Becasse grande, ac si Rostricem Latinè dicas. Nam vt& nos Itali,Gallicum vulgus rostrum Becco appellat, vocabulo Tolosano antiquo,quanquâ id illis Gallinacei rostrum significaret: vt author est[b] Tranquillus. Aliqui Galli Bequasse proferunt,alij Vit de coc,teste [c]Bellonio,sed perperam:cùm Vit coc, inquit ille, dicere deberent, qua voce Angli Gallum syluestrem significant, quæ quidem dictio Græcanicæ nomenclaturæ respondet. Græci etenim Xylornita vocant, quasi syluestrem auem dicas. Ornithologus Videcoq Normanis, qui & ipsi Galliæ populi sunt, appellari tradit, & vocem Anglorum esse, qui inquit, Vvodcoq vocitant, nomine semigermanico,& semigallico: nam Vuod eis est sylua,vt nobis (Germanis) Vuald. Cocx Gallinaceus, vt Gallis. Quidam Germanici,& Anglici sermonis imperiti Videcoq dictum suspicantur ridiculè, quod rostrum instar virgæ genitalis Gallinacei habeat. Apud Germanos varia nomina habet: nam vel simpliciter Schnepff, vel composita dictione Schnephun, & Rietschnepff, idest, Rusticula maior appellatur: Brabantis, & in toto ferè Belgio Sneppe, (vnde Albertus, & alij quidam Nepam finxerunt) Anglis Snype, vel Vuodcox, Turcis in Asia minore Tchelux.

[b] *In Vitellio.*
[c] *De Auib. lib.5.cap.26*

Videcoq nominis explicatio.
Vvod Gallis quid.
Cocx Gallis, & Germanis quid

GENERA. DIFFERENTIÆ.

RVSTICVLÆ, siue Gallinagini maiori Ornithologus in Frisia aues quasdam similes esse asserit. Nam inquit, ea, quæ Vulp nominatur vulgò, rostro & pennis colore illi confertur,sed magnitudine vincit. Item Gruttedicta rostro, &c. Pica verò marina dicta Gallis protinus diuersa est, nam Scolopax ex marinarum auium numero non est,licet & illa rostrum, teste Bellonio,habeat quatuor digitos longum,vt Gallinago,ideoq; aliqui Beccasse de mer appellent. De Scolopace minore,quæ in alia etiam genera distinguitur,postea agemus.

Grutte.

FORMA. DESCRIPTIO.

ARISTOTELES Scolopacem sic[a] describit. *Magnitudine quanta Gallinæ est, rostro longo, colore Attagenis. Snepa* (Scolopax) inquit Albertus, *rostrum oblongum habet, in dorso colorem Perdicis, in ventre Nisi linguam valdè longam, quam procumbens in puluere procul extendit, vt attrahat vermes.* Idem vbi Aristotelem interpretatur, *Auis*, inquit, (nimirum ex Auicenna) *Ascocalos, vt Græci vocant, in hortis, & pratis capitur, magnitudine Galli* (Gallinæ Aristoteles, sed minor etiam,quam Gallina est, vt Columbis melius à Nemesiano cõferatur) *rostro longo colore, vt Attagen, qui declinat ad cinereum cum quodam rubore, & flauedine distinctum*. Gybertus Longolius sic eandem describit. Magnitudine paulò inferior, quàm villatica Gallina,rostro longo, & ea prope crurum forma, qua Cynchramum (Cynchramũ Scriccam Germanis dictam facit, ein Screcxe) esse diximus. Ingluuie caret. Exactiùs Ornithologus. Gallinago, inquit, quam ipse inspexi, instar paruæ Gallinæ erat, eadem qua Perdix nostra corpulentia, vnciarum ferè duodecim pondere, colorum, macularumq; varietate mirificè distincta ex russo, vel testaceo colore, albicante, nigro, & alijs. Rostro ab extremitate ad oculos quinque digitos,aut ampliùs longo, anteriùs nigricante, & asperiusculo. Rostri pars superior vltra inferiorem extenditur, lingua gracilis, oblonga, neruosa. Crura ferè rosei coloris. Hæc Ornithologi descriptio nostræ huic, cuius iconem damus, tam exactè respondet, vt si describenda foret, non alijs verbis vteremur.

[a] *Hist lib 9 cap.26.*

Descriptiones variæ.
Magnitudo
Rostrum.
Color.
Lingua.
[b] *Lib.9.Hist.c.26.*

Gallinaginis exacta descriptio, ex Ornithologo.
Magnitudo
Color.
Rostrum.

DE

Scolopax siue Gallinago.

LOCVS. MIGRATIO. VICTVS.

Quo tẽpore pouſſimùm appareat.

NVLLA non in regione reperitur hæc auis. Apud nos ferè omni tempore conſpicitur, ſed hyeme potiſſimum: tunc enim propter niues montes relinquunt, & ad campeſtria deſcendunt. Scribit Bellonius,[a] auem eſſe migratoriam, & æſtate in altis Pyrenęi, Heluetiæ, Sabaudiæ, & Auerniæ mõtium iugis degere, idq; ſe ſæpe vidiſſe teſtatur, & hyeme cibi gratia ad campos, ſyluasq; ceduas deſcendere. Quod autem Ariſtoteles eam migratorijs non accenſuerit, hanc eſſe cauſam exiſtimat; quòd etiamſi migret, eandem tamen tẽper regionem incolat, videlicet æſtate in montibus, hyeme in eiuſdem regionis campeſtribus: contrà quam reuera migratoriæ facere conſueuerunt, quæ diuerſis temporibus diuerſas quoque prorſus regiones mutant. Aloyſius Mundella teſtatur, in Gallia, & in ſua patria, nempe circa Brixiam ſæpenumero capi principio autumni, cùm & Turdi redeunt. Ornithologus apud Heluetios circa loca montana, & aquoſa etiam abundare ſcribit, initio hyemis præſertim, capi autem Octobri menſe ferè. Albertus Ficedulam (ſic Scolopacem vocat) à quibuſdam locis Germaniæ nunquam recedere ſcribit. In Suetia enim, inquit, ſemper inuenitur. Sed à Germania inferiore Aquilonari, quę multùm eſt aquoſa, recedit Æſtate, & redit in fine Autumni. Teſtatur Longolius circa ſolſtitia hyberna apud ſuos vendi ſolere. Nunquam apud noſtrates, inquit, niſi hyeme videntur: quare de prole, & modo nidulandi nihil habeo, quod dicam. Cæterùm non quæcunque loca indiſcriminatim frequentat, ſed ea potiſſimùm, vbi habeat, quod edat, & ab ambientis iniurijs tutior ſit. Ariſtoteles per ſepes hortorum capi ſcribit, ac ſi ibi libenter degat. Aſſerit Bellonius[b] aquis tepidis in primis gaudere, alijsq; locis humidis, ibiq; roſtro, terreſtres vermes è terra eruere ad cibum: idcoq; huc, illuc, ferò, & manè circumvolitare: noctù autem in apertis locis degere, & interdiù ſeſe in latebras abdere. Idem ferè confirmat Ornithologus, dum ait: verſantur circa hortos, & circa domos etiam in vrbibus in Italia, vt audio. Alioqui circa riuos, & locis humidis degere gaudet, & per diem ferè inter arbuſta latere, noctù in prata prouolare. Hæc ille. Albertus non noctù, ſed manè, & ſerò id eam facere ſcribit, quod eſt vero ſimilius. Autumno, inquit, manè, & veſperi inter arbores volat. Et alibi, in die quieſcunt, in aurora, & crepuſculo volant. Sed illi fortè pro nocte ſuumum manè, & ſerum intellexere. Loca etiam puluerulenta amare eſt veriſimile: nam puluerarrix auis eſt, teſte Longolio: & Albertus teſtatur, in puluere procumbentem longè extendere linguam, & attrahere vermes. Inſigniter autem vermibus inhiat, & grana nunquam attingit, vt ait. Longolius tamen teſtatur ſe vidiſſe Scolopaces ſaginatos ex farina fagotritici cum aridis ficubus ſubacta. Scolopaces, inquit, ſæpe in ornithone mihi ſagina plenos heri videre contigit. Hæc autem ex farina fagotritici cum aridis ſubacta ficubus paratur, quæ in labijs paulò latioribus effuſa copioſius aqua conditur. Eam roſtris illi longiſſimis hauriunt potius, quam ducant. Ab hac fartura, quòd magnis impenſis fiat, multi abſtinent. Verùm illi mihi haudquaquam ſapere videntur. Edunt enim omnium ferè minimum, vt quæ carnoſæ admodum ſunt, & ingluuie planè careant. Hæc Longolius. Sunt qui dicant, teſte Ornithologo, Gallinaginem ſpiritu immiſſo in caua, vnde ſonus etiam quidam procul audiatur, vermes extrahere: eos autem exire propter calorem, aëre ex inflatu auis calfacto; Sonum reddi, ſi locus cauus, anguſtus, & oblongus ſit.

[a] *De auib. lib 5. c. 26.* Gallinaginẽ cur Ariſtoteles migratoriã nõ faciat.

Quibus in locis libentiùs degat.

[b] *De auib. lib. 5. c. 26.*

Omniũ ferè minime edunt.

Ingluuie carent.

INGENIVM. MORES. SENSVS. VOLATVS. CVRSVS.

Hominem mirè diligit

SCOLOPAX hominem mirè diligit teſte[a] Philoſopho. Bellonius ſtolidiſſimam auem eſſe ait, & propter ſtoliditatem facillimè capi, aliſ propter hebetem viſum, vnde Auicæcam, quaſi auem cæcam nominant. Ex antiquis Nemeſianus oculis eſſe obtuſioribus etiam affirmat, licet eos alioqui grandes habeat. Contrà odoratu pollere, hocq; potius, quàm viſu vermes quærere. Canit autem:

[a] *Hiſt. lib. 9. cap. 26.*

Stolida eſt.

Oculis eſt obtuſa.

Odoratu valet.

Illa ſub aggeribus primò, qua prælabit humor

Paſcitur

Pascitur exiguos sectans obsonia vermes.
At non illa oculis, quibus est obtusior, etsi
Sint nimium grandes, sed acutis naribus instat,
Impresso in terram rostri mucrone sequaces
Vermiculos trahit, & vili dat præmia gulæ.

Volatu item non admodum valet: neque enim in altum se valde attollit, neque longam trahit in aëre moram, quod sæpius ipse in sectantes aucupes fugientibus obseruaui. Illę etenim post paruum volatum quieti se sẽ dabant, denuò iterum accedentibus aucupibus, iterum & illæ paruo adeo volatu fugiebant. Cæterùm natura sagax volatus huius defectum cursus velocitate compensauit. Cursu etenim celerrimo, se ex aucupum oculis eripit, & cùm proximam sibi eam existimant, longè abesse inueniunt, vt ipsi mihi retulere. Hanc cursus celeritatem demonstrat Philosophus, dum inquit, [b] *eam currere velocitèr*, & Plinius, *Rusticula*, inquiens, & *Perdices currunt*.

Parũ volat.

Cursu valet.

[b] *Hist. lib. 9. cap. 26.*

CAPIENDI MODVS.

SNEPPA, inquit Albertus, *in die quiescit, in aurora, & crepusculo volat: & ideo tunc in alium elevatis retibus capitur*. Et alibi: *Mane, & vesperi inter arbores volat: quare tunc expansis in altum retibus capitur: eò quòd exeundo, & intrando semper easdem vias sequi consueuit*. Apud Anglos, vt refert Ornithologus, diluculo potissimùm, & crepusculo in syluis capitur retibus in loco arboribus vacuo suspensis, & veniente aue demissis. Eodem ferè modo in Hollandia capi audio. Aliam capiendi rationem docet alius. Rusticula, inquit, capiuntur noctù ad ignem tintinnabulo, & genere retis, quod Galli coopertorium vocant. Ignis quidem fit è pannis veteribus siccis in seuum liquatum intinctis, tum contortis brachij crassitie, longitudine pedis, accensisq;. Quam facilè autem olim caperetur, ostendit Nemesianus, dum canit:

Retibus capitur.

Alius capiẽdi modus.

Facilè capitur.

Cùm nemus omne suo viridi spoliatur honore,
Fultus equi niueis sylvas pete protinus altas
Exuuijs: Præda est facilis, & amœna Scolopax:
Corpore non Paphijs auibus maiore videbis.

Et quæ sequuntur. Bellonius in Gallia vesperi, & mane capi refert inter volandum retibus, quæ Gallis pentieres, Pannelet, & Rotzelet dicuntur: Aucupes, vt facilius capiant, sese sub equo ligneo recondere, quomodo etiam Perdices capi consueuerunt, aut sub instrumento, quod Gallis Foluel dicitur, & sic voti compotes quam facillimè fieri: cùm Scolopax animal omnium stolidissimum sit, accedentesq; non valde metuat, & insuper singulariter volet. Idem Bellonius in hac auc capienda aliud docet aucupij genus, quod Gallis Follastriere dicatur. Auceps vestem ex panno, aut tela coloris castaneæ fert, chirotecasq; eiusdem coloris, pileo lato, amploq; in quo duo tantùm foraminula iuxta oculos sint, caput, humerosq; cooperit, baculos quoque duos in manibus gerit panno eiusdem coloris contectos, in extremo verò per pollicis spacium rubro. Virgulam item è cingulo suspendit, cuius extremo laqueum ex setis equinis annectit. Atque ita instructus ferulis duabus, seu furculis innitens auem, quæ huc, illuc diuagari solet, pedetentim insequitur, donec propiùs accesserit, illaq; à cursu quieuerit. Quieuisse autem cognoscitur, cùm caput non ampliùs attollit. Tunc enim baculis illis ad inuicem collisis, auem quæ illo sonitu mirum in modũ delectatur, ita dementat, vt defixis in illum oculis, omnino immobilis permaneat, adeo vt auceps propius accedere, & iniecto in collum laqueo illaqueare possit.

Quomodo à Gallis aliter capiatur.

VSVS IN CIBO, ET IN MEDICINA.

CARNE Sneppam esse suaui scribit Albertus: Ornithologus verò haberi quidem in delitijs, sed Perdicibus posthaberi. Non immeritò, inquit Bellonius, [a] non exenteratæ coquuntur, vt etiam scarus piscis, Pluuialis, aliæq; nonnullę aues, quę cùm cibis mollibus nutriantur, nihil excrementi gignũt, nihilq; quod sit adijciendum: & vulgò creditur felle carere, sicuti etiam Pluuialis, Columbus, & Capriceps. Hæc ille. Antonius Gazius Patauinus, aues quæ Gallinæ syluestres dicuntur, vulgò Gallinaceas (intelligit autem Scolopaces: nam Gallinazza quibusdam

Carnis qualitas.

[a] *De anib. lib. 5. cap. 26.*

Aues quæ felle careãt.

quibusdam Italis vocari, diximus suprà) appellãt, ad naturam Perdicis, & temperamentum eius accedere ait, item Michael Sauonarola. Conueniunt autem hyeme magis, quàm alijs temporibus, si Villanouano credimus, vt etiam Phasiani. & Turdi, quòd forte tunc pinguiores existant. Gallinaginem, vt refert Ornithologus, aliqui deplumatam, exenteratamque in furno torrent, & cremant in olla figlina ad quoddam remedium aduersus calculum.

Quo magis tempore conueniant.

Ad calculum.

DE RVSTICVLA SYLVATICA. Cap. LII.

ALIA est anis, Rusticula simpliciter dicta, vel Rusticula palustris maior, de qua mox scripsimus, quæ, teste Ornithologo, quòd syluatica potius, quàm palustris sit, à Germanis Vualdschnepff, Holtzschnepff, ideſt, Rusticula syluatica dicitur. Maior est superiore, cùm Gallinã ferè æquet, & colore simili quidem, sed saturatiore, cruribus cinereis, ventre albicante, rostro minus longo, vt pictura ostendit, quam ab Argentoratensi aucupe, eodemque pictore accepi. Tendiculis, seu laqueis capitur. Hęc Ornithologus, qui & eius figurã tradit, quam habes in seq. pagella.

Descriptio.

Magnitudo.

Color.

Quomodo capiatur.

DE SCOLOPACE SEV GALLINAGINE MINORI. Cap. LIII.

SYNONYMA.

DE minori Gallinaginum genere, cùm non meminerit Aristoteles, nec alij veteres, idque nihil ferè a maiori nisi magnitudine differat, Latinè Gallinaginem, vel Scolopacem minorem appellare licebit. Bellonius Ascolopacion vocat, ficto nomine diminutiuo ab Ascolopace. Italicè Pizzardella, Gallicè Beccasson, Beccasse petite: & Beccassine: quanuis & aliæ duæ aues aquaticæ eisdem Beccassine etiam dicantur, de quibus posteà. Gybertus Longolius auem, de qua hic agitur, interpretatur Germanicè Harsnepff, alij vocant Herrschnepff, hoc est, dominorum, & nobiliũ Gallinaginem. Alij Graszschnepff, forè, quòd inter gramina lateat: alij voce diminutiua Schnepfflin, alij nimis generali vocabulo Vvaserhunle. Turcæ Ieluc vocant. Non defuere, qui hanc auem Aristotelis Mollicipitem esse existimarint, sed perperam.

Ascolopacion.

Pizzardella.

GENERA. DIFFERENTIÆ.

EX hoc genere aliæ duæ traduntur à Bellonio, Gallis pariter Beccassine dictæ: de quibus infrà. Hieronymus Tragus inter aues mensibus requisitas quasdam Germanicè interpretatur Bruchschnepfflin: oder Babergeiszlin: quas etiamsi ex hoc genere, esse prior nomenclatura innuere videtur, Ornithologus ex Arquatarum genere potius esse suspicatur.

FORMA. DESCRIPTIO.

GYBERTVS Longolius, Auis est, inquit apud Batauos eadem (qua Rusticula maior) forma rostri, capitis, nisi quod longe minor sit. Idem confirmat [a] Bellonius. Beccassine, inquit, seu Beccasseu Gallis dicta, Gallinagini maiori esset omnino similis, nisi magnitudine, & moribus differret. Ornithologus hanc etiam inter vtranque differentiam obseruat, nimirum, quòd in Gallinagine maiore inferior rostri pars aliquantò breuior sit superiore, non

[a] *De Auib. lib. 4. ca. 21.*

Rusticula syluatica.

non item in minori Gallinagine: in qua tamen, inquit, anterior pars (si bene memini) multò, quàm in maiore asperior est. Bellonius hanc auem sic describit: Dorsum habet eiusdem ferè cum Alauda coloris. Superior alarum pars magis nigricat, quàm in Rusticula maiore, venter verò magis albicat. Crura digitiq; longa sunt, & nigra. Rostrum quatuor digitos æquat longitudine, canaliculatum, & maculosum, & in extremo nigrum. Alæ extensæ maculam albam in extremitatibus ostendunt. Hæc Bellonius, qui & hanc eius figuram exhibet. Nostra cuius est icon posterior, Scolopaci maiori valde similis est, sed magnitudine inferior, longa ab extremo rostro ad vngues vsque dodrantem, & palmos duos. Rostrum palmi longitudine canaliculatum, latiusculum, nigrum, & tuberculis quibusdam asperum, in extremo acutum, cuius superior pars inferiorem aliquantum excedit longitudine. Pennarum colore maiori non est absimilis. Alarum autem pennæ mediæ, breuiusculæ in fine albicant. Interiori parte alæ leucophæo colore obsoleto tinguntur. Venter candidus: Crura, quæ sunt exilia, pedes, digitique subnigricant. Vngues ferè rectos habet. Lingua longitudine rostro ferè par est, canaliculata, in extremo cuspide acuminata instar acus: qua insecta, vermesque more Pici Martij transfigere est verisimile.

LOCVS. MIGRATIO. MORES.

Vbi abundet.

BONONIÆ aliquando capitur hoc auium genus. In Gallia locis mediterraneis frequentissimum est, teste Bellonio. Apud Batauos reperiri scribit Longolius. Idem à Batauis ipsis mihi quoque relatum est. In plerisque alijs regionibus etiã reperiri existimo. Auis est migratoria, vt Scolopax maior, & eodem in Gallia tempore conspicitur, vt refert Bellonius. Idem apud nos obseruatur. In Germaniam aduenire circa vernum æquinoctium scribit Longolius, neque à marginibus lacuum, & stagnorum quoquam discedere: quare neque pulueratricem esse, vt est Rusticula maior. Denique diuerso etiam est ab illa ingenio, quod etiam testatur Bellonius; nam cùm maior mansuescere, & saginari soleat, hæc, authore Longolio, neque in auiario, neque in caueis viuere dignatur.

CAPIENDI RATIO.

Quomodo in Gallia capiatur.

IN Gallia, vt Bellonius narrat, non viſco, aut arcubus capiuntur, sed quodam retis genere, quod rechargeoner appellant, quo pedibus illaqueatur, dum prædam apertaque alia loca transuolare conantur. A nostris aucupibus etiam retibus capiuntur.

VICTVS.

Quibus vi ducti.

IN Rusticulæ minoris ventriculo initio Decembris captæ Ornithologus Scarabeos quosdam, & vermes albicantes, tenues, oblongos, quales farinarios appellant, inuenisse sese scribit.

VSVS IN CIBIS.

Carnis qualitas.

CVM cibis mollibus vescatur, inter aues numeranda venit, quæ & sapore placent, & bonum succum gignunt. Carnem eius suauem esse, & teneram Ornithologus refert. Longolius mensarum delicijs maximè nobilem nuncupat. Denique Bellonius pinguissimam cuadere asserit, & delicatioris palati hominibus maximè sapere.

PRÆSAGIVM. VOX.

Pluuiæ præsagium. Vox.

RVSTICVLÆ minoris, inquit Ornithologus, vocem auditam pluuiæ prognosticon quidam faciunt. Vocem autem aliqui talem esse aiunt, vt si quis cultrum per ferram ducat. Id tamen alij de alia quadam auc dicunt.

DE

Scolopax seu Gallinago minor.

DE TRYNGA. Cap. LIV.

Ordo.

BELLONIVS, vt iam aliquoties dictum est, duas alias etiam aues Beccassinas nuncupat, quæ cùm caudam subinde motitent, ad Tryngam, aut Cinclum, aut Iunconem, quas caudam assiduè motitare testatur philosophus, existimem reduci debere. Quapropter de his tribus hîc agere statui, vt ad quas earum, tum hæ duæ Gallinaginum minorum tum aliæ eis congeneres (quas aut ipse noui, aut alij descripserunt) referri possint, manifestum euadat. De Trynga autem prius: vt quam reliquas magnitudine superare scripserit[a] philosophus, *Tryngas*, inquit, *lacus, & flumina petit, vt etiã Cinclus, & Iunco, Sed inter minores has masuscula est. Turdo enim æquiparatur.* Nec aliud de hac aue aut apud illum, aut alios classicos scriptum reperias. In agro nostro auicularæ quædam capi solent: quæ omnes communi nomine Giaroli, seu Giaroncelli vocantur, quòd in fluminibus, alijsque locis glarea abundantibus degant: cùm tamen alioqui quædam ex illis suum habeant peculiare nomen. Inter has cùm aliquæ eadem sunt, quam Philosophus Tryngę ascribit, magnitudine, lacusque & flumina petant, & caudam subinde motitent, aliquam ex ijs Tryngam esse, reliquas verò congeneres conijcere licet. Ego ex illis tres olim depinxi, quas hîc describam, & expressas dabo. Harum priori magnitudine Turdũ æquat: ab extremo enim rostro ad vngues vsque spithamæ, & palmi est longitudine. Rostrum ei duos digitos longum, & nigrum, in extremo nonnihil recuruum: in quo lingua acuta paris ferè longitudinis occulitur. Caput supernum, collum, dorsum, & alæ sunt fusca, ad colorem castaneæ nonnihil vergentia: sed in omnibus hisce partibus, & præcipuè in alis, plumæ nescio quid subalbidi præseferunt. In oculorum ambitu, sed mento, in pectore, & ventre, & vropygio albicat. Caudæ pennæ duodecim transuersim albis, nigrisque lineis interscantur. Crura digitos quinque longa sunt, & inter fuscum, & viridem colorem ambigunt. Digiti tres anteriores ad medium ferè palmum exporriguntur, posterior est breuissimus. Inter anticorum extimum, & medium membranula est diuaricationis initio, quæ inter alios desideratur. Nostris aucupibus Giarolo, & Giaroncello communi nomine, proprio verò Sgainolo dicitur. Huic per omnia similis erat, sed paulo maior, quæ secundo loco ponitur. Par etiam magnitudine est, cuius iconem tertio loco exhibemus, Giaroncello & ipsa dicta, item Pinirolo, nescio qua ratione. Huic rostro multò, quàm superiori nigrius est, & aliquantò breuius, cuius superna pars infernam longitudine nonnihil excedit. Eadem autem est corporis specie, coloribus tantùm aliquid euarians: nam cùm vtraque colore præsertim fusco, & castaneæ sit, in capite, collo, tergo, alisque illa in omnibus hisce partibus plus fusci, hæc plus alterius coloris obtinet. Cauda pariter licet aliquantò breuior, infernè albicat, supernè ad eundem castaneæ colorem accedit. Pectore, ventre, femoribus, cruribus, pedibusq; parum, aut nihil differt. Huius generis esse quoque existimo, quam Bellonius l'autre Beccassine, idest, alteram paruam Gallinaginem vocat, & Cinclum [b] Aristotelis esse conijcit: cuius historiam huc ex ipso transferre non pigebit. Aliud, inquit, est Gallinaginis minoris (Beccassine) genus, superiori (Scolopaci minori simpliciter dicto, de quo proximè præcedenti capite egerat) consimile, & eodem etiam nomine nobis appellatur, cùm alioqui aues sint diuersæ. Etsi enim eadem sint ferè corpulentia, plumarum tamen colore differunt, & rostro, quod vtrique quidem tenue, longum, & acutum est: præcedentis tamen in extremo maculatum est, & crassiusculum: præterea collum, tergus, & alas maculis magis distincta habet. Huius crura longiuscula sunt, tenuia, nigraque sicut etiam rostrum. Caput, & dorsum ex subnigro ad cinereum tendunt, non inelegãti colore. Maculis albis variegatur tantùm in capite, & in vniuerso collo. Pectus verò totusque venter, femora, & plumæ sub cauda niuem candore æquant. Pennæ caudæ maiores nigro distinguuntur. Alæ inuersæ candidis maculis visu pulcherrimis exornãtur. Cinclum fortè nominauerit Aristoteles libro historiæ animalium octauo, capite tricesimo, item libro nono, capite duodecimo, cùm ait: *Cinclus minor est, quàm Trynga: non apud lacus solum, & fluuios, sed vitam etiam apud mare traducit.* Circa aquas viuere (amat autem eas magis, quàm præcedens) longitudo crurum, bonaque femorum pars plumis nuda indicant. Capitur vt illa eo retis genere, quòd rechargeouer dicitur. Auis est omnium lepidissima, & admodum venusta, ripas potissimùm frequentans, & loca, quę bono aliquo odore spiritus recreent, ac veluti moschum redoleant. Vtraque caudam continuè motitat, gratissimaque palato est: quanuis hæc carnis suauitate præstet, magisque ganeonum appetentiã excitet, vinique sapores varios meliùs discernere faciat. Hæc ille. Ornithologus hanc auicu-

lam

[a] *Lib. 8. Hist. cap. 4.*

[b] *De anim. lib. 4. ca. 12.*

Giaroli, seu Giarõcelli.

Trynge descriptio.

Magnitudo.

Rostrum.

Lingua.

Color.

Crura.

Sgainolo.

Descriptio auis congeneris.

Pinirolo.

Rostrum.

Cinceli Bellonij descriptio.

Tringa cum Chelidonio minori.

Tringa alia ſuperiore paulo maior.

Tringa alia consimilis fere.

Gallinago minor Bellonij.

lam eandem cum ea esse puta:, quam inter Gallinulas aquaticàs Germanis Samethunle nominari dixerat:& Bellonio assentitur, esse Aristotelis Cinclum, licet priùs pro Cinclo aliam auem descripsisset, depinxissetque, vt in Cinclo dicemus. Verùm cùm à Bellonio Scolopaci minori magnitudine conferatur, ego ad Tryngam potius referendam existimo, cui nimirum eandem fere magnitudinem philosophus tribuit, Turdo eam æquiparans. Turdus enim,& Scolopax minor parum inter se magnitudine differunt. Cùm autem rursus Aristoteles Cinclum, & Iunconem Tryngæ minores faciat, pro his ego alias auiculas paulò pòst exhibebo, minores videlicet Turdo,& caudam etiam motitãtes. Non me latet interim ad Tryngam quoq; spectare potiùs, quã ad alias aues, eã, quã pro Cinclo quodã describit, Alauda paulò maiorem: nam & hæc magnitudo etiam Turdo conuenit. Auicula, inquit, quam ego Cinclum esse puto, Galerita paulò maior est, colore in tergo nigro, ventre albo, tibijs longis,& rostro neutiquam breui. Vere circa ripas fluminum valdè clamosa est,& querula. Breues,& crebros facit volatus. Hæc ille, qui hanc auem Anglicè vocat à Vvatter Svvallovv (quasi dicas Hirundinem aquaticam) Germanicè ein Steinbeisser (sed & Germani alij Coccothrausten quoq; Steinbeisser appellant) Ornithologus huic auiculæ alias congeneres facit, de quibus hic quoque aliquid obiter dicemus: Huic, inquit, Turneri descriptioni cognata videri potest Merula aquatica nostra. A nostris appellatur Vvasserãsel, Bachamsel, hoc est, Merula aquatica vel riualis. Lucarni,& circa Verbanum lacum nomen ei Folor, vel Folun d'acqua, Bellinzonæ Lerlichirollo. Mense Nouembri aliquando captam, & in cibum paratam gustaui. Saporis erat mediocris, non admodum grati. Vescitur vermiculis aquaticis, illis præsertim, quos nostri vocant Kerderle: haud scio an etiam pisciculis. Eandem, aut congenerem esse conijcio, quam in Alcyone describit, Cornicem aquaticam nominans, Sturno paulò minorem,&c. Nostra quidem Merula aquatica capite, & dorso fusca est, alis partim nigra, partim cinerea, collo,& pectore alba, ventre rubicundo cum maculis quibusdam albis, aut cinereis, cruribus roseis; cauda nigra, breui: rostro non longiore ferè, quam Merularum, nigro: fidipes. Cæterùm Germani quidam etiam palmipedem auem minimam in Mergorum genere, quam Vrinatricem veterum esse putant, Germanicè interpretantur Vvasseramsel,& Schvvartzucherlin, ideſt, Merulam aquaticam, & Mergum nigrum. Georgius Agricola Merulam interpretatur Amsel,& Seehamsel, Merulam quandam marinam, vel maritimam quoque reperiri insinuans. Hæc Ornithologus de Merula aquatica, cuius etiam hanc figuram expressit. Idem Cinclo aliam magis, quàm hanc Merulam aquaticam congenerem facit: illam, inquam, quæ circa Argentoratum Lyszklex appellatur: imo prorsus eandem esse conijcit, eiusque iconem exhibet, nos postea eandem dabimus. Credit item ab eodem Cinclo nõ differre, quam Germani quidam etiam Steinbeisser, & Steinbeexer vocant: & sic describunt. Magnitudine Ruticillæ est, ex cinereo albicans, caudã mouet. Verùm hãc diuersam esse ipsa magnitudo liquidò loquitur. Anglus is enim Cinclũ suũ Galerita paulò maiorem facit, hi verò hanc auem Ruticillæ comparant, quæ Alauda minor est: quapropter sicut Cinclum ad Tryngam pertinere existimo, ita hanc ex Cincli genere esse conijcio, ex magnitudine nimirum, quæ vtrique attribuitur. Sum etenim huiusce sententiæ, in hoc auium aquaticarum genere caudam motitantium, quæ Turdo magnitudine pares sunt ad Tryngam esse referendas, minores verò ad Cinclum, aut ad Iunconem: quod docent iam recitata philosophi verba: Vnde etiam Motacillæ quoddam genus, cuius iconem à Ioanne Kẽtmanno, descriptionem verò à Georgio Fabritio se accepisse tradit Ornithologus, ad Tryngam pertinere existimo: licet ipse Tryngané, an Iunco sit, quærat. Auis, inquit, quæ à Germanis in Misnia ein Piluenckxgen, vel Pilvvegichen, vel Pilente nominatur, caudam sine intermissione mouet, vt Motacilla. Primum nomen Germanicum compositum est à sono vocis, vel agitatione caudæ: alterum à quadam similitudine cum Anate impositum. Quanquam hæc auis palmipes non est,& rostrum longum, molle,& colore cinereum, ac alta crura habet. Eius duo genera sunt, maius,& minus, Minus est, cuius figuram in sequente pagina damus (quam nos hîc appingi curauimus) magnitudine Merulæ, tergum cinereum, venter albus, alæ,& cauda superiore parte cinereæ, inferiore cum albo distinctæ. Flumina colit,& in ripis hac illac vagatur: nidificat,& incubat arenis:& aut in ijsdem, aut inter saxa oua ponit, eaque vt & Hirundines riparix nullis stipulis, aut herba tegit. Supra octo pullos non excludit vno tempore. Vescitur muscis, vermibus, piscículis: domi verò cùm alitur, pane, & malorum putaminibus. In muscis capiendis arte vtitur. Lento enim, suspensoque gradu accedens, rostro eleuato primùm designat, tum captam prædam deglutit. Mansuescit non difficulter,& conclauia ab araneis purgat. Æstate capitur in nassis, in quas propter escam se submergit. Hyeme perticis glutine (visco) illitis: pedicis verò è pilis equorum factis, uoouis anni tempore. Vocem no-

Cincli Turneri descriptio.

Hirundo aquatica.

Merulæ aquaticæ historia.

Carnis qualitas

Victus.

Descriptio.

Piluenckegen auis dictæ descriptio.

Genera.

Locus.
Nidus.
Partus.
Victus.

In Muscis capiendis qua arte utatur.

Capiendi ratio.

ctũ lachrymantis,aut lamentantis instar ædit.A pueris aliquando delectationis causa alitur. Quærendum an hic sit Schœniclus,idest,Iunco Aristotelis, vel Trynga, cui Turdi magnitudo attribuitur.Hæc ille.Cæterum cùm Turnerus,& alij pro Trynga quasdam alias aues describant, hîc quoque quæ dicunt, nobis prætereunda non sunt,vt quilibet pro arbitratu de iudicet.Tryngas,inquit,Germanicè dicitur ein Vvasserhenn (idest Gallina aquatica)Anglicè a Mothen (fortè, inquit Ornithologus a Morhen) Est autem auis tota pulla , excepta ea caudæ parte,quæ podicem tegit. Ea etenim candida est:& tum cernitur,cùm caudam erigit. Alis parum valet,atque ideo breues facit volatus.In stagnis,quæ nobilium ædes obducunt, & in piscinis apud Anglos plerunque degit . Siquando periclitatur, ad arundineta densiora solet confugere. Hæc ille. Ornithologus se audiuisse, ait, Snyt appellari apud Anglos auem longo rostro,magnitudine Picæ,quæ semper iuxta aquam versetur,& caudam motitet. Hãc Cinclusnè,an Trynga sit, addubitat. Ego cùm Picæ magnitudine conferatur, ad Tryngam potiùs refero. Alij Germani pro Trynga huiusmodi auem describunt.Tryngas,inquiunt,nigra tota, fidipes, candido vertice,ad rostrum vsque demisso,pedibus altis,& nigris,caudam continuè mouet,& loca incolit aquosa.Ad Tryngam demum pertinere putat Ornithologus auem , quæ alicubi, vt Claronæ Vvasser Trostle, idest, Turdus aquaticus nominatur,rostro breui,cruribus altis,fidipes,quam,inquit,non memini,me videre,nec an Tryngas sit,asserere possum,nisi fortè Merula aquatica est,de qua suo loco,Hæc ille.

Tryngæ Turneri descriptio. Color.

Snyt auis descriptio.

Tryngæ quorúdam Germanorum deseriptio. Color. Turdi aquatici descriptio.

DE IVNCONE. Cap. LV.

Σχοίνικος, inquit Hesychius,auriga est Amphiarai,& auis quædam,& planta.Alibi ψοίνικος habet: sed quamuis apud Aristotelem Σχοίνικλος cum lambda legatur,illum tamen de eadem etiam aue intelligere verisimile est, atque ita dictã, quòd in iuncis libenter degat, quos Græci σχῖνους nominant: Vnde & Gaza Iunco transtulit.Philosophus hanc quoque lacus,& fluuios petere, & caudam motitare ait, Trynga minorem , & Alaudæ amicam esse . Cæterùm quæ & hæc sit,vix inter doctos constat. In Bononiensi agro auicula quædam capitur Passeris ferè magnitudine,caudam assiduè mouens,loca aquosa amans,quæ nisi Iunco sit,quam pro eo exhibeam, non habeo: quippe iuncis , & arundinibus prope aquas insidere sæpius cernitur ; vnde etiam aucupes Passere d'acqua vocant . Passeris est magnitudine,rostro nigro, canaliculato,satis duro, & in extremo adunco.Lingua item canaliculata,& qua desinit,duriuscula,& bifida,Capitis pars superior,& tota ceruix,venterque coloris sunt castanearum. Vniuersum collum pronũ, & pectus albicant.Reliquæ corporis partes ex fusco ad nigrum tendunt. Cauda tres digitos longa denis pennis cõstat. Crura,& pedes sunt fusca. Mas à fœmina hoc solùm differt,quòd in hac colores sint magis obsoleti,in illo magis vegeti.Maris figuram primo loco damus, fœminæ secũda.His tertiam adijcere libuit,quam cùm eadem sit prorsus magnitudine, eadem specie, eadem rostri, pedumque conformatione , cognatam eis existimo,sed colore tantùm variate. Collum pronum quidem, & pectus albicant:sed venter totus ex cinereo ad fuscum vergit.Cætera fusca est.Bellonius aliam pro Iuncone auiculam ostendit, nimirum,quæ Gallis Alouette de mer,idest, Alauda marina dicatur:quæ iuxta aquas & præcipuè in paludibus maritimis degat:eademque ferè sit cum Alauda magnitudine,aut paulò maior.Dum volat, inquit,eiusdem ferè cum Galerita coloris videtur: sed ventrem candidiorem,& dorsum aliquantò subnigrius habet.Aristoteles,ni fallor,Schœniclum nominauit vigesimo capite octaui libri historiarum,vbi inquit: *Ad hæc lacus , & fluuios petunt, Albicula, Schœniclus, & Trynga, quæ omnes caudam motitant.* Et paulùm infrà : *Schœniclus in iis minor est Turdo: aquas adamat, & cauda illis motitat.* Auem aquaticam esse, crura nigra,gracilia, & longiuscula,& rostrum item oblongiusculum indicant.Lingua nigra vniuersum rostrum longitudine æquat.Gallinagini minori similis est,sed magnitudine inferior . Linea quoque alba sub alis insignitur . Diebus Saturni ingens earum numerus ad nos vænalis affertur. vnde aut fœcundissimam esse,multosque fœtus excludere existimo,aut valde abundare in locis,vnde deferri consueuit. Caro earum saporis præstantia Alaudis campestribus præferturcaudam subinde motitat,adeoq; inquieta est,vt loco consistere nequeat . Hæc ferè Bellonius, qui & hanc eius figuram exhibet.Cæterùm cùm maritima sit,Iunco meo iudicio non erit:Porro Turneri lapsus, neutiquã ferendus est,qui scilicet Parum palustrẽ,de quo alibi egimus,pro Iuncone obtrudit,auiculã, inquam,non tantùm Turdo,sed & Passere, & multis alijs minoribus auiculis minorem.Sed Turnerus etiam in hoc peccat, quòd Parum palustrem cum Passere arundinario confundat.

Aequinoca. Etymum.

Passere d'acqua auis dictę descriptio. Magnitudo. Rostrum. Lingua. Color. Maris à fœmina differentia.

Alouette de mer, & eius historia.

Descriptio.

Caro.

Iunco auis.

Cinchli ali a ſpecies.

Iunco Bellonij cum Sio vulgari.

Schœniclos ſiue Iunco Bellonij idem melius expreſſus.

DE CINCLO. Cap. LVI.

ORDINIS RATIO.

EX tribus illis auium generibus, quas lacus, & fluuios petere, caudamque mouere tradit philosophus, supereſt Cinclus. In Gazæ translatione additur etiam Albicula. Cæterum in Græco textu nihil eſt, quod voci Albiculæ reſpondeat.

SYNONYMA. AEQVIVOCA.

Κίγκλος paroxytonum apud pleroſque legitur, quidam tamen Κιγκλὸς oxytonum ſcribunt, quod minus placet. Κιγκλὶς eadem auis eſſe videtur: aliqui tamen lyngem interpretantur, nonnulli etiam Σασσαυγίδα, ideſt, Motacillam, ſed vtrumque perperam. Κιγκλὶς præterea ianua eſt biforis, vel biualua, teſte Varrone. Κιγκλὶς apud eundem, & Suidã legitur pro aue quadam marina eadem cum Cinclo nimirum. Suidas Κιγκλὸς, & Κίγκαλος etiam habet, quas voces corruptas eſſe aliqui exiſtimant, & præcipuè priorem. Ab hac aue dicitur κιγκλίζειν, imitari τὸν Κίγκλον, in modum τῆ Κιγκλου κινεῖν τὸν ὀσφυν, teſte Heſychio etiam, qui Cinclum ὄρνιν πυκνῶς τὴν οὐρὰν κινοῦντα, & inde κιγκλίζειν dici τὸ διασείεσθαι motu quaſſari, & agitari. Sed idem κιγκλίζειν actiuè etiam exponit σαλεύειν μοχλεύειν, agitat, concutit, motat. Reperitur certè & paſſiuum κιγκλίζεσθαι pro motu ſuccuti, crebroque motu agitari. Huius verbale eſt κιγκλισμὸς, quo non ſemel vtitur Hippocrates. Significat autem crebram, & leuem agitationem. Βεκελίνη ab Heſychio, & Varrone etiam Cinclus vertitur. Apparet autem, inquit Ornithologus, nomen hoc a buccolijs, ideſt, armentis factum, quòd hæ aues pecora ferè ſequantur. Nam & apud nos genus Motacillarum vnum eſſe audio, quod a bobus Rinder Schyſſer appelletur. Hæc ille.

FORMA. DESCRIPTIO.

Cincli deſcriptio.

NOTAS haſce Cinclo philoſophus tribuit, *Lacus*, inquit, *& fluuios petit. Apud mare etiam vitam traduxit, Minor Trynga eſt: aquiparatur Turdo. Cauda illi motitat. Læſusque eſt, & incontinens parte ſui poſteriore.* Nunquid verò auicula hæc, quam pro Cinclo ſum exhibiturus, apud mare etiam degat, vt verisimile eſt, cùm multæ aliæ aues, quæ fluuiatiles, lacuſtresve ſunt, mare etiam perãt, & è contra, necdum didici. Reliqua verò, quæ Ariſtoteles de Cinclo ſcripſit, ei prorſus conueniunt. Magnitudine Motacillam aliquantò ſuperat. Color totius fere corporis inter fuſcum, & cinereum ambigit: ſed alarum pennæ maiores ſubnigricant: venter, & femora albicant. Roſtrum nigrum, tenue, & longiuſculum. Crura quoque nigra, ſed breuia, & exilia ſunt. Pedes etiam nigri. Huic congenerem exiſtimo, cuius ſecundo loco icon datur: nam & coloribus, & totius corporis ſpecie, & partium conſtitutione ei omnino reſpondet, ſed magnitudine cedit: quare Cinclum minorem appellare libuit. Neutri harum auicularum aucupes noſtri peculiare nomen fecere, Giarolo, & Giaroncello communi vocabulo appellantes. Ex eodem quoque genere fortaſſe fuerit, quam tertio loco expreſſam damus: nam & eiſdem eſt coloribus, niſi quod caudam habet albam, & lineis nigris tranſuerſim ſecantibus ornatam, & eandem quoque præſefert corporis ſpeciem, & conformationem. Roſtro etiam differt. Illæ enim ferè æquale habent; hæc qua capiti iungitur, craſſiuſculum, & ſenſim deinde magis, magisque attenuatum. Cruribus præterea differre videtur: nam aliquantò longiora, & craſſiora obtinuit. Magnitudine autem illis reſpondet, quam pro Cinclo maiori dedimus. Nomen quoque commune habet, & Giarolo ab aucupibus nuncupatur. Superius, & Bellonij & aliorum de Cinclo ſententias recitauimus. Ornithologus pro eo aliam auem depingit, deſcribitque his verbis: Noſtra, cuius iconem damus, roſtro recto, nigro, & longiuſculo eſt, ventre albo, pectore cinereo, cauda breui, ita vt eadem alarum longitudo ſit aqualis dorſoque fuſca; cruribus ex ruffo ferè luteis, vt pictura repræſentat. Ipſam enim auem non memini videre. Hæc Ornithologus, addita hac eius figura. Alibi, vt iam annotaui, Bel-

Magnitudo.

Color.

Roſtrum.

Crura.

Pedes.

Cinclus minor.

Cincli Ornithologi deſcriptio.

Roſtrum.

Color.

Ciclus alter cum Conyza media.

Cinclus Turneri cum Alsine aquatica.

Cinclus quartus, Gallinago minima Bellonij.

tui, Bellonio assentiens, secundam Gallinaginis minoris speciem, quę autre Becassine Gallis dicitur, Cinclum Aristotelis esse putat. Idem Gallinaginum minimum genus, Bellonio Becassine la plus petite dictum, Cinclum minorem appellat. Tertia, inquit Bellonius, Gallinaginis minoris species primo generi magis, quàm secundo similis est. Rostrum enim sicut Scolopax maior, crassiusculum habet, & in extremo maculatum. Dorsum Sturno simile. Ali quibus Deux pour vn appellatur. Duę etenim huius generis precio vnius maioris væneũt. Nomen ei obscœnum est. Foutons nimirum, quòd caudam præ cæteris auibus subinde agitet. Carnis suauitate superiori nihil cedit, eodemq; modo in cibum paratur. Hæc Bellonius, nullam aut huius, aut secundæ Gallinaginis minoris iconem exhibens. Illud hìc prætermittere nolui, ceu ad Cincli descriptionem attinens, Suidam nempe scribere, Cinclum auem esse gracilem, & nullo fermè corpore: quoniam huiusmodi sunt aues à nobis descriptæ. Adde item & alios esse præter Aristotelem, qui caudam mouere aiunt, Sed antiquissimi tantùm Autocratis festiua hæc verbá ascribam, qui in Tympanistis sic ait: Οἷα πάιζουσι φίλαι παρθένοι ἀυλὸν κοραι κῦφα ποδῶσαι κόμας, καὶ ἀναχρύσασαι χιροῖν, Ἐφεσίαν, παρ Ἀρτεμιν, καὶ κάλλος· ἄν καὶ τοῖν ἰχίοιν τὸ μὲν κάτω τὸ δ' ἄνω ἐξαίρουσαι, οἷα Κίγκλος, id est, *Vt grata ad tibias puel-*

Gallinaginis minimę descriptio. Deux pour vn cur dicta. Foutons. Caro.

ſe ſaltitant leuiter, comaſque iactitant, manus mouent, Dianæ in feſto, natibusque motitant ſurſum, deorſum ſeſe ita, vt Cinclus ſaltet. Volaterranus, vt hoc etiam obiter annotemus, falsò, & ſine authore Cinclum auiculam palmipedem eſſe ſcribit, & ceu memoria lapſus Plinio quędam de eo attribuit, quæ Ariſtotelis ſunt.

LOCVS. INGENIVM. MORES.

LACVS, inquit Ariſtoteles, *& fluuios petunt Iunco, Cinclus, & Trynga*; & alibi Cinclum apud mare quoque degere ait. Apud homines viuere non dedignatur: nam captum omnium maximè mitescere tradit philoſophus. Eſt verò etiam aſtutus, vt idem aſſerit, & captu difficilis.

NIDVS. PROVERBIA.

AELIANVS, & Suidas tradunt, Cinclum, quod poſteriore ſui parte debilis ſit, ſuapte natura, & per ſe non poſſe nidum conſtruere, ſed in alienis parere, ideoque bonorum inopes (qualem Catullus deſcribit Furium, cui neque villa erat, neque domus, neque arca: quod genus hominum Græci ἀνηλίους vocant, ideſt, expertes pecuniarum) ruſticorum prouerbio Cinclos appellari. Suidas quoque ſcribit, Cinclum auem eſſe maritimam, gracilem, nulloque ferè corpore, cui peculiare ſit clunium pennas ſubinde mouere. Eam prouerbio feciſſe locum, quo Menander ſit vſus in Thaide:

Cincli qui dicantur.

Mendicior Leberide atque Cincalo.

Πτωχότερος ἢ λιβηρίδος Κιγκάλη, ideſt:
Mendicior Leberide, atque Cincalo.

Videtur autem, vt ait Ornithologus, alpha inſertum carminis impleudi gratia.

VSVS IN CIBIS.

IN Coryis Thracum regis conuiuio apud Athenæum nominantur Cygni, Grues, Κίγκλοι vbi Ornithologus Κίγκλα legendum eſſe cenſet. Sed id conceditur, Cinclos etiam apud veteres aliquo in precio fuiſſe fateri oportet.

DE CERCIONE AVE INDICA. Cap. LVII.

HISCE poſtremùm auibus caudam motitantibus Cercionem auem Indicam adijcere libuit, quod hęc etiam id faciat. Meminit Ælianus his verbis: In India auis ad Sturni magnitudinem accedens, varijs coloribus picta naſcitur, quæ & humanam vocem effingit, & Pſittacis vocalior, & maiore eſt docilitate, ac ingenio: non tamen humanum victum æquo animo ſuſtinet, ſed libertatis deſiderio famem potiùs, quàm ſeruitutem delicijs ciborum refertam amplectitur. Vrbes, quas Alexander in India excitauit, & Macedonibus incolendas dedit, vt Bucephala cum adiacente agro, & Cyropolis, aliæque ideo Cercionem appellant, quòd ſimiliter caudam, atque Cinclus mouet. Hæc ille. Græcè Κιρκίων ſcribitur per iota acuta in penultima. Κιρκίων verò cùm Ypſilon in penultima oxytonum nomen viri eſt.

Deſcriptio. Magnitudo. Color.

Etymum.

Gallinula terrestris.

DE GALLINVLA TERRESTRI. Cap. LVIII.

QVANQVAM Ornithologus suam Phæopodem, maiorem, & minorem, item Anglorum Ralam terrestribus annumeret Gallinulis: Voluimus tamen nos hac in parte ab illo dissentire, quòd & ipsæ prope aquas versentur, & reuera quæ terrestres dici queant, nullas habeo, nisi hanc, cuius nunc imago exprimitur, quæ nihilominus & ipsa toto corporis habitu aquaticis simillima est, vnicum si rostrum demas. Græcum, aut Latinum nomen cùm non haberet Ornithologus, poterit, inquit, Trochilus terrestris dici (nam alij sunt aquatici è Gallinarum similiter genere) cùm & genus commune sit, & in cursu celeritas, vnde nomen à Græcis factum: quanquam & minimam auiculam Regulum aliqui Trochilum appellant. Hæc quidem auis celerrimè per frutices currit, & aliquando ad latus salit: malè volat, & Trochilus terrestris. Etymum.

ęgerrimè ſe in aërem attollit. Sic ille. Et in epitome rurſus: Trochilum terreſtrem, vel Ralum terrenum ad differentiam eius, quæ circa aquas victitat, nominat, putatque nominis amphibologia ſcilicet falſus, eam eſſe, quæ circa Bononiam Corriera (de qua nos ſuo loco) dicitur, atque addit denique alium eſſe Ralum terrenum Bellonio. Circa Verbanum lacum Polle nonnulli dicunt, quaſi pullam, aut Gallinam, ſed nomine nimis generali. A Germanis aucupibus, teſte eodem Eggenſchar, Heggeſchar, & Hegeſar dicitur, quòd turmatim iuxta ſepes decurrant, vbi poſt fœniſecia deprehenduntur. Heggam, vel Hagam Germanis ſepem vocari ait, Scharam verò gregem, vel turmam: aut fortè quoniam circa ſepes terram fodiant. Verbum enim Scharren, inquit, nobis ſignificat pedibus fodere, vt Gallinæ ſolent: quod tamen an hæ aues faciant, certum mihi non eſt. Sunt qui periphraſticè nominent, ein groſz Vvaſſer hunle, hoc eſt, Gallinulam aquaticam magnam. Angli Ray. Hanc autem ipſe quàm breuiſſimè deſcribit. Corpore breui, & craſſo eſt, & reliqua ſpecies, ſicut hic pingitur. Vix vlli auium digiti pro ſua magnitudine longiores. Poſtremus etiam ad anteriores circiter dimidiam longitudinem obtinet. Colores non ſatis memini. Puto tamen crura ſubuiridia eſſe; in dorſo, & alis colorem è ſubruſſo fuſcum. A Falconibus, & Accipitribus capitur, qui propter coloris obſcuritatem difficilius hanc auem, quàm Coturnicem eminus viſu deprehendunt. Vox eius, vt aiunt, aſpera, ger, ger, ger inſtar ſerpentium quodammodo. Itaque capi etiam ab aucupibus nomen eius imitantibus, dum cultrum per aridum lignum deducit. Sunt qui dicunt captam, vocem inſtar Sciuri emittere. Angli, vt audio, ceu lautiſſimam auem inter ſegetes capiunt, varijs poſitis inſidijs.

Ralus terrenus. Corriera. Polle. Eggẽſchar. Heggeſchar. Ray. Digiti. Color. Vox.

DE GALLINVLA ALIA CHLOROPODE FVLICÆ SIMILI EX BELLONIO. Cap. LIX.

NECESSARIO planè Gallinulam aquaticam (la Poulette d'aeu à Fulica, & Fulica maiori (de la Poule, & Macroule) ſeparauimus: quoniam aquæ non innatat, nec palmipes eſt. Pullettæ autem aquaticæ, ſiue Gallinulæ nomẽ à ſimilitudine cum iam dicta impoſitum eſt, etſi multò minor ſit, maior tamen Ralla, adeo vt de vtraque hac particeps eſſe videatur. Aucupes, quibus oſtendimus, cùm Fulicæ ſimilem eſſe cernerent, magnitudine tantùm differre aiebant, hancque ad perfectam necdum ætatem peruenisſe. Vnde nos diligentiùs peculiares aliquas notas diſcriminãtes inueſtigauimus. In quibus ea præcipue ferè eſt, quòd hæc Gallinula pedibus ſit viridibus, & non abſimilibus Botauri, neque etiam ita planis, nec denique lata membrana coniunctis, vt in Fulica. Cauda etiam Gallinulæ longior eſt. Macula frontis item minor. Colore Rallo ſimilis quidem, ſed ad Fulicæ colorem tendit: quare ex primo aſpectu Rallum eſſe putabam, ſed cum diligentiùs inſpicerem, animaduerti, palpebras oculorum candidas eſſe, quod Rallo non conuenit, ſed neque Fulicæ. Caudæ binæ pennæ albæ ſunt, vtrinque ſcilicet vnã. Sub pectore nonnihil ad cyaneum, ſiue cæruleum vergit. Dorſum colore eſt caſtaneæ intenſo. Aliç item alijs nigriores ſunt, & alarum plicas albas habent, & aliam inſuper albam lineam in minori ala, quam primæ plumæ eius per calami longitudinem conſtituunt. Idem cibus reperitur in eius ventriculo, qui in Rallo, & Fulica. Os ſterni & iſchion, ſiue os coxendicis ab alijs auibus habet diuerſa, etiam à Fulica. Caro Gallinulæ coctu facilis, ac tenera eſt, oſſa fractu facilia, ingluuies ampla, iecur quoque fragile, cæterùm inteſtina, & reliquę partes internæ, vt in Fulica. Aſſa eiuſdem cum Fulica ſaporis eſt. Nidificat, & pullos alit, & educat, vt Rallus.

Poullette d'aeu. Pedes. Color. Cauda. Victus. Caro. Vbi nidificet.

Fulicæ alia ſpecies Bellonij cum raphano aquatico.

DE ALCYONE. Cap LX.

ORDINIS RATIO.

ALCYONEM decantatiſſimam, & celeberrimam auiculam hucuſq; diſtulimus: quòd præcedentium auium inter ſe nexus prius de ipſa agere non permiſerit: licet alioqui multis ex iam deſcriptis & nobilior, & celebrior exiſtat. Quare ne ſibi à nobis interri iniuriam lamentabili, & ſuauiſſimo ſuo cantu ampliùs conqueratur, ipſius hiſtoriam, ab æquiuocis more noſtro incipientes, aggrediamur.

ÆQVIVOCA.

ALCYON præter auem, de qua in præſentiarum ſermo inſtituitur, noſtra quoque tempeſtate in Atho Græciæ monte, ſi Bellonio credimus, Iynx dicitur, quæ Torquilla eſt, & de qua in prima parte Ornithologiæ noſtræ egimus. Alcyon quoq; ſiue Alcyone, nomen proprium eſt, quod pluribus mulieribus fuit attributum, vt fuſiùs ſuo loco dicetur: licet Seruio Alcyone de muliere, Alcyon verò de aue dicatur. *Cùm de muliere*, inquit, *dicimus, hæc Alcyone facit, cum de auibus hic, & hæc Alcion*. Idem quoque ſentire videtur Cælius, & alij: cùm alioqui ſecus oſtendũt doctiſſimorum virorũ authoritates, & præſertim [a] Ouidij in eo loco. Iynx.

[a] *Metam.* 11.

Incubat Alcyone pendentibus æquore nidis.

Hoc quoque nomine dicta fuerant nonnulla poëtarum, & aliorum eruditorum monumenta, vt diſtinctiùs alibi dicetur, vbi etiam oppidi, & montis nomen fuiſſe patebit. Alcedo quoque (nam ſic etiam dicitur hæc auis) nomen eſt loci apud Daretem Phrygium: vnde Thoas

classem Græcis aduexerat: licet Calidonia legendum haud dubiè censeat Ortelius, qui insuper addit, codicem eius membranaceum Caledone habere. Nec illud prætereundum est, Κιρυλὸν per iota in prima apud Hesychium piscem esse quendam, & genus auis (quæ eadem cum Alcyone fuerit) Apud Varinum Κίρυλος per rho duplicatum legitur: quod minus placet, inquit Ornithologus, quanuis apud Hesychium quoque sic scribi ordo literarum postularet. Κῶρυς apud eundem, & Varinum auis est, Accipiter, vel Alcyon.

SYNONYMA.

Cheren.

CHEREN, vt refert Albertus, secundum Auicennam Alcyonem significat. Apud Græcos verò, & Latinos variè scribitur huius auis nomen: alij enim codices Ἀλκυὼν cum tenui spiritu habent, alij cum crasso, vnde & Latinorum alij scribunt Alcyon, alij Halcyon. Eustathius non recipere flatilem in prima verbum Alcyonis scribit, referente Cælio, etiã canone subiecto, quoniam α ante l si sequatur ϰ flatilem non admittat. Idem confirmare videtur Io. Iouianus Pontanus, [a] vbi inquit: *Alcyon pro ane Graci non aspirant, licet fiat ab eo, quod est ἅλς. Illi enim, vt grammaticis placet, nunquam aspirant α ante l sequente cappa.* Chœreboscigrammatici, qui Græcè de aspirandis vocabulis scripsit, verba hæc sunt: *Alcyon verò etsi ab eo, quod est ἅλς derivatur, tamen quia sequitur cappa, tenuatur: & similiter præteritum ἅλτο, licet fiat à verbo ἅλλομαι. Nam α ante l, sequente consonante semper tenuatur, nisi fortasse flatum sequatur liquida.* Nihilominus, inquit Pontanus, apud Theocritum est videre Græcos veteres huic nomini aspirasse: at licet ipse viderim in vetustissimis codicibus nostris, huic nomini aspirationem esse prænotatam, hodie tamen aspirat nemo, & similiter dictionibus Alcedo Alcedonia. Hæc ille. Cæterùm refragatur Io. Tortellius, suam opinionem Theocriti authoritate iam ab ipsomet Pontano adducta confirmans. *Halcyonem*, inquit, *cum aspiratione scribendum, ex Theocrito apparet:* Χ' ἁλκυόνες χαρίεσσαι τα' κύματα. *Nam si non aspiraretur, non opus fuisset cappa, sed scil, primam literam coniunctionis καὶ in χ densam mutari.* Pro Tortellio etiam faciunt veteres quidam Latini, vt Varro in opere de lingua Latina, & Seruius, qui in primum Georgicorum Virgilij huius auis nomini, ab initio aspirant, tum ex recentioribus eruditi quidam, vt videre erit in toto historiæ processu: nam quoties aliquid ex aliquo dicemus, nomen auis ita scribemus, prout illi scripsere, vel cum aspiratione, vel sine; cum interim si quis etymum consideret, omnino aspirari debere constet. Dicitur enim παρὰ τὸ ἐν ἁλὶ κύειν, quòd in mari pariat, vt Scholiastes Theocriti, & Varinus scribunt: licet Isidorus, & author de natura rerum longè aliam, sed ridiculam, etymologiam referant, dum aiunt: Alcyonem pelagi volucrem dictam quasi alitem Oceanã; eò quòd hyeme in stagnis Oceani nidos faciat, pullosq; educet, &c. Inconcinne etiam, & ridiculè apud Auicennæ interpretem Alcyonis ceu Græcum nomen legitur in recto pro primitiuo: nam Alcyonis recti casus diminutiua tantùm voce dicitur, & paruam Alcyonem significat. Porrò non solùm Alcyon, sed etiam Alcyone dicitur tam de aue, quàm de muliere, licet secus senserint Eustathius, Seruius, & alij. Ab Alcyone fit Alcyonius adiectiuum, vnde dies Alcyonij, de quibus suo loco. Latinis etiam Halcedo appellatur, vt testatur Varro, & Festus, *Alcedo*, inquiens, *dicebatur ab antiquis pro Halcyone*. Hic rursus est notandum Alcedinem non semper absque aspiratione scribi, vt voluit Pontanus: nam & Varro aspirat, vt iam patuit: quanquam ab algore dictam plerique velint. Alcedonas, inquit Hermolaus, nostri vocant, quasi Algedenas ab algore. Idem confirmat Ambrosius Calepinus, alijq; grammatici complures, nimirum, quòd frigidissimis temporibus in mari pariat. Mihi tamen longè probabilius videtur, vt quoque existimauit Ornithologus, à Græcorum Alcyone hanc vocem dimanasse. Vt vt est cùm Alcyon, tùm Alcedo marem, & fœminam, in hoc auium genere significare, à plerisque creditur. Sunt tamen, qui marem, non Alcyonem, sed Ceycem nominare malint, quod nomen aliqui cum diphthongo scribunt, aliqui verò non. Cerylum etiam aliqui eandem auẽ cum Alcyone mare faciunt, vt Pausanias, Eustathius, Varrinus, Antigonus, & Vuottonus: sunt, qui distinguant. Cælius quidem non distinguit, sed Alcyonas senescentes vocari Cerylos dicit, sed perperam id ex Antigono transcribit: apud quem legitur, Alcyones mares vocari Cerylos, eosdemq; in senecta à fœminis gestari. Hesychius scribit Cerylum aliquos auem masculum, & libidinosum, alios Alcyonem interpretari. Ex ijs qui distinguunt Moschus est, qui Alcyonem, & Ceryllum tanquam aues diuersas numerare videtur: [b] nam de Bionis interitu sic canit:

Alcyonis.

Alcyonius.

Halcedo aliquãdo aspiratur.

Alcedinis etymum.

Ceyx.

Cerylus.

[a] *De aspir. lib. 2.*

Etymum.

[b] *Eidyll. 3.*

Ἀλκυόνες

Ἀλκυόνες δ' οὐ τόσσον ἀλύσκανον ἴχτιν Κύνξ.
Οὐ δ' ὅσσον γλαυκοῖς ἐνὶ κύμασι Κηρύλος ἄδυ. ideſt,
Neque Halcyon tanto dolore deplorauit Ceycis interitum,
Nec Cerylus adeo cecinit in mare caruleo.

Diſtinguere videtur etiam Ariſtoteles [c] inquiens: *Alcyonem, & Cerylum* (Gaza Carulum vertit) *apud mare verſari*. Sed Ornithologus cum ſic ſcripſiſſe putat, non quòd aliter, quam ſexu has aues differre exiſtimaret, ſed vt nomina vulgò vſitata non omitteret: nam ſic, in eodem capite Ficedulam, & Atricapillam nominare, & alibi Erythacum, & Phœnicurum, cùm iſtas aues non ſpecie, ſed affectione aliqua differre fateatur. Ælianus alibi Cerylum, marem Alcyonem eſſe agnoſcit, alibi verò contrarium aſtruere videri poſſit: nam vbi diuerſarum auium amicitias, & diſcordias mutuas recenſet, Alcedinem, & Cerylum inter ſe amore teneri ſcribit. Albertus Magnus in citato Ariſtotelis loco ex Auicenna pro Alcyone habet Tharaglyon, pro Cerylo Kydelor. Niphus Carulum putat eſſe auem, quæ ruſticè apud Italos Ciurlus appelletur; ſed quæ qualisq; illa ſit, non explicat. Petrus Bellonius Carulum Gallicè Caniard interpretatur, additq; delphinum venantem ſequi, & piſces deuorare. Pro Caniard autem Larum, ſeu Gauiam maiorem intelligens: quod non percipiens Ornithologus Caniard cum Canard, quo poſteriori nomine Anas mas Gallicè nuncupatur, confundit. Alibi idem Bellonius [d] credit, Ceycem auem Plinio dictam eandem eſſe cum Cerylo Ariſtotelis, & Alcyonem vocalem ſignificare. Diſtinguit enim Alcyonem in vocalem, & aphonon, vt poſtea dicetur. Mihi in primis eorum arridet ſententia quibus Κύνξ, Κηρύλος, & Κῆρις Alcyonem marem ſignificat. Antequam autem ad alia huius alitis ſynonyma tranſeamus, ſciendum, quod Cerylus per υ ψιλὸν in medio ſcribitur, & per lambda ſimplex in plerisque exemplaribus. Paulanias proparoxytonum facit, & lambda duplicat, vt teſtantur Euſtathius, & Varinus. Κηρύλος paroxytonum per η in prima ſyllaba Doricum eſt, vt credit Euphronius in ſcholijs in aues Ariſtophanis: per ε verò diphthongum in prima, & proparoxytonum Atticum. Sed Iſacius Tzetzes in Lycophronem, Æolium eſſe hoc ſecundo modo ſcriptum, priore verò Doricam, Atticam, & communem linguam pariter vſurpare. Didymus quidem putauit, vt ibidem refert Scholiaſtes Ariſtophanis, nomen hoc ſecundum naturam, ideſt, ex proprietate etymologiæ debere ſcribi Κήρυλος. Sunt & alia nomina apud Græcos, quæ ad Cerylum tum ſignificatu, tum vocis figuratione accedant: Κῆρυλος auis, inquit Heſychius, quam aliqui Κῆρυ (Varinus habet Κύρυ, Ornithologus Κῆρι legit, quia alibi apud eoſdem ſic legitur: Κῆρις auis eſt, Accipiter, vel Alcyon) Tandem in Alcyonum genere fœmina δάμαρ dicitur, ideſt vxor, teſte Paulania, Antigono, Caryſtio, & Vuottono, vt eſt etiam apud Lycophronem, & expoſuit interpres: quod pariter confirmat Cæhus Rhodiginus [e] his verbis: In hoc autem genere fœmina nuncupatur Damar, vt eſt apud Lycophronem, & expoſuit interpres. Quanquam pro vxore capitur Damar, quaſi γάμαρ, ἀπὸ τῶν γάμων. In caſu patrio Damarcos facit: nam & pullatorum ratio habenda quandoque. Sunt & alia huius auis nomina apud Græcos, & Latinos. Theodorus Gaza teſtatur, à multis dici auem Poſſideonis, ideſt, Decembriam, quòd pariat menſe Poſſideone, hoc eſt, Decembri, Baptiſta Mantuanus aues Ceycis periphraſticè vocat;

Producit Ceycis aues vbi frigida bruma,

Cæterùm quam auem veteres his nominibus intellexerint, res eſt admodum controuerſa, alijs alias aues pro Alcyone oſtendentibus, & multis multa confundentibus. Auicennæ interpres Alcyonem cum Coruo implicare videtur: nam vbi apud Ariſtotelem Alcyon legitur, Auicennæ translatio habet Alcorab, ideſt, Coruum. Auicennam verò ibi de Alcyone loqui hinc patet, quòd per hyemem quatuordecim diebus nido, & excludendis ouis operã dare ſcribat, quod ad Alcyonem ſpectat, non ad Coruum. In eundem errorem impegit Albertus, cùm ſcribat: Alcyonem auem eſſe nigram, non admodum magnam, hancq; fortè vocari ab Auicenna Coruum marinum. Hic tamen in hoc etiam peccat, quòd nigram Alcyonem eſſe autumat, cùm aliàs id ſcribat nemo. Item in eodem capite velut anceps, *Alcyon*, inquit, *eſt eadem cum Alcorab marino, & ſecundum Ouidium, & Homerum auis eſt Diomedis, varò apparens*. Nos de aue Diomedea iam egimus. Idem alibi Ariſtotelis verba recitans cum Cinnamomo aue eam confundit. Et alio in loco, cùm Alcyonis ſcripſiſſet hiſtoriam ex Ariſtotele, vel Auicenna, quæ Alcyonis ſunt propria, alij volucri aſcribit: nam ſubiũgit, *Alba autem auis eſt, qua vocatur Græcè Sauorath, quæ eſt Picus marinus, & agreſtis, maior aliquantulum Paſſere, &c.* Nam hæc, & quæ ſequuntur omnia non minus, quàm quæ priùs de Alcyone expreſsè ſcripſerat, Alcyoni ſoli conueniunt, & eadem fermè repetuntur. Quare meritò à Nipho accuſatur, quod Alcyonem non agnouerit, eamq; cũ Coruo marino, & alijs auibus

[c] *Hiſt. lib. 8. cap. 3.*

Tharaglyõ Kydelor. Ciurlus. Caniard. Canard.

[d] *De auib. lib. 4. c. 35.*

Κῆρις. Damar.

[e] *Lect. antiq. lib. 4. cap. 11.*

De mẽſib. Atticis.

Auis Poſſideonis.

Aues Ceycis.

Auicennæ interpretis error.

Alberti lapſus.

Sauorathi

conſu-

Iſpida. confuderit. Cæteri ferè recentiores Alcyonem, Iſpidam vulgò vocatam exiſtimant, atque idem etiam priùs credebat Ornithologus: ſed poſt ſententiam mutauit, etſi id apertè fateri non audeat. Quare eius verba aſcribam. Fui ego aliquando in ea opinione vt auem, quæ à barbaris Iſpida nominatur, Alcyonem eſſe conijcerem. Quam ſententiam meam doctiſſimus vir Anglus tunc approbatam, in ſuo de auibus libro publicauit, & illum nuper ſequutus Georgius Agricola, alijq; idem tradiderunt, ſed cum diſtinctione, ac ſi hæc auis fluuiatilis eſſet, non autem marina: cùm veteres huius differentiæ non meminerint. Nam Ariſtoteles ſcribit, Alcyonem auem marinam fluuios etiam ſubire: non autem diuerſam fluuiatilem à marina eſſe. Verùm hæc ſcribo, non vt coniecturam, cuius author ipſe fui, refutem, neque vt viris longè doctiſſimis aduerſer: ſed vt diligentiùs inquirendi occaſionem harum rerum ſtudioſis excitem. Hæc ille. Qui ne palinodiam, vt aiunt, canere videatur, Iſpidam pleraq; cum Alcyone paria facere, vel omnino ſpeciem quandam Alcyonis eſſe, ſi quis contenderit, ſe hoc illi conceſſurum pollicetur: cùm tamen paulò inferius optimis argumentis aſſerat, veram Alcyonem pauciſſimis, præſertim mediterraneis notam eſſe: idq; mirum non eſſe, quoniam, vt Ariſtoteles ex Steſichoro ſcribit, *omnium rariſſimam ſit viſa Alcyonem, & ferè circa Vergiliarum occaſum brumamq; appareat: & vbi primùm per portum non plus, quàm nauẽ circumuolaret, ſtatim abeat, & nuſquam præterea videatur.* Et reuera Chærephon in dialogo, qui Alcyon inſcribitur, Alcyonis cantum, tanquam inauditum ſibi hactenus, & peregrinæ auis, miratur. Quod etiam diligentiùs examinans idem Ornithologus in epitome vltimùm edita, Bellonio penitus refragatur, quòd Iſpidam ſpeciem alterã Alcyonis faciat. Bellonius, inquit, Alcyonem duplicem facit: vnam Iſpidam noſtram, quam aphonon, tanquam ex Ariſtotele, ideſt, mutam, non ſimpliciter, ſed comparatione alterius, vel maiorem, cognominat, (cuius & ſpecies, & natura ferè ad Meropen accedit, vt in Merope diximus) pedibus etiam ſimiliter breuibus, quare in terra non inſiſtit. Alteram verò minorem, & vocalem nominat, quæ in locis paluſtribus omnium ſuauiſſimè cantillet: vnde à quibuſdam Roſſignol de riuier appelletur, ideſt, Luſcinia fluuiorum. Quoniam & ſuauiſſimo cantu, eoq; dies, ac noctes perpetuò audientes oblectet. Scandit per arundines ita vt Picus per arbores, quamuis digitos pedum non vt Pici, ſed vt Merula, & pleræque aues habeat. Colore, & cauda Tyngem refert, magnitudine auem Proyerum à Gallis dictam (Miliariam latinè vocat Bellonius, & Alauda criſtata maiorem facit) Roſtrum ei quodammodo ad Picæ Græcæ (ideſt, Lanij noſtri) roſtrum accedit. Videtur eſſe criſtata quoniam capiti eius plumę longiuſculę ſunt. Crura, & pedes mediocri longitudine, colore cinereo. Hanc, inquit, Galli vocant Rouſſerole, nimirum à colore ruſſo, vel infumato: alij Roucherole, quoniam interdiù in carectis, degat: vbi etiam nidificat ex paruis arundinum ſtipulis. Ouа vt plurimùm quinque, aut ſex parit. Hyeme non recedit. Hæc Bellonius. Mihi quidem inter duas has aues cognatio nulla eſſe videtur, & neutrius hiſtoria congruere cum Alcyone veterum, multominus autem poſterioris. Hæc Ornithologus. Neque ergo ſanè Iſpidam, aut auem Gallis Rouſſerole, & Roucherole dictam veterum Alcyonem eſſe exiſtimo: quapropter ipſarum tanquam diuerſarum volucrum, ſuſiùs ſeparatim hiſtoriam ſubnectam. Sed iam reliquorum doctorum virorum de Alcyone ſententias in medium adducamus. Cælius Calcagninus[f] auem, quæ à nautico vulgo (in Italia) hodie Hirundo marina dicatur, Alcyonem eſſe putat. Paſſere, inquit, haud multò ampliorem eſſe, colore tum cæruleo, tum viridi, tum etiam leuiter purpureo, eoq; non particulariter ita diſtincto, ſed ex indiſcreto variè toto corpore; & alis, & collo refulgentem, roſtro ſubuiridi, & longo, & gracili, querula admodum voce peruolantem maria, & in præruptis ſcopulorum nidificantem; præterea piſces ei in cibo eſſe. Et cùm huic aui refragentur, quæ de Alcyone ſcripſit Plinius, huius contextum mendis ſcatere cõtendit. Illud animaduertendum, inquit, vel Plinium Ariſtotelis verba non tranſtuliſſe ad fidem, vel quod credo libentiùs, nos parum caſtigatum habere codicem: apud quem pro viridibus pennis candidas, pro roſtro collum legimus. Et paulò inferiùs, ſic apud Plinium legendum conijcit: Ipſa auis amplior Paſſere, colore cyaneo ex parte maiore tantùm, nõ purpureis, & pallidis admixtis pennis tam in alis, quàm etiam in collo, roſtro gracili & procero. Nam, Plinium, inquit, eà, quę tam perſpicuè ſcripta ſunt apud Ariſtotelem, vel ignoraſſe, vel per iniuriam prætermiſiſſe, mihi non fit veriſimile. Hæc ille: qui quam aciem intelligat, nõ ſat ſcio. Neque enim talem vnquam vidi, neque apud aliquem authorem ſic deſcriptam me legiſſe recordor. Tres namque tantùm volucres noui, quæ Hirundinis marinæ nomine appellari conſueuerunt, nẽpe, quã Meropi congeneré fecimus, Germanis vulgò Seeſvvalm; Gauiæ ſpeciem quandam; & eam Ornithologo incognitam, quam aucupes noſtri Hirundinem marinam nuncupant, à nobis in ſecunda parte Ornithologiæ noſtræ, capite de Hirundine ma-

Alcyõ perperã diſtinguitur in fluuialẽ, & marinam.

Alcyõ pauciſſimis cognita, & cur.

Iſpidã Alcyonem aphonon vocat Bellonius.

Roſſignol de riuier.

Rouſſerole, & Roucherole.

[f] *Epiſt lib. 2.*

Hirũdo marina, & eius deſcriptio.

Plinius correctus.

dine marina descriptam. Quarum nulli descriptionem à Cælio allatam verè competere dicas. Quare super hac aue iudicium meum cohibeo. Christophorus Encelius [5] Alcyonem ab Ispida quidem diuersam facit, sed vtranque interim Germanicè Eisuogel dici scribit: propriè tamen id nominis Alcyoni conuenire, impropriè verò Vuaſser Hunlein appellari. Verùm hanc auem nõ describit, in libris de piscibus, & volucribus se se naturam eius, & formam explicaturum pollicitus, diligentissimè. Sig. Gelenius Alcyonem auem in mari eiusdem generis esse putat, cum ea, quæ circa aquas dulces moratur, vulgò apud Germanos Gysyts dicta, nimirum Vanellus. Ego nullam adductarum auium veram Alcyonem esse existimo; sed auem esse puto, quæ nostris temporibus incognita sit: nam & Aristotelis sæculo, vt ipsemet testatur, eam videre rarissimum erat, & quę vbi naues semel circumuolarit, statim abeat, & nemini se diligenter intuendi copiam faciat. Quare nunquid auis illa, quam tãquam veram Alcyonem in Græcia hodie agnosci tradunt Ornithologus, & Robertus Constantinus, vulgàri nomine φασιδίνις nuncupata, cùm præter nomen, nihil aliud habeam, quod de ea iudicem, alijs de illa iudicium relinquo.

[5] *De re metal. l. 2. c. 43* Eisuogel. Gysyts.

GENERA. DIFFERENTIAE.

ARISTOTELES vbi scribit, *aues quasdam degere circa fluuios, & lacus, alias circa mare*, ex parydris, & iuxta aquas dulces degentibus præter cæteras numerat etiam τὸ τῶν Ἀηδόνων γένος, Gaza, & Niphus vertunt Alcedonum, cùm Græci Luscinias Ἀηδόνας vocent, quæ cum aquas non petant, & vox ideo corrupta videarur, coniecerunt illi, legendum Ἀλκυόνων. Rursus cùm statim Aristoteles addat, genus harum auium, quas voce illa corrupta designat, quæcunque autem illæ sint, duplex esse, vocale vnum arundinibus insidens; alterũ mutum ampliore corpore, dorso verò vtrumque cæruleo, hinc recentiorum plerique duo Alcyonum genera statuere, eoq; magis, quòd Plinius, vbi reliquam Alcyonis historiã transfert, alterum earum genus scribit magnitudine distingui, & cantu. Ornithologus cùm Aristotelis textum mendo scatere concedat, pro Ἀηδόνων non Ἀλκυόνων, sed potius χελιδόνων, ideſt, Hirundinum, legendum esse contendit: quam suam coniecturam multis confirmat argumentis. Sed quid, inquit, si legamus, χελιδόνων? ideſt Hirundinum? Nam & hæc vox magis ad Ἀηδόνων accedit, & aquis eas gaudere certum: & quę ibidem subijcit Aristoteles, Hirundinibus (ni fallor) magis, quàm Alcyonibus conueniunt: nempe duarum eas generũ esse: vnam arundinibus insidentem vocalem (alibi etiam vel iam auem paruam, ἀηδόνα ex arundinibus paludes spectare, & voce proba esse ait) alteram mutam, & maiorem, dorsum vtrique cæruleum. Alcyonum sanè hoc loco non rectè legi etiam, quæ proximè sequuntur Philosophi verba indicant; *Circa mare verò versantur*, inquit, *Alcyon*, (Gaza de suo inserit, quoque, nimirum ad excusandum, quod proximè etiam Alcedines inter παράδρια nominarit) & Carulus (sic Gaza Κήρυλον reddit) Absurdum autem foret, cùm priùs Alcyones nominasset inter eas, quæ degunt circa dulces aquas, mox easdem primas nominare inter maritimas. Quanquam enim, vt diximus, fluuios quoque subeat Alcyon, primùm tamen, & præcipue maritima est, & à veteribus omnibus maritima nominatur. Kiranides eam in littoribus maris degere scribit. Suidas in voce ἡμερίναι inter aues maritimas numerat his verbis: Θαλάσσια δὲ Ἀλκυὼν Ἀηδὼν, Κήϋξ, Ἄθυια, &c. Vbi rursus mireris, quomodo Aëdon maritima sit, cùm in Aristotelis codice circa aquas dulces degentibus, vt iam dictum est, adnumeretur. Nos sanè Aristotelis locum deprauatum esse coniicimus, Suidæ falsum, imitatione librariorum. Obijciat aliquis Plinium quoque libro decimo capite tricesimo-secundo, vbi & reliquam Alcyonis historiam ex Aristotele transfert, hæc verba inferere. Sed forsan Plinij codex quoque corruptus fuerit. Hæc omnia Ornithologus. Bellonius, vt diximus, communem opinionem sequutus, duo Alcyonum genera facit, alterum Ispidam, alterum verò auem Rousserole, seu Roucherole. Turnerus Anglus præter duo illa genera, quæ ab Aristotele, & Plinio tradita fuisse autumat, tertium etiam adijcit, nempe Cornicẽ aquaticam apud Morpetenses vocatum, de qua sic: Præter hæc duo ab Aristotele, & Plinio descripta genera, auem noui, quæ si Alcedonum generè non sit aſcribenda, sub quo genere contineatur, prorsus nescio. Sturno paulò minor est, corpore toto nigro, excepto ventre albo. Caudam habet breuiusculam, rostrum Alcedone paulò breuius. Ante volatum Alcedonis more nutat, & in volatu gemit: voce Alcedonem ita refert, vt nisi videas, Alcedonẽ esse iurares: in ripis fluminum non procul à mari vidi, aliàs nusquam. Piscículis victitat, vt

[1] *Hist. l. 8. c. 3*

Alcyon præcipuè maritima est.

Cornix aquatica.

Descriptio. Locus. Victus.

superiora

ſuperiora Alcyonum genera. Hæc Turnerus. Ornithologus hanc auem apud Heluetios quoque reperiri circa Limagum fluuium ſeſe audiuiſſe ſcribit. Leuinus Apollonius [b] in Peruuia noui orbis regione inueniri volucres narrat ex Halcyonum genere, quas Alcatraces vocent, maiore numero paſſim oberrantes, marinis lupis, & carabis, piſcibusq; inſidiari, & cadaueribus admodum delectari: quamobrem & ipſas ex frequente cadauerum eſu intolerabili ſœtidę carnis raucedine vſque adeo eſſe lethales, vt ad earum eſum neceſſitate redacti non ſecus, quàm aconito, toxicouè victu intereant. Nos de Alcatrace aue alibi egimus. Cæterò Iſpidam veram eſſe Alcyonem cùm negauerim, ſi quis tamen congenerem faciat, non contenderim.

De re Peruu lib. 1. Alcatraces quæ aues.

FORMA. DESCRIPTIO.

ALCYONEM itaque cùm noſtris temporibus incognitam ſtatuerimus, non erit, quod in ipſa deſcribenda elaboremus. attamen, ne ab inſtituto noſtro diſcedamus, ea, quæ de eius forma à veteribus tradita ſunt; hic ad fidem recitabimus. *Alcedo*, inquit Philoſophus, [a] *non multo amplior Paſſere eſt, colore tum cæruleo, tum viridi, tum leniter purpureo inſignis: videlicet, non particulatim colore ita diſtincta, ſed ex indifferete varie refulgens corpore toto, & alis, & collo: roſtrum ſubuiride, longum, & tenue: talis ſpecies eius eſt.* Plinius, cùm aliàs ex Ariſtotele [b] mutuatum appareat, paulò aliter. *Ipſa auis*, inquit, *paulò amplior Paſſere, colore cyaneo ex parte maiore, tantùm purpureis, & candidis admixtis pennis.* Cùm itaque Plinius hæc ex Philoſopho tranſcribat, contendunt plerique corruptum haberi eius contextum. Inter quos Cælius Calcagninus eſt, cuius hac de re verba ſuperiùs fuere recitata. Contrà nonnulli Plinium Philoſophi mentem fuiſſe aſſecutum negant, vt Ornithologus, qui etiam miratur Cælium, quod Plinium ab hac calumnia tentet vindicare, conijcitq; Alcyonem colorem pro diuerſa ad lucem, aut ſolem conuerſione variare, & iridis colores quodammodo imitari: noc aliter ac ſerici quoddam genus, quod ab huiuſmodi colorum variatione nomẽ meruit. Similem, inquit, colorem in Vanello aue, & Coruo ſyluatico obſeruaui, & alijs quibuſdam. Item cùm in epigrammatis ξανθαὶ, ideſt, fuluæ cognominentur à colore, poëtas ait, non rarò colorum nominibus impropriè vti. Conuenientiùs itaque ποικίλα dicitur Simonidi apud Ariſtotelem, ideſt, vt Gaza vertit, varia, & picta. Vnde & Kiranides Alcyonem auem valde ſpecioſam eſſe ſcribit, ſubcæruleam vel viridem, variam colore. Quod ſupereſt, Ouidius roſtrum tenue Alcyoni tribuit; dum ait:

Plenumq; querela
Ora dedere ſonum tenui crepitantia roſtro.

[a] *Lib. 9. Hiſt. cap. 14.* Deſcriptio ex Arist.

[b] *Lib. 10. ca. 32.*

LOCVS. VICTVS.

QVANQVAM ex ſuperioribus apertiſſimè conſtet, Alcyonem eſſe auem marinam, id tamen ex adducendis aliorum authorum verbis magis manifeſtum euadet. Præter Ariſtotelem enim, & [a] Suidam, aliosq; quorũ verba iam antè recitaui, alij multi idem confirmant: Ac in primis Oppianus, qui maris adeo amantẽ eſſe tradit, vt prope fluctus ipſos nidificet, pectusq; aquis aſpergat, cauda in terra ſicca impoſita. Athenæus non tantum maris amicam auem facere videtur, ſed piſciuoram eſſe etiam innuit: nam ex [b] Clearcho, piſcem adonidem, ſiue exocœtum in littus aliquando vnà cum fluctu extra aquam ſe recipere ſcribit, atque inibi ſuper ſaxis quieſcere & ſi vigilet, aues παρισώσεσθαι cauere, ne ab eis deuoretur. Sic autem vocat τὰς ἐν ταῖς εὐδίαις παρὰ τὸ ξηρὸν νεμομένας, hoc eſt, aues illas, quæ ſereno & tranquillo cœlo iuxta littus paſcuntur, vt Cerylum, Trochilum, & Creci ſimilem Elorium: & ante illum [c] Theocritus, Alcyones dixit, à glaucis Neræidibus inter aues quæcunque è mari victitant, maximè diligi.

[a] *In Ixeut.*

[b] *Dipnos. li. 8.*

[c] *Idyll. 7.*

Ἀλκυόνες γλαυκαῖς νηρείσι ταῖσι μάλιστα
Ὄρνιθων φίλαβον ὅσσαις τι πὲρ ἐξ ἁλὸς ἔργα, ideſt.
Halcyones, quæ à glaucis Neræidibus maximè
Inter aues diliguntur, quæcunque è mari victitant.

Et Ariſtophanes.

Ἀλκυόνες

Ἀλκυόνες δὲ πρὸ δενδρέων θαλάσσης
Κυμάτων ψαμάθοις λλίτα τιγγόσαι ποτῆρας πτερῶν

Ῥαθάμιγγι χρόα δροσιζόμεναι, ideſt, *Alcyones, quæ apud perpetuos maris fluctus cantatis madefacientes humidis pennarum aſperſionibus corpus irrorate.* Et ſic [a] Vergilius dilectas Thetidi vocat, alibi de eis canit,

Litoraq; Alcyonem reſonant, & Acanthida dumi.

Necnon Pacuuius; *Alcyonis ritu lætus pernolgans feror*. Cæterùm licet in primis marina auis ſit, ab aquis tamen dulcibus non abſtinet: nam etiam omnes ſubire ſcripſit [b] Ariſtoteles, & ex hoc Plinius. [c] Quanquam verò iſtiuſmodi loca colere certum eſt, rariſſimùm tamen eſt eam alicubi conſpicere. *Ferè enim*, vt inquit [d] Philoſophus, *circa Vergiliarum occaſum, brumamq; ipſam apparet: & vbi primùm per portum non plus, quàm nauim circumuolarit, ſtatim abit, vt nuſquam præterea videatur: quomodo Steſichorum quoque eius meminiſſe notum eſt* Albertus exponens verba Ariſtotelis, *nec niſi Vergiliarum occaſu*. Cùm, inquit, occaſu heliaco occidunt Pleiades, hoc eſt, à quarto nonas Aprilis vere. [e] Plinius eadem ferè ex Ariſtotele repetit, *Halcyonem*, inquit, *videre eſt rariſſimum, nec niſi Vergiliarum occaſu, & circa Solſtitia, brumamue nunc aliquando circumuolare, ſtatim in latebras abeuntem.* Et Oppianus, Iouem, inquit, Alcyones noctù paſci voluiſſe, & circa ſtagnorum, fluuiorumque maximè ſolitarias partes, ne hominibus moleſtæ eſſent. Denique Varinus tradit, Iouem Ceyci, & Alcyonæ eius vxori iratum mutaſſe eos in aues, quæ ſingularem, & diſiunctam vitam degerent. Non ſolùm itaque aues eſſe raras conſtat, ſed & aut ſolas, aut binas tantum volare: quare rectè, & appoſito epitheto à Propertio deſertæ appellantur.

[a] *Georg. lib. 1*

[b] *In Tenera.*
[c] *Hi. l. 8. c. 3*
[d] *Li. 10. c. 3*
[e] *Hi. li. 5. c. 8*

Alcyones deſertæ cur dicantur.

Nunc ego deſertas alloquor Alcyonas.

Licet autem tam rara auis ſit Alcyon, nihilominus in Themiſtan noui orbis vrbe venundari tradit Fernandus Corteſius, & Chriſtophorus Encelius [f] ſcribit, Alcyones in inferiori Germania haberi, imò ad ipſam Hauelam flumen; ſed vereor an eæ veræ ſint Alcyones. Item Scaliger innuere videtur, in mari Siculo frequentes eſſe hoc verſu, quo maris Siculi Ciues appellat,

Alciones vbi.

[f] *Li. 10. c. 32*
[g] *De metall. lib. 2. c. 43*

Pictaue Siculi Alcedines maris ciues.

Alcedines cur maris Siculi ciues dictæ.

Sed is fortè eas ita appellarit, quòd in eo mari dies Alcyonides maximè appareant, vt teſtis eſt Philoſophus. Atque hæc de loco, nunc rurſus de victu dicamus. Piſcibus autem potiſſimùm victitant, teſte Ariſtotele, & Athenæo, cuius uerba ſuprà citauimus: quos quomodo venentur docet Oppianus, ſcribens, Alcyones ſe ex alto in mare immittere, rectà nimirum, vt Catarrhactes, & aliæ quædam piſciuoræ aues, Idem ex Lycophrone colligitur, à quo Κηρύλος δύπτης, ideſt, ὑποδύτης, ſeu urinator dicitur

Victus.

[h] *In Caſſandra.*

Τὸν δ' αἶψα δύπτην κηρύλον διὰ σπυρὸς
Αὐλῶνος ὄισυ κῦμα γυμνίτην φάγρου, ideſt,
Illum ſanè velut vrinatorem Alcyonem per anguſtum
Canalem auferet fluctus nudum phagrum.

Bernardinus Gomeſius, ubi docet aues, præcipuè maritimas à ſalſuginoſis tum locis, tum cibis non abhorrere; id in primis Alcyonum comprobat exemplo: [i] *Porrò*, inquit, neq; aues, quas natura mortalibus aut in eſcam produxit, aut in aliarum aucupium conſociauit, aut in oblectamentum non modò uarijs, pulcherrimiſq. exornauit coloribus, ſed noſtras etiam articulatas uoces conari permiſit, ita dulcibus aſſueſcunt, vt à ſalſis omnibus abſtineant. Nam earum præſertim maritimæ, & quæ in paludibus degunt, ſalſugine, quam non fugiunt, delectari uidentur. Non enim quicquam non ſalſuginoſum, ſiue terreſtre illud ſit, ſiue aqueũ, ac uel aereum, propter ſalſuginoſos loci halitus, & humores deguſtare, ſeu deuorare poſſunt, maximè uerò Halcyones, cùm Mergi, & Gauiæ, aliæq; marinæ uolucres, quæ piſcibus aluntur. De quibus illud permirum eſt, quod cùm omnes aues cubilia, & nidos ſibi conſtruant, coſq. quàm poſſint, molliſſimè ſubſternant: tamen Halcyones inter alias fama eſt, nidos ſuos ex duriſſimis piſcium oſſibus, & acutiſſimis ſpinis fingere, ac rariùs niſi ſupra mare uideri, atque inter ſalſuginoſa, & aſpera maris cunabula fœtus ſuos fœcundiſſimos emittere, ac neque ob id horreſcere, neque ponderoſa ſalſugine impediri, quominus ipſæ pari cum cæteris auibus ſalubritate, & uolatu fruantur. Hæc ille poſtremò quanquam alioquin frigoris ſit patientiſſima Alcyon, tamen ait Albertus, non eſſe credibile, uiuere poſſe in regione, quæ excedat latitudinem quinti climatis propter nimium frigus.

[i] *De Sale lib. primo.*

Alcyon vbi viuere non poſſit.

VOX

VOX. CANTVS.

[a] *In Ixeut.* [b] *In Agam.* ALCEDINES, inquit [a] Oppianus, *à morte mariti lugubriter canunt, & desinunt canere Ceyx, Ceyx, aliquoties repetunt, atque ita cessant.* Quod autem Alcyonis nomen, dum canunt, exprimere videantur, ostendit [b] Seneca dum ait:

——— Licet Alcyones
Ceyca suum fluctu leniter
Plangente sonent, cum tranquillo
Malè confisa credunt iterum
Pelago audaces, fœtusq; suos
Nido pauida titubante fouent. —— Et [c] alibi.
——— Raptum coniux
Ceyca gemit.

[c] *In Hercule Oet.*

[d] *De Hellis lib. 1.* Hoc pariter indicant hæc [d] Pontani carmina.

At misera in scopulis, soloque in littore quæstus
Alcyone ingeminat, vocesque effundit inanes,
Multa querens, exosa diem, nomenque mariti
Seruat auis; Ceyca vocans, Ceyca requirens,
(Ah miserum) rapidas repetens Ceyca per undas.

Alcedinis vox qualis.

Porrò non minus suauem, quàm lugubrem esse huius auis cantum plurimi scriptores memi nere. In Alcyone dialogo Chærephon sic Socratem interrogat: *Qua vox insonuit nobis è Socra tes, procul à littoribus, & promontorio illo? Quam iucunda auditu? Quodnam est, inquam, vocale hoc animal? Nam muta quidem sunt, quæ in aquis degunt. SOCR. Maritima quædam ales ò Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & perquam flebilis, de qua vetus tam pridem hominibus fa bula proditur. CH. Nunquidnam Alcyon est, quod ais? Neq; ego vnquam antè hanc vocem audieram: at mihi quidem externa quæpiam contigit, lugubrem scilicet perquam verè vocem profundit animal.*

[e] *In Iphig. act. 4.* Chorus quoque apud [e] Euripidem Alcyonem lugubriter, & suauiter canere ostendit, cùm ait:

O ales, quæ ad asperos
Maris scopulos, Halcyon,
Lachrymosa cantis fata,
Carmen sapientibus non absurdum:
Siquidem perpetuo virum prosequeris threno:
Tibi ego comparor
Lamentis implumis auis.
Graiorum cupida cœtus.

[f] *In Oct.* Querula Edonis apud [f] Senecam ait:

Repete assuetos
Iam tibi quæstus, atque aquoreæ
Vince Halcyones &c.

Has autem volucres, carumque luctum omnium elegantissimè olim descripsit Sapho, teste [g] Demetrio Phaleræo. Antiquos imitati recentiores idem aiunt; quapropter Petrus Angelius Bargæus, vt diuinum [h] Iulij Camilli in pangendo carmine ingenium extolleret, eius carmina Alcyonis cantui præfert his versibus:

[g] *Lib. de elocutione.* [h] *Carm. lib. 1.*

Nec tam cæruleis fluctibus obrutam
Iactari Zephyris Alcyone viri
Corpus, perstreperet dum mare, tristibus,
Defecit querimonijs.
Quàm dulce Aonijs, quod penetralibus
Promptum visceribus fundis ab intimis
Carmen, Iule, suo cùm tibi Cynthius
Implet pectora numine.

[i] *Aeglog. 1.* Eleganter etiam [i] Iacobus Zannazarius ait:

Dulce sonant, Lycida, tua carmina: nec mihi malim
Halcyonum lamenta, aut vdo in gramine ripæ
Propter aquas dulces Cycnorum audire querelas.

Baptista

Baptista Mantuanus cantum hunc lugubrem appellat, inquiens: —— *Mœsta*
Halcyones lugubre dabant per littora carmen.
Et Ludouicus Arioſtus.
E s'vdir l'Alcioni à la marina
De l'antico infortunio lamentarsi.
Queri enim eas fingunt poëtæ ob Ceycis interitum: vt ex recitatis alibi pluribus authoritatibus patet.

COITVS. PARTVS. NIDVS. INCVBATVS.

ALCYONES mares, vbi iam senes facti sunt, in coitu extingui suprà obiter annotaui. Illud autem referũt Aristophanis Scholiastes, & Isacius Tzetzes. Auis autem non infœcunda est nam, teste philosopho, *fœtificat toto suæ ætatis tempore, & quarto suæ ætatis mense parere incipit. Parit autem*, vt inquit idem, *circa quinque oua.* Eadem confirmat Plinius. Cùm verò omne genus auium, pariat parte plurima vère, *sola Halcyon*, teste [a] philosopho, *circa brumam parere solita est. Quamobrem* ait, *quoties bruma serena extitit, dies Alcyonei appellantur, septem ante brumam, & septem à bruma, vt Simonides quoq; suo carmine tradidit. Cũ per mensem hybernũ Iupiter bis septem molitur dies teporis. Clementiam hanc temporis nutricem sacrã varia, & pictã Alcyonis mortales dixere. Tranquillũ verò tantisper tempus efficitur, si ita euenerit, vt bruma Austrina Pleiadis Aquilonis fiat. Septem primis diebus nidũ conficere auẽ hanc ferunt, reliquis septẽ parere, educareq; Dies Alcyoneos fieri circa brumã nõ semper nostris locis contingit: at in Sicilo mari penè semper id euenit.* Hæc Aristoteles: cui subscribit [b] Plinius his verbis: *Solstitio* (brumali) *maximè sunt insignes Halcyones. Dies earum partus, maria* (Stephanus Aquęus fide exemplaris sui legit, Dies earũ, partusq; qui maria nauigant) *quique nauigant, nouere.* Et paulũm infrà: *Pœtificant bruma, qui dies Alcyonides vocantur, placido mari per eos, & nauigabili, Sicilo maximè. In reliquis partibus est quidem mitius pelagus, Sicilum vtique tractabile. Faciunt autem septem ante brumã diebus, totidẽq; postea hiemstur mare Halcyonũ fœtura, vnde nomen hi dies traxere.* Et rursus: *Circa brumam plerisq; bis septem diebus Halcyonum fœtura ventorum quiete mollius cælum: sed & in his, & in alijs omnibus ex cultu significationum intelligi dira debebunt, non ad dies vtiq; præfinitos expectari tempestatum vadimonia.* Eadem ferè narrat [c] D. Ambrosius: Alcyone, inquit, est auis maritima, quæ in littoribus fœtus suos edere solet: ita vt in arenis oua deponat medio ferè hyemis: nam id temporis fouendis habet deputatum partubus, quando maximè insurgit mare, littoribusque vehementior fluctus illiditur, quo magis repentinæ placiditatis solennitate auis huius clueret gratia. Namque vbi vndosum fecerit mare, positis ouis subito mitescit, & omnes cadunt ventorum procellæ, flatusque aurarum quiescunt, ac placidum ventis stat mare, donec oua fouet Alcyone sua. Septem dies fœtus sunt, quibus decursis educit pullos. illicò alios septem adiungit dies, quibus enutriat partus suos, donec incipiant adolescere. Tantùm autem beneficium auicula hæc diuinitùs sibi datum habet, vt hos quatuordecim nautici præsumptæ serenitatis obseruent, quos & Halcyonidas vocant, quibus nullos motus procellolæ tempestatis horrescant. Cæterùm de numero dierum Alcyonidum non satis inter se authores conueniunt: imò scribit [d] Cælius, de eo miram cooriri inter Græcos disceptationem, quinque modò eos statuente Simonide, cui calculum adijcit Aristoteles, Samio verò Demagora septem, nouem autem Philochro, alijs denique etiam quatuordecim, vt septem intelligantur ante excluſum fœtum, totidemque post. Verùm quod scribit Cælius de Aristotele, & Simonide, minimè veritatem habet. Sic quidem apud Varinum, & Eustathium legitur, sed falsò. Idem locus apud Suidam corruptus est, qui Simonidem in Pentathlis, & Aristotelem in libro de animalibus hos dies vndecim facere scribit. Nam Aristoteles ipse quatuordecim facit, & Simonides totidem, vt suprà recitaui, & rectè transtulit Plinius. Non defuerunt, qui hos dies quindecim dixerunt: de qua re sic Varinus: *Iouem, dicunt, quindecim dies, velut alijs placet. quatuordecim tranquillos fecisse, vt Alcyoni tuta littora parendi opportunitas esset.* Aristophanis Scholiastes septẽ tũ statuere videtur. [e] Oppianus similiter tradit, Alcyones parere septẽ ordine diebus, & educare fœtũ. M. quoq; Varro, vt refert Aulus [f] Gellius, & Non. Marcellus in primo libro rerũ, qui inscribitur hebdomades, vel de imaginibus, dies illos, quibus Alcyones nidulatur, septẽ esse dixit. De tẽpore itẽ nõ oẽs cõueniũt. Aristoteles quidẽ, & Plinius, alijq; vt diximus circa brumam fieri tradiderunt. Contrà scribit Cælius esse inter classicos, qui tradãt, octauo calẽdas Martias esse Alcyonios dies, quibus in Atlantico quidem mari summa notetur tranquillitas,

Alcyones mares senes in coitu extinguuntur.

Quando parere incipiant.

Quot oua pariat.

[a] *Hist. lib. 8. cap. 8.*

Quando pariat.

[b] *Lib. 10. cap. 32.*

Alcyonei dies vbi maximè appareant.

[c] *In Hexam.*

[d] *Gell. Antiq. lib. 14. cap. 11.*

[e] *In Ixeut.*

[f] *Noct. Attic. lib. 3.*

Alcyonijs diebus vbi summa notetur tranquillitas.

quillitas, quo in loco fortè de Columella intelligit; apud quem sic legitur: *Octauo Calendas Martij sagitta crepusculo incipit oriri, varia tempestates, Halcyonei dies vocantur.* Verùm, vt diximus, reliqui plerique hoc circa brumam fieri statuunt. Dicitur autem bruma dies solstitij hyemalis. Fiebat olim bruma, vt Hesiodi interpretes scripsere, mense Ianuario, quem in honorem Bacchi Lenæum ipsi vocant, & eo mense brumalia celebrari dicunt, quòd Bromus Bacchus appelletur. Sed enim Traiani temporibus, quod de ætate sua Plinius profitetur, ad octauum calendas Ianuarias fuit, quo die natus est Christus. Accidit autem bruma, tresque cardines reliqui in octaua singulorum capricorni, arietis, cancri, & libræ, quæ diuturnitate temporis ob minutorum aliquorum neglectam intercalationem ante anni correctionem à Gregorio XIII. institutum, minimè respondebat; nunc verò post dictam correctionem, in eandem ferè diem incidit, in quam Plinij temporibus. Sunt qui brumam quasi βραχυήμερον, idest, breuem diem dictam putent, sed rectiùs fortè a brumalibus nomen sumpserit. Esse autem eo nidulationis fœtusque tempore summam & admirabilem maris tranquillitatem, omnes id vno ore astruunt, vt iam ex adductis authoritatibus, patuit, & mox adducendis patebit: de qua re in primis audiamus ipsum Theocritum:

Brumæ qd.

Brumæ etymum.

χ' Ἀλκυόνες ϙορυσσῦνται τὰ κύματα τήν
δι' ἅλαδε· τόττατόταν, τόνθ' ὕδωρ, idest,
Halcyones sternent fluctus, & mare, & Notum, & Eurum.

Et [e] Ouidium.

[e] Metam. lib. 10.

Tum via tuta maris, ventos custodit, & arcet
Aeolus egressu, præstatque nepotibus æquor

Apud [h] Plautum herus iubet seruo, vt reddat illi amicam tam pacatam, quàm est mare Alcyonijs diebus. *Id Hercle tu peribis, nisi illam mihi tam tranquillam facis, quàm mare est olim, cùm ibi Alcedo pullos educat suos.* [i] Scaliger Alcedinem pelagi ruinas premere dixit:

[h] In Pœn.

[i] In manib. Catul.

Quid sit? Quid nouæ ab vltimis Britannis
Tranquilla modo nauigatione
Molitæ effis? vt in mari sit; altas
Cùm Alcedo pelagi premit ruinas.

Eadem tranquillitas innuitur à Francisco [k] Petrarcha his versiculis:

[k] In triumph. Amoris.

Quei duo, che fece Amor compagni eterni
Alcione, e Ceice in riua al mare
Far gli lor nidi à i più soaui verni.

Porrò inter eos, qui soluta oratione scripserunt, hanc maris tranquillitatem, & placiditatem nobis ob oculos ponūt [l] Plutarchus in primis hisce elegantissimis verbis: *Alcyone pariente circa solstitia mare totum tranquillum, placidumque sternitur, ita vt septem perpetuos dies, ac noctes totidem media hyeme libere nauigetur, omni tum per maria profectione, longè, quàm per continentem tutiore.* Nec minus eloquens in eadem explicanda fuit [m] Ælianus, dum ait: *Porrò cùm parit Alcedo, maria tranquilla, & venti quiescunt. Et quamuis media hyeme pariat, non deest tamen ad incolumē, vt ita dicam, puerperium ei tranquillus aër. Et eo quidem tempore dies Alcyonios celebramus.* Cur autem tanta in media hyeme oriatur maris tranquillitas, inquirit Baptista [n] Mantuanus.

[l] Lib. de solert. animal.

[m] De Animal. lib. 1. cap 36.

[n] De præsident. orat. et prel.

Et cur depositò tantum mare dormiat æstu
Flebilis Alcyone, quando noua pignora curat.

Et Io. [o] Goropius id maximè miratur, præsertim cùm tunc sol capricornum ingressus sit. Mirum est profectò, inquit, capricornum, cùm terreum signum sit, & melancholicum, atque idcirco summæ siccitatis has habere proprietates, & ideo admirabilius, quod ad ipsam brumā Alcionij dies esse dicantur, sole capricornum ingresso. Hinc nimirum poëtarum fabula, eam esse maris moderationem, quoniam Æolus hanc gratiam nepotibus suis concesserit. Aiunt enim Alcyonem Æoli filiam in hanc auem dieformatam fuisse, vt in primis patet ex Ouidij paulò ante recitatis verbis: & testatur etiam D. [p] Ambrosius. *Hinc*, inquit, *poëta ansam fabulandi arripuerunt, Halcyonen filiam Aeoli fuisse, qui in gratiam filiæ, dum illa in littore ova parit, & fœtus educat, ventos inclusos seruat.* Socrates in Alcyone dialogo asserit, hoc à Dijs Alcyoni concessum esse ob coniugalem pietatem. *Magnum*, inquit, *ob coniugalem pietatem à Dijs accepit honorem. Siquidem in nidulatione istarum auium dies mundus agit, per mediam quoque hyemem tranquillitatis differentis, è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nonne cernis summa, ac superiora maris quam serenissima? Pacatum autem, ac tranquillum omne pelagus, simile denique vt ita dixerim, speculo. Equidem*, respondet Chærephon, *rectè dicis: videtur namque hodierna Alcionis dies, sed & externa quapiam fuit.* Cæterùm quòd eo tempore nullæ prope fiant aëris mutationes causam hanc reddit Natalis Comes, quòd omnia, cùm ad summum peruenerint, lāguidiora

[o] In Cron. lib. 4.

[p] In Hexamer.

fint,

fint, atque aliquantulum cessent: quod patet, inquit, in sagittis, & lapidibus in altum aëra cõiectis, cum inde alterius motus capiant initium. Cur vero brumali tempore proli incumbat Alcyon; quærit Albertus, causam esse suspicatus, quòd auicula ea rara adeo sit textura, vt æstate propter nimiam corporis ariditatem generare nequeat: hyeme verò obturatis præfrigore poris, humidioreque effecto corpore, hat ad conceptum idonea. De nidi loco multum etiam inter se certant scriptores. [q] Aristophanis Scholiastes supra aquam marinam oua sua in ipso mari posita incubare ac fouere ait: alij in extremo margine maris, in arena. Poetæ plerique scribunt, in ipsis vndis maritimis nidum construere, qui postea huc, illuc fluctibus agitetur, nec tamen ob mirum artificium vndis aditum præbeat, aut ingressum: vnde Statius nidum hunc domum fluctiuagam appellat:

Fluctiuagam sic sæpe domum, madidosque penates
Halcyone deserta gemit:

Et [r] Silius Italicus nidos natantes:

Cùm sonat Halcyone cantu, nidosque natantes
Immota gestat sopitis fluctibus vnda

Id quoque ex [s] Seneca colligere licet, vbi loquens de Alcyone ait:

——— Cùm tranquillo
Malè confisa credunt iterum
Pelago audaces, fœtusque suos
Nido pauida tutante fouent.

Alcyon cur hyeme nidificet.

Vbi nidificet.

[q] *In Ranas.*

[r] *Lib. 14.*

[s] *In Agam.*

Idem Aristoteles innuere videtur, inquiens: *Os eius* (nidi) *angustum, quoad sit exiguus aditus, vt etiam si vertatur, mare influere nequeat.* Clarius idem ex Aeliano, Plutarcho & alijs patebit, cùm de miro ipsius nidi artificio nobis sermo erit: item ex multis recẽtioribus. Iam nido suo perfecto, inquit Gillius, circũlata (Alcyone) in eo vndis pullos nutrit. Volaterranus pariter ipsam, dum nido vehitur, fœtificare tradit. [t] Christophorus Myleus Alcyonum inimitabili forma constructos in medijs fluctibus nidos conseruari posse negatur. Et alius quidam narrat, si aliquando fluctu agitatur istiusmodi nidus, superuolare Alcyonem, & suaui cantu gemere videri, & inclinari. At D. Ambrosius, & Basilius in littore nidificare, & oua ædere creduntquidam non in alto mari nidificare affirmant, sed in littorum stagnis maritimis, huius rei testem adducentes Isidorum, qui libro duodecimo, capite septimo, ibi nidificare ait, vt tuta sit ab hostibus, à fortunæ euentu, & vt pabulum in promptu sit, etiam circa nidum ipsum, nempe pisciculi quibus alitur. Mihi quidem non fit verisimile, nidum Alcyonis in mari huc illuc iactari: quin potius, vt ait Ornithologus, saxo alicui proximè aquam (ita vt aquæ ὑποχῶ ἄκρας videatur) agglutinari. Omnium minimè audiendus est [u] Lucianus, qui se vidisse ait marinas aues, Laros, & Alcyones in arboribus nidificantes. Atque hæc de loco. Iam de nidi materia, structura, miroque artificio verba faciamus. Eius in primis meminit Aristoteles. *Nidus*, inquit, *marina similis pilæ & ijs, quæ è flore maris holosachne dicantur, sed colore leuiter russo, figura proxima cucurbitis medicinalibus ijs, quibus collũ porrectius est. Magnitudo maximus amplior, quàm spongiæ* (hoc est, vt interpretatur Ornithologus, maximus Alcyonis nidus maximã spongiam excedit) *sunt enim alij maiores, alij minores. Consertus, stipatusque vndique est, & crebrò tum inani, tũ solido constat. Resistitur ferramento acuto, vt vix possis discindi. Sed si vnà & ferro tundis, & manu collidis, facilè perinde vt flos aridus maris, (holosachnen dico) confringitur. Os eius angustum, quoad sit exiguus aditus, vt etiãsi vertatur mare, influere nequeat. Habet sua inania proxima cauis spongiarũ. Ambigitur, quanam materia componatur. Videtur tamen è spinis acus piscis constitui. Piscibus enim Alcedoviuit.* Hęc Aristoteles. *Nidi eius figura*, inquit Albertus, *assimilatur figura pineoli, aut ventosæ, quæ habet collum longum.* Et rursus: *Propter artificiosam compositionẽ materia non facilè ferro secatur, vt nux pinea, quæ ex lignis inuicẽ consertis componitur, quæ facilius manu dissiungũtur, quã ferro scindantur.* Sed Aristoteles, si manu atteratur nidus, & confricetur, & vna ferro tundatur facilè confringi ait. Mare autem nõ intrat, quoniam, vt addit Albertus, introitus siue ostiolum fit è materia, per aquã intumescente instar spõgiæ, & tumore suo claudente viã, ne aqua ingredi possit; quę tamen materia ab aue ingressura comprimitur, & aquam exudans aditum illi præbet. Et rursus, *Nidum*, inquit, *facit cauũ instar cãna ex materia simili ossi sepia praedura, quæ facilè friabilis est, difficulter verò scissilis.* Sic ille. *Nidi Alcyonum*, inquit [x] Plinius, *admirationem habent, pila figura paulum eminentiore perquam angusto, grandium spongiarum similitudine. Ferro intercidi non queant: frangunturi ctu validò, vt spuma arida maris. Nec vnde confingantur, inuenitur. Putant ex spinis aculeatis* (Ornithologus legit aculeati, idest, acus, vel Belonæ piscis. Stephanus Aquæus in vetere exemplari habeti ait: Ex spinis acus piscis) *piscibus quam vnum.* Sic Plinius. Elegantissimè [y] Ælianus etiam nidi huius texturam satis

[t] *Hist. de natur. lib. 1.*

[u] *Verar. Hist. lib. 1.*

In Alcyonis nidum cur non intret mare.

[x] *Lib. 9. capit. 32.*

[y] *De animal. lib. 9. cap. 17.*

longa oratione proſequitur: cuius hæc ſunt verba: *Alcyones ſuam grauitatem ſentientes, nidos ad excipiendos pullos machinantur. Ad eum verò non lutum eis opus eſt, non tectum, & domui, vt Hirundini, qua cùm hoſpes non vocata aduentat, tum matutino tempore cantus moleſta importuna ſuauiſſimum ſomnum interrumpit. At neque corpore tantùm Alcyones in aperto, ac libero mari ad nidi ſtructuram legendis, contexendisque belona ſpinis incumbunt, ſed ineffabili etiam vi ingenij ſolertiaque propoſitum perficiunt. Spinas enim partim rectas, partim obliquas, vt mulieres ad textrinam eruditæ ſubtegmini ſtamen intertexunt, & rotundum paulatim, non omninò tamen, ſed oblongum, & ſinuoſum inſtar naſſæ cuiuſdam efficiunt. Perfectum in mare deferunt, vbi fluitans ab incurſantibus vndis earum opus probatur: tum partes, quas aqua incidens oſtendit, non firmas eſſe, reſarcit. Cætera, quæ rectè connexa, iunctaque ſunt, neque ſi percutias ſaxo, rumpi, neque ferro diſcindi poſſunt, non magis, quàm lineus ille thorax, qui Minervæ Lydiæ conſecratus carminibus celebratur. Os verò nidi non planè conſpicuum, & alijs omnibus inacceſſum, ſolam illam ſuſcipere poteſt, neque per idipſum quicquam ex mari intrò influere poteſt; adeo ſubtiliter conſtructum eſt. Ibidem vndis circumlata Alcyon, vt ferunt, pullos nutrit.*

[a] *Lib. de ſolert. animal.*

Hæc omnia Ælianus. Eadem eloquentia [a] Plutarchus nidi huius artificium miratur elegantiſſimis hiſce verbis: *Roſtro ſuo, nec alio inſtrumento nidum fingit Alcedo, imò nauis inſtar fabricat, opus exerti, mergique fluctibus neſcium. Componit quidem, denſisque conſerens inuicem acus piſciculi ſpinas, ac rectas alijs ceu ſtamina tranſuerſas alias veluti ſubtegmen implicat, mox conſertum recuruat, & in orbem reducit: ac ſic coaptas denique, vt opus nauigij ſpecie turbinatum, ac quaſi propemodum piſcatorio oblongiuſculo ſimile euadat. Perfectum littori, quo fluctus extremi pertingunt, applicat. Hic vnda molliter fertens, nondum firma ſatis, hiantiaque procellarum verbere deprehenſa ſarcire docet. Solida verò, & tam coharentia conſtringit, figitque adeo, vt nec ſaxo, nec ferro diſſolui, diffringiue facilè queant. Qua quidem in re magna comprimis admiratione dignum vſtiolum eſt, ſic modificatum, figuratumque vt hanc vnam ſubeuntem recipiat, cæcum cæteris, & abditum, & aliud prorſus nihil admittens, ne vndarum quidem. Equidem arbitror nidum huius neminem non vidiſſe. Mihi certè quoties vidi, tetigiue (vidi autem perſæpe) iſtuc in animum ſubit dicere, canereque: Talem quondam oculis Phœbea vidimus arce Deli corneam illam aram inter ſeptem, quæ vocant mundi miracula celebratam: qua quidem citra glutinum omne vinculumque dextris tantum cornibus coaptata, & commiſſa fuit.*

[a] *Li. de amore in prolem.*

Hucuſque ille, qui eadem ferè alibi [a] habet: vbi poſt multa: *At verò*, inquit, *ipſum nidi os omnem admirationem ſuperat. Ita ad corporis magnitudinem ſeruata proportione, vt nullum aliud animal, licet Alcyone minus ſit, ingredi queat.* Plurimi inſuper alij tum veteres, tum recentiores de mirabili huius nidi ſtructura verba faciunt; ſed quæ breuitatis cauſa ſubens prætereo. Illud tamen ſilentio inuoluere non poſſum pro huiuſmodi nido mihi miſſum illud, quod hic calicis fere figura expreſſum cernere eſt. Conſtat id ex conſimili planè materia qua pila marina vulgò nominata. Cæterùm cùm neque Ariſtotelicæ, neque Plinianę deſcriptioni reſpondeat, ego id pro nido Alcyonis non obtruſerim: ſed qualecunque eſt lectori libens impertior. Quod reliquum eſt, Oppianus ab Ariſtotele, & Plinio alijsque ferè omnibus diſſidens, Alcyones, ait, nidos ſibi, vt conſtruant, non vt cæteræ aues, feſtucas è terra colligere, ſed marinas aliquot herbas, quales ſunt fuci, algæ, ampelides, boſtryches, otacides, & aliæ.

INGENIVM. MORES.

AT mira huiuſce auiculæ ſolertia ex nidi ſtructura nulli non conſtat, ita etiã inſignis, & memoranda pariter eius ſapientia apparet ex nidulandi loco, ad quem nempe, ne alijs quidem auibus, aut ipſiſmet hominibus acceſſus patet, tantumq; ingenij ſui acumen, & perſpicacitatem hoc nomine in primis etiam oſtendit, quod velut ſtatos dies non ignoret, quibus maritimi æſtus conquieſcant, eoſq. & ad oua parienda, fœtuſq; excludendos, atque alendos ſufficere. Sed iam reliquas eius animi dotes perſcrutemur. Coniugem in primis, & filios amat plurimùm, quemadmodum Plutarchus teſtatur, qui inter cæteros ſcriptores ſummopere hanc auiculam admiratur. *Quodſi*, inquit, *de ſingulis eius virtutibus pauca ſint dicenda: primum ita maritum diligit Alcyon, vt non vno aliquo ſtato tempore, ſed per totum annum conſuetudine eius vtatur: non ob laſciuiam (neq; enim vnquam alium admittit) ſed ob benenolentiam, & amicitiam, qualis vxoris aduerſus ſuum eſt virum. Vbi autem ſenectus marem imbecillum & ad ſectandum tardum reddidit, ipſa eum ſuſcipiens geſtat, atque nutrit, nunquam ſolum relinquens. Sed in humerum ſublatum vſquequaque portat, atque fouet, eique ad mortem vſque adeſt. Ad amorem prolis, & pro eius ſalute procurationem quod attinet, ſtatim ad nidum conficiendum ſe confert. Hac non lutum ſubigit, non parietibus, aut culminibus inſiſtit, vt Hirundines, neque multis partibus corporis operantibus*

Amor in coniugẽ, & prolem.

[a] *Lib. de ſolert. animal.*

vtitur,

Alcyonium Scyphoides.

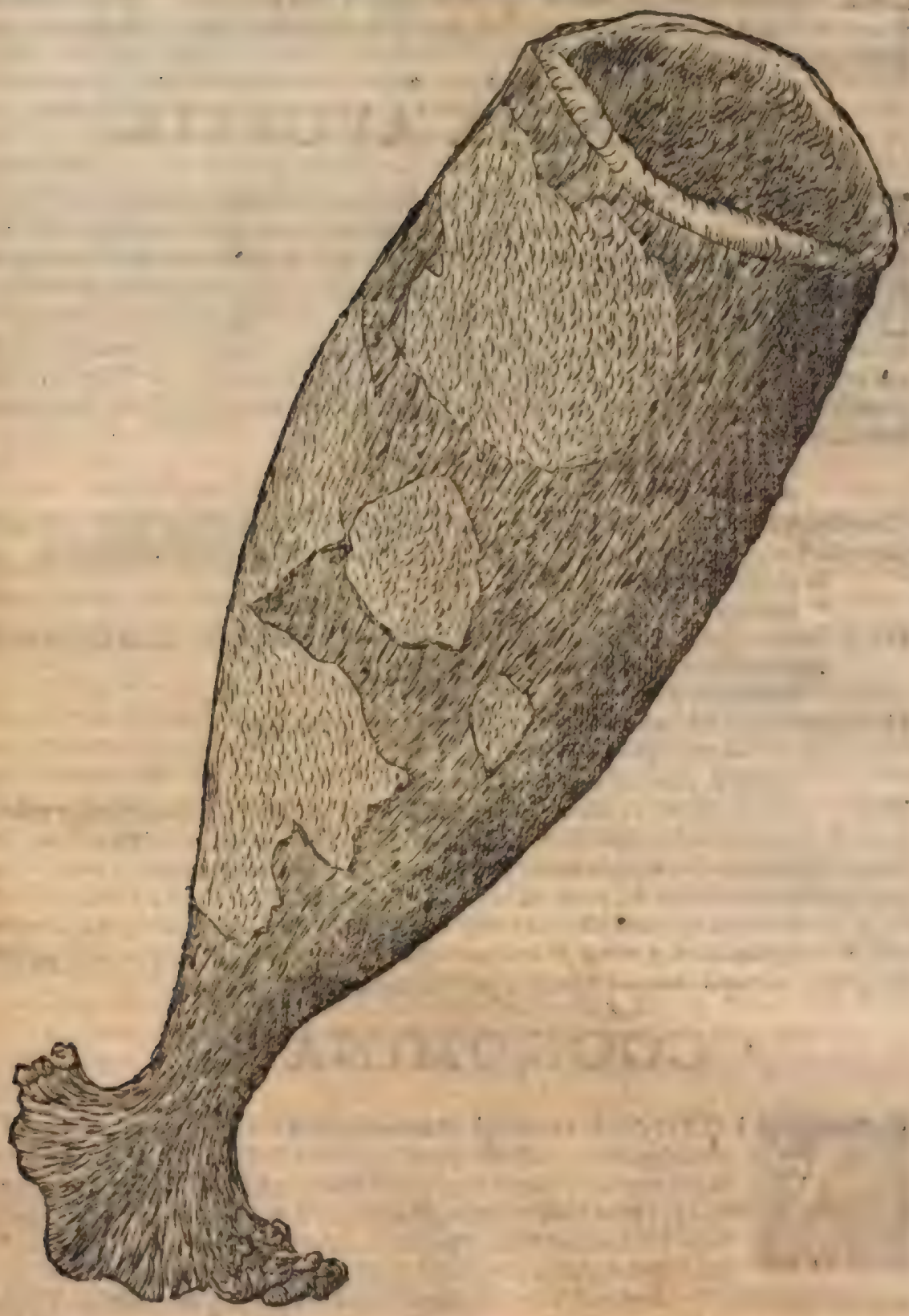

vtitur, &c. Admirabile quoque eius in filios ſtudium, & amorem oſtendunt hæc [b] Statij carmina: [b] *Syluæ lib. 5.*

——— Non ſic Trachinia nidos
Alcyone vernos, non ſic Philomela penates
Circuit amplectens, oculoſq; in pignora firmat.

Egregias haſce omnes, & alias Alcyonis dotes compendioſa hac oratione videtur complexus idem Plutarchus, qui Alcyonem ſapientiſſimum, diuiniſsimumq; marinorum omnium animal appellat. *Quas enim Luſcinias*, inquit, *circa muſicæ ſtudium, quas Columbas circa maritum amorem, quas apes ſumma Alcyonum induſtria conferemus?* Hęc quidem iam commemorata Alcyonem nulli auium poſtponendam oſtendunt. Contrà mas in hoc volucrum genere turpiſsimo

Alcyonis maris libido.

turpissimo libidinis vitio insimulatur: cùm, vt refert Aristophanis Scholiastes, & alij Cerylí, ideſt, Alcyones mares in coitu extinguantur, id tamen eis accidere ait Tzetzes cùm iam senes sunt. Apud Hesychium quoque Cerylum aliqui auem masculum, & libidinosum interpretantur.

PRÆSAGIA. AVGVRIA.

ALCYONES tempestatem imminentem naturali instinctu præsentire testis est Georgius Cedrinus, vbi de vaticiniorum agit differentijs: Est, inquit, & alia naturalis diuinatio brutorum. Etenim Hirundines, Formicæ, Grues, Echini, atque Alcyones tempestatem appetentem naturæ monitu præsentiunt. [a] Antonius Mizaldus Alcyones, cùm ad tepidum solem pennas in littore expandunt, pluuiam denotare scribit, causamq; hanc reddit, quia quod quisque amat, aduentare si vel audit, vel percipit, ægrè conquiescere solet: ex [b] Virgilio vt apparet: hic enim, cùm docuisset varia indicia, ac signa futuræ tempestatis, pòst inter cætera serenitatis hoc etiam commemorat.

[a] *Ephem. hist. 1.* Pluuiæ præsagium. [b] *Geor. li. 1.*

Non solem ad tepidum pennas in littore pandunt.
Dulcia Thesidæ Alcyones.

Alcyones tempestates sedare creditæ. [c] *Lib. 1.*

Cæterùm Alcyones aduentu suo tempestatem sedare credebantur; quapropter moris erat, cùm quis tempestate deprehenderetur, Alcyonas inuocare: in quo sensu [c] Propertius.

Et meritò, quoniam potui fugisse procellam,
Nunc ego desertus alloquor Alcyonas.

Vt scilicet, suo aduentu procellosum mare tranquillent. Ita etiam Iulius Ælius Crotta canit.

Nunc lassum in medio crudelis deseris æstu.
Clamantem surdus turpiter Alcyonas.

Idem nauigaturus Alcyonum tantùm gemitus audire gestit, aitq.

Et mea pacatum labatur cymba per æquor.
Sentias & solos Alcyonum gemitus.

Hinc & Apollonius scribit, Iasoni dormienti circumuolasse Alcyonem vaticinantem voce acuta, & vt cessatorem incitasse: *quod Æsonius*, inquit, *intellexit, auis vocem fatalem audiens: & à somno excussit Iasonem, monens placidam Cybelen, vt procella cessens: quod significauit Alcyone.* Cæterùm eiusmodi fausta vox Alcyonis fœminæ fuerit: nam maris pessima portendere tradit Oppianus his verbis: *Porrò Ceycis* (Alcyonis maris) *vocem nunquam vel mihi, vel alys audiendam optarim. Curas enim, & mortes, & infortunia significat: quamobrem Iupiter eas nocte pasci voluit, & locis circa aquas, maximè desertis, ne quid hominibus molesta forent.*

Ceycis vox pessimi ominis.

COGNOMINATA.

ALCYONIS nomen pluribus mulieribus fuit attributum: atque illi in primis, quæ in auem huius nominis mutata dicitur, quamq; alij Æoli ventorum regis, alij Neptuni, nonnulli Scironis Attici Latronis Polyphæmonis filij filium fuisse tradunt. Pausanias, & Apostolius Alcyonei gigantis filias, Phthoniam (aliàs Phostoniam) Anthea, Methonen, Alcippam, Pallenen, Drimò (aliàs Drymò) Asterien Alcyones dictas tradunt, licet Athenæus Anthedonis filias facere videatur. De harum metamorphosi in aues sui nominis alibi dicemus. Fuit item Alcyone, vel Alcynoe, vt testatur [d] Boccatius, vna ex Pleiadum Atlantis & Pleiones filia, quam ex Neptuno Alcyonem peperisse volunt, eam nimirum, cuius priùs meminimus Ceycis regis Trachiniæ vxorem. Hanc [e] Proclus quoque Diadochus, vt refert Cælius, numerat inter septem Atlantis filias Pleiadas. Et Lilius Gyraldus tradit, Atlantem septem habuisse filias Pleiadas, Celeno, Sterope, Meropen, Electram, Alcyonem, Mæam, Taygetam: esseq. septem sphærarum vires, videlicet Celæno Saturniæ sphæræ, Steropen Iouis, Meropen Martis, Electram Solaris, Alcyonem Veneris, Mæam, siue Maiam Mercurij, Taygeten Lunæ; Hyginus ex Alcyone Atlantis filia Neptunum Riam genuisse scribit, & Gyraldus, Alcyonem vnam fuisse Pleiadum, ex qua Neptunus sustulit Irea. Ex quibus patet, ex vna, eademq. Alcyone Neptunum tres filios suscepisse. Non enim verisimile est, Atlantem habuisse tres filias Alcyones dictas, ex quibus Neptunus triplicem pro-

[d] *Lib. 9. Genealog. Deorum.* [e] *Lect. antiq. lib. 6. ca. 16.* Pleiadum nomina.

lem

lem procreauit. Meminit huius Alcyones à Neptuno adamatæ [c] Strozius pater hoc in versiculo. [c] *Eroti lib.1*

Arsit in Halcyone gelidarum rector aquarum.

Suidas verò non Alcyonen, sed Alcyonitem appellat, vbi ait: Ἀλκυονὶς Ἀλκυονίτης mater Alcyonis; sed Alcyonis paruam Alcyonem denotat, vt alibi diximus. Cleopatra Marpissæ filia pariter Alcyone cognominabatur à parentibus ad memoriam luctus illius, quo mater affecta fuit Idæ mariti desiderio, cùm ab Apolline rapta esset, vt meminit [d] Homerus, qui Marpissam Eueninen, ideſt, Eueni filiam cognominat, κούρην μαρπήσσης καλλιζώνου Εὐηϊνῆος, Ἴδας &c. Erat autẽ hæc Cleopatra, teste Varino, & Eustathio διώνυμος, ideſt, binominis, vt etiã Hectoris filius, alijq; alterũ quidem amicis tantũ, & intimis domi nomẽ vsurpantibus alterum cæteris communiter. Ἴδας vt notat Ornithologus, genitiuus Ionius est, pro Ἴδου, à recto Idas, quod non animaduertentes non solùm indoctiores, sed docti etiam nonnulli Ideum non Idam illum appellant. Sic [e] Pontanus vir alioqui doctissimus Ideum Marpissæ maritum nõ rectè vocat, & Marpissam ipsam Alcyonem cognominatam fuisse, & an eadem fuerit Marpissa Pueni filia, Idæque dubitat: quum eandem fuisse omnino constet. Alia præterea fuit Alcyone Silenæ vrbis regis filia, quam D. Georgius a fero, & truculento dracone liberauit. Quam dum à fera illa iam iam deuoranda esset sic querentem [f] Baptista Mantuanus inducit. Cleopatra cur Alcyone cognominata. [d] *Iliad. lib. 9* [e] *Lib. de aspirat.* [f] *In D. Geor.*

O misera, ò misera Alcyone (nam nomine dicta es
Alcyone) cur sunt tibi tam crudelia fata
Vt sit opus monstri istius descendere in aluum?

Alcyon inscribitur dialogus Luciano quidem adscriptus, sed quem Leonis philosophi academici esse testantur [g] Athenæus, & [h] Laërtius; quanquam alij Platonis esse putent, Socratis persona falsi. Varinus eiusdem Pausaniam authorem facere videtur: nã in voce Κήρυλος, Pausaniam scribit condidisse Alcyones. In eo verò disputat Socrates de potestate diuina, quod scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quod nos illius operum, atque effectuum causas intellectu, ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos quod ad collationem Dei, & rerum æternarum attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quod autem Deus multa facilè efficiat, quæ nobis impossibilia videntur, probat primum à signo, siue exemplo tempestatum, quæ illius prouidentia, seu administratione ex maximis, & turbulentissimis, subitò in summam tranquillitatem, & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento, & collatione ætatum hominis: cùm æquè mirum sit, ex puero imbecillo, & paruo virum tantum, & tam fortem fieri. Postremò ab effectis, & vi naturæ, quæ cùm Deo longè inferior sit, tamen ea, quæ nobis ratione scilicet, ac sensu omnia metientibus impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu, & obiectu Alcedinis, disputationis autem à fabula, quę de illius trãsformatione narratur. Vnde non est incongruum huiusmodi illi dialogo nomen fuisse inditum. Cicero item, vt referunt, poëma quoddam condidit Alcyones inscriptum, ad cuius imitationem Gordianus Imperator poëma aliud Alcyones pariter inscriptum composuit. Alcyone quoque vocabatur tragœdia, quam Bacchus poëta ineptus de Alcyone confinxit. Meminit eius [i] Iuuenalis. Alcyon dialogus. [g] *Dipnos. 2.* [h] *In Platone.* Alcyone tragœdia. [i] *Satir. 7.*

Et vendas potius commissa, quod auctio vendit,
Stantibus cænophorum, nepodes, armaria, cistas
Alcyonem Bacchi, Thebas, & Tereа Fausti.

Est & oppidum in Maliaco Græciæ sinu Alcyone vocatum, vt apud [k] Plinium legere est; idemque fortasse fuerit cum eo, cuius meminit Hesychius, vbi ait: Ἀλκυὼν est vicus quidam: neque enim mihi negocium facessit, quòd hic vicum, ille oppidum nominet. Mons quoque in Macedonia quidam Io. Boccatio teste, hoc nomine nuncupatur. Aristophanes Sporgilum quendam tonsorem Κηρύλον cognominat. Alcyone oppidum. [k] *Lib. 4 cap. 7.*

DENOMINATA.

ALCYONEVS gigas fuisse traditur ab Hercule telis confossus, vt meminit [a] Pindarus: *Alcyoneum* (Ἀλκυονέα, vel vt poëta habet Ἀλκυονῆ) *gigantem terribilem Hercules circa Isthmum Corinthi interemit, cùm illac cum bubus ex Erythea abductis transiret.* Huius filiæ, quæ septem memorantur ob patris mortem in mare se præcipitantes ab Amphitrite in Alcyones, vt quidam putãt, mutatæ sunt: quarum nomine alibi recitauimus. De hoc Alcyoneo loquebatur Ceres apud [b] Claudianum, vbi de Proserpinæ suę raptu conqueritur: Alcyoneus gigas. [a] *In Nemeis car. 4.* [b] *Lib. 3. de rapt. Proserp.*

Fracta

Fractane iugi compage Vesevi
Alcyoneus per stagna pedes Tyrrhena cucurrit?

[a] Dipnos. lib. 13.

Alius item fuit Alcyonus, quem apud [a] Athenæum legimus Demò mulierem ab Antigono amatam genuisse: cuius insuper meminerunt Diogenes Laertius, Plinius, & Plutarchus. Alcyoneum denique Syluaticus, & obscurus quidam Vespertilionem, nescio qua ratione, interpretantur. Ab Alcyonibus Alcyonium dicitur quoddam medicamenti genus, nempe corpus spongiosum, quod aut mari innatat, aut in littoribus eiectum reperitur: sic dictum, vt quidam putant, quòd Alcyones super illud in mari simul congestum nidificent. Alij, vt inquit Plinius, existimant, ipsum in mari fieri ex nidis Alcyonum, & Ceycum. Alij rursus, nidum ab huiusmodi auibus ex Alcyonio fabricari affirmant. inquit Marcellus, *nomen Alcyones fecerũt aues haud sanè, quia ex earum nidis Alcyoniũ mari innatet. sed quia ex eo mari innatant, & fluctãti Alcyones nidos sibi ad fœturã faciant.* Alius author nõ ignobilis quoq; de eodẽ loquens, Dicitur autem Halcyoniũ, inquit, quia Halcyones aues condunt nidos pendentes æquore, vt dixit Poëta, ex isto spongiolo, & quasi concreto lapidẽ. *Alij*; teste Plinio, *è sordibus spumarum crassescentibus: alij è limo, vel quadã maris lanugine fieri volunt.* [d] Bellon. ita à Græcis dictum putat, quia cum nido Alcyonis similitudinem habere videatur. Theophrastus id Alcyonium pumicem vocat, teste Georgio Agricola. Sed de Alcyonio, eius generibus, & viribus alibi multa, quę impræsentiarum omitto, ne eadem sæpius repetere inuitus cogar. Grammatici Græci quidam, vt Hesychius, & Varinus, Alcyonium ineptè herbam quandam esse scribunt, vt etiam adarcen. Est autem adarce, vt Dioscorides prodit, velut palustre quoddam Alcyonium, nempe materia quædam concreta, & subsalsa in palustribus locis, arũdinibus, & plantis quibusdam circumadnascens, dum paludes resiccantur, Asij lapidis flori colore similis, tota verò specie Alcyonio molli, & inani. Acre est admodum, & calidum absceſſu quarto, viribus etiam Alcyonio præcipuè quinto respondens. Tertiam anchusæ speciem aliqui etiam Alcyonium vocant, vt Antonius Mizaldus, qui sic de ea scribit. Radix Alcyonij, quæ tertia videtur esse anchusæ species appensa, vel alligata ijs animalibus, quorum vlcera vermibus scatent, eos spontè cogit decidere. Valet etiam contra serpentium morsus non solùm pota, sed gestata. [e] Octauius Oratianus, referente Anguillara, aliam prorsus herbam Alcyonij nomine celebrat. Herba, inquit, Alcyonium dicta, si à pecudibus comedatur, moriuntur: Si verò statim ipsius herbæ radix in cibum illis exhibetur, curantur. Hæc est, inquit idem, napelli species in Abrutio nascens, in collibus oppidi cuiusdam, quæ Petra Chamela dicitur. Folia habet primo ranunculo similia: caulem bicubitalem, cuius summitati spica adhæret floribus cæruleis. Eius radix terræ tuberi similis, intus vacua. Supradictum sortitur effectum. Hæc ille. De diebus Alcyoneis iam mentionem fecimus, & alibi facturi sumus. Illud hîc annotasse sufficerit, quod Græcis dies Ἀλκυονίδες dicuntur, vt Luciano; & Ἀλκυονιτιδες, vt Scholiastæ [f] Aristophanis: & Ἀλκυόνιοι, vt Suidæ. Latinis Alcedonia potiùs dicuntur ab Alcedine, vt tẽ stis est, M. Varro: sed nomine à Græca nomenclatura deducto etiam Alcyonos, & Alcydonides hos dies appellant. Mare ab Antirrhio, vt inquit [g] Strabo, quod in Ætolorum, Locrorumque finibus est, adusque Isthmum, Alcyonium vocatur, Crissæi sinus portio, ab Isthmo ad Araxum stadia triginta. Mare hoc, vt refert Ortelius, alio nomine Corinthiacus sinus dicitur, & Golfo de Patras Sophiano, item Ripa Dostria nautis, teste Nigro. Postremò ab Alcyonibus denominata videtur palus quædam prope Lernam in Argiuo, vel Mycenæo agro: nam Pausanias, se vidisse, scribit, Alcyoniam paludem: *per quam*, inquit, *vt Argiui memorant, Bacchus Semelen ab inferis ducturus descendit. Polymnus ei descensum hunc ostendit. Alcyonia infinita est profunditatis: nec homo vllus reperitur, qui ad fundum potuerit vlla machina penetrare. Vnde & Nero multorum gladiorum funes connexuit, & plumbo appenso, alijsque instrumentis paratis demisit: fundum tamen inuenire nullum potuit.* Transtulit hunc locum in varia historia. Dubitat Ortelius, an hoc idem stagnum ab eodem Pausania quoque Amphiarai fons dicatur: nam ab alijs scriptoribus quidem hoc etiam nomine appellari credit.

[d] De Auib. lib. 4. ca. 25.

[e] Sentent. 12. de simpl.

[f] In Ranas.

[g] Lib. 8.

Alcyonium cur sic dictum.

Alcyonium herba.

Adarcæ quid.

Adarces qualitates, & vires.

Alcyonij herbæ descriptio.

Mare Alcyonium.

Golfo de Patras.

Ripa Dostria.

Palus Alcyonia.

Amphiarai fons.

MORALIA.

D. Basilius, ne in miserijs, atque calamitatibus constituti, omni deposita spe, penitus inertes, animoq. fracto sine actione, sineq; operatione vlla iaceamus; sed ad Deum ceu tutissimam anchoram confugiamus, Alcedinis adhortatur exemplo: quoniam si huius gratia maris procellas, dum maximè procellosum est, sedat, longè magis nos, quos ad imaginem suam creauit, è calamitatibus eripiet, si eius auxilium piè implorabimus. [a] *Alcedo*, inquit, *quædam auis est, mari maximopere gaudens. Hæc fœtificare secundum littora solet, & ouis in ipsa arena positis circiter mediam ferè hyemem pullos excludit, cùm crebris, violentisq. ventorum exasperatum mare procellis pertunditur, ac terra litoribus alliditur. Attamen sileſcunt, & consopiuntur tam omnes venti, quiescunt vndæ, tumida æquora placantur, septem totis diebus, cum incubat ouis Alcedo. Tot enim duntaxat diebus ipsam suos excludere pullos ferunt. Sed cùm & victu sit ipsis opus, alios insuper pro incremento suæ prolis beneficentissimus Deus huic tam exiguo præditis animali, serenos eisdem septem, tranquillosq. dies. Id omnes etiam nautici sciunt, & Halcyonidas dies illos appellant. Hæc illis rationis expertibus commoda diuina prouidentia præstat, vt inde quasi lege sit statutum, vt per hac admoneare à Deo semper vt postules, quæ ad salutem tuam pertinent. Quid à Deo etiam præter omnium spem tui causa non fuerit exorabile, quem ad imaginem ipse suam creauit: quandoquidem alitis tam exigua gratia mare tam vastum, tam terribile, sæuumq; tam tranquillum esse media bruma iussum detineatur, atque quiescat.* Hæc Basilius, qui etiam alibi eadem ferè habet. [b] D. Ambrosius similia, & alia quoque ab hac auicula documenta depromit, quæ cùm elegantissimè ab ipso sint expressa, eaq. non paruam legentibus vtilitatem allatura sperem, libenter hic adscribam: *De Halcyone*, inquit, *sermonem adoriamur. Ea est auis maxima, quæ in litteribus fœtus suos edere solet, ita vt in arenis ouæ deponat, medio ferè hyemis. Nam id temporis fouendis habes deputatum partubus, quando maximè insurgit mare littoribus, vehementisq. fluctus alliditur, quo magis repentina placiditatis solennitate, auis huius eluceat gratia. Namque vbi inundosum fuerit mare positis ouis misceri subito, & subitò cadunt ventorum procellæ, flatusq. aurarum quiescunt, vt placidum ventis stat mare, donec ouæ fouent Halcyones suæ. Septem autem dies fotus sunt, quibus decursis educit pullos, fœtusq. absolut: illico alios quoque septem adiungit dies, quibus enutrias partus suos, donec incipiant adolescere. Nec mireris tam exiguum nutriendis tempus, cùm absolutio fœtuum tam paucorum dierum sit. Tantam autem gratiam minuscula auis diuinitus indultam habet, vt hos quatuordecim dies præsumpta serenitatis nautici obseruent, quos & Halcyonidas vocant, quibus nullos motus procellosæ tempestatis horrescunt. Nonne vos Passeribus pluris estis, ait Dominus. Si igitur auis minuscula contemplatione & insurgit mare, & repentè comprimitur, atque aspera hyemis inter ingruentes procellas, tempestatesq. ventorum detersit, cælò nubila, fluctusq., componit, elementis omnibus subitò sit infusa tranquillitas: quantum præsumere debeas, ô homo ad imaginem Dei factus agnoscis: si tamen auicula istius fidem studio deuotionis imiteris. Illa tempestates videns insurgere, sauire ventos inter hyberna sæua non reuocatur, neque reflectitur, sed impellitur. Denique in littore ouæ sua constituit: vbi ea relabente fluctu madida adhuc arena suscipiat, nec insurgentes fluctus, quos immurmurare, atque allabi videt, reformidat. Et ne putes, quod onerum videatur habere contemptum, continuò vbi deposuerit ouæ nidificat, & suo partus corpore fouet, nec salutis propriæ illusione litoris pertimescit. sed secura de Dei gratia ventis se commisit, & fluctibus. Parum est hoc, adiungit totidem alios ad nutriendum dies, nec interim turbari tot diebus infidis maris tranquillitatem veretur; tentatq. meritum suum natura iam solennitate fundatum, & teneros fœtus non latibulis aliquibus abscondit, aut tectis, nec includit cauernis, sed nudo, & ingenti committit salo: nec defendit à frigore, sed diuino fotu, quo magis cætera despiciat, sutiores fore existimat. Quis nostrum paruulos suos non vestimentis tegat, tectisq. abscondat? Quis non claudat eos sepiis cubiculorum? Quis non ita diligenter vndique fenestris obruat, ne qua possit aura vel leuiter penetrare? Meritò quod tam solicitè induimus, ac fouemus, exuimus eos clementia cælestis inuolucro. Halcyon verò auis, quæ nudos projcit, eos diuino vestit indumento.* Hæc D. Ambrosius, quæ quidem admonent nos, vt omnem spem nostram in Deo collocemus, & de his corporalibus minus soliciti simus. In his verò quæ ad salutem animæ pertinent, esse maximè attentos est necessarium: ita ut etiam tunc cùm nos maximè turos existimamus, ab ijs, quæ accidere possunt infortunia, summopere caueamus. Quod nos scitè admonet Budæus sapientium exemplo, qui diebus Halcyonijs, cùm magis tuta sunt æquora, marina monstra in primis pertimescunt. [c] *Nec vero*, inquit, *diebus, vt dicitur, Halcyonijs in vtranque aurem dormiendum est, nam eo tempore maximè marina monstra suspecta sunt sapientibus.*

[a] *In Exam. Diuin. offic. hom. 8.*

[b] *De Precat. orat. 2.*

[c] *De transf. Hell. lib. 2.*

pientibus. Amor huius auis erga coniugem suam; de quo suprà fusiùs diximus ex Plutarcho, & hic ceu superflua non repetimus, mulieribus magnum præbet documentum coniugalis pietatis & beneuolentiæ, quæ quàm grata sit Deo, ostendere volentes poëtæ, dies tranquillissimos huic aui nidulationis tempore, ob miram eius in virum pietatem, & amorem concessos, fabulati sunt. *Vetustissimi Scriptores*, inquit Ludouicus Viues, *Halcyonem referunt Ceyci marito non passam esse superuiuere, ergò in mare se dedisse præcipitem. Addunt fabulæ, quæ sæpenumero vitam nostram instituunt, versos in Halcyones anes, sic caras Thetidi, vt quoties nidificent, maxima sit in mari, & cælo tranquillitas: idq. statis quotannis diebus contingere, quos ea de causa Halcyonij vocentur. Hoc à Dijs tribus pietati vxoris in coniugem.* Alcanius Martinengus plurima, eaque memorabilia ab Alcyone desumit documenta, quæ hic adscribere etiam non grauabor. Mirandum certè, inquit, prouidentiæ diuinæ monumentum in Halcyone conspicitur: vnde in nobis vigere consentaneum est diuinæ prouidentiæ confidentiam, vt Dei voluntati obsequentes, sciamus cuncta nobis obtemperantia fore: cùm respiciamus in exigua alite tanta, & tam præclara Dei prouidentiæ argumenta. Sed aliud quoque hinc desumamus documentum, cùm Deus tantam indiderit Halcyoni prudentiam, vt ad deponenda oua, fouenda, viuificanda, tempus nanciscì sciat, documentum nobis exhibuit, qua prudentia in his sæculi perturbationibus, humanisque negotijs progredi debeamus. Erudimurq; primùm non paucescere mundi aduersa, quæ interdum, vt furentes fluctus, nos absorbere minantur: sed sanctis actionibus eò studiosiùs esse incumbendum, quò certiores penè sumus effecti, quod vndosa procella tribulationis mox mitescet, & ventorum flatus quiescent, omnisq; perturbatio, tum tentationis, tum tribulationis euanescet, neque actiones nostras cuncta ista peruellent. Tunc siquidem contra opera nostra tanquam contra oua Halcyonis nec ventorum rapidorum tempestates, nimirum tentationes, nec maris procellosę vndæ, nempe tribulationes, quicquam poterunt. Erudimur etiam ab Halcyone, non in vndis labentibus, mundanis vtique rebus defluentibus, sed in æternis, velut in toto littore fœtus, seu opera nostra collocare. Nec tantum in littore, sed sabulo ponere, hoc est, in aspera mortificationis vita opera nostra ædere, & fouere docemur, & non in limosa terra, in vitæ illecebris emollita. Nam in mortificatione quasi in arena opera tuta sunt: in voluptate verò tanquam in cœno facilè marcescunt. Erudimur per septem dies oua fouere, & totidem ea absoluere, opera nimirum bona nedum inchoare, verùm & perficere, & intacta seruare, ne superueniens lethiferum crimen eorum meritum mortificet. Dei autem auxilium in hoc nobis non defuturum certò sperare possumus: nam si tantum gratiæ confert auiculæ pro fœtibus illius, quæ sunt animalia irrationalia, quid tribuet nobis Dei imagine insignitis? & pro operibus illis, quæ ad gloriam nos ferunt, & promouent? Hæc ille.

De Christi. fœmina li. 2.

In Genesca. 1.

SYMBOLVM.

Hominis contemplatiui symbolum.

HOMINIS contemplatiui, vt vocant, hoc est, alta, & diuina contemplantis symbolum, hanc auem quidam statuunt: quòd tales cùm in hoc sæculo degunt, mundanum nihil sentiunt; quasi a sæculo absint, aguntq. suos dies extra æstus maritimos mundi, cùm in mundo sint, eius prolem, ideſt, animi contemplationes æternæ vitæ pabulum proximum habent, dum nutriuntur scientijs, & sacramentis, ac in littore, aut saltem proximè littus æternæ gloriæ semper manentes.

HIEROGLYPHICA.

Tranquillitatis hieroglyphicũ. Iustitiæ hieroglyphicũ

ALcedine hieroglyphicum nullum reliquerunt Ægyptij, vt testis est Pierius. Hic verò ea tantùm recenset, quæ apud Italos extitere. Primùm igitur, eodem teste per Alcedinis nidum rerum quarumlibet tranquillitas indicatur: mare siquidem per dies quatuordecim, quibus auiculæ illæ nidificant in littoribus, incubantq., mira pacari serenitate compertum est. Transit, inquit idem, & ad res ciuiles figuræ huiusmodi significatum: nam hæ ad maris varietatem accommodantur: est enim iustitiæ monumentum: ideoq. à Plauto dictum *Alcedones esse circa sacrum*, Alcedonia potius. Ad suspensas enim fori procellas, fluctuationesq. & turbines hoc aptissimè refertus. Nam & Horatius mersari se ait, si quando res agere adhibuerit ciuilibus vir-

dis.

dis. Ita dies Alcyoniæ dicuntur, quibus fora conticescunt, &c. Et paulò inferiùs tertium addit ab hac aue desumptum hieroglyphicum, inquiens: Alcedonem præterea pingebant quotiescunque vellent hominem rarò prodeuntem, & minimo temporis momento cum hominibus versatum significare. Alcedonem siquidem videre est omnium rarissimè: ferè enim circa Vergiliarum occultationem, brumamq. ipsam apparet, & vbi primùm per portum nō plus, quàm nauem circumuolauerit, statim abit, vt nusquam præterea conspiciatur. Consuetudinis rarę hominis hieroglyphicum.

EMBLEMA.

DE Alcyone extat [a] Alcyati emblema, cui lemma EX PACE VBERTAS. [a] Embl. 178

Grandibus ex spicis tenues contexe corollas,
Quas circum alterno palmite vitis eat.
His compta Alcyones tranquilli in marmoris vnda
Nidificant, pullos inuolutresq. fouent.
Latus erit Cereri, Baccho quoque fertilis annus,
Aequorei si rex alitis instar erit.

PROVERBIA.

QVOD dixit in Cassina Plautus, *Halcedonia sunt circa forum*, prouerbij speciem gerere inquit adagiorum author, significariq, hac voce tranquillitatem, & silentiū. [a] Idem alibi. *Nisi illam mihi tam tranquillam facit, quàm mare est olim, cùm ibi Halcedo pullos educat suos.* Extat in Græcorum commentarijs huiusmodi prouerbium: ἀλκυονίδας ἡμέρας ἄγεις, ideſt, Alcyonios dies agis de tranquillā, & otiosam agentibus vitā, Aristophanes in auibus. Halcedonia sunt circa forum. [a] In Pan.

Dies Alcyonios agere quid significet.

Ἀλκυονίδας τ' ἄγεθ' ἡμέρας χ' υ, ideſt
Atque Alcyonios duxit assidue dies.

Ab aue quadam marina ductum adagium, quæ Græcis Halcyon dicitur, Latinis Halcedo, vt author est M. Varro, libro de lingua latina tertio, ne quis Plautinum verbum deprauatū esse putet. Hæc ille. Alcyonios dies discedentibus à se mari, aut eodem elemento reuersuris coniugibus, & amoribus suis amicæ, & vxores precabantur apud antiquos, Græcorum, & Latinorum poëtas. Vespasianus Augustus, vt testatur Suetonius vtebatur etiam versibus Græcis tempestiuè satis, vt de Cerulo liberto, qui diues admodum ad subterfugiendum ius fisci, ingenuum se, & Lachetem mutato nomine cœperat efferre: Ὦ λάκης, λάκης, ἐπὰν ἀποθάνῃς ἄνθις ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐρίσῃ Κήρυλος.

FABVLOSA.

VT varia est opinio de harum volucrum origine; proinde diuersi etiam diuersas de illis fabulas narrant. Scholiastes Aristophanis, Varinus, Oppianus, & Homeri Scholiastes sic confabulantur. Ceyx Trachiniorum Luciferi stellæ filius, cùm Alcyonen Æoli filiam (vel Neptuni, & Alcyones Pleiados, vel Canobes, & Mæoli, vt alij volunt) vxorem duxisset, præ nimia superbia inter Deos censeri, seq. Iouem, illam verò Iunonem vocari voluit. Deinde cùm ad Clarium oraculum de statu regni consulendam, vxore prohibente, nauigaret, indignatus ei Iupiter nauim, & ipsum in Ægeo mari perdidit. Tum Alcyone vxor, vilo mariti cadauere, in littus eiecto miserabiliter illum defleuit. Iupiter verò eam (sic lugentem, alij præ impatientia doloris in mare se submersisse addunt) miseratus in auem eiusdem nominis mutauit, & Ceycem quoque in eiusdem generis auem masculum, quem Cerylum nominant, alij adhuc Ceycem. Sunt, qui scribant, eos à Ioue irato, necdum miserto in aues mutatos, auctaq; pœna, hyeme tantùm, & circa littus maris parere: demum verò cùm fluctibus marinis oua sua confringi, nec vllam sobolis spem esse Alcyon lugeret, Iouis (Thetidis, & Luciferi, vt vult Seruius) commiseratione quatuordecim dies tranquillos, quibus illa & nidi structuræ, & excludendis incubitu ouis operam daret, ei concessos esse, eosq; hanc od causam Alcyoneos dici. Fusiùs hanc fabulam [a] narrat Ouidius, partim Nicandrum, partim verò Diodorum,

De Alcyone fabula.

Alcyon, & Ceyx in aues.

[a] Metam. 11.

rum, vt teſtatur Probus grammaticus, imitatus. Sed quia nimis longum eſſet, huc omnia poëtæ de hac re verba transferre, ſatis ſuperq; erit, eorum, quæ ab ipſo diffuſè narrantur, argumentum recitare: quod eſt huiuſmodi: Ceyx Luciferi filius prodigijs agitatus Miletum ad oraculum Apollinis, quoniam Delphos Phorbas cum Phlegyis infeſtabat, contendit: coniugiq. Halcyone Æoli filiæ tardanti profectionem ob mariti deſiderium affirmauit, intra alterum menſem ſe reuerſurum: quod vt non poſſet præſtare, naufragio vitam amiſit. Vxor autem cum quotidie pro mariti ſalute dijs omnibus, Iunoniq. in primis vota ſolueret, opera illius per ſomnum monita eſt, maritum in mari perijſſe. Quare expergefacta ad littus, vnde ſoluerat maritus acceſſit, ac dum infortunia ſua quereretur, cadauer in mari longiùs aſpexit, quod cùm mariti eſſe cognouiſſet, ad illudq; per vndas exilire vellet, in auem Alcyonem conuerſa ad os mariti aduolauit, qui miſeratione deorum, pia vxoris oſcula ſentiens, in eiuſdem generis auem ipſe quoque fuit transfiguratus. Socrates in dialogo, cui nomen eſt Alcyoni, ſic hanc fabulam narrat. *Etenim*, inquit, *ferunt, hanc aliquando mulierem Acoli Graci filiam, quem à puella virum acceperat, ſtudy, atque amoris gratia lugere mortuum Trachinium Ceyca Luciferi aſtri pulchri, atque honeſti patris, pulchrum quoque, atque honeſtum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfuſam volucrem tuſtar maria circumdare, atque ſuum perquirere. Cæterum terram omnem peragrans inuenire haudquaquam potuit.* Per hanc autem fabulam, qua Ceyx ex ſumma felicitate in tantam calamitatem incidiſſe fingitur, admonemur, ne nimis prætentibus opibus, aut nobilitate, aut viribus, aut forma corporis gloriemur: cùm omnia nobis data mutuò ſint à Deo bonorum omnium authore, atque vt intelligamus nullam felicitatem eſſe tantam, aut tam firmam, quam Deus, ſi propter peccata voluerit, non citiſſimè poſſit labefactare, & funditus euertere. Cæterùm alias mulieres in huius nominis aues conuerſas alij narrant. Refert Probus grammaticus, Halcyonem Scironis filiam, Latronis Attici Polyphemonis filij, quum pater ei præciperet, vt quæreret maritum, arbitratam, permiſſum ſibi, vt concumberet cum quibus vellet, ab irato patre deiectam in mare mutatam in hanc volucrem. Iccirco autem dilectas Thetidi poëta dixit has aues, quòd per ſeptem dies, quibus excludunt fœtus, in mari tranquillitas eſt, vt tuta ſit nauigatio. Hæc Probus. Fuiſſe Alcyonei gigantis filias Alcyones, Pauſanias prodit, & eſt ab Apoſtolio in Ionia repertum, Phthoniam, Anthen, Methonen, Alcipoam, Pallenen, Drimò, Aſterien, eaſq; à patris obitu ex Pallenæ (non Pellenæ, vt Suidas habet) promontorio Canaſtræo (vel Canaſtro. Apud Varinum non rectè ſcribitur Caiſtro) quod etiamnum ſic appellatur, in mare ſe præcipitaſſe, verùm ab Amphitrite in aues commutatas, ita vt mares Ceryli, fœminæ verò à patris nomine Alcyones dicantur. Cinyren, alij narrant, fuiſſe regem Cypri, qui etiam Paphum condiderit, vt eſt apud Apollodorum libro tertio. Hic vt refert Euſtathius exceptis primùm hoſpitio præterеuntibus Græcis, promiſit, ſe neceſſaria illis ad Troiam miſſurum. Cæterùm cùm nimis cunctaretur, execrationibus ab Agamemnone deuotus eſt, tandemq; cum Apolline vt muſicæ peritus decertans perijt: ideoq. Cinyrus dictus παρὰ τοῦ κινύρα inſtrumento muſico. Quinquaginta autem eius filiæ in mare deliere, & in Alcyonas mutatæ. Alij referunt, eum, cum Menelao Paphi iuraſſet, quinquaginta naues ſe miſſurum, vnicam tantùm miſiſſe, reliquas è terra fictas, hominibus terrenis intus collocatis, & ſic iuſiurandum eluiſſe. Antonius Liberalis fabulatur, Aëdonis matrem in Halcyonem fuiſſe verſam. Sed cùm quæ de hac metamorphoſi narrat, alibi recitauerim, hic non repeto. Speciosa verò & [a] Lucianus figmenta narrat de nido Alcyonis ingentis magnitudinis. *Circa mediam verò noctem*, inquit, *cùm tranquillum eſſet mare, non aduertentes in Alcyonis nidum intra magnitudinis incidimus. Erat enim eius circuitus ſtadiorum ſexaginta. Inſidebat autem illi Alcyon, fouebatq. ouis, nido haud multo maiori: quæ cùm anclaret, parum abfuit, quin alarum vento nauem ſubmergeret. Fuga enim ſe proripuit, edita triſti quadam, & lamentabili voce. Nos igitur tam die apparente, videmus nidum ingentis molis ſimilem ex arboribus congeſtum. Incrant autem & ouа, quorum vnumquodque Chio dolio erat capacius. Atqui & pulli iam intus corripiebantur, & crocitabant: cùm igitur vnum ex ouis ſecuribus præciderimus, pullum implumem vultures amplioré eduximus.* Hæc ille. Atque hactenus quidem recitata de Alcyone auе, & de mulieribus, quæ in eam transfiguratæ ſunt, quæcunque illæ fuerint, à poëtis finguntur. De Alcyone verò Marpiſſæ filia, quæ prius Cleopatra dicebatur, Pontanus, & alij ex veterum monumentis hæc memoriæ prodiderunt. Eurytus Martis filius, Aetoliæ rex, cùm Marpiſſa eius filia propter formæ raritatem à multis peteretur, hanc procis conditionem propoſuit, vt curuli certamine inito præmium illa victori cederet, victus verò capite plecteretur, quod domus ſuæ faſtigio affixum penderet. Itaque pluribus interfectis Idas Neptuni filius, frater Lyncei, licet à multis Aphareï filius haberetur, equis velocitſimis à Neptuno patre acceptis puellam rapuit, conſpicatus

Alcyonis fabulæ Ouidianæ argumentum.

Cinyres rex Cypri.

[a] *Verar. narrat. lib. 2.*

Alcyone Marpiſſæ filia.

ſpicatus eum Dianæ feſto die cum alijs virginibus choreis indulgere (& in Pleuronem adduxit, vt refert Plutarchus) Quo cognito Euenus dolore, atque ira percitus equos aſcendit: Idam inſequitur, quem vbi aſſequi poſſe deſperat, equis contoſſis in Lycormam ſe ſe fluuiũ, qui pòſt Euenus ab ipſo appellatus eſt, deturbauit: cuius rei etiam Plutarchus meminit in libro de fluuijs. Idam autem voti compotem non paſſus eſt Apollo (vt refert Lycophron) & ipſe Marpiſſæ forma captus, quam etiam rapere cogitaſſet, ſecurum abire: ſed obuiam factus in itinere illum aggreſſus eſt. Sed nec Idas certamen detrectauit, ſagittis eum impetere conatus: erat enim ſagittandi peritiſſimus. Et cùm diù pugnatum eſſet, (inquit Pontanus ex Scholiaſte Homeri, cùm priùs tamen alios authores Marpiſſam ab Apolline raptã, abductãque & compreſſam fuiſſe ſcripſiſſet) Iupiter id ægrè ferens, Mercurium miſit, qui prælium diri meret, poteſtate facta Marpiſſæ, vt eius optio eſſet, vtrum ſequi ipſa vellet, quæ rem hãc animo voluens, reputansq; ſeſe mortalem eſſe, Apollinem verò Deum, ac timens, ne vbi vetula facta eſſet, repudiaretur ab eo, decreuit potiùs Idam ſequi mortalis mortalem. Et quoniã in luctu fuerat, Ida marito ſuo cariſſimo, formoſiſſimoq; priuata, cùm à Phœbo rapta eſſet, filiq; poſtea ſupra legitimum nomen Cleopatræ cognomen Alcyones adiecit, luctus ſui memoriam in filiæ cognomine reponens, ab Alcyone auc, quæ & ipſa maximo luctu propter Ceycis mariti calamitatem affecta fuit. Nupſit autem Alcyone poſteà Meleagro, &c. Quod autẽ Apollo olim Marpiſſæ amore captus perhibetur, admirãdę eius pulchritudinis ſignificatio eſt, quaſi forma heroidi illi ſolaris, hoc eſt, ſole digna, & maximè ſpectabilis fuerit. Apud Varinum μαρπίσσα in medio per π ſcribitur, vt apud Plutarchum quoque, ſed perperam: debet enim per iota ſcribi, cùm heroinã ſignificat: μαρτίσσα verò per π mõs eſt Pari inſulæ, à quo lapides excinduntur. Vnde Marpeſiæ cauti Virgilius Dido comparat.

APOLOGVS.

EXTAT apud Æſopum huiuſmodi de Alcedine apologus. Alcedo auis eſt ſolitaria, ſemper in mari vitam degens. Hanc dicitur hominum venationes cauentem in ſcopulis maritimis nidificare. Cæterùm aliquando pariturã pullos fecit. Egreſſa autem ea ad pabulum, euenit, mare à vehementi concitatum vẽto eleuari ſupra nidum. Atq; hoc ſubmerſo pullos perdere. Hæc verò reuerſa, re cognita, ait, me miſeram, quæ terram vt inſidiatricem cauens ad hoc confugi, quod mihi longe eſt inſidius. Fabula ſignificat, homines etiã quoſdam ab inimicis cauendo, ignaros in multò grauiores inimicis amicos incidere.

VSVS IN MEDICINA.

ALCYONEM totam aſſam, & comeſtam dæmoniacos ſanare ſcribit fabuloſus Kiranides, oculosq; eius linteo incluſos ſi quis capiti nimium dormientis apponat, ab eo ſomnum depellere. Io. Baptiſta Porta, qui alias ſeria tractat, ſimiliter aſſerit, Alcyonem animal vigilans eſſe, & vigiliam inducere, ſi comedatur. Contra dæmoniacos. Ad ſoporoſos affectus.

VSVS ALII.

HABET præter dictas Acyon etiam alias facultates, ſed quibus ego fidem non adhibeo. Narrant quidam mari iraſcenti ouа Alcyonum obiecta ſtatim tranquillitatem inducere, idemque præſtare eius nidum, cuius meminit [a] Iacobus Sannazarius:

Contere & Alcyonis nidum mihi. Pellere ventos
Dicitur, & ſauas pelagi mulcere procellas:
Forſitan hoc noſtri mulcebit pectoris æſtus.

[a] *In Pharmacent.*

Non minus fabuloſum eſt, quod fabuloſus tradit Kiranides. Alcyonis caput, inquit, vel pennam, vel ventrem ſi piſcator geſtarit, non fruſtrabitur piſcatione. Auis ipſa in domo poſita ſeditiones, & litem auertit. Si quis geſtarit eius oculos nauigans in mari, non timebit tempeſtatem aut hyemem, aut qualemcunque neceſſitatem. Gubernator quoque ſi geſtarit eos, ſecurè, & abſque hyemis afflictione gubernabit nauem. Cor Alcyonis geſtantem gratioſum, amabilem, pacificum omnibus, & formoſum reddit. Ita vt vel in medio hoſtium tutus ſit, & neque tempeſtate, neque fulmine lædatur. Debet autem conſui in pelle eiuſdem auis, & in chalamum aureum imponi. Hæc omnia Kiranides. Ad felicem piſcationẽ. Ad ſedimones ſedandas. Ad tempeſtatem. Ad pulchritudinẽ conſeruandam.

DE ISPIDA. Cap: LXI.

ORDINIS RATIO.

ISPIDAM recentiores plurimi, vt diximus, veterum Alcyonem esse putant, vel simpliciter, vel fluuiatilem: quam opinionem licet improbauerimus, congenerem ei tamé esse concedimus, quòd sit valde similis, multaque veterum de Alcyone prodidere, quæ in Ispida etiam obseruantur. Quamobrem conuenienter hic de ea sermo fiet.

ÆQVIVOCA.

QVONIAM aliquot nomina cum alijs auibus communia habet Ispida, hæc tanquam æquiuoca sub æquiuocorum rubrica referam. Ispidam aliqui auem paradisi vocant, ob pulchritudinem scilicet, ob quam idem quoq; nomen Manucodiata meruit. Itali quidam Ispidam, & Haliætum, quę Aquila marina est, Piombino, idest, Plumbinam nominant, à piscandi modo nempe; nam vterque pisces rapturus instar plumbi sese in mare præcipitat. Eisdem alicubi Martini piscatoris nomine & Ispida, & Lari quoddam genus venit, vt alibi dictum fuit. Galli, vt testatur Bellonius, Ispidam quoque Martinet appellat, addito cognomento le pescheur, vt distinguatur ab Hirundine quadam, quæ etiam Martinet Gallis appellatur, & similiter vt Ispida in fluminum, & maris ripis nidulatur. Ijdem Galli Apodem quoque Martinet grand vocant, etsi Alcyonem ab Ispida diuersam faciat, vtramque tamen Germanicè Eisuogel vocari scribit.

Auis paradisi.

Piombino.

Martinus piscator.

De Auib. lib. 4. cap. 25.

SYNONYMA.

ALCYONIS nomine recentiores plurimi, vt iam sæpius dixi, Ispidam intelligunt. Bellonius non simpliciter Alcyonem, sed maiorem, & aphonon appellat. Nonnulli Alcyonem fluuiatilem. Ispida auis nomẽ, inquit author de natura rerum, apud recentiores à sono vocis factum est. Italicè Piombino, ideſt, Plumbina vocatur, quia, vt quidam volunt, desuper deuolans in aquam tanquam plumbum, deorsum iactum, deorsumq; tendens linea perpendiculari mergitur, pisciculos captatura. Italis alijs auis paradisi dicitur, alijs nimirum circa lacum Larium, & Genuæ Martinus piscator, alijs, vt prope Mediolanum piscator simpliciter, alijs Pescator del Rè, ideſt, piscator regis, quòd scilicet pisces capiet ad victum; Vitriolo circa lacum Verbanum à colore calchanti, quod Italis vitriolo dicitur: In Hetruria auis S. Mariæ: Hispanis in Lusitania Aruela: Gallis Pescheur, ideſt, Piscator, alijs Martinet Pescheur, alijs Tartarim per onomatopœiam, alijs Artre, quòd artras Gallicè dictas, ideſt, tineas abigat à pannis, vnde etiam apud eosdem populos Drappier appellatur: Circa Lutetiam, vt Ornithologus se audiuisse refert, Mounier, nescio quam rectè. nonnullis impropriè Piuerd, ideſt, Picus viridis à colore, Aruernis Merle d'eau; Germanis Ysuogel, vel Eisuogel, ideſt, glaciei auis, vt Albertus Magnus quoque interpretatur. Nam hyeme etiam in illis regionibus manet, & circa aquarum ripas glacie concretas degit: Pomeranis Ysengart; Anglis the Kynges Fisher, ideſt regis piscator.

Ispidæ etymum.

Piombino cur dicta.

Vitriolo.

GENERA.

PRÆTER vulgarem Ispidam duas alias ex Indis sub hoc nomine missas describam & depingam. Sed an verè ex Ispidarum genere sint, non sat scio.

FORMA.

FORMA. DESCRIPTIO.

ISPIDAM Albertus sic describit: *Ispida auis parua est, sed pulchra, & pennarum uenustate clarissima: colore medio inter viridem, & cæruleum, qui ad solas radios saphirum reddit. Color pectoris instar carbonum ardentium est. Binos tantùm habet in pedibus digitos, vngues aduncos, rostrum paruum, & rectum.* Georgius Agricola, qui Ispidam Alcyonem fluuiatilem, seu ripariam vocat, eam nobis sic describit: Auis est non multò maior Passere, Cum autem marinæ Halcyonis corpus totum cæruleo, viridi, subpurpureo, sed mistis insigne sit, adeo vt neque collum, nec alæ aliquo ex eis careant, & rostrum habeat subuiride, longum, tenue, fluuiatilis, seu ripariæ pectus purpureum est, collum, & dorsum in viridi cæruleum, alæ fulcæ, rostrum vt etiam pedes cinereum. Hæc ille. Exactiùs Ornithologus: Ispidę, inquit, ex inspectione nostra rostrum est nigrum, rectum, in summo acutum, tres digitos longum. Venter totus, & minores sub alis plumæ colore ferrugineo, vel russo tali, qualis ferè interiorum castaneæ tunicarum est. Pedes breues, rubicundi: in quibus duo longiores digiti ad mediam vsque partem connexi, postea finduntur. Sunt autem articulati ab imo digiti multis minutis transuersis lineis. Plumæ genua tegunt, inferior pars nuda est. Per medium dorsum à principio eius vsque ad finem caudæ plumæ sunt cærulei coloris diluti, & ad album inclinantis, nimirum in modum splendidæ, vt oculos etiã visu immorantes splendore suo offendant. Pronum caput cum ceruice videtur viridis coloris, transuersis lineis ex albo cæruleis distinctum. Virent etiam alæ, sed interior pars plumarum in eisdem ad purpureum ferè rendit violaceo diluũ colorem, vt cærulearũ quoq; per mediũ dorsum. Aspergũtur & alę lucidis aliquot punctis. Longiores earũ pennæ exteriorẽ partem viridantẽ habent, interior nigricat. Lingua perbreuis est, latiuscula, ac subrubens cũ faucibus, palatoq; Oesophagus valde longus. Ventriculus in infimo corpore iuxta anũ. Adeps russa. Sic Ornithologus. Quanquã verò adeo exacta sit hæc descriptio, vt nihil addi posse videatur: quia tamẽ olim Ispidã in foro coemptã descripsi, descriptionẽ nostrã hic adscribere nõ pigebit. Magnitudine ferè est Alaudę, ab extremo rostro ad vltimam caudã spithamã prope modum longa. Rostrũ trium digitorum lõgitudine, foris nigrũ, paulatim in cuspidẽ attenuatũ, valde durũ: qua incipit dimidij ferè digiti crassitudine, intus vtrinq; canaliculatũ, & subrubens: in quo hoc est obseruatu dignũ, quod inferioris mandibulæ cuspis superiori nõnihil est longior, eiq; præeminet. Lingua pro rostri portione breuis, sed latiuscula. Ex hac rostri descriptione, vt id obiter dicã, satis patere arbitror, quãtũ Ispida nostra ab antiquorũ Alcyone discrepet, cui ipsi rostrum tum tenue, tum subuuride tribuunt. Collũ breue est, & crassum. Capitis vertex nigro colore decoratur, quem lineæ cyaneæ transuersim plurimæ secant. Ab oculorũ radice, & angulo minore macula excurrit ferruginea ad collum vsq; in albidas aliquot plumulas desinens, quæ tamẽ in extrema superficie etiam colorẽ ferrugineum præseferunt. Ab extremo collo ad caudę principium vsq; per spinã dorsi linea excurrit visu iucũdissima, ex cyaneo colore ad viridẽ nõnihil tẽdens, quæ in vropygio magis dilatatur. Reliquus dorsi color ex obscuro cæruleo, cui viridis aliquid sit admixtũ, componitur: radices enim omnium harum plumularũ nigricant. Pennæ exiguæ, quæ remiges vestiunt, ordinibus singulis quaternis pulchellis maculis coloris cyanei saturati transuersim distinguuntur. Remiges pẽnæ inter cęruleum, & viridem colorem ambigunt. Ipsarũ verò alarum interna pars, pectus, venter, & cauda prona ferrugineo diluto sunt insignita. Crura ei breuia, sanguinei ferè coloris saturati. In pedibus insolens obseruatur constitutio: nã duo anteriores digiti ita connectũtur, coniunguntur q; vt vnus tantùm videatur ad secundũ vsq; articulũ, qui deinceps in duos semidigitos findatur. Tam verò hi, quàm reliqui digiti vnguiculis armantur nigris, exiguis, aduncis. Tertius ex anterioribus, qui separatus existit, paruus adeo est, vt vix extrema vnguis cuspide articulũ secundũ aliorum duorum attingat, vbi nimirũ ab inuicẽ separari incipiunt. Posticus digitus, anticis illis duobus coeuntibus minor est, sed tertio maior, latus, carnosusque. Omnes verò multis transuersis minutis lineis articulari videntur, cùm tamen planta ipsa læuis omnino sit, nec vt in alijs auibus tuberculis inæqualis. Ex his liquidò constat, Albertum Ispidæ rostrum breue, & binos tantùm digitos perperam tribuisse, cùm vtrumque falsum sit. Nec minus Georgij Agricolæ error manifestus euadit, qui rostrum, & pedes cinerea, pectusque purpureum illi ascribit. Descriptæ à nobis modò volucris est icon, quam priori loco exhibemus; posterior verò auiculam repręsentat, cuius ex Indis allatę mihi copiam fecit Hippolytus Augustinus nobilis Senensis Balius, vt vocant; quam quia Ispidæ

Descriptio.

Descriptio ex Georgio Agricola.

Descriptio ex Ornithologo.

Authoris descriptio.

Magnitudo.

Lõgitudo.

Rostrum.

Lingua.

Collum.

Caput.

Alæ.

Crura.

Iſpida.

Iſpida Indica cum equiſeto.

Iſpidæ Indicæ deſcriptio. Magnitudo. Roſtrum. Color.

noſtræ ſit aliquantulum ſimilis colorũ varietate, & pedum conſtitutione, Iſpidam Indicam vocabat; licet noſtrate multò minor exiſtat, vt quę vix Regulũ magnitudine ſuperet: Roſtrum ei oblongum, ſed tenue, colore nigro. Caput valde paruum, quod cum toto collo ex cærulęo ad nigrum tendit. Reliquum corpus vniuerſum ad caudam vſque coloribus cæruleo, viridi, & nigro ad inuicem miſtis eſt conſpicuum, ſed tamen punctis quibuſdam viridis coloris diluris reſpergitur, præterquam in alis, in quibus ferè ſolus viridis color eluce-

ſcit,

scit. Cauda pro scorporis portione longiuscula est, tota ferè nigra, nisi quod quarūdam pennarum extremæ oræ in ea virescunt. Pedum eadem conformatio, quæ in Ispida nostrate, sed coloris nigri. Ispidam Indicam aliam vidi apud Leonem Folianum Venetum exiccatā, quæ Ispidæ nostræ vulgari dorso similis erat, sed longam habebat caūdam, caput colore castaneæ, rostrum rubrum, duplo ferè maius, quàm nostræ, quinque digitos longum, pollicis crassitudine ea, qua capiti coniungitur parte, & valde acutum. Cauda. Ispidæ alterius Indicæ descriptio. Rostrum.

LOCVS. VICTVS. NIDVS.

ISPIDA maximè solitaria auis est. Reperitur in agro Bononiensi media hyeme circa ripas glacie cōcretas. Ornithologus in Germania eodem tempore, eisdem in locis capi ait, sibique allatam, quę Ianuarij initio capta fuisset. Piscibus viuit: vnde in variis linguis alij Piscatorem simpliciter, alij Pascatorem regis, alij Martinum Piscatorem vocitant. Circa aquas volare, & pisciculis insidiari, vermibusq; tradūt Albertus, & Georgius Agricola. Scribit verò author de natura rerum, terram circa aquas rostro fodere, ibique nidum conge rere, ac fœtus facere. Audio, inquit Ornithologus, in arena, vel in scopulo aliquo iuxta aquā nidificare nidum forma rotundum construere, eminente in angulum foramine exiguo, molle ex floribus arundinum: pullos interdum nouem in nido vno reperiri. Quibus vescatur. Vbi nidificet. Pullorum numerus.

VSVS.

ISPIDAM in cibo improbari scribit[a] Hieronymus Tragus. Et Bellonius, qualuis aues fluuiatiles, inquit, sine discrimine comedere solemus, Ispidam tamen reijcimus, quanuis piscibus bonis vescatur, adeò vt ne rustici quidē, cùm alioqui magna copia in fluuiorum ripis fœtus harum auium è nidis detrahant, comedunt. Sed eas aut pueris donant, quibuscū lusitēt, aut mortuas exiccāt, vnaque cum pennis ob coloris pulchritudinem asseruāt. Qui pāños laneos vendunt, earum pellem cū pennis asseruant, quasi aliqua peculiari vi aduersus tineas polleat: vnde & Artra a Gallis quibusdam dicitur. Vt autem tineas arceat, satis esse aiunt, in eodē loco haberi, & hoc per aliquot annos sese expertos referunt. Sunt qui negent, vt inquit Albertus, fulgure tangi domum, in qua fuerit nidus ipsius. Sunt item, qui negentur, ac ij præterum, qui auguria sectantur, hanc auem conseruatam in thesauris, augere illos, & pauperta amoliri. Mirum est, quod tradit Hieronymus Tragus, Ispidam cum pullis suis suauiter olere moschi odorati ferè instar. Sunt qui carnem eius mortuæ non putrescere scribunt. Vulgò creditur, inquit Albertus, pellem eius detractam (multi vnà cum carne seruant, intestinis tantùm ademptis) & alicubi suspensam, pēnas quotannis tanquam in viuo corpore mutare: quod ego, inquit idem, falsum esse expertus sum in pluribus huius generis auibus per plures annos reseruatis. Hæc ille. Ego similiter, qui iam multos annos hanc auem in Musęo suspensam seruo, id nunquam obseruare potui.

[a] *De Auib. lib. 4. cap. 25.*

Ad tineas.

Ad fulmina.

DE ROVSSEROLE, SEV ROVCHEROLE GALLIS DICTA: QVAM BELLONIVS ALCYONEM VOCALEM VOCAT. Cap. LXII.

BELLONIVS, vt alibi dictum est, duo Alcyonum genera facit, alterum mutū, & maius, quod Ispida est, alterum minus, & vocale, quod Gallis Roussérole, seu Roucherole vocatur: de quo cùm nihil apud alios authores scriptum reperierim, huc ea tantùm, quæ memoriæ prodidit Bellonius, trāscribam. Cùm itaque constet, inquit, duas esse Alcyonis species, maioremq; à nobis modò descriptam vbique locorum frequentem, & obuiam esse, de secunda dicendum relinquitur,

Falcedo vocalis Bellonij.

Locus. quæ omnium aquaticarum maximè canora eſt. Loca paluſtria, fluuiosque careetis abundantes frequentat. Ariſtoteles eius capite tertio libri hiſtoriæ animalium octauo expreſsè meminit, Alcyonem vocalem appellans, vt à mox deſcripta diſtinguat, quæ ſi huic conferatur, muta dici queat, cùm alioqui muta omnino non ſit: nam aliunde euolans velut clamorem quendam edit, vt coniugem diſceſſus non lateat. Ex cantilenis eius ſummam percipere voluptatem ſi quis cupiat, is in fluminis ripa caricibus conſita conſidat, ſuauiſſimum ibi, harmonicumque innumerarum ferè harum auium, quas Gallicè Rouſſeroles appellamus, melos auditurus: quod niſi omnino ſenſus expers fuerit, modò mœrorem, modò lætitiam, pro cãtus varietate, in animum eius inducet. Etenim non aliter, quàm Luſciniæ in canendo ſunt indefeſſæ, ideoque à quibuſdã in Gallia Roſſignole de riuiere, ideſt, Luſciniæ fluuiatiles appellantur. Et rudis profectò, & obtuſi cerebri homo dicendus erit, qui vocem adeo canoram ex tam exiguæ auiculæ gutturillo prodeuntem audiens, eam non ſuſpiciat, non admiretur. Vno enim, & eodem ſpiritu cantum ducit in longum, ſæpenumero adeo altum, vt à nullo eburneo plectro vincatur: quandoque verò adeo grauem, vt à nullo confracto poculo grauior edi queat. Nemo item, etſi diligentiſſimus vocũ obſeruator, exactè illam imitari nouerit. Inter reliquas verò voces has in primis proferre videtur Toro, Tret, Fuis, Huy, Tret: eoque cantu ſæpius repetito totam noctem tranſigit ſine intermiſſione. Arboribus prope aquas inſidet: ab aqua etenim nunquam diſcedit. Ruſtici, qui cantantes ſæpius audiunt, ad vocis illarum imitationem cantiunculas excogitarunt quaſdam, easque obſcœnas, vt ingenuorum aures offendant, tantùm abeſt, vt ſcriptis mandari debeant. Tentabam tamẽ mutatis quibuſdam elementis ad obſcœnitatem euitandam (ſingula enim verba ab ſ, vel a c incipiunt) eas huc transferre: ſed cùm ſic omnem venuſtatem, & leporem amittere animadverterem, ab incœptis deſtiti. Ariſtophanes Græcus author, & Ariſtotele antiquior, huiuſce auis cantum inter omnes alios obſeruauit diligentiſſimè, & ſic in Auibus ſuis optimè omnium his vocibus expreſſit:

Roſſignol de riuiere.

Vox.

Locus.

Hac, hac, hac, hac
Toro, toro, toro toro, toroto
Ciccabau, Ciccabau
Toro, toro, toro, tololilinx.

Vtitaque

Vt itaque vno verbo dicam, cantûs varietate, suauitateque, & peruicacia omnes alias aues longè vincit: vincit, inquam, & eas etiam, quarum cantus ab omnibus celebratur, Luscinias, Currucas, & Linarias; nam & harum vox minus, quam illius aures oblectat. Adeo autem indefessa est, vt in dumetis dies noctesque integras canendo summo conatu, & pertinacia absumat, audientesque tanti eius laboris miseratione tangantur. Testantur id, qui in arcibus, & vrbibus in paludibus sitis pro custodia vigilant, vbi nempe arundinum copia est, ij enim ex indefesso eius cantu noctù, & interdiù summam capiunt oblectationem. Summis arundinibus insidens pedes Pici viridis habere videtur, cùm tamen Sturnorum, & Merularum similes sint. Illud verò in primis in hac auicula mirum videri possit, quod tanto conatu canit, vt vacillet, trematque toto corpore, & etiam cauda colore est, quo Gallicè Stercot dicta: magnitudine Proyeri: quam interpretamur Miliariam; rostro serrato, Picæ Græcæ, (Collurionis, seu Lanij) quodammodo simile. Plumæ capitis longiores cristæ quandam speciem præseferunt. Crura eius & pedes mediocri longitudine, colore cinereo. Volatu non admodum valet. Alas instar Alaudæ cristatæ concutit. Plinius tres huius auis species facere videtur, dum scribit. Alterum genus earum magnitudine distinguitur, & cantu. [a] Minores in arundinetis canunt: sed reuera in duas tantùm distinxit species; id enim ex Aristotele transtulit: qui duo tantùm eius constituit genera, alterum vocale, & valde canorum, multòq. minorem, de quo hîc est sermo, alterum mutum, de quo superiori capite dictum est. Credidi aliquando Alcyonem hanc vocalem migrare hinc, ac hyberno tempore ob frigora à nobis discedere: secus verò rem sese habere postea cognoui. In Cænomanorum, & Turonensium agro Rousserole Gallicè appellatur à colore rubro, alijs Roucherole à rouche, ideſt, carectis, in quibus interdiù degit. Alter, quàm Alcyon maior nidum construit: illa enim in foramine aliquo vel ripæ, vel littoris nidulatur, hæc verò inter arundines, & carecta nidum ex arundinaceis festucis ædificat. Sena vt plurimùm oua parit, & quinque, sexuè excludit pullos. Nidum si quis inuersum aspiciat, adarcen primo intuitu referre videtur, quam seplasiarij pilam marinam vocitant. Vt verò quod de eo sentiam liberè dicam, existimo quicquid de nido, & diebus Alcyonijs memoriæ prodiderunt veteres tantùm minori Alcyoni competere. Ispida enim cùm humi niduletur, hæc verò in propatulo in paludibus, liquidò constat, de quanam intelligendum. Quare veteres cùm viderent, nidum huius auis pelago adeo proximum, mirabantur, fluctibus non obrui. Hæc Bellonius. Cæterùm eiuscemodi eius auis mihi veterum Alcyon non videtur, neque etiam verè scribit, Aristotelem duo Alcyonum genera facere: de qua re diffuse supra actum est, eoduſq; hic, ni fallor, satis, superq; fuit dissolutus.

Descriptio. Color. Magnitudo. Rostrum. Volatus.

[a] *Lib. 10. 32.*

Etymum.

Nidus.

Ouorum pullorúmque numerus.

DE CAPELLA, SEV VANNELLO. Cap. LXIII.

ORDINIS RATIO.

SIG. Gelenius, vt alibi annotaui, Alcyonem in mari eiusdem generis esse putat cum ea, quæ circa aquas dulces degens vulgò nobis Pauonzino, ideſt paruus Pauo appellatur, Aristoteli Aex, vt optimè conijcit Bellonius, Gaza Capellam vertit, Barbari Vanellum vocant. De hac igitur post aues Alcyones putatas non incongruè aliquid dicemus, tum dicta de causa, tum etiam maximè, quia pulchra illa colorum varietas, quam Aristoteles Alcyoni tribuit, in illa reperiatur.

ÆQVIVOCA. SYNONYMA.

TVRBANT sæpe nomina diuersis eadem rebus indita animos lectorum, sicut in hac quoque aue vsu venit: nam aliquot habet synonyma, quæ alijs etiam auibus, rebusq; attribuuntur. In primis in compluribus Galliæ locis, teste Bellonio, vocatur Dixhuict per onomatopœiã. Dixhuict autẽ illis sonat octodecim. Literatores pleriq; omnes Britannici, inquit quidã Anglus Vpupã eam nominant auẽ, quam Barbari ab alarum strepitu Vanellum nuncupãt, & ipsi sua lingua Lapuuingã vocant. Sunt etiam, inquit idem, in inferiore Ger-

Dixhuict.

re Germania literatores aliqui, qui Fulicam Kyuittan suam (Kyuitta illis Vannellus est) esse volunt. Ex eo forsan opinionem suam adstruentes, quòd apud Plinium Fulicæ cirrum tribui legerint. Sed cùm Kyuitta nec auis marina sit (Virgilius enim Fulicam marinam fecit) nec aquatica, satis liquet, eam non esse Fulicam. Sunt quidem Vanelli Larorum, & magnitudine, & leuitate, & similiter clamosi: vnde per onomatopœiam vtrisque inditum nomen. Nam à Germanis Oceani accolis Lari etiam Gyfitz appellantur, qui tamen alijs multis differunt. E Larorum autem genere etiam Fulica veterum est. Kyuittæ etiam nomine, teste Ornithologo, aliqui Germanicè & Vannellũ, & Pluuialem auem à vulgo Binmelgeisz appellari, ideſt, cæleſtem capram, eadem fortaſſe ratione, qua auis hæc noſtra Capella dicitur. Hieronymus Tragus neſcio quas aues (videntur autem de Gallinaginum genere) Germanicè Bruchſepflin, vel Bubergeiſslin vocitari ſcribit, quaſi Capellas auenæ dicas, quòd hæ Gallinulæ ſyluestres, fortè in agris auena conſitis reperiantur, & vocem caprinæ ſimilem edant. Bellonius [a] Vannellum hunc Æga Ariſtotelis eſſe conijcit, & etiamnũ apud Græcos ita nominari aſſerit, licet alijs eodem teſte Ταὼς ἄγριος, ideſt, Pauo agreſtis quoque dicatur, eò quòd criſtam in capite erigat, inſtar Pauonis, vel Alaudæ criſtatæ. Cur verò Aex nominetur, cauſam eſſe putat Bellonius, quia clamans æx, æx præferre videatur. Ornithologus verò huius nominis etymum ſic inueſtigat. Vnde verò, inquit, capræ nomen ei contigerit, cùm auis nobis incognita ſit (poſtea tamen nouit, nam & eam deſcripſit, & eius hiſtoriam ſcriptis mandauit) non facilè eſt diuinare. Nam vel voce, vel aliqua corporis parte, vt capite, quemadmodum & Capriceps auis, vel oculorum colore (quem Caprinum, αἰγώπιον vocant) ad capram quadrupedem fortè accesſerit. Sic & Glaucium Anaticula ab oculorum colore nominatur. Hæc Ornithologus. Ego potius cum Bellonio à voce ſic dici putem. Idem Bellonius hanc auem veteribus Latinis Parcum fuiſſe dictam exiſtimat. Inter criſtatas aues, inquit, præter Capellam [b] (Vanneau) Gruem Balearicum (Le Bihoreau) Vpupan (La Happe) Pauonem (Le Paon) Galeritam (L'Alouette) & aliquando Hæmatopodem (L'Aigrette) & Ardea (L'Heron) nullam noui: quapropter Capellam eſſe veterum Latinorum Parcum exiſtimo. Multæ quidem ſunt aues, quæ criſtatæ videntur: reuera tamen non ſunt. Hanc Bellonij coniecturam reijcit Ornithologus, & meritò. Recitans enim illa verba [c] Plinij. *In capite paucis animalium, nec niſi volucribus apices: alijs aliter, Phaſiana cornicalis, Praterea Parra* (alias Parre) Hermolaus, inquit, pro Parro habet Parco, quod quidem nomen nondum hactenus ſe legiſſe fatetur, vt mirer, Bellonium ſcribere nomen Parci apud Romanos veteres extitiſſe. Sed vt Parcum legas, nõ tamen Vannellum auem eo nomine accipi licebit, cùm cornicula illi non conueniant. Non enim inſtar Phaſianæ cornicula habet Vanellus noſter, ſed apicem ſimpliciter, vel ex plumis criſtam ſimplicem à medio vertice retrò extenſam. Cornicula verò vtrinque eminent, vt in Bubone, & alijs quibuſdam nocturnis auibus. Quantis Parræ potius legerim vt codices noſtri habent (vel Paræ per ſimplex r) quæ & nocturna auis eſt, & alijs quoque authoribus memorata. Impoſuit fortè Bellonio, quod in corollario Hermolaus ſcribit his uerbis. Differt ab Alauda & Parcus, etiamſi quidam negant (confuderunt fortè aliqui, eò quòd utrique apex tribuatur. Sed Plinius ipſe ſiue Parrum, ſiue Parcum legas, loco iam citato à Galerita liquidò ſeceruit: eſt autem Parcus auicula Columbo minor, ſubtus candida, cæterò Pauoni ſimilis, & criſta quoque Vanellum quidem his verbis ab eo ſignificari non eſt dubium. Hæc Ornithologus. Ineptè ſanè author de natura rerum, & Albertus hanc auem veterum Stymphalidem eſſe putant, hoc vno, ut uidetur, argumento decepti, quòd cirrata ſit: tribuit autem cirros etiam Stymphalidi Plinius; Nominari uerò Vanellum, apparet, imitatione nominis Gallici un Vanneau, quanquam per n ſimplex: licet Vannellum etiam per n duplex ſcribi tradat, qui hoc nominis illius etymum refert: Fortè, inquit, quòd alis inſtar uanni, aut uentilabri, commotis ſtrepitum excitet. In Italia circa Patauium Pauonzino dicitur, quaſi Paruus Pauo, Venetijs Paon, ideſt, Pauo, alibi & Bononiæ Paonzello, quaſi paruus Pauo. Quæ nomina quidem, ut annotat quoque Bellonius, optimè conueniunt: Pauoni etenim non parum ſimilis eſt nam & hic apice decoratur, colorq. pro diuerſo ad lucem poſitu, variat. Bononiæ etiam dicitur Filicetta, cuius rationem me ignorare fateor. In Gallia quoque teſte Bellonio, diuerſa ſynonyma obtinuit. Aliqui Vanneau dicunt, alij Dixhuict, per onomatopœiam: nam canens Dixhuict proferre uidetur, alij Papechieu, Luſitani Bybe, Heluetij ein Gyfytz, ab imitatione uocis, alibi Gyuuitz, uel Gybyaz, Murmellius ſcribit ein Kyuuitz; alibi ein Zvveiel, ein Gruner, oder Blavvgruner, Gyfitz ad differentiam Pluuialis. Hieronymus Tragus inter aues, quæ in Germania edantur, nominat Bigitzen, haud ſcio, an Vanellos intelligens inquit Ornithologus. Angli à Lapuuing ab implicatione alarum frequenti: nam vuieg illis eſt ala, Lap implicare,

Capellæ auenæ.

[a] *In ſing. ca. 10.*

Aex.

Pauo Agreſtis.

Aex cur ſic dicta.

Parcus auis.

[b] *De auib. li. 4. cap. 17.*

[c] *Lib. 11. ca. 37.*

Vanelli etymum.

Filicetta.

Lapuuing & etymum.

plicare, vocant etiam à Grene Pluuer, ideſt pluuialis viridis. Hollandi, vbi copia eſt, een Kiuidt: Illyrium Czieyka, Turcæ GulguruK.

GENVS. DIFFERENTIAE.

SIG. Gelenius, vt iam dixi Kiuittam, ſiue Capellam noſtram Alcyoni congenerem facit: rectius fortè Ornithologus Pluuiali: nam, inquit, & nomen commune ambabus tribuitur, adiecta tantùm coloris differentia. Vanellos etiam candidos (Kiuittas candidas) idem Ornithologus reperiri ſe audiuiſſe ait, niſi fortè de Laris candidis id accipiendum eſt. Item Vanellos ſine criſta, eoſq; aliquando colore fuſco, & maculis varijs Brugis in Heluetia obſeruaſſe: ſed non ſatis meminiſſe, an eadem ſit Pluuialis Gallorum: nam & illa, inquit, de genere Vanellorum eſt ſine criſta. Item quærendum eſſe ait, an eiuſdem generis ſit auis Tremulus dicta in regimine Salernitano, quæ inter aues ſalubres numeratur. Hæc vt plurimùm prope mare verſatur, inquit Arnoldus in ſuis annotationibus, minor Gallina, coloris fuſci, altè clamans, & velociſſimè volans: quæ cùm ſuper terra incedit, temper tremit cauda, vnde, & nomen. Hæc ille, qui pariter, vbi apud Etymologum hæc leguntur: Ἴβις (apud Heſychium vltima per ypſilon ſcribitur, Ἴβυς, & Ἴβυξ) genus eſt auis clamoſæ, vnde & Ibycus nomen proprium, & Ἰβυκλώσαι ὅπερ κατὰ μεταφορὰν λέγεται βοᾶν ὡσαύτως, legendum ſuſpicatur, ὅπερ κατ' ἀφαίρεσιν λέγεται βοᾶν ὡσαύτως: aut legendum eſſe per metaphoram, & βουκλώσαι in fine abundare. Hancq; ſanè auem per onomatopœiam dictam videri, & cum clamoſa ſit, ac vocis ſimilitudo accedat, de genere Vanellorum fortaſſe eſſe.

Vanelli candidi.

Vanelli ſine criſta.

Tremulus auis.

FORMA. DESCRIPTIO.

VANELLVS, inquiunt author de natura rerum, & Albertus, auis eſt pulchra, Columbina magnitudine, criſtato capite, vt Pauo, in collo viridi colore, & lucente, reliquo corpore varia. Turnerus ſic deſcribit: Cornice minor eſt, plumis ferè viridibus, & nigris per totum dorſum, & caput: ventre albo: longa, & ſemper erecta in capite criſta plumea, alis obſcurioribus. Ego, inquit, Ornithologus, ex præſenti inſpectione olim deſcriptionem huius auis reliqui huiuſmodi. Coloribus eſt elegantiſſimis, per totum dorſum viridi, maculis quibuſdam purpureis vtrinque Alæ partim virides, partim cæruleæ ſunt: extremæ verò, & longiores earum pennæ nigræ, quæ inuerſæ præ atro colore ſplendent. Venter & alarum interior pars plumas habent albas. Cirrhi à capite retrorſum tendunt, ex plumis nigris, oblongis conditi. Roſtrum nigrum ſeſquidigiti longitudine. Sunt etiam plumæ fuluæ circa caput, & ceruicem. Sub roſtro, & prona colli parte albicant. In pectore color ex viridi, nigro, cæruleoq;, mixtura videtur in plumis: ſed earum quoque extremitates per quoſdam ordines albicant. Totius auis longitudo eſt circiter dodrantem, & palmum manus mediocris, qui ſunt digiti ſexdecim. Hæc Ornithologus. Exactiſſimè, ac diligentiſſimè quoque hanc auem deſcribit Bellonius his ferè verbis: Magnitudine Pluuialem vix excedit. Denſis admodum plumis contegitur, quæ in radicibus ſuis, quæ corpus attingunt, omnino nigricant: color enim alius eſt in parte exteriori. Auis inuerſa ſupinaq. collocata, & alis eius extenſis magna plumarum pars in ventre, & in femoribus niuei ſunt candoris. Alæ in ſuperiori parte quoque niueæ, in inferiori nigricant: plumæ ſub cauda pulcherrimè ad ſpadiceum ferè tendunt. Tibiæ longiuſculæ, & femora prope genua pennis glabra, rubent. Internos digitos binos membrana iungit, qua caret tertius, qui extimus eſt. Poſticus admodum eſt exiguus. Colli plumæ nigerrimæ nigrum etiam torquem efficiunt, vt in Menilis Allobrogum. Guttur maculis albis, nigriſq; diſtinguitur. Aque hi quidem inuerſæ auis colores exiſtunt. Quod ad ſupernas partes attinet, roſtrum habet breue, & nigrum: linguam albam, & canaliculatam. Pars capitis ſuperior tota nigra, ſplendenſq; & varijs coloribus miſtis adinuicem gemmans. Alba macula ad roſtri radices vtrinque conſpicitur. Supercilia linea candida inſigniuntur, ſupra quam nigra altera minor excurrit. Apex, ſeu criſta à vertice, non à fronte, vt in Galerita emergit, quo fit, vt ceruix gracilor appareat, minuſq; plumoſa: ea quinque, aut ſex conſtat plumis, nigris, tenuibus, ac longiuſculis, ex quibus duæ anteriores longitudine reliquas excedunt. Alarum plumæ gemmanti colore euariant, vt caput, adeo vt ex viridi ad rubrum tendere

Deſcriptio ex Ornithologo.

Color.

Alæ.

Roſtrum.

Longitudo

Deſcriptio ex Bellonio.

Magnitudo.

Roſtrum.

Capella ſeu Vannellus.

tendere videantur Vropygium coloris est spadicei. Cauda in extremo nigra, cæterò alba, præter duas vtrinque extimas pennas, quæ omnino candidæ sunt. Alæ pro corporis portione grandiusculæ. Mas à fœmina parum differt, & eodem est colore. Auis est admodum pinguis, & hepate magno, quod in duas partes vtrinque diuiditur. Fel in ea reperire non potui. Intestinum eius appendices habet, quod quidem ei cum multis alijs auibus commune est. Ego cùm hanc auem præ manibus haberem, & diligentissimè considerassem, ijs, quæ ab Ornithologo & Bellonio dicta fuere, quod ad eius descriptionem attinet, nihil adijci posse cognoui: quapropter ne actum agerem, illorum authorum descriptionibus acquieui. Cùm autem dissecuissem, lapillos multos in eius ventriculo inueni.

MORES. INGENIVM.

VANELLVS, inquiunt author de natura rerum, & Albertus, cùm hominem etiam à longè nido tuo appropinquare senserit, egressa statim de nido, cum clamore occurrit. Sicq; stulta, dum hominem è nido suo repulsuram se sperat, ipso clamoris indicio nidum perdit, quem progressus homo spoliare contendit. Sic illi. Verùm vt Ornithologus testatur, sunt qui dicunt, hanc auem, dum pullos fouet, ad hominem, a quo nidum inquiri suspicatur, proximè accedere, & velut deditionem simulare, donec paulatim à nido abducat; quod de Perdicibus, & de Chenalopece annotatum est. Idem mihi affirmauit Batauus quidam vir non indoctus, & fide dignissimus: addebatq; insuper, tanto audacia eam se hominibus offerre, vt ceu impetum in eos facere videatur, eosq; assiduis vsque clamoribus persequi, donec tam longè abierint, vt de nido inueniendo non amplius suspicetur. Item cùm magna ibi sit illarum copia, fieri vt multæ sæpe simul vnum hominem ita persequantur, paulatimq; modò hanc, modò illam prout nimirum longius ille à cuiusque nido abit, auolare, & tandem omnes, cùm nidos suos iam tutos credunt.

Capellæ stultitia.

LOCVS. VICTVS.

CAPELLAM vbique locorum notam esse scribit Bellonius, versatur, teste [a] Aristotele, circa lacus, & amnes, vermium gratia, vt affirmat, quibus solis victitat. Idem ait, etsi ad aquas accedat, eas tamen non ingredi; in planis locis erica consitis plurimùm degere; & ad populandos vermes ab Anglis sæpe in hortis ali. Muscas etiam, vt ait [b] Bellonius, inter volandum capit, Hirundinis, Hæmatopodis, & Crecis instar. Non solùm verò vermibus, verùm alijs omnis generis animalculis vesci idem asserit, quæ in segetibus reperit, limacibus, scarabeis, cicadis, brucis: deglutire etiam albos lapillos, & hoc illi cum reliquis auium generibus commune esse.

[a] *Hist. lib. 8. cap. 3.*

Aquas cur petat.

Quibus victitet.

[b] *De Auib. lib. 4. c. 17.*

VOX. VOLATVS.

EX Germanico nomine Gyfitz, vel Kyvuitt, item Gallico Dixhuict, quæ per onomatopœiam facta esse ante diximus, qualem vocem hæc auis ædat, constare potest vnicuique. Bellonius caprinam æmulari ait, indeq; Æga, idest, Capram Aristoteli, & modernis Græcis vulgo appellari. Alibi verò dum clamat æx, æx proferre asserit, indeq; nomen. Æstate, eodem teste, sola volat, hyeme gregatim, & tam frequenti numero, vt prata etiamsi amplissima vix totum agmen capiant: vnde mirum non est, si gregatim capiantur, vt tradidit Ornithologus. Velociter volare ipsam ait idem Bellonius, & dum volat, magnum strepitum ædere. Circa nidum suum, inquit, circumuolitare solet. Lapuuinga Anglis dicitur ab implicatione alarum frequenti. Alis est obtusioribus, & inter volandum magnum strepitum ædentibus, vnde & Vannellus à barbaris dicitur. Hinc mulieres per contumeliam aliqui in Gallia Vanneauz, idest, Vannellos vocant, vagabundas puto, inquit Ornithologus, & inconstantes, aut fortè clamosas.

Volatus.

Vanneauz Galli quas mulieres dicant.

VSVS

VSVS IN CIBIS.

*De Auib. lib.4.c.17. Quæ aues ſuauiſſimæ habeantur.

AVES, quæ non exenteratæ coqui conſueuerunt, inquit[a] Bellonius, ſuauiſſimæ habentur: in quarum numero eſt Capella, & meritò: nam cùm parua auicula ſit, adeo pingueſcit, vt laginata videatur. In Gallia in delicijs habetur, & eodem quo lepus pretio venditur, cùm aliàs Plunialem magnitudine non excedat. Ornithologus pariter in cibo commendari ſcribit, ſed minus, quàm Pluuiales. Mihi, inquit, aliquando guſtanti, & boni ſaporis & alimenti probi, ſed leuis & tenuis (propter aſſiduum volandi exercitium nimirum) huius auis caro viſa eſt. Bononiæ quoque, vbi ferè ſemper non pauca copia in foro vænalis præſtat, inter aues palato gratas, & boni ſucci habetur, ſed copia vileſcit.

CAPIENDI RATIO.

AVCVPES noſtri, vt mihi retulerunt, ad haſce aues cupiendas, retia in paludibus, alijſq; aquis tendunt, mortuis aliquot ibidem ceu viuis collocatis. Ad has enim aduolantes, & aſſidentes capiuntur tam frequenti ſæpe numero, vt aliquando ſexaginta ſimul vna vice illaqueentur.

DE PLVVIALI. Cap. LXIV.

ORDINIS RATIO.

PLVVIALI, dictæ auí loetus conuenientior, quàm hîc poſt Capellam, ſeu Vannellum dari nequit: cui nimirum & moribus, & corpore non parum ſimilis eſt, eiſdemq; ferè cibis victitat: adeo vt congener ei à pleriſque exiſtimetur: & vtraque apud aliquot nationes commune nomen obtineat.

SYNONYMA.

Pluuier, Pluuier, & eius etymũ. *De Auib. lib.5.ca.18. Guillemot.

IN Bononienſi agro Piuier dicitur, nomine à Gallorum Pluuier, fortè dimanante. Sic enim in tota Gallia audit, vt teſtis eſt Bellonius, qui ſic dictam putat, quòd pluuiarum tempore faciliùs capiatur. Idem populi [b] Pluuialem iuniorem Guillemot appellant. Longolius Germanicè vocat ein Puluier, ein Puluer, aliqui Pulroſz; quæ nomina omnia à puluere deducta eſſe Turnerus exiſtimat, eò quòd ſit pulueratrix. Heluenijs, inquit Ornithologus, incognita, aut certè rariſſima hæc auis eſt. Appellari autem poteſt ein gravver Gyfitz, hoc eſt, Vannellus fuſcus: nam Angli etiam, vt audio, auem ſubuiridem nominant Pluuialem viridem a grene Pluuer. Longolius, & Ariſtotelis Pardalum eſſe ſuſpicantur. Ego nondum aſſentior. Neque enim colore toto cinereo eſt Pardalus. Sic ille. Cùm verò Pluuialis duo ſint genera, vt mox dicetur, eam, quæ tota ferè eſt cinerea, & à noſtris aucupibus Piuier montana appellatur, Gallis verò Pluuier gris, fortè quis non incongruè Pardalum Ariſtotelis dixerit. Idem Ornithologus dubitat, an hæc Plutarchi Rhuntace eſſe poſſit, fortè quia nihil in huius inteſtinis excrementi reperiatur, quod de Rhintace ille tradit. Ego quid de Rhintace ſentiam alibi dixi. Bellonius, quomodo antiquis vocetur, ſe ignorare fatetur.

GENVS. DIFFERENTIÆ.

VANELLO congenerem esse Pluuialem alibi dictum est. Duo eius genera, flauescens vnum, quod Gallis Pluuier, & nobis Piuier simpliciter dicitur, cinereum alterum, quod illi Pluuier gris, nos Piuier montano dicimus, quod posterius nos esse Pardalum Aristotelis suspicamur. Rustici, inquit [a] Bellonius, qui hasce aues ad vrbes vænales ferunt, & cupediarij quasdam earum priuatim Guillemot appellant, ac si specie differrent; cùm colore tantùm varient: nam Guillemot Pluuialis est iunior, cui nondum primæ pennæ deciderunt. Guillemot.

[a] *De auib. lib. 5. cap. 18.*

FORMA. DESCRIPTIO.

PLVVIALIS, inquit author de natura rerum, auis est prope ad magnitudinem Perdicis, varijs pennis ornata, croceo, & albo, nigroque distincta. Quæ quidem descriptio quomodo Pluuiali nostro accommodari possit, non video. Longolius cinerei coloris esse dicit, magnitudine paulò Turture minorem, cùm Turture sanè maior sit, pénas, inquit, habet ad cinereum colorem proximè vergentes, quarum singulæ singulis flauis maculis sunt respersæ, & ea auicula, quam Mollicipitem (auis illius, inquit Ornithologus, quam nos Lanium appellauimus, genus vnum Mollicipitum esse conijcit Turnerus) esse conijcio, multò maior est. Fieri potest, vt eius auis plures sint species. Bellonius plumas eius lutescere scribit, non tamen omnino esse luteas, sed maculis luteis respergi. Columbi præterea illi magnitudinem tribuit, & ceu peculiarem notam addens, tres tantùm habere digitos ait. Alibi, Ex auibus omnibus, inquit, nullam vidi, quæ non quatuor digitos haberet, excepta Pluuiali, & Pica marina, vt vulgò vocant: & alijs duabus, quarum altera Gallis Guillemot dicitur, altera Cãne petiere. Idem marem, & fœminam eodem colore insigniri scribit, adeo vt ab inuicem dinosci nequeant. Idem Pluuialem iuniorem describit ferè sic. Minor quidem est: sed rostro nigro, rotundo, breui, & acuto, vt Pluuialis simpliciter dicta. Tres tantùm digitos habet. Ventre est albo, capite, collo, & dorso, & alis colore castaneæ, & albo, ac velut terreo: sed plumarum extremitates videntur Phœniceæ. Remiges alarum pennæ in extremo nigricant. Cauda breuis est, in extremo nonnihil albicans. Pinguissima est in hoc auium genere, & saporis suauissimi. Hæc Bellonius. Ad cuius descriptionem hæc auis planè accommodari potest. Ego Pluuialem olim sic descripsi. Palumbi est magnitudine, spithamam, & palmum longa ab extremo rostro ad vltimam caudam vsque. Rostrum ei breue, rotũdum, nigrum, acutum, & in extremo nonnihil aduncum. Lingua triquetra; totum inferioris rostri canalem implẽs, prona parte ferè cornea, retusa. Pennæ superiæ, fusco, albo, luteoque colore ita distinguuntur, vt serratę appareant: cauda quoque lineis fuscis, luteis intersecatur. Tota ferè prona pars candida quidem est, sed cui etiam satis insignes maculæ fuscæ, & flauæ inspergũtur. Pedes subnigri, vt etiam crura. Postico digito caret. Inter anticos tres membranula interijcitur, maior inter medium, & externum, minor inter eundem, & internum. Vngues nigerrimi. Fœmina à mare nihil, aut parum differt.

Magnitudo. Color. Pluuialis iuuenioris Guillemot dictę descriptio. Descriptio authoris. Magnitudo. Longitudo. Rostrum. Lingua. Color. Cauda. Pedes.

LOCVS. VICTVS.

FREQVENTEM admodum in Gallia esse scribit [a] Bellonius, licet alioqui, inquit, apud alios populos rara auis. Mirum verò est, quãta copia in Galliæ vrbibus hyeme vænalis prostet. Idem scribit, numerosissimè in agro quodã Gallico capi, qui Gallicè la Beusse dicitur. Ornithologus rarissimam esse in Heluetia asserit. Bononiæ non tarò in foro vẽditur. Viuit plurimùm, inquit circa lacus, quanquam & in agris quoque sæpe capiatur præclara ista auis, quam Romano nomine à puluere fortè Germani appellant. Est enim pulueratrix. Bellonio teste, campos humidos amat, vt humum teneram faciliùs fodiens, vermes inde eruat. Frequentat etiam, vt idem ait, campestria pinguia, & inculta. Solo aere viuere dicitur, ait author de natura rerum, argumento, quòd licet pingueſcat, nihil tamen vnquam in eius visceribus repe-

Vbi copia. [a] *De auib. lib. 5. cap. 18.* Vbi libenter degat. Ex quibus viuat.

Pardali Bellonij congener roſtro longiori.

Pluuiali mas.

reperiatur. Sed id omnino negat Albertus. *Pluuiales aues*, inquit, *quanquam præpingues aliqui ſolo aere viuere putant, quoniam in ventribus earum nihil inuenitur: ſed eius rei cauſa eſt, quia inteſtinum ieiunum ſolum habent: in quo nunquam aliquid inuenitur: Et hoc in multa animalia cadit, vt alibi oſtendimus. Aër certè elementum purum nutriendo corpori accedere non poteſt.* Alberto ſuffragatur Bellonius, ſcarabeos adhuc in diſſecta inueniſſe ſeſe affirmans. Veſci etiam omnis generis vermibus, quos in ſegetibus inuenit. Aliqui præterea, referente Ornithologo excrementa Lumbricorum ab hac aue edi aſſerunt. Idem Bellonius auem migratoriam eſſe teſtatur, & liquatis iam niuibus vix conſpici: licet quadrageſimali etiam tempore aliquando appareat: æſtate autem nullam in Gallia cerni, & vêre paucas admodum, quòd per ea tempora in alijs regionibus nidulationi, & pullis excludendis, nutriendisque operam nauet. Item Lõgolius, quanquam Ariſtoteles, inquit, auem minimè aduenam, ſed ſemper conſpicuam, vt Coruos, & Cornices eſſe teſtatur: id quod fortè verum eſt in Græcia, regione longè feruẽtiore, quàm noſtra. Nam apud nos nulla prope auis eſt, quæ per hyemem, aut locum non mutet, aut non lateat. Hæc ille: qui etiam eam gregatim volare docet, neque temerè à quopiam ſingularem cerni: & Bellonius non miñori numero, quàm quinquagenario conſpici tradit, volaturasque ventum ſequi, & raro aduerſo vento volare: denique & curſu, & volatu admodum valere.

CAPIENDI RATIO. VOX.

Quomodo capiantur.

CVM gregatim volitent hæ aues, gregatim etiam capiuntur. Capiuntur autem, vt teſtatur author de natura rerum, & Albertus plumbatis baculis ſupra volantes in aerem proiectis. Sic enim territæ, humiliùs volant, & in retia prope terram expanſa incidunt. Sed quia huiuſcemodi capiendi ratio aſtu non caret, ſcituq; digna eſt, placuit quæcunque hac de re prodidit Bellonius hic adſcribere. Scribit autem hunc ferè in modum: Ruſtici lucro allecti, nam carè vænent: in tota Gallia earum aucupio ſummopere incumbunt. Pluuiales diluculò ſe inuicem vocant huit huit clamitantes voce ſibilo ſimili, qui porrectis labijs edi ſolet. Noctù item ſolæ degunt, interdiù gregatim: vnde ſummo mane diuerſis in locis ſparſæ conſpiciuntur, quartamque aut dimidiam miliarij partem occupare. Imminente die, vt ſimul conueniant ſibilum, quem diximus, emittunt, ſe mutuò vocantes. Vna eſt in toto grege, cui reliquæ tanquam regi obediunt: Hæc voce cæteris præualet, & magis ſonora eſt, quam omnes non ſolùm optimè agnoſcunt, ſed ad auditam vndique confluunt. Aucupes Appellatorem Pluuialiũ vocant, (l'Appelleur) eamq; probè norunt: nam & diutiùs canit, & dum ſibilat, Hui, Hieu, Huit proferre videtur. Captaturi veſperi vna frequenti numero conueniunt, ſingulis ſuus aſſignatur locus, vbi diluculo regis vocem obſeruet: quem vbi cæteras conuocantem audiunt, eo omnes ſeſe conferunt, totum auium gregem ad eum locum aduolaturũ nõ ignari, & cum iam prope adeſſe gregem conijciunt, ad lagittæ iactum inuicem ſecedunt auium volatus obſeruantes. Quiſque baculos plumbatos ſecum fert, vnus tantùm rete (Harnois Gallicè vocant) portat, & quàm fieri licet propius eis (ſunt autem timidiuſculæ aues) in apertis campis tendit. Reliqui interim à tergo ſequuntur, & ab omni parte; vtq; propiùs accedere queant, humi ſeſe proſternunt prono ventre: cùmque rete iam extenſum vident, & aucupem ad ipſum trahendum iam paratum, clamore elato ſurgunt, baculisq; plumbatis in aerẽ proiectis, terrent Pluuiales, & euolare cogunt. Ille verò, qui retia ſeruat, aduentantes, ſune tracto, in rete concludit. Quippe qui baculos illos plumbatos in aërem proijciunt, illos demiſſiùs volare cogunt, & ſic in inſidias præcipitant: alioquin cùm aues ſint volaciſſimæ, ſeſe altiùs efferrent, nullaq; earum caperetur. Similem hiſce auibus vocem tribuere Anglus quidam videtur etiam, inquiens: Si auis illa Pardalus ſit, quam eſſe ſuſpicor, celerrimè currit, & ſibilum, quem paſtores, & aurigarum pueri labijs porrectis edũt, voce imitatur. In Belgio, vt audio, aucupes ſibilum illum tam exactè imitari norunt, vt Pluuiales, quæ ibi ſunt latis frequentes, eo ædito, ad locum venire cogant, vbi poſita ſunt retia, iuxta quę, vt faciliùs allician tur, allectrices etiam Pluuiales mortuas collocant. A noſtris aucupibus eadem, qua Vanelli, licet minori numero, ratione capiuntur.

Pluuialium Rex.

Appellator Pluuialiũ.

VSVS

VSVS IN CIBIS.

LAVTAE sunt in cibo, inquit Ornithologus, & in magnis habentur delicijs: & viridibus, quos aliqui priuatim Vannellos vocant, præferuntur. In hominem delicati cibi nimium appetentem, ne Pluuiali quidem appositâ contentum fore, alicubi tanquam prouerbio dicitur. Sunt è vulgo, qui negent, eam cibo solido vesci, proinde ne exenterandam quidem existimant, vt & alias quasdam lautas, & opiparas aues. Hæc Ornithologus. Bellonius pariter in Gallia inter cupedias haberi scribit, & licet maxima illic earum copia capiatur, eodem, quo lepus tamen pretio aliquando venundari. Idem iunioribus, quæ Guillemot dicuntur, tum pinguedinis, tum saporis ratione primas adscribit.

Prouerbiũ in homines delicati palati.

Quæ præferantur.

DE PLVVIALI CINEREO, SEV PARDALO ARISTOTELIS. Cap. LXV.

EST & alterum, inquit [a] Bellonius, Pluuialis genus, cinereum, luteo omnino simile, sed maius, & corpulentius. Esse tamen ex Pluuialium genere liquidò constat. Etsi enim plumarum colore differat, eodem tamen est corporis habitu. Item nisi posticum digitum paruum haberet, quo Pluuialis altera omnino caret, nulla alia nota, præterquam colore distingueretur. Gallinarij vocant Pluuialem marinam (Pluuier de mer) Mea tamen sententia illa fortè fuerit, quam cæterorum Pluuialium regem esse, & Appellatorem vocari suprà diximus. Plumas habet Laro colore valde similes, rostrum alijs longius, ac ferè Meropi æquale: & vno verbo dicam, rostro, cruribus, pedibus, & plumarum delineatione Pluuiali luteæ simillima est. Hæc Bellonius. Mihi verò huiusmodi auis Aristotelis Pardalus esse videtur, tum quòd tota ferè sit cinerea, veluti de Pandalo prodidit ille, tum etiam, quòd vt Pardus, a quo Pardalus dicta fuisse videtur, maculata sit. Qui eam ad me attulerunt aucupes nostri Pluuier Montano, ideſt, Pluuialem montanam appellabant. Hanc ego sic descripsi. Pluuiali simpliciter dicta est aliquantò maior, Rostro paulò crassiori, & longiori. Posticus digitus ei admodum est exiguus. Tota ferè auis est cinerei coloris, & multis vndique respergitur maculis, quæ inter cinereum, & castaneæ colorem ambigunt. Remiges alarum pennæ, rostrum, femorum pars prope genua, quæ plumis est nuda, crura, & pedes nigricant. Cauda admodum exigua, & breuis: Alæ longæ caudam excedentes. Hoc genus apud nos alteri saporis suauitate præfertur, & Phasianis non cedere existimatur. Cùm verò hanc auem esse Aristotelis Pardalum conijciamus, hic quæ de Pardalo ille memoriæ prodidit, adijcianus, ne omnino temeraria videatur coniectura. *Pardalus*, [b] inquit, *etiam anicula quædam perhibetur, quæ magna ex parte gregatim volat, nec singularem hanc videris. Colore tota cinereo est, magnitudine proxima Mollicipiti, sed pennis, & pedibus bonis. Vocem frequentem, nec grauem emittit.* Apud Hesychium παρδαλὶς legitur auis quædam, sed vbi apud eundem, & apud Varinum γραῦκαλος legitur, auis tota cinerea, suspicatur Ornithologus, corruptum esse vocabulum pro Pardalo, quæ vt dixi Aristoteli colore tota cinereo est; quanquam & Caucalis auis quædam ijsdem grammaticis memoratur.

[a] *De Auib. lib. 5. c. 19.*

Pluuialis marina. Descriptio. Color.

Descriptio authoris. Magnitudo. Color.

[b] *9. Hist. ca. 23.*

Caucalis auis.

Vlyſsis Aldrouandi
Pluuialis cinerea.

Pluuialis maior.

DE PLVVIALI MAIORI. Cap. LXVI.

IVSCEMODI auem, cuius hîc icon exprimitur, prius Numenio siue Arquatæ congenerem faciebam. Numenium minorem appellans, verùm cùm postea diligentiùs examinarem mutato iudicio Pluuialem maiorem vocaui, Ratio est, quia & aucupes nostri Piuiero, hoc est Pluuialem dicunt, & reuera toto corporis habitu Pluuiales refert, earusque naturam sapit, sed maior tantùm & rostro procero, quod illis breuiusculum esse solet. Supina párte per pectus, ventremq; candicat. Maiores alarum pennæ nigricant: cæterò ex albo & fusco variat. Pedes longi, ad cæruleum vergentes. Digiti longi. Posteriori ferè caret. Rostrum nigerrimum est. In mensa plurimùm commendatur eius esus. Carne enim est lauta, tenera, candida, & coctu apprimè facili. Capis præferenda.

DE

DE CHARADRIO, SIVE HIATICVLA. Cap. LXVII.

Anapha.

INTER aquaticas aues, quas nouimus, aut quarum alij meminere, superest tantùm Charadrius, quàm Gaza Hiaticulam transtulit. Anapha igitur Hebraicam vocem in Leuitico, & Deuteronomio septuaginta, & D. Hieronymus Charadrium reddiderunt. Cæterùm ea vox multis auibus, vt in multis historiæ nostræ locis est conspicere, tribuitur, & meo iudicio ad Charadrium non pertinet. Charadrius etiam, quæ auis sit [a] Aristoteli, vix constat: nam colore, & voce prauum esse, & noctu apparere, & interdiù aufugere, vt de suo Charadrio philosophus scribit, multis sane auibus competit: quare alij aliam auem Charadrium esse existimarunt, & multa de ea nugati sunt. *Auis est alba*, inquit Albertus, *vt quidam ferunt, quæ in Persida reperitur, sed illuc quoque rara, & à regum regusita, eò quod multis ex causis capienda insidientur, propter augurium* (auxilium potius) *quod ictericis ex ea præstatur.* Ab omnibus sanè alijs obscuris authoribus, imò etiam ab [b] Heliodoro, Simocato, & Aeliano vis attribuitur ictericos sanandi; quare cùm Aristoteles Ictérum non nominet, hicq; eandem facultatẽ possideat, Charadrium eandem cum Ictero putant. Sed [c] Aristoteles Ictérum Chlorum vocauit, Gaza Galgulum vertit. Neque mihi Charadrius est Germanorum Griel, vel Triel, siue Italorum quorundam Cosuz, quam auem Charadriũ putauit Ornithologus, de qua nos alibi egimus: neq; deniq; Noctuæ genus, vt Niphus coniecit, quanquam noctù sese eam abdere philosophus dicat. Verùm si recte, vt Gaza putauit, Hiaticula verti potest, nomenq; inde factum videatur, quod circa fluuiorum alueum, & riuorum Charadras, siue hiatus riparum verlari soleat, antiquum quoque prouerbium, χαραδριὸν μιμούμενος, idest, Charadrium imitans, mihi innuere videntur; quid verat, cur non hanc auiculam, quæ similia loca non colit tantùm, sed hiatus etiam subit, Charadrius dici queat? Aristophanes præterea Charadrium simul cum alijs fluuiatilibus auibus aquam ad condendum ciuitatem auium adferre fingit. Noui quidem fore, qui Charadrium Aristophanis à Philosophi Charadrio differre putauerint, quoniam hic alibi [d] scripserit, *Charadrium apud mare viclitare.* Sed hoc mihi difficultatem non facit, cùm nihil prohibeat, & circa mare, & circa aquas dulces versari, degereq;, quin charadræ, à quibus ille nomen, vt grammatici quoque testantur, fluuiorum potius, quàm maris dicuntur, prærupta scilicet, & confragosa, cauernosaq. circa ripas loca: præruptos torrentium alueos Gaza transtulit. In his enim verturi gaudet. Sed Gaza postremo loco Rupicem transtulit, à recto Rupex. χαραδρὸς quando auem significat, vltimam lenit. Recentiores quidam obscuri pro Charadrio ineptè Caladrius, Caladrion, & Calandria scribunt.

[a] *Lib. 9. hist. cap. 11.*

[b] *Lib. 3. hist. Aethiop.*

[c] *8. Hist. c. 3.*

Griel, Triel Cosuz.

Hiaticula.

Charadrius authoris

[d] *8. Hist. 3.*

Locus. Rupex.

FORMA, DESCRIPTIO.

CHARADRIVS noster, siue Hiaticula, siue Rupex auicula est cruribus oblongis, & gracilibus, colore ad rutilum accedente. Ternis insistit tantùm digitis, æquè ferè longis. Color totus per dorsum, alas, & caudam, & capitis quoque verticem ex cinereo fuscus, quem forsan prauum Aristoteles dixerit. Caput totum nigra vitta, ferè vt in Paro ambit. Frons, & collum candicant, quemadmodum etiam totus venter. Pectus nigricat, vt pictura ostendit. Rostrum breue, si cum aquaticis, sin cum alijs conferas, longiusculum, atrum.

Crura.

Color.

Caput.

Rostrum.

PROVERBIA.

Charadrius imitans.

Χαραδριὸν μιμούμενος, idest, *Charadrium imitans*, prouerbium dici solet de dissimulante, & rem vtilem occultante. Suidas, inquit author adagiorum, refert hunc Senarium Scazontem ex Hipponacte.

Καὶ νὺν καλύπτει, μῶν χαραδριὸν πιπρᾷς ἐ

Et nunc celat, quasi venditet celas?

Item

Item [a] Aristophanes. [a] In Auib.

Ἅλκως ἄρ' ὁ ὕποπτ', ὃς ἰοκτ', ἐς τὴν λόχμην
Ἐμβὰς ἵπῶζι, χαραδρὸν μιμούμενος.
Alioqui Vpupa, vt videtur, saltum
Ingressa abdidit sese, Charadrium imitans.

Quo loco interpres narrat huius auis vim medicam, &c. Sic ille. Sed commodiùs videtur, vt Charadrium imitans accipiatur pro latente, vel occultato instar Charadrij, non pro occultante. Nam & Charadrius ipse interdiù, vt Philosophus ait, latere in cauernis, noctù prodire solet.

VSVS IN MEDICINA.

CHARADRIVS *auis*, inquit Ælianus, *eximio natura beneficio affecta est. Nam si quis ictericus in eam acerrime intueatur, illa contra nictatione ex animo respiciat, sic affectum hominem suo obtutu ad sanitatem reducit.* Scholiastes Aristophanis hanc ob causam, qui auem vendunt, abscondere eum scribit, ne ab ægro prius videatur, quàm cùm vendiderint, & ille gratis curetur. Obscurus quidam citans Aristotelem, asserit, infirmum moriturum non respicere, sed si valetudinis spes sit: tunc enim aspectu suo omnem ab eo morbum ad se auem trahere, vt ita æger liberetur, ea ægrotet, & sæpe pro illo moriatur. Hæc & similia de Charadrio nugantur recentiores, quibus hoc adde, quod ait Philes. *Rubetam aliquis aspiciens, vtcunque optimè coloratus, pallore tanquam ictericus afficitur, & rursus Charadrium intuens liberatur.* Sunt qui non aspectu, sed in cibo sumptum ab ictero liberare putent. Cæterùm num mea auis icterum vel aspectu suo, vel in cibo sumpta sanet, nondum didici: curiosi experiantur. Ad icterũ.

FINIS.

APPENDIX

APPENDIX

Ad duos priores Ornithologiæ tomos.

PRIOR hæc auicula ex Sittæ genere esse videtur, cuius historia tractatur tomo primo fol. 853. Auicula est alis nigris & albis, pennis varijs, cætera ferè tota ferruginei coloris. Sub mento albicat.

Sittæ congener.

Quæ secundùm depingitur nisi quatuor haberet digitos in pedibus, ex Oedicnemi genere videretur, cuius historiam habes tom. 2. fol. 100. Auis est eâ, qualem pictura ostendit, magnitudine, pẽnis alarum maioribus, atris: cæteris, vti & dorso, ceruice & vertice capitis, castaneis. Collum anterius maculis ferrugineis ferè ornatum est, venter totus candicat. Rostrum in extremo acutum, & nigrum, prope frontem ferè flauum. Tibiæ & digiti quoque flaui, ochræ ferè colore: vngues nigri.

Tribus

Ginocchiella vulgo.

Morinellus Anglorum.

Tribus quoque digitis inſiſtit hæc auis, quæ & ipſa Oedicnemo erat ſubiungẽda ob communem pedum numerum. De hac Ornithologus hæc nobis ſcripſit in epitome Auium. Morinellus Anglorum; cuius & deſcriptionem Io. Caius Anglus ad me dedit. Mitto (inquit) ad te etiam Morinellum, auem nobis cum Morinis communem. Stulta admodum eſt, ſed in cibis delicata, & apud nos in ſummis delicijs. Capitur noctu ad lumen candelæ pro capientis geſtu: nam ſi is expandit brachium, extendit & illa alam; ſi is tibiam, & illa itidem. Breuiter quidquid gerit auceps, idem facit & illa. Ita humanis geſtibus intenta, ab aucupe decipitur, & rete obuelatur. Auis parua eſt, magnitudine Sturni, tribus tãtùm digitis anterioribus, poſteriori nullo, vertice nigro, genis cãdidis, coturnicis fere colore, ſi cinerei parum admiſceas, potiſſimùm circa collum. Morinellum voco duplici de cauſa & quòd auis apud Morinos frequentiſſima, & quòd auis ſtolida eſt, quæ ſtultitia Græcis μωρότης dicitur. Eam ob rem noſtri Doterelle vocant: Germanicè ab ingenio Thor dici poſſet. Hæc ille.

Aucm

Auis Eme.

Auis Eme.

Auem Eme Indis appellatam, quam naues Batauæ ex insula Iauæ aduexerunt secum in Holiandiam ob eius nouitatem ac raritatem, sine postico digito depinxerunt, vti & ego etiã depinxi, iconem ex eorum diario nautico mutuatus, & descriptionem. Ob rei nouitatem, inquit, qui eorum diarium conscripsit, pono hic ad viuum delineatam auem quæ Cycni dupli cem habet magnitudinem ferè, colore nigram, pennisque nigris vestitam: sed ex singulis ori ginibus, binæ procedunt pennæ quæ Struthionis pennis æmulæ sunt. Alis caret & lingua. In capitis corona peltam habet, duritie testitudinis peltæ similem. Defendit seipsam suis ro bustis vnguibus, recalcitrando equorum more. Naturæ miraculum videtur, quod careat lin gua: quicquid edit, deglutit: immo pomum magnitudine pugni deglutire potest. quodque longè mirabilius est, prunas ardentes deglutit, sine aliqua læsione. Glaciei frusta libenter de glutit, refrigerationis causa. Nominatur Indica voce Eme: Generant in insulis Bandæ, vnde & hæc aducta est: fuitque dono missa Ioanni Scellingero, nauclero nauis Amstelrodamum dictæ: ad anchoram existenti sub Cidayo, a rege Cidayo, cum aljs muneribus, die quarto de cembris 1596. quæ naui aducta fuit Amstelrodamum nouitatis causa, vbi vni ex societate in sortem cessit, & accursu plurimorum tanquam naturæ miraculum, miraque dei creatura conspecta fuit & adhuc videri potest. Auis est robustę seu fortis temperaturę. Hucusque ibi. Ego autem hoc loco eius iconem posui, non quòd cum superioribus auibus, imò cum cæteris omnibus, de quibus in hoc vastissimo de auibus opere egimus, consimilem vel naturam, vel corporis formam habeat, sed quia serius mihi nota fuit, & quòd tribus pedibus incedat. Differt enim ab omni auium genere quia & lingua & alis careat. Si verò prius agnouissem, rectiùs cum Struthiocamelo fortassis coniunxissem.

Gallorum Numidicorum pugna.

Inueni in eorundem Hollandorum prima in Indiam Orientalem nauigatione Gallorum Numidicorum genus eſſe, quod noſtratium formam (vt eorum verbis vtar) commiſtam habet: Volatile verò eſſe & admiratione dignum, atque inuicem ita inimicum, vt incolæ alligatis ad eorum calcaria (quemadmodum in olim apud Græcos factitatum in Galli hiſtoria diximus & alijs in regionibus) nouaculis inuicem non ſolùm pugnare ſinant, donec alter eorum occumbat, ſed de victoria magno inter ſe pretio etiam certent.

Auis Lomsbay.

Aues Lomsbay dictæ, vt in eadem nauigatione legitur, nidulantur in præruptis mõtium locis insulæ Aurangiæ, quæ nomen dedere portui Lomsbay eius insulæ, quia ibi frequentes auolant, corpore sunt magno, alis paruis, vt mirum sit, tam grauia corpora attollere posse Vnicum duntaxat ouum pariunt. Ab hominibus nihil metuunt, etiamsi in suo nido no comprehendantur.

Aues dictæ Rabos forcados, cauda bifurcata.

Aliæ Rabos de Ioncos dictæ cauda iuncea.

Pullicenus monstrificus duplici rostro, ponendus fol. 333.

Pullicenus quadrupes.

Pullicenus quinq; digitis in vtroq; pede.

Pullicenus alter tripes, vnico tamen tantùmmodo pedi insistens, nam bini alij erant mutili, quorum alter quinos habet digitos, alter quatuor. Habebat præterea duplicem exitum excrementorum.

Appendix ad tomum tertium.

AVIS iſta à Luſitanis Garayos dicta, quia Gauiæ cinereæ nomine ab Hollandis depicta eſt, Larorum noſtrorum iconibus adiungi poſſit.

Depingitur ibidem hæc auis & Fulicæ ſimilis nominatur, ego ex eodem libro excerptam fideliter depinxi.

Ouum Anſerinum, in quo effigies humana eſt cum barba & capillis capita Anſerina æmulantibus.

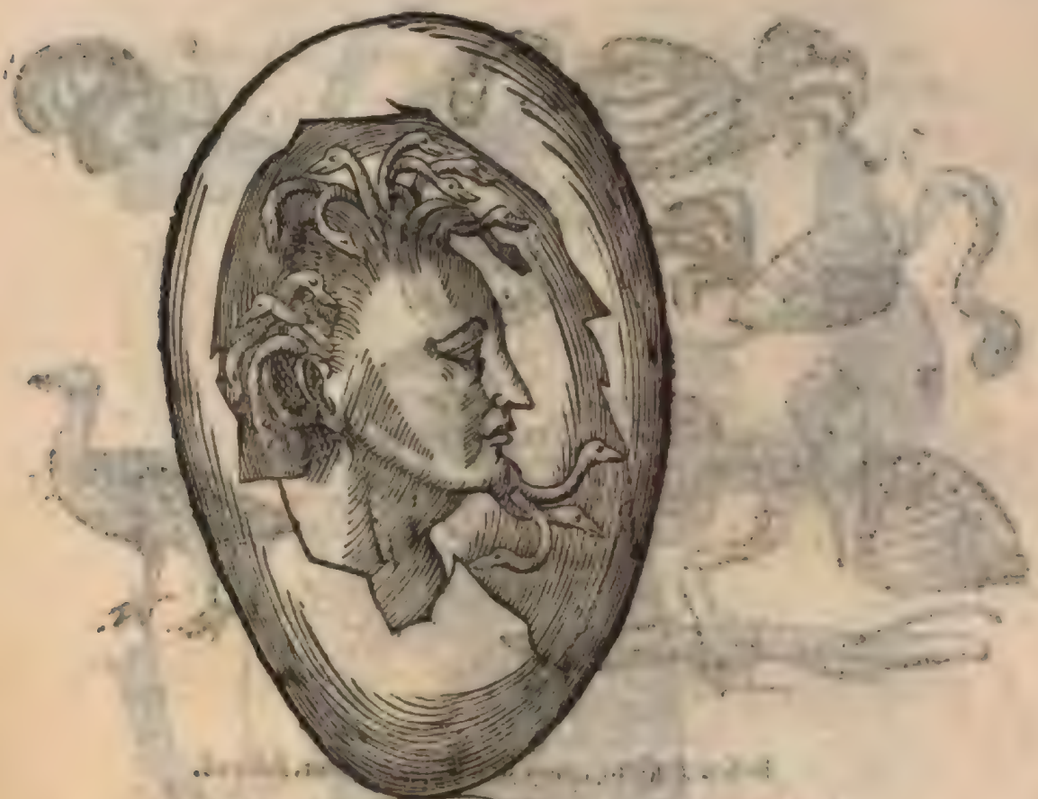

Ouum Anſerinum aliud monſtrificum, in quo caput hur ganum comis ac barba ſerpentum imagine.

Concharum Anatiferarum seu potius Anatiferarum variæ icones: nec non & Bernicle auis ex concharum earum vna enatæ effigies, ponenda fol. 174.

Boscas Bellonij, cuius descriptio traditur, fol. 208.

Querquedula prima, de quâ vide fol. 209.

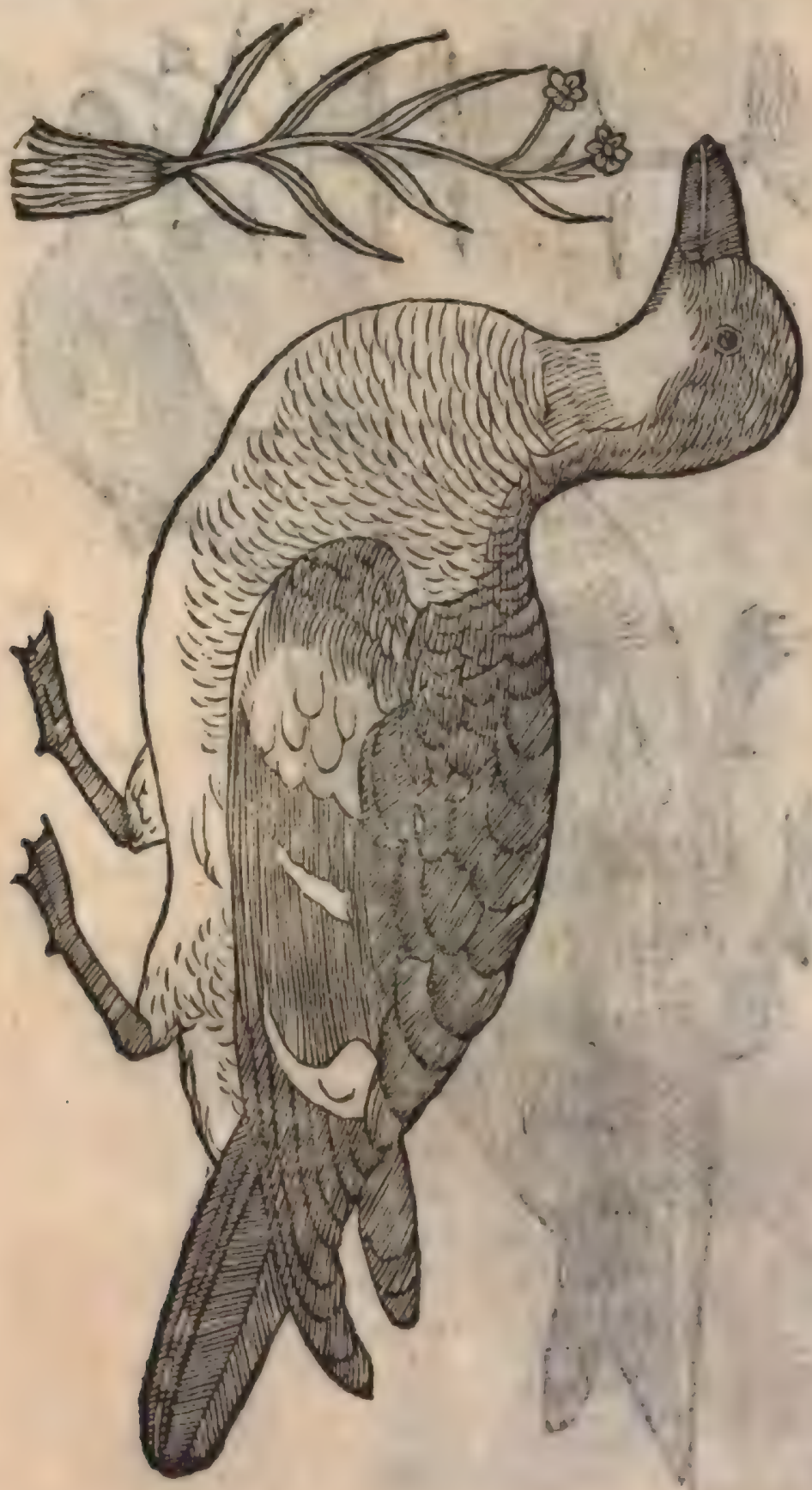

Querquerula altera, de qua diximus fol. 269.

Querquedula Indica, vide fol. 269.

Anas fera fuſca, vel mediæ magnitudinis Ornithologi, ex quo Imago excerpta eſt. Deſcriptio poſita eſt fol. 221.

Anas muſcaria Ornithologi, cuius hiſtoriam, vide fol. 223.

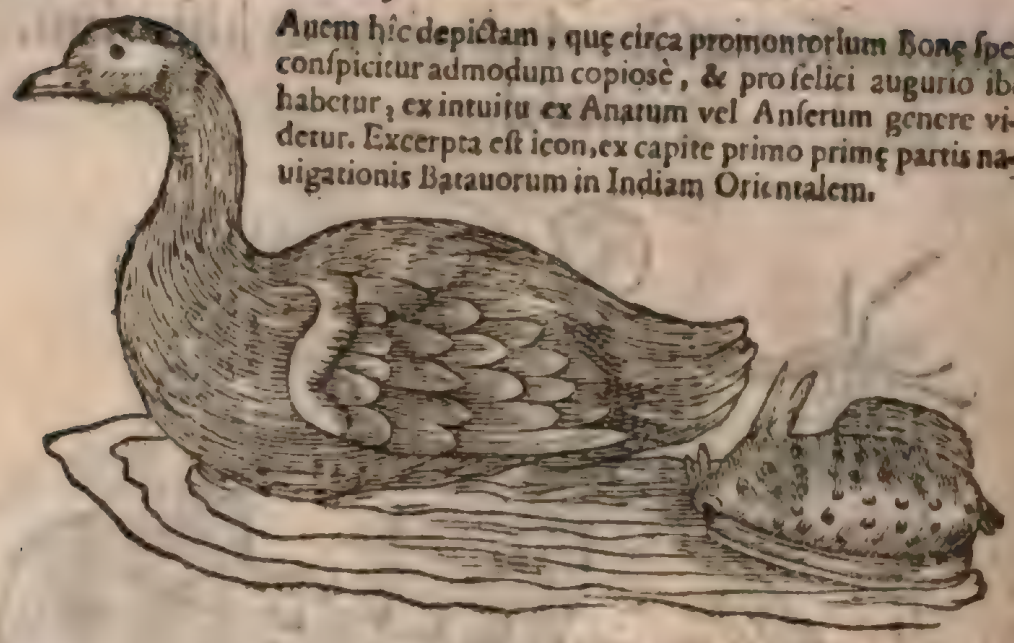

Auem hîc depictam, quę circa promontorium Bonę ſpei conſpicitur admodum copiosè, & pro felici augurio ibi habetur, ex intuitu ex Anatum vel Anſerum genere videtur. Excerpta eſt icon, ex capite primo primę partis nauigationis Batauorum in Indiam Orientalem.

Ex eodem libro (ni fallor) depicta eſt auis iſtæ Ciconiæ magnitudine, roſtro, vt appa ret, ad interna miro modo arcuato.

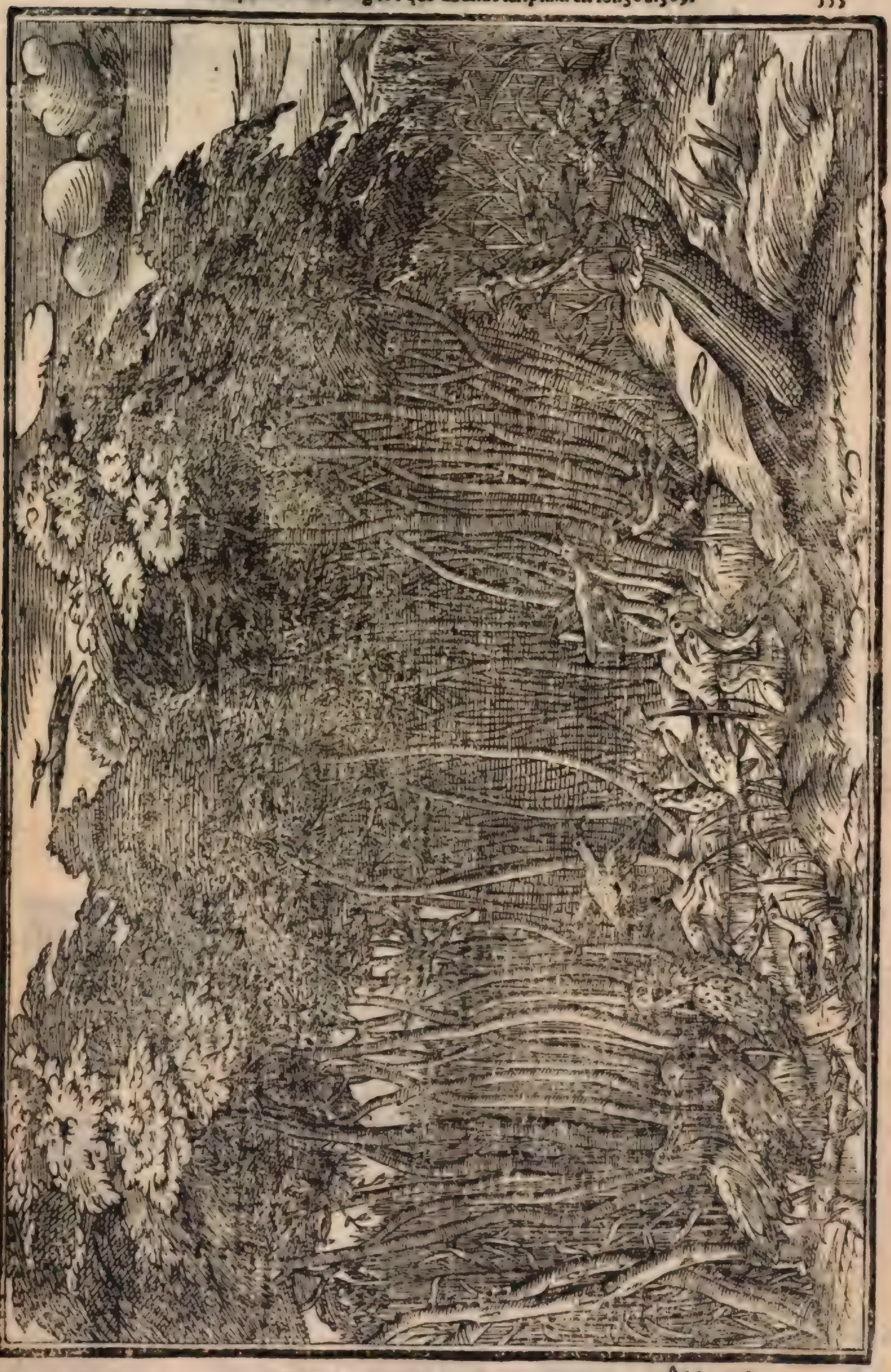

Ardea ſtellaris maior Ornithologi, de qua vide fol. 408. 50.

Totanus Ornithologi, cuius descriptio & historia traditur. fol. 429. 30.

Porzana minor nominatur, Mediolani Girardina, fortè eſt Ortygometra Bellonij, vel ſaltem ei congener, ex Gallinularum aquaticarum genere, roſtro breui, qua tangit caput, flauo, & in extremitate nigro, pedibus atris, ventre albo, pectore & dorſo & alis colore fumido, albis maculis exiguis conſperſo: alarum pennis maioribus nigris: Magnitudo ei eadem quali hic depingitur.

Gallinulæ aquaticæ quoque ſpecies videtur hæc, quam nonnulli vulgò corriram vocant, licet etiam alia ſit eiuſdem nominis, vt in libro decimonono videre licet. Auis hęc eſt roſtro pro corporis portione craſſo, pectore & alis ſupernis albicantibus, cætera nigra.

Auiculam hanc Martinus Cechinus Rauennas ex Malaca inſula allatam mihi dono tranſmiſit Alcyonem appellans: cæterùm meo iudicio è Pſittacorum potius genere eſt, cum ob pedum,& roſtri conſtitutionem, tum etiam ob pennarum coloris varietatem, quam opinionem etiam aſtruit eius nidus, qui appingitur, eiuſdem ferè cum aliorum Pſittacorum nidis figuræ. Sed quia auis eſt maritima, Pſittacus marinus dici poſſit. Exactè deſcribere mihi non licuit, quia multis iam partibus & pennis erat mutilata. Roſtrum candicat & pedes: capitis vertex ceu cyanea corolla inſignitur; cauda prius miniacei coloris eſt, in extremo viridis: viride cæterum corpus totum.

INDEX.

INDEX,

Siue enumeratio Auium, quarum Historia in hoc tertio Ornithologiæ tomo pertractatur eo ordine, quo describuntur.

DE Cygno, Caput primum, fol. 1
De Onocrotalo, seu Pelecano, Cap. 2 fol. 41
De Aue Diomedea. Cap. 3. 57
De Laris. Cap. 4. 62
De Laro albo maiore & minore. Cap. 5. 71
De Laris cinereis. Cap. 6. 72
De Sterna. Cap. 7. 78
De Laro piscatore. Cap. 8. 80
De Laro nigro. Cap. 9. 81
De Laris fissipedibus. Cap. 10. 82
De Catarrhacta. Cap. 11. 84
De Ceppho. Cap. 12. 88
De Fulica. Cap. 13. 91
De alia Fulicæ specie, quam Galli Macroule, vel Diable de mer appellant. Cap. 14. 98
De Cotta seu Cutta Anglorum. Cap. 15. 98
De Rallo Italorum. Cap. 16. 98
De Ansere in genere, & de domestico primum. Cap. 17. 99
De Ansere fero in genere. Cap. 18. 147
De Vulpansere. Cap. 19. 159
De Ansere Bassano siue Scotico. Cap. 20. 162
De Gustarda aue Scothica. Cap. 21. 163
De Capricalca, quam Scoti vulgo appellant Aue capriccize. Cap. 22. 164
De Bramia seu Bernicla. Cap. 23. 165
De Anate in genere. Cap. 24. 174
De Anate domestica. Cap. 25. 188
De Anate Indica. Cap. 26. 192
De Anate Lybica. Cap. 27. 196
De Anate Cairina. Cap. 28. 199
De Anate fera in genere. Cap. 29. 202
De Boschade seu Querquedula in genere. Cap. 30 fol. 206
De Phascade seu Querquedula minore. Cap. 31 207
De Anate Circia. Cap. 32. 209
De Anate Kernell circa Argentoratum dicta. Cap. 33. 210
De Querquedula cristata. Cap. 34. 210
De Boschade maiore, & eius duabus speciebus quæ Anates torquata dici possunt, & primum de minori. Cap. 35. 211
De Anate torquata maiori & congenere. Cap. 36 fol. 213
De Anate torquata Bellonij, cauis de mer Gallicè dicta. Cap. 37. 213
De Glaucio. Cap. 38. 215
De Penelope. Cap. 39. 217
De Anate fera fusca, vel media magnitudinis. Cap. 40. 221
De Anatibus muscaryis. Cap. 41. 223
De Anatibus platyrynchis siue latirostris. Cap. 42 fol. 223
De alys quibusdam Anatibus, quas Germanus quidam apud Misenos Ornithologo descripsit. Cap. 43. 234
De Anate nigra rostro nigro, rubro & luteo. Cap. 44. 234
De Anatibus quibusdam Germaniæ inferioris, & maritimæ, Meanca, Tela, & Slupo &c. Anate fera minoribus. Cap. 45. 235
De Anatis specie Herle, seu Harle Gallis dicta. Cap. 46. 236
De Tardone Gallis dicta ex Anatum genere. Cap. 47. 236
De Fuffino Anglico. Cap. 48. 238
De Mergis in genere. Cap. 49. 238
De Brentho. Cap. 50. 248
De Colymbo & Colymbide, vel Vrinatrice in genere: item de Thracibus & Pygmæis. Cap. 51. 249
De Colymbis maioribus. Cap. 52. 251
De Colymbis minoribus. Cap. 52. 256
De Vria. Cap. 53. 260
De Phaleride. Cap. 54. 260
De Cerno aquatico. Cap. 55. 261
De Phalacrocorace siue Cerno aquatico Plinij. Cap. 56. 267
De Cerno Syluatico. Cap. 57. 270
De Graculo palmipede Aristotel. seu Cerno aquatico minore. Cap. 58. 272
De Mergis aliquot, quorum nomina vulgaria tantum sunt cognita: primum in genere: deinde de Mergis varijs hoc est, albo nigroq; distinctis. Ex quibus vnum Anatem Rheni vocant, cuius figura apponitur: cui alia quædam congeneres sunt, magnitudine quidam & coloribus diuersæ: Collum omnibus, quàm in Anate, procerius. Cap. 59. 274
De alijs eiusdem generis Mergis ex Germani cuiusdam descriptione. Cap. 60
De cæteris Mergis eiusdem generis, hoc est Anatiformibus, rostro latiusculo anterius adunco & albo nigroq; distinctis, sed collo breuiore multo. Cap. 61. 282
De Merga cirrato siue longirostro maiore, & illo qui à Thymallis piscibus vorandis nomen

dis nomen apud Germanos habet. Cap.62.383
De Mergis magnis, Merganſere, Gulone, Scheledracho & Morſice. cap.63.385
De Auoſetta Italis dicta. cap.64.388
De Trochilo, vulgo Corriua. cap.65.388

Capita Libri Vigeſimi.

De Ciconia. Cap.1.fol.391
De Ciconia nigra. cap.2.310
De Ibide. cap.3.312
De Phœnicoptero. cap.4.319
De Grue. cap.5.324
De Grue Balearica. cap.6.361
De Grue Iaponenſi. cap.7.365
De Ardeis in genere. cap.8.365
De Ardeis in ſpecie, & primum de Ardea cinerea matore. cap.9.377
De Ardea cinerea altera ſiue minore. cap.10.380
De Ardea cinerea tertio genere. cap.11.383
De alia quadam Ardea ex Ornithologo. cap.12 385
De Albardeola, Platea Plinij, Platelea Ciceronis, quam Pelecanum facit Ornithologus. cap.13.384
De Alys aliquot albis Ardeis. cap.14.389
De Ardeis alijs minoribus. cap.15.397
De Ardea Aſteria ſiue ſtellari. cap.16.403
De Ardea Stellari matori. cap.17.408
De Ardeis congenere Aue. cap.18.412
De Auibus quibuſdam quas in Belgio Kemperkens, id eſt, pugnaces vocant. cap.19.413
De Falcinello, ſeu aue falcata. cap.20.422
De Arquata ſiue Numenio. cap.21.424
De Helorio. cap.22.427
De Crece. cap.23.428
De Totane. cap.24.429
De Caluidri Bellonij. cap.25.431
De Caluidri nigra. cap.26.432
De Limoſa Venetarum & Barge Gallorum. cap.27 434
De Porphyrione. cap.28.437
De Horione. cap.29.441
De Himantopode Plinij. cap.30.443
De Hæmatopode Bellonij. cap.31.447
De Gallinulis aquaticis quadam in genere. cap.32 448
De Gallinulis aquaticis in ſpecie, & primùm de Chloropode noſtra matore. cap.33.449
De Chloropode altera. cap.34.449
De Chloropode Ornithologi, quam apud Germanos Glust, quaſi Glottidem vocari ait. cap.35 452
De Erythropode Ornithologi matore. cap.36.453
De Erythropode minore. cap.37.454
De Ralla Anglorum & Gallorum ex Gallinularum genere. cap.38.455
De Rhodopode ſiue Phœnicopode. cap.39.456
De Phœnopode. cap.40.458
De Phœnopode altera. cap.41.458
De Ochropode matore. cap.42.461
De Ochropode media. cap.43.461
De Ochropode minore. cap.44.461
De Melampode. cap.45.464
De Poliopode. cap.46.465
De Erythra quam Germani Mastkern dicunt. cap.47.466
De Ochra quam Germani Vvynkernnel appellant. cap.48.468
De Hypoleuco quam vulgus Germanicum Fyſſterlyn appellat. cap.49.469
De Gallinula ſiue Gallinagine Serica dicta à ſplendore. cap.50.470
De Scolopace ſeu Perdice ruſtica. cap.51.471
De Ruſticula Sylueſtica. cap.52.476
De Scolopace ſiue Gallinagine minori. cap.53.476
De Trynga. cap.54.480
De Iuncone. cap.55.487
De Cinclo. cap.56.490
De Cercione aue Indica. cap.57.494
De Gallinula terreſtri. cap.58.495
De Gallinula alia Chloropode fulica ſimili ex Bellonio. cap.59.496
De Alcyone. cap.60.497
De Iſpida. cap.61.518
De Rouſſerole ſiue Roucherole Gallis dicta, quam Bellonius Alcyonem vocalem vocat. cap.62.521
De Capella ſeu Vanello. cap.63.523
De Pluuiali. cap.64.528
De Pluuiali cinereo ſeu Pardalo Ariſt. cap.65.533
De Pluuiali matore. cap.66.535
De Charadrio. cap.67.536
Appendix ad duos Ornithologiæ priores tomos. fol.538
Appendix ad tomum tertium. fol.548

INDEX,

In postremos hosce duos Ornithologiæ Libros,

Latinus, Græcus, Hebraicus, Arabicus, Italicus, Gallicus, Hispanicus, Germanicus, Belgicus, Anglicus, Scoticus, Polonicus, Illyricus, Turcicus, Indicus.

A

Abortum fol. 140.50
Accipitri ægro caro Lari salubris 70.40. Ardeis inimicus 172.47. cum eo dissidet Anas. 181.30. Vitalis dies 146
6. eum. vt Grues timeant. 144.36
Accusatoris insania hieroglyphicum 125.10.
Acrion Indica avis 167.57
Acus pastoris 147.52
Adarce quid 112.10
Adiporphyrides 437.46
Adulterium Ciconia vlciscitur 298.40
Aegocephalus Aristotelis qua avis secundum Bellonium 434.3 Icon 436
Aegypti hieroglyphicum 118.4. eius typus Ibis avis 124.43
Aeneæ pictas 103.25
Aesaci in Mergũ mutati fabula 247.50
Aestatis bona præsaginm 177.76. eius præsagium simpliciter 173.36
Aethyas à Mergis non differre 240.1. eius etymũ 240.46 ea quæ avis Plutono 249.13. quæ Arriano 239.58
Act Arist. quæ avis 123.44. & 124.13. cur sic dicta 124.18
Agon quæ avis Arnoldo 166.54
Agrigentinorum nobilis piscina 2.16
Alauda Ardea inimica 172.40
Alauda marina 487.43
Alba frons quæ avis 91.2
Albellus quæ avis Mantua 276.46. eius descriptio, icon 277. & alterius minoris ibid. 48
Albardeola aspera arteria icon 188.10. eius augurio 389.25. carnis qualitas ibid. 10. icon 384. interiorum partium descriptio 388.20. maris rostro carneo icon 386. pediculis infestatur 389.18. quot ova pariat ibid. 3 sexus distinctio 388.10. vbi libentius nidificet 268.21. vbi habitet & nidulctur 388 43. eius victus, coitus, partus 389.1. Vt quiescat ibid. 20
Alberti Magni lapsus 499.48
Albicula quæ & eius historia 382
Alcatraces quæ anes 502.1
Alcyon quæ avis 499.43. & inde & cum quibus implacetur: eius amor erga coniugem & prolem 528.46. Aequinoca 497.46. de ea apologus 517.24. cognominata ab ea 519.40. eius coitus, partus, nidus, incubatus, 504.30. cur hyeme nidificet 507.3. cur Accli filia dicta 506.30. ab ea denominata 511.10 deserta cur dicantur 503.20. eius descriptio 502.16. etymum 520.16. de ea fabulosa 515.40. eius faculbares fibulosa 517.46 eius genera & differentia 501.20. hieroglyphica 514.10 ingenium, mores 508 40. locus 502 40. maris libido 509.58. eius aequinoca. 497.58. mares senes in coitu extinguũtur 505.13. de ea moralia 513.1. nidi mira structura 507 40. nidus vnde fiat 507.55. eius nidum cur non intret aqua 507.50. paucissimis cognita est & cur 500.16. perperam distinguitur in fluviatilem & marinam 500.10. ab ea præsagia, auguria 510.10. problema 515.10. proverbia 519.20. quæ mulieres eo nomine insignitæ 510.40. quando parere incipiat 505.16. quot ova pariat & quando 505.16.20. Sapientissimum animal maris appellatum 509.55. Synonyma 498.10. tempestates sedare creditæ 520.30. vbi nidificet 507.4. de eius voce & cantu 504.2 vsus in medicina 517.38. & alij vsus 50
Alcyon maior & aphonos Bellonij 518.33. eius cantus suavitas 523.2
Alcyonis vocalis Bellonij historia 522.50. icon 522.
Alcyon libri titulus 511.20
Alcedonia 512.36
Alcyonij Scyphoidis icon 509
Alcyonium herba qua 512.12
Alcyonium mare quale 512.38
Alcyonium medicamentum quale & cur sic dictum 512.6.
Alcyonij dies quot sint 505.43. & quando fiant 46. vbi maxime appareant 505.26. vbi per eos summa notetur tranquillitas 505.55. eos agere quid 515.27
Alcyon fluviatilis 518.39
Alcyone oppidum 511.44
Alcyoneus gigas 511.53
Alectoris 471.26
Alces albus 6.19. cornua. ibidem. Cuyferius 6.22.
Alexãdri Macedonis vigilantia 336.42
ad Alopeciam 136.46
Amarellus Anatis genus 207.20
Anatis adipis facultas & vsus 186.50. vt præparandus & conservãdus 187.5. de ea enigma 183.30. aquinoca. 175.1. Anser calidior est 184.40. antipathia, sympathia 181.20. auguria, præsagia 182.1. ad eas capiendas ofera 205.20. carnis qualitas 184.52. quomodo castiganda 184.1. cognominata, denominata 182.26. coitus, partus, educatio 179.10. cui deo sacra 182.22 cum Aquila dissidet 181.24. eius cum anser similitudo 174.50 cur quiritatrix dicta 178.27. cur aquas amet 177.55. cur tam acutam vocem edat 190.1 cur quasbagipennis dicta 204.8. Diana nomen est 175.34. cum ea dissidet Larus 67.54. de ea emblema 18.1. fortitudo 111.4. earum in genere descriptio 176.30. icon in tuse 184.39. iecoris vis 187.11. iccur cui morbo cõferat 184.48. eius interna partes 177.8. locus, victus 177.20. maris & fœminæ vocis differentia 178.35. de ea mira historia 187.40. earum mira educatio apud Chinenses 180.54. nutriuntur vt Anseres 179.40. plumarum præstantia & vsus 187.28. pullorum laus 185.13. vt quæ in re maritantur Chinenses 187.16. quæ partes eligendæ 184.46. quibus in suffumigiis vtantur 187.26 quo astu se contra hostes suos tueantur 178.54. quomodo præparãdæ 181.8. quo tempore & quibus regionibus abundent. 184.15. quos modis capiantur 204.16. salacitas 179.14. eius sanguinis vires 186.13 Synonyma 175.40. vasorum spermaticorum & intestini anatome & icon 190. 191. vbi libenter pariat 179.16. vnde dicta 175.48. voracitas. 178.8. vox, grossus ingenium, mores, corporis affectus 178.20. in vrbibus alta cur deteriores 185.1. vsus in cibis 181.46. in medicina 186.4. in variis 187.14. vt aquam ament 177.35. vt capiantur 71.19. vt manu capiantur 205.18. vt à Mergis differant 242.53. vt retibus capiantur 204.30
Anates albissimæ capite rubro 202.46
Anatis alticrura descriptio 282.20
Anates atræ vbi 202.43
Anatis Cayinæ maris descriptio 199.20. fœmina ibidem 38 maris icon 200. fœmina 201
Anates candida capite rubro 141.20
Anatis Circiæ descriptio 209.40
Anatis cirrata descriptio 219.58
Anas clangula cur sic dicta, & eius historia 224.4. capitis icon 224
Anatis clypeatæ descriptio 234.50. icon 215
Anas cornuum fontium edens 202.50.
Anatis domesticæ historia 188.1. asperæ arteriæ anatome & icon 190. eius differentiæ, forma, descriptio 188.20. maris icon 189. ab ea præsagia 192.1. sexus distinctio 188 20. Synonyma 188.1.
Anatis feræ historia in genere 202.1. an migret 203.44. formæ, descriptio 203.1. genc-

INDEX.

1. genera, differentiæ. 201.20. gregatim volant 201.6. locus, migratio, volatus 203.20. ab eis præsagia. 205.35. quomodo ci. urandæ 180.50. Synonyma 202.1 earum vbi copia 203.22. vsus in cibo 205.50. vsus in medicina 206.1.

Anatis ferę fuscę vel mediæ magnitudinis descriptiones 221.1 icon 222 alia Ornithologi 552.

Anatis fistularis descriptio 234.10

Anatis fuligulę etymum 227.7. descriptio 227.8 capitis icon 227

Anatis fuliguła alterius forma 227.43.

Anas glaciei 274.27

Anas globirostra 196.7

Anas graminea vel iuncea 213.26

Anatis Indicæ descriptio 192.12. icon 193 quæ Scaligero 196.45. mira industria 187.20.

Anatis Indicæ alterius descriptio 192.48 item alterius 57 icon 194.195.

Anas Italica quæ 286.5

Anatum latirostrarum historia. 223.40. maris icon 225. alterius icon 226. maioris descriptio 227.53. icon 230. minoris icon 228. alterius icon 229.

Anatis latirostre pedibus luteis descriptio 230. icon 232

Anatis latirostræ pedibus rubris descriptio 230.27 icon 231

Anatis latirostræ rostro nigro & plano descriptio 230.50. icon 233

Anatis longirostræ capitis icon 282

Anatis Lybicæ historia 196.16. icon 197. vt educentur eius pulli 199 2. eius membrum genitale notabilis magnitudinis 196.37.

Anatis Lybicæ alterius descriptio 196.44 icon 198

Anatis Kernell Germanis dicta descriptio 210.1.

Anatis maritimæ descriptio 196.6

Anatum muscariarum descriptio, et tria genera 223.1. icon 553.

Anatis nigræ rostro nigro, rubro & luteo descriptio 234.50. icon 235

Anates Ponticæ quales 206 13. earum sanguinem qui primus antidotis miscuerit 186.30

Anatis quadrupedis descriptio 234.36

Anatis rarę edulę descriptio 281.50.

Anas Rheni 274.27

Anates Thymallorum quæ & cur sit dicta 185.37

Anatis torquata historia 211.10. icon 212.

Anatis torquatæ Belloni descriptio 214.40 icon 214

Anatis torquatę maioris descriptio 213.1

Anates æreæ vbi reperta 183.36

Anas fluuius & eius descriptio 175.13. cur sic dictus 185.30

Anas morbus qui 175.30

Anatarius 182.36

Anaticula quid Ciceroni 176.3.

Anaticulus 146.7. triduani icon 188.

Anatiferæ concha icon 348.

Anatina herba 177.58.

Anatinus 182.44

Anatis fluuius 175.33

Anchora firmitudinis inditium 124.42

Angeli volatus cycni volatui comparatus 22.19. Aquilæ Cycnum insequenti comparatus 25.26

Argentaria & eius vis 122.58.

Argentina 123.2

ad Anginas 142.6.

Animi candoris hieroglyphicum 32.48. diuinis intenti 306.8. ad humilia dejecti 306.18. vigilantis 353.16

Anates 175.54.

Junctæ ibidem.

Antipelargosis quid 303.22

Anseris adipis qualitas & vsus 134.43 præparatio 135.8. pro quibus subsistui possit 134.51. vt a pus ædine vindicetur, vt oduratus fiat 135.26.70. vsus 132.46. aquinoca 99.50. alarum præstantia 131.44. eorum alendorum vetus consuetudo 114.50. alsena vna non excludit 113.40. ab eo amasa Glauce 147.30. amor erga homines 111.7. an rabiat 118.16. eius cum anatibus similitudo 174.50. anasome 106.50. apologus 126.50. 360.15. apophthegma 126.40. aqua eis quam necessaria 115.23. eius artificiosa icon 127.1. auditus & olfactus 110.30. auis amphibia dicta & cur 101.32. beneficij memor est 99.36. Britannis sacer est 131.43. cani ad custodiam præcelsa 110.48. de Capitolium seruantibus historia 146.26. caro eius qualis 3.56.128.50. carnis vires 134.26. vt tenera euadat 133.6. cerebri vis 143.24. cognominata & denominata 122.10. coitus, incubatus, partus 112.40. eius collum manu prementis pueri statua 127.30. eius collum in cibo laudatum 132.1. copia vbi 109.30. cor cur in cibo laudatum 132.7. eius custodia 110.44. 144.1. de eum & cycnum alente apologus 34.50. ei cur collum longum 7.55. cur a gramine prohibeatur 115.45. cur improbus vocetur 111.24. cur in festo D. Martini edatur 129.55. cur Isidi macletur 120.43. cur Iunoni sacer 120.50. per eum cur Lampon iuraret 125.46. cur lasciuis cupidissimus 110.2. eius cur manu tenere pingatur Proserpina 128.16. per eos tur præsi Penelopes domestici 124.49. cur ei Roma sacrificarent 121.32. eius verecundus & cautus 109.50. cur vorax 111.23. eius edacitas 111.10. educatio, vitlus, sagina 114.24. epistbera ab eius voce 112.26. eius crymis 100.44. fabulosa 108.10. fœmina tantum sunt 114.11. fami na quos vni mari sint desiinata 112.44. familiaribus eos esse vbi pro furto non habetur 126.29. fellis eius vires 142.5. eius frequens vsus multa incommoda adfert 128.54. eius genera & differentiæ 101.10. gustare eum vbi nefas 121.30. eius forma an Iupiter Ledam compresserit 36.55. eius hepar de sensus habere quid 126.12. eius hepar quomodo magnum & tenerum fiat 117.24. de eorum custodiente carnē 144.30. de eo hieroglyphica 124.30. 125.43. historiæ 146.26. hostes 116.30. iconcs, numismata, insignia 127.1. iccoris eius præparandi ratio 134.6. præstantia 130.31. quomodo curandum 130.41. incubantes vt educandi 114.17. ingenium & sensus 99.26. Isidi immolantur 120.20. iuris vires 141.34. eius lac quid Germanis 134.18. laudes 99.10. linguæ vis 143.34. locus, volatus, gressus 109.1. magni, nigri, vbi 140.15. maximi vbi 45.53. medullæ eius vsus in cibo 132.36. in medicina 142.12. ab eo moralia 123.40. morbi eius & atas 118.16. de moribus et ingenio eius multa 109.50. nantis felix est 119.37. noxia sibi & innantia nouit 99.30. eum odit cycnus 24.42. 15. inter olores quid 126.16. olori obstrepere quādo dicatur 35.41. ona eius quando Gallinis supponenda 113.28. qui magnitudo 113.1. quæ meliora 112.58. vires 142.24. oui in quo effigies humana est barba & pilis Anserina capitis æmulatibus, ideō 547. oui alterius icon, in quo caput humanum est, coma & barba serpentēū effigie, pilorum vice 547. eius pabulo quis ager sit destinandus 115.30. pariē ante coitum 113.50. pariendi tempus 113.16. partium internarum icones 207. pennarum vis 145.7. eius pedes laudati 132.30. pluma vsus 145.20. noxa 145.50. eius pluma lana vocata 145.43. vbi laudatissima 145.27. poëta qui ita vocatus 99.55. præmia ob seruatū capitolium 146.48. præsagia & augurium 119.30. pugnacitas 110.56. pulchritudo 99.24. pulcherrimi vbi 158.3. pulli vt educandi 116.10. qua ætate & quomodo saginādi 117.8. quæ damna inferant 114.30. quę herba eis mortiferæ 115.50. quantum pedestri itinere valeant. 109.36. qui cognominati 122.14. qui eis colluserint 146.10. qui eligendi 115.55. qui frequenter vescerentur 128.38. per eum qui iurarint 121.44. qui eos non edant 128.48. qui præferendi 130.18. qui & quomodo minus noxij 129.43. eos qui sale condiunt 133.44. quibus diis sacer 120.1. in quibus morbis vtendi 129.32. in quo pretio olim habiti 128.30. quo anni tempore cōdendus 129.50. quo astu ab Indis capiantur 146.50. quoties annus pariant 113.1. quos vna ei supponenda 114.7. quot vna singulis partibus pariant 123.9. Romanis obsecrifica-

basset

INDEX.

batur 120.26. ijs faginandis cur aqua negetur 118. 3. faginandi vetus consuetudo 116.55. sanguinis vires 141. 55. fierens eius, colonis nomen est 123.3. id satis inimicum est 146.4. eiusdem vires 144.35. sympathia, antipathia 118.43. tempus ad incubandum aptum 114.1. testium vis 143. 48. timiditas 110. 16. vbi non sint 109.26. ventriculi vis 143.43. ventriculus laudatus 132. 10. vigilantia & sensus 110.20. vox 112.1. vsus in cibo 128.16. in medicina 134.20. in variis 144.1. in varijs ethnicorum sacris 120.1. vt aquilam fugiat 99.28. vt eam oderit 118.46. vt à vulpibus conseruetur 116.47. vt sibi medeatur 110.1.118.26. vt coquendus & preparandus 133. 22. vt rete capiantur 24.1. vt poëta se ijs comparens 35.55

Anser aneus artificiosè factus 127.13

Anseres albi duplo maiores nostratibus 101.46

Anser Amycleus.

Anseres anguillarū deuoratores 149.7

Anser aquosus 148.40

Anser arboreus & eius descriptio 165. 53

Anser argenteus vbi 127.20

Anseris Bassani amor in prolem 162. 16. eius piscādi mos 162.24. quæ auis 162.10. vsus in medicina 162.44

Anseris bicipitis & quadrupedis icon 104

Anseris cum duobus serpentibus certantis icone ornatum vas in Scothia effossum 127.53

Anser Brendinus 165.41

Anseres candidissimi à nostris diuersi capite tantum rubro 101.40.149.9

Anser cinereus 148.15

Anseris domestici forma & descriptio 101.52. diuisio 101.20. icon 102. eius vnum tantum genus est 101.37

Anseris duplici collo duplicique corpore icon 105

Anser dureus quid apud Athenæum 133.22

Anseris feri historia 147.50. ætas 158. 24. antipathia 158.34. aspera arteria eius icon 154. carnis qualitas 159.24. coitus, partus 158.10. cur os lapillo ab struat 156.43. cur in volatu doleat 156.8. & 20. alicubi domesticum esse falso creditur 101.35. fimi, sellis, & adipis vires 159.30. genera & differentia 148.4. ingenium, mores, aucupium 157.1. locus, volatus, migratio, pugna 155.20. oblinioſus est 157.13. de eo prouerbia 159.1. quo se æstate recipiat 155.44. quo tempore migret 155.58. in volando duces & somni custodes habet 156.40. volandi modus & ordo 156.1.0. vsus in cibo et medicina 159. 20. vt capiantur 157.18

Anseris feri domestico similimi descript. 149.30. alia 44. icon 150. alia 151

Anatis feri alterius icon 153

Anatis feri è Belgio missi icon 152

Anser grandinis 93.18.148.19

Anser marinus 45.25

Anser minor Arist. qui 101.35

Anser minus quæ auis 45.34.147.50

Anser Stellatus 148.52.260.12

Anseris quadrupedis icon 306

Anserculus 100.46. icon 103

Anseraria herba 122.56

Anserarium quid 122.55

Anserina herba 123.2

Anserino collo monstrum 147.36

Anserinus forceps 123.4

Antigones fabula 307.36

ad Aphetas 138.34

Apitij forma 56.50

Apri auditus 110.40

Apes Iouis nutrices 290.40

Apuleius correctus 127.57

Apuleius correctus 127.57

Aqua qua se abluerent Ægyptij sacerdotes 317. 22. vinum anserinum dicta 123.36

Aquila anseri hostis 116.50. cui Ardea pugnet 366.26. ardea inimica est 372.45. eius cū cycno pugna 24.45. cur cycni carne delectetur 25.33. cum ea dissidet anas 181.24 philosophum denotat 32.40. ex earum septem cum cycnis pugna augurium 27 5. eam vincit cycnus 3.40. eius visus 110. 41. de eius volatu fabula 32.10. vt Grues timeāt 314. 36. vt grues fallāt 317.5. vt cani Anseres odere 118.46

Aquila anataria cur sic dicta 182.37

Aquila cycnea 23.46

Aquila piscatrix quæ auis 80.9

Aquila vulturina 5.48

Aquilo cur Romæ frigidior 20.48

Arachnes tela 41.5

ad Araneorum morsus 97.55

Arationis temporis signum 345.17

Ardea 44.25. eius adipis & pedis mira vis ad capiendos pisces 372.4. an sanguinem in coitu emittat 371.12. de ea augurio 374.20. coitus 371.1. cur cācros edat, & cur careo viatur 370.54. cur gregatim nidificent 368.26. cur Minervæ sacra 370.19. cur supra nubes evolet 370.40. ab ea denominata 374.50. eius etymū 366. 8.370.36. de eius excrementis prouerbium 371. 54. de eis fabula 376.50. forma, descriptio 367.40. genus, differentia 367. 15. ei inimica animalia quæ 372.40. migrat 369.45. natura, mores, ingenium 370.1. nautis amica est & cur 373.40. oculos impetit & cur 370.2. vt ostreas deuoret 370.46. pietas eius erga parentes 370.24. piscibus pullos nutriunt 379.45. præpetibus auibus annumeranda 374.20. ab ea præsagia 373.33. quæ parte placeat 376.16. ex quibus nidos confirmat 366.35. quomodo coeat 371.24. regius cibus dicta 376.12. Sympathia, antipathia 371.30. Synonyma 365.30. eius temperantia in venere 170.10. vbi degat 368.1. eam venari vbi prohibitū 367. 4. vitius 371.50. volatus 371.10. quoties est 371.50. vox 371.30. vsus in cibis 376.1. in medicina 376.10. vt se contra falconem defendat 373.10. 370.33. vt pisces capiat 370.50

Ardea alba descriptio 384.43. quæ Aristoteli 384.10

Ardea alba alterius icon 391. descriptio 392.6

Ardea alba minoris icon 394. alterius 394. ex Ornithologo 390

Ardea alba Ornithologi congeneris icon 556

Ardearum albarum aliarum historia 389.40

Ardea castanei coloris icon 399. descriptio ibidem & 400.1

Ardea cinerea descriptio 373 44. genus, differentiæ 377.25. icon 378. synonyma 377.10 vbi niduletur 379.30. vt ab Albardeola differat 377.35

Ardea cinerea alterius descriptio ex Ornithologo 383.35

Ardea cinerea maioris historia 360. descriptio ibidem icon 381

Ardea cinerea tertij generis icon 382. descriptio 383.10

Ardea cirrhata Ornithologi 380.24

Ardeis cōgeneris auis descrip. & icō 412

Ardea Epidauro missa descriptio 410. 24. icon 411

Ardea hæmatopos 397.10

Ardeam maris quam piscem Galli vocetur 375.10

Ardearum minorum historia 397 11

Ardea minoris rostro miniato descriptio & icon 402

Ardea minoris albæ alterius vertice croceo icon 396

Ardea nigra quæ Italis 422.20. 377.18

Ardea pellæ coitus 371.8.380.1. cur sic dicta 377 16

Ardea squacco vulgo dicta icon 400

Ardeæ stellaris arteria asperæ descriptio 404.55. icō 406. de ea emblema 408. 23 etymum 403.12. forma, descriptio 404.20. genera, differētiæ 404.1. icon 405. mores, ingenium 407.20 nidulatio 407.15. de ea prouerbia 408.6. quando magis clamet 407.45. Synonyma 403.50. voracitas 407.10. vox 407.44. vt mugiat 53.14. vt pisces capiat 407.35

Ardea stellaris eirrata 410.23

Ardeæ stellaris maioris historia 408.45. icon 409.

Ardeæ stellaris tertij generis icon 411

Ardearum insulæ cur sic dictæ 369.48

Ardea vbs qtę 374.50. vnde dicta 375. 1. de ea fabula 376.35

INDEX.

Ardearia cur inuenta, & multa de ijs 368.10. vtilitas 379.35
Ardearioru Mulhergi descriptio 368. 26 icon 111
Ardeola 365.50. volatus 442.12
Ardelio vnde dictus 375.15
Aristoteles correctus 91.35. 118.20. 128.26
Arquata cur sic dicta 424.1. forma & descriptio 425.34. victus, volatus, partus, & vsus in cibis 425.40
Arquata minoris historia 458.35
Arquatus an Ibidis genus 312.56
Arsinoes pietas in filios 52.56
Artenna quæ auis & eius historia 58.7. eius adipis vis & vsus 60.54. victus 60.30. vox 60.40. vsus in cibo & medicina 60.50. vt pinguescat 60.53
ad Aristidem 141.14. 162.47
Ascalaphus quæ auis 148.47
Ascolapacio Bellonio quæ auis 476.33
Asteria quæ auis Aeliano 403.16
Asterius piscis 403 13
Astrologia hieroglyphicum 159.24
Athenæus correctus 260.49. 342.40
Attaginis varietas 424.28. de qua dicatur 408.40
Attila ex Ciconia augurium 302.46
Auari per Onocrotalum notati 55.32
Anca quid Etymologo 100.27. quæ auis barbaris 100.48
ad Auditus grauitatem 359.57
Auicecca quæ auis 474.54
Auicenna correctus 302.6
Aues quæ suauissimæ habeantur 528.31. nulla canit cùm afficitur aliquo incommodo 3.1
Auis alba 6.20
Auium aquaticarum forma 448.24
Auis aurita icon 421
Auis aurita icon 421
Auis ducis quæ auis 45.22
Auis falcata descriptio 422. icon 423
Auis S. Mariæ 518.41
Auis paradisi 518. 16. & 38
Auium pugnacium historia 413.1. icones 414. vsque 20
Auis quæ circa promontorium bonæ spei apparet icon 554
Aues tridactyli 447.10
Auosetta Italorum icon 387. descriptio 388.10
Auriphrygio quales pedes 438.24.
ad Aurium vitia 137.18
Author quantum debet Illustriss. Cardinali Montalto 305.4

B

Barliata auis quæ Isidoro 166.2
Batis Turneri 458.14
Basiliscus cur ex Ibidis ouo nasci dicatur 315.38
Beccassa quæ auis 471.43
Bergandri Anglorum descriptio 160.7
Bernicla quæ auis Bellonio 159.58. caro 173.55. descriptio 166. 8. etymum 165.42. de eius ortu multa 171.1. Synonyma 165.1
Bipenni Tenedia præcidi quid dicatur 38.28
Fistonie aues quæ 327.10
Bobinges vox quæ 407.50
Boscas an eadem cum Querquedula 207.36. Anatis genus 202.34. etymum 206.34. historia 206.20. vtra Querquedula differat 206.26. eius plura genera 207.12
Boschadis Bellonij icon 548.
boschadis maioris historia 211.1. icon 212
Bonis artificiosa statua 127.4. eius intestinorum morbus vt miro modo sanetur 181.46. Isidi immolatus 110.20
Bos Larinus vnde dictus 68.54
Botaurus & eius historia 403.30
Branta quæ auis veteribus 165.20. eius caro qualis 173.55. etymum 165.45. forma, descriptio 166.4. icon 167. de ortu eius multa 171.1. eius generationis secundum aliquos icon 174. eius mira generatio 166.14. Synonyma 165.1
Brantæ alterius descriptio 166.40. icon 168
Brentbi historia 148.30. Anatis genus 202.35. cui Mergi species 242.21. cum gania dissidet 181.38. cum laro pugnat 68.5. cur Mergorum generis 248.34. quæ auis 248.39
Bruma quid & quando fieret 506.3. eius etymum 10
Brutus Auser vocatus 100.10.
Bubire quid 407.49
Bunges 240.16. 50
in Busconem versus Mumichus 98.14. quæ auis 403.38
Butora 403.32
Butorius ibidem. cum Onocrotalo confunditur & cur 403.37

C

Cadmus quot litteras inuenerit 334
Caladrius 536.36
Calchas cur larus dictus 63.33. cycnus dictus 23.26
ad Calculum 143.21. 206.10. 476.5
Calidris nigra descriptio 432.50. icon ibidem
Calidris rubra descriptio 431. 20. icon 433
Camela auis 46.7
Camelo cur collum longum 7.55
ad Cancros 359.33
Cancs Anseribus alti 146.9. Anserum iocinoribus qui eos pauerit 114.39. artificiosa statua 127.4. cur in crucem eos ferunt Romani 146 50. 131.26 in Cancm dictam anem versus Megaletor 98.14
Canis oderatus 110.31. per eum quid Aegyptij indicarent 339.56
ad Canis rabidi morsum 136.40. 247. 36
Canopus Aegyptius quæ auis 45.14
Capellæ historia 523.40
Caper hirundinis 434.48
Capitolium ab Auibus seruatum 146. 26
Capricalca historia 164.1. icon ibidem
Capriceps Aristi. quæ auis secundum Belonium 434.31. icon 436
de Caprifico coniectura 23.44
ad Capitis dolorem 137.2
Carbo aquaticus Alberti 161.58
Carchanes quæ auis Alberto 262.18
Cardinali Montalto quantum debeat author 305.4
Carduelis longeuitas 128.30
Caris colorem mutat 260.53
Carulus Gazæ 499.6
Castitas 294.24
Castor quæ auis Bellonio 283.57. eius & Pollucis corona 24.23. vterque nautis faustus est 26.47. ortus 37.13. sydus nautis infaustum 37.28. Cataractæ 44.24. eius equinoca 64.10. cur Mergorum generis dici possit 243.58. descriptio 85.30. icon 86 locus 87.1. nidus, incubatus, educatio 87.30. quæ auis 84.44. quæ aues ita dici possint 85.3. quæ auis Eustathio 84.56. quid proprie significet 84.12. Synonyma 85.10. victus 87.10. vsus in cibo 88. 1. vt capiantur 68.38. 87.56. vt piscem capiat 87.16
Catarractes amnis 84.30
Catarractæ Oppiani descriptio 84.47
ad Catarrhos frigidos 60.56
Cancalis auis 533.47
Cayster fluuius cur cycneus dictus 16. 18
Cela quæ auis Aeliano 45.58
Celeus quæ auis 290. 24. equinoca 290. 38
Celeus in Gracculum mutatus 290.40.
Celonium quid 292.1 535.34.
Cenebritæ quæ aues & vnde dictæ 148. 38
Cepphus quæ auis 63.14. equinoca 88. 10. cur thunnos & delphinos sequatur 90.26. descriptio 90.1. etymū 88. 50. vt à laro differat 88.36. locus, mores, victus 90.30. eius partus in quos dicatur 91.16. ab ea prægnatis 68.22. 90.50. prouerbia 91.16. qui sic dicantur 90.38. Synonyma 88.50. vsus in cibo 91.30. vt capiantur 90.40. vt tonitrua timeat 90.30
Cepphus larus de quo dicatur 70.71.
Cepphus quadrupes 88.43
Cepphus Turneri quæ auis 71.42
Cepphus authoris 88.40. icon 89. descriptio 90.10
Ceramides quæ aues 217.58
Ceramites gemma 217.40
Cercella vel cercelle Gallorum 208.8

INDEX.

Cercionis suis Indica historia 494.40
Cercuris 366.17
Cerua vt lupum timeat 181.33
ad Ceruicis rigores & tumores 138.36
Cerui Isidi immolati 120.20
Cerylus auis 498.50
Cex marina quæ auis 63.23
Ceyx auis 498.50
Chamaleon 44.34
Charadrius 365.39. historia 536.1. forma, descriptio 536.40. de eo prouerbium 536.50. cum imitari qui dicantur 536.54. de eo prouerbium 537.35. de eo varia opiniones 536.10. vsus in medicina 537.40. quæ auis autori 536.27
Chenalopex quæ auis 159.46. Anseris species 101.16. 148.9
Chenifcus 190.46. quid sit 100.12. 127.38
Chenoboscia quomodo cõstituẽda 113.14
ad Chenomyci herbæ conspectum timet Anser 110.18. quæ herba 122.30
Chenopus quæ herba 122.32.
Chenerotes 159.49. Anseris species 101.18. 148.10. quæ aues Turnero 165.19. vnde dicti 165.38
Chenosiris quæ planta 122.49
Chenotrophia quæ 122.27
Christi hieroglyphicum 56.22.
Ciccus quæ auis 148 51.
Ciconia 44.15. 92.54 365.72. adulterũ seruum vlciscentis exemplum 298.40. æquinoca 292.1. an cum cornicibus pugnent 301.42. an cum Crece pugnet 301.50. an linguã habeat 294.33. antipathia, pugna, sympathia 301.40. de ea apologi 307.20. apophthegma 306.46. augurium quale 302.36. eam capite imitari quid 292.55. carnis qualitas 308.14. contra coruos & vultures pugnat 54.44. corporis affectus 302.10. cur apud multos ea non sit fas vesci 291.50. cur cum aquila pugnet 301.46. cur exul hyemis dicta 305.40. cur in homines mutari dicantur 307.36. cur non edantur 308.14. denominata et cognominata 303.1. de ea emblema 307.1. eius encomia 291.40. epitheta 306.33. fabulosa 307.30. eius figura cur in regum sceptro ponebantur 305.30. gemmam pro medicato crure reportat 296.16. genus, differentia, forma 294.25. eius gratitudo 296.57. hieroglyphica & symbola 305.30. eius honor in culina 291.53. imago in quibus numis 309.50. ingeniũ 296.32. Mergis inimica est 245.50. migrationis eius modus 295.43. eius mira prouidentia 296.46. mirus in migrando ordo 296.25. moralia 303.30. eius nernorum vis 309.1. in nido extruẽdo quid obseruent 296.43. nidus, coitus, partus, exclusio 301.10. nocte aduenium 295.44. eas occidere vbi nefas 300.54. eius odium in serpentes 302.6. parentes suos humeris gestat 299.20. pennarum eius vis 309.47. de pietate eius carmen 305.10. præsagia, augurio 302.11. pullos volare docet 299.38. quæ loca frequentet 294.46. quam seuerè in adulteram animadvertat 298.28. quando nõ volẽt 300.38. eam qui Romani ederint 307.50. qui edere eam instituerit 306.4. quibus vicitet 300.44. quid domino loci, vbi habitat persolvat 294.56. quo se recipiat 295.10. quo tempore migret 295.50. quomodo nidificet 301.20. quot, quanta, qualisque ova pariat, & quã diu incubet 301.30 radicem zinziberis hero suo reportat 296.58. earum reciproca pietas 298.50. Romanis pia auis vocatur 303.18. cum serpente pro pullis mira pugna 298.10. eius stercoris vis 309.24. Synonyma 293.20. vbi coeant 301.28. vbi in honore 300.58. 301.1. vbi nidificent 296.49. 301.14. vbi nõ sint 294.54. venenatis imputè vescitur 301.4. eius & vespertilionis odium reciprocum 302.1. vnde dicta 294.10. volatus, gressus 300.50. vox 300.1. vsus in cibo 307.50. in medicina 308.40. an ab Ibide differat 312.50. vt pullos amet 299.44. vt à Vespertilionibus se vlciscantur 296.36. vt vulneribus suis medeantur 296.32.
Ciconiæ magnitudine auis icon 554
Ciconia montana Arist. quæ 291.2.
Ciconiæ nigræ historia 310.10. eius carnis & adipis color 310.46. descriptio 310.25. icon 313 quibus vescantur 310.44. quo affectu laboret 310.52. quomodo in cibum paranda 310.46. vbi degat 310.16. vox 310.45.
Ciconiaria herba 301.23
Ciconiaria leges 2094
Ciconipelles naues dictæ 303.30
Ciconius 303.20
Cicuta cycnum interimit 26.2.
Cincli aquinoca. synonyma 490.10. descriptio 490.35. icon 491
Cinclis minoris icon 492. tertij 492. quarti 493
Cincli, locus, ingenium, mores 494.8. nidus 494.13. de eo prouerbia 494.16. qui ita prouerbialiter dicantur 494.20. eius vsus in cibis 494.30
Cincli Bellonij descriptio 480.40
Cincli Turneri descriptio 485.10. icon 493.1
Cincli generis icon 486
Cinnamomus auis cum Alcyone implicatur 499.53.
Circia Anatis genus 207.20
Ciris quæ auis Plauto 397.53. quæ Ornithologo 88.53.
Cirris Virgilij 397.10. eius icon 498
Cladorynchus vnde dictus 290.10
Cladorynchi amicitia cum crocodilo 290.6
Clakis Scotis quæ auis 166.48. icon 169
Clakis alterius icon 170
Clangere de anſere dicitur 132.20
Clysteris inuentio 296.40. 315.14
Clytemnestra artus 37.13.
Cobbi marini quæ aues Gallis 72.3
Coccyx cicadæ occinens 36.6
Cochlea ardeas fugiunt 373.26
Cochlearia auis quæ 384.12.
ad Colicum affectum 138.51. 309.25
Columba artificiosa icon 127.6
Columbidis historia in genere 249.1
Columbi icon ex Bellonio 210.10. historia in genere 249.1. genera differentiæ, forma, descriptio 249.50. locus, nidus, capiendi ratio 250.26. vbi nidificet 257.30. vnde dictus 249.10. vsus in cibis 210.46.
Columborum maiorum historia 251.1. descriptio 251.10. icon 252. vox 253.7. caro 13.
Columbi maioris alterius descriptio 251.30
Columbi maioris crissati & cornuti alterius descriptio 253.24. icon 255. & 254.
Columbi maioris cornuti aliud genus 253.37.
Columbus maximus qui Ornithologo 253.48
de Columbis minoribus historia 256.1. volatus 257.24. descriptio 256.25. carnis qualitas 256.36.
Columbi minoris authoris descr. 257.36
Columbi minoris alterius descriptio 256.53. icon 259.
Columbi minoris congeneris auis descriptio 257.48
Columbi minoris Bellonij icon 258.
Conia 103.8.
ad Conceptum 140.44. 141.10. 144.49
Conchæ anatiferæ icon 558
ad Concoctionem promouendam 70.46
Concordiæ augurium 302.38 symbolum 306.22.
Congruere quid 349.59.
Coniugalis pietatis documentum per Alcyonem 141
ex Consilio insano subsecuta pernicies hieroglyphicum 518.16.
Consuetudinis vana hominis hieroglyphicum 513.3.
Contemplatiui hominis symbolũ 514.40.
Contumaces per porphyrionem indicantur 442.46.
ad Conuulsionem 62.56.
Cordis hieroglyphicum 318.29.
Coraliſtria cur dicta Ciconia 300.13.
Cornix Ardea amica est 372.18. ergo Ciconias officia 296.3. concordiæ imago 306.26. cur se ita Ausonius vocet 32.26. an Ciconiis inimica 301.42.
Cornix aquatica 485.23. descr. 501.53.
Cornices frugem deuastantes 369.35.
Cornix marina 238.43. 239.57. 262.35.

INDEX.

Corvina Italorum historia 288.icon 289.
Cornus cum Alcyone implicatur 499. 43. olim erat albus 6.44. eius pugnatium Ciconijs & Pelecanis 54.44
Corni aquatici Plinij historia 267.1. an idem cum Phalacrocorace 261.50. arteria icon 264. descriptio 262.46. icon 263. nidus, victus, locus 266.24
Cornus aquaticus Pliny ab Arist. Cornix aquatico diuersus 261.55
Corni aquatici præsagia 266.40. Synonyma 261.46. ventriculi tunica icon 265. vsus in medicina 166.50.
Corni aquatici minoris historia 272.20.
Cornus demolitor quid Vitruuio 325.40
Cornus marinus 239.58. 262.37. 499. 48
Cornus piscator 267.14
Corni syluatici descriptio 271.30. victus, nidus 33. partus 37. icon 270. vbi degat, & nidificet 270.20. vsus in cibis 271.6
Corydus inter doctos quid 35.58. quanus 36.8
Coturnices lapidibus se saburrant 337. 30. oderunt pelecanum 54.58. quando migrent 332.45
Cossyphos 248 45
Cotta Anglorum historia 98.40
ad Coxendicem 162.48
Crassus Cycnea voce cur loqui dicatur 19.48
Crecis historia 428.1. equinoca, synonyma 428.10. auguria 429.21. an cum Ciconia pugnet 301.50. cur Minervæ sacra 429.28. etymum 428.30. Mergis inimica est 245. 50. mores, volatus, antipathia 429.10. de ea opiniones 428.38. cum quibus pugnet 288. 25
Crex Aristotelis 288.24
Crecis Bellonij descriptio 428.40
Crecis Turneri descriptio 428.40
Crocodilus dei simulachrum 306.4. eius & trochili mutua officia 288.58. ne reddatur immobilis 316.20
Crotalistria 300.14
Crotalum quid 300.14
Crura cur aquatilibus anibus longa 176.55
Cuculus 44.29. de eo prouerbium 69.38
Custodis vtilis hieroglyphicum 305.50
Custodia hieroglyphicum 124.30
Cutta Anglorum historia 98.40
Cycnus 6.1. 417.20. adipes eius facultas & vsus 40.36 adulti icon 8. æquinoca 4.24. ætas 18.30. an cum Grece cocat 22.51. anatome 12.18. Anserem odit 24.42. de eius & anserem alente apologus 34.50. eius cum aquila pugna 24.45. aquilam vincit 3.40. in Apollinis festo canit 28.31. arundine delectatur 24.25. eius arteria asperæ mira structura 12.30 asperæ arteriæ longitudinis vsus 19.12. de eius vsu multa 18.50. 19.1. eiusdem clauso sterno icon 13. nuda 15. auguria 26.20. canit cùm tacent græculi 35.16. cantus & de eo multa 2.38. de quo dicatur 36. 10. de eo differium 3.10. controuersia 39.24. capiendi ratio 24.1. capitis biãte ore icon 10.10. caro qualis 3.54. carnis qualitas 40.24. cum cicuta interimit 26.2. cognominata & denominata 23.34. collum cur longum 7.42. cur inhospitalis dictus 24.32. eo cur potius quàm alijs anibus naues ornarent veteres 2. 7. cur inter impuras anes 56.16. cur apud multos in cibis nõ laudetur 4.14. cur mortem non timeat 3.25. cur hominibus præstet 3.23. cur Indi eum oderint 24.36. cur nauium insigne 41.24. in eum cur Iupiter mutatus dicatur 17.25. cur collũ habeat longissimum 19.4. ei cur primus locus detur in hoc opere 1.52. cur stagna amet 16 8. cur ranas vorent 18.27. cur imminente morte canant 3.6. ab eo cur petatur augurium 27.27. cur fulgura timeat 24.6 cur principes alant 2.42. cur Apollini sacer 2.43. 28.45. cur Musis sacer 28.58. cur Neptuni filius fingatur 17.58. 38.10. cur Veneri sacri 29. 13. eius dentes 7.40. epithets 33 40. etiamnum pulli icon 9. etymũ 28 50. exacta descriptio 10.7. fœmina non dolet ex coitu 22.52. forma descriptio 6.30 generis Anserini est 148. 25. ab Hercule occisi fabula 32.41. hieroglyphica 30.20. de eo & homine apologus 34.3. historica 27.50. hominem mortem temnere docet 28.45. S. Hugonis mortem præsagit 27.52. eius icon in vestibus Castoris & Pollucis 40.56. eius icones & pictura & statuæ antiquæ 40.50 eius intestina qualia 12.20 pro lecto sternitur 42.38. eo magis canus qui dicatur 36.28. mores, ingenium 18.3. musicæ hieroglyphicum 21.16 mutuò pugnãt 24.30 mystica 28.15. natare homines docuit 1.55 in eos natura quàm in homines liberalior 3.21. nauis fausti sunt 26. 22. nidus, coitus, partus 21.40. nigro similima anis qua Iuuenali 36.28. niger pro re rara 6.38. non merguntur 38.50. eius cum onocrotalo similitudo 42.45. ova eius qualia 23.50. quorum vsus 40.43. pellis vsus 40.48. decins penna in cerebrum descendente fabula 21.57. eius pennis cassides ornabantur olim 41.37. earum mollities 7.32. vsus 42.10. pedes habet nigros 6 58. pedes cur membrana interfepiantur 7. 58.10. post coitum aquis se immergit 22.52. præsagia 26.10. pro candido colore accipitur 6.37. de eo prouerbia 35.14. eius pulchritudo 2.19. pur pureũ cur Horatius vocauerit 6.54. quæ loca habitet 16.1. quãdo dulcius canat 2.47. quando sibilet 18.46. qui ista dicti 4.24. quibus celeritas conueniat 22.34. quomodo fulmina vitet 16.23. eius robur laudabile 3.35. Scoleton 1.1. eius notæ 1.1. Senes imitantur 30.38. sonus pro carmine 32. 30. eius sympathia & antipathia 240. 11. Synonyma 1.1. Syrena pugnati 21. 43. trachea arteriæ aperto sterni serinio icon 14. vbi non sunt, vel rari 17. 51. verecundia 3.47. victus, sagina 23.5. vino prudenti similis 3.46. vnde dictus 6.1. volatus, gressus natatus 22.1. vox 18.36. vsus in cibis 40.20. in medicina 40.30. in insignibus 41. 30. vt aquilam timeant 25.4. vt cicurentur 18.13. vt mortem sibi præcinant 2.45. vt præparandi 40.28. vt volent 18. 18
Cycni ab Achille occisi fabula 37.50
Cycnus Aethiops quid 6.40
Cycnus astrum 4.39
Cycnus collyrij genus 4.57
Cycnus equus 4.36. nauis 4.55. libri titulus 5.12
Cycnus ligurum rex 4.24. de eo fabula 38.32. explicatio 39.30
Cycnus Martis filius 4.26. Neptuni 4. 27
Cycni & Thyria fabula 39.46
Cycnus oppidum 5.9
Cycnus Troianus 4.34
Cyceneus color qualis 6.32. lacus 23.48
Cycnea vrbs 23.52
Cycnitis regio 4.35
Cynopus herba 122.46
Cyprinus 6.19
Cythera insula Porphyria dicta 7.2

D

Daboli hieroglyphicum 244.28
Damni hieroglyphicum 125.2
Delphinos cur lari insequantur 66.20
Democratiæ hieroglyphicum 353.50
Dei hieroglyphicum 306.2
Diomedis fabula explicatio 62.12. eius socij in anes conversi 62.4. vt punitus 61.30
Diomedea anis qua 58.4. cur Fulicis similis dicta 58.30. descriptio 58.20. icon 59. mores, volatus 60.2. mãditia 60.8. nidus, incubatus 60.10. non esse Onocrotalum, nec Fulicam, nec Ardeæ genus 57.55. vbi reperiatur 58.26. victus 60.30.
Diomedeæ insulæ 58.4
Dionisij forma 56.50. ne excitaretur 56. 57
ad Dolores sedandos 136.6
Draconibus dissident Cycni 25.52
Drensare quid 18.44
Dyptes anis 240.16.5
Dytini quę anes 242.33. de ijs historia 249.1. vt nascem 250.32

INDEX.

E

E Chinas ferunt 347.18
Echini marini cur lapidibus sese onerent 337.30
Egretta duplex genus 397.13
ad Elephantiasim 247.21
Elephas mortem suam luget 21.48. *fugam timet* 111.40
Elaphis Oppiani quæ avis & cur sic dicta 410.5.452.24
Elorius Arist. quæ avis Bellonio 424.38
Ematopus quæ avis 443.30
Eme avis Indica historia & icon 541
Ephemeri mira generatio 171.58
ad Epilepsiam 70.38. 97.50
Epops 437.13. *canit lugendo* 3.3
ad Equi affectiones in oculis 376.28
Eremitas significat Pellicanus 55.21
Erodius quæ avis 365.50. *quæ Ardea Arist.* 366.25
Erodialis lapis 375.14
Eryngii venenatis omnibus resistit 122.43
Esbigomethæ quæ avis Villanovano 471.52
Exta pro iecore 131.1

F

AD Faciei cutem custodiendã 137.8. *ad eam purgandam* 309.1
Falcinellus an Ibidis genus 212.56
Falco 365.47. *ab Anfere deiectus* 110.58. *Ardeæ inimicus est* 372.46. *vt eas capiat* 373.22. *eũ vt fugiant Grues* 344.45
Falco albus 85.6
Falco Gruarius qui 341.55
Famis præsagium 192.8
ad Febres chronicas 142.4
Felis honor apud Aegyptios 117.28
Fertilitatis præsagium 302.28
Fiber avis 159.55
Fiber quæ avis Bellonio 283.56 *icõ* 284. *descriptio & tota historia* 285.6
Ficedula quæ avis Alberto 471.53
Filij vel affectus in suum hieroglyphicũ 161.34 *pro eo designando quid pingerent Aegyptij* 160.40
ad Fistulas 312.38. *pedum* 309.7
Flares cur purpurei dicti 7.24
ad Fluxum rubrum 140.10. *mictus* 186.46
ad Fœtum mortuum educendum 140.3
Fortitudo quæ laudanda 3.30
Fortunæ donis non esse fidendum Cycnis fabula monet 516.20
Fraterculæ marinæ 265.12
Fragoris præsagium 26.16. 266.44
Fulgura cur timeant cycni 26.4
Fulica 42.13. 62.50
Fulica quæ avis 93.6
Fulica quæ Perionio 240.1
Fulica an palmipedibus annumeranda 91.30. *cana cur dicta* 94.6. *eas Cycnis comparare quid* 35.42. 97.30. *de ea emblema* 97.30. *fabulosa* 98.1 *forma, descriptio* 94.1. *genus, differentiæ* 93.26. *duo genera* 267.34. *icon* 95. *locus* 96 1. *mergus niger cui dicta* 242.24. *natura, mores* 96.16. *præsagia* 97.1 *pro Laro accipitur* 63.3. *ab ea proverbia* 97.30. *quæ loca habitet* 88.20. *Synonyma* 92.50. *volatus, nidus, partus, victus* 96.40. *vsus in medicina & cibis* 97.45. *vt capiatur* 96.50
Fulica alterius historia 98.25
Fulica Plinij, quæ Ornithologo 72.8
Fulica veterum 81.12.88.38
Fulica similis avis icon 546
Fulix 91.58. 92.58
Falsa quæ avis 93.6
in Furapes & rapaces proverbium 70.5

G

GAina quæ aues 249.53
Galerita non est Cirris Virgilij 327.17
Gallinis cur supponenda ova Asseris & quot 113.18
Gallina rustica cella 472.1
Gallinago 448.20. *icon* 473
Gallinago Gazæ 471.32
Gallinaginis minoris historia 476.30. *Vide Scolopax minor icon* 484
Gallinaginis minimæ descriptio 493.46
Gallinularum aquaticarum carnis qualitas 448.45. *historia in genere* 448.1
Gallinula chloropodis maioris historia 449.1. *icon* 450
Gallinula chloropodis Ornithologi historia 452.1. *icon ibidem*
Gallinula chloropodis alterius historia 449.30. *icon* 451
Gallinula chloropodis alterius Fulicæ similis historia 496.10. *icon* 497
Gallinula erythra historia 466.50. *icon* 467
Gallinula erythropodis historia & icon 453. *minoris descriptio & icon* 454
Gallinula hypoleuca historia 469.50. *icon ibidem*
Gallinula melanopodis historia 464. *icon* 465
Gallinula ochra historia & icon 468
Gallinula ochropodis maioris historia 461.1. *icon* 462. *media historia* 461.24. *icon* 463. *minoris historia* 461.40. *icon* 464
Gallinula phæopodis historia 458.1. *icon* 459. *alterius historia* 458.31. *minoris icon* 460
Gallinula poliopodis historia 465. *icon* 466.58
Gallinula Rhodopodis seu phœnicopodis historia 456.40. *icon* 457
Gallinula serica historia, & icon 470
Gallinula terrestris historia & icon 421
Galli & porphyrionis motus benevolentiæ 441.30
Gallorum Numidicorum pugnantium icon & historia 542
Gansa quæ avis Morinis 102.3
Garganellus quæ avis 276.18
in Garrulos adagium 70.18. *emblema* 57.5
Garrulitas vt detestanda 158.46
Gasidane gemma 6.35
Gavia alba Apulei 71.11
Gavia & eius historia 63.2. *cum anatibus dissidet* 181.36. *vnde dicta* 63.28
Gavia cinerea 72.33
Gavia cinerea à Lusitanis Gareyos dicta icon 546
Gaza error 68.5. 88. 17. 248. 35. 290. 28
Gelu diu manfuri præsagium 205.43
ad Generationem promouendam 143.50
ad Genitalium vlcera 139.16
Gerania 348.21. *in Gruem mutata fabula* 360.18
Geravites lapis aut gemma 149.23
Geranium herba quæ 347.30
Geranium secundum 303.30
Geranochrus 348.31
Geraronogeron 347.38
Gerantha 348.18
ad Gibbos remedium 138.40
Gingra quid 112.13
Gingrire quid 112.11
Ginocchiella vulgò dicta icon 539
Glacici avis 118.47
Glacitare 112.10
Glaucium avis vnde dicta 215.26. *anatis genus* 202.34. *historia* 215.20.
Glauci Bellonij icon 216
Glaucium herba 215.20
Gloriam & serenam tantum cogitantis hieroglyphicum 33.30
Glotterare quid 300.10
Glottis quæ avis Aristot. & Plinio 452.31.
Glottidis Germanorum historia & icon 452
Gomphena avis quæ 327.57
Graculus 365.33. *eo tacente canit cycnus* 35.16
Graculus palmipes 262.14. *historia* 272.20. *descriptio* 25. *icon* 273
Gratiam referendam esse per Ciconiam significatur 307.1
Gratitare 112.6
Gruis adipis facultas 359.55. *aquinoca* 324.40. *eius* 340.10. *cum ea an coeat cycnus* 254. *anatome* 331.12. *animal gesticulatorium dicta* 341.12. *antipathia, sympathia* 342.36. *apologus* 126.56. 360.14. *eius aspera arteria qualis* 331.16. 328.20. *capiendi ratio* 341.20. *caro vt teneræscat* 358.18. *carnis qualitas* 358.37. *celeritas in volando* 332.16. *in cibo capiendo prudentia* 336.6.

INDEX.

coitus, partus 338.1. eius collum cur sibi guloſus quidā optaret 328.31. cur ei collum longum 7.55. cur ad alias regiones migrent 333.20. cur frugilega dicatur 326.26. cur inter ciuiles enumerentur 340.45. cur tā altè volet 335.45. cur interdiu & noctu videat & volet 355.43. cur lapillum vno pede ferat 336.26. cur tardiſſimè volare videatur 355.30. cur vnico pede dormiens inſiſtat 336.20. cur triāgulum volando formet 333.58. 334.1. cur Troiani cis comparati 339.30. cur vni pedi inſiſtens dormiat 356.32. ab ea denominata 347.30. epitheta 355.1. etymum 326.38. de ea fabula 360.35. fellis vſus & qualitas 359.50. forma, deſcriptio 328.1. genera, differentiæ 327.35. graninora eſt 338.30. greſſus 340.24. hiſtorica 350.1. Ibyci mortem vindicant 330.30. icon 329. inimicem pugnant 344.54. lapidem inter ſe ponunt 338.20. lapillos deglutientes de quibus dicātur 357.1. ei⁹ laudes 323.10. pro machina 325.12. migrāt 331.34. migrantes an lapidē ferant & quomodo 336.46. de ea moralia 351.3. mores, ingenium 340.40. ex eius morte Tomanus ſibi mortem præcidit 350.6. de eius neruis mirum 359.40. non eſſe timidas 340.58. ouorum qualitas 354.26. pennæ mira vis 360.4. ab ea præſagia 345.10. de ea problemata 355.30. prouerbia 357.1. de pugna eius cū pygmæis multa 342.1. quæ loca habitet 331.25. quam literam in volatu efformet 334.36. quando aprationem faciendam monſtret 345.46. quādo crās in pretio 357.40. quando pluuias præſagiant 346.38. quando & quomodo migrent 332.46. quando orbicularem figuram in volatu efformet 334.15. quem ducem eligant 335.42. quibus auibus capiantur 341.46. ab ijs quid didicerit Palamedes 326.56. quo vento volent 335.24. redeuntes ſine ordine volant 337.17. rubra vbi 327.45. Sceleti icon 330. ſenſus 332.1. ſerpentibus an veſcantur 338.40. ijs ſtolidior qui dicatur 357.14. Synonyma 326.1. vigilantiæ 336.22. vitis lachrymamoritur 345.4. uolatus 332.12. earum volatum vt ſuperaris Cyrus rex 333.32. vox 339.1. cur tam longè ob auditur 331.15. vſus in cibis 357.23. vſus in externis 360.7. in medicina 359.30. vt aduerſus rapaces aues ſe defendant 344.50. vt Aquilas fallant 357.1. vt eas timeant 343.36. vt enutriantur 338.25. vt coquendæ 357.16. vt excludantur 338.20. vt rete capiātur 24.1. vt ſaginentur 338.27. 357.35. vt ſexu diſtinguantur 331.7. Zelus ergo fœtus 340.50

Grus Balearica quæ 327.46. hiſtoria 361.12. maris icon 362. fœmina 363

Grus Balearica Plinij, quæ Bellonio 360.21.

Gruis Iaponēſis icon 364. hiſtoria 365.1.

Grus marina qui piſcis 325.46.

Grus lapidis genus 355.56.

Gruiſpes herba 348.3.

Gruaria herba quæ 347.32.

Gruere quid 339.1.

Gulo quæ auis 286.20

Gulones marini 149.8

in Guloſum emblema 575

Guſtarda auis Scotica hiſtoria 163. icon ibidem

Gypaetus 5.48

Gyrfalco vt Auſterum ferorum hoſtis 158.45

H

Hæmatopus 397.10. etymum 443.25

Hæmatopus Bellonij quæ 443.40. eius deſcriptio & icon 447

Hæmatopodis Scaligeri icon 508

Hæmatopus Turneri quæ 443.42

ad Hæmorrhoidas 40.40. 139.5

Halcyon 498.13

Haliaetus 84.57. eius pedes 434.24. quę auis Scaligero 397.20

Haliaetus Virgilij differt ab Haliaeto Ariſtotelis 397.50

Harpe quæ auis 68.8. 84.58. diſſidet cū laro 67.54

Harpyia 62.58. vt in prædam ruāt 85.4

Hector Aquilæ comparatus 25.9

Hedyſarum 43.47

Helena cur Vrinaria dicta ſit 37.30. cur tam pulchra nata 2.26. ortus 36.50. eius ſydus nautis infauſta 37.28

Helorij hiſtoria 427.40. etymum 427.50

Herba Roberti 347.53

Hercules cur celebris 37.46. eius vigilantia 336.22

Herodius 44.2. cur inter impuras aues 56.22. de eo locus Dauidicus explicatus 375.24

Hiaticula hiſtoria 436.9

Himantopodis hiſtoria 443.20

Himantopodis anſeris hiſtoria 443.46. maris icon 445. fœmina 446

Hipparios quæ auis 283.50

Hippopotami impietas 305.35. quale animal 305.34

Hierofalchi 375.12

D. Hieronymi obſcurus locus correctus 348.50 349.1

Hirundo 326.2. canit lugendo 3.3. cycnis non eſt quot contendat 35.18. de ijs & cycnis apologus 34.3

Hirundo aquatica 485.13

Hirundo marina 63.55. quæ aues ita vocentur 500.55. eius deſcriptio 500.40. icon 80

Holor 6.10

Homines agiles vt generentur 38.10. cur mortem timeant 3.25

Horatius cur in cygnū ſe verti dicat 32.2

Horionis hiſtoria 443.1.

Hoſpitalitatem à Ciconijs diſci 303.44

Hoſtis profligati hieroglyphicum 305.54

Humilitatis exemplum 352.9

ad Hydropem 138.47. 140.20

ad Hydrophobiam 134.39

Hyemis præſagium 373.36. pluuiæ 345.29. eius qualitates quomodo præſagiāt Aquilonares 139.33.

Hyena hyemis felle interimitur 316.2

Hydere in fluuium mutata 23.33.

Hyperina in Fulicam verſa 98.3

Hypocritarum hieroglyphicum 33.43

Hyrcinna fluuius cur ſic dictus 128.20

I

Ibis 5.54. 437.21. Aegypti propria eſt 314.30. ætas, nidus, partus 315.30. antipathia 316.20. aquam non ingreditur 314.30. aquam ſordidam aut veneno infectā nunquā bibit 316.13. cādida vbi 322.45. caro 318.56. vna ibidem eius cum Ciconia ſimilitudo 312.10. eius cordis magnitudo 314.16. ita cur Coruinus dictus 316.36. cur Apollonius Rhodius 46.de ea cur poſt Ciconiam agat author 312.1. cur apud Aegyptios in honore habita 315.10. cā cur adorent Aegyptij 317.16. cur auis impura 318.54. cur inter impuras aues 56.15. cur luna ſacra 317.50. cur ita Licurgus dictus 317.2. cur in menſis prohibeatur 57.15. cur Mercurio ſacra 317.30. cur in palmis nidificet 315.34. denominata & cognominata 316.34. emblema 318.34. forma, deſcriptio 314.1. genus, differentiæ 312.44. hieroglyphica 318.4. inteſtini mira longitudo 314.22. icones in nummis 319.10. munditia 315.10. myſtica 317.4 naturæ, mores, ingenium 315.1. nigra vbi 312.45. eius occiſores qua pena apud Aegyptios afficerentur 317.30. quæ corporis parte coeat & pariat 315.15. eius ſanguis quæ herba 317.3. Synonyma 312.21. vbi ſint 314.40. vbi & cur occidere nefas 312.10. vbi nidificet 315.32. victus 315.46. vſus in cibis & medicina 318.50. vt à Ciconia differat 312.50. vt ſerpentibus miro modo infeſta 215.56. 316.1

Ibis alba quæ 194.9

Ibidis Bellonij icon 313

Ibyci Grues de quibus dicantur 557.17. de eius morte hiſtoria 550.20.

in Ichneumonem anem verſus Philæus 98.15

Ictherus quæ auis Ariſt. 136.20

Idomeneus cur Larus dictus 63.330

in Ignauos emblema 408.25

ad Ignem ſacrum 40.43. 136.28

Imag-

INDEX.

Insantopodes quæ aues 443.25. *qui populi* 27
Imburum quid 146.2
Immunditiei hieroglyphicum 306.20. 318.25
ad Inflammationem cum dolore 136.25
ad Ingenij bonitatem 142.26
Indi cur Cycnos oderint 24.36
Inglunie quos aues carcant 438.10
Ingruere quid 349.54
Innocentiæ hieroglyphicum 32.54
ab Insidijs tuti munimenti hieroglyphicum 305.44
pro Inuido ponitur 7bis 136.40
Iracundiæ typus 312.6
Ibidis simulacrum 120.40
Isocratis panathenaica oratio in senio conscripta 32.37
Ispida 83. 150.500. *i. aquimoca* 518.13. *Alcyonem aphonon vocat Bellonius* 500.20. *Alcyonis species est* 518.20. *etymũ* 518. 34. *forma, descriptio* 519. 2. *genera* 518.50. *iconi* 521.40. *pullorum numerus* 521.20. *quibus vescatur* 521.15. *Synonyma* 518.30. *vbi ni dificet* 521.17. *vsus in cibis* 521.25. *vt tineas arceat* 521.30
Ispida Indica descriptio 519. 558.520.1. *icon ibidem.*
Ispida Vria genus 256.15
Ispida vulgaris icon 520
Iudæi cur Melancholici 285.31. *frequenter Anseribus vescuntur* 128.45
Iunconis etymum & tota historia 487. 26. *icon* 488. *alia ibidem*
Iunco Bellony quæ 487. 43 *icon* 489.
Iuppiter in Cycnũ versus Nemesim componit 36.45. *eius & Ledæ fabula* 36. 35. *explicatio* 37. 20
Iupiter Pelargicus 303.18
Iynx vbi nunc Alcyon vocetur 497.48

L

AD Labiorum rimas 137.25
Laboris tolerantiæ hieroglyphicum 353.53
Ledæ & Iouis fabula 36.35
Lampon quis fuerit 126.2
Lauam appellauit Martialis Cycni plumas 42.24
Lapwinga quæ Anglis 523.55
Lari equinoca 62. 40. *an lateat* 66.8 *cũ Anate & harpe dissidet* 67.54. *antipathia, sympathia* 67.30. *caro qualis* 70. 30. *a Ceppho vt differat* 88.36. *cerebri vsus* 70.38. *de vs cur post Artemisiam agat author* 62.36. *cur Delphinum insequantur* 66. 20. *cur Mercurio sacer* 69. 20. *cur Herculi* 69.17. *eos cur non edamus* 70.28. *ab eo denominata* 68.46. *etymum* 63.41 *forma, descriptio* 64.30. *genus, differentiæ* 64. 4. *bians de quibus dicatur* 69.58. *hieroglyphica* 69.24. *hominum amantissimi sunt* 67.35. *locus, victus* 66.1. *Ad*
nedulas amat 67.50. *mystica* 69.5. *eiº natandi velocitas* 67. 16. *nidus, partus* 67.20. *eius nomine quæ aues comprehendantur* 63.15. *non esse Milui genus* 64.4. *de vs, olim hominibus fabula* 67.46. *is in paludibus de quibus dicatur* 70.9. *pennarum vsus* 70.50. *præsagia* 68.15. *quare Mercurio sacer* 63.44. *qui prouerbio locum dederit suæ garrulitate* 78.58. *quibus dijs sacer* 69.4. *eos quomodo Belgæ capiãt* 68.30. *Synonyma* 62.48. *ventris vsus* 70.46. *eius vitam viuere qui dicãtur* 69.50. *eius volatus, natatus* 66.25. *vsus in cibis* 70.25. *in medicina* 70. 36. *vt coquantur* 68.23. *vt conchylijs vescantur* 66.24. *vt oliuis inliciat* 66.26.
Larorum albornm genera 71.14. *Ardeæ inimici sunt* 272.41
Lari albi maioris descriptio 71.22. *minoris* 71.30. *vt capiatur* 51.55
Lari albocinerei torque cinereo icon 77.
Lari cinerei descriptio 73.1. *Synonyma* 72.30. *vt pro ætate variet* 73.18. *maioris icon* 74. *minoris* 75
Lari cinerei alterius rostro & pedibus rubris icon 76
Laroruni cinereorum aliorum descriptiones 72.36
Larorum fidipedum historia 82.50
Lari fidipedis alterius descriptio & icon 83.2
Lari maioris authoris descriptio 64. 40. *icon* 65
Larus marinus Frisiorum 84.46
Lari nigri historia 81.1. *icon ibidem fidipedis icon* 82
Lari piscatoris icon 79. *historia* 80.1
Larus insula 62. 43
Larus piscis 62.42
Larius lacus vnde dictus 68.46
Larinum quid vocetur 68.58
Larini boues vnde dicti 68. 54.
ad Lassitudines 136.15
Latiporpyra 437.46
Latiporphyrides aues 437.42
Laurifolia cur Anserina non edat 310.5
Ledæ fabula mysticus sensus 2.32.48 *diuersa à Nemesi* 128.10
Lenticula palustris anatina cur dicta 177.58
Leonis adipis facultas 134.47. *vt ignem timeat* 52.46 *sine ferro vt Phylius occiderit* 39.86
Leonicus Tomæus vnde moriendum sibi prædixerit 350.1
ad Lentiginem remedium 40.37
Lentinus cur ex cornu cycnus factus esse dicatur 6.4.48
Leges Ciconiariæ 299.4
Libidine nimia confecti hieroglyphicum 375.50
Libya aues quæ 326.36
Limosa historia 434. 16. *icon* 435
Lingulaca q̃ 45 220. *vnde dicta* 319.30
Linurgi quæ aues 148.36
ad Lippitudines 308.48
Litera prima hieroglyphicum 318.23
de Litterarum inuentione quædam 334. 40. 335.1
Lomsbay auis Indica historia & icõ 543
Loripes auis quæ & eius historia 443. 444. *de ea carmen* 444.35
Lomia quæ auis Anglis 249.58
Lunam cur purpureum dictum 7.13
Luscinia 62.55. *fluuiatilis* 522.39
Lychnites lapide cur vtatur Ciconia 296. 45
Lygea herba quæ & cur cycni in nidis portent 18.20

M

MAcromite auis quæ Græcis modernis 424.50
Malo Punica quæ animalia intereant 68.14
ad Mammas à partu cõseruandas 158.42
ad Matricis tumores 143.30
Meanes descriptio 235.46. *quę auis Alberto* 72.44
Meleagris quę Scaligero 196.54
Medicinę hieroyl. 305.46
Meleagrides Isidi immolatę 120.20
ad Memoriæ lapsum 359.54
in Mercatores prouerbium 69.50.
Mercurio cur Ibis sacra 317.30. *Iaro cur comparatus* 66.45. *vnde literas inuenerit* 335.10
Mergæ quid 239.16
Mergina quę herba 245.18
Mergo 242.2
Mergitis quę Plinio 239.10
Mergus 365.44. *æquinoca* 238.34. *ab Aethyia non differre* 240.3. *anatibus magis aquaticus* 243.25. *alius temporibus alias voces emittit* 244.48. *carnis qualitas* 247.4. *cum Ciconys pugnat* 301.55. *cognominata & denominata* 245.1. *cur Diuæ vocet Aratus* 243.58. *cur loca aprica amet* 242.34. *edacissimus* 244.3 *& cur* 13. *fellis & eorum facultas* 247.37. *forma, descriptio* 242.40. *genera, differentię* 242. 20. *hieroglyphica* 245.23. *ieiunij eius facultas* 247.34. *locus, natãdi peritia, victus* 243.14. *mirus eius vsus ad capiendos pisces* 246.30. *muti & surdi à quibus statuantur* 244.45. *nidus, partus, incubatus* 244. 20. *eius nomen cur Erysichthon meruerit* 245.8. *ab eo præsagium* 182.1.246.24. *prouerbia* 245 40. *quę auis Ornithologo* 240. 39. *quibus inimicus* 245.50. *sensus, vox* 244.40. *Synonyma* 239.50. *vbi & quot ova pariant* 244.20. *ventriculi facultas* 247.26. *vsus in cibis* 247. 1. *in medicina* 247.20. *vt ab Anatib° differãt* 242.53. *vt capiãtur* 246.1
Mergorum aliquot historia quorum nomina tantum vulgaria nota 274.1

Mergus

INDEX.

Mergus albus, 278.18. descriptio 282. 50.
Mergorum anatiformium historia 282. 40
Mergi Bellonij descriptio 240.30.icon 241
Mergi cirrati maioris historia 283.1 icon capitis ibidem
Mergus cornutus 242.29
Mergi glacialis descriptio 279.57.281. 1.16.icon 280
Mergi longirostri descriptio 281.45
Mergus magnus Alberti 84.50.261. 58
Mergi maioris descriptio 276.22
Mergi mustelaris descriptio 281.27
Mergo mustelari leucomelana congeneris icon 278.eius aspera arteria icon 279
Mergus niger 93.4. qua auis Alberto 93.39.descriptio 281.55.
Mergi ranceduli descriptio 281.50
Mergi Rhenani descriptio 274.38.icon 275
Mergi alterius Rhenana congeneris descriptio 276.15
Mergi rubri descriptio 281.52
Mergi scopulus vbi & cur sic dictus 245.16
Mergulus 44.25.85.15
Mergulus niger Alberti 281.58
Merganseris maioris descriptio 285.50
Merganser minor qua auis Ornithologo 285.35
Merracki qua aues Helvetijs 149.6
Merula colorem mutans 260.53
Merula aquatica 485.13
Merula aquatica Ornithologi icon 486
Militia hieroglyphicum 305.50. eius signum color ruber 319.58.
Milvus 44.9 326.2.365.35. Anseri hostis est 116.50. vt capiatur 71.72
Milvus palustris 68.8.
Misericordia a Gruibus discitur 351.46. eius hieroglyphicum 56.21.
Molliceps Aristotelis 476.32. Longolij 135.20
Monedulam amat Iarus 67.50
Monialis alba qua auis 274.474 fusca descriptio 282.40
Monstrum anserino collo natum ex adulterio 147.38.
Monstra marina quo tempore cauenda 113.57
Mopsi in diuinando peritia 23.44
Morsex Alberti 262.40
Morinelli Anglorum descriptio & icon 140
Mors omnibus animantibus communis 39. 14.cum sedulo meditantis hieroglypho cum 125.30
Moschouitarum duces cygnos assos quibus apponant 4.5
Motacilla generis icon 486
Mus volans 1.30
Musca hieroglyphicum 30.25.eius symbola quod Aegyptij intelligerent 30. 24
Musci fenis hieroglyphicum 30.20

N

Nanus Athlas quid 6.19
ad Narij varias affectiones 138. 23
Natare quibus didicerit homo 1.54
Nanes cur cygno potius quam alijs auibus ornarent veteres 2.7
Nauium Graecorum & Romanorum nomina 1.55
Nauta recte cygnis similes 26.44
Nauigandi artis inuentio 1.56
Nauigationis felicis praesagium 246.30
Naupliadae volucres quae 276
Nebla quid 175.3
de Neuesi fabula 36.38.40 diuersa à leda 128.14
Nepa quae auis Alberto 472.15
ad Nephritim 109.26
ad Nernorum affectus 308.42
Nestoraphium vbi & quomodo extruendum 179.55
Nisus qua auis Scaligero 297.24
Nix cur purpurea dicta 7.28
Noctua 5.27. 62.56. 312.29. 365.58. 437.20. eius augurium felix 374.30
Numenius qua auis veteribus 424.25. eius etymum 424.32. historia 424. icon 426. capitis icon 427. de eo praeterbitur 424.30
Nycticorax 44.26. 365.47 qua auis 55. 24. descriptio ex Ornithologo 271.55. icon 272
Nycthegreton quae herba 122.33.
Nyctilops qua herba 122.35

O

Oedicnemi similis descriptio 338. icon 339
Oca quid Etymologo 100.37
Ocnos qua auis Arist. 468.34
Ocni funiculum texere quid 408.10
ad Oculorum vitia 137.10.308.48.
Oleor 6.3. quid significet 2.21. vnde dictus 6.8. pro auore 1.14
Olorum herba & eius natura 17.45
Omphalos sive vmbilicus terrae 22.15
Onocrotalus 1.28. aquinoca 43.30 eius 46.47. antipathia, pugna 4.30 cur Christiani non edant 7.20 cur edentes Aegyptij 44.cur cum cygno non subiungat auriga 42.45.eius cum cygno similitudo 42.45.cur Rauennas dictus 51.53.descriptio 46.12.ex Ornithologo 50.2. emblema 60.44 eundem esse cum Pellicano 43.1. etymum 45.6.femina icon 49.genera 45.18.hieroglyphica 51.38.inglunies eius vsus 57. 40.eius tum internarum, tum externarum partium descriptio 50.24.maris icon 48.mores 52.10.mystica 55.12. nidus, partus 53.50.non esse Ardeam stellarem 43.24.eius ossa cur sine medulla 51.24. ova qualia 53.34.quae loca habitet 51.35.soliditas 55.50.quoties anno bibat 53.40.Synonyma 44. victus 53.36. volatus 53.20.vox 53. 20. vsus in cibis 57.10. in medicina 57.30. eius veri descriptio 50 40 in eius vitro quomodo pisces & conchylia continentur sine casu in gulam 51. 20. in eo puer inuentus 50.47. vt capiatur 55.1.vt contra accipitrem se defendat 54.36.vt pullos educet 52.13. vt conchas voret 54.16. vt pisces capiat 53.50
Onocrotalus Indicus 45.56
Orator per cygnos significati 32.35
in Orchilum versus Alexander 98.14
Ordinem seruantis hieroglyphicum 353. 46
Orpheus in cygnum cur dicatur mutatus 31.58
Oryxometra Bellonij qua 455.25.icon 456
ad Oris vlcera 138.31
Osyna 45.5 qua auis Alberto 44.50
Osprage 5.48 44.54.92.26
Otus 305.29.vt capiatur 442.20
Ouidius correctus 122.26
ad Ozenas 138.24

P

Padus cur Olorifer dictus 17.30
Palamedis auis qua 326.50.quid a Gruibus didicerit 326.54.quot literas inuenerit 326.53
Pallas cur athyia cognominetur 345.1.
Palmipedes aues quae 1.43
Palumbus sylvestris 305.35
Papirza qua recentioribus Graecis 100. 36
Pappare quid 100.55
Pappos 175.11.53
ad Paralysim 141.9. 187.2.308.54. 359.34.54
Parasitus cur laro assimilatus 69.57
Parcus auis 124.23
Pardalis maris icon 531
Pardalis quo tempore appareat 532.8. eius vox qualis 532.40. vt capiatur 532.20
Pardali Bellonij congeneris icon 530.
Pardalis Aristotelis 528.45.529 4.eius historia 533.20. vnde dictus 533.34
Pardi adipis facultas 134.48
Parentibus quantum filij debeant, Ciceronis exemplo docemur 303.44. 304.7.eos senes alere eodem exemplo docemur 299.4
Parra quae auis 97.36.524.35
ad Partus difficultatem 140.1.ad eum faciliandum 70.44.144.50
Parus palustris 487.56
Passeres agri 526.18
Panarina herba 178.1.qua Italis 123.

Pauo

INDEX.

Pauo malevolus & glorioſus 109.11
Pauo agreſtis 124.15
ex Pace vbertas 115.10
Peccatoris pœnitentiam agentis hieroglyphicum 33.24
Pecten Veneris 147.32
Pecorum prouentus præſagium 302.12
Pelarga 303.20
Pelargi qui dicti 303.6.16
Pelargica lex qua 291.47
Pelergicus murus vbi 303.42
Pelecan Ariſtotelis qua anis 42.53
Pelecan Ornithologi qua anis 42.56
Pelecanus Coturnicem odit 54.58. contra corvos & vultures pugna 54.44. cur ſemper macilentus 54.16 cur inter prophanas aues nominet ſcriptura 56.10. cymum 44.47. fellis vſus 57.32. hieroglyphica 51.38. eius imprudentia aut ſtoliditas 55.41. myſtica 55.12. pietas erga fœtus 52.15. vt capiatur 55.1. qua loca amet 51.50. qui non ederent 57.15. vbi nidificet 53.33. vſus in cibis 57.10. Vt pictores fingant 45.18. 46.10
Pelicanus Ornithologi 384.55
Pelecani pictorum & vulgi icon 47
Pelecanus piſcis 43.38
Pelecinos herba 43.44
Pelecinus Oppiani qua anis 421
Pelonitis herba 303.26 347.34
Penelope anatis genus 202.34 maris deſcriptio 218 32. icon 219. fœmina 220
Penelopis Ornithologi deſcriptio 218.13
Penelope calculus dictus 217.26. Ludus 217.20
Pepulorum nobilium Bonon. galea cycno ornata 41.46
Perdices vt retecapiantur 24.1
Perdix ruſtica 455 18. icon 471.
Perdix ruſtica Martialis 471.30
Perdix ſylueſtris 471.27
Peregrina quibus dicantur marina 45.27
Pes anſerinus qua herba & eius vires 122.35
Pes Columbinus 347.47
Peſtis & famis præſagium 192.8
Phalacrocorax 93.21. an idem cum Corvo aquatico 261.50.267 1. deſcriptio 267.50. icon 268. altera ex Bellonio 269. victus, aucupium 270.1
Phalaris cur Veneri immolatur 261.34. qua anis 242.33.93.3.260.36. hiſtoria, deſcriptio, ſynonyma 260.20. locus, victus 261.1. de ea myſtica 261.30. vſus in cibo 261.20. vt capiatur 261.10
Phaleris quid 160.30
Phaſcades aues quæ 250.18. Anatis genus 202.34
Phaſcalis hiſtoria 207.46
Phelini aues 148.32
Phœnes quæ anis 92.26.
Philomela canit lugendo 3.3
Philoſophos cycni ſignificant 32.44
Philoxeni guloſitas 328.30
Phocarda qua anis 207.2
Phœniceus color cur ſic dictus 319.44
Phœnicopes 397.10
Phœnicopterus anis eſt aquatica 320.10. Caio immolatus 323.50. forma, deſcriptio 320.30. icon 321. cygnum 320.1. mandibulam monet ſuperiorem 323 28. partes quę præcipuè commendentur 323.44. quomodo ad cibum præparandus 323.15. vſus in cibis 323.30
Phœnicopteri alterius icon 323
Phœix 403.26
ad Phthiſim 138.47
Pica 5.43.326.15.365.34
Pica marina anatis genus 202.42. deſcriptio & tota hiſtoria 215.1. qua anis Gallis 443.40
Picus 365.33
Picus marinus 499 55
Pietatis mutua inter parentes & liberos hieroglyphicum 305.30. eius nomen qui meruerint 309.53. quid moneat 152.20. eius ſymbolum in antiquo nummo 309.53
ne Pili renaſcantur 247.30
Pindarus cycnus dictus 31.55
Pipio 327.24
Pipizo 348 38.
Pipo cum quibus dimicet 98.17. 17.2. 43
Piſcis quid Ariſtoteli 53.46. capiendi augurium 62. 23. copia præſagium 90.52. quibuſdam cur duæ veſiculæ 29.16. vt ſponte ad Ardeas accurrunt 372.5
Platea vnde dicta 384.33
Platea Gaza 44.46
Platea Plinij qua anis & hiſtoria eius 384.18
Platea Ciceronis qua & eius hiſtoria 384.18
Pleiadum nomina 510.50
ad Pleuritidem 187.1
Plinius correctus 349.25. 500.50. error 68.4. 248.34
Pluuia præſagium 26.15. 182.1.205. 40.346.18 478.56.510.15.458.40
Pluuialis forma, deſcriptio 529.16 genus, differentia 529.1. eius inteſtina cur vacua 532.2. locus, victus 535.50. Synonyma 528.94. vſus in cibis 533.1.
Pluuialis cinerei hiſtoria 533.20. icon 534
Pluuialis Gallorum 525.14
Pluuialis maioris icon 535. hiſtoria ibidem
Pluuialis marina 533.27
ad Podagram inueteratam emplaſtrũ ex pericntia nptum 309.32
Poëtas cur Cycni ſignificent 30.30
Poëta mali hieroglyphicum 125.24. qua ætate mulieres 30.36
Poëtices efficacia 38.5
Policię exercendæ exemplum à Gruibus 351.10
Pollucis ortus 37.15. eius ſydus nautis infauſtum 37.27. corona 24.23. nauſtus 26.47
Pomum amoris 315.24
Porphyrio 1.26. 38. æquinoca, Synonyma 437. 10. eius alui excrementum 442.4. cur inter impuras aues cenſeatur 561.5. cur Judæis interdicti? 442.28. cur eum veteres alerent 442.56. cur in menſis prohibeatur 57.15. de eo fabula 442.54. forma, deſcriptio 438.1. eius & Galli mutua benevolentia 441.28. indocilis eſt & nunquã mãſueſcit 441.34. icõ 432 alia 440. lauari & pulverari gaudet 441.45. eius laudes 441.24. laudatiſſimi vbi 448.50. eius mira pudicitia 441.1. mores, ingenium 441.1. nemo cum in cœna appoſuit 442.30. in occulto comedit 441.38. cum Pelecano confunditur 43.28. 437.16. eius pudicitia 437.52. qua loca amet 438.46. quibus veſcatur 442.6. qui ita dicti 437.25. quos ſignificet myſticè 442.47. volatus 442.10. vſus in cibis 442.23. Solus animum morſu bibit 441.50. vt capiatur 442.16
Porphyris anis quæ 437.32
ad Porriginem 136.58
Poſſidonis anis 499.32
Potentilla herba 123.1. Synonyma ab an fere petita 123.30
Poynges etymum 240.16.50
Prædicatoris hieroglyphicum 33.24
Proſerpina cur anſerem manutenere pingatur 128.16
Protegeuſles animalis Indici guſtus 119.43
Prudentiæ hieroglyphicum 353.35
Pſittacus ſibi mortem prædicet 21.54
Pſittaci marini hiſtoria, & icon 560
Pueri in olorem mutati fabula 29.30
Puffinus Anglorum qualis 257.2. eius deſcriptio 238.1.
Pulli cceni biroſtri icon 545. quadrupedis 545. alterius quinque digitos in vtroque pede habentis 545. item trepidis 545
Pullus aquæ qua anis 93.4. quid Alberto 176.38
Pumex Alcyonius quid Theoph. 512.15
Purpura pro verborum elegantia 7.31.
Purpureus color pro re pulchra 7.8. vt à rubro differre dicatur 329.50
Pygmæi an dẽtur 342.20. etymum 342.36. cum Gruibus pugnantium hiſtoria 342.20
Pythagoras quam litẽrã inuenerit 355.4

INDEX.

Q

AD Quartanas 247.25
Querquedulæ historia 206.29. Anatis genus 202.34. etymum 206.37 genera, descriptio, locus, educatio 207.10. vt à Boschade differat 206.26
Quercera quid 206.46
Querquedulæ primæ icon 549. alterius 550
Querquedula cristata 251.27. descriptio 210.30
Querquedulæ Indicæ descriptio 209.23. icon 551
Querquedula maioris historia 211. minoris 207.50. forma, descriptio 208.30
Querquetulana porta cur sic dicta 206.50

R

RAbos forcados auis Indicæ icõ 344
Rabos de iuncos icon 544
Rallus vt à Fulica differat 99.1
Ralla Anglorum historia 455.1
Rallus Italorum historia 98.50
Ramphus quæ auis Kiranidi 449
Ranas cur cygni edant 18.27
Reciconiare quid 298.50
Recurui rostra quæ auis 288.18
Redshanca quæ auis Anglis 453.46
Redshanck quid 298.50
Reipub. bene gerendæ exemplum à gruibus 351.10
ad Regnum dolorem 359.43
Rhintace Plutarchi 518.49
Rhododaphnes foliis cur abstineat author 110.5
Rostrix 472.1
Rostrum quæ nauis pars 2.2
Rupex quæ auis 536.36
Rupex Arist quæ Bellonio 380.2
Rupex quorundam 327.51.
Rusticula 471.33. cum quibus auibus confundatur 471.40. genera 471.35. 472.20
Rusticula Syluatica historia 476.10. icon 477
Rynchus de quibus dicatur 223.48

S

SAcerdotum superiorum hieroglyphicum 33.32
Salubritatis hieroglyphicum 318.15
ad Sanguinem sistendum 136.35. 143.7 si ex cerebro profluat 137.4. Si è naribus 143.18.
Sanna poetica 293.7
Scharõi Germanorum descriptio 262.51. pellis vsus 266.50
Scheldra Ki quæ aues Anglis 149.6.
ad Scirros 136.26
Scolopacis historia 471. aquatica. synonyma 471. auis pulueratrix est 474. 33. carnis eius qualitas 475.50. cur Arist. migratoriam non faciat 474.19. eius etymum 471.16 forma, descriptio 472.30. hominem mirè diligit 474.50. icon 423. inglunie caret 474.40. mores et ingenium 474.54. quibus vescatur 474.33. quibus in locis libenter degat 474.24. quo tempore magis conueniant 476.4. quo tempore possimùm appareant 474.6. volatus 475.6. vt capiantur 475.20
Scolopacis minoris carnis qualitas 478.48 forma, descriptio 476.50. genera differentiæ 476.44. icon 479. præsagium 478.54. Synonyma 476.30. vbi abundet 478.10. vt capiantur 478.10. quibus vitiletur 478.40. vox 478.58
Scolopax qui pisces 471.1
ad Scorbutum 144.53
ad Secundas expellendas 140.14. 247.34
Securidica 43.47
ad Sedis vitia 138.48
Serenitatis præsagium 346.45. 347.20
ad Serpentes pellendos 319.3. quomodo omnes reddantur immobiles 316.28. cygnos oderunt 25.52. voluptatis symbolũ sunt 306.14. eorum tactus 110.43
Sideritide herba ad quid vtatur anser 110.1
Silentij hieroglyphicum 124.43
Sitta aquilæ pugat 301 43. eius descriptio & icon 538
Smerilius quæ auis 397.16.
Sol purpureus cur dictus 7.18.
Solandis quæ auis 162.35
Solitudinis hieroglyphicum 56.33
ad Somnum conciliandum 137.6. 376.26.
ad Sordidos 318.34
Spadiceum colorem esse diuersum à phœniceo 319.44
Sparnerius quæ auis & vnde dicta 397.26.
ad Spasmum 141.34. oris 319.48
Sperga Venetis quæ auis 251.35
Spem in aduersitatibus non abiciendam esse alcedo docet 513.4
Sterna historia & icon 78
Stolidi hieroglyphicum 551.40
Stonchattera quæ auis Anglis 458.16
ad Stranguriam 143.36.
Strepere de ansere 112.16
Struthio cur chasida dictus 293.38. eius pennis galeæ ornantur 41.38.
Strymonius grex de quibus auibus dicatur 327.3
Stryx 5.18
Studia honesta qua 19.22.
Stultitiæ hieroglyphicum 91.23
Sturnus 92.18. vt vocent Græci 63.23.
Stymphalides veterum 524.41.
ad Suppuratos 138.45
de Sue coniectura 23.24. cur ficubus alatur 331.17
Syrena olores putata 21.48

T

TAlpa 532. 437.20
Tantalus auis nomen 366.50
Tarlinus quæ auis Siculis 424.10
Taurum vinum vt ad aram Iouis pertraxerit Phylius 4069
Taurus auis 403.25
Tela quæ auis 208.16
Tempestatis præsagium 97.2. 119.36. 246.27. 302.30. 346.30. 373.43. 510.10
Tenedos insula vnde dicta 38.24
Tetrinire quid 178.23
Thraces quæ aues 242.35. historia 249. vt natent 259.32.
Thyria & cygni fabula 3946
Thyrreni cur pelagi dicti 303.16.
Tibia vnde antiquitus parcus 362.10
Timandra ortus 37.15
Tolleno quid 292.20. 325.36
ad Tormina 186.4. 359.35.
Torquatus quæ auis Italis 424.15.
Totani historia 439 30. icon 430
Totani Ornithologi icon 557
Tranquillitatis hieroglyphicum 514.50
Tremulus auis 525.35.
Tringa historia 480.1. icon 481.482. 483. maioris descriptio 480.20
Tringa Turneri descriptio 487.7
Trochilus 424.27. historia 288 30 etymum 288.40. icon 289 mares & fœminæ vt inuicem pugnent 290.14. eius & crocodili mutua officia 288.58. varia genera & nomina sunt 290.4. de eo variæ opiniones 288.40. veritas 288.35.
Trochilus Arist. quæ auis Alberto 276.44.
Trochyli enydri icon 559
Trochilus terrestris 485.54.
Tyna quid 45.10.
Truo quæ auis 45.10. de eo emblema 57.4
ad Tumores omnes 136.35.
Turdi magnitudo 489.5. colorem mutat 260.53.
Turdus aquaticus 482.17
Turneri error 72.14.
Turris olorina 23.54.
ad Tusses 145.37.

V

VAnelli historia 523.40 equinoca. synonyma 523.50. etymum 524. 46 forma descriptio 525.25. 48 526. genus, differentia 525.3 hyemat latet 6.10. locus, victus 527.30. 501. volatus 527.43. mores, ingenium 527.10. eius stultitia 527.16. visus in cibis 528.11. vt capiatur 528.13

INDEX.

Vanelli candidi 525.10
Vanellus fuscus 528.43
Vanelli sine crista 525.10
Varus poëta cycnus dictus 31.52
Varus Sophista pelargus dictus 305.1
Velum pro ala 2.4
ad Venena 136.41.141.46.56.186.13. 206.1.247.24.309.17.359.30
ad Ventriculi eruditatem 143.20. *ad eum fouendum* 266.50
Venti præsagium 68.20. 90.58.97.2. 155.52.182.1.205.40.246.25.373. 48
Venus in aquilam versa 36.44. *cur Euplea dicta* 30.7
Veris præsagium 302.18.345.18. *hieroglyphicum* 305.37. *purpureum cur dictum* 7.20
Veritatis hieroglyphicum 32.55
ad Vesicæ vitia 143.35
Vespertilio 5.30.312.29.365.58.437. 20. *dentes habet* 7.41. *eius & Ciconiæ odium reciprocum* 302.1. *ab eo vi se vlciscantur ciconiæ* 236.36
Victimæ antiquis frequentes 121.20
Vigilantia hieroglyphicum 353.1.
Vim vi pellentis hieroglyphicum 33.26
Vinum anserinum quid 123.36
Violentiæ cohibendæ hieroglyphicum 305.30
Vipio quid 349.1. *in pretio fuit* 358.22. *quid Plinio* 327.24
Virgilius cycnus dictus 32.12
Viscum quod aqua nō corrumpitur 204. 24
ad Vitæ diuturnitatem 134.26
ad Vlcera inflammata 140.36
Volinarus quæ anis Alberto 44.53
Volucris fœmina 6.30
Voluptatibus immergi pro mergos significatur 245.26. *earū symbolum* 306. 14
Vpupa 5.37.44.2.24.365.40.437.23. *in honore apud Aegyptios* 294.2. *quā auem Angli ita nominent* 523.54
Vria quæ anis 242.33. *eius historia* 250. 1. *etymum* 260.13. *pedum eius constitutio* 251.50
Vria maior 251.48
Vriæ Bellony descriptio 251.50
ad Vrinæ stillicidium 139.17
Vrinari quid 249.30
Vrinatricis historia in genere 249.1. *etymam* 249.30
Vrinatricis primi generis descriptio 249. 50. *secundi & tertij* 250
Vrinatricis tertij generis Turneri descriptio 248.20
Vrtica anserinos cōtactu mortifera 135. 43. *ne pullis noceat quid agendum* 133.50
Vtamania quæ anis in Creta 240.30
ad Vteri affectus 142.18. *dolorem* 139. 23. *mollitiem & collectionē* 139.35. *procidentiam* 140.54. *inflammationem* 140.34. *strangulatum* 140.30. *pustulas* 140.34. *ad eum purgendum* 139.46
Vuigena quæ anis 208.16
Vuorcoccus Anglorum 471.41
de Vulpe apologus 360.23
Vulpanser 148.57. *eius in cibo laus* 161. 50. *cognominata, denominata, prouerbia* 161.1. *ei cur honor ab Aegyptijs habitus* 162.46. *hieroglyphicū* 161. 30. *ingenium, mores, pugna* 160.50. *locus, partus* 160.23. *ouа qualia* 161. 55. *pictas in prolem* 52.43. *synonyma, forma, descriptio* 159.40
Vultur 44.10 *fimi eius facultas* 548. *vitios vt Phylius ceperit* 40.1. *cycnis inimici* 25.48. *pictas in prolem* 52.31. 46.16. *pugna cum ciconijs & pelecanis* 5444
ad Vulua vitia 139.20. *duritia.* 40.40

X

X *Ilornita quę anis Græcis* 472.6

Græca.

Λιτύια 92.19. *quæ auis præcipuè Græcis* 238.40
Αἰθύιαι ἀνδες 245.20
Ἀληροχλωικοι 128.1
Ἄλκυων & *eius historia* 498.12
Ἀντιπελαργεῖν quid 298.50
Ἀντιπελαργωσις quid 299.24
Ἀνταλτηριον ξυλινον 292.55
Ἄραμος 366.16
Ἀρδιολη 366.49
Ἀσκολοπαξ 471.1
Ἀστερίας 423.10

B

Βάσκα 206.36
Βάσκας 206.26
Βοσκεσθαι quid 338.55
Βουκολίνη 490.25
Βουφαλος auis 63.37
Βρίνδιον vnguentum 248.50
Βρίνδος 146.15
Βρενές 248.44
Βρίνδες 248.39,

Γ

Γαλαγκὰς quæ auis Græcis modernis 63.39
Γέρανος & *eius etymum* 326.23. *multa apud Græcos significat* 324.40
Γέρανος herba quæ 347.36. *pro machinis accipitur* 325.10. *Saltationis genus* 224.48
Γερανεκτες.
Γερανεια 348.4.12.
Γερανῖδαι 348.30
Γερανιον 292.28
Γερανὸς 348.21
Γερανία 348.11.
Γερανιον 327.24
Γερανιον lignum quale 325.33
Γερανίτης λιθος 349.23
Γεραροβοτία 349.10.
Γερανομαχία 342.3
Γερανοττίνας 348.55
Γερανόωδιον 348.3
Γερανυλκὸς 325.5.
Γίρλω 326.29
Γλαυσυνιον 176.44
Γλαυξ 62.56
Γυμνοπαιδικη 325.2.

Δ

Δαίμων 499.33
Διπόδια 324.46

E.

Εδώλιον 396.14.
Ἔρωγας 366.16
Ερωδιὸς 91.50.294.4.365.50. *etymū* 366.8. *quę auis Pœnonio* 240.2. *vox æquinoca est* 63.20
Ερωδιὸς λευκος 384.10
Ερωδιοτροφῶν 369.26.

Z

Ζάρικες 294.5

I

Ἴβις 312.34. *auis clamosa* 525.17
Ἴβυς 312.35

K

Κάβηξ quid Hesychio 63.37
Καταράκτης 84.41
Καταρίκτης 85.23
Καυαξ 63.36
Καυὴξ 63.28
Κῆρις 498.6.499.20
Κειρυλος 499.29
Κελαιὸς 290.25
Κελεὸς quæ auis & cur sic dicta 290. 24
Κίγκος 88.50 *quæ auis* 62.9
Κιρκίζειν 371.33
κιρκιδελλις 366.16
Κιρκὶς 494.48
Κίρκις & *eius æquinoca* 428.16
Κιρκουρις 366.17
Κιγκλος 490.19
Κικλη quid 46.3
Κιλλίνειν 292.28
Κιλλων 292.32.325.15
Κιλλώνειον 292.28.325.35
Κὴξ auis marina 240.36
Κὴξ ἰσπαλὶν 63.23
Κιρύλος 499.19
Κιυξ 499.19
Κιγκλὶς 490.12
Κιγκλίζειν 490.24
κίγκλος 490.12
Κικκίνειον 293.57
Κίκυξ 293.58
Κιρυλὸς piscis 498.3
Κλαγγάζειν 339.8
Κλάγγη 339.8
Κλαζειν 339.8.371.30
Κολεὸς 290.33
Κολυμβᾶν 249.24
Κόραξ 261.46. *quale instrumentum Græcis* 325.41
Κορυδαλλὶς 397.45
Κόρυδος quæ auis 288.42

κορώνη

INDEX:

Κορώνη Σκελάνιτις 338.48
Κουκκυφα 294.1
Κραβος 63.37
Κρικάς 428.31
Κρίξ & eius æquiuocatio 428.13
Κυδνος 6.16
κυθήριον 328.44
Κυκνος 6.1. etymum 6.4

A

Λᾶκρα 366.49
Λαρὶς 63.45
Λαρος vox eſt æquiuoca 62.40. quæ ea uis 63.1. unde dictus 63.44
Λάρος σποδοειδὴς 72.33
Λευκοκυδὴς 384.20
Λευκος quæ auis 389.40
Λιβύη ἐκτὸς 426.36
Λιβὺς quid 37.22
Λόκαλος 293.57
Λυῦρα 92.56

N

Νᾶκα 175.2.48
Νάκα ἐχρῶντο 202.26
Νᾶλα οἰκουροὺς 188.12
Ναυσάριον 175.50
Ναυσαιὸς ὄρνις 202.15
Ναυσαιῶν 182.36
Ναυσοτροφῶν quid 182.35
Ναῦλον 175.52
Ναυλοφόρος 182.41
Ναυλοφυλαξ 182.36
Νεμρώδιος 424.26
Νεμρώδης 424.26

O

Ὄκνος 403.14
Ὀλολύγων 92.21
Ὀνοκρόταλος 44.45
Ὀνοτάλαγος 291.1
Ὀπὸς οἰνόκοπος 320.5
Ὄρνις 6.18

Π

Παιᾶζων quid 132.1
Παιτίζα 175.53
Παπαζων quid 100.35
Πάτταλος 100.35. quid 39.52
Πελαγὸς 293.49
Πελαργὸς 293.49. 2 quiuoca. 292.6
Πελαργιδεῖς 293.54
Πελαργικὸν τεῖχος 303.1
Πελαργῖτις herba. 303.22
Πελαργῶτες νῆες 303.30
Πελασγικὸς 303.6
Πελεκὰν 302 æquiuoca. 43.34
Πελεκῖνος 44.46
Πελὸς 377.17
Πελτασταὶ 217.33
Πίννος quid 349.5
Πλαταγίζειν 232.2
Πρὸν 6.18
Πτερὸν & eius etymum 437.22
Πτερύγιον 437.23
Πτυγγες & eius etymum. 240.50

P

Ῥαιδὸς 366.4

Σ

Σίρτης 316.34
Σχοίνικλος 487.24
Σχοινικὸς 487.24
Σκόλοπξ 471.17
Σπερμόλογος 316.16
Στιγματοποδες aues quæ 7.48
Συρικὸς 326.32

T

Ταὼς ἄγριος 324.14
Τριγεράνιον 349.28
Τροχίλος 288.38

Φ

Φαλάρις 260.19
Φαλαρὶς 260.23
Φασιδυικὸς 501.13
Φοινικόπτερος 319.20

Χ

Φόνικες 487.24

Χ

Χαράδριος 536.35
Χιὼ & eius etymum 100.24
Χιὼν 175.10.35
Χιὼν vibs 122.22
Χιωκλόπξ 159.44
Χιωλὰς 122.20
Χιωτὼν 122.22
Χιωτὼς 100.40
Χιωῖξαι quid 100.26
Χνοῦν 100.39.
Χιωσχὰς 100.37.122.17
Χιωτβοκία vrbs 122.24
Χιωτβοσχὰς 100.28
Χίνα 100.34.175.10
Χυτροπόκτξ quid 153.51

Ω

Ὦρκον fœderis nomen. 443.13

Hebraica.

Agor. 316.17
Agur. 326.4
Anapha 365.37.536.9

B

Baſchak 5.54
Baueta 5.20
Bora 5.23

C

Charadita Chaldæis 44.11
Chaſida 44. 1. 293. 20. 365. 31. 368. 23. 437.2
Chauanita 293.28
Chaueta 5.25

D

Deiutha 293.28
Duxiphat 437.10

G

Gazah 326.14

H

Haxix 44.31
Heſchula 44.26

I

Ianſechaph 5.50. 312.25
Iba 365.38
Ieraxrixa 5.38
Ieraxpexa 437.19

K

Kazth 44.21.85.16.239 50.365.45
Kaki 100.22
Kaueta 5.24
Kik 44.31
Kipopha 5.53
Koah 44.36
kos 365.46

M

Machuautha 293.29

N

Nana 365.43

R

Racham 5.33.437.14

S

Sas 326.20
Scacaph 62.50.92.50
Schachefet qui morbus 62.51
Schalak 44. 22. 85. 25. 239. 50. 365. 40
Schaſeuima 365.43
Senuir 326.20
Senukita, Chaldæis 326.18
Sis 326.1
Soetha 5.26
Sus 326.1

T

Tarphita Chaldæis 62.58
Tinſchemet 5.20. 312.25. 437.20
Trachmas 62.54

Z

Zueta 5.26

Arabica.

Addunta 175.45
Alacobori 293.48
Alcuz 63.1
Anaa 100.20.175.45
Anidion 366.6
Arradaton 366.7
Aſcebete 175.45
Aſcolacos 471.27
Auaz 99.54.100.20.175.1
Auſchuz 312.32

B

Balazub. 44.42
Baltat 175.44
Bar 175.44
Barar ibidem
Barbatos 166.3

INDEX.

Baskak 5.18
Bath 175.42
Baryos 242.25
Batchen 206.22
Besaher 175.46
Bulunge 293.44
Butachet 175.45

C

Caseuz 312.33
Caraph 326.12
Caruph 62.58
Cheren 498.12
Chuchelinches 159.52
Cicelucke 159.53
Cinnara 5.58
Cratoz 428.31

F

Falakynes 44.43
Fengarton 175.45

H

Har 175.44

K

Kalakanez 44.44
Kataph 326.16
Kuk 44.34
Kydeluz 499.15

L

Ladach 293.45
Lalath 293.44
Latroz 63.1
Leheras 312.34

M

Macha 261.58
Mothyos 366.7

O

Ouze 100.23

P

Pilargos, Pilargie 293.42

S

Sauorath 492.55

T

Tharaglyon 422.14

V

Vze 100.23

Z

Zakid 44.12

Italica.

Acceggia 472.1
Agiron 366.53
Agrosi 392.12
Agrotto 45.1
Airon 366.52
Airon nero 377.18. eius historia 422. icon 423
Anadra 146.9
Anghiron 366.54
Ania 146.9
Anitra 146.9. domestica 188.12
Arcase & eius historia 424.2
Arcia 471.54
Arzauola 256.13
Auoletta 288.1

B

Beccasse 471.58
Beccoraclia 288.8
Beccotomglia. 384.39
Beccottorto 288.8
Belleque 93.12

C

Caroli 424.14
Cercedula 208.5
Cercemolo 208.2
Celano 6.24
Celone 111.27
Charlot 424.15
Charlot 431.1
Cicogna 324.10
Cicognare quid 303.38
Cicognino 294.11
Cicognuola 292.52
Cigno 6.22
Cino 6.23
Cisano 6.24
Coilo rotto 208.26
Corrira 288. 35.496.3
Corno spilato 271.9
Crocalo 43.46.71.34

F

Falcinello 368.32
Fiamingo 320.38
Filicetta 524.50
Folega 88.25. 93.5
Follato 93.5
Foltin d'acqua 485.18

G

Galedor 72.15
Galetta 72.36
Galina arcera 471.35.471.58
Gallina saluatica 472.2
Gallinazza 471.54
Gallinella 448.19.471.40.54
Gambetta & eius descriptio 434.3
Garganei 208.44.776.20.283.18
Garganello 208.4
Garza 366.51
Garza bianca 389.58. eius descriptio 393.20
Garzara & eius descriptio 368.25
Garzetta 389.54. descriptio 393.20
Gigroli 448.22.464.50.480.14
Giraroncelli 480.14.20 499.45
Giraldel 434.26.448.2.458.13
Girardella columba 465.58
Grotto 45.13
Grotto marino 45.13
Grotto molneto 45.14
Grue 242.38.427.16
Grugnetto 465.58
Gyuen 276.18

I

Iurar 251.39

L

Lerlichirollo 485.20
Leuerina 434.26
Lingua d'oca 123.18

M

Magun 262.36
Marin pricator 83.10.518.38
Mergon 242.3 262.35.176.18

O

Oca 100.49
Oca baletta 149.1
Oca graffa 149.1
Oca marina 63.46 148.58
Oca saluatica 147.48
Oca Sterna 148.52
Ocarella 149.2

P

Paon Venetis 524.46
Papara 100.54
Papera 100.55
Passere d'acqua 487.33
Panara 100.54
Pelecano 45.20
Pescador del re 518.30
Pintrolo 480.32
Piombin 256.14.518.29. & 35
Pinier 424.9.528.36.529.3
Pinier motano 518.48.529.3.523.34
Pizzaccara 471.58
Pizzardelle 476.34
Polia 471.54 496.5
Polon 93.11
Polon 276.18
Porcellana 465.56
Parzana 465.57 historia 449.30. vbi nidulatur 368.32
Pouoncina 523.44 524.46
Pullon 93.12

Q

Quarotto 404.10.380.23
Qualia 208.5

R

Rondon marino 82.50
Ronzela 472.1
Ropezota 472.1
Ruiley 408.53

S

Sarolla 256.55
Salia 146.10
Scamolo 208.1
Scorzana 465.58
Sgarnolo 480.30
Sgarletta 368.10
Sgarco 382.20.368.51. icon 400
Smergo 242.3
Sottegni 84.28
Spinzago 424.15
Spinzago d'acqua 288.8.424.15
Squarotto. 368.31. icon & descriptio 401

T

Tarangolo 458.40
Terrabuta vel terrabuso 403.48
Totano 411.1
Trapazarola 256.10
Trombone 403.40

INDEX.

V

Vecello del duca 45.22
Vitriolo 518.40

Z

Zigogna 194.10

Gallica.

Aigrette & eius descriptio & icon 391
Aiton 366.58
Allebrents 146.11
Alouette de mer 487.45
Anade de calle 188.14
Anette 146.18
Artre 518.43

B

Barge 424.58.434.29
Bec d'ove 133.28
Beccasse 472.2
Beccasse de mer 444.32
Beccassine 476.35
Beccassine autre 493.44
Beccassine petite 476.31. la plus petite 493.45
Beccasson 476.35
Bequasse 472.4
Beque 72.39
Bifouraeu 327.51
Biharaeu 327.51.380.20
Bieure 283.57 359.55
Bura 176.19
Busor 493.43

C

Cane 146.10
Cane domestique 188.12
Cane de la Guinee 196.20
Canes de mer 213.40
Cane Sauuage 202.16
Canon 146.20
Canard 63.18 72.38.146.10.499.16
Canicon 136.20
Castagneux 256.22 257.7
Cercelle vel Cercerelle 206.53
Cheualliers 429 55.431.23
Cicogne 294.11
Corlieu 424.23
Colin 63.48.72.38
Curlis 424 23
Corbaeu d'aeu 267.36
Corbaeu galeran 212.39
Corgalleran 312.38
Cormarin 286.54
Cormoran 267 35
Cornette de mer 271.5
Cotee 210.40
Crabrants, ieu Crauant 165.49.160.1
Crot pescheur 267 14
Cueiller 384.35
Cygne 6 25
Cyne 6 25

D

Diable 93.9
Diable de mer 98 25
Deux pertuis 493.42
Dixhuict 523 54.524 58

Drappier 518.45

F

Falcorde grise 72.37
Flaming 319.35
Flabant 319.34
Flament 319.34
Foulcre 93.8
Fuoulque 93.7
Fourons 493.50

G

Gabian 61.48
Galerand 403.41
Carganey 207.50
Garsole 208.9.45
Gauian 72.36
Ger 1.1
Girone 389.54
Glaumet 72.36
Grebe 72.39
Griarbe 72.39
Grisard 63.36.48.72.38
Goettreuse 45.23
Grue 327.20
Gruir 339.27
Guillemot 528.40.529.10

H

Halebran 208.44
Harle uel herle 286.10. descriptio 256 1
Heron 366 56
Heron cendré 377.20
Heron gris 177.20
Heron pareileux 403.41
Heronniie 369 21.375 18
Heyron 72.39 367.1

I

Iar 101.1

L

Loere 251.39

M

Macroule 98 25
Martinet 518.21
Martinet pescheur 518.48
Maulne 63 49
Mauue 63.50
Maulues 71.19
Merle d'aeu 518 46
Morillon & eius descriptio 215.30
Mouette 63.47.72.36
Mouetre cendrée 71.37
Mounier 518 45

O

Ovard 101.1
Oye 100.58
Oye nonnette 165.48. cur sic dicta. 166.25
Oyson 101.1

P

Pale 384.36
Papechieu 524.51
Pescheur 518.42
Petit Corlieu 424.58
Pie de mer 443.40
Piette 260.36 historia 274.58
Pluerd 518.46
Plonget 242.4
Plongeon & eius etymum 242.4.quibus auibus id nominis accommodetur 257.10
Plongeon grand de riuiere 251.50
Pluuier 458.40.528.36.529.2
Pluuier gris 528.48.529.4
Pluuier de mer 533.27
Poche 384.36
Poulle d'aeu 94.21
Poullette d'aeu 496 32
Pulle d'aeu 93.10

R

Rossignol de riuiere 500.26.522.58
Roucherole 500.33.521.58
Rousserole 521.53
Roupaeu 380.20

S

Sarcelle 208.9

T

Tadorne & eius descriptio. 236.30 icon 237
Tartarin 518.42
Tiers 286.17. descriptio 215.46
Truble 384.36

V

Vach 367.30
Val d'oca 126.15
Vannaeu 524.52
Vit de coque 472.4.472.8

Z

Zoucet 257.8

Hispanica.

Aden 176 27 256.24
Alcatrazos 54.14
Anade 476.27
Anade syluestre 202.27
Ansar 101.6
Ansaron 101.6
Aruela 518.41

B

Biuar 101 6
Bybe 524.54

C

Calamon 437.48
Ceydas 327.25
Ciguenna 294.11
Cisne 6 25
Cerceta 88.56 208.10
Crukias 327.25
Cueruo caluo 267.40
Cueruo marino 242.10

E

Ema Lusitanis 327.20

G

Ganso 101.1
Garayos & eius icon 546
Garza 466.55
Garbitas 256.24
Groso 45.23
Grou 366.56
Grulla 327.20
Gruz 227.20

INDEX:

H

Hijo de pato 101.6

P

Pato 101.5

Panco 101.1

T

Telamon 437.48

Germanica.

Adebar 194.16
Aelgusz 149.7
Aende 146.25
Aente. ibidem
Aeschenten 285.37
Albucken 71.11
Alenbock 72.41
Ant 146.2
Butuogel 146.2

B

Babergeiszlin 476.48
Bacham tol 485.15
Baumganss 165.50
Belch 93.13
Belchinen 93.13
Bigitzen 124.58
Binmelgerss 124.8
Birckilgen 209.42
Blassent 211.28
Blauugruner 124.55
Blessing 93.15
Blesz 93.15
BlutVuortz 347.55
Bolhinen 81.12.93.12
Brachhun 458.16
Brachuogel 242.16.458.2
Brachuogelken 458.17
Brandhirtz 81.20
Breidschnabel 227.54
Bruchsepflin 524.10.476.48
Bubergeisslin 524 10

C

Clausznapp 271.2

D

Deffijt 465.50

E

Ebcher 294.15
Eggenschar 496.6
Eilsuogel 501.3.518.25.46
Elbs 6.26
Endet 146.2
Ent. ibidem
Entrach. ibidem
Entrich. ibidem
Entuogel 202.17
Erdbull 403.54
Erpell 146.24
Eselschryer 45.53

F

Fel 80.4
Fischerlin 803
Fijsterlijn &c eius historici 410
Fluder & eius descriptio 253.37
Flotu 93.14
Fuchtars 286.40

G

Gan.vel ganner 283.12
Gansz 101.1.vel ganser
Gauss 101.2
Genserick 123.28
Genszblum 123.40
Genszdistel 123.33
Genszlauterle 123.35
Genszraut 123.29
Genszpapplen 123.35
Genszungen 123.32
GentzleVuen 123.36
Glut 452.1
Graganttz 148.16
Graiszschnepff 476.38
GraVue hunnen 282.45
GraVuentle 108.11
Griel 536.21
Grossenten 207.15.28.213.17
Gruner 524.55
Grutte 472.24
Gruy 424.19
Gysyts 501.7.524.6

H

Hagelganss 93.18
Hagenten 211.47
Hagesar 496 6
Harsnepff 476.37
Haussendt 188.13
Heggeschar 496.6
Helebran 208.9
Heerganss 367.7
Herrsnepff 476. 35
Holbrot 72.41
Holbruder 72.14
Holtzschnepff 477.14
Hortybel 403.54
Hurchele 296.18

K

Katzle 202.42.254.42
Kemperkens,& eius historia 413.2
Kenthschen 146.23
Kentschenten 146.24
Kernell 207.23.descriptio 210.10
Kleintenten 208.11
Klinger.224.5
Koppriegerle 454.2
Kran uel Krane 327.20
Kranch 327.21
Kranfutz 348.3
Kranich 327.21
Kranich schnabel 303.29
Krautenten 202.40.234.40
Kreye 327.23
Krichentlein 208.10
Krigentle 208.11
Kringenten 208.1
Kropffuogel 45.53
Kruckentle 208.10
kybitz 72.47

L

Langschnabel 281.44
Laszladen 84.25
Lauffen 84.37
Leffler 384.37
Loffelganss 384.37
Lorriad 403.51
Loszladen 8425
Lyszklucke 485.32

M

Maszku 403.43
MatteKern 428.46. 466. 50
Meb 72.40
Merch 218.18.282.49
Merrah & eius descriptio 285. 50
Merenten 260. 10
Merganss 45.25
Merhun 434.26
Merschyualm 63. 55
Mertzenten 211.30
Merrach 283. 16
Merrid 403.43
Metteruogel 424 18
Mevue 63. 53.72.40
Meyuogellin 81.4
Miesz 72.40
Mirgigeln 256.42
Mittelenten 206.57.211.30
Mooren 202.41.234.40
Mossent 223.28
MoszKu 403.45
Moszochs 403.45
Mugent 223. 10
Murent 223.27
Murenten 234.40.202.41
Murentle 108. 14
Muttuogel RecK 260.37

N

Nachtram, aut Nachtrab 271.45
Netzescharb 262.4

O

Odeboer 194.16
Olb 6.26
Olbsch. ibidem
Onuogel 46. 20

P

Peisente 234. 15
Pfaff 93. 15
Pfurtzi 256.20
PicKurt 403. 55
Pilente 223 30.485.46
PiluencKen 485.45
Pilvuegichen 223.30
Pulrosz 528.41
Puluier 528.40

R

Raferentle 256.20
Ratschen quid 178.31
Rayer 367. 12
Regenuogel 424.17. 458.25
Regher uel Reigher 366.34
Reigel 367.11.377.22
Reiger 367.11
Reinuogel 466.56
Retsent. 211.28
Rhynenten 274.27
Riegerle 461.40
Riemling 444.35
Rierschnepff 472. 14
Rinderschysser 490.28
Rogir 281.50

INDEX.

Rordamp. 40
Rorregel. 403.45
Rottrom. 403 44
Rothalis 218.12
Rotherteucher. 284.51
Rothennle. 93.17
Rorkmillis 464. 45
Ruchen 256. 20
Ruggelen 256.20
Rufgen 227.7

S

Sagifer 422. 27
Samethunle 470. 12
Saucher & eius deſcriptio 276. 45
Schalucheren 262. 2
Schaluchron 286. 46
Scharb 262.4
Scheledrack, et eius deſcriptio. 286 24
Schellent 223.50 deſcriptio 224.50.
Scheller 271. 11
Schiltent 223. 55
Schluchentle 281. 44
Schmilenſe 243.26
Schmirring 799 461.10
Schneegunſz 45. 24
Schnepff 472.13
Schnepffiun 472.14
Schnepffiin 4 6. 38
Scholuch eren 262.2
Schryck 428.44
Schuffler 384. 38
Schvvartzerſtorck 310.19
Setecke 472. 43
Seegallen 71. 11
Seefluder & eius hiſtoria 286. 10
SeemeVven 63. 53
Seeuogel. & eius deſcriptio 229.50
Siefler 422 27
Sickecken 242. 15
Socken 268.16
Sotentle 208.14
Spiegelent 212. 30
Spver 799 2
Stainrad 325.30
Steinbeiſser 485. 15. 485.35
Steinrapp 270 27
Sterngantz 148.62. 160 12
Storck 294.12
Storckenſchnabel 303.29
Stotent 213.10
Stortzenten 213.10
Suechel 251 8.260 13
Su helin 25 16
Suchet 242.13. 259. 58. 262.30. deſcriptio 256 13
Suchent 242 14
Suchentle 256 18
Suchenten 274. 28
Svvaen 6 24
Svvartzen meuVv 81. 31
Svvartztaucher 93. 19
Svvartzer T cher 251 55

T

Taſchemul 224.51
Tauche 93.19
Teucher 242.13
Triel 536.21
Troſslent 208 35
Trybuogel 202.42
Tuchel 218.20.242.13
Tuchterli 256.20

V

Vorid. 403.44
Vulp 471.22
Vvaldrapp 270.26
Vvaldſchnepff 477. 14
Vvaſſeramſel 485. 15
Vvaſſerhenn 487.5
Vvaſſerhun 93.16.56
Vvaſſerhunle 448. 20.476.39
Vvaſſerhunlein 505.4
Vvaſſerhunle 496.11
Vvaſſerochs 403. 52
Vvaſſerrabe 262.28
Vvaſſerzroſtle 487. 17
Vvaſſeruogel 458.26
Vueſſer drittuogel 224.40
Vvelcheruogel 422.26
Vviltblauuenten 207.15. 221.35
Vvildeenten 202. 17
Vvildegraeuvue ent 221.19
Vintuogel 244.424.18
Vvintuogel 458 26
Vviſelgen 281. 27
Vvyſſe merch 282.54
Vvvnkernnel 468. 1
Vvyſſex reiger 389. 58
Vvyſz mevve 72.4

Y

Yſergardt 518.48
Yſenten 274.27
Yſentle 218 18
Yſuogel 518.46

Z

Zapp 93.10
Zvviel 524. 54

Belgica.

Aelguſz 286.49
Aertuoet 256.23

B

Banikens 424.24
BlacVve Reigex 377.20
Branduogel 81.8

C

Coekmaeu 72.41

D

Damme 84.25
Duchtars 286.40
Duycker 242.15

E

Eent 14 6.25

G

Gans 101.1
Goes 101.4
Griffuogel 235.45

H

Houare 249.16
Huyler 21.35

I

Ieſterne 29.4

K

Kabel 72. 50
Kiuidt 525. 2
Kockmaeu 63.50
Kraenen 323.28.327.23

L

Leepelaer 384. 37
Lepler 384. 37

M

Maeu 63.29.50.72.43
Maecol 93.23.42
Meercoot 93.20
Mueſen 63. 58

O

OuVvevaer 294.18
Oyevaert 294. 17

P

Pellicaen 45.29
Pittoor 403.56
Pittouer. ibidem
Pylitaert 282.55

R

Rarg 367.12
Reidomel 403.48
Reiger 367.12
Riegher 367.12
Rotdam 403.42
Rotganſen 171.30

S

Schmeant 235.47
Scholecherez 286. 32
Scoluaer 242.16
Scholucheren 286.32
Schryen 72.54.424.20
Sclouer 242. 16
Slub 202.42. 235.45. deſcriptio 237 50.
Smeant 235.45
Sneppe 472.14
Somphorn 403.56
Strin 79.6
SVvaen 6.24

T

Taling 208. 19
Tamme Enduogel 188. 13
Teling 208.22.235.45

V

Vogel 202. 18
Vogelheine 45.29
Vogel Van Etna 45.34
Vvaerdt 146. 25
VVilde eende 202.17. 235.45.
Vvoordt 146.25

Anglica

INDEX.

Anglica.

Bergander 160.12
Blukcop 72.5
Buttour 403.56
Cotte 98.42
Coote & eius historia 150.6
Cormorant. 150. 1. nomen est multis auibus commune 267.46
Dackerhen 428.43
Dob Ghekin 256.23
Douker 249.58
Duck 146.26
Gose vel Goosse 101.5
Grenepluuer 525.1
Gul 286.22
Heron 367.6
Krane 327.23
Kurlen 424.25
Kynges fisher 518.49
Kut 98.42
Lapvving 524.58
Mothen 487.6
Osprey 267.16
Pittour 403.56
Puffin & eius descriptio 238.10
Ray 496.12
Redshanca 445.42
Scheldrake 224.44
Schosler 384.38
Schouelard 384.38
Seecob 64.1
Soegel 72.43
Snype 472.1
Snyt 487.10
Solentguse 162.12.165.33
Solend guuys 162.35
Storke 294.20
SVvan 6.27
Teale 208.16
Theblue heron 377.21
Vvater CroVve 267.34
Vvatter Svvallovv 485.13
Vvsite heron 389.58
Vitte Seemacvv 72.5
Vvodcoq 472.8.15

Scotica.

Capercalze 164.10
Capriccize 164.1
Clakis 165.47

Polonica.

Boczan 194.20
Bunk 403.57
Dzika 93.25
Kacza 93.25
Kaczka 146.27
Zotavv 327.23.367.13

Illyrica.

Bubacz 403.57
Cziap 294.20
Czieyka 525.2
Cziepie 377.12
Fuser 403.57
Gansy 101.5
Gerzab 327.23
Hus 102.5
Kaeczier 146.27
Labut 6.27
Lyska 93.24.167.24
Morska 63.58
Vulasto Vvige 63 58

Turcica.

Baharè 72.43
Balaxzel 367.13
Goluc 403.57
Ieluc 476.39
Karabatax 256.58
Leglez 294.20
Sackaguscb 45.36
Thelux 472.15
Zeluk 288.12

Indica.

Alcatraz quid Mexicanis 45.37
Bebe 176.27
Caranion 437.57

Errata.

Summa

Errata sic corrigito.

F.4.14.conur,lege cenus 6.15.eo,lege eo 6.18.quòd pro quòd 7.23.floret pro flores.7.51.exuberat, pro exuperãt. ibidem,pastum pro pastum 12.8.transit,pro transit 16.47. omne, pro anne 19.37. quod nugas poëtarum, illum laudaret.legendum quod nugas poëtarum secutus,illum laudaret 33.18. inm pro iam 33.48.Gigus,pro gigas 33. 58 fanj,pro fati 35.41.diciturq; rebus,lege,diciturq; de rebus 50 20.palmati,pro palmari 50.25.Ferraria,lege, Ferraria 52.7.mules,pro,moles 62.3. minor quam copia, lege, minori quàm illa copia 71.47. Neq; pro ne 71. 55 ipse enim distinguit,lege ipse enim non distinguit 71.44. rostro & crassiori,lege, rostro est crassiori 85.46. tesla.lege,tecta ibidem,cinereis pro cinerei 96.21.de mare accedat,pro ad mare 96.24.suas,lege sunt 101.13.duę, pro,duo 113.8.quadraginia.pro,quaaraginta 114 55. Alexandro ab Alexander,lege, Alexander ab Alexandro 115.34.forelas,dele.117 14 natus,pro natu 117.46.saginam pro sagina 129.20.conspiciatur, pro, consiciatur 130.35. Anseres,pro Anseris 132.12.Optimis,lege Optimus 138.21.miseri pro,misera 142.6 anguinis,pro anginis 146.8 soliis,lege soliti 159.33.domesticis prodomestici 166 28. colorẽ album, pro colorẽ albũ 218.25. Anati,pro Anate.228.1.plyrinchos.pro platirynchos 256.40.alijs,pro alis 271.45.Nygencoratum,pro Argentoratũ 279.58.spadiceuę pro spadiceone 286.46.varietate pro voracitate 290.13. Trachilo pro Trochilo 295.56. Sestiani.pro Sestianie 299 33.propriam,pro proprium 299.50. authorũ, pro authorem 312.10. habitu pro habitu 314 10.Florij,pro Elorij 318.15.depictam,pro depicta 319 33.eadem,pro eodem 323.49 rofertus,pro refertus 333.8.discedat,pro discedit 342.27 aut,pro ait 353.14.elabante pro elabente 357.48 Placabar, pro placebat 368.29.Stumplius,pro Stumphius 371.3.Ardeam,pro Ardea 371 10.omitti pro emitti 372.44.teste, dele 375 56.anguitur,pro anguitur 392.Aigretta pro Aigretta ibidem, hippari, pro hippuri 393.20. copulatari, pro copulari 445. Hamantopes, pro Himantopos 485.58. vooais pro quouis 466.5.Ornithologo,pro Ornithologi 500.53.aciem pro auem 514.56. Accdones pro Alcedones 524 25 Ardea pro Ardeam 525.50.Adenilis,pro Merulis 525.37 gracilior,pro gracilior 528.59.Rhintface,pro Rhintace.

IN MARGINE.

2.26.rata pro nata 57.1.Apicis,pro Apitij 109.1.cibi,pro vbi 177.14.atatis, pro astatis 257.44.congeceris, pro congeneris.

ERRATA GRAECA.

Fol.2.lin.27.τραφῶνα lege τροφῶνα. fol.35.lin.30.κυδνάιδων l.κυδνάιδων.fol.36.lin.1.λιγυσότιμοι l.λιγυφώνοτιμοι.fol.43.lin.2.πρὸς τοῦ l.πρωτοῦ.fol.63.lin.37.βυφαγος l.βυόφαγος fol.66.lin.43. πυκινὰ l. πυκινὰ. & lin. 48. eodem folio. ἀργυφεον πυκινὰ. leg. ἀργυφεον πυκινὰ. fol.69 lin. vlt. κιχνας l. κιχνᾶς. fol.70. lin.9. ἔλαβι l.ἔλαβι. fol.91.lin 6.αἰργιαδὶς l.αἰγιαδὶς.fol.92. lin.23.ν τρυζων ὀρθριὸν l.ν τριζω(aliàs τρύζω) ὀρθριὸν. fol.126.lin.10.χλωὸς l.χλωὸς.fol.161.l.39.διατωδῦ.l.διατωνδῦ. fol.175.lin.50.ἀφ' οὗ l.ἀφ' οὗ & ibid.προβίτας l.προβίτας.fol.325.lin.51.τὸ του l.τὸ τοῦ.& fol.codem lin.9.καταφρήνα l.κατασκαφήνα. 16. lin.45.φαλαῖνα l. δαλαῖνα.fol.333.πτροχάων l.πτροφάων.fol.341.lin 1. φωνικατίρες l.φωνικοτίρες. fol. 343. lin. ἀγημόνιτων. fol.349.lin.13.κεπίσιων l.πτισιων. fol.35.lin.11.ἄριξας.l.ἴριξα.fol.503.lin.2.τίγγωσαι l.τίγγωσαι. & lin 3.γάρισι χρυδρυιξόμεναι l. Ραΐσι χρία δρυιζόμεναι.*

Summa

Summa Priuilegiorum.

Priuilegio Sacræ Cæsareæ Maiestatis cautum est, ne quis Vlyssis Aldrouandi Bononiensis omnes libros qui de auibus & alijs animalibus agunt, in toto, siue in parte absque voluntate, & proprio authoris, aut eius hæredum consensu intra decennium recudat, aut alibi recusam vendat, sub pœna, quotiescunque deprehensus fuerit, priuationis omnium librorum, & decem marcharum auri puri, prout latiùs patet in dyphlomate Cæsareo dato in arce regia Pragæ, die prima mensis Aprilis, anno millesimo quingentesimo nonagesimo nono.

Rudolphus Imperator.

Rudolfus Curadutius.

Ad mandatum Sacra Cæsareæ maiestatis proprium.

Ioc Barnutius.

Edicto Ferdinandi Medices Serenissimi Magni Hetruriæ Ducis cautum est, ne quis in toto eius Dominio Ornithologiam Vlyssis Aldrouandi Bononiensis tribus Tomis distinctam sine authoris proprio consensu intra decennium proximè futurum imprimat, aut impressam venalem habeat sub pœna quinquaginta aureorum, & amissionis librorum cuicunq; contrafacienti imponenda, sicut latiùs patet in litteris datis in Villa sua Casaggioli. Die 29. Septemb. 1599.

Ferdinandus Magnus Hetruriæ Dux.

Io: Baptista Concinus.

Francisci Mariæ Serenissimi Vrbinatium Ducis Priuilegio cautum est, ne quis Vlyssis Aldrouandi Bononiensis Historiam de Auibus in toto eius Dominio recudat, aut recusam vendat intra decennium absq; consensu authoris sub pœna quinquaginta aureorum, & amissionis librorum, quotiescunque contrafaciens fuerit deprehensus, prout latius patet in literis datis Pisauri. Die 2. Ianuarij. 1599.

Franciscus Maria.

Locus sigilli.

Iulius Giordanus Secretarius.

REGISTRVM.

✣ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq
Rr Ss Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc.

Omnes sunt Terniones præter Ccc quæ sunt Duerniones.

Hæc omnia singula à me dicta & scripta dicendaq; & scribenda, censuræ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ libenter submitto.

BONONIÆ,

Apud Ioannem Baptistam Bellagambam.
M D C III.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

V. CICCARELLI
RESTAURO LIBRI
ROMA - TEL. 385.585

Digitized by Google

20 DIC 1975